ГРИГОР САБАЛДИР

ПРАКТИЧНИЙ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

ВИДАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО
„ЧАС"
КИЇВ — 1926

ГРИГОР САБАЛДИР

ПРАКТИЧНИЙ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ
СЛОВНИК

■

Видавниче Товариство
„ЧАС“
Київ—1926

Київський Окрліт ч. 15.410 Зам. № 967—10.000

Трест „Київ-Друк“, 6-та друкарня, вул. Леніна 19

Передмова.

Словник має на меті дати практичну допомогу радянському службовцеві в його щоденній роботі. Потреба в такому словникові відчувається вже давно, і всі старі російсько-українські словники, звичайно, могли би придатися на підручну книгу, але більшість їх давно вийшла з продажу, а крім того, сучасне життя дало силу нового лексичного й фразеологічного матеріялу, який, звичайно, не міг увійти в старі словники (останній з них Іваницького та Шумлянського видання 1918 року). А цей новий лексичний матеріял настирливо домагається прав громадянства,— по-перше в цілому десяткові „метеликів“ на 2—3 тисячі слів, а по-друге—мало не кожна радянська установа має такого „метелика“, часто видрукованого на машинці і вживаного в самій тільки цій установі. Всі ці словнички, синтаксичні правила, стилістичні звороти відбивали життя й вимоги кожної установи і разом з цим не могли задовольнити навіть і тієї установи, що складала цей словник. Часто-густо доводиться спостерігати, що службовець на праці обкладається 5—6 такими словничками і, звичайно, лає кожен з них, бо не знайде потрібного слова чи фразеологічного звороту. Як зазначено вже, наш словник найбільше розраховано на практичні потреби радянського службовця, і, зважаючи на це, вибиралися слова та складалася номенклатура. Звичайно, цей словник не може охопити всіх галузей сучасного життя, але-ж у більшості випадків тут можна дати собі раду.

Словник містить в собі коло 30.000 слів. Це зовсім не вичерпує російської номенклатури, але такі слова, як канон, вежеталь, тільки загрузили-б словник, бо звучать вони здебільшого однаково в рос. і укр. мовах. Так само маловживані в

практичній обіхідці слова, як всеподданнейший, генерал-поручик чи лейтенант, не знайшли собі місця в нашому словнику.

Зате коли нема, наприклад, слова смотреть, то з ним клопіт був-би хіба якому чужинцеві, що зовсім нічого по-українському не тямить; людина-ж, що все-таки хотіла-б собі виясннти українські синоніми цього слова, здобуде їх завжди із префіксованих слів посмотреть, усматривать, присматривать, подсматривать, рассматривать, всматриваться то-що.

Коли-б, наприклад, не було слова прогиб, треба подивитися, що дано в словнику на вгиб, загиб, выгиб.

Шукаючи якогось фразеологічного виразу, слід удатися до основного його слова: белой масти взагалі слід шукати під масть, а як там не покажеться, то під белым; та й само белый даємо тільки для того, щоб під ним посадовити вираз белой масти (білий на масть).

Коли потрібен вираз, скажім, безденежный, а переклад цього слова чимось не задовольняє, слід подивитися також бесплатный, безвозмездный, даровой, даром і в гніздо під деньги (без денег). Після недовгих таких вправ із словником можна легко здобувати з нього все потрібне, а також (і це головне) добре засвоїти собі лексичні особливости української мови.

Багато слів економії ради подано гніздами. Вихідним словом взято речівник.

До великого числа слів додано характерні фразеологічні звороти. Шукати фразеологічних зворотів треба на те слово, що в звороті має головне значіння, як сказано вище. Коли українське слово має яку оригінальність змісту, чи характерність в синтаксичному сполученні, то на таке слово подається ціле українське речення. Иноді жива фраза краще освітлює значіння слова, ніж десятки поданих синонімів.

Коли дієслово вимагає иншого відмінку проти російського, то подаються відмінкові питання.

Щоб зарадити й правописові, подано до всіх речівників форми родового відмінку, до прикметників м'які закінчення;

особові закінчення дієслів подано тільки в тих випадках, коли це становило які правописні трудноці.

На всіх українських словах подано наголос. Коли-ж наголос переходить на закінчення родового відмінку, то й на цьому закінченні поставлено його. Правда, в де-яких словах через технічний недогляд цього не зроблено, але це здебільшого в таких словах, що не викликають сумніву що-до наголосу (ясно, що від «провідни́к» родовий буде «провідникà»).

Правопис у словникові академічний.

Вимагати від словника оригінальної розробки слів не можна. Як уже зазначалося, словник містить в собі все, що було доцільного в різних маленьких словничках. Але головним джерелом тут був словник Академічний і що-до матеріялу, і що-до методу, а власне літери А—Ж та друковані аркуші на „О“ і частина „П“. Всі літери, що ще немає в Академічному, опрацьовано за методом цього словника. Але умисне зменшено на кожне слово число синонімів і приставкованих дієслів. Останні літери—З, І, Ї. Й, К, Л, М, Н, П, Р, С, Т, У, Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Щ, Э, Ю, Я—опрацьовано за словником „Уманця й Спілки“; де-які слова подано за словником Іваницького й Шумлянського; система цих двох словників, як уже зазначено, змінена за Академічним. Крім того, зроблено вибірку нових слів з „Правди“ й „Пролетарської Правди“,—тих слів, що утворено в останні 4—5 років. Використано також де-які технічні словники. Найбільше фразеологічного матеріялу взято з Академічного словника, потім із словника „Уманця й Спілки“ і, як уже говорилось, з різних маленьких словничків, з останніх—найбільше з словника видання „Час“ цього року—„Словник ділової мови“. Для літературних прикладів, крім зазначених праць, використано словник Б. Грінченка. Номенклатуру перевірено за російським словником В. Даля (4 видання за редакцією Бодуена-де-Куртене). Крім зазначеного, багато введено й нового фразеологічного й лексичного матеріялу. Зрозуміло, що цілком завдання не виконано; це можливо буде зробити тоді, коли вийде в світ Академічний словник живої мови та буде опрацьовано більше спеціяльних технічних словників. Коли-ж ця праця хоч до де-якої міри задовольнить потреби сьогоднішнього дня, то й це буде гаразд. І коли цей словник примусить кого взятися виконати це завдання краще, то й це буде від його користь; а в такому словникові зараз велика потреба, і шлях відкритий для кожного.

Вважаю за свій обов'язок висловити подяку тов. О. Завальному, що щиро й сумлінно допомагав мені в цій праці, та К. Борисевичу, О. Коломацькій і Ю. Богушевич, що віддали багато праці на виписування карток; т. Плужникові за технічну підготовку словника до друку. Нарешті найщирішу подяку висловлюю А. В. Ніковському за редакторські допомоги й технічні поради, якими я користувався в своїй праці.

Г. Сабалдир.

Київ. 1926 р.
1 березня.

А

Аберрация—аберáція, ції; одхи́л, лу́; збо́чення, ння.
Абзац—абзáц, цу; у́ступ, пу.
Абонемент — абонемéнт, ту; передплáта, ти.
Абонент—абонéнт, та; передплáтник, ка.
Абонирование,-ровка — передплáчування, ння.
Абонировать, -ся (что, на что)—передплáчувати, передплати́ти що; абонувáти, заабонувáти що.
Абориген—абориге́н, на; тубілець, льця.
Аборт—аборт, ту; порóн, ви́плив, ву.
Абсолютизм—абсолюти́зм, му.
Абстрагирование—абстрагувáння, ння.
Абстрактный—абстрáктний, одволі́клий.
Абстракция — абстрáкція, ції; абстрáкт, ту; одволі́клість, лости.
Абсурд—абсу́рд, безглу́здя, пісенітниця, дурни́ця; **а—ный**—абсу́рдний, нісенітний. **Казаться абсурдным**—скидáтися на дурни́цю, відгóнити абсу́рдом.
Аванс—авáнс, су.
Авантюрист — авантюри́ст, авантýрник, пройди́світ.
Авария—авáрія, рії.
Авиатор—аві́ятор, ра; літу́н, на.
Авиация—аві́яція, ції. **Авиацибнный**—авіяці́йний.
Авось и авось-либо—ачéй, чей, ачéнь, мóже, мóже чи не, мóже такѝ. **На авось**—навмання́, на відчáй на-пропáле.
Автобиография—автобіогрáфія, фії. **Автобиографический** — автобіографі́чний.
Автобус—автóбус, са.
Автограф — автóграф, фа; власнору́чне письмó, власнóпис, су.
Автомат—автомáт, та. **Автоматически**—автомати́чно.
Автомобиль—автомобі́ль, ля.
Автономия—автонóмія, мії; самоврядувáння. **Автономный**—автонóмний.
Автор—áвтор, ра; (о женщине) — áвторка, ки.
Авторитет—I) авторитéт, ту; повáга, ги. **Авторитетный**—авторитéтний, повáжний; II) авторитéтна осóба.
Авторский—áвторський; **а—ство**—áвторство.

Агент—агéнт; **а—ство**—агéнтство.
Агитатор—агітáтор, ра.
Агитация—агітáція, ції. **Агитационный**—агітаці́йний.
Агитировать—агітувáти.
Агитпроп—агітпрóп, па.
Агония—агóнія, конáння, часувáння.
Агрессивный—агреси́вний; **агрессивно**—агреси́вно.
Агробаза—агробáза, зи.
Агроном—агрóном, ма. **Агрономический**—агрономі́чний; (о школе и т. п.)—рільни́чий, хліборóбський, сільсько-господáрський.
Адвокат—I) адвокáт, та; засту́пник судови́й; II) ре́чник, ка.
Администрация—адміністрáція, ції.
Адрес—адрéса, си. **По адресу**—на адрéсу.
Адресный—адресóвий.
Адресовать—I) адресувáти, (сов.) заадресувáти; II) напрáвити кого куди́. **Адресоваться**—адресувáтися, (сов.) заадресувáтися удавáтися, удáтися, звертáтися, зверну́тися.
Аерохим—аерохéм, му.
Ажиотаж—ажіотáж, жу (біржова гра).
А-жур—I) (музык. термин)—а-жур. II) (Запись в бухгалтерских книгах в день операций)—ажу́р.
Ажурный—ажу́рний, прозі́рчастий, прозори́стий, мерéжчатий.
Азарт—газáрд, ду; зáпал, лу. **Входить, войти в азарт**—розпаля́тися, розпали́тися, розогні́ти.
Азартный—рискови́тий, запальни́й, газардóвий. **Азартная игра** — запальнá, газардóва грá.
Азот—азóт, ту.
Азотистый—азóтистий.
Азотный—азóтовий.
Академик—акадéмик, ка. **Академический**—академі́чний.
Академист—акадéміст, та.
Акварель—акварéля; **а—льный**—акварéльний.
Акварелист—аквареліст, та.
Акклиматизация — акліматизáція, ції; акліматизувáння.
Акклиматизировать,-ся — акліматизувáти, -ся; принату́рювати, -ся; прина-

ту́рити, -ся, рю, риш. **Акклиматизированный**—заакліматизо́ваний, принату́рений.

Аккомпанемент — акомпаньяме́нт, ту; пригравáння, ння; су́провід, воду. **Под аккомпанемент**—в су́проводі.

Аккорд—I) (м у з ы к. т е р м и н)—ако́рд, ду; II) (в б у х г а л т е р и и)—згода, ди; пого́дження, ння.

Аккумулировать—акумулюва́ти.

Аккумулятор—акумуля́тор, ра. **Аккумуляция**—акумуля́ція, ції; нагрома́дження, ння; ску́пчення, ння.

Аккуратный — акура́тний; (с п е ц я а л ь н е е): I) **опрятный, чистый** — оха́йний, чепурни́й; II) **точный, исполнительный** — дба́лий, рете́льний, спра́вний.

Аккуратно—акура́тно, оха́йно, че́пурно, дба́ло, рете́льно, спра́вно.

Аккуратность—акура́тність, ности; (т с н е е): I) оха́йність, ности; че́пурність, ности; II) дба́лість, лости; рете́льність, ности; спра́вність, ности.

Акредитирование—акредитува́ння, ння.

Аксиома—аксіо́ма, ми.

Акт—I) акт, ту; дія, дії; чин, чи́ну; II) акт, документ, ту; гра́мота, ти. (Ю р и д и́ ч н і й д и п л о м а т и́ ч н і а́ к т и); III) святкува́ння, ння (У р о ч и́ с т и й, р о к о в и́ й а к т); IV) в **драматическом произведении** — дія, спра́ва (К о м е́ д і я н а 4 ді́ї).

Актуальный—актуа́льний; **актуально**—актуа́льно.

Актер—акте́р, ра; акто́р, ра; арти́ст, та; **балаганный**—комедія́нт, та.

Актерствовать—акторува́ти.

Актив—акти́в, ву; складові частини майна́.

Активность—акти́вність, ности; чи́нність, ности; ді́яльність, ности.

Активный—акти́вний, ді́яльний, чи́нний (А к т и́ в н а с и́ л а). **Здесь необходима живая активная деятельность** —т у т т р е́ б а ж и в о́ г о д і я́ л ь н о г о ч и́ н у).

Актовый—а́ктовий (А к т о́ в і д ж е р е́ л а. А к т о́ в а з а́ л я).

Акустика—аку́стика, ки.

Акустический— акусти́чний. **Акустически**—акусти́чно.

Акушерка—акуше́рка, ки; ба́ба-бра́нка.

Акушерский—акуше́рський.

Акушерствовать—акушерува́ти.

Акцент—I) (п р о и з н о ш е н и е)—акце́нт, вимо́ва; II) (у д а р е н и е) — на́голос.

Акциз—акци́з, зу.

Акцизный—акци́зний. **Акцизный чиновник**—акци́зник, ка.

Акционер—акціоне́р, ра. **Акционерный**—акці́йний.

Акция—а́кція, ції.

Алгебра—а́лгебра, ри.

Алгебраический—алгебри́чний. **Алгебраически**—алгебри́чно.

Алебастр—алябастер, тру.

Алеть,-ся—I) червоні́ти, -ся; рожеві́ти, же́вріти, -ся; багряні́ти; II) червоні́шати.

Алкоголизм—алкоголі́зм, зму.

Алкоголический—алкоголі́чний.

Алкоголь—алкого́ль, ля; спирт, ту.

Аллегорический—алегори́чний. **Аллегорически**—алегори́чно, приповідно.

Аллитерация—алітера́ція, ції; одноліте́рність, ности.

Аллювиальный (г е о л.)—алювія́льний, наплавни́й.

Алмаз—алма́з, зу; діяма́нт, ту.

Алмазный—алма́зний, діяма́нтовий.

Алфавит—альфабе́т, та; абе́тка, ки.

Алфавитный—альфабе́тний, абетко́вий.

Алчность к чему—заже́рливість, вости; жадо́ба, би; неси́тість на що (Н е с и́ т і с т ь н а г р о́ ш і).

Альбом—альбо́м, ма; альбу́м, бума. **Альбомный**—альбо́мний.

Альманах—альмана́х, ху.

Альтруизм—альтруї́зм, му.

Алюминий—алюмі́ній, глине́ць, нця.

Аляповато—розля́пувато, грубува́то.

Аляповатый — розля́пуватий, ля́паний, грубува́тий, незгра́бний.

Амбиция—I) амбі́ція, ції; го́нор, ру; II) чва́нь, ни.

Амбулатория—амбулато́рія, рії. **Амбулаторный**—амбулато́рний.

Амнистия—амне́стія, тії. **Даровать амнистию**—взя́ти чиїсь провини в непа́м'ять.

Аморфный—амо́рфний, безподі́бний.

Аморфность—амо́рфність, ности; безподі́бність, ности.

Ампер—ампе́р, ру.

Амплитуда—амплі́ту́да, ди.

Амплуа—амплуа́, артисти́чна спеція́льність.

Ампутация—ампута́ція, ції.

Ампутировать—ампутува́ти, відти́нати (ушко́джений або́ зара́жений о́рган).

Ампутированный—ампуто́ваний, відтя́тий.

Амуниция—амуні́ція, ції.

Амфибия (з о о л.)—амфі́бія, бії; водозе́мець, мця.

Амфибрахий—амфібра́хій, хія. **Амфибрахический**—амфібрахі́чний.

Амфитеатр—амфітеа́тр, тру.

Амфитеатральный—амфітеатра́льний, амфітеа́тровий.

Анакреонтический—анакреонти́чний.

Анализ—I) (х и м.)—аналі́за, зи; ро́зклад,

ду; ро́збір, бо́ру; II) (л о г.)—аналі́за, зи; ро́зслід, ду (К р и т и́ ч н и й р о́ з- с л і д).

Анализировать—аналізува́ти, (с о в.) заналізува́ти. **Анализированный**—аналізо́ваний, заналізо́ваний.

Аналитика—аналі́тика, ки. **Аналитический**—аналіти́чний.

Аналогический и аналогичный—аналогі́чний, поді́бний, схо́жий, відпові́дний.

Аналогия—анало́гія, гії; поді́бність, ности.

Анапест—анапе́ст, та. **Анапестический**—анапе́стовий, анапести́чний.

Анархист—анархі́ст, та.

Анархия—ана́рхія, хії; безвла́ддя, дя; безла́ддя, дя; бе́злад, ду; безуря́ддя, дя. **Анархический**—анархі́чний, безла́дній.

Анатом—анато́м, ма.

Анатомировать—анатомува́ти, па́трати, розчиня́ти.

Анатомированный—анатомо́ваний.

Анатомирование—анатомува́ння, ння.

Анатомический, -ски—анатомі́чний, -но. **Анатомический театр**—анатомі́чний теа́тр, трупа́рня; морг, гу.

Анатомия—анато́мія, мії.

Анахорет—анахоре́т, та; відлю́док, дка; відлю́дник, ка; самі́тник, ка.

Анахронизм—анахроні́зм, зму.

Ангидрит—ангідри́т, ту; безво́дник, ка.

Английская соль — гірка́ сіль, епсоніт, ту.

Аневризма—аневри́зма, ми.

Анекдот—анекдо́та (ж. р.), ти; **а—дотический**—анекдоти́чний: **а—ный рассказ**—побрехе́нька, ви́гадка.

Анемический—анемі́чний, малокро́вний, недокро́вний.

Анестезировать—анестезува́ти.

Анестезирующий — анесте́зний, анестезі́йний.

Анестезия—анестезі́я, зії.

Анналы—анна́ли, літо́пис, су (м. р.).

Аннексия—ане́ксія, сії. **Аннексированный**—анекто́ваний, заанекто́ваний.

Аннулирование—анулюва́ння, ння; скасува́ння, ння.

Аннулировать — анулюва́ти, касува́ти, скасува́ти, пусти́ти в непуття́.

Аномалия—анома́лія, лії.

Аноним—ано́нім, му. **Анонимность** — анонімність, ности. **Анонимный**—анонімний.

Анормальный—анорма́льний.

Антагонизм—антагоні́зм, зму; супроти́вність, ности; супере́чність, ности.

Антикварий—антиква́р, ра.

Антикультурный—**антикульту́рний.**

Антинаучный—антинауко́вий, протинауко́вий.

Антиобщественный—антигрома́дський.

Антисемит—антисемі́т, та. **Антисемитизм**—антисемітизм, зму.

Антисоциальный — антисоція́льний, антигрома́дський, протигрома́дський.

Антихудожественный — антихудо́жній, протихудо́жній.

Антология—антоло́гія, гії; ви́бірка (віршів, писа́ннів).

Антракт—антра́кт, ту; пере́рва, ви.

Антрацит—антраци́т, ту.

Антрепренер—антрепрене́р, ра.

Антропологический—антропологі́чний.

Антропология—антрополо́гія, гії.

Аорта (н а т.)—ао́рта, ти; головна́ бойова́ жи́ла.

Апатично—апати́чно, байду́жно; обоня́тно.

Апатичный — апати́чний, байду́жний, обоня́тний.

Апатия, апатичность—апа́тія, тії; апати́чність, ности; байду́жність, ности.

Апеллировать—апелюва́ти, (с о в.) заапелюва́ти. **Апеллирование**—апелюва́ння, ння

Апелляционный—апеляці́йний.

Апелляция—апеля́ція (В і н в н о́ с и т ь а п е л я́ ц і ю).

Аперцепировать—аперцепіюва́ти, піюю, єш.

Аперцепция—аперце́пція, ції.

Апликатура (м у з.)—аплікату́ра, ри.

Аплодировать—плеска́ти, приплє́скувати. **Аплодисменты** — о́плески (Г у ч н і о́ п л е с к и).

Апоплексия—апопле́ксія, сії.

Апофеоз—апотео́за (ж. р.), зи.

Аппарат—апара́т, ту.

Аппетит—апети́т, ту; хіть, хо́ти; охо́та на їжу, до їжі. **Сильный аппетит**—жадо́ба, би. **Болезненный аппетит**—їстіве́ць, їстівця́. **С аппетитом**—усма́к, у жадо́бу.

Апробация—апроба́ція, ції; ухва́ла. **По апробации**—з апроба́ції, з ухва́ли, за ухва́лою.

Аптека—апте́ка, ки.

Аптекарский—апте́карський.

Аранжировать—аранжува́ти, упорядкува́ти, упоряди́ти, джу, диш; уложи́ти.

Аранжировка—аранжува́ння, ння.

Арбитраж—арбітра́ж, жу.

Аргумент—аргуме́нт, ту; резо́н, ну; до́від, ду; до́каз, зу. **Приводить аргументи**—подава́ти аргуме́нти, ста́вити резо́ни.

Аргументация—аргумента́ція, ції; аргументува́ння, ння.

Аренда—I) оре́нда, ди; посе́сія, сії. **Брать, взять, отдавать в аренду**—с м.

Арендовать; II) **арендная плата**—оре́нда, ди; ра́та, ти; чинш, шу.

Арендатор,-ша — оренда́р, ря́; -рка; посе́сор, ра; -рка. **Мeякий арендатор, платящий чинш**—чиншови́к, ка́. **Арендаторский**—оренда́рський, посе́сорський.

Арендовать—I) оренду́вати, (с о в.) заоренду́ва́ти, найма́ти, бра́ти, взя́ти в посе́сію; II) держа́ти посе́сію, в посе́сії, в (на) оренді; III) (з)дава́ти в посе́сію, в (на) оре́нду.

Арендованный—заарендо́ваний.

Ареометр—арео́метр, тра; вовчо́к, чка́.

Арест—аре́шт, гу; ув'я́знення, ння. **Домашний арест** — домове́ в'я́знення. **Взять, посадить под арест**—заарештува́ти, узя́ти за (під) сторо́жу, до аре́шту, під аре́шт.

Арестант—арешта́нт, та; в'я́зень, зня; остро́жник, ка; остро́жниця, ці; тюря́жниця, ці.

Арестный—аре́штний.

Арестование—арештува́ння, ння; заарештува́ння, ння.

Арестовать, заарестовать — арештува́ти, заарештува́ти, заарешто́вувати, забира́ти, забра́ти; узя́ти за (під) сторо́жу, до аре́шту.

Арматура—армату́ра, ри.

Армия—а́рмія, мії;ві́йсько, ка́.

Армейский—військо́вий.

Армянин, -нка—вірмени́н, на; вірме́нка, ки. **Армянский**—вірме́нський.

Ароматический, ароматный—аромати́чний, арома́тний, запашни́й, запаши́стий, паху́ч(щ)ий, духови́тий (З а п а ш н і, п а х у́ щ і к в і т и. Д у х о в и́ т е к у́ р е в о). **Ароматичные снадобья, вещества**—па́хощі, щів; аромати́чне наді́б'я.

Арпеджио (м у з.)—арпе́джо.

Арсенал—арсена́л, лу; герма́тня, ні; збройни́ця, ці. **Арсенальный** — арсена́льний.

Артель—арті́ль, і́ли. **Артель рыбаков**—вата́га, ги; та́хва, ви. **Артель землекопов**—граба́рка, ки. **Артелью**—грома́дою, арті́ллю.

Артельщик—арті́льник, ка; спі́льник.

Артельщичий—арті́льницький.

Артерия—арте́рія, рії; бойова́ жи́ла.

Артикул—арти́кул, ла.

Артиллерийский — артилері́йний, герма́тний.

Артиллерист—артилери́ст, та; герма́ш, ша́.

Артист—арти́ст, та; мисте́ць, тця.

Архаизм—архаї́зм, зму.

Археографія—археогра́фія, фії.

Археолог—архео́лог, га.

Архитектор—архіте́ктор, ра; архіте́кт, та; будівни́чий, чого; будівни́к, ка́.

Архитектура—I) архітекту́ра, ри; буді́вни́цтво, ва; II) будіве́льний стиль.

Архитектурний — архітекту́рний, будіве́льний.

Арьергард—арієрга́рд, ду; поза́дне ві́йсько.

Арьергардный—арієргардо́вий.

Асимметрический—асиметри́чний.

Ассигнация—асигна́ція, ції.

Ассигнование—асигнува́ння, ння; призна́чення, ння; приді́лення гро́шей.

Ассигновать—асигнува́ти, (с о в.) заасигнува́ти, призна́чити, приділи́ти (гро́ші).

Ассигновка—асигна́та, ти; асигнува́ння, ння.

Ассигнованный—асигно́ваний, заасигно́ваний.

Ассимиляция—асиміля́ція, ції; асимілюва́ння, ння.

Ассистент—асисте́нт, та.

Ассортимент—асортиме́нт, ту; добі́р, бо́ру.

Ассоциация—I) асоція́ція, ції: по́в'язь, зи; звязо́к, зку́ (А с о ц і я́ ц і я і д е́ й); II) (о б щ е с т в о)—асоція́ція, ції; спі́лка, ки; товари́ство, ва. **Член ассоциации**—спі́льник, ка.

Атавизм—атаві́зм, зму.

Атмосфера—I) атмосфе́ра, ри; II) обві́тря, ря; пові́тря, ря.

Атмосферный, атмосферический— атмосферо́вий, атмосфери́чний.

Атом—а́том, ма.

Атомность—а́томність, ности.

Атрофироваться—атрофува́тися, фуюся, ешся.

Атрофированный—атрофо́ваний.

Атрофия—атрофі́я, фії.

Аттестат—атеста́т, ту; по́свідка, ки. **Аттестат зрелости**—атеста́т дости́глости, мату́ра, ри.

Аттестация—атеста́ція, ції; атестува́ння, ння.

Аттестовать—атестува́ти. **Аттестованный**—атесто́ваний, (с о в.) заатесто́ваний.

Аудитория—авдито́рія, рії.

Аукцион—авкціо́н, ну; ліцита́ція, ції; торги́, гі́в.

Аукционный—авкці́йний, ліцитаці́йний.

Афера—афе́ра, ри; гешéфт, ту.

Аффект—афе́кт, ту; нестя́ма, ми.

Аффектация—афекта́ція, ції.

Ацетилен (х и м.)—ацетиле́н, ну.

Аэронавтика—аерона́втика, ки; повітропла́вба́, би́.

Аэроплан—аеропла́н, ну; літа́к, ка́.

Аэростат—аероста́т, ту.

Аэростатика—аероста́тика, ки.

Б

Баба—I) (замужняя женщина)—жінка, ба́ба; II) (вообще женщина)—жінка, ба́ба; III) (повивальная)—ба́ба, ба́ба-сповиту́ха; б.-повиту́ха, б.-бра́нка; IV) (род пасхального кулича) — ба́ба, па́ска, па́пушник; V) (у колодца)—жураве́ль, вля; VI) ба́ба, до́вбня, довбе́шка.

Бабник—бабій, баболюб, ба́бський дури́світ.

Багаж—I) бага́ж, жу́; паку́нки, ків; II) покла́жа, жі; кла́жа, жі.

Багажный—багажо́вий, пакунко́вий.

Багроветь—багріти, рію, єш; багровіти, вію, єш.

Багровость—ба́гряність, ности; багро́вість, вости.

Багровый—ба́гряний, багро́вий.

Багрянец—багря́нець, нцю; шарла́т, ту.

Багряный—багря́ний, жовто-гаря́чий, багро́вий (Підійма́лося со́нце над сте́пом, мов багро́веє ко́ло).

База—ба́за, зи; підста́ва, ви; підва́лина, ни; осно́ва, ви; грунт, ту (Матерія́льна ба́за; економічний грунт).

Базироваться — базува́тися на чому́; грунтува́тися на чому́; спира́тися на чому́; стоя́ти на чому́.

Бакалейный—бакалі́йний.

Бакалея—бакалія, лії.

Баклага—I) бо́клаг, гу (м. р.), бо́клага; II) (дегтярка)—мазни́ця, ці.

Баклушничать, бить баклуши—байдикува́ти, байдува́ти, ба́йдики би́ти, ба́йди би́ти, баглаї би́ти.

Бактерия—бакте́рія, рії. **Бактериология**—бактеріоло́гія, гії. **Бактериологический**—бактеріологі́чний.

Бакша́ и бакча — баштан; **поле под б—ой**—баштани́ще.

Балаган—I) (для продажи товаров)—я́тка; II) таш, кумедія́нська бу́да.

Балагур, балагурка—базіка, ки (общ.); базікало, ла (м. и ср.); язика́тий; балаклій, ія; бала́кайло, ла (м. и ср.); баля́сник, ка; балагу́рниця; баляндра́сник, ка, -ниця.

Балагурить—базікати; тереве́ні пра́вити, тереве́ні точи́ти; баляндра́сити; баля́си, баляндра́си точи́ти.

Баланс—I) бала́нс, су; обраху́нок, ку; II) рівнова́га, ги.

Балансировать—I) балансува́ти; II) рівнова́житися, жуся, жишся.

Балансовый—бала́нсовий, обрахунко́вий.

Балка—ба́лок, ка; ба́льок; брус, са. **Потолочная балка**—сво́лок, лока; трям, ма; трямо́к, ка́; (межстропилами)—ба́нта, ти; ба́нтина, ни.

Балл—I) одмітка, ки; бал, ла; II) (при голосовании)—го́лос, су; же́реб, ба; жеребо́к, бка́.

Баллотирование, баллотировка—голосува́ння, ня; балотува́ння, ня. **Закрытое баллотирование, баллотировка**—закри́те голосува́ння, закри́те балотува́ння.

Баллотировать—голосува́ти кого́, балотува́ти кого́; (записками)—жеребкува́ти; (шарами) — галки́, ку́льки кла́сти; галки́ ки́дати.

Баллотироваться—голосува́тися, балотува́тися.

Баловать—пести́ти, щу́, стиш (кого́); пе́ступати (кого́); ма́зати (кого́); па́нькати (кого́).

Баловаться—пустува́ти, дуріти, рію, єш; гра́тися, блазнува́ти.

Баловень, -ник—мазу́н, мазій, пестун, пестій, ія́; пуста́к, пле́канець, мо́мсик; (ум.) мазуне́ць, мазу́нчик, песту́нчик. **Баловень судьбы, счастья**—щасли́вий, щасни́ця, люби́мчик у до́лі.

Баловство—пу́стощі, щів; пусто́та, ти; пустува́ння, ння; розпу́ста, ти; ба́лощі, щів; витрибе́ньки, ньок; бла́зеньки, ньок.

Балмошный—шале́нуватий, навісни́й, нерозсу́дливий.

Балтийский (геогр.)—балти́цький. **Балтийское море**—Ба́лтика, ки, Ба́лтик, ка.

Балюстрада—балюстра́да, ди.

Банальность—бана́льність, ности; заяло́зеність, ности.

Банальный, банально—бана́льний, -но; заяло́заний, заяло́зано.

Банда—ба́нда, ватага, згра́я; **разбойничья банда**—розбійство.

Бандаж—банда́ж, жу́. **Бандажист** — банджи́ст, та.

Бандероль — бандеро́ля, лі; пере́паска, ки; **бандерольный**—бандеро́льний, під пере́паскою.

Банк—банк, ку; ба́нок, ку. **Государственный банк**—держа́вний банк, скарбо́вий банк (ба́нок). **Метать, держать банк**—банкува́ти.

Банка—ба́нка, ки; слоїк; (ум.) слоі́чок, їчка; (только стеклян.)—скля́ниця, ці; (жестян.)—бляша́нка; (жестян. или дерев.)—пушка (Пу́шка на цу́кор); **большая глиняная банка**—кума́н; **большая оплетеная лозой**—балца́нка, нки.

Банка (мед.)—ба́нька, ки. **Ставить, поставить сухие банки** — прикладáти, приклáсти баньки́.
Банкет—бен(ь)ке́т, ýчта; **банкетный**—бен(ь)ке́тний.
Банкир—банкíр, ра; **банкирский**—банкíрський.
Банковый—бáнковий. **Банковый делец**—бáнкове́ць, бáнківця.
Банкротиться, обанкротиться — банкрутувáти, збанкрутувáти.
Баня—пáрня, лáзня; (ум.)—лáзенька. **Задать баню**—нагрíти чýба комý.
Барабанный—барабáнний.
Барак—барáк.
Бараний—барáнячий. **Согнуть в бараний рог**—скрути́ти в барáнячий ріг.
Барахло—парталя́, і.
Барахтаться—бóрсатися, бýрхатися, вовтýзитися, жуся, зишся.
Барельеф, барельефный—барелье́ф, фа; барелье́фний.
Баржа—бáржа, жі.
Барокко—барóко.
Барометр—барóметр, ра; тискомíр, ра. **Барометрический**—барометри́чний.
Баррикада—барикáда, ди.
Барыш — (прибыль при продаже)—бари́ш, шý; зиск, ку; прибýток, ку; кóристь, ристи; надбíжка, ки. **Получить барыш**—убаришувáти, шýю, єш; зароби́ти, блю, биш; зискáти, щý, щеш, ще.
Барышник—бари́шник, ка; баришíвник, ка; гендля́р, рá; фари́нник, ка; (лошадьми)—ліверáнт, та; менджýн, нá; (волами)—воловíд, вóда; волови́к, кá. **Барышница**—бари́шниця, ці; баришíвниця, ці; гендля́рка, ки.
Барышничание. барышничество—бари́шництво, ва; баришувáння, ння; перепрóдування, ння; менджувáння, ння.
Барышничать—баришувáти чим; перепрóдувати, мен(д)жувáти (чим); башлувáти (чим) (перепрóдує дрібиною і телятами).
Барышнический, барышничий—бари́шницький, баришíвни́цький, гендля́рський.
Барьер—барíєр, ру; бар'є́р.
Баснословно—I) міти́чно; II) незвичáйно, неймовíрно, небувáло. **Баснословная цена**—неймовíрна, небувáла ціна́.
Бассейн—I) басе́йн, на; водóйма, ми; водозбíр, бóру; сáжавка, ки; кóпанка, ки; II) (геогр.)—басе́йн, на; водозбíр, ру; стóчище, ща (Доне́цьке стóчище).
Баста (межд.)—гóді.
Бастовать, забастовать—страйкувáти, бастувáти, застрайкувáти, забастувáти.

Батальон—батальйóн, ну. **Батальонный**—батальйóновий.
Батарея—батаре́я, реї. **Батарейный**—батарейний.
Батрак—нáймит, та; бурлáк, ки (вдали от родины); (соб.) бурлáцтво. **Батрак подросток**—наймитчá, чати (с. р.). **Итти в батраки**—іти́ в нáйми.
Батрачество—нáйми, ів; бурлакувáння, ння; бурлáцтво, ва.
Батрачный, батраческий—нáймитський, бурлáцький.
Батрачка, батрачиха— нáймичка, ки; бурлáчка, ки (вдали от родины); **сын батрачки**—наймиччýк, ка.
Бахвал—хвалькó, кá; самохвáлько, ка; **самохвалка**—самохвáлка, ки; самохвáля, лі.
Бахвалиться—хвали́тися, вихваля́тися, хизувáтися. (Хизýєшся пе́ред людьми, що нове́ вбрáння надíла).
Бахвальство—хвальбá, би́; самохвальбá, би́; похвальбá, би́; хвáстощі, щів.
Бацилла—баци́ла, ли.
Башня—ве́жа, жі; бáшта, ти; **сторожевая**—дозірнá бáшта, вартíвня, ні; **подвижная деревянная, употреблявшаяся для военных надобностей**—гуляй-городи́на.
Баюканье—колисáння, ння; люляння, ння.
Баюкать—колисáти, люляти.
Баять—балáкати, гомонíти, ню, ни́ш; слáвити, влю, виш (Слáвили, що в йóго тíтка вíдьма).
Бдительность—I) недрімáнність, ности; невсипýщість, щости; чýйність, ности (Військовá чýйність). II) **Заботливость**—пи́льність, ности; дбайли́вість, вости.
Бдительный—I) недрімáнний, невсипýщий, чýйний, пи́льний (Письме́нство—наш вартови́й невсипýщий. Вóрог пи́льний, си́ла в йóго. Будь чýйний. II) **Рачительный, заботливый**—пи́льний, дбайли́вий.
Бег—біг, гу; гін, гóну. **На бегу**—на бігý, бíгці. **Сравняться в беге**—збíгти з ким. II) **Бега конские (скачки)**—перегóни, нів; гóни, гóнів; бігови́сько, ка. **Отправиться в бега**—змандрувáти; пітй в мáндри, в мандрíвку. **Находиться в бегах** — I) бýти в мáндрах, на втíках; мандрувáти по світáх; II) бýти втікачéм.
Бегание—I) бíгання, ння; гá(й)сання ння; II) см. **Беготня**.
Бегать—I) бíгати, гани́ти, га(й)сáти. **Бегать скачками в припрыжку** — гар-

цювати, цюю, єш. **Бегать суетливо**—мотáти, ся. **Бегать в перегонку, в запуски**—перебігáтися, бігати наввипередки. **Бегать туда и сюда**—снувáтися. **Бегающий** (о глазах)—верткий, бігýчий. II) **Бегать от кого**—уникáти (когó)

Бегаться—I) перебігáтися, бігати наввипередки; II) (о животн.)—гуляти, тікатися; (о корове)—лíтитися.

Беглец—утікáч, чá; тікáч, чá; **беглецов**—утікáцький, утікачів.

Беглость (о просмотре, осмотре)—побíжність, ности; (о чтении, игре на муз. инструмен.)—швидкість, кости.

Бегло—побíжно, нашвидкý; (читать, играть)—швидко читáти, швидко грáти.

Беглый—I) см. **Беглец;** II) утéклий, збíглий, збіжáлий; III) побíжний (осмотр, просмотр). **Беглое чтение**—швидкé читáння. **Бросить беглый взгляд**—кинути óком. **Беглый огонь**—перебíжний огóнь.

Беговой (о лошади)—перегóновий. **Беговые дрожки**—бігунцí, ів.

Бегом, бежком (нар.)—бігóм, бігцéм, пíдбігцем, пíдтюпцем.

Беготня—бíгання, ння; біганина, ни; біганиця, ці.

Бегство—тікáння, ння: утікáння, ння; утéча, чі; утéки, ів. **Бегство в рассыпную**—рóзтіч, чи. **Спасаться бегством**—тікáти, вихóдити втéком. **Скрываться бегством**—утéком пíти. **Обратить в бегство**—погнáти в рóзтіч. **Обратиться в бегство**—повернýти навтíки, навтікачá); (насмешл.)—накивáти п'ятáми.

Бегучий—бігýчий (Бігýчий кінь): бігýщий.

Беда—бідá, ди; лихо, ха; лишенько, ка; недóля, лі; лихá годинá, ни; пригóда, ди; причина, ни; притýга, ги; халéпа, пи; пеня, ні. **Беды**—злигóдні. **Прибавка к беде**—прибíдок. **Ох, беда, беда**—лишенько тяжкé. **На беду**—на лихо. **Беда да и только**—лихо та й гóді. **Не беда**—дармá, бáйдуже. **Прийдет беда**—до лиха прийдéться. **Жди беды**—начувáйся. **Попасть в беду**—доскóчити лиха, біди. **Переживать, испытывать беду**—бідý бідувáти, бідý приймáти. **Пережить беду**—перебідувáти. **Наделать себе беды**—напитáти собí лиха, біди. **Натворить, наделать бед**—наробити шкóди, клóпоту. **Помочь в беде**—порятувáти, зарáдити лихові. **Предотвратить беду**—запобігти лихові. **Беда стряслась**—лихо, спіткáло, скóїлося, спіткáла напáсть, лихá годинá.

Бедерный—стегéнний, стегновий, клубовий, кульшовий. **Бедерный сустав**—кýльша, ші.

Беднеть — убóжати, убóжчати, убóжіти, жію, єш; бідніти, біднíщати, звóдитися з хазяйства, мізерніти, підупадáти, голíти.

Бедно—убóго, бíдно, мизéрно, нуждéнно, злидéнно, тíсно (Тíсно ім живéться, заробíтки малí, так що й з хлíбом бíдкаються). **Бедно на что**—тóнко на що (У нас на грóші тóнко).

Бедноватый,-то—біднувáтий, то; біднéнький, ко.

Бедность—убóзтво, ва; убóгість, гости; бíдність, ности; нестáтки, кíв; недостáтки, кíв; біднóта, ти; мізéрія, рії; злидні, нів. **Впасть в бедность**—дійти до вбóзтва. **Бедность одолела**—злидні обсíли. **Довести до бедноты**—зубóжити, збіднити, звести з хазяйства. **Доведенный до бедности**—зубóжений.

Беднота—I) см. **Бедность;** II) **бедняки**—біднотá, ти; бідóта, ти; голь, лі; голóта, ти; харпаки, кíв; злидні, нів; харпáцтво, ва.

Бедняга—I) см. **Бедняк;** II) **Бедняга, бедняжка** (несчастный, обиженный, страдающий)—бідолáшний, сердéчний, сердéка, ки; безталáнний, нна: безталáнночка, ки; (общ. р.)—бідолáха, хи; (ум.)—бідолáшка, ки; бідолáшечка, ки; бідняга, ги; бідняка, ки; біднячка; (ср. р.)—бідня; (ум.)—біднятко, бідняточко. (Він бідолáха і біжить у ліс. Сумýють обидві бідолáшечки).

Бедняк—бідáк, кá; бідáр, ря; харпáк, кá; бідняк, кá; (пр.)—бідáцький, бідáрський, харпáцький, біднядький; нестáток, тку; худáк, кá; (презр.)—драб, ба; голодрáб, ба; голяк, кá; злидень, дня; злидéнник, ка; злидáр, ря; (ув.)—злидарюга, ги; гольтіпáка, ки; (соб.)—бідáцтво, ва; біднóта, ти; харпáцтво, ва; голóта, ти; голéча, чі; сірóма, ми; сіромашня, ні.

Бедовый—меткий, промíтний, мотóрний.

Бедокур,-рка—шкóда (общ.); збитошник, ка; збитошниця, ці; шибеник, ка; шибениця, ці.

Бедокурить, набедокурить—лихо кóїти; лиха накóїти; шурубýрити, нашурубýрити, рю, риш, рить.

Бедро—стегнó (ум.—стегéнце), клýби. **С кривыми бедрами**—кривоклýбий. **С плохо развитыми бедрами**—безклýбий.

Бедствие—бідá, ди; лихо, ха; лихá годинá; лихá пригóда; знегíддя, ддя; недóля, лі; безголóв'я, в'я. **Бедствия**—злидні, ів. **Испытать бедствия**—набрá-

тися (зазна́ти) біди́, ли́ха, го́ря; впа́сти в недо́лю.

Бедствовать—біду́ва́ти, горюва́ти, бідити, бідкатися, бідкува́тися, злидну(ю)ва́ти, біду́ тягти, біду́ біду́ва́ти, біду́ приймати; кала́нити, ню, ниш (Т а к уве́сь свій вік і кала́ню, моя́ сестри́чко). **Бедствующий,-щая**—бідня́к, ка́; бідни́ця, ці; горюва́льник, ниця.

Бежать—бігти, біжу́, жи́ш; бігати. **Не в силах бежать**—не підбіжу́. **Бежать быстро, изо всех сил**—чухра́ти, маха́ти, гна́ти, жену́, неш; гони́ти, ню, ниш; летіти, чу́, ти́ш; лупи́ти, плю́, иш; чеса́ти, чешу́, шеш; мести́, мету́, те́ш; стри́гти, жу́, жеш; (н а с м.)—в соба́чу рись. **Броситься бежать**—дременути, лепеснути, герсону́ти, дати нога́м во́лю; (о многих)—сипну́ти (Сипну́ли всі у ліс густи́й). **Бежать в рассыпную** (о многих)—пороснути в ро́зтіч. **Бежать без памяти**—бігти не своїми нога́ми, не тя́млючи себе́. **Бежать без оглядки**—бігти не́обзир. II) **Бежать куда**—тіка́ти, утіка́ти, утекти́, уте́ком піти́ (В те́ком пішли́ з свого́ кра́ю). **Бежать со света**—бігти з світу. **Бежать из тюрьмы со взломом**—ви́ламатися з в'язни́ці.

Безалаберность—безла́дність, ности; нерозсу́дливість, вости.

Безалаберный—безла́дний, розки́дкуватий, нерозсу́дливий.

Безалаберщина—безла́ддя, дя; не́ла́д, ду.

Безапеляционный — безапеляці́йний, безповоро́тний; **безапеляционно**—безапеляці́йно, безповоро́тно.

Безбедно—I) замо́жно, в доста́тку, тках; II) безбідно, без ли́ха, без біди́, без го́ря.

Безбедность—безбідність, ности; замо́жність, ности; доста́ток, тку; доста́тки, ків; доста́тність, ности.

Безбилетный—безбіле́тний, без квитка́ (ка́ртки, по́свідки).

Безболезненность—безбо́лізність, ности, безбілля, ля.

Безболезненный — безбо́лізний, безбільний. **Безболезненно** — безбо́люче, безбо́лізно, безбо́лізко.

Безбоязненно — безбо́язно, безбо́язько, безстра́шно.

Безбоязненность — небо́язкість, кости; безбо́язкість, кости.

Безбрачие, безбрачность—безшлю́бність, ности; безшлю́б'я, б'я; безже́нність, ности; безже́нство, ва; безму́жність, ности.

Безбрежный—безбере́жний, безбере́гий, безкра́їй, ая, є; (р о д.--кра́його, кра́йої).

Безведомый—беззвісний, неві́домий, незна́ний.

Безвестно—безвісно, бе́з вісти.

Безвестно—безві́сно, бе́з вісти.

Безветренный—безві́трий, ти́хий; (о месте)—зати́шний.

Безвинность—безневи́нність, ности; неповинність, ности.

Безвинный—безневи́нний, безви́нний, неповинний; **безвинно** — безневи́нно, безви́нно, неповинно.

Безвкусно (сварено)—несма́чно. **Безвкусно** (сделано, сшито)—безсма́чно, без смаку́.

Безвластие—безвла́стя, тя; безвла́ддя, дя; безуря́ддя, дя.

Безвласний—безвла́дний.

Безвозбранный—беззаборо́нний, незаборо́нений, вільний. **Безвозбранно**—безборо́нно, вільно.

Безвозвратный—безповоро́тний. **Безвозвратно**—безповоро́тно, беззворо́тно, без воріття́, без зворо́ту.

Безвозмездный — беззапла́тний, безгроше́вий, дармови́й. **Безвозмездно**—ду́рно, заду́рно, да́рма, да́ром, за спаси́бі; (шутл.)—за так гро́шей.

Безвольный — безві́льний; хисткий (Хистки́й чоловік був; куди́ хили́, туди́ він і гне́ться). **Безвольно**—безві́льно.

Безвредный—нешкодли́вий, невадли́вий, незава́дний. **Безвредно**—нешкодли́во, нева́дно, не шко́дить, не ва́дить.

Безвременник—безтала́нний, бездо́льний.

Безвременный — доча́сний, невча́сний. **Безвременно**—доча́сно, без часу́.

Безвыводный—невиво́дний. **Безвыводно**—невиво́дно.

Безвыгодность—не́зиск, ку; незиско́вність, ности; безприбутко́вість, вости.

Безвыгодный—незиско́вний, небаришови́тий. **Безвыгодно**—без зи́ску, без бариша́.

Безвыездный—безви́їзний. **Безвыездно**—безви́їзно, невиїзди́вши.

Безвыходность — безви́хідність, ности; безра́ддя, дя; безпора́дність, ности; непора́дна годи́на; кінці в край (Т а к е́ мені́ прийшло́сь тоді́, пря́мо кінці́ в край).

Безвыходный—I) безви́хідний, невихі́дний; II) безпора́дний, невикру́тний. **Безвыходно**—безви́хідно, безпора́дно.

Безгласность—I) безгла́сність, ности; німува́ння, ння; II) нея́вність, ности; неоголо́сність, ности (вчи́нку, події).

Безгласный—безголо́сий, безгла́сий, ні-

ми́й. **Безгласно**—І) ні́мо, безгла́сно; ІІ) нея́вно, неоголо́сно.

Безграмотность—неписьме́нність, ности; безписьме́нщина, ни; (неуменье грамотно писать)—безгра́мотність, ности.

Безграмотный—неписьме́нний, те́мний на письмо́; безгра́мотний. **Безграмотно**—безгра́мотно.

Безграничность — безме́жність, ности; безкра́йність, ности; безкра́їсть, йости; безбере́жність, ности; необме́жність, ности; бе́зкрай, бе́змір, безмі́р'я.

Безграничный—безме́жний, безкра́йній, безкра́їй, безбере́жний, необме́жний, безмі́рний. **Безгранично** — безме́жно, безмі́рно, без мі́ри.

Бездарность—І) нezда́рність, ности; безда́рність, ности; нezді́бність, ности; ІІ) нezда́ра, ри (Він нezда́ра).

Бездейственный—неді́яльний, нечи́нний, безді́яльний.

Бездействие—неді́яльність, ности; безді́яльність, ности; нечи́нність, ности.

Бездействовать—вакува́ти, кую, єш; не працюва́ти, цюю, єш; неді́яти, ді́ю, єш.

Бездействующий—безді́яльний.

Безделица—дрібни́ця, ці; мала́ річ.

Безделка, безделочка, безделушка — дрібни́чка, ки; безді́лля, ля (На полі́чках стоя́ло рі́зне безді́лля).

Бездельник—не́роб, би; ле́дар, ря; леда́що, ща; даброми́т, та; ба́йдич, ча; ледацю́га, ги. **Делаться, сделаться бездельником**—ледащі́ти, зледащі́ти, пусти́тися в леда́що; ІІ) шахра́й, круті́й, ія́; дури́світ.

Бездельничанье, безделье, бездельство—І) ле́дарство, ва; неро́бство, ва; байдува́ння, ння; ІІ) шахрува́ння, ння; крутійство, ва.

Бездельничать—І) ледарюва́ти, рюю, єш; гультяюва́ти, юю, єш; гуля́ти, байдикува́ти, дармува́ти; ІІ) шахрува́ти; (людей)—дури́ти, обду́рювати.

Безденежно—беззапла́тно, заду́рно, дарма́, без гро́шей.

Безденежность, безденежье—безгроші́в'я, безгрі́шшя, шшя.

Безденежный—безгроше́вий, беззапла́тний.

Бездетность—безді́тство, ва; безді́тність, ности.

Бездетный—безді́тний, безді́тник. **Бездетная**—безді́тниця, ці; безді́тня́, ні; безплі́дниця, ці; неро́да, ди.

Бездеятельность—безді́яльність, ности; безді́льність, ности.

Бездеятельный—безді́яльний, безді́льний, безробі́тний, а, є (Своє́ життя́ в спокою безробі́тнім не марну́є).

Бездна—І) безо́дня; (только о суше)—прі́рва, безо́днява, прова́лля; ІІ) **бездна** (множество, обилие)—си́ла-силе́нна, бе́зліч, до сму́тку (Яблук си́ла-силе́нна. Робо́ти бе́зліч, до сму́тку).

Бездоимный, бездоимочный — беззале́глий безнедопла́тний.

Бездоказательный — безпідста́вний, недока́заний, бездо́відний. **Бездоказательно** — безпідста́вно, бездо́казно, бездо́відно.

Бездолье—безтала́ння, ння; бездо́льність, ности; бездо́лля, ля.

Бездольный—безтала́нний, бездо́льний, безща́сний. **Бездольная**—безща́сниця, ці; бездо́льниця, ці.

Бездонный—безо́дній, я, є; бездо́нний, незгли́бний; (о посуде)—безде́нний (Безде́нної ді́жки не наллє́ш). **Бездонно-глубокий** — безо́днеглибо́кий.

Бездоходность—безприбутко́вість, вости.

Бездоходный—безприбутко́вий, бездохі́дний.

Бездыханный—безду́шний.

Безжалостность—нежалісли́вість, вости; немилосе́рдність, ности.

Безжалостный—нежалісли́вий, немилосе́рдний, безжа́льний, немилости́вий, живої́д, да. **Безжалостно** — немилосе́рдно, немилости́во, без жа́лю.

Безжизненность—І) безду́шність, ности; безжи́вність, ности; нежи́вість, вости; ме́ртвість, вости; ІІ) мля́вість, вости (Мля́вої вда́чі люди́на).

Безжизненный—І) безду́шний, безжи́вний, неживи́й (Краса́ безжи́вна); ІІ) мля́вий. **Безжизненно**—І) безжи́вно, безду́шно, нежи́во; ІІ) мля́во.

Беззаботливость—безтурбо́тність, ности; недба́йливість, вости; недба́льство, ва; недба́лість, лости; недба́ння, ння; необа́чність, ности.

Беззаботность — І) безжу́рність, ности; безсу́мність, ности; безду́мність, ности; ІІ) см. **Беззаботливость.**

Беззаботный—І) безжу́рний, нежурли́вий, безсу́мний, безду́мний, безтурбо́тний. **Беззаботно**—безжу́рно, безсу́мно, безду́мно, безтурбо́тно.

Беззаконие—беззако́нство, ва; безза́коння, ння.

Беззаконный (противозаконный)—беззако́нний, безсу́дний. **Беззаконно**—беззако́нно, безсу́дно.

Беззастенчивость—несоромли́вість, вости; малосоро́мність, ности.

Беззастенчивый—несоромли́вий, малосоромли́вий, безсоро́мний. **Беззастенчиво**—малосоромли́во, безсо́ромно.

Беззащитность—беззахи́сність, ности; безоборо́нність, ности.

Беззащитный—беззахи́стий, безоборо́нний, беззасту́пний.

Беззвучный—безгу́чний, безодголо́сний, глухи́й, німи́й (У глухі́й те́мній моги́лі. Затремті́ла од німо́го рида́ння). **Беззвучно**—безгу́чно, безодголо́сно, глу́хо, ні́мо, без го́лосу (Я ле́две почу́ла—безодголо́сно так вона́ гомоні́ла. Ота́к ні́мо шепоті́ли його́ гу́би).

Беземелье—безземе́лля, лля.

Беземельный—безземе́льний, безгру́нтий; **крестьянин, живущий в чужой избе**—підсусі́док, дка; підсусі́ддя, ддя.

Безладица—I) (беспорядок, неурядица)—бе́злад, ду; безла́ддя; II) (разлад, нелады)—не́лад, ду; нела́года, ди.

Безлепестковый—безпелюстко́вий.

Безлепестность — безпелюстко́вість, вости.

Безлюдный—безлю́дний, відлю́дний, глухи́й (Доро́га відлю́дна). **Безлюдно**—безлю́дно, глу́хо, пу́сто (Тепе́р на ву́лиці глу́хо: моро́з вели́кий, то всі по хата́х сидя́ть).

Безлюдье—безлю́диця, ці; безлю́ддя, дя.

Безмала (нар.)—ма́ло не; за ма́лим не; бе́змаль (Бе́змаль не два́цять. Бе́змаль со́рок год мені́).

Безмежный (необмежеванный)—безме́жний, необме́жений.

Безмерность—безмі́рність, ности; незмі́рність, ности; неомі́рність, ности. **Безмерно**—незмі́рно (Чита́ння вона́ лю́бить незмі́рно).

Безмолвие—безгомі́ння ня; німо́тність, ности; ні́ма ти́ша.

Безмолвный, безмолвствующий—безмо́вний, німо́тний, німи́й, мовчазни́й, мовчу́щий, безгу́чний, безгла́сний. **Безмолвно**—безмо́вно, мо́вчки, мовча́зно, ні́мо, німо́тно, німу́ючи (У хаті су́мно, ні́мо. Мо́вчки насу́нули хма́ри). **Безмолвно красноречивый**—німопромо́вистий.

Безмолвствование—німува́ння, ння.

Безмолвствовать—німува́ти, німо́тствувати, мовча́ти, мо́вчки.

Безмятежность—тихоми́рність, ности; спо́кій, кою; супокі́й, кою; упокі́й, кою; безтурбо́тність, ности. **Безмятежное детство** — безтурбо́тне дити́нство.

Безмятежный—тихоми́рний, супокі́йний, безтурбо́тний. **Безмятежный сон**—тихоми́рний, супокі́йний сон.

Безнадежность—безнаді́я, дії; безнаді́йність, ности (Пливе́ безнаді́я, і сти́ха хли́пає сум).

Безнаказанность—безка́рність, ности. **Безнаказанный, безнаказанно**—безка́рний, безка́рно.

Безнамеренный—невми́сний, ненавми́сний, безнамі́рний. **Безнамеренно**—невми́сно, ненавми́сне, без на́міру.

Безнамеренность—ненавми́сність, ности; безнамі́рність, ности.

Безначалие—безуря́ддя, дя; безголо́в'я, в'я.

Безначальный—безпочатко́вий, одві́чний, передві́чний. **Безначально**—без поча́тку, одві́чно, передві́чно.

Безнравственность—I) немора́льність, ности; безмора́льність, ности; неети́чність, ности; II) розпу́ста, ти; безпу́тність, ности; недобрози́вча́йність, ности.

Безнравственный — I) немора́льний; II) розпу́сний, недобрози́вчайний, безпу́тній, я, є. **Безнравственно**—немора́льно. **Безнравственно жить**—I) пу́сто йти́; II) розпусно.

Безобидный—I) плохи́й, плохе́нький, невразли́вий (Він люди́на плохе́нька); II) некри́вдний. **Безобидное замечание**—некри́вдна ува́га. **Безобидно**—без кри́вди, по пра́вді.

Безоблачный—безхма́р(н)ий, погі́дний (Со́нце пи́шно схо́дило на погі́дне не́бо).

Безоборотный — беззворо́тний (ве́ксель, на́пис).

Безобразие, безобразность—I) бри́дкість, кости; бридо́та, ти; II) неподо́ба, би; неподо́бність, ности; непуття́, ття́.

Безобразничать—бешкетува́ти, дешпетува́ти, роби́ти неподі́бне, бешке́т справля́ти.

Безобразный—бридки́й, виродли́вий, нега́рний, поганю́чий, нечупа́рний, неподі́бний.

Безоброчный—безопла́тний.

Безопасность—безпе́ка, ки; безпе́чність, ности. **Основывать безопасность на чем**—безпе́читися на чо́му. **Быть в безопасности**—бу́ти убезпе́ченим. **В безопасности находящийся**—в(у)безпе́чений.

Безопасный—безпе́чний; **не безопасный**—небезпе́чний. **Безопасно**—безпе́чно, безпе́чне.

Безоружный — беззбро́йний, неозбро́єний.

Безосновательно—безпідста́вно, без грун-

ту. **Безосновательный**—безпідста́вний, безгрунто́вний.

Безостановочно—невпи́нно, безупи́нно, без упи́ну, безпереста́нно, безпере́стану, безпереста́нку, безпере́станя, безуста́нно, безуга́вно, безнаста́нно, бе́зпереч, раз-у-раз, раз-по́-раз, раз-колора́зу, за́спліш, безвідга́лу.

Безостановочный—безупи́нний, невга́вний, невгамо́ваний, безуга́вний, безпери́вний, неперери́вчастий, безпереста́нний, безнаста́нний, разура́зний, повсякча́сний.

Безответность — безвідмо́вність, ности; безодмо́вність, ности; суми́рність, ности; пло́хість, хости.

Безответный—безвідмо́вний, безодмо́вний, суми́рний, плохи́й; мовча́к, ка. **Безответно**—безвідмо́вно, мо́вчки.

Безответственность — безвідповіда́льність, ности; невідповіда́льність ности.

Безответственный — безвідповіда́льний, невідповіда́льний.

Безотвязность, безотвязчивость —невідче́пність, ности; в'ідливість, вости; насти́рливість, вости.

Безотговорочный—безвідмо́вний, несупере́чливий. **Безотговорочно**—безві́дмовно, несупере́чливо, не відмовля́ючись, не супере́чучи, без ви́мовок.

Безотлагательность, безотложность — невідкла́дність, ности; коне́чність, ности; (только о деле)—пи́льність, ности.

Безотлагательный, безотложный— невідкла́дний; (только о деле)—пи́льний. **Безотлагательно**—невідкла́дно, не відкла́дуючи.

Безотлучность—невідсту́пність, ности; невідхідність, ности; невідкли́чність, ности.

Безотлучный—невідсту́пний, невідхідний, невідкли́чний. **Безотлучно**—невідсту́пно, невідхідно, невідкли́чно.

Безотносительность—безвідно́сність, ности; незастосо́ваність, ности.

Безотносительный—безвідно́сний, незастосо́ваний (до чого). **Безотносительно** —безвідно́сно, не стосу́ючись (до чого), без ува́ги (на що).

Безотрадный—безвідра́дісний, безра́дісний, безпросвітній, я, є. **Делать кому жизнь безотрадной**—зав'я́зувати світ (кому). **Безотрадно** — безра́дісно, без просвітку.

Безотчетно—I) несвідо́мо, сам себе́ не розбіра́ючи; II) беззвідо́мно, беззвітно, без звіту, без звідо́млення, не подаючи́ звідо́млення.

Безотчетность—I) несвідо́мість, мости; нез'ясо́ваність, ности (Нез'ясо́ваність почутти́); II) **неподача отчетов**—беззвідо́мність, ности; беззвітність, ности (Така́ беззвітність недопусти́ма—тре́ба вимага́ти звіту (звідо́млення).

Безотчетный—I) несвідо́мий, нез'ясо́ваний, безрозду́мний, нерозбірний; II) беззвідо́мний, беззвітний.

Безочередный—безчерго́вий, безчере́жний. **Безочередно**—безчерго́во, без черги́, безчере́жно.

Безошибочность—непоми́льність, ности; безпомилко́вість, вости; непохи́бність, ности.

Безошибочный — нехи́бний, непохи́бний, несхи́бний, непоми́льний, безпомилко́вий, безпоми́лешний.

Безработица—безробі́ття, тя. **Время безработицы на мельнице**—безмли́в'я.

Безработный—безробітний, беззаробітний.

Безразборчивость—нерозбірливість, вости; неперебірливість, вости.

Безраздельность—неподільність, ности.

Безраздельный—неподільний, нероздільний. **Безраздельно**—неподільно, нероздільно цілко́м.

Безразличие—I) одна́ковість, вости; безодмінність, ности; II) байду́жість, жости.

Безразлично — байду́жно, байду́жливо, обоня́тно, безвира́зно (Гля́нула байду́жно). **Мне это безразлично**—байду́же́, байду́жки, байду́жечки, дарма́, одна́ково мені до то́го. **Совершенно безразлично**—байдужісінько, одна́ковісінько (Ім байдужісінько, одна́ковісінько в не́бі пливу́ть... без боротьби́).

Безразличность—байду́жість, жости; байду́жність, ности; обоня́тність, ности.

Безразличный—безвиразни́й (Загово́ри́в навми́сне безвиразни́м го́лосом). **Безразличный к чему**—байду́жний, байду́жливий до чого, обоня́тний. **Стать безразличным** (безл.) —забайду́житися, збайдужніти.

Безрассудность, безрассудство — нерозсу́дливість, вости; безглу́здя, дя; безглу́здість, дости.

Безрассудный—нерозсу́дливий. **Безрассудно**—нерозсу́дно, нерозва́жливо, безрозу́мно.

Безрассчетность, безрассчетливость — безраху́бність, ности; необрахо́ваність, ности.

Безрассчетный, безрассчетливый—безраху́бний. **Безрассчетно**—безраху́бно, необрахо́вано.

Безрезультатный—безрезульта́тний, без-

наслідний, дарéмний, мáрний. **Безрезультатно**—дарéмно, дáрмо, дýрно, мáрно, безрезультáтно, без нáслідку.
Безропотность—нерéмствування, ння; покірливість, вости.
Безубыточный—безутрáтний.
Безугомонный—безугáвний, невгомінний. **Безугомонно**—безугáвно, без угáву.
Безудержный—невтри́мний, нестри́мний, невпи́нний.
Безуклонность—несхи́бність, ности; невідхи́льність, ности.
Безуклонный — несхи́бний, невідхи́льний, прóстий. **Безуклонно**—несхи́бно, невідхи́льно, прóсто, не відхиля́ючись.
Безукоризненность—бездогáнність, ности.
Безукоризненный—бездогáнний. **Безукоризненно**—бездогáнно, без вáди.
Безумный—безрозýмний, безýмний, божевільний, навісни́й, шалéний, безтя́мний. **Безумным сделать**—обезýмити, з рóзуму звести́. **Безумно** — безýмно, божевільно, шалéне(о).
Безупречность, безупречный, безупречно —см. **Безукоризненность, Безукоризненный, Безукоризненно.**
Безусловность—безумóвність, ности.
Безуспешность—надарéмність, ности; мáрність, ности; невдáлість, лости.
Безуспешный—надарéмний, невдáлий. **Безуспешно**—надарéмне(о), надáрмо, мáрне, мáрно, дарéмне, не спосýдившись (Дýмав оцé в я́рмарку тели́цю продáти, та не спосýдившись і вернýвсь).
Безустанный—безупи́нний, невтóмний, невсипýщий, невгамóвний.
Безутешность — безпорáдність, ности; нудьгá, ги; нерозвáга, ги.
Безучастие—байдýжість, жости; обоня́тність, ности; безприхи́лля, ля.
Безыменный, безымянный—безімéнний, безнаімéнний, неназвáний; (палец) —підмізи́нний. **Безыменная речка**—смотéка. **Безыменно**—безі́менно.
Безыскусственный—нештýчний, немудрóваний, неви́мудруваний, прóстий. **Безыскусственно**—натурáльно, прóсто, без мýдрощів.
Безысходность—безви́хідність, ности.
Безысходный—I) безви́хідний; II) (бесконечный)—несходи́мий (Заплýтався в несходи́мих суперéчностях життя́). **Нужда безысходная**—невилáзні зли́дні.
Белесоватый, белесый—білá(я́)стий, біля́вий.
Белеть—біліти; білішати.
Белиться—біли́тися, люся, лишся; вибілюватися, лююся, люєшся.
Белковина—білкови́на, ни.
Белковый—білкови́й; **оболочка**—білковá оболóка, білкови́ця, ці.
Беллетристика—крáсне письмéнство, белетри́стика, ки.
Белок—I) (яичный)—білóк, лка; біле, ого; II) (глазной)—білóк; (насмешливо)—бáнька; **имеющий большие белки в глазах**—білкáтий; (ирон.)—банькáтий.
Белокалильный—біложáристий, білогартóвний.
Белоснежный—сніжи́стий, сніжистобілий, сніжнобілий, сніговобілий.
Белостебельный—білостéблий, білостебéльний. **Белый**—білий. **Белой масти** —білий на масть.
Белошвейка—швáчка, ки; швáля, лі.
Берег—I) бéре(і)г, га; узберéжжя, жя; надберéжжя; жя; край, ю. **Берег отвесный**—стінувáтий бéрег, при́стін; **берег высокий, обрывистый**—крýча, чі; крутоберéжжя, жя; **берег покрытый гравием, галькою**—зарінок, нка; заріння. **У берега**—з бéрегу (У нас з бéрегу негли́боко). **По берегам**—берегáми. **На берег реки, моря**—над рíчку, над мóре, у бéрег. **Берег противоположный** —зарíчний, зарічок, той бік. **Житель противоположного берега**—зарічáнин, тогобíчний (чоловік). **Вода у берега**—бéрег (Прáла сорочки́ в бéрезі).
Береговой—берегови́й, поберéжни(і)й, прибрéжний, надберéжний, відберéжний (Берегови́й, відберéжний вітер (**дующий от берега**). Поберéжній кáмінь, пісóк). **Береговой житель**—бережáнин. **Береговая трава, сено**—бережи́на, береговé сіно.
Бережение—бережíння, ння; стережíння, ння.
Бережливость—ощáдність, ности; ощáдливість, вости; щáдність, ности.
Бережливый—ощáдний, (о)щáдливий, щáдний. **Бережливо**—ощáдно.
Бережно—бéрежно, бéрежко, обéрéжно; повóлі, сти́ха.
Бережность—I) пошанíвок, вку; пошанíвля, лі; II) сторожнéча, чі (Одяг трéба в пошанíвлі держáти. Сторожнéча такá, що ніщó не пропадé).
Бережный—бережки́й, сторожки́й, обáчний.
Беречь—стерегти́, жу, жеш; берегти́, жу, жеш; поберігáти, пильнувáти, глядíти, жу, диш; доглядáти (чого), схоронáти, ховáти, хорони́ти, шанувáти, щади́ти, ощажáти що (Хліб на Петрíвку ощажáй), жалíти. **Беречь**

платье, скот—жа́лувати оде́жу, шанува́ти худо́бу.

Беречься—берегти́ся, стерегти́ся, оберіга́тися, поберіга́тися, сторожи́тися, пильнува́тися, шанува́тися, мати осторо́гу. **Берегись!**—начува́йсь. **Берегущийся**—бережки́й.

Берцовый—гомілко́вий. **Берцовые кости**—суре́ля, або вели́ка гомілка, мала гомілка.

Беседа—I) розмо́ва, ви; бала́чка, ки; розмовля́ння, ння; гутірка, ки; бесе́(і)да. **Вступить в беседу**—зайти́ з ким у розмо́ву, розмо́витися з ким; розбала́катися з ким. **Вести беседу**—справля́ти бала́чку; прова́дити мову. **Завязывается общая беседа**—почина́ється зага́льна розмо́ва; II) бе́седа, ди (Го́мін таки́й на у́лиці, мов бе́седа куди́ йде).

Беседовать—розмовля́ти, гомоніти́, ню, ниш; говори́ти з ким; на мо́ві бу́ти з ким, бесе́дувати.

Бесклассовый—безкла́совий (Пови́нно бу́ти суспільство безкла́сове).

Бесконечно—нескінче́нно, безконе́чно, довічно, безлітно, без міри, без кра́ю, без кінця́-кра́ю, безмірно.

Бесконечность—бе́зкрай, аю; безкра́їсть, ности; нескінче́нність, ности; безконе́чність, ности; безмірність, ности. **До бесконечности** — на бе́зрік (Цю робо́ту вони́ затя́гнуть на бе́зрік).

Бесконечный—безкра́їй, безкра́я, кра́є (безкра́його, кра́йої); безкра́йній, нескінче́нний, безвічний, довічний, безмірний.

Бесконтрольный—безконтро́льний.

Бескорыстие, бескорыстность—безкористо́вність, ности; безкори́сливість, вости.

Бескорыстно—безкористо́вно, некори́сливо; не вимага́ючи запла́ти, наго́роди.

Бескорыстный—безкористо́вний, некори́сливий.

Бескритичность—безкрити́чність, ности; некрити́чність, ности.

Беспамятный—I) непам'ятли́вий, непам'яту́щий, забу́дько, ка; II) **в беспамятстве находящийся**—неприто́мний, безтя́мний, зомлілий.

Беспамятство — неприто́мність, ности; безтя́мність, ности; нетя́ма, ми; нестя́ма, ми; не́стям, му. **Впадает в беспамятство кто**—мо́роки беру́ть кого́, зомліва́є, неприто́мніє, знетя́млюється хто. **Привести в беспамятство кого (ударом, потрясением и т. п.)**—відби́ти па́мороки кому́.

Беспартийный—безпартійний.

Беспаспортный — безпа́шпортний, безбіле́тний.

Беспеременный—незмінний, беззмінний, неодмінний, безодмінний. **Безпеременно** — незмінно, беззмінно, невідмінно, безодмінно.

Бесплатность — беззапла́тність, ности; непла́тність, ности.

Бесплатный—беззапла́тний, непла́тний, дармови́тий. **Бесплатная работа**—непла́тна пра́ця, даромщи́на (Тепе́р даромщи́на наві́к од панів утекла́); безпла́тно, непла́тно, без пла́ти, да́рмо, ду́рно, заду́рно, за спаси́бі, на-дурни́чку, (шутл.)—за так гро́шей.

Бесподобный—незрівняний, незрівня́нний. **Бесподобно**—незрівняно, незрівня́нно, без порівня́ння.

Беспозвоночный—безхребе́тний (Безхребе́тні твари́ни).

Беспокойный—I) турбо́тний (Турбо́тне чека́ння); II) нев(с)покійний, баламу́тний, неспокійник. **Беспокоящий**—невгомо́нний, клопотли́вий, клопітни́й, невстрійливий (Невстрійливі діти: вско́чили в горо́д, потопта́ли огу́дину). **Беспокойно**—нев(с)покійно, турбо́тно, триво́жно, стурбо́вано, кло́пітно (Тро́хи клопітно на душі).

Бесполезный—некори́сний, непожито́чний, ма́рний (Ма́рний тру́тень. Даре́мна то пра́ця, бо ніко́му не потрібна). **Бесполезно**—ма́рно, ма́рна річ, даре́мно, надаре́мно, ду́рно, без пуття́ (Без пуття́ ги́нуть люди).

Беспорядок—I) (в доме, в хозяйстве, в управлении чем)—бе́злад, ду; безла́ддя, дя; нела́года, ди; не́лад, ду; розгардія́ш, шу; непоря́док, дку; безуря́ддя, дя. **В беспорядке**—безла́дно, в безла́дді, жу́жмом, хряще́м, хлящем, ло́ском, тро́ском, гайно́м (В хаті все хрящем. У ме́не в покоя́х як у це́ркві чи́сто, а в те́бе все гайно́м стоїть); II) (безпорядки, бунт, возмущение)—ро́зрухи, ів; за́колот, ту; ворохобня́, ні.

Беспочвенный—безгрунто́вний, безпідста́вний. **Беспочвенно**—безгрунто́вно, безпідста́вно.

Беспощадный—безща́дний, безпоща́дний, неща́дний, немилосе́рдний. **Беспощадно**—нещади́мо, безща́дно, без-

пощáдно, нещáдно, безпощáдку, не жалíвши (Хай його закóн карáє, не жалíвши).

Беспрекословный—безсуперéчний. **Беспрекословно** — бéзпереч, неперéчучи, безвимóвно.

Беспризорный — бездóглядний, безпритýльний (Безпритýльні дíти), зачýханий (Дíвчина булá з тих, що звуть зачýханими, сéбто покúнутими без ніякого дóгляду).

Беспристрастие, беспристрастность — безсторóнність, ности.

Беспричинный — безоснóвний, безпричúнний, безпричúновий. **Беспричинная придирка** (шутл.)—пеня Москóвська. **Беспричинно**—безпричúнно, ні зá що, ні за вíщо, з дóброго дúва.

Бессвязный—несклáдний, беззвязкóвий, незвя́заний. **Бессвязно**—несклáдно, не до ладý, без звязкý, незвя́зано.

Бессердечность—безсéрдість, дости; безсéрдність, ности; брак сéрця; безсердéчність, ности; бездýшність, ности; нежáлісливість, вости.

Бессильный—безсúлий, слабúй, немічнúй, безмóчний, немощнúй, неспромóжний, недолýгий, хúрний, хúрявий, безвлáдний. **Бессильный что-либо сделать**—station нездóльний. **Бессильно**—безсúло, безвлáдно, нéмічно.

Бессистемность — безсистéмність, ности; безлáдність, ности.

Бессловесный — безслíвний, безсловéсний, без'язúкий, мовчýщий (Шевченко вúйшов із темнóти без'язúкої). **Бессловесное животное**—тварúна нíмá, тварúна немóвна, німинá, тварúна безсловéсна, тварúна мовчýща (Кінь—німинá, а теж тя́мить).

Бессодержательный—беззмістóвний, незмістóвний, порóжній.

Бессознательность—I) несвідóмість, мости; II) нéстям, му; непритóмність, ности; не(с)тя́ма, ми; безчуття́, ття́ (Якáсь нестя́ма опанувáла йогó).

Бессознательный—I) несвідóмий; II) безпритóмний (Несвідóмий вчúнок. Очí страшнí й безпритóмні). **Бессознательное состояние**—непритóмний стан, непритóмність, ности. **Впасть в бессознательное состояние**—знепритóмніти, зомлíти. **Находящийся в бессознательном состоянии**—непритóмний, зомлíлий, нетя́мний (Її зóвсім нетя́мну повезлú в лікáрню. Чи мéртва, чи зомлíла). **Бессознательно**—I) несвідó-мо; II) без тя́ми, нетя́мки, непритóмно.

Бессомненный — несумнíвий, пéвний. **Бессомненно**—пéвно, напéвно, несумнíвно.

Бесспорный — безперéчний, незаперéчний, безсуперéчний; (научн.)—безспíрний (Безперéчна прáвда. З незаперéчною пéвністю мóжна сказáти, що це факт безсуперéчний). **Бесспорно**—безперéчно, безсуперéчно.

Бессрочный — безтермінóвий, безстрокóвий, безреченцéвий. **Бессрочно**—без тéрміну, безтермінóво, без реченця́, набéзрік (На бéзрік затягтú).

Бесстыдство—безстúдство, ва; безстúдність, ности; безсорóмність, ности; (наглое)—безчíльність, ности.

Бестактный—нетактóвний. **Бестактно** — нетактóвно.

Бестолковость—безглýздя, дя; нерóзум, му; безтолкóвність, вности.

Бестолковый—I) (неумный)—безглýздий, безтолкóвий, безтямкúй, нетямýщий, безголóвий, дурноголóвий, безлáдний, недолáдний. II) **Бестолково**—безглýздо, безтолкóво, безлáдно, без ладý й без пóладу.

Бесхлопотный—безтурбóтний, безклопíтний. **Бесхлопотно**—безтурбóтно, безклопíтно.

Бесхозяйный — безгосподáрний, нічúй (Безгосподáрна спáдщина). **Бесхозяйственный человек**—бурлáка, ки; безхазя́йна людúна.

Бесхозяйственный — нехазя́йський, негосподáрський, нехазяйновúтий, безхазя́йний, безгосподáрний (Нехазя́йське, безхазя́йне вéдення спрáви). **Бесхозяйственно**—безгосподáрно, не по-господáрському, не по-хазя́йському.

Бесцветковый — безквіткóвий, безцвíтній (Безквіткóві рослúни).

Бесцветный — безбáрвний, безкóлірний, небарвúстий, блідúй (Її спокíйна, трóхи блідá натýра); (о лошади)—безмáстий. **Бесцветно**—безбáрвно, безкóлірно, не барвúсто, тьмя́но (Хмáрно, тьмя́но йшóв мій дитúнний вік); (о раст.)—см. **Бесцветковий.**

Бесценный—I) неоцінéнний, неоцíнний; II) (дешевый)—безвáртний, безцíнний; III) (дорогой) (ласк.)—неоцíнний, дорогúй, кохáний; IV) (никакой цены)—безвáртісний.

Бесценок—бéзцін, ну; безцíнок, ку; **за бесценок**—за бéзцін, за бéзцінь, за півдармá, без цінú, за так-грóші, -ей.

Бесцеремонность — безцеремóнність, пости.

Бесчестие—неслáва, ви; безчéстя, тя; бéзчесть, ти; зневáга, ги; ганьбá, би; ганéба, би (Зá що нам такé безчéстя? Ганьбóю не дíймеш, так сѝлою вíзьмеш).

Бесчисленный — незчислéнний, незлíчéнний, незрахóваний, премнóгий. **Бесчисленное множество**—бéзліч (ж. р.), чи; бéзлік, хмáра-хмáрою, сѝла-силéнна, без лíку. **Бесчисленно**—незлічéнно, незчислéнно, без лíку, без лíчбѝ.

Бетонный (техн.)—бетóновий.

Библиотека — бібліотéка, ки; книгозбíрня, ні.

Библиотекарь,-ша — бібліотéкар, ря; рка, ки.

Билет—I) квитóк, ткá; білéт, та; кáртка, ки (Квитóк на спектáкль. Трамвáйний квитóк); II) білéт, пáшпорт. **Банковый билет**—банкнóта, ти; банкíвка, ки.

Бинтовать — бинтувáти, бандажувáти, сповивáти, завивáти, обв'язувати (Сповивáти дитѝну. Бинтувáти рáну).

Биографический — біографíчний, життепѝсний.

Бисквиты—барáнки, ків; бісквíти, тів.

Бить—I) (поражать, наносить побои)—бѝти, б'ю, б'єш; убивáти, товктѝ, чу, чеш; товкмáчити, чу, чиш; лупцювáти; (плетью, кнутом)—батожѝти, пýжити, шмагáти, сíкти, січý, чеш; пíрити, рю, риш; перíщити, оперíзувати, шпáрити, чухрáти, чесáти, шу, шеш; хвóїти, хвою, їш; хворостѝти, щу, стиш; (палкою, дубиною)—дубáсити, шу, сиш; дубцювáти, грíти; (чем-либо тяжелым) —гатѝти, чу, тиш; гнітѝти, чу, тиш; садѝти, джу, диш; II) (убивать скотину, птицу дом.)—рíзати, жу, жеш; колóти, лю, леш; (битая птица)—рíзана птѝця; (диких животных и зверей)—бѝти, б'ю, б'єш; убивáти; III) (раздроблять, разрушать)—бѝти, розбивáти, трощѝти; IV) (убивать)—забивáти; V) (давать посредством боя условный знак, ударять)—бѝти, вибивáти. **Бить тревогу**—збивáти тривóгу. **Бить челом**—прохáти мѝлости, чолóм давáти.

Биться — I) (сражаться, состязаться)—бѝтися, брáтися. **Биться об заклад** — заставлятися, закладáтися, ітѝ об заклáд; II) (удараться)—бѝтися, товктѝся, колотѝтися; III) (стараться)—бѝтися, побивáтися, пóратися коло чого, з чим, над чим. (Д ó в г о я н а д т и м б и в с ь); IV) (о сердце, пульсе)—бѝтися, калáтати, колотѝтися, кѝдатися, тíпатися (Сéрце в грýдях колóтиться, як не вѝскочить).

Благоволение—лáска, ки; дóбрість, рости; прихѝльність, ности; доброхíття, тя; (в приподнятом смысле)—благоволíння (Пáнська лáска до порóга). **Снискивать, приобретать, снискать, приобрести чье-либо благоволение**—запобігáти, запобíгти лáски в кого, добýтися комý до лáски, підійтѝ комý під лáску, заслужѝтися на лáску, з'еднáти чию лáску. **Потерять благоволение**—втрáтити лáску.

Благоволить—I) бýти ласкáвим, мáти лáску до кóго, сприяти комý, добрá бажáти, добрá зѝчити; II) (соблаговолить)—бýти ласкáвим, зволяти.

Благодарить кого и благодарствовать—дякувати комý. **Покорно благодарю**—щѝро (вам) дякую, уклíнно (тобі) дякую, крáсно дякую. **Благодаря кому, чему**—завдякѝ комý, чомý; (с отрицательным значением: вследствие чего)—чéрез кóго, чéрез що (Чéрез тéбе це лѝхо скóїлося).

Благодарность—I) (чувство благодарности) — вдячність, ности; II) (выражение благодарности или вещественное)—дякування, ння; подяка (Якé частувáння, такé дякування. Замíсть дяки у вíчі насмíялися). **Приносить благодарность** — віддавáти, віддати подяку, складáти, склáсти подяку.

Благодетельствовать — добродíяти, дíю, єш; благодíяти, доброчѝнити комý.

Благодеяние—I) добродíйство, ва; добродíяння, ння; благодíйство, ва; благодíяння, ння; доброчѝнність, ности; добродíйництво, ва (Добрóдію, зробѝ добродíяння).

Благожелатель—доброхíт, хóта; доброзѝчливець, вця; прихѝльник, ка.

Благожелательный,-но — зѝчливий, во; доброзѝчливий, -во для кого; прихильний, -но; ласкавий, -во до кого; приятливий для кого (А я бíдний, нещаслѝвий, ніхтó менí незѝчливий).

Благозвучный—I) доброглáсний; II) (эвфонический) — доброзвýчний, но; легкозвýчний.

Благомыслие — добродýмність, ности; добромѝсність, ности; дóбрі дýми.

Благонамеренный—добромѝсний, з дóбрими зáмірами. **Благонамеренный че-**

ловек—людина добрих замірів (нахилів).

Благонравие—звичайність, ности; доброзвичайність, ности; добрі звичаї.

Благополучно—гаразд, добре, щасливо, безпечно (Чи все гаразд дома? Щасливо пройшли небезпечне місце. Знаю стежки і надіюся дістатися безпечно). **Окончиться благополучно, не благополучно**—вийти на добре, на зле.

Благоприобретение—надбання, ння; надбанок, нку; набуток, тку; надбане (нажите) добро.

Благоприобретенный — (добром) набутий, (добром) добутий, наживний нажитий, нажитний (У його земля наживна, а не батьківська). **Благоприобретенное имущество** — см **Благоприобретение.**

Благоприятно—I) сприятливо, прихильно, похвально; II) щасливо, по-доброму.

Благоприятность—I) сприятливість, вости; II) погідність, ности; III) приязність, ности; ласкавість, вости; IV) прихильність, ности; похвальність, ности; V) щасність, ности.

Благоприятный — I) (благоприятствующий, способствующий) —сприятливий, добрий на що, погожий, погідний; II) о поре, о времени)—добрий, погідний, слушний (Погідна, добра година. Слушний час). **Благоприятный случай**—(добра) нагода, ди; добра оказія; (исход)—щасливий кінець; (ветер)—погідний, ходовий, погожий вітер.

Благоразумно — розважливо, розважно, розсудливо.

Благоразумный—I) (о человеке) розважливий, розсудливий. **Быть благоразумным**—мати розум, держати ум (розум) добрий у голові; II) розумний, добрий (Розумна, добра порада).

Благосклонно — прихильно, ласкаво, (добро)зичливо. **Смотреть благосклонно**—поглядати прихильним оком.

Благосклонность—прихильність, ности; ласка, ки; ласкавість, вости; доброзичливість до кого й для кого.

Благосостояние—I) добро, ра; добробут, ту (На сторожі добробуту народнього стояти); II) достатки (Політична самостійність і економічні достатки).

Благотворительность—добродійність, ности; благодійність, ности; доброчинність, ности.

Благоусмотрение—воля, лі; вільна воля; уподоба, би; свій (вільний) погляд, розсуд, ласка, ки. **Оставить на благоусмотрение**—залишити (полишити, дати) кому на волю, до вподоби; полишити на чийсь вільний погляд (розсуд); полишити комусь на ласку, на власне розміркування.

Благоустраивать, благоустроить—(у)опорядковувати; (сов.) (о)упорядкувати, (у)опоряджати, жаю, єш; (сов.) (у)опорядити.

Благоустроение, благоустройство—I) лад, ду; добрий лад, порядок, дку; доброустрій, рою; II) (у)опорядкування, ння; (добре) впорядкування.

Благоустроенный — упоряджений, упорядкований, добре о(в)поряджений.

Благоухать—пахнути, пахтіти, чу, тиш; віддаватися запахом, дихати ароматом (Квітки віддаються запахом на ввесь садок).

Блаженствовать — раювати, розкошувати.

Блажь—дурість, ости.

Бледный — блідий, блідавий. **Бледная немочь**—блідниця.

Блеск—I) (яркий свет)—блиск, ку; II) (сияние)—сяйво, ва; сяєво, ва; ясність, ности; (отраженный блестящим предметом)—блиск, ску; полиск, ску; ви(б)лиск, ску; глянц, цу (Полиск хижих очей. Вилиски вечірнього погасання). **Неровный, изменчивый блеск** — блискотіння, ння; миготіння, ння.

Блестеть и блистать—I) блищати(ся), щу, щиш; блискотіти, чу, тиш; вилискуватися, вилискувати, зоріти, горіти, рю, риш; ясніти(ся), світити(ся), чу, тиш; сяяти, лисніти, лиснітися, лощитися, щуся, щишся; (неровным изменчивым светом, блеском)—грати, вигравати, мигтіти, чу, тиш; (время от времени, местами)—блискати, поблискати, полискувати(ся); (вспыхивая и погасая, появляясь и исчезая) —блимати, бликати (Вода в ставочку блищить(ся). **Блистать красотою**—красуватися.

Блестящий — блискучий, блискотючий, осяйний, ясний (Сонечко ясне й блискуче. Наслідки — блискучі).

Ближайший—найближчий.

Ближе—ближче.

Ближний — I) близький, поблизький (Сусіди близькії); II) ближній, близький (Своїм ближнім зла не кміть).

Близ чего (предл.)—I) поблизу́, близ, бли́зько, край, ко́ло, бі́ля чого (Старий зупинився близ нього. Живемо́ бли́зько вас. Край віко́нця. Бі́ля то́го мі́сця); II) (около, приблизительно)—бли́зько (Бли́зько двох годи́н). **Близ пяти пудов**—пу́дів із п'я́теро (Хат з де́сять).

Близехонько—близе́сенько.

Близкий—I) (в пространстве)—близьки́й, побли́зький, недале́кий; II) бли́жній, ві́рний (Бли́жня рідня́. Бли́жні при́ятелі. Сирота́—нема́ ні рі́дного, ні ві́рного). **Близкий свет**—блиго́мий світ, бли́глий світ, близьки́й світ.

Близко, близенько — бли́зько, поблизу́, зблизька; (ум.)—близе́нько.

Близлежащий — побли́зький, бли́жчий, сусі́дній (Побли́зькі се́ла та хуторі).

Близорукий — короткозо́рий, близькоо́кий, низькоо́кий.

Близорукость — короткозо́рість, рости; близькоо́кість, кости; низькоо́кість, кости.

Близь (сущ. ж. р.)—близина́, на́; близиня́, ні; близ, зу, близо́та, ти (Яка то близина́, як до села́ верстов со́рок).

Блиндировать — бліндажува́ти. **Блиндированный**—бліндажо́ваний.

Блистательно—I) блиску́че; II) пи́шно, вели́чно.

Блистательный—I) блиску́чий; II) пи́шний, вели́чний, пишновели́чний (Пишновели́чна По́рта).

Блокада—блока́да, ди; облога, ги.

Блуждать—I) (бродить)—блуди́ти, джу, диш; блука́ти, броди́ти, джу, диш; тиня́тися (Ходжу́, блуджу́, нуджу́ світом); II) (сбившись с пути)—блуди́ти, блука́ти; III) (о глазах—бегать)—блука́ти (Його́ о́чі неспокі́но блука́ли. Блука́ти по́глядом). **Пойти, отправиться блуждать**—піти́ в світ. **Блуждая прийти куда-либо**—приблуди́тися, заблуди́ти, приблука́ти, ся; заблука́ти, ся.

Блюдение — пильнува́ння, ння; пи́льний до́гляд, ду.

Блюсти—держа́ти, доде́ржувати; догляда́ти, пильнува́ти, шанува́ти (Держа́ти зако́н, умо́ву. Догляда́ти діте́й. Підпанки пильнува́ли, щоб лісни́к шанува́в па́нського ро́зказу).

Блюститель, блюстительница — нагля́да́ч, ча; (ж. р.) наглядачка, ки; догляда́ч, догляда́чка, ки.

Бобыль—бурла́ка, ки; нетя́га, ги. **Бобылиха**—бурла́чиха, хи. **Бобылка**—бурла́чка, ки. **Бобыленок** — бурлачення, няти.

Богатение—багаті́ння, ння; бага́тшання, ння.

Богатеть—багаті́ти, багаті́шати, бага́тшати, багати́тися, чуся, тишся; можні́ти, заможні́ти.

Богато—I) бага́то, по-бага́цькому; II) розкі́шно, ще́дро (Вида́ння ще́дро ілюстро́ване).

Богатство — бага́тство, ва; багати́рство, ва; добро́, ра (От де моє добро́, гро́ші, от де моя́ сла́ва); II) (великолепие, пышность)—ро́зкіш, коши; розко́ші, шів. **Жить в богатстве**—багатирюва́ти, гараздува́ти. **Пожить в богатстве**—ро́зкоші (розко́шів) зазна́ти. **Купаться в богатстве**—пиша́тися в доста́тках.

Богатый—I) бага́тий на що, грошови́тий; (состоятельный)—замо́жний, мо́жний; II) (великолепный, пышный, напр., одежда)—бага́тий, пи́шний, розкі́шний. **Чрезвычайно богатый**—багатю́щий, багате́нний.

Бодать, бодаться—би́ти (рогом), б'ю; би́тися, коло́ти(ся), лю́, леш; бу́цати (ся) (Віл б'є, а коня́ка хви́цає. Рога́та скоти́на всіх ко́ле. Бара́н бу́цає). **Боднуть**—кольну́ти, бу́цнути, уда́рити ро́гом.

Бодрить—бадьо́рити, рю́, ри́ш; осмі́лювати, заохо́чувати, додава́ти ду́ху (відва́ги).

Бодриться—бадьо́ритися, рюся, ришся; осмі́лювати себе.

Бодро — бадьо́ро, бадьо́рно, мото́рно, жва́во.

Бодрость—бадьо́рість, рости; жва́вість, вости; жва́ва охо́та. **Придавать бодрости**—ду́ху надава́ти кому; додава́ти жва́вої охо́ти. **Придать себе бодрости**—ду́ху підда́ти собі.

Бодрствовать—не спа́ти, не всипа́ти, ніч зори́ти, чува́ти; (около кого)—пильнува́ти над ким (Чува́й сто́роже! Вона́ пильну́є цілу ніч над ни́ми). **Пободрствовать** — попильнува́ти (Ти, Семе́не, не міг одніє́ї годи́ни попильнува́ти).

Бодрый—бадьо́рий, невто́млений, жва́вий, бо́дрий, бодре́нний. **Бодрый мо-**

лодец—бодра́к. **Сделаться бодрее**—побадьорі́шати.

Боевой—бойови́й, бойни́й (патрон), муштро́вий (конь).

Бой—I) бій, бо́ю; побі́й, би́тва, ви; (холодн. оружием)—сі́ча, чі (Хто не має зброї, той не йде в бої. Побій з тата́рами); II) (дражка) — бій, бі́йка (Ла́йка — не бі́йка). **Кулачный бой** — кула́чки, перебі́й. **В бою** — сере́д бо́ю. **Место боя**—бойови́ще. **Бой-девка**—зухді́вка, ко́зир-ді́вка. **Бой-баба** — ко́зир-ба́ба. **Вступать, идти в бой**—става́ти до бою, стина́тися з ким. **Вступить с кем в открытый бой**—дава́ти кому́, по́ле (Не даючи́ королеві по́ля, він його військо по-ро́зницею ша́рпав). **Одбиться оружием в бою**—відсі́ктися, чуся, чешся; III) (битый материал)—груз, зу (Шкляни́й груз).

Бойкий — метки́й, жва́вий, мото́рний, бадьори́стий, смілéнький, би́стрий. **Бойкий на язык**—язика́тий. **Бойкий человек**—ко́зир, ря. **Бойкое место**—ро́зигри, лю́дне мі́сце (Він на таки́х ро́зиграх живе́, що хто йде, не мине́). **Бойкая дорога**—I) лю́дний шлях; II) (грудкува́тий) нері́вний шлях.

Бойко—ме́тко, жва́во, мото́рно, бадьо́ро, бадьори́сто, смілéнько, шпа́рко.

Бойня—I) бо́йня, ні; бі́йня, ні; різни́ця, ці; (чаще во мн.)—бо́йні, бі́йні, різни́ці. **Скотобойня вместе с салотопней**—салга́н; II) різня́, різани́на (Гу́манська різня́).

Бок—бік, бо́ку; (мн.)—бо́ки. **Бок-о-бок с кем, обок**—по́пліч ко́го-чо́го: по́біч кого-чого; о́бік кого-чого; по́руч кого-чого, з ким-чим (По́пліч його сіда́є. По́біч не́ї живу́ть лю́ди). **Сидеть боком**—бокува́ти.

Боковой — бі́чни́й, бокови́й, побі́чний. **Боковая**—боковéнька. **На боковую**—на боковéньку. **На боковой**—на боковéньці. (Що-ж він ро́бить? А що? Лежи́ть на боковéньці—отó його́ і вся робо́та). **Пора на боковую**—пора́ на боковéньку, час ляга́ти (спа́ти).

Боксировать—боксува́ти.

Болевой (мед.)—болю́чий (Болю́чі мі́сця).

Более—бі́льше, бі́льш, над. **Тем более**—на́дто, тим па́че. **Чем более—тем более**—де-да́лі, то все бі́льш. **Более-менее**—здебі́льшого (Поприбира́в у ха́ті здебі́льшого). **Более или менее** — бі́льш-менш, бі́льше-мéнше.

Все более и более—що (чим) раз бі́льше; все теть та й теть. **Более всего**—(най)бі́льш за все; (най)бі́льш од усього́; найпа́че; найбі́льш. **Более того**—ще-ж і на́дто, ще й бі́льш од то́го. **Как можно более** — що-найбі́льш (е), як-найбі́льше, як мо́га бі́льше. **Более всех**—над усі́, бі́льш од усі́х.

Болезненный—I) слабови́тий, х(в)ороблі́вий, хорови́тий, кво́лий, неду́жий, неду́жний, болі́с(з)ний, хи́рявий, слабові́кий, нездоро́вкуватий.

Болезнь—I) см. **Боление;** II) сла́бість, бости; хворо́ба, би; хво́рість, рости; бо́лість, ести; неду́га, ги; не́міч, мочи. **Эпид., повальная болезнь** — по́шесть, ти; по́мірок, рку; по́мір, мору. **Истощенный болезнью** — ви́снажений через хворо́бу, схоро́ваний.

Боление — I) слабува́ння, ння; х(в)орува́ння, ння; незду́жання, ння; рознемо́щі́ння, ння; II) (печалованье)—жалкува́ння, ння; побива́ння, ння; уболі́ння, ння; болі́ння, ння.

Болеть, заболевать — (быть больным) слабува́ти на що; х(в)орува́ти на що; нездужати на що, болі́ти, неду́гувати на що; недужа́ти, хи́ріти, лежа́ти на що. **Больной тифом**—слаби́й на тиф. **У меня болит голова**—голова́ мені́ боли́ть (Його́ боля́ть нещастя України).

Болотный — боло́тний, боло́тяний, багнови́й (Боло́тяний солове́йко (жа́ба). Болотя́на пти́ця. Багнова́ грязю́ка). **Болотная трава** — боло́тяна трава́, болтні́вка.

Болото — боло́то, та; багно́, на; багню́ка, ки; багни́ще, ща; багнови́ця, ці; мокрови́на, ни; (ржавое)—ру́дка, ки; іржавéць, вця. **Болото, где водится много лягушек** — жаба́р, ря; жабеня́тник, ка. **Чистое, незаросшее место на болоте** — ві́кно, на; вікни́на, ни; вікнови́на, ни. **Незаростающее место на болоте** — о́пар, ри (ж. р.), прогні́й, ною. **Высохшее болото** — болоти́на, ни. **Место, где было болото** — болоти́ще, ща.

Болт — сво́рінь, ння; шво́рінь, еня; (у ставень)—прого́нич, ча (Зачини́ ві́ко́нницю на прого́нич)

Болтание — I) (о жидкости) — бо́вта́ння, ння; калата́ння, ння; II) плеска́ння, ння; бази́кання, ння; патя́кання, ння; варня́кання, ння; III) (чем-либо)—колиха́ння, ння; (ногами)—дри́гання, ння.

Болтливость — балаку́чість, чости; язика́тість, тости; белькотли́вість, вости;

лепетливість, вости; щебетливість, вости.

Болтливый — балакучий, язикатий, довгоязикий, слизькоязикий.

Боль (физич. боль) — біль, болю (м. р.); болість, лісти (Чужий біль нікому не болить). **С болью**— болізно (Тихо і болізно вимовляє поет). **От боли**—з болю. **Крик боли**—боліз(с)ний гук, крик (Знову лунає болізний гук).

Больница — лікарня, ні; лічниця, ці; (санаторий)—шпиталь, лю (м. р.). **Больница или дом для умалишенных** —лікарня для божевільних, божевільня, ні.

Больно — I) боляче, болько, дошкульно, жалько (от укуса) (Як же жалько вкусила мене муха); II) (душевно)—боляче, болізно, уразливо, тяжко (Як соромно буде, як боляче. Прикрі спогади уразливо хвилювали його). **Больно** (физич., морально) **кому от чего**—болить кого, що (Боліла мене та пуга. Мене болить, що Римом зватись може така потвора); III) вельми, дуже, тяжко (Хороший пута вельми очерет). **Не больно (не очень), не больно много**—не гурт, не дуже, не надто (Логіки має вона не гурт). **Он не больно умен** — він не дуже (вельми, надто) розумний.

Больной (физич.)—I) слабий, х(в)орий, недужий, болящий, немічний; II)(морально)—болючий (Болюча тема. Болюча струна). **Больное место**—болюче місце, живе, ого; болячка, ки; слаб(к)а сторона (Зачепив його за живе. Рахунки—моя слаба сторона).

Больше — більше (більш од чого, над що, по-над що). См. **Более** (Любить її над сонце, над місяць, над зорі). **Больше часу**—по-над годину. **Больше всего**—найбільше, над усе, найкраще. **Гораздо, далеко больше**— багато більше, геть більше. **Тем больше**—надто, тим паче. **Все больше и больше**—що-раз більше.

Больший—більший. **Все больший и больший** — що-раз більший (Доба що-раз більшого занепаду). **Большей частью, по большей части** -- здебільшого.

Большинство — більшість, шости; більшина, ни. **Значительное большинство** —значна, переважна більшість. **Подавляющее большинство** — переважна (гнітюча) більшість. **Большинство голосов** — більшість (перевага) голосів. **По большинству голосов** — більшістю голосів. **В большинстве случаев** (большею частью)—здебільшого.

Большой (размерами и в пространстве) — великий, здоровий, сильний (Велике місто. Він знає, яке сонце здорове. Сильний ліс. Сніги сильні. Сильна вода).

Большущий — величенний, величезний, здоровенний, здоровезний, прездоровий, страшенний.

Бомбардировать — бомбардувати.

Бонификация—боніфікація, ції; знижка, ки.

Борец—борець, борця; побірник, ка; поборник, ка (Борці за мрії. Подавай борця на молодця. До бою сто тисяч побірників стане).

Бормотанье—мимрення, ння; бубоніння, ння; бубонява, ви; жебоніння, ння; белькотання, ння; (о голубях) —туркотіння, ння; буркотання, ння.

Бормотать — I) мимрити, рю, риш; бубоніти, ню, ниш; жебоніти, нію, єш; курникати, белькота(і)ти, чу, чеш; II) ворковать) — туркотати, чу, чеш; буркотіти, чу, чиш (В лузі туркотала горлиця. Голубка буркоче).

Борозда—I) (на пашне)—борозна, ни. **Борозда среди пахоти**—розбра, ри; II) (морщина)—зморшка, ки; рівчачок, чка (Поперек долоні є зморшки або рівчачки).

Боронение и боронование — I) боронування, ння; II) скородіння, ння; (после посева)—волочіння, ння; заволочування, ння.

Боронить — I) (о поле) боронувати, ную, єш; боронити, ню, ниш; II) скородити, джу, диш; заскороджувати, джую, єш; III) (после посева)—волочити (Посіяв і волочить); IV) (защищать, хранить)—боронити що від чого (Боронила волю. Борони мене від лихої напасти).

Бороться — I) змагатися з ким, чим (або проти кого), за що; боротися з ким, чим; (стойко)—обстоювати (за) що; II) боротися, борушкатися, борюкатися.

Борьба — I) змагання з чим, за що; боротьба, борня, боротьб (с р. р.) (Жит-

тя́ — це змага́ння). **Вступить в борьбу** — стати до боротьби́ (змага́ння, борні́, боротья́); зчини́ти боротьбу́ з ким, з чим. **Достичь борьбой** — ви́бороти собі що; II) боротьба́, борюка́ння; (возня)—борушка́ння.

Босиком—босо́ніж, босяка́; бо́со. **Ходить босиком**—ходи́ти бо́со, босува́ти.

Босяк—бося́вка, ракло́, а́.

Ботанизировать—ботанізува́ти.

Ботаника — бота́ніка, ки. **Ботанический** — ботані́чний.

Бочарничать — бондарюва́ти, рю́ю, єш.

Бочарный — бо́ндарський.

Бочарня — бонда́рня, ні.

Бочка—бо́чка, ки; ку́хва, хви. **Как в бездонную бочку**—як у прі́рву.

Боязливый — полохли́вий, боязки́й, лякли́вий.

Боязнь — о́страх перед чим і до чого, страх, бо́ясть, сти; бій, бою; боя́ння (З о́страху до вла́ди. Ніякого бо́ю нема́є. Я нічо́го не бо́ю́ся, і в неї боя́ння нема́). **Из боязни**—з о́страху, ра́ди стра́ху.

Бояться — боя́тися кого, чого; страха́тися кого, чого; страши́тися кого, чого; лякатися кого, чого (Нема́ чого́ лякатися, коли́ так).

Брак — I) брак, ку; ви́бірки, рок; поки́дьки, дьок (Га́рні ґрушки́ повибира́ли, а мені брак поки́дали. Тако́му покупце́ві не варт га́рного кра́му пока́зувати, йому́ й ви́бірки годя́ться); II) см. **Бракование, браковка.**

Брак — одру́жіння, ння; шлюб, бу. **Вступать, вступить в брак, сочетаться б-ком** — дружи́тися, одружи́тися, шлюб бра́ти (взя́ти), ста́ти дружи́ною з ким. **Сочетаться б-ком** — одружи́тися.

Бракование, браковка — I) бракува́ння, ння; сортува́ння, ння; II) ганджува́ння, ння; ганчува́ння, ння.

Браковать — I) бракува́ти, сортува́ти; II) (находить недостатки)—ганджува́ти, ганчува́ти кого, що, ким, чим, ганьбува́ти ким, чим. **Бракованный**—брако́ваний, обі́рок, рка.

Бранить — ла́яти; (сов.) ви́лаяти, свари́тися на кого, свари́ти кого; карта́ти, шпе́тити, чу, тиш; гри́мати, на зу́би бра́ти; (сов.) взя́ти кого.

Бранный—I) бойови́й. **Бранное поле** — бойови́ще (Лежи́ть він на бойови́щі, постріляний та пору́баний, на ра́ни смерте́льні незмага́є); II) лайли́вий. **Бранное слово**—ла́йка, ки.

Брань — I) війна́, ни́; воюва́ння, ння; бій, бо́ю; II) ла́йка, ки; ла́яння, ння; сва́р, ру; сварі́ння, чня; гризня́, ні (За ча́рку—та й за ла́йку). **Брань на вороту не виснет**—ла́йки за па́зухою не носи́ти.

Братство—I) (братские отношения)—брате́рство (Во́ля, брате́рство і рі́вність); II) (братство названное или крестовое)—побрати́мство; III) (общество, союз) — бра́цтво (Кири́ло-Мето́діївське бра́цтво).

Брать — I) бра́ти; (сов.) узя́ти (бе́ру, реш) (Бери́, що даю́ть. Скі́льки бра́то гро́шей!). **Берущий** (только как сущ.)—бра́ха, хи; взя́ха, хи; взяха́р, ря́; II) **Брать много** —набира́тися (Не набира́йся— ва́жко бу́де нести́); III) забира́ти (Він мене́ з собо́ю забира́є; IV) прийма́ти (Чоти́ри карбо́ванці даю за таке́ нікче́мне теля́, ще й не хо́че. Прийма́й гро́ші!); V) побира́ти (Не говори́в ніко́му, відки гро́ші побира́є). **Брать часть зерна за помол** — мі́рчити, чу, чиш. **Брать в жены** — дружи́ти собі, бра́ти за се́бе (Га́рну ді́вчину він собі дру́жить. Хлібо́ро́би опанува́ли за́мки, бра́ли за себе́ па́нських жіно́к, мов тих саби́нянок). **Брать верх** — бра́ти го́ру, перемага́ти, горува́ти, запано́вувати над чим. **Брать взятки** — хабарюва́ти, хапа́ти, бра́ти хабарі́, дра́ти, де́рти, хап(в)турува́ти (У полі́ції деру́ть і з живо́го і з ме́ртвого). **Брать в долг, взаймы**— позича́ти, позича́тися, бра́ти на́бір (на борг), в по́зику, боргува́ти (Пішо́в чума́к до ши́нку боргува́ти горі́лку). **Брать в счет сомнительных будущих благ** — бра́ти на зеле́ний ове́с. **Брать чью сторону** — става́ти на чиє́мусь бо́ці, прихиля́тися до кого (В спі́рці з Грицько́м бі́льші́сть до ста́ршого бра́та прихиля́лась). **Брать в свидетели**—бра́ти за сві́дка. **Брать за основание в качестве чего**—засно́вувати на чо́му, кла́сти чим (Як-би він ті́льки засно́вував свої пра́ці на пова́жних нау́ко́вих джере́лах). **Брать приступом**—добува́ти що й чого (До́вго бушува́ла сіро́ма, хоті́ла вже за́мку добува́ти, та гарма́т побо-

я́лася); VI) (об инструменте, орудии, огне)—бра́ти, ня́ти, ня́тися (Коса́ не бере́, погостри́ти тре́ба. Твоє́ї ши́ї міч не йме́. Мо́крого полі́на вого́нь не йме́ться). **Гребень не берет** — гребіне́ць не вче́ше. **Ружье берет ниже цели** — рушни́ця ни́зить.

Браться — I) бра́тися (Бере́ться за го́лову); II) **Браться за что, за какое-либо дело** — бра́тися чого, до чого; захо́жуватися, забира́тися до чого; бра́тися до робо́ти; підійма́тися чого, става́ти до чого.

Бред — ма́рення, ння; маячі́ння, ння; верзі́ння, ння.

Бредить — ма́рити, маячи́ти, блуди́ти слова́ми; говори́ти (ве́рзти́) в нестя́мі (Уве́сь гаря́чий і ці́лу ніч щось верзе́).

Бредни — бредня́, ні; недоре́чні мрії (Всі ідеа́ли брехня́ й брехня́. Ду́рні ви́гадки).

Брезгать — I) гре́бувати, гидува́ти, ги́дитися, бри́дити, ся, джу, диш, ким, чим; цура́тися чого (Він гре́бає моїм хлі́бом, сі́ллю. Гиду́є ї́сти зо мно́ю з одніє́ї ми́ски).

Брезжиться — I) світа́ти, тає; розвидня́тися, няється; на світ займа́тися (благословля́тися); сірі́ти, іє; II) мигті́ти, миготі́ти, бли́мати (Во́гник ле́две бли́має. Ті́льки що почало́ на світ займа́тися. Встав ра́но, ще й не розвидня́лося).

Бремя — I) вага́, ги́; вагота́, ти́; тяга́р, ра́; тягота́, ти́; но́ша, ші; II) тяж (Уже його́ жі́нка зайшла́ в тяж (забеременела). **Разрешиться от бремени** — оброди́(ни́)тися, розроди́нитися. **Лежать бременем на ком**—тя́жі(и)ти, ваготі́ти на кому. **Непосильное бремя** — не підси́лу тяга́р (тягота́).

Брести—I) (итти медленно)—брести́, бре́ду, де́ш; тягти́ся, ну́ся, нешся; текти́ся, течу́ся, че́шся; чвала́ти; (мелким шагом)—чимчикува́ти; (едва-едва)—пле́нтатися, плута́нитися; II) **Брести по воде, грязи** — брести́, тьо́патися, брьо́хатися, шльо́патися (Місто́чок вода́ знесла—тре́ба брести́ (перебро́дити).

Брехать—(о собаке)—бреха́ти, шу, шеш; га́вкати; (сов.) брехну́ти, га́вкнути; (о человеке): а) **(браниться)** — ла́ятися; (сов.) лайну́тися; б) **(лгать)** — бреха́ти; (сов.) брехну́ти (Так йому́ брехну́ти́, як ці́пом махну́ти).

Бровь — брова́, ви́; брови́на, ни; (уменьш.)—бріва́, ки; брі́вонька, ки; бровиня́, ня́ти (ср. р.); бровиня́та (мн.) (Бровиня́та чо́рні на шнуро́чку).

Брод — брід, бро́ду; брідо́к, ка́; бро́ди́сько, ка.

Бродить, браживать—I) см. **Блуждать;** II) **Бродить в воде** — броди́ти, джу, диш; бо́втатися, лови́ти ри́бу воло́ком; III) (о тесте в квашне и т. п.)—ква́снути, ки́снути; IV) (о вине, пиве, меде, квасе) — гра́ти, витрава́ти, ся; шумува́ти, мусува́ти.

Бродяжество, бродяжничество, бродяжничанье — бурлакува́ння, ння; ма́ндри, рів; бродня́, ні; бродя́зтво, ва; волоцю́зтво, ва; по́бридки (Віддали́ його́ до су́ду за волоцю́зтво. Пішо́в у ма́ндри вже давно).

Бродяжничать — бурлакува́ти, бурла́чити, чу, чиш; волочи́тися, мандрува́ти (Чи я живу́, чи дожива́ю, чи так по сві́ту волочу́сь).

Бродячий — бродя́чий, бродя́жий, мандро́ваний, мандро́вий, мандрі́вний. **Бродячие сюжеты** — мандрі́вні сюже́ти.

Бронзирование,-ровка — бронзува́ння, ння.

Бронзировать—бронзува́ти, (сов.) побронзува́ти.

Бронзированный—бронзо́ваний, побронзо́вний.

Бронх — бронх, ха; ди́шка, ки.

Бронхит — бронхі́т, ту; запа́лення ди́шок.

Бросать — I) ки́дати; (швырком)—ве́ргати, шпурля́ти, швирга́ти. **Бросать в жар, холод**—обсипа́ти жа́ром, сні́гом; II) (оставлять кого, что)—ки́дати, покида́ти, лиша́ти, залиша́ти, відкида́тися від кого. **Бросить жениха, невесту**—відки́нутися. **Бросать взгляд**—скида́ти очи́ма.

Бросаться — кида́тися; (агрессивно)—сі́катися, порива́тися. **Бросаться в глаза** — впада́ти в о́ко (в о́чі) (Він такі сі́кається до його з кулака́ми).

Бросить—ки́нути, метну́ти, вергну́ти. **Бросить швырком** — шпурну́ти, швиргону́ти, пожбу́рити.

Броситься — ки́нутися, метну́тися, майну́ти, шатну́ти, ся. **Броситься в глаза** — впа́сти в о́ко, в о́чі.

Бросовой — леда́чий, нікче́мний.

Брошенный — ки́нутий (без внима-

ния) — покинутий, залишений, занехаяний.

Брошюра,-рка—брошура, ри; метелик, а.

Брошюрование, брошюровка — брошурування, ння.

Брутто — брутто. **Вес брутто** — груба вага. **Вес товара с упаковкой** — вага з тарою.

Брызгать, брызнуть—бризкати, прискати; (сов.) приснути, пирснути; (пульверизатором) — шпувати (Ользи так і приснули з очей).

Брюзжание — бурчання, ння; буркотання, ння; буркіт, коту; воркітливість, вости.

Брюзжать — бурчати, чу, чиш; буркотіти, воркотіти.

Брюнет — брюнет, а; чорнобривець, вця. **Брюнетка** — брюнетка; чорнобривка.

Брюшной — черевний (тиф черевний). **Брюшная полость** — черевна нутровина.

Брякнуть — I) брязнути; II) (сказать неуместное) — бовкнути (бевкнути), ляпнути, плеснути (Не розслухав добре та й ляпнув).

Бугор — горб, ба; бурта, ти (і бурт); (некрутой)—згірок, рка; узгірок, рка. **Бугор снежный и песчаный**—кучугура, ри; купа, пи; стіс (стосу). (Великі стоси дров понакладані).

Буде — коли, як-що, як. **Буде окажется возможным** — як-що можна буде, як-що буде спромога.

Будораженный — збаламучений, розбудоражений, розтурбований.

Будоражить — баламутити кого, що: розбудоражувати, колошкати, гвалтувати, розбуркувати, куйовдити (Що ти кричиш, що ти гвалтуєш куток). **Взбудоражить** — збаламутити, розбудоражити, розтурбувати, згвалтувати, розбуркати, скуйовдити.

Будто, будто-бы, как-будто — I) наче, неначе, мов, немов, буцім, ніби. **Будто-бы, как-будто**—наче-б то, мов-би то; либонь; II) (разве)—хіба, невже.

Будущий — майбутній, я, є; прийдешній, я, є; прийшлий, прийдущий, будучий. **На будущее время** — надалі, на майбутнє. **В будущем году**—на рік, на той рік, наступного (найближчого) року. **Будущее время** (грам.)—майбутній час.

Будущность, будущее — майбутність, ности; майбутнє, прийдешність, прийшлість, будуччина, будущина (Ті хмари, блідної будущини тіні). **Отдаленное неизведанное будущее** — безвість віків. **В недалеком будущем** — незабаром, невдовзі.

Буйность — буйність, ности; буяння, ння.

Буйный — буйний (Буйні голови. Буйні козаки. Буйний вітер. Буйна трава. Буйне жито). **Буйное помешательство** — бунтовливе (бурхливе) божевілля.

Буква — буква, ви; літера, ри; (типографская в шрифте)—штрифтина, ни; (плохо написанная)—кривуля, лі. **Буква гласная** (грам.)—голосна буква. **Буква согласная** — приголосна.

Буксирный — буксирний, тяговий.

Буксирование, буксировка — буксирування, ння.

Буксировать — буксирувати.

Булочная — пекарня, ні; хлібня, ні.

Бултыхнуть — шубовснути, бовтнути, шурхнути (Так і шубовснув у калюжу. Шурхнув у мокрий сніг попояс).

Бултыхнуться — шубовснути, бовтнути, ся.

Бумага—I) **(Писчая, книжная)**—папір, перу. **(Почт. бум.)**—листовий папір. **(Гербовая)**—гербовий, штемпльовий папір. **(Оберточная)**—бібула. **(Папиросная**—цигарковий папір. **(Хлопчатая)**—бавовна, бавина. **(Пропускная, промокательная)**—промокальний папір, промокальниця, вимочка. **(Входящая бум.)**—вступний папір. **Исходящая**—вихідний папір. **На бумаге**—на письмі, листовно. **Цветная бумага (нитки)** — заполоч (для гаптування).

Бумагопрядильня—бавовнопрядня, ні.

Бумажный—паперовий, папіряний.

Бурение—свердління, ння; свердлування, ння; вивірчування, ння.

Буржуа—буржуй; **буржуйка**—буржуйка, ки; буржуазка, ки.

Буржуазия—буржазія, зії.

Буржуазность — буржуазність, ности; буржуйство, ва.

Буржуазный—буржуазний, буржуазійний, буржуйський.

Бурно—бурхливо, буйно.

Бурность—бурхливість, вости; буйність, ности.

Бурный—бурхливий, буйний (Бурхливе море, бурхливі хвилі. Бурхлива розмова. Буйне море. Буйна молодість. Буйний вітер).

Буровой—свердловий, свідровий (Свідровий колодязь). **Буровая**

скважина—свердловина, свідрова продушина (відтулина).
Бурьянный—бур'янкуватий, бур'янистий.
Бутить—підсипати груз під що; засипати грузом що; набивати, вибивати (Тільки що піч набила).
Бутовой—грузяний, із грузу.
Бутылочка—пляшечка, ки; пляшина, ни.
Бутылка—пляшка, ки; бутелька, ки.
Бутылочный—пляшковий, пляшчаний. **Бутылочный цвет**—пляшчаний, темноливний колір. **Бутылочная тыква**—кабак-сулійник.
Буфер—I) буфер, ру; II) (переносн. знач.)—заслона.
Буфетный — буфетний, креденцьовий.
Буфетная этажерка—мисник, судник.
Буфет—буфет, ту; креденець, нця.
Бухгалтерский—бухгальтерський.
Бухгалтер—бухгальтер, ра; (ж. р.) бухгальтерка, ки.
Бухгалтерия—бухгальтерія, рії (Подвійна італійська бухгальтерія).
Бухта—бухта, ти; затока.
Бучение—зоління, ння; лужіння, ння.
Бушевать—бушувати, бурхати, буяти, бучу збивати; (только о воде)—шпувати (Вітер бушує. Море реве, та бурхає).
Бушующий—бурхливий (Бурхлива хвиля).
Бывало—було, бувало.
Бывалый—I) (прошлый) — минулий, колишній, бувалий; II) (опытный)—бувалий, пробувалий, обмітаний, ходяний (Не питай старого, а бувалого. Він чоловік ходяний—бачив світа).
Бывать—бувати; (случаться)—траплятися (Всього буває на світі. Бував і в Варшаві); II) (навещать)—бувати в кого, ходити до кого. **Начал бывать у них**—почав ходити до них. **Бывать часто у кого, где**—учащати до кого, куди.
Бывший—колишній, булий, давніший.
Былинка—билинка, ки; билинонька, ки; бадилинка, ки; зілинка, ки; зілиночка, ки.
Былина—билина, ни; бадилина, ни; зілина, ни; ростинка, ки.
Былое—минуле, колишне, бувальщина, ни; билиця, ці; минувшина, ни; старовина, ни.
Быстро (нар.)—швидко, хутко, прудко, живо; (шибко)—шпарко, борзко.
Быстро-быстро — швидко-прудко. **Как можно быстрее (скорее)**—як-найшвидше, притьмом.
Быстропортящийся (продукт)—скорогнильний.
Быстрота—швидкість, кости; прудкість, кости; хуткість, кости; поспіх, ху; бистрина, ни.
Быстротечный—бистропливний (плинний); бистрий, скороминущий.
Быстроходный—прудкобіжний (Прудкобіжний пароплав).
Быстрый—бистрий, прудкий, борзий, шибкий, шпаркий.
Быт—побут, ту.
Бытие—буття (Як не було ще нічого, буття й небуття. Внутрішне буття). **Вызвать к бытию**—викликати до буття, появити.
Бытность—пробування, ння; буття, бутність, ности. **В бытность мою**—за (час) мого пробування, буття; коли я був.
Быть—бути; **Быть чем, в качестве чего**—бути за що (Бути за свідка, бути за вчителя). **Быть может**—бува. **Может быть**—може, мабуть. **Должно быть**—певно, мабуть чи не. **Будь добр**—будь ласка.
Бюджетный—бюджетовий.
Бюджет—бюджет, ту.
Бюллетень—бюлетен, ню.
Бюро—бюро. **Справоч. информ. бюро**—інформаційне бюро.
Бюрократизм—бюрократизм, му.
Бюрократство—бюрократство, ва.
Бюрократ—бюрократ, та.
Бюрократический—бюрократичний.
Бюст—бюст, погруддя.

В

В—у, в ((Иди в світлицю). **Еду в город**—іду до міста. **Вступить в бой**—стати до бою. **Обратиться в лгуна**—перевернутися на брехуна. **В дополнение, в доказательство**—на додаток, на довід. **В наказание**—за кару. **Вменить в вину** — поставити за вину. **В длину, в ширину**—завдовжки, завширшки. **Во внимание к чему**—з уваги на що. **Груз в десять пудов**—вага на десять пудів. **В розницу, в шутку**—в роздріб, в жарт. **В клочки**—на шматки. **В тот день, в ту ночь**—того дня, тієї ночи. **В наше время**—за нашого часу. **Во время чего**—за часів, під час чого (Під час війни). **В последнее время**—останніми часами. **В срок**—вчасно, свого часу. **В**

полдень—опівдні. **В этом отношении**—з цього погляду. **В пятом часу**—о п'ятій годині. **В прошлом году**—минулого року.

Вага—I) (весы)—вага, ги; терези, зів; важниця, ці; II) (рычаг)—підойма, ми; підвага, ги; важниця, ці; III) (часть экипажа)—штельвага, ги.

Вагон—вагон, ну.

Вагонный—вагоновий.

Важничать—пишатися, пишнитися, величатися, нестися, нестися високо (в гору), нести себе велико, заноситися; (вульг.)—п(р)индитися, пиндючитися, чусь, чишся; бундючитися, гиндичитися, бришкати; (хорохорясь)—гороїжитися.

Важно—I) (спесиво)—пишно, з-пишна, бундючно; II) (с достоинством)—поважно, велично; III) (иметь значение)—важно, важливо, ходиться за (про) що (За це мені й ходиться). **Это не важно**—це маловажно, це пусте, менше з тим, байдуже.

Важня—важня, ні.

Вакансия—вакансія, сії; вільне (гуляще, упале) місце.

Вакантный—вільний, вакантний, ваканцьовий, гулящий, порожній. **Вакантная должность**—вільна посада.

Вакация, вакации—вакації; (летние)—канікули.

Вакационный—вакаційний, вільний (від праці, науки й т. и.).

Вал—I) (волна)—бурун, вал; II) (земляная насыпь)—окіп (мн.—окопи), вал, окопище; (увел.)—окописько; III) (вращающийся цилиндр)—вал; (блок)—баран; **вал с зубчаткой**—накрутка; (в ткацком станке)—навій, вою. **Валом (вальмя) валить**—плавом плисти, як плав пливе, йти товпом, товпитися.

Валить, валивать (повергать)—валити (на землю), лю, лиш; валяти, звалювати, вергати, накидати, насипати, висипати.

Валкий—хибкий, перекидистий, перекидький, хиткий, хитливий.

Валко—хибко, хибаючись, перекидисто.

Вальц—валець, льця; валок, лка. **Вальцы**—вальці, ів.

Вальцовый—вальцьовий.

Валюта—валюта, ти; **валюта векселя**—векселева валюта, вартість векселя.

Ванна—ванна, ни; купіль, купелю (м. р.); купеля, лі (ж. р.); **серные ванны**—сірчані купелі; (только о сосуде)—купільник, ка; купільниця, ці.

Вариант—варіянт, ту; відміна, ни.

Вариация—варіяція, ції; відміна, ни.

Варьировать—варіювати, юю, єш; надавати різних тонів, відміняти.

Ватага—I) ватага, ги; гурт, ту (ум.—гурток, тка); купа, пи; (стая)—зграя, ї; (только о стаде)—отара, ри; шматок, тка; II) (артель)—артіль, ілм; ватага (рибальська то-що), валка (чумацька).

Ваяние—різьба, би; різьбарство, ва; різьб'ярство, ва; сницарство, ва.

Ваятель—різьбар, ря; різьб'яр, ра; сницар, ря. **Быть ваятелем, заниматься ваянием**—різьбарити, рю, риш; різьб'ярити, рю, риш; сницарити, рю, риш; сницарювати, рюю, єш.

Вбегать, вбегивать, вбежать—вбігати, вбігти, жу, жиш; впадати, впасти, вганятися, увігнатися (в що), вгнатися.

Вбивание—вбивання, ння; забивання, ння; вганяння, ння; заганяння, ння; всаджування, ння; устромлювання, ння; застромлювання, ння.

Вбирание—вбирання в себе, втягання в себе, всисання, всисування, всмоктування.

Вблизи—I) (наречие)—поблизу, поблизько, близько, зблизька; (реже)—коло близу (Поблизу стояли вишні. Побачу тебе зблизька. Коло близу шукав коня); II) (предлог)—поблизу чого, близько чого, недалеко чого (Поблизу хати. Близько воріт. Недалеко школи). **Вблизи находящийся**—поблизький.

Введение—I) запровадження, ння; впровадження, ння; заведення, ння (нового ладу, законів і т. инш.). **Введение в действие (в силу) какого-либо закона** — надання чинности (сили) якомусь законові. **Введение в жизнь какого-либо мероприятия** — запровадження в життя якогось заходу, переведення в життя. **Введение кого-либо в грех, в искушение, в ошибку** — призведення кого до гріха, спокуси, помилки. **Введение во владение**—увід у посідання (володіння), уводини, ув'язання; II) (предисловие)—вступ, передмова, переднє (вступне) слово.

Вверение—доручіння, ння; приручіння, ння; повірення, ння.

Вверенный—приручений, доручений, повірений, звірений.

Вверитель,-ница—повірець, рця; —риця, ці; доручитель, ля; —телька, ки.

Ввертывать, ввертеть, ввернуть—ввертати, ввернути, увертіти, чу, тиш; вкручувати, вкрутити, чу, тиш; (о

многих)—повкручувати; (ввинчивать)—ушрубовувати. **Вернуть слово**—вернути, вкинути, прикинути слово (слівце).

Вверх—вгору, догори, на-гору. **Посмотри вверх**—подивися вгору. **Пойдем вверх**—ходім на-гору. **Вверх ногами, вверх дном,**—догори ногами, шкреберець, горініж. **Вверх животом**—горічерева. **Вверх лицом**—горілиць, горізнач. **Вверх по реке, против течения**—проти води, у-стріть води. **Вверх на гору (снизу к вершине горы)**—під гору.

Вверху—угорі, на-горі, горою (Ми живемо в першому поверсі, а він на-горі, на другому. Горою йде розмова).

Вверять, вверить—звіряти, звірити, повіряти, повірити, доручати, доручити, приручати, приручити, довіряти, довірити, рю, риш (Кому ти мене приручаєш, на кого звіряєш?).

Ввинчивать, -ся; ввинтить, -ся—ушрубовувати, ся; ушрубувати, ся; угвинчувати, ся; угвинтити, ся; вкручувати, ся; вкрутити, ся. См. **Ввертывать.**

Ввод—впровадження, ння. **Ввод во владение**—увід у посідання (володіння), вводини, ув'язання, ув'язини.

Вводить, вваживать, ввесть—вводити, жу, диш; ввести; (о многих)—повводити, жу, диш; заводити, жу, диш; завести, впроваджувати, впровадити, джу, диш; запроваджувати, джую, єш; запровадити, джу, диш. **Вводить, ввести закон**—запроваджувати, запровадити, заводити, завести закон. **Вводить, ввести в жизнь**—запроваджувати, запровадити до життя, переводити, перевести в життя. **Вводить, ввести закон в силу, в действие**—надавати, надати сили, чинности якомусь законові. **Ввести, вводить в убыток**—доводити, довести до втрати, до шкоди. **Вводить в обман**—дурити кого, обдурювати кого.

Вводный—вставний, приточений. **Вводное предложение (слово)** — вставне (приточене) речення (слово). **Вводный лист**—ув'язчий (вводний, уводчий) лист. **Вводная статья** — вступна стаття.

Ввоз—довіз, возу; привіз, возу; імпорт, ту (Сьогодні великий привіз на базарі. Довіз закордонного краму припинився).

Вволю—досхочу, доволі, уволю, до-любости; (всласть)—всмак; (достаточно) — удосталь, уприпуск, уприпуст; (по горло, до отвала) — до-нехочу, до-несхочу.

Ввязанный—ув'язаний, вплетений.

Ввязываться, ввязаться—вплутуватися, вплутатися, встручатися, утрутитися, встрявати, устряти в щось, до чого, вбратися, убратися, увібратися у щось (Вплутався в чужу сварку. Не втручайся, куди тобі не слід).

Вгиб—вдавлене місце, вдавлина у(ві)гнуте місце, увігнуття, угин, ну.

Вгибание—вгинання, ння; увігнуття, ття.

Вглубь—I) углиб, углибінь; II) (мерою)—завглибшки (Двоє сажнів завглибшки). **Вглубь действующий**—вглибний.

Вглядываться, вглядеться—вдивлятися, вдивитися в що, придивлятися, придивитися до чого, приглядатися, приглянутися до чого.

Вгон—I) (скота, клина і т. п.)—заганяння; II) (вбивка)—забивання, вбивання, вганяння.

Вдавливать, вдавить—вдавлювати, вдавити, влю, виш; втискувати, втиснути, втіснити, ню, ниш; угнічувати, угнітити; (о многих)—повдавлювати, повгнічувати (Дайте-но пляшку сюди, я втисню затичку).

Вдалбливать, вдолбить—I) задовбувати, бую, єш; задовбати, баю, єш; вдовбувати, вдовбати; II) **вдалбливать, вдолбить в голову**—втовкмачувати, втовкмачити.

Вдвигание, вдвигивание—всовування, ння; всування, ння; засовування, ння; засування, ння.

Вдвижной—засувний.

Вдвинутый—всунутий, засунутий.

Вдвое—удвоє, вздвоє.

Вдираться, водраться—вдиратися, вдертися, впиратися, впертися, втискатися, втиснутися.

Вдобавок—на додаток, ка; додатково.

Вдоволь — доволі, вволю, удозвіль, усмак, досить, вдосталь, удостачу, уповні, досхочу, до призволящого (Всього є вдосталь. Чого, чого, а сього уповні буде).

Вдосталь (нар.)—зовсім, цілком, геть чисто, вкрай.

Вдохновение—I) натхнення, ння (Поетичне натхнення); II) (внушение)—надих, ху; навіяння, ння; III) (увлечение)—піднесення, ння; захват, ту; надпорив, ву.

Вдохновенный — надхнéнний, повний надхнення.

Вдохновленный—надхне́нний.
Вдохновлять, -вить—надиха́ти, надихну́ти, надхну́ти, нади́хати.
Вдруг (н а р.)—(в н е з а п н о)—враз, нара́з, ра́птом, знена́цька, на́гло, нару́го, вмить.
Вдумчиво—вду́мливо.
Вдумчивость—вду́мливість, вости.
Вдумчивый—вду́мливий.
Вдыхание—вдиха́ння, ння; на́дих, ху.
Ведать—ві́дати що. (Т е с н е е): I) зна́ти (Н е ві́ д а ю, н е з н а́ ю п р о ц е). **Знать—не знаю, ведать—не ведаю**—сном і ду́хом не зна́ю; II) заві́дувати, управля́ти, ору́дувати чим, догля́дати що, чого. **Ведает канцелярия**—заві́дує канцеля́рія.
Ведение—ві́дання, ння. **Быть, находиться в ведении**—перебува́ти у ві́данні, під ору́дою.
Ведение—веде́ння, ння; прова́дження, ння.
Ведомо—ві́домо, зві́сно, ска́зано. **Тебе ведомо, что**—ти зві́сний (зві́сна), що... **Сведома**—за ві́домом, за дові́данням, за відо́містю. **Без ведома**—без ві́дома, без (чийо́гось) до́віду, без дові́дання.
Ведомость — ві́домість, мости (В і́ д о м і с т ь н а в и́ п л а т у г р о́ ш е й). **Ведомости** (м н.)—газе́та, часо́пис.
Ведомство—I) (о т д е л у п р а в л е н и я) —уря́дництво, ва; офі́ція, ві́домство; II) ві́дання, ння; у́ряд, ду. **Состоять, находиться в ведомстве, под ведомством**—бути в уря́дництві, у ві́домстві, під ві́данням, під у́рядом, під при́судом. **Ведомственный**—уря́дницький.
Ведомый—I) відо́мий, зна́ний; II) (п о д в е д о м с т в е н н ы й) — підві́до́мчий, підуря́дний, що перебува́є під чиї́мсь у́рядом, при́судом.
Ведущий—тяму́щий.
Вежливо—увічливо, звича́йно, почти́во, учти́во, че́мно, гре́чно.
Везде—скрі́зь, усю́ди (І т у т і в с ю́ д и —с к р і́ з ь п о г а́ н о. С к р і́ з ь д о́ б р е, д е н а с н е м а́). **Везде-везде**—по всіх усю́дах, геть-усю́ди.
Вековечный—вікові́чний, безві́чний, відві́чний (В і к о в і́ ч н і п у́ щ і. Б е з в і́ ч н і з о́ р і. В і д в і́ ч н е с т р а ж д а́ н н я).
Вековой—I) віко́вий, столі́тній, діди́зний, вікові́чний (В і к о в и́ й л і с. С т о л і́ т н і в е́ р б и. Д і д и́ з н і д у б и́. В і к о в і́ ч н а б о р о т ь б а́ з л я х а́ м и); II) вікопо́мний (В і к о п о́ м н а п о д і́ я). **Вековая вещь, вековое дело**—вікі́вщи́на, ни.
Векселедатель — векселеда́вець, вця, той, хто ве́кселя дав (підписа́в).
Вексель—ве́ксель, ля; обмі́нка, ки; п р о с т о й в.—звича́йний в.; о б р а т н ы й в.—зворо́тний в. **Уплатить по векселю**—оплати́ти ве́ксель. **Поручительство по векселю**—пору́ка на ве́кселі. **Пред'явить вексель ко взысканию**—подати ве́ксель на ви́плату на ко́го.
Вексельный—ве́ксельний. **Вексельное полномочие** — ве́кселева припору́ка. **Вексельный устав**—стату́т про векселі́.
Велеречивость—I) веле́мовність, ности; красномо́вність, ности; II) широкомо́вність, ности.
Великовозрастный — дохожа́лий; **в-ный** (п е р е р о с л ы й) **ученик** — здорова́й, ая́.
Великодушный—великоду́шний.
Великолепие, великолепность—пишно́та, ти; пи́шність, ности; розко́ші, шів.
Великолепный—I) пи́шний, розкі́шний, бучни́й (П и́ ш н и й б у д и́ н о к. Р о з к і́ ш н и й п а л а́ ц, х р а м. Б у ч н е́ в е с і́ л л я).
Великороссийский, великорусский—росі́йський, ру́ський, моско́вський; (в ф і л о л о г і ї)—великору́ський.
Величать—I) (з)велича́ти, вели́чити, чу, чиш; сла́вити, влю, виш; вихваля́ти; II) велича́ти, (че́сно) зва́ти, титулува́ти (Н е з н а́ ю я к в а с ч е́ с н о з в а́ т и, я к в е л и ч а́ т и).
Величественно—вели́чно.
Величественный—вели́чний (В е л и́ ч н а п о́ з а, п о́ с т а т ь. В е л и́ ч н і о́ б р а з и м и н у́ л о г о).
Величина—I) вели́кість, кости; більшина́, ни́; (о г р о м н а я)—величе́нь, ни; ро́змір, мі́ру. **Одной величины**—однієї мі́ри, одна́ковий завбі́льшки. **Звезда первой величины**—першоря́дна зоря́. **Величиною** — завбі́льшки, завбі́льш, убі́льшки, збі́льшки, більшино́ю з кого, з що, як хто, як що, в що; II) величина́, ни́.
Венерический—венери́чний.
Вентилировать—вентилю́вати, прові́трювати.
Вентиль—венти́ль, ля́; кля́па, пи.
Вентилятор—вентиля́тор, ра; душни́к, ка; прові́трювач, ча; ві́трогін, го́ну; вітрячо́к, чка́; млино́к, нка́.
Вентиляция—венти́ляція, ції; прові́трювання, ння; проду́ха, хи; про́дух, ху.
Вербование, -вка—вербува́ння, ння; вербу́нок, нка; за́тяг, гу.
Вербовать, завербовать—вербува́ти, звербува́ти, затяга́ти, затя́гувати (О й я к ж е н а с в е р б у в а́ л и, з л о́ т і г о́ р и д а р у в а́ л и).
Веревка, вервь—шво́рка, ки; мо́туз; за; моту́зка, зки; (с о б.) моту́ззя, ззя;

шнур, ра; вірьо́вка, ки; вері́вка, ки; ві́жки, жок. **Веревочка (бичевка)**—мо́ту́з, за́; мотузо́чок, чка; моту́зочка, ки.

Вереница—ни́зка, ки; плетени́ця, ці; до́вгий рядо́к, дка; сму́га, ги; згра́я, ра́ї. **Вереница журавлей, диких гусей**—ключ, ча.

Веретье, веретище—I) вере́та, ти; рядно́ товсте́; II) рядю́га, ги.

Веритель — довірник, ка; уповнова́жник, ка.

Верно—I) ві́рно, нездрадли́во; II) (несомненно)—пе́вне, запе́вне, напе́вне, су́ще, ді́йсне (Ця я ді́йсне знаю). **Вернее всего**—певні́ше за все, найпевні́ше; III) (вероятно)—ма́буть, либо́нь, десь (Десь він у шко́лі був, що все зна́є).

Верный—I) ві́рний, пе́вний, незра́дний; II) (точный, правильный) — пе́вний, справедли́вий, правди́вий. **Указать верный путь**—показа́ти правди́вий шлях. **Верный оригиналу**—згі́дний з перво́писом; III) (обеспеченный)—безпе́чний, безпе́чен.

Веротерпимость—віротерпи́мість, мости; віроте́рпність, ности.

Вероятие, вероятность — правдоподі́бність, ности; імові́рність, ности; можли́вість, вости. **По всей вероятности**—десь найпевні́ш.

Вероятно—ма́буть, либо́нь, десь, де́сь-то, десь пе́вне, ві́дай, пе́вно, ви́дно, ма́буть чи не.

Вероятный — імові́рний, правдоподі́бний, можли́вий.

Версификация—віршоскла́дня, дні; версифіка́ція, ції.

Верстание (типогр.)—верста́ння, ння; заве́рстування, ння; (сов.) заверста́ння, ння.

Вертение — верті́ння, ння; кружі́ння, ння; снува́ння, ння; оберта́ння, ння.

Вертеться—верті́тися, чу́ся, тишся; крути́тися, чу́ся, тишся; оберта́тися, кружи́ти(ся), снува́тися. **Разговор вертелся**—розмо́ва в'яза́лася (біля чо́гось), крути́лася, точи́лася. **Вертеться, как веретено**—вереті́нитися. **Вертеться в голове**—снува́ти(ся), роїтися в голові (Усякі думки сн'ува́лися в голові). **Вертится на уме**—на умі мота́ється; на ду́мці кру́титься.

Вертикальность—вертика́льність, ности; сторчо́вість, чо́вости; простови́сність, ности.

Вертикальный — вертика́льний, сторчови́й, простови́сний. **Вертикальная шахта** — сторчова́ ша́хта. **Вертикально** — вертика́льно, што́рцом, на́сторч, прості́ви́сно, ві́друбом.

Вертлявость—ве́рткість, кости; вертли́вість, вости; в'ю́нкість, кости.

Верхний — горі́шній, ве́рхній, ви́шній; (об одежде, слое земли)—пове́рхній (Поверхній шар землі).

Верховодить — верхово́дити ким, ору́дувати ким, старшинува́ти над ким, замишля́ти ким.

Верховье (реки, пруда) — верши́на (річки), верхови́на, верх, верхорі́ччя, верхів'я. **Расположенный выше верховьев реки**—заверхови́нний.

Вершина горы—верх, верши́на, верхови́на, верхогі́р'я.

Вес—I) вага́. **Весом, на вес**—на вагу́, ваго́ю, ва́гом. **Отпускать, отпустить, продавать весом, на вес**—ваго́ю дава́ти, да́ти, продава́ти на вагу́. **Отпускаемый на вес**—ва́жений; II) (вес, значение)—вага́, повага́. **Иметь вес** (в прямом и переносном значении)—ма́ти вагу́, ва́жити, зава́жувати, зава́жити.

Весить—I) (взвешивать что-нибудь)—ва́жити, (сов.) зва́жити; II) (тянуть, иметь вес)—ва́жити, зава́жувати, (сов.) зава́жити.

Весомость—ваго́мість, мости.

Весомый—ваго́мий.

Вести или весть—I) вести́, прова́дити, жу, диш; II) **вести дело, работу**—прова́дити (справува́ти) ді́ло, спра́ву (спра́ви), робо́ту. **Вести переписку**—листува́тися з ким. **Вести хозяйство**—держа́ти хазя́йство, господа́рство, хазяйнува́ти, господарюва́ти.

Вестник—ві́сник, ка; вісті́вець, вця; вістови́к, ка; вістівни́к, ка; послане́ць, нця; гіне́ць, нця.

Весть—I) вість, ві́сти, ві́стка, ки; звість, зві́сти, зві́стка, ки. **Дать весть о себе**—пода́ти зві́стку, да́тися чути́ про се́бе. **Без вести**—бе́звісти; II) чу́тка, ки; чуття́, ття (Нема́ й чуття́ про його).

Весы—вага́ і ва́ги (мн.); терези́, зів; ша́лі (мн.); (ум.)—ша́льки (дословно—чашки весов). (Розва́жувати на до́брих ша́лях). **Большие, базарные весы**—важни́ця, ці.

Ветеринар — ветерина́р, ра; (неученый)—конова́л, ла.

Ветеринария—ветерина́рія, рії, ветерина́рство, ва.

Ветеринарный—ветерина́рський, ветерина́рний.

Ветош, ветошье—I) стара́ оде́жина, стари́нка, тенетя́га; II) дра́нь, ни; дра́нтя, тя; шма́ття, ття.

Ветхий—ве́тхий, стари́й, похи́лий (Ве́тхе де́рево. Похи́ла ха́та. На

похи́ле де́рево й ко́зи ска́чуть).

Вечер—ве́чір, ве́чора. **Время под вечер**—підве́чір, підвечі́рок, рка. **Под вечер, к вечеру**—надве́чір, перед ве́чір, надвечори́, напідвечір, проти́ ве́чора. **Дело было к вечеру**—було́ над ве́чір. **Каждый вечер**—що-ве́чора, що-ве́чір. **В тот вечер**—того́ ве́чора.

Вечерний — вечі́рній, вечеро́вий (Вечі́рній час. Вечі́рня зі́рка. Вечеро́ва пора́. Вечеро́ва зо́ря. Вечі́рнє молоко́).

Вечность—ві́чність, ности; (исконная)—відві́чність, ности; (дальнейшая)—дові́чність, ности.

Вещание—I) виголо́шува́ння, ння; пові́дання, ння; II) віщува́ння, ння; пророкува́ння, ння.

Вещевой—речеви́й, речови́й. **Вещевой склад**—речови́й склад; склад для рече́й.

Вещественность—матеріяльність, ности; речови́нність, ности.

Вещественный—I) матеріяльний, речови́нний; II) рече́вий. **Вещественные доказательства**—рече́ві до́кази.

Вещество — речовина́, ни; речови́ння, ння; надіб'я, б'я; на́діб, добу. **Ядовитое вещество**—отру́тне надіб'я. **Взрывчатое вещество**—вибухо́ве надіб'я.

Вжим, вжимание—вти́скування, ння; вгні́чування, ння.

Вжимать, вжать—вти́скувати, вти́снути (втісни́ти), вгні́чувати, вгніти́ти, впира́ти, впе́рти (Не мо́жу впе́рти за́тичку в пля́шку).

Взаем, взаймы—у по́зику, в по́зичку. **Брать (взять) взаймы**—позича́ти(ся), пози́чити, зажича́ти, визича́ти, ви́зичити, бра́ти (взяти) в по́зику, в по́зичку. **Давать, дать взаймы**—позича́ти, пози́чити, зажи́чити, зажича́ти кому, дава́ти, дать в по́зику.

Взаимность—обопі́льність, ности; взає́мність, ности. **Пользоваться, вз-тью в любви**—(щасли́во) люби́тися з ким, ті́шитися одві́тним коха́нням (Семе́н та Ка́тря лю́бляться).

Взаимный — обопі́льний, зобопі́льний, взає́мний (Обопі́льна зобопі́льна, взає́мна при́язнь, знена́висть, допомо́га, пора́да, пова́га). **Взаимное понимание**—порозумі́ння, ння. **Взаимное согласие**—обопі́льна зго́да, лад (Нема́ ладу́ в нас: не мо́жна нам уку́пі жи́ти). **Взаимно**—обопі́льно, зобопі́льно, навзає́м.

Взаимодействие — взаємодія́ння, ння; взаємоді́я, ді́ї.

Взаимоотношения — взаємовідно́сини, син; обопі́льні відно́сини (стосу́нки), взає́мини (Пості́йні взає́мини між окре́мими наро́дами. Істо́рія літерату́рних взаємовідно́син. Стосу́нки людські).

Взаимопомощь — взаємодопомо́га, ги; обопі́льна допомо́га (Бідно́та пови́нна об'є́днуватися на гру́нті взаємодопомо́ги). **Касса взаимопомощи**—ка́са взає́мної допомо́ги (взаємодопомо́ги).

Взамен—замі́сть, намі́сть чого, замі́сто чого, на(в)замі́н, на обмі́н, взамі́ну. **Вместо того**—натомі́сть; (для подстановки)—на підста́ву за ко́го (Кого́-ж то він на підста́ву за себе́ ві́зьме?).

Взачет—на раху́нок.

Взбираться, взобраться (на лестницу, гору, дерево и т. п.)—бра́тися, видира́тися, ви́дертися, здира́тися, зде́ртися, видря́пуватися, ви́дряпатися, пну́тися, п'ясти́ся, спина́тися, сп'ясти́ся, вила́зити, ви́лізти, зла́зити, злі́зти.

Взбрести—наверзти́ся, зу́ся, зе́ться (Ме́ле, що на язи́к наверзе́ться). **Взбрести на ум**—вплисти́ (3-е л.—впливе́) в го́лову, набрести́ в го́лову, вхопитися голови́.

Взбунтовать, взбунтоваться—взбунтува́ти(ся), побунтува́ти(ся), зня́ти бунт, забунтува́ти.

Взвеселить—звесели́ти, лю, лиш (Вві́йде в ха́ту, то й ха́ту звесели́ть).

Взвешивание—ва́ження, ння; зва́жування, ння.

Взвешивать, взвесить—I) ва́жити, зва́жити. **Взвешивать многое**—пова́жити, нава́жити, понава́жувати. **Взвешивать наново** — перева́жувати, перева́жити; (многое)—поперева́жувати; II) **(взвешивать, взвесить обстоятельства дела, принимать, принять в расчет)**—бра́ти, взя́ти, прийня́ти під розва́гу, розва́жа́ти, розва́жити, зва́жити. **Взвешенный**—зва́жений; (длительно)—пова́жений (Уве́сь пова́жений цу́кор).

Взвиваться, взвиться—знима́тися, зня́тися вго́ру, звива́тися, зви́тися, сягну́ти, шугну́ти (Ого́нь пальне́, шугне́, тай зга́сне).

Взводить, взвести—I) зво́дити, жу, диш; звести́ (Звів його́ на схо́ди); (о многих)—позво́дити (на го́ру). **Взводить напраслину**—прикида́ти (ки-

нути) пеню́, напа́сть, натяга́ти, натягти́ на ко́го.

Взвод—звід, зво́ду; чота́.

Взводный — зводови́й (у н т.-о ф и ц.), чотови́й; (с у щ.) чота́р, ря́.

Взволакивать, взволочь—витяга́ти, стяга́ти, ви́тягти, стягти́ (на го́ру).

Взволнованный — схвильо́ваний, розхвильо́ваний, звору́шений, зру́шений, збу́рений; (о м а с с е л ю д е й, в о д е, л е с е)—збу́рений, кипу́чий, розхвильо́ваний, пору́шений.

Взволновываться, взволноваться (о ч у в с т в а х) — зру́шуватися, зру́шитися, зворуши́тися, схвилюва́тися, розхвилюва́тися; (о м н о г.)—похвилюва́тися, обру́шитися (Н а р о́ д о б р у́ ш и в с я); (о в о д е)—зби́тися, збу́ритися, схвилюва́тися.

Взгляд—(з р е н и е)—I) по́гляд, ду; зір, зо́ру; (н а р у ж н. в и д)—по́зір, зору. **Устремить взгляд**—уп'ясти́ся очи́ма, втопи́ти очі. **На мой, ваш взгляд**—на мої, ва́ші о́чі, на мі́й, ваш по́гляд; II) (м н е н и е) — по́гляд, ду; га́дка, ки; ду́мка, ки; пе́реконання, ння. **На мой, его взгляд** — з по́гляду мо́го (його́); (як) на мі́й (його́) по́гляд; як на ме́не (на його́); по-моє́му, по його́; на мою́ (на його́) ду́мку (га́дку). **Вырабатывать взгляды**—дохо́дити до по́глядів. **Не соглашаться с чьими взглядами**—не зго́джуватися з чиї́мись по́глядами.

Взглядывать, взглянуть—погляда́ти, погля́нути, гля́нути, спогляда́ти, спогля́нути, (с)позира́ти (с)позирну́ти. **Взглянуть быстро**—зи́ркнути, звести́ о́чі, скинути (о́чі) очи́ма на ко́го.

Взгромазживаться, взгромоздиться—спина́тися, сп'ястися куди́сь, на щось, випина́тися, ви́пнутися (ви́п'ястися) на щось, стереби́тися, виля́зити, ви́лізти (ви́соко).

Взгрустить — засумува́ти, зажури́тися, засмути́тися, чу́ся, тися.

Вздваивать, вздвоить—двоїти, подво́ювати, здво́їти, подво́їти. **Вздваивать пар**—перебрювати, переора́ти. **Вздваивать ряди**—здво́ювати ряди́.

Вздевать, вздеть—I) (о д е ж д у)—надяга́ти, надягти́; (о б у в ь)—узу́ти, ну, неш; II) (н и т к у)—всилювати, всили́ти; III) (в в е р х)—здійня́ти, здійма́ти (З д і й н я́ т и г о́ л о в у н а с п и с).

Вздергивать, вздернуть—підтяга́ти, підтягти́ вгору, сми́кати, смикну́ти вгору (за ни́тку, мотузо́к). **Вздергивать на виселицу**—почепи́ти на ши́беницю.

Вздернутый нос—кирпа́тий (кирна́тенький) ніс, ки́рпа.

Вздираться, взодраться—видира́тися, ви́дертися, де́ртися, зде́ртися; видря́пуватися, ви́дряпатися (В и́ д р я п а в с ь н а с о́ с н у́).

Вздор—дурни́ця, ці; нісені́тниця, ні; недоре́чність, ности; аби́-що.

Вздорливость—сварли́вість, вости; звадли́вість, вости; спірли́вість, вости.

Вздорливый—сварли́вий, сварки́й, колотли́вий, звадли́вий, спірли́вий, зано́зистий; (р е д к о) заріча́ний (В д а́ ч а в н е́ ї з а н о́ з и с т а. Т а к и́ й з а р і ч а н и й, щ о н і х т о́ з н и м н е з б а л а́ к а є).

Вздох—зітха́ння, ння; (д ы х а н и е)—ві́ддих, ху. **Испускать, испустить последний вздох**—кона́ти, скона́ти, в оста́ннє на світі зітхну́ти.

Вздрагивать, вздрогнуть — здрига́тися, здригну́тися, ки́датися, ки́нутися, стена́тися, стену́тися, движі́ти, здвига́тися, стрепеха́тися, стрепену́тися, тріпну́тися.

Вздувать, вздуть—I) (о г о н ь, у г л и)—роздму́хувати, (с о в.) роздму́хати; II) обдима́ти, обду́ти, му́, меш; надима́ти, зду́ти; III) **вздуть цену**—нагна́ти ціну.

Вздумать—зду́мати, заду́мати, наду́мати, -ся, нами́слити, лю, лиш; в ми́слі взя́ти, загада́ти (собі). **Вздумалось**—на ду́мку спа́ло, замани́лося.

Вздутие, вздутость—нади́м, му.

Вздыхать, вздохнуть—зідха́ти, зідхну́ти, дихну́ти, передихну́ти.

Вз'едаться, вз'есться—уїда́тися на ко́го, в кого, завзя́тися, напомогти́ся, жуся, жешся; напосі́стися на кого (К о л и́ в і н н а к о́ г о в' ї с т ь с я, т о н е б у́ д е д о б р а́).

Вз'езжать, вз'ехать куда, на что—виїзди́ти, (с о в.) ви́їхати, наїзди́ти, наї́хати, з'ї́хати.

Взимание, взимаемость—збира́ння, ння; виправля́ння, ння; стяга́ння, ння (пода́тків і т. и.).

Взимать, взиматься—бра́ти -ся, збира́ти -ся; (о п о д а т я х и т. п.)—ви(с)правля́ти, стяга́ти (В с у б о́ т у з в е́ ч о р а в и́ ї х а т и-б н а с е́ л а п о д а́ т к и в и п р а в л я́ т и).

Взирание—спогляда́ння, ння; позира́ння, ння.

Взирать, воззреть—спогляда́ти, спогля́нути, позира́ти, позирну́ти, уважа́ти, ува́жити (В о н и́ н а с л ь о́ з и н е в в а ж а́ л и). **Не взирая на**—не вважа́ючи на. **Не взирая на то, что**—дарма́ (да́ром), що, без о́гляду на те, що.

Взлесок—узлі́сся, сся.

Взлетать, взлететь—злітáти, злетíти, чу, тиш; вилітáти (на що), злúнути, знімáтися, знятися; (о многих)—позлітáти, повилітáти (Вонú пúли буркотíли, ізнялúся полетíли).

Взмах, взмашка—зáмах, ху; пóмах, ху; мах, ху; змах, ху; розгíн, гóну (З óдного зáмаху чóвен опинúвсь на серéдині рíчки).

Взмахивать, взмахнуть—махáти, махнýти, стрепенýти, сплéскувати, сплеснýти (Совá летíла, нечýтно махáючи крúлами).

Взмет—I) підкидáння, ння; II) ріллá (не волóчена).

Взметывать, -ся; взметать, -ся и **взметнуть, -ся**—шугáти, шугнýти, підкидáти(ся), підкúнути(ся), кúдати(ся), кúнути(ся) (вгору) (Млин горúть, пóлум'я так і шугáє вгóру).

Взмолиться—почáти (стáти), благáти.

Взнос (членский в кассу и т. п.) —вклáдка, ки; внéсення до кáси; подáча, чі; (вступительный)—вступнé, вписовé. **Взнос гербовой пошлины**—подáча гербóвої оплáти.

Взносить, взнести—I) знóсити (на гóру), шу, сиш; знестú, винóсити, шу сиш; вúнести (Важкúй міх—насúлу вúніс на горúще); II) платúти, чý, тиш; виплáчувати (Пішлú в держáвну скарбнúцю платúти подáток).

Взрачный—показнúй.

Взрослость — дорóслість, лости; зрíст, зрóсту.

Взрослый—дорóслий, дíйшлий, дохожáлий. **Взрослый сын**—дорóслий син, син на порí, на оженíнні; **взр-ая дочь** —дорóсла дочкá, дочкá на порí, на видáнні, віддáниця, ці. **Сделаться взрослым**—увійтú в лíтá (в рóзум), доростú, дійтú літ, дійтú до зрóсту.

Взрывание—I) риттá, ття; скóпування, ння; II) висáджування в повíтря.

Взрывать, взрыть—скóпувати, скопáти, рúти, порúти, зрúти (Скопáла грядку. Грядку поросá порúло). **Взрытый**—зрúтий, розрúтий, порúтий (Розрúта могúла. Чóрна земля під копитóм, як та ріллá зрúта); (о кроте)—кротúти, (сов.) накротúти (Кріт землі накротúв).

Взрывать, взорвать на воздух—висáджувати (вúсадити) в повíтря; (мину) —запалúти. **Взорванный**—вúсаджений у повíтря, зруйнóваний вúбухом.

Взрываться, взорваться—вибухáти, вúбухнути. **Взорвавшийся**—вúбухлий.

Взрывный, взрывной, взрывочный, взрывчатый — вибухóвий, розривнúй, вибухлúвий (Вибухóве надíб'я. Кýля набúта знадóбом розривнúм).

Взрывчатость—вибухóвість, вости.

Взрыхлять, взрыхлить—спýшувати, спушúти, підпушýвати, підпушúти (Підпушúв яблуню. Спýшував зéмлю в садý).

Взыскание—I) справляння, ння; правíжка, ки; дoпрáвка (дóвгу), ки. **Взыскание податей, недоимок (в безспорном порядке)**—стягáння, ння. **Подать ко взысканию с кого**—позóв склáсти на кóго; II) кáра, ри. **Денежное взыскание**—грошовá кáра (пенá), штраф. **Подвергнуть взысканию**—наклáсти кáру на кóго.

Взыскатель (податей, недоимок, долга) —правíжник, ка; дoпрáвщик, ка; стягáч, чá; збíрщик, кá; (вульг.)—здúрщик, ка (Здúрщики йдýть подýшне збирáти).

Взыскательность—I) вибаглúвість, вости; вимоглúвість, вости; II) немилостивість (для провúн), вости; сувóрість, рости. **Взыскательный художник**—вимоглúвий мистéць, худóжник. **В—ный начальник**—сувóрий, немилостúвий на-к.

Взыскивать, взыскать—I) (долг)—прáвити, влю, виш (довг); вúправити, влю, виш: доправлятися (дóвгу) з кóго, справляти, спрáвити (довг) з кого, шукáти (довг) на комý. **Подать недоимку в безспорном порядке**—стягáти. **Не взыщите**—не осудíть, вúбачте.

Взяточник, -ница—хабáрник, ка; -ниця, ці; хапýн, на; хапýга, ги; хапкó, кá; (с вымогательством)—сіпáка, ки; дряпíжник, ка; ниця, ці; здúрщик, ка; лупíй, пія.

Взять—узяти, забрáти, дістáти, зняти, знімý, меш. **В чью сторону**—стáти на чий бік, на чиюсь руч горнýти, чиюсь руч тягтú. **Взять верх над кем, над чем**—гóру взяти над ким, переборóти кого, подýжати, перевáжити, повершúти, заломúти кого. **Взять назад (слова, обвинение)**—одмóвитися, одклúкати.

Виадук—віядýк, ку.

Вибрировать—вібрувáти, дрижáти, коливáтися, хвилювáти. **Медлительно вибрирует эхо**—мляво хвилює лунá.

Вид—I) (образ, подобие, наружность)—вúгляд, ду; óбраз, зу; подóба, би; пóстать, ти; постáва, ви; стать,

ти; **на вид**—на кшталт, ту, на вроду, ди. **В найлучшем виде**—в найкращому вигляді, в найкращому світлі, якнайкраще. **На вид, с виду**—на вигляд, на погляд, на око, на взір, на позір, з вигляду, з погляду, з виду, з лиця. **Иметь вид кого, чего, представляться в виде кого, чего**—мати подобу, вигляд кого, чого, виглядати, показуватися, видаватися як (немов) хто, що і ким, чим. **Делать, сделать вид**—удавати, удати кого, чинитися ким, виставляти себе як-що. **На виду**—на оці, на виднотi. **Иметь в виду кого, что**—мати на увазі (на оці) кого, що, важити на кого, на що. **Ставить кому на вид**—виносити кому перед око, звертати чию увагу, подавати кому на увагу, виставляти (завважати) кому. **Вид на жительство**—пашпорт, посвідка, картка (на перебування, на проживання десь). **В служебных видах**—задля виглядів (в видах) службових; II) (г р а м.)—вид, у; форма; III) (р а з н о в и д н о с т ь)—рід, роду, вид, у; вигляд, у.

Видимость—I) (я в н о с т ь)—видимість, мости; ясність, ности; II) (к а ж у щ и й с я в и д)—подоба, натяма, слава. **Для видимости**—про людське око, про славу (Т а м т і є ї х у д о б и— о д н а с л а в а т і л ь к и).

Видно—видко, видно, знати, значно, видати.

Видовой—видовий, відміновий.

Видоизменение—видозміна, ни; відміна, ни; модифікація, ції.

Видоизменять, видоизменить—відміняти, відмінити, зміняти, змінити, переінач(кш)увати, переінач(кш)ити, переформувати, модифікувати, змодифікувати.

Видящий (п р и л.)—зрячий, видющий, видючий.

Визжание—вищання, ння; верещання, ння; (о с о б а к е)—скиглiння, ння; скавучання, ння; скімлення, ння; скавулiння, ння; (о с в и н ь я х)—кувікання, ння.

Визирование—візування, ння; віза, зи.

Визировать—візувати.

Виляние—виляння, ння; крутня, ні; крутійство, ва; викрути, тів.

Вина—вина (м а л о у п о т р.), ни; провина, ни; провинність, ности; (у м.) провинонька, ки; проступок, пку; причина, ни. **Вменять (вменить) ставить (поставить) кому-либо в вину, что**—привиняти, привинити кому що. **По чьей вине**—з чиєї причини. **По моей вине это произошло**—з моєї причини це сталося.

Винительный падеж—знахідний відмінок.

Винить—винити, ню, ниш; винуватити, кого; (в ы с к а з ы в а т ь п р е т е н з и ю)—жаль мати до кого.

Вино—I) вино, на; II) **хлебное вино**—горілка, ки.

Виннокаменный—винниковий (в и н н и к о в а с і л ь).

Виноватый в чем—винний; (в с к а з у е м о м)—винен, винуватий, провинний (и провинен) (у) чому і чого. **Виноватый перед кем**—винний (су)проти кого.

Виновность в чем—I) винність, ности; провинність, ности у чому; II) (п р и ч а с т н о с т ь) — причинність, ности; причинність до чого.

Виновный (в и н о в а т ы й) — винний, провинний, винуватий (З а о д н о г о в и н н о г о с т о н е в и н н и х г и н е). **Признать себя виновным**—визнати свою провину, визнати себе за винного, признатися до вини.

Виноделие — винарство, ва; винорóбство, ва.

Винокуренный и винокурный—винницький, спиртяний. **Винокуренный завод**—винниця, ці; винокурня, ні; горільня, ні; гуральня, ні; горільчаний (спиртяний) завод.

Винтить—гвинтити, чу, тиш; вертіти (гвинт), крутити (гвинт). **Винченный**—гвинчений.

Винтовка, -товочка—гвинтівка, ки; гвинтівочка, ки. **Винтовка с укороченным (позже) стволом**—куцак, ка; одріз(ан), а; відтинок, нка.

Винтообразный—гвинтуватий.

Виртуозность—віртуозність, ности.

Витализм—віталізм, му.

Витиеватость—I) промовистість, тости; красномовність, ности; II) барвистість, стости; квітчастість, тости; кучерявість, вости; закрутистість, стости; вузлуватість, тости.

Витийствовать — красно промовляти, красномовно (промовисто) розводитися про щось.

Витой—звиваний, кручений. **Витая лестница**—кручені (оборотні, кругові) сходи, (м н.) сходів.

Вице-консул—віце-консул, ла.

Вице-консульство—віце-консульство, ва.

Вкатка и вкатывание—вкачування, ння; закочування, ння (З а к о ч у в а т и в і з у п о в і т к у).

Вкачивать, вкачать—вкачувати, вкачати, накачати (У к а ч а в с я в б а р л і г у в е с ь).

Вклад—вклад, ду; вкладка, ки (Г р о ш о в а в к л а д к а).

Вкладка—вкладáння, ння; вклáдування, ння.

Вкладной—вкладни́й, всувни́й (Вкладни́й áркуш). **Вкладная грамота**—вписовá грáмота.

Вкладчик, вкладчица — вкладодáвець, вця; вкладодáвиця, ці; (в денежном предприятии) — вкладни́к, ка; спільчáнин, нина; вклáдниця, ці; спільчáнка, ки.

Вкладываться, вкласться и **вложиться**—вкладáтися, вклáстися, місти́тися, щуся, стишся; вмісти́тися, щуся, стишся (Вклáвся спáти зарáні. Все збі́жжя вклав (умісти́в) у мішóк).

Вклинивать, вклинить—вганяти (увігнáти) кли́ном.

Включать, включить—включáти, включи́ти, вмикáти, (сов.) увімкну́ти, завóдити, жу, диш; завести́ (в спи́сок, до спи́ску), занóсити, шу, сиш; занести́ (в спи́сок, до спи́ску); запи́сувати, записáти; (содержать)—замикáти в собі. **Включать набор в типогр.**—заключáти, слюсувáти, (сов.) заслюсувáти (Спусти́ли набі́р на маши́ну, та ще не заслюсувáли). **Включенный**—завéдений, занéсений (до списку), запи́саний. **Включенное (придаточное) предложение**—увімкнуте рéчення.

Включая—включáючи, завдя́чи, раху́ючи.

Включение—вклю́чення, ння; включі́ння, ння; завóдження, ння; завéдення, ння.

Включительный,-но—вклю́чний, вклю́чно

Вколачивание—забивáння, ння; вбивáння, ння.

Вколачивать, вколотить—забивáти, заби́ти, б'ю, б'єш; вбивáти, вби́ти, заганя́ти, загóнити, ню, ниш; загнáти, жену́, нéш; (о многих)—позаби́вати, повбивáти, позагóнити, ню, ниш (Забивáти пáлі. Загнáти гвіздкá в сті́ну). **Вколачивать кому в голову что-либо**—утовкмáчувати кому-що.

Вконец — вкрай, вщерть, у-пень, до остáнку, до решти, до щéнту, дочи́сто, геть чи́сто, геть зóвсім.

Вкопаный—укóпаний. **Стал, как вкопаный**—став, як укóпаний, наче прикипі́в до мі́сця.

Вкоренение—закорі́нювання, ння; укорі́нювання, ння; (сов.) за(в)корені́ння, ння.

Вкоренять, вкоренить—закорі́нювати, закорени́ти, ню, ниш; укорі́нювати, укорени́ти, ню, ниш.

Вкоротке (нар.)—трóхи, мáло, óбмаль (Пшени́ці у нас óбмаль, не вроди́ла).

Вкось—нав(с)косі́, нáвкіс, скі́сно (Розрі́зати навкóси). **Вкось и вкривь**—все перекру́чуючи, нáсліпо, безлáдно, без ладу́, то сюди́, то туди́.

Вкрадчиво—закрáдливо, улéсливо, підлéсливо.

Вкрадчивость—закрáдливість, вости; улéсливість, вости; підлéсливість, вости.

Вкрадчивый—закрáдливий, улéсливий, підлéсливий, підлáзистий, скрадни́й (Чоловік улéсливий. Підлéсливий гóлос). **Вкрадчивые речи**—закрáдлива мóва, улещáння, ння.

Вкрапленный — повкрóплюваний (Скрізь по турéцькому побережжі повкрóплювані були венéцькі володі́ння).

Вкратце—корóтко, коротéнько; (сжато)—сти́сло.

Вкривь—кри́во, нáкриво. **Вкрив и вкось**—см. **Вкось** (Слóва нáкриво не кажи́ їй).

Вкруг (пред. с род. и нар.)—(о)круг, округи́, навкру́г, навкруги́ чого (Окру́г ши́ї у три стáльки нами́сто). См. **Вокруг.**

Вкупе (нар.)—уку́пі, суку́пно.

Вкус—смак. **На вкус**—на смáк. **Иметь вкус в чем**—смáк знáти у чóмусь. **Со вкусом**—для смаку́. **По вкусу**—до смаку́, (у)смáк, до вподóби, до сподóби, до (в)подóбання, до сподóбання, до ми́слі, під ми́слі, до лю́бости; до любóви, у лад. **Мне более по вкусу было-бы**—мені́ уподі́бніше булó-б. **На мой вкус**—як на мéне.

Вкусный—смачни́й, смакови́тий, дóбрий, (на смак), лáсий, слáсний (Смачнá ї́жа. Смакови́ті я́блука. Дóбрий борщ. Все-б ї́й ласéнького та добрéнького). **Делаться, сделаться вкуснее**—смачні́шати, посмачні́шати; смачні́ти, посмачні́ти.

Вкусовой — смакови́й (Смакови́й нерв).

Вкушать, вкусить—I) заживáти, зажи́ти чого, споживáти, спожи́ти чого; II) (испытывать) — дізнавáти, дізнáти, зазнавáти, зазнáти, коштувáти, скоштувáти чого (Зазнáв гóря багáто ще дити́ною. Скоштувáти гіркóї).

Влага—волóга, ві́льга; (влажность)—вóгкість, кости; ві́льготь, оти (В пові́трі багáто волóги, вóгкости).

Влагомер—I) гіґрóметр, тра; II) вогкомір, ру.

Владение (обладание)—володíння, ння; владáння, ння; облáдування, ння чим; посідáння, ння; держáння, ння чого. **Быть, находиться во владении** — бýти, пробувáти під чиїм володінням (Колоніяльні володіння Англії).

Владетельный—володáрний, можновлáдний (Можновлáдний князь).

Владеть—I) володíти, владíти, владáти, ким, чим; облáдувати, ким, чим і що, держáти, посідáти що, мати в своїй руці що; II) (управлять)—володíти, владáти, облáдувати. **Владеть собою**—владáти собою, керувáти собóю, панувáти, (сов.) запанувáти над собою; III) (действовать каким либо оружием или органом)—орýдувати, володáти, владáти (Орýдувати мóвою, перóм).

Владычествовать—володарювáти, панувáти, облáдувати (Панувáла і я колись на ширóкім світі. Панувáли, добувáли і слáву і вóлю).

Влаживать, владить — припасóвувати, припасувáти, вставля́ти, встáвити, влю, иш. **Влаженный**—припасóваний, встáвлений.

Влажно—вóгко, повóгко, вільгóтно.

Влажность—вóгкість, кости; вільгість, гости, вільготь, оти (Нíчнá вóгкість. Лісовá вóгкість).

Властвование—панувáння, ння; облáдування, ння; володарювáння, ння.

Властно—влáдно, властели́во, влади́чно; (мощно)—потýжно (Життя владно вимагáє щоб... Страх влáдно панýє на землі).

Власть—I) власть, сти; влáда, ди; си́ла, ли; прáво, ва; вóля, лі; вéрх, ху. **Приобрести власть над кем, над чем**—си́лу (гóру) взя́ти над ким, над чим; міць узя́ти над ким, над чим, забрáти си́лу (влáду) над ким, над чим. **Быть, находиться под влáстью (во влáсти) кого**—бýти під ким, бýти під влáдою, під володінням, під звéрхністю чиєю, (в)кóго, хили́тися під кóго.

Влачить—волочи́ти, волокти́, тягти́ (Волочи́ти кайдáни); животíти, ни́діти (Волочи́ти (тягти́) мізéрне животíння).

Влево—улíво, (у)лівóруч, соб, цоб. **Поворачивать влево**—брáти вліво, (в)лівóруч, брáти соб (цоб) (Берíть кíньми соб).

Влезать, влезть — влáзити, жу, зиш; влíзти, влізáти, вилáзити, жу, зиш; залізáти, залíзти, повлáзити, жу, зиш; позалáзити, жу, зиш в що. **Сколько влезет**—до схочý, до призволя́щого.

Влечение к чему (стремление)—пóтяг, гу; пóрив, ву; порива́ння, ння; пори́ва, ви; пóваб до чого (Пóтяг до вищої краси́. Неперемóжний пóрив сéрця). **Испытываю влечение к чему**—менé тя́гне, менé порива́є до чого (Той менé порива́є, когó люблю, а немáє).

Влияние—I) (о реке, ручье)—впадáння, ння; II) впли́в, ву; си́ла, ли; вагá, ги (Літератýрні впли́ви. Впливотóчення). **Иметь влияние на кого**—мáти вплив на кого, мáти си́лу (вагý) над ким. **Оказывать, оказать влияние на кого, на что**—роби́ти, зроби́ти вплив, справля́ти, спрáвити вплив на кого, на що; впливáти, дія́ти на кого, на що (Це зроби́ло на йóго величéзний вплив). **Под влиянием**—під впли́вом. **Приобретать влияние**—забирáти си́лу, здобувáти вплив.

Влиятельный—впливóвий (Впливóва осóба).

Влиять—впливáти, дія́ти на кого, мáти си́лу (вагý) над ким (Тíльки письмéнство близькé нарóдові здýжатиме дія́ти на ширóкі мáси нарóдні).

Вложение—вкладíння, ння; вклáдення, ння; (почт.)—долýчення, ння; вклáдка, ки. **Со вложением денег**—з долýченням грóшей, з долýченими грішми́.

Вложенный—вклáдений.

Влюбленность—закóханість, ности; залюбленість, ности (З нáшою упéртою залюбленістю до всьогó свогó).

Вматывать, вмотать—вмóтувати, вмотáти, вкрýчувати, вкрути́ти, чу, тиш (У хвіст рýки умотáв (укрути́в), тай давáй гнáти).

Вменение (в обязанность)—стáвлення (постáвлення), ння кому-небудь, чого-небудь за обóв'язок; (в вину)—приви́нення комýсь чого-небудь (Коли обвинувáчений виявля́є ознáки божевíлля, то приви́нення йомý бýдь-якого злóчину — неможли́ве).

Вмененный (в обязанность)—поставлéний за обóв'язок; (в вину)—постáвлений за прови́ну, приви́нений. **Преступление, вмененное кому-либо**—злочи́нство причи́нене комý-нéбудь.

Вменимость (о поступке)—приви́нність, ности (Приви́нність цьóго

злочину обвинуваченому за даних обставин—сумнівна). Срав. **Вменяемость.**

Вменивый (о проступке)—провинимий, що може ставитися за провину (За даних обставин цей злочин не привинимий (не може ставитися за провину) обвинуваченому).

Вменяемость (о лице)—осудність, ности; засудимість, мости (Осудність злочинця безперечна, — він цілком нормальна людина).

Вменяемый (о лице)—осудний, засудимий.

Вменять, вменить в обязанность—ставити, влю, виш; поставити що-небудь комусь за обов'язок. **Вменять, вменить в вину**—ставити, поставити за вину, привиняти, привинювати; (сов.) привинити кому що. **Этой кражи ему не вменили**—цієї крадіжки йому не привинено.

Вменяться, вмениться в обязанность — ставитися, поставитися кому за повинність (обов'язок); **вменяться, вмениться в вину**—ставитися за провину; привинятися, привинитися. **Этот поступок вменяется (вменялся, вменился) ему в вину**—цей учинок ставиться (ставлено, поставлено) йому за провину.

Вместе—укупі (укупці, укупочці, укупоньці), разом, разком, ураз, заразом, посполу, поспіль, сумісно, в парі, при місці, спільно, за гурт; (сообща со многими)—гуртом, у гурті. **Вместе с тем (одновременно)**—разом, ураз, заразом, разом з тим, рівночасно, попри тому.

Вместилище—вмістилище, ща; вмістище, ща.

Вместимость, вместительность — місткість, кости; умістимість, мости; (об'ем)—обсяг, гу.

Вместительный — місткий, вбирущий, укладистий; (о чемодане)—паковний; (о зданиях)—просторний, обширний (Невеликий кошик, та вбирущий. Горщик укладистий).

Вместо—замість, замісто, намість, намісто, за. **Вместо того, чтобы делать, ехать и т. п.**—замість (щоб) робити, їхати і т. и.; де-б, що-б. **Вместо того, вместо этого**—натомість.

Вмешательство—втручання, ння; встрявання до чого, у що, вплутання, ння (Активне втручання до гущі життя).

Вмешивать, вмешать—І) (примешивать) — вмішувати, вмішати що у що, примішувати, примішати що до чого, домішувати, домішати до чого (Умішати води у вино); ІІ) (впутывать кого)—вплутувати, вплутати кого у що (до чого), втягати, втягти, втручати, втрутити кого у що, притикати, приткнути кого до чого (Не втручайся в чужі справи. Задарма приткнули мене до цієї справи).

Вмещать, вместить—І) вміщати, вмістити, щу, стиш; втуляти, втулити що у що. **С трудом вмещать, втискивать**—убгати (редко), убгати, убирати, убрати. ІІ) **Быть поместительным для чего либо** — зміщати, змістити, щу, стиш; вміщати, вмістити, щу, стиш; поміщати, помістити, щу, стиш (Книга містить в собі багато доброго. В хаті всі не помістяться).

Вмещение — вміщання, ння (вміщування, ння); (сов.)—вміщення, ння; втуляння, ння; (сов.) втуління, ння.

Вмещенный—уміщений, втулений, вкладений.

Вмиг—вмить, миттю, в одну мить, вмент, враз, вмах, вдух, притьмом (Миттю він скочив на коня. Наздогнали його вмах).

Вмотанный—вкручений, вмотаний.

Внаем—у найми.

Вначале—на початку, спочатку; (сперва)—попереду, спершу, перше, перш (Треба згадати, що я казав попереду); (на первых порах) —по-первах (По-первах кожна праця тяжка).

Вне—зовні чого, по-за чим. **Во вне**—зовні. **Вне пределов**—по-за межами. **Вне всякого сомнения**—по-за всякими сумнівами, по-над усякі сумніви. **Вне сравнения**—по-над усяке порівнання, без порівнання. **Вне себя**—нестямно, у нестямі, у нестямці, не тямлячи себе. **Быть вне себя (от радости и т. д.)**—нетямитися, (сов.) нестямитися від (з) радощів. **Находящийся вне себя**—нестямний, несамовитий.

Внедоговорный — позадоговірний, позаумовний.

Внедрение—заглиблення, ння; впровадження чогось углиб; (прививка)—вщеплювання, ння; вщеплення, ння; защеплення, ння; закорініння, ння; всеління, ння (Упровадження нових звичаїв углиб нашого життя. Вщеплювання атеїзму в маси).

Внедрять, внедрить—заглиблювати, впровáджувати (впровáдити) у що, углиб чóго, в(за)щéплювати, вщепи́ти щось у що, вкорíняти, ни́ти, вселя́ти, вселити у що (Н о в í п о р я́ д к и в п р о в á д и т и в ж и т т я. І д é ю ц ю в щ é п л е н о в м á с и).

Внезапность—несподíваність, ности; раптóвість, вости; нáглість, лости; нагáльність, ности. **От внезапности (от неожиданности)** — від несподíванки. **Внезапность этой перемены**—раптóвність, нáглість і т. п. цíєї змíни.

Внезапный—несподíваний, раптóвий, нáглий, нагáльний, напрáсний (І з н е с п о д í в а н о г о ч á с о м б у в á є с п о д í в а н е).

Внеочередной—позачергóвий.

Внепартийный — позапартíйний; (б е с п р и с т р а с т н ы й) — надпартíйний.

Внесение — внéсення, ння; занéсення, ння; впровáдження, ння; завéдення, ння (З а п л а т и́ т и з а в н é с е н н я д р о в у х á т у. В н é с е н н я г р ó ш е й). **Внесение новых условий в договор**—впровáдження (завпровáдження) нови́х умóв до договóру. **Внесение в книги, списки**—завéдення (занéсення) до книг, впис, су; впи́сування, ння; заквитання, ння. **Внесение доклада в собрание**—подáння дóповіди до зборів.

Внесенный—внéсений, занéсений, впровáджений, запровáджений, завéдений, впи́саний, заквитóваний, пóданий.

Внешний—I) надвíрній, зóвнішній, околи́шній, окíльний, звéрхній. **С внешней стороны**—з зóвнішнього бóку, з околи́шнього бóку, зóвні; II) (н а р у ж н ы й)—надвíрній, знадвíрній (Д в é р і н а д в í р н і).

Внешность—I) (н а р у ж н а я п о в е р х н о с т ь)—óколо, а (ó к о л о х á т н е б у л ó о б б и́ т е д о щ é м); II) (в н е ш н и й в и д)—зовнíшність, ности; ви́гляд, ду; взір, взóру; III) (н а р у ж н а я с т о р о н а я в л е н и й)—поверхóвість, ости; позверхóвість, позверхóвність, ности; зверхність, ности. **По внешности, внешним образом, внешне и т. д.**—на пóгляд, на óгляд, на óко, з пóгляду, з-óколу, звéрху, на взір. **Внешностью, наружностью, лицом (о людях)**—на врóду, на обли́ччя, на ви́гляд.

Вниз—I) вниз, нани́з, дони́зу; II) (к з е м л е, н а з е м л ю, н а п о л)—додóлу, на діл, дóлі. **Вниз головой**—сторч, сторч головóю, сторчакá, сторчмá, стóрчки, до гори́ ногáми. **Вниз по течению**—за водóю.

Внизу—I) внизу́, нанизу́, спóдом; II) (в н и з и н е, д о л и н е, н а п о л у)—дóлі, дóлом, доли́ною, на доли́ні.

Вникание—вглядáння в що, дохóдження (до) чóго.

Вникающий—увáжний, вгля́дливий, догля́дливий.

Вникать, вникнуть—вдавáтися, вдáтися в щось, дохóдити, дійти́ (до чóго; вдивля́тися, вглядáтися, вгля́нутися в що (В і н в у с é в д а є́ т ь с я, в с е р о з в і д у є. В і н д о в с ь ó г о д о х ó д и т ь. У р я́ д, щ о в с і м к е р у́ є, в с е з н а, у в с е в г л я д á є т ь с я).

Внимание — увáга, ги; (с и л ь н е е) — пильна увáга. **Обращать внимание на что-либо**—завертáти увáгу на що, увaжáти, зважáти на що, клáсти увáгу на що. **Не обращать, не обратить внимания, оставлять без внимания**—не звертáти увáги, не вважáти, не (по)турáти на що, занехáювати, занехáяти що, занéдбувати, занедбáти що; нéхтувати, знехтувáти (занéхтувати) що, чим, легковáжити що, чим (Л е г к о в á ж и т ь ц е п и́ т а н н я і л е г к о в á ж и т ь ц и м п и́ т а н н я м). **Принимать во внимание, в соображение что-либо**—брáти, взя́ти що на увáгу, зважáти на що-нéбудь, уважáти на що-нéбудь, мáти на увáзі що. **Принимая во внимание**—беручи́ до увáги що, зважáючи, уважáючи на що, мáючи на увáзі що, з увáги, з óгляду на що. **Оказать внимание**—дáти увáгу, комусь, показáти увáгу, зроби́ти лáску. **Заслуживающий, достойный внимания**—вáртий увáги.

Внимательно—увáжно, увáжливо, пи́льно.

Внимательность—увáжність, ности; увáжливість, вости; пи́льність, ности.

Внимательный — увáжний, увáжливий, пи́льний (С т é ж и т и п и́ л ь н и м и о ч и́ м а); (л ю б е з н ы й) — упáдливий (П р и́ я т е л і м у́ ж а б у л и т а к і ш л я х é т н і т а у п á д л и в і д о н е ї).

Внове—I) не-що давнó, недáвно, по-первáх; II) не по знаку́.

Вносить, внести—внóсити, шу, сиш; внести́; (м н о г о е)—повнóсити, шу, сиш. **Вносить в списки**—завóдити, жу, диш; завéсти́, занóсити, нóшу, сиш; занéсти́ до спи́сків; впи́сувати, вписáти.

Вносный—внóшений (н а п р. г р ó ш і). **Вносное предложение** (г р а м.)—влáсні словá, впровáджене рéчення.

Внутренний—I) внýтрішній, середóвий; (н у т р я н о й, у т р о б н ы й)—нутря-

ний; II) ха́тній, домови́й (Ха́тні справи).

Внутри—всере́дині.

Внутрь — у сере́дину, до сере́дини (Увійшо́в до сере́дини (в ха́ту).

Внушать, внушить — навіва́ти, наві́яти кому що, нади́хати, надихну́ти (надхну́ти) кому що, увідхну́ти, вмовля́ти (вмо́вити) в кого щось, піддава́ти, підда́ти кому що. **Внушать мужество кому**—осміля́ти, осмі́лити кого.

Внушение—I) наві́ювання, ння; наві́яння кому чого. **Внушение свыше**—надхне́ння (наві́яння) з не́ба. II) **Следовать чьим-либо внушениям**—іти за чиї́мись намо́вами; III) (выговор)—застере́ження, ння; напоу́млення, ння; вимо́ва, ви; нага́на, ни. **Делать внушение** — вичи́тувати, ви́читати кому-небудь, зроби́ти застере́ження; (сильное)—висло́влювати нага́ну.

Внушительный — значли́вий, показни́й, промо́вистий.

Внятно—вира́зно, чу́тно, розбі́рно.

Внятность—вира́зність, ности; чу́тність, ности; розбі́рність, ности.

Внятный—вира́зний, чутни́й, розбі́рний.

Во-век—пові́к, до ві́ку, до су́ду, до су́дуві́ку, на ві́ки-ві́чні, поки світ со́нця.

Вовлекание, вовлечение—затяга́ння, ння; втягання, ння; спона́джування, ння; втягнення, ння; спона́да, ди (Затяга́ння до зло́чину).

Вовлекать, вовлечь—затяга́ти, -гти́, зна́джувати, -дити, спона́джувати, спона́дити. **Вовлекать в невыгодную сделку**—втяга́ти в утра́тну справу.

Во-время—в час, на свій час, вча́сно, впо́ру. **Как-раз во время**—в сам час, са́ме впо́ру.

Вовсе—зо́всім, цілко́м, о́всі, геть, ані не (Ані не ду́мав цього́ роби́ти).

Во-вторых—по-дру́ге, удру́ге (Вихована з його раз учи́теля, вдру́ге арти́ста-музи́ку).

Вогнутость—увігнутість, тости; угну́тість, тости.

Вогнуть,-ся—увігну́ти, ся; угну́ти, ся. **Вогнутый**—увігнутий угну́тий. (Ніс увігну́тий). **Вогнуто** — увігнуто, угну́то. **Вогнуто-выпуклый**—увігнуто-опу́клий.

Вода, во́ды—вода́, ди. **Вода тепловатая**—лі́тепло, ла. **Вода кипящая**—окрі́п, о́пу. **Вода чистая, свежая**—пого́жа. **Вода проточная**—текуча; вода, що збігає. **Вода подпочвенная**—зашку́рня, позашку́рня. **Вода ключевая**—крини́чна, кринича́на, джере́льна, джерелі́вка. **Вода целебная**—зцілю́ща. **Вода минеральная**—мінера́льна. **За водой пойти**—по́ во́ду піти. **Как в воду канул**—як водо́ю вми́ло; як лиз злиза́в.

Водворение—все́лення, ння; впрова́дження, ння кого́ куди; оса́дження, ння кого де. **Водворение порядка, тишины**—утихоми́рювання, ння; (сов.) утихоми́рення, ння.

Водка—горі́лка, ки; горі́лочка, ки; **Водка желудочная**—животко́ва. **Водка домашнего производства**—самогі́н, гону.

Водник—I) водозбі́р, бо́ру; II) (раст.)—копите́ць, тця; копитня́к, ка́.

Водность—во́дяність, ности.

Водоворот—вир, ру; шум, му; нурт, ту; коло́вертень, тня; круті́ж, жу (Найгли́бші нурти́ перепліва́в).

Водоем, водоемина—водо́йма, ми; водо́ймище, ща (Ро́блять кам'яні водо́ймища). **Водоем для мочения льна**—мочи́ло.

Водоемкий, водоемистый — I) водовмі́сткий; II) водобі́рний, водотя́глий.

Водоизмещение—тона́жність, ности; водоо́бсяг, гу (корабля).

Водолечение—водоліку́вання, ння. **Водолечебница**—водоліка́рня, ні. **Водолечебный**—водоліка́рний, водолічни́чий, водолікува́льний.

Водолив—водо́черпа́льник, ка.

Водомер—водомі́р, ру; **водомерный**—водомі́рний.

Водонепроницаемый— непромока́льний, непросяка́льний, неводопрохі́дний.

Водоотводный—водовідхи́льний. **Водоотводный жолоб**—лоті́к, лото́ку, ришта́к, ка; (в мельнице)—лотоки́, кі́в. **Водоотводная труба**—ри́нва (У нас на даху́ лоті́к (ришта́к) переіржа́вів, став дірявий, вода́ з лото́ку не добіга́є до ри́нви).

Водоотливный — водочерпа́льний, водовичерпни́й; **водоотливный насос** — смо́к, водовичерпна ки́шка.

Водоохладительный— водохолоди́льний.

Водопод'емный—водотя́жний, гідравлі́чний.

Водопоемный—заплавни́й; **водопоемный луг**—запла́ва, ви.

Водополье—по́відь, води (ж. р.); по́вінь, по́вени; водопі́лля, лля. **Водопольный,-ая вода**—прибульна́, прибутна́ вода́.

Водопровод—водогі́н, го́ну; водопрові́д, во́ду; **водопроводный**—водогі́нний, водопрові́дний; (относящийся к водопроводу)—водого́новий, водопрові́дний.

Водопроводчик — водого́новий ма́йстер; водогі́нник, ка; водопрові́дник, ка.

Водораздел—межиріччя, чя; вододіл, лу; розтіччя, чя.

Водоснабжение—водопостачання, ння.

Водособиратель—водозбірник, ка.

Водохранилище (бассейн)—водозбір, збору; (большая цистерна)—водозбірня, ні.

Водочерпальный—водочерпальний.

Водоочистительный — водочистильний, фільтрувальний. **Водоочистительная машина**—водочистильня, ні; фільтр, ра.

Водружать, водрузить — I) становити, влю, виш; (сов.) поставити, постановити, закладати, закласти; II) вкопувати, вкопати, застромлювати, застромити.

Воедино—до гурту, до купи, разом.

Военнопленный—полонений; військово-полонений.

Военнопленник—полоненик, ка; бранець, нця; (ж. р.) полонянка, ки; бранка, ки (Дівка-бранка, Маруся-Богуславка).

Военноучебный— військовонавчальний, військово-шкільний.

Военный—I) военний; II) військовий. **Военный министр**—військовий міністр. **Военное время**—воєнні часи. **Военный** (в противопол. штатскому)—військовий.

Вожатый—поводир, ря; поводити(а)р, ря; проводар, ря; повожатий, водій, ія.

Вожделение—пожадливість, вости; жадоба, би; хтивість, вости.

Возбранение—заборона, ни; заказування, ння; заказ, зу.

Возбранять, возбранить—забороняти кому що, заборонювати, боронити, заборонити, заказувати, заказати кому. **Возбраняется**—заборонено, не вільно.

Возбудимый — вразливий, дразливий. **Легко-возбудимый**—легко-вражальний.

Возбудительность — збудливість вости; збудність, ности; побудливість, вости; побудність, ности; підгонистість, тости.

Возбудительный—збудливий, збудний, побудливий, побудний, підгонистий, зворушний (Нехай кум не спить, дайте йому чарку перцівки: перцівка—горілочка підгониста).

Возбуждаемость, возбудимость — вражальність, ности; вразливість, вости; дразливість, вости (Нервова вразливість).

Возбуждать, возбудить—I) збуджувати, будити, жу, диш кого; збудити, жу, диш; II) зворушувати кого, що; зворушити, розворушувати, розворушити.

Возбуждать, будить охоту, желание в ком—заохочувати кого до чого, заохотити, чу, тиш; підохочувати, підохотити. **Возбуждать отвращение, омерзение**—викликати огиду, мерзіти. **Возбуждать, возбудить вопрос, речь**—піднімати (знімати, порушувати) питання, річ; (сов.)—підняти (зняти, порушити) питання, річ. **Возбуждать,-дить дело**—порушувати, порушити справу, діло. **В—дить негодование**—обурювати кого.

Возбуждение—I) збудження, ння; збурення, ння; подражнення, ння; II) обурення, ння; зрушення, ння.

Возбужденность — I) збудженість, збуреність; II) розбурханість, піднятість, тости.

Возбужденный—I) збуджений, зворушений, роздратований; II) розбурханий, обурений, зрушений, піднятий, палкий, розпалений, роз'ятрений. **Возбуждающийся**—вражальний (прилаг.).

Возведенный—зведений, виведений, збудований, піднесений, винесений, знятий, піднятий (Будинок зведений; стіни виведено. Людина—піднесена (на височінь).

Возвещать, -ся; возвестить, -ся—звіщати (кому що), ся звістити, ся, сповіщати кого,-ся, сповістити,-ся, ознаймувати (кому що), -ся, ознаймити, -ся.

Возвещенный—звіщений, сповіщений, ознаймований, проголошений.

Возвещение—звіщення, ння; сповіщення, ння; ознаймування, ння; проголошення, ння.

Возводить, -ся; возвести, -ся; возвесть, -ся—зводити кого, -ся, звести, -ся, виводити кого, -ся, вивести, -ся.

Возврат, возвращение (кого, кому)—воротя (Діждавсь їх воротя. Та воротя мені вже не було); поворот, зворот, повертання, ння; повернення; **возврат** чего-либо—повертання, повернення, воротя, ття; поворо(і)т, звертання (Тішилася поворотом доброго настрою).

Возвратный, но—зворотний, но; поворотний, но. (Зворотна, поворотна пошта. Зворотна сила закону); (грам.)—зворотний.

Возвращать, возвратить—вертати кого до чого, що, кому, вернути, повертати, повернути що кому.

Возвращаться, возвратиться — вертатися, вернутися до кого, до чого, куди; повертатися, повернутися.

Возвышать,-ся; возвысить,-ся — I) піднімати, ся (підіймати, ся) кого, що, до чого, над кого, над що; (сов.) підняти, ся, підійняти, ся, піднімати

вгору, підвищити, ся; II) **Возвышать, возвысить (устремлять к верху)**—підносити, ся, піднести, ся; зносити, ся, зняти, ся. **В—шаться (в—выситься)**—підноситися, шуся, сишся; зноситися, шуся, сишся; зноситися, шуся, шишся; здійматися (зніматися), виситися, височитися.

Возгон, возгонка (х и м.)—визгін, гону; (сухий) перегін, гону; перегнання, ння; сублімація, ції; переставлення, ння.

Возгоночный—визгінний, переганяльний.

Возгараемость—горючість, чости; палкість, кости; запальність, ности. **Легкая возгораемость** — займальність, ности.

Возгораемый—горючий, палкий, запальний.

Возгорание—загоріння, ння; займання, ння.

Возгорать,-ся, возгореть,-ся—I) загоряти, ся, загоріти, ся, запалити, запалюватися (Губка запалилася й почала горіти. Запаливсь казанням). Займатися, зайнятися (Дмеш, дмеш—ніяк не займається); запалати чим (Запалає духом); II) (вспыхивать)—вибухати, вибухнути, спалахнути. **Возгореться гневом**—спалахнути гнівом.

Возгордиться, возгордеться—загордіти, ся, згордіти з чого, розгордітися, розгордуватися, запишатися з чого, чим, запишнитися (Запишнився так, що й не приступиш).

Воздаяние—відплата, ти; заплата, ти; віддяка, ки; дяка, ки (Ти гинеш? дякаце правдива від мене за погибіль мого люду).

Воздаятельный—відплатний, відмесний.

Воздвигание, воздвижение—будування, ння; збудування, ння; споруджування, ння; спорудження, ння; ставлення, ння; поставлення, ння; зведіння, ння; піднімання, ння; піднесення, ння; знесення, ння.

Воздвигать,-ся, воздвизать,-ся, воздвигнуть,-ся—I) (сооружать, созидать)—споруджати, ся; споруджувати; спорудити, ся; зводити, джу, дишся; звести; II) (поднимать, воздымать)—піднімати (підіймати), ся; підняти, ся; піднімати, ся вгору; підняти, ся вгору; підносити, ся; піднести, ся; зносити, ся; знести, ся; III) (побуждать на вражду кого)—піднімати кого на кого, на що.

Воздвигнутый—I) збудований, споруджений, поставлений, зведений, піднесений; II) піднятий, піднесений, знесений.

Воздействие—I) діяння, ння; вплив, ву; сила, ли; вага, ги (Його слова не мають надо мною ваги—не оказывают воздействия); II) (нажим)—натиск, ску.

Воздействовать—I) діяти на кого, на що; впливати на кого, на що; II) (нажимать)—натискати на кого, що (Ви повинні натискати на його).

Возделывание—обробіток, тку; обробка, ки; оброблення, ння; орання, ння; управа, ви.

Возделывать,-ся, возделать,-ся (о земле)—обробляти, ся; обробити, блю, биш, ся; упорати, ся; управляти, ся (г а л.). **Возделываемый**—оброблюваний, управлюваний; **возделанный**—оброблений, упораний, управлений, уроблений (Упорана нива. Уроблене поле). **Возделывать землю**—обробляти землю.

Воздержание—I) (действие)—з(в)держування, ння; з(в)держання, ння; утримування, ння; утримання, ння; (о пище, питье)—піст, посту (Після довгого посту знов почав пити); II) (свойство)—здержування, ння; з(в)держання, ння; утримування, ння; утримання, ння.

Воздерживаться, воздержаться—здержуватися, здержатися від чого, утримуватися, утриматися від чого, відтягатися, відтягтися від чого; (быть умеренным)—міркуватися. **Воздерживаться от вина**—не вживати вина (горілки); **в—ться от голосования**—утримуватися, утриматися від голосування.

Воздержанно—поздержливо, здержливо, по(в)стримливо; (умеренно) — помірковано, помірно.

Воздух—I) повітря; (редко) воздух, об(в)ітря. **Спертый, тяжелый воздух**—задуха; (прил.)—задушливий, важкий дух.

Воздухонагревательный — повітронагрівальний.

Воздухоносный—повітрогінний, духопровідний.

Воздухообразный—видний, повітрюватий, повітрястий.

Воздухоплавание—літання в повітрі, повітролітання, ння; повітроплавба, би.

Воздушный—повітряний; (редко)—воздуховий. **Воздушное пространство**—повітря (повітряна) просторінь. **Воздушные течения**—течії в повітрі. **Воз-**

душная баня (сушильный шкаф)—сушáрня, ні.

Воззвание—I) поклúкання, ння; виклúкання, ння; II) відóзва, ви; зáклик, ку; пóклик, ку; зазивнúй лист.

Воззрение—I) (созерцание) — споглядáння, ння; II) (взгляд)—пóгляд, ду (Історúчні пóгляди). **Вырабатывать свои воззрения**—дохóдити, дійтú до своїх пóглядів, виробля́ти, вúробити свої пóгляди.

Воззреть—спогля́нути на кого, на що, згля́нути на кого, на що, подивúтися на кого, на що.

Возка—возіння, ння; вóження, ння; **В-ка снопов с поля и время этой возки**—возовúця, ці; (также о сене)—коповіз, возу.

Возлагать, -ся, возложить, -ся—покладáти, ся (що, на кого); поклáсти, ся; накладáти, ся (що, на кого, кому); наклáдувати, ся; наклáсти, ся; складáти (що, на кого, на що) (Тільки на прáвду складáймо надії). **В—гать, -жить надежды, надежду**—покладáти (поклáсти) надії, надію на кого, на що; вповáти на кого. **Возложенный**—поклáдений, наклáдений (обов'язок).

Возле—біля́ (побіля́) кого, чого, коло, край, близько кого, чого, при кому, чому, кóло бóку у кого, чийóго; (рядом)—óбік, óбіч, пóбіч кого, чого; пóруч кого, уря́д за чим.

Возложение—накладáння, ння; покладáння, ння (Накладáння обов'язків. Покладáння надій).

Возмездие—відплáта, ти; віддя́ка, ки; заплáта; (за хорошее)—нагорóда, ди; (за преступление)—кáра. **Получить возмездие**—прийня́ти кáру. **Нести возмездие**—карáтися.

Возместитель, возмещатель—I) відплáтник, ка; розплáтник, ка; віддя́чник, ка; II) замінник, ка.

Возместительный—замінний. **Возместительная долгота**—замінна довгóта.

Возмечтать—I) замáрити; II) вúсоко про себе удýмати (и дýмати), загордіти, запишáтися.

Возмещать,-ся, возместить,-ся — I) (пополнять)—надолýжувати, ся; надолужáти що чим; надолýжити, ся; намагáти чим; наганя́ти, що чим; нагнáти, запóвнювати, ся; запóвнити, намагáти чим; наганя́ти що, чим; наня́ти, ся; II) (убытки, расходы) —вертáти, ся; вернýти, ся; покривáти, ся; покрúти, ся (кóшти, видáтки, втрáти); відшкодóвувати, ся; відшкодувáти кому що.

Возмещение—I) надолýжування, ння; надолýження, ння; II) віддарóвування, ння; III) вертáння, повертáння, поворóт, ту; покриття́, сплáта (кóштів, видáтків, втрат); відшкодóвування, (сов.) відшкодувáння, ння.

Возможно—можлúва річ, можлúво, спромóжно. **Возможно что (вероятно)**—мáбуть чи не (Мáбуть чи не бáчив я тебé). **Насколько возможно**—яко (як) мóга, як спромóга.

Возможность—змóга, ги; спромóга, ги; спромóжність, ности; можлúвість, вости; мóжність, ности; змóжність, ности; (только о физической возможности) — снагá; (средство) — спóсіб. **По возможности (по мере возможности, в меру возможности)**—по змóзі, по спромóзі, по можлúвості, яко мóга. **Иметь возможность**—мáти спромóгу, здýжати, спромагáтися.

Возможный—можлúвий, мóжний. **Всеми возможными средствами**—усімá можлúвими зáсобами. **Я нахожу, считаю это возможным**—я вважáю це за можлúве (за річ можлúву). **Делать, сделать возможным**—уможлúвлювати, уможлúвити що.

Возмочь—змогтú, здýжати, здоліти, спромогтúся, спомогтúся.

Возмутитель, возмутительница—I) бунтівнúк, ка; бунтівнúця, ці; бунтáр, ря́; бунтáрка, ки; каламýтник, ка; каламýтниця, ці; ворохóбник, ка; в—ниця, ці; II) **возмутитель,-ница (душевн. покоя)**—баламýт, та; баламýта, ти; баламýтка, ки; каламýт, та; каламýтниця, ці.

Возмутительность—обýрливість, вости.

Возмутительный, возмутительно — I) (внушающий негодование)—обýрливий, во; (отвратительный)—огúдний, но; II) (производящий возмущение) — бунтівлúвий, во; бунтівнúчий, -че; бунтáрський, ки.

Возмущать,-ся; возмутить,-ся — I) обурювати, ся; бунтувáти, ся; зáколот чинúти; II) (о жидкости)—каламýтити, ся; скаламýтити, ся; перекаламýтити, ся; закаламýчувати, ся; закаламýтити, ся; змутúти, ся; замутúти, колотúти, ся; сколотúти, ся; (во многих местах)—поколотúти, ся; посколóчувати, ся; збивáти, ся; збúти,

ся; збуря́ти, ся; збу́рити, ся; III) баламу́тити, ся; забаламу́тити, ся; збаламу́тити (кого).

Возмущение—обу́рення, ння; за́колот, ту; ворохобня́, ні.

Возмущенный—I) и II) скаламу́чений, сколо́чений, зби́тий, збаламу́чений; (негодующий) — обу́рений; III) збунто́ваний, збу́рений, збаламу́чений, повста́лий, підня́тий, зворохо́блений.

Вознаграждать,-ся; вознаградить,-ся — I) на(д)горо́джувати (кого, чим); на(д)городи́ти, ся; винагоро́джувати ся; винагоро́дити, ся; дарува́ти, ся; обдарува́ти; (за причиненные убытки) — відшкодо́вувати кого; відшкодува́ти, ся. **Вознаграждать чем за что** — віддаро́вувати чим що; II) (наверстывать, заменять)—надолу́жувати за що; надолу́жити; наганя́ти, нагна́ти, наверта́ти; наверну́ти, покрива́ти, ся; покри́ти, ся. **Вознагражденный**—I) на(д)горо́джений, ви́нагороджений; (за убытки)—відшкодо́ваний; II) (наверстанный)—надолу́жений, покри́тий, наве́рнений.

Вознаграждение—I) (действие): а) на(д)горо́дження, ння; винагоро́дження, ння; (за (причиненные убытки) — відшкодо́вування, ння; відшкодува́ння, ння; б) (наверстание)—надолу́жування, ння; (сов.) надолу́ження, ння; наве́рнення, ння; II) (самая плата, награда)—пла́та, ти; запла́та, ти; на(д)горо́да, ди; винагоро́да, ди; відда́ка, ки; заслу́га, ги; заслу́жина, ни; (за причиненные убытки)—відшкодува́ння, ння.

Вознамериваться—намі́ря́тися, заміря́тися, нава́жуватися на кого, на що, задава́тися, ду́мати (Коли́ нава́жився їха́ти, то їдь).

Вознегодовать—обу́ритися на що, на кого, проти чого, кого, огні́ватися.

Возненавидеть—зненави́діти кого, що; пезнави́дити; узя́ти нена́висть на ко́го (Яке́ моє́ життя́ бу́де та й її, як я візьму́ на не́ї нена́висть?).

Возникание—по(в)става́ння, ння; виника́ння, ння.

Возникать, возникнуть—по(в)става́ти з чого; повста́ти, наста́ти; ста́ти, виника́ти з чого; ви́никнути, устава́ти, уста́ти; з'являтися; з'яви́тися; бра́тися; взя́тися. **Возникает вопрос** — повстає пита́ння.

Возникновение—по(в)ста́ння, ння; ви́никнення, ння; наста́ння, ння; з'явлення, ння; (начало)—поча́ток, тку.

Возникший—по(в)ста́лий, наста́лий, ви́никлий, з'явлений, вро́жденний, зро́джений, наро́джений.

Возобновимый—відно́вний, легки́й до поно́влення.

Возобновляемый—відно́влюваний, поно́влюваний, підно́влюваний, відбудо́вуваний.

Возопить, возопиять—заголоси́ти, шу, сиш; залементува́ти; заквили́ти до кого, заволя́ти до кого.

Возражать, возразить—I) (отвечать) —від(од)мовля́ти; відмо́вити, влю, виш; відка́зувати; відказа́ти, жу, жеш (Ні,—одказа́в він); II) пере́чити кому, про́ти ко́го, запере́чувати кому́; запере́чити кому́, чому́. **Возражающий**—сперечальний (прил.). **Возразить на возражения**—відпе́рти за́кид, відказа́ти на за́кид.

Возражение—I) ві́д(од)повідь, віди; ві́дказ, зу; від(од)мо́ва; II) запере́чення, ння; перече́ння, ння. **Не допускающий возражений**—несупере́чний.

Возраст—вік, ку (Дитя́чий вік); верства́, ви́ (Цей дід однієї зо мно́ю верстви́ — одного со мной возраста); літа́, літ (Моїх літ); доба́, би (Ва́шої доби́). **Возрастом** — завста́ршки, завстарі́шки, уста́ршки літа́ми. **С самого раннего возраста**—з са́мого ма́лку. **Зрелый возраст**—му́жні літа, ді́йшлий вік. **Пожилой возраст**—лі́тній вік. **Преклонный возраст**—похи́лий вік.

Возрастание — зроста́ння, ння; зрі́ст, зро́сту.

Возращение—ви́кохання, ння; вико́хування, ння; ко́хання, ння; плека́ння, ння (Вони́ більш купо́вані, ніж із свого́ ко́хання).

Возриться—вдиви́тися, в'і́стися очи́ма, напру́жити зі́р, зо́ру.

Возрождаемость—відродже́нність, ности.

Возрождаемый—I) відро́джуваний; II) відроджува́льний.

Возрождение—відро́дження, ння; відроді́ння, ння; відро́дини, дин (Націона́льно-культу́рне відро́дження на́шої краї́ни); новонаро́дження, ння.

Возыметь что-либо—здобу́ти що, здобу́тися на що; (желание)—забажа́ти; (мысль)—зду́мати; наду́мати; здобу́тися на ду́мку. **Иметь намерение**—намі́ритися, замі́ритися.

Воинский—воя́цький; військови́й. **Воинская повинность**—при́зов, зову.

Воинственный—войовничий, войовитий, бойовитий.

Войсковой—військовий.

Вокализация—вокалізація, ції; вокалізування, ння.

Вокализировать—вокалізувати, звокалізувати.

Вокальный—вокальний, співний. **Вокальные силы**—голосові сили, співочі сили.

Вокзал—вокзал, лу. **Вокзальный**—вокзальний.

Вокруг — навкруг, навкруги, округ, округи, круг, кругом, понавкруги, навколо, довкола кого, чого. **Стать вокруг кого, чего**—обстати, кого, що. **Вокруг да около**—коло та навколо.

Волеиз'явление—волевияв, ву.

Волеспособность—волездатність, ности.

Волнение—I) (воды) — хвилювання, ння; II) (душевное)—зворушення, ння; хвилювання, ння; схвилювання, ння; неспокій, кою; III) (возмущение)—заколот, ту; каламуття, ття; розрух, ху; ворохобня, ні.

Волнистый—хвилястий. **С волнистой гривой**—хвилястогривий. **С волнистыми извилинами (о дереве)**—завількуватий. **В—тая линия в орнаменте**—вилюжка, ки. **Волнистое железо**—хвилясте залізо (бляха).

Волнообразный — хвилюватий. **Волнообразное движение**—хвилювання, ння. **Волнообразно**—хвилисто, хвилювато.

Волокита (ж. р.)—тяганина, ни; волокита, ти; воловодіння, ння; зволікання, ння; зволока, ки (Судова тяганина. Воловодіння безконечне. Зволікання в діловодстві). II) **Волокита** (м. р.)—джиґун, на; зальотник, ка; женихливий. баболюб.

Волокнистый, волокончатый—волокнуватий, волокня(и)стий, пасмистий, жилуватий **С толстыми волокнами**—ликуватий (Льон помний, дак такий пасмистий стане. Верхня шкаралуща на волоському горіхові жилувата. Буряк ликуватий. Диня ликувата). **Делаться волокнистым**—волокнуватіти.

Волокно—волокно, на; (одно)—волокнина, ни; (пеньки)—прядівина, ни; (в дереве)—жилка, ки.

Волос—волос, су; са. **Волосы**—волосся, ся; волос, су; коси, кіс. **Волосы косматые**—патли, патлі. **С непокрытыми волосами**—простоволосий. **До седых волос**—до сивого волосу, до сивої коси. **Волос конский из гривы**—волосень, ни; волосеня, ні; волосня, ні.

Волосность—волосність, ности; капілярність, ности.

Волосовидный—тонкий, як волосина, волосинкуватий.

Волость—волость, лости.

Волочить—I) волочити, чу, чиш (Він волочить); волокти, чу, чиш (Він волче); тягати, тягти, турити, цупити, плю, пиш (Насилу ноги тягне); II) витягати, протягати (дріт).

Вольничанье—свавільство, ва; самоволя, лі.

Вольно—вільно (Вільно було жити). **Легко и вольно ему сделалось**—світ йому вгору піднявсь.

Вольнодумный—вільнодумний.

Вольнослушатель—вільний слухач.

Вольность—ві(о)льність, ности (Поетична вільність); незалежність, ности; **в—ность в обращении**—незвичайне (вільне) поводження, ння.

Вольт—вольта, ти.

Воля (свобода)—воля, лі; свобода, ди (Дай рукам волю, сам підеш у неволю). **Лишенный воли**—позбавлений волі, заневільний, поневолений, заневолений. **Сила воли**—завзятість, тости. **По своей воле**—по волі, по своїй (власній) волі, із своєї (власної) волі, своєю волею, з доброї волі, самохіть, самохіттю, охотою. **Волей-неволей**—рад-не-рад, хоч-не-хоч, хіть або й нехіть. **Действовать наперекор чьей воле**—іти проти чиєї волі. **Исполнять, исполнить волю**—вволити чию волю.

Вонзать,-ся, вонзить,-ся—стромляти, ся; встромити, ся. застромити, ся, затоплювати, ся. затопити, ся; заганяти, ся, загнати, ся; вганяти, ся, увігнати, ся, вгороджувати, ся, вгородити, ся, впинатися, уп'ястися (Щоб не впинався в тіло пазурами. Затопив ніж по саму колодочку).

Вонь—сморід, роду; смород, ди; смердота, ти; поганий дух; смердіння, ння.

Вонючий, вонький—вонючий, смердючий, вонячий, смердячий (Як тут вонюче).

Воображаемость, вообразимость—уявленість, ности.

Воображаемый—примрійний, уявлюваний, уявлений, думкою мальований. **Воображаемый предмет** — примрійна річ (Вона всміхнулася таненьки, як усміхаються, коли уявляють перед собою

якусь уявоньку дуже хорошу).

Воображать, вообразить—уявляти, уявити, влю, виш, здумати (думкою) (Найгарніша красуня, яку можна собі здумати на землі). **Вообразить себя кем**—пошитися в кого, здумати, що він хтось.

Воображение—уява, ви; уявлення, ння; уявіння, ння. **Богатое воображение**—багата, буйна уява. **Горячее, пламенное, пылкое воображение**—палка уява.

Вообразительный—уявничий.

Вообще—взагалі, загалом, загально, огулом; (подряд)—поспіль. **Вообще говоря**—загалом кажучи (беручи).

Воодушевлять, воодушевить—загрівати, загріти, запалювати, запалити кого до чого, надихати, надихати, надихнути кого чим; піднімати, підняти, підносити, шу, сиш (Піднести духа вгору); додавати (додати духа, додавати жвавого, нового духа)

Воодушевляться, воодушевиться—запалюватися, запалитися, надихатися, загоратися, загорітися, входити (увійти) в запал, набиратися, набратися охоти, жвавого (нового) духу.

Воодушевленный — надихнутий, надхнений, повний жвавого (нового) духу, піднятий духом, оживілий; (фантаст.)—загорілий, запалілий; (возвышенный)—піднесений.

Вооружать,-ся; вооружить,-ся—озброювати, збройти, ся; озброїти, ся; уворужувати, ся; уворужитися.

Вооружение—I) о(у)зброювання, ння; озброєння, ння; уворужування, ння. **Вооружение судна, крепости**—гарматування, ння; II) зброя, рої. **В полном вооружении**—при повній зброї.

Вооруженный — озброєний, збройний, оружний. **Вооруженной силой**—збройно. **Вооруженный против кого**—підбурений на (проти) кого.

Воочию—навіч, наочно, зримо, в світ ока, в-очевидь, в-очевидьки, очевидячки. **Воочию показывать**—ставити перед очі (перед очима), навіч, в світ ока показувати.

Воплощать, воплотить—втілювати, втілити, вживлювати, вживити в кого і в кому. **Воплощенный**—втілений, вживлений.

Воплощаться, воплотиться—втілюватися, втілитися, вживлюватися в кому, брати (взяти) тіло на себе, вобразитися.

Вопль—зойк, ку; голосіння, ння; лемент, ту, репет, ту; лементування, ння; репетування, ння; (однократный)—викрик, ку.

Вопреки — наперекір, всупереч, всупір, проти, противно (Всупереч праву. Проти волі батьків).

Вопрос—питання, ння; запитання, ння; запит, ту; (положение дела)—справа, ви; річ, речи.

Вопросительный—запитливий. **Вопросительный знак**—знак питання. **Вопросительно**—запитливо, допитливо, з запитом.

Вопросный—питальний, запитальний, запитний (Запитні пункти).

Вопрошать, вопросить—питати, ся; запитувати, ся; (сов.) запитати, ся. **Вопрошенный**—запитаний.

Вор—I) злодій, дія (мн.—злодії); крадій, дія; (описательно)—хапко, ка; торбохват, та. **Вор карманный**—кешеньковий майстер (злодій; кешенник, ка; кешенър, ра. **Сделаться вором**—піти в злодії, пуститися в злодійство (на злодія); II) самозванець, нця.

Воробьиный — гороб'ячий, горобиний, горобинячий.

Вороватость -- злодійкуватість, тости; злодюжкуватість, тости.

Вороватый—злодійкуватий, злодюжкуватий, хапкий, хваткий, хаповитий, шкодливий (Шкодливий кіт); (насм.)—довгорукий. **Быть вороватым**—довгі (липучі) руки мати. **Вороватo**—злодійкувато.

Воровство—злодійство, ва; крадіж, жу (м. р.); крадіж, жи (ж. р.); крадіжка, ки; крадіння, ння; злодійство, ва. **Заниматься воровством**—злодіювати, злодіячити, красти.

Воронение—підчорнювання, ння; (металеве) чорне полірування, ння; дамаскування, ння.

Вороненный—чорноблисковий, подамаскований.

Воронить—гави ловити, гавити; (сов.) прогавити щось.

Воронить—надавати чорноблиск, чорно полірувати (металі), дамаскувати.

Воронкообразный—лійкуватий; **воронкообразно**—лійкувато.

Воронь—чорний полиск, ку (на металах); чорноблиск, ку.

Ворот—I) (у одежды)—комір, ра; ковнір, ра; (стоячий)—сторчовий, стоячий; (низкий)—обшивка, ки; (отложной) — викотистий, відкотний, викладчастий; II) (механ.)—коливорот, баран, баба.

Ворота—брама, ми (Залізна брама); ворота, ріт; (ум.) брамиця (ед. ч.); ворітка, ворітoк; ворітця, тець, тців;

ворітечка, чок. **Ворота плетневые**—ліса, ліска. **Ворота запирающие выходные улицы из деревни**—царина, ни; коловорот, ту; коливорот, ту.

Воротила—I) орудáр, ря́; верховóда, ди. **Он всему делу воротила**—він усім ділом орудує, над усім ділом орудáр; II) (у ветр. мельницы)—стрілá.

Ворочание—I) повертáння, ння; перекидáння, ння; II) орýдування, ння; орýда, ди.

Ворóчать, воротить—I) (поворачивать)—вернýти, повертáти, обертáти, завертáти; II) (делами, деньгами, людьми)—крути́ти, чý, тиш; повертáти, орýдувати, чим, верховóдити чим і над чим; III) (глазами) — повóдити (Дико повóдить очи́ма).

Ворочаться — ворóчатися, перевертáтися (Нáче млин ворóчалася всéньку ніч).

Ворошить, ворохнуть (сено)—перегрібáти, перегребти́, перегромáджувати, перегромáдити, перевертáти, перевернýти.

Ворса, ворс (на сукне)—вóрса, си. **Без ворсы**—неворсяни́й.

Ворсинки (у раст.)—ворси́нка, нки; пуховúнки, нок.

Ворсистый—ворсяни́й, ворси́стий, з вóрсою. **Ворсистый чрезмерно**—кошлáтий (Сукнó кошлáте трóхи).

Ворчание—I) бурчáння, ння; II) (собачье)—гарчáння, ння; гаркотня́, ні; (продолжительное) — гаркóтнява, ви.

Ворчливость—буркотли́вість, вости; бурчáння, ння. См. **Брюзжание.**

Ворчливый—буркотли́вий, буркýн, на; II) гаркотли́вий (собáка), воркотли́вий (кіт).

Во-свояси—додóму, до двóру, до госпóди; (иронич.)—на своé сміття, до свогó смітника.

Восклицание—ви́гук, ку; óклик, ку; пóгук, ку (Чýються ви́гуки: «Ні, ба—так»); (возглас, клик)—ви́клик, ку; пóклик, ку; пóкрик, ку (Весéлі пóклики лунáють по гаях); (вскрик, вопль)—óкрик, ку; ви́крик, ку.

Восклицательный--покликáльний, óкличний. **Восклицательный знак**—знак óклику.

Восклицать, воскликнуть—покли́кувати, покли́кати, чу, чеш; покли́кнути, вигли́кувати, ви́кликнути (кли́кнути), гукáти, гукнýти, вигукувати, ви́гукнути, погýкувати, погукнýти, скри́кнути, викрикáти, ви́крикнути; (вопиять)—волáти, заволáти.

Воскобойня—воскобíйня, ні; воскоби́тня, ні; восколи́тня, ні.

Воскресный — недíльний, неділішній (Недíльні шкóли. Неділішній день).

Воскрыление (действие) — окри́лювання, ння; (состояние)—окрилíння, ння; піднéсення, ння; захóплення, ння.

Воскрылять, воскрелить—окриля́ти, окри́лювати, окри́лити, захóплювати, захопи́ти, плю, пиш (надíями).

Воспаление—I) запáлення, ння; запалíння, ння (Запáлення мóже зробитися в кóжному óргані). **Рожистое воспаление, рожа**—беши́ха, хи; беши́шниця, ці; óгник, ка. **Воспаление сальной железки, века**—ячмíнь, ня; ячмінéць, нця́; III) **воспаление в ранах**—зая́трення, ння; роз'я́трення (ран).

Воспаленный—запáленний, розпáлений. (Запáлені очі).

Воспалительный—запальни́й. (Запальнá набря́клість, пухли́нá. Запальні процéси). **Воспалительный налет на губах от жажды, жары**—смáга, ги.

Воспалимость—запалéнність, ости.

Воспалять, воспалить—запáлювати, запали́ти, розпáлювати, розпали́ти (Запали́ти когó гнíвом). **Воспалять раны**—роз'я́трювати, роз'ятри́ти, прия́трювати, приятри́ти, зая́трювати, заятри́ти (рáни).

Воспаляться, воспалиться—запáлюватися, запали́тися, розпáлюватися, розпали́тися, займáтися, за(й)ня́тися (Великим гнíвом розпали́вся). **Почки воспалились**—ни́рки запали́лися. **О глазах, ранах**—ятри́тися, зая́трюватися, заятри́тися, роз'я́рюватися, роз'ятри́тися, прия́трюватися, приятри́тися (Очі ятря́ться. Нехáй горя́ть, нехáй ятря́ться рáни).

Воспарять, воспарить—здіймáтися (знімáтися), здійня́тися, (зня́тися) вгóру, знóситися, знести́ся, злітáти, злетíти, зли́нути (вгору), буя́ти (несов.) (Буя́ли в нéбо кри́лами орли́ці).

Воспетый—оспíваний, ви́співаний, услáвлений піснями (в піснях).

Воспитание—вихóвування, ння; вихóвáння, ння (Пáнське виховáння); (вскармливание)—годувáння, ння; згодувáння, ння; (взращивание)—викóхування, ння; ви-

кохання, нння; плекáння, нння; кохáння, нння (Книга про згодувáння дітéй. Кінь свогó хóву, свогó ховáння. Спасибі, моя нéнько, за твоє кохáннячко, що менé вйкохало).

Воспитанник—вихованець, нця; годóванець, нця; вйгодованець, нця.

Воспитанница—вйхованиця, ці; вихованка, ки; годóванка, ки; вйгодованка, ки.

Воспитаннический—вихованський, вйхованців (род. п.) (Покáзано йому робóти вйхованців).

Воспитанный—вйхований, вйгодуваний; (взлелеянный)—плéканий; (в известном духе)—повéдений; (благовоспитанный)—дóбре вйхований, звичáйний.

Воспитательный — виховнйй, вихова́льний; (редко)—виховáвчий. **Воспитательно-исправительное заведение**—вихóвно-поправний зáклад, будинок для виховáння та попрáви.

Воспитывать, воспитать—вихóвувати (й ховáти), вйховати; (вскармливать)—вигодóвувати, вйгодувати, годувáти, згодувáти, ростити, щу, стиш; зростити, щу, стиш; (лелеять)—викóхувати, вйкохати; (многих)—накохáти, плекáти, вйплекати, пéстити, щу, стиш; вйпестити, щу, стиш; (в известном духе)—водити, вести, провáдити, жу, диш; (сов.) повести; (многих) повиводити. **Поставить детей на ноги, научить уму-разуму**—доводити, довести до путтяˊ, до рóзуму, подоводити до рóзуму.

Воспламенение — запáлення, нння; запалíння, нння; розжéврíння, нння; (вспышка)—спалáхнення, нння.

Воспламененность—запáленість, ности; розжéврíння, нння.

Воспламеняемость—запáльність, ности; (легкая)—скорозапáльність, ности; пáлкість, кости.

Воспламеняемый (легко) — запáльний, скорозапáльний, скоропалкий, палкий, прудкий, на підпáлі (Нáфта прудкá на підпáлі. Палкий, як гýбка).

Воспламенять, воспламенить—запáлювати (запаляти), запалити, розпáлювати, (розпаляти), розпалити, розжéврювати, розжéврити (Запáлити серця бажáнням працювáти. Стрíча розжéврила в йому вгамóване кохáння). **Воспламенять кого стремлением к чему-либо или просто: к чему-либо**—запáлювати кого до чого (Немирíвські мýки козáків до новóї війни запалили).

Восполнение—надолужáння, нння; надолýжування, нння; (сов.) надолýження, нння; попóвнювання, нння; попóвнення, нння; допóвнювання, нння; допóвнення, нння.

Воспользоваться—покористувáтися чим, з чого, скористувáтися чим, з чого, скористáти(ся) з чого; (использовать)—вйкористати щось, зужиткувáти, зпожиткувáти, (с)пожити щось.

Воспоминание о чем—згáдка, ки; згáдування, нння; пригáдування, нння; спóгад, ду; спогадáння, нння; спóмин, ну; спóминок, ну; спóминка, ки; пáм'ять, ти; пáм'ятка про кого, про що, за кого, за що. **В воспоминание (на память о чем)**—на пáм'ятку, на спóминок, на споминку, на пам'ятáння, на нéзабудь. **Исчезло всякое воспоминание о нем**—слід загýв за ним. **При одном воспоминании о ком, о чем**—на самý згáдку про кого, про що.

Воспомоществование—запомóга, ги; допомóга, ги (Дéсять карбóванців на допомóгу голóдному).

Воспоследование—настáння, нння; відбуття, ття.

Воспоследовать — стáтися, сподíятися, склáстися, здíятися, настáти, відбýтися. **То, что за этим воспоследовало**—те, що після цього стáлося.

Воспрепятствовать—перебити, перепинити, перешкóдити, завáдити, стáти на перешкóді, стáти на завáді, стáти на перемéті, стáти на перечéні комусь, чомусь (Що тобі перебило, що ти не прийшóв до мéне? Якби він не став на перешкóді, все було-б гарáзд).

Воспрещать, воспретить — забороняти, (зоборóнювати, боронити), заборонити (зборонити), закáзувати, заказáти (Закóн, що забороняє тілéсні кáри. Дітям своїм тéє закажи робити).

Воспрещаться, воспретиться—забороня́тися. **Воспрещается, воспрещено**—забороняється, заборóнено, не вíльно, закáзано (Не вíльно сюдóю ходити).

Воспрещение — заборóна, ни; закáз, зу (Заборóна Шевчéнкового свята).

Воспрещенный — заборóнений, закáзаний.

Восприимчивость—прийнятливість, вости; сприйнятливість, вости; похí(о)пливість, вости (Хороблива сприйнятливість до чóгось); (чувствительность)—вразливість, во-

сти; спринятливість, вости. **Восприимчивость к наукам**—спринятливість до науки, (ук).

Восприимчивый — принятливий, спринятливий до чого й на що, похі(о)пливий, похіпний, понятливий (Ум похопливий і бистрий. Похіпна дитина. Понятлива дитячапам'ять). **Чувствительный**—вразливий на що (Вразливий на кожен докір).

Воспринимание — сприймання, ння; приймання, ння; схоплювання, ння; вбирання в себе.

Воспринимать, принять, воспринять — сприймати, сприйняти, приймати, прийняти, схоплювати, схопити, вбирати, вбрати в себе, похоплювати, похопити. **Воспринимать ухом**—вбирати ухом, сприймати ухом.

Восприятие—сприймання, ння; приймання, ння; (сов.) сприняття, ття; похоплювання, ння; схоплювання, ння: (сов.) схоплення, ння (Всі наші (с)приймання зверхніх речей).

Восприятый — сприйнятий, принятий, похоплений, схоплений.

Воспроизведение—відтворювання, ння; (сов.) відтворення, ння; репродукція, ції (Відтворення правжнього життя—на сцені); (а теснее) —віддавання, ння; віддача, чі (Точна віддача вірменського акценту); показування, ння; поновлення, ння; відновлення, ння; віднова, ви.

Воспроизведенный — відтворений, зрепродукований; (а теснее—точно неточно) — відданий, показаний, поновлений, відновлений.

Воспроизводимый—I) відтворюваний, репродукований, відданий, показуваний, поновлюваний, відновлюваний; II) **могущий быть воспроизведенным**—відтворняй, репродуковний, відновний, поновимий.

Воспроизводительность — відтворність, ности; відтворчість, чости; дар відтворення; репродукційність, ности.

Воспротивляться, воспротивиться—стояти (стати) опором (и опір) проти кого, чого, опиратися, опертися проти кого. чого, кому, чому, противитися (спротивлятися), спротивитися кому, чому, проти кого, чого, опинатися проти кого, чого; (упрямо упереться)—усупротивитися проти кого, чого.

Воспылать—запалати, запалитися, розпалитися, зайнятися, загорітися (гнівом, коханням). **Воспылать жаждою работы, деятельности**—запалитися до праці до діяльности.

Воссоединение—приєднання, ння; новоз'єднання, ння; новозлучення, ння; з'єднання, ння; злучення, ння.

Воссоздание—відтворення, ння, відбудування, ння.

Восставать, восстать—I) повставати, повстати, ну, неш; (подниматься)—уставати, устати, підніматися, піднятися, ставати, стати; II) (спорить, противиться)—змагатися проти кого, чого, бути (стати) противним чому, завзятися на кого. **Восставать из развалин**—повставати (повстати) з руїн (Повстають зруйновані міста). **Восставший**—повсталий.

Восстание—повстання, ння; (смута)—ворохібня, ні; розрух, ху; заколот, ту. **Поднять восстание**—зняти повстання.

Восстановительный — відбудовчий, відновний, приворотний; (о пище)—підживний.

Восстановление—I) відбудування, ння; відновлення, ння; поновлення, ння; оновлення, ння; (несов.) відбудовування, ння; поновлювання, ння; оновлювання, ння; завертання, ння, (наприк., панщини). **Восстановление в правах**—повернення прав. **Восстановление сил**—відживлення, ння; підживлення, ння; II) (подстрекание)—підбурювання, ння; підбурення, ння; настренчування, ння; настренчення, ння; збивання, ння проти кого, на кого; III) (хим.)—редукування, ння; зредукування, ння; відновлювання, ння; відновлення, ння; розскиснювання, ння; розскиснення, ння.

Восстановлять, восстановить—відбудовувати, відбудувати, зводити, джу, диш; звести; (многое)—позводити, жу, диш (Я позводив олтарі, що впали); відновляти, відновлювати, відновити, влю, виш; оновляти, оновити, влю, виш; поновляти, поновити, влю, виш. **Он восстановлен в правах**—його відновлено в правах, йому привернено права. **Восстанавливать свои силы**—підживлятися, підживитися, відживлятися, відживитися. **Восстановивший силы**—відживлений, підживлений. **Восстанавливать против кого-либо**—підбурювати, підбурити, настренчувати, настренчити, проти кого, збивати, збити проти кого, підіймати, підняти на кого, дратувати проти кого. **Восстановительная организация**—відбудовча організація.

Восток—схід, сходу; схід сонця (Помолились на схід сонця. Довго жив на сході—і в Туреччи-

ні, і в Персії). **На востоке (с восточн. стороны)**—від схід-сонця, з-під сонця (Видко від схід-сонця гай).

Восторг—надпорив, ву; захват, ту перед чим-небудь; (увлечение)—захоплення, ння чим-небудь; екстаза, зи; ентузіязм, му. **Приводить в восторг**—поривати, надпоривати; (увлекать)—захоплювати, захопити (Артистична гра пориває глядачів). **Не помнить себя от восторга**—не тямитися від, з чогось.

Восторженно—надпориваючись, в захватом, з захопленням, захоплено, ентузіястично.

Восторженность—надпоривність, ности; захопленість, ности; ентузіястичність, ности (В його похвалах чулася аж надпоривність).

Восторжествовать—затриюмфувати, взяти гору, верх. **Восторжествовать над врагами, над трудностями, над препятствиями**—подоліти (подолати) ворогів, труднощі, перепони; переборюти труднощі, перепони. **Я (он) восторжествовал**—мій (його) верх.

Восточный—східний, сходовий (вітер), орієнтальний (фантазія).

Востребование—домагання, ння; зажадання, ння. **Письмо до востребования**—лист до зажадання, до запитання.

Востребовать—виправити, влю, виш (Ці гроші варто з нього виправити), зажадати.

Восхваленный — вихвалений, похвалений, уславлений.

Восхитительно—чарівливо, чудово, чарівно (Гляньмо на Зарóсся: як-же там хороше, як чудово).

Восхищенный—захоплений, причарований.

Восход—схід, сходу. **Восход солнца**—схід сонця, світ сонця. **До восхода солнца, до рассвета**—до схід сонця, до сходу сонця. **С восходом солнца**—при сході сонця. **К восходу солнца**—під схід сонця.

Восходящий—I) (прич.)—той, що сходить. **Восходящее солнце**—сонце, що сходить, сонце на сході. **Страна восходящего солнца**—країна сонячного сходу; II) (прилагат.)—висхідний, горовий, верхобіжний. **Двугласные, восходящие и нисходящие**—дифтонги висхідні й нисхідні. (Лінія верхобіжна та низобіжна: иначе: висхідна та нисхідна). **Восходящее направление (прочь от земли)**—відземний напрям. **Восходящая почвенная вода**—самопідносна вода.

Восхождение—схід, сходу (схід сонця), висхід на гору, підняття (Підняття на Ай-Петрі).

Восчувствовать — відчути (Відчути красу природи).

Восшествие—зіходини, вшестя, тя.

Восьмиугольник — восьмикутник, ка.

Восьмиугольный—восьмикутний.

Вот—от, он, ось, отó, оце, ось (От тобі й гроші. Та он вони. Оце (оце) диво. Ож піди та подивись). **Вот-же**—отó-ж. **А вот-же**—ба (А не зробиш цього. Ба, зроблю). **Да вот, да вот-же (да даже)**—ба (Ба навіть і тепер почуваю такий саме біль. Хоч він собі і сирота, та ба, і отцівський сик не буде такий). **Вот что**—ось що. **Как вот, как вот уже**—аж, аж ось, аж от. **Вот то-то и есть**—а тож-то, отож-то й воно (Ми не тою дорогою поїхали. А то-ж-то, що не тою). **Вот как-будто**—от-би то (От-би то й полегшало трохи вчора, а сьогодні знов гірше). **Вот потому, поэтому**—ото-ж, тим-то. **Вот-вот**—ось-ось, от-от, затого, далі-далі. **Вот где, вот здесь**—онде, осьде, осьденьки осьдечки, аж онде, аж осьде, отут, отутечки. **Вот там**—отам, онтам, о(н)таменьки, отамечки. **Вот сюда**—осюди. **Вот куда**—онкуди. **Вот туда**—отуди. **Вот теперь**—отепер, отепереньки. **Вот когда**—аж ось (от) коли. **Вот когда**—отоді. **Вот каким, вот таким образом, вот так-то**—ось-як, ось-так, оттак, такеньки, отакеньки, отакечки, так-таки. **Вот какой**—оттакий, отакий. **Вот этот**—отцей, оцей. **Вот это**—оце, отó,

Вотще—марно, надаремно.

Вояж—подорож, жи; подорожування, ння; мандрівка, ки.

Воюющий—войовий. **Воюющие стороны**—супротивники, супротивні сторони.

Впадать, впасть—I) западати, запасти, впадати, впасти; II) попадатися, попастися, діставатися, дістатися, вдаватися, вдатися, вкидатися, вкинутися. **Впасть в бедность**—зубожіти. **Впасть в несчастье**—на біду зійти, дістатися в біду. **Впасть в меланхолию, тоску**—задосадувати, занудьгувати, вдатися в меланхолію. **Впасть в уныние**—дійти до зневіри, вдатися в тугу. **Впасть в бессознательное состояние** (при болезни)—знепритомніти, втратити свідомість. **Впасть в обморочное состояние**—зомліти, умліти. **Впасть в летаргию**—замирати, замерти, обмирати, обмерти; III) (о реке)—впадати, впасти, вливатися, влити-

ся, втіка́ти, втекти́, чу́, че́ш; вплива́ти, подава́ти во́ду, доплива́ти, ки́датися, вки́нутися.

Впадение—I) запада́ння, ння; II) (о реке)—впада́ння, ння; впаді́ння, ння; впа́д, ду; влива́ння, ння; (с о в.) влиття́, ття; втечі́ння, ння.

Впаивать, впаять—I) влюто́вувати, влютува́ти. **Впаивать, впоить**—II) впої́ти, напої́ти (горі́лкою); втяга́ти, втягти́ в пія́цтво.

Впалость — запа́лість, лости; ямкува́тість, тости.

Впалый—запа́лий, запа́дистий, ямкува́тий. **Впалые глаза, щеки**—ямкува́ті (запа́лі, позапада́лі) о́чі, лице́. **Впалые бока, грудь**—запа́дисті бо́ки, гру́ди.

Впервой, впервые—упе́рше, попе́рше, упе́рве, впервині́, по пе́рший раз. **Не впервой, не впервые**—не первина́, не перви́нка. **Разве это впервые?**—хіба́ це первина́ (перви́нка)?

Вперегонку—navипередки.

Впереди—попе́реду, спе́реду, пе́ред, попере́д, пoпері́дь. **Впереди всего, впереди всех**—поса́мперед, всампе́ред, на чолі́. **Быть впереди**—бу́ти на пе́реді, вести́ пе́ред. **Продолжение впереди (впредь)**—да́лі бу́де.

Вперять, вперить (глаза, взгляд)—вступля́ти, вту́пити, втокми́ти, зато́плювати, затопи́ти о́чі, по́гляд, видивля́тися, ви́дивитися на кого.

Впечатление—вра́ження, ння. **Производить, произвести впечатление**—справля́ти, спра́вити, роби́ти, зроби́ти вра́ження на кого, поруша́ти, пору́шити кого. **Производить, произвести на кого сильное впечатление**—(ду́же) вража́ти, врази́ти кого, дохо́дити, дійти́ до душі́ (до се́рця) кому, запа́сти в ду́шу, в се́рце кому́. (Її краса́ врази́ла його). **Произвести на кого неприятное впечатление**—спра́вити на кого при́кре вра́ження. **По первому впечатлению**—з найпе́ршого вра́ження.

Впечатлительность—вразли́вість, вости; сприня́тливість, вости.

Впечатлительный—вразли́вий, сприня́тливий.

Вписывание, вписание — впи́сування, ння; вписа́ння, ння; запи́сування, ння; записа́ння, ння. **Вписывание в реестр, список**—заве́дення до ре́єстру, реєструва́ння, ння; зареєструва́ння, ння.

Вписывать, вписываться, вписать, -ся—впи́сувати, ся; вписа́ти, ся; запи́сувати, ся; записа́ти, ся. **Вписывать в список, реестр, книгу**—заво́дити (завести́) в ре́єстр (до ре́єстру), кни́гу (до кни́ги), реєструва́ти, ся. **Вписанный, записанный в список, реестр**—заве́дений до ре́єстру, зареєстро́ваний.

Вписной—вписни́й, впи́саний.

Впитывать, впитать—впива́ти, впи́ти, вбира́ти, у(ві)бра́ти, всиса́ти, увісса́ти, всми́чувати, всити́ти, всмо́ктувати, всмокта́ти, втяга́ти в се́бе. **Впитывающий в себя**—прийнятýщий, вбиру́щий, беркий (Земля́ на весні́ вбиру́ща—за́раз у се́бе во́ду вбира́е).

Вплотную—I) щі́льно, ті́сно (Пра́вда-бо чи́ста й добро́ з красо́ю з'една́лися щі́льно. Коза́цькі ча́йки щі́льно обступи́ли туре́цькі га́лери). **Вплотную подходить к чему**—ті́сно підхо́дити до чого; II) (о еде)—до-схо́чу, до не(с)хо́чу (Наї́всь до несхо́чу).

Вплоть—аж до (Аж до кінця́). **Вплоть по что**—аж по́ (Наї́всь, напи́вськ аж по са́ме го́рло).

Вплывать, вплыть—впливáти, вплив(с)ти́, припливти́, приплив(с)ти́.

Вполголоса — півго́лосом, сти́ха, стихе́нька.

Вполне—цілко́м, цілкови́то, спо́вна́, геть (Геть до наща́дку, до кра́ю).

Впопад—до ре́чи, до ді́ла, до ладу́. **Невпопад**—не до ре́чи, не до ладу́. **Невпопад сделать**—не до ладу́ зроби́ти.

Впопыхах—спо́хвату, по́спіхом, по́хапцем, ха́птом (По́спіхом творя́ться нові́ фо́рми життя́ на Украї́ні).

Впорожне—по́рожне́м, порожняко́м (Нічо́го не везе́, ї́де порожняко́м).

Впору—впо́ру, вчас, вча́сно, в свій час, са́ме в час, до ре́чи. **Быть впору** (об одежде, обуви)—бу́ти в мі́ру, до мі́ри.

Впоследствии—зго́дом, по́тім, пото́му, опісля́, навпісля́; (постепенно)—де-да́лі (Ще він цьо́го не навчи́вся, але де-да́лі навчи́ться).

Вправду—спра́вді, напра́вду, наспра́вжки́.

Вправо—I) управо́руч, у пра́ву руч, право́руч, на пра́ву ру́ку. **Поворачивать вправо**—бра́ти управо́руч. II) **Понукание на лошадей**—гаття́, цабе́.

Впрах—до пня́, до ноги́, до ще́нту, до ре́шти, до оста́нку (Ви́нищили огу́дину до ноги́, до ще́нту).

Впредь—напере́д, да́лі, нада́лі, аж до́.

Впредь до изменения—аж до да́льшої зміни. **Продолжение впредь**—да́лі бу́де.

Впроголодь—на́дголодь, о́бголодь.

Впродолжение чего—про́тягом чого, на (в)про́тязі чого, через що́, крізь що, за чо́го (Че́рез усю́ зи́му слабува́в. Крізь усю о́сінь була́ него́да. За пе́ршої доби́ панува́ла ме́ртва церко́вно-слов'я́нська мо́ва).

Впрок—I) на добро́, на пуття́, на ко́ристь, на пожи́ток (Кра́дене не піде йому на добро́); II) на схо́в, нада́лі, на да́льший час, про запа́с (Селя́ни соли́ли м'ясо на схо́в. Надба́є ма́сла на да́льший час, про запа́с.

Впросак (попасться)—вско́чити в кло́піт, вклепа́тися.

Впрочем—проте́, в-тім, а проте́, а в-тім, вре́штою (А в-тім, робіть, як са́мі зна́єте. Він, зре́штою, цього й не каза́в).

Впрыскивание, впрыск—впи́рскування, впо́рскування, ння; впри́ск, ку.

Впрягать,-ся; впрячь,-ся—запряга́ти, ся; запрягти́, ся; (реже)—впряга́ти, ся; впрягти́, ся. **Впряженный**—запря́жений.

Впрямь—I) про́сто, пря́мо; II) спра́вді (І спра́вді, чого́ було́ гніватися?). **Веди дорогу впрямь, до конца**—вка́зуй доро́гу про́сто (пря́мо) до кінця́.

Впускать, впустить—пуска́ти, пусти́ти, щу, стиш; впуска́ти, впусти́ти, щу, стиш (Не пуска́ють в ха́ту ночува́ть). **Впускать, впустить когти**—впина́ти, вп'ясти́ па́зури; (капли в глаза)—вка́пувати, вка́пати (вкапну́ти) ка́плі в о́чі, зака́пувати (зака́пати) о́чі.

Враг—I) во́рог, га; (ум). воро(і)же́нько; (мн.) ворогі́, воріже́ньки; злоби́тель, ля; лька, ки; лиході́й, ді́я; ді́йка, ки; напа́сник, ка; ця, ці; не́приятель, ля; лька, ки; супроти́вник, ка; ниця, ці (То мій да́вній во́рог. Ой ка́зали воріже́ньки лю́ди).

Вражда—ворогува́ння, ння; ворожне́ча, чі; не́при́язнь, ни; (разрыв дружбы)—не́змир, ру; ро́збрат, ту (Не́змир між їх пішо́в). **Питать вражду к кому-н.**—ворогува́ти про́ти кого́.

Враждебно—воро́же, непри́язно, неприхи́льно; **в—но относиться к кому**—ворогува́ти про́ти кого; **в—но относящийся к кому, враждебный**—воро́жий до (для) ко́го.

Враждование—ворогува́ння, ння.

Враждовать—ворогува́ти на (про́ти) ко́го, за́злість ма́ти на кого.

Вражески—воро́же, по-воро́жому.

Вразброд—вро́зтіч, рі́зно, уро́зпаш (Вівці хо́дять вро́зпаш. Худо́ба пішла́ вро́зтіч).

Вразброс—у розки́дку, в ро́зкид, ро́зкидом. (П'яний був, усе́ньку о́діж ро́зкидом розки́дав).

Враздробь—на́різно, на-ро́здріб.

Вразумление—навча́ння на до́брий ро́зум; напоу́млення, ння; напу́чування, ння; (сов.) напу́тіння, ння; напо́мин, ну.

Вразумительность — врозу́мливість, вости; зрозумі́лість, лости.

Вразумлять, вразумить—напоумля́ти, напоу́мити, напу́чувати, напу́тити. **Вразумленный**—напоу́млений, напу́чений, на́вче́ний на до́брий ро́зум.

Врасплох—знена́цька, несподі́вано. **Застать врасплох**—засту́кати, заско́чити кого.

Врассыпную—уро́зтіч, уро́зсип, урозпоро́шки, поро́зницею (Почали́ ляхи поро́зницею куди-зря́ тіка́ти).

Врать—бреха́ти, (сов.) збреха́ти, брехну́ти, побрі́хувати, брехне́ю точи́ти (На все село́ побрі́хує на ме́не).

Врач—лі́кар, ря; (о женщине)—лі́карка, ки. **Врач ветеринарный**—ветерина́рний (лі́кар). **Быть врачем**—лікарюва́ти.

Врачебник—ліче́бник, ка; ліка́рський пора́дник.

Врачебный—ліка́рський.

Врачевание—лікува́ння, ння; го́їння, ння.

Врачевать, -ся—лікува́ти, ся го́їти, ся.

Вращать, вращаться — поверта́ти, ся; оберта́ти, ся, крути́ти, ся, кружи́ти (Земля́ кружи́ть навко́ло со́нця). **Вращаться в чем**—оберта́тися в чо́му. **Вращаться в обществе**—оберта́тися в товари́стві.

Вращение—кружі́ння, ння; круті́ння, ння; оберта́ння, ння; поверта́ння, ння.

Вред — шко́да; (повреждение) — ва́да; (от тяжелой работы)—пiдса́да (Ми так пересадимо це деревце́, що ніякої ва́ди йому не бу́де). **Вред причинять, причинить, приносить, принесть, наносить, нанесть**—шко́ду чини́ти, шко́ду вчини́ти, шко́дити, пошко́дити, нашко́дити, ва́дити, зава́дити, шкодли́вим бути.

Вредить—ва́дити кому (Ледачому

животóві й пироги́ вáдять), шкóдити кому (Це мóже шкóдити нáшій спрáві), підкóпувати когó (Своїсвоїхпідкóпували).

Вредный—вадки́й, вадли́вий, шкідни́й, шкідли́вий. **Врéдно**—вáдко, вадли́во, шкі(о)дли́во, вáдить, шкóдить (Винó мені не вáдить).

Времена—часи́, сів.

Временем—чáсом, часáми.

Временной, временный—тимчасóвий (на тóй час), хвильовий, хвили́нний. **Временно**—тимчасóво, дочáсно, до якóгось чáсу, поки́-щó.

Временность—тимчасóвість, вости; дочáсність, ности.

Время—час, чáсу; порá, ри; час-порá; часи́на, ни; годи́на, ни; добá, би. **Короткое время**—мали́й час, часóчок, часи́нка, малá часи́на. **В короткое время**—за мали́й час, не за вели́кий час, за малу́ часи́ну. **Продолжительное время**—вели́кий час, дóвший час. **Во время (во времена) кого, чего**—за когó, за чóго, за часів когó, під щó, підчас чогó, при чóму, сéред чóго (или простотвор. пад.) (Був щеза пáнського прáва ку́харем, за ку́харя). **Около того времени**—бли́зько тогó чáсу. **В это время**—в цей час, під цей час, сей час тут, у цю пóру, в цíї пóри. **Все время**—весь час, раз-у-раз, раз-по-раз. **Со времени перед чем**—з-перед чогó. **В последнее время**—остáннім чáсом, остáнніми часáми. **В течение непродолжительного времени**—не за вели́кий час, на прóтязі (прóтягом) недóвгого чáсу. **Время дообеденное**—задобíддя, задобíдня годи́на. **В обеденное время**—в обíди. **Время послеобеденное**—пообíдній час, сполу́денок, нку. **В урочное время**—в слу́шний час (годи́ну). **В свободное время**—на дозвíллі, гуля́щого часу, вíльного часу, на гу́лянках, гу́лянками, гуля́ючи. **Неблагоприятное, бедственное время**—лихи́й час лихолíття, лиховщи́на, тяжкá годи́на, знегíддя, знегóда. **В лучшие времена**—за крáщих часів, крáщими часáми. **В настоящее время**—тепéр, тепéреньки, тепéречки, ни́ні. **Время будущее**—час майбу́тній, прийдéшній; (грам.)—майбу́тній час. **Настоящее время** — тепéрішній час. **Прошедшее время**—мину́лий час.

Времяисчисление—хронолóгія, гії; літочи́слення, ння (У нас літочи́слення ведéться з того часу, як народи́вся Христóс).

Врожденность—прирождéнність, ности.

Врожденный—прирождéнний, врóджений, прирóджений, прирóдній, роди́мий, зрóду (Він зрóду маля́р).

Вручать, вручить—дорučáти, доручи́ти, вручáти, вручи́ти, подавáти, подáти до рук. **Поручать**—приручáти, приручи́ти. **Врученный**—дору́чений, вру́чений, до рук пóданий, приру́чений.

Вручение—доручáння, ння; доручíння, ння, вручíння, приручíння, давáння до рук.

Вручитель,-ница—дору́чник, ка, ниця. ці; доручи́тель, ля; доручи́телька, ки; віддавéць, вця; віддавáля, лі.

Всаживать, всадить—I) (в землю кол, лопату)—стромля́ти, встроми́ти, застромля́ти, застроми́ти, засáджувати, засади́ти, заганя́ти, загнáти; II) (штык кинжал)—застроми́ти, затопи́ти, загнáти; (нож)—вгороди́ти, затопи́ти, загнáти, увігнáти; III) (гвоздь, пробку)—забивáти, заби́ти, заганя́ти, загнáти, угнáти, засáджувати, засади́ти, всади́ти.

Всасывание, всосание — всмóктування, ння; засмóктування, ння; (сов.) всмоктáння, ння; засмоктáння, ння; всисáння, ння; вбирáння, ння; втягáння, ння.

Всасывательный—(в)смоктáльний, всисáльний.

Всасывающий — смокту́щий, вбиру́щий (Смокту́щий кóлодязь). **Всасываемый**—всмóктуваний.

Все — все, усе; (усилительно) — всéньке, вся́чина. **Все решительно, совершенно все**—геть усé чи́сто, геть чи́сто все, все до кри́хти, дочистá, усíсіньке. **Все-таки, а все-же**—а таки́, протé, а протé, в тім, а в тім, все-ж, а все-ж (Геть усéньке добрó пішлó мáрно). **Больше всего**—над усе (Вонá все хóдить, з уст ні пáри).

Всевозможный—вся́кий-можли́вий, вся́кий-превся́кий, геть уся́кий, всеможли́вий. **Всевозможные места**—всі усю́ди (З усіх усю́д(ів) нарóду йдé).

Всегда—зáвсіди, зáвсігди, зáвжди, усé, раз-у-раз, повсякчáс, повсякчáсно; (полонизм)—зáвше (Вона зáвсіди так хóдить. Жив дóма кóлó тáта не раз-у-раз, а тільки вакáціями).

Всегдашний—завсíдний, завждéнний, завждíшній, повсякчáсний, повсíчáсний; (бессменный)—невивóдний (Невивóдні гóсті в хáті).

Всеконечный,-но—доконéчний, но; докóнче, доконéчно.

Вселенная—всéсвіт, ту; всесвíття, ття; світ, ту, світ бóжий; мир, ру; всесвíтність, ности.

Вселенский—цілосвíтній, я, є; вселéнський.

Всемирный—всесвíтній, всьогосвíтній, повсесвíтній, цілосвíтній, універсáльний, но; на ввесь світ, повсю́дно.

Всенародный—I) всенарóдній, загáльнонарóдній, цілонарóдній (А тоді почнéм завóдити всенарóдній рай); II) (всеобщий)—вселю́дний (Вселю́дна військóва пови́нність; (публичный)—привселю́дний, привселю́дно, прилю́дно (Ля́яв її привселю́дно).

Всенижайший—найни́жчий, пренайни́жчий.

Всенижайше—як найни́жче, всеуклíнно (Всеуклíнно прохáю вас).

Всеоб'емленность—всеобся́жність, ности.

Всеоб'емлющий—всеобся́жний.

Всеобщий—загáльний, вселю́дний; (мировой)—світови́й, усесвíтній (Вселю́дне прáво ви́борче. Вселю́дна освíта. Всесвíтнє (світовé) письмéнство, всесвíтня істóрія).

Всеобщность—загáльність, ности; вселю́дність, ности; всенарóдність, ности; універсалíзм, му (Загáльність прáці. Вселю́дність голосувáння).

Всепокорный—найпокíрніший; **всепокорнейше**—найпокíрніше.

В сердцах—з-пересéрдя (Та це він з-пересéрдя так кáже).

Всерьез—навспрáвжки, повáжно, настоя́ще, серйóзно (Це ви шуткомá, чи настоя́ще?).

Всесословный—всестáновий, всеверстóвий, спíльний, на (про) всі стáни (вéрстви), загáльний на (про) всі стáни (вéрстви).

Всесоюзный—всесою́зний, загальносою́зний.

Всесторонний—всебíчний. **Всесторонне**—всебíчно; (во всех отношениях)—усімá сторонáми.

Всецелый—цілкови́тий, цілíсінький. **Всецело**—цілкóм, цілкови́то, до краю.

Всечасный—щогоди́нний, щочáсний, повсякчáсний. **Всечáсно**—що-годи́ни, щочáсно, повсякчáс.

Вскарабкаться—ви́дряпатися, ви́дертися, ви́дратися, здéртися, вдéртися.

Вскидывать, вскинуть—підкидáти, скидáти, ски́нути; (о многом)—поскидáти.

Вскипать, вскипеть—закипáти, закипíти, скипíти, плю, пиш. **Вскипеть гневом**—запалáти (скипíти) гнíвом.

Всклочивать,-ся; всклочить,-ся—кошлáти, ся, покошлáти, ся, перекошлáти, ся, кудóвчити, ся, покудóвчити, ся, скудóвчити, ся; (сов.) поколóшкати, ся; закýстрати, ся. **Всклоченный**—покóшланий, покудóвчений, скудóвчений, закýшланий, закýстраний, кошлáтий. **Лошадь со всклоченной гривой**—кудлáнь. **У людей (о волосах)**—кýчма, кýштра.

Вскоре—незабáром, ускóрості, незадóвго, невзабáрі, небáвом, небáвки, незабáвки, незабáвом; (вот-вот)—затóго.

Вскрикивание—викри́кування, ння; вигýкування, ння.

Вскрикивать, вскричать и вскрикнуть—викри́кувати, покри́кувати, покри́кнути, скри́кувати, скри́кнути, погýкувати, погукнýти, згукнýти, неш; (с воплем)—зóйкнути, йóйкнути; (пронзительно)—вереснýти, зверeснýти, галаснýти.

Вскручиниться—зажуритися, притужи́ти, затужи́ти, засумувáти.

Вскрывание, вскрытие — I) викриття́; ття; II) скрéснення, ння (ріки); III) (письма, посылки) — розрíзування, ння; розпакóвування; (сов.) розрíзання, розпакувáння; IV) (трупа) —розбирáння, ння; пороття́, ття; требушíння, ння; потрошíння, секціонувáння, ння.

Вскрывать, вскрыть—I) викривáти, ви́крити, виявляти, ви́явити, влю, виш (Виявля́ти економíчні хи́би підприє́мства); II) (конверт) —розрíзувати, розрізáти, розпечáтувати, розпечáтати; (посылку, тюк) —розпакóвувати, розпакувáти; III) (нары в)—розрíзувати, розрізáти; IV) (труп)—секціонувáти, розбирáти, розібрáти, порóти; (человека)—требуши́ти; (животное)—потроши́ти, розчиня́ти, розчини́ти.

Вскрытый—I) ви́критий. ви́явлений; II) розрíзаний, розпечáтаний, розпакóваний; III) (о нарыве)—розрíзаний; IV) (о трупе)—розпóротий, розчи́нений, секціонóваний; V) (в картах)—ви́свічений.

Всласть—усмáк, до смакý.

Вслед—слідкóм, слідóм, услíд, нáслідці за ким. **Итти вслед (следом) за кем**—в тропи́ йти́ за ким. **Итти вслед за кем, не выпуская из вида с целью проследить**—йти нáзирці, нáзирком, наглядці (Цíлий день нáзирці за мнóю хóдить, щоб довíдатися, що я їм та п'ю).

Вследствие чего—I) через що́, з чо́го, в на́слідок чого; II) а то́му, то́му, з ті́єї, ціє́ї причи́ни.

Вслух—вго́лос, наго́лос, го́лосно.

Вслушиваться, вслушаться—прислу́хатися, прислуха́тися, дослуха́тися, дослу́хатися, дочува́тися, дослу́хатися до чо́го, наслуха́ти що, розслу́хатися, розслуха́тися в чому, надслу́хувати, надслу́хати що. **Вслушиваться внимательно к чему, во что**—уважно дослуха́тися до чого (Він ки́дає голове́шку, а сам наслуха́є, що чути вниз́у).

Всматриваться, всмотреться—вдивля́тися у що, у кого, видивля́тися на що, на кого, придивля́тися; (сов.) придиви́тися до кого, чого.

Вспархивание—пу́рхання, ння; злі́тання, ння.

Вспархивать, вспорхнуть—зніма́тися, (сов.) зня́тися вго́ру, пурхну́ти, злинути.

Вспахивание, вспашка—ора́ння, ння; о́ранка, ки. **Вспашка на яровой посев**—о́ранка на ярину́. **Вспашка паровая**—пар, ру. **Вспашка осенняя для весеннего посева**—зябля́, лі; зяб, бу (Обмолоти́лися, то пора́ й на зяб ора́ти).

Вспахивать, вспахать—ора́ти, зора́ти, ви́орати; (многое, о многих)—поора́ти, позо́рювати, наора́ти, понао́рювати (Тако́го понао́рювали по́ля, що й о́ком не ски́неш).

Всплескивание—I) сплі́скування, ння; плю́скання, ння; (всплескивание постоянное)—плюско́тнява, ви; II) хлю́пання, ння (Пості́йне хлю́пання мо́ря).

Всплошную, всплошь—зу́спіль, щі́льно, суці́льно.

Всплывать, всплыть—виплива́ти, ви́пливти, сплива́ти, спливти́, вирина́ти, ви́р(и)нути, зрина́ти, зри́нути (Виплива́є черво́не со́нце. Да́вні спо́гади сплили́ на ду́мку. Все смі́ття сплило́ на воді́).

Всползать, всползти—зла́зити, жу, зиш; злі́зти, зу, зеш; вила́зити, жу, зиш, ви́лізти, зу, зеш (Мура́шка ви́лізла на сті́ну).

Всполох—споло́х, ху; гвалт, ту; триво́га, ги (Вда́рили на споло́х. На дзвіни́ці задзво́нено на гвалт).

Вспоминание—зга́дування, ння; прига́дування, ння.

Вспоминать,-ся; вспомнить,-ся; вспомянуть,-ся—зга́дувати, ся, згада́ти, ся, прига́дувати, ся, пригада́ти, ся, нага́дувати, ся; нагада́ти, ся; спога́дувати, ся, спогада́ти, ся, зду́мувати, ся, зду́мати, ся; спомина́ти, ся; спом'яну́ти, ся, спам'ята́ти, ся (Не забу́дьте спомяну́ти незлим, ти́хим сло́вом. Як зду́маєш про ме́не, то напи́шеш).

Вспомогательный—допомі́чни́й, підсо́бний, помі́чни́й, запомага́льний, спомага́льний. **Вспомогательный глагол**—дієсло́во допомі́чне. **Вспомогательная касса**—каса допомо́ги, допомага́льна каса.

Вспомогать, вспомоществовать, вспомочь—помага́ти, помогти́, допомогти́, допомага́ти, запомага́ти кому, запомогти́ кого, дава́ти (да́ти) кому́ ра́ду, по́міч, порятунок.

Вспоможение, вспомоществование—запомо́га, ги; допомо́га, ги; підмо́га, ги; по́міч, мочи. **Дающий вспоможе́ние**—запомага́ч, ча; допомага́ч, ча. **Ка́сса взаимного вспомоществова́ния**—каса обопі́льної допомо́ги.

Вспухлина—о́пух, ху; пухли́на, ни.

Вспученность—нади́ми, мів. **Вспучило (живот)**—надуло́, здуло́ (живі́т).

Вспылить—запали́тися, розпали́тися, скипі́ти, спалахну́ти, спахну́ти, загорі́тися гні́вом.

Вспыльчивость—запа́льність, ности; гарячкува́тість, тости; за́пал, лу; ро́зпал, лу.

Вспыльчивый—палахки́й, запа́льчастий, розпа́листий, запальни́й, гаря́чий, гарячосе́рдий, гарячкува́тий. **Вспыльчиво**—гарячкува́то, розпа́листо.

Вспыхивать, вспыхнуть—I) спала́хувати, спалахну́ти, палахну́ти, спа́хувати, спа́хнути; (загораться)—займа́тися, займа́тися. **Вырваться наружу (пламень)**—жахну́ти, пальну́ти, вибуха́ти, ви́бухнути. **Вспыхнул мятеж, бунт**—ви́бухло повста́ння, ви́бухнув бунт. II) **Вспыхивать, вспыхнуть румянцем**—спала́хувати, спалахну́ти, на обли́ччі, червоні́ти, почервоні́ти, палені́ти, спалені́ти (Так і спалені́ла, поба́чивши його).

Вспышка—I) ви́блиск, ску; споло́х, ху; ви́бух, ху; II) **Вспышка гнева**—ви́бух гні́ву.

Вставка—I) (в рукопись, в разговор)—вста́вка, ки; (в одежду)—вста́вка, ки; надста́вка, ки; шту́чка, ки, уштуко́ване (мі́сце); II) (при инкрустировании—вставка в дерево металла, кости и пр.)—впуска́ння, ння.

Вставлять, вставить—вставля́ти, вста́вити, влю, виш; вправля́ти, впра́вити, влю, виш; заправля́ти, запра́вити, влю, виш. **Вставлять, вставить слово в разговор**—вкида́ти, вки́нути, докида́ти, доки́нути (слово), прики́нутися словом (Я й своїм сло́вом прики́нулася до них).

Встревоженность — стурбо́ваність, ности; затриво́женість, ности; споло́ханість, ности.

Встороне—о́сторонь, на о́дшибі, по́даль.

Встревоженный—стурбо́ваний, затриво́жений, споло́ханий.

Встреча—зу́стріч, чи; зустрі́ча, чі; стрі́ча, чі; (случайная)—спітка́ння, ння; спо́тичка, ки; (встречание)—стріва́ння, ння; стріча́ння, ння. **Встреча условленная (свидание)**—схо́дини, дин. **При первой встрече**—з пе́ршої зу́стрічи.

Встречный—стрі́чний, зустрі́чний, стрі́чаний. **Первый встречный**—пе́рший лі́пший. **Встречный и поперечный**—ко́жен стрі́чний, хто попа́ло. **Встречные кумовья**—стрі́чані куми́. **Встречный иск**—зустрі́чний позо́в, зустрі́чне домага́ння. **Встречный ветер**—супроти́вний ві́тер.

Вступать, вступить—вступа́ти, вступи́ти, плю, пиш; вхо́дити, жу, диш; увійти́; (в должность)—обніма́ти, обійня́ти поса́ду, заступа́ти, заступи́ти, ста́ти на уряд; (в брак)—бра́тися, побра́тися, поня́тися, дружи́тися, одружи́тися з ким.

Вступительный—вступни́й. (Вступне́ сло́во. Вступні́ поя́снення).

Вступление—I) вступ, пу; вступне́ сло́во; (предисловие) — передмо́ва, ви; II) вступ, пу; вхі́дчини, чин; вхо́дини, дин; (обыкновенное с пирушкой). **Запить вступление**—запи́ти вхі́дчини.

Всход, чаще всходы—схід, ду; схо́ди, схо́дів; вру́на, врун і вру́нів; про́рість, рости; руно́, на (Га́рні вру́на сього́ ро́ку. Дощі́в не було́, та й про́рости нема́є). **Покрываться всходами**—вру́нюватися. **Покрытый зелеными всходами**—зеленору́нний.

Всюду—усю́ди, повсю́ди, скрізь, по всіх усю́дах.

Вся—вся. **Во-всю**—з усі́єї си́ли, на всі боки.

Всякий, всяк—I) уся́кий, уся́к, уся́ке, ко́жен, ко́жний, ко́ждий; (диалект.) —жо́ден, жо́дний. **Без всякого**—без ні́якого. **Всякий день, всякий год**—щоде́нь, що-дня, що-рік, що-ро́ку. **Всякими средствами**—уся́ким спо́собом, усі́ма спо́собами.

Втайне—по́тайки, по́тай, тає́мно, потає́мно, тайкома́, крадькома́, ни́шком. **Втайне от кого**—по́тай ко́го.

Втачка—вшива́ння, ння; (сов.) вшиття́, ття; уштуко́вування, ння; пришту-ко́вування, ння; (сов.) уштукува́ння, ння; приштукува́ння, ння (Так приштукував до́шку до двере́й, що й непомі́тно).

Втихомолку, втиши—ти́шком, тихце́м, ни́шком, ти́шком-ни́шком, ни́щечком, мо́вчки.

Втолковывать, втолковать — вбива́ти, вби́ти в го́лову, втовкма́чувати, втовкма́чити (Вели́кі катастро́фи розкрива́ють очі́ й таки́м, що їм сіє́ї пра́вди ні́яким сло́вом не втокма́чиш). **Втолкованный**—втовкма́чений.

Втолочь—втовкти́ (Втовкти́ в го́лову що. Втовкти́ пшоно́ га́рно).

Вторгаться, вторгнуться — вдира́тися, вде́ртися, впира́тися, впе́ртися; (в жизнь, в дела чьи)—вруча́тися, вру́титися, втиска́тися, вти́снутися. **Быстро вторгаться (в страну)**—вганя́тися, увігна́тися (до якої́сь краї́ни), чини́ти, вчини́ти за́біг.

Вторжение (войска)—впад, ду; на́їзд, ду; за́біг, гу; (в жизнь, в дела чьи) — втруча́ння, ння; вдира́ння, ння; залі́за́ння, ння.

Вторично — у́друге, задру́ге, завдру́ге, повто́рне.

Вторичный—I) поно́вний, завдру́гий, другоразо́вий; II) другорядо́вий, удругоступне́вий, другоста́тній, секунда́рний (Другорядо́ва ста́дія ро́звитку. Другоступне́вий пері́од. Тут звук «і»—секунда́рний).

Второпях—з по́хвату, при́хапці, ха́пки, хапко́м, хапце́м, хапа́ючись, за по́спіхом; (наскоро)—нашвидку́, на швидку́ руч.

Второстепенный—I) другоря́дний, побі́чний (Це для йо́го не головне́, а побі́чне́); II) (математ.)—друго́го степеня́, другоступне́вий.

В-третьих—по-тре́тє, тре́тє.

Втрое—утро́є, в-за-тро́є, тро́є́м сті́льки, потрі́йно, употрі́йні. **Втрое сплетенный**—тройча́тий, тройча́стий.

Втуне—ма́рно, даре́мно, дарма́. **Оставаться втуне**—дармува́ти.

Втупик—вбезви́хідь. **Поставить втупик** —загна́ти вбезви́хідь, загна́ти на

слизькé (в розмóві). **Железнодорожный тупик**—глухи́й кінéць.

Втыкать,-ся; воткнуть,-ся—втика́ти, ся, увіткну́ти, ся, затика́ти, ся, заткну́ти, ся, стромля́ти, ся, встрóмлювати, ся, встроми́ти, ся, застрóмлювати, ся, застроми́ти, ся; (с размаха)—вгорóджувати, ся, вгороди́ти, ся, заса́джувати, ся, засади́ти, ся, вса́джувати, ся, всади́ти, ся, заштри́кнути, ся, заганя́ти, ся, загна́ти, ся (Так і вгороди́в ножа́ в спи́ну. Загна́в при́корень на піварши́на в зéмлю).

Вульгарный,-но — вульга́рний; вульга́рно, по-вульга́рному.

Вход—I) (место, реже—действие) —вхід, вхóду; увіхід, хóду; прохід, хóду; війстя́, тя; II) (действие)—вступ, пу; вступа́ння, ння. **Иметь вход к кому**—ма́ти дóступ до кого, вхожа́ти до кого.

Входить, войти—увіхóдити, вхóдити, увійти́, вхожа́ти, вступа́ти, вступи́ти, плю, пиш. **Входить с трудом**—вдиба́ти, (сов.) вди́бати. **Входить протискиваясь**—всува́тися, всу́нутися, протóвплюватися, протóвпитися. **Входить малозаметно**—просмика́тися, просмикну́тися. **Входить в соглашение**—вступа́ти в згóду, порозуміва́тися. **Входить с представлением**—зверта́тися с пода́нням. **Входить в пререкания**—захóдити (вдава́тися) в суперéчки.

Входной—вхідни́й. **Входная дверь (наружная)** — надвірні двéрі, входові двéрі.

Входящий — вступни́й (Папéри вступні й виступні). **Входящий журнал**—журна́л вступни́х папéрів.

Вхожий—захóжий.

Вчерашний—учора́шній, я, є. **Со вчерашнего дня**—з-учóра.

Вчинание—почина́ння, ння; розпочина́ння, ння.

Вчинать—почина́ти, зачина́ти, розпочина́ти. **Вчинять иск к кому**—позóв, заклада́ти (заложи́ти) на кого.

В'едаться, в'есться—в'їда́тися, в'їстися, вгриза́тися, вгри́зтися, вжира́тися, вжéртися.

В'едчивый — в'їдливий (В'їдлива люди́на).

В'езд—в'їзд, ду; подезд—при́їзд, ду (До їхньої ха́ти при́їзд недóбрий, крути́й). **При в'езде** (о местах)—з при́їзду (Згоріло сімна́цять дворів за́раз з при́їзду).

В'ездной—в'їзни́й (В'їзна́ бра́ма. В'їзні ворóта).

В'езжать, в'ехать — в'їжджа́ти, в'їзди́ти, в'їжджу́, в'їзди́ш; (сов.) **в'їхати**.

В'езжий—в'їзний, в'їздовий (В'їзні лісú. В'їздóве пра́во).

Выбалтывание—I) вибóвтування, ння; виплі́скування, ння; II) **вибріхування**, ння; розбріхування, ння; вика́зування, ння.

Выбегать—ви́бігати, ви́ганяти, збігати, оббігати, ви́га(й)сати (Усé селó ви́бігав, пóки зна́йшов подéнних). **Добыть беганьем**—ви́бігати, набігати (Пóки набігаєш де робóту, то й ну́дно ста́не).

Выбирать, выбрать (делать выбор)—вибира́ти, ви́брати, обира́ти, обра́ти, обібра́ти; (тщательно)—**добира́ти**, добра́ти. **Выбранный**—ви́браний, óбраний, обібраний, дібраний. **Выбираться, выбраться**—I) вибира́тися, ви́братися, видобува́тися, ви́добутися; (с трудом) — вибóрсуватися, **ви́борсатися**, викара́скуватися, **ви́карабкатися** (Такé болóто на дорóзі, що й не ви́борсаєшся з йогó).

Выбоина, выбой—вибóіна, ни; **ви́бій**, ви́бою; (с водой)—бака́й, ка́я; баю́ра, ри (Їхали після дощів, та й загрузи́лись у бакаї. Серед села́ була́ баю́ра, де селя́ни мочи́ли конóплі).

Выбоистый—вибóїстий, бакаюва́тий, бакаїстий.

Выбор—ви́бір, бору; добір, бóру; обра́ння, ння; добра́ння, ння (Чоти́ри дочки́ на ви́бір. У цій крамни́ці га́рний добір кра́му. Обра́ння ви́борців). **Выбор предоставить**—да́ти до ви́бору, полиши́ти на ви́бір.

Выборка—вибира́ння, ння; обира́ння, ння. **Выборки**—ви́збірки; ви́бірки. (Що кра́ще, вже розкупи́ли, самі ви́бірки лиши́лися).

Выборный—ви́борний, виборóвий. **Выборный представитель** — **ви́борний**; (уполномоченный) — **уповнова́жений**.

Выборы—ви́бори, рів. **Выборы провести, произвести**—ви́бори перевéсти.

Выбранить—ви́лаяти, нала́яти, посвари́ти, ви́шпетити, ви́штапувати (Ви́шпетив так, що дóвго пам'ята́тиме).

Выбуксировать—ви́буксирувати, **ви́тягти** прича́лом.

Выбуравливать, выбуравить—висвéрдлювати, ви́свердлити, вивірчувати, ви́вертіти, провірчувати, провертíти.

Выбывать, выбыть—вибува́ти, ви́бути, вихо́дити, джу, диш; ви́йти, виї́здити, ви́їхати (Ці́лий рік ви́був у на́ймах). **Выбыл из дому**—ви́йшов, ви́їхав з до́му.

Выбытие—вибуття́, ття; вибува́ння, ння; ви́їзд, ду; від'ї́зд, ду; ви́хід, ходу (Вибуття́ з числа́ чле́нів. Ви́хід з підприє́мства).

Выварка—I) ви́варення, ння; вива́рювання, ння; II) ви́варка, ки (вели́кий бляша́ний самова́р); III) ви́варки, рок.

Выведение—I) виво́дження, ння; виво́діння, ння; II) (растение, животных)—вико́хування, ння; III) (выведение верха стога, крыши и т. д.)—виве́(і)ршування, ння; дове́(і)ршування.

Выведывание—виві́дування, ння; дові́дування, ння; до́відка, ки; зві́ди, дів; ро́звіди, дів; випи́тування, ння; розпи́тування, ння; ви́пити, тів; ро́зпити, тів.

Выверстывать,-ся; выверстать,-ся — ви́рівнювати, ся; ви́рівняти, ся; (о многом)—повирі́внювати, ся; рівня́ти, ся; зрівня́ти, ся (Ви́рівняла долі́вку). **Выверстанный**—ви́рівняний, зрі́вняний.

Выверить, выверять—вивіря́ти, ви́вірити, звіря́ти, звіри́ти; (весы)—вива́жувати, вивожа́ти, ви́важити, витаро́вувати, ви́тарувати. **Выверенный**—ви́вірений, звірений; (о весах)—ви́важений, ви́тарований.

Вывеска—I) ви́віска, ки; табли́ця, ці; II) (действие)—виві́шування, ння; ви́вішення, ння; III) (весы)—вива́жування, ння; ви́важення, ння.

Выветривание—I) виві́трювання, ння; провітрювання; ння; II) (о камне, жидкости)—виві́трювання, ння; ві́тріння, ння; звітрі́ння, ння; ви́вітріння, ння. **Впадина выветривания**—каза́н ви́вітріння. **Карман выветривания**—пічу́рка ви́вітріння.

Выветривать,-ся; заветривать,-ся—I) виві́трювати, ся; провітрювати, ся; прові́трити, ся (Одчини́ ха́ту, хай вивітрюється); II) (о камне, жидкости)—вітри́ти, звітрі́ти, виві́трюватися, ви́вітритися (Ка́мінь вітріє. Без за́тички горі́лка звітріє); III) (о паровом поле)—підпа́рюватися, підпа́ритися, перегорі́ти. **Выветривающий** — вивійни́й. **Выветрившийся** — звітрі́лий, ви́вітрілий.

Вывинчивать,-ся; вывинтить,-ся—I) вишрубо́вувати, ся; ви́шрубувати, ся; розшрубо́вувати, ся; розшрубува́ти, ся; вигви́нчувати, ся; ви́гвинтити, ся; викру́чувати, ся; ви́крутити, ся; II) (производить дыру)—виві́рчувати, висве́рдлювати. **Вывинченний**—I) ви́гвинчений, ви́кручений (предмет); II) ви́вірчений, ви́свердлений.

Вывод—I) (откуда-либо)—виводі́ння, ння; ви́від, воду; II) (пятен)—виба́влювання, ння; III) ви́сновок, ви́снов (Логі́чний ви́сновок. Ви́сновок з того—ось яки́й). **Делать, сделать вывод**—роби́ти, зроби́ти ви́сновок, висно́вувати, ви́снувати.

Выводить, вывести—I) виво́дити, джу, диш; (реже)—вивожа́ти, вивожда́ти, ви́вести; (выпроваживать)—випрова́джувати, ви́провадити; II) (выводить детей (о животных, птицах)—плоди́ти, випло́джувати, ви́плодити, виво́дити, ви́вести, навести́, вилу́плювати, ви́лупити; III) (выводить, истребляя, уничтожая)—вибавля́ти, ви́бавити, обавля́ти, оба́вити. **Выводить стену**—кла́сти, скла́сти кам'яну́ сті́ну, мурува́ти.

Выводное—вивідне́, но́го.

Вывоз—ви́віз, возу; виво́зіння ння.

Вывозной—I) вивозо́вий (Вивозо́вий привозо́ва торгі́вля. Вивозо́ве мито); II) вивізни́й крам.

Выворачивание—I) виверта́ння, ння; II) перелицьо́вування, ння.

Выворачивать,-ся; выворотить,-ся — I) виверта́ти, ся; ви́вернути, ся; оберта́ти, ся; оберну́ти, ся; II) лицюва́ти; ви́лицювати, перелицюва́ти (одежду). **Вывороченный**—ви́вернений, обе́рнений.

Выгадывание—I) вига́дування, ння; вимудро́вування, ння (чого); II) (на чем)—вига́дування, ння.

Выгиб—I) вигнуття́, ття́; II) за́крут, та; колі́но. **Дугообразный выгиб**—луко́вина.

Выгибание—I) вигина́ння, ння; вигнуття́, ття́; II) вихиля́ння, ння; вихиля́си, сів (Взявшись у бо́ки, ро́бить вихиля́си).

Выгибать,-ся; выгнуть,-ся — вигина́ти, ся; ви́гнути, ся; вихиля́ти, ся; ви́хилити, ся (На ко́нику вихиля́ється).

Выглядеть—I) ма́ти ви́гляд. **Как он выглядит**—яки́й він ма́є ви́гляд; II) нагля́нути собі щось (Нагля́нув га́рного коня́, та гро́шей нема́).

Выгнаивать, выгноить—трухля́вити, влю, виш; струхля́вити. **Выгнаиваться**—трухля́віти, вигнива́ти, випріва́ти; (медиц.)—згно́юватися, згноїтися.

Выговаривать, выговорить—I) вимовля́ти, ви́мовити, ви́казати (Не ви́мовлю я цьо́го сло́ва). **Делать выговор**—см. **Выговор.** II) застерега́ти, застере́гти, вимовля́ти, ви́мовити (Умо́вився за два́цять карбо́ванців гро́шей та ще ви́мовив собі кожу́х та чо́боти). **Выговоренный**—застереже́ний, ви́мовлений (Застере́гти собі пра́во що зробити).

Выговор—I) вимо́ва, ви; вимі́вка, ки; ви́голос, су; гові́рка, ки; гуті́рка, ки (У не́ї до́бра францу́зька вимо́ва); II) нага́на, ни; дога́на, ни; докі́р, ко́ру; напоу́млення, ння. **Делать, сделать выговор**—вимовля́ти кому, застерега́ти, застере́гти кого, зроби́ти комусь дога́ну, напоу́млення; (упрекать)—дорі́ка́ти, дорі́кну́ти кому, вичи́тувати, ви́читати, одчи́тувати, одчита́ти моли́тву кому; (бранить, побранить)—свари́ти, посвари́ти кого, карта́ти, покарта́ти кого (Карта́в мене́ лихи́ми слова́ми).

Выгода—зиск, ку; кори́сть, и́сти; бари́ш, шу́; ви́года, ди; пожи́ток, тку; інтере́с, су. **Извлекать, извлечь выгоду**—ма́ти з чого зиск, користува́тися, покористува́тися з чого; баришува́ти, побаришува́ти на чому, використо́вувати, ви́користати що. **Это принесет ему выгоду**—з цьо́го він ма́тиме зиск, кори́сть, бари́ш, ви́году, пожи́ток, інтере́с.

Выгодность—зиско́вність, ности; ви́гідність, ности; бариші́вність, ности; пожи́тність, ности; пожито́вність, ности.

Выгодный—зиско́вний, кори́сний, баришови́тий, ви́гідний, пожитни́й, пожито́вний. **Выгодно**—зиско́вно, кори́сно, ви́гідно, пожи́тно, пожито́вно.

Выгонять, выгнать—I) виганя́ти, виго́нити, ви́гнати, відігна́ти, відганя́ти, турли́ти, ви́турлити, виту́рювати, ви́турити. **Выгнанный**—ви́гнаний, ви́турений, ви́битий у поти́лицю. **Выгоняемый**—ви́гонений; II) (водку)—гна́ти, виганя́ти, вику́рювати, кури́ти.

Выгораживать,-ся; выгородить,-ся — I) відгоро́джувати, ся; відгороди́ти, ся; II) (кого, себя)—униви́нювати, ся; униви́ннити, ся; вигоро́джувати, ся; ви́городити кого, себе; (вывести)—виплу́тувати, ся; ви́плутати, ся; вику́чувати, ся; ви́крутити, ся.

Выгравировать—ви́гравірувати, ви́різьбити, блю, биш.

Выгружать,-ся; выгрузить,-ся—виладо́вувати, ся; ви́ладувати, ся; виванта́жувати, ся; ви́вантажити, ся; розванта́жити, ся; (снять нагруженное) — позно́сити (Позно́сьте скри́ні з возів). **Выгружать часть груза для облегчения судна**—ліхтува́ти корабе́ль. **Выгруженный** — ви́ладуваний, ви́вантажений, розванта́жений, позно́шений (Віз розванта́жено, скри́ні позно́шено до комо́ри). **Вагон выгруженный**—вагон розванта́жений.

Выгрузка—виванта́жування, ння; розванта́жування, ння; виладо́вування, ння; ви́вантаження, ння; розванта́ження, ння; ви́ладування, ння.

Выгрузной—виладува́льний, виванта́жний, розванта́жний.

Выгрузчик—вила́дувач, ча; виладі́вник, ка; виванта́жник, ка; розванта́жник, ка; вино́щик, ка.

Выдавать, выдать—I) видава́ти, ви́дати (У їх хліб ви́давцем видаю́ть); II) (кого, что)—вика́зувати, ви́казати на кого, що, зра́джувати, зра́дити кого, що, зра́дитися з чим, виявля́ти, ви́явити, кого, що.

Выдавливание—вида́влювання, ння; виду́шування, ння; вича́влювання, ння; витиска́ння, ння.

Выдалбливать, выдолбить—видо́вбувати, ви́довбати. **Выдалбливать, выдолбить пазы**—угаро́вувати, угарува́ти. **Выдалбливать, выдолбить урок**—товкти́, ви́товкти. **Выдолбленный**—ви́довбаний; (о пазах)—угаро́ваний.

Выдача—видава́ння, ння; ви́дача, чі. **Выдача денег**—ви́плата, ти.

Выдвигание—висо́вування, ння; висува́ння, ння; відсо́вування, ння; відсува́ння, ння.

Выдвигать,-ся; выдвинуть,-ся—I) висо́вувати, ся; ви́сунути, ся; відсо́вувати, ся; відсу́нути, ся; витика́ти, ся; ви́ткнути, ся (но́са з ха́ти); виганя́тися; ви́гнатися; II) (о человеке)—висува́тися, ви́сунутися, вибива́тися, ви́битися напере́д, вго́ру; просува́тися, просу́нутися наперед. **Выдвинутый**—ви́сунений, ви́сунутий, відсу́нений, відсу́нутий. **Выдвигаемый**—вису́ваний, відсу́ваний.

Выдвиженец—висува́нець, нця.

Выделение—I) (из семьи)—ви́діл, лу; виді́лення, ння; відділі́ння, ння; вирі́знення, ння; відрізні́ння, ння; ви́лучення, ння; (из наследства)—ви́діл, лу (Ви́діл спа́дщини); II) (из стада)—ви́лука, ки; вилуча́ння, ння; вилу́чування, ння; ви́лучення, ння; III) (из среды чего)—вирі́знювання, ння; ви́різнення, ння; відзнача́ння, ння; відзна́чення, ння.

Выделка, выделывание—вироблювання, ння; вироблення, ння; (производство)—виробка, ки; виріб, бу; виробництво, ва.

Выделывать, выделать — виробляти, вироблювати, виробити, уробляти, уробити. **Выделанный**—вироблений, урόблений; (о коже)—вичинений, виправлений.

Выделять,-ся; выделить,-ся — I) (от семьи)—виділяти, ся; виділити, ся; відділяти, ся; відділити, ся; різнити, ся; відрізняти, ся; відрізнити, ся; II) (отличать, ся)—вирізняти, ся; вирізнити, ся; визначати, ся; визначити, ся; відзначувати, ся; відзначити, ся; значити, ся; позначити, ся; (вырезываться) — вирізуватися, вирізатися; (выдвигаться)—проступати, проступити, вибиватися, вибитися.

Выдержанность—витриманість, ности; витривалість, лости; (о стиле)—додержаність, ности.

Выдерживать, выдержать—видéржувати, видержати, здéржувати, здéржати, витримувати, витримати, втримати, викрепити, втéрпіти. **Выдержать стиль, тон, характер**—додéржувати, додéржати чого. **Выдерживать экзамен**—складáти, склáсти, здавáти, здáти íспит, екзáмен. **Выдержанный (о человеке)**—витривáлий, витресуваний; (о стиле и проч.)—додéржаний; (о вине)—видержаний.

Выдрессировать—вимуштрувати, видресувати.

Выдувной—I) видувний; II) видутий (з видутого скла).

Выдумка—вигадка, ки; вигаду, ду; змислення, ння; (затея)—витівка, ки; (блажь) — примха, хи; (фантастическая)—фантастична вигадка; химéра. **Выдумки**—вигадки, витребéньки.

Выдумчивый—вигáдливий.

Выдумщик—вигáдько, ка; вигáдник, ка; вимисливник, ка; (проказник)—чмут, та; чмýтник, ка; вигáдниця, вигáдчиця, чмутовиха.

Выдыхание—видихáння, ння; видих, ху.

Выдыхать, выдохнуть—видихáти, видихувати, видихати, видихнути.

Выдыхаться, выдохнуться—видихáтися, видихатися, видхатися, видхнутися, випахатися, вітріти, звітріти. **Выдохшийся**—видхлий, вивітрілий, звітрілий.

Выедать, выесть—I) виїдáти, виїсти; (многое)—повиїдáти; II) виїдáти, виїсти, вигризáти, вигризти (Вигризли миші дірку). **Выеденный**—виїдений, витризений.

Выездной—виїзний (Виїзнá сéсія сýду).

Выезжать, выехать—виїздити, виїжджáти, виїхати, від'їздити, від'їжджáти, від'їхати; (двигаться с места)—вирушáти, вирушити, рушити. **Выезжать на гору, вытаскивать из грязи, припрягая лошадей, волов**—бичувáтися, вибичуватися (Ми раз-у-раз бичýємося, їдучи на цю гóру).

Выезживать, выездить—об'їжджáти, об'їздити, об'їздити (Почали об'їжджáти коня-нéука. **Выезженный**—I) об'їжджений; II) їзжáлий (Хóче купити на стáрість їзжáлого, смирного коня).

Выемка и выем—I) виймáння, ння; (в одежде)—викот, ту; (при обыске)—виїмка, ки; (в здании)—рівчачóк, чкá; жолобóк, бкá; (в земле)—виїмка, ки; вріз, зу (в залізничих врізах).

Выемочный—I) виїмочний; II) виїнятий, вибраний; викопаний (Куди переносити вибрану зéмлю?).

Выемчатый—I) рівчакувáтий, жолобувáтий, жолобкувáтий, зміювáтий, викроений (Долотó жолобкувáте. Лист на дýбові—викроєний).

Выживание—I) виживáння, ння; II) вигризáння когось звідкись, випирáння, ння.

Выжигание—випáлювання, ння; випал, лу; випікáння, ння. **Место выжигания угля**—вуглярня, ні. **Выжигание на дереве**—випікáння, випáлювання.

Выжидание—вичікування, ння; вижидáння, ння; дожидáння, ння; ждання, ння; чекáння, ння.

Выжидательный—вижидáльний, дожидáльний, чекáльний. **Выжидательное положение**—станóвище вичікування.

Выжидать, выждать—вижидáти, виждати, дожидáти, діждáти, ждáти, пождáти, заждáти, чекáти кого, на кого, зачекáти, почекáти, вичікувати, очікувати, вичекати, чатувáти на що, вичатувати що, читáти на що. **Выжданный**—вижданий, вичеканий.

Выжимать, выжать—витискáти, витиснути, вичáвлювати, вичавити, вигнічувати, вигнітити, видáвлювати, видавити, видýшувати, видушити; (выжимать белье)—викрýчувати, повикрýчувати, оджимати, пооджимáти. **Выжимать растительное масло**—олію бити, вибити, забивáти, забити.

Выжимка, выжимание—видáвлювання, ння; видýшування, ння; витискáння, ння; вичáвлювання, ння; вигнíчування, ння; (выжимка белья)—викрýчування, ння; оджимáння, ння.

Выжимки—видáвлини, ин; вúчавки, вок; (гуща, преимущественно кофейная, также в отстоявшемся деревянном масле)—фус, (мн.) фуси; (из свеклы на сахарном заводе)—жмáки, жмúхи; (из конопляных семян, после выжимания масла)—макýха, хи.

Выздоравливание—одýжування, ння; видýжування, ння.

Выздоравливать, выздороветь—одýжувати, одýжати, видýжувати, вúдужати, вичýнювати, вúчуняти, очýнювати, очунáти; (поправляться)—оклúгати; (чаще о животных)—вихóджуватися, вúходитися, жусь, дишся.

Вызов—вúклик, ку; викликáння, ння; вúзов, зову; вúзив, зиву; визвáння, ння (Послáв йому викликáння на поєдинок, вúзив на двобій).

Вызревание—достигáння, ння; доспівáння, ння.

Вызревать, вызреть—достигáти, достúгти, спíти, вúспіти, доспівáти, доспíти, достóяти (Ще грýші не достóяли, нерви). **Вызрелый**—достúглий, стúглий, доспíлий, поспíлий.

Вызывать, вызвать—клúкати, викликáти, виклúкувати, поклúкати кудись чи до чого. **Вызвать, вызывать на суд (об истце)**—запозивáти, запізвáти кого (до сýду); (о судье)—викликáти, вúкликати кого (на суд, до сýду). **Вызывать, вызвать что**—призвóдити, джу, диш; призвестú до чóго, спричúнюватися, спричинúтися до чого, що, спричиняти що. **Вызываемый**—виклúкуваний. **Вызванный**—вúкликаний, поклúканий.

Выигрывать, выиграть—вигравáти, вúграти (Від цього твори його виграють). **Несколько раз в карты**—навигравáти (Оце все я в кáрти навигравáв); **в чет і нечет**—вúцятати, таю, єш. **Выиграть процесс, тяжбу**—вúграти спрáву, вúпозивати щось, вúсудити щось; (время)—вúгадати час; (на чем)—зиськáти, позиськáти на чомý, вигáдувати, вúгадати на чомý. **Выигрываемый**—вигрáваний. **Выигранный** — вúграний, вúпозиваний, вúсуджений, вúгаданий на чомý.

Выискивать, выискать — вишýкувати, вúшукати, нащýкувати, нашукáти щось, дошýкуватися, дошукáтися чого, нúшпорити, вúнишпорити щось, добирáти, добрáти. **Выисканный** — вúшуканий, вúнишпорений. **Выискиваемый**—вишýкуваний.

Выказывать, выказать—виявлáти, виявлювати, вúявити, появлáти, появúти, окáзувати, оказáти, покáзувати, показáти; (себя)—покáзувати, показáти себе, являти, вúявити себе, стáвитися, вúставитися, визначáтися, вúзначитися.

Выкармливать,-ся; выкормить,-ся — I) годувáти, ся; вúгодувати, ся; згодувáти, ся; згодóвувати, ся; вгодóвувати, ся; вгодувáти, ся; (о многих)—повигодóвувати, ся; (на пастбище)—вúпасти; II) (детей)—годувáти, згодувáти, вúгодувати, плекáти, вúплекати, вúтішити (Згодувáла сúна злóдія). **Выкормленный**—вúгодуваний, вгодóваний; (упитанный)—годóваний (Чернéць годóваний сидить); (в садке)—сажовúй.

Выкладывать, выкласть и выложить—I) викладáти, вúкласти; (выгружать)—виладóвувати, вúладувати; II) обкладáти, обклáсти, обмурóвувати, обмурувáти (цéглою, камíнням); III) облямóвувати, облямувáти, обшивáти, обшúти (одежду); IV) вирахóвувати, рахувáти, вúрахувати, обрахувáти, порахувáти, розміркувáти, розмíркóвувати.

Выключатель—виклю́чник, ка; вилýчник, ка; вимикáч, ча (Електрúчні вимикачі).

Выключать,-ся, выключить,-ся—виключáти, ся; вúключити, ся; вúлучити, ся; вилучáти, ся; вимикáти, ся; вúмкнутися, ся. **Выключенный**—вúключений, вúлучений, вúмкнутий. **Выключая что**—виключáючи, вилучáючи, виймáючи що, за вúнятком чого.

Выключение—вúключення, ння; вúлучення, ння; вийняттá, ття; вúмкнення, ння.

Выколачивание, выколотка—вибивáння, ння; (пыли из платья, мебели)—витрíпування, ння; (податей)—здирáння, ння; (самоуправно)—грабувáння, ння.

Выкорм, выкормка—годíвля, лі; годувáння, ння; (воспитание)—хов, ву (Сей кінь—свогó хóву). **Посадить в садок для выкормки**—закúнути в саж. **Отдавать (напр. те-**

лят) на выкормку—оддава́ти на годі́влю, на ви́пас.

Выкрахмаливать, выкрахмалить—накрохма́лювати, накрохма́лити.

Выкрик, выкрикивание—ви́крик, ку; викри́кування, ння; скрик, ку; скри́кування, ння; ви́гук, ку; вигу́кування, ння; ви́клик, ку; по́гук, ку; погу́кування, ння.

Выкристаллизовываться, выкристаллизоваться—викристалізо́вуватися, ви́кристалізуватися.

Выкругливать,-ся; выкруглить,-ся—заокру́глювати, ся; заокру́глити, ся; викругля́ти, ся; ви́круглити, ся.

Выкуп—ви́куп, пу; викупне́, но́го; ві́дкуп, пу; відкупне́, но́го; о́куп, пу; (з а п л е н н ы х)—обмі́на, ни; відмі́н, ну (Дали́ тата́рам викупно́го сто черві́нців. Привів він полоня́н у Рим бага́то, і їх о́куп збагати́в наш скарб громадськи́й. Іде́ ми́лий, одмі́н несе́). **Викуп за невесту**—ви́куп, ві́но; (о п и с а т.) — куни́ця. **Заплатить выкуп за невесту**—да́ти куни́цю.

Выкупать,-ся; выкупить,-ся—викупа́ти, ся; викупля́ти, ся; викупо́вувати, ся; ви́купити, ся; відкупля́ти, ся; відкупа́ти, ся; відкупи́ти, ся; окупа́ти, ся; окупи́ти, ся; (и з н е в о л и)—викупа́ти з нево́лі; (в п е с н я х)—відміня́ти, відміни́ти; (м н о г и х)—повикупо́вувати, повикупля́ти, повідкупля́ти. **Выкупленный**—ви́куплений, відку́плений, відмі́нений.

Выкупка—ви́куп, пу; викупа́ння, ння; викупі́вля, лі (ж. р.); ви́куплення, ння.

Вылавливать,-ся; выловить,-ся—вило́влювати, ся; виловля́ти, ся; ви́ловити, ся; полови́ти, ся; повило́влювати, ся; повиловля́ти, ся; (х и щ н и ч е с к и)—плюндрува́ти, сплюндрува́ти (Сплюндрува́ли всю ри́бу). **Выловленный**—ви́ловлений; (х и щ н и ч е с к и)—сплюндро́ваний.

Вылаз—ви́лазка, ки; проля́зка, ки; лазі́я, зії; лазі́вка, ки.

Вылазка (войска)—ви́лазка, ки; ви́біг, гу; ви́скок, ку.

Вылечивать,-ся; вылечить,-ся — виліко́вувати, ви́лікувати, ся; вигою́вати, ся; ви́гоїти, ся. **Вылеченный**—ви́лікуваний, ви́гоєний.

Вылицевать—перелицюва́ти, цюю, єш. **Вылицованный**—перелицьо́ваний.

Вылуживать, вылудить—побіля́ти, побіли́ти, лю, лиш; виполу́джувати, джую, єш; ви́полудити, джу, диш. **Вылуженный**—побі́лений, ви́полуджений.

Вымазывать,-ся; вымазать,-ся—вима́зувати, ся; нама́зувати, ся; ума́зувати, ся; ума́зати, ся; (м а с л о м, г л и н о ю)—вима́щувати, ся; ви́мастити, ся; замасти́ти, ся; (д е г т е м и т. п.)—вишмаро́вувати, ся; ви́шмарувати, ся. **Вымазанный**—ви́мазаний, ума́заний, ви́мащений, ви́шмарований.

Вымаливание—блага́ння, ння; вимо́лювання, ння; (н и щ е н с к и)—ви́жебрання, ння; жебра́ння, ння.

Вымаливать, вымолить—блага́ти, ви́благати, вимо́лювати; (н и щ е н с к и)—ви́жебрувати, ви́жебрати. **Вымоленный**—ви́благаний, ви́молений, ви́жебраний.

Выманивать, выманить—I) вима́нювати, ви́манити кого; ви́вабити, блю, биш (Ви́манили во́вка з лі́су. Хо́чуть ту́рки нас ви́ва́бити в по́ле); II) вима́нювати, ви́манити щось, виду́рювати, ви́дурити, виманта́чувати, ви́мантачити, цига́нити, ви́циганити, виморо́чувати, ви́морочити.

Вымасливать,-ся; вымаслить,-ся — засмальцьо́вувати, ся; засмальцюва́ти, ся; вима́щувати, ся; ви́мастити; ся; зама́щувати, ся; замасти́ти, ся; заяло́жувати, ся; заяло́зити, жу, зиш, ся (Геть заяло́зили кни́жку).

Вымащивать, вымостить—вимо́щувати, вимоща́ти, ви́мостити, щу, стиш; помости́ти, щу, стиш; вистила́ти, ви́слати, стелю, стелиш; ви́стелити, лю, лиш (н а п р., д о с к а м и); (к а м н е м) — брукува́ти, вибу́ркувати. **Вымощенный**—ви́мощений, ви́стелений, бруко́ваний, бурко́ваний, ви́брукований, ви́бурковапий.

Вымежевывать, вымежевать—межу́вати, ви́межувати.

Вымен, выменивание—міньба́, би́; вимі́нювання, ння; ви́мін, ну; вимі́на, ни; промі́на, ни.

Вымерзание—вимерза́ння, ння.

Вымеривание—вимі́рювання, ння; ви́мір, ру.

Вымеривать, вымерять, вымерить—вимі́рювати, ви́міряти, змі́ряти. **Вымеренный**—ви́міряний, мі́ряний (Каза́в себе́ на мі́рянім ланцю́гу́ спуска́ти в мо́ре).

Выметальщик,-щица—вимі́та́льник, ка; вимі́та́льниця, ниці; меті́льник, ка; меті́льниця, ці (Я до ха́ти та меті́льничку найня́в).

Выметать, вымести—вимі́тувати, ви́мести.

Вымечивать, выметить—вимічувати, вимітити, чу, тиш; значити, чу, чиш; позначати.

Вымещать, выместить—мститися, щуся, стишся; помститися, мщуся, стишся (Ви його наб'єте, а він помститься на мені).

Вымирание—вимирання, ння; (переносно)—перевід, воду; виродження, ння; псування, ння (Перевід народньої поезії. Поганому роду нема переводу).

Вымогание, вымогательство—здирство, ва; здирщина, ни; (денег, взятки)—вимагання, ння (грошей, хабаря).

Вымогатель—здирця, ці; здирник, ка; дерій, рія; (денег, взятки)—вимагач, ча (грошей, хабаря).

Вымогать, вымочь—здирати, здерти, видирати, видерти, вимагати, вимогти, жу, жеш; правити, влю, виш; виправити, влю, виш.

Вымолвить—вимовити, влю, виш; промовити, влю, виш; зговорити, проказати, жу, жеш. **Оказаться в состоянии вымолвить слово**—здобутися на слово (Довго мовчав, нарешті здобувсь на слово).

Вымороченный—безхазяйний, безгосподарний; (юридич.) — відмерлий, відумерлий, відмертий (Відмерта хата—де вимерла вся сім'я, нема власника). **Выморочное имущество, наследство**—відумерщина, ни; одмирське, пустовщина, ни; безгосподарна спадщина.

Вымпел—(корабельный) прапорець, пірця; стяг, гу.

Вымудрить—I) вимудрувати що, домудруватися до чого; II) вихитрувати що, дохитруватися до чого.

Вымученность— вимученість, ности; (принужденность) —силування, ння.

Вымучивать, вымучити—вимучувати, вимучити, змучувати, змучити, вимордовувати, вимордувати. **Вымученный**—вимордований, силуваний (Його художні образи—силувані).

Вымысл и вымысел—вигадка, ки; вигад, ду; (мн.) вигади; небилиця, ці.**Вымышление**—змишлення, ння; вимишлення, ння; вигадка, ки; вигад, ду.

Вымышлять, вымыслить—вигадувати, вигадати, вимишляти, вимислити, слю, слиш; змишляти, змислити, слю, слиш. **Вымышленный**—вигаданий, вимислений, змишлений.

Вынеживать, вынежить—пестити, щу, стиш; випестити, щу, стиш; пестувати, випестувати.

Вынимание—виймання, ння; вибирання, ння.

Вынимать, вынуть—виймати, вийняти, му, меш. **Вынимать из ножен, кармана, кошелька**—добувати, добути, видобути. **Вынимать жребий**—витягати жеребок, жереб.

Вынос—винос, су; винесення, ння; (запряжкою на вынос)—упростяж (Назустріч пан четвериком упростяж).

Выноска—I) винос, су; виносіння, ння; винесення, ння; II) виноска, ки; нотатка, ки; примітка, ки.

Выносливость—витривалість, лости; терплячість, чости; виносливість, вости.

Выносливый—виносливий, твердий на що, терп(е)ливий, терплячий; (о лошади)—везючий (Терпляча дитина, як не бий—не заплаче).

Вынуждать, вынудить—приневолювати, приневолити, вимушувати, вимусити, примушувати, примусити, змушувати, змусити, силувати, присилувати, винужувати. **Вынужденный**—приневолений, вимушений, примушений, змушений, присилуваний; (сделанный по вынуждению)—поневільний. **Быть вынужденным**—мусіти, мушу, сиш; бути приневоленим.

Вынуждение—силування, ння; присилування, ння; примус, су; вимагання, ння.

Вынужденность—вимушеність, ности; поневільність, ности.

Выпад—вихватка, ки; виступ, пу; вибіг, гу (Кілька гострих вихваток проти тих, хто інакше думає).

Выпаривание—I) (испарение)—випаровування, ння; II) випарювання, ння.

Выпаривать,-ся; выпарить,-ся—I) випаровувати, ся; випарувати, ся (Відтепла вода випаровується); II) випарювати, ся; випарити, ся; (о многом)—повипарювати, ся (Треба діжки повипарювати). **Выпаренный**—випарений, попарений.

Выпарный—випарний.

Выпачкать,-ся чем—умазати, ся в що; вимазати, ся; обмазати, ся; забруднити, ся; закаляти, ся; укаляти, ся; вбрати, ся (Ви в глину вбралися). Специальнее: (на лице)—замурзати, ся; (мукой)—уборошнити, ся; (грязью одежду)—задрипати, ся; забрьохати, ся; обталапати, ся; (нечистотами)—уробити, ся; (травою)—визеленити, ся; позеленити, ся; (дегтем, салом, и т. п.)—

засмальцьовáти, ся; заялóзити, ся; (валяясь)—укачáти, ся. **Выпачканный**—умáзаний, вúмазаний, забрýднений і т. д. (В мéне рýки вмáзані).

Выпекать,-ся; выпечь,-ся—I) випікáти, ся; вúпекти, ся. **Выпеченный**—вúпечений; **более выпеченный**—печенíший; **не совсем выпеченный**—недопéчений, глевкúй; II) пектú, спектú (Порядúлися пектú хліб на лікáрню; що-дня два пéчива печемó—хліб і палянúці).

Выпестовать—вúкохати, вúпестити, вúплекати, вúняньчити.

Выпивать, выпить—I) випивáти, вúпити; (с жадностью)—видýдлювати, вúдудлити, вúжлу(о)ктати, спивáти, спúти; II) (охмельном)—випивáти, чаркувáти, ся; чарчúну вкúнути, хилúти, вихилáти, хильнýти, вúхилити, кубрáчити, хлебеснýти; (сразу, очень быстро)—черкнýти, дмухнýти, вúдмухнути, хильцéм ковтнýти. **Быть выпивши**—бýти на підпúтку, на підпúтках, бýти підпúлим, підпúтим, під чáркою, підчáрченим, підп'яним, у голові булó, у голові джмéлі гулú.

Выпивка—I) (то, что пьется)—нáпитки, ків; питтá, ття; питвó, ва; II) (действие)—випивáння, ння; випиття, ття; III) (пьянство)—піятика, ки. **Без выпивки**—нáсухо, без впиттá.

Выписка—I) вúписка, ки; вúпис, су; вúтяг, гу (Нотаріяльний вúпис. Це вúтяг із старóго рукóпису); II) (газет, книг по подписке)—передплáчування, ння; пренумерувáння, ння; (чего-либо не по подписке)—випúсування, ння; вúписання; III) (из партии союза и т. п.)—випúсування, вúписаня; вúпис, су.

Выписной—вúписнúй, вúписаний (Це вúписні корóви).

Выписывать, выписать—I) випúсувати, вúписати (Вúпиши мені оцю бáйку. Гáрно лíтери випúсує); (красками)—вимальóвувати, вúмалювати, люю; II) (газеты, книги по подписке)—передплáчувати, передплатити, пренумерувáти, запренумерувáти; (что-либо не по подписке)—випúсувати, вúписати (Перед війнóю нáші селáни вúписали з-за кордóну саможáтку). **Выписанный**—вúписаний, вúмальований, передплáчений (Вúписана кнúга. Передплáчена газéта. Вúмальована картúна).

Выплавка—витóплювання, ння; вúтоплення, ння.

Выпланирование—випланувáння, ння.

Выпланировать—вúпланувати, сплановáти.

Выплата—вúплат, ту; вúплата, ти; заплáта, ти; сплáта, ти. **Выплата частями**—сплáта на рáти. **На выплату**—на рáти.

Выплачивание — виплáчування, ння; сплáчування, ння; вúплат, ту.

Выплачивание — виплáтування, ння; облáтування, ння; латанúна, ни.

Выплачивать, выплатить—виплáчувати, (грóші), вúплатити, заплатúти, оплáчувати, оплатúти, сплáчувати, сплатúти; (многое)—поплатúти, повиплáчувати; (долги)—оплатúтися з пóзичками, поплатúти боргú. **Выплаченный**—вúплачений, заплáчений.

Выплескивание—виплí(ю)скування, ння; вихлюпування, ння; вибóвтування, ння.

Выполнение—I) випóвнення, ння; виповнíння, ння; сповнáння, ння; спóвнення; II) виконáння, ння; справлáння, ння; спрáвлення, довéдення до краю.

Выполнимый—здíйснений, здíйснúмий.

Выполнять, выполнить—I) виповнáти, вúповнити, сповнáти, спóвнúти (Вúповнив áму землéю і притоптáв); II) викóнувати, вúконати, справлáти, ся, спрáвити, ся, довóдити, довестú до дíла, вчинáти, вчинúти (Вчинú моró вóлю). **Выполнить условие**—вúконати умóву, додéржати умóви. **Выполнить функции чьи**—викóнувати чиї фýнкції; (о неодушевленных)—прáвити за що (Тепéр дéрево прáвить за залíзо). **Выполненный**—I) вúповнений, спóвнений; II) вúконаний, спрáвлений, довéдений до краю. **Выполняемый** — викóнуваний (Пóсуд ущéрть вúповнений збíжжям. Вúконано накáза ч...).

Выправка—I) вúправлення, ння; вúправка, ки; II) **военная выправка**—вíйськова вúправка, вíйськóва постáва, вíйськовé вúмуштрування, вíйськовá вимуштрíвля, лі.

Выпрашивание — випрóхування, ння; (милостыни)—жéбрення, ння.

Выпрашивать, выпросить—випрóхувати, вúпрохать, вúпросити; (униженно)—шапкувáти; (божьим именем)—розбогарáдити що, збогарáдитися чого (Чи не збогарáджуся у вас пшíнцú); (милостыню)—жебрáти, вúжебрати, злидáрити; (настойчиво) — домагáтися (Пóки

було́ доможе́мось моло́ка у па́ні). **Выпрошенный**—про́ханий, ви́проханий, ви́жебраний.

Выпроваживание — випрова́джування, ння; виряжа́ння, ння.

Выпроваживать, выпроводить—випрова́джувати, ви́провадити, виряжа́ти, ви́рядити; (прогнать грубо)—ви́тришкати, ви́шти(у)рити. **Выпроваженный**—ви́провадженний, ви́ряжений, ви́тришкований, ви́штирений.

Выпрямливать,-ся; выпрамлять,-ся; выпрямить,-ся—пра́вити, ся; виправля́ти, ся; ви́правити, ся; вирі́внювати, ся; випросто́вувати, ся; розпростува́ти, ся; ви́простувати, ся; ви́простати, ся; вистру́нчувати, ся; ви́струнчити, ся. **Выпрямившийся, випрямленный**—ви́простаний и т. д. **Выпрямляемый**—вирі́внюваний, випро́стуваний, випра́влюваний, випря́млюваний.

Выпуклость—опу́клість, лости; ви́пнутість, тости; (на поверхности земли, на древесном стволе и т. п.)—горбо́вина, ни; (котловидная)—казанува́тість, тости.

Выпуклый—опу́клий, опу́кий, опу́куватий, пука́тий, пукла́стий, пукня́стий, ви́пнутий, ви́гнутий, казанува́тий, горбо́ватий, горба́тий (Геоізоте́рми більше або ме́нше угну́ті й ви́гнуті. Зроби́ли йому́ труну́ з горба́тим віком). **С выпуклым лбом**—горболо́бий. **С выпуклыми боками**—бока́стий, повнобо́кий. **С выпуклыми глазами**—банька́тий. **Выпуклая часть (напр. у бочки)** – опу́ка. **Выпукло**—опу́кло, опу́кувато, пука́то, горбо́вато, ви́гнуто, ви́пнуто. **Выпукло-вогнутый** — опу́кло-вгну́тий, опу́кувато-вгну́тий; (в геологии)—казанува́то-в(ві)гну́тий.

Выпускной—I) випускни́й, випуско́вий, емісі́йний. **Выпускник**—випуско́вець, вця.

Выпячивание—випина́ння, ння; віддува́ння, ння; (только о губах)—відква́сювання, ння.

Вырабатываемость — виро́блюваність, ности; витво́рюваність, ности; проду́к(т)о́вність, ности.

Вырабатываемый—виро́блюваний, витво́рюваний, продук(т)о́вий.

Вырабатывание, выработка—I) виро́блювання, ння; виробля́ння, ння; ви́роблення, ння; (выделка)—ви́ріб, робу; витво́рювання, ння; ви́творення, ння; проду́кція, ції; II) заробля́ння, ння.

Вырабатывать, выработать—I) виробля́ти, ви́робити, витво́рювати, ви́творити, продукува́ти, ви́продуктувати; II) заробля́ти, зароби́ти. **Вырабатывать свои взгляды, убеждения**—виробля́ти свої по́гляди, перекона́ння, ння. **Выработанный**—I) ви́роблений, ви́творений, ви́продукуваний; II) заро́блений.

Выражать,-ся; выразить,-ся—I) (определять)—визнача́ти, ся; ви́значити, ся; II) (словами)—висло́влювати, ся; ви́словити, ся (Не так ви́словив); вилива́ти, ся сло́вом, ви́лити, ся сло́вом, у сло́ві. **Если можно так выразиться**—коли́ мо́жна так ви́словитися, сказа́ти-б. **Выражать желание, принять участие в чем, присоединиться к чему**—зголо́шуватися, зголоси́тися до чо́го. **Выражаемый**—I) виявлюваний; II) визна́чуваний; III) висло́влюваний, вимо́влюваний. **Выраженный**—I) ви́явлений; II) ви́значений; III) ви́словлений, ви́мовлений, випові́джений; (переданный) — ві́дданий; (ясно, определенно выраженный)—вира́зний (Виявля́ється вира́зне бажа́ння схова́ти части́ну пра́вди).

Выражение—I) ви́яв, у; ви́раз, у; II) ви́слов, у.

Выразитель—висло́вник, ка; вира́зник, ка; (показатель)—пока́жчик, ка.

Выразительность — вимо́вність, ности; промо́вність, ности.

Выразительный — вимо́вний, промо́вистий (Факт ду́же промо́вистий); (о глазах)—вирази́стий. **Выразительно**—вимо́вно, промо́висто, вирази́сто.

Вырасти, выростить—вироста́ти, ви́рости, зроста́ти, зро́сти, позроста́ти, повироста́ти, порости́, підніма́тися, підня́тися; (сильно)—вигоня́тися, ви́гнатися.

Вырезывать, вырезать, вырезать—I) вирі́зувати, ви́різати, витина́ти, ви́тяти, тну, тнеш; (много)—повирі́зувати, повитина́ти.

Вырождаемость—звиродні́лість, лости; виро́джуваність, ности. **Национальная вырождаемость (денационализация)**—винародо́влення, ння.

Вырождаемый—виро́джуваний.

Вырождаться, выродиться—виро́джуватися, ви́родитися, перево́дитися, перевести́ся, зво́дитися, звести́ся, позво́дитися, ми́ршавіти, зми́ршавіти, марні́ти, ви́марніти. **Вырождаться национально (денационализироваться)**—винародовля́тися, ви́народовитися. **Выродившийся**—звиродні́лий. **Выродившаяся порода**—перері́д, ро́ду; перері́дка, ки; перево́дка, ки; переводня́, ні́ (Ця пшени́ця—перево́дка).

Вырождение—ви́родження, ння; вирожде́ння, ння; переві́д, ду (До́брому ро́ду нема́ переводу), перері́д, ро́ду. **Национальное вырождение (денационализация)** — винародо́влення, ння.

Выручать, выручить—I) визволя́ти, ви́зволити, відзво́ляти, відзволи́ти, ратува́ти, ви́ратувати, поратува́ти, виручати, ви́ручити, допомогти́, відкасну́ти кого від чого. **Выручаться, выручиться**—(безл.) уторжи́тися (Карбо́ванців з п'ятьдесят уторжи́лося, чи ні?). **Вырученный**—I) ви́зволений, ви́ручений; II) уторго́ваний (Усі вторго́вані гро́ші вкра́дено).

Выручка—I) ви́звіл, волу; поряту́нок, нку; допомо́га, ги; виручка, ки; II) вторго́вані гроші, уторгува́ння, ння; ви́торг, гу (Потра́тив усе своє вторгува́ння); III) (прилавок) —ля́да, ди; крамни́чний стіл.

Выряжать,-ся; вырядить,-ся—убира́ти, ся; убра́ти, ся; виряжа́ти, ся; ви́рядити, ся.

Высадочный—висадко́вий. **Высадок** — ви́садок, ка.

Высвобождать, -ся, высвободить, -ся— визволя́ти, ся; ви́зволити, ся; відзволя́ти, ся; відзволи́ти, ся; видобува́ти, ся; ви́добути, ся; (упираясь)— випру́чувати, ся; ви́пручати, ся (Дити́на із спо́витку ви́пручала ру́ки).

Высвобожденный—ви́зволений, відзво́лений, ви́добутий, ви́пручаний.

Высвобождение—визволя́ння, ння; визво́лення, ння; ви́звіл, волу; видобуття́, ття; (упираясь)—випру́чування, ння.

Выселять, выселить—виселя́ти, ви́селити, відселя́ти, відсели́ти; (насильно) — викида́ти, ви́кинути; (с земельного участка)—виругу́вувати; (многих)—повиругу́вувати (Я вас відселю́ звідсіль геть отуди́ над став).

Выселяться, выселиться — виселя́тися, ви́селитися, відселя́тися, відсели́тися, схо́дити, зійти́, посхо́дити з чо́го (Слобідські козаки́ ще за Хмельни́цького з України посхо́дили).

Выселение—виселя́ння, ння.

Высказывание—висло́влювання, ння; вика́зування, ння (Сміливе вика́зування пра́вди в вічі).

Выскабливание—вишкріба́ння, ння; вишкря́бування, ння; вискрома́джування, ння; ви́скріб, ребу; ви́шкреблення, ння; вискрома́дження, ння.

Высказывать, высказать—висло́влювати, ви́словити, вика́зувати, ви́казати, вимовля́ти, ви́мовити, виповіда́ти, ви́повісти (Цього не ви́кажеш слова́ми). **Высказанный**—ви́словлений, ви́мовлений, ви́казаний, ви́явлений. **Высказываемый**—висло́влюваний, вика́зуваний, вимо́влюваний, виповіда́ний.

Выскакивать, выскочить, выскокнуть— I) вистри́бувати, ви́стрибати, ви́стрибнути, виска́кувати, ви́скочити, ви́ска(і)кнути, виплигувати, ви́плигнути; II) вихо́плюватися, ви́хопитися, вихва́чуватися, ви́хватитися, ви́рватися, ви́рватися; III) (выскочить на теле)—наряди́тися.

Выслуга—I) ви́слуга, ги; заслу́га, ги; II) ви́служення, ння. **По выслуге лет**—ви́служивши свої літа́. **За выслугу лет**— за ви́слугу літ.

Выслуживание — вислуго́вування, ння; ви́служення, ння.

Выслуживать, выслужить—I) вислу́жувати, ви́служити, вибува́ти, ви́бути (Ви́служив, заслужи́в за рік коня́ собі); II) заслужи́ти.

Выслуживаться, выслужиться—вислу́жуватися, ви́слугуватися, ви́служитися, заслужи́тися (На всіх бре́ше —вислуго́вується перед па́ном).

Выслушивание, выслушание—вислу́хування, ння; ви́слухання, ння; (свидетелей на суде, вообще многих или многое)—переслу́хування, ння; переслу́хання, ння; (больного)—обслу́хування, ння; обслуха́ння, ння; переслу́хування, ння; переслуха́ння, ння.

Выслушивать, выслушать—вислу́хувати, ви́слухати, дослуха́ти, переслу́хати, прослу́хати. **Выслушивать все или всех** — переслу́хувати, переслу́хати. **Выслушивать до конца**—дослу́хувати, дослу́хати до краю. **Выслушивать больного** — обслухувати, обслу́хати. **Выслушанный**—ви́слуханий, переслу́ханий, дослуханий, обслу́ханий. **Выслушиваемый**—вислу́хуваний, вислухо́вуваний.

Высматривать, высмотреть—I) вигляда́ти кого, визира́ти кого; II) глядіти, нагляда́ти, нагле́(я)діти, пильнува́ти, назира́ти, назори́ти, пантрува́ти, ви́пантрувати, визира́ти, вигляда́ти, ви́глядіти що; (осмотреть)—видивля́тися, ви́дивитися в чому. **Высматривая**—визира́ючи, ви́зирцем, ви́зирці; III) **высмотреть невесту, ребенка**— нагле́діти молоду́, вигле́діти дітей.

Высмотренный—ви́гляджений, ви́зорений, назо́рений.

Высокий—високий, (у м.) височе́нький, (у в.) височе́нний, височе́зний; великий, (у м.) величе́нький, (у в.) величе́н(з)ний (Висо́ке не́бо. Височе́нні го́ри. На галя́вині стоїть величе́зний дуб, ви́щий за всі и́нші). **Высокая цена**—вели́ка, висо́ка ціна́. **Наивысший**—найви́щий.

Высокомерие—зарозумілість, лости; високоду́мство, ва; надмірні гордощі; надмі́рна пиха́, бундю́чність, ности.

Высокомерничать—зарозумі́ватися, зарозумі́тися, бути зарозумілим, ви́соко нести́ся, вдава́тися в пиху́, бундю́читися, пишни́тися (Не вдава́лись у столи́чну пиху, жартува́ли).

Высоконравственный — високомора́льний, високоети́чний.

Высокопарность—високохма́рність, ности; висо́ке літа́ння; високомо́вність, ности; пишномо́вність, ности; (шутл.)—високошти́льність, ности; наду́тість, тости.

Высокопочтенный — високопова́жний, ве́льми (ви́соко) шано́вний.

Высокоуважаемый — високошано́ваний, високопова́жаний.

Высокохудожественный — високоартисти́чний, високохудо́жній, високомисте́цький.

Высокочтимый—високошано́ваний, високопова́жний.

Высота—висо́чінь, че́ни; височина́, ні; височиня́, ні; висо́та, ти́; вишиня́, ні; висо́кість, кости. **Высоты**—високо́сти, висо́кість, верши́ни. **На одной высоте с кем**—врівні з ким. **Высотой**—заввишки, звишки, ви́соко. (А в тім покої були вікна на три са́жні ви́соко). **С высоты**—з височини́, з висо́ка (Ви щасли́ві, висо́кії зорі, все на світі вам ви́дко з висо́ка).

Выспрашивать, выспросить—випи́тувати, ви́питати що у кого, виві́дувати, ви́відати що у кого, допи́туватися, допита́тися чого у кого; (настойчиво)—настава́ти на ко́го. **Выспрашиваемый**—випи́туваний, виві́дуваний. **Выспрошенный**—ви́питаний, ви́віданий.

Выставка—вистава́, ви; ви́ставка, ки. **На выставку**—на по́каз.

Выставлять, выставить—виставля́ти, ви́ставити. Теснее: I) вистановля́ти, ви́становити (Ви́становили подві́йні ві́кна); II) вистро́млювати, ви́стромити, висува́ти, ви́сунути, витика́ти, ви́ткнути. **Выставленный**—ви́ставлений, ви́стромлений, ви́сунений.

Выстрагивать, выстрогать—вистру́гувати, ви́стругати, ге(м)блюва́ти, виге(м)блювати. **Выстроганный**—ви́струганий, ви́ге(м)блюваний.

Выстраивание—(о здании из дерева)—вибудува́ння, ння; будува́ння, ння; (из камня)—вимуро́вування, ння; мурува́ння, ння; (о войске)—ушико́вування, ння; шикува́ння, ння; ви́шикування, ння.

Выстрел—стріл, лу; по́стріл, лу; **холостой выстрел**—ви́стріл без набо́ю, сліпи́й.

Выстужать, выстуживать, выстудить—висту́джувати, ви́студити, вихоло́джувати, ви́холодити; (частым открыванием дверей)—ви́скрипати (Ви́скрипали ха́ту). **Выстуженный**—ви́стужений, ви́холоджений.

Выступ—ви́ступ, пу; (крыши)—ви́пуст, сту; (скалы)—при́скалок, лка; (земли, вдающейся в чужую землю)—за́кло, ла; (у печки для спичек и пр.)—кару́нка, ки.

Выступать, выступить—виступа́ти, ви́ступити, виходжа́ти, вихо́дити, ви́йти, вируша́ти, ви́рушити, вибира́тися, ви́братися; (резко вперед)—вирива́тися, ви́рватися; (из ряда)—висува́тися, ви́сунутися, вихиля́тися, ви́хилитися, ви́ставити, ви́статч, витика́тися, ви́ткнутися; (против кого)—става́ти про́ти, руша́ти на ко́го. **Выступать из границ приличия**—перейти́ ме́жі присто́йности.

Высчитывание—I) вирахо́вування, ння; обрахо́вування, ння; вилі́чування, ння; облі́чування, ння; (учет)—о́блік, ку; II) (из заработка)—одверта́ння, ння; виверта́ння, ння; одрахува́ння, ння.

Высчитывать, высчитать—I) вирахо́вувати, ви́рахувати, обрахо́вувати, зрахува́ти, вилі́чувати, ви́лічити; (учитывать)—облі́чувати, облічи́ти, чи́слити, ви́числити, обчи́слити; II) (из заработка)—одверта́ти, одверну́ти, виверта́ти, ви́вернути (з платні ко́му).

Высший—ви́щий, найви́щий, зве́рхній (Ви́ща школа. Найви́ща вла́да). **Высшее положение**—ви́ще становище, зве́рхність, ви́щість. **Высшие классы общества**—верхи́ громадя́нства.

Высылать, выслать—висила́ти, ви́слати, надсила́ти, надісла́ти; (ссылать)—зсила́ти, зісла́ти; (много)—поз(ви)сила́ти; (отправлять)—виряжа́ти, ви́рядити, виправля́ти, ви́правити. **Высланный**—I) ви́сланий, надісланий;

II) (ссыльный)—засланий, висланець, нця; засланець, нця.

Высь—високість, кости; висота, ти; височінь, чіни, височиня, ні.

Выталкивание—випихання, ння; виштовхування, ння; виштурхування, ння; випирання, ння.

Выталкивать,-ся; вытолкать,-ся—випихати, ся; випхати, ся; випхнути, ся; виштовхнути, ся; виштурх(к)ати, ся; виштовхнути, ся; виштур(к)ати, ся; виштурхнути, ся. **Выталкиваемый**—випиханий, виштовхуваний, виштурхуваний. **Вытолканный, вытолкнутый**—випханий, випхнутий, виштовханий, виштурханий, вигнаний. **Выталкивающий**—випихач, ча.

Вытаращивать, вытаращить—вирячувати, вирячити, витріщати, витріщити, виторопити; (о многих)—повитороплювати, вилуплювати, вилупити, вип'ясти, очі видивляти, визиритися на кого. **Вытаращенный**—вирячений, витріщений, вибалушений.

Вытерпливать, вытерпеть—терпіти, витерплювати, витерпіти, стерплювати, стерпіти, перетерплювати, перетерпіти, одтерплювати, одтерпіти (Завсеми одтерпіли). **Вытерпеть до конца**—дотерпіти; (страдания, муки)—відстраждати; (много)—набідуватися, набідитися.

Вытеснять, вытеснить—витискати, витиснути, випирати, виперти, випихати, випхати; (выживать)—вигризати, вигризти кого звідки. **Вытесненный**—випертий, витіснений, випханий. **Вытесняемый** — витискуваний, випираний, випиханий.

Вытирание—витирання, ння; утирання, ння; обтирання, ння.

Вытравливать, вытравлять, вытравить—витравлювати, витравляти, витравити, витроювати, витроїти. **Вытравленный**—витравлений, випасений, витолочений, витруєний; (о плоде)—зігнаний. **Вытравленный луг, поле**—витолочений, випасений.

Вытье—виття, ття; квиління, ння; скигління, ння; (оплакивание)—заводи, дів; голосіння над ким.

Вытягивать, вытянуть—I) (извлекать)—витягати, тягти, витягти, стягати, стягти; II) (протягивать)—випростувати, випростати, простягати, простягти.

Вытяжка—I) витягання, ння; витягнення, ння; випнутість, тости; (стоять на вытяжку)—стояти наввипинку, випинаючись; II) (сущ.)—витяжка, ки; екстракт, ту; III) **вытяжки сапожные**—витяжки; IV) витяжний душник, ка; витяжка, ки.

Выучивание—вивчання, ння; навчання, ння; завчання, ння; вивчення, ння; навчіння, ння.

Выучивать,-ся; выучить,-ся — вивчати, ся; вивчити, ся; навчати, ся; навчити, ся. **Выучиваемый**—вивчуваний. **Выученный**—вивчений, навчений.

Выхватывание—вихоплювання, ння; вихвачування, ння; вихоплення, ння; вихвачення, ння; вихват, ту.

Выхлопатывать, выхлопотать—виправляти, виправити, виклопотувати, виклопотати що, вистаратися про що, (реже) чого (Ти-ж грошей вистарайсь).

Выход—вихід, ходу; хід, ходу (З нашого подвір'я два виходи). **Найти выход**—зарадити кому, порадити собі з чим, дати собі раду, пораду.

Выходной—вихідний, виходовий. **Выходной день**—вільна (вихідна) днина. **Выходное пособие**—вибувна, вихідна допомога.

Выцарапывать, выцарапать, выцарапнуть—видряпувати, видряпати, вишкрябувати, вишкрябати, видирати з чиїх пазурів. **Выцарапанный**—видряпаний, вишкрябаний, видертий.

Вычерпывать,-ся; вычерпать,-ся — вичерпувати, ся; вичерпати, ся. **Вычерпанный**—вичерпнутый, вичерпаний. **Вычерпывающий** — вичерпний (вичерпні звістки, вичерпна машина), черпальний (Черпальна машина). **Вычерпываемый**—вичерпуваний.

Вычет—одвертання, ння; олічка, ки; одрахування, ння. **Сделать вычет из жалованья**—вивернути, одвернути з платні, зробити одрахування з платні; (как наказание)—зробити одбаву з платні.

Вычисление—обчисляння, ння; обчисління, ння; обчислення, ння; вилічування, ння; рахування, ння; вирахобування, ння; обрахобування, ння.

Вычислять, вычислить—обчисляти, обчислити, вилічувати, вилічити, злічити, вирахобувати, вирахувати, обрахувати, розлічувати, розлічити.

Вычитание—віднімання, ння; відліч, чи; обліч, чи.

Вычитать, вычесть—віднімати, відняти, одчисляти, одчислити, відлічувати, відлічити. **Вычитаемый**—віднімаений, відлічуваний.

Вычитывать, вычитать—вичитувати, вичитати (книгу в книзі); начитувати, начитати. **Вычитанный**—вичитан-

ний, начи́таний. **Вычитаемый**—ви(на)чи́туваний.

Вычурность—вига́дливість, вости; химе́рність, ности; кучеря́вість, вости.

Вычурный—I) мере́жаний, цяцько́ваний; II) вига́дливий, химе́рний, кучеря́вий, вузлува́тий, му́дрий, примхува́тий. **Вычурно**—вига́дливо, химе́рно, кучеря́во, вузлува́то, примхува́то.

Вышеизложенный—вищепо́даний, вищеви́ложений, звищпи́саний, пови́щий.

Вышеименованный--вищена́званий, вищмено́ваний.

Вышеисчисленный — вищезрахо́ваний, вищезлі́чений; (п е р е ч и с л е н н ы й) —вищеви́числений.

Вышележащий—пови́щий.

Вышенаписанный — вищенапи́саний, звишпи́саний.

Вышеоб'явленный — вищеоповіщений, вищеознайо́млений.

Вышеозначенный—вищезазна́чений, зазна́чений вгорі; вишепока́заний.

Вышеприведенный—вищенаве́дений.

Вышереченный—вищерече́ний.

Вышесказанный—вищеска́заний.

Вышеуказанный—вищепока́заний.

Вышеупомянутый—вищезга́даний, передшезга́даний.

Вышка—I) вартівня, ні; дозірна́ ве́жа; II) горі́шня світли́ця, ці; III) горі́ще, ща.

Вышлифовать—одшліфува́ти, ви́шліфувати; (п е р е н о с н о) ви́гладити (К и ї в б у д ь-я к о́ г о н е т е́ с у в и́ г л а д и т ь).

Вышучивание—висміювання, ння; висміва́ння, ння; жартува́ння з ко́го.

Выщелачивание—золі́ння, ння; лу́жіння; ння; ви́зоління, ння; ви́лужіння, ння; (п о ч в ы) вилуго́вування, ння; ви́лугува́ння, ння.

Выяснение—ви́яснюваня, ння ви́яснення, ння; з'ясо́вування, ння; з'ясува́ння, ння; висвітлювання, ння; висвітлення, ння; усвідо́млювання, ння собі; усвідо́млення, ння.

Вьюга—заметі́ль, іли; хуртови́на, ни; завірю́ха, хи; мете́лиця, ці; за́меть, ти; сніжни́ця, ці; сніговійниця, ці; фу́га, ги; ху́га, ги; завія, вії; хурте́ча, чі; віхола, ли; (с м о к р ы м с н е г о м) —хвижа, жі; хви́ща, щі.

Вьюк—юк, ю́ка; в'ю́к, ка; торо́ки, ків; ладу́н, на; (ч а щ е)—ладу́нок, нку; тлумо́к, мка (О д в я з а́ в л а д у́ н о д т о́ р о к а і в і д р о́ о л и́ в и н а т о ч и́ в).

Вьючить—I) ючи́ти, в'ючи́ти (ко́ні, верблю́ди); II) приторо́чувати, що; в'ючи́ти, що; ладува́ти на ко́ней що.

Вьющийся—(о р а с т е н и и)—в'юнкува́тий, ви́ткий, батожи́стий, тичковий, тични́й (Т и ч к о в а́ к в а с о́ л я); (о в о л о с а х)—кучеря́вий.

Вязанка — в'я́зка, ки (напр., сіна, бу́бликів); обере́мок, мка; о́берем, му (дров); в'яза́нка, ки (дров).

Вязанный—I) в'я́заний; II) пле́тений (П л е́ т е н а р у к а в и́ ц я).

Вязкость—ли́пкість, кости; липу́чість, чости; ма́сткість, кости; гру́зькість, кости; гле́вкість, кости; глеюва́тість, тости; (в х и м и и—о ж и д к о с т и)—гу́стість, тости.

Вязь—в'яза́ння, ння; звяза́ння, ння; в'я́зь, в'я́зи. **Цветочные вязи**—кити́ці з квітів, гірля́нди. **Писано вязью**—пи́сано в'я́ззю, пле́теним письмо́м.

Вялить, вывялить—в'яли́ти, звяли́ти (В'я л и́ т ь р и́ б у. Ч у ж и н а́ в'я л и́ т ь, я к б и л и́ н у). **Вяленный**—в'я́лений, в'я́лий (П р о с і́ л ь н о - в'я́ л а і с в і́ ж а р и́ б а).

Вялость—I) зв'я́лість, лости; прив'я́лість, лости; II) мля́вість, вости; кво́лість, лости.

Вялый—I) зав'я́лий, прив'я́лий; II) мля́вий, оспа́лий, кво́лий; (н а с м е ш.)—лемішкува́тий, мару́дний, розлі́злий. **Делать вялым, вялить**—в'яли́ти, звяли́ти. **Вяло**—мля́во. **Делать вяло**—роби́ти мля́во, роби́ти, як не своїми.

Вящий—бі́льший, ви́щий, кра́щий, лі́пший.

Г

Гавань—га́вань, ни; по́рт, рту; при́стань, ни.

Гавкать—бреха́ти, га́вкати, гавкоті́ти, ти́ш (Т и х о в с е л і́, т і́ л ь к и д е н е-д е с о б а́ к и б р е́ ш у т ь).

Гадание—ворожі́ння, ння; ворожба́, би́; воро́жбитство, ва.

Гадательный—I) здога́дний; II) непе́вний. **Гадательно**—I) здога́дно, за здо́гадом; II) непе́вно.

Гадать—I) ворожи́ти; II) гада́ти, міркува́ти про що, розважа́ти що (С т а́ л и д у́ м а т и г а д а́ т ь, ч и м д и т и́ н у г о д у в а́ т ь).

Гаерство—вдава́ння кумедій, блазну́вання, ння; блазе́нство, ва; дурнику́ва́ння, ння; штука́рство, ва.

Гаерствовать—кумедія́нити, блазнува́ти, штука́рити.

Газета—газе́та, ти; часо́пис, су; (е ж е-

дневная)—щоденний часопис, щоденник, ка; (еженедельная)—тижневик, ка. **Стенная газета**—стінний часопис, стінна газета. **Устная газета**—усна газета.

Газетный—газетний, часописний (Газетна оповістка), газетярський (Газетярська праця).

Газетчик—газетяр, ря; газетник, ка; дневникар, ря.

Газовидный—газуватий.

Газовый—газовий (Газове світло).

Газоем—газозбір, збору.

Газокалильный—газожаристий, накарбований газом.

Газомер, газомеритель—газомір, ру.

Газометр—газомір, ру; газометр, тру.

Газомотор—газомотор, ра; газовий мотор, газовий двигун.

Газообмен—виміна газів, газообміна, ни.

Газообразность—газуватість, тости; газовість, вости.

Газообразный—газуватий.

Газоосвещение — газоосвітлення, ння; газове світло; газове освітлення, ння.

Газопровод—газопровід, воду.

Газопроводный—газопровідний. **Газопроводные материалы** — газопровідна снасть, газоснасть, сти.

Газопроводчик—газопровідник, ка; газовий майстер, стра.

Галантерейный—галантерійний. **Галантерейность**—галантерійність.

Галантерея—галантерія, рії. **Галантерейщик**—галантерійник, ника.

Галиция—Галичина. **Галицийский**—I) галицький; II) (относ. к галичанам)—галичанський.

Галлерея—галерея, реї; (открытая, обыкновенно с фасада)—підсіння, ння; (вокруг дома)—кружганок, ка; (крытая галлерея вокруг церкви)—опасання, ння; басань, ни.

Галлицизм—галліцизм, му.

Галлон—галон, ну.

Галлюцинация—галюцинація, ції; галюцинування, ння; мана, омана, ни; обмара, ри; примара, ри; (слуха)—слухова омана; (зрения)—зорова омана.

Галлюцинировать — маги галюцинацію, оману, обмару; галюцинувати.

Галстук—галстух, ха; краватка, ки. **Заливать за галстук**—запиватися, напиватися, торкати (Отіхороший чоловік, тільки торка багато, а голова золота).

Гальванизация, гальванизирование — гальванізування, ння.

Гальванизировать—гальванізувати. **Гальванизированный** — гальванізований, погальванізований.

Гальванизм—гальванізм, му.

Гальванический—гальванічний. **Гальванический ток**—гальванічний протік, току; гальванічний струмінь, меня. **Гальванически**—гальванічно.

Гальванометр—гальванометр, тра; гальваномір, ра.

Гальванопластика — гальванопластика, ки. **Гальванопластический**—гальванопластичний.

Гам—гамір, ору; гам, у.

Гамма—гама, ми; скаля, лі.

Гарантировать—гарантувати, загартантувати, безпечити, забезпечувати, забезпечити, убезпечити, убезпечати, дати заруку. **Гарантированный**—гарантований, забезпечений, убезпечений.

Гарантия—гарантія, тії; забезпека, ки; убезпека, ки; запорука, ки; заруга, ки.

Гардероб—гардероба, би; (теснее)—I) одіж, одежи; убрання, ння; II) оде(і)жна шахва. **Обзавестись гардеробом**—справитися, справити всю потрібну одежу (Справили дівці все, хоч і заміж).

Гардеробный—гардеробний, оде(і)жний.

Гарем—харем, му; жіночі покої, коїв. **Гаремный**—харемний, харемовий.

Гармонизировать—гармонізувати, згармонізувати.

Гармонировать—гармонювати з чим і до чого, ладнати з чим; (подходить)—пасувати до чого, лицювати до кого, до чого (Цей випадок нібине лицює до загального образу Карпенка - Карого); не різнити з чим.

Гармоничность—гармонійність, ности; гармонічність, ности.

Гарнитур—гарнітура, ри; окраса, си; оздоба, би (I рек во гніві: потреблю твою красу, твою оздобу).

Гарцювание (на лошади)—гарцювання, ння; вигравання конем; (о лошади)—басування, ння; вигравання.

Гарь—гар, ру; згарятина, ни; горіле, лого (Смердить горілим); (от волос, шерсти) — с(ш)малятина, ни; паленина, ни; (от бумажной полотняной ткани) — портнина, ни.

Гасить—I) (огонь)—гасити, шу, сиш; погасити, шу, сиш; вгашати, вгасити, вигашувати, вигасити, згашати, згасити (Вигасила жар на вугілля); II) (известь)—розпускати вапну,

люсувáти. **Гашеный** (о б и з в е с т и)—розпýщена, гáшена, люсóвана, вáпна.

Гаснуть—гáснути, згасáти, гасйтися, примеркáти, примеркнути (Г á с н е с о н ц е. З г а с á є п о ж é ж а. М і́ с я ц ь п р и м е р к á є).

Гастрический—гастрйчний, гастрі́йний, шлункóвий, черевний (Г а с т р и́ ч н і х о р ó б и).

Гастроном—I) гастронóм, ма; II) смакóша, ші; ласýн, нá; ласі́й, ія́.

Гать—трéбля, лі; гать, ти; гат, ту; гáта, ти; гáтка, ки; (м а л е н ь к а я у б е р е г а)—пригáток, тка.

Гвоздь, гвоздик—I) цвях, хá; цвя́шок, гвіздя́р, рá.

Гвоздеобразный—гвіздкувáтий, цвяхувáтий.

Гвоздильня—цвяхáрня, ні; гвіздáрня, ні.

Гвоздь, гвоздик—I) цвях, хá; цвя́шок, шка; гвіздóк, здкá; (с а м ы й б о л ь ш о й)—смертéльник; (д л и н н ы й и т о н к и й, п о л о в о й и к р о в е л ь н ы й)—бретнáль, ля́; брентáль, ля́; (д л я о б и в к и)—цвя́шок, шка; (п о д к о в н ы й)—ухнáль, ля́; вухнáль, ля́; (д л я ш и н)—шинáль; (д л я т е с а)—гонтáль, ля; (б о л ь ш о й и з а г н у т ы й)—костя́ль, ля; (д е р е в я н н ы й б о л ь ш о й)—тйбель, бля. **Усеянный гвоздиками**—цвяхóваний, вйцвяхóваний.

Где—де; **где-бы**—де-б; **где-бы ни**—хоч де; **где-бы то**—де-б-то; **где-бы то ни было**—аби-де; **кое-где**—де-де, де-неде, десь-нé-десь, подéкуди, дéкуди; **где-же**—де-ж, де-то; **где-нибудь**—денéбудь, де-будь, десь, абй-де, бýдлі-де; **где попало**—абй-де.

Гегемония—гегемóнія, нії; передувáння, ння; прóвід, прóводу.

Гекзаметр—гексáметр, тру.

Гектар—гектáр, ра.

Гектограмм—гектогрáм, мá.

Гектограф—гектóграф, фу.

Гектолитр—гектолі́тр, тра.

Гектостер—гектостéр, ра.

Генеральный—загáльний, головнйй, генерáльний. **Генеральное межевание**—загáльне (генерáльне) межувáння. **Генеральное сражение**—бій остатóчний. **Генеральный штаб**—генерáльна (найвйща) військовá упрáва.

Генератор (ф и з.)—генерáтор, ра (Г е н е р á т о р е л е к т р и́ ч н о г о п р о т ó к у; г е н е р á т о р п р ó м е н я, с в і́ т л а).

Генерация—I) (п р о и с х о ж д е н и е)—похóдження, ння; II) (п о к о л е н и е)—генерáція, ції; поколі́ння, ння; колі́но, а.

Генетический—генетйчний (Г е н е т и́ ч н и й з в я з ó к п о д і́ й).

Гениальный—генія́льний. **Гениальность**—генія́льність, ности.

География—геогрáфія, фії; землéпис, су.

Географический—географі́чний, землепйсний. **Географическая карта**—мáпа, пи.

Геодезический—геодезйчний.

Геодезия—геодéзія, зії.

Геология—геолóгія, гії. **Геологический**—геологі́чний. **Геолог**—геóлог, га.

Геометрия—геомéтрія, рії. **Геометрический**—геометрйчний.

Гербарий—гербáрий, ія; зільнйк, кá; травнйк, кá.

Германия—Гермáнія, нії; Німéччина, ни.

Германизм—германі́зм, му.

Герметический—герметйчний. **Герметически**—герметйчно. **Герметичность**—герметйчність, ности.

Героизм—герoїчність, ности; герóйство, ва; герoїзм, му.

Героикомический—героїкомі́чний.

Гиалургия—гіялýргія, ії; гýтництво, ва; скля́рство, ва; виробнйцтво скла.

Гибель—I) загйн, ну; загйбіль (загйбель), бели; згýба, би; (р е ж е)—погйбель, ли; гйбель, бели; погýба, би; (е щ е р е ж е)—пáгуба, би; згйн, ну; загйб, бу; загйба, би. **Привести к гибели**—довéсти до загйну. II) **Несметное множество**—тьма тьмéнна, до напáсти, до смýтку.

Гибельно—згýбно, загйбно (З а г и́ б н о р о б и́ т и в з а в ó д і).

Гибельный—згýбний, згублйвий, загйбний, погýбний, погйбельний. **Гибельная вещь, происшествие**—погýба, би.

Гибкий—гнучкйй, гнýчий, гинкйй, бгачкйй (Т о п ó л я г н у ч к á т а в и с ó к а. Г н ý ч к а ч é с н і с т ь. П á н с ь к а п р а в д á н а в с і б ó к и г н ý ч а. Б г а ч к á с о в і с т ь); (к о л е б л ю щ и й с я)—хисткйй, хипкйй, хилкйй; (э л а с т и ч н ы й)—вигйнистий, вигинчáстий.

Гибкость—гнýчкість, кости; гнýчість, чости; хйсткість, кости; хйлкість, кости; хвйсткість, кости; вигйнистість, тости.

Гибнуть—гйнути, загибáти, пропадáти, гйбіти (Л и х á г о д и́ н а—а я п р и т к н ý в с я д о с т і н и́, т а т а к і г и́ б і ю. М ý с и м о г и́ б і т и, б о н е м á в щ о б д я г т и́ с я).

Гигант—вéлетень, тня; вéлет, та; гігáнт,

Гигантский—велетéнський, гігáнтський (В е л е т é н с ь к і т о в с т é н н і л і́ я н и).

Гигиена—гігі́єна. ни. **Гигиенически**—гігієні́чно. **Согласно правилам гигиены**—за гігі́єною.

Гигрометр—гігромéтр, тра; вогкомі́р, ру.

Гигрометрический—гігрометри́чний.

Гигрометрия—гігромéтрія, рії.

Гигроскоп—гігроско́п, пу. **Гигроскопический** — гігроскопі́чний. **Гигроскопичность**—гігроскопі́чність, ности.

Гидравлика—гідра́вліка, ки.

Гидравлический—гідравлі́чний.

Гидрат—гідра́т, ту; **гидрат окиси**—гідра́т, ту о́кису; водо́кис, су; гідро́кис, су.

Гидродинамика—гідродина́міка, ки. **Гидродинамический**—гідродинамі́чний.

Гидростатика—гідроста́тика, ки. **Гидростатический**—гідростати́чний.

Гимнастика—гімна́стика, ки. **Занятие гимнастикой** — гімнастикува́ння, ння. **Упражняться в гимнастике**—гімнастикува́тися. **Гимнастический**—гімнасти́чний.

Гинеколог—гінеко́лог, га; лі́кар для жіно́чих хоро́б.

Гинекология—гінеколо́гія, гії.

Гипербола—гіпе́рбола, ли; переса́да, ди; прибі́льшення, ння. **Гиперболический**—гіперболі́чний.

Гипертрофированный (н е н о р м а л ь н о р а з р о с ш и й с я) — гіпертрофі́чний, гіпертрофо́ваний, перерó́щений.

Гипертрофия—гіпертро́фія, фії; перéріст, ро́сту.

Гипнотизирование—гіпнотизува́ння, ння; загіпнотизува́ння, ння.

Гипнотизированный — гіпнотизо́ваний, загіпнотизо́ваний.

Гипнотизировать—гіпнотизува́ти, загіпнотизува́ти.

Гипнотизм—гіпноти́зм, му.

Гипотеза—гіпо́теза, зи; до́мисл, лу; здо́гад, ду; припу́щення, ння.

Гипотенуза (г е о м.)—гіпотену́за, зи; протиле́жник, ка.

Гипподром—гіподро́м, му; біго́вище, ща; бігови́сько, ська.

Гипс—I) гіпс, су; II) алеба́стр, тру.

Гистология—гістоло́гія, логії. **Гистологический**—гістологі́чний.

Глава—голова́, ви́; глава́, ви́; (т е с н е е) —I) господар, ря; хазя́їн, на; II) (н а ц е р к в и) — верх; (к у п о л)—ба́ня, ні; (м а к у ш к а)—ма́ківка, ки; III) (в к н и г е)—ро́зділ, лу (Т о м п е́ р ш и й, р о́ з д і л т р е́ т і й). **Во главе**—на чолі́ (На ч о л і́ в і́ й с ь к а). **Быть во главе**—вести́ пе́ред, стоя́ти на чолі́.

Главенство, главенствование — головува́ння, ння; старшува́ння, ння; старшинува́ння, ння; зве́рхність, ности; верх, ху; верхово́діння, ння; про́від, воду.

Главенствовать—головува́ти, старшува́ти, старшинува́ти, проводирюва́ти, пе́ред вести́, верхово́дити, ватажкува́ти.

Главное—головне́, суть, ти; **самое главное**—найголовні́ше, головна́ річ, головна́ суть.

Глагол—I) (с л о в о) — глаго́л (ц.-сл.); II) (г р а м.)—дієсло́во.

Гладить, выгладить—рівня́ти, вирі́внювати, ви́рівняти, зрівня́ти (З а г а́ д а н о ш л я х и́ р і в н я́ т и). **Гладить дорожку**—пи́ти на ко́ні, доро́гу гла́дити. **Гладить утюгом**—прасува́ти, ви́прасувати (білизну); **галом (стекл. шаром)**—гали́ти, ви́талити. **Глаженый** (у т ю г о м) — прасо́ваний, ви́прасований; (г а л о м)—ви́галений.

Гладить, погладить—гла́дити, погла́дити, жа́лувати, пожа́лувати (З а ш е́ р с т ю г л а д ь, а н е п р о́ т и ш е́ р с т и. П о г л а́ д и л а (п о ж а́ л у в а л а) д и т и́ н у п о г о л о́ в ц і).

Гладкий, гладенький—рі́вний, ви́гладжений, гладе́нький; (р е ж е)—плавки́й (П л а в к и́ й с т и л ь. С п о т и к а́ є т ь с я н а р і́ в н і й с т е́ ж ц і. Г л а д е́ н ь к е м о́ р е. Ч и с т і л, ч и о с л і́ н ч и к—т а к е́ в с е п л а в к е́, г л а д е́ н ь к е). **Совершенно гладкий**—гладі́сінький, рівні́сінький. **Гладкая санная дорога**—плавки́й шлях. **Гладко**—гладе́нько, рі́вно, пла́вко (З а ч е с а́ л а с я г л а д е́ н ь к о. С н і г у т е́ р т и й—ї х а т и п л а́ в к о). **Совершенно гладко**—гладі́сінько, рівні́сінько. **Глаже**—рівні́ше, плавкі́ше.

Глажение—I) гла́діння, ння; рівня́ння, ння; вирі́внювання, ння; II) (у т ю г о м)—прасува́ння, ння.

Глаз—о́ко; (у м.)—о́чко, о́чечко, оченя́, оченя́тко; (м н.)—о́чі, о́чка, оченя́та, оченя́тка, очи́ці, ві́ченьки (О г л а з а х н а в ы к а т е)—ви́рла, баньки́, булька́ні, о́чі зве́рху. **С глазу на глаз**—віч-на́-віч, сам-на́-сам з ким; у чоти́ри о́чі, на дві па́рі оче́й, на само́ті. **Своими глазами**—на свої о́чі, на вла́сні о́чі, очеви́дячки, нао́чне. **За глаза**—поза́очі, позаочи́ма. **Прочь с глаз**—геть з пе́ред оче́й.

Глазирование, глазировка—I) глазурува́ння, ння; глянсува́ння, ння; II) (п о с у д ы)—полива́ння, склі́ння, ння.

Глазировать—I) глазурува́ти, глянсува́ти; II) (п о с у д у)—полива́ти, скли́ти. **Глазированный** (о п о с у д е)—поли́ваний, поли́в'яний. **Глазированная посуда**—поли́ва. **Глазированная бумага**—глянсо́ваний папі́р.

Гласить (юрид. терм.) — звучáти (Стаття́ закóну звучи́ть так); казáти, говори́ти (Закóн кáже, говóрить; стаття́ закóну кáже, говóрить), виголóшувати.

Гласно—прилю́дно, привселю́дно, не кри́ючись.

Гласность—глáсність, ности; прилю́дність, ности; привселю́дність, ности; вселю́дна відóмість. **Предать гласности**—подáти до вселю́дної відóмости.

Гласный—I) глáсний, прилю́дний, привселю́дний; II) (грам.)—самоголóсний, голосни́й. **Гласная буква**—голосíвка; III) глáсний (Зéмський глáсний).

Глауберова соль—сірчанокислий нáтрій, глáвберова сіль, сóли.

Глинобитный—вальковий, валькóваний, ляпáчний.

Глотание—ковтáння, ння; глитáння, ння.

Глотательный—ковтáльний.

Глотать, глотнуть, проглотить—ковтáти, ковтну́ти, проковтну́ти, глитáти, гли(т)ну́ти, прогли́нути; (грубо)—лигáти, лигну́ти. **Глотать слюнки**—сли́нку ковтáти.

Глотка—горля́нка, ки; прóлиг, гу; (неточно)—гóрло, ла; (грубо)—пéлька, ки. **Заткнуть глотку**—заткну́ти пéльку, заци́тькати, заціпити. **Во всю глотку**—на все (ціле) гóрло, на всю горля́нку.

Глубина—глиб, бу; глибинá, ни́; глибиня́, ні; глибíнь, біни; глибочиня́, ні; глибочíнь, чíни; глибóкість, кости.

Глубиною, в глубину—завгли́бшки, завгли́б, навгли́бшки. **Из глубины веков**—з дáлечи вікíв, з гли́бу століттів. **Проникать в глубину**—досягáти вглиб чого.

Глубокий—глибóкий; **очень глубокий**—глибочéзний, глибочéнний. **Глубокий снег**—завални́й сніг. **Глубокий вечер**—пізні вля́ги. **Глубокая ночь**—глупá ніч, глупá північ. **Глубокая старина**—дáвня давинá. **Глубокая печаль**—тяжкá ту́га. **Глубокий поклон**—низьки́й уклíн (уклóну). **С глубокими обрывами**—крутоя́рий.

Глубоко—гли́боко; (ум.)—гли́бочко. **Все глубже и глубже**—що-рáз гли́бше. **Там очень глубоко**—там ду́же гли́боко, там дна немá. **Глубоко-ли тут**—чи гли́боко тут води́. **Задевать глубоко**—займáти зглибóка.

Глубокомысленность, глубокомыслие—глибокоду́мність, ности; глибóка розвáжність, ности.

Глубокомысленный — глибокоду́мний, прему́дрий, вéльми му́дрий. **Глубокомысленно**—глибокоду́мно, прему́дро, вéльми му́дро.

Глубочайший—найгли́бший. **С глубочайшим почтением**—з найви́щою (з висóкою) пошáною.

Глубокоуважаемый — високоповáж(а)ний, високошанóвний.

Глумиться—глуми́тися, глумувáти, глузувáти з кого, на глум, на глу́зи брáти кого, кепкувáти, кпи́ти, шкелювáти з кого, коверзувáти над ким, знущáтися з кого.

Глумление—глум, му; пóглум, му; глузувáння, ння; знущáння, ння; пóсміх, ху; кепкувáння, ння; кпи́ни, и́н; посміхóвище, ща (З пóсміху люди бувáють).

Глупеть, оглупеть, поглупеть—дурніти, дурнíшати, подурнíшати, безглу́здити, обезглу́здіти, збезглу́здіти.

Глуповатый—придуркуватий, придуру́ватий, дурувáтий, дуркувáтий, приду́рок, недоу́мкуватий, недóум, недóумок, нему́дрий, туманувáтий, безклéпкий, прицу́цуватий. **Он глуповат**—не мáє деся́тої, чи однієї клéпки в голові.

Глупость—I) нерóзум, му; дурни́й рóзум; недоу́мство, ва; дур, ду́ру; ду́рість, ости; ду́рощі, щів; II) (мелочь)—дурни́ця, ці. **Что за глупости!**—що за дурни́ці!

Глупий—нерозу́мний, дурни́й, дурноголóвий, безголóвий, дурновéрхий, на рóзум небагáтий; (описательно)—зелéний, макоцвíтний. **Глуп, как пробка**—дурни́й як пень, як сту́па. **Совершенно глупый**—дурнíсінький.

Глухой—глухи́й, оглу́хий. **Глух кто**—недочувáє хто, позакладáло кому; (о голосе)—зду́шений, приглу́шений, безгу́чний; (стене)—сліпá. **Глухое место в лесу и т. п.**—см. **Глушь. Глухая ночь**—глу́па ніч. **Глухой переулок, тупик**—сліпи́й зау́лок, зáзубень, бéзвихідь, ходи.

Глушитель—глуши́тель, ля; заглуши́тель, ля; глушни́к, кá (Заглуши́телі вíльної людськóї ду́мки).

Глушь (в лесу и т. п.)—глушинá, ни́; глушóвина, ни; глушня́, ні; пу́ща, щі; (дебрь)—нéтря, рі; зáстум, му; зáкутень, тня (Селó нáше у зáкутні такóму, що ніхтó туди́ не зáйде).

Глюкоза—глюкóза, зи.

Гнать—гнáти (я жену́), гони́ти (я гоню́), ту́рити, турли́ти, туря́ти, виганя́ти,

вигонити. **Гнать в шею**—гнати в три шия.

Гнев—I) гнів, ву; II) серце, ця; пересердя. **В гневе**—угнівившись, під гарячу руч. **Гневом запылать**—спалахнути гнівом, скипіти, розлютуватися.

Гневать,-ся и гневить,-ся—гнівати, ся (я гніваюся), гнівити, ся (я гнівлюся), покладати, покласти гнів на кого, прогнівляти, ся; прогнівити, ся; серце мати на кого, важким духом дихати на кого (Він на мене серце має ще й досі). **Гневающийся часто**—гнівливий.

Гневливость, гневливый — гнівливість, вости, гнівливий.

Гневный—гнівний, розгніваний, сердитий. **Гневно**—гнівно, розгнівано, гнівливо, із серцем.

Гнести—I) тиснути, муляти (Чобіт муляє); II) гнітити, пригнічувати, гнобити, тіснити, утискати, давити, згнічувати. **Гнетущий**—гнітючий.

Гнетение—гноблення, ння; утискання, ння; пригнічування, ння; пригнічення, ння.

Гниение—гниття, ття; **начало гниения**—загнивання, ння; загнилість, лости.

Гнилой—гнилий, прілий, зогнилий; (о зубе и дереве) — порохнавий, струпішілий; (о дереве)—трухлявий, трухлий, потрухлий. **Гнилая солома**—мерва, гній, гною.

Гнилостный—гнилявий, гнильний, гнилизняний, гниттьовий.

Гниль—гниль, ли; гнилизня, ні; гнилятина, ни; гнилля, лля (Як прийде Ілля, то наробить копам гнилля); гнилеча, чі; гниляччя, ччя; гнилота, ти; тліня, ни; (гниль в дереве)—трухлят(в)ина, ни; трухлина, ни; порохня, ні.

Гниючесть—гниючість, чости.

Гниючий—гниючий, гнильний.

Гниющий (гниющее болото и вообще место гниения)—гнилище, ща; гнилуха, хи; (гниющий остаток чего)—недогнилок, ка.

Гнойный—гнояний, гнійний (Гнояна болячка). **Гнойный нарыв, прыщ**—гноянка, ки.

Гноиться, гнаиваться—гноїтися; (о ране)—ятрітися (Ятриться виразка); (о глазах)—каправіти, закисати.

Гнусавый—гугнявий, гундосий.

Гнусить—гугнявити, гунявити, гугнити, гундосити.

Гнусность—мерзеність, ности; мерзотність, ности; ницість, цости; паскудство, ва; плюгавство, ва.

Гнусный—мерзений, мерзотний, ницій, паскудний, плюгавий, (сущ.) плюгавець, вця. **Гнусно**—плюгаво, паскудно и т. п.

Гнутие—гнуття, ття; згинання, ння; вгинання, ння.

Гнуть,-ся—гнути, ся; згинати, ся (Підкова не згинається), угинати, ся (Сила груш, аж дерево вгинається), хилити, ся; нагинати, ся; коцюрбити, ся; (в дугу)—лука ставати. **Гнутый**—гнутий, гнений. **Легко гнущийся**—гинкий (Гинкі цвяхи забити не можна, як з олова нібі).

Гнушаться кем, чем—гидувати (з) кого, (з) чого (ким, чим); бридити, ся ким, чим (З ким знавсь, водивсь, тепер гидують мною).

Говор—I) (диалект)—говірка, ки; мова, ви (Гуцульська говірка. Проста мова); II) (шум, гул голосов)—гомін, мону; говір, вору; (громкий)—гамір, мору (Чувся гомін і регіт. В містечку зчинився гамір. Гомін, гомін по діброві, туман поле покриває).

Говорить о ком, о чем—I) казати, жу, еш; говорити, мовити, мовляти про кого, про що, за кого, за що. Теснее: **(сообщать)**—промовляти, хвалитися кому (до кого). **Говорить в защиту кого**—говорити в обороні кого, промовляти за ким, за чим; II) (беседовать)—розмовляти, гомоніти з ким, про що, за що, балакати за що. **Говорить на каком-либо языке**—говорити якоюсь мовою (Говорити українською мовою, по-українському, ськи). **Откровенно говоря**—щиро кажучи. **Говорящий** (прилаг.)—говорящий, говорющий (Говорюща машина). **Неумеющий говорить** (о ребенке)—немовлящий (немовля, яти).

Говориться, говариваться — говоритися, казатися, мовитися, балакатися, вимовлятися, промовлятися (Те, що балакалося на лекції. Вимовлялося те, чого ніхто не чув). **Говорится** (т.-е. говорят)—говориться, кажеться, (мова) мовиться про кого, балакається. **Говоренный**—говорений, казаний, мовлений, балаканий.

Говорливо—балакливо, гомінливо; (быстро)—дріботливо (Стукотять, грюкотять гомінливі кузні).

Говорливость—балакливість, вости; балакучість, чости; говорючість, ости; гомонливість, вости.

Говорливий—балаку́чий, балакли́вий, гові́ркий, говорю́чий, гомінли́вий (Такий говіркий, за все розпитує. Гомонли́ва дітвора́).

Говядина—м'ясо, са; (коровье)—я́ловичина; (воловье)—бичи́на, ни; воло́вина, ни; воля́тина, ни.

Говяжий—я́ловичий, коро́в'ячий, воля́чий, воло́вий, бича́чий.

Год—I) рік, ро́ку; год, ду; лі́то, та (обыкнов. во мн. ч.—літа́). **Текущий год**—цей (пото́чний, біжу́чий) рік. **В этом году, в нынешнем году**—цього ро́ку, це́й рік. **В прошлом году**—того́ ро́ку, мину́лого ро́ку. **В прежние годы**—за коли́шніх (давні́ших) ро́ків; II) (возраст, годы)—вік, ку; літа́. (Молоді літа́. Дитя́чий вік). **Преклонные годы**—похи́лий вік.

Година (тяжкая)—лиха́ годи́на, ни; нещасна годи́на, чо́рна годи́на, злигодні, нів. **В годину бедствий**—під ли́ху годи́ну, під лихолі́ття.

Годиться, пригодиться—здава́тися, зда́тися, придава́тися, прида́тися на що й до чого, надава́тися, надати́ся на що й до чого, годи́тися, згоди́тися, знадобля́тися, знадоби́тися, в приго́ді ставати, в зна́добі бу́ти. **Годится** (прилично)—годи́ться, го́же, ли́чить, слід, подо́ба, випада́є, впада́є, приста́ло кому щось роби́ти (Не подо́ба дівці до козака́ та й вихо́дити. Не го́же тако́го говори́ти. Креса́ло та гу́бка козаку́ в доро́зі знадоби́ться).

Годичный—рокови́й, рі́чний, годови́й; (торжественный) — (у)рочи́стий (Рокови́й я́рмарок. Урочи́сте свя́то). **Годичный отчет**—рі́чне звідо́млення. **Годичное пребывание**—рі́чне (цілорі́чне) перебува́ння. **Годичный сбор** (дань, вознаграждение)—рокі́вщи́на, рокове́, годі́вщи́на (То я куплю́ за свою́ годівщи́ну). **Годичный срок найма**—годови́ще.

Годность—зда́тність, ности; прида́тність, ности; зді́бність, ности до чого й на що.

Годный—зда́тний, прида́тний, годя́щий, (реже)—спосі́бний, зді́бний, зуга́рний, (з)то́жий, ужитни́й, догі́дний на що, до чого (Таке́ догі́дне, що тільки на смі́тник).

Годовой—рокови́й, рі́чний, годови́й. **Годовой ребенок**—одно́літок.

Голова, головка, головушка—I) голова́, ви; (ум.) голі́вка, ки, голі́вонька, ки; (увел.) голови́ще. **Выше всех головою**—за всіх голово́ю ви́щий. **Мне приходит, пришло в голову**—ме́ні спада́є, спа́ло на ду́мку, упада́є, упа́ло на ду́мку, набіга́є, набі́гло на ду́мку, сплива́є, сплило на ду́мку. **Теряю голову**—не дам собі ра́ди, нестя́млюся, нестя́мки напа́ли ме́не. **Начальник, предводитель**—голова́. **Под головой, у головы**—в голова́х.

Головокружительный — головокру́тний, головокруті́жний, запа́морочний, запа́морочливий (Запа́морочлива пру́дкість поді́й).

Головоломный—I) (опасный)—карколо́мний (Карколо́мна робо́та); II) (об умств. работе, сложн. деле)—(за)моро́чливий, (за)моро́чний, моро́куватий (Заплу́тане й моро́чливе ді́ло).

Головомойка—на́труска, ки; нагі́нка, ки; прочуха́н, на; прочуха́нка, ки. **Задать головомойку кому**—да́ти нагі́нку кому, да́ти прочуха́на, почубе́ньків кому, нами́лити чу́ба (чупри́ну) кому.

Голодать—голодува́ти. **Сильно голодать**—го́лодом голодува́ти. **Начать голодать**—заголодува́ти. **Голодающий** (неимеющий пропитания)—голодня́к, ка́; голо́дник, ка́; голодю́к, ка́. **Голодающий люд**—голодняки́, кі́в; голодне́ча, чі.

Голос—го́лос, су; (редко)—глас; (ум.) голосо́к, ска; голосо́чок, чка; голосо́нько. **Совещательный голос**—дора́дчий го́лос. **Решающий голос**—вирі-ша́льний, ухва́льний го́лос. **Избирательный голос**—ви́борчий го́лос. **Иметь право голоса**—ма́ти пра́во на го́лос. **Подавать голос за кого-либо**—подава́ти го́лос за (на) ко́го, голосува́ти за (на) ко́го, віддава́ти го́лос ко́му. **Подача голосов**—голосува́ння. **Взять голос**—забра́ти го́лос. **Большинство голосов**—бі́льшість голосі́в, перева́га голосі́в. **По большинству голосов**—бі́льшістю (перева́гою) голосі́в. **Меньшинство голосов**—ме́ншість голосі́в.

Голословно—голослі́вно, бездо́відно, бездока́зано, безпідста́вно.

Голословность — голослі́вність, ности; бездо́відність, ности; бездока́заність, ности, безпідста́вність, ности.

Голословный—голослі́вний, бездо́відний, бездока́заний, безпідста́вний.

Голосование—голосува́ння, ння. **Прямое, всеобщее, равное, тайное голосование**—безпосере́днє, вселю́дне, рі́вне й пота́йне (тає́мне) голосува́ння.

Голубить—голу́бити, ми́лувати, любува́-

ти, пе́стити, пе́стувати кого́ (Він її цілу́є, він її лю́бу́є).

Голубой—блаки́тний, ясноси́ній, голуби́й.

Гон—I) гін, го́ну (Го́ном люде́й у поло́н гна́ли); II) (у косарей) —ру́чка, чки (Пройшли́ дві ру́чки); III) (охотн.)—го́ни, нів (Звіря́чі го́ни. Бобро́ві го́ни). **В гоны** (взапуски)—нави́передки, навза́води.

Гонение—I) гоні́ння, ння; гоне́ння, ння; гоньба́, би; гони́тва, ви; гони́тельство, ва (Гоні́ння на християн); II) (притеснение)—у́тиски, ків; гноби́тельство, ва.

Гонец—I) гіне́ць, гінця́; посланець, нця́; вістове́ць, вця́; II) (бот. Sedumare) —очи́ток, тка; очи́тки, ків; гіне́ць, нця́; молоде́нь, дня́.

Гонимый—гна́ний, переслідуваний, го́нений (Повста́ньте гна́ні і голо́дні).

Гонорар—гонора́р, ру; пла́та, ти; запла́та, ти; поче́сне, ого (Окрім зага́льної пла́ти за нау́ку, ще випла́чують поче́сне професора́м).

Гончарничать—ганчарюва́ти.

Гонять — ганя́ти, туря́ти, турля́ти (Хло́пці сюди́ ганя́ють воли́ до водопо́ю).

Гора—гора́, ри́; (ум.) гі́рка, гі́ронька, гі́рочка, бе́скид, ду. **Склон (склоны) горы** — згі́рок, ку; у́збіч (у́збочи) узгі́р'я, р'я; узбі́ччя, ччя. **Цепь гор**—па́смо гір. **По горе**—горо́ю, по горі́ (Доро́га йшла́ горо́ю. Ой чиї сірі воли́ по горі́ ходи́ли. **Не за горами**—незаба́ром, незаба́вом, невдо́взі, невзадо́взі. **Как гора с плеч**—як ка́мінь із се́рця, з плече́й (з пліч).

Горазд—зда́тний, здібний, доте́пний, умі́лий, тяму́щий, зуга́рний на що, до чого (На все зда́тний: до лю́бощів, до пісе́нь. Зуга́рний (і зуга́рен) теревені́ пра́вити). **Кто во что горазд**—хто́ що і як умі́є, хто на що здавсь (прида́вся).

Гораздо—I) бага́то, бага́цько, дале́ко, геть, зна́чно (Пшени́чний хліб бага́то кра́щий від жи́тнього. Дале́ко ле́гше. Вона́ геть бі́льше за ме́не зна́ла); II) до́бре, га́рно.

Горбистый — горбова́тий, горбува́тий. (Горба́стий ніс. Горбова́та дошка).

Гордиться—горді́ти, пиша́тися, пишни́тися, велича́тися, нести́ся ви́соко, заноси́тися, вино́ситися перед ким, попере́д кого, про́ти кого, ким, чим, з чого; (относи́ться с гордым презре́нием) — гордува́ти пе́ред ким.

Гордо—го́рдо, згі́рда, гордови́то, пи́шно (На ста́ві пи́шно ле́бідь плив). **Гордо держать себя**—го́рдо пово́дитися, нести́ся го́рдо, гонорува́ти, гонорува́тися.

Гордоватий — гордува́тий, горде́нький, гордови́тенький.

Гордость (чувство)—го́рдість, дости; гордови́тість, тости; (проявление и предмет гордости)—го́рдощі, щів (мн.); (надменность)—пиха́, хи́; пи́шність, ности; (гордое высокомерие) — гордува́ння, ння; згі́рдність, ности.

Гордый—го́рдий, гордови́тий, пи́шний, велича́вний; **гордый чем**—го́рдий чим і на що (Го́рда свое́ю красо́ю). **Принять гордый вид**—запиша́тися.

Горе—го́ре, ря; (ум.)—го́ренько, ка; го́речко, ка. **Предаваться горю**—в ту́гу вдава́тися. **Жгучее горе**—пеку́ча журба́, пеку́чий жаль, лю. **С горя**—з жалю́, з го́ря. **Причинять кому горе**—завдава́ти жалю́, ту́ги кому́. **Не оберешся горя**—не збу́дешся ха́лепи. **Мыкать горе**—поневіря́тися, горюва́ти. **Помочь горю**—запобі́гти ли́хові. **Испытать много горя**—зазна́ти бага́то ли́ха. **Не зная горя**—безнапа́сно, безжу́рно. **Не знающий горя**—безнапа́сний, безжу́рний.

Горевание—горюва́ння, ння; смуткува́ння, ння; сумува́ння, ння; журі́ння, ння; побива́ння за ким, за чим (Ко́ло мого се́рденька вели́ке журі́ння. Душа моя́ втоми́лась побива́нням).

Горевать—горюва́ти. Теснее: I) (печалиться)—жури́тися, тужи́ти, сумува́ти, побива́тися, па́дкувати, бі́дкатися за ким, за чим, по кому, по чому; II) (бедствовать)—бідува́ти, поневіря́тися, горюва́ння прийма́ти (Горюва́ла ні́чку, горюва́ла дві, на тре́тюю ні́чку ви́йшла на зорі́).

Горелый—горі́лий, па́лений (Горі́лий пеньо́к. Через ти́ждень і не пізна́єш па́леного сте́пу, як ру́та зелені́є). **Горелое**—сма́лятина, шма́лятина, па́лене. **Горелое место**—палени́на. **Горелый лес**—зга́р, зга́ри.

Горемыка—бідола́ха, хи; горопа́ха, хи; горюва́льник, ка; (ж. р.—горюва́льниця); сіро́ма́ха, хи; сіро́ма, ми; побіда́ха, хи; небора́к, ка; небора́ка, ки;

бідора́ка, ки, зазна́йбіда, ди; безтала́нник, ка; бездо́льник, ка.

Горемычный—бідола́шний, горопа́шний, сірома́шний, біда́шний, горю́шний, серде́чний, біде́нний, бідний, злиде́нний; (ум.)—бідне́нький, біднесенький.

Горестно — ту́жно, бо́лізно, гірко (Обіллється гірко сльоза́ми). **Горестно плакать, вздыхать**—ре́вно (ре́вне, жа́лісно) пла́кати, зідха́ти. **Горестно на сердце**—бо́лізно (ту́жно) на се́рці, бо́лізько в се́рці.

Гореть—горіти; (реже)—горітися, пали́тися (Без підпа́лу й дрова́ не горя́ть. От як зо́лото гори́ть. Ра́на гори́ть). Специальнее: I) **гореть** (без пламени)—же́вріти, же́врітися (Бе́зліччю жари́н же́вріла велете́нська пожари́на). **Гореть со стыда**—паленіти від со́рому; (шутл.)—пекти́ ра́ків. **Горящий**—горя́щий (Пе́ред хресто́м лампа́дочка горя́ща), спаленілий (Спаленілий со́ромом її ви́д, лице́), розгорілий.

Горечь—гіркість, ости; гіркота́, ти́ (Люблю́ я оцю́ горілку: і гіркота́ й солодне́ча. Життя гіркота́ й нудьга́). **В сердце горечь**—в серці горе́нить.

Горизонт—о́брій, о́брію; горизо́нт, ту; небозвід, зво́ду; кра́йнебо, ба; виднокру́г, га; небокру́г, га; кругови́д, ду; кругогля́д, ду; виднокло, ла (Хмари на о́брії. На кра́йнебі хма́рою темніє великий ліс. Нові й широ́кі горизо́нти). **Сойти, исчезнуть с горизонта**—зійти́ (зни́кнути) з о́брію, зійти́ з круга́ світа.

Горизонтально—горизонта́льно, позе́мно, лігма́, легма́.

Горизонтальность—горизонта́льність, ности; позе́мність, ности.

Горизонтальный—горизонта́льний, позе́мний, позе́мий, лежа́чий (В лежа́чому стано́вищі. Горизонта́льна лінія).

Горланить—горла́ти, верла́ти, репетува́ти, галаса́ти, зіпа́ти, галайкота́ти, вигала́йкувати (Нога́ми тупотіли, наввесь го́лос зіпа́ли).

Горло — I) го́рло, ла; горля́нка, ки; (вульг.)—пе́лька, ки. **Дыхательное горло**—ди́хало, ла; (ум.) ди́хальце; II) (в сосуде)—ши́пка, ки; го́рло, ла; го́рлечко, ка.

Горловина (отверстие в пропасть, кратер вулкана и т. д.)—джерело́, го́рло.

Горловой—горлови́й, горляни́й.

Горн—I) го́рно, на (ср. р.); го́рен, на (м. р.); (на кирпичных заводах)—гарто́вня, ні; II) (муз.)—го́рн, на; труба́, би; су́рма, ми; ріжо́к, жка́.

Горнозаводский—гірни́чний, гірни́чий. **Горнозаводский рабочий**—гірни́к, ка́.

Горнозаводство—гірни́цтво, ва.

Горнозаводчик—гірнопромисло́вець, вця.

Горнокаменный—камінний, ка́м'яний.

Горнорабочий—гірни́к, ка; гірни́ч(н)ий робітни́к; (в каменоломнях)—каменя́р, ра́; (в рудниках)—ру́дник, ка; (в шахтах)—шахтя́р, ра́, шахта́р, ря́.

Горнопромышленник — гірнопромисло́вець, вця; вла́сник гірни́чого підприє́мства.

Горнопромышленность—гірни́цтво, ва.

Горнопромышленный—гірни́чий, гірни́чний.

Горный—I) гірський, гірний, горови́й, верхови́нський (Гірський розбійник. Горова́ вода́. Верхови́нські озе́ра). **Горная цепь**—гірське па́смо, па́смо (па́смуга) гір (Па́смуги Тієнь-Ша́ну). **Горный кряж, хребет**—гірський кряж (кряжа). **Горная равнина**—полони́на; (ум.) полони́нка, полони́ночка. **Горное дело, промысел**—гірни́цтво. **Горное правление**—гірни́ча упра́ва. **Горная порода**—гірська поро́да, горотві́р, горотво́ру. **Горный институт**—гірни́чий інститу́т.

Город—місто, та; го́род, да.

Горообразование — горотво́рення, ння; горотворі́ння, ння.

Горообразовательный—горотво́рчий, горотво́рний (Горотво́рчі проце́си).

Гороховидный—горо́шкуватий, горо́хуватий.

Горсовет—міськра́да, ди.

Госорган—держо́рган, на.

Госплан—держпла́н, ну.

Горсть, горстка, горсточка—жме́ня, ні; (ум.) жмінька, ки; жмінечка, ки; (увел.) жме́нище (Взя́ти щось у жме́ню. Жме́ня пшени́ці, піску́). **Горсть льна, конопли** — го́рстка льо́ну, коно́пе́ль.

Горький—I) (на вкус)—гірки́й; (ум.)—гірке́нький, гіре́нький; II) (причиняющий горе)—гірки́й, при́крий; (бедственный) — гірки́й, безща́сний, злиде́нний. **Горькие упреки**—гіркі до́кори. **Горькое сожаление**—живи́й жаль. **Горькая участь**—гірка́ до́ля.

Горьковатый—пóгіркий, гіркувáтий, пригі́рклий, гірчáстий, гірчáвий, гіркéнький (Пóгіркий смак сóли. Пригі́ркле мáсло).

Горючий (легко горящий) — палки́й, пальни́й, запальни́й, горю́чий, огнепáльний (Палки́й (пальни́й) газ. Палки́й, як гу́бка. Лéгко запальни́й плин — нáфта). **Горючий песок, ветер и т. д.**—пеку́чий, палю́чий пісóк, ві́тер; смальки́й ві́тер. **Горючие слезы**—гіркі́, палкі́, пеку́чі, рéвні сльóзи (Палкі́ лили́ся сльóзи).

Горячесть—гаря́чість, чости; жар, ру; жáркість, кости; пеку́чість, чости; палю́чість, чости.

Горячечный — горячкóвий. **Горячечный бред**—гарячкóве мая́чення (маячі́ння).

Горячий—гаря́чий. Теснее: I) (жаркий, жгучий)—жáркий; (знойный)—сквáрний, палки́й, палю́чий. **Горячие слезы**—гаря́чі, палкі́, пеку́чі, рéвні сльóзи. **Горячее время**—гаря́чий час, палки́й час, пи́льна годи́на, прикрóтний час. **По горячим следам**—по тéплому слі́ду.

Горячить—гарячи́ти, підгарячáти, розпаля́ти, розпáлювати, розпікáти.

Горячность—гаря́чість, чости; гаря́чий дух, ху; зáпал, лу; óпал, лу; пал, лу; пáлкість, кости; завзя́ття, ття.

Горячо—I) гарячé, жáрко (I сюди́ гарячé, і туди́ болячé), печé (Надвóрі печé); II) (пылко, с горячностью)—пáлко, гарячé, загáрливо, огнéно.

Госпиталь—шпитáль, лю; (військовá) лікáрня, ні.

Госпитальный—шпитáльний.

Господствовать—I) панувáти, старшинувáти над ким, де (Неправда пáну́є на землі́); II) (преобладать, брать верх)—горувáти, домінувáти (Скрізь гору́ють руї́нницькі інсти́нкти).

Господствующий—пану́ючий, перевáжний (Пану́ючі клáси. Перевáжна там мóва—пóльська). **Господствующая черта** — перевáжна (пану́юча) ри́са, домінáнта.

Гостеприимно — гости́нно, гост(е)ли́во, гостелю́бно, гостелюби́во.

Гостеприимный—гости́нний, гостелю́бний, гостелюби́вий, гост(е)ли́вий, щи́рий, учти́вий (Прийшлá благáюча під гостелю́бний зáхист). **Гостеприимный хозяин**—гости́нний госпóдар, щи́рий хазя́їн.

Гостеприимство—I) гости́нність, ности; гостелю́бність, ности; гостелюби́вість, вости; гостли́вість, вости (Закóни арáбської гости́нности).

Гостиница—гости́ниця, ці; (стар.)—гости́ний дім, дóма; (отель)—(г)отéль, ля; (странноприимница)—вітáльниця, ці; (постоялый двор)—заї́зд, заїзди́й, постóялий двір.

Гостить—гостювáти, гости́ти, бу́ти в гості́ні (Наї́хали гóсті гостювáти). **Гостящий, гостивший (гоститель, гость)**—гостювáльник, ка; гість, гóстя. **Любящий гостить**—гостьови́тий.

Государственный — держáвний (I-ий Держáвний теáтр), скарбови́й (казенный). **Государственный порядок**—держáвний лад. **Государственное учреждение**—держáвна установá. **Государственная самостоятельность**—держáвна самості́йність.

Государство—держáва ви (Нáша радя́нська пролетáрська держáва).

Готовить—I) готувáти (я готу́ю); готóвити, виготовля́ти, лáгодити, джу, диш; ї́сти вари́ти, куховáрити; (ирон.)—кухтóритися; II) (снаряжать)—опоряжáти, ладнувáти, споряджáти, стрóїти.

Готовность—готóвість, вости; охóтність, ности (Весели́ть менé ї́х готóвість). **В готовности**—напоготóві, в готóві. **С готовностью**—рáдо, зáлюбки, з дорогóю душéю (Гей, чи всі напоготóві?).

Готовый—готóвий, готóв; (ум.)—готовéнький, наготóвлений, злáгоджений, злаштóваний, злáджений (Магази́н (крамни́ця) готóвого óдягу); (согласный, склонный)—готóвий на що, охóчий, лáден, дна, дне; рад, радні́ший (Це залюбки́ ладéн я зроби́ти). **Готовый к услугам**—готóвий до пóслуг.

Гофрировать—плоїти, гофрувáти.

Гофрированный—плóєний, гофрóваний.

Грабеж—I) грабі́ж, бíжу́; грабі́жка, ки; грабу́вання, ння; грабу́нок, нку; (разграбление) — плюндрувáння, ння; шарпани́на, ни; II) (обирательство)—зди́рство, ва; зди́рщина, ни; дряпі́жництво, ва.

Грабитель—I) грабі́жник, ка; грабівни́к, кá; II) (взяточник)—дері́й, ія; дерýн, нá; дери́люд, да; зди́рщик, ка; зди́рця, ці; дряпі́жник, ка; дряпі́ка, ки; лупі́й, ія́.

Грабительский—грабі́жницький, грабівни́цький; (хищный) — грабі́жний, дері́йський, зди́рницький, дряпі́жницький. **Грабительски**—по-грабі́жни-

цькому, грабіжницьким, грабівницьким, здирницьким робом.

Грабительствовать—I) грабувати, гарбати; II) дерти, драти, обдирати, здирати (Хату обдирає, а корчму латає).

Гравер—ритовник, ка; гравірувальник, ка; гравер, ра.

Граверный, гравировальный—ритовничий, гравірувальний. **Г-ая мастерская**—ритовна, гравірувальня, гравірувальна робітня.

Гравирование—I) ритування, ння; гравірування, ння; II) ритовництво, ва; гравірувальне майстерство, ва.

Гравировать, выгравировать, награвировать—ритувати, виритувати, наритувати, гравірувати, виграврувати.

Гравюра—гравюра, ри; офорта, рти.

Градация—градація, ції.

Градуирование—поділяння на градуси, на ступені.

Градусник—градусник, ка; термометр, ра; тепломір, ра; (спиртовый)—спиртомір, ра.

Градус—градус, са; ступінь, пеня (м. р.) (П'ять ступенів морозу).

Гражданин—громадянин, на. **Почетный гражданин** — почесний громадянин. **Граждане**—громадяни; громада (ж. р.); (шире)—люди. **Уважаемые граждане!**—шановне громадянство! (Гей вияне—громадо? Вдаюся я до вас, атенські люди).

Гражданка—I) громадянка, ки; II) (азбука)—гражданка, ки.

Гражданский (общественный) — громадський, громадянський. **Гражданский долг**—громадянська повинність, громадянський обов'язок. **Гражданская война**—громадянська війна. **Свод гражданских законов**—всезбірка цивільних законів.

Гражданство—I) (общественность)—громадськість, кости; громадянський лад; II) цивілізування, ння.

Гражданственный—громадянський, громадівський.

Гражданство—громадянство, ва. **Пользоваться всеми правами гражданства**—мати всі громадянські права.

Грамм—грам, ма.

Грамматика—граматика, ки. **Грамматический**—граматичний. **Грамматически**—граматично.

Грамота—I) грамота, ти; письмо, ма. **Учиться грамоте** — учитися письма, грамоти. II) **Грамота дарственная, жалованная**—лист дарчий, надавчий. **Грамота освободительная**—визволений лист. **Грамота верительная**—вірчий лист.

Грамотность—грамотність, ности; (с уменьем писать или читать писанное) — письменність, ности.

Грамотный—грамотний; (и в письме)—письменний. **Очень грамотный**—добре грамотний.

Грандиозность—величність, ности; грандіозність, ности; величезність, ности.

Грандиозный—величний, грандіозний, велетенський.

Гранильный—гран(к)увальний, шліфувальний.

Гранильщик—граняр, ра; шліфувальник, ка. **Гранистый**—гранчатий.

Гранит—граніт, ту.

Гранитный—гранітовий.

Гранить — гранкувати; (мостовую без работы)—швендяти, никати, собак ганяти, пішоходи ногами обтирати.

Граница—межа, жі; грань, грани; границя, ці; (только политическая)—кордон, ну. **Выйти из границ**—перебрати міри, перейти край, межу. **Сосед по границе**—узграничанин.

Граничить с чем—межувати з чим, дотулятися до чого, припирати до чого. **Граничить между собой**—межуватися, граничитися.

Графа—графа, фи; графка, ки; рубрика, ки; (столбец)—шпальта, ти; колона, ни.

График—графік, ка.

Графильный—лінювальний.

Графический—графічний. **Графически**—графічно.

Грациозность—грація, ції; граціозність, ности.

Грациозный—граціозний, повний грації, ловкий. **Грациозно**—граціозно, з грацією.

Гребной—I) весловий; II) (на сенокосе)—громадільний.

Грегорианский—грегоріянський.

Грезить—мріяти, снувати мрії, марити: (опис.)—думами в хмарах літати; (во сне)—снити щось.

Грезиться—мріятися (І мріялись мені далекі села), маритися, уявлятися, увижатися, снитися; (насмеш.)—верзтися. **И во сне не грезилось**—і не снилося й не мріялося; і сном, і духом не знати.

Гремение—гриміння, ння; (отдален.)—гримотіння, ння.

Греметь, грянуть—I) (о громе)—гриміти, гримотіти, гримотати, гримнути, гуркотіти, вигримляти. **Начинать гре-**

меть—загримля́ти, нагрима́ти; II) (о стрельбе) — гри́мати (Гарма́та гри́мала); III) (посудой, чем-либо металлическим)—бряжча́ти, громіча́ти; IV) (об экипаже) —торохті́ти, гуркоті́ти; V) (о барабане)—торохкота́ти, чу́, чеш.

Гремучий—гримля́чий, гриму́чий (Гримля́чий газ у ша́хті ви́бухнув). **Гремучая змея**—гриму́чник, гадю́ка-гриму́чка.

Греция—Гре́ччина, ни.

Грибница (бот.)—грибни́ця, ці.

Грибной—грибови́й.

Грибовидный—гриба́стий, печери́чкуватий (Бе́мкав дзвін з низе́нької печери́чкуватої дзвіни́ці).

Гримасничание — гримасува́ння, ння; кривля́ння, ння; викривля́ння, ння.

Гримасничать—гримасува́ти, криви́тися, викривля́тися, виробля́ти (вся́кі) ми́ги.

Гроза—I) гроза́, зи́; громови́ця, ці; бу́ря, з гро́мом; (с сильным дождем)—ту́ча, чі (І зняла́ся тут хма́ра, та й уда́рила на поля́ ві́тром та ту́чею).

Грозить,-ся—грози́ти, загро́жувати, погрожа́ти, погро́жувати кому́, нахваля́тися на ко́го, перед ким, страха́ти кого́, свари́тися, насвари́тися на ко́го.

Грозный—грі́зний, грі́зен, лихи́й, лю́тий (Лю́та годи́на). **Грозно**—грі́зно, згрі́зна.

Грозовой—грозови́й, громови́й, тучни́й; ум.)—гримове́сенький (Іду́ть дощі́ гримове́сенькі). **Грозовая туча**—тучна́ хма́ра. **Грозовой дождь**—дощ тучни́й, громови́й.

Гром—грім, гро́му; (молниеносный удар)—перу́н, на. **Раскаты грома**—громува́ння, ння; гуркота́ння, ння. **Пусть тебя гром убьет**—хай тебе́ грім уб'є́ (побе́). Бода́й тебе́ загроми́ло. Бода́й тебе́ пе-[illegible]).

Громада, громадина—ма́са, си; грома́ддя, ддя; грома́дище (ср. р.), махи́на, ні; ве́лич, чи; (о здании, постройке)—озі́я, ї; (о человеке)—ве́лич, здорове́га, здорови́ло.

Громадность—вели́кість, кости; величе́зність, ности.

Громадный—величе́нный, величе́зний, здорове́нний, здорове́зний, прездоро́вий, превеличе́нний.

Громить—громи́ти, розбива́ти, бу́рити, руйнува́ти, ни́щити, пусто́шити, плюндрува́ти.

Громкий—I) голосни́й, гучни́й, гомінки́й (Гучни́й (гомінки́й) го́лос); II) сла́вний, усла́влений. **Становиться, стать громче**—голосні́шати, поголосні́шати. **Громко**—I) го́лосно, уго́лос, наго́лос; II) гу́чно, гри́мно, бу́чно. **Громко говорить**—го́лосно говори́ти. **Громкоговоритель**—голосномо́вець.

Громление—розбива́ння, ння; бу́рення, ння; руйнува́ння, ння, ни́щення, ння; пусто́шення, ння; плюндрува́ння, ння.

Громогласие, громогласность—гучноголо́сність, ности; гу́чність, ности.

Громогласный — гучноголо́сий, гучни́й, громогла́сний (Гучноголо́сий приро́ди спів). **Громогласно** — гу́чно, голосномо́вно, на ввесь го́лос.

Громоздить,-ся—I) нагрома́джувати, ся; накопи́чувати, ся; II) мости́тися ви́соко, виля́зити ви́соко; III) роби́ти ришто́вання.

Громоздкий—невкла́дистий, зава́льний, непокла́дний, громі́здкий; (шутл.)—одоро́блий. **Громоздкий предмет**—невкла́диста річ.

Громоздкость—граму́зність, ности; невкла́дистість, тости.

Громоотвод—громовідхи́льник, ка; громозві́д, во́ду.

Громыхание—гримоті́ння, ння; гримотня́, ні; гримо́тнява, ви; грю́кіт, коту; грюко́тнява, ви; гуркотня́, ні; гурко́тнява, ви.

Громыхать, громыхнуть — гримоті́ти, гри́мнути, тарахкота́ти, торо́хнути, громохки́й, гримотли́вий (Ко́ник у ме́не був булане́нький, візо́к громохки́й).

Грохот, грохотанье—гу́ркіт, коту; гурко́тнява, ви; грю́кіт, коту; грюко́тнява, ви; грюкотня́, ні; гурко́тання, ння; гуркотне́ча, чі; гримотня́, ні; гук, ку; грю́к, ку. (Почу́вся гу́ркіт, то надхо́див по́їзд).

Грохот—грохо́т, ту; ре́шето, та; (мн.) —реше́та.

Грохотать—I) (о громе)—гуркоті́ти, грякоті́ти, гримоті́ти, вигримля́ти, гурготі́ти, ґуготі́ти (За горо́ю, чу́ти, грім гуго́че); (о пушках)—гу́ркати, бу́хати, ревти́, густи́, ґати́ти (Чу́ю, гатя́ть гарма́ти). **Грохочущий**—гуркотли́вий, гуркотю́чий.

Грубеть—грубі́шати, гру́бнути, тве́рднути; (о коже на руках, лице—шершаветь)—ше́рхнути; (о людях, нравах—дичать) — дича́віти.

Грубить—грубія́нити.

Грубоватость—I) (о ткани)—гру́бість, бости; шо́рсткість, кости; II) брусува́тість, тости.

Грубость—I) (о ткани)—гру́бість, ости;

шóрсткість, ости; II) грýбість, бости; неввічливість, вости; грубіянство, ва; грýбощі, щів (Селяни хоч самі часом і грýбі бувáють, але не люблять зустрівáти грýбість у книжкáх. На що її слýхати ті грýбощі).

Грубый— I) грýбий; (жесткий)—цýпкий, шорсткий; (грубого размера) —дебéлий; (о голосе, низкий)— товстий (Грýбе полотнó. Цупкá тканина. Шорсткá тканина. Шорсткé волóсся); II) грубіянський, брутáльний, неввічливий, простáцький; (жесткий)— шорсткий, терпкий.

Грудной—грудний, грудинний. **Грудная кость**—груднина, грудниця; (у птиц) —кобилка. **Грудная клетка**—огрýддя. **Грудной ребенок**—немовлятко, немовля, ти.

Гружение—навантáжування, ння; наладóвування, ння.

Груз—вантáга, ги; вантáж, жý, вагá, ги; клáдь, ди; тягáр, ря; тяжáр, рá (Іхали з вагóю—жито везли. Позáд їх сýнуться вози з усякою вантáгою. Військо з військовими тяжарáми).

Без груза—впорожні, порожнéм.

Грузильщик—вантáжник, ка; навантáжник, ка; накладáч, чá.

Грузить,-ся—вантáжити, ся; навантáжувати, ся; риштувáти, ся; ладувáти, ся (Усé своє добрó почáли на вози риштувáти).

Грузнеть—I) вáжчати, тяжчати; II) глáдшати, глáднути.

Грузнуть, погрузнуть—грýзнути, загрýзнути, застряти, гружáвіти (Застряв віз на місткý, та й простóяли до обіду).

Грузовой—вантажéвий, вантáжний, тягарóвий, (пароплáв).

Грузопод'емность—вагобірність, ности; вагогтяжність, ности; **г-мный**—вагобірний.

Грунтование (у красильщиков и художников)—грунтувáння, ння; погрунтувáння, ння; загрунтувáння, ння.

Группа—грýпа, пи; ґурт, ту; гуртóк, ткá; громáда, ди; кýпа, пи; кýпка, ки (На рóзі вýлиці стоя́ла кýпка людéй. Ділятся елемéнти на дві великі громáди).

Группированис—гуртувáння, ння; кýпчення, ння; групувáння, ння; угрупувáння, ння.

Группировать,-ся—кýпити, ся; скýпчувати, ся; кýпчити, ся; гуртувáти, ся; групувáти, ся.

Группировка—см. **Группирование.**

Группвод—груповід, вóда.

Грустить—сумувáти, смуткувáти, журитися, удавáтися в тýгу, в смýток, смýтно себé мáти. **Сильно грустить**—побивáтися, тяжко сумувáти, тяжко журитися. **Часто грустящий**—журливий.

Грустный—сумний, сумовитий, засмýчений, смутний, зажýрений, жýрний, журливий, тужливий, жалісливий (Жалісливі пісні). **Сделаться грустным** — осмутніти, засмутитися. **Грустно**—сýмно, сумовито, смýтно, жýрно, журливо, тýжно, тужливо, жáлібно, тóскно (Дивилася жáлібно). **Становится грустно**—сум (журбá) бере, обнімáє, сýмно стаé.

Грусть—сум, му; сумувáння, ння; смýток, тку; журбá, би; тýга, ги. **Наводить грусть**—смутити, засмýчувати кого. **Наводящий грусть**—сумовитий, смутливий. **Развеять грусть**—розвéсти (розвіяти, рознéсти) тугу.

Грызня—згрижа, жі; гриза, зи; гризня, ні; сварня, ні; заїдня, ні (В хáті заїдня, колотнéча).

Гряда—I) (горная)—пáсмо, ма; гірське; стяга, ги; кряж, жу (Світáло, як гáстингських скель крейдяних стяга полягли пéред ìми); II) (поперечная гряда камней в реке)—поріг, рóгу; (гряда в речном пороге)—лáва, забóра.

Грядка—I) (в огороде)—грядка, ки; лáтка, ки; плéсо, са (Плéсо огірків, плéсо буряків); II) (в телеге)—полýдрабок, бка; (в лестнице)—щабéль, бля.

Грязелечебница—грязьолікáрня, ні.

Грязелечебный — грязьолікувáльний, грязьолічничий.

Грязища—грязючища, щі; багнища, болотюга, ги.

Грязненький—бруднéнький, паскуднéнький.

Грязнить, -ся, загрязнить, -ся—занечищáти, ся; занечистити, ся; умáзувати, ся; умáзати, ся; бруднити, ся; забруднити, ся; каляти, ся; закаляти, ся; багнити, ся.

Грязно—гризько, кáльно, багнисто, нечисто, брýдно (Тут дýже багнисто, не мóжна проїхати. Існігу немá, і в пóлі не кáльно. Брýдно (нечисто) вонá хóдить, нікóли на їй нічóго чистого не побáчиш).

Грязный—нечистий, занечищений, умáзаний (В мéне рýки нечисті,

у м а́ з а н і): брудни́й, забру́днений; (о б е л ь е)—чо́рний. **Грязная рубашка**—чо́рна соро́чка.

Губительный—погубни́й, згубни́й, згу́бливий, заги́бельний, погі́бельний. **Губительно**—погу́бно, згу́бно, заги́бно (З а г и́ б н о р о б и́ т и в з а в о́ д і).

Губительство—згу́ба, би; погу́ба, би; виги́блювання, ння; вини́щування, ння.

Губить—губи́ти, занапаща́ти, збавля́ти, запропаща́ти, тра́тити, марнува́ти, зганя́ти зо сві́ту, збавля́ти (З а н а п а с т и́ л а с в і й в і к м о л о д и́ й. Д о́ к и я б у́ д у м а р н у в а́ т и с в о ю́ с и́ л у н а ч у ж і́ й н и́ в і).

Губчатость—губко́ватість, тости; губча́(с)тість, тости; дірча́тість, тости; ніздра́тість, тости.

Губчатый—губко́ватий, губча́(с)тий, дірча́стий, ніздра́тий (В о н о́ т а к е́ д е́ р е в о я к е́ с ь г у б к о́ в а т е. Д о́ ш к а д о́ в г о л е ж а́ л а в п о́ г р е б і, т о з р о б и́ л а с ь у с я́ г у б ч а́ т а).

Гуд, гудение—гук, ку; гуді́ння, ння; гуча́ння, ння; (г л у х о е г у д е н и е)—ду́дніння, ння; стугоні́ння, ння; го́мін, мону (Г о́ м і н-г о́ м і н п о д і б р о́ в і. Г е й г у к, м а́ т и, г у к, д е к о з а́ к и й д у́ т ь); (о п л а м е н и)—гуготі́ння, ння; гугота́ння; (о в о д е)—ре́в, ре́ву, реві́ння, ння.

Гудеть—гуді́ти (він гуде́), густи́, гуча́ти; (г л у х о г у д е т ь)—дудні́ти, стугоні́ти; (о п л а м е н и)—гуготі́ти, гугота́ти.

Гужевой—тяглови́й, возови́й (В о з о в и́ й ш л я х. Т я г л о в а́ р о б о́ т а).

Гужом—I) тягло́м (П о в е з е м о́ т я г л о́ м); II) ва́лкою (В о л и́ п р о с т я г л и́ с я в а́ л к о ю).

Гуляние, гулянье—гуля́ння, ння; погуля́ння, ння; погуля́нка, ки; гу́лянка, ки. (М о я́ д о ч к а́ н а г у л я́ н н і,—п і д и́ п о д и в и́ с я. У н е д і́ л ю о д п р о х а́ л а с ь я к о́ с ь у б а́ т ь к а н а п о г у л я́ н н я). **Майское гулянье**—маївка. **Быть на майском гуляньи**—маюва́ти, ма́я справля́ти. **Гулянье с музыкой**—музи́ки.

Гуманизм—гумані́зм, му.

Гуманист—гумані́ст, та.

Гуманитарный—гуманіта́рний.

Гуманность—лю́дяність, ности; гума́нність, ности.

Гуманный—лю́дяний, гума́нний; **истинно-гуманный**—щи́ро-лю́дяний, великогума́нний.

Гуртом—огу́лом, загало́м, гурто́м (З а́ д е с я́ т о к п о д е́ с я т ь к о п., а з а г а л о́ м—п і в к а р б о́ в а н ц я).

Гурьбой—ю́рбою, гурмо́м, купце́м, ла́вою.

Гусеница—осе́льня, ні; усе́ниця, ці; гу́сениця, ці; гу́сінь, гу́сени; (к о с м а т а я г - ц а)—во́лос, са.

Гусиный—гу́сячий, гусако́вий. **Гусиная кожа**—си́роти (З м е́ р з л а, а ж с и́ р о т и п о в и с т у п а́ л и). **Гусиная трава**—спори́ш.

Густеть—густі́шати, гу́скнути; (п л о т н е т ь)—тужа́віти, притужа́віти, стужа́віти (Г р я з ю́ к а т у ж а́ в і є, б о м о р о́ з. Н е х а́ й г л и́ н а п р и т у ж а́ в і є (с т у ж а́ в і є), т о д і́ й л і п и́ т и м е м).

Густой—густи́й, рясни́й, рясни́стий (Р я с н і́ к р а́ п е л ь к и п о́ т у н а ч о́ л і). **Густой и высокий** (о т р а в е, з л а к а х, в о л о с а х)—буйни́й. **Густо**—гу́сто, ря́сно, ті́сно, щі́льно (Л ю д е́ й т і́ с н о. Я г і́ д р я́ с н о. Щ і́ л ь н о з а п и́ с а н о). **Густо растущий**—корча́стий (С а д о́ ч о к в и ш н е́ в и й к о р ч а́ с т и й).

Густорунный—руни́стий.

Густошерстный—ряснoше́рстий.

Гуськом—ни́зкою, ключе́м, у колосо́к (К о́ н і з а п р я г л и́ в к о л о с о́ к, б о д о р о́ г у г е т ь с н і́ г о м з а м е л о́).

Гуттаперча—гу́ма, ми; кавчу́к, ку́, гута-пе́рча, чі.

Гуттаперчевый—гу́мовий, кавчуко́вий.

Гуще—густі́ший; (н а р е ч.)—густі́ш.

Гущение—згу́щування, ння; згу́скнення, ння; згусті́ння, ння.

Д

Да—I) (н а р.)—еге́, так. **Конечно да**—еге́-ж, авже́ж, ато́ж. **Да ведь**—таж, та-ж, а(д)же́-ж, та(д)же́ж (П і д е́ ш з о м н о́ ю?—А в ж е́-ж); II) (с о ю з)—та, і, й (С и ч і́ в г а ю́ п е р е к л и к а́ л и с ь, т а я́ с е н р а з-у-р а з с к р и п і́ в. С т а р і́ в ж е с т а́ л и б а́ т ь к о й м а́ т и); III) **но**—але́, та, дак, так, о́тже (І х о т і́ л а-б, т а к н е м о́ ж у. Д у́ м а л о с я о д н о́, о́ т ж е с т а́ л о с я и́ н ш е); IV) **да и ну**—та й дава́й, ну, нум (Т а з б і́ г н а г р я д к и́ т а й д а в а́ й с о́ н я ч н и к и л а м а́ т ь).

Дабы—щоб; на те, щоб.

Даватель—да́вець, вця́; дава́ч, ча́; (р е д к о)—даха́, хи́; да́хар, ря (В і д з л о́ г о д а́ в ц я б е р и́ й к а́ п ц я. Б у́ д е ш д а́ х а і в з я́ х а).

Давание—дава́ння, ння.

Давать, дать—дава́ти, дати; (о м н о-

гих, сов.)—подавáти (Подавáв (дав) серпи́ їм золотії); завдавáти, завдáти, подавáти, подáти, наділя́ти, надáти, уділя́ти, уділи́ти. **Давать показание**—складáти свідóцтво, свідчити, зізнавáти. **Дать отчет**—подавáти звідóмлення про що, здавáти спрáву з чóго. **Давать очную ставку**—звóдити на óчі когó з ким. **Дать знать**—дáти, подáти звістку комý, оповісти́ти когó. **Дать знать о себе**—об'яви́тися. **Давать понять**—дáти на рóзум (на здогáд) комý. **Дать другой оборот делу**—поверну́ти спрáву на инáкше. **Дающий**—давáч, ча.

Даваться, даться—давáтися, дáтися (Ох не дáймося, панóве-молóдці, ми у невóлю). **Не дается мне в руки**—не йméться мені, до рук мені не даéться.

Давеча—нещóдавно, допіру, допéрва.

Давешний—недáвній.

Давильний—витискáльний; (вино)—точи́льний.

Давильня—винодáвля, лі; винотóка, ки; точи́ло, ла (У нас п'ять десяти́н громáдського виногрáду й своя́ винодáвля).

Давить, давливать, давнуть—І) дави́ти, давну́ти, давону́ти, гніти́ти, гнéсти, пригнічувати, ти́снути, потискáти, притискáти, поти́снути, души́ти, чави́ти; II) (трудить)—му́ли(я)ти (Давну́в йогó за гóрло. Привиддя лихі мені ду́шу гніти́ли). **Давящий**—І) гнітю́чий; II) мульки́й.

Давка—тиск, ску; стиск, ску; ти́скання, ння; ти́снява, ви (На ву́лиці зчини́вся вели́кий сти́ск).

Давление—І) тиск, ску; нáтиск, ску; пóтиск, ску; нати́скання, ння; нагніт, ту; II) (физ.)—ти́снення, ння; тиск, ску; гніт, ту (Атмосфéра ти́снення. Гніт повітря, що отóчує нас).

Давний, давнишний—дáвній, дáвняшній, дáвнішній, здáвній, довголітній; (прежний) — коли́шній; (очень давний)—бознаколи́шній (сердито)—кáзнаколишній, давнéзний, віко(дне)дáвний, прáдавній, старoдéнний, старожи́тній, позаколи́шній. **С коих-то веков**—відколи́шній. **В давние времена**—дáвніми часáми, дáвньою порóю, давнинóю.

Давнина—давни́на, ни (Дáвня, стародáвня давнинá).

Давно—давнó, гéн-то. **Не так давно**—не вéльми дáвно, не що-дáвно, недáвно; (очень давно, давно уже)—віддáвна; (сильнее)—з дáвніх-давéн, бóзнаколи; (сердито)—кáзнаколи, давни́м-давнó.

Давнопрошедший — І) давномину́лий, бознаколи́шній, дáвня-давнинá, дáвня річ; II) (грамм.) **давно-прошедшее время**—час давномину́лий.

Давность—дáвність, ности; давнинá, ни; старожи́тність, ности (Дáвність зéмська. Освя́чена давнинóю мóва). **Пришедший в давность**—задáвнений, задавні́лий.

Даже—нáвіть, аж. **Ни даже**—ані нáвіть. **А если даже**—а коли́ нáвіть, а хоч-би́.

Далее—дáлі. **Чем далее**—що-дáлі. **И так далее**—тó-що (Для реміснúкá, крáмаря, адвокáта, лікаря то-що).

Далекий—далéкий. **Более далекий**—дáльший. **Очень далекий** (предалекий)—далечéнний, далéзний. **Из далеких стран**—з далéких краïв, дáльній (І приïхав купéць дáльній). **Из далекой местности**—здалéка. **Далекая сторона**—далéка сторóна.

Далеко—далéко. **Очень далеко**—ген, геть, геть далéко, далéзно. **Далеко-далеко**—ген-ген, гень-гень, геть-геть (Он гень-гень у жóвтій млі безмірної дали́ни́ синіє щóсь). **Как можно дальше**—як(що)найдáлі. **Далеко тебе до**—куди́ тобі до. **Далеко больше чем**—геть більше ніж; (за, як); геть-гéть перескóчило за, перейшлó за (Йомý тоді вже геть-геть перескóчило за сóрок. Вонá гéть більш за мéне (чем я) знáла).

Даль—далечінь, чіни́; далéкість, кости; дали́ня́, ні; дáлеч, чи; далечиня́, ні; дальнинá, ни́ (З дáлечи віків промовля́є так до сéрця. Диви́вся в далечінь на мóре). **Безвестная даль**—бéзвість, бéзвісти (В бéзвість віків). **Такую даль проехали**—таки́й світ переïхали.

Дальнейший—дáльший (Дáльші чоти́ри століття. Прохáють надіслáти дáльший рукóпис). **На дальнейшее, в дальнейшем**—надáлі (Надії надáлі так мáло. Надáлі так не роби́).

Дальний—дáльній, далéкий, подалéкий, подáльший. **Дальняя дорога**—вели́ка (далéка) дорóга (Ой не ïдь, си́нку, у вели́ку дорóгу). **Дальняя родня**—далéка рідня́, далéкий рóдич.

Дальнобойность—далекобійність, ности; далекося́глість, лости.

Дальновидность—далекогля́дність, ности; прозорли́вість, вости; передбáчливість, вости; обачність, ности.

Дальновидный—далекогля́дний, прозор-

ли́вий, передба́чний, передба́чливий, оба́чний.

Дальнозоркий — далекозо́рий, далеко́кий (Очі далекозо́рі).

Данный—да́ний. **Данная** (юрид.)—да́на, ної; (хронол.)—да́та, ти; **фактич. дата**—факти́чна да́та. **Данные**—дані, да́них (Я на те ма́ю безпере́чні да́ні).

Дар—I) дар, ру; дару́нок, нка; подару́нок, нка, дарови́зна, ни (Ця земля́—дарови́зна дя́дькова); II) дар, ру; хист, сту; тала́н, ну́, доте́пність, ности (Дар сло́ва. Тала́н до малюва́ння, літерату́рний хист).

Дарить—дарува́ти, подарува́ти кого́, чим, кому́, що. **Даренный**—даро́ваний, подаро́ваний.

Дармоедство—дармоїдство, ства; дармоїдня, дні.

Дарование—I) дарува́ння, ння; обдарува́ння, ння: (пожалование)—нада́ння, ння (Нада́ння земе́ль). **Дарование преимуществ**—нада́ння переваг; II) (талант)—см. **Дар.**

Даровать, дарствовать что кому—дарува́ти кому́ що, кого́ чим, обдаро́вувати кого́ чим, надава́ти, нада́ти кому́ що.

Дарованный — даро́ваний; (пожалованный)—на́даний.

Даровитость—талановитість, тости; хист, сту; доте́пність, ности; кебі(е)тливість, вости; кебі(е)тність, ности; здібність, ности.

Даровитый—талановитий, обдаро́ваний, хистом. **Даровито**—талановито, доте́пно, кебі(е)тливо.

Даром—I) ду́рно, заду́рно, да́ром, дарма́; (на даровщинку)—на дурни́чку, дурни́чки, дурни́цею, дурни́чками, на дурманка́, за спасибі, за так гро́ші (гро́шей); (из милости)—з ла́ски; (дарственно)—дарови́зно. **Чуть не даром**—за-півдарма́. **Совершенно даром**—дурнісінько. **Даром едящий**—дармоїд, да; дармоїжник, ка; II) (напрасно)—ма́рне, надаре́мне, даре́мне, ду́рно, да́ром (Літа́-ж мої молодії ма́рно пропада́ють. Не ду́рно-ж він і додо́му верну́ти побоя́всь). **Даром что**—да́рма що, хоч. (Дарма́ що мали́й, а розу́мний).

Дарственный—I) (даренный)—даро́ваний, дарови́нний. **Дарственная запись**—да́рчий лист, дарови́зний лист, уступна́, бї. **Дарственная** (жалованная) **грамота**—нада́вчий лист, да́рня (гра́мота) (Земля́ діста́лася по да́рній).

Дательный падеж (грам.)—дава́льний відмінок.

Датировать—датува́ти, задатува́ти. **Датированный**—дато́ваний.

Дважды—двічі, двійчі, два рази́. **Дважды два—четыре**—два рази́ (двічі) по два́—чоти́ри.

Дверь—две́рі, ре́й. **Дверь с парадн., с заднего хода**—две́рі напере́дні, зати́льні (за́дні, чо́рні). **Дверь в сени**—сіне́шні две́рі. **Дверь одностворчатая, двустворчатая**—две́рі одина́рні, двійча́сті, двійча́ті, на дві полови́ні. **При закрытых дверях**—за зачи́неними двери́ма; (часто, хотя неточно)—неприлю́дно. **При открытых дверях**—прилю́дно, привселю́дно (Його́ суди́тимуть прилю́дно).

Двигатель—(одуш. и неодуш.)—двигу́н, на; двига́ч, ча́; руші́й, рушія; (деятель)—ору́дник, ка; (только неодуш.)—мото́р, ра; (двигатель скрытый)—спружи́на, ни.

Двигательный — рухови́й, порушни́й; (реже)—руша́льний, двига́льний, розгоно́вий, мото́ро́вий.

Двигать, -ся, двинуть, -ся—I) ру́хати, ся, ру́хнути, ся, руша́ти, ся, ру́шити, ся, дви́гати, ся, дви́гнути, ся, здвигну́ти, ся, поруша́ти, ся, пору́шити, ся; со́вати, ся, су́нути, ся, посува́ти, ся, посо́вувати, ся, посу́нути, ся, совну́ти, ся (Вам не тре́ба ру́хатися, а ви бач як со́ваєтеся. Не рухне́ться, мов дзе́ркало, все о́зеро лежи́ть. Поїзд руша́є (ру́шив). Дві па́рі швидко ру́шалися середна́товпу—то вони́ танцюва́ли. Та пору́шити руко́ю не даю́ть мені кайда́ни. Віра, ка́жуть, гора́ми дви́гає. Рука́ мече́м і лу́ком дви́же. Нога́ми не здвигну́. Заку́реним шля́хом ти́хо посува́ється ва́лка). II) **Двинуться (отправиться) куда**—пода́тися (Пода́всь сього́дні на рі́чку ри́бу лови́ти). **Двинуться в путь**—ру́шити, ви́рушити (У тяжку́ путь ви́рушили вони́). **С места не двинусь**—з мі́сця не стену́ся, не зру́шуся. **Медленно двигаться вперед (о культуре и т. п.)**—зві́льна посува́тися (напере́д), іти́ туги́м по́ступом. **Движущийся**—ворушли́вий, рухо́мий; (с дрожанием)—движу́чий. **Движущий**—двигу́щий. **Движимый**—двига́ний.

Движение—рух, ху; хід, хо́ду (Життя́ тові́чний ру́х). **Движение рефлекторное** (невольный жест)—відрух, ху. **Движение вперед** (о куль-

туре — прогрессе) — поступ, пу (Шляхо́м ві́чного по́ступу). **Дать делу движение**—да́ти спра́ві хід, зру́шити спра́ву. **Привести в движение**—двигну́ти, зворухну́ти, пусти́ти в рух.

Движимость—I) рухо́мість, мости; рухо́ме добро́, бра; рухо́ме майно́, на́; II) (физич.)—рухли́вість, вости; (свойство)—двигальність, ности.

Двоедушие—двое́ду́шність, ности; лука́вство, ва; нещи́рість, рости.

Двоедушничать—лука́внувати, двое́ду́шним бу́ти, (насм.) на дво́х стільця́х сиді́ти.

Двоекратный—двохразо́вий. **Двоекратно**—дві́чі, два рази́.

Двоеточие—дві кра́пки, двокра́пка.

Двойник—двійни́к, ка́; (только неодуш.)—подві́йний примі́рник, ка; дубле́та, ти (ж. р.); дубле́т, ту (муж. р.). **Двойник сростания и прорастания** (геол.)—двояко́вий зросля́к і двояко́вий проро́сток.

Двойной—подві́йний, двійча́стий (Подві́йні ві́кна. Подві́йне ліжко. Спро́щення подві́йного при́голосного зву́ка в оди́н. Двійча́сте підборі́ддя).

Двойственный—двоїстий, (грам.) двійни́й. **Двойственно**—двоїсто.

Двойственность—двоїстість, тости; подві́йність, ности.

Двор—двір (двора́, дво́ру), подві́р'я, р'я; надві́р'я, р'я; (площадь под двором)—дво́рище, ща; дворо́вище, ща. **Находящийся во дворе, выходящий во двор**—надві́рній. **Двор таможенный, мытный**—ми́тниця, (ми́тна) комо́ра. **Постоялый заезжий двор**—за́їзд, ду.

Двоязычие, двоязычность—I) двоязи́кість, кости; II) двомо́вність, ности.

Двоякий—I) двоя́кий, подві́йний; II) двозна́чний, двоїстий. **Двояко**—I) двоя́ко, подві́йно, двома́ способа́ми; II) двозна́чно, двоїсто.

Двояковогнутый—двояковві́гнутий.

Двояковыпуклый—двояковиі́гнутий, двоякоопу́клий, двобі́чно-опу́клий.

Двоякость—I) двоя́кість, кости; подві́йність, ности; II двозна́чність, ности.

Двугласность—двоголо́сність, ности.

Двугласный—двоголо́сний, (сущ.) двоголосі́вка, ки.

Двугодичный—двохрі́чний, двохлі́тній.

Двузначный—I) двозна́чний (Сло́во «курі́нь» двозна́чне у запоро́жців: воно́ й мі́сце, де жили́ коза́ки, і по́лк, де коза́к був запи́саний); II) (о числе)—двознако́вий, двохци́ферний.

Двулетие—двохрі́ччя, ччя; двохлі́ття, ття.

Двумесячный — двохмісяце́вий, двомі́сячний. **В двумесячный срок**—за два мі́сяці, про́тягом двох мі́сяців.

Двуокись—двоо́кис, су; дво́кис, су.

Двуполость—двостате́вість, вости; двосна́стя, стя.

Двусложность—дво(х)складо́вість, вости.

Двусложный—дво(х)складови́й (Сто́пи бува́ють двоскладові́ і трискладові́).

Двусмысленность—двозна́чність, ности.

Двустворчатый—двійча́тий, двійча́стий, двійни́й (Двійча́тії ворі́течка одчини́лися).

Двусторонний—I) двобі́чний; II) обопі́льний, обосторо́нній.

Двухдневный — двохде́нний, двохдне́вий. **В двухдневный срок**—за два́ дні, про́тягом двох днів.

Двухколейный—двопу́тній (Ба́чте, то все йшла́ однопу́тня доро́га, а це вже двопу́тня).

Двухмачтовый—двохщогло́вий.

Двухнедельный—дво(х)тижне́вий, двотиже́нний. **В двухнедельный срок**—за два ти́жні. **Двухнедельный журнал**—дво(х)тижне́вик, ка.

Двухцветный—двоба́рв(н)ий, двохкольоро́вий, (реже) двохко́лірний.

Двухэтажный—двохповерхо́вий.

Двуцветность—двохкольоро́вість, вости; двохко́лірність, ности; двоба́рвість, вости.

Де, дескать—мовля́в, мов, ба (Вихваля́ється: я, мовля́в, і п'ять-о́х таки́х, як ти́, не бою́ся).

Дебаркадер—дебарка́дер, ру; ста́нція, ції; (на реке)—при́стань, ни.

Дебаты—деба́ти, тів; диску́сія, сії; обгово́рення спра́ви.

Дебелый—дебе́лий, креме́зний.

Дебет—де́бет, ту; прибу́ток, тка (в счетоводной книге).

Дебитор—дебіто́р, ра; довжни́к, ка́; винува́тець, тця.

Дебрь—не́тря(а), ів; пу́ща, щі; де́бра, ів; гущавина́, ни́.

Дебют—дебю́т, ту; пе́рший ви́ступ.

Дебютировать—дебютува́ти, задебютува́ти, виступа́ти впе́рше на сце́ні, в літерату́рі, то-що.

Девальвация—девалюа́ція, ції; девальва́ція, ції.

Девать, -ся, деть, -ся—діва́ти, ся, ді́ти, ся, поді́ти, ся, заподі́ти, ся, запрото́рити, ся, затасува́ти, ся.

Девиз—деві́за, зи; га́сло, ла; кли́ч, чу; по́клик, ку (Га́сло в ме́не—без хи́трощів на сві́ті пробува́-

ти. Мій поклик: во́ля, ща́стя і свобо́да).

Девичество—діво́цтво, ва; дівува́ння, ння.

Девственный—I) (нетронутый)—ціли́нний; II) цінотли́вий. **Д—нность**—I) ціли́нність, ости; II) цнотли́вість, чесно́тливість, чесно́та.

Дегенерация—дегенера́ція, ції; звиродні́ння, ння; звироднілість, лости; виро́дження, ння.

Дегенерат—дегенера́т, та; звироднілий, ого; виродже́нець, нця; звироднілець, нільця.

Деградация—деграда́ція, ції; деградува́ння, ння.

Дедуктивный—дедукти́вний.

Дедукция—деду́кція, ції.

Деепричастие (грам.) — дієприслі́вник, ка.

Деепричастный (грам.) — дієприслі́вний (Дієприслі́вні фо́рми).

Дееспособность — дієзда́тність, ности; зда́тність до пра́вної дії.

Дежурить—чергува́ти, вартува́ти; (о десятниках при сельском, волостном правлении, о казаках)—на стійці бу́ти, стійкува́ти (Хто сього́дні черґу́є в кла́сі? Я в ліка́рні черґу́ю три́чі на ти́ждень); (воен.)—днюва́ти.

Дежурный—черговий вартовий (Посту́кав у тюре́мну бра́му і погука́в чергово́го); стійковий, стійник, ка; днюва́льний.

Дежурство—черга́, ги́; ва́рта, ти; стійка, ки. **Быть на дежурстве**—см. **Дежурить. Мое дежурство**—я чергу́ю, варту́ю.

Дезертировать—дезертува́ти, тіка́ти (з війська, від трудової пови́нности).

Дезинфекция—дезинфе́кція, ції; дезинфікува́ння, ння.

Дезинфицировать—дезинфікува́ти, подезинфікувати, що; перевести́ дезинфе́кцію в чім, десь.

Дезинфицирующий—дезинфекці́йний.

Дезорганизация—дезорганіза́ція, ції; дезорганізува́ня, ння; ро́зтіч, течи.

Дезорганизовать, -ся — дезорганізува́ти, ся.

Действие—I) дія, ії; ді́яння, ння; II) (поступок)—учи́нок, нку; чи́н, ну; ді́ло, ла; а́кція, ції. **Какое действие произвело это на него**—який вплив, яке́ враж́іння це на його ма́ло (зроби́ло, спра́вило), як це на його подіяло. **Место действия**—дійове́ місце, дійнови́ще (Крини́ця—дійове́ місце тіє́ї леге́нди). **Действие арифметическое** — аритмети́чна дія; III) (юрид.)—чи́нність, ности; си́ла, ли (Найви́ща вла́да мо́же продо́вжити чи́нність тимчасо́вого зако́ну).

Действительно—спра́вді, на(в)спра́вжки, навспра́вжнє, напра́вду, допра́вди, ді́йсне(о).

Действительность — ді́йсність, ности; спра́вжність, ности (Ра́дісні мрії і сумна́ ді́йсність. Чи воно́ жива́ спра́вжність, чи воно́ ма́рево). **В действительности**—на ділі, спра́вді, на(в)спра́вжки, су́ще (Нічо́го тако́го навспра́вжки не було́). **Соответствующий действительности**—правди́вий, згідний з ді́йсністю.

Действительный—ді́йсний, спра́вжній, справде́шній, правди́вий, істо́тний; (юрид.)—ді́йсний, чи́нний, правоси́льний, ва́жний (Ді́йсні чле́ни Акаде́мії Нау́к, або ордина́рні акаде́мики. Той за́кон ще й до́сі чи́нний).

Действовать—ді́яти, чини́ти, ору́дувати. **Действовать в качестве истца или ответчика**—виступа́ти позовнико́м, або відповідаче́м. **Действовать справедливо, дурно**—ходи́ти пра́вим ро́бом, ходи́ти лихи́м ро́бом. **Действовать по своему**—чини́ти по своє́му, ходи́ти своїм ро́бом.

Действующий—дію́щий, ді́ючий, діє(йо)вий, акти́вний, чи́нний (Дію́щий вулка́н. Діюче законода́вство. Дійова́ а́рмія). **Действующие лица**—дійові лю́ди, дійові осо́би.

Декан—де́кан, на. **Деканство**—дека́нство, ва.

Декатировать—декатирува́ти, промо́чувати.

Декламация—деклама́ція, ції; декламува́ння, ння.

Декламировать—декламува́ти, виголо́шувати. **Декламированный**—деклamо́ваний, виголошений. **Декламирование**—декламува́ння, ння; виголо́шування, ння.

Декларативный—деклarати́вний (Тільки деклaрати́вне визнання́ рівнопра́вности на́цій).

Декларация—деклара́ція, ції.

Деклассировать, -ся—декласува́ти, ся. **Д—сированый**—(з)декласо́ваний (Декласо́вана інтеліге́нція).

Декорировать—декорува́ти, здекорува́ти. **Декорированный**—декоро́ваний, задекоро́ваний.

Декрет—декре́т, ту; нака́з, зу; універса́л, лу. **Утвердить что-нибудь декретом**—задекретува́ти щось. **Издать де-**

крет—ви́дати декре́та про що, задекретува́ти що.
Декретировать—декретува́ти, задекретува́ти що.
Деланность—ро́бленість, ности; уда́ваність, ности (Ро́бленість та претенсі́йність).
Деланный—ро́блений; (притворный) —уда́ваний, уда́ний; (поддельный) — підро́блений, при́браний; (принужденный) — си́луваний (Ро́блений па́тос. Почува́ння нещи́ре, ро́блене).
Делать, -ся—роби́ти, ся, ді́яти, ся, проді́яти, ся, чини́ти, ся, виробля́ти, ся (Що він старий тепе́р ді́ятиме на світі). **Делать усердно**—роби́ти щи́ро, припада́ти до робо́ти. **Делать наперекор**—насупере́ки йти з ким. **Делать кого чем**—наставля́ти, настанови́ти кого за (на) ко́го (Наста́новлено його́ на со́цького).
Делегат, -тка—делега́т, тка.
Делегатский—делега́тський (Делега́тські збо́ри).
Делегация—делега́ція, ції.
Делегировать—делегува́ти, ви́делегувати кого́.
Деление—I) по́діл, лу (По́діл люде́й на про́стих і «вельмо́жних»); II) (арифм.)—ділі́ння, ння.
Делимое (арифм.)—ді́леник, ка.
Делимость (арифм.)—поді́льність, ности. **Признаки делимости**—озна́ки поді́льности.
Делимый—поді́льний, переді́льний.
Делитель (арифм.)—діли́тель, ля.
Делить,-ся—діли́ти, ся; поділя́ти, ся; переділя́ти, ся; паюва́ти.
Дело—ді́ло, ла; спра́ва, ви; (труд)—робо́та, ти; пра́ця, ці; посту́пок, пка; (действие)—вчи́нок, нка; чин, ну; ді́я, ії. **Странное дело**—ди́вна річ, ре́чи; чудасі́я, сії; чудно́та, ти. **По этому делу**—в цій спра́ві. **По делам службы**—в спра́вах службо́вих. **Дело обстоит так**—спра́ва стоїть так (Те́пер спра́ва стоїть іна́кше). **Темное дело**—непе́вна спра́ва. **Дело в том**—спра́ва в то́му, спра́ва така́, річ у тім. **Ясное дело**—види́ма річ. **Это дело другое**—це що і́нше, це і́нша річ. **В чем дело**—в чо́му річ, в чім си́ла, про що йде́ться. **Иметь дело с кем**—ма́ти спра́ви, стосу́нки (отношения) до ко́го (или) з ким. **Тяжебное дело**—по́зов. **Военное дело**—військова́ спра́ва. **Комиссариат иностранных дел**—комісарія́т закордо́нних справ. **Золотых дел мастер**—золотни́к, ка; золота́р, ря́.
Деловитость—ділови́тість, тости.

Деловодство—см. **Делопроизводство.**
Делопроизводитель—ділово́д, да (Він на поса́ді ста́ршого ділово́да).
Делопроизводство — ділово́дство, ва (Ділово́дство провади́ться українською мо́вою. Все́ньке ділово́дство в цій спра́ві пе́реслано до прокуро́ра).
Дельно—до-ді́ла, до-ладу́; (кстати) до ре́чи; (путево) до-путтяі́ (Дарма́ що молоди́й, а гово́рить до-ді́ла. Що зро́бить—усе́ до-путтяі́).
Дельный—пу́тній, путя́щий, дола́дній, до-ді́ла (Як говори́ти, то щось пу́тне. Чоловік він путя́щий. Дола́дній хло́пець, не шиба́й голова́ який́сь). **Его речь дельная**—в ньо́го мо́ва до-ді́ла.
Демаркационный — демаркаці́йний, відмежува́льний. **Демаркационная черта или линия**—демаркаці́йна (відмежува́льна) лі́нія, смуга; погра́ничний, демаркаці́йний. **Демаркационные войска**—демаркаці́йне (погра́ничне) ві́йсько.
Демаркация—демарка́ція, ції; відмежува́ння, ння.
Демобилизация, демобилизирование—демобіліза́ція, ції; демобілізува́ння, ння.
Демобилизировать—демобілізува́ти, здемобілізува́ти. **Демобилизированный**—демобілізо́ваний.
Демократия—демократі́я, тії; народопра́вство, ва.
Демонстрация—I) демонстра́ція, ції (Політи́чна демонстра́ція); II) демонструва́ння, ння (Демонструва́ння анатомі́чних препара́тів).
Демонстрировать—демонструва́ти, задемонструва́ти. **Демонстрированный**—задемонстро́ваний. **Демонстрируемый**—демонстро́ваний.
Демонстративный — демонстрати́вний. **Демонстративно**—демонстрати́вно, на пока́з.
Деморализация—демораліза́ція, ції; здеморалізу́вання, ння; розбе́щеність, ности; розледащі́ння, ння; розледащі́лість, лости.
Деморализировать, -ся—деморалізува́ти, ся, здеморалізува́ти, ся, розбе́щувати, ся, розбе́стити, ся, розледащі́ти. **Деморализованный** — здеморалізо́ваний, розледащі́лий, розледа́щений.
Денатурализация—денатураліза́ція.
Денатурация—денатура́ція, ції; рознату́рення, ння.

Денатурированный—денатуро́ваний. **Денатур. спирт**—денатура́т, ту; недогін, го́ну (Од недого́ну о́чі слі́пнуть).

Денационализация — денаціоналіза́ція, ції; денаціоналізува́ння, ння; (только о людях)—винародо́влення, ння.

Денационализировать, -ся—денаціоналізува́ти, ся, зденаціоналізува́тися; (только о людях)—винародовля́ти, ся, ви́народовити, ся.

Денационализированный — зденаціоналізо́ваний; (только о людях)—ви́народовлений (Зденаціоналізо́вані буди́нки ма́ли-б перейти́ на прива́тну вла́сність. В Аме́риці на́ші еміґра́нти гу́сто-ча́сто винародо́влюються).

Денежный—грошеви́й, грошови́й. **Денежные повинности** — о́платки, ків (Опла́тки тії за ха́ту поплати́ли: і городські́, і зе́мські, і в казну́, і ще́ які́сь). **Денежное пособие**—підсо́бні гро́ші; (букв.—вспомогательные деньги)—грошева допомо́га (Два ра́зи́ дава́ли з заво́ду по карбо́ванцю підсо́бних гро́шей). **Денежный штраф**—пеня́, ні; грошова́ ка́ра, ри. **Денежный сбор**—збира́ння гро́шей. **Денежное обращение**—о́біг, гу гро́шей. **Денежный человек**—грошови́тий чолові́к, ка; грошови́к, ка́.

Денница—I) світа́ння, ння; світа́нок, нку; II) світова́ зо́ря, світова́ зірни́ця, пора́ння, вра́нішня зоря́.

День—день, дня. **Присутственный день**—урядо́ва дни́на. **В тот день**—того́ дня. **На тех днях**—ти́ми дня́ми. **Наднях**—ци́ми дня́ми. **В течение одного дня**—тієї са́мої дни́ни. **По сей день**—по цю дни́ну, пони́ні, аж до́сі. **Рабочий день**—робо́чий день. **Доброго дня**—добри́день, день до́брий.

Деньги—гро́ші, шей; гріш (грошá); (средства)—ко́шт, ту. **Большие деньги**—вели́кі гро́ші, вели́кий гріш, вели́кі ко́шти: (деньжища)—грошва́, ви; (деньжонки)—грошеня́та, ня́т; грошики, ків. **Наличные деньги**—гото́ві гро́ші, готі́вка, ки. **Кормовые деньги**—харчове́, харчові́ гро́ші. **Прогонные деньги**—прого́ни, нів. **За деньги**—за гро́ші, запла́тно. **Без денег**—беззапла́тно, заду́рно, за та́к гро́ші (гро́шей), за спаси́бі. **Любящий деньги**—грошолю́бний, грошолю́б, ба.

Депо—депо́. **Пожарное депо**—пожа́рня, ні; поже́жня, ні.

Депозит—депозит, ту. **Депозитный**—депози́товий, депози́тний.

Дергание—сі́пання, ння; сми́кання, ння; ша́рпання, ння; то́ргання, ння. **Постоянное дергание**—сіпани́на, ни; смикани́на, ни; торгани́на, ни. **Дергание за волосы**—ску́бка, ки; ску́бання, ння; скубани́на, ни.

Дергать, дернуть, дергонуть—сі́пати, сіпну́ти, сіпону́ти, сми́кати, смикну́ти, смикону́ти, ша́рпати, шарпону́ти; (двери, окна)—то́ргати, то́ргнути, торгону́ти. **Дергать за ухо, за волосы**—ску́бти, поску́бти, скубону́ти, чу́бити, почу́бити. **Дерганный**—сі́паний, ша́рпаний, то́рганий; (о поскони)—бра́ний. **Дернутый**—сіпну́тий, смикну́тий, ша́рпнутий, скубну́тий, чу́блений.

Дергаться, дергиваться, дернуться—сі́патися, сіпну́тися, сми́катися, смикну́тися, смикону́тися, ша́рпатися, шарпну́тися, шарпону́тися, ті́патися, тіпну́тися.

Деревенька, деревушка—сільце́, ця́; се́лечко, ка; слобі́дка, ки; присі́лочек, чка (Через на́ше сільце́ ве́зено деревце́).

Деревня—се́ло, ла; слобода́, ди; присі́лок, лка (На́ше се́ло—то таки́ село́, а Лукі́вка—ті́льки присі́лок наш, і лукі́вці до на́шої це́ркви хо́дять). **Несколько деревень, составляющих одно имение или одну общину**—клю́ч, ча.

Дерево—де́рево, ва; (мн.)—дере́ва́, ре́в. **Д. берестовое**—берести́на, ни (Обу́х зро́блено з берести́ни). **Д. березовое**—бере́зина, ни. **Д. боярышниковое**—глоди́на, ни. **Д. буковое**—бу́ковина, ни; бучи́на, ни. **Д. вербовое**—верби́на, ни. **Д. вишневое**—вишни́на, ни. **Д. вязовое**—ільми́на, ни; вильми́на, ни. **Д. грабовое**—граби́на, ни. **Д. грушевое**—груши́на, ни. **Д. дубовое**—дуби́на, ни. **Д. калиновое**—калини́на, ни. **Д. кедровое**—кедри́на, ни. **Д. кленовое**—клени́на, ни. **Д. липовое**—ли́пина, ни. **Д. ореховое**—орі́шина, ни.

Деревообрабатыватель — деревообро́бник, ка.

Деревообрабатывающий — деревообро́бний (Деревообро́бна промисло́вість).

Деревянный—дерев'я́ний, деревля́ний, деревни́й. **Деревянные части в плуге**—деревінь, віни. **Деревянные изделия**—дерев'я́ні (дере́вні) ви́роби, бів; (собир.)—дере́вня, ні (Коле́са, ви́ла й інша дере́вня). **Деревянное масло**—оли́ва, ви.

Держава—держа́ва, ви.

Державность—держа́вність, ности.

Державный — держа́вний, волода́рний.

Державно — держа́вно, волода́рно, вла-

ди́чно (Влади́чно пра́вити мо-ря́ми).

Держание—держа́ння, ння; трима́ння, ння. **Держание стражи**—чатува́ння, ння.

Держатель (юрид.)—держа́льник, ка; передéржець, жця; дéржець, жця. **Бумагодержатель** — папероде́ржець, ржця; (обладатель)—володíлець, льця; посіда́ч, ча́.

Держать,-ся; держивать,-ся—держа́ти, ся; трима́ти, ся. **Держать себя**—пово́дитися, трима́тися (Трима́лася ду́же такто́вно). **Важно, гордо держать себя**—пово́дитися пи́шно, пишатися, гонорува́ти, ся; зго́рда трима́тися. **Держать чью сторону**—держа́ти (тягти́) ру́ку за ким, стоя́ти за ким, за ко́го. **Держать слово**—доде́ржувати сло́ва, бу́ти кріпким на сло́во. **Держанный**—де́ржаний, три́маний.

Дерзание—зва́га, ги; о(на)смíлювання, ння; о(на)смілíння, ння.

Дерзать, дерзнуть—ва́житися, зва́житися, нава́житися, пова́житися на кого, що, завзя́тися, насмíлюватися, насмíлитися (І не ва́жся йти́ туди́).

Дерзить—грубія́нити, бришка́ти.

Дерзкий, дерзостный—I) надсміливий, осмíливий, зухва́лий, зухва́льний, напри́шкуватий, на́дто смíливий; II) (грубый)—грубія́нський; (нахальный) — наха́бний; (несдержанный в речи)—груба́тий, язика́тий. **Дерзко, дерзостно**—зухва́ло, зухва́льно, по-грубія́нському, наха́бно, нахра́пом.

Дерзость—I) відва́га, ги; смíливість, вости; II) зухва́льство, ва; III) грубія́нство, ва. **Говорить дерзости**—грубія́нствувати, грубія́нити, каза́ти нече́мні ре́чі.

Десант—деса́нта, ти; ви́садка вíйська.

Десантный—деса́нтний.

Десна (во мн. ч.)—я́сна, я́сен; я́сла, я́сел (Ви́рвати з я́сен зу́ба).

Деспот, деспотка—I) де́спот, та; де́спотка, ки; ути́сник, ка; ути́сниця, ці; II) (господарь)—де́спот, та; деспоти́ця, ці; деспоти́ня, ні.

Деспотизм—деспоти́зм, зму; де́спотство, ва; ути́сництво, ва.

Деспотический—деспоти́чний, ути́сницький.

Десятиугольник (мат.) — десятику́тник, ка.

Десятичный (арифм.) — десяти́чний, десятко́вий.

Детализация—деталіза́ція, ції; деталізува́ння, ння.

Детализировать—деталізува́ти. **Детализируемый**—деталізо́ваний. **Детализированный**—здеталізо́ваний, подеталізо́ваний.

Деталь—де́таль, лю (м. р.); подро́биця, ці.

Детальный—дета́льний, докла́дний. **Детально**—дета́льно, докла́дно.

Детвора (соб.)—дітво́ра, ри; дітворня́, рні; дітва́, ви́; дітваки́, ків; дітвачки́, чків, дітлахи́, хів; дитинча́та, а́т; мале́ча, чі (На моріжку пусту́ють дітлахи́).

Детеныш—маля́, я́ти; (сосущий матку)—сосуне́ць, нця́; сосуно́к, нка́. **Детеныш у птиц**—пискля́, ля́ти. **Детеныш белки**—більченя́, ня́ти. **Д. волка**—вовченя́, ня́ти; (постарше)—вовчу́к, ка́. **Д. лисицы**—лисеня́, ня́ти; лисича́, ча́ти; лисиченя́, ня́ти; лисеня́тко, тка; лисичу́к, ка. **Д. медведя**—ведмедча́, ча́ти; ведмечу́к, ка́.

Деткор—дітко́р, ра.

Дефекационный (котел) — дефекаці́йний (каза́н).

Дефекация—відчи́щення ння; визволе́ння, ння від бру́ду; дефе́кація, ції.

Дефект—дефе́кт, ту; недоста́ча, чі; хи́ба, би; ва́да, ди; ган(д)жа́, джі; га́нч, чу; (психич.)—забу́рення, ння.

Дефектный—здефекто́ваний, дефекто́вний, з ва́дою, з ган(д)же́ю (Здефекто́вані (дефекто́вні) примі́рники книжо́к); (психич.)—забу́рений.

Дефицит—дефіци́т, ту; недобі́р, бо́ру, недо́лік, ку; недоста́ча, чі.

Деформация—деформа́ція, ції; здеформува́ння, ння.

Децентрализация—децентраліза́ція, ції; децентралізува́ння, ння.

Децентрализировать — децентралізува́ти. **Децентрализированный**—децентралізо́ваний.

Дечний (употребл. с числом), **двудечный**—двохчардако́вий; **трехдечный**—трьохчардако́вий.

Дешеветь, подешеветь—деше́вшати, подеше́вшати.

Дешевизна—дешевина́, ни́; дешевиня́, ні; деше́вість, вости; дешевня́, ні; дешеві́нь, віни́ (Тоді́ бу́ла дешевня́, а тепер дорожне́ча).

Дешифрирование, дешифрация, дешифровка—розшифрува́ння, ння; розшифро́вування, ння.

Деяние—ді́я, ії, ді́яння, ння; вчи́нок, нку; чи́н, ну.

Деятель—дія́ч, ча́; (фактор)—чи́нник, ка.

Деятельность—I) дія́льність, ности; II) стара́нність, ости; пи́льність, ности.

Разрушительная деятельность—руїнництво, ва.
Диагноз—діягно́за, зи (ж. р.).
Диагностика—діягно́стика, ки.
Диагональ—діягона́ля, лі; косина́, ни́; пере́кут, ту. **Диагонально**—діягона́льно, пере́кутом.
Диагональный — діягона́льний, перку́тній, я, є.
Диаграмма—діягра́ма, ми.
Диалект—діяле́кт, ту; го́вір, вору; (более узко)—гові́рка, ки (Говірка такого-то села́).
Диалектика—діяле́ктика, ки. **Диалектик**—діяле́ктик, ка.
Диалектический, диалектически—діялекти́чний; діялекти́чно (Діялекти́чна ло́гіка. Діялекти́чні особли́вості мо́ви).
Диалектологический — діялектологі́чний. (Діялектологі́чна ма́па України).
Диалектология—діялектоло́гія, гії; говорозна́вство, ва. **Диалектолог**—діялекто́лог, га; говорозна́вець, вця.
Диаметр—дія́мет(е)р, тра; попере́чник, ка; прогі́н, го́ну; проліт, льоту; промір, міру (Цей ка́мінь ма́є три арши́ни у прого́ні).
Диаметральный—діяметра́льний, попере́чний.
Диаметрально—діяметра́льно, попере́чно, впо́перек, упрогі́н. **Диаметрально-противоположный** — діяметра́льно - протиле́жний, діяметра́льно-супротилежний, діяметра́льно-проти́вний.
Диафрагма—діяфра́гма, ми; пере́тинка, ки; (анатом.)—гру́дно-черевна́ пере́тинка.
Дивиденд—диві́де́нд, ду; пайови́й прибу́ток, тку; (мн. ч.)—дивіде́нди й дивіде́нда, дів. **Дивидендный**—дивіде́ндний, дивіде́ндовий.
Дивный—I) (странный)—ди́вний, диво́зний, диво́чний, чудни́й (І слу́хала, як молоди́й диво́чний гість той говори́в). II) **Удивительно прекрасный**—чудо́в(н)ий, напро́чуд ди́вний (га́рний). **Дивно**—I) ди́вно, диво́зно, диво́чно; II) чудо́во, чудо́вно.
Дидактический—I) дидакти́чний; II) (поучительный)—дидакти́чний, навча́льний.
Дико—I) ди́ко, нестя́мно (Нестя́мно галасу́є); II) відлю́дно, вовкува́то.
Диктатура—диктату́ра.
Диктовать—диктува́ти, прока́зувати (Я написа́в оці рядки́, як мені́ диктува́в мій ро́зум). **Диктовать песни, декламируя их** (не распевая)—ро́зказкою диктува́ти пісні́.
Диктуемый и диктованный—I) (несов.)—дикто́ваний, прока́зуваний; II) (сов.)—подикто́ваний (Статтю́ подикто́вана національною ненависттю).
Диктатор—дикта́тор, ра. **Диктаторский**—дикта́торський.
Диктатура—диктату́ра, ри (Диктату́ра пролетарія́ту).
Диктование и диктовка—диктува́ння, ння; прока́зування, ння.
Диктовка—I) (действ.)—диктува́ння, ння; прока́зування, ння; II) (диктант)—дикту́ра, ри. **Писать по диктовке, под диктовку**—писа́ти з го́лосу, за диктува́нням.
Дилетантизм—дилетанти́зм, му.
Динамика—дина́міка, ки.
Динамометр—динамо́мет(е)р, тра; силомір, ра.
Динамо-электрический — дина́мо-електри́чний.
Дипкурьер—дипкур'є́р, ра.
Дипломат—диплома́т, та. **Дипломатия**—диплома́тія.
Дипломатический, дипломатически — дипломати́чний, дипломати́чно.
Диплом—дипло́м, му. **Дипломированный**—дипломо́ваний. **Дипломный**—дипло́мовий, дипло́мний.
Директор—дире́ктор, ра. **Директорский**—дире́кторський. **Директорство**—дире́кторство, ва; директува́ння, ння.
Дирижер—дириже́р, ра; дириге́нт, та. **Дирижерский**—дириге́нтський, дириже́рський.
Дирижирование—диригува́ння, ння; дирижи́рування, ння; ору́да, ди.
Дисконт—диско́нт, ту; диско́нто (ср. р.).
Дисконтировать — дисконтува́ти. **Дисконтный**—дисконто́вий.
Дискредитировать — дискредитува́ти; (сов.)—здискредитува́ти. **Дискредитированный**—дискредито́ваний, здискредито́ваний.
Диспозиция—диспози́ція, ції.
Диспутировать—диспутува́ти.
Диссертация—дисерта́ція, ції.
Дисконтер—дисконте́р, ра.
Дистанция—диста́нція, ції; ві́ддаль, ли.
Дистанционный—дистанці́йний.
Ди(е)стиллирование — дистилю́вання, ння; перегі́н, го́ну.
Дистиллировать—дистилю́вати, перегáняти. **Дистиллированный**—дистильо́ваний (Дистильо́вана вода́).
Дисциплина—дисциплі́на, ни; ка́рність, ности (Військова́ дисциплі́на. Військова́ ка́рність. Парті́йна ка́рність. Науко́ві дисциплі́ни).
Дисциплинарный, дисциплинарно—ди-

сциплiна́рний, дисциплiна́рно. **Дисциплинарное взыскание** — дисциплiна́рна ка́ра. **Дисциплинарная власть** —дисциплiна́рна вла́да. **Дисциплинарное производство**—дисциплiна́рна спра́ва.

Дисциплинированность — дисциплiно́ванiсть, ности; муштро́ванiсть, ности; ка́рнiсть, ности.

Дисциплинировать,-ся — дисциплiнува́ти, ся кого чим; муштрува́ти, ся; ви́дисциплiнувати кого чим; ви́муштрувати, ся. **Дисциплинированный**—дисциплiно́ваний, муштро́ваний, ви́дисциплiнований, ви́муштрований.

Дифтерит—дифтери́т, ту; обкла́д, ду; обкладки́, до́к; завалки́, о́к. **Дифтеритный**—дифтерито́вий, обкладко́вий.

Дифтонг—дифто́нга, ги; двоголосiвка, ки (В архаїчних говiрках ще до́сi захова́лися дифто́нги, себ-то двоголосiвки).

Диффамация—дифама́цiя, цiї; знесла́влення, ння; поговiр, во́ру.

Дифференциал—диференцiя́л, лу.

Дифференцирование — диференцiюва́ння, ння; диференцiя́цiя, цiї; зрiжнищюва́ння, ння.

Дифференцировать,-ся — диференцiюва́ти, ся. **Дифференцированный**—диференцiйо́ваний.

Диффузия—дифу́зiя, зiї. **Диффузионный** —дифузiйний (Дифузiйний бурякови́й сiк).

Длина—довжина́, ни́; довжиня́, нi; до́вгiсть, гости; довжiнь, iни́. **Длиною, в длину** — вдо́вж, вдо́вжки (уздо́вж, уздо́вжки), зав(з)до́вж, зав(з)до́вжки, уподо́вж, наздо́вж (Вiн три аршини до́вгий). **Во всю длину**—у всю до́вж.

Длиннолицый—довго(о)бра́зий, довгови́дий (Андрiй довгови́дий, а брат його́—кругловидий).

Длиннота—I) до́вгiсть, гости; II) (растянутость)—довго́та, ти; розволiклiсть, лости; розтя́глiсть, лости; ро́зтяг, гу.

Длинношеий—довгоши́їй, ши́я, ши́є; (род. п.)—ши́його, ши́йої; довгов'я́зий, довгов'я́з.

Длинный—до́вгий (До́вгi ко́си. До́вга нiч); (ум.)—довге́нький, довге́сенький; очень длинный—довже́зний, довже́нний, довжеле́зний (Довже́зний стiл. Довже́зна нiч. Довжеле́зна промова).
Длиннехо(ше)нек—довгiсенький, довге́сенький. **Томительно длинная ночь** —непроспа́на нiч.

Длительность—забарнiсть, ности; зага́йнiсть, ности; длявiсть, вости.

Длительный—забарни́й (Малi миски́ робити—то забарна́ робо́та), зага́йний (Зага́йна спра́ва), протя́жний, довгоча́сний. **Длительный в работе**—мля́вий.

Длиться, продлиться—довжи́тися, продо́вжуватися, продо́вжитися, тягти́ся, протяга́тися, протяг(ну́)ти́ся, точи́тися, трива́ти (Довжиться, як зимова́ нiч. До́вго тягла́ся гони́тва).

Для—для (Для тебе си́на породи́ла), за-для (За-для таки́х бiдакiв коха́ння нема́є). **Одежда для праздника, для будней**—оде́жа про свя́то, про бу́день (Соро́чка про недiлю). **Для чего**—нащо́, на вiщо, чому́, для чо́го, за-для чо́го, про що́. **Не для чего**—нема́ чого́, нема́ нащо́, нiчого.

Дневальный—черговий, во́го; стiйчик, ка; днюва́льний, ого.

Дневной — де́нний, дне́вий, дня́ний (Спека дня́на), уде́нiшний.

Дно—дно, дна; (мн.—де́на, дна́). **Дно экипажа**—поде́ння, ння. **Вверх дном**—догори́ нога́ми, пере́вертом, шке́реберть.

До (предл.)—до, аж до (Дiйшо́в до села́. Дощ iшо́в зранку аж до но́чи. Верболiз б'є до слiз). **До того, что**—а́ж (Бiг, бiг, аж дух менi заби́ло). **Душ до двадцати**—душ два́цятеро, душ iз два́цять; II) до, пе́ред (Це було́ за два ти́жнi до жнив).

Добавка, добавление, добавок—I) (то, что доба́влено) — дода́ток, тку; дода́ча, чi; (реже)—доба́вка, ки; доба́вок, вку (Щомiсячний дода́ток до платнi); II) процесс добавления) — додава́ння, ння; (реже)—добавля́ння, ння.

Добавлять, добавить—додава́ти, дода́ти; (реже)—добавля́ти, доба́вити, докида́ти, доки́нути, прикида́ти, прики́нути, набавля́ти, наба́вити.

Добавочный — додатко́вий. **Добавочное вознаграждение**—додатко́ва винагоро́да, ди. **Добавочное вознаграждение, обусловленное договором**—вимо́ва, ви; вимо́вка, ки.

Добиваться, добиться—добува́тися, добу́тися чого́ й до чо́го; здобу́тися, добу́ти чого, добива́тися, доби́тися чого; (домогаться)—домага́тися, домогти́ся чого й про що, намага́тися, намогти́ся; (требовать законного)—допевня́тися, допе́внитися, доправля́тися, допра́витися, ходи́ти, дiйти́ свого́; (достичь)—доп'ястися, допну́тися. **Добиваться милости, бла-**

госклонности—запобігáти чиєї лáски (Такої лáски мóжна і в циґана запобігти). **Добиться чего-либо хождением**—вйходити що; (криком)—вйкричати що и т. д.

Добираться, добраться—I) (идя, еду-чи)—діставатися, діставатися, добиватися, добитися, прибитися, добуватися, добутися, доправлятися, доправитися, дохожáти, дійти (Як-би мéні до дітéй достáтися в Київ); II) (к чему-либо)—добирáтися, добувáтися, добутися.

Доблестный—завзятий, чеснотний, відвáжний, мужній, витязівський, лицáрський, з висóкими прикмéтами.

Доблесть—чеснóта, ти; відвáга, ги; мужність, ности; витязівство, ва; лицáрські вчинки, висóкі прикмéти.

Добрести—добрести, дотягтися; (дотащиться)—доплéнтатися, дочвалáти, дочáпати, дочалáпати, допхáтися, доплугáнитися.

Добро—I) добрó, рá; блáго, га; гарáзд, ду (За блáго нарóду. Живуть собі люди у добрі та в гарáзді).

Добро (нар.)—дóбре, гарáзд (Дóбре тому багáтому. Гарáзд, що не бáчили нас, а то лихо було-б). **Добро пожаловать**—прóсимо до хáти, до госпóди; будьте дорогими гостями, гістьми.

Добровольный — добровільний, доброхітний, доброхóчий, самохітній (Важкий самохітній пóдвиг). **Добровольно**—самохіть, самохіттю, доброхіть, з дóброї вóлі, з своєї вóлі, своєю охóтою, по охóті.

Доброжелатель,-ница—прихильник, ка; -ниця, ниці; зичливець, вця; -виця, ці; доброхіт, хóта.

Доброжелательность—прихильність, ности; зичливість, вости; доброзичливість, вости; доброхіття, ття.

Доброкачественность—добрóтність, ности; добротá, ти.

Доброкачественный—добрóтний, дóбрий (Добрóтне суснó. У цій крамниці дóбрий крам, я всé тут купую); (безупречный) — бездогáнний. **Д. ход болезни**—лáгідний перéбіг х(в)орóби.

Добропорядочность—порядність, ности; путящість, щости; путність, ности.

Добропорядочный — порядний, путній, путящий. **Сын добропорядочных родителей**—отéцький син, отéцька дитина (Як лучиться отéцький син, оддáсть менé мáти).

Добросовестность — сумлінність, ности; сóвісність, ности.

Добросовестный — сумлінний, сóвісний (На гóлову трéба вибрати чоловіка сумлінного). **Добросовестно**—сумлінно, сóвісно.

Доброта—дóбрість, рости; (мягкость) —лáгідність, ности; (слабовольная)—блáгість, гости.

Добрый—I) дóбрий (к кому—для кóго, до кóго), ласкáвий; (добряк)—благий (Дóбрим слóвом не згадáють. Він для мéне (до мéне) дóбрий. **Добренький**—ласкáвенький. **Очень добрый**—добрéнний, добряч(щ)ий. **Доброе утро, добрый день, добрый вечер, доброй ночи**—добрúдень, добривечір, добрáніч, на добрáніч; II) дóбрий, гáрний, хорóший (Дóбрий хлóпець. Гáрний крам).

Добывание, добытие—добувáння, ння; здобувáння, ння; (з)добуття, ття; видобуття, ття; добувáнка, ки; роздобутки, ків.

Добывать,-ся; добыть,-ся—добувáти, ся; добути, ся; здобувáти, ся; здобути, ся; видобувáти, ся; видобути, ся; (специальнее) — діставáти, дістáти; (приобресть)—придбáти; (наконец, достичь)—доскóчити чого, засягáти чого, засягти, запобігáти, запобігти чого, дороблятися, доробитися чого, розстарáтися про що. **Добытый** —здобутий. **Добывающий**—добувáльний, видобутний, сировинний (Добувáльна та обрóбна промислóвість. Сировинна промислóвість). **Добытое тяжелым трудом**—кривáвиця, ці. **Добыть пением**—виспівати (Виспівав собі дівчину любу та гáрну). **Добыть нищенством**—вижебрати. **Добыть обманом**—видурити. **Добыть борьбой**—вибороти.

Добыча—I) дóбич, чи; здóбич, чи; здобича, чі; здобуток, ку; узяток, тку; (чем можно поживиться)—пожива, ви. **За добычей**—по здóбич, на здобитки, на роздобутки; II) (добыток)—здобуток, тку; видобуток, тку (Добувáють кам'яне вугілля, але видобуток невеликий). **Добыча для пчел**—узяток, тку.

Доваривать, доварить—доварювати, доварити; (о желудке)—дотрáвлювати (їжу), дотравити. **Доваренный**—довáрений, докипілий, докиплений, домлілий, дотрáвлений.

Довариваться, довариться—доварюватися; доварити, ся; докипáти, докипіти, упрівáти, упріти, умлівáти, умліти, домлівáти, домліти (Обід ужé до-

ва́рюється. У нас сього́дні і борщ недоки́плений, і ка́ша не впріла. Засу́нь борщ далі, хай умліва́є. Невмлі́лого м'я́са і їсти не візьму́сь).

Доведываться, доведаться—довідуватися, дові́датися, дізнава́тися, дізна́тися; (известиться)—завісти́тися; (докапываться) — дошпиго́вуватися, дошпигува́тися; (путем расспросов)—допи́туватися.

Доверенность—дору́чення, ння; довіреність, ности: (полномочие)—уповнова́ження, ння (Він мені написа́в дору́чення на свою́ платню́). **По доверенности**—за дору́ченням, за довіреністю (Хто отримує не свої гро́ші, а за дору́ченням, проха́ємо зачека́ти); (по поручению)—з дору́чення (З мого́ дору́чення). **Доверенность с правом передоверия**—довіреність із пра́вом да́льшої довіреноси (передовіреноси). **Совершать доверенность**—склада́ти (скла́сти) довіреність.

Доверенный — дові́рений, пові́рений, уповнова́жений. **Доверенное лицо**—ві́рник, ка; пові́рник, ка.

Доверие—ві́ра, ри; дові́ра, ри; дові́р'я, р'я. **Лишить доверия**—позба́вити ві́ри, одібра́ти дові́ру. **Утратить доверие**—зневі́ритися кому́ чи в ко́го. **Злоупотреблять доверием** — надужива́ти чиє́їсь ві́ри (дові́ри), оберта́ти чию́сь дові́ру на зло́.

Доверитель,-ница—віроді́вець, вця; віроді́виця, ці; вірит́ель, ля; вірит́елька, ки (Бра́лися вести́ по суда́х їх спра́ви, при чо́му продава́ли своїх вірите́лів).

Доверительный — ві́рчий, дові́рочний. **Доверительная надпись**—ві́рчий на́пис, су. **Доверительное письмо**—ві́рчий ли́ст, ста́.

Доверчивый — дові́рливий, ймові́рний, імові́рливий (Ймові́рний він ду́же, найбрехли́вішому брехуно́ві ла́ден за́раз пові́рити).

Доверчиво—дові́рливо, ймові́рно.

Доверять,-ся; доверить,-ся—ві́рити, пові́рити кому́, ня́ти (ма́ти) ві́ру, дійма́ти ві́ри, кому́ звіря́ти, ся; звірити, ся на кого, спові́ряти, спові́рити на ко́го, упе́внюватися, упе́внитися на ко́го; (полагаться) — здава́тися, зда́тися на ко́го, уві́ряти на ко́го.

Довесок—до́важка, ки.

Довешивание—I) дова́жування, ння; дова́ження, ння; II) дові́шування, ння.

Довешивать, довешать—I) дова́жувати, дова́жити (Дова́жили хлі́ба); II) дові́шувати, дові́шати (Дові́шуй шви́дче сорочки́, щоб за со́пця повисиха́ли).

Довзыскивать, довзыскать — доправля́ти, допра́вити.

Довод—до́від, воду; до́каз, зу; аргуме́нт, ту.

Доводить, довести и довесть—дово́дити, дове́сти́, заве́сти, допрова́джувати, допровожа́ти, допрова́дити, доправля́ти, допра́вити; (побудить) — призво́дити, призве́сти (Це ме́не дово́дить до зневі́ри). **Доводить, довести до конца**—дово́дити, . дове́сти́ кра́ю, до кра́ю, дохо́дити кра́ю, доверши́ти заверши́ти (Тре́ба кра́ю дово́дити).

Довольно—I) дово́лі, до́сить, до́сталь; (полно)—го́ді, бу́де (З нас дово́лі й цього. До́сить уже́ всі понаїда́лися); II) (вдосталь) —см. **Достаточно;** III) **довольно много**—багате́нько, чима́ло, чимале́нько; **довольно холодно**—холодне́нько, на́холодно; **довольно долго**—довге́нько, по́довго; **довольно большой**—чима́лий, величе́нький; **довольно сильный**—сильне́нький; **довольно грубый**—грубе́нький; **довольно твердый**—тверде́нький и т. д.

Довольный — задово́лений, вдово́лений, конте́нтий, ра́дий; (ум.)—раде́нький; (удовлетворенный)—заго́жений. **Быть довольным чем**—бути́ задоволе́ному, задовольня́тися, вдовольня́тися.

Довольствие — постача́ння, ння; (провиантное, харчевое (для войск и т. п.)—ха́рч, чи; харчува́ння, ння; спо́жив, ву; (одежное, обувное)—о́дяг, гу; зо́дяг, гу; узутт́я, тт́я; (квартирное)—приміщення, ння; поме́шкання, ння; (денежное)—платня́, ні; (путевое)—подорожні вида́тки, ків.

Довольство—приві́лля, лля; добро́, ра́; відгода, ди; доста́ток, тку; ро́зкіш, коши. **Жить в довольстве**—розкошува́ти, в доста́тках жи́ти (В доста́тках ти цвіте́ш: стодо́ли по́вні). **Пожить в довольстве**—порозкошува́ти.

Довольствование—постача́ння, ння кому́ чого́; (довольствование едой)—постача́ння ха́рчи, харчува́ння кому. **Довольствие одежное, обувное**—постача́ння (з)о́дягу, постача́ння взуття́.

Довольствовать кого чем (войско и т. п. одеждою, обувью)—постача́ти кому́ що (ві́йську, ові ха́рч, оде́жу, взутт́я); (только едою)—харчува́ти кого́.

Довольствоваться—задовольня́тися, задоволя́тися з чо́го й чим, удовол(ьн)я́тися чим; (о с о б е н н о е д о ю)—контентува́тися.

Догадка—дога́дка, дки; здо́гад, ду; здога́дка, ки; до́мисел, слу. **Высказывать догадку**—дога́дуватися, висло́влювати здо́гад.

Догадливость—дога́дливість, вости.

Догадливый — дога́дливий; (с м е т л и в ы й)—метико́ваний.

Догадываться, догадаться—дога́дуватися, догада́тися, здога́дуватися, здогада́тися, уга́дувати, угада́ти, домірку-ва́тися, домірко́вуватися, доми́слюватися, домис(ш)ля́тися, доми́слитися, дорозуміва́тися, дорозумі́тися, кла́сти в голо́ву (Л я г л и́ і в г о л о́ в у н е к л а́ л и, щ о в ж е ї м з а́ в т р а н е в с т а в а́ т ь).

Доглядывать, доглядеть—доглядати, доля́діти, догля́нути, дозира́ти, дозирну́ти, допильнува́ти, допильно́вувати.

Догнивать, догнить—догнива́ти, догни́ти, догнисти́, дотліва́ти, дотлі́ти (Т у́т а-ж и́ н о д і д о́ х л а с о б а́ к а а б о к і́ ш к а д о т л і в а́ є).

Договаривать, договорить — I) (к о н ч а т ь р е ч ь)—догово́рювати, договори́ти, дока́зувати, доказа́ти, домовля́ти, домо́вити; II) (з а к л ю ч а т ь у с л о в и е)—договоря́ти кого́, годи́ти, загоди́ти кого, домовля́ти, домо́вити кого́, єдна́ти, поєдна́ти, під'єдна́ти, ладна́ти, ряди́ти, поряди́ти, підряди́ти кого́.

Договоренный—догово́рений, зго́джений, пое́днаний, поря́джений.

Договариваться, договориться—догово́рюватися, договори́тися, добала́куватися, добала́катися; (у с л а в л и в а т ь с я)—договоря́тися, договори́тися з ким, домовля́тися з ким, годи́тися, погоди́тися, єдна́тися, поєдна́тися, умовля́тися, умо́витися, домовля́тися, домо́витися, законтракто́вуватися, законтрактува́тися. **Договаривающиеся стороны**—догові́рні, ря́дні сто́рони, контраге́нти.

Договор—до́говір, во́ру. О т т е н к и: (у с л о в и е) — умо́ва, ви; (с о г л а ш е н и е)—умо́вини, ин; уго́да, ди; (к о н т р а к т)—ря́д, ду; ря́дна, ної, ря́дні; контра́кт, кту; тракта́т, ту. **Заключать договор**—склада́ти умо́ву (до́говір). **Нарушить, расторгнуть договор**—злама́ти, (зірва́ти, скасува́ти) умо́ву (до́говір), відки́нутися від умо́ви, від догово́ру.

Договорный — догові́рний, догово́ровий, умо́влений, ря́дний, пактови́й, контракто́вий.

Догонять, догнать—наздоганя́ти, наздогна́ти, доганя́ти, догна́ти, здогна́ти, здого́нити, наганя́ти, нагна́ти, настига́ти, насти́г(ну)ти, спобіга́ти, спобі́гти.

Догораживать, догородить—догоро́джувати, догороди́ти, доплі́та́ти, доплести́ (п л е т е н ь).

Догорать, догореть,-ся—догоря́ти, дого́рювати, догорі́ти, допа́люватися, допали́тися, дотліва́ти, дотлі́ти, вигоря́ти, ви́горіти. **Догореть ярким пламенем**—допала́ти. **Догореть без пламени**—доже́врiти. **Догоревший**—догорі́лий, дотлі́лий, доже́врілий, допа́лений.

Догруживать,-ся; догружать,-ся; догрузить,-ся—доладо́вувати, ся; доладува́ти, ся; довантáжувати, ся; довантáжити, ся. **Догруженный**—доладо́ваний, довантáжений.

Догрузка—доладо́вування, ння; доладува́ння, ння; дова́нта́жування, ння; довантáження, ння; довантáга, ги.

Догрузок—доладо́вне судно́, дна́; довантáжник, ка.

Додаток, додача—дода́ток, тку; дода́ча, чі.

Додаточный—додатко́вий.

Додвигивать, додвигать, додвинуть—досува́ти, досу́нути, присува́ти, прису́нути (Д о с у́ н ь д о с т і н и́ щ і л ь н о). **Додвинутый**—досу́нутий, досу́нений, прису́нутий, прису́нений.

Додержание, додерживание—доде́ржання, ння; доде́ржування, ння; дотри́мання, ння, дотри́мування, ння.

Додерживать,-ся; додержать,-ся—доде́ржувати, ся; доде́ржати, ся; дотри́мувати, ся; дотри́мати, ся (В Р о с і ї к р і п а́ ц т в о д о д е́ р ж а л о с я а ж д о XIX с т о л і т т я). **Додержанный**—дотри́маний.

Додумывать,-ся; додумать,-ся—доду́мувати, ся; доду́мати, ся; домірко́вувати, ся; доміркува́ти, ся; дорозумо́вувати, ся; дорозумува́ти, ся; домисля́ти, ся; доми́слити, ся; домудро́вувати, ся; домудрува́ти, ся; доміско́вувати, ся; домізкува́ти, ся; доби́рати, ся; добра́ти ся ро́зуму, ума́, спо́собу.

Доезжать, доехать—доїжджа́ти, доїзди́ти, доїхати, добіга́ти, добі́гти (Н е д о ї з д я́ ч и С о л о д к і в, к о р ч м а́ с т о ї т ь. П о ї з д д о б і г д о с т а́ н ц і ї).

Доезжачий—доїжджа́чий (А м и, д о т е́ п н і д о ї ж д ж а́ ч і, х о р т і в г о д у́ є м о т а п л а́ ч е м).

Дождевой—дощеви́й. **Дождевая вода**—дощова́ вода́; (р е ж е)—до́щівка, ки.

Дождевой червь—дощовик, ка. **Дождевые грибы**—дощові грибй.

Дождемер—дощомір, ру.

Дождливый—дощовий, дощовитий, дощистий, дощуватий (Дощова днина. Цей місяць увесь дощовитий. Ніч холодна і дощлива). **Наступить дождевой погоде**—задощитися, засльотитися. **Дождливо**—дощево, дощисто, сльотаво.

Доживание—доживання, ння; дожиття, ття. **Доживание до срока**—добування, ння; добуванка, ки.

Доживать, дожить—доживати, дожити, довікувати, добувати віку, добити віку, дотягати віку, дотягти віку (Довікувати свій короткий вік. З ким дожить, добити віку). **Доживать, дожить до известного времени, до срока**—доживати, дожити, добувати, добути (року). **Дожить с горем, с бедой пополам**—догорювати, добідувати що або чого.

Дожидать,-ся; дождать,-ся—дожидати, ся; діждати, ся; чекати, дочекати, ся; сподіватися кого, чого, дожити, ся чого (Дожидатимем вас до себе. Чекаю, не дочекаюся того свята. Сподівайтесь мене за два роки на третій). **Дождаться очереди (или чего в очереди)**—застояти, засидіти черги.

Дозваться — догукатися, доклікатися (Насилу догукавсь хлопця. Клікала батенька, не доклікалася).

Дозволение—дозвіл, лу; призвіл, волу; дозволення, ння; призволення, ння. **С дозволения**—за дозволом, з дозволу.

Дозволять, дозволить—дозволяти, дозволити. **Дозволить, дозволить себе что (допустить) что**—допускатися, допуститися чого (Вони допускаються брехні). **Не дозволить**—не дозволити; (воспретить)—заказати. **Не дозволено**—не вільно (Тут не вільно рвати квіти й толочити траву). **Дозволенный**—дозволений.

Дозеленеть—дозеленіти, домаяти.

Дознавание—дізнавання, ння; довідування, ння; вивідування, ння.

Дознаваться, дознаться — дізнаватися, дізнатися, довідуватися, довідатися (Дізнатись була ти цікава, чи дуже люблю я природу). **Дознаваться путем расспросов**—допитуватися, допитатися, перепитувати, перепитати, напитати.

Дознание—дізнання, ння; (опрос)—перепитування, ння.

Дозор—дозір, зору; обхід, ходу; об'їзд, ду; патруль, ля; чата, ти; (мн.)—чати. **Ходить дозором**—патрулювати; дозором (обходом) ходити.

Дозорный—дозорець, (дозо(і)рця; (мн.) —дозорці; доглядач, ча (Доглядачі слідком за нами ходять).

Дозревать, дозреть—достигати, вистигнути, вистигати, вистигти, доспівати, доспіти, достояти, ся (Достояла пшениця—пора косити).

Дозрелость—достиглість, лости; доспілість, лости.

Доискивание—дошукування, ння. **Доискивание путем расспросов**—допитування, ння; (по следам)—вистежування, ння.

Доисторический—передісторичний, доісторичний.

Доказанность—доведеність, ности; доведення, ння.

Доказательность — доказовість, вости, доказність, ности; (убедительность)—довідливість, вости; слушність, ности.

Доказательный — доказовий, доказний; (убедительный) — довідливий, довідний, слушний. **Доказательно**—доказно, доказово, довідливо, довідно.

Доказательство—довід, доводу; (подтверждение)—доказ, зу; (свидетельство)—свідчення, ння; (доказывание)—доведіння, ння. **Доказательства письменные**—доводи листовні. **Доказательства вещественные**—речові докази, речові знаки. **Доказательства косвенные**—посередні докази. **Доказательство противного**—доведення супротивного.

Доказывание — довоодження, ння; дово(е)діння, доказування, підпирання доводами, досвідчування доказами, доводами.

Доказывать, доказать—доводити, довести; (подтверждать данными)—доказувати, доказати; (свидетельствовать)—свідчити (досвідчати), досвідчити. **Доказывать свои права на что**—доводити (свідчити) свої права до чого; (вести дело)—справуватися за що. **Доказанный**—доведений, доказаний, досвідчений доказами, доводами.

Доказчик—доказник, ка; доводець, дця; доводник, ка; (обличитель)—виказувач, ча; виявник, ка; (доказчица)—доказниця, ці; доводниця, ці; виказувачка, ки; виявниця, ці.

Доканчивать, докончить—доробляти, дороблювати, доробити, докінчувати, докінчати, кінчати, кінчити, закінчувати, закінчити, довершувати, довершити,

довóдити краю, довéсти крáю. **Доканчивать чтение**—дочи́тувати, дочитáти. **Доканчивать шитье**—дошивáти, доши́ти. **Доканчивать писание**—допи́сувати, дописáти. **Доконченный**—дорóблений, довéршений, докíнчений, закíнчений, скíнчений, до крáю довéдений, дочи́таний, допи́саний, доши́тий, доми́тий и т. д.

Докапиталистический — передкапіталісти́чний.

Доклад-ду—дóповідь, ди; (р е ж е) доклáд

Докладной—доповідни́й. **Докладная записка**—доповіднá зáписка, пи́сана (листóвна) дóповідь, дóповідь на письмí.

Докладывание — I) (с о о б щ е н и е)—доповідáння, ння; дóповідь, ди; (у в е д о м л е н и е)—ясувáння, ння; II) докладáння, ння. **Докладывание каменных сооружений** — домурóвування, ння.

Докладывать, докласть—I) докладáти, доклáсти (Д о к л á в в ó з а с í н о м); II) (к а м е н н у ю, к и р п и ч н у ю к л а д к у)—домурóвувати, домуровáти; (д о к л а д ы в а т ь, д о л о ж и т ь, с о о б щ а т ь)—доповідáти, доповісти́; (у в е д о м л я т ь)—ясувáти, з'ясувáти; (с о о б щ а т ь)—донóсити, донéсти́.

Доконопачивание — доконопáчування, ння; (ш п а к л е в к о й)—дошпакльóвування, ння.

Докончание—докíнчення, ння; докінчáння, ння; доведíння до крáю.

Докрасна—до червонóсти, дóки (пóки) почервоніє (В і д м о р ó ж е н е т р é б а т é р т и, д ó к и п о ч е р в о н í є). **Раскалить докрасна**—розпекти́ до жáру, до червóности, аж дóки почервоніє.

Докручивать, докрутить—докру́чувати, докрути́ти. **Докрученный**—докру́чений.

Доктор—I) (у ч е н. с т е п.)—дóктор, ра (Д ó к т о р м е д и́ ч н и х н а у́ к. Д ó к т о р п р á в а); II) лíкар, ря. **Доктор по внутренним болезням**—лíкар на вну́трішні хорóби, (р е ж е)—для вну́трішніх хорóб (Л і к а р н а ó ч н і х о р ó б и). **Женщина-доктор**—лíкарка, ки.

Докторша—I) лíкарева жíнка, ки; лíкарша, ші; II) (ж е н щ и н а - л е к а р ь)—лíкарка.

Документ—доку́мент, та; (н е т о ч н о)—папíр, папéра; áкт, та. **Документ об освобождении из крепостного или рабского состояния**—лист визволéнний. **Подтвержденный документом**—задокументóваний.

Документальный—документáльний, документóвий.

Долг—I) пови́нність, ности; обов'язок, зку (В и к ó н у ю с в і й с л у ж б ó в и й о б о в' я́ з о к). **Первым долгом**—що-найпéрше, пéршим дíлом; II) (з а е м)—бóрг, гу; пóзика, ки; пóзичка, ки; ви́нне, ного; винувáте, того. **В долг**—пóзикою, бóргом, нáбір, на вíру, на-повíр. **Брать в долг**—позичáти, брáти набíр, на-повíр, боргувáти. **Взыскать долг** — ви́правити борг. **Влезть в долги**—заборгувáтися, залíзти в борги́, загру́знути в боргáх, втопи́тися в пóзиках. **Отрабатывать за долг** (ш и т ь е м)—відшивáти кому́ що; (п р я д е н ь е м)—відпрядáти; (к о с ь б о й)—відкóшувати; (с л у ж б о й)—відслу́жувати.

Долгий—дóвгий, (у м.)—довгéнький, довгéсенький, (у в.) — довжéнний, довжелéзний, довжéзний. **Долго**—дóвго, (у м.) — довгéнько, (у в.) — довжéнно. **Долгое время**—чимáлий час, су. **Дольше**—дóвше, дóвшенько.

Долговечность — довговíчність, ности;

Долговечный — довговíчний, вічи́стий, довговíк (В к і н é ц ь г á ю, н а о к р á й к у с т о я́ в д у б - д о в г о в í к). **Долговечно**—довговíчно, на дóвгі вíки́, дóвгими вікáми.

Долгосрочный—довгостроко́вий, на дóвгий строк.

Долгота—довжинá, ни́ (Г е о г р а́ ф і ч н а д о в ж и н á); дóвгість, гости; довготá, ти; (р а с т я н у т о с т ь)—довготá, ти́. **Возместительная, заместительная долгота** (г р а м.)—замíнна довготá.

Долетать, долететь—долітáти, долетíти; (о м н о г о м)— подолітáти, долинáти, доли́нути; (с н а п о р о м)—дори́нути; (о в е т р е)—довіяти.

Должать, задолжать—брáти, взя́ти в борг (у пóзику), позичáти, боргувáтися, заборгувáтися, в борги влáзити.

Долженствовать, быть должным—му́сити, мáти, мáтися. **Должен, должна** (с о т т е н к о м п р и н у ж д е н и я)—му́сить. **Должно быть**—I) (в о ч т о б ы т о н и с т а л о)—му́сить бу́ти; II) (с л е д у е т б ы т ь, п о о б я з а н н о с т и)—пови́нно бу́ти; III) (в е р о я т н о)—має бу́ти; (н а р.)—мáбуть. **Должно**—слід, трéба; (п о л а г а е т с я)—налéжить; (п о д о б а е т) — годи́ться (Н е с л í д (н е г о д и́ т ь с я) т о б í л á я т и с ь). **Как должно**—як слід, як пови́нно бу́ти.

Должник—винувáтець, тця; позичáль-

ник, ка; **должница**—винува́тниця, ці; позича́льниця, ці; ви́нна, ої. **Она моя должница**—во́на мені́ ви́нна.

Должное—нале́жне, ого; нале́жи́тість, тости.

Должностной — урядо́вий, службо́вий. **До-ное преступление**—урядо́вий зло́чин, ну.

Должность—поса́да, ди; (только административная) — у́ряд, ду (Поса́да зе́мського лі́каря. Його́ звільнено в поса́ди). **Должность ректора** (исполнять)—ре́кторування, ння; ре́кторство, ва. **Должность учителя** — учителюва́ння, ння. **Поступить на должность, пристроиться на должности**—оде́ржати поса́ду. **Вступить в должность**—ста́ти на поса́ду, ста́ти до урядува́ння. **Исправлять чью должность**—заступа́ти кого́ на поса́ді, заступа́ти чию́ поса́ду. **Исправляющий должность**—засту́пник, ка; нака́зни́й.

Должный—I) (быть должным) см. **Долженствовать;** II) нале́жний, нале́жи́тий: (справедливый)—слу́шни́й; III) **быть должным кому**—бу́ти винува́тим, ви́нним кому́.

Доля—I) ча́стка, ки; (ум.—ча́сточка, чки), па́йка, ки: (реже) — пай, ю; (ум.—пайо́к, пайо́чок); (при дележе) — діл, ділу; ділени́ця, ці (І деся́тої ча́стки тих книжо́к не прочита́в). **Принимать в долю**—прийма́ти до спі́лки. **Вступать в долю**—пристава́ти до спі́лки.

Дом (сооружение)—дім, до́му; буди́нок, нку, ка; го́рниці (мн. ч.), иць (Го́рниці га́рні збудува́ли, вели́кі). **Каменный дом**—кам'яни́ця, ці; мурова́ниця, ці. **Детский дом**—дитя́чий дім; (ясли)—охоро́нка. **Воспитательный дом**—дитя́чий за́хисток, дім (буди́нок) для вихова́ння діте́й. **Дом отдыха**—буди́нок для відпочи́нку.

До́ма—вдо́ма.

Домашний—домови́й, ха́тній, дома́шній. **Домашний скарб, домашние вещи**—збі́жжя, жжя; рухо́мість домова́. **По домашним обстоятельствам**—з дома́шніх (ха́тніх) причи́н.

Доминировать—доміну́ва́ти, панува́ти над чим, де. **Доминирующий**—домі-на́нтий, пану́ючий.

Домкрат—домкра́т, та; ва́жіль, желя.

Домовитость—господа́рність, ности; хазяйнови́тість, тости; домови́тість, тости.

Домовитый—господа́рний, хазяйнови́тий, хазяйли́вий, домови́тий, господарюва́тий (Господарюва́та шля́хта). **Не домовитый человек**—пустодо́мок, мка; недомови́тий людець, дця.

Домогание, домогательство—домага́ння, ння; допевня́ння, ння; допомина́ння, ння; (стремление) — змага́ння, ння.

Домогаться, домочься—домага́тися, до-могти́ся, допомина́тися, допевня́тися, доправля́тися, допра́витися, намага́тися, намогти́ся, вимага́ти, ви́могти чого́ (Вимага́ти прибавки).

Домой—додо́му, до госпо́ди, до свое́ї осе́лі, у домі́вку, до ха́ти.

Домостроитель—I) будівни́чий, чого́; будівни́к, ка́; II) дбу́тній госпо́дар, ря; домовпоря́дник, ка; доморя́дець, дця.

Домоуправление—домова́ упра́ва, ви; домоуправлі́ння, ння.

Донашивать, доносить—доно́шувати, доноша́ти, доно́сити; (только сов.) —доно́сити, шу, сиш, сить.

Донесение—донесі́ння, ння; до́повідь ди; реля́ція, ції, ра́порт, та. **Делать донесение**—доно́сити, доповіда́ти, роби́ти до́повідь, дово́дити до ві́дому, рапортува́ти кому́, оповіща́ти кого́.

Донимание—допіка́ння, ння; надопіка́ння, ння; дошкуля́ння, ння; дозо́лювання, ння; доляга́ння, ння; дотина́ння, ння.

Донимать, донять—I) (о взимании долгов, податей)—добира́ти, добра́ти; II) (причинять неприятность)—дійма́ти, доня́ти, дійня́ти, кого; шку́лити, дошкуля́ти, дошку́лити, допіка́ти, допекти́, припіка́ти, припекти́ кого́ й кому́, дотина́ти, дотну́ти, доп'ясти́, кому.

Донос—I) доно́с, су; до́казка, ки; на́шепт, ту; II) (предательство соучастника)—ви́каз, зу.

Доноситель,-ница—доно́щик, ка; доно́щиця, ці; (предательский)—ви-ка́зчик, ка; чиця, ці; дока́зчик, ка; чиця, ці; (клеветнический)—покле́пник, ка; ниця, ці.

Доносить, донести, что—I) доно́сити, доне́сти́ (Ло́жки до ро́та не донесе́). **Донести с трудом**—дотягти́, допе́рти, дотараба́нити, доцу́пити (Мішо́к важе́нний,—на превели́ку си́лу допе́р). II) **Доносить о чем на кого**—доно́сити, доне́сти́ про що, на кого, доно́с да́ти; (с жалобой)—підска́ржувати, підска́ржити; III) (докладывать)—доповіда́ти, доповісти́. **Донесенный**—доне́сений, дотя́гнений.

Допахивать, допахать—добрювати, дора́ти; (многое)—подобрювати (Що було́ недобрано в його, геть

усé подобрював); (д о п а х и в а т ь д о к а к о г о-л и б о м е с т а)—доорáтися, приорáтися. (П р и о р á в с я С е м é н д о м е ж í, д о б ó р у).
Допаханный—дóораний.
Допекать, допечь — (х л е б) — допікáти, допекти́, випікáти, ви́пекти. **Допеченный**—допéчений, ви́печений.
Дописка (д е й с т в и е)—дописáння, ння; (т о, ч т о д о п и с а н о)—допи́ска, ки.
Дописывать,-ся; дописать,-ся—дописувати,-ся, дописáти,-ся; (о м н.) подопи́сувати,-ся; (к р а с к а м и) — домальóвувати,-ся; домалювáти,-ся; допи́сувати,-ся; випи́сувати,-ся (П о р т р е т а я б á ч и в у ж е д о п и́ с а н о г о); (с т и х а м и)—довіршóвувати, ся; довіршувáти,-ся. **Дописанный**—допи́саний; (к р а с к а м и)—домальóваний, допи́саний (фáрбами); (с т и х а м и)—довіршóваний.
Доплачивание—доплáчування, ння; приплáчування, ння.
Доплачивать, доплатить—доплáчувати, доплати́ти, приплáчувати, приплати́ти; (с м н о г и х)—подоплáчувати.
Доплестись—доплéнтатися, дотягти́ся, дочвалáти, дочáпати, дочалáпати; ш у т л.) — дотеліпáтися, доплутáнитися.
Доподлинно—достóту, напéвне, довíдне, настоя́ще, по-правди́вому, дíйсне (Ц е я д о с т ó т у з н á ю).
Доподлинный—справжній, пéвний, дíйсний.
Дополнение к чему—I) додáток, тку до чóго; додáча, чі до чóго; допóвнення, ння (В д о д á т о к д о ц ь ó г о м ó ж у с к а з á т и); II) допóвнювання, ння; наливáння допóвна. (Д о п ó в н ю в а н н я п л я ш ó к). **В дополнение**—в додáток, на додáток до чóго.
Дополнительный—додаткóвий. **Дополнительный налог**—додаткóвий подáток. **Дополнительно**—додаткóво, в додáток, додáтком.
Дополнять,-ся; дополнить,-ся—доповня́ти,-ся, допóвнювати,-ся, допóвнити,-ся. додбáти, докладáти; (в о з м е щ а т ь)—надолу́жувати, надолу́жити, приповня́ти,-ся. **Дополнять сыпучим телом**—досипáти, доси́пати. **Дополнять водой**—доливáти, доли́ти, долляти: (к и п я т к у, б о р щ а, в о д к и)—досипáти, доси́пати.
Допр—бу́пр, ра.
Допрашивание—допи́тування, ння; дóпит, ту; дóпити, тів; випи́тування, ння.
Допрашивать, допросить—допи́тувати, допитáти, випи́тувати, ви́питати когó. **Допрашивающий**—допи́тувач, ча. **Допрашиваемый**—допи́туваний. **Допрошенный**—допи́таний.
Допризывник—допризи́вник, ка.
Допрос—дóпит, ту (П і ш л ó с л í д с т в о, д ó п и т и т а п е р е д ó п и т и). **Снимать, снять допрос с кого**—допи́тувати, допитáти кого, вчиня́ти, вчини́ти дóпит комý. **Подвергнуть допросу**—взя́ти на дóпит (З а с к р и́ н ь к у с ю в з я л и́ м е н é н а д ó п и т).
Допросный—допитни́й, допитувальний. **Допросные пункты**—пу́нкти дóпиту, допитні тóчки.
Допросчик—допи́тувач, ча; допи́тник, ка.
Допускаемость—допускáльність, ности; припусти́мість, мости; дозвóленість, ности.
Допускаемый—допусти́мий, припусти́мий, дозвóлюваний, дозвóлений (Д е я́ к і н á г о л о с и д о з в ó л е н і т í л ь к и в в í р ш а х).
Допускать, допустить—пускáти, пусти́ти, допускáти, допусти́ти, попускáти, попусти́ти, підпускáти, підпусти́ти, довóдити, довéсти́; (п р е д п о л а г а т ь)—припускáти, припусти́ти. **Не допустить беды (предотвратить)**—запобігти ли́хові, зарáдити ли́хові. **Допустимый**—допускáльний.
Допытываться, допитаться—допи́туватися, допитáтися чогó, дохóдити, дійти́ чогó.
Дорабатывание, доработанье, доработка—дорóблювання, ння; доробля́ння, ння; дорóбка, ки.
Дорога—I) (в б у к в. с м ы с л е и п е р е н о с н о, к а к п о в е д е н и е)—дорóга, ги; (у м.—дорíжка, ки; дорíженька, ки; дорíжечка, ки); шлях, ху; пу́ть (ж. р.), пути́; тропá, пи́. **Дорога железная**—залізни́ця, ці; залíзна кóлія, лії. **Дорога проселочная**—путівéць, вця. **Перекрестная дорога**—перехрéсний шлях. **Дорога окольная**—манівéць, вця. **Дорога ухабистая**—вибóїста путь; II) (п у т е ш е с т в и е)—дорóга, пóдорож, жи; путь. **Дальняя дорога**—вели́ка дорóга, далéкий шлях, далéка путь.
Дорогой—дороги́й, (у м.—дорогéнький, дорогéсенький); (ц е н н ы й)—коштóвний.
Дорожать вздорожать—дорóжчати, дорóгшати, подорóжчати, подорóгшати.
Дорожить, чем—дорожи́ти чим, шанувáти щось; (ц е н и т ь)—ціну́вáти, складáти вели́ку цінý чомý.
Досада—досáда, ди (у м.—досáдонька); докýка, ки; ну́да, ди; óзлість, лости; пересéрдя, рдя. **Причинять досаду кому**—досáдувати когó.

Досаждать, досадить кому—досаждáти, досáдити кому́, досáду кому вчини́ти, доїдáти, доїсти кому́, докучáти, доку́чити, при́критися, напри́критися. **Досадило кому**—доїло когó, за сéрце взялó когó, допеклó кому́.

Доселе, досель—I) дóсі, до сьогó часу́; II) до сьогó місця, (оцé) пóти, допóти, (оцé) пóки, допóки.

Доска—дóшка, ки. **Самая толстая доска** —фóршта, ти; хворштá. **Д. для обшивки**—шалíвка, ки. **Д. кухонная**—стільни́ця, ці; стільни́чка, чки. **Д. кроильная**—кравáльня, кріїниця, ці. **Обшить досками**—обшалювáти, пошалювáти. **Доска классная**—табли́ця, ці. **Д. аспидная**—гри́фельна дóшка, тавлéтка. **Д. шахматная**—шахíвниця, ці.

Доследить—допильнувáти, присочи́ти, достéжити.

Доследование—додаткóве слíдство, ва.

Дословный—дослíвний (Д о с л í в н и й п е р é д р у к). **Дословно**—дослíвно, слóво-в-слóво, слóво-від-слóва.

Дослуживание—дослу́жування, ння; дослу́ження, ння; дослужíння, ння.

Досматривание, досмотрение — доглядáння, ння; дозирáння, ння; дóгляд, ду.

Досматривать,-ся; досмотреть,-ся—I) додивля́тися, додиви́тися; II) (у в и д е т ь)—додивля́тися, додиви́тися, добáчити; III) (п р и с м а т р и в а т ь)—доглядáти, допильнувáти; IV) (п о д м е ч а т ь)—постерегáти, постерегти́, угля(е)діти що, доглядáтися, догля́дітися до чогó. **Досмотренный**—добáчений. **Досматриваемый**—догля́даний.

Досмотр—I) дóгляд, ду (Д ó г л я д з а д í т ь м и п и́ л ь н и й); II) (в т а м о ж н е)—óгляд, ду; перéгляд, ду; дозíр, зóру. **Досмотровый**—дозóрчий.

Досмотрщик—догля́дач, ча; дозóрець, рця; дозóрний, го. **Таможенный досмотрщик**—ми́тний дозóрець, рця.

Досрочный—достроковий, дотермінóвий, передтермінóвий, до стрóку.

Доставать, достать—I) (д о ч е г о, к у д а) —сягáти, сягну́ти, досягáти, досягти́, достягáти, достягти́ чогó, до чóго, куди́; II) (з)добувáти, (з)добу́ти що й чогó, (з)добувáтися, (з)добу́тися на що чогó, діставáти, дістáти, роздобу́тися, доскóчити, допасти́, запобíгти чогó; (о м н о г о м)—подоставáти, поздобувáти; III) (д о с т а в а т ь о т к у д а, и з ч е г о)—виймáти, ви́йняти, добувáти, добу́ти; IV) (с н и м а т ь) — здіймáти, зня́ти; V) (б ы т ь д о с т а т о ч н о)—вистачáти, ви́стачити, вистарчáти, ви́старчити, ставáти, стáти. **Недоставать, нехватать**—не ставáти чого, бракувáти чого, хибувáти чого.

Доставаться, достаться—припадáти, ся; припáсти, ся; приходи́тися, прийти́ся, діставáтися, дістáтися; (о м н о г.)—подіставáтися, доводи́тися, довéстися, упадáти, упáсти. **Доставшийся по наследству**—спадкови́й, припáлий на спáдщину. **Тяжело досталось**—гíрко прийшлóся. **Достаться кому (плохо)**, (б е з л.)—дістáтися, впáсти, нагорíти, кому́ (Д í т я м в í д м á ч у х и д ó б р е д і с т а é т ь с я).

Доставка, доставление—I) довíз, вóзу; привíз, вóзу; пристáва, ви; пристáвка, ки; приставля́ння, ння (С í л ь д о р ó ж ч а є з а-д л я т р у́ д н о с т и д о в ó з у). **С доставкой на дом**—з привóзом (принóсом) додóму. **Почтовая доставка**—пересилка поштóва; II) (п о с т а в к а)—постачáння, ння; достачáння, ння чогó, кому́.

Доставлять, доставить—I) привóзити, привéзти, довóзити, довезти́, приставля́ти, пристáвити, спровáджувати, спровáдити; II) (п о с т а в л я т ь)—постачáти, постáчити, достачáти, достарчи́ти; (у г о щ е н и е)—поставля́тися, постáвитися. **Доставить вдоволь**—настачáти, ся; настáчити, ся; III) (п р и ч и н и т ь)—завдавáти, завдáти, спричиня́ти, спричини́ти чогó, кому́ (В е л и́ к о г о к л ó п о т у з а в д á в м е н í с и н). **Доставлять утешение, радость кому**—тíшити, потíшити когó, завдáти втíхи кому́ (П о т í ш и л а т и м е н é, д ó н е ч к о, о н у́ к о м).

Достаток—достáток, тку; (ч а щ е м н.)—достáтки, ів; вжи́тки, ів (В і н п р и д о с т á т к у ж и в é).

Достаточно—довóлі, дóсить, удóсталь, удóстач, удостáчу, достáтн(ь)о, подостáтком. **Совершенно достаточно, более чем достаточно**—задóсить (Т о р í к б у л ó с а д о в и н и́ з а д ó с и т ь).

Достаточный — I) (з а ж и т о ч н ы й) — замóжний, заможнéнький, зажи́тий, достáтній, я, є (В і н з а ж и́ т и й ч о л о в í к, н а в с é д о с т á т н і й. У й о г о в с ь о г ó д о в ó л і є с т ь); II) (и м е ю щ и й с я в д о с т а т о ч н о м к о л и ч е с т в е)—достáтній, довíльний; III) (у д о в л е т в о р и т е л ь н ы й)—достáтній. **Достаточное основание**—достáтня причи́на (достáтнє обгрунтувáння).

Достигание—досягáння, ння; осягáння, ння; добувáння, ння; здобувáння, ння; дохóдження, ння; (с т а р а н и е)—допевня́ння, ння.

Достигать, достигнуть, достичь—I) (д о-

гонять)—наздоганя́ти, наздогна́ти; (добива́ться чего старанием)—добува́ти, ся; добу́ти, ся; здобува́ти, ся; здобу́ти, ся; досяга́ти, досягти́ чого, осяга́ти, осяг(ну́)ти що, дохо́дити, ді́йти́ чого́, допевня́тися, допе́внитися, домага́тися, домогти́ся, доско́чити го; Ш) (куда, до чего)—дохо́дити, чого, доп'ясти чого́, запобі́гти чо- дійти́ чого́, до чо́го, досяга́ти, досягти́, чого́ й до чо́го (Ніякі зо́внішні враж́іння не до́ходили до йо́го. Ще й одного́ арши́на вершко́м не ді́йшо́в). **Достигнутый**—здобу́тий, дося́гнений, ося́гнений. **Достигаемый**—досяга́льний.

Достижение—здобуття́, ття; дося́гнення, ння; ося́гнення, ння; здобу́ток, тку (Найнові́ші науко́ві дося́гнення). **Достижение совершеннолетия**—прихід, хо́ду до по́вних літ, до повноліття.

Достижимость—дося́жність, ности; ося́жність, ности.

Достижимый—дося́жний, ося́жний (Самим автора́м ідеа́л здава́вся ле́две дося́жним).

Достоверно—(цілко́м) пе́вно, (цілко́м) правди́во, достоме́тно, вірогі́дно.

Достоверность — (цілковита) пе́вність, ности; (цілкови́та) правди́вість, вости; достоме́тність, ности; вирогі́дність, ности; (проверенность)—переві́реність, ности (Ка́жуть то так, а на пе́вність—не зна́ю. Правди́вість тих чуто́к я переві́рив).

Достоверный—(цілко́м) пе́вний; (цілко́м) правди́вий, достоме́тний, віри гі́дний, вірогі́дний; (проверенный)—переві́рений.

Достоин—го́ден, ва́рт(ий); (в возвыш. стиле)—досто́йний. **Он достоин наказания**—він ва́рт ка́ри, він зароби́в ка́ру.

Достоинство—I) гі́дність, ности; досто́йність, ности (Найкра́щий ети́чний крите́рій — шанува́ти свою́ особи́сту досто́йність); II) (качество, ценность)—ва́ртість, тости; вартні́сть, ности; сті́йність, ности.

Достопамятный—вікопо́мний, вікопа́м'ятний, пам'ятни́й, па́м'яти го́дний (ва́ртий) (Вніс до свого́ літопису і оту́ па́м'яти го́дну поді́ю).

Достопамятность—вікопо́мність, ности; вікопа́м'ятність, ности. **Достопамятный предмет**—вікопа́м'ятка, ки.

Достопочтенный — (висо́ко) шано́вний, че́сний, хва́льний (Послу́хайте мене́, че́сна грома́до. Посхо́дилися всі на́ші че́сні панотці. Хва́льний тов. реда́кторе).

Достопримечательность—сла́вна па́м'ятка, ки; річ ва́рта ува́ги, позна́чна́ (визна́чна́) річ.

Достопримечательный—визначни́й, помі́тний, ва́ртий (гі́дний) ува́ги, позначни́й.

Достославный, достославно—славе́тний, но; славу́тній, ньо; пресла́вний, но (Наше пресла́вне ві́йсько).

Достояние—добро́, ра; до́бре, ого; вла́сність, ности; надба́ння, ння; майно́, на; скарб, бу; (пожитки)—худо́ба, би.

Достраивание—добудо́вування, ння; добудува́ння, ння; (о каменной кладке)—домуро́вування, ння; домурува́ння, ння.

Доступ к кому, к чему—приступ, пу; до́ступ, пу до кого, до чого (Цар Петро́ шука́в при́ступу до мо́ря). **Получить доступ**—здобу́ти до́ступ, доступи́тися.

Доступать, доступить—доступи́ти, доступа́ти, приступи́ти, приступа́ти до ко́го, до чо́го.

Доступаться, доступиться—доступа́тися, доступи́тися, приступа́тися, приступи́тися до ко́го, до чо́го.

Доступность—присту́пність, ности; досту́пність, ности; (горная)—гі́рська присту́пність, гі́рська перехі́дність, ности.

Доступный — присту́пний, досту́пний. **Доступно**—присту́пно, досту́пно кому́ й для ко́го. **Его пониманию это недоступно**—це річ непристу́пна для його ро́зуму, він цього́ зрозумі́ти (збагну́ти) неспромо́жен.

Досуг—дозві́лля, лля; гу́лянки, нок; гуля́щий час, су́. **На досуге**—на дозві́ллі, на гу́лянках, гуля́щого часу́, на відга́лі.

Досужество, досужность—зда́тність, ности; здібність, ности (до пра́ці, до майструва́ння).

Досужный—(о времени)—ві́льний, гуля́щий (Гуля́щого часу́ бага́то ма́ю).

Досылание—досила́ння, ння; досла́ння, ння.

Досылать, дослать—досила́ти, досла́ти. **Досланный**—до́(і)сланий.

Досылка—I) досила́ння, ння; досла́ння, ння; II) (то, что дослано)—доси́лка (Це доси́лка до то́го, що давні́ш було́ наді́слано).

Досыта—доси́та, досхочу́, до не́(с)хочу

(Було що їсти й пити до нéхочу. Нагулявся до нéсхочу).

Досюда—дóсі, дóки, опóки (Ідіть дóсі, а дáлі не йдіть. Опóки дочитáєш—та й гóді).

Досягаемость—досяжність, ности. **Черта досягаемости**—межá досяжности. **Вне досягаемости**—по-за дóсягом, по-за досяжністю.

Досягаемый—досяжний (Такá далечінь для óка недосяжна).

Досягать досягнуть—I) (доставать, доходить до чего)—досягáти, досягти когó, чогó (І кривáвими рукáми менé досягáють), сягáти, сягнути чогó, по що, до чóго, під що (А йому водá вже по шию сягáє); II) (достигать)—досягáти, досягти чогó, осягáти, осягти, що. **Досягнуть своей цели**—досягти своєї мети, осягнути (осягти) свою мету.

Дотерпливать, дотерпеть—дотéрплювати, дотéрпіти.

Дотла—до останку (до послідку), до рéшти, чисто, геть-чисто, геть-нáчисто, до ноги, до щáду (полон.—до щéнту), до нáкорінку, до пня, упéнь; (изредка)—до тлá.

Дотоле—дóти, пóти, дóтіль, до тóгó чáсу.

Дотребовать—довимагáти, доправляти, доправити.

Дотрогиваться, дотронуться к чему—доторкáтися, доторкнутися, торкáтися, торкнутися, приторкáтися, приторкнутися чогó й до чóго, торкáти що, когó, дотикáтися, доткнутися до кóго, чóго, дотикáти когó; (задеть)—черкнутися об що, об кóго.

Доучиваться, доучаться, доучиться—(окончить свое учение)—доучуватися, довчáтися, довчитися (Він не довчився в школі).

Дохнуть—дихнути, дхнути, тхнути, сапнути, хукати, хукнути (Хукнув на скло, щоб лід розтáв).

Дохнуть, издохнуть—дóхнути, здóхнути; (о мног.)—поздихáти, виздихати (Бодáй тії собáки виздихали); (о домашнем скоте)—гинути, згинути, пропадáти (пáдати), пропáсти (Курка вночі пропáла).

Доход—прибуток, тку; дóхід, дóходу. **Доход валовой**—гуртовий прибуток, сирий дóхід. **Доход чистый**—прибуток чистий. **Доход годовой**—прибуток річний. **Доход косвенный**—посерéдній прибуток.

Доходить, дойти—I) (до чего, до кого)—дохóдити (джу), дійти до чóго, до кóго (Дохóдить до лисиччиної хáтки. Листи до нас не дохóдять. Дійшóв до лісу, до міста, до річки). **Доходить до отчаяния, изнеможения, безумия, наглости**—дохóдити до рóзпачу (одчáю), знемóги, божевілля, зухвáльства (нахáбства); II) (случаться)—дохóдити, дійти до чóго (напр., до бійки, до свáрки), дохóдитися, дійтися до чóго; III) (достигать, узнавать)—дохóдити, дійти чóго. **Это дошло до моего сведения**—це дійшлóсь до мéне. **Дойти вестям** (безл.)—дійтися, перечутися.

Доходность—I) прибутковість, вости (Якá прибутковість кóжного будинку, такий і подáток); II) зисковність, ности; вигóда, ди.

Доходный — прибуткóвий, зисковний (Спрáва ця вéльми прибуткóва (зисковна).

Дочиста—дóчиста, геть-чисто, геть-нáчисто, до ноги, упéнь, (полон.) до-щéнту; (провинц.)—до кáнцура, до шниру (Все дóчиста розказать).

Дошкольный—дошкільний (Дошкільне виховання).

Драгоценность—коштóвність, ности; дорогоцінність, ности.

Драгоценный — коштóвний, дорогоцінний, великоцінний, многоцінний. **Драгоценный камень**—самоцвіт, ту; (соб.)—самоцвітне каміння, ння (Бáчив я усякі перли і коштóвні самоцвіти.

Дражайший—найдорóжчий.

Дразнить, дразнивать, подразнить кого—дрочити когó, подрочити когó, дрочитися, дражнитися з ким і з кóго, дратувáти, піддрóчувати когó.

Драла—хóду, хóда, дрáчки, навтéки, навтічки, навтікачá. **Дать драла**—п'ятáми накивáти, дрáчки дáти, дременути, подáтися навтéки (Свиту накинув та хóда).

Драматизировать—драматизувáти.

Драматизм—драматизм, му.

Драматически, драматично—драматично, по-драматичному.

Драпирование—драпувáння, ння; задрапувáння, ння.

Драпировать, -ся—драпувáти, ся; задрапувáти, ся. **Драпированный**—задрапóваний.

Драться—I) битися; (описат.)—чубитися, скубтися (Пани б'ються (скубуться), а в мужиків чуби трíщáть); II) (об одежде, обуви)—дрáтися, дéртися (Дерéться—на новé берéться). III) **Драться на**

гору, на стену и т. п.—дра́тися, де́ртися, пну́тися на го́ру, стіну.

Дребезг, чаще мн., дребезги—дрізки́ (ум. дрізочки́, друзочки́), скалки́, скляночки́ (Ча́рка впа́ла додо́лу й розби́лася на скалки́). **Разбить в дребезги**—розби́ти на дрізки́, на скалки́, на га́муз, на чере́п'ячко, потрощи́ти.

Дребезжать—деренча́ти, дзижча́ти.

Древесина—древ(ес)и́на, дереви́на. **Живая древесина**—живе́ць, вця. **Годовой круг древесины**—полі́ток, тку; літови́ще, ща.

Древесный—деревни́й, дереви́нний (Янта́р є затверді́ла деревна́ смола́. Деревне́ ву́гілля. Деревна́ росли́нність).

Древко—де́ржал(к)о, де́ржально, де́ржак (Лу́снуло де́ржалко у ко ротви́). Теснее: **у копья**—ра́тище, ратови́ще; **у метлы**—мі́тлище; **у косы**—косови́ще, кі́сся́; **у граблей**—гра́блище, грабильно; **у кочерги**—кочержи́льно; **у цепа**—ціпи́льно; **у заступа**—за́ступень, заступи́льно; **у ухвата**—рогачи́льно.

Древний—староді́вній, да́вній, старові́цький, старосві́тський, давнеколи́шній, стари́й, старожи́тний (Старода́вні руко́писи).

Древность—I) (давность) старови́нність, ности; старода́вність, ности; старожи́тність, ности (Мо́жна й доку́ментами стверди́ти старода́вність цього́ фа́кту); II) (прежнее время)—дале́ка, (да́вня) давнина́, ни́; старовина́, ни́; предківщи́на, ни: старосві́тчина, ни. **Глубокая древность**—да́вня-преда́вня старовина́ (Це ді́ялося в дале́кій давнині́, за да́вньої давнини́); III) (археол.)—старовина́, ни; віковщи́на, ни; старожи́тня річ, ре́чи.

Древонасаждение—наса́джування дере́в, деревосаді́ння, ння.

Древообделочный—деревообро́бний (Деревообро́бна промисло́вість. Деревообро́бна майсте́рня).

Дрезина—дрези́на, ни.

Дрейф—дрейф, фу.

Дрейфовать—дрейфува́ти.

Дремучий—дрі́мучий. **Дремучий лес**—пу́ща, пу́щі; не́трі, рів; те́мний (непрогля́дний) ліс, су; дрі́му́чий ліс.

Дрессировать, выдрессировать—муштру́ва́ти, вимуштро́вувати, ви́муштрувати, дресува́ти, ви́дресувати, заправля́ти, запра́вити (Біда́ тій курці, що на їй со́кола заправля́ть на ло́ви). **Дрессированный, выдрессированный**—муштро́ваний, ви́муштруваний, ви́дресуваний.

Дробить, раздробить—I) (размельчать) дроби́ти, роздроби́ти, подроби́ти, криши́ти, розкриши́ти, покриши́ти; II) дрібни́ти, роздрібня́ти, роздрібни́ти.

Дробный—I) дрібни́й, дрі́бен; (ум.—дрібне́нький, дрібне́сенький) (Дрі́бен до́щик іде́); II) (арифм.)—дробови́й (Дробове́ число́).

Дробь—I) (ружейная)—шріт, шро́ту; дріб, дро́бу; (из рубленых гвоздей, железа)—сіканці, ців; II) (барабанная)—дрібу́шки, дрібу́шечки. **Выбивать дробь зубами**—сі́кти зуба́ми; III) (арифм.)—дріб, дро́бу.

Дрогнуть—I) см. **Дрожать:** II) **вздрогнуть**—здригну́ти, здригну́тися, стену́тися, тіпну́тися; (о свете)—мигво́м существе)—здригну́тися, ки́нутися, тіпну́тися.

Дрожание—дрижа́ння, ння; тремті́ння, ння; ті́пання, ння; (сотрясение)—дви́гіт, готу; двигті́ння, ння. **Дрожание струн**—бре́ньків, коту; бренíння, ння.

Дрожать, дрогнуть, задрожать—тремті́ти, затремті́ти, дрижа́ти, задрижа́ти, труси́тися, затруси́тися, колоти́тися, заколоти́тися; (о слезах, струнах)—брені́ти, забрені́ти; (сотрясаться) — дриготі́ти, задриготі́ти, двигті́ти, задвигті́ти, ті́патися, заті́патися, тіпну́тися; (о свете)—миготі́ти, мигті́ти.

Дрожащий—тремтя́чий. **Дрожащий свет**—хибке́, мигтю́че сві́тло, ла; мигті́ння, ння; миготі́ння, ння.

Другой—I) (второй)—дру́гий. **На другой день**—друго́го дня; на дру́гий день. **В другой раз**—удру́ге (Зайшо́в він і вдру́ге і втре́те). **С другой стороны**—з дру́гого бо́ку; II) (иной)—і́нший, іна́чий, іна́кший. **В другое время**—і́ншим ча́сом.

Дружба—при́язнь, зни; при́ятельство, ва; приятелюва́ння, ння; товари́ство, ства.

Дружески, по-дружески, дружественно—при́язно, по-при́ятельському, по-при́ятельськи, дру́жно, дру́жньо, по-дру́жньому.

Дружно—I) при́язно, по-при́ятельському, по-при́ятельськи, дру́жно; (согласно)—зла́гідливо, зла́гідно, згі́дно; II) дру́жно, ра́зом, враз, односта́йно (Дру́жно йду́ть во́лі. Тре́ба односта́йно взя́тися за пра́цю).

Друмондов—дрюмо́ндів. (Дрюмо́ндове сві́тло).

Дряблость—I) щу́пліcть лости; плю́скніcть, ности; (при)в'я́ліcть, лости; тру́хліcть, лости; II) пу́хкіcть, кости; дірча́тіcть, тости.

Дрязг—I) смiття́, ття́; не́чисть, исти; бру́д, ду; (о т б р о с)—поки́дьок, дька; (м е л к и е м а л о ц е н н ы е п р е д м е т ы)—мо́тлох, ху; хламі́ття, ття; хабо́ття, ття; II) (ч а щ е м н.) **дрязги**—дріб'язко́ві плі́тки, ток; погові́р, во́ру; погово́ри, рів; (м е л о ч и)—при́крі дрібни́ці, ць.

Дрянной—пога́ний, паску́дний, леда́чий, ке́пський.

Дрянь—I) (с о р)—смі́ття, ття́; не́чисть, сти; II) (н е з н а ч и т., х у д а я в е щ ь, н е г о д н о е с у щ е с т в о)—дра́нтя, нтя; по́гань, ни; (х л а м)—мо́тлох, ху; не́гідь, годи; ле́дач, чи; леда́що, ща.

Дряхлость—старе́зніcть, ности; спорохніліcть, лости; дря́гліcть, лости.

Дряхлый—спорохні́лий, дря́глий, старе́зний (С п о р о х н і л і с т а р и к и́), геть підто́птаний, піду́па́лий (упа́лий) на си́лах; (о т с т а р о с т и)—хи́рий, недолу́га (н е м о щ н. ч е л о в е к) (о б щ. р.).

Дубильный—чинба́рний, чинбо́вий, чинба́рський, гарбо́вий, гарба́рський (Г а р б а́ р с ь к и й л у б).

Дубление—чиньба́, бі́; чинбува́ння, ння; чи́нення, ння; ква́сіння, ння; дубі́ння, ння.

Дубленка, дублёнок—(д у б л. п о л у ш у б о к)—дубле́ник, ка; дубля́нка, ки; кожуши́на, ни.

Дубликат (второй экземпляр письм. документа)—дублі́ка́т, та; двійни́к, ка; ко́пія, ії.

Дуга—I) (и з г и б)—дуга́, ги; (у м.—ду́жка, ки; ду́жечка, ки); лук, ка; каблу́чка, ки (К р у г д і л и т ь с я н а д у́ г и. С и н і д у́ г и п і д о ч и́ м а. Л і т а́ й о г о́ г н у́ т ь у к а б л у́ ч к у).

Дуговой—ду́жний, дугови́й (Д у г о в а́ л я́ м п а).

Дугообразный — дугува́тий, ду́жний (Д у́ ж н а с т е́ л я), дуга́стий каблукува́тий, лучкува́тий, облу́куватий, ободи́стий. **Дугообразный изгиб (выгиб) дугообразная кривизна**—лукови́на, ни.

Дужка—(р у к о я т к а в ы г н у т а я д у г о ю)—ду́жка, ки; ву́шко, ка (Д з в е н и́ т ь в і д р о́ з а л і з н о ю д у́ ж к о ю); (а н а т о м.)—лучо́к, чка.

Дуло—(р у ж е й н о е, р е в о л ь в е р н.) —ду́ло́, ла; ру́ра, ри; ру́ля, лі (П і д н я́ в р е в о́ л ь в е р і п р и т у л и́ в р у́ л ю д о в и с к а́); (п у ш е ч н о е)—ду́ло́, ла́; жерло́, ла́ (С т и р ч а́ л и г о р л а́ с т і ж е́ р л а г а р м а́ т).

Дума—I) (м ы с л ь)—ду́ма, ми (Д у́ м и м о ї, д у́ м и м о ї, л и́ х о м е н і з в а́ м и); га́дка, ки; пога́дка, ки; II) (с о б р а н и е)—ду́ма (М і с ь к а́ (г о р о д с к а я) д у́ м а). **Здание городской думы** —ра́туша, ші; ра́туш, шу (м. р.); ду́ма; III) (л и р.-э п и ч. с т и х)—ду́ма (У к р а ї н с ь к і д у́ м и).

Думать—I) (м ы с л и т ь)—ду́мати, гада́ти, ми́слити про ко́го, про що; (р а с с у ж д а т ь)—міркува́ти про що, над чим; (м о з г о в а т ь)—мізкува́ти про що; (и м е т ь в м ы с л я х)—в голові́ (в ми́слях) поклада́ти що, в го́лову кла́сти, ма́ти на ду́мці (на ми́слі); (п о л а г а т ь)—поклада́ти. **Нечего думать**—шкода́ й га́дки, шкода́ чо́го, ні́чого (нема́ чо́го) ду́мати, гада́ти, міркува́ти (Ш к о д а́ й г а́ д к и, н е б у́ д е н і ч о́ г о). **Так он думает** (т а к о в о е г о м н е н и е)—так він гада́є, така́ в його ду́мка, він тако́ї ду́мки; II) (з а б о т и т ь с я, п е ч ь с я)—ду́мати про ко́го, дба́ти про ко́го, що, клопота́тися про ко́го, що. **Думать (мечтать) о себе**—зазнава́ться, зано́ситися, бага́то про се́бе ду́мати, задава́тися.

Дуновение—по́дув, ву; по́дмух, ху; дмух, ху; (в е я н и е)—по́від, віву; по́дих, ху (П о́ д у в с в і ж о г о в і т р у. П о́ д м у х в і т р у).

Дурачество—ду́рощі, щів; дур, ду́ру; ду́ріcть, рости; дурі́йка, ки; блазе́нство, ва; блазня́, ні; блазнува́ння, ння; (ш а л о с т и)—пу́стощі, ів; ду́рощі, ів.

Дурачить—дури́ти, тумани́ти кого́, тумана́(у) пуска́ти, ману́ пуска́ти кому́; мани́ти кого́; моро́чити кого́ (Н е в і р т е ї м, в о́ н и в а с м а́ н я т ь). **Одурачить**—обдури́ти, поши́ти в ду́рні кого́. **Одураченный**—обду́рений, обморо́чений.

Дурить—I) (ш а л и т ь)—дурі́ти, пустува́ти, жирува́ти; II) (б е с и т ь с я)—кази́тися.

Дурнеть—(с т а н о в и т ь с я н е к р а с и в ы м: о в н е ш н о с т и, л и ц е)—погані́ти, погані́шати, пога́ншати.

Дурно—I) (п л о х о)—пога́но, (у м.) погане́нько; (у в.) поганю́чо, ке́псько, зле́ (П о г а́ н о з р о б и́ в); II) (т о ш н о)—мло́сно (С т а є́ д у́ ш н о, а ж м л о́ с н о).

Дурной—I) (н е к р а с и в ы й)—нега́рний, пога́ний (Н е г а́ р н и й н а о б л и́ ч ч я. Я к и́ й в і н п о г а́ н и й); (б е з о б р а з н ы й)—бридки́й (Б р и д к а́-ж в о н а́), гидки́й; II) (п л о х о й, н е х о р о ш и й) — пога́ний (Б о р щ п о г а́ н и й. П о г о́ д а п о г а́ н а), лихи́й (Л и х и́ й к р а́ м), злий. (Щ о т и з л о́ г о у ч и н и́ л а? Д о р і́ ж е н ь к а з л а́ я), недо́брий (П р и й ш л и́ в і-

сті недобрії), кепський (Кепські новини); (негодный)—ледачий (Ледачий крам); (противный)—бридкий, гидкий.

Дуть, дунуть—I) (о ветре)—дути (дму, дмеш, дме; дмемо, дмете, дмуть); (сов.)—дунути (Дунув вітер над ставом), дмухати, дмухнути (Дмухнув вітер), подихати, подихнути, дихнути, дохнути (Легкий вітрець подихнув. Вітер, як духнув), нодувати, подути; II) (біть)—духопелити; III) (быстро ехать)—гнати, гнатися; IV) (пить)—дудлити. **Здесь дует**—тут тягне, тут дме.

Дуться—I) (надуваться) — дутися (дмуся, дмешся); надиматися, надутися (надмуся, дмешся) (А жаба дметься, дметься); II) (сердиться молча)—дутися, супитися (Певно він і досі дметься. Він на тебе супиться, щей тепер); III) (играть в карты)—в карти тнутися, різатися.

Дух—(дыхание)—дух, ху; віддих, ху, дихання, ння. (Над ним воли своїм духом дихали). **Дух захватывает**—дух захоплює (захопляє), дух забиває (займає), дух спирається (запирається). **Дух захватило**—сперло, захопило дух, перехопило дух, забило дух, запнуло дух, дух занявсь, дух забивсь. **Перевести дух**—віддихатися, віддихати, віддихнути, ся, передихнути, відсапати, ся, відсапнути, ся, звести дух (Дайте мені дух звести); (быстрота)—дух, ху; мент, ту; мах, ху. **В один дух**—удух. **Во весь дух**—що-духу.

Душа—душа, ші. **За милую душу**—залюбки; з дорогою душею. **От души**—з душі, від (з) щирого серця. **От всей души**—з усієї душі, від (з) щирої душі. **Всей душой**—від (з) душі, щирого серця, з дорогою душею, з цілого серця (Люблю тебе з цілого серця). **По душе**—по душі, до серця, до в(с)подоби, до мисли.

Душевно-больной — душевнох(в)орий, психічно-слабий; (тронутый)—причинний; (сумасшедший)—божевільний, навіжений. **Дом для душевно-больных**—лікарня, ні (шпиталь, лю) для божевільних, божевільня, ні.

Душеприказчик—виконавець духівниці (духовної); заповітний виконавець, вця; душоприказник ка.

Душеприказчица—виконавиця, духівниці (духовної), заповітна виконавиця, ці; душоприказниця, ці.

Душить—I) (давить)—душити кого, давити; (о многих)—передушити, передавити, видушувати, видавлювати, видушити, видавити; II) (угнетать, терзать)—душити, давити, гнобити кого (Ляхи душили, гнобили Україну). **Надушить** (духами)—напахати, перфумувати, наперфумувати. **Надушенный**—напаханий, напаханий пахощами, наперфумований.

Душно—I) задушно, важко; II) (жарко)—душно (Душно мені—ходім, дочко, до ставу купатись), парно, парко, опарно, млосно.

Дыметь (коптиться, закапчиваться)—задимлюватися, задимлятися, задимитися, задиміти (о многих—позадимлюватися), закурюватися, закуритися, закуріти (о многих—позакурюватися), закопчувати, ся; закоптитися.

Дымить,-ся — диміти, ся; куріти, ся; (о лампе) — чадіти, дит, дить; (дейст. зал.)—димити.

Дымно—димно, курно, накурено.

Дымный—I) димний, курний, димливий, димуватий (Димливий ліхтар. Димувата кузня); (с копотью)—чадний; II) (серо-синий цвет)—димний (Мак червоний, перістий і димний).

Дымогарный — димовий, димозгарний. **Димогарная труба**—димозгарна труба.

Дымоотводный — (техн.) — димовідхожий, диморукавний.

Дымоход — (канал) — димохід, ходу; (труба)—димар, ря; (лежачий боров)—леженъ, жня; лежак, ка (З далеку видно фабричні димарі).

Дырка—дірка, ки. **Дырочка**—дірочка, ки. **Дырища**—діряка, ки; діромаха, хи.

Дырявить — дірявити. **Продырявить** — продірявити, провертіти.

Дырявый—дірявий (Дірявого горщика не наллєш. Діряві чоботи), дірча(с)тий (Клуня дірчаста), дірчавий (Дірчава стеля). **Дырявая голова**—непам'ятуща голова, дірчата (дірява) голова.

Дыхание—I) (действие дышущего)—дихання, ння: подих, ху: віддих, диху; дух, ху (Причувається дихання сонних). **Переводить дыхание** — зводити дух; (после усталости)—відсапувати. **Перевести дыхание**—звести дух, передихнути, віддихатися, відсапати, відсапнути; II) (веяние чего)—подих, ху; подихання, ння; дихання, ння.

Дыхательный—дихальний. **Дыхательное горло**—дихало, ла; дишка, ки. **Дыхательная трубка**(trachea)—дихавка, ки.

Дышать, дыхать—I) ди́хати (хаю, хаєш і ди́шу, шеш), віддиха́ти; II) (в е я т ь) —ди́хати, подиха́ти (П е р е́ д с в і- т о м д и́ х а є х о л о д н е́ н ь к и й в і- т р е́ ц ь. В с е п о д и х а́ л о м о л о́- д о ю п а р у б о́ ч о ю к р а с о́ ю).

Дюже, дюжо—ду́же, си́льно, мі́цно, ве́льми. **Не дюже давеча**—не так давно́, нещода́вно.

Дюжеть—ду́жчати, міцні́ти, міцні́шати. у поту́гу (в си́лу) вбива́тися. **Подюжеть**—поду́жчати, зміцні́ти, поміцні́шати, у поту́гу (в си́лу) вби́тися.

Дюжий—ду́жий, си́льний, міцни́й, здоро́вий, кремезни́й, дебе́лий.

Дюжина—ту́зінь, зе́ня; двана́цятка, ки.

Дюйм—ца́ль, ля; па́лець, льця.

Дюймовка—(д о с к а)—цалі́вка, цале́ва, до́шка, одноца́льна до́шка, однопальці́вка.

Дюймовый—цале́вий, однопа́льцевий, на оди́н па́лець.

Е

Европа—Євро́па, пи.

Европеец,-ейка—європе́єць, пе́йця; європе́йка, ки.

Европеизация—європеїза́ція, ції; європеїзува́ння, ння; (с о в.) поєвропе́єння, ння

Европеизировать,-ся—європеїзува́ти, ся; європе́їти, ся (Х і б а н е у к р а ї н- с ь к а і н т е л і г е́ н ц і я п о м а г а́ л а П е т р о́ в і I є в р о п е ї з у в а́ т и Р о- с і ю. В і н г е т ь п о є в р о п е́ ї в с ь).

Европейский—європе́йський.

Европеизм—європеї́зм, му; європе́йство, ва; європе́йськість, кости.

Египет—Єги́пет, Єги́пту.

Египетский—єги́петський.

Египтология—єгиптоло́гія, гії; єгиптозна́вство, ва.

Еда—ї́жа, ї́жі; ї́да́, ди́. С п е ц и а л ь н е е —I) (д е й с т в и е)—ї́діння, ння; з'ї́жа, з'ї́жі; II) (я с т в о, п и щ а)—ї́стиво, ва; стра́ва, ви; пожи́ва, ви; потра́ва, ви; харч, чи і чу (ж. и м. р.).

Едва—I) (о в р е м е н и—к а к т о л ь к о, т о л ь к о ч т о)—ле́две (і, о, и), зале́две (Л е́ д в е м и в в і й ш л и́, в і н п о- ч а́ в с м і я́ т и с я); (е д в а л и ш ь, к о л ь с к о р о)—ті́льки-но, ті́льки-що, ско́ро, ско́ро-но; (е д в а, п о ч т и н е, п о ч т и ч т о н е, ч у т ь, т о л ь- к о, е л е-е л е)—ле́две (і, о), зале́две (Л е́ д в е м р і є т ь с я. Л е́ д в е ч у́ т- н о). **Едва-едва (с трудом)**—ле́две-ле́две, ледь-не́-ледь, ле́две-не-ле́две, си́лу-в-си́лу, вси́лу-вси́лу, наси́лу-силу, на превели́ку си́лу (Н е з д у́ ж а є К а- т е р и́ н а, л е́ д в е-л е́ д в е д и́ ш е).

Едение—ї́дічня, ння; ї́да́, ди́; ї́жа, жі.

Еденный—ї́джений.

Единение—єдна́ння, ння; поєдна́ння, ння; з'єдна́ння, ння; о́дність, ности; є́дність, ности; злу́ка, ки (Т о в а- р и́ с ь к е є д н а́ н н я. П о є д н а́ н н я і н т е л і г е́ н ц і ї з н а р о́ д о м). **В единении сила**—в єдна́нні (в о́дності) си́ла.

Единительный — єдна́льний, з'єдна́льний, злу́чний, сполу́чний.

Единить—єдна́ти кого́, з'є́днувати кого́ (Є д н а́ й, б а́ т ь к у, У к р а ї н у). **Единящий**—(п р и л.)—єдна́льний.

Единиться—I) (с о е д и н я т ь с я)—єдна́тися з ким, злуча́тися з ким; II) (о б о- с о б л я т ь с я, з а м ы к а т ь с я в с е- б е)—самоти́тися, держа́тися самото́ю).

Единица—одини́ця, ці; є(і)дини́ця, ці (Н е в с і т а к р о́ б л я т ь, а т і л ь к и о д и н и́ ц і). **Единица измерения**—мірни́ча одини́ця.

Единичность—одини́чність, ности; одино́кість, кости; (о м н о г.)—поодино́кість, кости (І д е́ я п р о о д и н о́- к і с т ь б о́ г а. П о о д и н о́ к і с т ь т а- к и́ х ф а́ к т і в).

Единичный—одини́чний, одино́кий; (о м н о г.) поодино́кий (В і н н е з м і г п о о д и н о́ к і (о т д е л ь н ы е) ф а́ к- т и з в я з а́ т и в ц і л у к а р т и́ н у ж и т т я́). **Единично**—одино́ко, поодино́ко.

Единоверие—одновірство, ва.

Единоверный—одновірний, одно́ї ві́ри.

Единоверно—одновірно, одно́ю ві́рою.

Единовластие—одновла́дство, ва; єди́на вла́да, ди; самовла́да, ди; самвла́дство, ва.

Единовластитель—єди́ний володар, ря; єдиновла́сник, ка; одновла́дець, дця; самовла́дець, дця.

Единовластный — єдиновла́дний, одновла́дний, самовла́дний.

Единовременно—I) (в о д н о и т о ж е в р е м я)—одноча́сно, в-одноча́с; II) (о д и н р а з)—одноразо́во.

Единовременный—I) одноча́сний (О д- н о ч а́ с н і п о д і ї); II) (о д н о к р а т- н ы й)—одноразо́вий. **Единовременное пособие**—одноразо́ва допомо́га. **Единовременная награда**—одноразо́ва нагоро́да.

Единогласие, единогласность—I) одноголо́сність, ности (Й о г о́ о́ б р а н о н а г о́ л о в у о д н о г о л о́ с н о), односта́йність, ности; одноду́шність, ности: II) (с о г л а с и е в г о л о с а х и з в у-

к а х)—суголо́сся, сся; суголо́сність, ности.

Единогласный — одноголо́сний. **Единогласное решение, избрание** — одноголо́сне ви́рішення, одноголо́сне обра́ння. **Единогласно**—одноголо́сно, в оди́н го́лос, односта́йно (З а г а́ л ь н і з б о́ р и в и́ б р а л и й о г о́ в о д и́ н г о́ л о с).

Единодушие — одноду́шність, ности; оди́н дух, ху; односта́йність, ности; односе́рдність, ности; односе́рдя, дя (В і н ж і н к и н і к о́ л и н е б'є, б о в й о г о з н е́ ю о д и́ н д у х); є́дність, ности; єдна́ння, ння.

Единодушный—одноду́шний, односта́йний, односе́рд(н)ий.

Единокровный—однокро́вний, однокро́вник, ка; однокро́вець, рівця.

Единоличный—одноособо́вий, одноособи́стий. **Единолично**—одноособо́во, одноособи́сто.

Единомыслие — одноду́мність, ности; одноду́мство, ва (Н е м а́ о д н о с т а́ й н о с т и, о д н о д у́ м н о с т и в г р о м а́ д і).

Единомышленный—одноду́мний, суголо́сний. **Единомышленно**—одноду́мно, в о́дно.

Единообразие, единообразность — односта́йність, ности; одномані́тність, ности; (м о н о л и т н о с т ь) — одноли́тість, тости.

Единообразный—односта́йний, одномані́тний; (м о н о л и т н ы й)—одноли́тий. **Единообразно**—односта́йно, одномані́тно (О д н о м а́ н і т н і в ч и н к и).

Единственность—єди́ність, ности; одино́кість, кости. **Единственно**—єди́но, одино́ко.

Единственный—єди́ний, одино́кий, одні́сінький, одни́м-оди́н. **Единственное число** (г р а м.)—однина́, ни́ (Т р е́ т я о с о́ б а о д н и н и́). **Единственный в своем роде**—свого́ ро́ду єди́ний, єди́ний сере́д свого́ ро́ду. **Единственный сын**—є(о)лина́к, ка́; о(є́)дине́ць, нця́. **Единственная дочь**—є(о)дина́чка, ки; одино́чка, ки; єдини́ця, ці.

Единство—о́дність, ности; є́дність, ности; єди́ність, ности; (о б щ н о с т ь)—спільність, ности (Н а ц і о н а́ л ь н а о́ д н і с т ь, є д и́ н і с т ь. С п і́ л ь н і с т ь і н т е р е́ с і в).

Едкий—I) (о к и с л о т а х, к р а с к а х, з а п а х а х и т. п.)—ї́дки́й, (ї д к и́ й д и м), міцни́й, гризу́чий (В а́ п н а (и з в е с т ь) г р и з у́ ч а, — п а́ л ь ц і п о г р и́ з л а), го́стрий; (я з в и т е л ь н ы й)—їдки́й, кусли́вий, ущи́пливий, гризьки́й, колю́чий (Ї д к і с л о в а́. У щ и́ п л и в и й д о́ т е п).

Едкость—I) (о к и с л о т а х, к р а с к а х и т.п.)—їдкість, кости; го́стрість, рости; гризу́чість, чости; II) (я з в и т е л ь н о с т ь)—їдкість, кости; ущи́пливість, вости; кусли́вість, вости; дошку́льність, ности (Б а г а́ т о с а т и р и́ ч н о ї к у с л и́ в о с т и).

Ежевременный—повсякча́сний. **Ежевременно**—повсякча́с, повсякча́сно.

Ежегодник—рі́чник, ка; щорі́чник, ка.

Ежегодно—що-ро́ку, щорі́чно, рік від ро́ку, рік-у-рік.

Ежегодность—щорі́чність, ности.

Ежегодный—щорі́чний; (г о д и ч н ы й) — рі́чний (Щ о р і́ ч н е з в і д о́ м л е н н я).

Ежедневник (и з д а н и е, в ы х о д я щ е е е ж е д н е в н о)—щоде́нник, ка.

Ежедневно—що-дня́, що-де́нь, щоде́нно, де́нь-у-де́нь, повсякде́нь, повсякде́нно, повсі́де́нь.

Ежедневность—щоде́нність, ности; повсякде́нність, ности.

Ежедневный—щоде́нний, повсякде́нний (Щ о д е́ н н і к л о п о́ т и. Р о б і т н и́ ч і щ о д е́ н н і в і с т і).

Ежемесячник—мі́сячник, ка; щомі́сячник, ка (М і́ с я ч н и к «Ч е р в о́ н и й Ш л я х»).

Ежемесячно—що-мі́сяця, щомі́сячно.

Ежемесячный—щомі́сячний, щомісяце́вий.

Ежеминутно—що-хвили́ни, ко́жної хвили́ни, раз-у-ра́з, ра́з-по-(у)-ра́з.

Ежеминутный—щохвили́нний.

Еженедельник—тижне́вик, ка. (П о л т а́ в с ь к и й т и ж н е́ в и к «Р і́ д н и й К р а й»).

Еженедельно — що-ти́жня, тижне́во, (к а ж д о е в о с к р е с е н и е)—що-неді́лі.

Еженедельный—щотижне́вий, тижне́вий. **Еженедельное издание**—тижне́вик, ка.

Ежесекундно—що-ми́ть, що-ме́нту.

Ежовый—їжако́вий, їжа́чий, їжакі́в, ко́ва, ко́ве (Ї ж а к о́ в е с а́ л о). **Взять в ежовые рукавицы**—узя́ти в лабе́ти, в ті́сні ру́ки. **Держать в ежовых рукавицах**—трима́ти в шо́рах.

Езда—ї́хання, ння. (Д в і г о д и н и ї х а н н я), їзда́, зди́; (п о с т о я н н а я) —їздня́, ні; (ч а с т а я) — ї́жджения, ння; їзді́ння, ння.

Ездить—ї́здити (ї́жджу, ї́здиш), поїжджа́ти (Н а к о́ н и к у п о ї ж д ж а́ є).

Ездиться (б е з л.)—ї́здитися, ї́хатися (Ї з д и л о с я т и м ш л я х о́ м. Ч и д о́ б р е в а м ї з д и л о с я).

Ездок—I) їзде́ць (їздця́); II) подоро́жній,

я, є; проїжджа́чий (Та прохо́жих, проїжджа́чих у двір закли́кає).

Езженый—їжджени́й (Іжджені ко́ні. Іжджена бри́чка).

Езжение—їжджения, ння; їзді́ння, ння.

Еллинизация—гелленіза́ція, ції; елліні-за́ція, ції; гелленізува́ння, ння; еллінізува́ння, ння; запрова́дження старогре́цької культу́ри.

Еллинизм—гелленізм, зму; еллінізм, му.

Еллинизировать—гелленізува́ти, еллінізува́ти, оберта́ти в ге́ллена (е́лліна).

Емкий—містки́й вбиру́щий (Невели́кий ко́шик, але вбиру́щий), укла́дистий (Віз укла́дистий), насипчастий.

Емкость—місткість, кости; наси́пчастість, тости.

Ерепениться (сердиться) — тріпапатися, пасіюва́ти, ірктува́тися, кази́тися; (упрямиться)—огуря́тися, упира́тися; (петушиться)—коко́шитися, кукурі́чититися; (хорохориться)—гороїжитися, при́щитися, пиндю́читися, костри́читися.

Ерошить, вз'ерошить — (всклочивать, взбивать; о волосах, о шерсти и т. п.)—куйо́вдити; (сов.)—накуйо́вдити (Куйо́вдити воло́сся), кошла́ти, кудла́ти, кудо́вчити, кострува́чити.

Ерунда—нісені́тниця, ці; дурни́ця, ці; безглу́здя, дя; нікче́мниця, ці; ка́(т)-зна-що. **Ерунду пороть (городить, нести)**—нісені́тницю верзти́, плести́, ка́-зна-що верзти́ (пра́вити).

Если, ежели—коли́, як, якщо; (ведь)—що́; (коль скоро)—ско́ро (Коли́ ми́лий пла́че, то й я пла́чу). **Если-бы**—якби́, коли́-б, щоб, якби́-що. **Если только**—як ско́ро, ско́ро тільки (Ско́ро нема́ гро́шей, то й не ку́пиш).

Естественник—природни́к, ка́; природозна́вець, вця.

Естественно — приро́дно, натура́льно, звича́йно (Це приро́дно виплива́є з його́ кла́сово́го стано́вища).

Естественность—приро́дність, ности; натура́льність, ности.

Естественный — приро́дній, натура́льний. **Естественные науки**—природни́чі нау́ки.

Естествовед—природозна́вець, вця.

Естествознание, естествоведение—природозна́вство, ва.

Естествоиспытание—дослі́дження, ння (пізна́ння) приро́ди; ви́вчення приро́ди.

Естествоиспытатель — природозна́вець, вця; природодослі́дник, ка; натураліст, та.

Есть, едать—ї́сти, (наст. вр.—їм, їси́, їсть, їмо́, їсте́, їдя́ть; пов. н.—їж, їжмо, їжте) (Твої ді́ти пла́чуть, ї́сти хо́чуть); (потреблять)—спожива́ти, спожи́ти, пожива́ти, пожи́ти. **Поедом есть**—їдом (їдьма́, їдце́м) ї́сти, жерце́м пожира́ти.

Ехать—ї́хати (Ї́хати кі́ньми, маши́ною, мо́рем); (быстро)—бі́гти; (медленно)—тю́пати, плуга́нитися, телі́житися. **Ехать верхом**—ї́хати ве́рхи, бі́гти ве́рхи. **Ехать рысью**—ї́хати тю́пки, клу́сом, труськом. **Ехать шагом**—ї́хати ходо́ю, ступо́ю. **Ехать цугом**—ви́тягом, упро́стяж ї́хати. **Ехать в направлении к чему**—прямува́ти до чо́го.

Ехидный—єхи́дний (Єхи́дна люди́на. Єхи́дний сміх). **Ехидно**—єхи́дно, єхи́дкувато.

Ехидство — єхидува́ти, єхи́дствувати, (сов.)—з'єхи́дствувати.

Еще—ще, іще́ (Ще тре́ті пі́вні не співа́ли). **Еще-бы**—ще-б пак, ато́ж пак; (где уж)—де́-ж пак, чому́ ні (Ще-б пак не хті́в).

Ж

Жаберный, жабровый—зя́бровий.

Жабий—жа́б'ячий, жаби́ний. **Жабье мясо**—жа́б'ятина, ни. **Жабья икра**—клекі, ку; жабури́ння, ння.

Жабра (обычно мн. **жабры**)—зя́бри и зя́бра (р.—бер, брів); жа́бри и жа́бра, бер, брів; зя́ви, вів; зі́ва и зі́ви, вів.

Жадничанье—I) жаднува́ння, ння; неси́ті о́чі; (сильное желание)—жада́ння, ння; II) кря́ження, ння.

Жадничать—I) жаднува́ти за чим, на що; ла́ситися на що; неси́ті о́чі ма́ти; (шутл.)—бі́льше о́ко як живі́т ма́ти; (сильно желать)—си́льно (палко) жада́ти чо́го, пра́гнути чо́го; II) (скупиться)—кря́жити, скупи́тися (Кря́жить над ним так, щоб і кри́хти ніхто не взя́в).

Жадно (о жажде, еде, напряжении, страсти)—жа́дібно, жадли́во, пожа́дливо; (алчно) — заже́рливо, ненаже́рливо, неси́то, ненаси́тно.

Жадность—I) (проявление чувства жажды, голода, напря-

жения, страсти)—жадо́ба, би; жада́, ди; жадли́вість, вости, пожа́дливість, вости; я́рість, я́рости; жагу́чість, чости; жа́дність, ности чого́, на що, до чо́го; II) (алчность)—зажє́рливість, вости; ненажє́рливість, вости; нена́їсть, їсти; неси́тість, тости на що; нена́тля, лі.

Жадный—I) (жаждущий, хотящий пить)—жа́дний, жажде́нний, спра́глий, жаді́бний; (страстный)—жаді́бний на що, до чого, пожа́дливий, жагу́чий; II) (обжорливый)—ненажє́рливий, на́жерливий, ненажє́рний, ненаї́дний, ненаси́тний; III) (алчный, желающий все присвоить)—жадню́чий, зажє́рливий, ненажє́рливий, жаде́нний, неси́тий, ненаси́тний, невсити́мий на що, загребу́щий, жадо́бен, бна, бне на що.

Жажда—I) (физиол.: ощущение, позыв к питью)—спра́га, ги; жа́жда, ди; жага́, ги; жадо́ба, би; жада́, ди; сма́га, ги. **Истомленный жаждой**—спра́глий, спра́гою знемо́жений. **Утолить жажду**—вгамува́ти, (наси́тити) спра́гу, жадо́бу, заспоко́їти сма́гу; II) (нравств.: сильное желание, страстн. стремление)—жадо́ба чо́го, до чо́го, спра́га до чо́го, жага́ до чо́го.

Жаждать—I) (испытывать жажду)—х(о)ті́ти пи́ти, жада́ти пи́ти; II) (сильно желать, сильно стремиться)—пра́гнути кого́, чого́, жада́ти кого́, чого́, бу́ти жадо́бним на ко́го, на що.

Желание (проявление жалости сожаления)—жалі́ння, ння; жа́лощі, щів; жаль, лю (м. р.); жа́лування, ння. **Жаление по ком**—жалкува́ння за ким, чим, шкодува́ння за ким, чим.

Жалеть—I) (сожалеть кого, чего и о ком, чем)—жа́лувати кого́, чого́, за ким, за чим, жалі́ти кого́, чого́, жалкува́ти, шкодува́ти кого́, чого́, за ким, за чим; II) (беречь, щадить, скупиться)—жа́лувати (и проч.) що, чого́, кого́, шанува́ти (Гро́шей не жа́лувала).

Жалиться—I) жали́тися, жали́ти, куса́тися, куса́ти (Кропива́ жа́литься. Бджо́ли куса́ються (кусають); II) (жаловаться)—жалі́тися (Ніко́ли не жалі́вся).

Жалкий—I) (растрогивающий)—жа́лісний, жалібни́й, жалісли́вий, серде́чний, звору́шливий; (вызывающий сострадание внешним своим видом или внутрен. слабостью: плохой, плохенький)—нужде́нний, злиде́нний, мизє́рний, жа́лю гі́дний, благи́й; II) (несчастный, беззащитный) — бідола́шний, неща́сний, бі́дний (Вовк задави́в бідола́шну ове́чку); III) (ничтожный, презренный, пустой)—нікче́мний, убо́гий, хи́рний, хирю́щий.

Жалко—I) жаль, жа́л(ь)ко кому́, кого́, за ки́м, чим, шко́да, кому́, кого́, чого́; II) жалко чего (не хочется давать) — жаль, жа́л(ь)ко, шко́да (Жаль йому́ гро́шей. Тобі жа́лко (шко́да) хлі́ба); III) (жалобно)—жа́лібно, жа́лісно, жа́лісли́во; IV) (с жалким видом)—злиде́нно, нужде́нно.

Жало—жало́, а.

Жалоба — ска́рга, ги; (выражение неудовольствия, скорби, страдания, ропот)—ска́рга на що, жалкува́ння на ко́го, на що й за чим, жа́ління, нарі́кання на кого, бідкання; (жалобы)—жалі́, лі́в на що; ска́рги, рг; жа́лощі, щів; жалібни́ці, ниць; (юрид.)—ска́рга, ги; (возбуждение процесса)—по́зов, по́зва, (мн.)—по́зви (Пода́ти в суд ска́ргу на ко́го). **Жалоба апелляционная, кассационная**—ска́рга апеляці́йна, касаці́йна. **Подавать (приносить) жалобу на кого**—подава́ти (зано́сити) ска́ргу на ко́го, куди́; (словесно)—ска́ржити кого, ска́ржитися кому́, на ко́го.

Жалобник—жалібни́к, ка́.

Жалобно—жа́лібно, жа́лісно, жалісли́во.

Жалобненько—жалібне́нько, жалібне́сенько, жаліс́не́нько, жаліс́не́сенько.

Жалобнехонько—жалібні́сенько, жаліс́ні́сінько.

Жалобный—I) жа́лібний, жа́лісний, жа́лісли́вий (Заспіва́ли жалі́бних пісе́нь); II) (к жалобе относящійся)—скаргови́й.

Жалобщик, жалобщица—жа́лобник, ка; ни́ця, ці; (истец) — позо́вни́к, ка́; пози́ва́ч, ча́; ва́чка, ки.

Жалование (действие) — дарува́ння, ння; надава́ння, ння кому́, чого́; шанува́ння, ння кого́, чим. **Жалование чина́ми**—надава́ння ра́нгів (Шанува́ння нагоро́дою).

Жалованье (деньгами регулярно)—платня́, ні; (вообще плата)—пла́та, ти; запла́та, ти. **Жалованье деньгами и различными припасами** (содержание)—удє́ржання, ння; утри́мання, ння. **Добавочное жалованье**—додатко́ва платня́. **Жить жалованьем**—жи́ти з платні.

Жаловать—I) кого (любить, оказывать милость, расположение)—жа́лувати кого́, ми́лувати кого́, бу́ти прихи́льним до ко́го, ма́ти ла́ску до ко́го; II) (жаловать кому что, кого чем (дарить, награждать подарком, чином, отличием)—дарува́ти кого́ чим, обдаро́вувати кого́ чим, (ласка́во) дарува́ти кому́, що, надава́ти кому́ що, чого́, шанува́ти кого́ чим, наділя́ти кому, що; III) жаловать к кому (ходить, посещать)—ходи́ти (захожа́ти) до ко́го, бува́ти в ко́го, одві́дувати кого́, завіта́ти до ко́го. **Добро пожаловать**—про́симо, ми́лости про́симо, про́симо до госпо́ди, бу́дьте (дороги́ми) го́стями, віта́йте нам.

Жаловаться на кого, на что-нибудь, о чем-нибудь. чем-нибудь—жалі́тися на ко́го, на що кому́, жалкува́тися, ска́ржитися на ко́го, на що кому́, до ко́го, ускаржа́тися на ко́го, пе́ред ким; (высказывать чувство обиды)—нарі́ка́ти на ко́го, на що, бі́дкатися; (со слезами)—пла́кати (пла́катися) на ко́го. **Приносить жалобу в суд**—жалі́тися на ко́го в суд, зано́сити (подава́ти) на ко́го ска́ргу в суд, ска́ржитися на ко́го в суд, ока́ржувати, заска́ржувати, (сов.) оска́ржити, заска́ржити, приска́ржити кого́ пе́ред судо́м, за що, позива́ти, (сов.) запізва́ти кого́ до су́ду, в суд, пра́витися на ко́го. (Іди пра́вся на ме́не куди́ зна́єш).

Жалостливость — жаліслйвість, вости; жа́лість, лости.

Жалостный—жа́лісний, жа́лісли́вий. **Жалостно**—жа́лісно, жаліслйво, жа́лібно.

Жалость (сострадание, сожаление к кому, к чему)—жаль, лю, до ко́го, до чо́го, для ко́го, для чо́го, про ко́го (о ком); жа́лощі, щів; (редко)—жа́лість. лости. **Без жалости**—без жалю́, без жа́лощів. **Жалость охватывает кого**—жаль бере́ (порива́є) кого́. **Из жалости к кому**—з жалю́, з жа́лощів до ко́го, жалі́ючи, шкоду́ючи кого́.

Жаль (нар.)—жаль, жа́л(ь)ко, шко́да́ кого́ й на кого; (к сожалению)—жаль, шко́да, на жа́ль (Те́плий кожу́х, тільки́ шко́да не на ме́не ши́тий).

Жанр—жа́нр, ру; побуто́ве малюва́ння, ння. **Жанровий**—жанро́вий, побуто́вий.

Жар—I) (солнечный зной, искусственная теплота) — жар, ру; пал, лу; жаро́та, ти; спе́ка, ки; спеко́та, ти; II) (повышенная темп. человеческого тела)—жар, пал, (в)ого́нь, гню; (болезнь)—гаря́чка, ки; III) (разгар)—ро́зпал, пал, ро́зпал, гаря́чий час. **В жару битвы**—в гаря́чий час бо́ю, в ро́згарі бо́ю. **В жару спора**—в палу́ суперечки.

Жара—жара́, ри́; жаро́та, ти; спе́ка, ки; спеко́та, ти; пеко́та, ти; (душная)—духо́та, ти; душно́та, ти; (парящая)—парно́та, ти; (з)ва́р, ру; шква́ра, ри.

Жаргон—жарго́н, ну.

Жарение (действие) — пря́ження, ння; сма́ження, ння; печі́ння, ння, пе́чево, ва; шква́рення, ння (Я ненави́джу те сма́ження та печі́ння).

Жарений—пря́жений, сма́жений, пече́ний (Пря́жений горо́х. Пря́жене (сма́жене) са́ло Сма́жена (пече́на) ри́ба. Пече́на карто́пля).

Жарить—I) прягти́, жу́, же́ш; пря́жити, сма́жити, шква́рити, пекти́, чу́, че́ш; (на жиру)—сма́жити, шква́рити.

Жаркий—I) гаря́чий, жарки́й; (жгучий, пылкий)—пеку́чий, палю́чий, палки́й; (душный)—душни́й, сква́рний (Гаря́чий лі́тній день. Гаря́чий клі́мат (гаря́че підсо́ння). **Жаркий бой**—гаря́чий (завзя́тий) бій. **Жаркие дебаты**—гаря́чі (палкі́) деба́ти. **Жаркий спор**—палка́ (гаря́ча) супере́чка (змага́ння); II) (о цвете)—гаря́чий.

Жарко—гаряче́, жа́рко; (пылко)—па́лко; (усердно)—запопа́дливо, зага́рливо, завзя́то; (душно) — ду́шно, шква́рко, ва́рко. **Жарче**—гарячі́ше, жаркі́ше, палкі́ше, завзя́тіше.

Жаркое, жареное (жареное мясное блюдо)—пече́ня, ні; пече́не, ного; пе́чево, ва; смаже́ня, ні.

Жатва (действие от гл. жать)—жаття́, ття́; жни́во, ва (Від жаття́ рука́ боли́ть). **Начало жатвы**—зажи́н, ну; зажи́нки, ків. **Конец жатвы**—обжи́нки, ків; дожи́нки, ків; дожи́н, ну. **Приступать к жатве**—зажина́ти. **Кончать жатву**—обжа́тися; (о многих)—пообжина́тися.

Жатвенный — жни́вни́й, жниво́вий, жнив'я́ни́й, жнива́рський; (об инструменте)—жа́тний. **Жатвенная машина**—жа́тка, ки; жнива́рка, ки; жнив'я́рка, ки.

Жать—I) ти́снути, ти́скати, стиска́ти, души́ти, дави́ти (З усі́х бо́ків ти́снуть (да́влять, ду́шать) мене́); (об обуви, платье и т. д.)

—му́ляти, му́лити, труди́ти, гри́зти (Чо́біт му́ляє (му́лить но́гу)); II) (выжимать, выдавливать) —ча́вити, души́ти, відду́шувати, дави́ти, би́ти, прасува́ти. **Жатый**—ду́шений, да́влений, ча́влений, прасо́ваний. III) **Жать кого-либо** (притеснять)—дави́ти кого́, души́ти, ти́снути; (угнетать)—гноби́ти, блю́, би́ш; IV) (в поле)—жа́ти (жну, жнеш) що.

Жаться — I) (тесниться, прижиматься, толпиться, льнуть) —ти́скатися, ти́снутися, тули́тися до ко́го, чо́го, під чим, під що, куди́, горну́тися куди́, до ко́го; (только о толпе)—тісни́тися; II) (ежиться)—їжитися, щу́литися, ку́литися.

Жвачка—I) жу́йка, ки; жва́ка, ки (Він за́всіди жу́йку має в ро́ті). **Жевать жвачку** (о животн.)—жу́йку жува́ти, ремига́ти, ремига́ти жу́йку; II) (самый процесс)—ремига́ння, ння; жва́кання, ння; жвакува́ння, ння.

Жвачный—жу́йний. **Жвачное животное** —жу́йна твари́на, ни; ремига́вець, вця; жува́ч, ча́; віджува́ч, ча́.

Жгуче—пеку́че, палю́че, (г)о́стро, жа́лко, жа́рко (Жа́лко вкуси́ла мене́ му́ха).

Жгучесть—пеку́чість, чости; палю́чість, чости; (г)о́стрість, рости; (о крапиве и друг. растен.)—жа́ркість, кости; жалчина́, ни.

Жгучий—пеку́чий, палю́чий (Пеку́че (палю́че) со́нце. Палю́чий по́гляд. Пеку́ча потре́ба. Найпеку́чіші пита́ння на́ших часі́в); (о крапиве)—жалка́, жагу́ча.

Жданый (прил.)—жда́ний, сподіваний; (желаемый) — ба́жаний, пожада́ний.

Ждать—жда́ти, чека́ти кого́, чого́, на ко́го, на що, спо́діватися кого́, чого́, надіятися кого́, чого́, очікувати кого́, чого́. **Ждать в очереди** — засто́ювати че́рги́.

Жевание—жува́ння, ння; (грубее)—жва́кання, ння; (о жвачных животных)—ремига́ння, ння.

Жевательный — жува́льний, жувни́й; (жвачный)—жу́йний, ремига́льний.

Жевать—жува́ти; (грубее)—жва́кати; (глодать)—жвакува́ти (Вовки-сірома́нці коза́цьку кість жвакува́ли). **Жевать жвачку**—ремига́ти.

Желание—бажа́ння, ння; хоті́ння, ння; хіть, хо́ти; во́ля, лі; (сильное)—жада́ння, ння; жадо́ба, би; пра́гнення, ння; (капризное)—за́баг, гу; забага́нка, ки. **По собственному (по доброму) желанию**—своє́ю во́лею, по своїй во́лі, з вла́сної во́лі, охо́тою, самохі́ть. **Предоставлять, предоставить чьему-либо желанию**—на во́лю кому́ дава́ти, да́ти (відда́ти). **Желанный**—I) ба́жаний, споді́ваний; II) (сущ.)—бажа́ний, жада́ний, пожада́ний, бажа́на, жада́нка (Невістка жада́нка).

Желательный, желательно — ба́жа́ний, пожада́ний; ба́жано. **Желательно было бы**—ба́жано було́-б, ба́жана річ була́-б, хотілося-б.

Желать—I) бажа́ти, х(о)ті́ти, охо́титися; (сильно) — жада́ти, пра́гнути; (предпочитать)—волі́ти, (н. вр. —лю́, лиш) (Ой чи воли́ш, Бондарівно, ізо мно́ю жити, а чи хо́чеш в сирі́й землі́ гни́ти?). II) **Желать кому чего**—бажа́ти, зи́чити кому́ чого́.

Железа—за́лоза, зи; (ум.) — за́лозка. **Грудная железа** — молочнівка, ки; грудь, ди. **Миндалевидная железа**—мигда́лик, ка. **Слюнная железа**—слинівка, ки. **Предстательная железа**—проста́та, ти; присе́чник, ка.

Железина (окалина)—жу́желиця, ці; ци́ндря, рі.

Железистый — залі́зистий, залізи́стий, залі́зуватий (Залі́зиста вода́).

Железнодорожник—залізни́чник, ка.

Железнодорожный — залі́зничний. **Железнодорожная ветка** — залізни́чий рука́в. **Железнодорожный путь**—(залі́зна) ко́лія, її; пу́ть (ж. р.), ти́ (Ваго́н стоїть на тре́тій путі́).

Железный—залі́зний, залі́зняний. **Железная дорога**—залізни́ця, ці. **Железный завод** — рудня, ні. **Железная руда**—залі́зовина́, ни́; залі́зна руда́, ди́; залізня́к, ку́; (песковатая)—бала́ш, шу́; (глинистая)—ка́рень, рню, карни́ста руда́.

Железо—I) залі́зо, за. **Группа железа**—залі́зники́, кі́в; гру́па залі́за. **Листовое железо**—листове́ залі́зо (залі́зна) бля́ха. **Ковкое железо**—ко́вне (штабо́ве) залі́зо. **Хлористое железо**—залі́зистий хлора́к. **Хлорное железо** — залі́зяний хлора́к.

Железоделательный завод — (залі́зна) гу́та, ти.

Железоплавильный завод—(залі́зна) гама́рня, ні.

Железопрокатный завод—штаба́рня, ні.

Железорезный — залізорі́зний. **Железорезные ножницы**—бляха́рські но́жи-

ці (щоб кра́яти бля́ху), залізорі́зка, ки.

Железосодержащий—залізоно́сний; (железистый) залі́зуватий (Залі́зувата вода́).

Железоторговец—залізня́к, ка́.

Желобчатый — жолобча́стий, жолобува́тий (Жолобча́сте долото́).

Желтеть—жовті́ти, полові́ти, жовті́шати, жо́вкнути (Полові́ють жита́. Жовті́є ли́стя на де́реві). **Желтеться**—жовті́ти, полові́ти.

Желтизна—жо́втість, тости; жовтизна́, ни́; жовтина́, ни́; (слабая)—по́жовть, ти.

Желтоватость—жовтя́вість, вости; жовтува́тість, тости; прижо́втість, тости.

Желтуха (болезнь)—жовтяни́ця, ці; жовтяни́ці, ниць; жовтя́чка, ки; жовті́льниця, ці.

Желтушный—жовтяни́чний.

Желудок—шлу́нок, нку; (у животных)—ке́ндюх, ха. У жвачных животных: **I-ый желудок**—рука́в, ва; **II-ой желудок**—рубе́ць, бця́; чепе́ць, пця́; **III-й желудок**—кни́жка, ки; **IV-й желудок**—сичу́г, а́; слиз, зу. **Неварение желудка** — нетра́влення шлу́нку.

Желудочек—шлу́ночок, чка; кендюшо́к, шка́.

Желудочный — шлунко́вий, живото́вий. **Желудочная болезнь**—шлунко́ва х(в)оро́ба, х(в)оро́ба на шлу́нок.

Желчный—I) жо́вчний, жовче́вий. **Желчный пузырь**—жо́вчник, ка; II) жо́вчний, злі́сний, злости́вий.

Желч—I) жовч, чи; II) злі́сність, ности; злости́вість, вости.

Жемчуг—пе́рло (собир.); пе́рли, пе́рлів і пе́рел. **Искатель жемчуга**—перло́вий лове́ць, вця́; перля́р, ра́.

Жемчужина, жемчужинка—перли́на, ни; пе́рла, ів; перли́нка, ки.

Женатый—жона́тий, одру́жений. **Быть женатым на ком**—держа́ти кого́. **Он женат на сестре моего мужа**—він держи́ть сестру́ мого́ чолові́ка.

Женин—жі́нчин, ого, дружи́нин, ого (Від жі́нчиного бра́та).

Женить на ком—жени́ти, дружи́ти, одру́жувати, (сов.) ожени́ти, одружи́ти з ким; (многих)—пожени́ти, подружи́ти з ким.

Жениться на ком—жени́тися, дружи́тися з ким, одру́жуватися з ким; (сов.) —ожени́тися, одружи́тися з ким, бра́тися, побра́тися з ким, бра́ти, узя́ти за се́бе кого́; (о многих)—пожени́тися, подружи́тися з ким.

Женственность—жіно́чість, чости.

Женотдел—жінві́дділ, лу.

Женский—жіно́чий, жіно́цький. Жіно́цькі пі́сні. **Женский пол**—жіно́ча стать. **По-женски** — по-жіно́чому. **Ж—ский цветок** (бот.)—жіно́ча кві́тка. **Женская клетка** (бот.)—жіно́ча кліти́на.

Жерло, жерловина—джерело́, ла́. **Жерло пушки**—джерело́, го́рло гарма́ти. **Жерло вулкана**—джерело́, кра́тер, зів вулка́на. **Жерло сопки**—сопу́х, ха.

Жернов—жо́рно; (мн.)—жо́рна, жо́рен (До́брі жо́рна все переме́лють). **Верхний жернов**—верхня́к, ка. **Нижний жернов**—спідня́к, ка.

Жерновок—I) жо́ренце, нця; II) глазной камешек у рака—жорні́вка, ки; жарні́вка, ки.

Жертвование—же́ртвування, ння; офірува́ння, ння; поже́ртва, ви.

Жертвователь, -ница—жертвода́вець, вця; жертвода́виця, ці.

Жертвовать, пожертвовать кого, что и кем, чем—I) же́ртвувати, поже́ртвувати, офірува́ти, заофірува́ти, віддава́ти, відда́ти кого́, що; II) (делать пожертвование) — же́ртвувати, роби́ти поже́ртву на що, кому́, дарува́ти.

Жест—же́ст, сту; ми́га, ги; движо́к, ка́; ру́х, ху; ві́друх, ху. **Об'ясняться жестами**—на ми́гах говори́ти.

Жестикуляция—жестикуля́ція, ції; жестикулюва́ння, ння.

Жесткий — I) тверди́й, суту́гуватий (Тверди́й ка́мінь. Суту́гувате (тверде́) м'ясо); II) (не гибкий, грубый)—цупки́й, ше(о)рсткий, жорсткий, шкарубки́й, рі́зкий, мулький. **Жесткая кожа**—цупка́ (шкарубка́) шку́ра. **Жесткая постель**—мулька́, тверда́ посте́ля. **Жесткий песок**—різки́й (жорсткий) пісо́к. **Жесткая вода**—тверда́ вода́; (реже)—різка́ вода́. **Жесткие слова**—рі́зкі, жорсто́кі слова́. **Жесткое место** (в вагоне)—тверде́ мі́сце.

Жестко—тве́рдо, му́лько, ше́рстко, цу́пко (Го́лому й на сі́ні му́лько). **Мягко стелет да жестко спать**—м'я́гко сте́ле та тве́рдо спа́ти.

Жестковатый — твердува́тий, тверде́нький, цупке́нький, шорстке́нький.

Жесткость—I) тве́рдість, дости; суту́гуватість, тости; II) цу́пкість, кости, шкару́бкість, ко́сти; ше́рсткість, кости; му́лькість, кости; рі́зкість, кости.

Жестокий—I) жорсто́кий, лю́тий, нелю́дський, немилосе́рдний, запе́клий, суво́рий; II) тяжки́й, суво́рий, несте́рпний.

Жестоко—I) жорсто́ко, лю́то, немилосе́рдно, запе́кло; II) тя́жко (Тя́жко обра́зити кого́).

Жестокосердно—жорсто́ко, лю́то, немилосе́рдно, безсерде́чно.

Жестокосердный—жорсто́кий, лю́тий, немилосе́рдний, безсерде́чний.

Жестокость—I) жорсто́кість, кости; лю́тість, тости; нелю́дськість, кости; немило́сердність, ности; запе́клість, лости; суво́рість, рости; II) тя́жкість, кости; пеку́чість, чости.

Жесточайший—найлюті́ший, найзапе́кліший, найтя́жчий (Він мені найлюті́ший во́рог).

Жестче—I) тверді́ший, цупкі́ший, жорстокі́ший, шерсткі́ший, мулькі́ший, різкі́ший; II) тверді́ш(е), цупкі́ш(е), жорсткі́ш(е), шерсткі́ш(е), мулькі́ш(е). кі́ш(е).

Жесть—бля́ха, хи; же́рсть, сти. **Покрывать жестью** — бляхува́ти, ушива́ти бля́хою. **Покрытый жестью**—бляхо́ваний, побляхо́ваний, уши́тий бля́хою.

Жестянка—бляша́нка, ки; жерстя́нка, ки.

Жестяной—бляша́ний, жерстя́ний.

Жечь, жигать—пали́ти, перепа́лювати, пекти́. **Солнце жжет**—со́нце пече́. **Сердце жжет**—ко́ло се́рця пече́.

Жжение—палі́ння, ння, перепа́лювання, ння; печі́ння, ння.

Живехонько—хуте́сенько, швиде́сенько, скоре́сенько.

Живее (скорее)—хутчі́ш(е), шви́дче. скорі́ш(е); (оживленнее) — жваві́ш(е), моторні́ш(е).

Живиться—I) оживля́тися; II) (пользоваться)—живи́тися, поживля́тися; (сов.)—поживи́тися.

Живность—I) жи́вність, ности (Козаки́ поїли вже своїх ко́ней, не ста́ло жи́вности); II) (дворовая птица)—дробина́, ни́; дрі́б, дро́бу (Дробини́ в дворі хоч одбавля́й).

Живой—I) живи́й. **Все живое (живущее)**—живло́, ла́. **Стать живым**—відживи́тися, оживі́ти. **В живой действительности**—в живі́й ді́йсності, живце́м. **Живой язык**—жива́ мо́ва (Словни́к української живо́ї мо́ви). **Живая и мертвая вода** (в сказках)—вода́ живу́ща й зцілю́ща, живля́ща й мертвля́ща; II) (ясный)—живи́й, ви́разний, я́сний; III) жва́вий, мото́рний, метки́й, швидки́й (І нату́ру ма́ю жва́ву).

Живописец—маля́р, ра́; мальовни́к, ка́; (о женщине)—маля́рка, ки; мальовни́ця, ці.

Живописность—мальовни́чість, чости.

Живопись—I) (как занятие, действие, школа)—малюва́ння, ння; маля́рство, ва; жи́вопись, си.

Живость—жва́вість, вости; мото́рність, ности. **Придать живость чему**—оживи́ти що, нада́ти жва́вости чому́.

Животворить — животвори́ти, живи́ти, влю́, и́ш; відживля́ти, ля́ю, єш.

Животворный, животворящий — животво́рчий, животво́рний, живода́вчий (Нові животво́рчі си́ли влива́ються до наму́ченого націона́льного організму).

Животное—I) твари́на, ни; звіри́на, ни; звір, ря; звірю́ка, ки; звіря́; звіри́на, ни; звір, ру; звір'я́, р'я́. **Животное плотоядное**—м'ясоїд. **Животное травоядное**—травоїд, рослиноїд. **Животное всеядное**—всеїд. **Животное млекопьющее**—ссаве́ць, вця́. **Животное позвоночное**—хребе́тна твари́на, хребе́тник, ка. **Царство животных**—твари́нне ца́рство, ца́рство живини́, живи́нне ца́рство.

Живучесть—живу́чість, чости.

Живучий, живущий—живу́чий, живу́щий.

Живенький—ріде́нький, по́рідкий.

Жидеть—рі́дшати, рі́днути, розрі́джуватися (Нега́рне це бо́рошно—тісто за́раз рідне).

Жидить—ріди́ти, розрі́джувати, розрі́дити, розво́дити, розвести.

Жидкий—I) рідки́й, (ум.) — ріде́нький, ріде́сенький; II) (противоположно к твердым)—рідки́й, теку́чий, пливу́чий, тічни́й, пли́нний, ливни́й, лійки́й; III) безси́лий, кво́лий, щу́плий. **В жидком состоянии**—в пли́нному, теку́чому ста́ні.

Жидко—рідко; (ум.)—ріде́нько, ріде́сенько; то́нко (Грошей у кише́ні то́нко).

Жидковатый—по́рідкий, о́брідний, ріде́нький (Жи́то цього́ ро́ку вроди́ло о́брідне).

Жидкомер—аreóметр, ра; вовчо́к, чка.

Жидкость—I) (качество) — рі́дкість, кости; II) (вещество)—ріди́на́, ни́; те́чиво, ва; пли́н, ну; теч, чи; води́ця, ці; води́чка, ки.

Жизнедательный—життєда́тний, живода́вчий, животво́рчий.

Жизненность—житте́вість, вости; життьова́ си́ла.

Жизненный—життьови́й, житте́вий, живу́щий.

Жизнеописание—житте́пис, су; біогра́фія, фії.

Жизнерадостность—живора́дісніcть, ности, ра́дий із життя́.

Жизнерадостный—живора́дісний, втішний, ра́дий із життя́.

Жизнерадостно—живора́дісно, втішно, розкішно (Почува́є себе́ розкішно).

Жизнеспособность—життєзда́тність, ности; живу́чість, чости.

Жизнь—життя́, ття́; живоття́, ття́; жи́зність, ности. **Жизнь провести**—вік звікува́ти. **При жизни**—за життя́, за живоття́.

Жилец—пожиле́ць, льця́, жите́ць.

Жилистый—жи́лавий, жи́луватий (Жи́лава рука́, жи́лава ши́я). **Делаться жилистым**—жи́лавіти.

Жилить—I) жмикрутува́ти, скнарува́ти; II) махо́рити; (сов.) — замахо́рити щось; закрути́ти щось (Закрути́в моїх два карбо́ванці́).

Жилище—осе́ля, лі (ум. — осе́лька); житло́, тла́; (дом, родной угол) —господа́, ди; доми́вка, ки.

Жилищный — житлови́й, мешка́льний (Житлові відділи рад реєстру́ють вільні приміщення. Мешка́льна кри́за).

Жилой—жили́й, жи́тий (Ха́та во́гка, дхне́ нежи́тим ду́хом). **Жилая площадь**—жила́ пло́ща, щі.

Жир—сить, ти; са́ло, ла; жир, ру: (овечий)—лій, ло́ю (ум.—сальце, лойо́к, жиро́к).

Жиреть, зажиреть, разжиреть—сиrі́шати, поситі́шати, си́тшати, поси́тшати, гла́дшати, погла́дшати, гла́днути, розгла́днути.

Жирный—гладки́й, си́тий, опа́систий. **Очень жирный**—гладю́чий, гладе́нний, сите́нний. **Жирная капля на жидкости**—ска́лка, ки; ска́лочка, ки; скали́на, ни; скали́ночка, чки.

Жиро-индосамент—жиро-індосаме́нт, ту. **Жиро-банк**—жиро-ба́нк. **Жиро-конта**—жиро-ко́нта.

Житейский — життьови́й, світови́й (Життьова́ буде́нщина). **Дело житейское**—світова́ річ.

Житель,-ница (вообще)—жи́тель, ля; жи́телька, ки; (земли) — жиле́ць, льця́; (заним. помещ.)—ме́шканець, нця; ме́шканиця, ці; (реже)—ме́шканка, ки; (местный житель) — края́ни́н, на; края́нка, ки. **Житель городской**—городя́нин, на (ж. р.—я́нка, ки; мн. ч. —городя́ни, ян); місто́к, ка. **Житель сельский**—селя́ни́н, на; (ж. р.—я́нка, ки; мн. ч.—селя́ни, я́н); чолові́к із села́, селю́к, ка; селю́чка, ки. **Житель слободской**—слобожа́нин, на; слобожа́нка, ки; слободяни́к, ка. **Житель Киева**—кия́нин, на. **Житель Харкова**—ха́рківець, вця; харков'я́нин. **Житель Чернигова**—черні́гівець, вця; (ж. р. черні́гівка). **Житель Одеси**—одеси́т, одеся́нин. **Жители** (население)—лю́дність, ности (Ки́їв ма́є чоти́риста ти́сяч лю́дности).

Жительство—пробува́ння, ння; перебува́ння, ння; прожи́ток, тку; мешка́ння, ння; житло́, ла́. **Место жительства**—місце пробува́ння; м. мешка́ння, ння; **Вид на жительство**—по́свідка на перебува́ння (на пробува́ння).

Житье—життя́, ття́; (слабее)—живоі́ння, ння; буття́, ття́; житів'я́, в'я́; пожива́ння, ння; (пребывание)—пробу́ток, тку; пробува́ння, ння.

Жмурить,-ся—мру́жити, ся; (при игре в жмурки)—жмури́тися.

Жнец—жне́ць, (р. п.—женця́; мн. ч.—женці́; (ум.—же́нчик). **Принадлежащий жнецу**—женці́в (ж.—це́ва).

Жрать—же́рти, жеру́, жере́ш; (повел. —жери́); (грубо)—трі́скати, ло́пати, лупи́ти, лига́ти, тли́ти (Не натли́шш вас нічи́м).

Жужжальце — деркоті́льце, ця; дзи́зкальце, ця.

Жужжание (пчелы, мухи)—дзижча́ння, ння; дзи́зкання, ння; брені́ння, ння; деркоті́ння, ння; (кузнечика, сверчка, веретена)—сюрча́ння, ння; хурча́ння, ння; (жука, комара)—дзижча́ння, ння; гуді́ння, ння (Комарі гуду́ть, спати не даю́ть).

Жужжать—деркоті́ти, дзижча́ти, дзи́зкати, дзинча́ти, брені́ти, сюрча́ти, густи́ (гуде́); (о сверчке, кузнечике) —сюрча́ти; (о веретене)—хурча́ти (Му́хи деркотя́ть. Золоті бджо́ли бреніли в со́нячному про́мінні).

Жужжащий—деркотли́вий, дзизку́чий, гучли́вий, гудю́чий.

Жулик—халами́дник, ка; ракло́, ла́; круті́й, я́; шахра́й, я́. **Жуликоватый**—крутію́ва́тий, шахраюва́тий.

Журба—карта́ння, ння; докоря́ння, ння; розка́зування, ння; угруща́ння, ння.

Журить, пожурить—карта́ти, покарта́ти кого́, докоряти кому́, розка́зувати, розка́зати, вимовля́ти кому́, угруща́ти кого́.

Журнал—журна́л лу; часо́пис, су; щоде́нник, ка. (Надрукува́в у російському журна́лі. Кора-

бе́льний щоде́нник). **Журнал еженедельный**—тижне́вик, тижне́вий часо́пис. **Журнал двухнедельный**—дво(х)тижне́вик, ка; дво(х)тижне́вий часо́пис. **Журнал ежемесячный**—мі́сячник, ка; щомі́сячник, ка.

Журналистика—журналі́стика, ки; газетя́рство, ва.

Журчать—джуркоті́ти, чу, чиш; дзюрча́ти, чу, чиш; дзюркоті́(а)ти, брені́ти; (гулко) гурча́ти, чу, чиш; бурча́ти, чу, чиш.

Жуткий—мо́торошний, страхови́тий, жаскúй, лячни́й, терпки́й (Терпкий момент).

Жутко—мо́торошно, ля́чно, то́ропко, жа́ско.

Жуть—о́страх, ху; ляк, ку; потерпа́ння, ння. **Жуть берет**—ля́чно, аж потерпа́ю.

З

За—за (Взя́ти за ру́ки). **Вступиться за кого**—обступи́тися, обста́ти за ким, за ко́го. **Сесть за стол**—сі́сти за стіл. **Взяться за работу**—взя́тися до ді́ла, до робо́ти. **За пределами**—по-за ме́жами. **Друг за другом**—оди́н по о́дному. **Пойти за кем, чем**—піти́ по ко́го, по що (по лі́каря, по дро́ва, по во́ду). **За год раньше** — рік напере́д. **За глаза**—по-за́ очі. **За неимением**—не ма́ючи, за бра́ком, че́рез бра́к. **За исключением**—за ви́нятком чого́. **За болезнью**—че́рез хоро́бу. **За подписью**—з пі́дписом.

Заалеть—заже́вріти, зачервоні́ти, ся; почервоні́ти, порожеві́ти (Не́бо на схо́ді заже́врíло).

Заалеть,-ся—зачервоні́ти, ся; зчервоні́ти, заже́вріти, ся.

Зааплодировать—заплеска́ти (в доло́ні), плесну́ти (Всі ра́зом заплеска́ли).

Заарендование—заорендо́вування, (сов.) —заорендува́ння, ння.

Заарендовывать, заарендовать—заорендо́вувати, заорендува́ти.

Заарестование—заарештува́ння, ння.

Заарестовывать, заарестовать—заарешто́вувати, заарештува́ти. **Заарестованный**—заарешто́ваний.

Заартачиться—затя́тися, занорови́тися.

Заатлантический—заатланті́йський, заатланти́цький.

Забава—заба́ва, ви; за́бавка, ки; (развлечение)—розва́га, ги; уті́ха, хи

Забавлять,-ся; забавить,-ся—ба́вити, ся; забавля́ти, ся; заба́вити, ся; ті́шитися; потіша́ти, ся; поті́шити, ся.

Забавник, -ница—штука́р, ря; рка, ки; поті́шник, ка; ниця, ці; жарту́н, на́; нка, ки; сміхова́нець, нця; ва́нка, нки.

Забавничать—штука́рити, жа́ртами ті́шити, сміцки витворя́ти.

Забавный—I) уті́шний, уті́шливий, поті́шний; (служащий к развлечению)—заба́вний; II) куме́дний, смішне́нький, весе́лий, ціка́вий.

Забаллотировывать, забаллотировать—не вибира́ти, не ви́брати, не обі́бра́ти (балотува́нням), балото́вувати, забалотува́ти, прова́лювати, провали́ти (балотува́нням).

Забастовать—застрайкува́ти, забастува́ти, поча́ти стра́йк.

Забастовка—стра́йк, ку; бастува́ння, ння; змо́ва, ви.

Забастовочный—страйко́вий, бастува́льний.

Забастовщик—страйка́р, ря́; забасто́вник, вника.

Забвение—забуття́, ття; забу́ток, тку. **Предавать, предать забвению**—у непа́м'ять (у забу́ток) поверта́ти, поверну́ти.

Забегать, забежать—I) забіга́ти, забі́гти; (о мног.—позабіга́ти), заска́кувати, заско́чити, II) **Забегать, забежать вперед**—забіга́ти, забі́гти напере́д ко́го, запобіга́ти, заполіта́ти, перебіга́ти, перебі́гти кого́, переййма́ти, перейня́ти кого́.

Забеглый—I) забі́глий; II) приблу́дний.

Забеременеть (о женщине)—заваготі́ти, завагі́тніти, заважні́ти; (о корове)—ста́ти ті́л(ь)ною; (о кобыле)—ста́ти жере́бною; (об овцах)—заягни́тися.

Забеспокоиться—занепоко́їтися, стурбува́тися.

Забивать, забить—I) забива́ти, заби́ти, (во мн.)—позабива́ти; (вколачивать)—гна́ти, загна́ти, заганя́ти. **Забитая дорога**—забивна́ пу́ть. **Забивать, забить голову кому**—забива́ти кому́ ба́ки (го́лову), заду́рювати, задури́ти кого́, го́лову кому́, дури́ти кому́ го́лову. **Забитый**—заби́тий, приголо́мшений, заголо́мшений, заду́рений, залу́рканий.

Забивка—I) забива́ння, ння; (сов.)—забиття́, ття́; II) захара́щування, ння; забива́ння, ння; засні́чування, ння.

Забирание—забира́ння, ння. **Забирание силой**—наси́льне забира́ння, га́рбання, ння; грабува́ння, ння.

Забираться, забраться—забира́тися, за-

бра́тися, убира́тися, убра́тися, увібра́тися, зала́зити, залі́зти; (пренебр.) —утелю́щитися, утереби́тися.

Заблаговременно—заздалегі́дь, заздалегоди, заздали́годи, завча́су, завча́сно.

Заблаговременный—заздалегі́дний, завча́сний.

Заблагорассудить—ви́знати за до́бре, за лі́пше, за слу́шне. **Как заблагорассудится**—як (вам) здава́тиметься за найкра́ще.

Заблудить—I) поча́ти блуди́ти, поча́ти блука́ти; II) поча́ти жирува́ти, поча́ти дурі́ти, поча́ти пустува́ти.

Заблуждаться—помиля́тися, допуска́ти по́милки, ма́ти помилко́ву ду́мку.

Заблуждение—по́милка, ки; помилко́ва (неправди́ва) ду́мка; помилко́вий (неправди́вий) шлях. **Вводить, ввести в заблуждение**—омиля́ти, омили́ти, змили́ти кого, при(з)во́дити, при(з)ве́сти до по́милки, до облу́ди. **Введение в заблуждение**—оми́лення, ння; прова́дження до по́милки, баламу́тство, ва; дурі́ння, ння; дури́світство, ва.

Забойник—забі́йник, ка; прибі́йник, ка.

Забойщик (в шахте)—забі́йщик, ка.

Заболеваемость—засла́бність, ности; захворі́лість, лости.

Заболевание—занеду́жування, ння; занеду́жання, ння; захорува́ння, ння; захворі́ння, ння; заслабува́ння, ння.

Заболевать, заболеть (занемочь чем) —занеду́жувати, занеду́жати на що. захво́рювати, захворі́ти на що, заслаба́ти, засла́бнути (Засла́б на про́пасницю, на ка́шель, на кір).

Заболевание—захорува́ння, ння; занеду́жання, ння.

Забор—(вообще ограда)—горо́жа, жі; огоро́жа, жі (Покупив дощо́к і дубків на огоро́жу. Огоро́жа круго́м нова́, висо́ка, хазя́йська. Круг це́ркви поста́вили муро́вану огоро́жу). **Обнести забором**—поста́вити огоро́жу, оп(б)арка́нити що.

Забормотать—зами́мрити, забурмоті́ти, забормота́ти, забубоні́ти; (однокр. вид)—му́ркнути.

Забота—кло́піт, поту; (старание)—дбання́, ння́; клопота́ння, ння; (попечение)—пе(і)клува́ння, ння про (за) ко́го, про (за) що; (беспокойство)—турбо́та, ти; турбува́ння, ння. **Иметь много забот**—ма́ти кло́поту (турбо́т) бага́то.

Заботиться, позаботиться о ком, о чем (стараться о ком)—дба́ти, подба́ти про (за) ко́го, про (за) що, клопота́тися, поклопота́тися ким, чим, (или) про (за) ко́го; (следить за чем)—пильну́вати чого́. **Я об этом не забочусь**—я про це не турбу́юся (не журю́ся), мене́ це не обхо́дить, ба́йдуже мені́ до то́го.

Заботливый—дбайли́вий, дба́йний, дба́лий, клопотли́вий, клопі́тки́й; (старательный)—стара́нний, упа́дливий, запопа́дливий.

Забраковывать, забраковать—бракува́ти, забракува́ти, збракува́ти, гандж(нч)ува́ти, згаджува́ти що.

Забрасывание—закида́ння, ння; (запущение)—занедбо́вування, ння; занеха́ювання, ння.

Забрасывать, забросить чем—закида́ти, заки́дати; (совсех сторон)—обкида́ти, обки́дати, закида́ти, заки́нути.

Заброшенный—заки́нутий, заве́ргнутий.

Забредить—зама́рити, замаячи́ти, заблуди́ти слова́ми, заговори́ти у нестя́мі.

Заброда—за́йда, ди; приблу́да, ди; заволо́ка, ки.

Забронировать—запанцерува́ти, заброню́вати. **Забронированный**—запанцеро́ваний, заброньо́ваний.

Забунтовать,-ся—забунтува́ти, ся.

Забутить—підси́пати груз під що, засипа́ти гру́зом що.

Забываемый—забу́тний, легкозабу́тний, скорозабу́тний.

Забывать, забыть—забува́ти, забу́ти, ся.

Забывчивость—забу́тливість, вости; забу́дькуватість, тости; забува́ння, ння

Забывчивый—забу́дько, ка (сущ.); забу́дькуватий, забу́тливий, непам'ятки́й, непам'ятли́вий.

Заважничать—запиша́тися, запишни́тися, завелича́тися.

Заваливание—зава́лювання, ння; закида́ння, ння.

Заваль—за́валь, ли; зава́лище, щого.

Завар, заваривание—зава́рювання, ння; запа́рювання, ння: (сов.)—заварі́ння, ння; запа́рення, ння.

Заваривать, заварить,-ся—зава́рювати, заварити, па́рити, запа́рювати, запа́рити (Завари́ла ка́шу. Самова́р закипі́в, па́рте чай).

Заведение—за́клад, ду; устано́ва, ви; буди́нок, нку. **Учебное заведение**—навча́льна устано́ва, шко́ла.

Заведомо—свідо́мо, звідома, зна́ючи напере́д.

Заведывание—завідування, ння; (ведение)—ві́дання, ння; (распоряжение)—порядкува́ння, ння; ору́дування, ння.

Заведывать—заві́дувати, управля́ти, порядкува́ти, бру́дувати чим, догляда́ти що, чого́.

Заведывающий чаем—заві́дувач, ча чого́; голова́ чого́; ору́дар, ря.

Заверение—I) запе́внення, ння; упе́внення, ння; II) (личности, документа)—засві́дчення, ння; заві́рення, ння.

Заверстание, заверстка—I) зарахо́вування, ння; (сов.)—зарахува́ння, ння; вирі́внювання, ння (бортів); II) (типогр.)—заверста́ння, ння.

Завертеть,-ся—завертіти, ся; замоло́ти, ся; закрути́ти, ся.

Завертка—I) загорта́ння, ння; II) за́вертка, ки; за́крутка, ки.

Завертывать, завернуть—I) загорта́ти, загорну́ти що в що, чим, угорта́ти, угорну́ти в що, завива́ти, завинути, зави́ти в що, чим. **Завернуть куда, к кому**—зверну́ти, навихну́тися. **Завернутый**—загорнений, заго́рнутий, уго́рнений.

Завертываться, завернуться—I) загорта́тися, загорну́тися, обгорта́тися, обгорну́тися, обви́нутися, зави́нутися, угорну́тися в що, чим.

Заверять—запевня́ти, завіря́ти.

Завеса—заві́са, си; заві́ска, ки; засло́на, ни; запо́на, ни; запи́нало, ла (В теа́трі нова́ заві́са).

Завет—запові́т, ту; заві́т, ту; заповіда́ння, ння.

Заветный—запові́тний.

Заветшалый — пристарі́лий, стари́й, тря́хлий.

Заветшать — приста́рі́тися, занепа́сти, стряхлі́ти.

Завещание—I) запові́т, ту; духо́вна, ної, духівни́ця, ці; II) заповіда́ння, ння.

Завещатель,-ница—заповіда́ч, ча́; чка, ки; запові́тник, ка; ниця, ці.

Завещательный—запові́тний, запові́тничий, тестаме́нтовий.

Завещать—I) (имущество)—відпи́сувати, відписа́ти, запи́сувати, записа́ти. **Завещанный**—відпи́саний, відка́заний.

Завидно—за́здро, зави́дно, за́здрісно. **Мне завидно**—мені́ зави́дно, я за́здрю, мене́ за́видки беруть.

Завидовать, позавидовать — за́здрити, заздрува́ти, поза́здрити, за́здритися, за́здростити, зави́дувати, позави́дувати кому́ на що (или) за що (Поза-ви́дував мені́ мого́ єди́ного щ а́ с т я).

Завинчивание, завинчение—зашрубо́вування, ння; зашрубува́ння, ння; загви́нчування, ння; загвинті́ння, ння.

Завинчивать,-ся; завинтить,-ся—зашрубо́вувати, ся; зашрубува́ти, ся; загви́нчувати, ся; загвинти́ти, ся. **Завинченный**—зашрубо́ваний, загви́нчений.

Зависеть—зале́жати від ко́го, від чо́го; бу́ти зале́жному від ко́го, від чо́го. **Зависящий** — зале́жний (Зробл ю все зале́жне від ме́не). **По независящим причинам, обстоятельствам**—з незале́жних причи́н, обста́вин, через незале́жні причи́ни, обста́вини.

Зависимость—зале́жність, ности; (подчиненность)—підле́глість, лости; підневі́льність, ности.

Зависимый—зале́жний, підле́глий. **Зависимое состояние**—зале́жне стано́вище, ща; зале́жний стан, ну.

Завистливо—за́здро, за́здрісно, зави́дливо.

Завистливость — зави́дливість, вости; за́здрість, рости; за́здрощі, щів.

Завистливый—за́здрий, за́здрісний, завидю́щий, зави́дливий.

Завистно—за́здро.

Зависть — за́здрість, рости; за́здрощі, щів, щей; за́видки, ків. **С завистью**—за́здро, за́здрісно.

Завладевание кем, чем—опано́вування, ння, кого́, чого́; запосіда́ння, ння чого́; захо́плювання, ння кого́, чого́; обійма́ння, ння (влади).

Завладевать, завладеть кем, чем—опано́вувати, опанува́ти, кого́ що, запосіда́ти, запосі́сти, посі́сти що, захо́плювати, захопи́ти кого́, що, заволоді́вати, заволоді́ти, завлада́ти ким, чим.

Завлекание—затяга́ння, ння; заволіка́ння, ння; ва́блення, ння; зва́блювання, ння; прива́блювання, ння; прима́нювання, ння; зна́джування, ння.

Завлекательный—прина́дний, зва́бливий, зала́сний.

Завод—I) заві́д, во́ду. II) **Завод**—заво́д, во́ду. **Завод винокуренный**—ви́нниця, ці; виноку́рня, ні; горі́льня, ні; гура́льня, ні; спиртяни́й заво́д. **Завод железоплавильный, железоделательный**—ру́дня, ні. **Завод кирпичный**—цеге́льня, ні. **Завод кожевенный**—гарба́рня, ні; чинба́рня, ні. **Завод лесопильный**—тарта́к, ка́; дра́чка, ки; лісопи́льня, ні. **Завод металлоплавильный**—гама́рня, ні. **Завод для гонки смолы**—смоля́рня, ні; майда́н, на. **Завод стекольный**—гу́та, ти. III) **Завод часов**—накру́чування (годи́нника), на́крут, ту.

Заводить, завести кого, что—I) заво́дити, заве́сти, запрова́джувати, запрова́дити. **Завести в тупик**—загна́ти (запрова́дити) в бе́звихідь, у суто́чки.

Заводь—зато́ка, ки; є́рик, ка.

Завоевание (несов.) — завойо́вування,

ння; звойовування, ння; (с о в.)—з(а)-воювання, ння.

Завоеватель,-ский—завойовник, ка; завойовницький, завойовничий.

Завоевывать, завоевать—завойовувати, завоювати, звойовувати, звоювати, воювати, повоювати кого, що.

Завоз—I) завозіння, ння; II) завіз, завозу (У млині завіз великий); III) (снабжение рынков)—достава, ви.

Заволакивать, заволочь — I) (затащить)—затягати, затягти, заволікати, заволокти; (о мног.)—позатягати, позаволікати (Вовк заволік вівцю); II) (заслонять)—повивати, повити, заступати, заступити, застилати (застелити), заслати.

Заволакиваться, заволочься—понятися, узятися (туманом, димом).

Заволновать кого, что—захвилювати, схвилювати кого, що.

Заволновать,-ся—захвилювати, ся; (забурлить)—забурхати, забурхотіти, зашпувати, закипіти; (о жив. сущ.)—захвилюватися, схвилюватися, знепокоїтися.

Завора—перетика, ки; поперечка, ки; завора, ри; ворина, ни; закладина, ни; засувний друк.

Заворот—заверт, ту; закруг, гу; заворітка, ки. **Заворот кишек**—перекрут кишок.

Заворчать—забурчати, буркнути, забурмотати; (о собаке)—загарчати, гаркнути.

Завредить—зашкодити, завадити.

Завтрак—сніданок, нку; снідання, ння; (завтрак поздний)—передобідок, дку.

Завывание—завивання, ння; голосіння, ння; квиління, ння; проквиляння, ння; скигління, ння (Вовче завивання. Вітрів голосіння).

Завыть—завити, заскиглити, заквилити.

Завязчивость — угрузливість, вости; ув'язливість, вости.

Завязчивый—ув'язливий, угрузливий.

Завязь—в'яз, в'язу; в'язь, зи; зав'язь, зи.

Загадочно—загадково.

Загадочный—загадковий.

Загаживание, загажение—загиджування, ння; загидження, ння; запаскуджування, ння; запаскудження, ння.

Загаживаться, загадиться—загиджуватися, загидитися, запаскуджуватися, запаскудитися. **Загаженый**—загиджений, запаскуджений, запоганений.

Загар—смага, ги; присмагління, ння; засмагління, ння; загара, ри; засмалення, ння.

Загвоздка — I) (действие)—загвожджування, ння; загвоздіння, ння; забивання, ння (забиття) гвіздям; II) (предмет)—загвіздка, ки; III) причина, ни; закавика, ки.

Загибка—загинання, ння; (сов.)—загнуття, ття; заломлювання, ння.

Заглавие—заголовок, вку; титул, ла (Заголовок оповідання).

Заглавный—заголовний, титульний.

Заглазно—(по)заочі, (по)заочима, позаочно, позавічно.

Заглазный—позаочний, позавічний.

Загниваться, загниться—загниватися, загнитися, загнистися, позагниватися.

Загнивший, загнилый—загнилий.

Загноение—загноїння, ння.

Заговаривание—I) заговорювання, ння; забалакування, ння; II) (заворож и вание)—замовлення, ння; замовляння, ння.

Заговоренный—заговорений, замовлений; (заговорный)—замовний.

Заговор—I) змова, ви; змовини, ин; II) (заклинание)—замова, ви; замовини, ин; нашепт, ту; III) (действие)—замовляння, ння; відмовляння, ння; шептання, ння.

Заговорщик,-щица — I) змовник, ка; змовниця, ці; II) замовник, ка; замовниця, ці; ворожбит, та; ворожка, ки; шептун, на; шептуха, хи.

Заголосить—заголосити, затужити; (завопить)—заквилити, завести.

Загон—I) (действие)—загоніння, ння; загнання, ння; II) загін, гону.

Загорание—I) загоряння, ння; запалювання, ння; II) смагнення, ння; присмаглювання, ння; засмалювання, ння.

Загордиться—запишатися, запишніти, запишнитися, загордіти, загордитися.

Загоревший, загорелый—загорілий, засма(г)лений, засмаглілий, засмаглий, запалений (Загорілий від сонця вид).

Заготавливать, заготовлять, заготовить—заготовляти, заготовити, готувати, заготувати, наготовляти, наготовити, наготувати що, чого. **Заготовленный**—заготовлений. **Заготовительный**—заготовчий.

Заготовка—I) заготівля, лі; II) заготовлене, ного; заготовина, ни; заготування, ння; готовик, ка.

Заграждать, заградить—загороджувати; (преградить)—затамувати. **Заграждать путь**—заступати, заступити дорогу. **Заградительный** — загороджувальний.

Заграждение—I) загородженая, ння; II) загорожа, жі; перегорожа, жі. **Прово-**

лочное заграждение—дротянá перегорóжа, жі.
Заграничный—закордóнний, заграни́чний.
Загрезить—замріяти, замáрити. **Загрезиться**—замріятися, замáритися.
Загрозить—почáти похваля́тися (нахваля́тися), загрози́тися.
Загромождение—I) захарáщування, ння; (с о в.)—захарáщення, ння.
Загрубеть—загрубіти, загрубнути, затвердіти, затвéрднути.
Загружать, загрузить—I) завантáжувати, завантáжити, обтя́жувати, обтя́жити; II) затóплювати, затопи́ти (в вóду).
Загружаться, загрузиться—I) завантáжуватися, завантáжитися, бу́ти завантáженим, обтя́женим по-над си́лу; II) затóплюватися, затопи́тися, бу́ти затóпленим. **Загруженный**—I) завантáжений; II) затóплений.
Загрузка—загру́зка, ки.
Загрязняться, загрязниться—занечи́щуватися, занечи́ститися, забрудня́тися, забрудни́тися. **Загрязненный**—занечи́щений, забру́днений.
Загубить—загуби́ти, занапасти́ти, запропасти́ти, змарнувáти, стрáтити що (Не з а г у б и́ с в о г ó в і к у в е с é л о г о. С в о ю́ д ó л ю з а н а п а с т и́ л а).
Загустение—загу́с(к)нення, ння; загустіння, ння; за(при)тужáвіння, ння.
Задабривание—загóджування, ння; задóбрювання, ння; піддóбрювання, ння; улещáння, ння.
Задание—завдáння, ння.
Задаром—ду́рно, дармá.
Задаток—за(в)дáток, тку; завдáча, чі.
Задаточный—за(в)даткóвий, завдáтний. **Задаточные деньги**—за(в)даткóві грóші, завдáток, тку. **Задаточная расписка**—завдаткóва рóзписка.
Задача—I) завдáння, ння; за(в)дáча, чі; зáгад, ду; (т р у д н о е д е л о)—тяжкá спрáва, морóка (Ц е й з á г а д п ó к и в и́ р о б и ш, т о й д н я м á л о б у́ д е).
Задвижка—I) (о р у д и е)—зáсув, ва; зáсувка, ки; зáсовень, вня; II) (д е й с т в и е)—засувáння, ння; (с о в.)—засу́нення, ння.
Задевание—зачіпáння, ння; займáння, ння.
Задевать, задеть—зачіпáти, зачепи́ти, учепи́ти що й за що. **Задевающий за живое**—дошку́льний.
Заделывание, заделание—зарóблювання, ння; зарóблення, ння; залáтування, ння; залатáння, ння.
Задельно—від робóти; (с д е л ь н о)—відря́дно, договíрно, сторгувáвшись.
Задельный—від робóти; (с д е л ь н ы й)—відря́дний, договóрений, сторгóваний. **Задельная плата**—плáта від робóти, договóрена плáта.
Задеревянеть—задеревíти, здеревíти, задубíти, заду́бнути (М á с л о т а к з а д у б і л о, щ о й н о ж é м н е в р і ж е ш).
Задержание—I) задéржання, ння; затри́мання, ння. **Личное задержание** (а р е с т)—заарешту́вання, ння; áрешт, шту; затри́мання, ння (осóби); II) загáяння, ння; загáйка, ки.
Задерживать, задержать — загáювати, гáяти, загáяти (О й, м á т і н к о, т а н е г á й м е н é).
Задержка—I) задéржання, ння; затри́мання, ння; II) **промедление, приостановка**—загáяння, ння; загáйка, ки; затри́мка, ки.
Задираться, задраться—I) задирáтися, задéртися, задрáтися; II) (с с о р и т ь с я)—задирáтися, задéртися, завóдитися, завéстися, заїдáтися, заїстися з ким.
Задирчиво—задери́кувато, задирáкувато.
Задненебный — задньопіднебі(е)нний, задньонебíнний.
Заднепровский—задніпря́нський.
Заднеязычный—задньоязикóвий.
Задний—зáдній, позáдній, зати́льний.
Задолго (н а р.)—задóвго, узадóвзі, дóвго перед чи́м.
Задолжать—I) заборгувáти, завини́ти кому́, завинувáтіти.
Задолжаться—заборгувáтися, завинувáтитися, запозичáтися.
Задолженность—заборгóваність, ности; заборгувáння, ння; завинувáченість, ности.
Задор—I) заїдливість, вости; зади́рливість, вости; задирáцтво, ва; II) (г о р я ч н о с т ь, п ы л)—загóнистість, тости; зáпал, лу; завзя́ття, ття (С и л а з а в з я́ т т я х а й в а с н е к и́ д а).
Задорно—I) зади́рливо, задири́кувато, задирáкувато, зачíпливо; II) загóнисто, з зáпалом, завзя́то, жáрко.
Задребезжать—задеренчáти, задирчáти, дзвя́кнути.
Задрожать—задрижáти, задриготíти, затремтíти, затруси́тися, задвигтíти, затрясти́ся.
Задумчиво — заду́мливо, заду́мано, зами́слено.
Задумчивость (с в о й с т в о)—заду́мливість, вости; ду́мливість, вости; (с о с т о я н и е)—заду́маність, ности; зами́сленість, ности; зáдумка, ки; зами́слення, ння.
Задумчивый — заду́мливий, думли́вий, заду́маний.

Задушевный—сердéчний, щúрий, щиросердéчний, душéвний.
Задушливый—I) (с п е р т ы й)—задýшливий; II) (с т р а д а ю щ и й о д ы ш к о ю)—задúшливий.
Задхлый и затхлый—зáдхлий, прúдхлий, стýхлий, затýхлий.
Заедать, заесть—I) заїдáти, заїсти; II) (з а к у с ы в а т ь)—заїдáти, заїсти що чим; III) (ч у ж о е д о б р о)—заїдáти, заїсти, зажирáти, зажéрти (чужé добрó); IV) (з а с т р я в а т ь)—затинáтися (С á н и з а т и н á ю т ь с я в с н і г).
Заедино (н а р.)—заоднó, спільно, одностáйно, укýпі.
Заезжать, заехать—заїжджáти, заїздúти, заїхати.
Заезжий—заїжджий, наїжджий, приїжджий, подорóжній. **Заезжий двор**—заїзнúй двір, двóра; зáїзд, ду.
Заем—пóзика, ки; пóзичка, ки.
Заемный—I) (с л у ж а щ и й д л я з а й м а)—позичкóвий, позичáльний (П о з и ч к ó в а к á с а). **Заемное письмо**—позичкóвий лист; II) (в з я т ы й в з а е м)—позúчений.
Заждаться—чекáти - недочекáтися когó, знудúтися з чекáння.
Заживать, зажить—I) гóїтися, загóюватися, загóїтися; II) (з а р а б о т а т ь в н а й м е)—заживáти, зажúти, заробúти.
Заживо (н а р.)—I) за життя́, за животá, за життя́; II) живцéм.
Зажигалка—кресáлка, ки; запальнúчка, ки.
Зажигание—I) запáлювання, ння; II) засвíчування, ння.
Зажигатель—палíй, ля́; підпáлювач, ча; (о д н о к р а т н о)—підпáляч, ча.
Зажигательница—I) палíйка, ки; підпáлювачка, ки; підпáлячка, ки; II) (д л я з а ж и г а н и я с п и ч е к)—запальнúчка, ки.
Зажигательный — запалю́щий, запáльний, підпáльний, запальнúй, палкúй. **Зажигательная речь**—запальнá (палкá) промóва.
Зажим—зáтиск, ку.
Зажимание—затúскування, ння; затискáння, ння; затýлювання, ння.
Зажимный — затискáльний, затискнúй, притискáльний. **Зажимный винт**—притискáльна шрýба.
Зажитое—зажúток, ку; зажúвок, вку; зажúті (заслýжені) грóші. **Зажитой**—зажúтий, заслýжений (У м é н е є к а р б ó в а н ц і в з д е ся́ т о к з а ж и́ т и х г р ó ш е й, т а н е б е р ý в х а з я́ ї н а д о я́ р м а р к у. М о ї з а с л ý ж е н і г р ó ш і в х а з я́ й к и л е ж á т ь—г ó д у д о б ý д у, т о д í й з а б е р ý).
Зажиточность—замóжність, ности; достáтки, ів.
Зажиточный—замóжній, достáтній, засíбний, худíбний, багатéнький, мáючий, з достáтком, зажúтий, при достáтку, грошовúтий (В і н з а ж и́ т и й ч о л о в і к, у й о г о в с ь о г о д о в ó л і є с т ь). **Зажиточно**—замóжно, зажúтно, достáтньо, в достáтках.
Зажить—загóїтися.
Зажужжать—задеркотíти, задзижчáти, забренíти.
Здравие—заздорóвиця, виці.
Заздравный—заздорóвний.
Зазнаваться, зазнаться—зарозумівáтися, зарозумíтися, задавáтися, задáтися.
Зазор—I) сóром, му й ма; соромóта, ти; ганьбá, би.
Зазорность—ганéбність, ности; сорóмність, ности.
Зазорный—ганéбний, сорóмний, соромíтний, сорóмицький, стиднúй.
Зазрение—докíр, кóру; догáна, ни. **Без зазрения совести**—сóвісти не питáючись, без усякого сóрома.
Зазывание—закликáння, ння; (с о в.)—заклúкання, ння; зазивáння, ння; (с о в.)—зазвáння, ння.
Заикание—загúкування, ння; загúкуватість, тости.
Заимодавец, заимодавица, заимодатель, заимодательница—боргувáльник, ка; боргувáльниця, ці; позичáльник, ка; позичáльниця, ці; (ю р и д. т е р м.)—позикодáвець, вця; позикодáвиця, виці.
Заимодательство—позичáння, ння; боргувáння комý; давáння в пóзику.
Заимообразный—позичкóвий. **Заимообразная ссуда**—пóзика, пóзичка (у кóго, комý).
Заинтересованность—зацікáвлення, ння; зацікáвленість, ности.
Заинтересовывать, -ся; заинтересовать, -ся—зацікáвлюватися, цікáвити, ся; зацікáвити, ся.
Заискивание (в к о м)—запобігáння лáски в кóго; забігáння пéред ким; підлéщування, ння; підлéсливість, вости; підлúзування до кóго.
Заискивать, заискать (в к о м)—запобігáти, запобíгти ласки в кóго, чиєї лáски.
Закадычный — нерозлýчний, товарúський.
Заказ—I) замóвлення, ння; зáгад, ду. **На заказ, по заказу**—на замóвлення, на зáгад; II) (з а п р е т)—закáз, зу; заборóна, ни. **Принимаю заказы**—приймáю, берý замóвлення.
Заказной—замóвлений, на замóвлення

зроблений. **Заказное письмо**—рекомендований лист, записаний лист.
Заказный—заказний, недоторканий.
Заказчик, заказчица—замовець, вця; замовник, ка; замовниця, ці; замовляч, ча.
Заказывать, заказать—I) замовляти, замовити, загадувати, загадати (зробити щось, дати щось); II) (запрещать)—заказувати, заказати, забороняти, заборонити. **Заказанный**—I) замовлений; II) заказаний, заборонений.
Закал—гарт, ту; гартування, ння; загартування, ння; загарт, ту.
Закаливание—гартування, ння; загартування, ння; загартовування, ння.
Закальщик—гартівник, ка; гарті(о)вничий, чого.
Закаменелость—скам'янілість, лости; закам'янілість, лости.
Закаменелый—I) скам'янілий, закам'янілий; II) запеклий (І його серце запекле). **Закаменелый вор**—запеклий злодій.
Закармливание—загодовування, ння; обгодовування, ння; (сов.)—загодування, ння; обгодування, ння.
Закармливать, закормить—I) загодовувати, загодувати (Бджіл загодовують по весні ситою).
Закат—захід, ходу. **Солнце на закате**—сонце на заході.
Заквасить, заквашивать—заквасити, заквашувати, розчинити (тісто), розчиняти, вчинити, вчиняти (діжу).
Закваска—розчина, ни; дріжджі, жджів: опара (з тіста), ри; квасило (для квасу), ла.
Закидной—закидний. **Закидные рукава**—вильоти, ів.
Закипать, закипеть—закипати, закипіти, заклекотіти, в ключ ударитися.
Закись—закис, су.
Заклад—застава, ви; заклад, ду.
Закладная—заставний, закладний лист. заставна, ної; закладна, ної.
Закладодержатель — закладодержець, жця; закладодержавець, вця.
Закладка—I) (здания)—закладини, ин; замуровування, ння; замурування, ння; (в книге)—заставка, ки; закладка, ки.
Закладчик — заставник, ка; закладник, ка.
Закладывать, закласть, заложить, -ся—I) закладати, закласти, заложити, загороджувати, загородити (камінням, дошками й ин.); II) запрягати, запрягти (Запряжу я коні вороні); III) заставляти, заставити (в заклад).
Заклейка—заклеювання, ння; заклеєне місце, ця.
Заклеймить—I) заплямити, заплямувати; II) позначити, потаврувати (Ветеринар позначив (потаврував) худобу).
Заклепка—заклепка, ки; нюта, ти; (действие) — заклепування, ння; нютування, ння.
Заклепать—I) заклепати, занютувати, заклепувати, занютовувати; II) (у кандалы)—закувати, забити.
Заклинать,-ся—заклинати, ся; присягатися.
Заклинивать—заплішувати, заплішити.
Заклинка—заплішування, ння; клинцювання, ння; заплішка, ки; клинець, нця.
Заключать,-ся; заключить,-ся — I) замикати, замкнути, запирати, заперти. **Заключить в тюрьму**—посадити в тюрму. **Заключить в оковы**—забити, закувати в кайдани, ув'язнювати, ув'язнити; II) (содержать в себе)—мати в собі, містити в собі (Мензурка має в собі (містить в собі) 400 гр.; III) (условие)—складати, скласти умову; IV) (состоять)—полягати, бути; V) (подавать заключение) — виводити, вивести, робити висновок. **Заключать контракт**—брати контракт, складати умову.
Заключение—I) ув'язнення (арештанта). **Место заключения**—в'язниця, ці; тюрма, ми; II) (вывод)—висновок, ку; III) складання умови. **Заключение мира**—замирення, ння. **Сделать свое заключение**—дати висновок.
Заключительный—останній. **Заключительное слово**—останнє слово. **Заключительные прения**—останні суперечки, промови. **Заключительный баланс**—прикінцевий баланс, су.
Заклятый—заклятий, запеклий (Капіталісти запеклі вороги пролетарів).
Заковать, заковывать—закувати, закути, забити. **Закованный**—закований, закутий (Бачили люд здавна збутий в пута).
Заковка—закуття, ття; закування, ння.
Закожный—підшкурний, зашкурний.
Заколебать, -ся—I) заколихати, ся; II) захитати, ся; III) завагати, ся.
Закон—закон, ну; право, ва. **Нарушать закон**—ламати закон, право.
Законник—юриста, сти; правник, ка.
Законность—законність, ности; правність, ности. **Законность революционная**—революційна законність.
Законный—законний, правний.
Законоблюститель—законодоглядач, ча.
Законовед—законознавець, вця.

Законоведение — законознáвство, ва; правознáвство, ва.
Законодатель—законодáвець, вця; правoдáвець, вця.
Законодательный—законодáвчий, правoдáвчий (В. Ц. В. К. законодáвчий óрган С. Р. С. Р.).
Законодательство—законодáвство, ва.
Закономерный—закономíрний.
Законоположение—закóн, ну; законоположення, ння.
Законопроект—проéкт закóну; законопроéкт, ту (Нарóдній Комісаріят Освіти вніс проéкт закóну про обов'язкóве навчáння).
Закоснелый—закам'янíлий, затвердíлий, задубíлий; (в моральном отношении)—запéклий (Запéклий злочинець).
Закоченелый—задубíлий, заклякий.
Закоснелость—закам'янíлість, лости; затвердíлість, лости; задубíлість, лости; запéклість, лости.
Закрадываться, закрасться—закрадáтися, закрáстися, прокрадáтися, прокрáстися кудú.
Закраивать, закроить—закрóювати, закрóїти.
Закраска—зафарбувáння, ння; зафарбóвування, ння; закрасíння, ння.
Закраснеть, -ся—зачервонíти, ся; позачервонíти (Вонá зачервонíлася як квітка).
Закрашивать, закрасить—закрáсити, закрасúти, зафарбóвувати, зафарбувати, замальóвувати, замалювáти.
Закрепа—закрíпа, пи; зáкрíпка, ки; зáплішка, ки.
Закройня—закрóйня, ні.
Закроить—закрóїти, закрáяти.
Закручиниться—зажурúтися, затужúти, засумувáти.
Закрывать,-ся: закрыть,-ся — закривáти, ся; закрúти, ся; (окно, дверь)—зачинúти, зачинúти; (глаза)—заплющувати, заплющити; (уши)—затуляти, затулúти (Закрúти збóри, засідання); (печь)—заслонúти (зáслінкою).
Закрытие—закриття, ття; закривáння, ння. **Закрытие с'езда** — закриття з'їзду.
Закругление—зáкрут, та; (процесс)—заокрýглення, ння.
Закулисный—залаштункóвий.
Закупать, закупить—закупóвувати, закупúти, скупóвувати, скупúти, скупóвуватися (на базарі), скупúтися.
Закупка—зáкуп, пу; закýпка, ки.
Закупной—закупнúй.
Закупоривать, -ся—затикáти, ся; заткнýтися; (пробкой)—закоркóвувати, закоркувати; (деревянной пробкой)—зачопувáти, чопувáти.
Закупорка—затикáння, ння; закоркувáння, ння. **Закупорка вен**—затамувáння вен (жил).
Закупщик,-ца—закýпник, ка; закýпниця, ці.
Закутать, закутывать, -ся—закýтати, ся; закýтувати, ся; обкýтати, обкýтувати, тушкувáти, ся; затушкувáти, ся.
Закурить—I) загуляти; II) (папиросу)—закурúти.
Заладить, залаживать—I) (отверстие) —залáгодити, заладнáти, залагóджувати; II) (свое)—запровáдити, провáдити, торóчити, верзтú. **Заладил свое** —своé верзé, своé торóчить.
Заламывать—I) залóмлювати, заламáти; II) завúнати, загнýти; III) (цену)—заправляти, заправити (Заправив, як за своґó бáтька).
Залгать, -ся—забрехáтися, забрíхуватися.
Залежалый—лежáлий, злéглий, заваляющий (Лежáлий крам. Злéгле суснó).
Залежь—I) пóклад, ду (рудú); II) (хлам) —зáваль, ли; заваляще, ого; III) облíг, лóгу; перелíг, лóгу (Лани мої неóбрані, дáвні перелóги).
Залечивать—I) загóювати, загóїти, залікóвувати, залікувáти; II) морúти, замóрювати, заморúти (умертвлять).
Залив—затóка, ки; залúв, ву; зáводь, ди.
Заливать,-ся; залить,-ся—I) заливáти, ся; залúти, ся; затóплювати, ся; затóпити, ся; поняти. **Заливаться слезами**— заливáтися, обливáтися, умивáтися сльозáми (Водá понялá). **Заливаться соловьем**—виспíвувати соловéйком; II) (пыль пускать в глаза)—óчі замáзувати.
Залог—I) застáва, ви; заклáд, ду. **Взять в залог**—взяти у застáву. **Отдать в залог**—застáвити, застановúти, віддáти під застáву що. **Освободить из-под залога**—вúкупити з-під застáви, з-під заклáду; II) запорýка, ки (Запорýкою нам бýде твоя чéсність).
Залоговой—заставнúй, закладнúй. **Залоговая квитанция**—заставнá, закладнá квитáнція, ції.
Залогодатель—застáвник, ка; заклáдник, ка.
Заложить—I) застáвити, дáти в заклáд; II) заложúти, заклáсти (дірку).
Заложник—зарýчник, ка; зáставень, вня; зáкладень, дня.
Залп—вúпал, лу; пóстріл, лу; стріл, лу.

Залюбопытствовать—зацікавитися чим, ким.

Замазка—замазка, ки; (для деревьев)—вар, ру; (для стекла)—кіт, коту; кітовання, ння (предмет); кітовання (процесс) (Кітовання вікон на зиму).

Заманивать, заманить—заманювати, заманити, приманювати, приманити, занаджувати, занадити, принаджувати, принадити.

Заманчивый—принадний, знадний, знадливий, звабливий.

Заматерелый—застарілий, задавнений, запеклий.

Замахиваться, замахнуться—замірятися, заміритися, замахуватись, замахнутися (Замірся, та не вдар).

Замашка—вихватка, ки; навичка, ки, замашка, ки; звичай, аю; звичка, ки (Погана в його звичка).

Замащивать, замостить — замощувати, замостити; (камнем)—забурковувати, забуркувати; (досками)—застилати, заслати (Хмарами півнеба замостило).

Замедление—загайка, ки; загаяння, ння; гаянка, ки; забара, ри (Через тебе тільки в роботі загайка).

Замедлить, -ся; замедлять, -ся—загаятися, загавитися, забарити, ся; забарюватися, затримуватися, затриматися.

Замедлять ход—зменшувати хід, тамувати хід.

Замереть, замирать—замерти, замирати; II) обмирати, обмерти; (обморочное состояние)—зомлівати, зомліти (Серце з жалю зомліває).

Замерещиться—замріятися, привертітися, привидітися, привиджуватися, маритися (Приверзлося дідові таке під ранок, що аж страшно).

Замерлый—завмерлий (Село завмерло—ніде ні душі).

Замена, замен—заміна, ни; замін, ну. **В замен**—в заміну, замість, намісць.

Заменить, заменять, -ся—замінити, ся; заміняти, ся; заступити, ся; заступатися.

Замертво—як мертвий, мерцем.

Замести, заметать—замести, замітати, позамітати (Снігом хату замітає. Позамітай у дворі, щоб було чисто).

Заместитель—заступник, ка. **Зам. председателя**—заступник голови. **Зам. заведующего**—заступник завідувача.

Заместить, замещать—заступити, заступати, замінити, заміняти.

Замет—I) закидуваня, ння; закидання ння; II) невід, вода; III) (снегу)—кучугура, ри; замет, ту; IV) паркан, ну; огорожа, жі; V) квартух (до бричок) (Лежали скрізь замети снігові).

Заметь—метелиця, ці; заміть, ети.

Заметка—замітка, ки; помітка, ки; знак, ку (Він написав невеличку помітку на заяві).

Заметить, замечать—I) замітити, замічати, позначити, назначати що; II) зауважити, зауважувати, спостерегти, спостерегати, дорікати, вимовляти; III) помітити, помічати, позначити, позначати. **Заметить кому**—зауважити кому.

Заметно—знати, видно, помітно (Видно, помітно стало, що він себе почуває не зовсім добре).

Заметный—I) примітний, помітний; II) значний, видний.

Замечание—I) увага, ги; зауваження, ння; II) вимова, ви; нагана, ни; дорікання, ння.

Замечательный--значний, вартий уваги, знаменитий.

Замечать, -ся—замарити, ся; замріятися, загадатися. загадуватися (Говорить було, тай загадається).

Замешательство—I) заколот, ту; II) замішання, ння; стурбованість, ности.

Замещать, замешивать, -ся—I) змішати, ся; змішувати, ся; заколотити, ся; заколочувати, ся; II) заплутувати, ся; заплутати, ся; втручатися, встрявати у що.

Замешкать, -ся; замешкиваться—забарити, ся; забавитися, забавлятися, загаяти, ся; загаюватися (Гляди не забарися).

Замещать, заместить—заступати, заступити кого.

Замещение—I) заміщення, ння; II) заступлення, ння.

Заминка—загайка, ки; заминка, ки; запинка, ки.

Заминать, -ся; замять, -ся—I) заминати, зам'яти (Цю справу зам'яти); II) затоптувати, затоптати (Затоптали грядку); III) (в речи)—запинатися, запнутися (Коли його запитали, він запнувся і не дав певної відповіди).

Замирить, -ся; замирять, -ся—замирити, ся; замиряти, ся (Замирилися після довгої ворожнечі).

Замковый (от замок)—замковий, колодчаний, (от замок)—замковий, замковий (Замкова пружина. Замковий вал).

За мною очередь—моя черга.

Замóк—замóк, ка; колóдка, ки. **Замок аппаратный**—замóк гасловúй (сигнальный). **Зáмок**—зáмок, мку. **Строить воздушные замки**—у хмáрах літáти, дýмкою багатíти.

Замолвить—I) замóвити, замовлáти (Замóвте, товáришу, за мéне словéчко); II) (заговаривать) —замóвити, замовлáти (Не замовлáйте мені зубів).

Замораживать, заморозить—зморóжувати, зморóзити.

Заморосить—замрáчіти, заїмжúти, імжúти (Замрячів дощ).

Замша—зáмша, ші. **Замшевый**—зáмшовий.

Замыкание (тока)—замикáння, ння.

Замыкатель—замикáч, чá.

Замысел—зáмисел, слу; зáдум, му; зáмір, ру; зáмах, ху; нáмір, ру (Пропáли всі йогó зáміри).

Замысловатый — хúтрий, мудрóваний, метикувáтий, вигáдливий. **Замысловатая вещь**—хúтра річ.

Занавеска—завíса, си; запóна, ни; запóн, ну; (штора)—фíранка, ки (Чóрною запóною застилáє óчі. Запóни на вíкнах).

За надлежащей подписью—за належним підписом.

Занегодовать—зарéмствувати (Робітники зарéмствували на адміністрáцію).

Занеметь—заніміти, зацепеніти, затéрпнути (Нóги затéрпли).

Занемогать, занемочь — занедýжувати, занедужáти, заслáбнути, захорýвати (Занедýжав чумачéнько з Кримý ідучи).

Занимание—позичáння, ння (Це вíчне позичáння надокýчило самíй Малáнці).

Занимательный—замáнистий, цікáвий. **Занимательно**—цікáво.

Занимать, занять—I) позичáти, позúчити, визичáти, вúзичити, брáти, взя́ти в пóзику; II) переймáти, перейня́ти звúчку); III) посідáти (мíсце); IV) брáти увáгу, цікáвити; V) розважáти, розвáжити, бáвити, влю, виш, вить; VI) поймáти, поня́ти (Водá понялá берегú). **Занимает дух**—дух захóплює.

Заниматься, заняться—I) займáтися; зайня́тися, мешся, мéться. **Заниматься работой**—працювáти. **З. ремеслом**—ґандлювáти, крамарювáти. **З. шитьем**—шварчувáти; II) брáтися, берýся, ешся; взятися, візьмýся до чóго. **Заря занимается**—зорíє, на світ благословля́ється. **Занимать должность**—обіймáти посáду.

Заново—нанóво. **Заново отделывать** — поновля́ти, поновúти.

Занос—замéт, ту. **Снежные заносы**—снігові замéти.

Заносить, занести—I) занóсити, занéсти (Листувáння дорýчено занести́ до контóри); II) заміритися, заміря́тися, підня́ти (рýку) (Він, як замірився на ньóго); III) засипáти, засúпати, занóсити, занéсти (кóлію снíгом); IV) (в книгу)—завóдити, завéсти, нанóсити, занéсти, запúсувати, записáти (у що, до чóго); V) замчáти, занéсти (Кінь замчáв йогó до ворóжого тáбору).

Заноситься—I) завóдитися, занóситися; II) задавáтися, зачвáнюватися; III) замчáтися (Кіннóта замчáлася вперéд).

Заносчивость—пихá, хú; задавáння, ння; чвань, ни. **Заносчивый** — пúшний, чванькувáтий.

Занумеровать—занумерувáти. **Занумеровано и скреплено печатью**—занумерóвано й скріплено печáттю, печáткою.

Занятие—I) прáця, ці; робóта, ти; II) зайняття́, ття́; займáння, ння.

Занятный—цікáвий.

Занятой—I) зáйнятий; II) позúчений.

Заоблачный—захмáрний, понадхмáрний, позахмáрний; **З—чные высоты**—понадхмáрні високóсті.

Заодно—вкýпі, заразóм.

Заорать—загукáти, загорлáти.

Заостривать, заострить, заострять—загóстрювати, загостря́ти, загострúти.

Заочно—зáочі, позáочі (Зáочі (позáочі) йогó обрáли на члéна прези́дії).

Заочный—позáочний.

Запад—зáхід, ходу.

Западать, запасть—I) западáти, запáсти; II) спадáти, спáсти (Мені спáло на дýмку). **И слух запал**—і чýтки немáє.

Западный—зáхідній.

Западня—пáстка, ки.

Запаздывать, запоздать—запізнювáтися, запізнúтися, спізня́тися, спізнúтися, загáятися, забарúтися.

Запаивать, запаять—залютóвувати, залютувáти.

Запайка—залютувáння, ння; залютóвування, ння.

Запальчивость—зáпал, лу; запальóність, ности. **В запальчивости**—в зáпалі, під зáпал.

Запальчивый—запальнúй, палкúй, завзя́тий, пальнúй.

Запамятовать, запамятать — забува́ти, призабува́ти, (за)призабу́ти.
Запасать,-ся; запасти,-ся—запаса́ти, ся; запасти́ся, припаса́тися, припасти́ся чим; прихо́вувати що, наста́чити чого. **Запасной**—запасни́й, про запа́с прихо́ваний. **Запасный путь**—запасна́ ко́лія. **З-ный склад**—запасна́ комо́ра. **З-ные лошади**—підста́ва, ви.
Запах—дух, ху; па́хощі, ів. **Издавать запах**—па́хнути, пахті́ти.
Запахивать, запахать—зао́рювати, зaора́ти, прио́рювати, приора́ти.
Запахивать, запахнуть, -ся—запина́ти, запну́ти, ся; загорта́ти, ся; загорну́тися.
Запахнуть—запахті́ти, дихну́ти.
Запачкать, -ся; запачкивать, -ся—забру́дити, ся; замасти́ти, ся; зама́зати, ся; зам́урзати, ся; запаску́дити, ся чим.
Запевать, запеть—заспі́вувати, заспіва́ти, затяга́ти, затягти́, почина́ти співа́ти. **Другое запеть**—іншої заспіва́ти.
Запевала—заспі́вач, ча; заспі́вувач, ча.
Запекать, запечь—запіка́ти, запекти́, засма́жити. **Запекшиеся уста**—(за)смаглі́ уста́.
Запестреть—зарябі́ти, зацятува́ти (З а р я б і́ л о в о ч а́ х к і́ с н и к і́ в т а х у с т о́ к).
Запечалиться—засмути́тися, засумува́ти, зажури́тися, затужи́ти.
Запечатлеваться—відзначи́тися, відзнача́тися, відбива́тися, відби́тися, врі́затися в го́лову.
Запиливать, запилить—запи́лювати, запиля́ти.
Запинка—запи́нка, ки. **Врет без запинки**—бре́ше й не огляда́ється.
Запирание—замика́ння, ння; зачиня́ння, ння.
Запирательство—зати́н, ну́; затина́ння, ння.
Запирать, запереть—замика́ти, замкну́ти, зачиня́ти, зачини́ти, защіпа́ти, защіпну́ти. **Запираться, запереться**—I) замика́тися й т. д.; II) затина́тися, зат́ятися.
Записать, записывать—I) записа́ти, запи́сувати. **Записать на приход**—записа́ти в прибу́ток. **Записать в расход**—записа́ти на вида́ток; II) (з а в е щ а т ь)—записа́ти, запи́сувати (зе́млю, худо́бу).
Записка—I) за́писка, ки (до ко́го); II) запи́сування, ння (чо́го).
Записной—I) записни́й. **Записная книжка**—за́писник, ка; кни́жка для нота́ток, нотатко́ва книжка́; II) завзя́тий, звісни́й.
Записчик, -ца; записыватель, -ница—запи́сувач, ча; запи́сувачка, ки.
Записывание—запи́сування, ння.
Запись—за́пис, су. **Запись в реестр**—за́пис до ре́єстру. **Запродажная запись**—запрода́жний лист. **Раздельная запись**—ді́льчий лист.
Запихивать, -ся, запихать, -ся—запиха́ти, ся, запха́ти, ся; запхну́ти, ся; вбга́ти, бга́ти.
Заплавлять, заплавить—залива́ти, зали́ти.
Заплакать—запла́кати, заголоси́ти, зари́дати.
Заплата—I) запла́та, ти; відд́яка, ки; II) ла́та, ти; ла́тка, ки.
Заплатить — заплати́ти, запла́чувати, сплати́ти, спла́чувати, оплати́ти, опла́чувати ся (С п л а т и́ т и б о р г и́. О п л а т и т и с я з п о д а́ т к а м и).
Заплесневелый—зацві́лий, цві́лий, плісн́явий.
Заплесневеть—зацвісти, запліснявіти; (о т в о р о г е)—сняді́ти.
Заплечный—заплі́чний.
Заплечье—в'я́зи, зів.
Запломбировать—запломбува́ти.
Заплота—I) плі́т, пло́ту; поро́н, на́; II) гре́бля, лі.
Заплутовать,-ся—зашахрува́ти, ся (що чим), замота́ти, ся (що, чим).
Заплешиветь—залисі́ти.
Заповедный—зака́заний, заборо́нений. **Заповедный лес**—запові́дник, ка.
Заподлинно—спра́вді, напе́вне, запе́вне.
Заподозрить — запідо́зріти, підо́зрити.
Заподозренный—запідо́зрений.
Запоздалый—спізні́лий, запізні́лий.
Заполнять, заполнить—запо́внювати, запо́внити (З а п о́ в н и т и а н к е́ т у).
Заполнять, заполнить—запо́внювати, запо́внити (З а п о́ в н и т и а н к е́ т у).
Запоминать, запомнить—зат́ямлювати, зат́ямити, запам'ятува́ти, запам'ята́ти.
Запонка—за́шпінька, ки; шпі́нька, ки.
Запор—I) за́сув, ва; коло́дка, ки; за́пірка, ки; запі́рання, ння. **На запоре**—на замку́. **Под запором**—під замко́м, під коло́дкою, на за́суві; II) за́кріп, пу; че́мер, ру (у л о ш а д е й); затверді́ння, ння.
Запотелый—спітні́лий, запрі́лий.
Запотеть—спітні́ти, запрі́ти.
Заправила—верхово́д, да; оруда́р, ря́.
Заправлять, заправить—I) заправля́ти, вправля́ти, запра́вити, впра́вити; II) ору́дувати, верхово́дити; III) зате́рти (б о р щ), забіли́ти (с м е т а н о й).
Запрашивать, запросить—запро́шувати, запроси́ти (для чо́го); (т о в. Н. з а п р о с и́ л и н а л е́ к т о р а), заклика́ти, закли́кати кого́; II) запи́тувати, тся; запита́ти, ся (З а п р о с и́ в т а к у́ ц і н у́, щ о й п р и́ с т у п у н е м а́).

Запревать, запреть—запріва́ти, запріти, упріва́ти, упріти (З а п р а́ ц е ю а ж л о б у п р і в).
Запретный—зака́заний, заборо́нений.
Запрет—заборо́на, ни; зака́з, зу.
Запретительный—заборо́нний.
Запрещать, запретить—борони́ти, заборони́ти, зака́зувати, заказа́ти, заборони́ти. **Запрещенный**—заборо́нений. **Запрещающий**—заборо́нний.
Запрещение—забо́рона, ни.
Запрещено—заборо́нено. **Вход запрещен**—входи́ти, (вхід) заборо́нено.
Заприметить—спостерегти́.
Заприходовать—заприбуткува́ти.
Запродавать — запро́дувати, запро́дава́ти.
Запродажная—запрода́жна, ної.
Запрос—запита́ння, ння; за́пит, ту.
Запросто—попро́стому, про́сто.
Запротестовать—запротестува́ти.
Запротивиться—запруча́тися, зазмага́тися, опина́тися, опира́тися (С т а́ л и й о г о́ в е́ с т и, а в і н п о ч а́ в о п и р а́ т и с я).
Запруда—I) зага́та, ти; II) гре́бля, лі; га́тка, ки.
Запруживать, запрудить—загати́ти, зага́чува́ти, затамува́ти.
Запрыгать—заплига́ти, заскака́ти, застри́бати.
Запряжка—I) запряга́ння, ння (п р о ц е с с); II) запря́жка, ки.
Запрятать,-ся—захова́ти, ся; захо́вувати, ся; хова́ти, ся. **Запрятать в тюрьму**—заправто́рити в тюрму́.
Запугать,-ся—заляка́ти, ся; застраха́ти, ся; жа́ху, стра́ху завда́ти, настраща́ти, настраши́ти.
Запуганный—заля́каний, поло́ханий, ля́каний.
Запугивание—заля́кування, ння; по́страх, ху; ляка́ння, ння.
Запуски, бегать в запуски—бі́гати на ви́передки, наввипередки.
Запустелый—опусті́лий. **Запустелый дом**—пу́стка, ки.
Запустение—запусті́ння, ння; пу́стка, ки.
Запустеть—спусті́ти.
Запутывать, запутать—I) заплу́тувати, заплу́тати (З а п л у́ т а т и г р о ш о в і с п р а́ в и); II) уплу́тати (кого́ в спра́ву), уплу́тувати, ся (У п л у́ т а в с я в н е п е́ в н у с п р а́ в у).
Запущение—занедба́ння, ння; запеха́яння, ння.
Запыливать,-ся; запылиться—запоро́шувати, ся; запороши́ти, ся; запи́лювати, ся; запили́ти, ся; пи́лом, по́рохом припа́сти.
Запыхаться — задиха́тися, засапа́тися (П р и б і́ г М е р к у́ р і й з а с а п а́ в с ь).

Запятая—ко́ма, ми; про́тинка, ки.
Запятнать,-ся—I) запля́мити, ся; попля́митися; II) заплямува́ти, ся; очорни́ти, обмо́вити кого́.
Зарабатывать—заробля́ти, зароби́ти, запрацюва́ти, загорюва́ти; (п р я ж е ю)—запря́сти; (к о л я д к а м и)—заколядува́ти и т. д.
Заработать,-ся—I) зароби́ти, ся; запрацюва́ти, ся; надба́ти, придба́ти; II) нароби́тися. **Заработанный**—заро́блений, запрацьо́ваний.
Заработок—заробі́ток, тку; за́рібок, ку. **Заработанный**—заро́блений (З а р о́ б л е н і г р о́ ш і). **Ищущий заработка**—заробітча́н, на́; заробітча́нин, на.
Заработный—заробі́тній (З а р о б і т н я п л а т н я́).
Зараз—враз, зра́зу, від ра́зу.
Зараза—зара́за, зи. **Заразная болезнь**—по́шесть, шести́.
Заразиться, заражаться—зарази́тися, зара́жатися (чим), зара́жуватися.
Заразливость—заразли́вість, вости.
Заразливый. заразительный — заразли́вий, чіпки́й.
Заранивать, заронять—закида́ти, заки́нути, впуска́ти, впусти́ти. **Солнце заронило луч**—со́нце вки́нуло про́мінь.
Заранее—за́годя, заздале́гідь, завча́су.
Зарплата—зарплатня́, ні.
Зародить,-ся; зарождаться—зарди́ти, ся; заро́джувати, ся; (о р а с т е н и я х)—зав'я́зуватися (в ц в е т к а х); кільчи́тися (в з е р н е).
Заростать, зарости—I) зароста́ти, зарости́; II) заго́юватися, заго́їтися (Р а́ н а з а г о́ ї л а с я); затя́гуватися, затягти́ся, зажива́ти, зажи́ти (о р а н а х). **Заросший**—заро́слий.
Зарево—за́грава, ви. **Подымается зарево**—бере́ться за́грава.
Зарегистрировать—зареєструва́ти.
Зарез—зарі́з, зу.
Зарезать—зарі́зати.
Зарезвиться—запустува́ти.
Зарезка—зару́бка, ки; карб, бу.
Заречье—за́річчя, чя; (п о н а з в а н и ю р е к)—засу́лля (з а С у́ л о ю); забу́жжя (з а Б у г о м) і т. и.
Заржавлений—іржа́вий, заіржа́вілий.
Заржаветь—заіржа́віти.
Зариться—ла́ситися, зазіха́ти.
Зарубежный—закордо́нний.
Зарывать, -ся—зарива́ти, ся; зари́ти, ся; закопа́ти, ся; зако́пувати, ся; закопа́тися, заки́дати, ся; загріба́ти, ся; загорта́ти, ся.
Зарыдать—зарида́ти, заголоси́ти.
Заря—зоря́, рі; світа́ння, ння; до́світок, тку. **Утренняя заря**—ра́ння, ра́нішня

зоря́, зірни́ця, ці. **Вечерняя зоря**—вечі́рня, вечоро́ва зоря́. **На заре**—удо́світа.

Заряд—набо́й, набі́й, бо́ю.

Засада—за́сіди, ів; ча́та, ти; зало́га, ги. **Быть в засаде**—засі́дати, чатува́ти (Чату́є на нього з якої́сь укри́тої і пе́вної за́сідки).

Засамовольничать — засваво́літи, засамово́льствувати.

Засаривать, засорить,-ся — засмі́чувати, ся; засмі́тюватися, ся; засміти́ти, ся; заби́тися; (глаза) — запоро́шувати, запороши́ти (Ри́нва забила́ся).

Засасывать, засосать,-ся—I) засмо́ктувати, ся; засмокта́ти, ся; засиса́ти, засса́ти, засо́сувати; II) затяга́ти, ся; затягти́ся, витяга́ти, втягги́ся (Твань́ка так і втя́гує коле́са).

Засахаривать,-ся—зацукрува́ти, ся.

Засверливать, засверлить — засве́рдлювати, засвердли́ти.

Засвидетельствование—засві́дчення нbackup ння.

Засвидетельствовать—засві́дчити, посві́дчити.

Засветить,-ся; засвечиваться—засвіти́ти, ся; заня́ти, ся; засві́чувати, ся; займа́тися, зайня́тися.

Засветло—за со́нця, зави́дка.

Заселить, заселять,-ся — заселити, ся; заселя́ти, ся; осели́ти, ся; оселя́ти, ся залюдни́ти, ся; залю́днiти, ся; осіда́ти, осі́стися (Позалю́днювалися на́ші степи́).

Заскабливать, заскоблить,-ся—заскріба́ти, заскребти́; заскрома́джувати, ся; заскрома́дити.

Заскверннить,-ся—запога́нити, ся; запаску́дити, ся.

Заскучать—заскуча́ти, зануди́ти, занудьгува́ти, затужи́ти.

Заслонка—за́слінка, ки; засло́н, ну; **затула, ли**.

Заслонять, заслонить,-ся—за́ступати, затуля́ти, ся; затули́ти, ся; заслоня́ти, ся; заслони́ти, ся (Відступи́ся тро́хи від вікна́—не за́ступай).

Заслоняться (многокр.)—заве́штатися, занука́ти, засновига́ти, затиня́тися.

Заслуга—заслу́га, ги; ви́слуга, ги. **Заслуженное** (предмет) — заслу́га (Черво́ною кита́йкою, заслу́гою коза́цькою).

Заслуживать—заслу́жувати, заслужи́ти, заробля́ти, заживати (в наймах), зажи́ти. **Заслуженный**—заслу́жений. **Он заслуживает того**—він ва́ртий то́го, він заслужи́в на те.

Заслушать,-ся—I) заслу́хати, ся (Заслу́хано протоко́ла). **Заслушать в суде**—розбіра́ти, розібра́ти.

Заслышать—зачу́ти, почу́ти, вчу́ти, перечу́ти (Гей, як зачу́ли туре́цькі султа́ни. Перечу́ла че́рез лю́де, що мій ми́лий в го́сті бу́де).

Засматривать—заглядати, зазира́ти, ни́шпорити (Загляда́є по всіх ку́точках).

Засмеять—засмія́ти, ви́сміяти, обсмія́ти (Бо лю́ди чужії її засміють).

Засмеяться—засмія́тися.

Заснувший—засну́лий.

Засовать, засовывать—засува́ти, засо́вувати, підсува́ти, підсо́вувати (під що), всува́ти, всо́вувати (Засува́ти за́слінку. Всува́ти я́щик).

Засов—за́сув, ва; за́сувка, ки.

Засол—солі́ння, ння; розсі́л, со́лу; ро́па́, пи́.

Засос—багно́, на; твань, ни; твань́ка, ки. **Целоваться в засос**—за́смоктом цілува́тися.

Заспешить—заква́питися, поспіши́тися.

Засрочный—позатерміно́вий.

Застава—заста́ва, ви; рога́тка, ки; ца́рина, ни.

Заставлять, заставить—заставля́ти, заста́вити, приси́лувати, приси́лити, приму́шувати, приму́сити, си́лувати; (что чем)—загоро́джувати, загороди́ти. **Заставить молчать**—заци́тькати, приму́сити мовча́ти.

Заставка—за́ставка, ки; засло́на, ни; за́слінка, ки.

Застарелый—застарі́лий, зада́внений.

Застегивать, застегнуть,-ся—застіба́ти, ся; застібну́ти, ся. **Застегнутый**—засте́бнутий.

Застежка—за́стіжка, ки.

Застеклить—засклити, зашкли́ти, заве́сти під скло (Засклити вікна. Портре́т заве́сти під скло).

Застенок—каті́вня, ні; засті́нок, нка; мі́сце катува́ння.

Застенчивый—несмі́лий, соро́мливий.

Застигать, застигнуть—засту́кувати, засту́кати (Ба́тько їх засту́кав), захо́плювати, захопи́ти (о дожде и т. п.) спітка́ти (Ли́хо спітка́ло).

Застилка—I) засте́лювання, ння; застеля́ння, ння; II) за́стілка, ки (предм.).

Застой—засті́й, тою; переста́нок, нку.

Застрагивать, застрогать—застру́гувати, застру́га́ти.

Застранствовать—замандрува́ти, помандрува́ти, піти́ в ма́ндри.

Застраховать, застраховывать—застрахува́ти, застрахо́вувати.

Застроивать, застроить — забудо́вувати, забудува́ти, застро́ювати, застро́їти.

(Вели́кий майда́н, і ніхто́ його не забудо́вує).

Застреха, застрех—стрі́ха, хи.

Застрешина—застрі́шшя, шшя; застрі́шок, шка.

Заступать, заступить,-ся—I) заступа́ти, заступи́ти ко́го, що; заступа́тися, заступи́тися за кого, за що; II) обстава́ти, обсто́яти кого, що; обороня́ти, оборони́ти.

Заступник,-ца—заступник, ка; засту́пниця, ці; оборо́нець, нця.

Заступничество—засту́пництво, ва; оборо́нництво, ва; обстава́ння, ння; обсто́ювання, ння.

Заступ—за́ступ, па; лопа́тка, ки; риска́ль, ля.

Застучать,-ся — засту́кати, загрю́кати; (глухо)—загу́пати; заторохкоті́ти (о возе); заколоти́тися (о сердце); зацокоті́ти (о зубах); зацю́кати (топором).

Застыдиться—засоро́митися.

Засудить—засуди́ти, присуди́ти, осуди́ти (Засуди́ли на рік у вязни́цю).

Засуетиться—заклопота́тися, забі́гатися, заметуши́тися.

Засуха—засу́ха, хи; посу́ха, хи; су́ша, ші.

Засушина—суха́р, ря (из хлеба); сушня́, ні (из овощей).

Засушка—засу́шування, ння; засуші́ння, ння.

Засылка — засила́ння, ння; засла́ння, зсила́ння, ння.

Засыпка—засипа́ння, ння; заси́пання, ння.

Заседание—засі́дання, ння. **Заседать**—засіда́ти.

Засека—I) засі́ка, ки; сі́ча, чі; II) заказни́й ліс; зака́зник, ка.

Затаивать, затаить,-ся—прита́ювати, ся; притаї́ти, ся; зата́ювати, ся; затаї́ти, ся; хова́тися з чим-не́будь.

Затаскать, затаскивать,-ся — затаска́ти, ся; зано́сити, зата́скувати, зано́шувати, заволікти́, заволіка́ти; (много)—позаволіка́ти, позата́скувати.

Затачивать, заточить—заго́стрювати, загостри́ти, вито́чувати, ви́точити; (много)—позаго́стрювати, повито́чувати.

Затащиться—зайти́, забрести́ куди́, до кого́ (Опе́ по доро́зі й до вас забрі́в, хоч і доро́га пога́на).

Затвердевать, затвердеть — тве́рднути, тверді́шати, затверді́ти, затверді́шати, затве́рднути; (о глине)—тужа́віти, затужа́віти, (о коже)—шкару́бнути.

Затвердение—затверді́ння, ння; затве́рдлість, лости.

Затвор—за́мичка, ки; за́творка, ки.

Затеи—ви́гадки, док; ви́думки, ок; ви́тівки, вок.

Затейливый—вига́дливий, шту́чний.

Затейник—вига́дник, ка; штука́р, ря́.

Затем—I) по́тім, пі́сля цьо́го, пі́сля то́го, да́лі. **Затем что**—че́рез те; тим що. **Затем чтобы**—на те; для то́го, щоб.

Затекший—зате́клий.

Затерзать—замордува́ти, заму́чити.

Затеривать, затерять,-ся — загу́блювати, ся; загуби́ти, ся; згубити́; (много)—погуби́ти, ся; розгуби́ти, позагу́блювати, позгу́блювати, порозгу́блювати.

Затесаться — вте́ртися, вти́снутися (Вте́ртися до гу́рту).

Затихать, затихнуть—зати́хнути, ущу́хнути (Бу́ря ущу́хла); стиха́ти, сти́хнути; (о разговоре) умовка́ти, умо́вкнути, замовка́ти, замо́вкнути.

Затишье—I) безві́тря, ря; ти́ша, ти́ші; на войне)—тихоми́р'я, переди́шок; II) за́тишок, шка; заті́нок, нка.

Затмение—I) зате́мнення, ння; затемні́ння, ння; II) темнота́, ти́; заморо́ка, ки (На ньо́го найшла́ яка́сь заморо́ка).

Затолковать—затлума́чити, поча́ти з'ясо́вувати. **Затолковаться**—забала́катися.

Заторжествовать—засвяткува́ти.

Затормозить—загальмува́ти, затормози́ти.

Затормошить—засі́пати, засми́кати, заша́рпати.

Заторник—брагова́р, ра.

Заторопиться—заква́питися, захапа́тися, поспіша́тися (Так захапа́лися, що й хлі́ба забу́ли).

Затосковать—засумува́ти, занудьгува́ти, зажури́тися.

Заточение—I) засла́ння, ння; ув'я́знення, ння; нево́ля, лі; II) заго́стрювання, ння.

Заточенник—засла́нець, нця; в'я́зень, зня; неві́льник, ка.

Заточений — I) засла́ний, ув'я́знений; II) заго́стрений.

Затрата—ви́трата, ти; вида́ток, тку.

Затратить, затрачивать—ви́тратити, витра́чувати, тра́тити, витрача́ти (Тільки ви́тратив гро́шей, а то́лку ма́ло).

Затрубить—засурми́ти, затруби́ти (Литва́ на тру́би засурми́ла).

Затруднение—перешко́да, ди; зава́да, ди; тру́дність, ности; заморо́ка, ки; тру́днощі, ів (Збо́ремо вся́кі перешко́ди. Приви́к побо́рювати вся́кі тру́днощі).

Затруднительный—тру́дний, трудли́вий, суту́жний, морочли́вий. **Затруднительное дело**—тру́дна (вели́ка) спра́ва.

Затруднять, затруднить — утрудня́ти,

утрудни́ти, перешкоджа́ти, перешко́дити, заважа́ти (кому́), на перешко́ді става́ти, гальмува́ти, загальмува́ти.
Затрудняться—вага́тися в чому́, заморо́чуватися чим.
Затрунить—заглузува́ти, закепкува́ти з ко́го, над ким.
Затухлий—ту́хлий, приту́хлий.
Затухший—зга́слий, зага́слий.
Затхлость—за́дхлість, лости.
Затычка — за́тичка, ки; за́ткало, ла (сделанное из тряпок).
Затяжка—I) затяга́ння, ння; II) (для затягивания)—поворо́зка, ки; поворо́зки, ок; III) тягани́на, ни; проволо́чка, ки.
Заурядний—звича́йний, аби́-який.
Заусеница—за́дірка, ки; дери́кожа, жі (на пальцах).
Зауторник — долото́, та (жолобча́сте); уто́рник, ка.
Зауторщик—бо́ндар, ря (що ро́бить уто́ри).
Захаживать—захо́дити, заверта́ти (до кого́).
Захват—I) захо́плення, ння. **Слушать с захватом** — слу́хати з захо́пленням; II) (чужого)—захо́плення, грабува́ння, ння.
Захватывать, захватить—I) захопи́ти, захо́плювати; II) засту́кати, засту́кувати, зла́пати кого́; III) зага́рбати, захо́плювати, пограбува́ти що чуже́. **Захватить на месте преступления**—пійма́ти, спійма́ти на гаря́чому вчи́нку.
Захватливый—хапки́й, загребу́чий, хапу́н, на́.
Захворать—засла́бнути, захворі́ти, занеду́жати (Засла́б на тиф).
Захолодеть—захоло́нути.
Захотеть—захоті́ти, схоті́ти, закорті́ти, забажа́ти, заману́ти; (сейчас)—приспі́чити (Приспі́чило так, що й хвили́ни не підо́жде).
Захудать—I) схуднути, змарні́ти, з тіла спасти; II) зубо́жіти, зве́стися з хазя́йства.
Зацепка—за́чіпка, ки (Він шука́є лише́ за́чіпки).
Зачастить, зачащать—зачаща́ти, зана́дитися, вчаща́ти (Де не лю́блять, не бувай, де лю́блять—не вчаща́й).
Зачахнуть—зача́хнути, захи́ріти, помарні́ти.
Зачеркивать, зачеркнуть—закре́слювати, закре́слити, вичі́ркувати, ви́черкнути, повичі́ркувати (Діловод закре́слив напи́сане).
Зачернивать, зачернить — заче́рнювати, зачерни́ти, зама́зувати, забрудни́ти; (о многом)—позаче́ркувати, позама́зувати, позабру́днювати.
Зачерствелый—зачерстві́лий, запе́клий.
Зачертить, зачерчивать—зарисува́ти, зарисо́вувати, зазначи́ти, зазнача́ти.
Зачесть, зачитывать—зарахува́ти, зарахо́вувати, защита́ти, защи́тувати, залічи́ти, залі́чувати.
Зачет—зарахо́вання, ння; зачи́слення, ння. **Не в зачет**—без зачи́слення. **Брать, давать в зачет**—бра́ти, дава́ти впере́д, на одробі́ток.
Зачинщик—приві́дця, ці; зачи́нник, ка; заво́дчик, чика.
Зачетная квитанция—квито́к на залі́чені гро́ші.
Зачем—чо́го, на́ що, на ві́що, чому́.
Зашатать,-ся—захита́ти, ся; захи́тувати, ся.
Зашвыривать, зашвырнуть — закида́ти, заки́нути, шпурля́ти, шпурну́ти, зашпу́рити, зашпурну́ти.
Зашевелить,-ся—заворуши́ти, ся; (много)—закиші́ти, закомаши́тися.
Зашеина—I) карк, ку; поти́лиця, ці; оши́йок, ка. **По зашейку**—по поти́лиці, да́ти поти́лишника.
Зашелец—захо́жий.
Зашибать, зашибить—I) забива́ти, заби́ти (Заби́ти па́льця); II) заробля́ти, зароби́ти. **Зашибать деньгу**—заробля́ти гро́ші; III) запива́ти, вкида́тися, вки́нутися в горі́лку, пія́цтво.
Зашивка—I) зашива́ння, ня; II) заши́те (мі́сце).
Заштатный—позашта́тний.
Защекотать—залоскота́ти.
Защелка—кля́мка, ки; за́щіпка, ки.
Защита—I) оборо́на, ни; засту́плення, ння; заступа́ння, ння. **Подыматься на защиту**—става́ти до оборо́ни; II) засло́на, ни; за́хист, ту.
Защитить, защититься—оборони́ти кого́, оборони́тися від ко́го, захисти́ти кого́, захисти́тися, заступи́тися за ко́го.
Защитник—правозасту́пник, ка; захи́сник, ка.
Защититель—оборо́нець, нця; засту́пник, ка. **Защитительный**—оборо́нний.
Заезжать, заехать—заїзди́ти, джу́, и́ш, и́ть; заїжджа́ти, джа́ю; заї́хати. **Заезживать**—заї́жджувати. **Заезжая** — на́їздом.
Заявитель,-ница—зая́вник, ка; зая́вниця, ці.
Заявка—зая́вка, ки.
Заявление—зая́ва, ви (до ко́го).
Заявлять, заявить—заявля́ти, заяви́ти кому́, сповіща́ти, сповісти́ти кого.
Звание—зва́ння, ння; стан, ну.
Звательный падеж—кли́чний відмі́нок, нку.

Звать—I) зва́ти, кли́кати, гука́ти кого; (п р и г л а ш а т ь) — запро́хувати, запроси́ти; II) (н а з ы в а т ь с я)—зва́тися, прозива́тися.

Звезда—I) зоря́, рі́к, зі́рка, ки. **Неподвижные звезды**—непору́шні зо́рі. **Подвижные звезды**—рухо́мі зо́рі. **Полярная звезда**—бігуно́ва зоря́. **Падающая звезда**—літа́вець, вця. **Путеводная звезда**—провідна́ зоря́. **Пятиконечная звезда**—п'ятику́тня зірка; II) (о р д е н)—звізда́, зди.

Звездины—зори́ни, и́н; черво́ні хрести́ни, и́н.

Звездистый—зірча́стий.

Звездить—I) зорі́ти; II) (с о в е р ш. о б р я д)—зори́ти.

Звездный—зо́ряний. **Звездно**—зо́ряно.

Звездообразний—зоря́стий.

Звенеть — дзвені́ти, дзеле́нькати, дзеленьча́ти, дзеленькоті́ти. **Звенящий**—дзвеня́чий (го́лос).

Звено—ла́нка, ки (в ланцюзі й грома́дка) (П і о н е́ р с ь к а л а́ н к а).

Зверовидный—звіря́чий, звіркува́тий.

Звероловство—звіроло́вство, ства; лове́цтво, цтва; мислі́вство, ства. **Звероловный**—лове́цький.

Зверство—звірство, ства; лю́тість, тости.

Звонкий—дзві́нки́й, голосни́й. **Звонкая монета**—дзвінка́ моне́та; (м е д н.)—мідяки́, ків.

Звук—звук, ку; го́лос, су.

Звучать—звуча́ти, брені́ти.

Звучний—гучни́й, голосни́й.

Здание—буди́нок, нка; будо́ва, ви; буді́вля, влі. **Каменное здание**—муро́ваний буди́нок, кам'яни́ця, ці.

Здесь—тут, ту́течки, ось ту́т, о́сь де.

Здешний—туте́шній.

Здороваться—здоро́вкатися, віта́тися, на добри́день дава́ти, ру́чкатися (з а р у к у).

Здороветь—здоро́вшати, здорові́шати.

Здоровый—I) здоро́вий; II) (с и л ь н ы й)—ду́жий, креме́зний (Д у́ ж и й ч о л о в і к); III) (о в о д е)—пого́жий; IV) (в о з д у х, п и щ а и т. п.)—здоро́вий.

Здоровяк—міцни́й; (г р у б о)—здорови́ло, бе́цман.

Здравомыслие — розсу́дливість, вости; здоро́ва ду́мка. **Здравомыслящий**—розсу́дливий, здоро́вої ду́мки.

Здравый—здоро́вий. **Здравый смысл**—здоро́ва ду́мка.

Зевака—I) роззя́ва, ви; II) га́ва, ви. **Зевать**—га́ви лови́ти.

Зевание—позіха́ння, ння.

Зеленоватий—I) (н е д о с п е л ы й)—зеленкува́тий, на́дзелень, недости́глий; II) (ц в е т)—зеленува́тий, зеленя́вий, зелена́стий.

Зеленый—I) зеле́ний; II) неспі́лий, недости́глий, нести́глий.

Зелье—I) зі́лля, лля; II) отру́та, ти.

Земельный — земе́льний, грунтови́й. **Земельный вопрос**—земе́льне пита́ння.

Землевладелец—землевла́сник, ка.

Земледелец—хліборо́б, ба.

Земледелие—хліборо́бство, ва. **Земледелием заниматься**—хліборо́бствувати.

Землекоп—копа́ч, ча́; граба́р, ря́. **Землекопный**—граба́рський, землеко́пний.

Землемер—землемі́р, ра; межови́к, ка́; межовщи́к, ка́.

Землемерие—землемі́рство, ва.

Землемерный—землемі́рний.

Землеописание—земле́пис, су. **Землеописательный**—землепи́сний.

Землепашец—хліборо́б, ба; землеро́б, ба.

Землепользование — землекористува́ння, ння.

Землеройка—польо́ва ми́ша.

Землетрясение—землетру́с, су; трус, су.

Землеудобрение—угно́ювання землі́.

Землеуправление — земуправлі́ння.

Землечерпательный — землечерпа́льний.

Земля—I) земля́, лі; грунт,ту. **Земля девственная**—цілина́, ни́. **Земля вспаханная**—рілля́, ллі. **Земля отдохнувшая**—перелі́г, ло́гу. **Земля усадебная**—сади́бна земля́, гру́нт; II) край, ю; краї́на, ни; суході́л, до́лу. **Земля Херсонская**—Херсо́нський край.

Земно—до землі́, до до́лу.

Земноводный—земново́дний, плазу́н, на́.

Земной—I) земни́й, світови́й. **Земная поверхность**—по́верх земни́й, земна́ пове́рхня; II) **земной поклон**—дозе́мний, уклі́н до землі́.

Зеркало—дзе́ркало, ла; лю́стро, ра; сві́дча́до, да.

Зерно—зе́рно, на; зерни́на, ни. **Зерно жемчужное**—перли́на, ни; пе́рло, ла. **Зерно маковое**—мачи́на, ни. **Зерно просяное**—проси́на, ни. **Смешанное зерно**—су́ржик, ку; (о с т а т о к п о с л е о ч и с т к и)—по́слід, ду; одві́йки, йок, ків.

Зерновой—зернови́й. **Зерковой хлеб**—пашня́, ні; збі́жжя, жжя.

Зерноочистный—зерноочи́стний.

Зернохлеб—зернохлі́б, бу.

Зернохранилище—хлібни́ця, ці.

Зигзаг—криву́лька, ки; зигза́г, гу.

Зиждитель—фунда́тор, ра.

Зима—зима́, ми. **Зимою**—зимо́ю, узі́мку, зимо́вої доби́. **Зимний**—зимо́вий. **Зимование**—зимі́вля, лі.

Зинзубель—ге́мбель, бля.

Злаки—зі́лля, лля; травни́сті росли́ни, лин.

Злить,-ся—зли́ти, ся; се́рдитися; гнівати, ся; лютува́ти, ся.

Зло—I) ли́хо, ха; кри́вда, ди; шко́да, ди; зло, зла. **На зло**—на злі́сть, на ли́хо; II) (н а р е ч и е)—зле (зро́блено що), лю́то (подиви́тися).

Зловестник—лихові́сник, ка. **Зловещий**—злові́щий, лихові́сний.

Зловоние—смо́рід, роду.

Зловонный—смердю́чий.

Зловредний—шкідли́вий.

Злодей—лиході́й, ді́я; злочи́нець, нця.

Злодейство—лиході́йство, ва; злочи́нство, ва.

Злой—злий, лихи́й. **Злой рок**—безтала́ння, недо́ля, лиха́ до́ля.

Злокачественный — шкідли́вий, небезпе́чний, лихи́й.

Злокозненный — ка́верзний, па́косний. **Злокозненный человек**—ка́верзник, ка.

Злонамеренный—злоуми́сний.

Злонравный—злосли́вий.

Злополучный, злосчастный — бідола́шний, безтала́нний, бездо́льний, неща́сний.

Злорадство—лиха́ втіха; злора́дство, ва.

Злословить—лихосло́вити.

Злоумышлять—зломи́слити, злий на́мір ма́ти на що. **Злоумышленный**—злоуми́сний.

Злоупотребить, злоупотреблять — надужи́ти, надужива́ти, на зле ужи́ти, зле ужива́ти, зловжи́ти, зловжи́вати.

Злоупотребление—зловжива́ння, ння.

Знаемо—зві́сно, ві́домо, зна́но. **Знаемый**—зна́ний.

Знакомить,-ся—знайо́мити, ся. **Знакомец, знакомка**—знайо́мий, знайо́ма.

Знакомство—знайо́мість, мости.

Знакомый—знайо́мий. **Быть знакомым**—зна́тися з ким, на чо́му (Я д о б р е з н а́ ю с я н а п р а в а́ х).

Знак—знак, ку; призна́ка, ки; озна́ка, ки; (о т р а н ы)—шрам; (о т у д а р а)—синя́к; (п о с л е о с п ы)—ряботи́ння, ння. **Знаки достоинства**—клейно́ди, ів. **Разговаривать знаками**—на ми́гах говори́ти. **Знак препинания**—розділо́вий знак. **Цеховой знак** — чішка, ки.

Знаменатель—знаме́нник, ка.

Знамя—пра́пор, ра; стяг, гу.

Знание—знання́, ння́; знаття́, ття́ (К ол и-б з н а т т я́).

Знать—зна́ти, тя́мити. **Дать знать**—да́ти, пода́ти ві́стку, спові́стити. **Дать себя знать**—в тя́мки да́тися, в знаки́ да́тися. **Знать грамоте**—письме́нним бу́ти. **Знать толк в чем**—зна́тися на чо́му; II) зна́ти, ма́буть, десь (М а́б у т ь, у ш к о́ л у х о д и́ в, щ о в с е з н а́ є).

Значение—значі́ння, ння; си́ла, ли; вага́, ги́.

Значительно—зна́чно, чима́ло, дово́лі.

Значить—I) зна́чити, визнача́ти. **Что это значит**—що це зна́чить; II) ва́жити си́лу, вагу́ ма́ти. **Эти факты много значат**—ці фа́кти бага́то ва́жать, ма́ють вагу́.

Значиться—I) зна́читися; II) бу́ти впи́саним. **Значится по книге**—впи́сано в кни́гу, до кни́ги.

Значок—значо́к, ка́.

Знающий—зна́ючий, тяму́щий.

Знающий—знаве́ць, вця.

Знобить—моро́зити, холоди́ти. **Знобит**—моро́зить, хо́лодом бере́.

Знобь—дриго́та, ти; дрижаки́, кі́в (о т х о л о д а).

Зной—спе́ка, ки; пеко́та, ти; жаро́та, ти.

Зодчество—будівни́цтво, ва.

Зодчий—будівни́чий.

Золотник — I) (в е с) золотни́к, ка; II) кля́пка, ки; хли́пок, пка (в н ас о с а х); III) розподі́льник, паророзподі́льник (в п а р о в о й м а ш и н е).

Золотушный—золоту́шнивий.

Зольник—попільни́к, ка́. **Зольный**—попільни́й.

Зритель—I) глядა́ч, ча́; II) сві́док, дка.

Зрелище — видо́висько, ка; видо́вище, ща.

Зрелость—спі́лість, лости; сти́глість, лости; дости́глість, ости. **Аттестат зрелости**—атеста́т дости́глости, мату́ра.

Зрелый—I) спі́лий, сти́глий, доспі́лий, дости́глий; II) доро́слий. **Умом зрелый**—ро́зумом ді́йшлий.

Зрение—I) зір, зо́ру. **С моей точки зрения**—з мое́ї то́чки зо́ру, на мою́ ду́мку; II) виспіва́ння, ння; доспіва́ння, ння; достига́ння, ння.

Зрячий—видю́чий, зря́чий.

Зубец—зубе́ць, бця́; ви́зубень, бня; за́зубень, бня (що вступа́є).

Зубило—I) зуби́ло, ла; II) шру́бень, бня.

Зубить—зуби́ти, визу́блювати; (м н о г о)—позу́бити, повизу́блювати; шруби́ти, пошруби́ти.

Зубоскалить—ска́лити, шкі́рити зу́би, глузува́ти з чо́го, ко́го. **Зубоскал**—скалозу́б, ба.

Зубрина—щерби́на, ни.

Зубчатый—зубча́тий, зубча́стий. **Зубчатое колесо**—па́лечне ко́лесо (в м а ш ин а х).

Зуб—зуб, ба́. **Зубы передние**—пере́дні зу́би. **Зубы коренные**—ку́тні зу́би. **Зубы молочные**—моло́шні зу́би. **Сжать зубы**—зціпи́ти зу́би. **Точить зубы**—гостри́ти зу́би. **Щолкать зубами**—кла́-

цати зубами. **Лишиться зубов**—обеззубіти.

Зудение—свербіння, ння.

Зыбкий—I) хиткий, хибкий; II) тряский, грузький. **Зыбкое место**—трясовина, ни.

Зять—I) зять, тя (доччин чоловік); II) швагер (чоловік сестрин).

И

И (союз)—і, й, та (Іван і Петро. Петро й Павло. Петро та Семен).

Ибо—бо, тому що, через те, що, тим що.

Игла—I) голка, ки; голочка, ки. **Как на иголках**—як на шпичках; II) (у нек. жив.)—голка, щетина, ни; колючка, ки; III) (у растений)—хвоїна, ни; хвоїнка, ки; глиця, ці. **Иглица**—глиця, ці (для плетения сетей).

Иглистый—гольчастий, тернистий. **Игловатый**—колючий, гольчастий, остюкуватий.

Игнорировать—нехтувати ким чим і що, ігнорувати ким, чим, кого, що.

Иго—ярмо, ма; кормига, ги; неволя, лі.

Играние—грання, ння; граття, ття.

Играный—граний.

Играть—I) гратися, бавитися, веселитися, пустувати; II) грати, вигравати (Скрипка грає); III) грати, удавати (Грати серйозного чоловіка); IV) грати, шумувати (про вино, тісто й т. и.) (Вино грає, шумує). **Играет судьба**—доля жартує.

Игривый—жартовливий, жвавий.

Игрок—грач, ча; ігрець, еця; (на бандуре)—бандурист, ста; (на кобзе)—кобзар, ря; (на скрипке)—скрипник. **Игрок в карты**—картяр, ра.

Игрушка—виграшка, ки; цяцька, ки; забавка ки. **Это для него игрушка**—це йому за виграшку (легко зробити).

Идеал—ідеал, лу. **Идеальное число**—ідеальне число. **Простой идеал** (мат. термін)—ідеал первісний.

Идея—ідея, еї; думка, ки (Соціялістична ідея, думка).

Идиот—ідіот, та. **Идиотизм**—ідіотизм, му.

Идти—I) іти, йти (іду, ідеш, іде). **Итти напрямик**—простувати, просто йти. **Итти прихрамывая** — шкандибати, шкатульгати. **Итти следом**—слідком іти. **Идет слух, молва**—чутка йде, поголоска йде. **Идем, идемте**—ходім, ходімте. **Идет**—добре, гаразд. **Сделайте это хорошо, идет?**—зробіть це гаразд, добре? II) (счастье идет)—щастить, ведеться, таланить. III) **Идет к лицу**—личить.

Иждивение—утримання, ння; кошт, ту. **На моем иждивении**—на мойому утриманні, на мій кошт, моїм коштом.

Иждивенец—утриманець, нця.

Из—з, із, зі, зо. **Из всех сил**—яко мога, чим дужч, що сили, з усієї сили. **Из-за**—з-за. **Из-за вас я поссорился с ним**—через вас я посварився з ним. **Из-под**—з-під. **Работать из-за барыша**—працювати для зиску. **Из этого следует**—з цього виходить.

Изба—хата, ти; мазанка, ки (из глины). **Сборная изба**—зборня, ні.

Избавить, избавлять,-ся—визволити, ся; визволяти, ся; вирятувати, ся; вирятовуватися, збутися, позбутися (лиха).

Избавление — визволення, ння; рятунок, ку.

Избегать, избегнуть—уникати, уникнути, ухилятися, ухилитися (Ухилятися від обов'язків), цуратися (Він цурається мене).

Избежание—уникання, ння. **Во избежание**—уникаючи, ухиляючись від; щоб не, щоб уникнути.

Избездельничаться—розледащіти, розпаскудитися.

Избивать, избить—I) вибивати, вибити; II) побивати, побити. **Избитый**—побитий, зношений. **Избитое выражение**—зношений вираз. **Избитая обувь**—стоптане взуття.

Избирать, избрать—вибирати, вибрати кого, обирати, обібрати (Вибирати на старосту, на голову); (голосованием) — голосувати (за кого).

Избиратель—виборець, рця.

Избирательный—виборчий. **Избирательное право**—виборче право, ва.

Изблизи, изблизка—зблизу, зблизька.

Избороздить—покарбувати, почеркати.

Избрание—обрання, ння. **Избирание**—вибирання, ння; обирання, ння.

Избранный—I) вибраний, обраний (на кого, що); II) добірний, виборчий. **Избранное общество**—добірне товариство, ства.

Избыток—достаток, тку; розкіш, коши; надвишка, ки; зайвина, ни. **С избытком**—з лишкою.

Изваяние—I) різьба би; різьб'ярство, ства; II) статуя, уї.

Изваять—вирізати (из дерева), вибити, вилити (из металла), виліпити, плю, иш, пить (из глины).

Изведывать, изведать—вивідувати, вивідати, дізнавати, дізнати, зазнавати,

зазна́ти (чого́). **Изведанный**—дізнаний.
Изверг—недо́людок, дка; кат, та; катю́га, ги.
Извергать, извергнуть—викида́ти, ви́кинути, скида́ти, ски́нути.
Извериваться, извериться—зневіря́тися, зневі́ритися (Я в тобі остато́чно зневі́рився).
Извернуть,-ся; извертывать,-ся—ви́вернутися, виверта́тися, ви́крутитися, викру́чуватися.
Извести, изводить—I) ви́вести, виво́дити; II) згуби́ти, стра́чувати, ни́щити кого́, що; III) потра́тити, перево́дити. **Извести средства**—потра́тити ко́шти.
Известие—звістка, ки; вість, ти; вістка, ки. **Известия исполнительного комитета**—Вісті викона́вчого коміте́ту.
Известить, извещать—сповісти́ти, сповіща́ти, пода́ти, подава́ти звістку.
Известка, известь—ва́пно, на; ва́пна, ни. **Известковая печь**—я́ма, ми; го́рн, на. **Известковый**—вапня́ний, вапня́нець, нянця.
Известно—звісно, відо́мо, відо́ма річ. **Привесть в известность**—ви́яснити, з'ясува́ти. **Насколько мне известно**—оскільки мені відо́мо.
Известный по своим трудам—відо́мий своїми пра́цями, сла́вний зі своїх праць.
Известняк—вапня́к, ку́ (камень).
Извет—доно́с, су; ви́каз, зу.
Изветшалость—зістарілість, лости. **Изветшалый** — зістарілий, зно́шений (Зно́шена одéжа).
Извечный—предковічний, зпередвічний.
Извещать, известить—повідомля́ти, повідо́мити, сповіща́ти, сповісти́ти, пода́ти, подава́ти звістку.
Извещение—повідо́млення, ння (про що); звістка, ки; оповістка, ки; оголо́ска, ки.
Извилина—кривина́, ни́; за́крут, ту; колíно, на (реки).
Извилистый—криви́й, кру́чений, колінкува́тий. **Извилистая река**—колінкува́та річка.
Извинение—вибача́ння, ння; виба́чіння ння; перепро́сини, ин. **Попросить извинения** — перепроси́ти, перепроша́ти кого́. **Извините** — ви́бачте, пробáчте (мені).
Извинить, извинять—ви́бачити, ви́бачити, вибача́ти кому́ що, пробачити, пробача́ти, дарува́ти кому́ що (Дару́йте мені на цьо́му сло́ві).
Извлекать, извлечь—витяга́ти, ви́тягти, добува́ти, добу́ти. **Извлечь из опасности**—ви́рятувати. **Извлечь пользу**—ви́користувати, ви́користати, спожиткува́ти. **Извлекать корень** (матем.)—I) добувати ко́рінь, ко́рінювати, витяга́ти, ко́рінь; II) (дерева)—корчува́ти, викорчо́вувати, ви́корчувати. **Извне**—зовні, знадвіру.
Извнутрь—з сере́дини.
Извозничать—фірма́нити, візникува́ти, чумакува́ти (на волах).
Извозчик—фу́рман, на; візни́к, ка́; підво́дчик, ка; чума́к, ка́ (на волах).
Изворачивать,-ся; изворотить,-ся—виверта́ти, ви́вернутися; викручу́вати, ся; ви́крутити, ся; оберну́тися, оберта́тися.
Изворотливый—метки́й, виверткий, ви́крутень, тня.
Извратить, извращать—переверну́ти, переверта́ти, перекрути́ти, перекручувати (Промо́вець перекрути́в думки́). **Извращенный** (мысль, слово)—перекру́чений; (человек)—зіпсо́ваний.
Изгадить—ви́паскудити, спога́нити, зги́дити; (многих)—попаску́дити, поги́дити. **Изгаживать**—випаску́джувати, позапога́нювати, позапаску́джувати.
Изгибчивость—гну́чкість, кости. **Изгибчатый**—гнучки́й.
Изгладить, изглаживать,-ся—I) ви́рівняти, ся; ви́гладити, ся; вирі́внювати, ся; вигла́джувати, ся; II) зни́кнути, зника́ти (Зни́кнути з пам'яти).
Изгнание—вигна́ння, ння. **Изгнанник,-ца**—ви́гнанець, нця; ви́гнанка, нки.
Изгнать, изгонять—ви́гнати, виганя́ти; (о многих)—повиго́нити, повиганя́ти.
Изгородь, изгорода—огоро́жа, жі; тин, ну; (з хворосту)—пліт, пло́ту; (с кольев)—частокіл, ко́лу. **Живая изгородь**—живопліт, пло́ту; обса́да, ди.
Изготавливать, изготовлять, изготовить—готува́ти, лаштува́ти, зготува́ти, злаштува́ти, ла́годити, нала́годити.
Изготовление—готува́ння, ння; ви́готування, ння.
Изгрязнить—забрудни́ти.
Изгуляться—зледащіти, розледащі́ти.
Издавать,-ся, издать,-ся — видава́ти, ся; ви́дати, ся.
Издавна, издревле—зда́вна, з да́вніх даве́н, з да́внього ча́су, з да́вніх часів; (с незапамятных времен) — споконвіку.
Издалбивать, издолбить—видо́вбувати, ви́довбати, подовба́ти, повидо́вбувати в чо́му.
Издалека, издали—зда́лека, зда́леку, здалі́, віддалеки́, оддалі́к, оддалеки́ (Весе́лі зда́лека пала́ти).
Издание—вида́ння, ння.
Издано—ви́дано. **Издано на мой счет**—

ви́дано моїм ко́штом. **Издано на счет академии**—ви́дано ко́штом Акаде́мії.

Издатель,-ница—видаве́ць, вця; видавни́ця, ці.

Издательский—I) видавни́чий (Видавни́ча Спі́лка «Сло́во»); II) видавців, видавни́цький (Видавни́цька спра́ва).

Издательское дело—видавни́ча спра́ва.

Издательство—видавни́цтво, цтва.

Издевательство—глум, му; знуща́ння, ння; нару́га, ги. **Это сплошное издевательство**—це цілкови́те знуща́ння.

Издеваться — глуми́тися, знуща́тися (Кати́ знуща́ються над на́ми).

Изделие—ви́ріб, робу (Механі́чні ви́роби).

Издельный—заді́льний.

Издергать, издергивать — поша́рпати, ша́рпати, шматува́ти, пошматува́ти.

Издержать, издерживать,-ся—потра́тити, ся; тра́титися, витра́чувати, ся; ви́тратити, ся; витра́чуватися. **Издержаться до копейки**—ви́тратитися до копі́йки.

Издержка—ви́трата, ти; тра́та, ти; втра́та, ти. **Издержки производства**—ви́трати виробни́цтва.

Издичалый—здичі́лий, здича́вілий.

Издойки—ви́дійки, йок. **Издойный**—малоді́йний.

Издохнуть, издыхать—здо́хнути, здиха́ти; (много)—поздиха́ти, ви́здихати, повиздиха́ти (Всі твари́ни повиздиха́ли на чуму́).

Издыхание—кона́ння, ння; скона́ння, ння.

Изжарить—спекти́, засма́жити, спря́жити; (много) насма́жити, напря́жити (Спечі́ть чого́-не́будь. Засма́жити я́єчню, курча́. Спря́жити зе́рнят (подсолнухи).

Изжевывать, изжевать—пережо́вувати, зжува́ти, пережува́ти. **Изжевать жвачку**—перереміга́ти.

Изжелта—жовтя́во, жовте́нько.

Изжечь, изжигать—спали́ти, спа́лювати, попали́ти, ви́палити, повипа́лювати (все на-чисто).

Изжить, изживать—I) прожи́ти, прожива́ти. **Целый век изжить (где-нибудь)**—звікува́ти; II) зни́щити, ви́нищити (Зни́щити пога́ні зви́чки, непорозумі́ння і т. п.).

Изжога—зга́га, ги; печія́, ії.

Иззелена — зелене́нько, зеленкува́то, випро́зелень.

Иззубрить,-ся—ви́щербити, ся; пощерби́ти, позуби́ти. **Иззубриваться**—вище́рблюватися (Позуби́ти пи́лку).

Иззяблый—зме́рзлий.

Излавливать, изловить,-ся—лови́ти, злови́ти, зло́влювати, пійма́ти, спійма́ти.

Излагать, изложить—викла́да́ти, ви́класти (Ви́класти пла́н заду́маної пра́ці).

Изладить, излаживать—зладна́ти, зладнува́ти, нала́годити, зла́годити, споряди́ти, споряджа́ти (Зладна́ти спра́ву, як слід).

Изламливать, изломить, изломать,-ся—зло́млювати, злама́ти, лама́ти, зломи́ти, полама́ти, поломи́ти, розлама́ти, розломи́ти.

Излежалый—зле́глий, зале́глий (Зле́гле сі́но).

Излежаться, излеживаться—I) зле́жатися, зле́жуватися; II) зледащі́ти, розлінува́тися.

Излениться — зледащі́ти, розледащі́ти, розлінува́тися, розліни́тися (Без ді́ла ле́гко розледащі́ти).

Излечение—лікува́ння, ння.

Излечивать—вилі́чувати, виго́ювати (рану), виліко́вувати. **Излечить**—ви́лічити, ви́гоїти, ви́лікувати.

Изливать, излить,-ся—I) вилива́ти, ви́лити, ллю, ляєш; II) виявля́ти, ви́явити, вика́зувати, ви́казати, ви́явити. **Излить на кого милость**—ви́казати кому́ ла́ску.

Излиневать—пографи́ти, флю́, фи́ш.

Излишек—ли́шок, ку; зайвина́, ни́; пере́бір, бо́ру (гро́шей). **С излишком**—з ли́шкою, над мі́ру, узайвину́.

Излишество—ро́зкіш, коши; надмі́р, ру.

Излишний—за́йвий, ли́шній. **Излишне**—за́йва руч, на́дто (слишком). **Излишняя переписка**—за́йве листува́ння. **Излишние разговоры**—за́йва балакани́на.

Излияние—I) ви́лив, ву; вилива́ння, ння; II) ви́явлення, ння.

Изловчиться—привчи́ти, наби́ти ру́ку (в яко́му-не́будь ді́лі).

Изложение—ви́клад, ду; виклада́ння, ння.

Изложенный—I) зазна́чений; II) ви́кладений. **Вышеизложенный** — вищезазна́чений.

Излопаться—потрі́скатися, поре́патися (Ру́ки поре́пались від хо́лоду).

Излюбленный—улю́блений (Це його́ улю́блені те́ми).

Измалывать, измолоть—зме́лювати, змоло́ти; (много)—позме́лювати, помоло́ти.

Измельчить—подроби́ти, покриши́ти.

Измена—зра́да, ди.

Изменение—змі́на, ни; переміна, ни; відмі́на, ни. **Изменение в личном составе**—пере́міна в особо́вому скла́ді

(персона́льному скла́ді). **Изменение расписания движения поездов**—змі́на ро́зкладу ру́ху поїздів. **Во изменение**—на зміну.

Изменить, изменить,-ся—I) змінити, ся; переміни́ти, ся; переина́кшити, ся; зміня́ти, ся; переміня́ти, ся; переина́чувати, ся; II) зра́дити, джу, диш, дить кого́, зра́джувати кого́. **Изменить закон**—зміни́ти зако́н. **Рука изменила**—рука́ схи́била.

Изменник,-ца — зра́дник, ка; зра́дниця, ці.

Изменничать—зра́джувати, джую, єш, є.

Изменничество—зра́дництво, ва. **Изменнически**—зрадли́во. **Изменнический**—зра́дницький, зра́дників.

Изменный—I) зрадли́вий, пере́мінний, змінливий.

Изменяемость—змінність, ности.

Измерение—ви́мір, ру; мі́ряння, ння; о́бмір, ру. **Измерение пространства**—ви́мір про́стору. **Измерение одночлена, многочлена**—ви́мір одночле́на, многочле́на. **Точное измерение**—то́чний по́мір.

Измеривать, измерять, измериться—мі́ряти, змі́ряти, ви́міряти, виміря́ти, обмі́рювати, обміря́ти. **Измеренный**—ви́міреннй (м а т. т е р м.).

Измеритель—мі́рник, ка; ви́мірник, ка.

Измерительный — вимі́ро́вий. **Измерительный прибор**—при́лад для ви́міру, вимі́ро́вий при́лад.

Измождение—знеси́лення, ння; знемо́га, ги.

Измолот—умоло́т, ту; на́молот, ту; ви́молот, ту.

Изморить—I) замори́ти, змордува́ти, ви́морити, ви́бавити, влю, виш, ить; II) ви́губити, ви́морити; (м н о г и х)—повигубля́ти, повигу́блювати, повимо́рювати (В и́ г у б и л и в с і х м и ш е́ й).

Изморозь—па́морозь, зи.

Измучивать, измучить,-ся—зму́чувати, ся; зму́чити, ся; наму́чити, ся; знемо́гти, ся; знамага́тися (Н е н а м у́ ч и ш с я—н е н а в ч и́ ш с я. З н е м і́ г с я, з м у ч и в с я, п р а ц ю́ ю ч и н а д п і́ є́ ю т е́ м о ю). **Измученный**—знемо́жений (у с т а л ы й), змордо́ваний (б у к в а л ь н о з а м у ч е н н ы й ч е м, к е м).

Измыслить, измышлять—ви́гадати, вига́дувати, ви́мудрувати, вимудро́вувати ви́мислити, вимишля́ти (В и м у д р о́ в у є, щ о б ц ь о г о р е́ м і н ю с т а́ л о н а ч о́ б о т и).

Изнанка—ви́ворі́т, роту; спід, спо́ду. **На изнанку**—на ви́ворі́т.

Изнасилование — згвалтува́ння, ння.

Изнасиловать—згвалтува́ти.

Изнашивать, износить,-ся—зно́шувати, ся; зноси́ти, ся; (о б о д е ж д е)—обша́рпати, ся; (о с а п о г а х)—сто́птуватися. **Изношенный человек**—сто́птана, підто́птана лю́дина.

Изнеженный—ні́жний, ви́пещений, пе́щений.

Изнемогать, изнемочь—знемага́ти, знемогти́, упада́ти, упа́сти в си́лах, охлява́ти, охля́сти, охля́нути, знеси́лювати, ся; знеси́литися, виснажа́тися, ви́снажитися. **Изнеможенный**—знемо́жений, знеси́лений (В п а́ в з н е м о́ ж е н и й р а б).

Изнеможение—знемо́га, ги. **В изнеможении**—з неси́ли. **Изнемогать отчего**—знемага́ти від чо́го (з го́ря, доса́ди).

Износ—зні́с, зно́су (С о р о́ ч к у д о з н о́ с у н о с и́ т и).

Износок—обно́сок, ка; (ч а щ е)—обно́ски, ів.

Изнурить, изнурять,-ся—змори́ти, ся; змо́рювати, ся; ви́снажити, ся; знеси́люватися, знеси́литися. **Изнуренный**—зморо́чений, ви́снажений, спрацьо́ваний.

Изнутри—з сере́дини (Х а́ т а з а г о р і́ л а с я з с е р е́ д и н и).

Изнывать, изныть—ни́ти, ма́яти, нуди́тися, ма́ятися.

Изо—з, зі, зо. **Изо дна**—зі дна́, з дна́. **Изо дня в день**—де́нь у де́нь, день при дне́ві. **Из-под залога освободить**—ви́купити з заста́ви. **Из этого следует**—з цьо́го вихо́дить, виника́є, виплива́є.

Изобидеть—скри́вдити, джу, диш, дить; з'обі́дити, джу, диш, дить (кого́).

Изобилие—доста́ток, ку; ро́зкіш, коши; рясно́та, ти. **Жить в изобилии**—в доста́тках жи́ти.

Изобличать—ви́свідчити, ви́крити, показа́ти, дока́зувати. **Изобличать во лжи**—ви́вести на чи́сту во́ду.

Изображать, изобразить — вобра́жати, ви́образити, змальо́вувати, змалюва́ти. ви́явити, виявля́ти. **Изображать из себя**—удава́ти з се́бе (кого́, що).

Изобразительность — о́бразність, ности; образо́вість, вости. **Изобразительный,-но**—о́бразний,-но, образо́вий,-во.

Изобресть, изобретать—ви́найти, вихо́дити, відкри́ти, відкрива́ти. **Изобретенный**—ви́найдений.

Изобретатель,-ница—винахі́дник, ка; винахі́дниця, ці.

Изобретательность—винахі́дливість, вости; вига́дливість, вости.

Изобретение—ви́нахід, ходу; ви́найдення, ння.

Изолировать—відокре́млювати, відокре́-

мити, ізолювáти. **Строго изолировать**—суво́ро відокре́мити, ізолювáти. **Изолировать провод**—ізолювáти прóвід.

Изолятор—ізолятор, ра. **Изолятор фарфоровый** — ізоля́тор порцеля́новий.
Изоляция—ізоля́ція, ції. **Строгая ізоляція**—сувóра ізоля́ція.

Изоморфизм—ізоморфізм, зму. **Гелоедрический изом.**—голоедри́чний ізом.

Изразец, изразцы (м н. ч.)—кáхля, лі; пошматувáти, пошáрпати.

Изоржавелый—поржавілий. **Изоржавелое железо**—поржавіле залізо.

Изработаться—спрацювáтися, ви́снажитися, ви́робитися.

Изразец, изразцы—кáхля, лі; кáхель, хля; (м н.)—кáхлі, лів. **Изразцовый**—кáхельний, кахля́ний.

Израсходование—витрачáння, ння; ви́трата, ти.

Израсходывать—ви́тратити, витрачáти.
Израсходованный—потрáчений, ви́трачений.

Изредка—зрідка, рідко коли́, дé-коли, коли́ не коли́, врядигóди.

Изрекать, изречь—ректи́, чу, чеш, че; мóвити, влю, виш, вить; промовля́ти, промóвити, прокáзувати, проказáти, сказáти (Промóв хоч словéчко ти, моє сердечко. Язик неправди не промóвить).

Изрубать, изрубить—порубáти, посікти́, зсікти́. **Изрубленный**—посíчений, пору́баний (А в тім візку́ козáк лежи́ть пору́баний, постреля́ний).

Изругать—ви́лаяти, облáяти, налáяти.

Изувечение—скалíчення, ння; знівечення, ння; (многих)—покалíчення, ння; понівечення, ння.

Изукрасить, изукрашивать — оздóбити, оздобля́ти, прибрáти, прибирáти, закрáсити, закрашáти.

Изумительный—ди́вний, дивогля́дний, дивóзний, чудни́й. **Изумительно**—дивно, дивогля́дно.

Изумить, изумляться—здивувáти, ся; дивувáтися, ди́вом дивувáти; чудувáтися, зачудувáтися. **Изумленный**—здивóваний, зачудóваний.

Изумрудный—смарáгдóвий.

Изуродовать—знівечити, понівечити, скалíчити. **Изуродованный**—знівечений, скалíчений.

Изучать, изучить—вивчáти, ви́вчити, виу́чувати, навчáтися, навчи́тися.
Изучать украинский язык—вивчáти української мóви, українську мóву.

Изучение—ви́вчення, ння; нау́ка, ки; студіювáння (чогó).

Из'явить, из'являть—ви́явити, виявля́ти, ви́казати, виказу́вати, показáти, покáзувати. **Из'явить согласие**—дáти згóду.

Из'явление—ви́явлення, ння; свідчення, ння; ви́каз, зу. **Волеиз'явление**—ви́яв вóлі.

Из'ян (убыток)—шкóда, ди; вáда, ди; втрáта, ти; хи́ба, би; гандж́а, жі. **С из'яном**—з вáдою, з гандж́ою.

Из'яснение—вия́снення, ння; тлумáчення, ння; ви́явлення, ння.

Из'ятие—I) ви́лучення, ння; виймáння, ння (папéрів і ин.); II) (исключение)—ви́няток, тку; ви́ключення, ння; ви́ймка, ки.

Изыскание—рóзвідка, ки; вишу́кування, ння; дослíдження, ння; дознавáння, ння; розвідування, ння. **Железнодорожные изыскания**—залізни́чне розвідування.

Изысканность—добірність, ности. **Изысканный**—I) добірний, ви́шуканий; II) дізнаний.

Изыскатель—дослíдник, ка; розвідник, ка.

Изыскать, изыскивать—ви́шукати, вишу́кувати, дійти́, дохóдити, розвідати, розвідувати, дізнáти, дізнавáти. **Изыскивать средства**—добирáти спóсобу.
Изыскать средства—добрáти спóсобу; (деньги)—ви́шукати, знайти́ кóшти.

Изящество, изящность—красá, си́; майстéрність, ности.

Изящный — дуже гáрний, крáсний.
Изящная литература—крáсне письмéнство.

Икорный—ікряни́й.

Икота, икотка—ікáвка, ки; ги́кавка, ки.

Икра—I) ікрá, ри; ікри́на, ни (одно зерно); рáкова кáшка; II) ли́тка, ки; жи́жка, ки (часть ноги).

Ил—мул, лу; глéй, éю. **Наносной ил**—нáмул, лу. **Занести илом**—заму́лити.

Или, иль—чи, абó, хібá. **Или-то**—абó те.
Или (то-бишь)—чи тó пак. **Ты или я**—ти або я. **Иль пути ему все заказаны**—чи йому́ всі шляхи́ закáзано.

Иллюминировать—I) (огнем)—ілюмінувати; II) (материей, красками) — розмальóвувати, розмалювáти, кольорувáти.

Иловатый—мулкувáтий, глеювáтий.

Именно—сáме, а сáме, сáме як, влáсне, я́к-то (В з'їзді брáли у́часть такі організáції, а сáме... (или) влáсне).

Именной—імéнний. **Именной список**—імéнний, поймéнний спи́сок, реє́стр.

Именование—найменувáння, ння; іменувáння ння (Найменувáння матеріялів, стáнцій і т. и.).

Именовать,-ся—іменувáти (кого), ся ким;

звáти, ся ким; називати, ся ким. **Именованный**—іменóваний, назвáний. **Именительный падеж**—називний відмінок, нка.

Иметь,-ся—мáти, ся. **Иметь значение**—мáти ваѓу, силу. **Иметь на замечании**—мáти на увáзі. **Иметь основание**—мáти рáцію. **Иметь целью**—мáти на меті. **Имеется**—є. **Не имеется**—немá (н е т), немáє. **Иметь большое значение**—багáто вáжити. **Иметь в виду**—мáти на увáзі. **Иметь в мыслях**—мáти на дýмці. **Иметь действие**—мáти силу.

Имущественный — майнóвий. **Имущественное обеспечение**—майнове забезпéчення. **Имущественное поручительство**—майновá запорýка.

Имущество—майнó, нá; добрó, рá; маéток, тка. **Движимое имущество**—рухóме майнó, рухóмість, мости. **Недвижимое имущество**—нерухóме майно, маéтність, ности (и м е н и е). **Государственное имущество**—держáвне майнó. **Заповедное имущество**—заказнé майнó. **Общественное имущество**—громáдське майнó. **Пожалованное имущество**—дарóване майнó; даровизна, ни. **Наследственное имущество**—спáдщина, спадкóве добрó, спáдок. **Родовое имущество**—дідичнa, дідівщина, бáтьківщина; (о т м а т е р и)—матерична.

Имущий—замóжній, заміжний. **Имущие классы населения**—замóжні клáси насéлення.

Имя—I) ім'я, м'я; імéння, ння; йменння, ння; нáзва, ви; нáзвисько, ка. **От моего имени**—від мéне (В і д м é н е п р о с и т ь й о г ó з а в і т á т и д о н а с). **По имени**—на ім'я, на йменння. **Имя, отчество, фамилия**—ім'я, по бáтькові, та прізвище; II) (и з в е с т н о с т ь)—слáва, ви.

Инако, инак, иначе—I) инше, инáкше. **Иначе, как-нибудь**—як-нéбудь инше, якóсь инше; II) а то (М о в ч и, а т о б ý д е ш б и т и й).

Инвалид—інвалід, да.

Инвариант—незмінник, ка; інваріянт, нту. **Инвариантный**—інваріянтний, незмінний. **Инв. абсолютный**—інваріянт абсолютний. **Инв. групповой**—інваріянт груповий. **Инв. дифференциальный**—інваріянт деференційний. **Инв. конечный**—інваріянт скінчений. **Инв. косой**—інваріянт скісний.

Инвентар—інвентáр, ря. **Сельско-хозяйственный инвентарь**—ремáнент, ту.

Инвентаризация—інвентаризáція, ції.

Инвентарный—інвентáрний. **Инвентарная опись**—інвентáрний óпис, су.

Инверсия—інвéрзія, ії. **Инверсийный**—інверзійний.

Индекс—укáзник, ка; íндекс, су.

Индивидуальный—особистий, індивідуáльний. **Индивидуалист**—індивідуалíста. **Индивидуальное дело**—особиста спрáва.

Индукция—індýкція, ції. **Индукция математическая**—індýкція математична.

Иней—íней, иней, ею; нáморозь, зи.

Инертный—безвлáдний, інéртний.

Инерция—інéрція, ії; безвлáдність, ности.

Инженер—інженéр, ра. **Инженер-механик**—інженéр-махáник, ка. **Инженер-строитель**—інженéр-будівник, кá.

Инициатива—почин, ну; ініціятива, ви.

Инициатор—ініціятор, ра.

Инкассировать—інкасувáти. **Инкассо**—інкáсо.

Инкогнито—інкóгніто, нишком (В і н п р и ї х а в н и ш к о м).

Инкриминируемый — інкримінóваний. **Ему инкриминируется**—йомý інкримінóвано.

Иногда—иноді, инколи, чáсом, дé-коли, порóю. **А иногда**—а як коли, то.

Иногородец—з иншого міста.

Иногородний—чужогорóдній.

Иноземец,-мка—чужозéмець, мця; земка, мки. **Иноземный**—чужозéмний.

Иностранец,-нка—чужозéмець; мця; мка, мки; чужинець, нця; чужанин, на; чужáнка, нки. **Иностранный**—чужозéмний. **Иностранные языки**—чужозéмні мóви.

Инспектор—інспéктор, ра. **Инспектировать** — інспектувати. **Инспекторский объезд**—інспéкторський об'ïзд, зду.

Инспекция—інспéкція, ції. **Инспекция охраны труда**—інспéкція охорóни прáці. **Рабоче-Крестьянская Инспекция**—Робітничо-Селянська Інспéкція.

Инстанция—інстáнція, ії.

Институт—інститýт, ту. **Политехнический институт** — Політехнічний інститýт. **Институт народного хозяйства**—Інститýт Нарóднього Господáрства. **Институт Народного Образования**—Інститýт Нарóдньої Освіти. **Институт Иностранных языков**—Інститýт Чужозéмних мóв. **Институтский**—інститýтський.

Инструктировать—інструктувáти. (Й о г ó і н с т р у к т ó в а н о д ó б р е в ц і й с п р á в і).

Инструктор—інстрýктор, ра (чóго).

Инструкция—інстрýкція, ції.

Инструмент—інструмéнт, нту; струмéнт, нту; справилля, лля; прилáддя, для; пристрій, рою.

Инсургент—повстáнець, нця.

Интервал—перемéжок, жка; перéрва, ви; інтервáл, лу.

Интеграл—інтегрáл, лу. **Общий интеграл**—загáльний інтегрáл. **Простой**

интеграл—прóстий інтегрáл. **Интеграл вероятности** — інтéграл імовірности. **Неопределенный интеграл**—неозначéний інтегрáл. **Определенный интеграл**—означéний інтегрáл. **Двукратный интеграл**—інтегрáл подвíйний. **Интегральное кооперативное общество**—інтегрáльне кооперати́вне товари́ство.

Интересный—цікáвий, інтерéсний, занятний.

Интересоваться—цікáвитися, інтересувáтися. **Интересовать**—цікáвити, інтересувáти (Менé ця спрáва цікáвить).

Интерес—I) зацікáвлення, ння; інтерéс, су (Кни́жку прочи́тано з інтерéсом); II) зи́ск, ку; кори́сть, сти; вигóда, ди; інтерéс, су; (материальный) (Він мáє до мéне інтерéс).

Интерпелировать—інтерпелювáти, вставля́ти. **Интерпеляция**—встáвлення, ння; інтерпеля́ція, ції.

Интранзитивный—неперехíдний, інтранзити́вний (Інтразити́вна грýпа).

Интрига—I) кáверза, зи; підкíп, копу; інтри́га, ги; II) зав'язка (в драм. произв.).

Интриговать—крути́ти, коверзувáти, баламýтити, каламýтити, інтригувáти, зачіпáти, займáти когó. **Интригант**—кáверзник, ка; крутíй, ія́; баламýт, та; інтригáн, на.

Ипотека—іпотéка, ки; заклáд, ду (нерухомóго майнá).

Иронический — ironíчний, насмíшкуватий, глузли́вий.

Ирония—ірóнія, її; пóглумка, ки; глум, му.

Иск—позóв, ву. **Иск пред'являть, пред'явить**—позивáти, запізвáти когó, пóзов заложи́ти на кóго.

Искажать, исказить—I) перекрýчувати, перекрути́ти, переинáчувати, переинáчити (факты, слова); II) псувáти, нíвечити, попсувáти, понíвечити (дело и т. п.).

Искажение—I) перекрýчування, ння; переинáчування, ння; II) псувáння, ння; нíвечення, ння.

Искалечивать, искалечить,-ся—калíчити, ся; скалíчити, ся; (о многих)—покалíчити, поскалíчувати.

Искание—шукáння, ння; шукани́на, ни.

Искапывать, ископать—I) викóпувати, ви́копати; II) покопáти, скопáти, скóпувати, поскóпувати.

Искатель,-ница—шукáч, чá; -ка, ки; шукáльник, ка; ниця, ці. **Искатель приключений**—пройди́світ, та.

Искательство—запобігáння лáски, влéсливість, вости; підлéсливість, вости.

Искать—шукáти; (тихонько)—ни́шпорити, шáрити. **Искать в суде**—позивáтися, доправля́тися, судóм прáвити. **Искать ощупью**—шукáти пóмацки. **Искать предлога**—шукáти зáчіпки, причéпки, при́ключки.

Исключать, исключить,-ся—виключáти, ви́ключити, викидáти, ви́кинути. **Исключая**—опріч, виключáючи, за ви́нятком. **Исключить из списка**—викреслити (ви́ключити) із спи́ска.

Исключение—ви́няток, ку. **За исключением**—за ви́нятком. **Без исключения**—без ви́нятку. **Всем без исключения**—всім без ви́нятку. **Исключение составляет**—складáє ви́няток.

Исключительность—ви́ключність, ности; винятковість, вости; виїмкóвість, вости. **Исключительно**—ви́ключно (Цю спрáву дорýчено ви́ключно вам). **Исключительный**—виняткóвий, ви́ключний, виїмкóвий.

Исковать—ви́кувати, скувáти.

Исковеркать—понíвичити, перекрути́ти, покриви́ти, переинáчити.

Исковой—позóвний. **Исковые издержки**—позóвні ви́трати.

Исковырять—поколупáти, покопирсáти.

Исколесить—об'їздити, обходи́ти, сходи́ти, ви́ходити, ви́гасати, оббíгати.

Искомый—шýканий.

Искони—споконвíку, спервопочáтку, спередвíку. **Исконный**—споконвíчний.

Искоренить, искоренять — ви́коренити, викореня́ти, зни́щити, зни́щувати, вивóдити, ви́вести, вивóджувати; (много)—повикореня́ти, позни́щувати, повивóджувати, ви́нищити, ви́коренити.

Искоса—скóса, скри́ва.

Искра—íскра, ри; (при ковке железа)—ци́ндра, ри; (от камня)—скáлка, ки; (отражение солнечных лучей на снегу или на воде)—скáлка, гóлка.

Искренний—щи́рий, щиросéрдний. **Искренность**—щи́рість, рости.

Искривление—ви́кривлення, ння; ви́крив, ву.

Искрогаситель—іскрогáсник, ка.

Искромсать—почикри́жити.

Искупать, искупить—I) викупáти, ви́купити; II) покýтувати, спокýтувати (вину); III) (в воде)—ви́купати, скупáти (в чім).

Искус—прóба, би; спрóба, би.

Искусать—покусáти.

Искусить, искушать—I) спокуси́ти, спокушáти, підвéсти на спокусу, підвóдити на спокýсу; II) дійти́, доходи́ти,

дізна́тися, дізнава́тися (до чо́го), досві́дчитися, пересві́дчитися (в чо́му).

Искусник—I) мите́ць, тця́; мисте́ць, тця́; II) штука́р, ря́.

Искусно—шту́чно, майсте́рно, вмі́ло, хи́тро. **Искусный**—I) вмі́лий, впра́вний; II) шту́чний, майсте́рний.

Искусственность—шту́чність, ности; ро́бленість, ности;

Искусственный — шту́чний, ро́блений. **Искусственный смех**—ро́блений сміх. **Искусственное освещение** — шту́чне освітлення. **Искусственные сооружения**—шту́чні будо́ви, спору́дження.

Искусство—мисте́цтво, ва. **Изящные искусства**—кра́сне мисте́цтво.

Искушение—споку́са, си; підма́нювання, ння; поку́са, си; споку́шення, ння.

Испакостить — спаску́дити, спога́нити, зні́вечити. **Испакощенный**—спаску́джений, зні́вечений.

Испарение—I) парува́ння, ння; II) па́ра, ри; ви́пар, ру. **Испарина**—піт, по́ту.

Испарить,-ся—ви́парити, ся; ви́парувати, ся; випаро́вувати, ся; парува́ти (В о д а́ в и́ п а р и л а с ь. В е с н о́ ю з е м л я́ в и п а р о́ в у є т ь с я).

Испахать—з'ора́ти, ви́орати, повиро́рювати, позо́рювати.

Испачкать—забрудни́ти, закаля́ти, покаля́ти, зама́зати. **Испачканный**—брудни́й, забру́днений.

Испестрить, испестрять — ви́мережити, мере́жати; (к р а с к а м и)—вицяцько́вувати; (г в о з д я м и) — вицвяхо́вувати. **Испещренный**—мере́жаний, ви́мережаний, крапча́стий.

Испечь—спекти́, ви́пекти; (м н о г о)—повипіка́ти. **Испеченный** — ви́печений, спе́чений.

Испивать, испить—випива́ти, ви́пити.

Исподволь—пома́лу, пово́лі, поквóлом.

Исподлобья—з-під ло́ба.

Исподний—спі́дній.

Исподтишка—ни́шком, сти́шка, спідти́ха, ти́шком-ни́шком.

Исполин—ве́летень, тня. **Исполинский**—велете́нський.

Исполнение—викона́ння, ння. **Привести в исполнение**—ви́конати.

Исполнитель—викона́вець, вця.

Исполнительный—I) викона́вчий. **Исполнительный Комитет**—Викона́вчий Комі́те́т; II) спра́вний. **Исполнительный служащий**—спра́вний службо́вець.

Исполнить, исполнять—ви́конати, вико́нувати, зроби́ти, роби́ти, відбу́ти, відбува́ти. **Исполнять обязанности**—вико́нувати обов'язки. **Исполнить решение суда**—ви́конати при́суд. **Исполнить дело**—ви́конати, зроби́ти спра́ву. **Исполнять, исполнить волю, желание**—чини́ти во́лю, бажа́ння, вво́лити, вволі́ти во́лю. **Исполнить слово**—доде́ржати слова, спра́вдити сло́во.

Исполняющий—той, що вико́нує; вико́нуючий. **Исполняющий обязанности**—вико́нуючий обов'язки, засту́пник, наказни́й.

Использовать—ви́користати, використо́вувати. **Использование**—використо́вування, ння; ви́користання, ння.

Испортить,-ся—зіпсува́ти, ся; зні́вичити, поні́вичити, ся. **Испорченный**—зіпсо́ваний, попсо́ваний, зні́вечений.

Испорченность—зіпсо́ваність, ности.

Исправить, исправлять—попра́вити, поправля́ти, спра́вити, справля́ти, напра́вити, направля́ти що, ла́годити, пола́годити; (м о р а л ь н о)—шанува́тися. **Исправлять должность**—заступа́ти кого́ на поса́ді, пра́вити за ко́го.

Испрашивать, испросить—проси́ти, попроси́ти, проха́ти, попроха́ти.

Испробовать—спро́бувати, попро́бувати, ви́пробувати, скуштува́ти, покуштува́ти (П о к у ш т у́ й т е ц і є́ ї с т р а́ в и).

Испуг—ляк, ку; переля́к, ку; жах, ху; перепо́лох, ху; споло́х, ху.

Испугать,-ся—зляка́ти, ся; наля́кати, ся; жахну́ти, ся; переляка́ти, ся; споло́хати, ся; (о м н о г и х)—поналя́кувати, попереля́кувати, посполо́хувати (С п о л о́ х а в г о р о б ц і в н а г о р о́ д і).

Испуганный—зля́каний, переля́каний.

Испытание—I) і́спит, ту; II) спро́ба, би; про́ба, би. **Испытание материалов**—спро́ба матеріялів.

Испытатель—випро́бувач, ча.

Испытать, испытывать—I) спро́бувати, про́бувати, ви́знати, визнава́ти, ви́відати, виві́дувати; II) зазна́ти, зазнава́ти. **Испытать нужду, счастье**—зазна́ти ли́ха, ща́стя. **Испытанный**—ді́знаний, спро́буваний, досві́дчений.

Исскоблить—зскре́бти, ви́скребти; (м н о г о)—повискрі́бувати.

Исследование—дослі́джування, ння; дослі́дження, ння; до́слід, ду; ро́звідка, ки. **Научное исследование**—науко́ва ро́звідка.

Исследователь,-ница—дослі́дник, ка; дослі́дниця, ці; розві́дувач, ча; розві́дувачка, чки.

Исследовать, исследывать — дослiди́ти, дослі́джувати, розві́дувати, розві́дати.

Иссера—сіре́нько, сі́раво.

Иссохнуть, иссыхать—I) ви́сохнути, ви́сохти, висиха́ти, посо́хнути, посхну́ти (С т р у м о́ к в и́ с о х. Д е р е́ в а п о з а с и х а́ л и і т. д.); II) змарні́ти, мар-

ніти, сóхнути, висихáти, помарніти (Помарніли ми обоє. Як без тебе з гóря висихáю).

Исстари—здáвна.

Исступление—нестя́м, мý; несамовитість, тости. **Закричать в исступлении**—закричáти в нестя́мі.

Исступленный — нестя́мний, несамовитий.

Иссяклый—ви́сохлий.

Истаскать, истаскивать — зноси́ти, пошáрпати. **Истасканный**—знóшений, понóшений, пошáрпаний.

Истекать, истечь—I) витікáти, ви́текти, виливáтися, ви́литися. **Истечь кровью**—зійти́ крóв'ю; II) (о времени)—минáти, вихóдити, мину́ти, прохóдити, кінчáтися. **Истечение срока**—скінчення тéрміну. **Истекший срок**—мину́лий тéрмін.

Истерзать—розшматувáти, розшáрпати.

Истерзаться—змýчитися, змордувáтися.

Истерика—гістерія, рії.

Истесать—ви́тесати, витíсувати.

Истец—пози́вач, ча; позóвник, ка; позивáльник, ка.

Истина—íстина, ни; прáвда, ди. **Говоря по истине**—прáвду кáжучи. **Истинно**—спрáвді, пéвно.

Истлевать — зотлівáти, гни́ти, згнивáти, трухля́віти, трýхнути, зотліти, згни́ти, спорохніти. **Истлевший** — зотлілий, трухля́вий, спорохнілий і т. д.

Истолкование—тлумáчення, ння; товмáчення, ння; ви́яснення, ння. **Истолкователь**—тлумáч, чá; товмáч, чá.

Истолковать, истолковывать—тлумáчити, ви́тлумачити, ви́товмачити, товмáчити, ви́яснити.

Истолочь—стовкти́, потовкти́.

Истомить—втоми́ти, змори́ти, потоми́ти, ви́морити. **Истомиться от ходьбы**—підби́тися. **Истома**—утóма, ми; млість, млóсти; знемóга, ги́. **Истомиться от хлопот**—переклопотáтися.

Истопник—топільник, ка; грýбник, ка.

Историк—істóрик, ка; дієписець, сця.

История—I) істóрія, рії; дієпи́с, су; II) окáзія, зії (От попáв у окáзію). **История всемирная**—істóрія всесвітня. **История украинская**—істóрія українська. **История всеобщая**—істóрія загáльна. **История средних веков**—істóрія середневíчна. **История новая, новейшая**—істóрія новíша, новíтня, найновíша. **История древняя**—істóрія дáвня, старá. **Исторический**—істори́чний.

Источник—джерéло, ла; (иногда)—криниця, ці; кóпанка, ки. **Из достоверных источников**—з пéвних джерéл.

Истощалый—змарнілий, охля́лий, ви́снажений, нуждéнний, ви́роблений, спрацьóваний.

Истощать, истощить—I) виснáжувати, ви́снажити, охлявáти, охля́ти; II) вичéрпувати, ви́черпати. **Истощенный**—змарнілий, змýчений; ви́черпаний.

Истощение—I) ви́снаження, ння; ви́силення, ння; II) (средств)—ви́трата, ти; ви́черпання, ння.

Истребитель—нищи́тель, ля; згýбник, ка.

Истребить, истреблять—зни́щити, ни́щити, згуби́ти, губи́ти, звéсти, звóдити, ви́вести, вивóдити, ви́нищити; (отравой)—ви́троїти, витрóювати, ви́бавити, вибавля́ти.

Истребление—стрáта, ти; зни́щення, ння; ви́гублення, ння.

Истребовать—ви́правити.

Истый—спрáвжній, правди́вий, дíйсний, сáме той.

Истязать—мордувáти, катувáти, мýчити. **Истязание**—мордувáння, ння; катувáння, ння. **Истязатель**—кáт, та.

Исходатайствовать — ви́клопотати, вистаратися. **Исходатайствование** — ви́клопотання, ння; ви́старання, ння.

Исходить—вихóдити. **Исходный**—віхідний. **Исходная точка**—вихіднá тóчка.

Исходящий—вихíдний, виписни́й. **Исходящий журнал**—журнáл вихідни́х папéрів.

Исхудалый—схýдлий, змарнілий.

Исхудать, исхудеть—схýднути, змарніти, з тіла, з лиця́ спáсти.

Исцелительный—сцілю́щий.

Исчезать, исчезнуть—щезáти, зникáти, пропадáти, пропáсти. **Исчезновение**—зни́кнення. **Исчез бесследно**—пропáв без вісти.

Исчерпать, исчерпывать—ви́черпати, вичéрпувати. **Исчерпывающие данные**—вичéрпуючі дáні.

Исчисление—чи́слення, ння; рахувáння, ння; лічбá, би́.

Исчислить, исчислять—ви́рахувати, порахувáти, вирахóвувати, полічи́ти, ви́лічити.

Исшелушить—ви́лущити.

Итак, и так—I) óтже; II) то, вихóдить, знáчить. **И так далее**—і такé йнше, тó-що, і тáк дáлі.

И тем более—і поготів. **И тому подобное**—тó-що.

Итог—підсумок, ка. **Итого, в итоге**—рáзом.

Ишь, ишь-ты—áч, бáч, чи бá.

Июль—липень, пня. **Июльский**—липнéвий.

Июнь—чéрвень, вня. **Июньский**—червнéвий

К

К—до, на. **К дому**—додо́му. **К брату**—до бра́та. **Стать, обратиться, идти, направиться к стене, огню**—ста́ти, оберну́ться, йти, попростува́ти до сті́нки, до му́ру, до огню́. **Прилепить к чему**—приліпи́ти до чо́го. **К чему клонится**—до чо́го йде́ться, на що́ поверта́є. **К вопросу о**—до пита́ння про. **К чему это**—до чо́го це, на́що це? **К руководству**—до керува́ння. **К сведению и исполнению**—до ві́дома й викона́ння. **К слову**—до ре́чи. **К сожалению**—на жа́ль. **К крайнему сожалению**—на превели́кий жаль. **К тому-же**—до того́-ж. **К тому сроку**—на то́й те́рмін. **К этому времени**—під це́й час. **К вечеру**—над ве́чір. **К утру**—під ра́нок. **К востоку**—на схі́д; **к западу**—на захі́д; **к югу**—на пі́вдень; **к северу**—на пі́вніч. **К определенному сроку**—на ви́значений (пе́вний) те́рмін. **К неуклонному исполнению**—до неухи́льного викона́ння. **К чорту!**—к бі́су!

Кабак—шино́к, нку.

Кабала—нево́ля, лі; кріпа́цтво, ва.

Кабальный—кріпа́цький, неві́льницький.

Кабатчик—I) шинка́р, ря; шинка́рка, ки; II) гультя́й, я́я; п'яни́ця, ці.

Кабацкий—шинка́рський, шинко́вий.

Кабель—ка́бель, ля.

Кабельный—кабе́льний. **Кабельный завод**—кабеля́рня, ні.

Кабинет—кабі́нет, ту.

Каблук—I) підбо́р, ра; ко́рок, рка; II) закаблу́к, ка.

Кабы—як-би́, коли́-б, коли́-б-то.

Кавалерист — кінно́тчик, ка; кавале-ри́ст, та.

Кавалерия—кінно́та, ти; кавале́рія, ії. **Кавалерийский**—кінно́тний, кавалері́йський.

Кавардак—I) розга́рдія́ш, шу́; колотне́ча, чі; II) гу́ща, щі; фус, фу́су; III) мішани́на, ни.

Каверза—ка́верза, зи; (ч а щ е)—ка́верзи, рз (стро́їти); бі́глі, ів; ви́крутні, ів. **Каверзить**—коверзува́ти, крути́ти.

Кадка—ді́жка, ки; ді́жечка, ки; діжа́, жі́ (д л я т е с т а); бо́дня, ні (с к р ы ш к о ю и з а м к о м); ли́півка (д л я м е д а); шапли́к, ка́.

Кадочник—бо́ндар, ря.

Каждогодно—що-ро́ку, що-рі́к. **Ежедневно**—щоде́нно, що-дня́. **Каждодневный**—щоде́нний.

Каждый—ко́жний, ко́ждий, уся́кий, жо́дний, жо́ден, жа́дний, жа́ден. **Каждый вечер, день, год, раз**—що-ве́чора, що-дня́, що-ро́ку, що-ра́зу, ра́з-у-раз. **Решительно каждый** — кожні́сінький. **Каждую ночь**—ні́ч-у-ні́ч, що-но́чи. **Каждый час**—ко́жної годи́ни, що-годи́ни.

Кажется—здає́ться, либо́нь, ма́буть. **Я, кажется, не успею**—я, здає́ться, не встигну. **Он, кажется, не придет**—він, либо́нь, не при́йде.

Казак—коза́к, ка́.

Казарма—каса́рня, ні; каза́рма, ми. **Неделя помощи красной казарме**—ти́ждень допомо́ги червоні́й каса́рні.

Казаться—здава́тися, видава́тися, мрі́ти, маячі́ти, бовва́ніти.

Казенный—скарбо́вий, казе́нний. **Казенное имущество**—скарбове́ майно́.

Казна—ска́рб, бу; казна́, ни́. **Казнохранилище**—скарбни́ця, ці. **Казнохранитель**—скарбі́вни́чий, ого.

Казначейство—скарбни́ця, ці. **Казначей**—скарбни́к, ка́. **Главный казначей**—головни́й скарбни́к.

Казнить,-ся—кара́ти, ся.

Казнь—ка́ра, ри. **Смертная казнь**—ка́ра на го́рло.

Казус—приго́да, ди; ока́зія, її, дучасі́я, її. **Казусный**—чудасі́йний, чудерна́цький.

Каково—I) як. **Каково вам живется**—як ся ма́єте; II) ач, чи ба́, чи ти ба́.

Какой, каковой—яки́й. **Какой-нибудь**—яки́й-не́будь, де́-який, аби́-який, ся-ки́й-таки́й. **Какой-нибудь из нескольких**—котри́йсь, котри́й-не́будь. **Какой-то**—яки́йсь, яки́йсь-то. **Какой угодно**—яки́й-будь, бу́дь-який. **Какой ни есть**—яки́й є.

Как—I) як, як-то, II) ко́ли, я́к. **Как-будто, как-бы**—бу́цім, на́че, нена́че, ні́би, мо́в, либо́нь. **Как бишь**—яко́сь, як бо́, як це́. **Как бы не так**—та ба́, оце́, от це, але́. **Как бы то ни было**—як би́ то там не було́. **Как видно**—зна́ти, ма́буть. **Как вдруг**—як о́сь, коли ра́птом. **А он как разсердится!**—як не розсе́рдиться! **Как крикнет**—як не кри́кне. **Как должно**—як тре́ба, як годи́ться. **Как можно**—хіба́-ж мо́жна, я́к то так. **Как можно скорей**—як-найшви́дче, що-найшви́дче. **Как-нибудь**—як-не́будь, аби́ як, ся́к-так. **Как ни как**—як не я́к. **Как нарочно**—як на те́, як навми́сне. **Как попало**—аби́ як, як не́будь. **Как придется**—як при́йдеться. **Как следует**—як слі́д, до ладу́, гаразд, до́бре. **Кое-как**—аби́ як, як не́будь, ся́к-так. **Как-то**—I) яко́сь, якось-то; II) а са́ме. **Как угодно**—I) про ме́не, як зна́єте; II) як завго́дно. **Так как**—через те́ що; тому́ що. **Как толь-**

ко—тільки що. **Кое-как**—аби́ як. **Как есть**—зовсім. **Как-раз в это время**—са́ме (в) під цей час, саме тоді. **Как-раз кстати**—са́ме до ре́чи. **Как следует поступить**—як слід вчини́ти. **Как-бы так сделать**—як би його зроби́ти.

Каланча—ба́шта, ти; ве́рх, ху.

Калека—калі́ка, ки. **Калеченый**—скалі́чений, покалі́чений.

Календар—календа́р, ря́. **Календарный план**—календа́рний пла́н, ну.

Каление—розпіка́ння, ння; гартува́ння, ння.

Каленый—I) гарто́ваний; II) розпе́чений; III) пря́жений (зернята, горіхи). **Каленые орехи**—пряже́ні горі́хи.

Калибер, колибр—ро́змір, ру; калі́бер, бру.

Калильный—гарто́вний (про вого́нь тощо). **Газо-калильный**—газожа́ристий, накарбо́ваний га́зом.

Калитка—фі́ртка, ки.

Калить,-ся—I) розпікати, ся; II) гартува́ти, ся; III) сма́жити, ся; пря́жити (овоч).

Калий—вапне́ць, еця́; ка́лій, ія.

Каллиграфия—красно́пис, су; калігра́фія, ії.

Каломель—хло́риста ртуть (-тої -ти); соля́н, ну́.

Калоша—гало́ші, о́ш; (р е ж е)—кало́ша, ші; гало́ша, ші.

Кальций—вапни́к, ку. **Кальцинировать**—перепа́лювати на ва́пну, вапни́ти. **Кальцинация**—зва́пнення, ння.

Кальщик—гарті́вник, ка.

Калякать—гомоні́ти, патя́кати, базі́кати (Б а з і́ к а є х т о й о г о́ з н а́ є, щ о).

Камвольный—камво́льний.

Камедь—ка́медь, ди; гу́ма, ми. **Вишневая камедь**—гле́й, ю; кле́й, ю.

Каменеть—кам'яні́ти.

Каменистость—кам'яни́стість, стости; камени́стість, сто́сти.

Каменистый—каменя́стий, камени́стий.

Каменный—кам'яни́й, камі́нний. **Каменная липа**—чере́мха. **Каменная соль**—ка́м'янка, кам'яна́, льодова́ сіль. **Каменный дом**—кам'яни́ця, ці. **Каменная стена**—му́р, ру. **Каменный уголь**—кам'яни́й ву́гіль, земляне́ ву́гілля.

Каменоломня — камінолo̗мня, ні; камі-ня́рня, ні. **Каменолом**—каменя́р, ра́; камі-ня́р, ра́; камінолo̗м, ма; каменоло́м, ма.

Каменотес—камінотe̗с, са; каміносі́чець, чця.

Каменщик—му́ляр, ра.

Камень—ка́мінь, ка́міня, ка́меня. **Адский камень**—пеке́льний ка́мінь. **Драгоценный камень**—дорогоці́нний ка́мінь, самоцві́т. **Камень преткновения**—прити́чина. **Краеугольный камень**—наріжний ка́мінь. **Мельничный камень**—камі́нь млинови́й, жо́рен, рна. **Подводные камни**—кли́пні, ів. **Точильный камень**—бру́с, са; брусок, ска; точи́ло, ла.

Камера—ка́мера, ри; комо́ра, ри. **Примирительная камера**—прими́рча (миро́ва) ка́мера.

Камеристка—покої́вка, ки.

Кампания—по́хід, хо́ду. **Шведская кампания**—шве́дський по́хід, кампа́нія, ії. **Кампания по ликвидации неграмотности**—кампа́нія ліквіда́ції неписьме́нности.

Камфора—камфора́, ри́.

Камфорка—I) фа́ерка, ки; II) камфо́рка, ки.

Камыш—очере́т, ту; коми́ш, шу; палки́ (цвіт). **Камышник**—комиші, очерети́; III) (п т и ц а) Parus biarmicus—очере́тянка, ки. **Камышевый**—камише́вий, оче-ре́тяний.

Канава—рів, ро́ву; рівча́к, ка́; кана́ва, ви; фо́са, си (П р о р і́ з а т и ф о́ с у д л я л ь о́ х у); дільни́ця, ці (р і в з а с е л о́ м, д е п о ч и н а́ є т ь с я п о́ л е); ришто́к, ку́ (д л я з б і́ г у в о́ д и н е в е л и́ ч к і р і в ч а к и́ к о́ л о х а́ т и, к л у́ н і і т. и.).

Канал—I) кана́л, лу; перекі́п, ко́пу; кана́ва, ви; II) прото́ка, ки (для кораблі́в); III) жи́ла, ли; про́від, воду (а н а т о м.).

Каналья—пога́нець, нця; паску́да, ди. **Канальство**—паску́дство, ва; пога́нство, ва. **Канальский**—паску́дний.

Канат—кана́т, та; мо́туз, за; кодо́ла, ли (для порона); во́лок, ка (тяга́ти ко-пи́ці).

Кандалы—кайда́ни, нів; зако́ва, ви; пу́то, та; колодки́, о́к (дерев'я́ні) (Т я́ ж к о в п а́ с т и у к а й д а́ н и).

Каникулы—вака́ції, цій. **Каникулярный**—вака́ційний.

Канитель—тягани́на, ни; (б у к в а л ь н о)—тонка́ срі́бна або золота́ ни́тка для гаптува́ння.

Канифоль—живи́ця, ці; калифо́нія, ії.

Канонада—гарма́тне стрі́ляння, гарма́тна стріляни́на, конона́да, ди.

Канонизант—канонізa̗нт (м а т. т.).

Канонир—пушка́р, ря́; гарма́ш, ша́.

Канонический—канoни́чний. **Канонический ряд**—канони́чний ря́д. **Каноническое уравнение**—канони́чне рі́внення. **Каноническая система**—канони́чна систе́ма. **Каноническая форма**—канони́чна фо́рма (м а т. т е р м.).

Канун—передде́нь, дня́. **Накануне**—напередо́дні, впередде́нь. **Канун базара**—підто́ржа, жа.

Кануть—I) пропа́сти, зни́кнути, потону́ти. **Как у воду канул**—як у во́ду зник, впав; як вода́ зми́ла. **Кануть в вечность**—потону́ти наві́ки; II) ка́пнути, кра́пнути.

Канцелярист—канцеляри́ста, сти; пи́сар, ря; писарчу́к, ка́ (що вчи́ться). **Канцелярия**—канцеля́рія, ії. **Начальник канцелярии**—нача́льник канцеля́рії. **Заведующий канцелярией**—заві́дувач канцеля́рії. **Общая канцелярия**—зага́льна канцеля́рія.

Канцелярский—канцеля́рський. **Канцелярские принадлежности**—канцеля́рське прила́ддя. **Канцелярские расходы**—канцеля́рські вида́тки.

Канючить—каню́чити, цига́нити.

Капиллярный—капіля́рний, во́лосний, волосі́нний. **Капиллярность**—капіля́рність, ности; во́лосність, сности; волосі́нність, ности.

Капитал—капіта́л, лу; (в о о б щ е)—гро́ші, ей (д е н е ж н ы й к а п и т а л); ска́рб, бу (к а п и т а л в ц е н н о с т я х). **Наличный капитал**—ная́вний капіта́л, гото́ві гро́ші, готі́вка (н а л и ч н ы е д е н ь г и). **Капитал собственный**—капіта́л вла́сний. **Капитал занятый**—капітал пози́чений. **Капитал оборотный**—капіта́л оборо́тний. **Капитал основной**—капіта́л основни́й. **Капитал амортизационный**—капіта́л амортизаці́йний.

Капитализация—капіталіза́ція, ії.

Капиталист—капіталі́ст, та. **Капиталистический**—капіталісти́чний. **Капиталистический строй**—капіталісти́чний у́стрій, рою; II) багати́р, ря́ (у ж е, ч е м к а п и т а л и с т); ду́ка, ки (грошови́тий чолові́к).

Капитальный—капіта́льний, грунто́вний, головни́й (К а п і т а́ л ь н а с т і н а́).

Капкан—капка́н, на (К а п к а́ н и н а с т а в л я́ т и); па́стка, тки.

Каплоухий—коротко́ухий, клопову́хий, карнау́хий.

Капля—ка́пля, лі; кра́пля, лі; ця́та, ти. **Капнуть**—ка́пнути, кра́пнути (Д о́ щ и к к р а́ п н е й п е р е с т а́ н е).

Каприз—вередува́ння, ння; капри́зи, зів; при́мха, хи; (ч а щ е м н.)—при́мхи, ів; забага́нки, нок; ви́тівки, вок.

Капризничать (п е р е б и р а т ь) — капризува́ти, вередува́ти; (в ы д у м ы в а т ь)—вига́дувати; ге́дзкатись, при́мхати; (у п р я м и т ь с я)—нorови́тися. **Капризный**—вередли́вий, вига́дливий, примхли́вий, капри́зний.

Карабкаться—де́ртися, дра́патись (В и д р а л и с я н а с а́ м и й в е́ р х г о р и́).

Караван—карава́н, ну; ва́лка, ки.

Карандаш—каранда́ш, ша́; оливе́ць, вця; олове́ць, олівця́.

Карантин—каранти́н, ну.

Карать—кара́ти. **Карательный**—ка́рний. **Карательные органы Республики**—ка́рні о́ргани Респу́бліки.

Караул—I) сторо́жа, жі; ва́рта, ти; ча́ти, ча́т. **Стоять на карауле**—бу́ти на ва́рті, на ча́тах, вартува́ти. II) **Караул!**—гва́лт! ряту́йте! **Кричать караул**—на гва́лт крича́ти. **Карауление**—вартува́ння, ння. **Начальник караула**—нача́льник ва́рти, вартівни́чий.

Караулить—вартува́ти, чатува́ти.

Караулка—сторо́жка, ки; варті́вня, ні.

Карман—кише́ня, ні. **Пустой карман**—поро́жня кише́ня. **Держи карман**—наставля́й кише́ню; овва́! **Не по карману**—не по гро́шах. **Набить карман**—забагаті́ти, напха́ти кише́ню.

Карманный—кишенько́вий. **Карманные деньги** — кишенько́ві гро́ші, похі́пна копі́йка.

Карта—ка́рта, ти; ка́ртка, ки. **Географическая карта**—ма́па, пи (П о л і т и́ ч н а м а́ п а У к р а ї н и).

Картавить—гарка́вити. **Картавление** — гарка́влі́ння, ння. **Картавость**—гарка́вка, ки; гарка́вість, вости. **Картавый**—гарка́вий, гарка́вець, вця.

Картина—карти́на, ни; о́браз, за; малю́нок, ка (р и с у н о к).

Картон — кардо́н, ну; бі́бу́ла, ли (Ш в е ц ь у чо́ б о т и п о к л а́ в б і б у́ л у з а м і с т ь ш к і р и); текту́ра, ри.

Картофель—карто́пля, лі; барабо́ля, лі. **Картофелина**—картопли́на, ни. **Картофельный**—карто́пляний. **Картофельная мука** — картопля́не бо́рошно (крохма́ль).

Карточка—ка́ртка, ки. **Карточный**—картко́вий. **Карточная система**—картко́ва систе́ма.

Касание—торка́ння, ння; дотика́ння, ння. **Касательный**—доти́чний, що ти́четься до. **Касательно**—що-до, доти́чно.

Касаться—торка́тися, доторка́тися, дотика́тися, черка́тися. **Что касается меня**—що до ме́не. **Это меня не касается**—це мене́ не обхо́дить.

Касса—ка́са, си; скри́нька, ки. **Касса несгораемая, огнеупорная**—вогнетрива́ла ка́са. **Касса ссудо-сберегательная**—ка́са оща́дно-позичко́ва. **Кассовые обороты**—ка́сові оборо́ти. **Касса взаимного вспомоществования**—ка́са взаємної допомо́ги.

Кассация—каса́ція, ії. **Кассационный**—касаці́йний. **Кассационная жалоба**—ка-

саційна скарга. **Кассационные поводы** —приводи до касації.

Кассир—касир, ра. **Кассирша**—касирка, ки. **Кассир сберегательной кассы**—касир ощадної каси. **Главный кассир**—головний касир.

Кассировать—касувати.

Касторовое масло—рицина, ни.

Кастрат—валах, ха; скопець, пця; кастрат, та.

Каталог—каталог, га; список, ска; реєстр, стру.

Катальный станок—вальківниця, ці; магель, гля (Маглювати білизну).

Катание—I) катання, ння; спускання, ння (згори); II) качання, ння (качалкою); маглювання, ння (маглем); III) сковзання, ння (на льоду); IV) гони, ів (човнами).

Катар—катар, ру; хрипоти, от (в бронхах). **Катар легких** — катар легенів; (носа)—нежить.

Катать,-ся—I) котити, ся (Діти котили велику грудку снігу); II) катати, ся (Поїхали катátися з гірки); їздити; III) качатися (на траве). **Катается со смеху**—сміється, аж за боки береться; IV) качати (білизну), маглювати (маглем); V) гойдати, ся (на гойдальці) (Гойдалися цілий день старі й малі на гойдальці).

Катеноид—катеноїд, да.

Категорически — категорично. **Входить категорически воспрещается**—входити категорично забороняється (заборонено).

Категория—категорія, ії; розділ, лу.

Каткий—котючий. **Каткость**—котючість, чости.

Каток—I) ковзанка, ки; ковзалка, ки (з льоду); II) качалка, ки; III) вальківниця, ці; магель, гля; магільниця, ці (качалка на маглеві); IV) гарман, ну; гарманка, ки; (для молотьбы хлеба)—коток, тка (Коткували хліб на току).

Катушка (ниток)—коток, тка; (в механизме)—цівка, ки.

Каустический—кавстичний.

Каучук—резина, ни; гума, ми. **Каучуковый**—резиновий, гумовий.

Кафедра—катедра, ри. **Исследовательская к.**—дослідча катедра.

Качать,-ся—I) хитатити, ся; колихати, ся; (ребенка)—колисати, гойдати; II) (насосом)—качати, помпувати. **Качание**—хитання, ння; колихання, ння; гойдання, ння; колисання, ння (Колихання маятника).

Качество (вообще)—I) якість, якости; прикмета, ти; II) вдача, чі (про живу твар); III) добротність, ности (про тканину). **В качестве кого**—як хто, за кого. **Явиться в качестве свидетеля**—з'явитися яко свідок, за свідка.

Качка—хитання, ння; гойдання, ння. **Качкий**—хиткий. **Качкость**—хиткість, кости.

Кашлять—кашляти, бухикати, кахикати; (однокр.)—кашлянути, бухикнути, кахикнути; (многокр.)—покашлювати, побухикувати, покахикувати.

Каяться—каятися. **Каяние**—каяття, ття; каяння, ння (Є каяття та немає вороття).

Квадрат — квадрат, та. **Квадратный**—квадратовий. **Квадратный корень**—квадратовий корінь. **Квадратные скобки**—квадратові дужки. **Квадратная конгруенция**—квадратова конгруенція. **Квадратное уравнение** — квадратове рівнення.

Квадратура—квадратура, ри. **Квадратура круга**—квадратура кола.

Квалификация—кваліфікація, ії. **Квалифицированный**—кваліфікований. **Квалифицированная сила**—кваліфікована сила. **Квалифицировать** — кваліфікувати.

Квартира—квартиря, рі; помешкання, ння.

Квартировать—квартирювати. **Квартирант**—квартирант, та. **Жить на квартире**—в сусідах жити.

Квартиронаниматель — квартиронаймач, ча; квартиронаймальник, ка.

Кварц—кремінка, ки; кремініця, ці. **Кварцовый**—кремінковий, кварцевий.

Квасцы—галун, ну; галунець, ця. **Квасцовать**—галунити. **Квасцовый**—галуновий. **Квасцоватый**—галунуватий.

Кверху—догори. **Взлететь кверху**—знестись догори.

Квитанция—квиток, ка; квітанція, ії.

Керосин—гас, су; карасин, ну. **Керосинка**—гасниця, ці. **Керосиновый**—гасовий. **Керосинокалильный**—гасожаровий.

Кибитка—I) будка, ки; халабудка, ки; II) бричина, ни (Бричка з будкою).

Кивать — кивати, хитати, коливати; (однокр.)—кивнути, хитнути (Воно собі головкою хитає).

Кидать,-ся, кинуть,-ся—I) (побежать) —кидати, ся; кинути, ся; метнути, ся; шатнути, ся; II) (перебрасывать, -ся)—жбурляти (що), кидати, ся (чим); III) (бросать, что)—покидати, кидати, лишати, залишати. **Кидать**

взоры—роздивля́тися, розгляда́ти (навкруги́). **Кидать жребий**—жеребкува́ти.

Киев—Ки́їв, їва. **Киевлянин**—кияни́н, ни́на. **Киевлянка**—кия́нка, ки. **Киевский**—ки́ївський.

Кий—ки́й, я; кийо́к, йка́; гирли́га, ги (у чабанів).

Кикимора—мара́, ри́; потво́ра, ри.

Килевой—килеви́й.

Кило—кі́ло.

Километр—кіломе́тр, ра.

Кинематография—кинематогра́фія, ії.

Кинофикация—кінофіка́ція, ії.

Киноварь — цино́бра, ри; ки́новар, ру (черво́ний).

Кино—кі́но.

Киоск—кіо́ск, ка.

Кипа—па́ка, ки; па́чка, ки; в'я́зка, ки. **Кипный**—пачкови́й.

Кипеть—кипі́ти, шумува́ти, мусува́ти; (сильно)—клекоті́ти, клекота́ти, кипі́ти у клю́ч. **Кипение**—кипі́ння, ння. **Кипучий**—кип'я́чий. **Кипучесть**—кип'я́чість, чости. (Уже окріп уклю́ч кипи́ть). **Кипяченый**—грі́тий, перева́рений; (молоко)—па́рене.

Кипятильник—водогрі́льня, ні. **Кипятильщик** (водогрей) — водогрі́льник, ка.

Кипятить, -ся—I) грі́ти, кип'яти́ти, (молоко)—пря́жити; II) лютува́ти, кипі́ти, запали́тися (Чоловік лютує так, що й не підсту́пиш до нього).

Кипяток—окрі́п, окро́пу. **Кипяченый**—грі́тий, перева́рений, пряже́ний (молоко).

Кирка—оска́рд, ду; моти́ка, ки (Оска́рд для визу́блювання каміння у млині).

Кирпич—це́гла, ли; цегли́на, ни (одна́); залізня́к, ка (перепа́лена це́гла); недопа́л, лу (недопа́лена це́гла); сире́ць, рця́ (непа́лена це́гла). **Огнеупорный кирпич**—вогнетрива́ла це́гла. **Кирпичный завод**—цегі́льня, ні. **Кирпичный**—цеге́льний, цегля́ний. **Кирпичный цвет** — цегля́нистий ко́лір. **Кирпичник**—цеге́льник, ка.

Кисель—кисі́ль, селю́. **Кисельный**—киселе́вий.

Кисет—гама́н, на́; кисе́т, та; кали́тка, ки. **Киса**—капшу́к, ка́.

Кисея—серпа́нок, нку. **Кисейный**—серпа́нковий.

Кисловато—кисля́во. **Кисловатый** — кисля́вий, кислува́тий. **Кислородный**—кисе́нний. **Кислятина**—ки́слощі, щів (только во мн. ч.).

Кислород—оки́сень, сня.

Кислота—кислота́, ти́. **Карболовая кислота**—кислота́ карболо́ва. **Соляная кислота**—кислота́ соля́на. **Серная кислота**—сірча́на кислота́, сірча́ний квас.

Кислый—ки́слий, квасни́й; (очень) — кислю́чий, кислю́щий.

Кисточка — ква́чик, ка; мази́лко, ка; помазо́к, зка́; пе́нзлик, ка.

Кисть—I) кисть (рука́, доло́ня з па́льцями); II) (ягод)—гро́но, на; ке́тяг, гу; ки́тиця, ці; III) (ниток) — ки́тиця, ці; ку́тас, су; кута́сик, ка; IV) (из щетины или шерсти)—щі́тка, ки; квач, ча́; мази́ло, ла; помазо́к, зка́; пе́нзель, зля; V) (у проса) —волото́к, ка; во́лот, та.

Китаец—хі́нець, ця. Кита́єць, йця.

Кичиться—чвани́тися, пиша́тися, бундю́читися, при́ндитися. **Кичливость** — твань, ни; чванли́вість, вости; чванькови́тість, тости. **Кичливый**—чванли́вий, чванькува́тий.

Кишеть—киші́ти, кома́шитися (Наро́д кишіє на база́рі).

Кишка—ки́шка, ки. **Прямая кишка**—ку́тня ки́шка, кутни́ця, ці.

Клад—ска́рб, бу (В землі зари́ті вели́кі скарби́).

Кладбище—кладови́ще, ща; цви́нтар, ря; погре́бище, ща; могилки́, ок (Ди́виться—іде́ з кладови́ща гурба́ мерців).

Кладень—підва́лина, ни.

Кладовая—комо́ра, ри; (ум.)—комі́рка, ки; комі́рочка, ки; спіжа́рня, ні; (вместе с избой)—хи́жа, жі; (ум.)—хижи́на, хи́жка.

Кладчик—кладі́льник, ка; клади́й, ія́ (Кладієві найва́жче, бо він оди́н на стό́зі).

Кладь—I) вантаж, жу; вага́, ги; II) кла́дка, ки (це́гли, ка́меню, дро́в, то-що); III) кладь, ди (Хло́пці дали́ тако́ї кла́ди йому́, що не скоро ви́чухається).

Кланяться — кла́нятися, вклоня́тися, вклони́тися. **Кланяться чем**—дарува́ти що.

Клапан—хли́павка, ки; хлипе́ць, пця́; хла́пка, ки. **С клапанами**—хлипко́ваний.

Класс—I) кла́са, си (Пролета́рська кла́са); II) ві́дділ, лу; ро́зділ, лу. **Класс растений, класс животных** (в науке)—кла́са росли́н, кла́са твари́н; (в книге)—ро́зділ про росли́ни, ро́зділ про твари́ни.

Классический—класи́чний.

Классификация—класифіка́ція, ції. **Де-**

цимальная классификация — децимáльна класифікáція.
Классифицировать—класифікувáти, розподіляти.
Классный—клáсовий, клáсний. **Классовой враг**—клáсовий ворог. **Классная комната**—клáсна кімнáта. **Деклассированный**—здекласóваний.
Класть,-ся—І) клáсти, положúти (Кладú дитúну спáти); II) нестúся (про курéй); III) цінувáти, клáсти ціну. **Класть на счетах**—кúдати на рахівнúці (Вихóдять: кóло воріт кладýть стóлик малéнький. Не кладú гніздéчка біля битого шляху).
Клевать,-ся—клювáти, ся; дзюбати, ся; дзьóбати, ся. **Клевание** — клювáння, ння; дзюбання, ння; дзьóбання, ння. **Клев**—клювáння, ння. **Клюв**—дзьоб, ба.
Клевета—нáклеп, пу; обмóва, ви; поговір, вору (Булá слáва—тепéр поговóри).
Клеенка—церáта, ти. **Клеенчатый**—церáтовий.
Клеильщик—клеїльщик, ка: карýчник, ка; клеїльник, ка.
Клей—клéй, ю; клéйстер, ру (з бóрошна). **Столярный клей**—карýк, ка. **Клееватый**—клеювáтий, липкúй. **Клеевой**—клейовúй, карукóвий. **Клеение**—клеїння, ння; карyчіння, ння. **Клейкий**—липкúй, клейкúй, держкúй.
Клеить,-ся—клеїти, ся; карýчити, ся.
Клеймение—значіння, ння; таврувáння, ння; штемпнувáння, ння. **Клейменный**—знáчений, таврóваний, штемпóваний (Злóдій штемпóваний).
Клеймить — значúти, таврувáти, штемпувáти.
Клеймо—знак, кý, таврó, рá; штемп, па (Таврóвані волú. Вóвк і знáчене берé).
Клейстер—клéйстер, ру; шліхтá, ти; піспа, пи.
Клепальщик—клепáч, ча; клепáльник, ка.
Клепать—І) клепáти (кóсу), збивáти, скóвувати. **Клепка**—а) клепáння, ння (процесс); б) клéпка, ки (складовá частúна діжки, бóчки). **Отбивать косу**—клепáти косу (Розісóхлася діжка, і клéпки розсúпалися).
Клетка—І) клітка, ки; кóець, йця (для домашней птицы); сáж, жа (для свиней); II) (в ткани)—кáрта, ти; грáтка, ки. **Клеточка**—кліточка, ки; комірка, ки. **Клетчатка**—плівá, вú. **Клетчатый**—картáтий, кратчáтий.
Клеть—комóра, ри; комірчúна, ни, хúжа, жі.
Клещак—щúпавка, ки.
Клещи—кліщі, щів; обцéньки, ньок; (деревянные)—лéщата, ат.
Кликать—клúкати, гукáти. **Клик**—крик, ку; гук, ку; гукáння, ння (Кличе мáти вечéряти, а дóчка не чує. Вже я гукáла, вже й завертáла—не вертáється. Сипнýли рúстю на той клик).
Кликуша—криклúвиця, ці; навіснá, óї; навіжéна, ої; причúнна, ої.
Климат—клімат, ту; підсóння, ння. **Климатический**—кліматúчний. **Климатические условия**—кліматúчні умóви.
Клин—І) клин, ну (железный клин)—глóба, би; глобнá, ні; (для конопачения)—зáплішка, ки; (деревянный клин) — плішка, ки (Клúн клинóм витягáй).
Клинографический — клінографічний. **Клинографическая параллельная перспектива** — клінографічна рівнобіжна перспектúва.
Клинок—І) клúнець, нця; клúнчик, ка; зáплішка, ки; II) (оружия)—лізко, ка; залізко, ка. **Клинообразный**—клинувáтий, клинцювáтий. **Клинчатый**—клинувáтий.
Клинцовать—клинцювáти, плішúти.
Клистир—промúвка, ки; леватúва, ви.
Клич—пóклик, ку.
Кличка—прізвище, ща; прізвисько, ка. **По кличке**—на прізвисько.
Клокотать—клекотіти, булькотіти. **Клекотание**—клéкіт, коту; клекотіння, ння (Клéкіт орлячий).
Клонить,-ся—І) хилúти, ся; нахилúти, ся, гнýти, ся. **К чему это клонится**—до чóго вонó йдé; II) наближáтися. **Клонится к вечеру**—наближáється до вéчора. (Хилилися густі лóзи).
Клоп—блощúця, ці. **Бескрыльный древесный клоп**—ковáлик, ка.
Клочок—шматóк, ткá; жмутóк, ткá; клáптик, тика. **Клочки**—клóччя, ччя.
Клуб—І) клуб, ба. **Железнодорожный клуб**—залізнúчий клуб; II) клубóк бка. **Клубный**—І) клýбний, II) клубкóвий (Клубковúй вал, ниткú).
Клубника—полунúця, ці; полунúці, иць.
Клубничник—полунúчник, ка. **Клубничный**—полунúцевий, полунúчний.
Клумба—грядка, ки; (мн.)—грядкú, бк.
Клюка—І) кóстур, ра; ключка, ки (загóстрена); ковінька, ки; дрючóк, чкá; II) кочергá, гú; коцюбá, бú. **Клюковатый**—ключкувáтий, ключкóватий.
Ключ—І) ключ, чá; ключик, чика (Мáти виходжáє, срібними ключáми хáту замикáє). **Ключ гаечный**—мутрóвий ключ. **Ключ винто-**

вой—гвинтовий ключ. **Ключ замочный**—замковий ключ. **Ключ водопроводный**—водогінний ключ; II) джерело́, ла́ (и с т о ч н и к); живець, вця́. **Бить ключом**—джерелом би́ти. **Кипеть ключом**—клекоті́ти, ключем кипі́ти. **Богатый ключами**—джере́листий. **Ключ-трава**—ведме́же ву́хо; ра́нник, ка; дивина́, ни́. III) **Ключ** (с т а я п т и ц)—ключ, ча́ (А журавлі́ летя́ть собі́ додо́му ключа́ми); IV) (ш е с т с к р ю ч к о м д л я в ы т я г и в а н и я в е д р а и з к о л о д ц а)—клю́чка, ки.

Клякса—пля́ма, ми.

Клянчить—каню́чити, моро́чити, цига́нити (Наси́лу ви́ги́цанила шмато́к хлі́ба).

Кляп—за́ти́чка, ки; цу́рка, ки. **Кляпыш**—за́стіжка, ки; шпо́нька, ки.

Кляпцы—лабе́ти, ет; самоло́в, ва; сту́пиця, ці.

Клясть—кля́сти, прокли́нати. **Клясться**—присяга́тися. **Клятвенно**—під прися́гою, за прися́гою, присяга́ючись.

Кляузить—крути́ти, набрі́хувати на ко́го, виду́мувати, що. **Кляуза**—ка́верза, зи; кля́уза, зи. **Кляузник**—крутій, ія́; ка́верзник, ка.

Книга—кни́га, ги; кни́жка, ки. **Книга для чтения**—чи́танка, ки. **Расчетная книжка**—розрахунко́ва кни́жка. **Разносная книжка** — розносна́ кни́жка. **Членская книжка**—чле́нська кни́жка.

Книговодство—книгово́дство, ва.

Книгопечатание—друкува́ння, ння. **Книгопечатник**—друка́р, ря. **Книгопечатня**—друка́рня, ні.

Книгопродавец, книготорговец — продаве́ць книжо́к, книга́р, ря́. **Книгопродавческий**—книга́рський.

Книгохранилище—книгозбі́рня, ні.

Книжный—книжко́вий. **Книжная лавка, магазин** — книга́рня, ні. **Книжный склад**—книжко́ва комо́ра. **Книжник**—I) книга́р, ря́; II) уче́ний, ого; кни́жник, ка.

Кнопка—кно́пка, ки.

Кнут—баті́г, тога́; пу́га, ги; (б о л ь ш о й)—гара́пник, ка; нага́й, ая́; малаха́й, ая́. **Кнутище**—батожи́ще, ща; батю́га, ги. **Кнутик**—батіжо́к, ка. **Кнутовище**—пу́жално, на; бичи́сько, ка.

Ко—до. **К нам**—до нас. **Пришелся ко двору**—пішо́в у ру́ку.

Кованец—гак, ка́; гачо́к, чка́ (р и б а́ л ь с ь к и й).

Ковать—кува́ти, клепа́ти (Кова́ль кле́пле, а в кова́ля́ се́рце те́пле); (л о ш а д е й)—підко́вувати **Ковачество**—кова́льство, ва; ковалюва́ння, ння. **Ковач**—кова́ль, ля́. **Кование**—кува́ння, ння. **Кованный**—ку́тий, ко́ваний (Ба́чили люд той, зда́вна забу́тий в пута заку́тий).

Ковер—ки́лим, ма; ков́ер, вра; килимо́к, мка́. **Коверный** — килимо́вий, ковро́вий.

Коверкать—калі́чити, псува́ти, ні́вечити; ко́рчити, криви́ти. **Коверкаться**—викривля́тися, криви́тися.

Ковка—кува́ння, ння; підко́вування, ння (про ко́ней). **Ковкий** — ко́вкий, кова́льний. **Кованный** — кова́льний. **Ковкость** — кова́льність, ности; ко́вкість, кости. **Ковочная машина**—кува́льна маши́на.

Ковылять — шкандиба́ти, шкатульга́ти. **Ковыляние** — шкатульга́ння, ння; шкандиба́ння, ння

Ковырять—колупа́ти, копирса́ти. **Ковыряние**—колупа́ння, ння; копирса́ння, ння.

Когда—коли́, як. **Когда-бы**—коли́-б, якби́. **Когда бы то ни было**—коли́ припаде́. **Когда-либо, когда-нибудь**—колине́будь, аби́ коли́. **Когда-то**—коли́сь, коли́сь-то. **Когда-же**—а як, коли́-ж. **Когда еще**—коли ще, як ще.

Когдашний—коли́шній.

Кодекс—ко́декс, су. **Кодекс законов о труде** — Ко́декс зако́нів про пра́цю. **Кодекс Земельный**—Ко́декс Земе́льний. **Кодекс Гражданский**—Ко́декс Циві́льний. **Кодекс Гражданско-Процессуальный**—Ко́декс Циві́льно-Процесуа́льний. **Кодекс Уголовно-Процессуальный** — Ко́декс Ка́рно-Процесуа́льний. **Кодекс Уголовный**—Ко́декс Ка́рний.

Кое-где — де́-де, де-не-де, десь-не́-десь, поде́куди, місця́ми. **Кое-какой**—яки́йне́будь, аби́-який, сяки́й-такий. **Кое-как**—аби́-як, як-не́будь, сяк-так. **Кое-когда**—коли́-не-коли, де́-коли, вряди-годи. **Кое-кто**—де́-хто, хтось. **Кое-куда**—аби́-куди, де́-куди. **Кое-что**—аби́-що, де́-що, щось. **Кое-что**—де́-чого, аби́чого.

Кожа—шку́ра, ри; шкі́ра, ри; шку́рка, ки; шкі́рка, ки. **Сыромятная кожа**—сири́ця, ці; сире́ць, рцю.

Кожаный—шку́ряний, шкурат́яний, шкі́ряний. **Кожный**—шку́рний, шкі́рний.

Кожевенный—чинба́рський, гарба́рський. **Кожевнический, кожевничий** — чинба́рський, гарба́рський. **Кожевенный завод**—гарба́рня, ні.

Кожевничать—чинбарюва́ти, гарбарюва́ти. **Кожевник**—чинба́р, ря́; кожум'я́ка, ки; гарба́р, ря́. **Кожевничество**—чинба́рство, ва; гарба́рство, ва.

Кожевня—гарбáрня, ні.

Кожура, кожурина, кожурка—шкýрка, ки. **Кожуристий**—товстокóрий, грубошкýрий.

Козел—цап, па.

Козлы—передóк, дка (у экипажа).

Кой, кая, кое—якúй, а, е.

Койка—I) лíжко, ка; II) тапчáн, нá (зáмість ліжка).

Кокетка—кокéтка, ки; дженджурúха, хи; манірниця, ці.

Кокетничать — кокетувáти, манірувáти, лицятися, хизувáтися. **Кокетливый**—дженджурúстий, манірний.

Кокетство — кокетувáння, ння; манірність, ности; лицяння, ння.

Кокс—кокс, су.

Кол—кіл, колá; кілóк, гострокíл (дýже загóстрений); патúк, кá; патичóк, чкá (тонкúй, невелúчкий); тúчка, ки; тичúна, ни (тонкúй та висóкий).

Колебание—I) хитáння, ння; колихáння, ння; II) вагáння; непéвність, ности. **Колебание цен**—хитáння цін.

Колебать,-ся—I) хитáти, ся; колихáти, ся; гойдáти, ся; мáятися, коливáтися, хилитáти; II) вагáти (Івáн Франкó був не з тих, що вагáлися в спрáві питáнь соціяльно-націонáльних).

Коленкоровый—перкалéвий (Книжка в перкалéвій палітýрці). **Коленкор**—перкáль, лю.

Колено,-ни—I) колíно, на; колíна, ін. **В колено, по колено**—по колíна. **На колени, на коленях**—навкóлішки, навкóлішках. **Коленчатый**—колінкуватий.

Колесный—колíсний, кóловий. **Колесная мазь**—колóмазь, зи. **Колесник**—колісник, кá; колодíй, ія́. **Колесная мастерская**—стельмáшня, ні.

Колесо—кóлесо, са; колісцé, сця́; кóло, ла. **Зубчатое колесо**—пáлешне кóлесо. **Маховое колесо**—кончáк, кá; маховúк, кá. **Наливное колесо**—корчáк, кá. **Подшивное, подóшвенное**—підспíдник, ка; підсубíйок, íйка. **Шлифовальное колесо**—точúло, ла **Четыре колеса к возу**—стáн колíс.

Колея—кóлія, ії (Життя́ увійшлó в пéвну кóлію). **Служба пути**—слýжба кóлії.

Колировка—колірувáння, ння; очкувáння, ння. **Колировать**—колірувáти, очкувáти.

Количественный—числовúй, кількісний, квантитатúвний. **Количественный учет**—числовúй óблік, кількісний óблік. **Количественный анализ** — квантитатúвна, кількісна анáліза, рóзклад.

Количество—скíлькість, кости; числó, лá; кíлькість, кости. **Количество паровозов**—кíлькість (числó) паровóзів.

Колка—колíння, ння; шпигáння, ння; штиркáння, ння; II) (дров)—рубáння, ння. **Колкий**—I) кілкúй (дрова); II) (слово)—уразлúвий, колючий, ущíпливий, дошкульний. **Колко**—ущíпливо, уразлúво, дошкýльно. **Колкость**—уразлúвість, вости; ущíпливість, вости; дошкýльність, ности.

Коллегия—колéгія, ії. **Коллегия Народного Комиссариата П. С.**—Колéгія Нарóднього Комісарія́ту Шляхів. **Коллегиальный**—колегíйний, колегія́льний.

Коллектив—колектúв, ву; гурт, ту (Колектúв селя́н незамóжників. Кооперативний колектúв «Червóна Зірка»).

Коллективный—колектúвний, гуртовúй. **Коллективный генеральный договор**—колектúвний генерáльний договíр (угóда, умóва). **Коллективная работа**—гуртовá прáця.

Коллекция—збíр, збóру; збíрка, ки; колéкція, ії. **Коллекция насекомых**—збір комáх, колéкція комáх. **Коллекция марок, камней, картин**—колéкція мáрок, камíння, картúн.

Коловорот—свéрдел, дла; свéрдло, ла (Візьмú свéрдел і провертú дíрку). **Коловращение** — кружáння, ння; кружля́ння, ння. **Коловратный**—I) коловорóтний; II) змíнний, непéвний, перемíнний.

Колода—I) колóда, ди; пéнь, пня́ (одрýбаний); II) корúто, та; жóлоб, ба (Колú їх зрóблено з колóди); III) (улей пчел)—колóда бджіл; IV) колóда (карт для гри). **Через пень-колоду**—через п'я́те в деся́те.

Колодезь, колодец—колóдязь, зя; кринúця, ці; кернúця, ці (Кринúчна водá здорóвша за рíчну). **Колодезник**—колóдязник, ка.

Колок—кілóк, ка; кíлóчок, чка. **Колольщик**—колíй, ія́; коля́р, рá.

Колокол—дзвíн, вóну; дзвінóк, нкá; дзвóнище, ща; дзвони, ів (багáто). **Колокольчик**—дзвóник, ка; дзвóничок, чка. **Колокольник, колокольщик**—дзвіннúк, кá; дзвоня́р, ря́.

Коломазь—колóмазь, зи (Купúти колóмази до вóза).

Колонизатор—колонізáтор, ра; осáдець, дця; осáдчий, ого.

Колонизация—колонізáція, ії; осáдництво, ва.

Колонизировать—колонізувáти, засéлювати, осáджувати, осадúти. **Колонист**—колонúст, та; осáдчий, ого.

Колония—колóнія, нії (в ширóкому ро-

зумі́нні); слобода́, ди́ (Німе́цька слобода в Москві. Індія—коло́нія Англії). **Колониальный**—колонія́льний (Колонія́льний кра́м).

Колонна—I) коло́на, ни (в широ́кому розумі́нні); стовб, ба́; слуп, па; II) коло́на (військова́).

Колорит—колори́т, ту; ба́рвність, ности.

Колоссальность — величе́зність, ности; колоса́льність, ности (На цю спра́ву асигно́вано величезні (можна й «колоса́льні») ко́шти).

Колоссальный—величе́зний, колоса́льний.

Колоситься—колоси́тися, викида́ти ко́лос. **Колосистый**—колоси́стий, волоти́стий (про про́со).

Колосник—рушт, шта; колосни́к, ка́.

Колотило—калата́ло, ла; калата́йло, ла; клепа́ло, ла; сту́кало, ла; торо́хкавка, ки (за́бавка для діте́й).

Колотовка—I) копи́стка, ки (міша́ти ро́щину, борщ і т. д.); II) плету́ха, хи; слизькоя́зика, кої (сплетница).

Колоть,-ся—I) коло́ти, ся; шпига́ти, штрика́ти, штурхати; II) доріка́ти, докоря́ти, кори́ти.

Колчан—сагайда́к, ка́; сайда́к, ка́. **Колчанный**—сагайда́ковий.

Колыбель—I) коли́ска, ки; спови́точок, чку; II) роди́на, ни; коли́ска, ки. **Колыбельный**—колиско́вий.

Колымага—ридва́н, на.

Коль паче—тим па́че, на́дто, тим більше. **Коль**—як, коли́. **Коль до когтей дойдет**—як ді́йде до пазурів.

Колье—кілля, лля; ти́ччя, ччя; па́кілля, лля; пати́ччя, ччя. **Кольевый**—кілкови́й.

Кольнуть—кольну́ти, штрикну́ти, шпигну́ти, заколо́ти.

Кольцевой—I) кільча́тий; II) перстеньо́вий.

Кольцеобразный—кільча́тий, каблучкува́тий.

Кольцо—I) кільце́, ця́; о́бід, о́боду; каблу́чка, ки; ри́хва, ви (залізне для скрипи); II) пе́рстінь, стеня; (обручальное кольцо)—обру́чка, ки.

Ком, комок—гру́дка, ки; гру́дочка, ки; ва́льок, лька (замі́шаної гли́ни); жму́т, та (нито́к, во́вни). **Сбиться в ком**—склоччи́тися, скімши́тися.

Команда—кома́нда, ди; при́від, воду; за́гад, гаду. **Пожарная команда**—поже́жна кома́нда, вогнева́ сторо́жа, жі.

Командировать—відряджа́ти, відряди́ти кого́ (Його́ відряджено на виробни́цтво), командирува́ти.

Командировка—відря́дження, ння (взагалі); командирува́ння, ння. **Командировочное свидетельство**—командиро́вочне (-рува́льне) свідо́цтво.

Командовать—кома́ндувати; (в армии) — старшинува́ти (Заком а́ндував дід їхати до місця того́ ве́чора). **Командир**—нача́льник, ка; ота́ман, на. **Командование**—кома́ндування, ння.

Комбинат—комбіна́т, ту.

Комборбез—комборбе́з, зу.

Комедия—I) коме́дія, ії. **Кукольная комедия**—верте́п, па; II) куме́дія, ії; чудасія, ії (шутка). **Комедиант**—штука́р, ря́; комедія́нт, та.

Коминтерн—Комінте́рн, ну.

Комиссариат—комісарія́т, ту (Комісарія́т Пошти й Телегра́фу, Комісарія́т Шляхів, Комісарія́ти Військо́вих, Морськи́х Вну́трішніх спра́в. Комісарія́т Освіти, Соція́льного Забезпе́чення, Чужозе́мних спра́в, Зо́внішньої та Вну́трішньої Торгівлі). **Комиссар**—коміса́р, ра. **Народный комиссар**—наро́дній коміса́р.

Комиссионер—комісіоне́р, ра **Комиссионный**—комісі́йний (Ре́чі здано на комі́сію до комісі́йного магази́ну).

Комиссия—I) (учрежден.)—комі́сія, ії (Комі́сія земе́льних спра́в). **Чрезвычайная Комиссия**—Надзвича́йна Комі́сія; II) комі́сія (посредничество) (Дава́ти на комі́сію ре́чі).

Комитет—комі́те́т, ту. **Комитет бедноты**—Комі́те́т незамо́жних селя́н. **Центральный Исполнительный Комитет**—Центра́льний Викона́вчий Комі́те́т. **Центральный Комитет партии** — Центра́льний Комі́те́т па́ртії. **Комитет Профсоюза** — Комі́те́т Професі́йної Спілки.

Комический—комі́чний, куме́дний (Комі́чна карти́на на шість ти́сяч ме́трів). **Комик**—ко́мик, ка; штука́р, ря́.

Комкать, скомкать—м'я́ти, зімня́ти, бга́ти, зібга́ти, жу́жмити, зжу́жмити.

Комком—жу́жмом, жму́ком.

Комментарий—тлума́чення, ння; з'ясува́ння, комента́р, ря́; комента́рій, ія. **Комментарии излишни** — тлума́чення за́йві. **Построчный перевод с комментариями**—дослі́вний пере́клад з тлума́ченням (з комента́ріями).

Комментировать — коментува́ти, тлума́чити, поясня́ти, з'ясо́вувати. **Комментатор**—комента́тор, ра; тлума́ч, ча́.

Коммерсант—комерса́нт, та.

Коммерция—коме́рція, ії (в широ́кому

розумінні); то́рг, гу (в розум. торгі́влі). **Коммерческий** — комерці́йний, торгове́льний, торго́вий. **Дела коммерческие** — комерці́йні спра́ви. **Начальник коммерческого предприятия**—нача́льник комерці́йного підприє́мства. **Коммерческие агенты**—комерці́йні аге́нти.

Коммуна—кому́на, ни.

Коммунальный—комуна́льний. **Коммунальное предприятие** — комуна́льне підприє́мство. **Коммунальное хозяйство**—комуна́льне господа́рство. **Коммунальный трамвай** — комуна́льний трамва́й. **Коммунальные бани**—комуна́льні ла́зні. **Коммунальные услуги**—комуна́льні по́слуги. **Коммунальный банк**—комуна́льний ба́нк.

Коммуникация—комуні́кація, її.

Коммунизм—комуні́зм, му. **Коммунист**—I) (член партии)—комуні́ст, а; II) (член комм. общины)—кому́нець, нця. **Коммунистический**—комуністи́чний. **Коммунистический Интернационал**—Комуністи́чний Інтернаціона́л. **Коммунистическая партия**—Комуністи́чна па́ртія. **Коммунистическая идеология** — комуністи́чна ідеоло́гія. **Коммунистическая этика**—комуністи́чна е́тика. **Коммунистическое влияние**—комуністи́чний впли́в.

Комункульт—комунку́льт, ту.

Коммутатор—комута́тор, ра. **Коммутатор местной батареи**—комута́тор місце́вої батаре́ї.

Комната—кімна́та, ти; світли́ця, ці; ха́та, ти; покі́й, бою; го́рниця, ці. **Комнатный**—покойо́вий, кімна́тний.

Компактный—сти́слий, ці́лий, щі́льний, зби́тий.

Компания—товари́ство, ва; компа́нія, її; гурт, ту. **Компаньон**—спі́льник, ка; това́риш, ша; компаніо́н, на. **Компаньонка**—спі́льниця, ці; това́ришка, ки; компаніо́нка, ки.

Компенса́ция—компенса́ція, ції. **Компенсировать**—компенсу́вати.

Компетенція—компете́нція, її; принале́жність, ности. **Это в моей компетенции**—це моя́ принале́жність, це в моїй компете́нції.

Комплексия—будо́ва, ви; стату́ра, ри.

Комплект—компле́кт, кту (чого́).

Комплектовать — комплектува́ти. **Комплектование войск** — комплектува́ння ві́йська.

Компостир—таврови́ця, ці. **Налагать компостир**—наклада́ти таврови́цю.

Ком'ячейка—комосере́док, дку.

Конвенция—конве́нція, її.

Конверт—конве́рт, та, ту.

Конвой—конво́й, во́ю; ва́рта, ти. **Под конвоем**—під ва́ртою. **Конвоировать**—конвою́вати, вартува́ти. **Конвоир**—конвоі́р, ра. **Конвойный**—конво́йний, варто́вий.

Конвульсия—ко́рчі, ів (Битися в корчах).

Конгломерат—конгломера́т, ту; злі́пище, ща.

Конгресс—конгре́с, су. **Всемирный Конгрес III Интернационала**—Всесві́тній Конгре́с III Інтернаціона́лу.

Кондитерская—конди́торська, ої; цуке́рня, ні.

Кондитор—конди́тор, ра; цуке́рник, ка.

Конец—кіне́ць, нця́; кра́й, а́ю. **Вконец, до конца**—до кра́ю, до оста́нку, до ре́шти, упень, до ще́нту (Боро́тися було́ ухва́лено до кра́ю. Місто зруйнува́ли до ще́нту). **Дело с концом**—та й го́ді. **В конце**—в кінці́, кіне́ць (чого́). **Концы хоронить**—кінці́ хова́ти. **Под конец**—накінці́, наприкінці́, наре́шті. **С конца в конец**—од кра́ю до кра́ю (Од кра́ю, до кра́ю не гро́ми гуду́ть). **Приводить к концу**—до кра́ю дово́дити, до кінця́. **Казовой конец**—показни́й кіне́ць.

Конечно—авже́ж, ато́ж, пе́вна річ, пе́вне, запе́вне, звича́йно, а як же (Ти, звича́йно (пе́вна річ, запе́вне) бу́деш? Авже́ж (ато́ж).

Конечность—кінце́вість, вости; коне́чність, ности.

Конечный—оста́нній, кінце́вий, остато́чний. **Конечный этап**—оста́нній стап. **Конечная станция**—кінце́ва ста́нція).

Конический—коні́чний, стіжко́вий, гостроверхий. **Конический отрезок**—коні́чний відрі́зок. **Коническая кривая**—коні́чна крива́. **Коническое сечение конфокальное**—пере́різ стіжкови́й конфока́льний. **Коническая поверхность**—пове́рхня коні́чна. **Коническая функция**—фу́нкція коні́чна.

Конкуренция—конкуре́нція, її.

Конкурировать—конкурува́ти.

Конкурс—ко́нкурс, су на що (Ко́нкурс на найкра́щу п'є́су з робітни́чого життя́).

Конница—кінно́та, ти; кі́нниця, ці; комо́нниця, ці. **Конный**—кі́нний. **Конный воин**—комо́нник, ка. **Конная скачка**—бігови́сько, ка.

Коннозаводство—коня́рство, ва.

Коновязь—коно́в'язь, зи.

Конопачение—конопа́чіння, ння; паклюва́ння, ння; шпаклюва́ння, ння. **Конопа́тить** — паклюва́ти, шпаклюва́ти (зама́зкою); глоби́ти. **Конопатчик** — глоба́р, ря́; шпаклюва́льник, ка.

Консерватор—консерва́тор, ра.

Консилиум—консиліум, му (До хворого було скликано консиліум з досвідчених лікарів).
Конспект—конспект, та.
Конспектировать—коспектувати.
Конспирация—конспірація, ції.
Конспирировать—конспірувати.
Констатировать—констатувати.
Конституция—конституція, ції; устав державний. **Советская конституция**—Радянська конституція.
Конструкция—конструкція, ії.
Консультация—консультація, ії.
Континент—суходіл, долу; континент, ту. **Континентальный**—континентальний, суходільний. **Континентальная система**—континентальна система.
Контора—контора, ри; бюро, ра.
Контрабанда—пачкарство, ва; перемитництво, ва. **Заниматься контрабандой**—пачкарювати, перемитничати. **Контрабандный**—пачкарський, перемитницький. **Контрабандист**—пачкар, ря; пачковоз, за; перемитник, ка.
Контрагент—контрагент, та.
Контракт—контракт, ту.
Контрактный—контрактовий. **Контрактовая ярмарка**—контрактовий ярмарок. **Контрактное зало**—контрактова заля.
Контраст—контраст, ту; протилежність, ности (Франко співець боротьби і контрастів).
Контрибуция—контрибуція, ії; данина, ни (На населення було накладено велику контрибуцію).
Контролер—контролер, ра; повірник, ка. **Контролер поездов**—контролер, перевірчий поїздів. **Контроль**—контроль, лю. **Контрольный**—контрольний. **Контрольная будка**—контрольна будка.
Контролировать—контролювати, перевіряти, повіряти.
Контур—обвід, воду; контур, ру.
Конус—конус, са. **Конусный**—конусовий. **Конусообразный**—конусовзірний, конусовидний; (народн.)—стіжкуватий. **Двуполый конус**—конус подвійний. **Дополнительный конус**—конус доповнений. **Усеченный конус**—конус зрізаний, конус стятий. **Наклонный конус**—конус похилий. **Прямой круговой конус**—конус прямий, круговий.
Конференция—конференція, ії.
Конфиденциальный—таємний, конфіденційний, довірочний. **Конфиденциально**—таємно, конфіденційно.
Конфисковать—конфіскувати. **Конфискация**—конфіскація, ції; конфіската, ти.
Конфузить,-ся—соромити, ся; стидати, ся; червоніти. **Конфузный**—соромний. **Конфузно**—соромно, сором, ніяково.
Концентрация—концентрація, ії.
Концентрический—концентричний, спільноосередковий. **Концентрическая окружность**—коло спільноосередкове, концентричне. **Шаровой слой концентрический**—верства кулиста, спільноосередкова.
Концессия—концесія, ії.
Кончать,-ся; кончить,-ся—I) кінчати, ся; кінчити, ся; скінчати, ся; скінчити, ся; доробити, доробляти, доводити до краю; II) (срок) — виходить, кінчається, скінчається (Термін цього свідоцтва виходить I-го січня); III) кінчатися, сконати, конати, упокоїтися.
Кончина—кінець, кінця; сконання, ння; упокоїння. ння.
Конь—кінь, коня; шкапа, пи.
Конюх—стайничий, ого. **Конюшенный**—стаєнний.
Конюшня—станя, ні; стайня, ні; конюшня, ні.
Кооперация—кооперація, ії. **Кооперативный**—кооперативний. **Кооперативное движение**—кооперативний рух. **Кооперативная лавка**—кооперативна лавка, крамниця. **Кооператор**—кооператор, ра.
Координата—координата, ти. **Координата барицентрическая**—коорд. барицентрична. **Коорд. сферическая**—коорд. сферична. **Координата точки**—координата точкова. **Координ. треугольника** — координата трикутника. **Четырехгранная координата**—чотиростінна координата. **Прямоугольная координата**—координата прямокутна.
Координация—координація, ії; співрядність, ности. **Координировать**—координувати.
Копать,-ся—копати, копатися, вовтузитися, шпортатися, порпатися. **Копание**—копання, ння.
Копейка—копійка, ки. **Копеечный**—копійковий, копійчаний. **Копеечка**—копійчина, ни.
Копия—випис, су; копія, ії. **Копирование**—копіювання, ння. **Копировать**—копіювати, здіймати копію. **Копировщик**—копіїста, ти; копіювальник, ка.
Копна — I) купа, пи; II) копа, пи (шестьдесят снопов); полукіпок (тридцать снопов); копиця, ці (сена).
Копоть—кіпоть, птю; сажа, жі; кіптява, ви.
Копь—копальня, ні; (глины)—глинище, ща; (извести)—вапнище, ща; (угля)—шахта, ти; (железа)—рудня, ні; рудокопня, ні.
Корабль—корабель, бля. **Корабельный**—

корабе́льний. **Корабе́льщик**—корабе́льник, ка.

Коренастый—I) корени́стий, корінча́стий, корча́стий; II) (о л ю д я х)—приса́дкуватий, креме́зний.

Кореневой, корневой—коріне́вий, корінний, корчови́й, корінько́вий.

Коренной—I) грунтови́й, корінни́й; II) первісний, споконві́чний. **Коренные жители**—тубільці. **Коренные зубы**—ку́тні зу́би.

Корень—I) ко́рінь, ко́реня; коріне́ць, нця; корінчик, ка; II) ко́рінь (м а т.), радика́л. **Корень действительный**—ко́рінь ді́йсний. **Корень квадратный**—ко́рінь (радика́л) квадрато́вий. **Корень комплексный**—ко́рінь (радика́л) компле́ксний. **Корень обратный**—ко́рінь обе́рнутий. **Корень примитивный**—ко́рінь первісний. **Корней извлечение**—корінюва́ння, добува́ння ко́ренів.

Корешок—коріне́ць, нця́. **Корешок ордера**—спи́нка о́рдера. **Корешок книги**—спи́нка кни́ги.

Корзина—ко́шик, ка.

Корить—доріка́ти, доко́ря́ти, кори́ти.

Кориться—кори́тися, покоря́тися (Ч о м ба́ т ь к о в і н е к о р и́ л а с я).

Коричневый—кори́цевий, цинамо́новий, цинамко́вий.

Корка—I) (н а р а с т е н и я х)—шку́рка, ки; шку́рочка, ки; лушпа́йка, ки; лушпи́на, ни; лушпи́ння, ння; II) шкори́нка, ки; скори́на, ни; спідня́к, ка́ (н и ж н я я к о р к а х л е б а).

Корма—ке́рма, ми; стерно́, на́; корма́, ми́. **Кормило**—стерно́, на́; деме́но, на; ке́рма, ми (В з я́ т и с я з а к е́ р м у в л а́ д и).

Кормежка—підживлення, ння; годівля, лі; підгодо́вування, ння; по́пас, су; попаса́ння, ння.

Корм—ха́рч, чу; харчі́, ів; по́корм, му; па́ша, ші.

Кормить,-ся—годува́ти, ся; харчува́ти, ся; живи́ти, ся; корми́ти, ся. **Кормление**—годува́ння, ння; харчува́ння, ння. **Кормилец**—I) питими́й, ого; годува́льник, ка; II) добро́дій, ія. **Кормилица**—I) ма́мка (ко́ло дити́ни); II) пити́ма, годува́льниця; III) добро́дійка, ки.

Кормовой—I) стернови́й; II) харчови́й. **Кормовые деньги**—харчові гро́ші.

Корнеплодный—корінеплі́дний. **Корневик, корневище**—корени́ще, ща.

Коробка, короб—коро́бка, ки; ко́роб, ба; коробо́к, бка́; (и з л у б к а)—ко́зуб, ба (и з к а р д о н а)—шабату́ра, ри; шабату́рка, ки. **Распределительная коробка**—розподі́льний ко́роб (коро́бка). **Наговорить с три короба**—набала́кати сім мішків греча́ної во́вни.

Корова—коро́ва, ви; (у м.)—корі́вка, ки; корі́вонька, ки. **Дойная корова**—дійна́ коро́ва. **Яловая корова** — я́лівка, ки; я́ловиця, ці. **Коровий**—коро́в'ячий. **Коровье масло**—коро́в'яче ма́сло. **Коровница**—доїльниця, ці; доя́рка, ки; корі́вниця, ці.

Коромысло—коро́мисло, ла; (о к о л о к о л о д ц а)—жураве́ль, вля́; звід, зво́ду.

Коротить—короти́ти, укороча́ти, прикоро́чувати.

Короткий—I) коро́ткий, ку́ций (К о р о́ т к і р у́ к и); II) недале́кий (п у т ь); III) недо́вгий (час); IV) близьки́й. **Коротковатый**—коротку́ва́тий. **Коротконогий**—куцоно́гий, коротконо́гий. **Короткохвостый**—ку́ций, куцохво́стий. **Короткошерстый**—низькоше́рстий. **Короткий приятель**—близьки́й знайо́мий. **Коротышка**—I) куци́на, ни; кацаве́йка, ки (о д е́ ж а); II) куца́нчик, ка; оцу́пок, пка. **Короче**—коро́тше, бли́жче.

Короткость—I) коро́ткість, кости; II) при́язнь, ни (к о р о т к о с т ь в о т н о ш е н и я х).

Корпеть—сліпати, ни́діти (Н и́ д і в з а ц і є ю р о б о́ т о ю н е д і́ л ь з о́ д в і).

Корпус—ко́рпус, су. **Корпус здания**—ко́рпус буди́нка.

Корректировать—виправля́ти, коректува́ти. **Корректура**—коре́кта, ти; коректу́ра, ри. **Корректурный** — ви́правщицький, коректу́рний. **Корректор**—ви́правщик, ка; коре́ктор, ра. **Корректирование**—коректува́ння, ння.

Корректный—коре́ктний, че́мний. **Корректно**—коре́ктно (пово́дитися).

Корреспондировать—допи́сувати (кому́), писа́ти (до ко́го), листува́тися (з ким). **Корреспонденция**—до́пис, су; листува́ння, ння; кореспонде́нція, ції. **Корреспондент**—допи́сувач, ча; кореспонде́нт, та. **От собственного корреспондента**—від вла́сного допи́сувача, кореспонде́нта. **Рабочий корреспондент**—робітни́чий кореспонде́нт (робко́р). **Корреспонденция эстафетная**—кореспонде́нція естафе́тна. **Корреспонденция переходящая** — кореспонде́нція перехідна́. **Корреспонденция простая**—кореспонде́нція про́ста; (з а к а з н а я)—рекомендо́вана. **Корреспонденция нефранкированная**—кореспонде́нція нефранко́вана. **Корреспондентское сообщение**—до́пис, су.

Корридор—коридо́р, ру; корита́р, ру. **Корридорная система**—коридо́рна систе́ма.

Корчевать—корчувати; (много) — викорчовувати, повикорчовувати. **Корчевание**—корчування, ння.

Корчма—коршма, ми; шинк, ку; шинок, ка. **Корчемник**—коршмар, ря; шинкар, ря. **Корчемничать** — коршмарювати, шинкарювати. **Корчемничество** — I) коршмарювання, ння; шинкарювання; II) корчемство, ства.

Корысть (польза)—користь, ристи; (прибыль)—зиск, ску; прибуток, тку. **Корыстолюбие**—користолюбство. **Корыстолюбец**—користливий. **Корыстолюбивый**—користолюбний. **Корыстный**—I) корисний, пожиточний (Пирій дуже корисна трава); II) користливий (чоловік).

Коса—I) коса, си (Щосуботи мила голову та заплітала косу): II) коса (у косарів). **Коса без грабель**—коса гола. **Нашла коса на камень**—трапила коса на камінь; III) (географическая)—коса, си; стрілка, ки.

Косвенный—скісний, косний, убічний; II) посередній. **Косвенность**—посередність, ности. **Косвенные налоги**—посередні податки. **Косвенные лучи**—скісне проміння. **Косвенно**—I) скісно, косо, убічно; II) посередньо.

Косеканс (тригон.)—косеканс, са. **Косеканс угла**—косеканс кута.

Косинус (тригон.)—косинус, са. **Косинус угла**—косинус кута.

Косить,-ся—I) косити (жито, траву); II) косо дивитися, скоса поглядати на кого. **Косилка**—самокоска. **Косарь**—косар, ря.

Косматый—I) кошматий, волохатий; II) патлатий, патлань, ня; патлач, ча; кудлатий, волохатий, кострубатий.

Косматеть—кошлатіти, кудлатіти, волохатіти, кострубатіти. **Космач**—патлач, ча; кублань, ня.

Космический—світовий, космічний. **Космос**—світ, ту; космос, су.

Косноязычный — недорікий, недоріка, ки; недомовний, заїка, ки; гунявий, гугнявий.

Коснуться—торкнутися, доторкнутися, доткнутися, черкнутися. **Касаться**—доторкуватися, дотикатися, черкатися.

Косо—навкоси, навскоси, косо. **Косоватый**—косенький, косуватий. **Косоворотка**—сорочка з косим коміром. **Косоглазие**—косоокість, кости. **Косоглазный**—косоокий. **Косолапый**—клишоногий. **Косость**—косість, сости; косина, ни.

Косоугольник—кривокутник, ка. **Косогор**—косогір, гору. **Косая сажень**--косовий сажінь, крижовий сажінь. **Косая проекция**—скісна проєкція. **Косой симметрический определитель** — визначник скісно-симетричний. **Косой угол**—кут скісний. **Косоугольник**—скіснокутник, ка; кривокутник, ка. **Косоугольный паралеллограмм**—рібнобіжник скіснокутній. **Косоугольная система координат**—система координат скіснокуття. **Косоугольный треугольник**—трикутник скіснокутній. **Косой определитель**—визначник скісний.

Костер—огнище, ща; огнисько, ка; багаття, ття.

Кость—кість, кости; кістка, ки. **Кость плечевая**—цівка, ки. **Костистый**—кістявий, кощавий, костистий. **Костище**—костомаха, хи. **Костлявый**—кістлявий, кощавий. **Косточка**—кісточка.

Костенеть—костеніти, клякнути, дубіти.

Костолом—ломота, ти; гостеця, гостця.

Костыль—милиця, ці; костур, ра. **Костыль рельсовый**—брентале, лі.

Костылять—I) шкандибати, шкатульгати; II) (бить)—лупити, лупцювати, дубасити.

Костюм—убрання, вбрання, ння, убір, убору.

Косьба—косовиця, ці. **Косье**—кісся, ся.

Косяк—I) одвірок рка; (в дверях), лутка, ки (в окне); стоян, на (боковой).

Котангенс (тригон.)—котангенс, са.

Котел—котел, тла; казан, на; чавун, на; казанок, ка. **Котельник**—котляр, ра. **Котельничий**—котлярський. **Котельный**—казановий, котловий. **Котельная**—казановня, ні; паровичня, ні. **Котельщик**—казанник, ка. **Котлообразный**—казанкуватий. **Котловатость**—казанкуватість.

Котловина—улоговина, ни; видолинок, нку; низина, ни.

Котомка—торба, би; торбина, ни; торбинка, ки; тлумок, мка. **Котомка на обе стороны**—сакви, ков. **Котомочный**—торбинковий.

Который—I) який, що; II) (один из нескольких) — которий, котрий.

Который-нибудь—котрийсь, котрий-небудь. **Который час**—яка година. **Человек, который убил**—людина, що вбила. **Человек, которому верят, оказался**—людина, якій (що їй) вірять, показалася... **Который из двух?**—котрий (з них) двох?

Кофе—кава, ви. **Кофейный**—кавовий. **Кофейня**—кав'ярня, ні.

Кочевать—таборувати, кочувати. **Кочеванье**—таборування, ння; кочування, ння. **Кочевище**—таборище, ща; кочовище, ща. **Кочевье**—кочовисько, ка.

Кочевой—кочовий, перехожий. **Кочевая жизнь**—перехоже життя.

Кочегар—кочегар, ра; паровичник, ка.

Кочегарка—паровичня, ні.

Коченеть—клякнути, дубіти (Клякнуть від холоду руки).

Кочерга—кочерга, ги; коцюба, би.

Кошелек — калитка, ки; капшук, ка; киса, си; гаман, на; гаманець, нця.

Кошельковый—гамановий, капшуковий.

Краденое—крадене, ого.

Краеугольный—наріжний, кутній, основний.

Краешек—крайок, ка; краєчок, чка; кінчик, ка.

Кража—крадіж, жу; крадіжка, ки; злодійство, ва (Почав з малої крадіжки та й до великої дійшов).

Край—I) (конец)—край, ю; кінець, нця; беріг, рега; II) край, ю; країна, ни; сторона, ни; чужина, ни; (края посуды)—вінця, нець; (борта)—бильця, лець. **Краевой**—краєвий. **Краевой Совет**—Краєва Рада.

Крайне—надто, через верх, над міру. **Крайне разговорчивый**—надто балакучий, над міру балакає. **Крайне необходимо**—надто потрібно.

Крайний—I) крайній, останній. **По крайней мере**—принаймні; II) конечний, надзвичайний; надмірний, через верх. **К крайнему сожалению**—на превеликий жаль.

Крайность—I) крайність, ности; скрута, ти; пригода, ди; нужденність, ности; II) надмірність, ности. **У него во всем крайности**—у нього все над міру.

Кран—грант, та; рулька, ки; чіп, чопа (бочки забивать). **Под'емный кран**—підойма, ми.

Крановщик—підоймач, ча; грантовник, ка.

Краса—краса, си; врода, ди.

Красавец—красень, ня; красун, на; красунчик, ка. **Красавица**—красуня, ні; (красотка)—красолиця, ці.

Красиветь—кращати, кращішати, гарніти, гарнішати.

Красивый—гарний, гожий, красний, вродливий, лепський, хороший. **Красиво**—гарно, гоже, красно, хороше. **Красивее** — гарніший, вродливіший, кращий (за кого). **Самый красивый**—найгарніший, найвродливіший, найкращий.

Красильный—фарбарний, красильний. **Красильня**—фарб'ярня, ні; фарбарня, ні; красильня, ні. **Красильщик**—фарбар, ря; фарб'яр, ря; красильник, ка.

Красить—I) красити, фарбувати, малювати, розмальовувати, білити (белой краской); жовтити (желтой краской); синити (синей краской) і т. д.; II) скрашати (Книжка скрашає людське життя).

Краска—краска, ки; фарба, би; барва, ви (Маю краски та малювати нічого). **Цвет на хлебных растениях**—краска (З жита збило вітром усю краску).

Краскотерка—фарботерка.

Красненький—червоненький. **Краснехонек**—червонісінький. **Красно**—I) червоно; II) годяно, годиняно (про погоду); III) (красноречиво)—красномовно.

Краснеть—червоніти, красніти, рум'яніти, шаріти; (об огне)—жевріти, паленіти; (от стыда)—шаріти; (от гнева)—паленіти.

Краснобай,-ка—балакун, на; балакуха, хи; щебетун, на; щебетуха, хи; балаклій, ія; балаклійка, ки.

Краснобурый—червонобурий.

Красноватый—червонуватий, червонястий.

Краснолицый—червоновидий, червонолиций. **Краснощекий**—рум'яний, червонолиций. **Краснорожий**—червонопикий.

Красноречие—красномовство. **Красноречивый**—красномовний, красномовця, ці; промовистий.

Краснота—червоність, ности.

Красный—I) червоний; II) (красивый)—гарний. **Красная девица**—красуня, ні; дівчина гожа, красна. **Красные дни**—ясні, щасливі дні. **Красный железняк**—червона руда. **Красный лес**—бір, бору. **Красное солнышко**—ясне, красне сонечко. **Красное словцо**—дотепне слівце. **Красная строка**—новий рядок. **Красный угол**—покуть, тя. **Красный уголок** — червоний куток. **Красное крыльцо**—передній ганок. **Красный хлеб**—пшениця. **Красная изба**—світлиця, ці.

Красоваться—пишатися, красуватися.

Красочный — фарбовий, мальовничий. **Красочный закат**—мальовничий захід.

Красть—красти, хапати, злодіячити. **Красться**—скрастися, скрадатися.

Краткий—короткий. **Кратковременный**—недовгочасний, недовгий. **Кратковременно**—недовгочасно, за малу годину. **Кратковременность** — недовгочасність, ности. **Краткосрочный**—на короткий термін. **Краткожизненный**—недовговікий.

Краткость—короткість, кости.

Кратный—кратний. **Кратное отношение**—кратне відношення. **Кратный инте-**

грал—кра́тний інтегра́л. **Общее наименьшее кратное**—спільне найме́нше кра́тне.

Крах—крах, ху.

Крахмал—крохма́ль, лю.

Краше—краще, лі́пше, гарні́ше (за що́, за ко́го, від ко́го).

Крашенный—фарбо́ваний.

Кредит—креди́т, ту; бо́рг, гу. **Мелкий кредит**—дрібни́й креди́т. **Кредит краткосрочный**—короткоча́сни́й.

Кредитив—кредити́в, ву; ві́рча гра́мота, ти. **Кредитивный**—кредити́вний.

Кредитный—кредито́вий. **Кредитное учреждение**—кредито́ва устано́ва, кредито́вий за́кла́д, ду.

Кредитовать—позича́ти, кому́, боргу́вати, кого, на́бір дава́ти кому́. **Кредитоваться**—позича́ти у ко́го, боргува́ти кого́, на́бір бра́ти. **Кредитование**—кредитува́ння, ння.

Кредитор — кредито́р, ра; позича́льник, ка.

Кредитоспособность — кредитоспромо́жність, ности.

Крейсировать—кружля́ти, кружа́ти.

Кремень—кре́мінь, меня. **Кремняк**—кремі́не́ць, нця́. **Кремневой**—кремі́нний. **Кремнезем**—кремі́ни́ця, ці; кремі́нка, ки. **Кремнистый**—кремі́ни́стий. **Кремневой ангидрид**—кремі́нний двоо́кис. **Кремнекислота** — кремі́нна кислота́ (квас).

Кренить,-ся—нахиля́ти, ся на бік.

Крепительный — кріпу́чий, покріпни́й. **Крепковатый**—кріпе́нький, міцне́нький.

Крепкий—міцни́й, цупки́й, тверди́й, ду́жий, си́льний. **Крепкий мороз**—цупки́й моро́з. **Крепкая водка**—міцна́ горілка. **Крепкий сон**—міцни́й, тверди́й сон. **Крепко-на-крепко**—ду́же си́льно. **Крепко**—міцно, цу́пко, тве́рдо, ду́же, здо́рово.

Крепкоголовый—твердоголо́вий, твердоу́здий (про ко́ней). **Крепколобый**—твердоло́бий.

Крепнуть, крепчать—кріпшати, міцні́шати, ду́жчати, тверді́шати, тве́рднути, тужа́віти.

Крепость—I) міцність, ности; міць, мо́ци; тве́рдість, дости; твердота́, ти́; II) тверди́ня, ні; за́мок, мку; форте́ця, ці; III) крі́пость, пости (акт). **Купчая крепость**—ку́пча крі́пость. **Закладная крепость** — заставна́, заставни́й лист. **Крепостной**—I) кріпосни́й, форте́чний; II) кріпа́цький, панща́нський, панща́нний.

Крепче—ду́жче, міцні́ще, кріпше.

Кресиво—кре́са́ло, ла; кри́ця, ці.

Кресло—крі́сло, ла.

Крестовидный—хреща́тий. **Крестообразный**—хреста́стий. **Крестообразно**—на́вхрест, хрест-на́вхрест.

Крестцовый—I) крижови́й; II) хреща́тий, хреста́тий. **Перекрестная дорога**—крижова́ доро́га.

Крестьянин—селяни́н, на. **Крестьянка**—селя́нка, ки. **Крестьянин неимущий**—селяни́н незамо́жник. **Крестьянский**—селя́нський. **Крестьянская изба-читальня** — селя́нська ха́та-чита́льня. **Крестьянский клуб**—селя́нський клу́б. **Рабоче-Крестьянская Инспекция**—Робітни́чо-Селя́нська Інспе́кція. **Крестьянское дело**—селя́нська спра́ва. **Крестьянская беднота**—селя́нська голо́та.

Кривая—I) крива́, во́ї; II) криву́ля, лі. **Алгебраическая кривая**—крива́ алгебри́чна. **Гармоническая кривая**—гармони́чна крива́. **Действительная кривая**—ді́йсна крива́. **Сопряженная кривая**—крива́ долу́чена. **Общая кривая**—зага́льна крива́. **Замкнутая кривая**—за́мкнена крива́. **Кривая возврата**—крива́ зворо́ту. **Приводимая кривая**—крива́ зво́дна. **Крайняя кривая**—крива́ кра́йня. **Кривая основа**—крива́ осно́ва. **Особенная кривая**—особли́ва крива́. **Основная кривая**—основна́ крива́. **Примитивная кривая** — примі́ти́вна крива́, первісна крива́. **Двойная кривая**—подві́йна крива́. **Кривая двойного касания**—крива́ подві́йного до́тику. **Простая кривая**—крива́ поодино́ка. **Пространственная кривая**—крива́ просторо́ва. **Кривая II степени**—крива́ дру́гого сту́пня. **Сферическая кривая**—сфери́чна крива́. **Трансцендентная кривая**—крива́ трансценде́нтна.

Крестьянство—селя́нство.

Кривизна—кривина́, ни́; кри́вість, вости; кривизна́, ни́. **Криво**—I) кри́во; II) неправди́во, не по пра́вді.

Кривить,-ся—криви́ти, ся; карлю́чити, ся. **Кривить душой**—кри́вдити, лама́ти ду́шу, бра́ти гріха́ на ду́шу, криви́ти душе́ю. **Кривляться**—криви́тися, викривля́тися.

Кривой—криви́й, скри́влений. **Кривобокий**—кривобо́кий. **Кривоватый**—криве́нький. **Кривоглазый** — кривоо́кий, сліпоо́кий.

Криводушничать — криви́ти душе́ю, кри́вдити, не́ по пра́вді жи́ти. **Криводушие**—криводу́шність, ности. **Кривозубый** — кривозу́бий. **Кривоносый** — кривоно́сий. **Кривorогий**—криворо́гий, турка́тий. **Криворукий**—криворуки́й, криворучко, ки. **Кривосудие**—кри́вдний суд. **Кривотолок**—круті́йство, ва; крутя́рство, ва. **Кривоустый**—криворо́тий.

Кривулина—крив́уля, лі; карлю́чка, ки. **Криволинейный**—криволіні́йний. **Криволинейная координата**—криволіні́йна координа́та.

Кризис—I) кри́за, зи; кри́зис, су; II) переломо́ва хви́ля. **Наступил кризис**—наста́ла кри́за. **Промышленный кризис**—проми́сло́ва кри́за. **Финансовый кризис**—фінансо́ва кри́за. **Экономический кризис**—економі́чна кри́за.

Крик—кри́к, ку; ґу́к, ку; по́крик, ку; гука́ння, ння; (о многих)—га́лас, су; галасува́ння, ння; ве́реск, ску; (с плачем)—ре́пет, ту; репетува́ння, ння; ле́мент, ту; лементува́ння, ння; (на помощь)—гва́лт, ту; гвалту́вання, ння. **Крик воробьиный**—цвірі́нькання, ння; **гусиный**—ге́гання, ння; **лягушечий**—ку́мкання, ння; **журавлиный**—курлю́кання, ння; **куриный** — сокота́ння, ння; кудкуда́кання, ння; **кошачий**—ня́вкання, ння; **аистов**—кле́кіт, ту; **перепелов**—підпідьо́мкання, ння; **крик поющих птиц**—щебета́ння, ння; **чайки**—киги́кання, ння.

Крикливость—крикли́вість, вости; галасли́вість, вости.

Крикливый — крикли́вий, галасли́вий, горла́тий, рота́тий, пащекува́тий. **Крикун**—крику́н, на́; горла́нь, ня́; горла́ч, ча; (с плачем) — ре́ва, ви; вереску́н, на́.

Кристализация—кристаліза́ція, ції; кришталю́вання, ння. **Кристаллический**—кристалі́чний, кришта́левий. **Кристальный**—кришталевий.

Кристалл—кришта́ль, лю; кришта́л, лу; кришталина, ни. **Кристаллизироваться**—кристалізува́ти, ся; кришталюва́ти, ся.

Критика—I) кри́тика, ки; ро́збір, бо́ру; II) осу́да, ди; погові́р, во́ру.

Критиковать—I) критикува́ти; II) суди́ти, суджу́, диш, дить; га́нити, ню, ниш, нить.

Критик—I) кри́тик, ка; II) осу́дник, ка. **Критический**—I) крити́чний; II) осу́дливий, глумли́вий; III) скрутни́й. **Критическая литература**—крити́чна літерату́ра. **Критическое положение**—скру́та; скрутне́ стано́вище, крити́чне стано́вище.

Кричать—крича́ти, гука́ти; (сильно)—галасува́ти, репетува́ти, зіпа́ти; (с плачем)—лементува́ти, ревти́; (тоскливо, с плачем)—ски́глити, ски́млити, верещáти; (грозя)—гри́мати, гомоні́ти. **Кричать караул**—гва́лт крича́ти, про́бі крича́ти, гвалтува́ти; (о журавлях)—курлю́кати, курли́кати; (об утках)—ка́хкати; (о сороках)—стрекота́ти, скрегота́ти.

Кровавить—крива́вити. **Кровавый**—крива́вий. **Кроваветь**—крива́віти.

Кровь—I) кро́в, ви; кри́вля, лі. **Избить в кровь**—об'ю́шити. **Истекать кровью**—схо́дити кро́в'ю, кри́влею. **Кровянистый**—крива́вистий. **Кровяной**—крив'яни́й. **Кровинка**—кра́пля кро́ви, крови́нка. **Крововозвратная жила**—крови́ста жила́. **Крововозвратный**—кровозворо́тній. **Кровожадный**—хи́жий, кровоже́рний. **Кровожадность**—хи́жість, жости; хижа́цтво, ва. **Кровомщение**—крива́ва по́мста. **Кровообращение**—крово́біг, гу; циркуля́ція кро́ви. **Кровопролитие** — кровопроли́ття. **Кровопролитный**—крива́вий. **Кровопускание**—кровопуска́ння. **Кровоочистительное**—крово́гін, го́ну. **Кровеносный**—кровоно́сний. **Кровеносный сосуд**—жи́ла, ли. **Кровянистый**—крива́вистий, крови́стий.

Кровный—рі́дний, кре́вний. **Кровные денежки**—крива́виця, ці. **Кровная лошадь**—племі́нний кінь. **Кровная нужда**—пеку́ча, на́гла потре́ба. **Кровная обида**—тяжка́ обра́за.

Кровля—покрі́вля, лі; ве́рх, ха́; да́х, ху; стрі́ха, хи. **Кров**—за́хист, ту; приту́лок, лка.

Кроить—кра́яти, кро́їти. **Кроение, кройка**—крі́й, кро́ю; кро́їння, кра́яння. **Кроильщик**—кра́яльник, ка.

Кроме—окрі́м, крі́м, опрі́ч. **Кроме того**—опрі́ч то́го, окрі́м то́го, крі́м то́го.

Кросна, кросны—I) кро́сна, сен; верста́т, ту (тка́цький); II) полотно́, на; новина́, ни́ (нововитка́не полотно́).

Кроткий—ти́хий, сми́рний, ла́гідний, плохи́й (очень смирный). **Кротость**—ти́хість, хости; сми́рність, ности; ла́гідність, ности; пло́хість, хости.

Крохотный, крошечный—малю́сенький, манюсенький, маню́ній, дрібне́сенький, дрібне́нький.

Крошить—криши́ти, локши́ти; (капусту)—сі́кти, шаткува́ти (шаткі́вни́цею). **Крошиться**—криши́тися. **Крохкий**—крихки́й.

Круг, кружок—кру́г, га; кружо́к, жка́; кружа́ло, ла; ко́ло ла; кі́льце́, ця́; о́бід, о́боду; покоти́ло, ла. **Круги на воде**—жмурки́, о́к. **Круг общества**—ко́ло, товари́ство. **В семейном кругу**—в рі́днім ко́лі в роди́ннім ко́лі. **В кружок**—кружка́, в ко́ло, кружкома́.

Круглить—кругли́ти, закругля́ти, округля́ти, обкругля́ти. **Круглеть**—закру́глюватися, закругля́тися.

Кругло—кру́гло, окру́гло. **Кругловато**—кружа́ло, ла; ко́ло, ла; кі́льце́, ця́; о́бід крутля́во, кругля́сто. **Кругловатый**—

круглявий, круглястий. **Круглость**—круглість, лости. **Круглолицый**—круглолиций, кругловидий.

Круглогубцы—круглогубці, бців.

Круглый—круглий, округлий. **Круглый год**—цілий рік, цілісінький, увесь рік. **Круглый сирота**—кругом сирота, сиротина. **Кругленький** — кругленький. **Круглехонек**—круглісінький. **Круглина**—круглість, лости. **Круглая скобка**—кругла дужка. **Круглое тело**—кругле тіло.

Круговой—круговий, коловий. **Круговая порука**—кругова, спільна запорука. **Круговую пить** (и вообще пить)—кружати, кружляти (Зевес тоді кружав сивуху. Иноді й круговий вітер подме).

Кругозор—кругогляд, ду; виднокруг, гу; обрій, ію. **С широким кругозором**—широкоглядний (Прозоре повітря розширило кругогляд на всі боки).

Кругом—I) навкруги, круг, навколо, кругом, округи; II) цілком, геть чисто, геть усе; III) кружка, в коло. **Стали кругом**—стали в коло (Кругом його степ, як море. Навкруг хати тополі ростуть).

Кругообращение (круговращение)—сбертання вколо, кружляння, ння; кругобіг, бігу; колообертання, ння. **Кругосветный**—кругосвітний. **Кругосветное путешествие**—кругосвітна подорож, жи. **Кружное направление**—кружний напрямок.

Кружево—мережка, ки; мережево, ва. **Кружевной**—мережевий, мережковий.

Кружить,-ся—кружляти, ся; крутити, ся; вертіти, ся; колувати. **Кружение**—кружляння, ння; кружіння, ння. (Над нами кружляли білі голуби. Квітка на воді стала крутитися. Крутнувся до гори лицем).

Кружка—I) кухоль, хля; кухлик, ка; збанок, нка; II) кварта, ти ($^{1}/_{10}$ ведра); III) карнавка, ки; скарбничка, ки. **Кружечный**—I) кухлевий; II) карнавочний. **Кружечный сбор**—карнавочний збір.

Крупнеть—більшати.

Крупный—великий, здоровий; (большими каплями) — краплистий, крапчастий; (о зерне) — дорідний; (про соль) — дрібчастий. **Говорить крупно**—говорити з серцем, гостро. **Крупноватый**—чималий.

Крутизна—круча, чі; крутість, тости. **Крутобережный**—крутоберегий.

Крутить,-ся—I) крутити, ся; сукати (нитки); (веревки)—плести, звивати, ся. **Кручение**—крутіння, ння; вертіння, ння; сукання, ння; II) крутити, вертіти (справу).

Крутой—крутий. **Крутой мороз**—лютий мороз. **Крутая гора**—прикра гора. **Круто повернуть**—I) раптом повернути; II) прикро завернути.

Крутеть—крутішати.

Кручина—журба, би; тяга, ги; смуток, ку. **Кручинить**—завдавати жалю, журити, зажурити. **Кручиниться**—журитися, сумувати, в тугу вдаватися, смутитися. **Кручинный** — журний, журливий, тужний.

Крушение—катастрофа, фи; розбиття, ття; розтрощення, ння. **Крушение надежды**—розбиття надії.

Крыло—крило, ла; крила (мн.). **Крылышко**—крильце, ця; крилечко, ка; крилята, ят.

Крыса—пацюк, ка; щур, ра. **Крысий**—пацюковий; щурячий.

Крыться—I) критися; II) таїти, ся; ховатися, критися (Поле крилося туманом. У сизому тумані крилося село. Вона від мене не крилася).

Крышка—покришка, ки; накришка, ки; верх, ха (на одежі); віко, ка (на діжі, бодні, скрині).

Крюк, крючок — гак, ку; гачок, чка; крюк, ка; крючок, чка; кішка, козулька (з двома або чотирма гачками—діставати відра, що впали в криницю); гаплик, ка (в одежі); защіпка, ки (коло дверей). **Согнуть в крюк**—в дугу зігнути. **Вернуть крючок**—карлючку загнути.

Крюковатый—I) карлючкуватий, кривульчастий; гачкуватий; II) (о людях) — причепа, пи; причепливий, крутій. **Крючкотворствовать** — артикули, закарлючки, крючки гнути, загинати.

Кряхтеть—кректати, крехтати (А ж крекче та тягне мішок).

Кстати—до речи, до діла, до слова. **Некстати**—не до речи, не до слова, не до діла, не до ладу. **Кстати случиться**—нагодитися.

Кто—хто. **Кто бы ни был**—хто-б не був. **Кто-нибудь, кто ни есть, кто-либо**—хто-небудь, аби-хто. **Кто-то**—хтось. **Кого-то** — когось. **Кому-то** — комусь. **Кем-то**—кимсь, кимось. **На ком-то**—на кімсь, на комусь.

Куб—I) (тело)—куб, ба; II) (матерія)—лембик, ка. **Кубатура**—кубатура, ри.

Кубический—кубічний. **Кубический корень**—кубічний корінь. **Кубический литр**—кубічний літр. **Кубический метр**

—кубічний метр. **Кубическая форма**—кубічна форма. **Возвышение в III степень**—кубування, ння; піднбшення до куба.

Кубышка—банька, ки (Банька на олію).

Кувалда—біяк, ка.

Кувшин—глек, ка; глечик, ка; гладущик, ка.

Кувыркание—перекидання, ння. **Кувырк**—беркиць. **Кувырком**—перевертом, перекидьки.

Кувыркаться—перекидатися, перевертатися.

Кувыркнуться—перекинутися, перевернутися.

Куда—куди, кудою. **Куда-либо, куда-нибудь, куда ни есть**—куди-небудь, абикуди. **Куда-то**—кудись, де-десь. **Куда как!**—диво як! ач як! **Куда как хорошо!**—де вже пак не гарно!

Кудесить—I) чарувати, чаклувати, відьмувати; II) колобродити, шурубурити.

Кудесник—I) знахар, ря; ворожбит, та; чарівник, ка; II) штукар, ря.

Кудри—кучері, ів. **Кудрі завивать**—кучері звивати.

Кудрявый—кучерявий. **Кудреватый**—кучерявенький. **Кудри**—кучері, ів (Ой ти, дубе, кучерявий лист на тобі. Кучеряві верби. Кучерявий хлопець).

Кузнец—коваль, ля. **Кузнецов**—ковалів. **Кузнецкий, кузнеческий**—ковальський (Ковальське ремесло). **Кузнечество**—ковальство, ства; ковалювання, ння. **Заниматься кузнечеством**—ковалювати.

Кузница—кузня, ні.

Кукушка—зозуля, лі.

Кулак—I) кулак, ка; II) молот, та (у каменщиков); III) куркуль, ля, глитай, ая.

Кулинария—кухарство, ва; куховарство, ва. **Кулинар**—кухар, ря.

Культивировать—культивувати.

Кумач—китайка, ки. **Кумачный**—китайчатий (Сіделечко китайкою вкрите).

Купать,-ся—купати, ся; (в луже)—калюжитися. **Купальня**—купальня, ні.

Купец,-чиха—купець, пця; крамар, ря; купчиха, хи; крамарка, ки. **Купеческий**—купецький, крамарський. **Купечество**—купецтво, ва; крамарство, ва. **Купечествовать**—купцювати, крамарювати.

Купить—купити, плю, пиш, пить. **Купленный**—куплений, купований (Купований хліб). **Купля**—купля, лі; купівля, лі.

Купно—вкупі, разом, гуртом, спільно. **Крупный**—спільний, гуртовий.

Купол—баня, ні; маківка, ки.

Купорос—купервас, су; вітріоль, олю. **Купоросный**—куперваcовий, вітріолевий. **Медный (синий) купорос**—синій камінь.

Купчая—купча, чої.

Курение—куріння, ння; палення, ння. **Курить табак**—курити, палити тютюн. **Курительный**—курильний. **Курительный табак**—тютюн, ну. **Курительная трубка**—люлька, ки. **Курительное вещество**—курево, ва.

Курить—I) курити, кадити; II) гнати, жену, женеш (горілку); III) курити (бежать) (З Переяслава гонець курить).

Курносый—кирпатий. **Курноска**—кирпа, кирпата.

Курок (ружья)—курок, рка; зайчик, ка; собачка, ки.

Курс—курс, су. **Курсовой** — курсовий.

Курсировать—курсувати, обігати.

Курсы—курси, ів. **Курсы по украинскому языку**—курси української мови. **Курсы по украиноведению**—курси украïнознавства.

Куртаж—факторове, факторне. **Куртажный**—факторський, факторовий (За цю справу одержав факторських 500 карб.).

Курьез—чудасія, ії; кумедність, ности; курйоз, зу. **Курьезный**—чудасійний, кумедний, курйозний. **Курьезное дело**—курйозна справа.

Курьер—гонець, гінця; кур'єр, ра. **Курьерский**—кур'єрський. **Курьерский поезд**—кур'єрський поїзд.

Кусать,-ся—кусати, ся; гризти. **Кусающийся**—кусливий, кусючий.

Кусок—кусок, ка; кусень, сня; кус, са; шмат, та; шматок, тка; кавалок, лка; скиба, би; (сахару, масла)—грудка; (бумаги, ткани)—клапоть, тя; клаптик, ка; **кусок холста**—сувій полотна.

Куст—кущ, ща; кущик, ка; корч, ча. **Кустистый**—кущистий, корчистий, рунистий. **Кустовой**—кущовий, кущастий.

Кустарь—кустар, ря; дрібний промисловець. **Кустарный**—I) корчовий, чагарниковий (рослини); II) дрібний, хатній. **Кустарный промысел**—дрібний, хатній промисел. **Кустарные изделия**—хатні, домові вироби; домоткане, домодільне (сукно).

Кутать,-ся—кутати, ся; обгортатися, загортатися, укутуватися; (платком)—опинатися; (соломой, рогожей

и под.)—тушкуватися; (ребенка)—обгортати, закутувати.

Кутеж—гульня, ні, гульба, би. **Кутило**—гультяй, яя, гуляка, ки; гульвіса, си.

Кутить—гуляти, гультяювати, бенкетувати, пиячити. **Ветер крутит**—вихрує, крутить.

Кухарить—куховарити, кухарювати, кухарити. **Кухарка**—куховарка, ки; кухарка, ки. **Кухмейстер**—кухар, ря. **Кухня**—кухня, ні; пекарня, ні. **Кухонный**—кухенний, кухняний, пекарняний.

Кучер—візник, ка; фурман, на; машталір, ра. **Кучерская**—маштарня, ні; фурманська, ої. **Кучерской**—візничий, фурманський, машталірський.

Кушанье (процесс)—I) їда, ди; смакування, ння; їдіння, ння; II) (кушанье)—страва, ви; їжа, жі; потрава, ви; наїдки, дків; їда, ди.

Кушетка—канапка, ки.

Куча—I) купа, пи; (снега)—кучугура, ри; II) багато, сила, ли; тиск, ку; навал, лу.

Л

Лабаз—крамниця, ці; (мучной)—комора, ри.

Лабиринт—лабіринт, ту.

Лаборатория—лабораторія, ії; майстерня, ні. **Лаборатория труда**—лабораторія праці. **Лаборатория физическая**—лабораторія фізична. **Лаборатория химическая**—лабораторія хемічна. **Лаборатория математическая**—лабораторія математична.

Лава—лава, ви; лавка, ки; II) кладка, ки (Гість лави не засидить).

Лавина—лавина, ни; льодозвал, лу; снігова лава.

Лавировать—викеровувати, викерувати, керувати, правити, направляти, лавірувати (Попереду Гамалія байдаком керує).

Лавка—I) лавка, ки; ослін, лону; ослонець, нця; ослінчик, чика; II) крамниця, ці. **Книжная лавка**—книгарня, ні. **Лавчонка**—крамничка, ки. **Лавочный**—крамничний, крамовий.

Лавочник,-ница—крамар, ря; крамарка, ки. **Лавочников**—крамарський, крамарів. **Лавочницын**—крамарчин.

Лагерь—табор, ру; кіш, коша; обоз, зу; стан, ну; таборище, ща (место, где был лагерь). **Стать, расположиться лагерем**—табором, кошем, обозом стати, отаборитися. **Лагерный**—таборовий, обозный.

Лагуна—лиман, ну; намул, лу. **Лагунка**—мазниця, ці.

Лад—I) лад, ду; II) лагода, ди; згода, ди; злагода, ди.

Ладить,-ся—лагодити, ся; ладнати, ся; (с кем)—єднатися, годитися, джуся, дишся, диться; умовлятися (Лагодитися в дорогу. Ладнати наймита). **Дело ладиться**—справа налагоджується. **Он со всеми ладит**—він зо всіма в добрій злагоді. **Не ладят между собой**—між ними нелагода.

Ладный—I) лагідний; II) добрий, гарний. **Ладно**—I) лагідно, в ладу; в злагоді. в згоді; II) добре, гаразд.

Ладонь—долоня, ні. **Бить в ладоши (апплодировать)**—плескати в долоні.

Ладья—човен, вна; дуб, ба.

Лаж—промінне, ого. **Лажный**—промінний (Взяли промінного по 5 коп. з карбованця).

Лазарет—шпиталь, лю. **Военный лазарет**—військовий шпиталь.

Лазать, лазить—лазити, плазувати. **На гору лазить**—вилазити, вилізати, дертися. **С горы слазить**—злізати. **Лазейка**—пролазка, ки; вилазка, ки. **Лазка**—лазіння, ння; повзання, ння.

Лазутчик—пластун, на; вивідач, ча; нишпорка, ки.

Лазурь—I) блакитна фарба, блакит, ту; II) блакить, ти; блакиття, ття. **Лазоревый, лазуревый**—блакитний. **Лазурь берлинская**—берлінський блакит.

Лай—гавкання, ння; гавкотня, ні; брехання, ння. **Лаять**—гавкати, брехати (о собаках).

Лак—лаку, ку. **Лак асфальтовый**—лак асфальтовий. **Лак маслянный** — лак олійний. **Лак спиртовой**—лак спиртовий. **Лак скипидарный**—лак шпигинарний.

Лакировать—лакувати, лощити. **Лакированный**—лакований, лачений. **Лакировка**—лакування ння.

Лакомиться—ласувати (чим), ласуватися (на що) (Давно ласуюся на того коня). **Лакомство** — ласощі, щів; лакітки, ток; легоминки, ок. **Лакомый**—ласий. **Лакомо**—ласо. **Лакомец**—ласун, на; ласій, ія; ласунець, нця, лагоминець, нця. **Лакомка**—ласун, на; ласуха, хи.

Лаконизм—короткомовність, ности; лаконізм, му; короткість, кости; виразливість, вости. **Лаконически**—лаконічно, коротко, виразливо.

Лампа—лямпа, пи; гасник, ка; гасниця, ці. **Поднять, опустить лампу**—підкрутити, прикрутити лямпу. **Ламповщик**

—лямпа́р, ря́; лямпівни́к, ка́. **Лампа керосиновая**—ля́мпа га́сова. **Лампа калильная** — ля́мпа жарова́. **Лампа предохранительная**—ля́мпа охоро́нна. **Лампа переносная**—ля́мпа переносна́.

Ландкарта—ландка́рта, ти.

Ландшафт—ландша́фт, ту; краєви́д, ду; кра́євість, вости.

Ландыш—конва́лія, лії. **Ландышевый**—конвалі́йний.

Ланцет—ланце́т, та; пуща́дло, ла.

Лапа—ла́па, пи; ла́пка, ки (у пло́тников). **В лапу**—в замо́к, в зру́б. **Лапистый**—лапа́тий, лапа́стий. **Лапушка**—зі́ронька, я́сочка. **Лапчатый**—лапа́тий.

Лапоть—лича́к, ка́; личаки́, ів; верзу́н, на́. **Кожаные лапти**—постоли́, ів (пості́л); ходаки́, ів (хода́к); ра́влики, кі́в (легенькие на Подолии). **Шнурки для лаптей**—поворо́зки, зок; воло́ки, ок.

Лапша—ло́кшина, ни; ло́кша, ші. **Резать лапшу**—ло́кшину криши́ти.

Ларец, ларчик—скри́нька, ки; шкату́ла, ли; погребе́ць, бця́ (дорожный). **Ларь**—I) рунду́к, ка́; II) скри́ня, ні (в мельнице).

Ласка—ла́ска, ки; ласка́вість, вости; милува́ння, ння; ми́лощі, ів; голу́блення, ння. **Ласкатель**—ласка́вець, вця; обле́сник, ка. **Ласкательный**—голу́бливий. **Ласкание**—милува́ння, ння; голу́блення, ння; пе́стування, ння. **Ласковый**—ласка́вий. **Ласково**—ласка́во.

Ласкать—голу́бити, пе́стувати, пе́стити, милува́ти; (собак) — ла́щити. **Ласкаться**—ла́стити́ся, ла́щитися. **Ласкательство**—обле́сність, ности; підле́щування, ння.

Ласточка—ла́стівка, ки; ла́стівочка, чки; ла́стівонька, ки; (птенец)—ластівеня́, я́ти; ластів'я́тко, ка. **Ласточкин**—ластів'я́чий, ластівча́ний, ластови́нний.

Латунь—мося́ж, жу; жо́вта мі́дь. **Латунный**—мося́жный.

Латы—па́нцер, ру; тиляги́, ів.

Лафет—лафе́т, та.

Лацкан—одворо́т, ту (в одежде); кля́па, пи.

Лачуга—хати́на, ни; халу́па, пи; (лачужка)—хатчи́на, ни; халу́пка, ки.

Лгать—бреха́ти, шу, шеш, ше; (за другим)—підбрі́хувати; (иногда)—побрі́хувати. **Лганье**—бреха́ння, ння: брехня́, ні; бре́хні, ень. **Распространять ложь**—бре́хні розпуска́ти. **Ложь**—брехня́, ні. **Лгунишка**—брехуне́ць, нця́. **Лгун** — бреху́н, на́; бреха́ч, ча́; плетю́га, ги; підбре́хач, ча. **Лгунья**—брехуха, хи; брехунка, ки; бреха́чка, ки.

Лебедка—I) (птица)—лебі́дка, ки; лебеди́ця, ці; лебі́дочка, чки; II) лебі́дка, ки; коло́ворот, ту. **Паровая лебедка**—парова́ катери́нка, лебі́дка. **Лебединая песня**—оста́ння пі́сня, лебедина пі́сня.

Лебезить—крути́тися, звива́тися, дрібцюва́ти (перед ким), підле́щуватися (до ко́го).

Левкас—гру́нт (грунтова́ фа́рба). **Левкасить**—грунтува́ти.

Левый—лі́вий; (левый в упряжи)—підру́чний. **Левою рукою** — ліво́руч. **Лево**—налі́во, ліво́руч, на ліво́руку, к со́бі. **Левша** — I) лі́ва рука́, ліви́ця; II) ліва́ка, ка; лівша́, ші. **Левизна**—лівизна́, ни́; ліви́ця, ці; лі́вий бік.

Легализация—легаліза́ція, ції; узако́нення, ння. **Легальный марксизм**—лега́льний маркси́зм. **Легальный союз**—лега́льна спі́лка.

Легенда—леге́нда, ди. **Легендарный**—легенда́рний, легендо́вий.

Легкий, легко—легки́й, ле́гко, ві́льний, ві́льно; (о пище) — лэгкостра́вний. **Легок на помине**—про во́вка помо́вка, а во́вк і в ха́ті. **На легкую руку**—на швидку́ ру́ку, аби́ як. **Легкого поведения** (о жен.)—повія, її. **Легковой извозчик**—легкотя́глий візни́к, дріжка́р, ря́. **Легкость**—ле́гкість, кости; легкота́, ти́. **Легонький**—леге́нький. пові́льний. **Легонько** — леге́нько, пові́льно, пово́лі, злеге́нька. **Легохонек, нько**—леге́сенький, леге́сенько. **Легковатый**—поле́гкий, легкува́тий.

Легковерие—легкові́рство, ства; легкові́рність, ности. **Легковерный**—легкові́рний.

Легковесный—легки́й, легкова́гий, легкова́жний.

Легковоспламеняющийся — швидкозапа́льни́й, палки́й.

Легкое—ле́гке, ого. **Легкие**—леге́ні, ів. **Легочный**—леге́невий, легкови́й. **Легочные болезни**—хоро́би леге́неві.

Легкомыслие—легкоду́мство, ства. **Легкомысленный**—легкоду́мний.

Легконогий—легконо́гий.

Легкоплавкий — топни́стий, легкото́пний. топки́й.

Лед—лі́д, льо́ду; кри́га, ги; са́ло, ла. **Ледяной**—льодови́й, крижа́ний. **Ледяная сосулька**—буру́лька, ки. **Ледоход**—скрес льо́ду, льодопла́в, ву.

Леденить—крижни́ти, ледува́ти. **Леденеть**—леде́ні́ти, крижні́ти, ледува́тіти, дубі́ти; (о теле)—холо́нути, кля́кнути (Па́льці закля́кли так, що й узла́ не розвя́жеш).

Ледорез, ледокол—лідоріз, різу; льодолóм, му. **Ледокольня**—лідорізня, ні. **Ледник**—льодóвня, ні. **Ледовитый**—льодовúй. **Ледовщик**—льодовнúк, ка.

Лежалый — злéглий, злéжаний, злéжалий. **Лежалое сукно**—злéгле сукнó. **Лежалый товар** — злéглий, лéжаний крам.

Лежать—лежáти. **Лежание** — лежáння, ння; лéжа, жі (З спаннá не спрáвиш конá, а з лéжі не справиш одéжі). **Лежебок**—лéжень, еня; лéга, ги; легáр, рá; легéйда, ди. **Лежень**—лéжень, еня; легáр, ря. **Лежа**—лéжачи, ліжма, лéгма (Лéжень не хóче робúти, тільки спáти).

Лезвие—лéзво, ва; лéзо, за; гострíй, ïя; жалó, лá (Обýх і лéзо сокúри).

Лезть—лізти, вилáзити, вилізáти, дéртися. **Лезть на четвереньках**—рáчки лізти, рачкувáти. **Лезть к кому, куда**—сíкатися, налáзити.

Лейка—лíйка, ки; (для поливання)—поливáйка, ки (Взяти поливáйку й полúти квітки. Щоб не роззілля́ти переливáючи, візьми лíйку).

Лекарство—ліки, ків; лікáрство, ства; (лéкарство) — лікарювáння, ння. **Лекарственный**—лíковий.

Лекарь—лíкар, ря. **Лекарем быть**—лікарювáти. **Лекарка**—лíкарка, ки. **Лекарев** — лíкарів. **Лекарский** — лікáрський. **Лекарственный**—лíковий.

Лексикон—словнúк, кá; словáр, ря. **Лексикон иностранных слов**—словнúк чужоземних слів.

Лекция—лéкція, ції. **Лекция по украинскому языку**—лéкція з української мóви. **Лекция с благотворительной целью**—лéкція з благодíйною метóю.

Лелеять—леліяти, пéстувати, милувáти, голýбити, блю, биш, бить (Мáти сúна леліяла, сподівáлася пóмочи).

Лемма—лéма, ми; помічнá теорéма.

Лемниската—лемніскáта, ти.

Лен—льон, ну.

Лента—стьóжка, ки; стьóжечка, ки; бúнда, ди; бúндочка, ки; стрíчка, ки; стрíчечка, ки; (для косы)—кіснúк, кá. **Ленточный**—стьожковúй, биндовúй, стрічковúй. **Лента телеграфная**—телегрáфна бúнда. **Лента изолляционная**—іцоляційна бúнда.

Лентонажимный (валик) — биндонатискáльний (вáлець).

Лень—лíнощі, ів; лéдарство, ства; ледáцтво, цтва. **Напала лень**—лíнощі обсíли.

Лениться—лінувáтися, ледащíти, ледарувáти, байдикувáти. **Ленивый**—ледáчий, лінúвий. **Ленивость** — ледáцтво, цтва; лéдарство, ства; лíнощі, ів.

Лепесток—пелю́стка, ки. **Лепестковий**—пелюсткóвий.

Лепетать—лепетáти, белькотíти, белькотáти, лопотíти (Дитúна такé белькóче, що й не розберéш).

Лепетание—лепетáння, ння; белькотáння, ння. **Лепетливый**—лепетлúвий, белькотлúвий. **Лепетун**—лепетýн, нá; лепéтя, ті; белькотýн, нá. **Лепет**—лéпет, ту; бéлькот, ту.

Лепешка (хлебная)—корж, жá.

Лепить—ліпúти, заліплювати, бгáти (тесто). **Лепиться**—I) ліпúтися, зліплюватися; II) тулúтися (Хаткú тулúлися однá колó óдної). **Лепка**—ліпíння, ння; лíплення, ння. **Лепкий**—липкúй, беручкúй. **Лепной**—ліпнúй. **Лепщик**—ліпнúк, кá; ліпáр, рá; ліпáк, кá.

Лепта—лéпта, ти; невелúкий дарýнок; пожéртва, ви.

Лес—ліс, су; лісóк, скá; лісóчок, чка. **Небольшой лес**—гáй, ю; гайóк, кá; гайóчок, чку. **Лес в овраге**—байрáк, ку; байрачóк, чкá. **Лес в долине**—дібрóва, ви; дібрóвонька, ки. **Молодой лес**—молоднúк, кá; молодничóк, чка. **Мелкий лес**—чагáр, рá; чагарнúк, кá; кущí, íв. **Вырубленый лес** — вúруб, бу; зруб, бу; корчí, чів. **Горелый лес**—вúгор, ру. **Большой и густой лес**—пýща, щі. **Нетронутый лес**—нéтря, нéтрі; цілúнний ліс. **Лес, который тянется полосой в поле**—перéлісок, ска. **Лес березовый**—берéзина, ни; березня́к, кá. **Лес дубовый**—дубúна, ни: дубня́к, кá; дубúнка, ки. **Лес боровой**—бір, бóру. **Лес сосновый**—ялúнник, ка. **Лес ольховый**—ольшúна, ни; вільшúна, ни; олішня́к, кá. **Лес лиственный, черный**—листв'яний ліс, листовнúй ліс. **Лес красный, хвойный**—чатúнний, боровúй ліс; бір, бóру. **Девственный лес**—прáліс, су. **Лесок**—лісóк, скá; гайóк, кá; гайóчок, чку.

Лесá—риштувáння, ння; рештóвання, ння; риштýнок, нку (Без риштувáння не мóжна добудувáти будúнку). **Лéса** (рыболовн.)—волосня́, ні; волосíнь, сенú.

Лесенка — драбúнка, ки; драбúночка, чки; схíдці, ців; схóди, дів.

Лесистый—лісúстий, ліснúй.

Лесник, лесовщик—I) ліснúк, кá; карбівнúчий, ого; поберéжник, ка; II) ліснúк, кá: лісовúк, кá. **Лесничий**—ліснúчий, ого.

Лесничество—ліснúцтво, цтва; лісовé господáрство.

Лесоводство—ліснúцтво, цтва.

Лесозаготовительный — лісозаготовчий, лісозаготовний. **Лесозаготовительная часть**—лісозаготовна частина. **Лесозаготовка**—лісозаготовка, ки.

Лесопильня—тартак, ка; лісорізня, ні; драчка, чки. **Лесопильный завод**—тартак, ка.

Лесопромышленник — лісопромисловець, вця.

Лесорубочный—лісорубний. **Лесорубный договор**—лісорубна умова.

Лесосека—дільниця, ці; ділянка, ки.

Лестница, лестничка—драбина, ни; драбинка, ки. **Неподвижная лестница**—сходи, ів; (ступеньки) — східці, дець; ступанка, ки; (боковые части неподвижной лестницы)—поручі, ів; поручні, ів; поруччя, ччя. **Лестничный**—I) драбиновий; II) східцевий, сходовий.

Лесть—лесні, ів; лестощі, ів; лесть, ти; підлещування, ння. **Лестью добиваться, льстить**—лестками підходити, підлазити. **Поддабриваться**—лестю упадати. **Льстить**—лестити, улещати, підлещуватися. **Льстивость**—улесливість, вости; облесливість, вости; лестивість, вости; підлесливість, вости. **Льстец**—лестун, на; улесник, ка; облесник, ка; підлиза, зи; потакач, ча. **Лестный**—I) похвальний; II) лесливий, лестивий. **Лестно**—приємно, похвально.

Летаргия—летаргія, ії; обмирання, ння; замирання, ння. **Летаргический сон**—летаргічний сон.

Летать, лететь—літати, летіти, линути. **Летание**—літання, ння. **Летение**—летіння, ння. **Летчик**—літун, на. **Летучий**—летючий. **Летучесть** — летючість, чости. **Лет**—летіння, ння; льот, ту. **Летом, летком**—літтю, летом.

Лето—літо, та; літечко, ка. **Летом**—літом, улітку, влітi, облітку, літньої доби. **В разгаре лета**—в розповні літа. **Каждое лето**—що-літа. **Летний**—літній. **Л. жилье**—літняк, ка. **Летось**—торік. **Летошній**—торішній.

Лета—вік, ку; літа, літ. **Ваших лет**—вашого віку; вашої доби. **В преклонных летах**—у похилих літах.

Летопись—літопис, су. **Летописатель, летописец**—літописець, сця.

Летоисчисление—літочислення, ння.

Летчик—літун, на.

Лечение—лікування, ння; гоїння, ння. **Лечебный**—лікарський, лікарний. **Лечебница**—лікарня, ні. **Лечебник**—лікарник, ка.

Лечить—I) лікувати, гоїти. **Лечиться**—лікуватися (Я лікуюся у доброго лікаря. Рана гоїться дуже погано); II) лікарювати.

Лечь—лягти; (о многих) — полягти (Курява лягає. Ляглó сонце за горóю, зóрі засіяли).

Леший—лісовик, ка; лісун, на; полісун, на.

Лжец—брехун, на. **Лживый** — брехливий, неправдивий. **Лживость**—брехливість, вости. **Лжесвидетель**—неправдивий свідок. **Лжесвидетельство**—фальшиве свідкування. **Лжесвидетельствовать**—не по праві, неправдиво свідчити на кого. **Лжеприсяга**—кривоприсяга, ги.

Либерал — ліберал, ла; вільнодумець, мця. **Либеральный**—ліберальний, вільнодумний. **Либеральный человек**—вільнодумна людина. **Либеральное правительство**—ліберальний уряд. **Либерализм**—лібералізм, зму.

Либо—або. **Кто-либо**—хто-небудь, абихто, аби-кого, аби-кому. **Какой-либо**—який-небудь, аби-який. **Где-либо**—денебудь, аби-до. **Когда-либо**—коли-небудь, аби-коли. **Куда-либо**—куди-небудь, аби-куди. **Который-либо**—якийнебудь. **Что-либо**—що-небудь, аби-що.

Ливень—злива, ви; ливний дощ; залива, ви (Вчора над селом пронеслась велика злива). **Ливмя лить**—лити як з відра, цюрком лити, обвалом лити.

Лигатура—I) сплавність, ности; лігатура, ри.

Лидер—проводир, ря; лідер, ра. **Лидер партии**—проводир партії, лідер партії.

Лизать—лизати, лизькати. **Лизание**—лизькання, ння. **Лизун**—лизун, на; лизуха, хи.

Ликвидация—ліквідація, ції. **Ликвидировать**—ліквідувати. **Ликвидационный**—ліквідаційний. **Ликвидационная комиссия**—ліквідаційна комісія. **Ликвидационное учреждение**—ліквідаційна установа. **Ликвидационное имущество**—ліквідаційне майно. **Ликвидатор** — ліквідатор, ра.

Ликовать—радіти (чим) тішитися (чим і з чого), веселитися (чим) (Я тобою, пташко, веселюся). **Ликование**—радіння, ння; тішення, ння; весеління, ння.

Лимон—цитрина, ни; лимона, ни. **Лимонный** — цитриновий, цитринний, лимоновий.

Лимфа—пасока, ки. **Лимфатический**—пасоковий. **Лимфатические сосуды**—пасокові жили.

Лингвистика—лінгвістика, ки. **Лингвист**—лінгвіст, та. **Лингвистический**—лін-

гвістичний. **Лингвистический цикл наук**—лінгвістичний цикл наук.

Линейка—лінійка, ки. **Линейный**—лінійний. **Л—ая геометрия**—лінійна геометрія. **Линейный угол**—лінійний кут. **Линейное уравнение** — лінійне рівнення. **Линейное пространство**—лінійний простір, стору. **Линейно-независимый**—лінійно незалежний. **Линейно связанное пространство**—простір лінійно спійний. **Линейный множитель**—лінійний чинник. **Линейное преобразование** — перевір лінійний. **Линейчатая поверхность** — поверхня простолінійна.

Линия—I) лінія, ії; (черта)—риска, ки; II) ряд, ду; лава, ви; III) покоління, ння; IV) (жел.-дор.)—колія, ії; V) смуга, ги. **Пограничная линия**—прикордонна лінія. **Линия восходящая**—поступна, верхобіжна лінія. **Нисходящая л.**—спускна, низобіжна. **Л. железнодорожная** — залізнича колія. **Л. взаимно-перпендикулярная** — л. взаємно-строчова, перпендикулярна. **Л. выпуклая**—л. вигнута. **Л. предельная**—л. гранична. **Л. винтовая**—л. гвинтова, спіральна. **Л. замкнутая**—л. замкнена. **Л. совпадения**—л. збігу. **Л. соединяющая**—л. злучна. **Л. диагональная**—л. косинна, діягональна. **Л. пунктирная**—л. крапкова. **Л. кривизны**—л. кривини. **Л. цепная**—л. ланцюгова. **Л. непересекающиеся**—л. мимобіжні. **Л. объемлемая**—л. обведена, обнята. **Л. центров**—л. осередків. **Л. объемлющая**—л. обвідна, об'ємна. **Л. пересечения**—л. перерізу. **Л. перехода**—л. переходу. **Л. пересекающиеся**—л. перехресні. **Л. горизонтальная**—л. позему. **Л. делящая пополам**—л. половинна. **Л. вспомогательная**—л. помічна. **Л. наклонная**—л. похила. **Л. вертикальная** — л. прямовисна, вертикальна, л. дозему. **Л. параллельная**—л. рівнобіжна. **Л. конечная**—л. скінчена. **Л. непрерывная**—л. суцільна.

Линовать—лініяти, лінувати, графити, флю, фиш. **Линованая бумага**—лінований папір, перу. **Линейный**—I) лінійний; II) колійовий. **Конторы линейные**—колійові контори, контори на колії.

Линять—линяти, облазити, жу, зиш, зить (Карі очі од вітру линяють).

Липнуть—I) липнути; II) чіплятися. **Липкость**—липучість, чости; липкість, кости. **Липкий**—липкий, беркий. **Липец**—липець, пцю.

Лирический—ліричний. **Лирическая поэзия**—лірична поезія. **Лирика**—ліріка, ки.

Лист—I) лист, та, ту; листок, тка; листочок, чка; II) аркуш, ша. **Листообразный**—листуватий.

Листва—листя, тя; гичка, чі; гичка, ки; бадилля, лля. **Лиственный**—листвяний, листяний, листатий (Картоплю викопала та забрала собі, а йому бадилля залишила).

Литавры—котли, ів; таламбаси, сів. **Литаврщик**—довбиш, ша; котляр, ра.

Литейная—ливарня, ні. **Литейщик**—ливарник, ка; ливар, ря. **Литейный**—ливарний. **Л. цех**—ливарний цех.

Литература—письменство, ства; література, ри. **Украинская литература**—українська література, українське письменство. **Художественная литература**—красне письменство. **Литературный вечер**—літературна вечірка. **Литературный сборник** — літературний збірник. **Литератор**—письменник, ка; літератор, ра; (пренебр.)—писака, ки. **Литиздат Ц. К. железнодорожников**—літвидав Ц. К. залізничників.

Лить,-ся—I) лити, ся; сипати, ся; (струей)—дзюрчати. **Литье**—(процесс)—лиття, відливання. **Литой** — виливаний. **Литье** (предмет)—відливок, вка.

Лифт—ліфт, ту.

Лихо (нар.)—лихо.

Лихо (сущ.)—лихо, ха. **Лиходей**—лиходія, я. **Лихоимец**—хабарник, ка; хапун, на. **Лихоимство**—хабарництво, цтва. **Лихоимствовать** — хабарувати, **Лихой**—I) лихий, злий (Лихі собаки); II) завзятий, баский. **Лихой наездник**—завзятий їздець. **Лихой конь**—баский кінь.

Лихорадка—лихоманка, ки; трясця, ці; трясовиця, ці; пропасниця, ці. **Желтая лихорадка**—корчій, я. **Изнурительная лихорадка**—гнітючка, ки. **Лихорадочный**—лихоманський, пропасницький. **Лихорадочная работа**—гарячкова праця, робота.

Лицевать—лицювати, цюю, еш, є (що). **Лицованый**—лицьований, перелицьований. **Лицевой**—лицевий, передній, верхній. **Лицевая сторона**—з лиця, лице, передня сторона.

Лицезреть—бачити.

Лицо—I) лице, ця; обличчя, ччя; вид, ду. **К лицу, не к лицу**—до лиця, не до лиця. **Лицом к селу**—обличчям до села. **Лицом к лицу**—лице в лице, око-в-око, віч-у-віч. **Перемениться на**

лице—зміни́тися на виду́. **Хорош лицом**—га́рний, хоро́ший на виду́, на вро́ду, на ви́гляд; II) осо́ба, би; персо́на, ни. **Знатное лицо**—значна́ осо́ба. **Официальное лицо**—офіція́льна осо́ба. **Частное лицо**—прива́тна осо́ба. **Смотреть на лицо**—вважа́ти на ко́го. **Действующее лицо**—діє́ва осо́ба; III) лице́, ця́; пе́ред, ду. **Лицом**—лице́м. **На лицо**—на лице́, спе́реду. **На лицо, наличными**—гото́вими гріши́ми, готі́вкою. **Все были на-лицо**—всі були́ прису́тні.

Лицовка—лицюва́ння, ння.

Личина—личи́на, ни; машкара́, ри.

Лично—особи́сто, нао́чне, персона́льно. **Лично знать кого**—зна́ти особи́сто.

Личность—осо́ба, би; особи́стість, стости; персо́на, ни.

Личный—особи́стий, персона́льний, осо́бовий. **Личный состав**—персо́нальний, осо́бовий склад. **Стол личного состава**—стіл персо́нального скла́ду. **Личный счет**—особи́стий раху́нок. **Личная обида**—особи́ста кри́вда, обра́за. **Личная ответственность**—особи́ста відповіда́льність. **Под личную ответственность предлагать**—пропонува́ти під особи́сту відповіда́льність.

Лишать,-ся—позбавля́ти, ся; утрача́ти. **Лишить,-ся**—позба́вити, ся; утра́тити, ізбу́тися. **Лишить кого жизни**—позба́вити життя́. **Лишить себя жизни**—само́му собі смерть заподіяти. **Лишиться здоровья**—стра́тити здоро́в'я. **Лишить кого права голоса**—одібра́ти сло́во, позба́вити сло́ва. **Лишиться чувств**—зімлі́ти, зомлі́ти, знеприто́мніти.

Лишек—ли́шки, ків.

Лишение—позба́влення, ння; втра́та, ти. **Лишения**—недоста́тки, зли́дні. **Терпеть лишения**—терпі́ти зли́дні. **Лишение свободы**—позба́влення волі. **Лишиться жизни**—стра́тити, втра́тити життя́. **Лишенный чего**—позба́влений чо́го.

Лишний — ли́шній, за́йвий. **Лишние деньги**—ле́жані гро́ші.

Лишь—тільки, ле́две, ле́дви. **Лишь-бы**—аби́ (А б и́ г р о́ ш і—п р и́ я т е л і з н а́ й д у т ь с я). **Лишь только**—ско́ро. **Собрание началось, лишь только стало темнеть**—збо́ри розпоча́то, ско́ро ста́ло сутені́ти.

Лоб—лоб, ло́ба; чо́ло́, ла́. **Лобок**—ло́бик, ка. **Лобный**—I) лобови́й, чі́льний, чолови́й; II) ка́рний. **Лобное место**—мі́сце ка́ри. Підви́щене мі́сце.

Ловелас—зальо́тник, ка; джигу́н, на́; бабі́й, я́; волоцю́га, ги; дівчачу́р, ра́. **Ловеласничать**—волочи́тися.

Ловец—лове́ць, вця́; мисли́вець, вця. **Ловецкий**—лове́цький, мислі́вський.

Ловить,-ся—лови́ти, ся; хапа́ти, лапа́ти, переймати кого́; (с а к о м л о в и т ь)—сича́ти.

Ловкий—I) мото́рний, спри́тний, хва́тський (Е н е́ й б у в п а́ р у б о́ к м о т о́ р н и й. Х л о́ п е ц ь д о в с ь о́ г о с п р и́ т н и й); II) зру́чний, влу́чний (В і н д а в й о м у́ в л у́ ч н у в і д п о в і д ь). **Ловко**—I) мото́рно, спри́тно; II) зру́чно, влу́чно (В і н с п р и́ т н о с п р а в л я́ є т ь с я з р о б о́ т о ю).

Ловля, ловление—лові́ння, ння. **Лов**—ло́ви, вів.

Ловушка—па́стка, ки; лабе́ти, е́т; ла́пка, ки; ха́пка, ки; сільце́, ця́. **Попасться в ловушку**—попа́стися в лабе́ти.

Логарифм—логари́тм, ма. **Логарифм десятичный (обыкновенный)**—логари́тм десятко́вий (звича́йний). **Логарифм натуральный (Неперовский)** — логари́тм натура́льний (Не́перів). **Логарифм природный**—логари́тм приро́дний. **Логарифм искусственный**—логари́тм шту́чний. **Логарифмика**—логари́тміка. **Логарифмический** — логаритмі́чний. **Логарифмически** — логаритмі́чно. **Логарифмирование**—логаритмува́ння, ння.

Лодка, лодочка—чо́вен, вна; чо́вник, ка; душогу́бка, ки; барка́с, са; ча́йка, ки. **Лодочный**—човно́вий, чове́нний, барка́совий, байдако́вий. **Лодочник**—чове́нник, ка; барка́сник, ка; переві́зник, ка.

Ложа—I) прикла́д, ду; II) (в т е а т р е)—ло́жа, жі.

Ложка—I) ло́жка, ки. **Разливная ложка**—поло́ник, ка; хо́хля, лі; II) ло́патень, тня (с в е́ р д е л). **Ложечник**—ложка́р, ря́. **Ложечный**—ложкови́й.

Лозунг—га́сло, ла. **Боевые лозунги**—бойові́ га́сла. **Коммунистические лозунги**—комуністи́чні га́сла.

Локализировать—локалізува́ти. **Локализація** — локаліза́ція, ії. **Локализация ошибок** (б у х г.)—локаліза́ція по́милок.

Локомобиль—локомобі́ль, ля; парови́й двигу́н, на́.

Локомотив—парови́к, ка́; парові́з, во́зу; локомоти́в, ва.

Локоть—лі́коть, ктя. **Локотной**—ліктьови́й. **Локоток**—лі́ктик, ка.

Лом—I) лом, му; брухт, хту; II) лім, ло́ма; ла́па, пи.

Ломать—I) лама́ти, трощи́ти, щу́, щиш; II) (о б о л е з н и)—трясти́, мня́ти. **Ломаться** — I) лама́тися, трощи́тися; II) виверта́тися, викривля́тися.

Ломбард—ломба́рд, ду. **Городской ломбард** — мі́ський ломба́рд. **Заложить вещи в ломбард**—закла́сти ре́чі в ломба́рд.

Ломить,-ся—лама́ти, ся. **Ломить цену**—гну́ти ці́ну, загина́ти, заправля́ти. **Ломка**—ламання, ння; злі́м, зло́му. **Ломкий**—ламки́й, ламу́чий, крихки́й, крушни́й. **Ломкость**—ла́мкість, кости; кри́хкість, кости; кру́шність, ности.

Ломовой — ломови́й. **Ломовик**—биндю́г, га́; биндю́жник, ка.

Ломоть—ула́мок, мка; скиба, би; ски́бка, ки; кава́лок, лка. **Ломоть хлеба**—окра́єць, скибка хлі́ба.

Лоно—ло́но, на; гру́ди, де́й; пе́рса, перс. **На лоне природы**—на ло́ні приро́ди.

Лопата—лопа́та, ти; (ж е л е з н.)—за́ступ, па; риска́ль, ля. **Лопатка**—I) лопа́тка, ки; заступе́ць, пця; II) (у к о с а р е й)—манта́чка, чки; III) (у к а м е н щ и к о в)—шпа́гля, лі; IV) лопа́тка, ки; окі́ст, ко́сту. **Лопасть**—ло́пать, ти; пелю́стка, ки. **Деревянная лопата**—дерев'я́на лопа́та. **Угольная лопата**—вугляна́ лопа́та. **Железная лопата**—залі́зна лопа́та.

Лопать,-ся—I) ло́пати, ся; трі́скати, ся; лу́скати, ся; ре́пати; II) трощи́ти, же́рти, жеру́, реш, ре. **Лопнуть**—ло́пнути, трі́снути, ре́пнути, лу́снути, розсі́стися.

Лоскутный—клаптя́ний. **Лоскутный ряд**—товку́н, на́; точо́к, чка́.

Лосниться—лисні́ти, ся; вили́скувати, ся. **Лоснеть** — полискувати. **Лоск**—ли́ск, ску; по́лиск, ку; гля́нець, нцю.

Лоскут—кла́поть, птя; шмати́на, ни. **Лоскутья**—кла́пті, тів; шма́ття, ття. **Лоскутник**—I) танди́тник, ка; лахмі́тник, ка; старови́зник, ка.

Лоснистый—лисня́вий, вили́скуватий.

Лотерея—лотері́я, ії; гра́ на ща́стя. **Лотерея-аллегри**—лотері́я-але́грі.

Лоток (в о д о с т о к)—ри́нва, ви; лото́ки, ів.

Лотто—лото́, та́. **Электрическое лотто**—електри́чне лото́.

Лохань, лоханка—ба́лія, ії; цебе́р, бра́; поми́йниця, ці.

Лохмотье—дра́нтя, нтя; лахмі́ття, ття.

Лошадь—кі́нь, коня́; коня́ка, ки. **Верховой конь**—верхови́к, ка́; кінь під верх. **Лошадка**—ко́ник, ка; коня́ка, ки. **Лошадиный**—кі́нський. **Лошадиная сила**—парови́й кінь, кі́нська си́ла.

Лощить—поліру́вати, глянцюва́ти.

Луб—луб, ба; лубо́к, бка́. **Лубяной, лубочный**—луб'я́ний, лубкови́й. **Лубочная литература** — дешева наро́дня кни́жка.

Лудить—лу́дити, цинува́ти, білити. **Лудильщик**—луди́льник, ка; мі́дник, ка; цинува́льник, ка; біля́р, ра́. **Лужение**—луді́ння, ння; білі́ння, ння; цинува́ння, ння.

Лужа—калю́жа, жі; баю́ра, ри; ковба́ня, ні.

Лужайка—лужо́к, ка́; морі́жо́к, жка́.

Лук—I) цибуля, лі; цибу́лька, ки; II) лук, ка; лучо́к, чка. **Луковичный**—цибуле́вий, цибу́льний, цибуля́стий. **Луковица**—цибу́ля, лі; цибули́на, ни; цибу́лька, ки.

Лукавый—I) лука́вий, облу́дний (П р о к л и н а́ ю л у к а́ в у ю д о́ л ю); II) біс, са; нечи́стий, ого. **Лукавство**—лука́вство, ства; хи́трощі, ів; облу́да, ди. **Лукавить**—лука́вити, влю, виш, вить; хитрува́ти.

Луна—мі́сяць, ця. **Фазы луны:** I ч е т в е р т ь—молоди́к; II ч е т в е р т ь—перекрі́й; III ч е т в е р т ь—підпо́вня; IV ч е т в е р т ь—IV квати́ра. **Лунатик**—снохі́дець, дця; снови́да, ди; мі́сячник, ка. **Лунный**—мі́сячний.

Лунь—си́роватень, тня. **Белый как лунь**—бі́лий як молоко́.

Лупить—лупи́ти, облу́плювати, здира́ти, злу́щувати. **Лупленый** — лу́плений, облу́плений, ви́лущений (К о з а́-д е р е з а́ п і в б о́ к а л у́ п л е н а).

Луч—про́мінь, еня; (л у ч и)—промі́ння, ння. **Испускать лучи**—промені́ти. **Лучевой**—про́мінний, промі́не́вий. **Лучезарный**—промени́стий. **Лучеобразный**—променюва́тий. **Лучеиспускание**—промінюва́ння, ння. **Луч световой**—про́мінь світови́й. **Луч тепловой**—про́мінь теплови́й.

Лучший—кра́щий, лі́пший, гарні́ший. **Самый лучший, наилучший**—найкра́щий.

Льгота—пі́льга, ги; вільго́та, ти. **Льготный**—пільгови́й, вільго́тний. **Льготное свидетельство**—пільгове́ свідо́цтво.

Льдина—крижи́на, ни; кри́га, ги. **Льдистый**—льоди́стий, крижа́стий (К р и́ г а к р и́ г у с е́ р е д б і́ г у л а́ м л е, т р о́ щ и т ь).

Льнуть—ли́пнути, припада́ти, тули́тися, горну́тися, пригорта́тися (Й о г о́ л ю́ б л я т ь, в с і д о й о г о л и́ п н у т ь. М о́ к р а з е м л я л и́ п н е д о п л у́ г а).

Льняной—льняни́й, лляни́й. **Льняное масло**—льо́нна олі́я, її. **Льняное полотно**—лляне́ полотно́.

Льстец—лесту́н, на́; лесту́ха, хи; обле́сник, ка; підли́за, зи; підли́зник, ка. **Льстить**—лести́ти, підли́зуватися до кого. **Льститься**—лести́тися. **Льстить себя надеждой**—ма́ти ми́лу наді́ю на що́.

Любвеобильный—велелю́бний, люб'я́чий, по́вний любо́ви.

Любезничать—жениха́тися, лиця́тися, залиця́тися, примиля́тися. **Любезничание**—зальо́ти, жениха́ння, залиця́ння, лиця́ння. **Любезник**—зальо́тник, ка; милу́н, на́.

Любезный—I) люб'язни́й, ми́лий, прими́льний; II) ввічливий, гре́чний. **Любезность**—I) люб'я́зніcть, ности; прие́мність, ности; II) вві́чливість, вости; гре́чність, ности.

Любимец,-ица—улю́бленець, нця; улю́бленка, ки; лю́бчик, ка; лю́бка, ки; коха́нець, нця; коха́нка, ки; (о детях)—мазу́н, на́; мазу́нка, ки. **Любимый**—лю́бий, коха́ний, улю́блений, уко́ханий. **Любушка**—лю́бка, ки; коха́нка, ки; коха́ночка, ки.

Любитель,-ница—люби́тель, ля; -лька, ки; ама́тор, ра; ама́торка, ки; прихи́лець, льця; прихи́лиця, ці; охо́чий (до чо́го). **Любители драматического искусства**—ама́тори драмати́чного мисте́цтва.

Любить,-ся—люби́ти (блю́, биш, бить); люби́ти, ся; коха́ти, ся; милува́ти, ся; жениха́тися.

Любой—яки́й завго́дно. **Любой день**—пе́рший лі́пший день.

Любоваться—любува́ти, ся; милува́ти, ся (з чо́го і чим).

Любовь—любо́в, бо́ви; коха́ння, ння; зако́хання, ння; лю́бощі, щів; лю́бощі-ми́лощі. **По любви**—до любо́ви, до лю́бости (Узя́в жі́ну до любо́ви). **С любовью**—залю́бки́. **Любовь сильнее смерти**—любо́в сильні́ша від сме́рти. **Любовник**—полюбо́вник, ка; полюбо́вниця, ці; коха́нець, нця; коха́нка, нки. **Любодей**—любоді́й, і́я; розпу́тник, ка.

Любознательный—допи́тливий, дові́дливий. **Любознательность**—ціка́вість, вости; допи́тливість, вости; дові́дливість, вости.

Любопытство—ціка́вість, вости. **Любопытствовать** — ціка́витися. **Любопытный**—ціка́вий.

Любостяжание—захла́нність, ности; хапчи́вість, вости; лачи́вість, вости. **Любостяжательный**—захла́нний, хапчи́вий, лапчи́вий.

Люди—лю́ди, е́й. **Людишки**—людці́, і́в. **Людный**—лю́дний, ми́рний. **Людской**—лю́дський, лю́дяний.

Люк (крышка)—ля́да, ди; лазі́я, ії.

Люстра—лю́стра, ри; жирандо́ля, лі.

Лютость—лю́тість, тости. **Лютый**—лю́тий. **Лютеть**—люті́ти, люті́шати.

Лягушка—жа́ба, би. **Большая лягушка**—ропу́ха, хи. **Лягушкин**—жа́бин, жаб'ячий. **Лягушачий**—жа́б'ячий.

Лямка—ля́ма, ми; ля́мина, ни; тягло́, ла́; шлея́, еї.

Ляпис—ля́пис, су; пеке́льний ка́мінь.

Ляшка—стегно́, на́; стеге́нце, нця.

М

Мавзолей—мавзоле́й, ю; мавзоле́ум, му; надгро́бок, бка.

Магазин—магази́н, ну; крамни́ця, ці; скле́п, пу; гамазе́я, е́ї. **Книжный магазин**—книга́рня, ні. **Магазинный**—магазино́вий, склепо́вий, гамазе́йний. **Магазин хлебный**—гамазе́я, е́ї; хлібни́ця, ці. **Магазин оптовый**—гурто́ва крамни́ця. **Магазин текущей продажи**—крамни́ця біжу́чого про́дажу. **Магазин розничной торговли**—роздрібна́ крамни́ця.

Магазинер—магазине́р, ра.

Магиль—ма́голь, лю; ма́гіл, лю. **Маглевать**—маглюва́ти (На шну́рах ві́шана, на ма́глі ка́чана соро́чка).

Магистраль—магістра́ль, ли. **Железнодорожная магистраль**—залізни́чна магістра́ль.

Магистрат—ра́туша, ші; магістра́т, ту. **Магистратура**—магістрату́ра, ри. **Магистр**—магі́стер, стра.

Магический—чарівни́й, чароді́йний, магі́чний. **Магия**—I) ма́гія, ії; чорнокни́зство, ва; II) ча́ри, чар. **Маг**—чарівни́к, ка; маг, га.

Магнетизм—магнети́зм, му. **Земной магнетизм**—земни́й магнети́зм. **Остаточный магнетизм**—оста́нок магнети́зму.

Магнит—магни́т, ту; магне́т, ту; (народн.)--морське́ залі́зо; тягуне́ць, нця́. **Магнитный**—магнито́вий, магнето́вий. **Магнить**—магнетува́ти. **Магнитная индукция**—магнето́ва інду́кція. **Магнитная ось**—магнето́ва вісь. **Магнитная сила**—си́ла магнети́зму. **Магнитная сила полная**—цілкови́та си́ла земно́го магнети́зму. **Магнитная стрелка**—магнето́ва стрі́лка, го́лка. **Магнитная энергия**—магнето́ва ене́ргія. **Магнитное наклонение**—магнето́вий на́хил, накло́нення. **Магнитное поле**—магнето́ве по́ле, ля. **Магнитные свойства тока**—магнето́ві власти́вості то́ка. **Магнит естественный**—приро́дній магне́т. **Магнит искусственный**—шту́чний магне́т.

Магнитить—магнитува́ти, магнесува́ти.

Мазание—мазі́ння, ння; ма́щення, ння; мащі́ння, ння; шмарува́ння, ння.

Мазка—ма́щення, ння. **Мазальщик, -щица**—мазі́льник, ка; мазі́льниця, ці; масті́льник, ка; масті́льниця, ці (Було́ на́йнято де-кі́лька мастільниць, щоб приве́сти ха́ту до поря́дку).

Мазать,-ся—ма́зати, ся; масти́ти, ся; шмарува́ти, ся; квацюва́ти, ся. **Мазаный**—ма́заний, ма́щений, шмаро́ваний (Моїм са́лом та по мені й ма́жуть).

Мазилка—I) квач, ча́; ква́чик, ка; мази́ло, ла; помазо́к, зка́; мази́лка, ки; II) шмарово́з, за; III) маля́р, ра́; квачома́з, за́. **Мазильница**—мазни́ця, ці.

Мазурик—пройди́світ, та; злодія́чка, ки.

Мазь—ма́зь, зи; ма́сть, сти; шмарови́ло, ла; масти́ло, ла. **Мазь для ремней**—мазь на па́си. **Мазь колесная**—коло́мазь, зи.

Маис—кукуру́дза, дзи; пшени́чка, чки.

Май—тра́вень, вня; ма́й, я. **Майский**—майо́вий, травне́вий. **Майский день**—травне́вий день, день тра́вня. **Первомайский праздник** — першотра́вневе свя́то. **Первомайское шествие**—першотра́вневий по́хід. **Первомайский Округ**—Першотра́венська Окру́га. **Первомайск** — Першотра́венське. **Майский жук**—хрущ, щá (ма́йка).

Майонез—драглі́, ґе́ль; холоде́ць, дцю́.

Майорат—майора́т, ту.

Мак—мак, у. **Слепой мак**— (p orientale L)—сліпи́й мак; сліпа́к, ка. **Мак самосейка**—(P. Rocas L)—видю́к, ка́; видю́х, ха́; мачо́к, чку́; зірка́ч, ча́; па́далишний мак.

Маклерить — ма́хлюва́ти, факторува́ти. **Маклерский** — махля́рський, фа́кторський. **Маклерство**—махля́рство, ства; фа́кторство, ства; факторува́ння, ння. **Маклер**—махля́р, ра́; махлі́р, ра́; фа́ктор, ра.

Маковица, маковка—ма́ківка, ки; ма́ківочка, ки; ма́ківонька, ки. **Маковник**—ма́ківник, ка; макови́к, ка́.

Максимум—ма́ксимум, ма; найбі́льше. **Максимальный**—найбі́льший. **Максимальная стоимость**—найбі́льша ва́ртість. **Максимальная подгруппа**—пі́дгру́па максима́льна.

Макулатура—макулату́ра, ри.

Малевать,-ся—малюва́ти, ся. **Малевание**—малюва́ння, ння.

Малейший—наймéнший.

Маленький — мале́нький, мане́нький. **Очень маленький**—мале́сенький, мане́сенький; малі́сінький, мані́сінький, малю́сінький, манюсінький, маню́ній, маню́нький. **Малец**—хло́пець, пця; хло́пчик, ка; хлоп'я́, я́ти; мали́й, о́го; малю́к, ка́; мале́ча, чі.

Маленько—тро́шки, трі́шки, тро́шечки; (немножечко)—трі́ні, трі́сі.

Малина—I) мали́на, ни. **Малинный**—малино́вий. **Малиновка**—I) мали́нівка, ки (наливка); II) очерети́нка, ки (птица); **цвет малиновый**—кармази́новий, малино́вий; II) (притон)—мали́на, злоді́йське кубло́.

Малка—I) шми́га, ги (у столяров); II) мізи́нка, ки; мізи́ночка, ки.

Мало—ма́ло, небага́то, о́маль, о́бмаль, на́бмаль, тро́хи, трі́шки. **Мало-мальски**—ма́ло не ма́ло, скі́льки-не́будь, хоч тро́шки. **Мало-по-малу**—потро́хи, потро́ху, пома́ло, по ма́лу-ма́лу, пово́лі, спроквóлу. **Маловато**—малова́то, небага́то, о́бмаль, зама́ло, омалкува́то. **Малость**—I) ма́лість, лости; мали́зна, ни; II) дрібни́ця, ці; де́щиця, ці; дурни́ця, ці. **Маловатость**—пома́лість, лости. **Маловатый**—малува́тий, пома́лий.

Маловажность — малова́жність, ности; дрібни́ця, ці. **Маловажный**—малова́жний, малозна́чний, малекува́тий. **Маловажно**—малова́жно, малозна́чно, малекува́то.

Маловерие—малові́рство, ства. **Маловерный**—малові́рний. **Маловер**—малові́р, ра; недо́вірок, рка.

Маловесный—легкова́гий. **Маловесность**—легкова́гість, гости.

Маловетрие—мали́й ві́тер.

Маловременность—короткоча́сність, ности; недовгочасо́вість, вости. **Маловременный**—короткоча́сний, недовгоча́сний.

Малодушествовать—спада́ти ду́хом, зневі́рятися, ни́діти. **Малодушный**—легкоду́хий, малоду́шний, зневі́ра, ри. **Малодушие**—легкоду́хість, хости; малоду́шність, ности.

Малоземельный—малоземе́льний. **Малоземелье**—малоземе́льність, ности; малоземе́лля, лля.

Малозначительность—малозна́чність, ности. **Малозначительно**—малозна́чно.

Малоизвестность—маловідо́мість, мости. **Малоизвестный**—маловідо́мий.

Малоимущий—незамо́жний, маломо́жний, маломо́чний. **Комитеты малоимущих крестьян**—Комі́те́ти незамо́жних селя́н. **Малоимущий крестьянин**—незамо́жник, ка.

Малоискусный—недоте́пний. недоте́па, пи; невмі́лий, нездо́льний.

Малокровие—недокро́вність, ности; блідни́ці, ни́ць. **Малокровный**—недокро́вний.

Малолесие—малолі́сся, сся.

Малолетний, малолеток—малолі́тній, малолі́ток, тка; малолі́т, та; недолі́тній; недо́літок, тка (У вдови́ дочка́

р о с л а́ і с и н м а л о л і́ т о к). **Малолетие**—ма́льство, ства; малолі́ття, ття; недолі́тство, ства. **С малолетства**—зма́лку, зма́лечку, з мале́нства, з ма́льства. **Малолетство**—малолі́ття, ття; малолі́тство, ства; недоро́слість, лости; мале́нство, ства.

Малолюдие, малолюдность — малолю́дство, ства; недолю́дність, ности. **Малолюдный**—малолю́дний, нелю́дний.

Маломерный—маломі́рний, недо́мірок, рка. **Маломерность**—маломі́рність, ности; недомі́рність, ности.

Маломощность—малоси́лість, лости; неси́ла, ли. **Маломощный** (ч е л о в е к)—малоси́лий, кво́лий; (м о т о р)—малоси́льний. **Маломощное хозяйство**—малоси́ле господа́рство (І п р о т е́ б е, с т а́ р ч е м а л о с и́ л и й, н і х т о́ й с л о́ в а н е п р о м о́ в и т ь).

Малонаселенность—малонасе́леність, ности; малолю́дність, ности. **Малонаселенный**—малозалю́днений, малонасе́лений.

Малоопытность—мали́й до́свід, малодосві́дченість, ности. **Малоопытный**—малодосві́дчений. **Малоопытный педагог**—малодосві́дчений педаго́г. **Малоопытный агроном**—малодосві́дчений агроно́м.

Малопоместный—дрібноземе́льний, невели́коземе́льний.

Малоприбыльный—малокори́сний, малоприбутко́вий.

Малорослость — низькоро́слість, лости; мали́й зріст. **Малорослый** — низькоро́слий, мали́й, ку́ций, невели́кий на зріст, на ви́ріст; приса́дкуватий.

Малосильный—малоси́лий, маломіцни́й, неду́жий, кво́лий, легкоси́лий. **Малосилие**—малоси́лля, лля; кво́лість, лости.

Малосложный — малоскладни́й. **Малосложное задание**—малоскладне́ завда́ння. **Малосложный механизм**—малоскладни́й механі́зм.

Малосольный—малосо́льний. **Малосольные огурцы**—малосо́льні огірки́.

Малоумный—недоу́мкуватий, недо́умок, мка; пришеле́пуватий недорі́ка, ки (З н ь о́ г о в и́ й ш о в ч о л о в і́ ч и н а п р и ш е л е́ п у в а т и й я к и́ й с ь. С т а р и́ й п р о м о́ в и в: н е д о у́ м и з а́ н а п а с т и́ л и б о́ ж и й р а́ й). **Малоумность**—недо́умство, ства.

Малоупотребительный — маловжи́ваний.

Малоценный—малоці́нний, некошто́вний, низькоці́нний.

Малочисленный—нечисле́нний, малочисле́нний. **Малочисленная группа**—нечисле́нна гру́па. **Малочисленная толпа**—нечисле́нна юрба́. **Малочисленность**—нечисле́нність, ности.

Малый—мали́й, невели́кий. **Малые дети**—дрбні ді́ти. діточки́, чо́к. **Мал мала меньше** (о д е т я х)—одно́ о́дного ме́нше. **Без малого**—тро́хи не, ма́ло не. **Без малого триста лет прошло**—тро́хи не три́ста ро́ків проли́нуло. **Малыш**—мали́й, малю́к, ка́; мален́я, ня́ти; маленя́тко, ка; призе́мок, мка; куца́к, ка́. **Малютка**—дити́нка, ки; дитинча́, ча́ти; немовля́тко, ка; маля́, ля́ти. **Малый безконечно**—безкра́йньо-мали́й. **Малая ось**—мала́ вісь. **Малый круг**—мале́ ко́ло. **Малые скобки**—малі ско́бки, ду́жки.

Мальчик—хло́пець, пця; хло́пчик, ка; хлоп'я́, хлоп'я́ти; хлопча́, а́ти; хлопча́тко, ка; хлопчи́на, ни; хлопча́к, ка́; хлопцю́га, ги; хлопчи́сько, ка; парубі́йка, ки. **Мальчишка**—хлопча́, хлоп'я́, хлопчу́к; (п р е з р и т е л ь н о)—шмарка́ч, ча́. **Мальчуган**—хлопча́, хлопчи́на. **Мальченка**—хлоп'я́, хлопча́, хлопча́тко.

Малярить—маляру́вати. **Быть маляром на ж. д.**—маляру́вати на залізни́ці. **Маляр**—фарб'я́р, ра́; фарба́р, ра́; маля́р, ра́.

Малярия—малярі́я, ії; боло́тяна лихома́нка, нки.

Малярный—маля́рний. **Малярный цех**—маля́рний цех. **Малярная кисть**—щі́тка, ки. **Малярная мастерская**—маля́рня, ні.

Мама, мамка—І) ма́ма, ми; ма́мочка, ки; ма́тінка, ки; ма́тіночка, ки; ма́мця, ці; маму́ня, ні; маму́ся, сі; мату́ся, сі; мату́сенька, ки; не́ня, ні; не́нька, ки; не́нечка, ки; II) ма́мка, ки (к о р м и л и ц а). **Маменькин, мамин**—маму́син, мату́син, не́ньчин. **Маменькин сынок**—мамі́й, мазу́н, мазу́нчик, мамен́я, ня́ти. **Мамкин**—ма́мчин.

Мандат—манда́т, а; дору́чення, ння.

Маневр—мане́вр, ру; мане́ври, ів. **Маневрировать**—маневрува́ти. **Маневрирующий паровоз**—маневрува́льний парово́з, паротя́г.

Манежить—мані́жити, об'ізди́ти, жджаю, жджа́єш (Т р е́ б а щ о-д н я́ с и р и́ ц е ю м а н і́ ж и т и (бить). **Манежиться**—мані́житися; (ж е м а н и т ь с я)—мані́ритися, мані́житися. **Манеж**—мані́ж, не́жу.

Манер, манера—І) мані́р, неру; мані́ра, ри; взір, зо́ру; спо́сіб, собу; чин, ну; роб, бу; штaлт, ту; штиб, бу. **Манерничать**—лома́тися. **Таким манером**—таки́м чи́ном, спо́собом, ро́бом, таким мані́ром (Н а я к и́ й м а н і́ р т и г а д а́ є ш п е р е в е́ с т и ц ю с п р а́ в у?). **На манер**—на взір, на штaлт, **на**

штиб, на манір; II) звичай, ю; поведенція, ії. **Манера**—маніра, ри.

Манжета, манжеты—мінькет, та; манкет, та; манжета, ти; брижжі (зборки на рукавах); рукавчик, чика; чохли, ол, ів. **Манжетный**—мінькетовий, манкетовий, манжетовий, чохляний.

Манипуляция—маніпуляція, ії. **Манипуляция на ключах** (телеграфных)—вправа з ключами, маніпуляція з ключами.

Манить—I) манити (кого), кивати (кому), моргати, махати, (до кого, кому); II) вабити, надити кого. **Манит**—кортить кого: (сильно)—поривае кого.

Манифестация—маніфестація, ії. **Манифест**—маніфест, ту; універсал, у.

Мановение—помах, ху; миг, га.

Манометр—манометр, ра; тискомір, ра. **Манометр тормозный**—гальмівник, ка. **Манометр паровозный**—м. паровізний. **Манометр металлический**—м. металевий.

Мантисса — мантиса, си (дробная часть логарифма).

Манускрипт—рукопис, су; манускрипт, та.

Мануфактура—мануфактура, ри. **Мануфактурный**—мануфактурний. **Мануфактурный товар**—крам, му. **Мануфактурист**—мануфактурник, ка.

Маратель—базграч, ча; партач, ча; квачомаз, за; (о художниках)—богомаз, за; (о поэтах)—віршомаз, за; папіромаз, за. **Марание**—базграння, ння; брудненння, ння; каляння, ння. **Маркий**—мазкий, плямистий, грязький, кальнистий.

Марать,-ся—I) каляти, ся; мастити, ся; брудити, ся; паскудити, ся; II) (письмо)—базграти, дряпати, черкати; (о рисовании)—мазати, ляпати; III) (словами)—ганити, чорнити.

Марганец—марганець, нця. **Марганцовистый**—марганцюватий. **Марганцовый**—марганцевий.

Мариновать—маринувати, межити (Межені осятри до хріну). **Маринад**—межа, жі; межене, ного; маринад, ду.

Марка—марка, ки; квиток, тка. **Почтовая марка**—поштова марка. **Гербовая марка**—гербова марка. **Марочный**—марковий.

Маркировщик—маркировник, ка; значій, ія.

Марксизм—марксизм, му.

Мародер—мародер, ра; здобичник, ка. **Мародерство**—мародерство, ства; здобичництво, цтва.

Март—березень, зня; березіль, лля; марець, рця; март, та. **Мартовский**—березневий.

Маршировать—маршувати, машируваати, штатувати. **Маршировка**—маршування, ння; машируваання, ння; муштра, ри. **Марш!**—гайда, хода, рушай, руш. **Марш**—марш.

Маскировать,-ся—маскувати, ся. **Маска**—маска, ки;наличина, ни; машкара, ри; личина, ни. **Маскарад**—машкарний вечір; машкара, ри.

Масленка—мазничка, ки. **Масленка самосмазывающая** — мазничка самомастильна. **Масленка жестяная**—мазничка бляшана.

Масленный — I) масляний, олійний; II) засмальцьований, заялозений. **Картина нарисована масляными красками**—картину мальовано олійними фарбами. **Замасленая одежда**—засмальцьована, заялозена одежа. **Маслянистый**—маслистий, масткий, олійний (посуда). **Масленица**—маслянка, ки; масничка, ки; масільниця, ці. **Масленки**—маслинки. **Масленица, масленая**—масляна, ної; масниця, ці. **Масленщик**—мастильник.

Масло—масло, ла. **Масло коровье**—масло, ла; маслечко, ка. **Масло деревяное**—олива, ви. **Масло постное**—олія, ії; олій, лію; олійка, ки. **Масло конопляное**—сім'яна олія; сім'яний олій. **Масло купоросное**—(Oleum vetriolium)—вітріоль, олю. **Масло черное, каменное**—нафта, ти. **Масличный**—оливний, маслиновий. **Маслить**—мастити, маслити.

Маслобойный—олійний. **Маслобойня**—олійня, ні; олійниця, ці. **Маслобойка**—олійниця, ці. **Маслобой, маслобойщик**—олійник, ка.

Масляный—см. **Масленный.**

Масса—маса, си; товща, щі; сила, ли. **Масса народа**—сила народу. **Земная масса**—земна товща.

Массивный—масивний, тільчастий, литий; (о металлах)—кутий.

Массировать—масажувати.

Массикот—жовтий глей; масикот, ту.

Массовой—масовий. **Массовое революционное движение**—масовий революційний рух.

Мастер—I) майстер, стра; майстрик, ка; митець, тця. **Веревочный мастер**—мотузяр, ра. **Жестяных дел мастер**—бляхар, ря. **Золотых дел мастер**—злотяр, золотар, ря. **Портняжный мастер**—швець, шевця. **Седельный мастер**—сідляр, ря. **Часовых дел мастер**—годинникар, ря; годинар, ря; дзигармайстер, стра. **Мастер дорожный** — майстер дорожній. **Старший дорожный мастер**—старший (го-

ловний) дорóжній мáйстер; II) мáйстер, стра; мастак, ка; митéць, митця́; тімáха, хи. **Мастер лгать**—чистобрéха, хи. **Мастерица**—майстри́ха, хи; майстри́ня, ні; тімáха, хи. **Швейная мастерица**—швáчка, чки. **Ковёрная мастерица**—кили́мниця, ці.

Мастерить—майструвáти. **Мастерски**—майстéрно, шту́чно, по-мистéцьки. **Мастерский**—I) (к а к о й) майстéрний, шту́чний, мистéцький; II) (ч е й) мáйстровий. **Мастерство** — майстéрство, ства.

Мастеровой—майстрови́й, óго; ремісни́к, кá.

Мастерская—майстéрня, ні; майстрíвня, ні; майстровá, óї; робíтня, ні. **Малярная мастерская**—маля́рня, ні. **Слесарная мастерская**—слюсáрня, ні. **Кузнечная мастерская**—ку́зня, ні. **Сапожная мастерская**—швáльня, ні. **Ткацкая мастерская**—ткáчня, ні; ткáльня, ні. **Портняжная мастерская**—кравéчня, ні. **Столярная мастерская**—столя́рня, ні.

Мастика—I) живи́ця, ці; смолá, ли́; мастúка, ки; II) кит, ту; замáзка, ки. **Мастичный**—мастúковий.

Маститый—мастúтий. **Маститый старец**—повáжний стáрець. **Маститый поэт**—повáжний поет.

Масть—I) масть, ти; (о в о л а х)—ли́сий, му́рий, перíстий, полови́й, попеля́стий; (о л о ш а д я х)—бíлий, булáний, ворони́й, гніди́й, кáрий, дерешувáтий, мишáстий, строкáтий, шпакувáтий; (о г у с я х)—гли́ві, заглúвисті (ж е л т о-с е р ы е); (о к у р а х) — зозуля́сті (р я б ы е).

Масштаб—мíри́ло, ла; масштáб, бу.

Математика—математúка, ки. **Математический**—математúчний. **Математическое упражнение**—математúчна впрáва. **Математический учебник**—математúчний підру́чник. **Учебник по математике** — підру́чник (з) математúки. **Прикладная математика**—прикладнá математúка. **Математика чистая**—чúста математúка. **Цикл математических наук**—цикл математúчних наук.

Материал—матерія́л, лу; матер'я́л, лу; знадíбок, бку; надíбок, бку (х о з я й с т в е н н а я п р и н а д л е ж н о с т ь). **Материалы по изучению (чего)**—матерія́л для ви́вчення (чогó). **Материал строительный**—матер'я́л будівéльний. **Материал горючий**—палки́й; матер'я́л, горю́чий.

Материалист—матеріялíст, ста.

Материальный—матерія́льний. **Материальное положение**—матер'я́льне станóвище, матерія́льний стан. **Тяжелое материальное положение**—скрутнé матерія́льне станóвище, скрутни́й матеріяльний стан.

Материк—I) тверди́й грунт; II) суходíл, дóлу. **Материковый**—суходíльний.

Материя—I) (в е с т е с т в о з н а н и и)—матéрія, ії; річ, рéчи; II) (р а н а х, н а р ы в е)—гній, нóю; пáсока, ки; мазкá, ки́; III) тканúна, ни; ткáнка, ки.

Матерой—I) грунтóвий (о з е м л е); II) (о ж и в ы х с у щ е с т в а х)—кремéзний, здорóвий, дости́глий, дорóслий.

Матица—I) свóлок, ка; свóлочок, чка; II) си́панка, ки (в г о р н е). **Матица белая** (р а с т е н и е) — перéступень, пня.

Матовый—мáтовий, тмя́ний.

Матрац—матрáс, са; сінни́к, кá (н а б и т ы й с е н о м); мáта, ти (с п л е т е н н а я и з с о л о м ы).

Матрикул—матри́кул, ла (з а ч о т н а я к н и ж к а).

Матрица (м а т е м а т.) — мати́ця, ці. **Транспонированная матрица**—мати́ця змінена. **Квадратная матрица**—квадратóва мати́ця. **Прямоугольная матрица**—прямоку́тня мати́ця.

Матрос—матрóс, са.

Матч—матч, чу.

Мать, матерь—мáти, тери; мáтір, тери; мáма, ми; пані-мáтка. **Матерински**—мáтерне, по-мáтериному (люби́ти). **Материнский, матерін**—мáтерній, мáтерин, мáтчин, мату́син, нéньчин. **Материнское наследство**—матери́зна, ни. **Матушка**—мáтінка, ки; пань-мату́ся. **Матушкин**—мату́син.

Махать,-ся—махáти, ся; хитáти, ся; коливáти, ся; мáяти, ся; кивáти, дри́гати (н о г а м и). **Махнуть**—майну́ти, чкурну́ти, почухрáти, дремену́ти. **Махание**—махáння, ння.

Махинация—махінáція, ії; викрутáси, íв.

Маховик—маховé кóлесо; гончáк, кá (в м е л ь н и ц е); пóкрутень, тня.

Маховой—махови́й.

Махорка—махóрка, ки; мархóтка, ки. **Махорочный**—махоркóвий, мархóтний.

Махроветь—повніти, повнíшати (М о я в р о д а—п ó в н а я р о ж а).

Махровый—пóвний, повня́вий.

Мачеха—мáчуха, хи. **Мачехин**—мáчушин.

Мачта—щóгла, ли. **Мачтовый**—щóгловий.

Машина—маши́на, ни. **Машинист**—маши́нник, ка; машини́ст, ста; машини́стий, ого. **Машинный**—машинóвий, до маши́н. **Машинное масло**—олíя до маши́ни, машинóва олíя. **Машинистка** (н а п и ш у щ е й м а ш и н к е)—ма-

шинистка, ки; друкарниця, ці. **Машинист паровозный** — машиніст паровозу. **Машина пишущая** — друкарська машина. **Машина паровая** —машина парова. **Машина высокого, низкого давления** — машина високого, низького тиснення. **Машина пневматическая**—машина пневматична. **Машина электрическая**—машина електрична.

Машинально—механічно, мимохіть.

Маяк—маяк, ка.

Маятник—маятник, ка; маяло, ла; вагадло, ла; хитун, на. **Маятник матем.** —математичний, простий маятник.

Маяться—тинятися, маятися, знемагатися, нудитися, джуся, дишся; світом нудити (Мається як горох при дорозі. Ой не пряди, моя мила, не нудися. Вечір стою, світом нуджу, тебе не видаю. Тиняюсь од села до села).

Мгла—мла, мли; імла, ли; (с мелким дождем)—мряка, ки; (летом, сухая)—юга, ги. **Мглистый**—імлистий.

Мгновение—мить, миті; мент, ту; мах, ху; хвилька, ки. **Мгновенно**—вмить, миттю, вмент, ментом.

Мебель—меблі, ів. **Мебельный**—мебльовий. **Меблировать**—меблювати. **Меблировка**—умеблювання, ння.

Мегера—мегера, ри; фурія, ії.

Мед—мед, меду; медок, дку; (редкий мед)—мід, меду; (без сот)—патока, ки; (с водой)—сита, ти. **Медоварня**—медовня, ні; медоварня, ні. **Медоваренный**—медоварний. **Медовар**—медовар, ра. **Медоватый**—медуватий. **Медовик**—медівник, ка; медяник, ка. **Медовый** —медовий, медяний, медний. **Медоносный** — медоносний, медодайний. **Медоточивый**—солодкомовний, медотечний.

Медальон—медальон, на.

Медведь—ведмідь, медя; ведмедь, медя; медвідь, ведя. **Медведица**—ведмедиха, хи; ведмедиця, ці; медведиха, хи; медведиця, ці. **Большая медведица**—віз, воза. **Малая медведица**—малий віз. **Медвежина**—ведмедина, ни; медвежина, ни. **Медведище**—ведмедюка, ки; ведмедище, ща. **Медвежонок**—ведмедя, яти. **Медвежатник**—ведмедник, ка.

Медвежий—ведмежий, ведмедячий, медвежий, медведячий.

Медиана—медіяна, ни; середня лінія; середбічня, ньої.

Медикамент—ліки, ків; медикамент, ту. **Медико-санитарное управление**—медично-санітарна управа. **Медикосантруд**—медикосанпраця.

Медить—мідити. **Медник**—мідник, ка; мідяр, ра; кітляр, ра. **Медистый**—мідянистий. **Медный**—мідяний.

Медицина—медицина, ни. **Медицинский** —медичний. **Медик**—медик, ка. **Медичка**—медичка, ки.

Медленно—поволі, повільно, помалу, повагом, звольна, покволом, проволоком. **Медленность**—повільність, ности; гаяння, ння; гайка, ки; загайка, ки; баріння, ння; бавіння, ння.

Медленный—(про ходьбу)—повільний, нешвидкий, тихий; (о работе) —забарливий, забарний, гайний, загайний, нешвидкий.

Медлить—длятися, баритися, гаятися, бавитися. **Медлитель, медлительница** —забарний, на; проволока, ки. **Медлительность**—повільність, ности; нешвидкість, кости; гаяність, ности; загайність, ности. **Медлительный**—повільний, нешвидкий, гайний, загайний.

Медный—мідний, мідяний. **Медные деньги**—мідяні гроші, мідяки. **Медная ржа** (сибирка)—мідна іржа, жі; гришпан, на. **Медноплавильный завод** —котлярня, ні. **Медничество**—котлярство, ства. **Меднический**—котлярний, котлярський. **Медный купорос**—мідяний вітріоль, синій камінь.

Медь—I) мідь, ди. **Желтая медь**—жовта мідь, мосяж, жу. **Красная медь**—червона мідь; томбак, ку. **Листовая медь** —мідяна бляха. **Медница**—мідниця, ці. **Медянка** (краска)—мідянка, ки.

Межа—межа, жі; обміжок, жка; обніжок, жка (по бокам нивы); суголов, ва; суголовок, вка; суголовка, ки. (верх поля).

Между, меж—між, поміж, межи, проміж, суміж. **Между себя**—з межи себе; з-посеред себе. **Между тем**—тим часом, проте. **Между прочим**—між иншим. **Межгорье**—межигір'я, р'я. **Межгорный**—межигірний. **Межречье**—межиріччя, ччя. **Междоусобица, междоусобие**—I) усобиця, ці; чвара, ри; II) незгода, ди; колотнеча, чі; колотня, ні; тризня, ні. **Междубровие**—міжбров'я, міжбрів'я, в'я. **Междудействие**—межидія, ії; антракт, ту. **Междукостный**—межикосний. **Междуплечие** — межирам'я, м'я. **Междуреберный**—межиреберний.

Международный—міжнародній, межинародній.

Межевать — межувати, розмірювати, копцювати (викопуючи копці). **Межевание**—межування, ння; розмежу-

ва́ння, ння. **Мелить,-ся**—біли́ти, ся; межівни́к, ка́; мі́рник, ка; ланцю́жник, ка (тянущий цепь). **Межевой**—межеви́й. **Межевая яма**—копе́ць, пця́. **Межник**—міжня́к, ка́; обмі́жок, жка́; су́головок, вка. **Межевые знаки**—межеві знаки́, копці́.

Мел—кре́йда, ди. **Красный мел**—лю́брика, ки. **Мелок**—кре́йдочка, ки. **Меловой**—крейдя́ний. **Меление**—крейдува́ння, ння. **Мелить,-ся**—біли́ти, ся; ма́зати, ся; натира́ти, ся крейдою.

Меланхолия—меланхо́лія, ії; сумни́й на́стрій, рою. **Меланхолический**—меланхолі́йний.

Мелево—мли́во, ва.

Мелен—I) ру́чка (жернова); II) макогі́н, го́ну.

Мелеть—мілі́ти, мілі́шати.

Мелизна—I) дрі́бність, ности; II) мі́лкість, кости. **Мелкота**—I) дрібно́та, ти; II) ма́леч, чи; мале́ча, чі; дробина́, ни́; дрібни́ця, ці; дрі́б'язок, зку; аби́щиця, ці; (кое-что).

Мелиорация—меліора́ція, ії. **Мелиоративные мероприятия** — меліорати́вні за́ходи.

Мелкий—I) дрібни́й, дрі́бен, дрібне́нький, дрібню́ній. **Мелкий скот**—дробина́, ни́; дрі́б, дро́бу; дрі́б'язок, зку; II) мілки́й, мілке́нький, плеска́тий; (о посуде)—пло́ский, плитки́й, плеска́тий, плеско́ватий. **Мелкая печать**—дрібни́й друк. **Мелкий шрифт**—дрібни́й шрифт. **Мелкий кредит**—дрібни́й креди́т. **Мелкое предприятие**—дрібне́ підприє́мство. **Мелкое производство**—дрібни́й ви́ріб, робу; дрібне́ виробни́цтво. **Мелкая буржуазия**—дрібна́ буржуазі́я, ії. **Мелко**—дрі́бно; (о воде)—мі́лко.

Мелководие—мілкові́ддя; мала́ вода́. **Мелководный**—плитки́й, плеска́тий.

Мелкозернистый—дрібнозерни́стий; (о зерне)—замі́ркуватий.

Мелкозубый—дрібнозу́бий.

Мелколиственный—дрібноли́стий.

Мелкопоместный—дрібноземе́льний.

Мелкошерстый—коро́ткоше́рстий.

Мелодия—мело́дія, ії; спів, ву. **Мелодический**—мелоді́йний, співу́чий.

Мелочь—дрібни́ця, ці; дрі́б'язок, зку. **Мелочный** — дрібни́й, дрі́б'язко́вий, дрібни́чий, дріботу́н, на (о людях). **Мелочная торговля**—дрібна́ торгі́вля; торгі́вля на ро́здріб. **Мелочь** (деньги)—дрібні́ гро́ші.

Мель—мілина́, ни́; о́бміль, мели.

Мелькать, мелькнуть—мига́ти, мигну́ти, миготі́ти, мигті́ти, бли́мати, бли́мнути, бли́кати, бли́кнути, шмига́ти, шмигну́ти, шасні́ти, ша́снути. **Мельком**—мигце́м, ми́ттю, шви́дко. **Мелькание**—мига́ння, ння; миготі́ння, ння; бли́мання, ння; бли́кання, ння.

Мельник—ме́льник, ка; мукоме́л, ла; міро́шник, ка; млина́р, ря́. **Мельничиха**—ме́льничка, ки. **Мельников**—ме́льників, міро́шників, міро́шницький, млинарі́в. **Мельнический**—ме́льників, міро́шників, міро́шницький, млина́рський.

Мельница—мли́н, на́; млино́к, нка́; млино́чок, чка. **Мельница с наливным колесом**—корча́к, ка́. **Мельница с подливным колесом**—підспі́дник, ка; підсубі́йник, ника. **Мельница весенняя**—вешня́к, ка́. **Мельница ветряная**—вітря́к, ка́; вітрячо́к, чка́. **Мельница железоковальная**—гама́рня, ні. **Мельница конная**—торча́к, ка́; тупча́к, ка́; ступча́к, ка́. **Мельница крупчатая**—пи́тель, ля; крупча́тка, ки; (для круп)—круподе́рня, ні; дра́ч, ча́; дра́чка, ки. **Пловучая мельница**—наплавни́й млин, на́ (на Днепре); плава́к, ка́ (на Буге Южном); гонча́к, ка́ (на Сейме). **Ручная мельница**—жо́рна, ен. **Сукновальная мельница**—валю́ша, ші. **Лесопильная мельница**—тарта́к, ка́. **Мельничный**—млино́вий. **Мельничный камень**—млино́вий ка́мінь, жо́рна, жо́рен. **Мельничное колесо**—млино́ве ко́лесо, ко́ло.

Мельхиор—мельхіо́р, ру.

Мельчать—дрібні́ти, дрібні́шати, мали́тися, перево́дитися, нікче́мніти (Наро́д де-да́лі все дрібні́шає, його́ господа́рство пере́веве́лось ні на що́. Дух лю́дський все нікче́мніє).

Мельче—I) дрібні́ше; II) мілі́ше, мі́льче.

Мелюзга—мілька́, ки́; мелька́, ки́; мільга́, ги́; мулька́, ки́; му́лявка, ки; (о детях)—мале́ча, чі; дрібно́та, ти; дрі́б'язок, зку.

Мемориал—меморія́л, лу.

Мемуары—мемуа́ри, рів.

Меморандум—мемора́ндум, му.

Мена—мі́на, ни; мінько́а, би́; о́бмін, ну; замі́на, ни; ви́мін, ну. **Меною**—мі́ньки. **Меновой**—мінови́й, обмі́нний, замі́нний. **Меновая запись**—замі́нний лист. **Меняльный**—міня́льний.

Менее—ме́нше. **Менее всего**—найме́нше, що-найме́нше, ме́нше над усе́. **Тем не менее**—одна́к, одна́че, проте́, усе́ таки. **Меньший**—ме́нший, моло́дший.

Мениск—ме́ніск, ску; ко́пула, ли.

Менять,-ся—I) міня́ти, ся; вимі́нювати; обмі́нювати, ся; промі́нювати. **Менять ухо на ухо**—міня́ти та́к на та́к; II) **меняться в лице**—міни́тися, зміня́тися на виду́. **Меновщик**—міня́льник, ка;

міняйло, ла. **Меновщина**—міняння, ння. **Меняло**—міняло, ла; столéчник, ка (меняющий деньги). **Меняние**—міняння, ння; промінювання, ння.

Мера—міра, ри. **В меру, по мере**—до міри, по мірі, помірно. **Не в меру**—не до міри, чéрез край, занáдто. **По мере сил, возможности**—по змóзі. **Сверх меры, через меру**—над міру, нáдто; II) міра, ри; мірка, ки (Насипн мені дві мірки вівсá). **Выдавать мерою**—видавцéм давáти; III) зáходи, ів; спóсіб, собу. **Принять меры**—вжи́ти зáходів, добрáти спóсобу. **Погонная мера**—подóвжня міра. **Меры предосторожности**—зáходи прóти небезпéки. **Меры, принятые вами, нецелесообразны**—зáсоби, що ви їх вжили, недоцільні.

Мережа—ятір, ра; вóлок, ка; мерéжа, жі.

Мереть—мéрти, умирáти.

Мерещиться—I) мріти, мрітися, манячіти, маячіти, бовваніти (Його пóстать здáлеку чуть бовваніла); II) ввижáтися, мріятися. (Ввижáлась їм кáзка яснá), привиджуватися, верзти́ся. (Цілу ніч мені верзлóся кáзна що).

Мерзить—I) ги́дити, джу, диш; II) паску́дити, джу, диш; погáнити, мéрзити. **Мерзкий**—погáний, гидки́й, паску́дний, мерзéнний. **Мерзостный**—гидóтний, мерзосвітний. **Мерзавец**—погáнець, нця; паску́да, ди; мерзóта, ти; ледáщо, ща. **Мерзеть**—погáніти, паску́дитися, мерзéнитися. **Мерзость**—пóгань, ни; паску́дство, ства; гидóта, ти; мерзóта, ти; оги́да, ди.

Мерзнуть—мéрзнути. **Мерзлый**—I) мéрзлий, замéрзлий; II) мерзля́куватий, змерзля́к, ка. **Мерзляк**—змерзля́к, ка; мерзля́к, кá; змерзлю́ха, хи.

Мерзость—мерзóта, ти. **Мерзко**—погáно, ги́дко, мерзóтно.

Меридиан—меридіян, ну; півдéнник, ка. **Меридианная поверхность** — меридіяльнаповéрхня. **Меридиональный**—меридіонáльний, південникóвий.

Мерило—мірево, ва. **Меритель**—міряльник, ка. **Мерщик, меряльщик**—мірник, ка; міряльник, ка; мірчи́к, кá. **Меркость**—мірність, ности. **Меряние**—міряння, ння.

Мерин—кінь, коня́. **Глуп как сивый мерин**—дурни́й як вівця.

Меринос—шпáнка, ки (овца).

Мерить,-ся—міряти, ся; виміря́ти, ся. **Меряться силами**—прóбувати си́ли. **Мерность**—мірність, ности. **Мерный**—мірний.

Меркантилизм—меркантилізм, му; **Меркантильный**—меркантильний.

Меркнуть—мéрхнути, марніти, темніти, тьміти.

Мерлуха, мерлушка—смух, ха; сму́шок, шка (овечий); линтвар, ря (со старой овцы). **Мерлушечий, мерлущий, мерлущатый** — смушкóвий, смушéвий, линтварéвий.

Мероприятие—зáходи, дів. **Практические мероприятия**—практи́чні зáходи.

Мертвець—мрець, мерця́; мертвя́к, кá; мерля́к, кá. **Мертвенность**—I) мéртвість, вости; завмéрлість, лости; мертвя́чість, чости; II) мертвóта, ти; мéртвість, вости. **Мертвенный**—I) мертвóтний, мертвя́чий; II) завмéрлий. **Мертвецкий**—мертвéцький, мрéцький. **Мертвецки пьян**—п'яний як ніч. **Мертвецкая**—трупáрня, ні. **Мертвый капитал**—недохідний капітáл.

Мертвить—мéртвити. **Мертвый**—мéртвий, мéрлий, умéрлий. **Мертвость**—I) мéртвість, вости; II) одубілість, лости; здубліcть, лости. **Мертвительный**—мертвя́чий. **Мертвечина**—мерля́тина, ни; мерлó, лá; стерво, ва. **Мертворожденный**—мерчу́к, кá; мертвонарóджений.

Мерцать—I) миттіти, миготіти, бли́мати, бли́кати. **Мерцание**—миготіння, ння; бли́кання, ння; бли́мання, ння (Зірки́ мигтя́ть собі, блимають. Катанéць бли́мав у зáпічку. Бли́мнув очи́ма на кóго).

Месиво—міси́во, ва; зáмішка, ки. **Месилка**—мішáлка, ки; кописткa, ки. **Месильный**—мішáльний. **Меска**—місіння, ння.

Месить,-ся—міси́ти, ся; вимісювати, ся; вимішувати, ся; замісювати, ся; замішувати, ся. **Месильщик**—міси́льник, ка. **Месильница**—міси́льниця, ці.

Местечко—I) містéчко, чка; місти́на, ни; місти́ночка, чки; місци́на, ни; II) (поселение)—містéчко, чка. **Местность**—місцéвість, вости; місце, ця. **Местность холмистая**—горби́.

Мести—мести́, мету́, теш, тé; замести́.

Меститься—місти́тися, щуся, стишся. **Местить**—місти́ти, щу́, стиш.

Местный—місцéвий, краєви́й. **Местный Комитет**—місцéвий комітéт (місцком). **Местные организации**—місцéві організáції. **Местные кредиты**—місцéві креди́ти. **Местные средства**—місцéві кóшти, зáсоби. **Власть на местах**—влáда на місця́х.

Место—місце, ця; місти́на, ни; місци́на, ни. **В одно место**—до гу́рту, до ку́пи. **В другом месте**—де-и́нде. **Во всех местах**—скрізь, по всіх усю́дах. **До этого**

места—до́ти, досю́ди, по́ти, до цьо́го мі́сця. **Защищенное место**—за́хисток, стку; за́тишок, шку. **К месту (кстати)**—до ре́чи; (в разговоре). **Местами**—де-не-де, місця́ми. **Место битвы**—бо́їще, ща; бойо́вище, ща. **Место проезда**—проїзд, ду; пере́їзд, ду; прогі́н, го́ну. **Место в тени**—за́тінок, нку; холодо́к, дку. **Место для поселения**—се́лище, ща; се́льбище, ща. **На месте преступления**—по гаря́чому вчи́нку. **Не у места**—не до ре́чи, не до ла́ду; не го́же. **Ни с места**—а ні ру́ш, а ні з мі́сця. **Новозаселенное место**—новосе́лиця, ці. **Открытое место**—голоте́ча, чі; бе́лебень, бня. **По местам**—на мі́сце. **Укрытое место**—за́куток, тка; схо́ванка, ки. **Усадебное место**—гру́нт, ту; сади́ба, би. **Отхожее место**—відхі́дник, ка; відхі́док, дку; II) поса́да, ди. **Ехать на место**—їха́ти на поса́ду; III) паку́нок, нка; клу́нок, нка. **Место действия**—мі́сце вчи́нку, поді́ї. **Место мягкое**—мі́сце м'я́ке́. **Место жесткое**—мі́сце тверде́, жорстке́. **Место для сидения**—мі́сце сиді́ти. **Место для лежания**—мі́сце лежа́ти. **Место спальное**—мі́сце спа́льне. **Место платежа**—мі́сце ви́плати.

Местоблюститель—засту́пник, ка; намі́сник, ка.

Местожительство—жи́тло, ла; жи́тлище, ла; мі́сце прожива́ння; домі́вка, ки; ме́шкання, ння; мі́сце пробува́ння.

Местоимение—заї́ме́нник, ка; займе́нник, ка.

Местоположение—місце́вість, вости; мі́сце, ця.

Местопребывание—мі́сце перебува́ння.

Месторождение—I) мі́сце наро́дження; ро́дина, ни; мі́сце уро́дин; II) (металлов, минералов)—по́клади, ів; родо́вище, ща; (глины)—гли́нище, ща; (извести)—вапня́рка, ки; (мелу)—крейдя́нка, ки; (соли)—солони́ця, ці; солони́ще, ща.

Месть—по́мста, ти.

Месяц—мі́сяць, ця. **Молодой месяц**—молоди́к, ка. **Месяц на ущербе**—щерба́тий мі́сяць. **Месячный**—мі́сячний. **Месячная отчетность**—мі́сячна звітність, мі́сячне звідо́млення, справо́здання.

Мета, метка—зна́к, ку́; мі́тка, ки́; за́значка, ки; ви́значка, ки; (нарезанная)—карб, бу; (выжженная)—тавро́, ра.

Металл—мета́л, лу; мета́ль, лю. **Металлический** — металі́чний; (относящийся к металлу)—метале́вий; (из металла сделанный)—метальо́вий. **Металловидный**—металува́тий, металоподі́бний. **Металлоплавильная печь**—гама́рня, ні.

Металлообрабатывающий — металооро́бний. **Металлообрабатывающая промышленность**—металообро́бна проми́сло́вість, вости.

Металлургия—металу́ргія, ії; гама́рство, ства; мета́льництво, цтва. **Металлургический**—металургі́йний, гама́рний.

Метаморфоза—метаморфо́за, зи; перео́браз, зу; видозмі́на, ни. **Метаморфозный**—метаморфо́зний.

Метан—боло́тяний газ; мета́н, ну.

Метать,-ся—ки́дати, ся; бо́рсатися, ге́дзкатися. **Метать взор**—ки́дати, скида́ти о́ком. **Метать жребий**—бра́ти, ки́дати же́реб. **Метать петли**—обкида́ти пе́тлі. **Метать стрелы**—пуска́ти стрі́ли. **Метать икру**—те́ртися. **Метать громы**—мета́ти гро́ми; ду́же се́рдитися. **Метание**—кида́ння, ння. **Метальный**—метни́й, кида́льний.

Метафизика—метафі́зика, ки. **Метафизическое мировоззрение**—метафізи́чний світо́гляд, ду.

Метафора—мета́фора, ри. **Метафорический**—метафори́чний.

Метациклический—метациклі́чний. **Метациклическая функция**—метациклі́чна фу́нкція. **Метациклическая группа**—метациклі́чна група.

Метелка—I) міте́лка, ки; ві́ничок, чка; II) (у тростника)—куни́ця, ці; ку́ня, ні; (у проса)—во́лот, та; воло́ття, ття. **Метельный**—мітло́вий.

Метла—мітла́, •ли́; (старая)—дряпа́к, ка́; дерка́ч, ча́. **Метлообразный**—мітла́стий. **Метловище** — мі́тлище, ща; мітло́висько, ка. **Метение**—мети́ння, ння; заміта́ння, ння; підміта́ння, ння.

Метель—мете́лиця, ці; завирю́ха, хи; хуртови́на, ни. **Метельный**—мете́лишний, хуртови́нний, завірю́шний. **Метельные заносы**—заме́ти, тів.

Метеорология—метеороло́гія, ії. **Метеорологическая станция**—метеорологі́чна ста́нція.

Метить—I) мі́тити, чу, тиш; значи́ти, чу́, чи́ш; таврува́ти, карбува́ти, штемпува́ти; II) лу́чити, ці́лити, націля́тися.

Меткий—влу́чний, ці́лкий, мітки́й, влуча́к, ка́. **Метко**—влу́чно. **Меткость**—влу́чність, ности; влучли́вість, вости.

Метнуться—метну́тися, ки́нутися, шатну́тися. **Мечется как угорелая кошка**—бі́га як ошпа́рений, кру́титься як му́ха в окро́пі, як посо́лений.

Метода, метод—спо́сіб, собу; мето́да, ди; доро́га, ги; шлях, ху. **Методический**—методи́чний. **Методика**—мето́дика, ки. **Методически**—методи́чно. **Метод двой-**

ной записи—мето́да подві́йного за́пису. **По методу**—за мето́дою. **Метод преподавания**—ме́тод ви́кладу, викла́дання. **Метод сравнения**—ме́тод порі́внення, зрі́внення. **Метод логарифмический**—ме́тод логаритмі́чний. **Метод геометрических мест**—ме́тод геометри́чних мі́сць. **Метод обратности**—ме́тод інверзі́йний, обе́рнення. **Метод трансформационный**—ме́тод трансформаці́йний, пере́тво́ру. **Метод подобия**—ме́тод поді́бности. **Метод параллельного пересечения**—ме́тод рівнобі́жного перене́сення. **Метод вспомогательных фигур**—ме́тод помі́чни́х фігу́р.

Метонимия—метоні́мія, ії.

Метр—метр, тра. **Метрический**—метри́чний. **Метрические меры**—метри́чні мі́ри. **Метрическая система**—метри́чна систе́ма. **Метрическая запись**—метри́чний за́пис. **Метрика**—ме́трика. **Метрическое свидетельство**—метри́чне сві́доцтво.

Метранпаж—метранпа́ж, жа.

Метр д'отель—дворе́цький.

Мех—І) хутро́, ра́; сму́шок, шка (с ягнят). **Подбивать, подбить мехом**—хутрува́ти, хутри́ти; ІІ) мі́х, ха (кузнечий); ІІІ) бурдю́г, га́ (для вина). **Меховой** — І) хутря́ний, смуше́вий; ІІ) міхо́вий, бурдюго́вий. **Меховщик**—кожуха́р, ря́; кушні́р, ра́; хутра́р, ра́. **Меховщичий**—кушні́рський, кожуха́рський. **Мехоноша**—міхоно́ша, ші.

Механизм—механі́зм, зму́; будо́ва, ви; спра́ва, ви; снасть, сти. **Механизм часов**—механі́зм годи́нника. **Сложный механизм**—складни́й механі́зм, складна́ будо́ва, складна́ машине́рія. **Механизм выборов заключается**—спра́ва ви́борів полягає.

Механик—меха́ник, ка. **Старший механик**—ста́рший меха́ник, головни́й меха́ник. **Механик паровозного цеха**—меха́ник парово́зного це́ха.

Механика—меха́ніка, ки. **Механический**—механі́чний. **Механически**—механі́чно. **Механические приборы**—механі́чне прила́ддя. **Механический цех**—механі́чний цех. **Механическая работа**—механі́чна пра́ця (робо́та). **Механическая смесь**—механі́чна мішани́на. **Механическое соединение** — механі́чна сполу́ка. **Механический эквивалент теплоты**—механі́чний рівнозна́чник тепла́.

Меценат—мецена́т, та; доброчи́нець на́уки й мисте́цтва.

Меченный—позна́чений, таврo̓ваний. **Мечение**—таврува́ння, ння; значі́ння, ння.

Мечта—І) мрі́я, рії; ма́рево, ва; мана́, ни́; ма́нія, нії; ІІ) ма́рево, ва; мара́, ри́. (страшная). **Мечтание**—мрі́яння, ння; марі́ння, ння. **Мечтатель**—мрі́йник, ка; мрі́єць, ця; химе́рник, ка. **Мечтательность**—мрі́йність, ности; химе́рність, ности. **Мечтательный**—мрі́йний, химе́рний.

Мечтать—мрі́яти, ма́рити, химе́рити; (безличн.)—роїтися (Йому́ в голові́ буде́ роїтися, що вона́ не рі́вня йому́).

Мешалка—копи́стка, стки; ви́лочка, чки; ві́ничок, чка.

Мешать—І) міша́ти, змі́шувати (що); ІІ) перебива́ти (кому́ що, кому́ в чім); шко́дити, заважа́ти, перешкоджа́ти, на перешко́ді става́ти, перебаранча́ти. **Мешаться**—І) міша́тися, плу́татися, збива́тися; ІІ) втруча́тися, встрява́ти, вплу́туватися; ІІІ) божеволі́ти, з глу́зду збива́тися.

Мешкать—га́ятися, бари́тися, ба́витися. **Мешкание**—га́яння, ння; ба́ріння, ння; ба́влення, ння.

Мешок—мішо́к, шка́; міше́чок, чка; (большой)—ла́нтух, ха; (небольшой мешок)—то́рба, би, торби́на, ни; (двойной)—сакви́, ко́в; сакі́вки́, во́к; баса́ги, ів. **Мешетчатый**—мішечко́вий. **Мешечный**—мішко́вий, ланту́хо́вий, торбинко́вий. **Мешконосец**—міхоно́ша, ші.

Мещанин,-нка—міщани́н, на; міща́нка, ки. **Мещанишка**—міщанчу́к, ка. **Мещанский** — міща́нський. **Мещанские предразсудки** — міща́нські забобо́ни. **Мещанство**—міща́нство, ства.

Мзда—І) нагоро́да, ди; запла́та, ти; ІІ) ко́ристь, сти; зиск, ску. **Мздоимец**—здирник, ка; хапу́н, на; хаба́рник, ка. **Мздоимство**—здирство, ства; хаба́рство, ства.

Миазма—мія́зма, ми; злоповітря, ря.

Миг—мент, ту; мах, ху; мить, ти. **Мигом**—ми́ттю, ме́нтом, ду́хом, ма́хом, вмент, вмить, вмах.

Мигать—мига́ти, бли́мати, морга́ти, клі́пати, лу́пати. **Мигать глазами**—клі́пати очи́ма (от усталости); лу́пати очи́ма (от неловкости). **Мигание**—мига́ння, ння; морга́ння, ння; бли́мання, ння; лу́пання, ння. **Мигач**—мигу́н, на; моргун, на́; кліпко́, пка; морґу́ха, хи.

Мизантроп—відлю́дник, ка; відлю́да, ди; бе́злюдок, дка; мізантро́п, па. **Мизантропический**—відлю́дний, мізантропі́чний.

Мизерность—мізе́рність, ности; мізе́рія,

її. **Мизерный**—мізе́рний, ми́ршавий, злиде́нний.

Мизинец—мізи́нець, нця; мізи́нок, нка.

Микроскоп—мікроско́п, па.

Микстура—мікстýра, ри; мішани́на, ни.

Милитаризм—мілітари́зм, му.

Милиция—міліція, її. **Милиционер**—міліціоне́р, ра.

Миллион—мільйо́н, на. **Миллионер**—мільйоне́р, ра; мільйо́нник, ка; мільйо́нщик, ка.

Миловать,-ся—милува́ти, ся; голýбити, ся, пести́ти, ся. **Милова́ние**—милува́ння, ння; голýблення, ння. **Миловидный**—милови́дний, гарнови́дний, гарне́нький.

Миловать—ми́лувати, ми́лість кла́сти. **Милование**—ми́лування, ння; поми́лування, ння. **Милосердие**—милосе́рдя, дя; милосе́рдність, ности; ла́ска, ки. **Оказать милосердие**—зроби́ти ла́ску комý. **Милосердный**—милосе́рдник, ка; милосе́рдний, ласка́вий.

Милость—ми́лість, лости; ла́ска, ки; добродíйство, ва. **Милости просим**—про́симо, про́симо до госпо́ди. **Сделайте милость**—бýдьте ласка́ві. **Милостивый**—милости́вий, ласка́вий. **Милостивец**—ласка́вець, вця; ми́лосник, ка; добро́дій, я. **Милостиня**—ми́лостиня, ні. **Милостивый государь**—шано́вний добро́дію, високопова́жний добро́дію.

Милый—ми́лий, лю́бий, коха́ний, лю́бчик, ка; коха́нець, нця. **Милая**—ми́ла, ої; лю́ба, ої; лю́бка, ки; коха́нка, ки; милода́нка, ки. **Миленький**—миле́нький, любе́нький. **Милехонек**—миле́сенький, любе́сенький. **Милашка**—лю́бчик, ка; лю́бка, ки. **Милочка, милуша**—ми́ла, ої; миле́нька, кої; милю́ня, ні; лю́бка, ки; лю́бонька, ки; любýня, ні. **Милеть**—мили́ти, мили́шати, кра́щати.

Мимика—міміка, ки; миги́, гів. **Разговаривать мимикою**—говори́ти на мига́х. **Мимический**—Мімічний.

Мимо—повз, ми́мо, біля́, побі́ля, проз, попри́, геть (Доро́га йшла́ геть поза село́м). **Мимолетный**—скороминýчий, швидкоминýчий, бистроплинний. **Мимоходом**—мимохідь, по доро́зі, на́вертом, хватко́м. **Мимоездом**—мимоїздом, проїздом, по доро́зі.

Мина—І) міна, ни; підкіп, ко́пу; тайни́к, ка́; ІІ) ви́раз, зу; ви́гляд, ду; міна, ни. **Минер**—підко́пник, ка; мінни́к, ка́. **Минный**—мінний, мінови́й, підкіпний, тайнико́вий. **Мину заложить**—заложи́ти міну, знаря́д. **Мины строить**—криви́тися.

Минарет—мінаре́т, ту, та.

Миндаль—мигда́ль, лю. **Миндальный**—мигда́левий. **Миндалевидный**—мигдалюва́тий. **Миндалевидные железы**—мигдалюва́ті зало́зи.

Минерал—мінера́ль, лю; крýшець, шця; копали́на, ни. **Минеральный**—мінера́льний. **Минеральное топливо**—мінера́льне па́ливо.

Миниатюра—мініятю́ра, ри; дрібноо́браз, зу. **Миниатюрный**—дрібню́ній, мініятю́рний.

Министерство—міністе́рство, ва. **Министр**—міністр (стер), тра.

Миновать, минуть,-ся—мина́ти, ся; минýтися, обмина́ти, обминýти, омина́ти, оминýти, помина́ти, поминýти, промина́ти, проминýти. **Минование**—скі́нчення, ння; промина́ння, ння; мина́ння, ння. **Минувший**—минýлий. **По миновании надобности**—як мине́ потре́ба, як не тре́ба бýде.

Минор—(мат. терм.)—підви́значник, ка; міно́р, ра. **Главный минор**—голо́вний підви́значник. **Дополнительный минор**—додатко́вий підви́значник. **Минорный**—міно́рний, жалі́бний.

Минус—мíнус, са.

Минута, минутка—(мат. теорема)—минýта, ти; мінýта, ти; хвили́на, ни; хви́ля, лі; хви́лька, ки; хвили́нка, ки; хвили́ночка, ки. **На минуту, на минутку**—на хви́лю, на хвили́нку, на часи́нку. **Минутный**—минýтний, хвиле́вий, хви́льний, хвили́нний.

Мир—І) мир, ру; зго́да, ди; лад, дý; зла́года, ди; ІІ) світ, ту; ІІІ) (народ)—мир, ру. **Миролюбие**—миролю́бство, ва; лагі́дність, ности. **Миролюбивый**—миролю́бний, тихоми́рний. **Мировщик**—миротво́рець, рця (Хто бýде ми́ром управля́ти. Прихо́дило до ха́ти ми́ру—хто хо́тів. На при́стані ми́ру тако́го, що страх). **Ходить по миру**—з то́рбами ходи́ти, старцюва́ти. **Не от мира сего**—не сьогосві́тній.

Мираж—ма́рево, ва; ома́на, ни; міра́ж, жу.

Мирволить—потура́ти, потака́ти.

Мириада—бе́зліч, чи; тьма, ми́.

Мирить,-ся—мири́ти, ся; годи́ти, ся (кого́, з ким); ладна́ти, ся; ла́годити (що). **Мирение** — мирі́ння, ння; ми́рення, ння; ла́гожіння, ння (Він з бра́том ладна́є. Як його́ ладна́ти чо́рне з бі́лим. Ла́годити сва́рку. Ми тут сваримо́сь і ми́римось. Ви́дно, яке́ бýде мирі́ння: сьогóдні ми́ремось, а за́втра зно́ву те са́ме).

Мирно—ми́рно, тихоми́рно. **Мирный**—ми́рний, тихоми́рний. **Мирные отно-**

шения—су́мир, ру; зго́да, ди; зла́года, ди. **Мировая**—мирова́, ӧї; поми́рна, ної. **Мировой**—мирови́й.

Мировоззрение—світо́гляд, ду. **Социалистическое мировоззрение**—соціялісти́чний світо́гляд.

Мировой—світови́й. **Мироздание**—світобудо́ва, ви; світотво́рення, рення; створі́ння сві́та.

Миросозерцание—світо́гляд, ду. **Миросозерцательный**—світогля́дний.

Мироустройство—світобудо́ва, ви; світо́лад, ду. **Миростроитель**—світобудівни́чий.

Мирянин,-нка—I) миряни́н, на; мирянка, ки; II) громадя́нин, на.

Миса, миска—ми́ска, ски; ми́сочка, чки; полу́мисок, ска.

Мистицизм—місти́чність, ности; містици́зм, зму. **Мистический**—місти́чний.

Митинг—мі́тинг, гу; ві́че, ча. **Митинговый**—мітинго́вий.

Миткаль—мітка́ль, лю; пе́ркаль, лю. **Миткалевый**—перкале́вий.

Миф—міт, ту. **Мифология**—мітоло́гія, гії. **Мифологический**—мітологі́чний. **Мифический**—міти́чний. **Мифолог**—міто́лог, га.

Мишень—ціль, ці́ли; мета́, ти́ (Я т і л ь к и о д н о́ м а в н а м е т і́—ш в и́ д ч е с к і н ч и т и с п р а́ в у. І з л у́ к а м і т к о в ц і л ь с т р і л я́ л а).

Мишура — сухозло́тиця, ці; сухозлі́тка, ки; позлі́тка, ки; шуми́ха, хи.

Младенец—дити́на, ни; дити́нка, ки; немовля́тко, ка. **Младенческий**—немовля́чий, дити́нський, дити́нячий. **Младенчество**—немовля́чий вік, дити́нство, ства; ма́льство, ства. **С младенчества**—зма́льку, зма́льства, зма́лечку.

Млеконосный—молокода́йний. **Млекопитающий**—ссаве́ць, вця; молокоссу́чий. **Млечный**—моло́чний. **Млечный путь**—чума́цький шлях, доро́га, моло́чна доро́га.

Млеть—млі́ти, (в)умліва́ти, зомліва́ти.

Мнемоника—мнемо́ніка, ки; полі́пшення пам'яти. За́сіб запам'ята́ти що. **Мнемонический**—мнемоні́чний.

Мне—мені́. **Меня**—мене́. **Мною**—мно́ю. **Во мне**—на мені́, в мені́. **Мне предъявлено обвинение**—мені́ пред'я́влено обвинува́чення. **Мне запрещено**—мені́ заборо́нено. **Мне причитается**—мені́ нале́жить. **Мне разрешено**—мені́ дано́ до́звіл, мені́ дозво́лено. **Мне стало известно, что...**—мені́ ста́ло відо́мо, що... **Мне все равно**—про ме́не, мені́ байду́же. **Мне теперь не время**—не ма́ю часу, ні́коли мені́. **Мною возбуждено ходатайство**—я клопочу́ся, я пору́шую.

Мнение—ду́мка, ки; га́дка, ки; зда́ння́, ння́; по́гляд, ду. **По моему мнению, я того мнения**—на мою́ ду́мку, як на ме́не; (н а м о й в з г л я д)—на мій по́гляд. **Собственное мнение** — вла́сна ду́мка.

Мнимый—га́даний, уда́ний, уда́ваний, ви́гаданий, уя́вний, неді́йсний. **Мнимое количество**—уя́вна кі́лькість. **Мнимое число**—уя́вне число́. **Мнимый фокус**—уя́вний, неді́йсний фо́кус.

Мнительный—поми́сливий, невпе́внений; підозрі́ливий. **Мнительность** — поми́сливість, вости; підозрі́ливість, вости.

Мнить,-ся—гада́ти. **Мниться**—здава́тися (М е н і́ з д а є́ т ь с я, щ о ц е в с е т і́ л ь к и д л я ч у ж о́ г о о́ к а р о́ б и т ь с я).

Много—бага́то, бага́цько, чима́ло, багате́нько, си́ла, страх, гурт, тиск, до ли́ха, до ка́та (І х т а м б у л о́ с т р а х я к о́ г о. Т а м ї х б у́ л о д о к а́ т а, д о л и́ х а. У м е н е́ є ч и м а́ л о к н и ж о́ к). **Во многом**—бага́то в чім. **Многим кажется**—багатьо́м, бага́то де́-кому здає́ться. **По многим причинам**—з багатьо́х причи́н. **Многонько**—багате́нько, чима́ло.

Многобрачие — многошлю́бство, ства. **Многобрачний**—многошлю́бний. **Многоженство**—многожо́нство, ства. **Многоженец**—многожо́н, на; многоже́нець, нця.

Многоводие—многові́ддя, ддя; по́відь, віди; по́вінь, віни; по́вна вода́. **Многово́дний**—многово́дий, бага́тий на во́ду, повново́дий.

Многоглаголивый—велемо́вний, розмо́вистий, балаку́чий, балакли́вий. **Многоглаголание**—велемо́вність, ности. **Многогласный**—многоголо́сий.

Многоглазый—многоо́кий.

Многогранник—многості́нник, ка. **Многогранник замкнутый**—многості́нник зі́мкнений. **Многогранник выпуклый** — многості́нник опу́клий. **Многогранник правильный**—многості́нник пра́вильний. **Многогранник незамкнутый** — многості́нник незі́мкнений, розі́мкнений, одве́ртий.

Многогранный—многості́нний грани́стий, гранча́стий. **Многогранный угол**—многості́нний кут.

Многодетный—бага́тий на ді́ти.

Многоземельный—велико́земе́льний.

Многознаменательный — многозна́чний, велико́зна́чний.

Многозначительность — многозна́чність ности. **Многозначительный** — много-

зна́чний, вели́козна́чний. **Много значит**—бага́то ва́жить.
Многозначный—многоци́фровий.
Многоколенный—колі́нчастий, многоколі́нний.
Многократность—многоразо́вість, вости; кількаразо́вість, вости. **Многократный**—многоразо́вий, кількаразо́вий.
Многокровный — крови́стий, крива́вистий.
Многолетний — довголі́тній, великолі́тній, кількалі́тній. **Многолетие**—многолі́ття, ття.
Многолиственный—ряснoли́стий, листа́тий. **Многолепестный** — многопелюстко́вий.
Многолюдный—велелю́дний, великолю́дний, лю́дний. **Многолюдность**—велелю́дність, ности. **Многолюдие**—велелю́дність, ности; вели́ка, лю́дність (І день і ніч пла́чу на розпу́ттях велелю́дних. Хай вознесу́ть його́ в грома́ді велелю́дній).
Многоног—стоно́га, ги.
Многообразный—різноманітний, розмаї́тий. **Многообразно**—різноманітно, розмаї́то.
Многоплодный—родю́чий, плодю́чий.
Многопольный—многозмі́нний, на кілька змін, на кілька рук.
Многоречивый—велемо́вний, многомо́вний, розмо́вистий, велері́чивий. **Многоречивость**—велемо́вність, ности; балакли́вість, вости. **Многословие**—многослі́в'я, в'я (Язи́к отой велері́чивий. Не многомо́вний, а коли́ розгово́риться, то па́ше його́ ко́жне сло́во по́лум'ям).
Многосемейность—сім'яни́стість, тости; вели́кородинність, ности. **Многосемейный**—вели́косімейний, сім'яни́стий.
Многосложный—многоскладо́вий.
Многосторонний—многобі́чний.
Многотрудность—великотру́дність, ности. **Многотрудный**—важки́й, тру́дний.
Многострунный—многостру́нний, струни́стий.
Многотомный—многотомо́вий.
Многоуважаемый — високопова́жний, вельмишано́вний, вельмипова́жний.
Многоугольный — многоку́тний. **Многоугольник**—многоку́тник, ка. **Мн. вписанный**—многоку́тник впи́саний. **Мн. вогнутый** — многоку́тник неопу́клий. **Мн. неправильный**—многоку́тник непра́вильний. **Мн. описанный**—многоку́тник опи́саний. **Мн. выпуклый**—многоку́тник опу́клий. **Мн. сечения**—многоку́тник перері́зу. **Мн. подобный**—многоку́тник поді́бний. **Мн. правильный**—многоку́тник пра́вильний. **Мн. простой**—многоку́тник про́стий.
Многоцветный — барви́стий, многоба́рвний, многоко́лірний. **Многоцветность**—многоба́рвність, ности; многоко́лірність, ности.
Многоценный—коштóвний, великокошто́вний. **Многоценность**—кошто́вність, ности; вели́кокошто́вність, ности.
Многочисленный—числе́нний.
Многочлен—многочле́н, на. **Неоднородный многочлен**—неоднорі́дний многочле́н. **Расположенный многочлен**—упорядко́ваний многочле́н. **Однородный многочлен**—однорі́дний многочле́н.
Множество—бага́то, бага́цько, си́ла, вели́ка си́ла; тиск, ку; ва́лява, ви. **Бесчисленное множество**—безліч, чи; си́ла-силе́нна, тьма́-тьму́ща.
Множимое—мно́женик, ка. **Множитель**—мно́житель, ля. **Множимый**—мно́жний. **Множество**—мно́гість, гости; многота́, ти́; си́ла, ли.
Множить,-ся—мно́жити, ся; намножа́тися, намно́житися.
Мобилизация—мобіліза́ція, її (кого́, чого́); некру́ччина, ни.
Мобилизовать—мобілізува́ти. **Мобилизованный**—мобілізо́ваний. **Мобилизационный**—мобілізаці́йний.
Могила—я́ма, ми; гро́бище, ща: гріб, гро́бу; моги́ла, ли. **Могильный**—моги́льний, гробови́й. **Могильщик**—гробоко́п, па; моги́льник, ка.
Могота—си́ла, ли; змо́га, ги. **Не в моготу**—не си́ла, не під си́лу.
Могущество—могу́тність, ности; си́ла, ли; мо́жність, ности; великомо́жність, ности. **Могучесть**—поту́га, ги; поту́жність, ности; си́ла, ли.
Могущественный — могу́чий, могу́тній, мо́жний, ду́жий, великомо́жний, поту́жний, перемо́жний.
Мода—мо́да, ди; поведе́нція, її. **Модный**—мо́дній, нього. **Модничать**—трима́тися, доде́ржуватися мо́ди. **Модница**—мо́дниця, ці; модо́світка, ки.
Модель—зразо́к, зка; взір, взо́ру; моде́ль, ли; (для отлива металла)—форма́к, ка́. **Моделировать**—моделювати.
Модернизм—модерні́зм, зму.
Модификация—модифіка́ція, її.
Модуль—мо́дуль, ля; змі́нник, ка. **Простой модуль**—мо́дуль первісний. **Модуль функции**—мо́дуль фу́нкції.
Модус—мо́дус, са; но́рма, ми. **Модус выборов**—мо́дус ви́борів. **Модус представительства**—мо́дус представни́цтва.

Можжевельник—ялове́ць, вця. **Можжевельный**—ялівце́вий.

Можно—мо́жна, ві́льно. **Можно было-бы**—мо́жна було́-б.

Мозг—мі́зок, зку; мо́зок, зку. **Мозговой**—мі́зковий. **Мозжечок**—мізо́к, зку́; мізо́чок, чку. **Костяной мозг**—шпік, ка́.

Мозглый—(об овощах)—гнили́й; (о дереве)—трухля́вий; (иные предметы)—при́тхлий, ту́хлий; (о жив. сущ.)—хи́рий, слабови́тий. **Мозгляк**—хирля́к, ка́; ми́ршавець, вця. **Мозглятина**—гниля́тина, ни; трухля́тина, ни. **Мозгнуть**—I) гни́ти, трухля́віти; II) марні́ти, хи́ріти.

Мозоль—мозо́ля, лі; нагні́тка, ки; (на пятке)—гу́зка, ки. **Мозолить**—му́ляти, мозо́лити. **Мозолить глаза**—му́ляти о́чі. **Мозолистый**—мозо́листий, мозо́лявий. **Мозольный**—мозо́левий, мозо́льний.

Мой, моя, мое—мі́й, моя́, моє́; мойо́го, моє́ї, мойо́му; моїй, моїм, моє́ю.

Мойка—I) миття́, ття́; прання́, ння́; пратття́, ття́; II) (где моют шерсть)—мо́йки.

Мокнуть—мо́кнути. **Моклый**—во́хкий, мо́крий, змо́клий. **Мокредина**—трясови́на́, ни́. **Мокренький**—мокре́нький. **Мокрехонек**—мокрі́сінький. **Мокроватый**—мокре́нький. **Мокровато** — мокре́нько.

Мокреть—мокрі́ти **Мокрый**—мо́крий.

Мокрота́—I) во́гкість, кости: мо́крість, рости; II) (мокро́та)—фля́гма, ми; харкоти́на, ни; харкани́на, ни; мокроти́ння, ння. **Мокро́тистый**—мокроти́нний, харкоти́нний.

Мол—мов, мовля́в, (о мн.)—мовля́ли.

Молвить—мо́вити, каза́ти. **Молва**—помо́вка, ки; по́голос, су; поголо́ска, ски; сла́ва, ви; погові́р, во́ру; чу́тка, ки; (слух)—почу́тка, ки. **Дурная молва**—погові́р, во́ру; несла́ва, ви; сла́ва, ви.

Молекула—дробина́, ни; моле́кула, ли; части́нка, ки. **Молекулярный вес**—молекуля́рна вага́. **Молекулярная гипотеза**—молекуля́рна гіпо́теза.

Молить—моли́ти, блага́ти (кого́). **Молиться**—моли́тися кому́, на ко́го. **Молитва**—моли́тва, ви. **Моление** — молі́ння, ння.

Молка—помі́л, помо́лу.

Молкнуть—мо́вкнути, замовка́ти. **Молчком**—мо́вчки.

Молния—бли́скавка, ки; блискави́ця, ці; (с громом)—грі́мниця, ці. **Молниеносный**—блискави́чний.

Молодняк—мо́лодь, ди; молодни́к, ку.

Молодец—молоде́ць, дця́; юна́к, ка́; коза́к, ка́. **Молодчество**—молоде́цтво, ва; юна́цтво, ва. **Молодчествовать**—молодцюва́ти, козакува́ти. **Молодцоватый**—жва́вий, молодцюва́тий. **Молодецкий**—молоде́цький, юна́цький, хва́тський.

Молодить,-ся—молоди́ти, ся (Молоди́ться, як та молоди́ця); підмоло́жуватися, відмоло́жуватися. **Молодость**—мо́лодість, дости. **Молодеть**—молоді́ти. **Моложаветь**—моложа́віти. **Моложавый**—моложа́вий, що мо́лодо вигляда́є.

Молодка, молодица—молоди́ця, ці; молоди́чка, чки. **Молодицын, молодкин**—молоди́цин. **Молодуха**—моло́дяха, хи.

Молодой—молоди́й. **Молодые годы**—мо́лодощі, щів. **В молодые годы**—ві́ку молодо́го, за мо́лодощів, за́-молоду. **Молодой месяц**—молоди́к, ка. **Молодая поросль**—молодни́к, ка. **Молодой человек**—молоди́к, ка́; па́рубок, бка. **Молодежь**—мо́лодіж, е́жи; мо́лодь, ди; молодне́ча, чі; молодя́та, я́т. **Молоденький**—молоде́нький. **Молодехонек**—молоде́сенький. **Молодуха**—молоду́ха, хи.

Молоко—молоко́, ка; молочко́, чка. **Женское молоко**—по́корм, му. **Кипяченое молоко**—пря́жене молоко́. **Парное молоко**—сві́же молоко́, те́пле молоко́, сироді́й, ію.

Молокосос—бла́зень, зня; блазню́к, ка; шмарка́ч, ча́.

Молот, молоток—мо́лот, та; молото́к, тка; молоточо́к, чка; (кузнецкий)—бія́к, ка́; (не очень большой)—однору́к, ка; (на заводах)—шлі́га, ги; вершля́г, га; (деревянный)—кия́нка, ки; (с длинным концом)—носа́ль, ля; (набивать жернова)—оска́рд, да; оска́рда, ди; (палка с молотком)—ке́леп, па. **Молот для передвижки шпал**—кова́дло, ла.

Молотбит—моло́тник, ка; молоті́льник, ка. **Молотобоец**—молотобі́йця, ці; довбня́р, ра́.

Молотилка—молоти́чка, ки; молотня́, ні. **Молотильня**—I) молота́рня, ні; тік, то́ку; (лошадьми) — гарма́н, ну; II) (машина)—молоти́лка, ки. **Молотильщик**—моло́тник, ка; молоті́льник, ка; гармане́ць, нця́ (на гарма́ні) (Моло́тники почали пра́цю до схі́д со́нця).

Молотило—бія́к, ка́; біячо́к, чка́; біячи́ще, ща; біячи́сько, ська.

Молотить—молоти́ти, колосува́ти; (лошадьми) — гармануа́ти, гарма́нити (Колосува́ти обмоло́чене зе́рно).

Молоться—I) (на мельнице)—молоти́ти, ся; питлюва́ти, ся; (окончить мол.)—обмоло́тися; II) (словами)—моло́ти, верзти́ (Ет верзе́ш, ка́-

знащо! Не мели́, а кра́ще слу́хай. Поїхав ба́тько до млина́ моло́ти. Цьо́го ро́ку завчасу́ обмоло́лися).

Молотьба—молотьба́, би́; молоті́ння, ння; молоче́ння, ння; (лошадьми)—гарманува́ння, ння. **Окончание молотьбы**—обмоло́т, ту. **Окончить молотьбу**—обмолоти́тися.

Молотый—ме́лений, ме́ляний, мо́лотий.

Молочный—моло́чний. **М. лихорадка**—моло́чниця, ці. **Молочное**—моло́чне, ого; моло́чина, ни. **Молочные зубы**—моло́чні зу́би. **Молочные продукты**—на́біл, лу; ді́йво, ва. **Молочная**—моло́чня, ні; молоча́рня, ні. **Молочник,-ца**—I) моло́чник, ка; моло́чниця, ці; II) молочня́к, ка́; сосу́н, на́.

Молчать—мовча́ти, німува́ти. **Молчи,-те**—мовчи́, мовчі́ть; цить, ци́тьте; зась. **Молчком**—мо́вчки, ни́шком, ти́шком, ти́шком-ни́шком. **Молча, молчаливо**—мо́вчки, мовча́зно, ни́шком. **Молчаливость**—мовча́зність, ности; мовчазли́вість, вости. **Молчаливый**—мовчазни́й, мовчазли́вий, мовча́н, на́. **Молчальник**—мовча́н, на́; мовчу́н, на́. **Молчание**—мовча́ння, ння; мовча́нка, ки; мовчо́к, чка́.

Мольберт—мольбе́рт, та; сталю́га, ги.

Момент—моме́нт, ту. **Моментально**—вме́нт, у млі о́ка, ду́хом.

Монета—моне́та, ти. **Монетный**—моне́тний. **Монетный двор**—монета́рня, ні. **Монетчик**—моне́тчик, ка. **Монетные паритеты**—моне́тні парите́ти.

Монисто—нами́сто, ста; (одно)—намисти́на, ни.

Моногенический—моногені́чний.

Монография—моногра́фія, ії.

Моноид—моно́їд, да.

Монополия—монопо́лія, ії. **Государственная монополия**—держа́вна монопо́лія. **Монополизировать**—монополізува́ти.

Монотонный—одномані́тний, одни́м го́лосом. **Монотонно**—одномані́тно, одни́м го́лосом.

Монтер—монте́р, ра.

Монтировать — монтирува́ти. **Монтировочный**—монтирува́льний.

Монумент—монуме́нт, та; па́м'ятник, ка; по́мник, ка; надгро́бок, бка. **Монументальный** — віко́по́мний, монумента́льний.

Мор—мор, ру; морови́ця, ці; по́шесть, сти.

Мораль—мора́ль, ли. **Моралист**—морал́іст, ста. **Моральная обязанность**—мора́льний обов'я́зок.

Моргать, моргнуть—морга́ти, моргну́ти, лу́пати, лупну́ти, клі́пати, клі́пнути. **Моргание**—морга́ння, ння; лупа́ння, ння; клі́пання, ння. **Моргун**—моргу́н, на́; моргу́ха, хи (І о́ком не моргне́ш) До́брі о́чі все перелу́пають).

Морда (о зверях)—мо́рда, ди; мо́рдочка, чки; (грубо, у людей)—пи́ка, ки; пи́сок, ска; марми́за, зи; марму́за, зи. **Мордастый**—морда́тий, пика́тий, писка́тий.

Мореплавание, мореходство — морепла́вство, ства; морепла́вання, ння; мореплавба́, би́. **Мореплаватель**—морепла́вець, вця.

Морзист—морзи́ст, ста.

Морить—губи́ти, виво́дити, перево́дити, мори́ти, вигубля́ти.

Морковь — мо́рква, ви. **Морковный**—моркви́ний, морков'я́ний.

Моровой—морови́й. **Моровое поветрие, моровая язва**—морови́ця, ці; морове́ пові́тря; помі́р, мо́ру; помі́рок, рку.

Мороз — моро́з, зу; моро́зець, зця; (увел.)—морозя́ка, ки; (без снега)—голо́мо́розь, зи. **Утренние морозы**—за́морозки, ків; при́морозки, ків.

Морозить—моро́зити. **Морозит**—бере́ моро́з, бере́ться моро́з. **Морозиться**—моро́зитися, ме́рзнути. **Морозный**—моро́зяний, зи́мній, я, є. **Морозко**—моро́зяно, зи́мно. **Морозка**—грома́к, ка́.

Моросить—мрячі́ти, імжи́ти.

Морочить,-ся—моро́чити, ся (Не моро́ч мені́ голови́: Поки́нь уже́, го́ді тобі́ моро́читися бі́ля йо́го).

Морской—морськи́й. **Морской климат**—морське́ підсо́ння, морськи́й клі́мат. **Морской воздух**—морське́ пові́тря.

Мортира—гаківни́ця, ці; морти́ра, ри.

Морфология—морфоло́гія, ії. **Морфологический**—морфологі́чний.

Морщина—змо́ршка, ки. **Морщинистый**—змо́рщений, помо́рщений, бабкува́тий, брижна́стий. **Морщинный**—зморшко́вий. **Морщиноватый**—зморшкува́тий.

Морщиться—мо́рщитися, змо́рщуватися; (морщить лоб)—су́питися (Насупився, як середа́ на п'я́тницю.

Моряк—моря́к, ка́.

Москость—дрогері́я, ії. **Москотильный**—дрогері́йний.

Мосол, мусол—масла́к, ка́.

Мост—міст, мо́сту. **Каменный мост**—камі́нний міст, муро́ваний міст. **Мостовой**—мостови́й. **Мостовая организация**—мостова́ організа́ція. **Мостовщик**—мостови́й. **Мост цепной**—ланцюго́вий міст. **Мост понтонный**—міст напла́вний, понто́нний.

Мостик—місто́к, тка́; місто́чок, чка. **Мостик для перехода** (в одну, две доски)—кла́дка, ки; по́хідня, ні. **Мост-**

ки—I) кладки́, до́к; II) решто́вання, ння.

Мостить,-ся—I) (в о о б щ е)—мости́ти, ся; щу́, сти́ш, сти́ть; (д о с к а м и)—стели́ти; (к а м н е м)—буркува́ти, брукува́ти, тарасу́вати, класти бу́ркі́вку; (п л о т и н у)—гати́ти; II) (у к л а д ы в а т ь с я)—мости́тися, сти́шся; ку́блитися.

Мостовая—помі́ст, мо́сту; (к а м е н н а я) —брук, ку; бурк, рку; брукі́вка, ки; буркі́вка, ки. **Мостовина**—мости́на, ни; мостови́на, ни; сте́лина, ни. **Мостильщик**—мости́льник, ка; (м о с т и т к а м н е м)—брука́р, ря. **Мостовое сооружение**—мостове́ спору́дження, мостова́ будо́ва.

Мот—мот, та; моти́га, ги; мотя́га, ги; моталы́га, ги; три́нькало, ла; марнотра́тець, тця. **Мотовка**—ци́ндра, ри; марнотра́тка, ки.

Мотальница—мотови́ло, ла. **Мотальщик** —мота́ч, ча́; мота́льник, ка. **Мотальница**—мота́чка, ки; мота́льниця, ці.

Мотать, мотнуть—I) (г о л о в о ю)—кива́ти, кивну́ти, хита́ти, хитну́ти; II) (н и т к и)—мота́ти, сота́ти; III) (д е н ь г и)—гайнува́ти, ци́ндрити, манта́чити, перево́дити, переве́сти, три́нькати, марнотра́тити. **Мотание**—I) кива́ння, ння; хита́ння, ння; II) мота́ння, ння; сота́ння, ння; III) мота́ння, ння; манта́чення, ння; три́нькання, ння; гайнува́ння, ння.

Мотаться—I) хита́тися; II) (б о л т а т ь с я)—теліпа́тися; III) (ш л я т ь с я)—ве́штатися, тиня́тися, блука́ти, мота́тися.

Мотив—I) (о с н о в а н и е)—моти́в, ву; заса́да, ди; II) мело́дія, ії; моти́в, ву; го́лос, су. **Мотивировать**—мотивува́ти. **Мотивировка**—мотивува́ння, ння.

Мотовство—три́нькання, ння; гайнува́ння, ння; марнотра́тство, ства. **Мотовской**—марнотра́тний, розтра́тний.

Мотовяз, мотовязок—мотузо́к, зка́; моту́зка, ки.

Моток—мі́ток, мі́тка; (п о л о в и н а)—півмі́ток, тка.

Мотор—мото́р, ра. **Моторный привод**—мото́рна трансмі́сія, переда́ча.

Мотушка—I) виту́шка, ки; вите́лька, ки; II) ці́вка, ки; мітни́ця, ці (н и т о к).

Мотыка—копани́ця, ці; моти́ка, ки.

Мотылек, мотылечек—мете́лик, ка; мете́личок, чка. **Мотыль**—I) мо́тиль, ля; мете́лик, ка; II) шату́н, на́ (в п а р о в ы х м а ш и н а х); вітряни́ця, ці. **Мотыльковый**—мете́ликовий.

Мохнатеть—волоха́тіти, кудла́тіти. **Мохнатость**—волоха́тість, тости. **Мохнатый**—волоха́тий, кудла́тий.

Моча—се́ча, чі. **Мочеиспускание**—сечепу́ск, ку. **Мочегонное**—сечгі́н, го́ну. **Мочевой**—сечни́й, сечеви́й, мочеви́й. **Мочевой канал**—міху́р, ра́; сечни́к, ка́. **Мочевой камень**—міху́рний ка́мінь. **Мочеиспускательный канал**—сечопрові́д, во́ду. **Мочеточник**—сечото́ка, ки; сечохі́д хо́ду.

Мочало—ли́ко, ка. **Мочальный**—лича́ний. **Мочалка**—ві́хоть, хтя.

Мочить—мочи́ти, ся.

Мочь—могти́, змогти́, здолі́ти, зду́жати, здола́ти, спромогти́ся.

Мочь—міць, мо́ци; си́ла, ли. **Не в мочь, мочи нет**—не си́ла, не спромо́га, не під си́лу. **Со всей мочи, что есть мочи**—чим ду́жче.

Мошенничать—шахрува́ти, шахраюва́ти, оду́рювати, ошу́кувати. **Мошенник,-ца**—шахра́й, я́; шахра́йка, ки; моше́ник, ка; моше́ниця, ці; дури́світ, та; дури́світка, ки; ошу́канець, нця; ошу́канка, ки; ошу́кач, ча. **Мошеннический** —шахра́йський. **Мошенничество**—шахра́йство, ства.

Мошна, мошонка—I) капшу́к, ка́; II) калі́тка, ки.

Мощение—мо́щення, ння; мості́ння, ння; (к а м н е м)—буркува́ння, ння.

Мощность—могу́чість, чости; могу́тність, ности. **Мошный**—міцни́й, ду́жий, могу́чий, могу́тній. **Мощно**—мі́цно.

Мощь—міць, мо́ци.

Мрак—мо́рок, ку; мря́ка, ки; те́мрява, ви; темно́та, ти; тума́, ми́. **Мрачный**—I) тьмя́ний; II) хму́рий, похму́рий, пону́рий, сумни́й. **Мрачно**—I) тьмя́но; II) хму́ро, похму́ро, пону́ро, су́мно. **Мрачный человек**—супі́й, я́; пону́ра, ри; вовкува́тий, ого; похню́пий, ого; темрю́к, ка́.

Мрамор—ма́рмур, ру. **Мраморный**—мармуро́вий.

Мрачность—тьмя́ність, ности; хму́рість, рости; похму́рість, рости; хму́рність, ности; похмурі́сть, рости; су́мність, ности. **Мрачнеть**—темні́ти, темні́шати, хмурні́ти.

Мстить,-ся; отомстить,-ся — мсти́тися, помсти́тися (кому́ над ким). **Мстительный**—мсти́вий, ме́стний. **Мстительность**—мсти́вість, вости; помсти́вість, вости. **Мститель,-ница**—ме́сник, ка; ниця, ці; по́мсник, ка; ця, ці; помсти́тель, ля; помсти́телька, льки.

Мудрено—I) хитро, му́дро, штý чно; II) тру́дно, тя́жко. **Не мудрено, что**—не ди́во, не ди́вно, що. **Мудрствовать** —мудрува́ти (Я к н е м у д р у́ й, а в м е́ р т и т р е́ б а).

Муж—муж, жа; чоловік, ка; чоловічень-ко, ка; дружина, ни; подружжя, жжя.
Мужнин—чоловіків, мужній. **Мужской**—мужеський, чоловічий.
Мужать—до зросту доходити, людніти, матерніти. **Мужаться**—не поступатися, бути мужнім. **Мужественный**—мужній, відважний, сміливий. **Мужественно**—мужно, відважно, сміливо. **Мужественность**—мужність, ности; відвага, ги. **Мужество**—мужність, ности; відвага, ги.
Мужчина—чоловік, ка; мужчина, ни.
Музей—музей, ю. **Государственный музей**—державний музей.
Музыка—музика, ки. **Музыкальность**—музичність, ности. **Музыкальный**—музичний. **Музыкант**—музика, ки; музикант, та; грач, ча (Я тобі ні грач, ні помагач). **Музыкантский**—музицький.
Мука—борошно, на; мука, кй. **Крупчатая мука**—питльоване борошно; питлівка, ки. **Мукомол**—мельник, ка; мірошник, ка. **Мукосей**—мукосій, я. **Мучнистый**—борошенний.
Мундштук—I) цигарничка, ки; II) (удила для лошади)—мундштук, ка.
Муравчатый—мурашкуватий, мурашиний, крапчатий, крапчастий.
Мускул—м'яз, за; м'язи, ів; м'ясень, м'язкий, жилавий. **Мускульный**—м'язовий.
Мускус—пижмо, а; мишка, ки. **Мускусный**—пижмовий.
Муслить,-ся—слинити, ся; мурзати, ся; (слюною)—ялозити, ся. **Мусляк**—замазура, ри; мурза, зи.
Мусор—сміття, ття; валява, ви; груз, зу. **Мусорный**—сміттьовий. **Мусорить**—смітити.
Муссировать—мусувати, ширювати.
Мутнеть—каламутитися, темніти, темнішати. **Мутный**—каламутний, мутний (Чого вода каламутна). **Мутно**—каламутно, мутно. **Мутность**—каламутність, ности; мутність, ности. **Мутноватый** — помутний. **Мутить**—каламутити, баламутити, мутити.
Муть—мут, у; гуща, щі; фус, су; фуси, ів.
Мучитель—мучитель, ля; кат, та; душман, на. **Мучительница**—мучителька, ки. **Мучительный**—болісний, тяжкий. **Мучительно**—болісно, тяжко. **Мучительность**—болісність, ности.
Мучить,-ся—мучити, ся; мордувати, ся; морочити, ся. **Мучение**—мука, ки; мучительство, ства; катування, ння; мордування, ння; кара, ри; карання, ння. **Мученический** — мученицький. **Мученичество**—мучеництво, цтва.
Мучной—мучний, борошняний. **Мучица** — борошенце, ця. **Мучник** (продающий муку)—мучник, ка.
Муштровать—муштрувати. **Муштрование**—муштра, ри; муштрування, ння.
Мховина—мочар, ра; мочарі, ів. **Мховый**—моховий.
Мчаться—мчатися, нестися, гнатися, уганятися за ким (Коні несуться, як вітер. Чує, женуться за нею, озирнулась — Данило мчиться).
Мыза—фільварок, рку; хутір, тора.
Мыкать—чесати (лен, коноплю). **Мыкать горе**—бідувати. **Мыкаться**—I) бідувати, тинятися; II) шмигляти, гасати, сновигати.
Мылить,-ся—милити, ся. **Мыление**—миління, ння; намилювання, ння.
Мыло—мило, ла. **Мыльный**—мильний. **Мыльная вода**—милини, ин; змилини, ин.
Мыловарничать—милярити. **Мыловар**—миляр, ра. **Мыловаренный завод**—милоарня, ні; милярня, ні.
Мыс—ріг, рогу.
Мыслитель—мислитель, ля; мисленик, ка.
Мыслить—мислити, думати, гадати; (разсуждать)—міркувати, в мислях мати, на думці мати. **Мыслиться**—думатися, гадатися, здаватися.
Мысль—думка, ки; гадка, ки; мисль, сли. **Прийти на мысль**—на думку спасти. **И в мыслях не было**—і на думці не було, ні думки, ні гадки не було. **Мысли толпятся в голове**—за думкою думка, думка думку побиває. **Мысленный**—мислений, гаданий, уявний. **Мысленно**—мислено, гадано. **В мыслях**—в думці, на думці, в гадці.
Мыть,-ся—мити, ся; (в бане)—банитися, паритися; (белье)—прати, банити. **Мытье**—I) миття, ття; II) прання, ння; праття, ття.
Мычать—мукати; ревти; (глухо)—бутіти. **Мычание**—мукання, ння; ревіння, ння; (сильно)—рик, ку.
Мышастый—мишастий. **Мыший**—мишачий.
Мышление—мислення, ння; думання, ння; гадання, ння.
Мышь—миша, ші; мишка, ки; (мышонок)—мишеня, няти. **Мышь летучая**—кажан, на; лилик, ка. **Мышеловка**—пастка, ки; лапка, ки. **Мышеядина**—мишоїд, да; недоїдки мишачі.
Мышьяк—(Arsenicum)—мишак, ку; арсен, ну. **Мышьяковый**—мишаковий, арсениковий. **Мышьяковистый**—мишаковистий, арсенистий.
Мягкий—I) м'ягкий, м'який; (о земле)

—пухкий; (о людях)—лагідний, делікатний. **Мягковатый**—м'якенький, м'якенький, мнякенький. **Мягкость**—м'якість, кости; м'якість, кости; мнякість, кости; м'якота, ти. **Мягчайший**—наймнякший. **Мягчительный**—м'ягчучий. **Мягко**—м'ягко. **Мягкокожий**—м'ягкошкурний. **Мягкосердие**—м'ягкосердя, дя; лагідність, ности. **Мягкосердный**—м'ягкосердий, лагідний. **Мягкотельный**—м'ягкий, м'ягкотілий. **Мякиш**—I) м'якушка, ки; глевтяк, ка; глевчак, ка; II) м'якуш, ша (мягкая часть тела). **Мяклый**—зм'яклий. **Мякоть**—м'якуш, ша; м'якушка, ки.

Мягчить,-ся—м'ягчити, ся; м'якшити, ся.

М'ягчеть—м'якшати, м'ягчіти, мнякшати. **Мягче**—м'ягче, мнягче.

Мякина—полова, ви. **Мякинник**—полівник, ка; половник, ка. **Мякильный**—полов'яний, полов'яник, ка.

Мямлить—I) (в деле)—марудити, моняти; II) (в речи)—мимрити. **Мямля**—маруда, ди; копотун, на; макуха, хи.

Мясо—м'ясо, са; мнясо, са; м'ясце, сця; мнясце, сця. **М. баранье**—баранина, ни. **М. говяжее**—яловичина, ни. **М. гусиное**—гусятина, ни. **М. куриное**—курятина, ни. **М. лошадиное**—конина, ни. **М. свиное**—свинина, ни. **М. жаренное**—печене, ого; печеня, ні. **Мясной**—м'ясний. **Мясная лавка**—різниця, ці; м'ясниця, ці. **Мясное**—м'ясиво, ва; мнясиво, ва. **Мясистый**—м'ясистий. **Мясник**—різник, ка. **Быть мясником**—різникувати.

Мятеж—бунт, ту; повстання, ння; заколот, ту; колотнеча, чі; ворохобня, ні. **Мятежный**—бунтливий, бунтівливий. **Мятежнический**—повстанський, бунтівничий, бунтарський. **Мятежник**—бунтівник, ка; ворохобник, ка; повстанець, нця; колотник, ка. **Мятежница**—бунтівниця, ці; колотниця, ці.

Мятель—метелиця, ці (Віє метелиця, крутиться, мелеться).

Мятный—м'ятний. **Мятный порошок**—м'ятний порошок. **Мятные конфекты**—м'ятні цукерки.

Мять,-ся—I) мняти, ся; м'яти, ся; терти; II) моняти, вагатися.

Мяч, мячик—мняч, ча; м'яч, ча; м'ячик, ка.

Н

На—на (Поклав на стіл. Діти кричать на дворі. Напосівся на мене. Сидіти на стільці. Сів на стільця, на воза). **На другий день**—другого дня. **На восток**—на схід, до сходу. **Купил на свои деньги**—купив на свої гроші, за свої гроші. **На этой неделе**—цього тижня, на цьому тижні. **На-днях** — цими днями.

Набавка—накидання, ння; набавка, ки; накидка, ки. **Набавочный**—додатковий. **Набавленый**—накинутий. **Набавляемый**—накидуваний.

Набавлять, набивать—накидати, накинути, прикинути, додавати, додати.

Набалдашник—головка, ки; галька, ки.

Набаловаться—напустувати, ся; нажартувати, ся; нажирувати, ся.

Набалтывать, наболтать—(о жидкостях)—набовтувати, намішувати, набовтати, намішати, наколотити; (языком)—набазікати, наверзти, наторочити.

Набарышничать—набаришувати.

Набат—гвалт, ту; сполох, ху; дзвін, вону. **Бить в набат**—на гвалт, на сполох дзвонити, бити.

Набатить — розголошувати, роздзвонювати.

Набег—наскок, ку; напад, ду; набіг, гу. **Делать набеги**—набігати, нападати. **Набегом**—наскоком.

Набегать—наздоганяти, наганяти, наздогнати, набігати, набігатися чого, наскочити, доскочити (лиха).

Набедокурить — нашкодити, наброїти (Тепер на мене звертає, сама наброївши біди).

Набедствоваться—набідуватися (Набідувалися без хліба всю зиму).

Набелить—набілити. **Набело**—начисто, набіло.

Набережная—набережжя, жжя; прибережжя; жжя; (на)прибережна, ної. **Набережный**—(на)прибережний.

Набеседоваться—наговоритися, нарозмовлятися, набалакатися (І дожидає того світу, щоб знов на його надивитись, наговоритись).

Набеситься, набесноваться—наказитися, набіснуватися.

Набивать—I) набивати; II) натоптувати, напихати; III) набивати, вибивати, повибивати (Вибивати вибійку). **Набивать гвозди**—цвяхувати. **Набиваться**—I) натискуватися, набиватися; II) напрохуватися, збиратися, набиратися (Я з своїм не набиваюсь).

Набивка—I) набивання, ння; напихання, ння; II) (на ткани)—вибійка,

ки; (поршня)—защільнення, ння. **Набивной, набитый** (ткань)—набивни́й, вибійчатий. **Набитый** (плотно)—наби́тий, нато́птаний.

Набирать, набраться—набира́ти, набра́тися, понабира́ти, ся. **Набирать в долг**—бра́ти на́бір. **Набраться беды**—зазна́ти ли́ха. **Набирать книгу** (в типографии)—склада́ти кни́жку. **Набирать в армию**—вербува́ти.

Наблюдатель—спостере́жник, ка; ниця, ці; наглядá́ч, ча́; чка, чки; догляда́ч, ча́; чка, чки; дозо́рця, ці; дозо́рний, ого. **Наблюдательность**—спостере́жливість, вости. **Наблюдательный**—спостере́жливий, нагля́дливий, догля́дний, обсерваці́йний, назо́рчий (пункт).

Наблюдать—сте́жити за чим, ким, спостеріга́ти, нагляда́ти, обсервува́ти кого́, що. **Наблюдать за порядком**—сте́жити за поря́дком. **Наблюдать за ребенком**—догляда́ти дити́ни, назира́ти, пильнува́ти чого́.

Наблюдения—спостере́ження, ння; нагляда́ння, ння; до́гляд, ду; догляда́ння, ння. **Наблюдения погоды**—спостере́ження над пого́дою. **Наблюдение за больным**—до́гляд за хо́рим.

Набожность—побо́жність, ности (Не тривож моє́ї побо́жности). **Набожный**—побо́жний.

Набойка—ви́бійка, ки; виби́ванка, ки. **Набойчатый**—вибійча́ний.

Набойник—товка́ч, ча́; набі́йник, ка.

Набойщик—вибі́йник, ка; набі́йщик, ка.

Наболеть—наболі́ти (Наболі́ло се́рденько від жалю́). **Наболелый**—наболі́лий, натру́джений (Тліє під землéю твоє́ наболі́ле ті́ло).

Наболтать — набала́кати, наторо́чити (Набала́кав бага́то, а слу́хати ні́чого).

Набор—набира́ння, ння; набі́р, о́ру. **Типографский набор** (готов.)—склад, у; (процесс)—склада́ння, ння. **Набор воды**—набира́ння води́. **Набор орудий, инструментов** — справи́лля, лля; припа́с, су; начи́ння, ння. **Наборный**—набі́рний, збі́рний, штуко́ваний; (машина) — склада́льня. **Наборная збруя**—цвяхо́вана збру́я. **Наборка**—набира́ння, ння.

Наористый—збо́ристий, рясни́й.

Наборонить, навороновать, набороздить—наволочи́ти, наскоро́дити; (для грядок)—наборозни́ти; (лишь бы)—надря́пати.

Наборщик—I) (в типогр.)—склада́ч, ча́; II) (людей в армию)—вербі́вник, ка.

Набрасывать, набросать—I) накида́ти, наки́дати, наскида́ти, понакида́ти, нашпурля́ти, нашпу́рити (Лиси́чка наки́дала вже бага́то ри́би); II) накре́слювати, накре́слити (очерк, план).

Набрасываться, наброситься—накида́тися, наки́нутися на ко́го, на що, допада́тися, допа́стися до чо́го, дорива́тися, дорва́тися до чо́го.

Набродиться, набрести—наброди́ти, ся; набрести́, натрапля́ти, натра́пити, нади́бати, находи́тися, наброди́тися, наволочи́тися, натиня́тися.

Набронзировать—набронзува́ти.

Набросок—на́рис, су; на́черк, ку.

Набрызгать — набри́зкати, наприскати, понабри́зкувати (По всій ха́ті понабри́зкували водо́ю).

Набуравить—насве́рдлити, навертіти.

Набухать, набухнуть — бубня́віти, набряка́ти, набубня́віти, набря́кнути (Брость на де́реві бубня́віє. Но́ги ста́ли набряка́ти). **Набухлый**—розбу́хлий, бубня́вий, набубня́вілий.

Набучить—назоли́ти.

Набуянить—нагаласува́ти, набушува́ти, нагвалтува́ти; (набушевать, ся)—набушува́ти, ся; набуя́ти.

Навал—I) кучу́ра, ри; (хворосту, лому—ва́лява, ви; II) (напор воды)—нава́л, лу (Нава́л і міст, і де́рево позно́сив); III) (наклон)—нава́л, лу (Нава́л сохи́ на пра́вий бік). **Навалочный** (груз)—нава́льний (ванта́ж, жу́).

Наваливать, навалить,-ся—I) наверта́ти, наверну́ти, нагніта́ти, нагніти́ти, нава́лювати, навали́ти (Зима́ наме́ти наверта́є. Було́-б мене́ притопи́ти і ка́менем навали́ти); II) наклада́ти, накла́сти, накида́ти, наки́дати, наванта́жувати, наванта́жити (Накла́сти снопі́в на ві́з); III) насува́ти, насу́нути (Наро́ду насу́нуло по́вен двір).

Наваривать, наварить—нава́рювати, навари́ти (Навари́ла й напекла́. Не в тако́му нава́рювали, та виї́дали).

Наварка—нава́рювання, ння; нава́рка, ки; прива́рка, ки (Нава́рка о́си в ку́зні). **Наварной**—си́тий, нава́рний.

Навастривать, навострить — наго́стрювати, нагостри́ти (До́бре нагостри́в ножа́). **Навострить уши**—насторожи́ти, насторо́чити. **Навострить руку**—наби́ти ру́ку.

Навевание—на́вій, вою; навіва́ння, ння.

Навевать, навеять—навіва́ти, наві́яти (Ой ві́тре наш ми́лий, наві́й нам до́щику мерщі́й).

Наведение (указание)—на́від, воду; наве́дення, ння. **Навести на путь**—да́ти на́від.

Наведываться, наведаться—наві́дуватися, наві́датися, дові́дуватися, дові́датися, одві́дувати, одві́дати (Лю́ди ко́сять, а він ще й не наві́дувався до свого́. Одві́дав хо́рого това́риша).

Навеки—дові́ку, наві́ки, наві́чно.

Наверно—напе́вне, спра́вді. **Наверняка**—напе́вне.

Навернуть, навертывать,-ся—наверті́ти (що на що), намота́ти, нави́ти, наві́рчувати, намо́тувати, навива́ти; (много)—понаві́рчувати, понакру́чувати, прикру́чувати; (о слезах)—набіга́ти, набі́гти, підступа́ти, підступи́ти; (случиться) — тра́питися (На цю ока́зію тра́пився до́брий чолові́к у ха́ту).

Наверстка—надолу́жування, ння; надолу́ження, ння (Не турбу́йтесь, я своє́ надолу́жу).

Неверстывать, наверстать — наганя́ти, надолу́жувати, надолужа́ти (В хазя́їна хоч хлі́бом надолу́жу), наверта́ти, наверну́ти (Ма́ти хо́че наверну́ти те, що дочка́ ви́тратила).

Навертеть, наверчивать—наверті́ти, накрути́ти (що на що); насвердли́ти, наві́рчувати, наверті́ти.

Навертка—I) наві́рчування, ння; накру́чування, ння (процесс); II) свердлі́ння, ння (процесс); III) га́йка, ки; IV) (инструмент)—све́рдлик, ка.

Наверток—бура́вчик, ка; све́рдлик, ка.

Наверх—угору́, догори́. **Наверху**—нагорі́, угорі́, вгорі́.

Навес—I) (над крыльцом)—дашо́к, шка́; підда́шшя, шшя; острі́шок, шка; (вообще)—повітка, ки; підсі́ння, ння; наме́т, ту; (из ткани)—халабу́да, ди.

Навеселе—під ча́ркою, на підпи́тку.

Навеселиться — навесели́тися, наті́шитися.

Навеситься, навешать, навешивать,-ся—I) наві́шати, ся; наві́шувати, ся; понаві́шувати, ся; наві́сити, ся; II) нахили́тися, нахиля́тися (Аж до води́ нахили́ла зеле́нії ві́ти).

Навеска—наві́шування, ння; (хим.)—ва́ження, ння.

Навестить, навещать—відві́дувати, відві́дати, прові́дувати, прові́дати, наві́дуватися, наві́дати, завіта́ти. **Когда навестите нас**—коли́ завіта́єте до нас.

Навет—нагові́р, во́ру; намо́ва, ви; на́клеп, пу; осу́да, ди. **По наущению**—з намо́ви (Я люби́в тебе́ не з людсько́ї намо́ви).

Навзнич (лежать, плавать)—горі́лиць; (упасть)—на́взнак (Він та́к і впа́в на́взнак).

Навзрыд—рида́ючи, ридма́.

Навивальня—мотови́ло, ла.

Навивать—навива́ти, накру́чувати.

Навивка—навива́ння, ння; накру́чування, ння; намо́тування, ння.

Навигация—наві́га́ція, ії; плавба́, би́.

Навигационный—навігаці́йний. **Навигационный период**—навігаці́йний пері́од, навігаці́йна пора́.

Навинтить—нагвинти́ти, нашрубува́ти, накрути́ти.

Нависать—нависа́ти, нави́снути (Воло́сся на лоб нависа́є. Люде́й хма́рою нави́сло).

Навлекать, навлечь—наволіка́ти, наволокти́ (Наволіка́ти по́мсту), настяга́ти, натягти́, стягти́, наклика́ти, накли́кати. **Навлечь беду**—накли́кати бі́ду́, ли́хо.

Наводить, навесть—наво́дити, навести́; (врага)—насила́ти, насла́ти; (орудие)—направля́ти, напра́вити, націля́ти, наці́лити. **Наводить справки**—зві́дуватися, до́від бра́ти, наво́дити. **Наводить на путь**—напуча́ти, напу́тити, направля́ти на слід. **Наводить тоску**—завдава́ти, завда́ти ту́ги.

Наводнение—по́вінь, ни; по́відь, ди (Пороставали снігі́, зійшла по́відь, вода́ скрізь позбіга́ла).

Наводнять, наводнить—залива́ти, поня́ти водо́ю; (затопить)—затопля́ти, затопи́ти (Залива́є рі́чка бере́ги́).

Навождение—мана́, ни́; намо́ва, ви (Ене́й пусти́в на нас ману́).

Навоз—гній, гно́ю. **Навозный** — гнойови́й, гні́йни́й, гнояни́й. **Н. жук**—гнойови́к, ка́. **Н. топливо**—кізя́к, ку́.

Навозить, унаваживать—гної́ти, вигно́ювати, гної́тися (Діди́ стро́ять, а баби́ гно́ять), вигно́юватися, угно́ювати, угно́їти (Земля́ до́бре вигної́на).

Навозить, наваживать—наво́зити, навезти́, понаво́зити (Навезли́ добра́ по́вну комо́ру. Понаво́зили вся́кої вся́чини).

Навозня—гноя́рка, ки; (место, где был навоз)—гноїще, ща.

Наволакивать—наволі́кати що; (о тучах)—нахма́рювати, ся. **Навола́кивает**—хма́риться.

Наворовать—накра́сти (Накра́сти з баштана́ кавуні́в).

Навощить, навосковать—навощи́ти, навоскува́ти.

Наврать, навирать—набреха́ти, набрі́хувати, понабрі́хувати. **Наврал с три короба**—наплі́в сім мішкі́в греча́ної во́вни.

Навредить—нашко́дити, наро́бити шко́ди (Ти гі́рше тільки тим нашко́диш: усіх лящі́в позво́диш).

Навряд—тро́хи чи, ле́две чи, навря́д, щоб.

Навсегда—повік, наза́вжди, наза́вше, назавсіди́.

Навстречу—назу́стріч.

Навык—на́вичка, ки; призвича́їння, ння. **Иметь навык**—ма́ти на́вичку. **Навыклый**—зви́клий, впра́вний (Я не зви́клий до ціє́ї робо́ти).

Навыкать—призвича́юватися, навика́ти, звика́ти (До вся́кої робо́ти тре́ба призвича́їтися).

Навьючивать, навьючить—нав'ю́чувати, нав'ю́чити, напако́вувати, напакува́ти на ко́го, що.

Навязной—надв'язни́й, підплє́тений.

Навязчивость — набри́дливість, вости; приче́пливість, вости; нала́зливість, вости. **Навязчивый**—набри́дливий, нала́зливий, приче́пливий.

Навязывать, навязать,-ся—нав'я́зувати, нав'яза́ти (Нав'яза́ла ко́пу снопі́в), начіпля́тися, начепи́тися, нав'я́зуватися, нав'яза́тися (Нав'яза́вся так, що й не відче́пишся від його), наплести́ (носков), наки́нути (Ніхто цього не ро́бить, а на мою ши́ю накида́ють).

Нагайка—нага́й, я́; нага́йка, ки; канчу́к, ка́ (Купи́, си́ну, дротяну́ нага́йку, та бий жі́нку з ве́чора до ра́нку).

Нагар—(на свече)—на́гар, ру; (в горне)—жу́желиця, ці; (на металлах)—зга́р, ри; (на губах)—сма́га, ги.

Нагатить—нагати́ти (Нагати́ли га́тку, що й проїхати мо́жна. Нагати́ла по́вен го́рщик карто́плі).

Нагвоздить—нацвяхува́ти.

Нагиб—наги́н, ну; на́хил, лу; колі́но, на.

Нагибать—нагина́ти, нахиля́ти. **Нагибание**—нахиля́ння, ння; нагина́ння, ння.

Нагишка — го́лий; (оборванець)—гольтіпа́ка, ки; голя́к, ка́. **Нагишем**—го́лим, голяка́, гольце́м.

Наглазеться—наторопі́тися, надиви́тися, наглядітися (З рук наро́битися, а з очей наглядітися).

Наглазник—на́очник, ка. **Наглазный**—на́очний.

Наглец—наха́бник, ка. **Наглость**—наха́бність, ности; на́храп, пу. **Наглый**—наха́бний, нахра́пний, напра́сний. **Наглецки, нагло**—наха́бно, на́храпом.

Наглумиться — наглуми́тися (Наглуми́вся з ме́не та щей пе́ред людьми́), наглузува́тися, накепкува́тися, накпи́тися з кого (Не на те́є ма́ти роди́ла, щоб дівчи́на з козака́ накпи́ла).

Наглядеться—надиви́тися, наглядітися, намилува́тися.

Наглядность—на́очність, ности; нагля́дність, ности. **Наглядный** — на́очний, нагля́дний. **Наглядное обучение**—нагля́дна нау́ка, навча́ння. **Делать наглядным** — уна́очнювати. **Наглядное пособие**—нагля́дні, на́очні, прила́ддя.

Наглянцевать—наглянцюва́ти.

Нагнаивать — нагно́ювати, нагнива́ти, нарива́ти. **Нагноить,-ся**—нагної́ти, ся; нарва́ти, набра́ти.

Нагнет—пагні́т, ту; при́тиск, ку. **Нагнетательный**—нагні́тний, нагніта́льний.

Нагнетать—нагніта́ти, наду́шувати, натиска́ти, наму́лювати (Заме́рла мо́ва, мов ка́мінь се́рце нагніти́в. Кінь наму́лив спи́ну сідло́м).

Нагноение—гної́ння, ння; нагнива́ння, ння.

Наговаривание—намовля́ння, ння; на́шепти, ів. **Наговор**—на́шепт, ту; на́шепти, ів; погові́р, во́ру.

Наговаривать, наговорить—нагово́рювати, наговори́ти кому́ на ко́го (Що дідові не нагово́рювали на не́ї, а він усе́ байду́же); нака́зувати, намовля́ти, набрі́хувати, напле́скувати (Такого наплеска́ла на ме́не, що й лю́дям со́ром каза́ти). **Наговорить вздору, чепухи, пустяков**—наверзти́, наторо́чити, наплести́ (такого, що й ку́пи не держи́ться).

Наговорщик,-ца—шепоти́нник, ка; шепоти́нниця, ці; обмо́вник, ка; обмо́вниця, ці; намо́вник, ка; намо́вниця, ці.

Нагой—на́гий, го́лий, чи́стий.

Наголо—I) наго́ло; II) до пня́, до ще́нту. **Лес вырубили наголо**—ліс ви́рубали до пня́, до ще́нту. **Казаки неслись с шашками наголо**—козаки́ мча́лись з ша́шками наго́ло.

Наголодаться—наголодува́тися, наголода́тися.

Нагоняй—го́нка, ки; на́гінка, ки; вимо́-

ва, ви. **Дать нагоняй**—дáти гóнку, зробити вимóву; (описат.)—намилити гóлову, намняти чуба, чуприну.

Нагонять, нáгнать—доганяти, догнáти (Догнáв людéй аж за селóм), наганяти, нагнáти (Нажени, вітре, хмáру чорнéсеньку), наздоганяти, наздогнáти. **Нагонять тоску**—завдавáти нудьги, туги, смутку.

Нагоняться—наганятися (Держи коні, а то наганяються на перéдній віз).

Нагорелый—нагорілий.

Нагорный—нагірний; горовий, горяний.

Нагородить—I) нагородити; II) наплести, неверзти.

Нагорье—нагір'я, р'я; горовинá, ни.

Наготавливать, наготовлять—наготóвувати, настачáти (Наготуй шáбельку, тай воюй зі мною). **Наготовить провизии**—настáчити харчів.

Наготове—напоготóві (Гей, чи всі напоготóві?).

Наготовить—наготувáти, настáчити, настарáтися, насправляти, налаштувáти (Насправляла одéжі. Налаштувáв віз їхати до млинá).

Награбить—I) награбувáти, нагáрбати; II) нагромáдити чогó (Нагромáдити сіна, солóми, то-що).

Наградить—винагорóдити. **Награждать**—винагорóджувати.

Награждение—нагорóдження, ння; винагорóдження, ння; нагорóджування, ння. **Награда**—нагорóда, ди; винагорóда, ди; заплáта, ти.

Нагребать, нагрести—нагрібáти, нагортáти, нагромáджувати, нагромáдити, нагребти, нагорнути (Нагріб цілий віз сміття, а везти нічим. Нагромáдили п'ять копиць сіна).

Нагревание—нагрівáння, ння; огрів, ву. **Нагрев**—нагрівáння, ння. **Нагреватель**—нагрівник, кá. **Нагревальный**—нагрівáльний.

Нагревать,-ся—нагрівáти, ся. **Нагреть**—нагріти. **Нагреть бока**—облатáти бóки, надавáти стусанів.

Нагреметь,-ся—нагриміти, ся; нагуркотіти, ся (Настучиться, нагримиться — дрібен дóщик зійде).

Нагрозить — нахвалитися, настрахáти (Нахвалились бити, та так й пройшлó).

Нагромоздить,-ся—нагромáдити, накопичити (Тучі нагромáджувалися однá на óдну). **Нагроможденный**—нагромáджений. **Нагромождаемый**—нагромáджуваний.

Нагрубить, нагрубиянить—нагрубіянити.

Нагружать,-ся; нагрузить,-ся—навантáжувати, ся; навантáжити, ся; наладóвувати, наладувáти; II) (переносно)—наливáтися.

Нагрузка (процесс) — навантáження, ння; навантáжування, ння; (предмет)—вантáга, ги. **Нагруженный**—навантáжений. **Партийная нагрузка**—партійне навантáження. **Динамическая нагрузка вагона**—динамічне навантáження вагóну. **Нагружаемый**—навантáжуваний, наладóвуваний.

Нагруститься—натужитися, насумувáтися.

Нагрызать, нагрызть—нагризáти, нагризти; (семячек)—налускувати, налузáти, налускати, налущити; (много)—понагризáти, поналускувати.

Нагрянуть—наскóчити, надійти, набігти, насунути, вдарити (на кóго) (Назустріч їм наскóчили кóні. Отут-би наскóчили на йóго).

Нагуливать—випасáти, відпáсти. **Нагулка**—випас, су; жирувáння, ння.

Нагулять,-ся—нагуляти, ся (Ой я молодéнька, ще й не нагулялася).

Над, надо—над, нáді, по-нáд, поверх. **Над меру**—через край, над міру, занáдто, нáдто.

Надавить—надавити, надушити, начáвити, натиснути. **Надавленный**—надáвлений, надушений, натиснутий.

Надавливание—натиск, ку; натискáння, ння.

Надаивать, надоить—надóювати, надоїти.

Надалбливать, надолбить—надóвбувати, надовбáти.

Надалее—надáлі. **Надалее предлагаю**—пропоную надáлі.

Надарить—надарувáти.

Надбавить—наддáти (чогó); (жалованье)—надбáвити, прибáвити; (цену)—набити.

Надбавка—I) набавляння, ння; прибавляння, ння; II) набáвка, ки; прибáвка, ки; добáвка, ки; додáток, тку; наддáток, тку; (жалования)—підвищення, ння. **Надбавочный**—додаткóвий, придаткóвий. **Надбавочная стоимость**—додаткóва вáртість. **Надбавочная расценка**—додаткóва розцінка. **Надбавочная работа**—додаткóва прáця.

Надбавлять—I) надбавляти, наддавáти; (цену)—набивáти (Не набивáй ціни, й так дóрого все).

Надбивать, надбить—надбивáти, надбити, надщéрблювати, надщербити.

Надбрюшие (анатом.)—надчерéв'я.

Надвигание—насува́ння, ння; насо́вування, ння.
Надвигать—насува́ти, понасува́ти; (много)—понасо́вувати.
Надвигаться—насува́тися (Мо́вчки насу́нулись хма́ри і залягли навкруги́).
Надвое—на́двоє, навпіл.
Надворный—надві́рній, я, є. **Надворье**—надві́р'я, р'я. **С надворья**—знадво́ру.
Надгинать,-ся—надгина́тися, ся; згина́тися, надігну́ти, ся.
Надглядывать—наглядати, назира́ти.
Надглядчик—надзо́рець, рця.
Надгнивать—надгнива́ти; (о мн.)—понадгнива́ти (Всі кавуни́ понадгнива́ли).
Надгробный—I) надмоги́льний, нагрі́бний; II) похоро́нний.
Надгрызать—надгриза́ти.
Наддавать, наддать—піддава́ти, підда́ти, додава́ти, накида́ти, набива́ти (До п'яти́ карбо́ванців додає ще й чо́боти). **Наддавать старания**—приложи́ти рук.
Наддаток, наддача—дода́ча, чі; прида́ча, чі.
Надевание (одежды)—одяга́ння, ння; наді́ва́ння, ння; надяга́ння, ння; (сапог)—обува́ння, ння; взува́ння, ння.
Надевать, надеть (одежду)—наді́ва́ти, наді́ти, надяга́ти, надягти́, одяга́ти, одягти́; (сапоги)—назува́ти, назу́ти, взу́ти (Раз я взу́вся в чобі́тки́, одягну́вся в кожуши́нку. Наді́ва́є ша́ти дорогі́ї на коза́цькії плечі. Наді́ва́й хомути́ на ко́ней, бо пора́ запряга́ти). **Надевать ярмо**—нарива́ти ярмо́. **Надевать уздечку**—загну́здувати.
Надежа, надежда—наді́я, ії; споді́ванка, ки; споді́ва́ння, ння. **Потерять надежду**—стра́тити наді́ю. **Лелеять надежду**—плека́ти наді́ю. **Надежный**—наді́йний, пе́вний, ві́рний. **Надежный товарищ**—наді́йний това́риш. **Надежное дело**—спра́ва пе́вна, ві́рна.
Надел—наді́л, лу; наді́лок, лку.
Наделать—наробити; (плохого)—натвори́ти, набро́їти, нако́їти (До́ню моя́, до́ню моя́, що ти наробила. Тако́го нако́їли, що ні́хто не пола́годить).
Наделение (землею)—наді́лення, ння.
Наделить, наделять—наді́ли́ти, наді́ля́ти кого́ чим, обді́ли́ти, обді́ля́ти. **Наделить приданым** — да́ти ві́но, по́саг. **Наделенный землею**—наді́лений земле́ю. **Наделенный талантами**—обдаро́ваний.
Надергать, надергивать — насми́кувати, насми́кати, насі́пувати, насі́пати, нашпо́рпувати, нашпо́рпати, наску́бувати, наску́бти (Насми́кав соло́ми до́брий обере́мок).
Надеяться—наді́ятися, споді́ва́тися, ма́ти, поклада́ти наді́ю на ко́го, поклада́тися, склада́тися на ко́го, упова́ти на ко́го (Ті́льки на те́бе поклада́ю наді́ю. Ой на що-ж ти, до́ню, упова́ла, що ти чорномо́рця покоха́ла. Не впова́ла на худо́бу, а на його́ вро́ду).
Надзвездный—надзо́ряний.
Надзирание—догляда́ння, ння; пильнува́ння, ння; нагляда́ння, ння.
Надзирать—догляда́ти, нагляда́ти кого́, що, дозира́ти, назира́ти, пильнува́ти кого́, що. **Надзирая**—догляда́ючи, нагляда́ючи, дозира́ючи, назира́ючи, пильну́ючи, на́зирці, на́зирцем (Він ці́лий де́нь хо́дить за мно́ю на́зирці).
Надзор—до́гляд, ду; догляда́ння, ння; на́гляд, ду; дозі́р, зо́ру; пильнува́ння, ння. **Тщательный надзор**—пи́льний до́гляд. **Надзор за линией**—до́гляд за ко́лією. **Надзиратель**—догля́дач, ча; (смотритель)—дозо́рець, рця; вартови́й, о́го; нагля́дник, ка. **Надзирательство**—догля́дництво, цтва; нагля́дництво, цтва.
Надивиться—надивува́тися (Я не надиву́юся, ди́влячись на те́бе. Я не мо́жу надивува́тися з те́бе).
Надиво—нади́во. навдивови́жу, напро́чуд (Поже́жу намальо́вано напро́чуд га́рно).
Надирать, надрать (тряпье, пер'я)—надира́ти, надра́ти, наде́рти; (уши)—наску́бти, нам'я́ти; (волосы)—нач́у́бити.
Надклевывать, надклевать—наддзьо́бувавати, наддзьо́бати.
Надкол—розко́лина, ни; ро́зкеп, пу. **Надколенный**—надко́лений.
Надкусывать, надкусить—надку́сювати, надку́шувати, надкуси́ти; (мн.)—понадку́шувати, понадку́сювати. **Надкушенный**—надку́шений (Всі я́блука понадку́шувані).
Надламывать, надломать—надло́млювати, надла́мувати, надломи́ти. **Он надломил свое здоровье**—він надломи́в, наді́рва́в своє́ здоро́в'я. **Надломленный**—надла́маний.
Надлежать—нале́жати. **Надлежит**—нале́жить, пови́нно, тре́ба, годи́ться. **Надлежит сделать**—тре́ба зроби́ти. **Надлежащий**—нале́жний, слу́шний. **Надлежащим порядком, образом, по-надле-**

жащему—як слід, як треба, як повинно, як належить, як годиться.
Надлом—вилім, лому; вищерб, бу.
Надменность—пиха, хи; надутість, тости; бундючність, ности. **Надменный**—пихатий, надутий, бундючний, з пихою.
Надоблачный—надхмарний.
Надобность—потреба, би. **Надобный**—потрібний. **Надо, надобно**—треба, потрібно.
Надоедание—набридання, ння; надокучання, ння. **Надоедливость**—набридливість, вости; в'їдливість, вости. **Надоедливый**—набридливий, обридливий, в'їдливий.
Надоедать, надоесть—набридати, надокучати, набриднути, надокучити; (сильно)—в'їдатися, в'їстися, осоружатися, осоружитися, впектися (Так він мені осоружився, що й бачити його не можу). **Надоевший, противный, постылый**—осоружний.
Надокучать, надокучить—докучати, надокучати, надокучити.
Надолго—надовго.
Надо полагать—треба гадати, треба припустити.
Надоразумить—навчити, напутити, нарадити, нараяти.
Надорвать—I) надірвати, надривати, наддирати, наддерти, надідрати; II) підірвати, надсадити. **Надорваться**—підірватися, надсадитися, підвередитися.
Надосадить—допекти, впектися, уїстися (Він допік мені до живого).
Надсылать, надослать—надсилати, наділати (При цьому надсилається листування на трьох аркушах).
Надпивать, надпить—надпивати, надпити.
Надпиливать, надпилить—надпилювати, надпиляти.
Надпилка (процесс)—надпилювання, ння; (место)—надпилене.
Надписание (процесс) — надпис, су; надписання, ння. **Надпись**—I) напис, су; надпис, су; II) оглав, ву; заголовок, вка; III) жиро на векселі. **Надписатель**—надписувач, ча; (на векселе)—жирант, та.
Надписывать, надписать—надписувати, надписати.
Надрастать, надрости—надростати, надрости.
Надрез—надріз, зу; надрізане (місце).
Надрезывать, надрезать — надрізувати, надрізати.
Надрубать, надрубить — надрубувати, надрубати, надтинати, надтяти, надцюкувати, надцюкати.
Надрубка—I) (процесс) надрубування, ння; надрубання, ння; II) надруб, бу; надрубане (місце).
Надсверливать, надсверлить—надсвердлювати, надсвердлити.
Надсматривание—наглядання, ння; надзирання, ння. **Надсмотрщик**—наглядач, ча. **Надсмотрщик телеграфа**—телеграфний наглядач, ча.
Надстраивать, надстроить—надбудовувати, надбудувати.
Надстройка—надбудовування, ння; надбудування, ння. **Надстроенный**—надбудований. **Выстроенный**—вибудуваний.
Надстрочный—надрядковий.
Надсыпать, надсыпать (прибавляя)—присипати, присипати, насипати, насипати, досипати, досипати (Присип ще трохи, бо не повно).
Надсыпка—досипання, ння; придосипка, ки. **Надсыпной**—присипний, досипний.
Надточить — доточити, наштукувати. **Надточенный** — доточений, наштукований (Наштуковані двері).
Надтрескивать,-ся; надтреснуть—надтріскуватися, надтріснути.
Надувало, надувальщик—дурисвіт, та; баламут, та; ошуканець, нця. **Надувательство**—обдурювання, ння; дурисвітство, ства; дуріння, ння; облуда, ди; обмана, ни; шахрайство, ства.
Надувать,-ся; надуть,-ся—надувати, ся; надути, ся; надиматися, навівати, намітати чого, що, навіяти (Навіяти кучугури снігу), дурити, обдурювати, обманювати, обманити; (о пис.)—пошити в дурні, надиматися, запишатися, набундючитися закопилити губу.
Надуматься—надуматися, наміркуватися, наважитися. **Надуматься что-либо сделать**—наважитися що зробити.
Надурачиться, надурить—надуріти, напустуватися.
Надутость—надутість, тости; бундючність, ности. **Надутый**—надутий, бундючний.
На-дыбы—горою (Кінь став горою).
Надымить — накурювати, накурити (Повну хату накурило диму); надимляти, надимлювати, надимити, надихувати (В хаті тяжке повітря, бо надихано та накурено).
Надышать, надышаться—надихати; (в

с е б я)—надихатися (Н а д и х а в с я ча́лу, а тепе́р голова́ бо́ли́ть); (з а п а х а м и)—напа́хатися.

Наедаться, наесться—наїда́тися, на- ї́стися.

Наедине—на-самоті́, на-оди́нці, віч-на́- віч, сам-на́-сам.

Наежиться—наїжитися, наїжа́читися, настовбу́рчитися (Ч у б на йому́ так і настовбу́рчився).

Наезд—на́їзд, ду (На́їзд був вели́кий у цей я́рмарок—бага́то понаїзди́ло купці́в). **Наезжий**—приїзжий.

Наездить—виї́жджувати, об'їжджувати, ви́їздити, об'їздити. **Наезженная лошадь**—ви́їжджений кінь. **Наездиться**—наїздитися (Даро́ваним коне́м не наїздишся).

Наездка—виїжджування, ння; об'їжджування; ння; уїжджування, ння.

Наездник—I) верхове́ць, вця́; комо́нник, ка; II) їзде́ць, їздця́; гарцьовни́к, ка́.

Наезднический—їзде́цький, гарцівни́цький.

Наездничать—гарцюва́ти.

Наездничество—їзде́цтво, цтва; гарцівни́цтво, цтва.

Наем—наймання, ння; на́йми, ів; на́ймання, ки; на́йманщина, ни. **В наем**—у на́йми. **Наемный труд**—на́ймана пра́ця. **Наемная плата**—наймове́. **Наемщик**—нае́мець, мця; найма́нщик, ка; наймач, ча́. **Наемничество**—нае́мність, ности; на́йми, ів; найма́нщина, ни. **Наемнический**—на́ймитський, нае́мни́чий.

Наемка—на́йми, ів.

Наемник,-ца—на́ймит, та; на́ймичка, ки; наймито́к, тка́; наймитчу́к, ка́; бурла́к, ка; бурла́чка, чки; (с о б и р.)—найми́ття́, ття́; бурла́цтво, цтва.

Нажаловаться—нажалі́тися, наска́ржитися.

Нажаривать, нажарить—I) напіка́ти, напекти́, насма́жувати, насма́жити, напря́жувати, напря́жити, нашква́рювати, нашква́рити; (м н о г о)—понапіка́ти, понасма́жувати; II) (в печке)—напа́лювати, напали́ти; III) (н а м у з. инструменте)—затина́ти, утина́ти (Сопілка зу́ба затина́ла. Утни́ тако́ї, щоб самі́ но́ги затанцюва́ли).

Нажать, нажимать—нада́влювати, надави́ти (Земля́ надави́ла йому́ гру́ди); натиска́ти, натисну́ти, нагні́тати, нагніти́ти; наму́лювати, наму́ляти (Три пузирі́ крива́ві́ї наму́ляла). **Нажатие**—нати́скування, ння; натиска́ння, ння.

Наждак—шмеріґель, ля; нажда́к, ку́.

Нажива—кори́сть, сти; зи́ск, ску; пожи́ва, ви; при́на́да, ди; жирови́ця, ці; живе́ць, вця́.

Наживать,-ся; нажить,-ся — нажива́ти, нажи́ти, набува́ти, набу́ти (Добра́ нажива́ти. Не нагодува́вши, не напоївши, во́рога не наживе́ш); нажи́тися, надба́ти, набу́ти, зароби́ти, запрацюва́ти, загосподарюва́ти (Надба́в усього́ по́вні комо́ри). **Нажить тяжким трудом**—загорюва́ти. **Наживной**—I) наживни́й, набу́тий, при́дбаний; II) поживни́й, пожи́точний; III) прина́дний.

Нажимка, нажим—I) на́тиск, ску; нагні́тання, ння; натиска́ння, ння; нати́скування, ння; II) при́тиск, ску.

Нажиток—нажи́ток, тку; надба́нок, нку; на́дбане, ого; при́дбане, ого. **Нажитой**—нажи́тий, набу́тий, при́дбаний.

Назавтра—наза́втра.

Назад—наза́д, вскру́ть, навспа́к. **Год тому назад**—за рік пе́ред цим, пе́ред ро́ком. **Два дня назад**—два дні пе́ред цим, пе́ред двома́ дня́ми. **Назади**—зза́ду, поза́ду.

Название—на́зва, ви; на́звище, ща; на́звисько, ка; іме́ння, ння; найме́ння, ння. **Названный**—на́званий. **Названный брат**—побрати́м, ма. **Названная сестра**—по́сестра, ри.

Называть, назвать,-ся—I) назива́ти, ся; назва́ти, ся; найменува́ти, ся; наріка́ти, наректи́; узива́ти, зва́ти, іменува́ти. **Как его называть**—як його́ прозива́ти, як його́ найме́ння. **Так называемый**—так зва́ний; II) (г о с т е й)—накли́ка́ти, накли́кати, напро́шувати, напро́хувати, напроси́ти, понаскли́ка́ти (Накли́чу ве́селих госте́й), накли́катися, напроси́тися.

Назеваться—I) напозіха́тися; II) наґава́тися.

Наземный—земни́й, позе́мний. **Наземь, на землю**—додо́лу, до землі́, об зе́млю. **Наземь лицом**—до́лілиць.

Назидание—навча́ння, ння; напу́чення, ння; нау́ка, ки.

Назидать—навча́ти, на добро́ наво́дити, напу́чувати.

Назлобствоваться—назлости́тися, назлосту́ватися.

Назначать, назначить—I) визнача́ти, ви́значити, назнача́ти, назна́чити. **Назначить цену**—ви́зна́чити, покла́сти ці́ну́; II) признача́ти, призна́чити, настановля́ти, наставля́ти, наста́вити,

настановити кого на що, постановляти, поставити. **Назначенный**—назначений. **Назначаемый**—назначуваний.
Назначенец—призначенець, нця.
Назначение—призначення, ння; настанова, ви; визначення, ння. **Назначение на место**—призначення на посаду.
Назначенство—призначенство, ства.
Назойливость—налазливість, вости; настирність, ности; уїдливість, вости. **Назойливый**—налазливий, настирний, в'їдливий, сльота, ти (Налазить як сльота); (надоедливый)—набридливий, бридливий. **Назойливо**—налазливо, настирно, в'їдливо, набридливо.
Назревание—поспівання, ння; достигання, ння.
Назревать, назреть—наспівати, наспіти (Наспіли полуниці), поспівати, поспіти, доспівати, доспіти, достигати, достигнути, вистоюватися, вистоятися (Хотів косити жито, але хай ще вистоїться).
Назубок—зубило, ла.
Назубривать, назубрить—I) зубити, визублювати, назублювати, позубити; II) вищерблювати, вищербити, пощербити.
Назябнуть,-ся—намерзнутися, намерзтися.
Наибольший—найбільший. **Наиболее** —найбільше, над усе. **Наивеличайший**—що-найбільший, найсамбільший.
Наивность—простота, ти; безхитрість, рости; наївність, ности. **Наивный**—простий, безхитрий, наївний.
Наиграться—награтися, нагулятися.
Наигрывать—вигравати, награвати, пригравати.
Наигрываться—вигравати, награватися.
Наизворoть—навиворіт(ь).
Наизнанку—навиворіть.
Наиздеваться—назнущатися, наглузуватися, наглумитися (Наглумився над сиротою, як сам знав).
Наизусть—на пам'ять, з пам'яти.
Наилучший — найліпший, найкращий, найлуччий.
Наименование—I) найменування, ння; II) ім'я, імени; імення, ння. **Наименование груза**—найменування, назва вантажу.
Наименовать—найменувати, назвати кого, що.
Наименьший — найменший, найдрібніший. **Наименее**—найменше.
Наискивать, наискать—нашукувати, нашукати (Нашукав роботящого наймита).
Наискорейший—найскоріший, найшвидший, найшвидчіший, найхутчіший. **Наискорее, скорее всего**—найшвидше, найскоріше, найхутше.
Наискось—навкісь, навкося, навкоси, навкосяка, навскоси.
Наитие—наїття, ття; (вдохновение) —надхнення, ння; надих, ху.
Найденыш—найда, ди; знайда, ди; знайденя, няти.
Наказ—наказ, зу; загад, ду; загадання, ння.
Наказание—кара, ри; карання, ння; скарання, ння; покарання, ння.
Наказной—наказний, ого; заступник, ка.
Наказуемость—карність, ности.
Наказывать, наказать—карати, накарати, покарати, скарати.
Накаление, накаливание—розпікання, ння; нажарення, ння; розжарення, ння. **Накаленный**—розпечений, розжарений. **Накаленный добела**—розжарений, розпечений до білого жару; **докрасна**—до червоного жару.
Накаливать, накалить—розпікати, розпекти, розжарювати, розжарити, нажарити.
Накалывание—наколювання, ння; настромлювання, ння; наштрикування, ння.
Накалывать, наколоть—I) наколювати, наколоти що на що; наштрикувати, наштрикнути (Наштрикнув картоплину на палку); II) (щепок)—наскіпати, наколоти; (камней)—налупувати, налупати; III) сколювати, сколоти; IV) нашпилювати, нашпиляти, нашпилити, настромлювати, настромити.
Накануне—в переддень, напередодні.
Накапывать, накопать—накопувати, накопати; (много)—понакопувати.
Накат—I) (процесс)—накочування, ння; II) брусована стеля.
Накатывать, накатать,-ся—I) накочувати, накотити (Добре накотили дорогу, можна до млина їхати); II) навинути, навити, навивати, намотувати, намотати (Ткач основу навиває на верстат); III) навозитися, наїздитися.
Накатка—I) накочування, ння (формы); II) качалка, ки.
Накатник—I) маґльовник, ка; II) (поддерживающий потолок)—брус, са; сволок, ка; (пол)—лігар, ря. **Накатный**—брусований.
Накачать,-ся (воды)—накачати, напомпувати; II) накотити; III) нагойдатися.
Накачивание—накачування, ння; помпування, ння.
Наквасцовать—нагалунити.

Накидка—I) (процесс) — накида́ння, ння; II) на́кидка, ки; III) (накидка на цену товара)—наці́нка, нки. **В накидку**—набпашки, набпашку. **Накидной**—накидни́й.

Накидывать, накидать—наки́дувати, накида́ти, понакида́ти, підкида́ти (Підки́нути вало́к соло́ми, сі́на). **Накидать на воз сена**—наклада́ти сі́на на віз.

Накипеть, накипать—накипа́ти, накипі́ти (Чим горщо́к накипі́в, тим і смерді́ти бу́де).

Накипь—I) (в самоваре, в котле)—на́кип, пу; II) (на воде)—шум, му; шумува́ння, ння. **Накипелый**—накипі́лий.

Накипятить (воды)—нагрі́ти; (молока)—напря́жити, звари́ти.

Наклад—втра́та, ти; шко́да, ди. **В накладе**—з утра́тою.

Накладка (рельсовая) — ли́штовка рейкова́.

Накладная—накладна́, но́ї; накладни́й лист, листа́. **Накладной**—I) додатко́вий, доба́вочний; II) накладни́й. **Накладные расходы**—накладні́ видатки. **Накладные усы**—фальши́ві ву́са. **Накладный**—суту́жний, втра́тний. **Накладно**—суту́жно, втра́тно.

Накладчик, накладыватель—наклада́льник, ка; накла́лач, ча.

Накладывание—наклада́ння, ння.

Накладывать, накласть—наклада́ти, накла́сти (Ярмо́ наклада́є, волі́в запряга́є. Накла́сти на віз снопі́в).

Наклеветать—обмо́вити кого́, наклепа́ти, на ко́го.

Наклеивание—накле́ювання, ння; налі́плювання, ння. **Наклейка**—налі́пка, ки; накле́їне, ого; налі́плене, ого. **Наклейщик**—накле́йник, ка; кле́їльник, ка; налі́плювач, ча. **Наклеенный**—накле́їний, налі́плений.

Наклеивать, наклеить — прикле́ювати, прикле́їти, прилі́плювати, прилі́пи́ти; (много)—понакле́ювати, поналі́плювати (Понакле́ювала та поналі́плювала тако́го шпале́рів, що аж у ві́ччю мигти́ть).

Наклеймить—позначи́ти, потаврува́ти.

Наклеп, наклепка—на́клі́пка, ки; на́клеп, пу (Від цього на́клепу ско́ро до па́м'яти не ді́йдеш).

Наклепывать, наклепать—наклі́пувати, наклепа́ти (Тре́ба до́бре наклепа́ти ко́су, бо трава́ приста́ріла вже).

Наклобучивать, наклобучить—насува́ти, насу́нути; (много)—понасува́ти. **Наклобученный**—насу́нутий. **Сделать нахлобучку**—зробі́ти на́гінку, нага́ну.

Наклобучка, нахлобучка—I) насува́ння, ння; II) го́нка, ки; на́гінка, ки; вимо́ва, ви; дога́на, ни; нага́на, ни.

Наклон—I) похи́лість, лости; похи́л, лу; похи́лина; ни; схил, лу; спа́дистість, тости.

Наклонение—I) нахиля́ння, ння; схиля́ння, ння; схи́лення, ння; на́хил, лу; II) (грамат. терм.)—спо́сіб, собу. **Наклонение головы**—схиля́ння, нахиля́ння голови́. **Наклонный**—похи́лений, похи́лий, похи́листий, спуско́ватий; (местность)—спа́дистий, зго́ристий.

Наклонность — I) (местности) — похи́льність, ности; по́хил, лу; схи́льність, ности; II) (свойство)—на́хил, лу; на́хилок, лку до чо́го. **Наклонный**—I) схи́льний; II) похи́лий; III) спа́дистий. **Наклонно**—похи́ло, похи́лом, на́схиль, хилко́м.

Наклонять,-ся, наклонить,-ся — нахиля́ти, ся; нахили́ти, ся; схиля́ти, ся; схили́ти, ся; похиля́ти, ся; похили́ти, ся; нагина́ти, ся; нагну́ти, ся; (много)—понахиля́ти, ся; посхиля́ти, ся; понагина́ти, ся **Пить наклонивши** (например, из ведра)—на́хилки, на́хильцем пи́ти.

Накляузничать—набреха́ти, набрі́хувати, наплести́ (Знов почали́ се́стри набрі́хувати на ме́ншу сестру́. Чого́ ти не наплете́ш своїм безко́стим язико́м).

Наковальня—кова́дло, ла; (маленькая для набивки косы)—ба́бка, ки; кова́ленька, ки (Вліз між мо́лот і кова́дло).

Наковать, наковывать—накува́ти, нако́вувати, понако́вувати (Коли́ нема́ гро́шей, то кова́ль не наку́є. Тре́ба давно́ вже камі́ння в млині́ понако́вувати), нацю́кати, нацю́кувати. **Накованный**—нако́ваний.

Накожный—нашку́рний, нашкі́рний. **Накожные болезни**—нашкі́рні хоро́би.

Наколачивать, наколотить — набива́ти, наби́ти, понабива́ти (Бо́ндар ді́жки́ набива́є. Понаби́вано кі́лля скрі́зь).

Наколобродить — наколоброди́ти, набро́їти.

Накомкать—I) нам'я́ти, намня́ти, нажу́жмити; II) напха́ти, набга́ти (Напха́в у скри́ню, як попа́ло).

Наконец—наре́шті, вре́шті, вкінці́, напослі́док, напослі́дку, наоста́нок, наоста́нку.

Наконечник—наконе́чник, ка; о́скіп, пу.

Наконечник (метал. в машине)—заківка, ки.
Накопление—нагромаджения, ння; скупчення, ння; набирання, ння; скупчування, ння.
Накоплять, накопить — скупчувати, скупчити, нагромаджувати, нагромадити, назбирувати, назбирати, нахóвувати, наховати, прихóвувати, приховати. **Накоплять капитал**—скупчувати капітал. **Накопляются облака**—нагромаджуються хмари. **Накопленный**—скупчений, нагромаджений, зібраний.
Накоптеть, накапчивать—закурити, закурювати, задимити, задимлювати. **Накоптелый**—закурений, задимлений.
Накорчевать—накорчувати.
Накосить, накашивать—накосити, накошувати; (немного)—вкосити; (много)—понакошувати, поскошувати. **Накашивание**—накошування, ння.
Накосный—скісний.
Накось—навкісь, навкоси, навскоси.
Накрывать,-ся—I) накривати, ся; накрити,-ся.
Накрепко—дуже, міцно, вельми, щільно.
Накрест—навхрест, нахрест, хрестом.
Накричать,-ся—накричати, нагукати; (с сердцем)—нагримати на кого.
Накромсать—накришити, нашаткувати, начикрижити.
Накружиться—накрутитися, накружлятися.
Накручивать, накрутить—накручувати, накрутити, понакручувати, насукати (Накрутив гайки). **Накрутить веревок**—насукати віжок. **Накрутить веревку на ворот**—навити вірьовку на барана (Накрутив на мене такого, що сам дідько не розбере).
Накрывать,-ся—I) накривати,-ся, накрити, ся; напинати, ся; напнути, ся; (много)—понакривати, ся; понапинати,-ся. **Накрыть на стол**—застилати, накривати стіл; II) (поймать)—захопити, заскочити, застукати (Застукали злочинців на гарячому).
Накрытие—накриття, ття; покришка, ки; накривка, ки.
Накрышка—покришка, ки.
Накулачник—рукавиця, ці.
Накупать, накупить—накупляти, накупити; (много)—накуповувати, понакуповувати.
Накупаться—накупатися.
Накупка—накуповування, ння.
Накуривать; накурить,-ся — накурювати, ся; накурити, ся (Накурила димом у хаті. Накурився тютюну, що аж голова болить).
Накуролесить—наколобродити, нашкодити, наробити шкоди, накоїти.
Накушаться—наїстися; (обожраться)—нажертися.
Налавливать, наловить — наловлювати, наловити.
Налагать, наложить—накладати, накласти, наложити (Накладати на віз); накидати, накинути що на кого (Накинути працю на кого). **Налагать обязанности**—накладати, наложити, обов'язки. **Наложить запрещение**—накласти заборону. **Наложить иго**—запрягти в ярмо, повернути в неволю. **Наложить на себя руки**—самому собі смерть заподіяти.
Налаживать, наладить—I) налагоджувати, налагодити (Його послано налагодити справу); II) лагодити, полагодити, справляти, справити; III) направляти, направити, підмовляти, підмовити. **Дело налаживается, идет на лад**—справа налагоджується, йде влад, як слід, до ладу.
Налакомиться—наласуватися чим і з чого.
Налгать—набрехати що на кого; (много)—понабріхувати, вибрехати на кого, що.
Налево—ліворуч, наліво.
Налегать, налечь—I) налягати, налягти (Кругом вороги налягають. Налягайте, щоб до вечора кончити працю); II) насідати, насісти, напосідати, напосісти (Діти напосілися, щоб поїхати в гості. Коли насядеш добре, то борг віддасть).
Налегке—легко, злегка, поволі, нашвидку, порожнем.
Належаться—належатися.
Налепка—наліплювання, ння; наліпка, ки; наліплене, ного. **Налепной**—наліпний.
Налепливать, налепить — наліплювати, наліпити; (много)—поналіплювати.
Налет—I) налітання, ння; наскок, ку; II) (на железе)—іржа; III) (на теле)—плівá, ви; плівка, ки; падь, ди; (на воде)—осуга, ги; суга, ги.
Налетать, налететь—налітати, налетіти (Налетіли гуси з далекого краю), назлітатися, налинути (Налетілось птиці така сила, що аж темно стало. Налетіли вороги і знищили здобутки тисячолітньої культури).
Налету (стрелять)—ульот, нальоту.

Налив—налива́ння, ння; нали́ва, ви; (сорт яблок)—нали́в (білий).

Наливать, налиться—I) (воду)—налива́ти, нали́ти, налля́ти; (пищу жидкую)—наси́пати, си́пати; (из крана)—наточи́ти; II) набира́тися, набра́тися.

Наливка — I) (процесс) — налива́ння, ння; II) (напиток)—нали́вка, ки; **Наливка-крижовник** — агрусівка, ки, **наливка вишен**—вишнівка, ки; **наливка слив.**—слів'я́нка, ки.

Наливной—наливни́й.

Нализаться—нализа́тися, налі́зькатися, насмокта́тися. **Где это ты так нализался?**—де це так набра́вся?

Налитографировать—налітографува́ти.

Налиток—олив'я́нка, ки; лля́нка, ки.

Наличность—I) (кассы)—готі́вка, ки; готови́зна, ни; готі́ві гро́ші, готови́к, ка́; II) (людей присутствие) — прису́тність, ности; (фактов)—ная́вність, ности. **В наличности**—готі́вкою. **Собрание считать законным при наличности двух третей всех членов**—збра́ння (збо́ри) вважа́ти за зако́нні при ная́вності двох трети́н всіх чле́нів. **Наличный**—I) гото́вий; II) прису́тній; III) пере́дній, лицеви́й. **Наличный капитал**—гото́ві гро́ші.

Налог—пода́ток, тку; о́бклад, ду; о́платка, ки; (от души)—поду́шне, ого. **Таможенный налог**—ми́то, та. **Налог прямой**—пода́ток про́стий. **Налог косвенный**—пода́ток посере́дній. **Налог уравнительный**—пода́ток урівня́льний. **Налог квартирный**—пода́ток житлови́й. **Наложенный платеж**—післяпла́та, ти; накла́дений платі́ж.

Наложить—накла́сти. **Наложить запрещение**—накла́сти заборо́ну, заборони́ти.

Налюбоваться—налюбува́тися, намилува́тися.

Намагнитить—намагнесува́ти.

Намазать—нама́зати, намасти́ти, нашмарува́ти.

Намазной—нама́заний, нама́щений, нашмаро́ваний.

Намалевывать, намалевать—намальо́вувати, намалюва́ти.

Намаривать, намарать—нама́зувати, нама́зати; (грубо)—напаску́джувати, напаску́дити, накаля́ти, набрудни́ти; (пером) — нашкря́бати, надря́пати; (кистью)—наля́пати, наквацюва́ти.

Наматывать, намотать—намо́тувати, намота́ти.

Намачивать, намочить—намо́чувати, намочи́ти; (овощи)—наква́шувати, наква́сити.

Намащивать, намостить—намо́щувати, вимо́щувати, намости́ти, ви́мостити, насте́лювати, настели́ти.

Намаяться—натоми́тися, попонуди́ти сві́том.

Намедни—допі́ру, неда́вно, нещода́вно.

Намек—на́тяк, ку; натя́ка, ки; натя́чка, чки. **Намеком, намекая**—на́тяками, навтяки́.

Намекать, намекнуть—натяка́ти, натякну́ти, накида́ти, наки́нути. **Намекание**—натяка́ння, ння.

Намелко—дрібне́нько, дрібне́сенько, міле́сенько, мілі́сінько.

Намерение—за́мір, ру; за́мах, ху; на́мір, ру; нава́га, ги. **Без намерения**—без на́міру, нена́вмисне, неуми́сне, ненаро́ком. **С намерением**—уми́сне, навми́сне.

Намерзнуть, намерзать—наме́рзнути, намерза́ти.

Намеривать, намерять, намерить—намі́рювати, наміря́ти; (много)—понамі́рювати, наме́жовувати, намежува́ти, нарі́зувати, нарі́за́ти. **Намеривание**—намі́рювання, ння; нарі́зка, зки; наме́жовування, ння; намежува́ння, ння.

Намериваться—намі́ря́тися, заміря́тися, нава́жуватися, нава́житися.

Наместник—намі́сник, ка; засту́пник, ка; насту́пник, ка. **Наместничество**—намі́сництво, цтва. **Наместнический**—намі́сницький, намісни́чий.

Намет (снега)—заме́т, ту; ва́лява, ви; ку́па, пи; кучугу́ра, ри; (шатер)—наме́т, ту; шатро́, ра́ (Нап'яли́ наме́ти шовко́ві).

Наметать, намести—наміта́ти, намести́; понаміта́ти, назміта́ти (Сні́ту понамі́та́ло, що й не проїдем, ні про́йдем).

Наметить, намечать—намі́тити, намі́ча́ти, намі́чувати, намі́тити, назначи́ти, назна́чати, позначи́ти, значи́ти; (много)—понамі́чувати, поназна́чувати (По́ки намі́тив, по́ки й одруба́в. Намі́тив найкра́щого ко́ня на я́рмарку).

Наметка—I) намі́чення, ння; зна́к, ку; прикме́та, ти; II) накида́ння, ння; III) ла́тка, ки; ла́та, ти; IV) (у портных)—приме́тування, ння.

Наметывать, наметать—накида́ти, наки́дати. **Наметать стогов**—наклада́ти, накла́сти стогі́в, стіжкі́в.

Намечание—намі́чення, ння. **Намечивание**—намі́чування, ння.

Намечтаться—намрі́яти, ся; нама́рити, ся.

Наминаться, наминать—намина́тися, намня́тися (Намня́в дво́є пові́сом коно́пе́ль), наму́лювати, ся; наму́ляти, ся (Три пузирі́ крива́ві́ї наму́ляла. По́ки наму́лишся йти́, то й ве́чір бу́де).

Наминка—наминання, ння; намулювання, ння.

Намойный—намивний.

Намокать, намокнуть—намокати, намокнути, понамокати. **Намокший**—намоклий.

Намол—меливо, ва; намел, лу.

Намолачивать, намолотить—намолочувати, намолотити, понамолочувати (Нажав, намолотив і намолов).

Намолот—намолочене, ого; вимолот, ту.

Намолоть—намолоти, намелити, понамелювати.

Намордник—намордник, ка; оброть, ти; обротька, ки.

Намошенничать—нашахрувати.

Намудрить—накаламутити, наколотити.

Намучиться—намучитися, намордуватися, попомучитися (Не намучишся —не навчишся. Попомучився біля цього діла).

Намывной—намивний.

Намыкаться—набідуватися, натинятися (Натинявся по світах, та й повернувся додому).

Намычка—мичка, чки.

Намямлить—намимрити.

Нанашивать, наносить—наношувати, наносити, понаношувати, понаносити, наприносити.

Нанежиться—наніжитися, наманіжитися напеступатися.

Нанесение—наношення, ння; нанесення, ння; завдавання, ння; заподіяння, ння.

Нанизать, нанизывать—нанизати, нанизувати; (много)—понанизувати, повинизувати (Понанизувала все намисто).

Нанизь—нанизування, ння; низка, ки (процесс).

Наниматель—наймач, ча; наємець, мця. **Нанимательница**—наймачка, чки; наємиця, ці.

Нанимать, наниматься—наймати, ся; ставати, стати до кого, за що (Він став за писаря до волости. Не буду я наймати няньки до дитини).

Нанковий, нанка—китайка, ки; демикитон, ну; китайковий, демикитоновий.

Нанос—намул, лу; наплив, ву. **Наносной**—наносний, намивний, намульний. **Наносный**—заразний, заразливий.

Наносить, нанесть—наносити (чого, куди), нанести, завдавати, завдати, вчинити, вчиняти, вдіяти, заподіяти. **Нанести оскорбление**—завдати образи, образити кого. **Нанести удар**—завдати удару.

Наноситься—наноситися, проноситися з чим де.

Нанюхать,-ся—нанюхати, ся; напахатися чим, пронюхати, винюхати що.

Наняньчиться—наняньчатися, напанькатися.

Нанять, наняться—наняти, ся; наймати, ся; стати до кого за що.

Наоборот—навпаки, навспак, навідворіт, навпроти. **На обороте сего**—на звороті цього.

Наобум—навмання, навманьки.

Наотрез—навідріз, твердо, рішуче.

Наохотиться (в поле)—наполюватися.

Нападать—нападати, понападати (На дорогу понападало багато листя).

Нападать, напасть—I) нападати, напасти, накидатися, накинутися, наскакувати, наскочити, натраплювати, натрапити; II) находити, нападати, на пасти, найти; III) утискати кого; насідати, насісти на кого; IV) допадатися, допастися, напускатися, напуститися, накидатися, накинутися. **Напасть на след**—натрапити на слід.

Нападение—I) нападання, ння; II) напад, ду; нападки, ок, дків.

Нападчивость—напасливість, вости. **Нападчивый**—напасливий. **Нападчик, нападчица**—напасник, ка; напасниця, ці.

Напазить—нажолобити.

Напаивать, напаять—налютовувати, налютувати, прилютовувати, прилютувати. **Напайка**—налютування, ння; налютовування, ння.

Напаивать, напоить—напоювати, напувати, напоїти, понапувати, упоїти (Напоїв волів, людей (водою). Упоїв горілкою, вином).

Напакостить, напакостничать—накапостити, напакостити, нашкодити, наробити шкоди, капости.

Напасть—напасть, сти; пеня, ні; халепа, пи; нахаба, би.

Напачкать—I) накаляти, намазати; (грубо)—напаскудити; II) (о письме, рисовании)—наляпати, намазати.

Напев—спів, ву; виспів, ву; голос, су (Ніяк у цій пісні не підберу голосу).

Напевать, напеть—наспівувати, наспівати. **Напевный**—співний.

Напекать, напечь—напікати, напекти; (много)—понапікати.

Наперво—вперше, спершу. **Сперва-наперво**—насамперед, поперед усього. **Напереди**—попереду, спереду. **Наперед**—наперед, попереду.

Наперекор—наперекір, насупроти.

Наперерез—навперейми, напереріз.

Напереть,-ся; напирать,-ся—наперти, ся; напирати, ся; натиснутися, натискува-

тися; (много)—понапира́тися, понати́скуватися (Напе́рлося бага́то наро́ду).
Наперсток—напе́рсток, стка. **Наперсточный**—наперстко́вий.
Наперье—све́рдло, ла; све́рдел, дла.
Напечатать—надрукува́ти, напеча́тати.
Напиваться, напиться—напива́тися, напи́тися, унива́тися; (о многих)—понапива́тися, повпива́тися. **Выпить за здоровье кого**—ви́пити до ко́го.
Напиливать, напилить—напи́лювати, напиля́ти, напили́ти; (много)—понапи́лювати.
Напилок—терпу́г, га́; терпужо́к, жка́; пильни́к, ка́; підпи́лок, ка; ра́шпиль, ля. **Напилочный**—терпуго́вий. **Напильник**—напи́льник, ка; терпу́г, га́.
Написать—написа́ти, понапи́сувати (Написа́в листа́ до знайо́мого. Твір «Ціпов'я́з» написа́в М. Коцюби́нський. Понапи́сували на всіх воро́тях, де бу́дуть стоя́ти москалі́).
Напитать,-ся; напитывать,-ся—I) нагодува́ти, нагодо́вувати, накорми́ти, нако́рмлювати, наї́стися, наїда́тися. **Напитать что водой**—напо́ювати, напої́ти, намочи́ти, намо́чувати, втягти́, втяга́ти, натягти́, натяга́ти; (в себя)—набра́ти, ся; набира́ти, ся.
Напиток—напі́й, бю; питво́, ва́ питтю́, ття; тру́нок, нку. **Напиточный**—напо́євий, трунко́вий.
Напихать, напихиваться—I) напха́ти, напи́хувати що в що; II) (пищей)—натрі́скатися, натрі́скуватися, нало́патися, нало́пуватися; (много)—понапиха́ти, понало́пуватися, понатрі́скуватися. **Напиханный**—на́пханий.
Напичкать—напха́ти, напакува́ти.
Наплав—на́плав, ву. **Итти наплавом**—пливти́ з розго́ну; (на воде)—по́плав, ву; поплаве́ць, вця́; (водяные растения)—куши́р, ра́; куші́р, ра́, жабури́ння, ння. **Наплавной**—наплавни́й. **Наплавной мост**—пливу́чий, напливни́й міст.
Наплавить, наплавливать, наплавлять—I) спла́вити, сплавля́ти, нагна́ти, наганя́ти; II) (жиру)—натопи́ти; (много)—нато́плювати, понато́плювати.
Напластать—нарі́зати, накра́яти, покра́яти.
Напластовывать, напластовать—нашаро́вувати, нашарува́ти, наклада́ти, накла́сти (рядами, шарами). **Напластование**—нашарува́ння, ння; нашаро́вування, ння. **Напластованный**—нашаро́ваний.
Наплевать, наплевывать — наплюва́ти, напльо́вувати; (везде)—понапльо́вувати.
Наплесневелый—плісня́вий, цвіли́й.
Наплетать, наплесть—наплі́тати, наплести́; (много)—понаплі́тати (Наплести́ вірьо́вок. Наплести́ язико́м). **Наплетенный**—наплéтений, виплетений.
Наплодить—наплоди́ти, народи́ти; (много)—понапло́джувати (Нащо́ вона́ понапло́джувала вас на мою́ го́лову).
Наплутовать—нашахрува́ти.
Наплыв—на́плив, ву; пла́в, ву; (на дереве)—гу́ля, лі. **Наплывной**—напливни́й.
Наплывать, наплыть—напплива́ти, напливти́ на що й на чо́му (Наплила́ на де́реві величе́зна гу́ля).
Наповал—ло́ском, по́котом, відра́зу. **Убить наповал**—вби́ти відра́зу.
Наподобие—на взір, взо́ром, на мані́р, на зразо́к, поді́бно, на́че, нена́че.
Наподряд—на оди́н взір, на під́бір, на оди́н зразо́к.
Наподхват—хватко́м, шви́дко, ху́тко.
Наполнять,-ся; наполнить,-ся—наповня́ти, ся; напо́внити, ся; сповня́тися, спо́внитися (Тут тобі́, се́рденько, в степу́ погиба́ти, черво́ною кро́в'ю рі́чки́ наповня́ти. Бу́демо їх двори́ сповня́ти, а свої́ збідня́ти. Уже́ відро́ спо́внилось водо́ю).
Наполоть—наполо́ти.
Напольный—напі́льний, середпі́льний.
Напоминание—нага́дування, ння.
Напоминатель—нага́дчик, ка; нага́дувач, ча. **Напоминательница**—нага́дчиця, ці; нага́дувачка, чки.
Напоминать, напомнить—нага́дувати, нагада́ти, прига́дувати, пригада́ти. **Делается второе напоминание**—нагаду́ється вдру́ге.
Напор—на́тиск, ску; напира́ння, ння; нава́льність, ности. **Напорный**—натискни́й, навальни́й.
Напорожне—впорожні́, порожне́м, порожняко́м (З міста їхав порожняко́м).
Напортить—напсува́ти, нашко́дити.
Напотелый—спітні́лий.
Напотеть—спітні́ти, упрі́ти, змокрі́ти.
Направление (существ.) — на́прям, му; на́прямок, мку; (действие)—прямува́ння, ння; простува́ння, ння; напра́ва, ви. **Встречное направление**—зу́стрічний на́прямок. **Грузовое направление**—вантаже́вий на́прямок, на́прям вантажу́.
Направо—напра́во, право́руч.
Направлять, направить—I) направля́ти,

направи́ти, наво́дити, навести́, наверта́ти, наверну́ти, справля́ти, спра́вити кого́, що, на що; керува́ти ким, чим; напрова́джувати, напрова́дити, наво́дити, наверта́ти кого́ до чо́го; II) (д е л о)—нала́го́джувати, нала́годити, наладнува́ти, нарехтува́ти. **Направить дело**—нала́годити спра́ву; (н а д о б р о, н а з л о)—напу́тити, призвести, навести́, наво́дити на ро́зум, на зле. **Направляющий рельс**—напря́мна ре́йка.

Напрасный—I) ма́рний, даре́мний (Р а б і в с т р и́ м у в а л а в і д п о в с т а́ н н я з а г р о́ з а д а р е́ м н о г о (м а́ р н о г о) с к о н а́ н н я); II) несправедли́вий, безневи́нний. **Напрасная жертва**—безневи́нна офі́ра, же́ртва. **Напрасно**—I) ма́рно, даре́мно, дарма́, шкода́; II) несправедли́во, безневи́нно. **Напрасно потерять час**—змарнува́ти, згайнува́ти час.

Напрашивать, напросить—I) напро́шувати, напроси́ти; II) наклика́ти, накли́кати, ззива́ти, наззива́ти; (м н о г о)—понакли́кати, поназзива́ти.

Напрашиваться, напроситься — напро́шуватися, напроси́тися кого́ й до ко́го з чим; набива́тися, наби́тися чим (Я с в о ї м н е н а б и в а́ ю с ь).

Напредь—пе́рше, перш, спе́ршу, до цього.

Например—напри́клад, приміром, на при́від, як-о́сь.

Напроказничать, напроказить—натвори́ти, надурі́ти, нако́їти, набро́їти.

Напрокат—напрока́т.

Напролет—на́скрізь, нави́літ.

Напролом—пробо́єм.

Напропалую—до заги́ну; (в у л ь г а р н о)—на всі за́ставки.

Напророчить—напророкува́ти, навіщува́ти, наворожи́ти; (о к у к у ш к е)—накува́ти.

Напротив—I) су́проти, су́против, про́ти, напро́ти, про́сто; II) навпаки́, навспа́к.

Напруживать, напружить—напру́жувати, напру́жити, нату́жувати, нату́жити.

Напрыгать, напрыгаться, напрыгиваться—настриба́ти, ся; наплига́ти, ся; наскака́ти, ся; наско́чити, доскака́тися. **Допрыгался**—доскака́вся.

Напрыскивать, напрыскать—набри́зкувати, набри́зкати, нашпо́вувати, нашпува́ти, понабри́зкувати, понашпо́вувати.

Напрягать, напречь—напру́жувати, напру́жити, нату́жувати, нату́жити, напина́ти, напну́ти. **Напрягать силы**—напру́жувати си́ли.

Напряжение—напру́ження, ння; напру́га, ги; нату́га, ги. **Напряженный**—напру́жений, напру́тий, нату́жений. **Напряженно**—напру́жено, напру́то, на́прутом.

Напрямик, напрямки — пря́мо, про́сто, прямце́м, навпросте́ць, наопрокі́, навпрошки́.

Напрятывать, напрятать — нахо́вувати, нахова́ти, (м н о г о)—понахо́вувати.

Напугать—налякати, наполо́хати, настраха́ти, настраши́ти, завда́ти ля́ку, жа́ху, нагна́ти стра́ху, хо́лоду.

Напугаться—наляка́тися, переляка́тися, переполо́хатися. **Напуганный**—наляканий, поло́ханий, переполо́ханий.

Напуск—I) на́пуск, ску; на́пад, ду; напуска́ння, ння; II) спу́ск, ску; спуска́ння, ння. **Напускной**—I) напускни́й; II)—у́даний, ро́блений.

Напускать, напустить—напуска́ти, напусти́ти. **Напускать, напустить собак**—спуска́ти, спусти́ти соба́к. **Напускать на себя дурь**—удава́ти з се́бе ду́рня, ду́рника стро́їти. **Напускаться на что, на кого**—допада́тися до чо́го, накида́тися на що або́ на ко́го, напада́тися на ко́го.

Напустословить—наплести́, наверзти́, намоло́ти, наторо́чити дурни́ць, напустосло́вити.

Напутать, напутывать—наплу́тати, наплу́тувати; (м н о г о)—понаплу́тувати. **Напутанный**—наплу́таний.

Напутствовать—виряжа́ти, виправля́ти, напуча́ти, напу́чувати, напу́тити (В и р я ж а́ л и н е к р у́ т и к а в н е д і́ л е н ь к у в р а н ц і. Я н е д а́ р о м й о г о́ з д о́ м у в и п р а в л я́ ю в і д с е́ б е. Х і б а́ я н а п у ч а́ в ї х к р а́ с т и? М а́ б у т ь н е ч и́ с т и й н а п у́ т и в й о г о́).

Напухать, напухнуть—напуха́ти, напу́хнути, обпуха́ти, обпу́хнути.

Напухлость—о́пух, ху; пухлина́, ни́; пухля́тина, ни.

Напыщенный—великова́жний, пиха́тий, пи́шний, чванли́вий, чванькува́тий. **Напыщенно** — великова́жно, пиха́то, пи́шно, чванли́во, чванькува́то; (о я з ы к е)—висо́ким шти́лем.

Напяливать, напялить—напина́ти, нап'ясти́, напну́ти, натяга́ти, натягти́, натяну́ти, нацу́плювати, нацу́пити (Б л а г о с л о в и́, о т а м а́ н е, н а м е́ т н а п' я с т и́. Н а в і́ щ о т а к р у к а в а́ н а т я г а́ т и, п о р о з р и в а́ є ш).

Наработать,-ся; нарабатывать,-ся—нароби́ти, ся; наро́блювати, ся; (м н о г о)—понаро́блювати, ся; зароби́ти, зароблятися, запрацюва́тися запрацьо́вувати, ся; напрацюва́тися (Я з а п р а ц ю в а́ л а к о р о́ в у. Н а п р а ц ю в а́ в с я д о́ б р е, п о́ к и д о в і́ в д о л а д у́ с п р а́ в у).

Наравне—нарі́вні, врі́вень, врі́вні, рі́вно, порі́вно.

Нарадоваться, нарадовать—натішитися з ко́го, чо́го; натішити, навтіша́ти кого́, навтіша́тися з ко́го, чо́го, ким, чим.
Нараспашку—наро́зпашки, на́стіж.
Наростать, нарости—нароста́ти, нарости́.
Нарастить, наращать—зрости́ти, зроща́ти (Як я тебе́ зрости́ла, сама́ себе́ звесели́ла); виро́ста́ти, вирощ́ати, розво́дити, розвести́.
На редкость—на ди́во, рі́дко, колі́-неколи́, рі́дко коли́, ду́же рі́дко, як рі́дко коли́.
Нарез—наріз, зу.
Нарезка—І) нарі́зування. ння; II) нарі́зка, ки; за́рубка, ки; карб, бу; карбе́ць, бця́; III) (поля, усадьбы)—нарі́зка, ки; ро́змір, ру. **Нарезной**—нарізни́й, карбо́ваний, намі́рений.
Нарезвиться—нагуля́тися, напустува́тися, нажартува́тися.
Нарезывать, нарезать—нарі́зувати, нарі́за́ти, нарі́зати, накра́ювати, накра́яти.
Нарекать, наречь—назива́ти, назва́ти, нарі́ка́ти, наректи́, найменува́ти кого́, що; II) нарі́ка́ти, ре́мствувати на ко́го, на що (Жінка вже поприбирала, клену́чи чоловіка та нарі́ка́ючи на його).
Наречие—І) нарі́ччя, ччя; вимо́ва, ви; говірка, ки; дія́ле́кт, ту; II) (грам.)—прислі́вник, ка.
Нарисовывать, нарисовать (кистью)—намальо́вувати, намалюва́ти; (нехорошо)—нама́зувати, нама́зати; (грубо)—наля́пувати, наля́пати, наяло́жувати, наяло́зити, наквацьо́вувати, наквацюва́ти; (пером)—напи́сувати, написа́ти, понапи́сувати.
Нарицательный — і́менний, на́званий. **Имя нарицательное**—іме́нник (рече́вни́к) рядови́й. **Нареченный**—нарече́ний, на́званий. **Нарицательная стоимость**—ді́йсна ва́ртість.
Наркотик—наркоти́на, ни. **Наркотический**—наркоти́чний, дурмано́вий.
Нарообраз—наросві́та, ти.
Народ—наро́д, ду; на́рід, ро́ду; люд, ду. **Народник**—народо́вець, вця; народолю́бець, бця. **Народничество**—народо́вство, ства; народолю́бство. ства. **Народно**—лю́дно, велелю́дно. **Народность** — наро́дність, ности. **Народный**—наро́дній, я, є. **Народоведение**—народозна́вство, ства. **Народодержавие**—народопра́вство, ства. **Народонаселение**—лю́дність, ности; насе́лення, ння.
Народить,-ся—народи́ти, ся; наплоди́ти, ся; привести́. (Не народи́вся ще той на світі, що це зро́бить).
Нарождать, нарождаться—наро́джувати, ся; (много)—понаро́джувати, ся; понапло́джувати, ся.

Нарознь—на́різно, рі́зно, по́різно, осо́бо.
Нарост—на́ріст, росту; на́рість, рости; на́ростень, стня; гу́ля, лі.
Нарочный — І) уми́сний, навми́сний; II) гі́не́ць, нця́; післа́пець, нця́; на́рочний, ого. **Нарочно**—уми́сне, навми́сне.
Нарубать, нарубить—наруба́ти; (немного)—вруба́ти; (много) — понару́бувати.
Нарубка—І) нару́бування, ння; руба́ння, ння; II) за́рубка, ки; ка́рб, бу; карбе́ць, бця́. **Нарубной**—нарубни́й, карбо́ваний.
Нарубливать—нару́бувати.
Наружность—зве́рхність, ности; позверхо́вість, вости; пока́зність, ности; о́коло, ла; ви́гляд, ду; взір, взо́ру; по́зір, зору; обли́ччя, ччя. **Наружный**—зве́рхній, позверхо́вий, околи́шній, надві́рний. **Наружу**—І) на о́коло, знадво́ру; II) на взір, наповерх. **Наружно**—з виду, позверхо́во, зо́кола, зве́рху, здає́ться.
Нарукавник—нарука́вник, ка.
Наручни—кайда́ни, нів; залі́за, пу́та.
Нарушать, нарушить (слово. право, закон, условие)—поруша́ти, пору́шувати, пору́шити, лама́ти, злама́ти, зла́мувати. **Нарушить договор**—злама́ти умо́ву. **Неспокойствие**—пору́шувати, пору́шити спо́кій.
Нарушение—пору́шення, ння; нару́шення, ння; лама́ння, ння; злама́ння, ння. **Нарушение обязательного постановления**—пору́шення обов'язко́вої постано́ви. **Нарушение владения**—поруше́ння володі́ння.
Нарушитель—пору́шник, ка; злама́ч, ча́; поруши́тель, ля; наруши́тель, ля.
Нарыв—нари́в, ва; пухи́р, ря́; боля́чка, чки; ве́ред, ду.
Нарывать, нарвать—нарива́ти, нарва́ти. **Нарывать, нарыть**—нарива́ти, нари́ти, нако́пувати, накопа́ти (Накопа́ли молодої карто́плі).
Нарывание—нарива́ння, ння.
Наряд—І) (на работу)—наря́д, ду: нака́з, зу; ро́зказ, зу; визна́чення, ння; II) убі́р, убо́ру; убра́ння, ння; стрі́й, ро́ю: (дорогой наряд)—ша́ти, шат; III) (процесс)—ви́ряд, ду. **Наряженный**—І) ви́ряжений, II) у́браний, одя́гнений.
Нарядить,-ся; наряжать,-ся—І) (на работу)—зряди́ти, ся; зряжа́тися, наряди́ти, наряджа́ти (Наряди́в новий серп пшени́ченьку жа́ти); ви́значити, ся; визнача́ти, ся; настанови́ти, настановля́ти, настано́влювати, наказа́ти, наказу́вати, ви́рядити, виряжа́ти ку́ди (Ви́рядили ми свого́ ба́тенька в

далеку дорогу); II) (в одежду) — убрати, ся; убирати, ся; вирядити, ся; виряжати, ся; прибирати, ся; нарядити, ся; наряжати,ся; причепурити, ся; причепурювати, ся (Ой так нарядили, як самі схотіли: з книша паляницю, з дівчини молодицю. Вирядився як на свято).

Нарядность — ошатність, ности; шатність, ности; вистрійність, ности. **Нарядный** — I) ошатний, вистрійний, шатний, чепурний; II) визначний, наказний.

Наряду—рядом, поряд, врівні, рівно, однаково.

Нарядчик—отаман, на; осаул, ла; вирядник, ка; пригінчий, ого. **Нарядчик кондукторских бригад**—вирядник кондукторських бригад.

Насаждать, насадить—I) насаджувати, насажати, насадити, посажати, посадити; (много)—понасаджувати (Насадити сад. Насаджали повен віз дітей); II) заводити, завести, запроваджувати, запроваджати, запровадити. **Насаждать новые порядки**—запроваджувати нові порядки.

Насаждение—садження, ння; насаджування, ння.

Насаривать, насорить—насмічувати, насмітити, натрушувати; (много)—напатрушувати, понасмічувати (Вимітають те сміття, що діди з батьками насмітили).

Насасывать, насосать (насосом)—натягати, натягти, насисати, нассати, насмоктувати, насмоктати.

Насверливать, насверлить—насвердлювати, насвердлити, навірчувати, навертіти.

Насвистывать — висвистувати. **Насвистаться**—насвистітися.

Насев—засів, ву; висів, ву.

Насевать—насівати. **Насеять** — насіяти; (много)—понасівати (Понасівати там, де не посходило).

Насед (яйцо с наседом)—засиджене, зароджене яйце.

Наседать, насесть—насідати, насісти.

Наседка—квочка, чки. **Наседкин**—квоччин.

Насека—I) заруб, бу; зарубка, ки; карб, бу; II) оскард, ду; оскарда, ди.

Насекать, насечь—I) насікати, насікти (Насікти капусти. Насікти язиком); II) зарубувати, нацюкувати, нацюкати (Нацюкай де треба одрубувати); карбувати, накарбувати. **Испещренный нарезками**—карбований (Віддав чотири карбовані рублі).

Насекомое—комаха, хи; комашка, ки; кузка, ки; кузочка, чки. **Насекомоядный**—комахоїдний, комахоїд, да.

Население—I) оселення, ння; заселення, ння; залюднення, ння; II) людність, ности; населення, ння. **Населенность** —населеність, ности; залюдненість, ности.

Населять—оселяти, оселити, заселяти, заселити, залюдняти, залюднити, осаджувати, осадити; (много)—позаселювати, позалюднювати.

Насечка—насікання, ння; нарубування, ння; карбування, ння.

Насидеть, насидеться—висидіти, висидітися, висиджувати, ся; насидіти, ся; насиджувати, ся,

Насиливаться, насилиться — силкуватися, намагатися, намогтися, змогтися (Віл у плузі силкувався. Силкувалася перемогти себе).

Насилие—насильство, ства; силування, ння; гвалтування, ння; сила, ли; примус, су; принука, ки (Працює з примусу). **Насильно** — силою, силоміць, силоміццю, живосилом, гвалтом, нахрапом.

Насиловать—силувати, неволити, гвалтувати, примушувати.

Насилу—ледви, насилу.

Насильный—силуваний, насильний, зневолений. **Насильственно**—I) поневільнено; II) гвалтовано. **Насильственная смерть**—не своя смерть. **Насильственный**—поневільний.

Насинивать, насинить—насинювати, синити, насинити.

Наскабливать, наскоблить — наскрібати, наскребти, наскромажувати, наскромадити, настругувати, настругати.

Наскакивать, наскакать — наскакувати, наскочити на кого, на що; нахоплюватися, нахопитися (Не кінь наніс, а сам молодець наскочив).

Насквозь—наскрізь, навиліт.

Наскоро — нашвидку, швидкома, на швидку руку, хватком, хапки, хапком, похапки, похапцем. **Скоро-наскоро**—як найшвидше, як-найскоріше.

Наскочить—наскочити. **Наскочить на беду**—нахопитися на лихо.

Наскребать, наскрести—наскрібати, наскрібти, наскребти, наскромаджувати, наскромадити.

Наскучать, наскучить—набридати, набриднути, обридати, обриднути, надокучати, надокучити.

Наслаждаться, насладиться (хорошей жизнью)—тішитися, натіши-

тися, зазнавати розкошів, розкошувати; (музыкой, пением)—осолодитися, осолодити, натішитися. **Насладиться жизнью, любовью, едою**—нажитися, накохатися, насмакуватися.

Наслаждение—насолода, ди; утіха, хи; розкіш, ши; (любовное)—любість, бости. **Пользоваться наслаждениями**—заживати розкошів.

Наследие, наследство — спадок, дку; спадщина, ни; наслідця, ддя; наслідство, ства; (от далеких предков)—предківщина, ни; (от деда)—дідизна, ни; дідівщина, ни; (от отца)—батьківщина, ни; (от матери)—материзна, ни; (от брата)—братовизна, ни. **Наследование**—наслідування, ння; наступання, ння; спадкоємство, ства. **Наследственный**—спадковий. **Наследственность**—спадковість, вости.

Наследить—I) натоптати (Натоптали грязи в хаті); II) натрапити, напасти на слід, вислідити кого, що.

Наследник, наследница (имущества)—спадкоємець, мця; наслідник, ка: (в работе)—наступник, ка; спадкоємиця, ці; наслідниця, ці; наступниця, ці.

Наследовать—спадкувати кому, наслідувати, наступати, брати, взяти в спадок по кому.

Наслоение—напластування, ння; наверстування, ння; нашарування, ння; нашаровування, ння.

Наслоить—налиствувати, нашарувати, наверстувати.

Наслоняться—навештатися, натинятися, посновигати.

Наслышаться—наслухатися. **Говорить по наслышке** — з людського поговору. **Петь, играть по наслышке** (на слух)—з голосу співати, грати.

Насматриваться, насмотреться — надивлятися, надивитися на кого, наглядатися, наглядітися з кого (Годі надивлятися на нього. З рук наробитися, з ніг находитися, з очей наглядітися).

На смех—на сміх, на посміх, на глум.

Насмехаться—сміятися з кого, насміхатися (Із матки старенької насміхається), глузувати з кого, глумитися над ким, кепкувати, кпити з кого, насміятися, наглумитися, поглузувати, покепкувати, сміх собі з кого робити.

Насмешить—насмішити.

Насмешка—насмішка, ки; посміх, ху; глуз, зу; глузування, ння; глум, му; глумування, ння; насміхання, ння; кепкування, ння (Із посміху бувають люди). **Насмешливость**—глузливість, вости; глумливість, вости. **Насмешливый**—насмішкуватий, глумливий, глузливий. **Насмешливо**—насмішкувато. **Насмешник**—насмішник, ка; насмішко, ка; насмішок, шка (Ти, женйше, ти женйше, ти чортів насмішку).

Насморк—нежить, ти; нежит, у.

Насморкать—насякати, нашмаркати.

Насмотреть—нагляділи, нагледіти, назорити кого, що.

Насобирать—назбирати.

Насоветовать—нарадити, нараяти.

Насолить—I) (пищу)—насолити; II) (кому)—допекти.

Насос—I) смок, ка; помпа, пи; смоковик, ка; водотяг, гу; II) (у лошадей)—насос, са; (чаще)—насоси, ів. **Насос воздушный**—духовий смок. **Насос водяной**—водяний смок. **Насос всасывающий**—всмоктальний смок. **Насос нагнетательный**—нагнітний смок. **Насос пневматический**—пневматичний смок. **Насос разрежающий**—розрідний смок. **Насос пожарный**—пожежний смок. **Насос водоподъемный** — водопідносний, водобірний смок. **Насосный**—помповий, смоковий, водотяговий.

Наспеть—наспіти, настигти; (не совсем)—приспіти.

Наспех—нашвидку, наспіх.

Насплетничать—наплести, наплескати.

Насрамить, насрамиться—ославити, осоромити, осоромитися, набратися сорому.

Наставать—наставати, настати, наступати, наступити, заходити (Настають теплі дні. Заходять свята).

Наставление—наука, ки; навчання, ння; направа, ви; напучення, ння; наказ, зу; наказування, ння. **Наставительный**—навчальний.

Наставлять, наставить—I) наставляти, наставити, настановляти, настановити кого за кого, за що; (много)—понаставляти, понастановляти; II) наточувати, наточити, наштуковувати, наштукувати що; III) навчати, навчити, напучувати, напутити, направляти, направити кого на що, нараювати, нараяти, наказувати, наказати кому що, призводити, призвести кого до чого, на що (Призвів мене до втрати). **Наставной**—приточний, наштукований.

Наставник—наставник, ка; учитель, ля. **Наставница**—наставниця, ці; учителька, ки. **Наставнический**—наставничий, учительський.

Настаивание—настóювання, ння; намага́ння, ння.

Настаивать, настоять,-ся—I) настóювати, настóяти на чóму, намага́тися, намогти́ся, домага́тися, домогти́ся чогó, доправля́тися, допра́витися, налягáти, налягти́. **Настаивает на окончании работы**—домагáється, щоб прáця булá скінчена; II) настóювати, ся; настóяти, ся чомý на чóму, натягáти, натягти́, набрáтися (Чай настóявся).

Насталить—насталúти.

Настежь—нáстіж, навстя́ж.

Настенный—настінний.

Настигать, настичь—настигáти, насти́гнути когó, що (В селó із лíсу вóвк забіг...—проклятий люд з собáками насти́г), наздоганя́ти, наздогнáти когó що (Не мóжна наздогнáти змарнóваного чáсу).

Настилать, настлать—настéлювати, настели́ти, стели́ти, намóщувати, намости́ти, мости́ти; (много)—понастéлювати, понамóщувати. (Настели́ли дубóвий помíст. Намости́в під гóлову колючóк).

Настилка—I) (процесс)—настилáння, ння; мостíння, ння; II) (материал)—мостови́ння, ння; стéлина, ни; III) (пол)—помíст, мóсту.

Настой, настойка—настóйка, ки; настóянка, ки; настíй, тóю; нали́вка, ки.

Настойчивость—завзя́тість, тости; насти́рливість, вости; невідстýпність, ности; напосíдливість, вости. **Настойчивый**—завзя́тий, невідстýпний, напосíдливий, насти́рливий, насти́рний, упéртий. **Настойчиво**—завзя́то, невідстýпно, упéрто, насти́рливо.

Настольник—настíльник, ка; обрýс, са; скáтерка, ки.

Настольный—настíльний. **Настольный реестр**—настíльний реéстр.

Настораживать (уши)—наставля́ти, насторóжувати, насторожáти, насторóжити вýха. **Насторожиться**—настáвитися, приготувáтися до чóго.

На стороне—на чужи́ні. **Итти на заработки на сторону**—йти́ на заробíтки.

На сторону—I) нáбік; II) на чужи́ну.

Настояние—намагáння, ння.

Настоятельность — нагáльність, ности; нáгла (пи́льна) потрéба, би; пи́льність, ности. **Настоятельный**—нагáльний, пи́льний, нáглий. **Настоятельная необходимость**—нагáльна, пи́льна потрéба. **Настоятельно**—нагáльно, притьмóм, пи́льно, нáгло, прóбі.

Настоящий—I) тепéрішній, цей; (современный)—сучáсний. **Теперь настоящая пора**—тепéр сáме час; II) спрáвжній, справдéшній, правди́вий, щи́рий, сýщий. **Настоящее золото**—щи́ре, сýте зóлото. **Настоящее** (существ.)—тепéрішність, ности.

Настраивать, настроить—I) (здания)—набудóвувати, набудувáти що; II) (музык. инструмент)—налáджувати, налáгоджувати, налáдити, настрóювати, настрóїти, направля́ти, напрáвити (Як дýдку настрóїш, так вонá й грáє); III) намовля́ти, намóвити, настрéнчувати, настрéнчити (П'є в корчмí, гуля́є, дівчá намовля́є).

Настрого—як-найстрогíше, як-найсувóріше.

Настроение—нáстрій, рою (Немá нáстрою до прáці).

Настройка—стрóїння, ння; ладнувáння, ння; ладнáння, ння.

Настройщик,-ца—стрійни́к, кá; -ни́ця, ці; напрáвник, ка; -ниця, ці.

Настрочить—начеркáти, настрочи́ти (Що начéркав, те й у друкáрню несé).

Наступательный—наступни́й, нападни́й, завойовни́чий. **Наступательно**—нáступом, нáпадом.

Наступать, наступить—I) наступáти, наступи́ти комý на що (Він наступи́в мені на нóгу); II) нападáти, напáсти, наступáти, наступи́ти, вирушáти, ви́рушити (Наступáє вóрог); III) наставáти, настáти (По нас настáнуть лю́ди, що прах нíми́й наш воскреся́ть); IV) зайти́ (Зайшли́ свя́та).

Наступление—нáступ, пу; наступáння, ння; нáпад, ду.

Насулить—наобіця́ти (Наобіця́в пан кожýх, та тéпле слóво йогó).

Насупротив—напрóти когó, чогó.

Насухо—дóсуха, нáсухо.

Насучивать, насучить—насýкувати, насукáти; (много)—понасýкувати.

Насушивать, насушить—насýшувати, насуши́ти; (много)—понасýшувати.

Насушка—насýшування, ння; сушíння, ння.

Насущный — щодéнний, насýшний (Хліб насýшний замíси́ть сльозáми).

Насчитывать, насчитать—налíчувати, налічи́ти, нарахóвувати, нарахувáти, начи́слювати, начи́слити. **Насчитанный**—нарахóваний, начи́слений. **Насчитываемый**—нарахóвуваний.

Насылать, наслать—насилáти, наслáти; (много)—понасилáти.

Насылка—насила́ння, ння; напуска́ння, ння.
Насыпать, насыпать—насипа́ти, наси́пати; (м н о г о)—понасипа́ти.
Насыпка (с у щ е с т.) — на́сипка, ки; (п р о ц е с с)—насипа́ння, ння. **Насыпной**—насипни́й, наси́паний. **Насыпная земля**—сипе́ць, пця́.
Насыпь—на́сип, пу; ви́сип, пу. **Жел.-дор. насыпь**—залізни́чий на́сип. **Хлебные грузы, отправляемые насыпью**—хлі́бний вантá́ж, що висила́ється на́сипом.
Насыщать, насытить—I) сити́ти, наси́тити, нагодо́вувати, нагодува́ти; II) наси́тити (Б о́ ч к у м е́ д у н а с и т и м о́. С и т и́ н а с и т и́ л и).
Насыщение — на́сит, ту; нагодува́ння, ння; нагодо́вування, ння; наси́чення, ння. **Насыщенный раствор**—наси́чений ро́зчин. **Насыщенность**—наси́ченість, ности.
Наталкивать, натолкнуть—наштóвхувати, наштовхну́ти; (п е р е н о с н.)—наво́дити, навести́ кого́ на що.
Наталкиваться, натолкнуться (н а ч т о)—наштóвхувати, наштовхну́ти, нади́бувати, нади́бати кого́, що; (п о п а с т ь н а к о г о, ч т о)—натра́плювати, натра́пити (на) ко́го, на що (Н а т р а́ п и л а к о с а́ н а к а́ м і н ь. М и р а д і л и, щ о н а т р а́ п и л и т а к и́ х г а́ р н и х л ю д е́ й).
Натаскивать, натаскать — ната́скувати, натаска́ти, наволо́чувати, наволокти́, нацу́плювати, нацу́пити, натяга́ти, натягти́ (З а ч о б і т ь м и́ н а в о л о к л и́ б о л о́ т а в х а́ т у. І н а в і щ о т и т а к о́ г о л о м а́ ч ч я н а ц у́ п и в у х а́ т у).
Натачивать, наточить—I) (ж и д к о с т и)—нато́чувати, наточи́ти; II) наго́стрювати, нагостри́ти (Н а т о́ ч у в а т и в о д и́ з б о́ ч к и).
Натворить—I) натвори́ти, нароби́ти, нако́їти (Н а к о́ ї в л и́ х а с о б і й л ю́ д я м); II) (т е с т о)—розчини́ти, вчини́ти.
Натек—на́плив, ву. **Натеклый**—нате́клий.
Натекать, натечь—I) (н а ч т о)—натіка́ти, натекти́, набіга́ти, набі́гти; II) (в о ч т о)—налива́тися, нали́тися, налля́тися.
Натерпеться—нате́рпітися, набідува́тися, нагорюва́тися, набра́тися го́ря, біди́, ли́ха.
Натесниться — натисну́тися, наби́тися, куди́, в що.
Натесывать, натесать—наті́сувати, натеса́ти.
Натиратель—натира́ч, ча́.
Натирать, натереть—I) натира́ти, нате́рти. **Натереть ссадину**—наму́ляти, нашмугля́ти; II) (р у к у, у ч а с ь)—нате́рти, наби́ти ру́ку в чо́му.
Натирка—натира́ння, ння.
Натиск—I) на́товп, пу; ти́снява, ви (Т и́ с н я в а н а р о́ д у, щ о й п р о й т и́ н е м о́ ж н а); II) (н а п о р)—тиск, ти́ску.
Натискивание—на́тиск, ску; нати́скування, ння.
Натискивать, натискать — нати́скувати, нати́снути, напиха́ти, напха́ти, напако́вувати, напакува́ти, набга́ти.
Наткать—натка́ти, ви́ткати.
Наткнуться—настро́млюватися, нахопля́тися (Н а х о п и́ в с я н а п р и́ к р у р о з м о́ в у. Н а х о п и́ в с я в л і с і н а в о в к і́ в); (н а ч т о о с т р о е)—напоро́тися.
Натолочь—натовкти́, натовкма́чити.
Натолпиться—нато́впитися, нати́снутися (Л ю д е́ й н а т о́ в п и л о с я п о в н і́ с і н ь к а х а́ т а. Н а т и́ с н у л о с я ч и м а́ л о н а р о́ д у).
Натомиться—натоми́тися, намори́тися.
Наторговаться—наторгува́ти, ся; накрамарюва́ти, ся; нагандлюва́ти, ся.
Натосковаться — нажури́тися, натужи́тися.
Натощак—натще́серце, нащéсерце, на́тще́.
Натравливание—цькува́ння, ння; нацько́вування, ння; під'ю́джування, ння.
Натравливать, натравить — I) нацько́вувати, нацькува́ти; II) (р у к у)—натру́джувати, натруди́ти.
Натреснуть—надтрі́снути, надколо́тися.
Натрий—со́лець, льця; натр, ру.
Натрубить—натруби́ти, насурми́ти. **Натрубить в уши**—нату́ркати ву́ха.
Натрудиться—напрацюва́тися, нароби́тися.
Натрусить—натруси́ти; (в е з д е)—понатру́шувати.
Натрясать, натрясти—натру́шувати, натруси́ти, натрясти́.
Натуживать,-ся; натужить,-ся—напру́жувати, ся; напру́жити, ся; нату́жувати, ся; нату́жити, ся (М и ї д у ч и н е н а т у́ ж и л и к о н я́).
Натужиться—натужи́тися, нажури́тися.
Натура—нату́ра, ри; приро́да, ди; (х а р а к т е р)—вда́ча, чі (Т а к а́ в ж е в й о г о в д а́ ч а, щ о в і н у с е́ с е р д и́ т и й).
Натурализация—натуралізáція, ії; уприро́днення, ння.

Натурализироваться — натуралізуватися, уприроднюватися, уприроднитися.
Натуралист—природник, ка; природознавець, вця.
Натуральность—природність, ности; натуральність, ности. **Натуральный**—природний, натуральний.
Натурщик—натурник, ка; живовзір, зору.
Натушовывать, натушевать — натушовувати, натушувати.
Натыкать,-ся; наткнуть,-ся—I) настромити, ся; настромляти, ся; II) натинатися, натнутися (Натявсь на гостру косу); напорюватися напоротися (Напоровся на вила); II) нахоплятися, нахопитися. (Нахопився в лісі на вовків. Нахопився на прикру розмову).
Натяг—натягач, ча.
Натягивать, натянуть—натягати, натягти, напинати, напнути (Благослови, отамане, намет нап'ясти) нацуплювати, нацупити.
Натяжение—натяг, гу.
Натяжка—I) натягання, ння; напинання, ння; нацуплювання, ння; II) натяжка, ки.
Натянуто—примушено, напружено.
Натянутость—примушеність, ности; напруженість, ности. **Натянутый**—примушений, напружений (Примушений усміх).
Наугад—навгад, навмання, навманяки.
Наудалую—на щастя, навмання, наосліп.
Наука—наука, ки. **Научный**—науковий. **Научность**—науковість, вости.
Науськать — нацькувати, підцькувати, підштурити, підбити на що, призвести до чого.
Науськивание—цькування, ння; під'юджування, ння; нацьковування, ння; підбивання, ння; призвід, воду (Це ти призвід до всього даєш).
Наутек—навтіки, навтікача.
Наушник—шепотинник, ка; шептун, на; наушник, ка.
Наушничать — нашіптувати, натуркувати.
Наушничество—натуркування, ння; шепоти, ів; нашепти, тів.
Наущать—направляти, намовляти, нащати.
Наущение—направа, ви; намова, ви; підмовляння, ння.
Нафталин—нафталін, ну.
Нахал,-лка—нахаба, би (общ. р.); нахабник, ка; -ниця, ці; зухвалець, льця; зухвалка, ки. **Нахальный**—нахабний. **Нахально**—нахабно, нахрапом.
Нахальничать—нахабно, зухвало поводитися.
Нахальство—нахабність, ности; нахаба, би; нахрап, пу; зухвальство, ства. **Нахальный**—нахабний, зухвалий, налазливий.
Нахватывать, нахватать—нахоплювати, нахапувати, понахоплювати, нахапати, нагарбати, грабати.
Нахлебник—годованець, нця; столівник, ка; похлібець, бця.
Нахлынуть—I) наринути; II) насунути (Наринуло води з моря, весь день не спадає. Мовчки насунули хмари і залягли навкруги).
Находить, найти—I) находити, найти, понаходити, знаходити, знайти, познаходити (Нігде не знайде собі щастя. Хоч ти знайдеш з русою косою, та не знайдеш з такою красою. Найдуть купою в хату. Найшла буря вітряна); II) (находить, найти при обыске)—витрусити, витрушувати, повитрушувати.
Находиться—I) бути, пробувати, перебувати, обертатися. **Находился в отсутствии**—був відсутній. **Находился неизвестно где**—невідомо де обертався, перебував, пробував. **Находился в отпуску**—був у відпуску. **Целое лето находился на даче**—все літо пробував на дачі. **Находится в ведении**—перебувати у віданні, під орудою. **Находиться в полной зависимости**—залежати цілком від кого: II) **находиться**—находитися; (иронич.)—нашвендятися (Та вже-ж мої ніженьки находилися, та вже-ж мої рученьки наробилися).
Находка—нахідка, ки; знахідка, ки; найда, ди (Ці гроші йому як нахідка).
Находчивость—спритність, ности; зарадливість вости. **Находчивый** — спритний, меткий, зарадливий.
Находчик—знахідник, ка.
Нахождение—I) знаходження, ння; знахід, ходу; II) пробування, ння; бутність, ности. **Местонахождение**—місце пробування. **Во время нахождения на должности**—в бутність на посаді, коли був на посаді.
Нахозяйничать — нахазяйнувати, нагосподарювати.
Нахохотаться—нареготатися.
Нацедить — націдити, наточити; (немного)—вточити. **Нацеживать**—націжувати, наточувати. **Нацеженный**—націжений.
Нацеливать—цілити, націлювати, націляти. **Нацелить**—націлити. **Нацелива-**

ние—націлювання, ння; націляння, ння.

Нация—нáція, її; нáрід, рóду; нарóд, ду. **Национальный**—національний, народній. **Национальный вопрос**—національне питáння, спрáва. **Национальное меньшинство**—національна меншість; (с о к р.)—нацмен.

Начало—I) початок, тку; почи́н, ну; почи́нок, нку; зáчин, ну; розпочáток, тку. **Начала**—почáтки. **Вначале**—спочáтку, напочáтку; II) оснóва, ви; грýнт, ту; засáда, ди; підстáва, ви; III) почáтки, пéрші засáди (н а у к и). **Начальный**—почáткóвий.

Начальник—начáльник, ка; стáрший, ого. **Начальник участка службы пути**—начáльник дільни́ці слýжби кóлії. **Начальствующее лицо**—начáльницька осóба. **Замечание начальствующего лица**—заувáження начáльницької осóби. **Начальник станции**—начáльник стáнції. **Начальник службы тяги**—начáльник слýжби тя́ги. **Начальник коммерческой службы**—начáльник комерці́йної слýжби. **Начальник материальной службы** — начáльник матеріяльної слýжби. **Начальник отдела сборов**—начáльник відділу збóрів. **Начальник мастерских**—начáльник майстéрень. **Начальник поезда**—начáльник пóїзда. **Начальник отдела водоснабжения**—начáльник відділу водопостачáння. **Начальник расчетного отдела**—начáльник розрахункóвого відділу. **Начальник таксировочного отдела** — начáльник таксувáльного відділу. **Начальник почтово-телеграфного отдела**—начáльник поштóво-телегрáфної філії. **Начальство**—начáльство, ства; старши́ни, и́н. **Под начальством**—під звéрхністю чиéю. **Начальствование**—начальникувáння, ння. **Начальнический**—начáльницький. **Начальствовать**—начальникувáти, старшинувáти.

Начать—почáти, зачáти, розпочáти, стáти, взя́тися до чóго, за що. **Начинать**—починáти, зачинáти, розпочинáти. **Начать речь**—зня́ти річ, розпочáти річ.

Начеканивать, начеканить — набивáти, наби́ти.

Начерно—на чóрно.

Начертание (о ч е р к и)—нáрис, су.

Начертывать, начертать—накрéслювати, накрéслити, нарисóвувати, нарисувáти, напи́сувати, написáти. **Начертательный**—нарисóвний, нарисови́й. **Начертательная геометрия**—нарисóвна геомéтрія.

Начерчивать, начертить—нарисóвувати, нарисувáти; (ц и р к у л е м)—нацирклювáти.

Начет—нарахóвання, ння; нарахувáння, ння; начи́слення, ння.

Начинание—I) почи́н, ну; починáння, ння; зáчин, ну; II) зáмір, ру.

Начинатель,-ница—починáльник, ка; починáльниця, ці. **Начинательный**—починáльний.

Начисто—нáчисто, цілкóм. **Переписать начисто**—переписáти нáчисто. **Начисто отказать в просьбе**—цілкóм відмóвити.

Начитанность—начи́таність, ности. **Начитанный**—начи́таний.

Начитаться—начитáтися, ви́читати.

Начитывать—I) начи́тувати когó (Н а ч и́ т у в а л и м о є́ п р í з в и щ е в с ý д і); II) налíчувати, нарахóвувати, начи́слювати на кóго, що. **Начесть**—налічи́ти, нарахувáти, начи́слити.

Наш—наш, ого; нáський, ського. **Знай наших**—óсь-то ми. **Наша взяла**—нáше звéрху.

Нашатырь—солом'я́к, кý; салом'я́к, кý. **Нашатырный**—солом'якóвий, салом'якóвий.

Нашествие—нáпад, ду; нáхід, ходу.

Нашивать, нашить (п л а т ь е)—нашивáти, наши́ти; (м н о г о)—понашивáти. **Нашить заплату**—наши́ти лáтку, налатáти.

Нашивка—нашивáння, ння; наши́вка, ки. **Нашивной**—наши́ваний, нашивни́й.

Нашильник—наши́льник, ка.

Нащелочить—назоли́ти.

Наэкономить—наберегти́, приховáти, наекономи́ти.

Наябедничать—наклепáти на кóго, обмóвити когó.

Наяву—увíч, на я́ві.

Не—не, ні. **Не только, но и**—не то, а й; не то що, а й. **Виноват не только А, но и Б**—ви́нний не сáм А, алé й Б.

Неаккуратность — несправність, ности; неретéльність, ности; неакурáтність, ности. **Неаккуратный** — неспрáвний, неретéльний, неакурáтний. **Не аккуратно**—неспрáвно, неретéльно, неакурáтно.

Небезвыгодный—небезкори́сний. **Небезвыгодно**—не без кори́сти.

Небезопасность — небезпéчність, ности. **Небезопасный** — небезпéчний **Небезопасно**—небезпéчно.

Небезосновательность—небезпідстáвність, ности. **Небезосновательно** — небезпідстáвно.

Неблаговоспитанность — неви́хованість, ности; зле вихованя, ння. **Неблагово-**

спитанный—неви́хований, недо́бре ви́хований, зле ви́хований.
Неблагодарность—невдя́чність, ости. **Неблагодарный** — невдя́чний, невдя́гливий. **Неблагодарная работа**—невдя́чна пра́ця. **Неблагодарно**—невдя́чно.
Неблагонадежность—непе́вність, ности; неблагонаді́йність, ности. **Политическая неблагонадежность**—політи́чна неблагонаді́йність. **Неблагонадежный** — непе́вний, неблагонаді́йний. **Неблагонадежно**—непе́вно, неблагонаді́йно.
Неблагопристойность — непристо́йність, ности; него́жість, жости. **Неблагопристойный**—непристо́йний, него́жий. **Неблагопристойно**—непристо́йно, него́же (Та й пла́кати мені него́же. Него́же таке́ й говори́ти при лю́дях).
Неблагоприятность — неспри́ятливість, вости; неслу́шність, ности. **Неблагоприятный** (время)—неспри́ятливий, неслу́шний (час); (ветер)—неходови́й, проти́вний.
Неблагоразумие—нерозсу́дність, ности; нерозва́жність, ности; неро́зум, му. **Неблагоразумный** — нерозсу́дний, нерозва́жний. **Неблагоразумно** — нерозсу́дно, нерозва́жно (Нерозва́жна ти, голо́во, що ти ро́биш?).
Неблагосклонность—неласка́вість, вости; неприхи́льність, ности. **Неблагосклонный**—неласка́вий, неприхи́льний. **Неблагосклонно**—неласка́во, неприхи́льно.
Небный—піднебі́нний.
Небо—піднебі́ння, ння. **Мягкое небо**—ви́лочки, чок.
Небольшой — невели́кий, невели́чкий. **С небольшим пять лет**—п'ять ро́ків з чи́мсь, чи́мось. **Дело за небольшим стало**—ді́ло за мали́м ста́ло.
Небось—небі́йсь, так.
Небоязливость—безбо́язність, ности; смі́ливість, вости. **Небоязливый**—небоя́зкий; небі́й, бо́я (І небо́я вовки ї́дять).
Небрежность—недба́лість, лости; недба́льство, ства (Пропа́в чолові́к свое́ю недба́лістю. Че́рез твое́ недба́льство дожили́сь до тако́го. П'яни́ця та недба́лиця і день, і ніч п'є). **Небрежный**—недба́лий, недба́йливий, недбайли́ця (общ. род). **Небрежно**—недба́ло, недба́йливо.
Небывалый—I) (неопытный)—небува́лий (Посила́є молодо́го, небува́лого). Отаке́ тепе́р наста́ло, що ще й не бува́ло); II) (необычайный)—незвича́йний.
Небывальщина, небылица—небили́ця, ці (Небили́ці ти розка́зуєш).
Небытие—не́бут, ту; небуття́, ття́ (Усе пішло́ в небуття́).
Небытность—небу́тність, ности; непрису́тність, ности.
Неважность—нева́жність, ности; незна́чність, ности; дурни́ця, ці. **Неважный**—I) нева́жний, незначни́й; II) аби́-яки́й, яка́, яке́.
Невдалеке—неда́ле́ко, недале́чко, неподале́ку, невдалеці́ (Сказа́в-би слове́чко, та вовк недале́чко. Недале́ко села́ стоя́в млин).
Невдомек—невтямки́, невдога́д.
Неведение—неві́до́мість мости; несвідо́мість, мости (Неві́до́мість грі́ха́ не чи́нить).
Неведомо—неві́до́мо. **Неведомый**—неві́до́мий, незна́ний, незна́ємий.
Неведь—не зна́ти.
Невежа—нече́мний, ого; нече́ма, ми; негре́чний, ого. **Невежда**—не́ук, ка; неві́глас, су; неві́до́мець, мця; те́мний, ого.
Невежественный—те́мний, не́ук (Твої слова́ просто́ту те́мну на до́брий ро́зум нauча́ють). **Невежество**—темно́та, ти; не́уцтво, цтва.
Невежливость—нече́мність, ности. **Невежливый**—неввічливий, нече́мний.
Невероятный — неймові́рний, неподо́бний, нечу́ваний. **Невероятно**—неймові́рно, нечу́вано.
Невесомость—нева́го́вість, вости. **Невесомый**—нева́го́вий.
Невеста—I) молода́, дої; княги́ня, ні; II) на відда́нні, відда́нниця, ці.
Невестка—неві́стка, ки; синова́, вої.
Невесть—не зна́ти, неві́до́мо.
Невещественность—нематері́я́льність, ности; нерече́вність, ности. **Невещественный**—нематері́я́льний, нерече́вний.
Невзвидеть (света)—нестя́мити (Коза́к од ра́дости нестя́мивсь, що князь вихо́дить би́тись з ним).
Невзгода—приго́да, ди; приго́донька, ки; зли́годні, ів; лиха́ годи́на (На коза́ка при́го́донька, коза́к зажури́вся). **Приключилась невзгода**—ста́лася приго́да.
Невзирая—не вважа́ючи, не зважа́ючи. **Невзирая на неоднократные напоминания**—не вважа́ючи на неоднора́зові нага́дування.
Невзначай—несподі́вано; (неожиданно)—зненáцька, ненаро́ком (Колй хто ненаро́ком підхо́див бли́зько, то здійма́вся га́лас).
Невзнос—неплаті́ж, тежа́; невипла́та, ти.
Невзрачность—непока́зність, ности; ми-

зе́рність, ности. **Невзрачный**—непоказни́й, непози́рний, мизе́рний, ми́ршавий.

Невзыскательность—невига́дливість, вости; невимо́жність, ности; незаба́гливість, вости; про́стість, стости. **Невзыскательный**—невига́дливий, невимо́жний, незаба́гливий, про́стий.

Невидаль—ди́во, ва; дивови́на, ни. **Вот невидаль**—отó не ба́чили.

Невидимость—незри́мість, мости; невиди́мість, мости. **Невидимка**—неба́чний, невиди́мка, ки. **Невидимый**—незри́мий, невиди́мий. **Невидный**—непоказни́й, непозі́рний.

Невинность—неви́нність, ности; безви́нність, ности. **Невинный**—неви́нний, невинува́тий, безви́нний, безпови́нний, безневи́нний.

Невкусный — несмачни́й. **Невкусно** — несма́чно.

Невменяемость—I) неосу́дність, ности; II) непритóмність, ности. **Невменяемый**—I) неосу́дний; II) (без сознания)—непритóмний; (изступленный) — несамови́тий (Зроби́вся Турн несамови́тий).

Невместительный—немісткий, непаковни́й.

Невмешательство—невтруча́ння, ння.

Невнимание, невнимательность—I) неува́га, ги; неува́жність, ности; неува́жливість, вости до ко́го, чо́го; II) занедба́ння, ння чого́. **Невнимательный**—неува́жний, неува́жливий.

Невнятность—невира́зність, ности. **Невнятный**—невира́зний, нерозбі́рний. **Говорить невнятно**—невира́зно говори́ти, ми́мрити, хама́ркати, харама́ркати. **Невнятно**—невира́зно (Щось вона́ ще говори́ла йому́ та вже невира́зно, ни́шком).

Невозвратимый—неповоротни́й.

Невозделанный — необро́блений. **Невозделанно**—необро́блено.

Невозможность—неспромо́га, ги; неспромо́жність, ности; незмо́га, ги; неси́ла, ли; неможли́вість, вости. **Нет возможности мне это сделать**—неспромо́га мені́ це зроби́ти. **Невозможный**—I) неможли́вий; II) неспромо́жний (Неспромо́жний ха́ти перейти́). **Невозможный случай** — неможли́вий ви́падок. **Невозможно**—неможли́во, не ві́льно, не спо́сіб.

Неволить—нево́лити, си́лувати, приму́шувати, зму́шувати (Нево́лити ніко́го не мо́жна).

Невольник—неві́льник, ка; -ця, ці. **Невольнический**—неві́льницький, неві́льничий.

Неволя, невольничество—нево́ля, лі; нево́ленька, ки; при́мус, су; си́лування, ння; неві́льництво, цтва. **Невольный**—неві́льний. **Невольно**—ненаро́ком, з примусу (Ненаро́ком гля́нути на ко́го. З при́мусу роби́ти, зроби́ти що).

Невостребованный—непотре́буваний, нестребуваний (ванта́ж).

Невпопад—не в лад, невлу́чно, не до ладу́, невгара́зд (Що не ска́же, що не зро́бить, та все й не до-ладу́. Колú моє́ не влад, я з сво́їм наза́д).

Невредимый — непошко́джений, неушко́джений, ці́лий, цілісі́нький. **Вернулся невредимый**—ці́лий, цілісі́нький прийшо́в. **Невредимо**—без ушко́ди, без ушко́дження.

Невыгодность—незиско́вність, ности; некори́сність, ности. **Невыгода**—невиго́да, ди (Не так шко́да, як невиго́да). **Невыгодный**—незиско́вний, некори́сний, непожи́точний.

Невыносимость — нестерпу́чість, чости; незно́сність, ности. **Невыносимый**—нестерпу́чий, незно́сний.

Невыработанность—неви́робленість, ности. **Невыработанный**—неви́роблений.

Невыразимость — невимо́вність, ности; несказа́ність, ности.

Невыразимый — невимо́вний, несказа́ний. **Невыразимо**—невимо́вно, несказа́но.

Невыразительность — невира́зність, ности. **Невыразительный**—невира́зний.

Нега—пе́стощі, щів; пе́стіння, ння.

Негде—ні́где, ні́де, нема-де́.

Негашеная известь—неперепа́лене ва́пно́.

Негласность—негла́сність, ности; неприлю́дність, ности. **Негласный**—негла́сний, неприлю́дний. **Негласно**—негла́сно, неприлю́дно. **Негласный надзор**—негла́сний до́гляд.

Негодник—негі́дник, ка; леда́що, ща; ледащи́ця, ці; ла́нець, нця; ло́бур, ря. **Негодяй**—пога́нець, нця; паску́дник, ка.

Негодность—незда́тність, ности; нікче́мність, ности; непотрі́бність, ности. **Негодный**—негодя́щий, него́жий, незда́тний, непутя́щий, непотрі́бний, нікче́мний, пога́ний, паску́дний. **Негодное**—не́гідь, годи; непо́тріб, ребу; по́кидь, ди.

Негодование—обу́рення, ння; ре́мство, ства; ре́мствування, ння.

Негодовать—обу́рюватися, ре́мствувати.

Неграмотность—неписьме́нність, ности. **Ликвидировать украинскую неграмотность**—ліквідува́ти украї́нську не-

письме́нність. **Неграмотный**—неписьме́нний. **Ликвидация безграмотности** (л и к б е з)—ліквіда́ція неписьме́нности (лікнеп). **Неграмотно**—неписьме́нно.

Недалекость—недале́кість, кости. **Недалекий**—I) недале́кий, неподале́кий; II) недо́умкуватий, недо́умок, благе́нький, плохе́нький. **Недалеко**—недале́ко, недале́чко.

Недальновидность — недалекогля́дність, ности; короткогля́дність, ности. **Недальновидный**—недалекогля́дний, короткогля́дний.

Недаром—недарма́, неда́ром, недаре́мне.

Недвижимость — нерухо́мість, мости; нерухо́ме майно́. **Недвижимый**—нерухо́мий. **Недвижный** — непору́шний. **Недвижимо, недвижно**—нерухо́мо, непору́шно.

Недействительность—неді́йсність, ности. **Недействительный**—неді́йсний.

Неделимость—неподі́льність, ности. **Неделимый**—неподі́льний. **Неделимое**—неділи́ме, неподі́льне.

Неделя—ти́ждень, жня. **Неделю проводить**—тижнюва́ти. **Через неделю**—через ти́ждень, за ти́ждень (Че́рез ти́ждень молоди́ці корова́й місили).

Недельный—непутя́щий, недоді́льний, не до ді́ла, не до ре́чи. **Недельный**—тижне́вий.

Недеятельность—недія́льність, ности; нечи́нність, ности. **Недеятельный**—недія́льний, нечи́нний.

Недобитый—недоби́ток, тка.

Недобор—недобі́р, бо́ру; недопла́та, ти.

Недоброжелатель—нези́чливець, вця; недобрози́чливець, вця. **Недоброжелательный**—незичли́вий, недобрози́чливий. **Недоброжелательство**—незичли́вість, вости; недобрози́чливість, вости.

Недобросовестность—несумлі́нність, ности; недобросо́вісність, ности; несо́вісність, ности. **Недобросовестный**—несумлі́нний, недобросо́вісний, несо́вісний.

Недоверие, недоверчивость—недові́рство, ства; недові́р'я, я; неймові́рність, ности. **Недоверчивый**—неймові́рний, недові́ркуватий, неві́рливий.

Недовес—недова́га, ги; непо́вна вага́.

Недовешивать, недовесить—недова́жувати, недова́жити.

Недовольство—незадово́леність, ности; ре́мство, ства. **Быть недовольным**—ре́мствувати. **Недовольный**—незадово́лений, невдово́лений.

Недогадливость—недога́дливість, вости.

Недогадливый—недога́дливий, нетямки́й.

Недодача—недода́ння, ння; недода́ча, чі.

Недоделка—недоро́блення, ння.

Недозревать, недозреть—недоспіва́ти, недоспі́ти.

Недозрелый—недоспі́лий.

Недоимка—недо́платка, ки; недо́плат, ту; недобі́р, бо́ру. **Недоимочный**—недої́мковий.

Недоимщик—недопла́тник, ка.

Недолговечность—недовгові́чність, ности. **Недолговечный**—недовгові́чний. **Недолговечно**—недовгові́чно.

Недолеток—недо́літок, тка.

Недолюбливать—недолюбля́ти, недолю́блювати, неполюбля́ти.

Недомерка, недомер—недомі́р, мі́ру.

Недомогание—неду́га, ги.

Недомогать — нездýжати, недýжати (Конфедера́т п'я́ний, незду́жає вста́ти. Чолові́к більше ро́ку незду́жає).

Недоплата—недо́плат, ту; недо́платка, ки.

Недополучить — недобра́ти, недовзя́ти, недоодержати, чого́.

Недоработка—недоро́блене, ого; недо́роб, бу.

Недоразумение — непорозумі́ння, ння. **Вышло недоразумение**—ста́лося непорозумі́ння.

Недород—недорі́д, ро́ду (Ста́вся недорі́д хлі́ба).

Недосмотр—недо́гляд, ду (Ста́лося це через твій недо́гляд).

Недосмотреть — недогляді́ти, недодиви́тися, чо́го.

Недоставать—бракува́ти, хибува́ти.

Недостаток—I) (о т с у т с т в и е ч е г о - л и б о)—недоста́ча, чі; недоста́ток, тку; неста́тки, ів; бра́к, ку; II) (д е ф е к т)—ва́да, ди; хи́ба, би; (у л ю д е й, ж и в о т н ы х)—га́нч, чу; калі́цтво, цтва.

Недостаточность—недоста́тність, ности; бра́к, ку; незамо́жність, ности. **Недостаточный**—недоста́тній, замали́й, незамо́жний. **Недостаточно**—недо́сить, недо́сталь.

Недостижимость—недося́жність, ности.

Недостижимый — недости́жний.

Недоступность — недосту́пність, ности; непристу́пність, ности. **Недоступный**—непристу́пний.

Недосуг—недозві́лля, лля; ні́кольство́, ства́ (За оци́м ні́кольство́м і про людей забу́в) **Недосужно**—ні́ко́ли, нема́ коли́, нема́ ча́су́.

Недосыпа́ть, недосыпать — недосипа́ти, недоси́пати.

Недоуздок—обро́ть, ти; обро́тька, ки; недо́уздок, дка.

Недоумевать—I) нетя́мити, недомисля́тися; II) (к о л е б а т ь с я)—вага́тися.

Недоумение—I) непе́вність, ности; су́мнів, ву; II) вага́ння, ння; непорозумі́ння, ння.

Недочет—недо́лік, ку; про́гріх, ху.

Недруг—во́рог, га; непри́ятель, ля. **Недружелюбный** — непри́язний (П р ощ а́ й, с в і т е, п р о щ а́ й, з е́ м л е, н е п р и́ я з н и й к р а́ ю).

Недуг—неду́га, ги. **Недужный**—неду́гий, неду́жний.

Недуговать—незду́жати.

Неестественность — неприро́дність, ности. **Неестественный** — неприро́дній, ненатура́льний.

Нежданный — несподі́ваний, нежда́ний, нега́даний. **Нежданно** — несподі́вано, нежда́но, нега́дано.

Нежелание—не́хіть, ти; небажа́ння, ння (В і н з н е́ х і т т ю ц е р о́ б и т ь).

Нежели—ніж, аніж; ніж, як, над за (що, ко́го), од (чо́го) Л у́ ч ч е б у л о́ д і вч и н о ю, н і ж т е п е р а́ м о л о д и́ц е ю. К р а́ щ и й з а т е́ б е. Н а д й о г о р о з у м н і ш о г о н е б а́ ч и в).

Нежение—пе́стування, ння; голу́бління, ння; ні́ження, ння.

Неженка—пестун, на; пе́щений, мазу́н, на; мазу́нчик, ка; мазу́ха, хи; мазу́шка, ки.

Нежиться—ні́житися, пе́ститися, пе́стувати, голу́бити кого́, що (Д о о б і д у н і ж и в с я в п о с т е́ л і. Ч о́ м н е р о́ б и ш д і л а, ч о г о́ н і ж и ш с я? Д о́ б р е т а м п е́ с т и т и с я, д е п і ч в е л и́ к а т а ї с т и в а́ р я т ь).

Нежничать — пе́стуватися; (г р у б о)— па́нькатися з ким, чим, ні́житися (І д е н ь н а т о м у́ п р о х о́ д и в, щ о в о н и́ в с е п е́ с т у в а л и с я).

Нежность—пе́стощі, ів; пести́ння, ння; ні́жність, ности.

Нежный—ні́жний, тенді́тний.

Незабвенный—незабу́тній, вікопо́мний.

Незаботливость—недба́лість, лости; недбайли́вість, вости. **Незаботливый**—недба́лий, недбайли́вий.

Незавидный — аби́-яки́й, сяки́й-таки́й. **Незавидно**—якби-як, сяк-так.

Независимость—незале́жність, ности; непідле́глість, лости. **Независимый**—незале́жний, непідле́глий. **Независимость мысли**—незале́жність ду́мки.

Незадолго—незадо́вго, донеда́вно, пере́д.

Незаживающий—него́йний, него́їстий.

Незамедлительно—нега́йно, беззволо́чно, без зага́йки.

Незаменимость—незамі́нність, ности. **Незаменимый**—незамі́нний.

Незаметный—непомі́тний. **Незаметно**— непомі́тно.

Незапамятный—предкові́чний, споконві́чний. **С незапамятных времен**—з да́вних даве́н, з несказа́них даве́н, споконві́чно.

Незапятнанный—незаплямо́ваний (Н ез а п л я м о́ в а н а р е п у т а́ ц і я).

Незаслуженность—незаслу́женість, ности. **Незаслуженный**—незаслу́жений. **Незаслуженно**—незаслу́жено, не по заслу́зі, ні за́ що, ду́рно, безневи́нно.

Незатейливость—невига́дливість, вости; нехи́трість, рости; нему́дрість рости. **Незатейливый** — невига́дливий, нехи́трий, нему́дрий.

Нездоровится — незду́жається, немо́жеться.

Нездоровость—нездоро́вість, вости.

Нездоровый—I) неду́жий, неду́жний, слаби́й; II) нездоро́вий, непого́жий. **Нездоровая (несвежая) вода**—непого́жа вода́.

Нездоровье—не́міч, мочи; неду́жність, ности (Я-б і р о б и́ л а, т а г о́ р е т я ж к е́; н е́ м і ч м о я́ п е р е ш к о дж а́ є).

Незначительность—незна́чність, ности.

Незначительный—незначни́й. **Незначительно**—незна́чно, тро́хи, де́-що.

Незыблемо—непору́шно, непохи́тно, неохи́бно (С к е́ л і с т о я́ л и н е п ор у́ ш н о).

Незыблемость—непохи́тність, ности; непору́шність, ности. **Незыблемый**—непохи́тний, непохи́бний, непору́шний.

Неизбежно—немину́че.

Неизбежность—немину́чість, чости. **Неизбежный**—немину́чий (Б і д у́ п об а́ ч и в н е м и н у́ ч у).

Неизведанный—недізнаний, неза́знаний, незбагне́ний.

Неизвестность—невідо́мість, мости; незна́ність, ности; бе́звість, ти. **Неизвестный**—невідо́мий, незна́ний, незві́сний. **Неизвестно**—невідо́мо, незві́сно. **Неизвестно где**—не зна́ти де; невідо́мо де. **Неизвестно сколько** — незві́сно скі́льки.

Неизгладимость—невитра́вність, ности. **Неизгладимый**—невитра́вний. **Это произвело на него неизгладимое впечатление**—це спра́вило на нього невитра́вне вражі́ння.

Неизлечимость—невиду́жливість, вости; невиго́йність, ности. **Неизлечимый**— несціли́мий, невиду́жливий, невиго́йний.

Неизменимость—незмі́нність, ности; неодмі́нність, ности.

Неизменность—незмінність, ности; неодмінність, ности. **Неизменный**—незмінний, неодмінний.

Неизмеримый—незмірний, неомірний.

Неизобразимый—несказанний, незмальований.

Неизсякаемый—невичерпний, невичерпанний.

Неиз'яснимый—нез'ясненний, невияснений, несказанний.

Неимение—недостача, чі; брак, ку. **За неимением**—через брак, через відсутність.

Неимоверный—неймовірний, нечуваний.

Неимущий—незаможний, незасібний, недостатній (Н е з а м о ж н е с е л я н с т в о).

Неискренность—нещирість, рости. **Неискренный**—нещирий.

Неисправимость—непоправність, ности; безпорадність, ности. **Неисправимый**—несправлений, непоправний, безпорадний.

Неисправность—I) несправа, ви; несправка, ки; несправність, ности (П о с и д и т ь в і н н а в е ж і з а с в о ї н е с п р а в к и); II) недбальство, ства (Ч е р е з т в о є н е д б а л ь с т в о д о ж и л и с я, щ о й ї с т и н і ч о г о) **Неисправный**—I) (ч е л о в е к)—несправний; II) (п р е д м е т)—неналагоджений.

Неистовствовать—шаліти, скаженіти. **Неистовство**—шаленство, ства; скаженість, ности; несамовитість, тости. **Неистовый**—шалений, скажений, несамовитий (Б і г а л а я к-б и ш а л е н а. П'я н и й ч о л о в і к р і в н я є т ь с я д о ш а л е н о г о п с а). **Неистово**—шалено, скажено, несамовито.

Неистощимый—невиснажний, невичерпний, неперебраний.

Неисчерпаемость—невичерпність, ности. **Неисчерпаемый**—невичерпаний, невичерпний.

Неисчислимость—незліченність, ности; незчисленність, ности. **Неисчисленный**—незлічний, незчисленний.

Нейтралитет—нейтралітет, ту. **Нейтральный**—нейтральний (Н е й т р а л ь н і д е р ж а в и. Н е й т р а л ь н і р о з ч и н и).

Неказистый—непоказний, неповидний (Н е п о к а з н и й з в и д у ч о л о в і к).

Некогда (н е т в р е м е н и)—ніколи, нема коли, нема часу; (к о г д а-т о)—колись. **Бывший некогда** — колишній, я, є.

Некотэрый—I) якийсь; II) де-який, декотрий.

Некрасивый—негарний, негожий, поганий.

Некролог—некролог, гу.

Некстати—не до-речи, не до-ладу.

Некуда—нікуди, нема куди, нігде, нема-де.

Неладный—негарний, недобрий, злий. **Неладно**—негаразд, зле (О й н е г а р а з д з а п о р і ж ц і, н е г а р а з д в ч и н и л и).

Неловкость — (н е у д о б с т в о) — невигода, ди; незручність, ности; (м е ш к о в а т о с т ь)—незграбність, ности; (н е л о в к. п о л о ж.)—ніяковість, вости. **Неловкость в работе**—незручність, ности; незграбність, ности. **Неловкость при разговоре**—ніяковість. **Неловкий** (н е у д о б н ы й)—незручний, невигідний; (о т н о с и т е л ь н о б ы с т р о т ы) —неспритний, незграбний, ніяковий, вайлуватий. **Неловко**—ніяково, ніякось (Т о м у й з о в с і м н і я к о в о с т а л о).

Нельзя—не можна, не вільно. **Как нельзя лучше, хуже, более**—як-найкраще, як-найгірше, як-найбільше. **До нельзя**—до кінця, до краю, до останку, через край, занадто. **Терпел до нельзя**—терпів до останку.

Немало—немало, чимало.

Немаловажный—немаловажний, значний.

Немалый,-ло—чималий, чимало.

Немедленный—негайний, незагайний. **Предлагаю вам немедленно**—пропоную вам негайно. **Немедленно представьте сметные исчисления**—негайно подайте кошторисні обрахунки. **Немедленно, немедля**—негайно, не гаючись, незабавом, небавом.

Немилосердие—немилосердість, дости; немилосердя, дя. **Немилосердный**—немилосердий. **Немилосердно**—немилосердно (сердо).

Немилость — немилість, лости; неласка, ки.

Неминуемость—неминучість, чости. **Неминуемый**—неминучий. **Неминуемо**—неминуче.

Немного, немножечко, немножко—небагато, небагацько, небагатенько, трохи, трошки, трішечки, кришку, кришечку; (н е м н о г и е)—мало хто. **Немного спустя**—трохи згодом, незабаром після, невдовзі. **Понемногу, понемножечку**—потрохи, потрошку. **В немногих словах**—кількома словами. **Не многие понимали его**—мало хто розумів його. **Для немногих**—для небагатьох; **немногим**—небагатьом, мало кому.

Немочь (г л.)—нездужати, слабувати, хорувати на що (н а т и ф, д и ф т е р и т).

Немочь (сущ.)—не́міч, мочи; сла́бість, бости; хоро́ба, би. **Немощный**—I) сла́бий, немічний; II) неду́жий, безси́лий (Неду́жий ха́ти перейти́).

Немыслимый—неможли́вий, немисли́мий, незмисле́ний. **Немыслимо**—неможли́во. **Немыслимо это сделать**—це неможли́во зробити.

Ненавидеть—нена́видіти, джу, диш.

Ненавистник—нена́видник, ка; нена́видець, дця (Тако́го нена́видника людéй мені́ щей ба́чити не дово́дилось). **Ненавистный**—нена́висний, нена́видний. **Ненавистливый**—нена́висний (Зоста́лось тільки нена́висне життя́).

Ненадежный—I) кво́лий, хи́рний; II) непе́вний, ненаді́йний. **Ненадежный человек**—непе́вна, ненаді́йна люди́на.

Ненадлежащий—неналéжний.

Ненадобно, не надо—не тре́ба, непотрі́бно.

Ненадобность—непотрі́бність, ности. **Ненадобный**—непотрі́бний, безпотрі́бний.

Ненадолго—ненадо́вго.

Ненаказанно—безка́рно.

Ненаказуемость—безка́рність, ности. **Ненаказуемый**—безка́рний.

Ненамеренно—ненавми́сне, ненаро́ком, без на́міру.

Ненапрасный—недаре́мний.

Ненарушимый—непору́шний. **Ненарушимо**—непору́шно. **Ненарушимый союз**—непору́шна спілка.

Ненастье—него́да, ди; него́диця, ці; сльота́, ти́. **Началось ненастье**—засльоти́лося, запого́дилося. **Ненастный**—него́дяний, сльота́вий, слі́тний.

Ненасытимость, ненасытность — несп́тство, ства; нана́їсність, ности; ненаже́рливість, вости; ненаже́рність, ности.

Ненасытный, ненасытимый — неси́тий, нена́ситний, невсити́мий, нена́їсний, ненаже́ра, ри; ненаже́рливий, ненаже́рний.

Необдуманность—необмірко́ваність, ности; нерозва́жність, ности. **Необдуманный**—необмірко́ваний, нерозва́жний. **Необдуманно** — необмірко́вано, нерозва́жно.

Необитаемый — безлю́дний, незалю́днений, незасе́лений.

Необозримость—неогля́дність, ности; неозо́рність, ности; неося́жність, ности.

Необозримый—неогля́дний, неозо́рний.

Необоснованность—неугрунто́ваність, ности.

Необразованность—неосві́ченість, ности. **Необразованный**—неосві́чений.

Необузданность—нестри́маність, ности; невпи́нність, ности. **Необузданный**—нестри́маний, невпи́нний. **Необузданно**—нестримано, невпи́нно.

Необусловленный—необумо́влений, необста́влений умо́вами.

Необходимость—потре́ба, би; коне́чність, ности. **Необходимый**—I) потрі́бний, коне́чний; II) неодмі́нний. **Считать необходимым**—уважа́ти за потрі́бне, уважа́ти за коне́чну річ. **Необходимо**—I) тре́ба, потрі́бно; II) ко́нче, доко́нче, коне́чне. **Необходимо доставить сведения**—тре́ба, потрі́бно пода́ти відо́мості.

Необ'емлемый, необ'ятный—необсі́жний, незмі́рний, незміри́мий.

Необ'яснимость—невия́сненість, ности; незрозумі́лість, лости; незрозумі́ливість, вости; нез'ясо́ваність, ности. **Необ'яснимый**—незрозумі́ливий, невия́снений, незрозумі́лий, нез'ясне́ний.

Необыкновенность—незвича́йність, ности; надзвича́йність, ности. **Необыкновенный**—незвича́йний, надзвича́йний. **Необыкновенно**—надзвича́йно, незвича́йно (Ста́лося щось надзвича́йне, дико́винне-таке́, чого́ ні́коли не бува́є. Яка́сь незвича́йна сміливість і духо́ва міць).

Необязательно—необов'язко́во. **Необязательный**—необов'язко́вий. **Необязанный**—незобов'я́заний.

Неограниченность—необме́женість, ности. **Неограниченный**—необме́жений, необмежо́ваний.

Неодобрение—до́кір, ко́ру; нага́на, ни. **Неодобрительный**—докі́рливий, нага́нливий. **Неодобрительный отзыв**—нага́нливий ві́дзив. **Неодобрительное поведение**—дога́нливе пово́дження.

Неодолимый—неперемо́жний, необо́рний (Неперемо́жна си́ла тягла́ мене́ до пра́ці). **Непреодолимо**—неперемо́жно, необо́рно.

Неоднократный—неоднора́зовий, кілька-кра́тній.

Неодушевленный—безду́хий, нежи́вий.

Неожиданность—несподі́ваність, ности; несподі́ванка, ки. **Неожиданный**—I) несподі́ваний, нега́даний, на́пра́сний, на́глий (Несподі́ване ли́хо ско́їлось. Умер на́глою сме́ртю). **Неожиданно**—несподі́вано, нега́дано, знена́цька, неспога́дано.

Неопомниться—несчу́тися, нестя́митися, несхамену́тися.

Неопределенность — I) неви́значеність, ности; неозна́ченість, ности; II) (в отношении между людьми)—непе́вність, ности; невира́зність, ности (Невира́зність почуття́). **Неопределенный** — неви́значений, неви-

ра́зний, неозна́чений. **Неопределенная сумма**—неви́значена су́ма (Н е п е́ в н и й ч о л о в і́ к. Н е в и р а́ з н а п о л і т и к а, в і д н о́ с и н и). **Неопределенно**—неозна́чно, непе́вно, неви́значно. **Неопределенное наклонение**—діє́йме́нник, інфінітив.

Неопровержимость—незла́мність, ности; непору́шність, ности; беззапере́ченість, ности. **Неопровержимость фактов** — незла́мність фа́ктів. **Неопровержимый**—незла́мний, непору́шний. **Неопровержимо**—беззапере́чно.

Неопрятность—неоха́йність, ности; нече́пурність, ности. **Неопрятный**—неоха́йний, нечепу́рний.

Неопытность — недосві́дченість, ности. **Неопытный**—недосві́дчений (М о л о д а́ н е д о с в і́ д ч е н а л ю д и́ н а).

Неорганический—неоргані́чний.

Неосмотрительность—необа́чність, ности. **Неосмотрительно**—необа́чно (Ж и в е́ х т о в с в і́ т і н е о б а́ ч н о, т о м у́ н і г д е́ н е б у́ д е с м а́ ч н о). **Неосмотрительный**—необа́чний (Н е о б а́ ч н а г о́ л о в о, в і д'ї ж д ж а́ є ш в д а л е́ к у д о р о́ г у б е з п о т р і́ б н о г о з а п а́ с у).

Неосновательность—безпідста́вність, ности; негрунто́вність, ности. **Неосновательный**—безпідста́вний, недола́дній, безосно́вний, негрунто́вний. **Неосновательно**—безпідста́вно, недола́дньо, безосно́вно, негрунто́вно.

Неосторожный — необере́жний, небере́жний (В о д а́ в х о п и́ л а ч о́ в е н з н е о б е р е́ ж н и м д і́ д о м). **Неосторожно**—необере́жно, небере́жно.

Неосуществимость—нездійснимість, мости; нездійсненість, ности. **Неосуществимый** — нездійснений, нездійсни́мий (Ц е п р о є́ к т н е з д і й с н и́ м и й).

Неотвратимость — немину́чість, чости. **Неотвратимый** — немину́чий, невідворо́тний (Б і д у́ п о б а́ ч и в н е м и н у́ ч у).

Неоткуда—нівідкіля́, нема́ звідки. **Мне неоткуда ждать помощи**—мені́ нема́є звідки (нівідкіля́) чека́ти, сподіва́тись допомо́ги, на допомо́гу.

Неотложность — невідкла́дність, ности; нага́льність, ности; пи́льність, ности. **Неотложный** — невідкла́дний, нага́льний, пи́льний, нега́йний. **Неотложное дело**—нага́льна, пи́льна спра́ва. **Экстренная, спешная бумага**—нега́йний папі́р, нега́йне листува́ння.

Неот'емлемый—невідійманий, неодні́маний, невідбі́рний, невідби́раний. **Неот'емлемое право**—невідійма́не, невідбі́рне пра́во.

Неохота—не́хіть, оти; неохо́та, ти. **Неохотно**—неохо́че, зне́хотя.

Неощутительный—невідчу́ваний, непомі́тний.

Непарный—непари́стий (Н е п а р и́ с т і в о л и́, к о́ н і, ч о́ б о т и).

Непартийный—непартійний.

Непереводимый (в ы р а ж е н и е)—неперекладни́й, не до пере́кладу.

Неплавкий—нетопки́й.

Неплатеж—неплаті́ж, жу; непла́та, ти; неви́плат, ту.

Неплательщик—неплаті́льник, ка; непла́тник, ка.

Неплодие—непли́дність, ности; неродю́чість, чости. **Неплодный** (о ж и в ы х с у щ е с т в а х) — непли́дний, я́ловий; (н е ж и в ы х) — неплодю́чий, неродю́чий (Н е р о д ю́ ч а з е м л я́). **Неплодородный**—неродю́чий, я́ловий.

Неплотный—нещі́льний. **Неплотно**—нещі́льно, на-о́слаб.

Непобедимый—неперемо́жний, непобо́рний (Н а ч о л і́ р е в о л ю́ ц і ї с т а́ л а н е п е р е м о́ ж н а р о б і т н и́ ч а к л а́ с а).

Неповинный — неви́нний, безневи́нний, непови́нний.

Неповиновение—не́слух, ху; неслухня́ність, ности; неслухня́нство, ства.

Неповоротливый—неповоротни́й, неповоротки́й, незгра́бний, немото́рний, міхува́тий, лома́куватий, вайлува́тий (Н е з г р а́ б н и й я к в і л д о к а р е́ т и).

Непогода—него́да, ди; непого́да, ди.

Неподалеку—недале́ко.

Неподатливость—непідда́тливість, вости; несхи́льність, ности; непокі́рність, ности. **Неподатливый** — непідда́тливий, непокі́рний, несхи́льний; (ф и з и ч. о т н о ш.)—жи́лавий, вертки́й.

Неподвижность—нерухо́мість, мости; непору́шність, ности. **Неподвижный**—нерухо́мий, непору́шний. **Неподвижно**—нерухо́мо, непору́шно; (о л ю д я х)—стоя́ти нерухо́мо; (о с к а л а х, к а м н я х, д о м а х)—стоя́ти нерухо́мо; (о д е р е в ь я х)—стоя́ти непору́шно (Н е п о р у́ ш н о с т о я́ т ь д е р е́ в а, з а г о́ р н е н і в с у т і́ н ь).

Неподдельность — щи́рість, рости; нефальши́вість, вости; непідро́бленість, ности. **Неподдельный**—щи́рий, нефальши́вий, непідро́блений, щиро́сний. **Неподдельное золото**—щи́ре зо́лото. **Неподдельный смех** — непідро́блений, щи́рий сміх.

Неподкупность — непідку́пність, ности. **Неподкупная честность** — непідку́пна че́сність. **Неподкупный**—непідку́пний.

Неподходящий—непідхо́жий; (н е у д о б-

ный)—незру́чний, несхі́дний. **Неподходящая цена**—несхі́дна ціна́.

Непозволительность—него́жість, жости; недозво́леність, ности. **Непозволительный**—него́жий, недозво́лений, неві́льний. **Непозволительное поведение**—него́же, недозво́лене пово́дження. **Непозволительно**—недозво́лено, неві́льно.

Непоколебимость—непохи́тність, ности. **Непоколебимый** — непохи́тний, непору́шний.

Непомерность—на́дмір, ру; надмі́рність, ности. **Непомерный**—надмі́рний, непомі́рний. **Непомерно**—надмі́ру, надмі́рно. **Непомерно работать**—працюва́ти над мі́ру.

Непонятливость—нетяму́чість, чости. **Непонятливый** — нетямки́й, нетяму́чий, нетяму́щий. **Непонятность** — незрозумі́лість, лости. **Непонятный**—незрозумі́лий. **Непонятно**—незрозумі́ло.

Непорядок—не́лад, ду; непоря́док, дку; безла́ддя, ддя; гарми́дер, ру. **Непорядочный**—непутя́щий, непоря́дний.

Непоседа—непосидю́чий, непосидя́чка, ки.

Непосильный—надси́льний. **Непосильно**—над си́лу. **Непосильная работа**—пра́ця над си́лу, не під си́лу.

Непоследовательность — непослідо́вність, ности. **Непоследовательный**—непослідо́вний.

Непослушание — непо́слух, ху; непослуше́нство, ства; неслухня́нство, ства.

Непосредственность — безпосере́дність, ности; про́стість, тости; просто́та́, ти́. **Непосредственный** — безпосере́дній, про́стий. **Непосредственно** — безпосере́дньо, про́сто. **Непосредственная связь**—безпосере́дній звязо́к.

Непостоянный — неста́лий, непості́йний, нестані́вкий. **Непостоянство** — неста́лість, лости; непості́йність, ности.

Неправда—непра́вда, ди.

Неправдивость — неправди́вість, вости; криводу́шність, ности **Неправдивый**—неправди́вий, криводу́шний. **Неправдиво**—неправди́во, криводу́шно.

Неправдоподобный — неймові́рність, ности, неправди́вість, вости.

Неправильный—непра́вильный, хи́бний, неві́рний.

Неправосудие—криво́суд, ду.

Неправота — непра́вість, вости; неправота́, ти́.

Неправый — кри́вдний, несправедли́вий (Для ме́не це кри́вдна умо́ва).

Непредвиденный—непередба́чений. **Непредвиденные расходы**—непередба́чені вида́тки, витра́ти.

Непредусмотрительный — непередба́чливий, необа́чний.

Непреклонный — незло́мний, непохи́тний. **Непреклонная воля**—непохи́тна во́ля.

Непреложный, непременный — незмі́нний, коне́чний. **Непреложный закон природы**—незмі́нний зако́н приро́ди. **Непреложно**—незмі́нно, неодмі́нно, коне́чно.

Непреодолимость—неперемо́жність, ности. **Непреодолимый** — неперемо́жний, **Непреодолимо**—неперемо́жно.

Непрерывный—безпереста́нний, безупи́нний, безуга́вний; невпи́нний. **Непрерывно**—безпереста́нно, безуга́вно, невпи́нно, без пере́рви, без переста́нку, безупи́ну. **Непрерывно говорить**—безпереста́нку бала́кати. **Непрерывно говорить речь**—промовля́ти без пере́рви, неперерива́ючи.

Неприветливый—неприві́тний (Неприві́тно гля́нули на нас старі́, обде́рті сті́ни).

Непривычка—незви́чка, чки. **Непривычный** — незви́чний, непризвича́вений (Непризвича́вений до цього ді́ла).

Непривлекательный—неприна́дний.

Непригодный—негодя́щий, неприда́тний (Неприда́тний ні до чо́го).

Непригожий—нега́рний, него́жий (Него́жа це для пиття́ вода́). **Непригоже**—него́же, не годи́ться (Та й пла́кати мені́ него́же).

Неприкосновенность — I) неза́йманість, ности; недоторка́льність, ности; недото́рканість, ности; непору́шність, ности; II) неприче́тність, ности до чо́го. **Неприкосновенный** — I) неза́йманий, недото́рканий, непору́шний; II) неприче́тний до чо́го. **Неприкосновенный запас**—неза́йманий, непору́шний запас.

Неприкосновенность личности — недоторка́льність осо́би. **Неприкосновенный до этого дела**—неприче́тний доціє́ї спра́ви.

Неприличие—непристо́йність, ности; незвича́йність, ности. **Неприличный**—непристо́йний, незвича́йний, неподо́бний (Ніхто́ про йо́го не ска́же незвича́йного сло́ва). **Неприлично**—непристо́йно, незвича́йно, не слід, неподо́ба, не ли́чить; (невежливо)—не гре́чно.

Непримиримость—непримире́нність, ности. **Непримиримый**—непримире́нний, непримири́мий. **Непримиримо**—непримире́нно, непримири́мо.

Непринужденность—неви́мушеність, ности. **Непринужденный**—незнево́лений, неви́мушений. **Непринужденно**—неви́мушено; (без принуждения)—без при́мусу. **Непринужденно болтать**—неви́мушено бала́кати, гомоні́ти.

Непристойный — непристо́йний, негре́чний.

Неприступность—непристу́пність, ности. **Неприступный**—непристу́пний, недосту́пний (Непристу́пні го́ри).

Непритворность — неприки́дливість, вости; неу́даність, ности; щи́рість, рости. **Непритворный**—щи́рий, неу́даний, неприки́дливий. **Непритворно**—щи́ро, неприки́дливо.

Неприязненность—непри́язність, ности; воро́жість, жости. **Неприязненный**—непри́язний, воро́жий. **Неприязненно**—непри́язно, воро́же.

Неприязнь—непри́язнь, ни; ворогува́ння, ння.

Неприятель—во́рог, га; враг, га́; непри́ятель, ля. **Неприятельский**—воро́жий, вра́жий, непри́ятельський.

Неприятность — непри́ємність, ности; при́крість, рости. **Неприятний**—непри́ємний, при́крий, нелю́бий (Мені довело́сь вести́ при́кру розмо́ву).

Непроводник—непровідни́к, ка́.

Непроглядный—безпросвітній, я, є. **Непроглядная жизнь**—безпросвітне життя.

Непродолжительность — недовготрива́лість, лости; малопротя́гливість, вости; малопротя́жність, ности. **Непродолжительный**—недо́вгий, недовготрива́лий, малопротя́гливий, недовгоча́сний, коро́ткий. **В непродолжительном времени**—незаба́ром, неба́вом.

Непроездный—непроїзний (двір).

Непроизвольность — мимові́льність, ности. **Непроизвольный** — мимові́льний, неві́льний. **Непроизвольный поступок**—мимові́льний вчи́нок. **Непроизвольно**—мимово́лі, несамохі́ть.

Непроизводительность — непродукти́вність, ности. **Непроизводительный**—непродукти́вний, ма́рний. **Непроизводительно**—непродукти́вно, ма́рно. **Непроизводительная трата времени**—непродукти́вна витра́та ча́су, марнува́ння ча́су.

Непролазный—непрола́зний.

Непромокаемый—непромокни́й, непромока́льний.

Непроницаемость—непрони́кливість, вости; непропуска́льність, ности. **Непроницаемый**—непрони́кливий непропуска́льний.

Непроходимость—непрохі́дність, ности. **Непроходимый**—непрохі́дний, непрола́зний. **Непроходимый лес**—непрохідний ліс. **Непроходимая грязь**—непрола́зне боло́то, твани́ока. **Непроходимая глупость**—непритоце́нна дурни́ця.

Непростительность — невиба́чність, ности; непроще́нність, ности. **Непростительный**—невиба́чний, непрощенний (Гріх непроще́нний).

Неравенство—нері́вність, ности; нері́вня, ні.

Неравно—а коли́, а як, а мо́же, а ну, а що як. **Неравно будет**—а що як бу́де.

Неравный—нерівний.

Неравносторонний—нерівнобічний.

Нерадение—недба́льство, ства. **Нерадетельный**—недба́йливий.

Нерадивець,-вица—недба́лець, льця; недба́лиця, ці. **Нерадивый** — недба́лий, леда́чий.

Нерадивость—недба́лість, лости (Чере́з твою недба́лість оста́нньої коня́ки позбу́демось).

Неразборчивость—I) нерозбі́рність, ности, нечи́ткість, кости; II) нерозбі́рливість, вости. **Неразборчивый**—I) нерозбі́рний, невира́зний, нечитки́й; II) невередли́вий, невига́дливий, непримхли́вий (Непримхли́вий до стра́ви).

Неразвитость — нерозви́неність, ности. **Неразвитой**—нерозви́нений.

Неразговорчивый—неговірки́й, небалаку́чий, маломо́вний.

Нераздельность — неподі́льність, ности. **Нераздельный**—неподі́льний.

Неразлучность — нерозлу́чність, ности. **Неразлучный**—нерозлу́чний.

Неразменный—нерозмі́нний.

Неразумие—неро́зум, му; не́тям, му. **Неразумный** — нерозу́мний; (грубо)—дурни́й.

Неразрывный—нерозри́вний.

Нерассудительность — нерозсу́дливість, вости; нерозва́жність, ности. **Нерассудительный**—нерозсу́дливий, нерозва́жний. **Нерассудливо**—нерозсу́дливо, нерозва́жно.

Нерасположение—неприхи́льність, ности. **Нерасположенный**—неприхи́льний, незичли́вий, недоброзичливий.

Нерасчетливость—безраху́бність, ности; неоща́дність, ности. **Нерасчетливый**—безраху́бний, неоща́дний, неоща́дливий.

Нерачительный—недба́йливий, нерете́льний.

Нерв—не́рв, ва. **Нервность**—не́рвність, ности. **Нервический, нервный**—нерво́вий (Нерво́ва люди́на. Нерво́вий вік).

Нередко—часте́нько, незрі́дка.

Нерешимость, нерешительность — вага́ння, ння; незва́жність, ности; незва́жливість, вости. **Быть в нерешительности**—вага́тися. **Нерешительный** — незва́жний, розга́дливий, розга́дько, ка.

Неровность—нерівність, ности. **Неровный**—нерівний.

Неровня—нерівня, ні (Відчепи́ся ти від ме́не, я тобі нерівня).

Несбыточность—незбу́тність, ности. **Несбыточный**—незбу́тний, химе́рний, неможли́вий.

Несвойственность — невласти́вість, вости. **Несвойственный**—невласти́вий.

Несгибаемый—негнучки́й.

Несговорчивый—незговірли́вий; (переносно)—крути́й, незгідливий (Крути́й на розмо́ву. Крути́й чоловік, ні до чо́го з ним не добала́каєшся).

Несклоняемость—невідмінність, ности. **Несклоняемый**—невідмінний (Невідмінні части́ни мо́ви).

Несколько—кілька, скільки, скілька, декілька, тро́хи (Пройшли́ кілька кро́ків).

Неслыханность—нечу́ваність, ности. **Неслыханный**—нечу́ваний. **Неслыханно**—нечу́вано.

Неслышный—нечутни́й.

Несменяемость—незмінність, ности. **Несменяемый**—незмінний.

Несметный—незлічи́мий, незліче́нний, несчи́слений, несчисле́нний. **Несметно**—незлічи́мо, незліче́нно. **Несчисленно**—без ліку, бе́зліч.

Несмотря на—не вважа́ючи на... **Несмотря на неоднократные напоминания**—не вважа́ючи на кількаразо́ве нага́дування. **Несмотря на то, что**—не вважа́ючи на те, що.

Несоблюдение—недоде́ржання, ння.

Несовершенство—неудоскона́леність, ности; недоко́наність, ности. **Несовершенно**—нецілкови́то, неудоскона́лено. **Несовершеннолетие**—недолітство, ства; недолітність, ности; недоро́слість, лости. **Несовершеннолетний**—недолітній, неповнолітній, недоро́слий, недоліток, тка.

Несовместность—несумісність, ности; невгідність, ности; супере́чність, ности. **Несовместный, несовместимый** — несумісний, незгі́дний, супере́чний.

Несогласие—незго́да, ди; нела́года, ди; незла́года, ли (Зго́да буду́є, незго́да руйну́є). **Несогласный**—незгідний, нела́гідний; (о музыке)—різноголо́сий. **Несогласно** — незгідно, нела́дно, різноголо́со, не в ла́д, не до ладу́.

Несоизмеримость — непомірність, ности. **Несоизмеримый**—непомірний. **Несоизмеримо большой**—непомірно вели́кий.

Несокрушимый—незло́мний. **Несокрушимо**—незло́мно.

Несомненно—без су́мніву. **Несомненный, несомнительный**—нехи́бний, несумнівний.

Несообразительность—нетяму́чість, чости; нетя́мкість, кости; невторо́пність, ности. **Несообразительный** — нетяму́чий, нетямки́й, невторо́пний. **Несообразный** — неподібний, недола́дний (Зо́всім недола́дні ре́чі чу́ли про це́).

Несоответственность — невідповідність, ности. **Несоответственный**—невідповідний. **Несоответственно**—невідповідно.

Несоразмерность — непомірність, ности. **Несоразмерный**—непомірний.

Несостоятельность—неспромо́га, ги; неспромо́жність, ности; неста́ток, тку. **Несостоятельный**—неспромо́жний. **Несостоятельный хозяин**—неспромо́жний господар. **Несостоятельный должник**—неплатіжний позича́льник.

Неспособность (к чему-либо) — нездатність, ности; нездібність, ности; (слабость) — нездо́льність, ности. **Неспособный** (к чему)—нездатний до чо́го, нездібний, нездо́льний (що зроби́ти), безкебе́тний, недотепа, пи. **Неспособный к музыке** — нездібний до му́зики.

Несправедливость—неправди́вість, вости; несправедли́вість, вости; непра́вда, ди. **Несправедливый** — неправди́вий, несправедли́вий.

Несравненность—непорівняність, ности; незрівняність, ности. **Несравненный**—незрівняний. **Несравненно**—незрівнянно, без порівна́ння.

Нестерпимый—нестерпу́чий, несте́рпний. **Нестерпимо**—нестерпу́че, несте́рпно.

Нести, носить—I) нести́, носи́ти; II) одбува́ти. **Нести повинность**—одбува́ти пови́нність. **Нести высоко себя**—пиша́тися, ви́соко нести́ся, зано́ситися, велича́тися (Чи ти бага́тий, чи гордува́тий, чи ви́соко несе́шся); (вульг.) — кирпу гну́ти, ви́соко літа́ти. **Несется молва, слух**—чу́тка йде. **Он все свое несет**—він своє́ торо́чить, прова́дить.

Несуразность—нісенітниця, ці; нісенітність, ности. **Несуразный**—нісенітний.

Несущественный—неісто́тний, несу́тній.

Несходность, несходство — несхо́жість, жости; неподібність, ности. **Несходный**—несхо́жий, неподібний. **Несходно**—несхо́же, неподібно.

Несчастье—нещá́стя, стя; недо́ля, лі; безща́стя, стя; безтала́ння, ння; приго́да, ди; причи́на, ни; хале́па, пи. **Несчастливый**—нещасли́вий. **Несчастный**—неща́сний, безща́сний, бездо́льний, безтала́нний, бідола́шний, бідола́ха, хи (Ой я неща́сний, що ма́ю дія-

ти. Бездóльні годи́ни. А ти, моя́ Украї́но, безтала́нна вдóво, я до тéбе літáтиму...).

Нет—1) немá, немáє, бігмá, катмá. **На нет сошел**—звівся, перевівся ні нáщо, звівся на нівéць (Господáрство на нівéць звелóсь).

Нетерпеливость—нетерпли́вість, вости; нетерпля́чість, чости; нетерпля́чка, чки (З вели́кої нетерпля́чки диви́лася вонá на далéкі гаї). **Нетерпеливый**—нетерпля́чий, нетерпу́чий, нетерпли́вий. **Нетерпеливо**—нетерпля́че, нетерпли́во.

Нетерпимость—нетéрпність, ности. **Религиозная нетерпимость**—релігі́йна нетéрпність.

Не только—не тíльки, не тó що (Не тó що на селí, а в мíсті цьогó не знáйдеш).

Нетождественный—нетотóжній.

Неточный — нетóчний; (неподробный)—недоклáдний. **Неточно**—нетóчно, недоклáдно.

Нетронутый—незачéплений, незáйманий, непочáтий, непору́шений, цíли́нний. **Нетронутая степь**—цíлинá. **Нетронутый вопрос**—непору́шене питáння.

Нетто—нéтто.

Неуважение—неповáга, ги; зневáга, ги. **Оказать, оказывать неуважение**—зневажáти, зневáгу дáти (Свою́ нéньку зневажáє, з дворá виганя́є). **Неуважительный** — зневáжний, зневáжливий, невважливий, невáртий увáги. **Неуважительные причины**—невважли́ві причи́ни. **Неуважительное отношение**—зневáжливе віднóшення. **Неуважительно**—зневáжено, зневáжливо.

Неувязка—незвязóк, зку; незв'я́зка, зки.

Неудача—невдáча, чі; неталáн, ну; недóля, лі. **Неудачник**—нездáтник, ка; невдáлиця, ці.

Неудержимый—невпи́нний, нестри́мний.

Неудобность—незру́чність, ности; неви́гідність, ности. **Неудобный**—неви́гідний, незру́чний. **Неудобная земля**—негодяща земля́.

Неудобоваримый—нестравний.

Неудобство—невигóда, ди; невгíддя, ддя; незру́чність, ности.

Неудовлетворение—недогóда, ди; незадовóлення, ння. **Неудовлетворительный**—недостáтній, незадовольня́ючий.

Неудовольствие — незадовóлення, ння. **Высказывать неудовольствие по поводу чего**—вислóвлювати незадовóлення з чóго, з при́воду чóго.

Неужели, неужто—хібá, невжé, невжéж; чи вже, чи тож. **Неужели видел?**—невжé бáчив? **Неужели ты это сделаешь?**—невжéж ти це зрóбиш? **Неужто так**—чи тож так.

Неуживчивость—невжи́вчивість, вости; незлáгодність, ности. **Неуживчивый**—незлáгідний, невжи́вчивий.

Неуклонность—несхи́бність, ности; неухи́льність, ности. **Неуклонный**—несхи́бний, непохи́бний, неухи́льний. **Неуклончивый**—неухи́льний. **Неуклонно**—несхи́бно, непохи́бно, неухи́льно. **Предлагаю к неуклонному исполнению**—пропону́ю неухи́льно ви́конати, пропону́ю до неухи́льного виконáння.

Неуклюжесть—незгрáбність, ности; неспри́тність, ности. **Неуклюжий**—незгрáба, би; незгрáбний, неспри́тний.

Неукоснительность—незагáйність, ности.

Неуловимый—невловлéнний.

Неумение—невмíння, ння; невмíлість, лости. **За неумением**—не вмíючи, не знáючи.

Неумеренность — непомíркóваність, ности. **Неумеренный** — непомíркóваний, неумíркóваний.

Неуместность—недорéчність, ности. **Неуместный**—недорéчний. **Неуместно** — недорéчно, не до ладу́, не до рéчи.

Неумолимость — невблагáнність, ности (Смéрть невблагáна—від нéї не втечéш). **Неумолимый**—невблагáнний.

Неуплата—неплáта, ти; неви́плат, ту.

Неупотребительность—неувáжність, ности. **Неупотребление** — невживáння, ння. **Неупотребительный** — неужи́ваний, невжи́ваний.

Неуправка—невпрáвка, ки (А коли́ невпрáвка, то ки́неш серпá та вíзьмешся за кóсу).

Неустанный — невгаву́чий, безупи́нний, нестóмний.

Неустановленный—нестанíвки́й, невстанóвлений.

Неустойка—недодéржка, ки; пеня́, ні.

Неустойчивость—нестáлість, лости; хи́бкість, кости. **Неустойчивый**—нестáлий, хибки́й, хитки́й.

Неустрашимость — відвáжність, ности. **Неустрашимый** — небоязки́й, відвáжний, смíливий.

Неустройство—безлáддя, ддя; безуря́ддя, ддя; неуря́д, ду.

Неуступчивый (отважный) — завзя́тий; (упрямый)—впéртий, нездáтливий, невсту́пний (Завзя́тий як перець, поки́ не ви́йде на тéрець). **Неуступчиво**—завзя́то (Завзя́то стáвитися до дíла).

Неусыпность—невсипу́чість, чости. **Неусыпный**—невсипу́щий (Ли́хо невсипу́ще). **Неусыпно**—невсипу́ще.

Неутешный—нерозвáжний.

Неутомимость—невто́мність, ности; невгамо́вність, ности. **Неутомимый**—невто́мний, невгамо́ваний, невгамо́вний.

Неуявимый — недошкульни́й, невразли́вий, невра́зний.

Нефть—на́фта, ти. **Нефтяной**—на́фтовий. **Нефтяные остатки** — на́фтові оде́нки. **Нефтепромышленник** — нафтя́р, ра́. **Нефтяной промысел**—нафтя́рство. **Нефтепровод**—нафтопро́від, во́ду.

Нехороший—недо́брий, него́жий, нехоро́ший.

Нехотение—нехоті́ння, ння; не́хіть, хоти.

Нехотя—не́хотя, нехотячи́, невми́сне.

Нецелесообразный—недоці́льний. **Нецелесообразно**—недоці́льно.

Нечаянность—несподі́ваність, ности; на́глість, лости. **Нечаянный** — несподі́ваний, на́глий. **Нечаянная встреча**—несподі́вана зу́стріч. **Нечаянная смерть, беда**—на́гла сме́рть, біда́. **Нечаянно**—несподі́вано, на́гло, ненаро́ком, нехотячи́.

Нечего—ні́чого, нема́ чого́, нема́ що. **Мне нечего делать**—мені́ нема́ чого́ роби́ти. **Тебе нечего бояться**—тобі́ нема́ чого́ боя́тися. **Нечего сказать**—нема́ що й говори́ти.

Нечеловеческий—нелю́дський. **Нечеловеческий страх**—нелю́дський жа́х, ху.

Нечему—ні́чому, нема́ чому́.

Нечетный—нечі́тний, непари́стий. **Нечетное направление**—нечі́тний на́прям. **Четное направление**—чі́тний на́прям.

Нечистота—не́чисть, сти; бру́д, ду.

Нечистоплотность—нечистопло́тність, ности. **Нечистоплотный** — нечистопло́тний.

Нечистый—I) нечи́стий; II) брудни́й. **Нечист на руку**—хапки́й.

Нечто—що́сь, де́-що. **Нечто нехорошее**—ка́-зна-що.

Нечто—хіба́, або́.

Нечувствительность — нечу́лість, лости; нечутли́вість, вости. **Нечувствительный**—нечу́лий, нечутли́вий. **Нечувствительно**—нечу́ло, нечутли́во.

Неявка—нея́вка, ки.

Ни—ні, ані́, не. **Ни с места**—ані ру́ш. **Ни крошки**—ані кри́хітки. **Ни за что, ни про что**—ні за́ що, ні про що́, дарма́, ду́рно. **Ни то, ни се**—ні це, ні те. **Ни с того, ни с сего**—ні з то́го, ні з цього́, з до́брого ди́ва; ні сі́ло, ні впа́ло.

Нивелир—нівелі́р, ра.

Нивелировать—нівелюва́ти, рівня́ти.

Нигде—ніде́, нігде́.

Ниже — ни́жче. **Нижепоименованный**—нижчена́званий. **Нижеозначенный**—нижчепока́заний. **Нижеподписавшийся**—той, що ни́жче підписа́вся, нижчепідпи́саний. **Мы нижеподписавшиеся**—ми, що ни́жче підписа́лися, підпи́сані, нижчепідпи́сані. **Нижеприведенный**—нижченаве́дений. **Нижесказанный**—нижческа́заний. **Нижеследующий**—насту́пний. **Нижеупомянутый** — нижчезга́даний.

Низ—низ, зу; спід, спо́ду; діл, до́лу. **Низкий**—I) низьки́й; II) (по положению) — про́стий, незначни́й; III) пога́ний, паску́дний. **Низкий ростом**—низьки́й на зріст. **Низкий человек**—пога́на, паску́дна люди́на. **Нижний**—ни́жній, низови́й, спі́дній, до́лішній. **Низенький**—низе́нький. **Низехонько**—низе́нько, низе́сенько, низі́сінько. **Низковатый** — низькува́тий. **Низковато**—низькува́то. **Низкопоклонничать**—гну́ти спину, шапкува́ти.

Низвергать, низвергнуть — зва́лювати, звали́ти, спиха́ти, спихну́ти, скида́ти, ски́нути, стру́чувати, струти́ти; (многих)—позва́лювати, поспиха́ти, поскида́ти, постру́чувати.

Низвергаться, низвергнуться — ри́нути, спада́ти, спа́сти, спа́дувати, па́дати, упа́сти, ки́датися, ки́нутися нани́з, уни́з. **Вода низвергается**—вода́ ри́не, па́дає.

Низвержение—зверга́ння, ння; скида́ння, ння; пова́лення, ння. **Низвержение капитализма**—пова́лення капіталі́зму.

Низменность—низина́, ни́; низовина́, ни́; низькоді́л, до́лу; поді́л, до́лу. **Низменный** — I) низи́нний, припа́дистий; II) (переносн.)—низьки́й. **Низменные инстинкты, интересы**—животі́нні інсти́нкти, інте́реси.

Низовье—ни́з, зу; пони́ззя, ззя.

Низость—ни́зькість, кости; ни́цість, цости; підло́та, ти. **Обнаружил низость**—ви́явив ни́зькість.

Никакой—ні́який, жа́дний, жо́дний, жа́ден, жо́ден. **Никак**—I) ні́як, ні́яким спо́собом, жа́дним спо́собом, по́битом, мі́рою; II) мабу́дь, десь, либо́нь. **Никак нельзя сделать**—ні́як, жа́дним спо́собом не мо́жна зроби́ть. **Никак он идет**—либо́нь він іде́.

Никкелировщик—ніклюва́льник, ка́.

Никкель—ні́кель, клю.

Никогда—ніко́ли.

Никто—ніхто́, ніко́го.

Никуда—I) ніку́ди, нігде́; II) ніку́ди, нідочо́го, ніна́що. **Никуда не пойду**—ніку́ди не піду́. **Никуда не годится**—ні до чо́го, ні на́ що не гі́лний.

Ниоткуда—нізві́дки, нізвідкіля́.

Нисколько—ані трохи. **Нисколько не боюсь**—ані тро́хи не бою́сь.

Ниспадание—спад, ду.

Ниспадать—спада́ти, спа́сти.

Нисхождение—схід, схо́ду; схо́дження.

ння. Нисшествие—схо́дження, ння; схо́дини, ин. **Нисходящий**—який схо́дить, вступни́й.

Нитка—ни́тка, ки; ни́точка, чки; нитчи́на, ни; (очень толстые)—ва́л, лу; рядовина́, ни́. **Нитка мониста**—разо́к нами́ста. **Ходить по ниточке**—по стру́нці ходи́ти. **Ниточный**—нитково́й, ни́тяний. **Нитевидный**—ниткува́тий. **На живую нитку**—на швидку́ ру́ку.

Ничто, ничего—нiщо́, нiчо́го, нiчогiсiнько. **Ничей**—нiчи́й. **В ничью**—дарма́, прогу́льно. **Ничего**—дарма́. **Обратить в ничто**—оберну́ти, поверну́ти в нiве́ць. **Ничего себе**—нiчо́го собi, нiчоге́нький. **Ничего не поделаешь**—нiчо́го не поро́биш.

Ничтожность—нiкче́мнiсть, ности (То така́ нiкче́мнiсть, що й говори́ти не ва́рто за нього). **Ничтожество** (о людях)—нiкче́мнiсть, ности; нiкче́мник, ка; нiкче́мниця, цi; (вещь)—нiкче́мниця, цi. **Ничтожный**—нiкче́мний, невiрний (Нiкче́много ро́ду. Нiкче́мна люди́на). **Ничтожным сделаться**—знiкче́мнiти.

Ничуть—нiя́к, анi-нi, нi трiшечки, нi кри́шки, анiже́.

Нищать—убо́жiти, зубо́жiти.

Нищета—убо́гiсть, гости; убо́жество, ства; убо́зство, ства; зли́днi, нiв; злида́рство, ства; злиде́ннiсть, ности. **Нищенство**—старцюва́ння, ння; жебра́цтво, цтва; же́бри, рiв (Ет, що твоє́ старцюва́ння). **Нищенский**—старе́цький, старча́чий, злиде́нний, жебра́цький.

Нищий—I) ни́щий, бiдний; II) ста́рець, рця; жебра́к, ка́. **Нищий духом**—вбогоду́хий.

Но—але́, та, та але́ж.

Новенький, новехонек—нове́нький, новiсiнький, нове́сенький.

Новизна—новизна́, ни́; новина́, ни́. **Новичок**—новя́к, ка́. **Нововведение**—новина́, ни́. **Новогодний**—новорiчний. **Новоизбранный**—новообраний. **Новоизданный**—нововиданий. **Новопоселенец**—новосе́лець, льця; оса́дчий, ого. **Новоприезжий**—новопри́булий. **Новоселие**—новосiлля, лля; новосе́липя, пi; нова осе́ля, лi. **Новость**—новизна́, ни́; новина́, ни́; нови́нка, ки. **Новый**—нови́й. **Новь**—цiлина́, ни.

Нога—I) нога́, ги́; нiжка, ки; нíженька, ки. **Быть с кем на короткой ноге**—за панiбра́та бу́ти. **Жить на широкую ногу**—широко жи́ти, на всю гу́бу. **Вверх ногами**—горанiж, догори́ нога́ми, сторч головою. **Легок на ногу**—швидки́й, мото́рний. **Протянуть ноги** (умереть)—ду́ба да́ти. **Со всех ног побежать**—прожо́гом побiгти, ки́нутись. **Упасть в ноги**—до нiг упа́сти; II) копи́л, ла́; коло́дка, ки.

Нож, ножик—нiж, ножа́; но́жик, ка; но́жичок, чка; колодiй, я́; колода́ч, ча́; (из косы)—кiска, ски. **Перочинный**—цизо́рик, складничо́к, чка́. **Сапожный**—кни́п, па́; книпе́ць, пця́. **Ножище**—ножа́ка, ки;ножи́ще, ща. **Ножницы**—но́жицi, ць.

Ножны—пiхви, пiхо́в.

Ноль, нуль—ну́ль, ля́; зе́ро. **Нулевой**—нулеви́й.

Номенклатура—номенклату́ра, ри. **Номенклатура товаров**—номенклату́ра това́рiв. **Номенклатура счетов главной книги потребительского общества**—номенклату́ра раху́нкiв головної кни́ги спожи́вчого товари́ства.

Номер—ну́мер, ра (№); число, сла (Ч^о^). **Нумерация**—нумера́цiя, iї. **Нумеровать**—нумерува́ти, перезнача́ти. **Нумеровка**—нумеру́вання, ння.

Норма—но́рма, ми; пра́вило, ла. **Нормированный**—нормо́ваний. **Нормированный день**—нормо́ваний день, пра́ця... **Нормирование**—нормува́ння, ння. **Дорожное бюро нормирования**—доро́жне бюро́ нормува́ння (ДБН). **Нормальный**—звича́йний, зразко́вий, норма́льний. **Нормально**—звича́йно, зразко́во, норма́льно.

Нос, носик—нiс но́са; но́сик, ка; но́сичок, чка. **Драть нос**—ки́рпу гну́ти. **Быть недовольным**—но́сом закрути́ти. **Носок**—I) но́сик, ка; II) карпе́тка, ки. **Носик чайника**—но́сик ча́йника. **Носовой**—носови́й. **Носовой платок**—ху́сточка, чки; носовичо́к, чка́.

Носилки—но́шi, нош; (похоронные)—ма́ри, ма́р.

Носильщик—носи́льник, ка; носiй, iя́.

Носить,-ся—носи́ти. **Носить имя**—зва́тися. **Носится слух, молва**—чу́тка, поголо́ска йде́.

Носка—носiння, ння. **Ношение**—носiння, ння; но́шення, ння. **Ноша**—но́ша, шi. **Ноша дров**—обере́мок дров. **Ноский**—I) мiцни́й; II) (курица)—несу́ща.

Нота—но́та, ти. **Класть на ноты**—заводи́ти в но́ти. **Дипломатическая нота**—дипломати́чна но́та. **Нотный**—но́товий.

Нотариус—нота́р, ря́. **Нотариальная контора**—нотарiя́льна конто́ра, конто́ра нотаря́. **Н—ное завещание**—нотарiя́льний спадко́вий за́пис. **Н—ное заявление**—нотарiя́льна зая́ва. **Н—ный акт**—нотарiя́льний акт.

Ночь, ночка, ноченька—нiч, но́чи; нiчка, чки; нiченька, ки. **Воробьиная ночь**—горобина нiч. **Темная, глухая ночь**—

глу́па ніч. **Ночью**—ні́ччю: уночі́, нічно́ї доби́; нічно́ю добо́ю. **В ночь под**—про́ти но́чи. **Прошлой ночью**—мину́лої но́чи, ті́єї но́чи. **Ночесь**—учора́шньої но́чи, ті́єї но́чи, ту́ ніч. **Каждую ночь**—ні́ч-у-ніч, що-но́чі. **Ночевание**—ночува́ння, ння; нічлі́г, гу. **Ночевать**—ночува́ти. **Ночлежный**—нічлі́жний. **Ночной**—нічни́й, нічняни́й.

Нрав—I) но́ров, ву; вда́ча, чі; нату́ра, ри; II) зви́чай, аю. **Нравственность**—мора́льність, ности. **Нравственный**—мора́льний. **Нравоучение**—нау́ка, ки; повча́ння, ння.

Нравиться—подо́батися, до спо́до́би, до вподо́би бу́ти.

Нужда—I) потре́ба, би. **Нужды нет**—байду́же, дарма́, ні га́дки, і га́дки ма́ло; II) нужда́, ди́; неста́ток, тку (Скрі́зь неста́тки, нужда́). **Нужду терпеть**—біду́вати.

Нуждаться—нужда́тися, терпі́ти нужду́, ма́ти нужду́ в чім (Ма́ю нужду́ в п'яти́ копі́йках). **Нуждаюсь в помощи**—потрі́бую допомо́ги, по́мочи. **Крайне нуждающийся**—нужде́нний.

Нужно—потрі́бно, тре́ба. **Нужный**—потрі́бний. **Очень нужное дело, письмо**—пи́льна спра́ва, ли́ст. **Очень нужное**—пи́льне.

Ныне, нынче—тепе́р, тепе́ра, тепе́реньки, ни́ні, ни́ньки. **Нынешний**—нині́шній, тепе́рішній.

Ныряньe—порина́ння, ння; віпірна́ння, ння.

Ырятель—пурна́ч, ча́.

Нырять, нырнуть—порина́ти, пори́нути, пірну́ти.

О

О, об, обо—об, в, на (Розби́тися об ка́мінь, об зе́млю, об сті́ну). **Споткнуться о что**—спіткну́тися на що (на порі́г, на ка́мінь). **Рука-об-руку**—рукою до руки́, по́руч. **Думать о ком, чем**—ду́мати про ко́го, за ко́го, про що́, за що́. **Об этом**—про це́, за це́. **Обо мне не думайте**—про ме́не не ду́майте, не дба́йте. **Довольно об этом**—го́ді про це́. **Переговоры об условиях**—розмо́ви за умо́ви, про умо́ви. **Жалеть о ком, о чем**—жалкува́ти за ки́м, за чим. **Дом о трех этажах**—буди́нок на три пове́рхи. **Об эту пору**—під цю годи́ну, до́бу. **Обо мне**—про ме́не. **Просить о ком**—проси́ти за ко́го.

Оба, обе, обоих—оби́два, оби́дві, обо́є, обидво́х, обо́х. **Обоими руками**—обома́ рука́ми, обі́руч. **Смотри в оба**—гляди́, бережи́сь, візьми́ о́чі в ру́ки, огляда́йся на за́дні коле́са. **Обоего пола**—одні́єї й дру́гої ста́ти. **С обеих сторон**—з обо́х бо́ків.

Обанкрутеть—збанкрутува́ти, збанкру́титися.

Обанкручивать, обанкрутить—збанкру́чувати, збанкрути́ти, призво́дити, призве́сти ко́го до банкру́тства.

Обаяние—I) ча́ри, р; (состояние)—зачаро́вання.

Обаятельный — чарівни́й, чарівли́вий, прина́дний, обворожли́вий. **Обаятельно**—чарі́вно, чарівли́во.

Обвал—зава́л, у; зсип, у.

Обваливать, обвалить—I) обва́лювати, обвали́ти, зава́лювати, завали́ти; II) обсипа́ти, обси́пати, обклада́ти, обкла́сти, обложи́ти.

Обвара—опа́ра, ри; запа́ра, ри.

Обваривание—опа́рювання, ння; обва́рювання, ння.

Обваривать, обварить—обпа́рювати, обпа́рити, обва́рювати, обвари́ти. **Обварил руку кипятком**—опа́рив ру́ку окро́пом. **Обваренный**—обпа́рений, обшпа́рений, обва́рений.

Обварный, обварной—обва́рений, запа́рений (Обва́рені бу́блики. Запа́рене ті́сто).

Обведение—обве́дення, ння; обгоро́дження, ння. **Обведение забором**—обпарка́нення, ння.

Обвенчиваться, обвенчаться—вінча́тися; (сов.)—звінча́тися, шлю́б узя́ти з ким.

Обвертка—I) см. **Обвертывание; II)** обго́ртка, ки; окла́дина, ни; окла́динка, нки; паляту́рка, ки.

Обвертывание—обгорта́ння, ння; обвива́ння, ння; завива́ння, ння; обмо́тування, ння.

Обвертывать, обвертеть, обвернуть—обгорта́ти, обгорну́ти, обвива́ти, обви́нути що чим, в що; угорта́ти, угорну́ти, увива́ти, увину́ти, завива́ти, завину́ти в що.

Обветшалость—ве́тхість, хости; ста́рість, рости; занепа́лість, лости; бла́гість, гости; тря́хлість, лости.

Обветшалый—ве́тхий, стари́й, занепа́лий, благи́й, тря́хлий. **Обветшалое строение**—ве́тха, стара́ будо́ва. **Обветшалая одежда**—блага́, тря́хла оде́жина.

Обветшать—застарі́тися, ю́ся, и́шся, и́ться; постарі́тися, юся, ишся, иться; занепа́сти.

Обвешивать, обвесить кого—обва́жувати,

обва́жити; (о м н о г.)—пообва́жувати кого́. **Обвешенный**—обва́жений.

Обвешивать, обвешать—обві́шувати, обві́шати, обчі́плювати, обчепля́ти.

Обвивание—обвива́ння, ння; повива́ння, ння; оплі́та́ння, ння; (о б м а т ы в а н и е)—обмо́тування, ння; обкру́чування, ння; обсу́кування, ння.

Обвивка—пові́й, во́ю; обви́нення, ння; зави́нення, ння.

Обвинение—обвинува́чення, ння; обви́на, ни. **Ложное обвинение**—на́клеп, пу; обвинува́чення облу́дне. **Взводить, взвесть обвинение на кого**—обвинува́чувати, обвинува́тити кого́; (п р е д с у д о м) — оска́ржувати, оска́ржити, позива́ти, позва́ти кого́.

Обвинитель—обви́нник, ка; виновщи́к, ка́; винува́ч, ча́.

Обвинительный—обви́нний, винува́льний. **Обвинительный акт**—акт обвинува́чення. **Обвинительная речь**—обви́нне сло́во. **Обвинительный приговор**—за́суд, ду.

Обвиняемость—винува́ченість, ности; обвинува́ченість, ности.

Обвиняемый—винува́чений, обвинува́чений, по́званий, відпо́рна сторона́ (П о́ з в а н и й н е з а п е р е́ ч у в а в с в о є́ ї п р о в и́ н и).

Обвинять, обвинить кого в чем—вини́ти, обвини́ти, винува́тити, обвинува́чувати, обвинува́тити кого́ в чо́му; (п р е д с у д о м)—оска́ржувати, оска́ржити кого́. **Обвиняться, обвиниться**—винува́титися, обвинува́чуватися. **Обвиненный**—I) обвинува́чений, оска́ржений; II) засу́джений.

Обвислость—обви́слість, лости; зви́слість, лости.

Обвислый—обви́слий, зви́слий, зві́шений.

Обводный—обвідни́й, обхідни́й, кругови́й, навко́лишній. **Обводный канал**—кругови́й кана́л.

Обволакивание—обволіка́ння, ння; обтяга́ння, ння.

Обволакивать, обволочь—I) (ч т о в о к р у г ч е г о)—обволіка́ти, обволокти́, пообволіка́ти що круг чо́го; II) (ч т о ч е м)—обтяга́ти, обтягти́, обпина́ти, обіпну́ти, обіп'я́сти. **Небо обволокло тучами**—не́бо вкри́ло(ся) (завезло́сл) хма́рами. **Поле обволокло туманом**—по́ле вкри́ло(ся) тума́ном.

Обворожение—зачарува́ння, ння.

Обворожитель,-ница—чарівни́к, ка́; чарівни́ця, ці.

Обворожительно—чарі́вно, чарівли́во, чарівни́чо.

Обворожительный—чарівни́й, чарівки́й, чарівни́чий, чарівли́вий (Ч о́ р н і б р і в к и ч а р і в к і. Л и́ ч к о ч а р і в н и́ ч е).

Обвязочный—ув'язува́льний, в'яза́льний.

Обвязывание—обв'язування, ння; ув'язування, ння.

Обвязывать, обвязать—обв'я́зувати, обв'яза́ти, ув'я́зувати, ув'яза́ти, зав'яза́ти. **Обвязать тюк**—ув'яза́ти паку́нок. **Обвязать голову, руку платком**—зав'яза́ти (звяза́ти) го́лову, ру́ку ху́сткою. **Обвязанный**—обв'я́заний, ув'я́заний, зав'я́заний.

Обгаживать, обгадить—обги́жувати, обги́дити, обпога́нювати, обпога́нити, обпаску́джувати, обпаску́дити, обпа́костити. **Обгаженный**—обги́джений, обпога́нений, обпаску́джений.

Обгиб и огиб—I) обгина́ння, ння; обхі́д, хо́ду; II) криви́й о́бвід, воду; криви́й о́брис, су; III) (и з г и б р е к и)—заво-ро́т, ту; за́круг, гу; колі́но, на; лука́, ки́. **Огиб берега**—залі́м, ло́му бе́рега.

Обогнутый—обі́гнутий, обі́гнений, обі́йдений.

Обгнивать, обгнить—обгнива́ти, обгни́ти.

Обгонять, обогнать—I) (к о г о в о к р у г ч е г о)—обганя́ти, обго́нити, обі́гна́ти кого́ круг чо́го; II) випереджа́ти, ви́передити кого́, попереджа́ти, попере́дити. **Обгоняться**—бі́гати нави́передки.

Обгорать, обгореть—обгоря́ти, обгорі́ти, обпаля́тися, обпали́тися.

Обдавать, обдать—облива́ти, обли́ти, обілля́ти, злива́ти, зли́ти. **Обдало морозом, холодом**—моро́з пройня́в, моро́зом (хо́лодом) пройня́ло, хо́лодом зві́яло. **Обдало жаром, огнем**—в жар ки́нуло, огне́м всипало (сипону́ло).

Обдаривание—обда́рювання, ння; обдаро́вування, ння.

Обделение—недоді́л, лу.

Обделка—I) с м. **Обделывание;** II) обро́бка, ки; обро́ба, би; опра́ва, ви; (в о д е ж д е)—о́бшивка, ки.

Обделывание—обро́блювання, ння; вро́блювання, ння; оправля́ння, ння.

Обделывать, обделать—обробля́ти, оброби́ти. **Обделанный**—обро́блений, упо́раний, опра́влений.

Обделять, обделить кого—обмина́ти, обмину́ти кого́. **Обделенный**—покри́вджений.

Обдергивать, обдергать, обдернуть (о б р ы в а т ь)—обшмо́ргувати, обшмо́ргати, обшморгну́ти; (о т е р е б л и в а т ь, о п р а в л я т ь)—обсми́кувати, обсми́кати, обсмикну́ти, обсі́пувати, обсі́пати; (о м н.)—пообсі́пувати. **Обдергивать колосья**—обшмо́ргувати коло́сся. **Обдергать воз с сеном, стог**—обсми́кати віз із сі́ном, стіжо́к. **Обдерни на себе платье**—обсми́ч на собі одéжу, об-

сми́кайся. **Я те виски обдергаю** — я тобі чу́ба обскубу́.

Обдернеть—задерні́ти, порости́ чим.

Обдернять, обдернить—дернува́ти, задернува́ти, подернува́ти.

Обдирала—зди́рщик, ка; зди́рник, ка; зди́рця, рці; дері́й, рі́я; драпу́га, ги; драпі́жник, ка.

Обдирание—обдира́ння, ння; здира́ння, ння; (к о ж и, к о р ы и д р.)—лу́пління, ння.

Обдирательство—зди́рство, ства; зди́рництво, цтва; драпі́жництво, цтва; лупі́зство, зства.

Обдирать, ободрать (с н и м а т ь к о р у, к о ж у)—обдира́ти, обде́рти, обідра́ти, пообдира́ти; облу́плювати, облупи́ти; оббіло́вувати, оббілува́ти.

Обдувала—шахра́й, ра́й; дури́світ, та; дурилю́д, да; баламу́т, та́.

Обдуманно—розва́жно, розва́жливо, з розва́гою.

Обдуманность — обмірко́ваність, ности; розмірко́ваність, ности; обду́маність, ности; розва́га, ги.

Обдумывание, обдумание—обмірко́вування, ння; обду́мування, ння; обду́мання, ння; розважа́ння, ння.

Обдумывать, обдумать—обмірко́вувати, обміркува́ти що, розважа́ти, розва́жити. **Обдуманный**—обмірко́ваний. **С заранее обдуманным намерением**—напере́д (завчасу́) зміркува́вшись.

Обед—обі́д, ї́ду. **Званый обед**—про́ханий обі́д. **Прощальный обед**—відхідни́й обі́д. **Торжественный обед**—бе́нькет, ту. **Пригласить к обеду**—запроха́ти, покли́кати до обі́ду, до сто́лу. **Обед из двух блюд**—обі́д на дві стра́ви.

Обедать—обі́дати, трапезува́ти.

Обеденный, обедный—обі́дній, я, є. **Обеденная пора**—обі́ди, обі́дній час, обі́дня пора́, обі́дня годи́на.

Обеднение—збідні́ння, ння; зубо́ження, ння.

Обеднеть—збідні́ти, забідні́ти, збідни́тися, збідні́шати, зубо́жіти, зубо́житися.

Обезболивание—знечу́лювання, ння; анестезува́ння, ння.

Обезболивать—нечу́лювати, анестезува́ти.

Обезвреживание, обезврежение — знешко́джування, ння; знешко́дження, ння.

Обезвреживать, обезвредить—знешко́джувати, знешко́дити, знева́джувати, знева́дити.

Обеззараживание—знезара́жування, ння.

Обеззараживать, обеззаразить—знезара́жувати, знезарази́ти кого́, що.

Обеззараживающий — знезара́жувальний.

Обезземеление—збезземе́лення, ння.

Обезличение—знеосо́блення, ння.

Обезличивать, обезличить—знеосо́блювати, знеосо́бити.

Обезлюдие—збезлю́днення, ння; злю́днення, ння; ви́людненння, ння.

Обезлюдеть — злюдні́ти, збезлю́дні́ти, ви́людніти; (о м н о г.)—побезлю́дніти.

Обезображивать, обезобразить—знекра́шувати, знекра́сити кого́, спога́нювати, спога́нити кого́. **Обезображенный**—спога́нений, знекра́шений.

Обезопасить—забезпе́чувати, забезпе́чити кого́, що; убезпеча́ти, убезпе́чити. **Обезопасенный**—забезпе́чений, убезпе́чений.

Обезоружение—обеззбро́їння, ння. **Обезоруживание**—обеззбро́ювання, ння.

Обезоруживать, обезоружить—обеззбро́ювати, обеззбро́їти кого́. **Обезоруженный**—обеззбро́єний, розбро́єний.

Обезуметь — збожево́літи, збезглу́здіти, здурі́ти, одурі́ти. **Обезумевший**—збожеволі́лий, знавіснілий.

Обезьяничанье—малпува́ння, ння.

Обезьянничать—малпува́ти за ким.

Обеливание—оббі́лювання кого́, чого́.

Оберегать, оберечь—оберега́ти, оберегти́ кого́, що від ко́го, чо́го, стерегти́, устерегти́ ко́го, що від ко́го, чо́го.

Оберточный — обгортко́вий, обго́ртний. **Толстая оберточная бумага**—бі́бу́ла, ли.

Обертывание—обгорта́ння, ння; оберта́ння, ння.

Обескураживать, обескуражить—бенте́жити, збенте́жувати, збенте́жити кого́.

Обеспамятеть—стра́тити па́м'ять, позбу́тися па́м'яти; (л и ш и т ь с я с о з н а н и я)—знеприто́мніти, стра́тити прито́мність.

Обеспечение (д е й с т в и е, п р е д м е т, с л о в о)—забезпе́чення, ння; забезпе́ка, ки; (з а л о г)—заро́ука, ки; заста́ва, ви; убезпе́ка, ки. **Представить что-либо в обеспечение**—покла́сти (да́ти) що-не́будь у забезпе́чення.

Обеспечивать, обеспечить (к о г о, ч е м и л и в ч е м)—забезпе́чувати, забезпеча́ти кого́ чим, кому́ що; застерега́ти, застерегти́ кому́ що. **Обеспечить себя куском хлеба**—прийти́ до хлі́ба.

Обеспечивающий—забезпеча́льний; той, що забезпе́чує.

Обеспеченный — забезпе́чений, обезпе́чений, заупе́внений.

Обеспечиваемый—забезпе́чуваний, обезпе́чуваний.

Обесплодеть—знеплідні́ти, ви́яловіти.

Обеспложивание—знепліднювання, ння.

Обеспложивать, обесплодить—знепліднювати, непліднити. **Обеспложенный**—знеплі́днений; (о к о р о в е)—я́лова.

Обеспокоивать, обеспокоить—занепоко́ювати, занепоко́їти кого́, бенте́жити, турбува́ти кого́ чим. **Обеспокоенный**—

занепокоєний, стурбований, збентежений.

Обессиление—знесилення, ння; виснаження, ння; висилювання, ння.

Обессиливать, обессилить—знесилювати, знесилити, збезсилювати, збезсилити, виснажувати, виснажити. **Обессиленный**—знесилений, виснажений.

Обесславливать, обесславить — знеславлювати, знеславити. **Обесславленный**—знеславлений. **Быть обесславленным**—у неславі бути.

Обесцвечение — позбавлення кольору, фарби.

Обесцвечиваться, обесцветиться—позбавлятися, позбавитися, позбутися кольору, фарби.

Обесценение, обесценивание—збезцінення, ння; знецінення, ння; збезцінювання, ння; знецінювання, ння.

Обесценивать, обесценить—збезцінювати, збезцінити, знецінювати, знецінити.

Обесчещивать, обесчестить—безчестити, збезчестити, ганьбити, зганьбити, зганьбувати. **Обесчещенный** — збезчещений, зганьблений, зганьбований.

Обещание—I) (действие)—обіцянка, ки; обіцяння, ння; зарікання, ння; II) (обещан. предмет, данное слово)—обіцянка, ки; обітниця, ці; обріка, ки; зарік, року; обрік, року. **Давать кому обещание**—обітницю кому чинити. **Не сдержать обещания**—схибити обіцянку, відскочити від слова, не додержати слова.

Обещать—обіцяти кому що; (несов.)—обіцювати, обіщати, прирікати кому що (Прирікаю тобі свою пошану). **Обещать непременно исполнить**—завірятися. **Обещать и не исполнить** (насм.)—з губи халяву робити.

Обжалование—оскарження, ння; рекурс, су (гал.).

Обжаловать — оскаржити; (несов.)—оскаржувати, заскаржити кого, що. **Обжалованный**—оскаржений, заскаржений.

Обжигание—I) обпікання, ння; обпалювання, ння; обсмалювання, ння; обшпарювання, ння; II) випалювання, ння; випал, лу.

Обжигатель,-ница; обжигальщик,-щица—випалювач, ча; -вачка, чки; випальник, ка; -ниця, ці.

Обжигательный — випалювальний, випальний (Випалювальна піч).

Обжинать, обжать—обжинати, обжати (Де-де на стерні і будяк стояв сиротою: обжали білолаху). **Обжатый**—обжатий.

Обжирание—обжирання, ння.

Ожора—обжера, ри (общ. р.); ненажера, ри (общ. р.); прожера, ри (общ. р.). **Обжорливость**—обжерливість, вости; обжирність, ности.

Обжорливый—обжерливий, ненажерливий.

Обзаведение, обзавод, обзаводка — I) (действие) — заводження, ння; (оконч.)—заведення, ння; справляння, ння; справлення, ння; II) (все, чем обзаводятся)—заводини, ин; завід, воду.

Обзаводить, обзавести кого чем (снабжать всем нужным для хозяйства)—облаштовувати, облаштувати, справляти, справити господарство, хазяйство кому; (сов.) — охазяїнувати кого; (вообще)—устаткувати кого чим, кому що. **Обзаведенный**—справлений.

Обзор—I) (действ. от гл. озирать, обозреть)—обзирання, ння; оглядання, ння; (сов.)—огляд, ду. II) (изложение обозрения)—огляд, ду; перегляд, ду (Журнал подає огляди українського письменства).

Обзывать, обозвать кого как, чем—узивати, узвати, прозивати, прозвати кого чим, як.

Обивание—оббивання, ння; укривання, ння; шалювання, ння.

Обивать, обить—I) оббивати, оббити що. **Обивать пороги** (часто ходить)—учащати до кого. **Обитый**—оббитий, критий, обклеєний, обшальований.

Обивной—оббивний.

Обида—образа, зи; ураза, зи; ураз, зу (м. р.); кривда, ди. **В обиду давать**—в образу (кривду) пускати. **Не дать себя в обиду**—не дати себе скривдити.

Обидность—образливість, вости; кривдність, ности; прикрість, рости.

Обидный—образливий, уразливий, кривдний.

Обидчивость—образливість, вости; уразливість, вости.

Обидчивый—образливий, уразливий.

Обидчик—кривдник, ка; покривдник, ка; напасник, ка. **Обидчица**—кривдниця, ці; покривдниця, ці; напасниця, ці.

Обижать, обидеть—ображати, ображувати, образити, уразити кого, кривдити, скривдити, покривдити кого. **Обижено**—ображено, уражено, скривджено. **Обиженный** — ображений, скривджений.

Обилие—I) достаток, тку; достача, чі; розкоші, шів; (плодов, цветов, листьев)—рясота, ти; ряснота, ти.

Обиловать—бути багатим на що.

Обильность—ря́сніcть, ности; доста́тність, ности.

Обильный—рясни́й, бу́йний, доста́тній, розкі́шний.

Обиняк (намек, иносказание)—натя́к, ку. **Обиняки**—манівці́, ців. **Без обиняков**—пря́мо, про́сто, навпросте́ць, без сорома́ ка́зка.

Обирать, обобрать (собирать)—збира́ти, зібра́ти що; (о плодах)—зрива́ти, зірва́ти. **Обобрать, что у кого**—відбира́ти, відібра́ти. **Обирать кого**—обира́ти, обібра́ти, обдира́ти, обде́рти, обідра́ти кого́.

Обитаемость—I) засе́леність, ности; залю́дненість, ности; заме́шканість, ности; мешка́льність, ности.

Обитаемый—засе́лений, залю́днений, заме́шканий, мешка́льний.

Обитатель—ме́шканець, нця; жите́ць, тця́.

Обиход (употребление)—обіхі́дка, ки; обіхі́д, хо́ду; обіхі́дність, ности; ужи́ток, тку. **Для своего обихода**—для вла́сного вжи́тку. **Для домашнего обихода**—для ха́тнього вжи́тку.

Обиходный—I) щоде́нний, повсякде́нний, звича́йний; II) потрі́бний, необхі́дний.

Обкармливать, обкормить—обгодо́вувати, обгодува́ти кого чим. **Обкормленный**—обгодо́ваний.

Обкатывание—вика́чування, ння; обко́чування, ння.

Обкатывать, обкатать—I) (ката́ть до окру́глення)—обка́чувати, обкача́ти, обкру́глювати, обкругли́ти; II) (обвалять)—обка́чувати, обкача́ти; III) (обновлять)—об'їжджа́ти, об'їзди́ти, об'їздити (во́за, ши́ну, ко́лесо).

Обкладывать, обкласть и обложить—(класть вокруг)—обклада́ти, обкла́сти, обмо́щувати, обмости́ти. **Обкладенный, обложенный**—обкла́дений, ви́кладений, ви́мощений.

Обклеивать, обклеить — обкле́ювати, обкле́їти, облі́плювати, обліпи́ти що, чим. **Обклееный**—обкле́єний, облі́плений, ви́клеєний.

Обклейка—I) обкле́ювання, ння; облі́плювання, ння; II) (чем обклеивают)—обкле́йка, ки.

Обконопачивать, обконопатить — обпаклько́вувати, обпаклюва́ти що.

Обкусывание—обку́шування, ння.

Обкусывать, обкусить—обку́шувати, обкуси́ти. **Обкусанный**—обку́саний.

Облагание—обклада́ння, ння; облята́ння, ння; ото́чування, ння; обступа́ння, ння; (взыскивание)—наклада́ння на ко́го. **Облагание пошлиной**—(налогом)—оподатко́вування кого́.

Облагать, обложить—I) (кого чем)—обклада́ти, обікла́сти, обложи́ти; II) (окружать)—облята́ти, облягти́, ото́чувати, оточа́ти, оточи́ти. **Облагать, обложить податью** (налогом)—оподатко́вувати, оподаткува́ти кого; (пошлиной)—обми́тити. **Облагаемый**—I) ото́чуваний; II) оподатко́вуваний. **Обложенный**—I) обкла́дений, обля́жений; II) оподатко́ваний.

Облагодетельствование — обдарува́ння, ння кого́ ла́скою, добро́м; оласка́влення, ння.

Облагодетельствовать—благоді́яти кого́, обдарува́ти кого́ ла́скою, добро́м. **Облагодетельствованный**—облагоді́яний, обдаро́ваний ла́скою від ко́го.

Облагорожение—ушляхе́тнення, ння; (о породе)—полі́пшення, ння.

Облагораживать, облагородить—ушляхе́тнювати, ушляхе́тнити кого́ чим.

Облагораживаемый — ушляхе́тнюваний, полі́пшуваний.

Обладание—посіда́ння чого́; обладува́ння, ння; обла́да, ди; володі́ння, ння чим. **Самообладание**—самообла́да, ди.

Обладатель—посіда́ч, ча́; воло́дар, ря; вла́дар, ря.

Обладать—посіда́ти що, володі́ти, обладува́ти, влада́ти, володі́ти ким, чим, ма́ти си́лу над чим.

Облако—хма́ра, ри; хмари́на, ни. **Перистые облака**—пі́р'ясті хма́ри. **Кучевые облака**—купча́сті хма́ри. **Облако дыму, пыли**—ку́рище, ща. **Витать в облаках**—захо́дити в хма́ру.

Облапошивать, облапошить—ошу́кувати, ошука́ти, обли́гувати, облига́ти, обду́рювати, обдури́ти, обма́нювати, обмани́ти. **Облапошенный**—ошу́каний, обду́рений.

Областной—краєви́й, краї́нний. **Областное самоуправление**—краєве́ самовряду́ва́ння, ння.

Область—I) край, ю; краї́на, ни; II) (переносно)—цари́на, ни́; о́бсяг, гу; круг, га; ділі́нка, ки; сфе́ра, ри.

Облачность—хма́рність, ности; захма́рення, ння.

Облачный — I) хма́рний, хму́рний (Хма́рне не́бо); II) хмарови́й, хмаряни́й.

Облегчение — поле́гчення, ння; поле́гчіння, ння; уле́кшення, ння; поле́гкість, кости; поле́кша, ші; пі́льга, ги́. **Облегчение налогов**—зме́ншення пода́тків.

Облегчительный—поле́кшливий, попільжли́вий.

Обледенелость—обме́рзлість, лости.

Обледенелый—обме́рзлий, вкри́тий кри́гою, льо́дом.

Облениться—зледащіти, заледащіти, обледащіти.
Облесение—залісення, ння (Залісення степу).
Облесить—залісити.
Облещать, облестить—облещувати, облестити.
Обливать, облить—обливати, облити, обілляти, зливати, злити.
Облигационный—облігаційний.
Облик (лицо)—обличчя, ччя; (отвлеченно)—образ, зу; подоба, би; вигляд, ду.
Облинять—вилиняти, полиняти. **Облинялый**—вилинялий, облізлий.
Обличение—виказування, ння; виявлювання, ння.
Обличитель—виказувач, ча; виявник, ка; доказчик, ка.
Обличительный—виявничий, виявний.
Обложение—обкладання, ння; обложення, ння; оточення, ння; обступлення, ння; накладання, ння; (налогов)—оподаткування, ння.
Обложка—I) обкладка, ки; обкладинка, ки; II) (процесс)—обкладання, ння.
Обломок—уламок, мка; відламок, мка; зломок, мка; вломок, мка; недоломок, мка; окрушина, ни. **Обломки**—уламки, ків.
Обмазывание—обмазування, ння; обмащування, ння; умазування, ння; обшмаровування, ння.
Обмазывать, обмазать—обмазувати, обмазати, обмащувати, обмастити що, кого чим.
Обмалеть—змаліти.
Обман—обмана, ни; мана, ни; омана, ни; облуда, ди; олуда, ди; (гал.)—ошуканство, ства; ошукання, ння. **Явный обман**—видима облуда, ошуканство. **Без обмана**—без ошуку.
Обманный—облудний, обманний. **Обманным образом**—підманою.
Обманчиво—обманно, облудно.
Обманчивость—облудність, ности; обманність, ности; ошуканство, ства; омильність, ности.
Обманчивый — обманний, манливий, блудний, злудний.
Обманщик—ошуканець, нця; обманник, нника; дурисвіт, та; дурилюд, да.
Обманщический, обманщичий—ошуканський, дурисвітський, шахрайський.
Обманывание—обманювання, ння; обдурювання, ння; підманювання, ння; ошукування, ння.
Обмаривать, обмарать—обкалювати, обкаляти, обпаскуджувати, обпаскудити чим, уваляти в що.
Обматывание—обмотування, ння; обвивання, ння; обкручування, ння; змотування, ння.
Обматывать, обмотать (вокруг чего-либо)—обмотувати, обмотати що, чим, круг чого, обвивати, обвинути, обвити, обкручувати, обкрутити.
Обмачтовывать, обмачтовать — общогловувати, общоглувати. **Обмачтованный**—общогловаций.
Обмеление—зміління, ння; поміління, ння; помільшання, ння. **Обмеление Днепра**—зміління Дніпра.
Обмелеть—зміліти, поміліти, помільшати. **Обмелелый**—змілілий, помілілий.
Обмен—обмін, ну; обміна, ни; міньба, би; замін, ну; заміна, ни; вимін, ну; (гал.)—виміна, ни. **Обмен мыслей, мнений**—обмін думками. **Обмен веществ**—обмін річовин.
Обменивание—обмінювання, ння; замінювання, ння; вимінювання, ння.
Обменивать, обменять, обменить—обмінювати, обміняти, замінювати, замінити, зміняти кого, що на кого, на що, вимінювати, виміняти що, на що, промінювати проміняти що на що. **Обмененный**—обмінений, змінений, виміняний.
Обменный—обмінний, на обмін призначений.
Обмер—обмір, ру; вимір, ру.
Обмерение, обмеряние—обмірення, ння; вимірення, ння.
Обмеривание—обмірювання, ння; вимірювання, ння.
Обмеривать, обмерять, обмерить—обмірювати, обміряти, обміряти, вимірювати, виміряти, виміряти що.
Обминка—обминання, ння; утоптування, ння.
Обмозговывать, обмозговать—обмізковувати, обмізкувати, обмірковувати, обміркувати, що. **Обмозгованный**—обмізкований, обміркований.
Обмолвить кого (оговорить)—обмовити; (несов.)—обмовляти кого.
Обмолвиться—прохопитися словом, помилитися на слові.
Обмолвка—помилка на слові, помилка в речах.
Обмораживать, обморозить (кругом)—обморожувати, обморозити; (сплошь)—заморожувати, заморозити. **Обмораживать рыбу**—заморожувати, заморозити рибу. **Обмороженный**—обморожений, заморожений.
Обморок—млість, млости; млость, млости; умлівання, ння; уміління, ння; зомління, ння; непам'ять, ти; непритомність, ности. **В полуобмороке**—напівпритомний. **Очнуться от обморока**

—опритомніти, прокинутися, очутитися, прийти до пам'яти.
Обморочно—млосно, паморочно.
Обморочный—млосний, паморочний.
Обмошенничать—обшахрувати, обшахрити, обшахраїти, обмахлярувати, обмахорити.
Обмундировка и обмундирование—умундирування, ння; припорядження, ння; спорядження, ння.
Обмундировывать, обмундировать — умундировувати, умундирувати, припоряджати, припорядити.
Обмывать, обмыть—обмивати, обмити, омивати, омити, змивати, змити, мити, помити; (горячей водой)—обба́нювати, оббанити.
Обмылки—змилини, ин; змилки, лок; милини, ин; змийки, йок.
Обмылок—змилок, лка; недомилок, лка.
Обмяклость—зм'яклість, лости; пом'яклість, лости.
Обнаглеть—знахабніти, стати нахабним.
Обнадеживание—убезпечання, ння; подавання, ння; надії; запевнювання, ння.
Обнадеживать, обнадежить (кого чем, в чем)—убезпечати, безпечати, убезпечити, запевняти, запевнити кого чим, в чому, манити кого чим.
Обнажать, обнажить—оголювати, оголяти, оголити (Осінь оголила поле). **Обнажать, обнажить голову**—здіймати, зняти, скидати, скинути шапку. **Обнаженный**—оголений, голий.
Обнажение—обголювання, ння; заголювання, ння; добування, ння.
Обнародование (оконч.)—оголошення, ння; оповіщення, ння.
Обнародывание (действ. длит.)—оголошування, ння (привселюдне); оповіщування (привселюдне) чого, про що; ознаймовування, ння.
Обнародывать, обнародовать—оголошувати, оголосити (привселюдно) що, про що, кому, оповіщати, оповістити (привселюдно) що, про що, кому, перед ким. **Обнародованный**—оголошений, оповіщений, ознаймований. **Манифест обнародован**—маніфест оповіщено.
Обнаружение—I) відкриття, ття; II) виявлення, ння; вияв, ву. **Обнаружение виновников**—викриття, ття; винуватців.
Обнаруживание—I) відкривання, ння; II) виявлювання, ння; виказування, ння; викривання, ння.
Обнимать, обнять, об'ять—обій(ні)мати, обійняти, обняти, (о мног.)—пообіймати, пригортати, пригорнути кого, що, (о мног.)—попригортати. **Об'ять необ'ятное**—осягти неосяжне.
Обновление—оновлення, ння; поновлення, ння; поновління, ння.
Обновлять, обновить—оновляти, оновити, поновити. **Возобновлять, возобновить дом**—відбудувати дім, будинок. **Обновить знакомство**—поновити знайомість.
Обобщать, обобщить — узагальнювати, узагальняти, узагальнити, що. **Обобщенный**—узагальнений. **Обобщенный вывод**—узагальнений висновок.
Обобщение—узагальнення, ння.
Обобществление—усуспільнення, ння.
Обогащать, обогатить—збагачувати, збагачати, багатити; (сов.)—збагатити кого, що чим.
Обогащаться, обогатиться чем—збагачуватися, збагачатися на що, багатитися з чого, чим, багатіти на що, з чого.
Обогащение—з(у)багачення, ння; багатіння, ння.
Обогревание—огрівання, ння.
Обогревательный—огрівальний. **Обогревательная печка**—огрівальна грубка.
Обогревать, обогреть—о(у)грівати, о(у)гріти, перегрівати, перегріти кого, що чим; (о мног.)—поо(б)грівати, повгрівати.
Ободрение—підбадьорення, ння; осмілення, ння; заохочення, ння; заохота, ти; (длит.)—підбадьорювання, ння; осмілювання, ння; заохочування, ння.
Ободрительный — підбадьорливий, заохотливий, похвальний.
Ободрять, ободрить — підбадьорювати, підбадьорити, бадьорити, осмілювати, осміляти, осмілити.
Обое—обоє (обох, обом, обома, обох).
Обоеполый—двостатевий.
Обоесторонний—обопільний.
Обожатель—I) обожувач, ча; обожественник, ка; II) ревний, палкий, закоханець, нця.
Обозначение—визначення, ння, означення, ння; назначення, ння; позначення, ння; значення, ння.
Обозревание, обозрение—I) огляд, ду; перегляд, ду; II) оглядання, ння; озирання, ння.
Обозреватель—оглядач, ча; оглядник, ка **Обозревательница** — оглядачка, чки; оглядниця, ці.
Обозревать, обозреть—озирати, озирнути, оглядати, оглянути, оглядіти що.
Обои—шпалери, лер. **Бумажные обои**—паперові шпалери.
Обойма—I) обійма, ми; обіймище, ща; II) (железная скоба)—вірвант, та.
Оболакивание—обволікання, ння.
Оболакиваться, оболочься—обволікатися, обволоктися чим.

Оболгать—оббрехáти, оклéпити когó.

Оболочка—оболóна, ни; оболóнка, нки; оболóка, ки; обгóртка, тки; загóртка, тки. **Слизистая оболочка**—слюзівка, вки. **Белковая оболочка**—білковúця, ці.

Обольстительный—I) (з)ваблúвий, знадний, чарівнúй, чарівлúвий; II) (обманчивый, мнимый)—омáнний. **Обольстительно**—зваблúво, ваблúво, внáдно.

Обольщать, обольстить—I) (обманывать лестью)—улéщувати, улещáти, лéстити, улéстити, облéщувати, облéстити когó чим; II) (заманивать, соблазнять)—звáблювати, вáбити, звáбити, знáджувати, знáдити, спокушáти, спокусúти.

Обоняние (чувство)—нюх, ху; (действие)—нюхання, ння.

Обонятельный — нюхóвий, нюхальний. **Обонятельный нерв**—нюхальний нерв.

Оборачивание—повертáння, ння; перевертáння, ння; (листков книги)—перегортáння, ння; (во что)—перекидáння, ння; повертáння, ння; обертáння, ння на кóго, на що чим.

Оборванность—обíдраність, ности; обшáрпаність, ности.

Оборванный—обíдраний, обшáрпаний, обдéртий.

Оборонитель—оборóнець, нця; оборóнниці (м. р.); застýпник, ника; захúсник, ка; ниця, ці.

Оборонительный, обороночный—оборóнний, оборóнчий. **Оборонительное положение**—стан оборóнний.

Оборот—I) óбіг, гу; оборóт, ту; обертáння, ння. **Обороты денежные, торговые**—оборóти грошóві, торгóві (торговéльні); II) (головы и т. п.)—поворіт, рóту; III) (изнанка ткани, бумаги и т. п.)—вúворіт, роту; зворóтний бік. **Смотри на обороте**—дивúсь на зворóтному (на тóму, дрýгому) бóці; див. на зворóті. **Дать делу другой оборот**—повернýти спрáву инáкше.

Оборотливость—спритність, ности; зрýчність, ности; мéткість, кости.

Оборотливый—меткúй, спрúтний, зрýчний, зворóтливий. **Оборотливо**—спрúтно, зрýчно.

Оборотный—I) оборóтний (Оборóтний капітáл); II) відворóтний (Відворóтний бік медáли (і).

Оборудывание, оборудование—I) (какого-либо дела)—оборýдування, ння; облагóджування, ння; облáгодження, ння; II) (завода, мастерской, больницы, хозяйства и т. п.)—опорядкувáння, ння; устаткóвування, ння.

Оборудывать, оборудовать—I) (какое-либо дело)—оборýдовати, облáгоджувати, облáгодити; II) (снабдить всем нужным) — опоря́джувати, опоря́дити, устаткóвувати, устаткувáти що чим. **Оборудованный**—I) оборýдуваний, облáгоджений; II) опоря́джений, устаткóваний.

Обосновывание, обоснование—угрунтóвування, ння; обгрунтóвування, ння; (оконч ат.)—об(у)грунтувáння, ння.

Обосновывать, обосновать (что чем)—угрунтóвувати, угрунтувáти що на чóму, обгрунтóвувати, обгрунтувáти чим, виводити, вúвести з чóго.

Обособление—відокрéмлювання, ння; відрíзнювання, ння; (оконч.)—відкрéмлення, ння; відрíзнення, ння.

Обособленность — окремíшність, ности; опрíчність, ности; відрíзненість, ности; відрýбність, ности.

Обособленный—відокрéмлений, відрíзнений, відмежóваний, відосóблений. **Обособленно**—відокрéмлено, відрíзнено, відмежóвано, відрýбно.

Обострение—загóстрювання, ння; (оконч ан.)—загóстрення, ння. **Обострение болезни**—роз'я́трення хорóби.

Обострять, обострить—загóстрювати, загострúти, гострúти, роз'я́трювати, роз'ятрúти. **Обостряемый**—загóстрюваний, роз'я́трюваний. **Обостренный** — загóстрений.

Обоюдно—I) двосторóнне, двобíчно, з обóх бóків; II) обопíльно, взаємно.

Обоюдность—I) двосторóнність, ности; двобíчність, ности; II) обопíльність, ности; взаємність, ности.

Обоюдоострый—двосíчний, обосíчний, гóстрий з обох бóків.

Обрабатывающий — обрóбний. **Обрабатывающая промышленность**—обрóбна промислóвість.

Обработка—обрóбка, ки; обробíток, тку; обрóблення, ння; опрацювáння, ння.

Обрадовать—зрáдувати, урáдувати.

Образ—I) (вид, фигура, подобие, внешность)—óбраз, зу; подóба, би; пóстать, ти; постáва, ви; II) (способ)—лад, ду; спóсіб, собу; чин, чúну; рóб, рóбу; пóбит, ту. **Таким образом, следующим образом**—такúм чúном. **Каким образом**—якúм чúном (спóсобом, лáдом, пóбитом, рóбом), як, по-якóму. **Известным образом**—пéвним лáдом. **Наилучшим образом** — що-найкрáще. **Частным образом**—привáтно, привáтним рóбом (чúном). **Образ действия**—поводжéння, ння; поводíння, ння. **Образ правления**—систéма (спóсіб) урядувáння. **Образ мыслей** — напрям думóк.

Образец—зразóк, зка; зразéць, зця; взір,

взо́ру; взіре́ць, рця́; взоре́ць, рця́; при́клад, ду.
Образность—о́бразність, ности.
Образование—I) (созидание, формирование)—утво́рювання, ння; тво́рення, ння; витво́рювання, ння; формува́ння, ння; нароста́ння, ння; II) (продукт процесса)—ви́твір, вору; у́твір, вору; III) осві́та, ти; нау́ка, ки. **Получать образование**—осві́чуватися, осві́ту, нау́ку здобува́ти.
Образованность—осві́ченість, ности.
Образованный (о человеке)—осві́чений.
Образовательный — I) формува́льний, утво́рювальний, створюва́льний, тво́рний; II) осві́тній. **Образовательный ценз**—осві́тній ценз.
Образумливать, образумить—напоумля́ти, напоу́мити кого́. **Образумленный**—напоу́млений.
Образцовый—зразко́вий, взірце́вий, зразце́вий.
Обратно—наза́д, поворітьма́, навспа́к, наві́дворіть. **Обратно пропорциональный**—зворо́тно - пропорці́йний. **Итти обратно**—верта́тися.
Обратный—поворо́тний, зворо́тний, відворо́тний. **В обратную сторону**—навспа́к, навпаки́.
Обращать, обратить—I) (направлять) —поверта́ти, поверну́ти, оберта́ти, оберну́ти, зверта́ти, зверну́ти; II) (на что)—поверта́ти, поверну́ти, ужива́ти, вжи́ти що на що; III) (во что)—перево́дити, переве́сти на що. **Обращаемый**—пове́ртаний, обе́ртаний на що, у що.
Обращение — I) (поворачивание куда)—оберта́ння, ння; поверта́ння, ння; скерува́ння, ння; II) (обращение вокруг чего-либо)—кружля́ння, ння; оберта́ння, ння на́вколо (навкруги́, округи́, круг) чого́: циркулюва́ння, III) (денег, товаров)—о́біг, гу; о́ббіг, гу; циркуля́ція, ції; обхі́д, хо́ду; оборо́т, ту; оберта́ння, ння; IV) (с кем)—пово́дження, ння; пово́діння, ння; поведі́чка, ки. **Грубое обращение**—незвича́йність, ности; неви́хованість, ности.
Обревизование,-зовка — обревізува́ння, ння; реві́зія, ії.
Обревизовывать, обревизовать—ревізува́ти, обревізува́ти кого́, що. **Обревизованный**—обревізо́ваний.
Обременение (длит.)—обтяжа́ння, ння; обтя́жування, ння; (оконч.)—обтя́ження, ння.
Обременительный—обтя́жливий, утя́жливий, суту́жний, приту́жний (Суту́жні опла́тки).
Обременять, обременить кого, что—обтяжа́ти, обтя́жити, о(б)тягча́ти, о(б)тягчи́ти, обва́жувати, обва́жити.
Обриваться, обриться—обго́люватися, обголя́тися, об(по)голи́тися, ви́голитися.
Обрисовка—I) обмалюва́ння, ння; II) обче́ркання, ння.
Обрисовывание—I) обмальо́вування, ння; II) обче́ркування, ння.
Обрисовывать, обрисовать—обмальо́вувати, обмалюва́ти, обче́ркувати, обчеркну́ти. **Обрисованный**—обмальо́ваний, обче́ркнутий.
Обрисовываться, обрисоваться—обмальо́вувати, ся; обмалюва́тися; (на чем) —вимальовуватися, вималюва́тися.
Оброчный—чиншо́вий. **О. доход**—чиншове́, во́го. **О. имущество**—нерухо́ме майно́, добро́.
Обругать—нала́яти, ви́лаяти зла́яти кого́ (Одчепи́сь од ме́не, бо знов нала́ю). **Обруганный**—нала́яний, ви́лаяний.
Обручальный—зару́чний. **Обручальный обряд**—зару́чини, ин. **Обручальное кольцо**—обру́чка, ки.
Обручение—зару́чини, ин; заруча́ння ння.
Обрушивание—обва́лювання, ння; зава́лювання, ння; обу́рювання, ння.
Обрыв—кру́ча, чі; у́рвище, ща; у́рвисько, ська; стро́ма, ми.
Обрывать, обрыть—обрива́ти, обри́ти, обко́пувати, обкопа́ти (Сви́ні обри́ли гря́лку навкруги́).
Обрывать, оборвать—I) обрива́ти, обірва́ти, зрива́ти, зірва́ти; II) обшмато́вувати, обдира́ти, обде́рти. **Оборванный**—обі́рваний, обску́баний, обми́каний; (об одежде)—обша́рпаний, обшмато́ваний, обі́драний, обде́ртий.
Обрывистый — кручува́тий, стрі́мкий, крутобо́кий. **С обрывистыми берегами** —крутобере́гий, крутобере́жний. **Обрывисто**—стрі́мко, кручува́то, крутобере́жно, крутобере́жисто, зарви́сто, від-ру́бом.
Обрывок—ури́вок, вка; обри́вок, вка.
Обрывочный — ури́вковий, ури́ваний, ури́вчастий. **Обрывочные известия**—ури́вчасті зві́стки.
Обрюзглость—бре́зклість, лости; оду́тлість, лости.
Обрюзглый—бре́зклий, набре́зклий, брезки́й, брезьки́й, заду́тий, оду́т(л)ий. **Обрюзглый от сна**—за́спаний.
Обрюзгнуть—забре́зкнути, обре́зкнути, набря́кти.
Обрядность—обрядо́вість, вости.
Обрядный, обрядовый—обрядо́вий, ритуа́льний.
Обсахаривание—обцукро́вування, ння.

Обсахаривать, обсахарить—обцукро́вувати, обцукрува́ти, обцукри́ти. **Обсахаренный**—обцукро́ваний.
Обседание—обсіда́ння, ння.
Обсевать, обсечь—обсіка́ти, обсікти́, обтина́ти, обтя́ти. **Обсеченный**—обсі́чений, обтя́тий.
Обсерватор—обсерва́тор, ра; спостере́гач, ча.
Обсерватория—обсервато́рія, ії.
Обсервационный — обсерваці́йний, наглядний.
Обсервация—обсерва́ція, ії; спостере́ження, ння.
Обскурант,-ка—обскура́нт, та; тка, тки.
Обскурантизм—обскуранти́зм, му; обскура́нство, ства.
Обскурантный—обскура́нтний; (г а л.)—обску́рний.
Обследование—дослі́джування, ння; дохо́дження, ння чо́го.
Обследователь,-ница — дослі́дувач, ча; чка, чки.
Обследывать, обследовать—дослі́джувати, дослiди́ти що; дохо́дити чо́го. **Обследываемый**—дослі́джуваний. **Обследованный**—дослі́джений.
Обслуживание—обслуго́вування, ння; обслу́гування, ння; обслу́га, ги.
Обслуживать, обслужить—обслуго́вувати, обслугува́ти кого, що; служи́ти кому́. **Обслуженный**—обслуго́ваний. **Обслуживающая чем станция**—постача́льня, ні.
Обставливать, обставлять, обставить—I) обставля́ти, обста́вити; (с н а б ж а т ь о б с т а н о в к о й)—обстановля́ти, обстанови́ти.
Обстановка—обста́ва, ви; обста́вини, ин; спря́ток, тку. **Жить при неблагоприятной обстановке**—жи́ти в несприя́тливих умо́вах (обста́винах, ото́ченні).
Обстоятельность—I) докла́дність, ности; грунто́вність, ности; II) (п о л о ж и т е л ь н о с т ь)—стате́чність, ности.
Обстоятельный—I) докла́дний, грунто́вний, широ́кий. **Обстоятельно**—докла́дно, грунто́вно, широ́ко.
Обстоятельственный (г р а м.) — обста́вний.
Обстоятельство—обста́вина; (ч а щ е в о м н.)—обста́вини, ин. **При каких обстоятельствах**—за яки́х обста́вин. **При плохих обстоятельствах**—за лихи́х обста́вин, при лихі́й годи́ні. **Взвесить обстоятельства**—обміркува́ти, зва́жити обста́вини. **По личным, домашним обстоятельствам**—че́рез особи́сті, че́рез ха́тні обста́вини. **По независящим обстоятельствам**—че́рез незале́жні обста́вини.
Обстоять (д е л о о б с т о и т)—спра́ва стої́ть з ким, з чим. **Все обстоит благополучно**—усе́ гара́зд, усе́ до́бре.
Обсуживание, обсуждение—обмірко́вування, ння; обрахо́вування, ння; (с о в м е с т н о е)—обра́да, ди; обгово́рювання, ння.
Обсуживать, обсуждать, обсудить—обмірко́вувати, обміркува́ти, зміркува́ти що, поміркува́ти про що. **Обсудить всесторонне**—обміркува́ти з усі́х бо́ків, усіма́ сто́ронами. **Обсужденный**—обмірко́ваний, обгово́рений, обрахо́ваний.
Обсчитывание—I) обми́лка, ки; II) оду́рювання, ння (в рахунка́х).
Обсчитывать, обсчитать, обчесть—о(б)ду́рювати, обдури́ти кого́, огу́лювати, огули́ти (в рахунка́х). **Обсчитанный**—оду́рений, огу́лений.
Обсчитываться, обсчитаться, обчесться—обмиля́тися, обмили́тися, помиля́тися, помили́тися на чо́му (в рахунка́х).
Обтаптывать, обтоптать — обто́птувати, обтопта́ти.
Обтачивать, обточить (у ш о р н., с а п о ж н.)—обшива́ти, ши́ти; обстебно́вувати, обстебнува́ти.
Обтачивать, обточить (н а т о к а р н. с т а н к е)—обто́чувати, обточи́ти. **Обточенный**—обто́чений.
Обтерпеться—обви́кнути, ся; терпі́ти.
Обтеска, обтесывание—теса́ння, ння; обті́сування, ння; кряжува́ння, ння; обрусува́ння, ння.
Обтирание—обтира́ння, ння.
Обтяжка—обтяга́ння, ння. **В обтяжку (об одежде)** (о б т я ж н о й)—обли́плий, підли́пчастий, обле́пчастий.
Обувный — (з)о́бувний, (з)обув'я́ний, взувни́й.
Обувь—взуття́, ття́; обуття́, ття́. **Перемена обуви**—перезува́ння, ння; перебува́ння, ння.
Обугливание—обу́глювання, ння; зву́глювання, ння.
Обуза—тяга́р, ра́; кло́піт, поту; гло́ба, би. **Сделаться, быть обузой для кого**—ста́ти, бу́ти кому за тяга́р.
Обуздывание, обуздание—I) загну́здування, ння; загну́здення, ння; II) прибо́ркування, ння; прибо́ркання, ння; гамува́ння, ння; угамува́ння, ння.
Обуздывать, обуздать—I) загну́здувати, загнузда́ти; II) (у к р о щ а т ь)—прибо́ркувати, прибо́ркати, гамува́ти, угамува́ти.
Обузданный—I) загну́зданий; II) прибо́рканий, прискро́млений.
Обуревать кого, что—порива́ти, хвилюва́ти кого́. **Меня обуревает злость**—зло́ мене́ порива́є.
Обусловливать, обусловить—I) обме́жувати, обме́жити умо́вою; II) станови́ти

підставу, ставити, стати за підставу.

Обусловливать, обусловить собой что-либо—спричинятися, спричинитися до чого; III) (договором)—вимовляти, вимовити. **Обусловленный**—I) обмежений умовою, умовлений; II) залежний від чого.

Обусловиться чем—залежати від чого, виходити з чого.

Обучение (чему)—навчання чого, вчиття, ття; наука; ки. **Быть в обучении**—бути в науці. **Обучение ремеслу**—навчання ремества.

Обхват, охват—обіймище, ща; обмах, ху; обійми, ів. **В обхват**—в обіймище, на обмах (Клен у півтора обіймища).

Обхватывание—обхоплювання, ння; обіймання, ння.

Обхватывать, обхватить—обхоплювати, обхопити, обіймати, обійняти.

Обход—обхід, ходу; обминка, ки. **В обход**—в обхід, околяса, околясом. **Делать обход** (в пути)—кругу накидати, надавати.

Обходительность — ввічливість, вости; обіхідливість, вости.

Обходительный—ввічливий до кого, обіхідливий з ким (Вона обіхідлива з людьми). **Обходительно**—ввічливо, обіхідно.

Обходиться, обойтися—I) обходитися, обіходитися, обійтися, перебуватися, перебувати (Обходимося тим, що маємо); II) поводитися, повестися, обходитися, обійтися з ким.

Обходный—обхідний. **Обходная тропинка**—манівець, вця (Ой ти підеш дорогою, а я піду манівцем).

Обхождение—I) обхід, ходу; II) поводження, ння; поведінка, нки.

Обшаривание—нишпоріння, ння; винишпорювання, ння.

Обшаривать, обшарить—нишпорити, винишпорити. **Обшаренный**—винишпорений, винирений.

Обшивание—I) обшивання, ння; II) (окаймливание) — облямування, ння; лямування, ння. **Обшивание бахромой**—обторочування, ння; торочення, ння. **Обшивание кузова телеги лубом**—ушивання воза лубом. **Обшивание тесом**—шалювання, ння.

Обшивать, обшить—I) обшивати, обшити, пообшивати (Треба всю сім'ю обшити, облатати); II) (окаймлять)—лямувати, облямовувати, облямувати.

Обширность—широкість, кости; просторість, рости; розлогість, гости.

Обширный—широкий, просторий, розлогий, широкополий, широкопросторий, ширококраїй (Широка нива, розлогі поля, лани широкополі).

Общаться—єднатися, єднитися, водитися, знатися, заходити з ким; товаришувати з ким.

Обще—спільно, вкупі, гуртом.

Общеармейский—загальновійськовий.

Общегородской—загальноміський.

Общедоступность — загальноприступність, ности.

Общедоступный — загальноприступний (Загальноприступна література).

Общеизвестность—загальновідомість, мости; популярність, ности.

Общеизвестный—загальновідомий, всім відомий (знаний), популярний.

Общенародный—всенародній, я, є; цілонародній, я, є.

Общение—єднання, ння; стосунки з ким; зносини з ким; спілкування, ння; товаришування, ння (Товариське єднання. Межинародне єднання).

Общеполезность — загальнокорисність, ности.

Общеобразовательный — загальноосвітній (Школи загальноосвітні).

Общеполезный—загальнокорисний.

Общепонятность — загальнозрозумілість, лости.

Общепонятный — загальнозрозумілий, всім зрозумілий.

Общепризнанный — загально все визнаний.

Общепринятость — загальновживаність, ности.

Общепринятый—загальновживаний, світовий. **Общепринятое мнение**—загальна думка. **Общепринято**—звичайно. **Это здесь общепринято**—це тут звичайне.

Общераспространенный — загальнопоширений.

Общественность—громадськість, кости; суспільність, ности (Еволюція громадськости).

Общественный—I) громадський, громадянський, суспільний. **Общественная жизнь**—громадське, суспільне життя. **Общественное мнение**—громадська (суспільна) думка.

Общество—I) громада, ди; громадянство, ства; суспільство, ства; суспільність, ности; загал, лу.

Общеуважаемый—загальношанований.

Общеукраинский—всеукраїнський.

Общеупотребительность — загальновживаність, ности.

Общеупотребительный — загальновживаний.

Общечеловеческий—вселюдський, загальнолюдський

Общий—I) (совместный)—спільний, гуртовий, сукупний (Спільне володіння землею. Гуртова праця. Спільна кімната. Спільна мова); II) загальний, поспільний. **Общее благо**—загальне добро. **Общее образование**—загальна освіта. **В общих чертах**—загально. **Общий залог**—загальний стан.

Общительность—товариськість, кости.

Общительный—товариський, громадський, компанійський (З його товариський хлопець).

Общность—спільність, ности; поспільність, ности. **Общность интересов** — спільність інтересів.

Об'единение—об'єднування, ння; поєднування, ння; групування, ння; (оконч.)—об'єднання, ння; поєднання, ння.

Об'единитель—об'єднувач, ча; з'єднувач, ча; єдинитель, ля.

Об'единять, об'единить — об'єднувати, об'єднати, поєднувати, поєднати, єднати, з'єднати, єдинити. **Об'единяемый**—об'єднуваний, поєднуваний. **Об'единенный**—об'єднаний, поєднаний, з'єднаний.

Об'единяться, об'единиться—об'єднуватися, об'єднатися, поєднуватися, поєднатися, єднатися, з'єднатися (Там ясної зорі і тихії квіти єднаються в дивній розмові).

Об'езд—I) об'їзд, їзду; колування, ння (Хто колування не боїться, той швидче доїде).

Об'ездка (лошади) — виїжджування, ння; принатурювання, ння.

Об'ездчик—об'їзний, ого.

Об'езживать, об'езжать, об'ездить—об'їздити, об'їздити, виїздити, з'їздити (Об'їздив усіх родичів, порятунку прохав—не порятував ніхто).

Об'ект—об'єкт, кта.

Об'ектив—об'єктив, ва.

Об'ективность—об'єктивність, ности.

Об'ективный,-но — об'єктивний, об'єктивно.

Об'ем—обсяг, гу; обшир, ру. **Увеличиваться в об'еме**—більшати, ширшати, товщати.

Об'емный—обсяговий.

Об'явительный—об'явочний, оповіщальний.

Об'явление, об'явка—оповіщення, ння; оповістка, стки; оголошення, ння; об'явка, вки (В газеті було оповіщення про його смерть).

Об'являть, об'явить—оповіщати, оповістити, обвіщати, обвістити, оголошувати, оголосити. **Об'являемый**—оповіщуваний, оголошуваний. **Об'явленный**—оповіщений, оголошений.

Об'являться, об'явиться — з'являтися, з'явитися, об'являтися, об'явитися, датися чути, бачити.

Об'яснение—пояснення, ння; виясненння, ння; з'ясування, ння; з'ясовування, ння.

Об'яснимый—з'ясовний, вияснений.

Об'яснитель—пояснювач, ча.

Об'яснительный—пояснювальний, з'ясувальний. **Об'яснительное чтение**—пояснювальне читання, ння.

Об'яснять, об'яснить—вияснити, вияснити, пояснити, пояснити, ясувати, з'ясовувати, з'ясувати, яснити що **кому** (Почав вияснити, як сталося і вияснив докладно).

Об'ясняться, об'ясниться—вияснятися, вияснитися, пояснятися, пояснитися, з'ясовуватися, з'ясуватися.

Об'ятность—осяжність, ности; широкість, кости; простір, стору.

Об'ятный—осяжний.

Об'ять—обійняти, обгорнути, оповити, повити, осягати, осягнути що; зсягнути (Умом обняв землю).

Обыватель—обиватель, ля; **мешканець**, нця.

Обывательский—обивательський.

Обывательщина—обивательство, **ства**.

Обыденность—буденщина, ни; щоденщина, ни; повсякденщина, ни; звичайність, ности.

Обыденщина—щоденщина, ни; буденщина, **ни**.

Обыкновение—звичай, чаю; устанoва, **ви**; поведінка, нки; поведенція, ції; **обичай**, чаю. **По обыкновению**—звичайно, звичма, як звичайно. **Сверх обыкновения**—над звичай. **Вошло в обыкновение**—повелося.

Обыкновенность—звичайність, **ности**.

Обыкновенный — звичайний, **звичний**. **Обыкновенным образом** — звичайно. **Обыкновенно** — звичайно, **звичне**, звикле.

Обыск — I) (для обнаружения украденного, запрещенного)—трус, су; трусениця, ці. **Личный обыск**—особисте обшукування, особистий трус. **Домовый обыск**—**хатній** трус. **Поголовный обыск**—**загальний** трус.

Обыскивание—обшукування, ння.

Обыскивать, обыскать—трусити, **потрусити**, струсити, обшукувати, **обшукати** кого, що; (находить, найти **при** обыске)—витрушувати, **витрусити**.

Обязан кто—повинен. **Обязан кому, чему**—завдячний кому, чому; винен **за**

що кому́, чому́; пови́нен дя́кувати (бу́ти вдя́чним) кому́, чому́.

Обязанность—обо́в'язок, зку; пови́нність, ности. **Считать своею обязанностью**—ма́ти за свій обо́в'язок, ма́ти собі за обо́в'язок. **Ему вменено в обязанность**—на його накла́дено обо́в'язок, пови́нність.

Обязательность—І) обов'язко́вість, вости; ІІ) гото́вість, вости; охо́чість до по́слуги кому́.

Обязательный—обов'язко́вий, доконе́чний, невідмі́нний. **Обязательный человек**—гото́вий, охо́чий до по́слуги кому́. **Обязательно**—І) обов'язко́во, доко́нче, доконе́чно, невідмі́нно (Доко́нче му́шу в три годи́ни там бу́ти); ІІ) люб'я́зно (Люб'я́зно поясни́в мені все).

Обязательство — зобов'я́зування, ння; (сов.)—зобов'я́зання, ння. **Обязательство письменное** — зобов'я́зання на письмі́, пи́сане зобов'я́зання. **Обязательство долговое**—зобов'я́зання боргове́.

Обязывать, обязать—обов'я́зувати, обов'яза́ти, зобов'я́зувати, зобов'яза́ти.

Овальность—ова́льність, ности; окру́гла довгова́тість, тости; яйцева́тість, тости.

Свальный—ова́льний, круглодовга́стий, довгова́стий, яйцева́тий.

Овация—ова́ція, ції.

Овладевать, овладеть кем, чем—опано́вувати, опанува́ти кого́, що, запано́вувати, запанува́ти над ким, посіда́ти, посі́сти кого́, що, обсіда́ти, обсі́сти, налята́ти, налягти́ на ко́го. **Овладевать, овладеть собой**—опано́вувати, опанува́ти себе́, запано́вувати, запанува́ти над собо́ю. **Овладеть землей, имуществом чьим**—посіда́ти, посі́сти чиюсь зе́млю, майно́, добро́, до́бра; заволоді́ти земле́ю, майно́м.

Овладение—опанува́ння кого́, чого́; заволоді́ння, ння.

Овощ (чаще мн. овощи)—горо́дина, ни. **Овощи, заготовленные в прок для варки**—ва́ри(е)во, ва.

Овощный—о́вочевий. **Овощная лавочка**—крамни́чка з горо́диною, крамни́чка о́воче́ва.

Овцеводство—вівча́рство, ства.

Овчар—чаба́н, на́; вівча́р, ря́.

Овчарня—коша́ра, ри.

Овчарский—чаба́нський, вівча́рський.

Овчинный—смуше́вий, смушко́вий, смухо́вий, линтваре́вий; кожуша́ний.

Огарок—недо́гарок, рка; зга́рок, рка; недо́палок, лка.

Огибать, обогнуть—І) (гнуть одну вещь вокруг другой)—обгина́ти, обігну́ти; ІІ) (обходить)—обхо́дити, обмина́ти.

Оглавление (книги)—о́глав, ву; зміст, сту.

Оглавлять, оглавить—писа́ти, написа́ти о́глав.

Огласительный—опові́сний, оголо́сний, розголо́сний.

Огласка—оголо́шення, ння; пові́щення, ння; опублікува́ння, ння; оголо́ска, ски; ро́зголос, су; сла́ва, ви.

Оглашать, огласить—оголо́шувати, оголоси́ти, розголо́шувати, розголоси́ти, оповіща́ти, оповісти́ти, о(роз)публіко́вувати, о(роз)публікува́ти.

Оглашаться, огласиться—о(роз)голо́шуватися, о(роз)голоси́тися, оповіща́тися, оповісти́тися, о(роз)публіко́вуватися, о(роз)публікува́тися.

Оглушать, оглушить—глуши́ти, оглуши́ти, поглуши́ти, приглуши́ти, приглу́шувати; (ударом)—приголо́мшувати, приголо́мшити.

Оглушение—глуші́ння, ння; приглу́шення, ння; приголо́мшення, ння.

Оглушительный — оглу́шливий, оглу́шний, заглу́шливий, приголо́мшений. **Оглушительно** — оглу́шливо, заглу́шливо.

Оглядчивость—оба́чність, ности; огля́дність, ности; обере́жність, ности.

Оглядчивый —оба́чний, оглядний, обере́жний.

Огнедышащий—(в)огнеди́шний, (в)огнеджере́лий. **Огнедышащая гора**—вулка́н, на.

Огненножидкий — (в)огнепли́нний, огнянорі́дкий.

Огнестрельный—огнепа́льний, огни́стий. **Огнестрельное оружие**—огнепа́льна, огни́ста збро́я.

Огнеупорность—огнетрива́лість, лости.

Огнеупорний—огнетрива́лий.

Оговаривать, оговорить — І) (делать оговорку)—застерега́ти, застерегти́, зазнача́ти, зазна́чити, завважа́ти, зава́жити; ІІ) (оклеветать, опорочить)—о(б)гово́рювати, о(б)говори́ти, обмо́вити, ославля́ти, осла́вити; ІІІ) (испортить наговором)—зуро́чити, навро́чити кого́.

Оговариваться, оговориться—І) застерега́тися, застерегти́ся. **Я наперед оговорился, что...**—я напере́д застері́гся, що...

Оговор—обмо́ва, ви; осу́да, ди; набала́чка, чки.

Оговорочный — застере́жний, застерега́льний.

Оголтелый—бі́сний, розбе́щений, розгу́каний, нала́зливий.

Огораживание—обгоро́джування, ння.
Огораживать, огородить—обгоро́джувати, обгороди́ти. **Огороженный**—обгоро́джений.
Огородничество—горо́дництво, цтва. **Заниматься огородничеством** —городникува́ти.
Огородочный—горо́дницький.
Огородный—горо́дній, горо́дний. **Огородные овощи, огородная земля**—горо́дина, ни; городовина́, ни́; грядовина́, ни́.
Огорошить—оппара́шити, зби́ти з пантели́ку кого́, приголо́мшити кого́, по ті́м'ю вда́рити.
Огорчительный—при́крий, сумни́й. **Огорчительно**—при́кро, су́мно.
Огорьклый—згі́рклий.
Ограбить—пограбува́ти, зграбува́ти, ограбува́ти.
Ограбление—пограбува́ння, ння; зграбува́ння, ння; ограбува́ння, ння.
Огранивать, огранить — обгранко́вувати, обгранкува́ти, обшліхто́вувати, обшліхтува́ти. **Ограненный** — обгранко́ваний, обшліхто́ваний.
Ограничивание, ограничение—I) обмежо́вування, ння; обмежува́ння, ння; II) обмежува́ння, ння; обме́ження, ння. **Ограничение прав женщин**—обме́ження жіно́к у пра́ві.
Ограниченно — обме́жено, обмежо́вано.
Ограниченность (узость кругозора)—обме́женість, ности; обмежо́ваність, ности.
Ограниченный—обме́жений, обмежо́ваний. **Ограниченное пространство**—обмежо́вана про́сторонь. **Ограниченная власть**—обме́жена (обмежо́вана) вла́да. **Ограниченное количество**—обме́жене число́.
Ограничивать, ограничить—I) (полагать границы)—обмежо́вувати, обмежува́ти; (о мног.)—пообме́жувати; II) (стеснять, умерять)—обме́жувати, обме́жити; (о мног.)—пообме́жувати.
Ограничиваться, ограничиться—I) бу́ти обме́жуваним чим; II) бути обме́женим, обме́жуватися, обме́житися чим и на чо́му. **Он этим не ограничился**—на цьо́му він не обме́жився, на цьо́му він не став.
Ограничительный—обме́жений, обмежува́льний.
Огромность—вели́кість, кости; величе́зність, ности; величе́нність, ности; надмі́рність, ности; безмі́рність, ности.
Огромный—величе́зний, величе́нний, велико́нний, здорове́нний, здорове́зний, надмі́рний, безмі́рний.
Огрубелый—згру́блий, загру́блий, погру́блий, (о коже)—зашкору́блий, закоцу́блий.
Огрубение—згрубі́ння, ння; загрубі́ння, ння; погрубі́ння, ння; (нравов)—здича́віння, ння.
Огулом—гурто́м, загало́м, навгу́л, о́блом, му́сом, по́спіль. **Все огулом**—усе́ гурто́м, усе по́спіль.
Одаренность—обдаро́вність, ности; хи́ст, хи́сту.
Одаривание—обдаро́вування, ння; обдарюва́ння, ння.
Одаривать, одарять, одарить—обдаро́вувати, обдарува́ти, обдари́ти, надари́ти кого́ чим, наділя́ти, наділи́ти кому́ що й кого́ чим. **Одаренный**—обдаро́ваний.
Одверье—одві́рок, рка; (чаще во мн.) —одві́рки, кі́в.
Одевать, одеть—I) (з)одяга́ти, (з)одягти́, вдяга́ти, вдягти́, убира́ти, убра́ти, прибира́ти, прибра́ти.
Одеревенелость — здереві́лість, лости; здерев'яні́лість, лости; (оцепенелость)—задубі́лість, лости; зате́рплість, лости; закля́клість, лости.
Одеревенелый—здереві́лий, здерев'яні́лий, задубі́лий, зате́рплий, закля́клий.
Одеревенеть—здереві́ти, здерев'яні́ти; (о теле)—задубі́ти, задубні́ти, зате́рп(ну)ти, закля́кнути.
Одержимость—опано́ваність, ности.
Одержимый — опано́ваний, одержи́мий. **Одержимый болезнью**—слаби́й, х(в)о́рий на що.
Одеяло—ліжни́к, ка́; укрива́ло, ла; окрива́ло, ла.
Один, одна, одно—оди́н, одна́, одно́ и одне́; (мн.)—одні́, одни́х. **Одним словом**—одно́ сло́во.
Одинакость, одинаковость — одна́кість, кости.
Одинокий — само́(і)тний, само(і)тни́й. **Одинокий человек**—самі́тник, ка. **Ставший одиноким**—осамо́тнений, осамотні́лий. **Одиноко**—само́(і)тно, самото́ю.
Одиночество—самота́, ти́; самоти́на, ни; само́(і)тність, ности. **В одиночестве**—в самоти́ні, самото́ю, на самоті́. **Остаться в одиночестве**—осамоті́ти.
Одиночествовать—жи́ти самото́ю, жи́ти без сім'ї.
Одиночный — одини́чний, пооди́ничий. **Одиночное заключение**—само́тне ув'я́знення, самоти́нне ув'я́знення.
Одичалый—здичі́лий, здича́вілий. **Одичалые люди**—подичі́лі, подича́вілі лю́ди.
Одичать—здичі́ти, здича́віти, зди́читися; (о многих)—поди́чіти, подича́віти, поди́читися (Подичі́ли гу́си, що й додо́му не хотя́ть).
Однажды—раз, одного́ ра́зу, одного́ часу́, одного́ дня, якó́сь. **Однажды утром,**

вечером—одного́ ра́нку, одного́ ве́чора.
Однако, однако-же—одна́че, проте́, а проте́, (а) вті́м.
Одноатомный—одноа́томний.
Одновременность — одноча́сність, ности; рівноча́сність, ности.
Одновременный—одноча́сний, рівноча́сний. **Одновременно**—одноча́сно, рівноча́сно.
Однодольный—однопрозя́бцевий, одночастко́вий, однопе́нний (Росли́ни одноп́енні й двопе́нні).
Одноженство—одношлю́бність, ности.
Однозвучный—однозву́чний, одногу́чний. **Однозвучно** — однозву́чно, одногу́чно (Одногу́чне мо́ре ду́же в те́мні му́ри плюскоти́ть).
Одноименный—однойме́нний.
Однокалиберный—однокалі́берний, одного́ калі́бру.
Одноклеточный—одноклі́тинний.
Одноколейный — однопу́тній (Однопу́тня доро́га).
Одноконечный — однокінце́вий, однокінча́стий.
Однократный—одноразо́вий.
Однократно—одноразо́во, раз.
Одноличный (грам.)—одноособо́вий.
Одномастность — однома́стність, ности; однома́стість, тости.
Одномастный—однома́стий, одно́ї ма́сти.
Одномачтовый—однощо́глий.
Однообразие — одноманітність, ности; одна́ковість, вости; односта́йність, ности.
Однообразный—одноманітний, односта́йний (Одноманітне життя́. Односта́йний плю́скіт насти́рного осіннього дощу́). **Однообразно**—одноманітно, односта́йно.
Одноподенный, одноподенные дрова—шурко́ві дро́ва.
Однородность—односта́йність, ности; одноцільність, ности.
Однородный — односта́йний, одноцільний.
Односемянодольный — однопрозя́бцевий, односім'ячастко́вий.
Односложность—односкла́дність, ности; односкладо́вість, вости.
Односложный—односкла́дний, односкладо́вий (Слова́ бува́ють односкла́дні, як вони́ ма́ють один склад). **Односложно** — односкла́дно, односкладо́во.
Одностворчатый (о дверях, окнах) —суцільний. **Одностворчатая раковина**—одночере́пка, ки.
Односторонний—однобі́чний (Вироблялись однобі́чні інтере́си).
Односторонно—однобі́чно.
Односторонность — однобі́чність, ности (Ви́явив однобі́чність своїх по́глядів).
Однотонность—одното́нність, ности.
Одноцветность — однoба́рвність, ности; одноко́лірність, ности.
Одноцветный — однoба́рвний, одноко́лірний.
Одноэтажный — одноповерхо́вий (Дерев'я́ний одноповерхо́вий дім).
Одобрение—I) (хвала)—хвала́, ли́; похвала́, ли́; хвалі́ння, ння; II) (дозволение, разрешение) — ухва́ла, ли (На це моє́ї ухва́ли не бу́де). **С одобрения цензуры**—цензу́ра ухвали́ла, за цензу́рною ухва́лою.
Одобрительный — ухва́льний, похва́льний, хва́льний. **Одобрительно** — похва́льно, хва́льно.
Одолевать, одолеть—перемага́ти, перемогти́, змага́ти, замогти́, боро́ти, зборо́ти, побо́рювати, поборо́ти, посіда́ти, посі́сти, дужати, поду́жати (Змага́ їх ста́рість). **Печаль, скука одолевает кого**—журба́, нудьга́ посіда́є, бере́ кого́, наляга́є на ко́го. **Думы одолевают**—думки́ (га́дки) обсіда́ють, обійма́ють го́лову. **Бедность одолела**—зли́дні посі́ли, обсі́ли. **Страх одолел**—страх (о́страх) посі́в кого́.
Одоление—перемо́га, ги; перева́га, ги; звитя́га, ги.
Одолжать, одолжить кому, у кого—позича́ти, пози́чити, визича́ти, ви́зичити кому́, у ко́го, боргува́ти, поборгува́ти ко́го й кому́, зазича́ти, зази́чити ко́го чим. **Одолжить кого чем**—пози́чити, ви́зичити кому́ що, зроби́ти по́слугу кому́.
Одолжение—ла́ска, ски; по́слуга, ги. **Делать одолжение кому**—роби́ти, чини́ти ла́ску (послу́гу) кому́. **Сделайте одолжение**—зробі́ть ла́ску, бу́дьте ласка́ві.
Одолжительность — услу́жність, ности; послу́жність, ности.
Одолжительный—услу́жний, послу́жний.
Одумываться, одуматься—розду́муватися, розду́матися, оду́муватися, оду́матися, схамену́тися.
Одурманивание — одурма́нювання, ння; задурма́нювання, ння; запоморо́чування, ння; заморо́чування, ння.
Одурманивать—одурма́нювати, задурма́нювати.
Одурманиваться — одурма́нюватися, задурма́нюватися.
Одурманивающий—заду́рливий, дурма́нний, запа́морочливий.
Одурь—дур, ру; о́дур, ру; запаморо́чення, ння.

Одурять, одурить—задурювати, задурити, обморочувати, обморочити, запаморочувати, запаморочити. **Одуряющий**—задурливий, дурманний запаморочний.

Одухотворение, одухотворенность — одухотворення, ння; одухотвореність, ности.

Одухотворять, одухотворить — духотворити, надихати, надихнути кого; (воодушевить)—підносити, піднести кого. **Одухотворенный** — одухотворений, надхнений.

Одушевление—оживлювання, ння; оживлення, ння.

Одушевлять, одушевить — оживляти, оживити кого, додавати, додати духу (сили) кому, надихати, над(и)хнути кого, що чим, підносити, піднести кого (Надихнув гнівом співи, а мармур життям). **Одушевленный** живий, животний, піднесений. **Одушевленный предмет**—жива річ.

Одушевляться, одушевиться — оживлятися, оживитися, набиратися, набратися духу (сили).

Ожерелье (из кораллов)—намисто, ста (Добре намисто); (из монет и крестиков)—згарда, ди; лучка, чки; уклад, ду.

Ожерельице—намистечко, чка; коралики, ків.

Ожестелый — затверд(і)лий, зашкурублий, затужавілий.

Ожестение—затверділня, ння; зашкарубнення, ння; затужавіння, ння.

Ожестклый — зашкорублий, затверд(і)лий.

Ожесткнуть — затверднути, затвердіти, шкарубнути, затужавіти.

Ожесточать, ожесточить—робити (зробити) жорстоким, озвіряти, озвірити кого, знемилосерджувати, знемилосердити кого. **Несчастье ожесточает людей**—нещастя робить людей жорстокими.

Ожесточение—жорстокість, кости; немилосердність, ности; запеклість, лости; зажертість, тости; озвіреність, ности.

Ожесточенный — немилосердний, запеклий, озвірений, лютий, зажертий.

Оживление—I) ожвлення, ння; оживління, ння; віджвлення, ння; II) жвавість, вости.

Оживленность—жвавість, вости; живість, вости.

Оживлять, оживить—I) (воскрешать) —оживляти, оживити, відживляти, відживити; (о многих)—пооживляти, повідживляти кого; II) (сообщать бодрость) — підживляти, підживити, ожвавлювати, ожвавити.

Оживотворение (природы) — в(ід)живлювання (природи), надавання життя.

Оживотворять, оживотворить — живити, оживляти, оживити, животворити, оживотворяти, оживотворити, надавати, надати життя.

Ожидание — дожидання, ння; ждання, ння; чекання, ння; очікування, ння чого і на що; сподівання, ння; сподіванка, ки. **Сверх нашего ожидания**—над наше сподівання, ння; несподівано, негадано для нас.

Ожидать кого, чего—ждати, дожидатися; зажидати кого, чого, чекати, очікувати, сподіватися кого, чого й на кого, на що. **Ожидать очереди**—застоювати (засиджувати) черги, ждати на чергу. **Ожидаемый, ожиданный**—сподіваний, очікуваний. **Ожидаемый урожай**—сподіваний врожай.

Ожирелость—розгладлість, лости.

Ожирелый—розгладлий.

Ожирение—розгладнення, ння.

Ожиреть—розгладнути, вгладнити, обрости салом.

Озабочение—заклопотання, ння; затурбування, ння; стурбовання, ння.

Озабоченно — заклопотано, затурбовано, клопотливо.

Озабоченность — заклопотаність, ности; затурбованість, ности.

Озабочивать, озаботить—клопотати, заклопотати, склопотати, турбувати, затурбувати кого чим, завдавати, завдати клопоту кому. **Озабоченный**—заклопотаний, затурбований.

Озабочиваться, озаботиться чем—клопотати, ся; поклопотати, ся; турбуватися, потурбуватися про що, за що, чим.

Озаглавливать, озаглавить—давати, дати назву (заголовок), називати, назвати, затитуловувати, затитулувати. **Озаглавленный** — названий, затитулований.

Озадачивать, озадачить — заморочувати, заморочити, збивати, збити з пантелику, спантеличувати, спантеличити кого. **Озадаченный** — спантеличений, збитий з пантелику, заморочений.

Оздоравливать, оздороветь — оздоровлятися, оздоровитися, оздоровіти, одужувати, одужати, видужувати, видужати, вичуняти.

Оздоравливать, оздоровлять, оздоровить—оздоровляти, оздоровити. **Оздоровленный**—оздоровлений.

Оздоровление — I) оздоровлення, ння; II) одужання, ння; видужання, ння.

Озирание—оглядання, ння; озирання, ння; розглядання, ння; роззирання, ння.

Озираться—огляда́тися, огля́нутися, роззира́тися, роззирну́тися, розгляда́тися, розгля́нутися на що.

Озлобление—зло, зла; зло́ба, би; злі́сть, злости; лю́тість, тости.

Озлоблять, озлобить — озля́ти, озли́ти, розлю́чувати, розлюти́ти, роз'я́трювати, роз'я́трити. **Озлобленный**—розлю́чений, роз'я́трений.

Озлобляться, озлобиться—озля́тися, озли́тися, узли́тися, зло́бу взя́ти на ко́го.

Ознакомление — ознайо́млювання, ння; ознайо́млення, ння; обізнава́ння, ння; обізна́ння, ння з чим.

Ознакомливать, ознакомить—I) (к о г о с ч е м) — знайо́мити, ознайо́млювати, ознайо́мити кого́ з чим; II) знайо́мити, познайо́мити кого́ з чим. **Ознакомленный**—ознайо́млений, обі́знаний, знайо́мий з чим.

Ознакомливаться, ознакомиться с кем, с чем — ознайо́млюватися, знайо́митися, обізнава́тися, обізна́тися з ким, з чим.

Озноб—I) хо́лод, ду; моро́з, зу; осту́да, ди; II) (о з н о б л. м е с т о)—осту́да, ди; за́морозень, зня. **У него озноб**—його́ моро́зить.

Озорник—ши́беник, ка; шиба́йголова, ви; нали́вода, ди.

Озорничать—бешкетува́ти, збиткува́ти.

Озорничество—пу́стощі, щів; бешке́тництво, тва.

Оказание—I) ви́явлення, ння; II) (п о м о щ и и т. п.)—по́дання, ння допомо́ги и т. и.

Оказия—I) ока́зія, зії; наго́да, ди. **По оказии**—при наго́ді; II) (п р о и с ш е с т в и е) — при́падок, дка; ви́падок, дка.

Оказывать, оказать — I) (о б н а р у ж и в а т ь)—виявля́ти, ви́явити. **Он оказал большие успехи**—він вели́кі ви́явив у́спіхи. **Оказывать свое расположение к кому**—виявля́ти свою́ до ко́го прихи́льність; II) (в о з д а в а т ь, д е л а т ь)—дава́ти, да́ти, подава́ти, пода́ти, учиня́ти, учини́ти, роби́ти, зроби́ти. **Оказывать внимание кому**—ува́гу дава́ти (явля́ти) кому́. **Окажите мне услугу**—зробі́ть мені́ по́слугу. **Оказывать содействие, помощь**—става́ти (ста́ти) в приго́ді кому́, (по)дава́ти, (по)да́ти по́мочи, пора́ди кому, підмогти́, запомогти́ кого́ чим. **Оказывать влияние, содействие**—роби́ти, зроби́ти вплив на ко́го, на що.

Оказываться, оказаться—I) (б е з л.) виявля́тися, ви́явитися, пока́зуватися, показа́тися, вихо́дити, ви́йти. **Оказы-**
ви́явилось, що.... вихо́дить, ви́йшло,
вается. оказалось, что...—виявля́ється.
що... **Он оказался невинным**—ви́явилось, що він неви́нний. **Его не оказалось дома**—його́ не було́ до́ма.

Окалина—жу́желиця, ці; жу́жіль, жели́ци́ндра, ри.

Окаменелость (м и н е р.) (с о с т о я н и е) —скамені́лість, лости; скам'яні́лість, лости. **Окаменелый**—скам'яні́лий, закам'яні́лий, покам'яні́лий, скамені́лий, закамені́лий, покамені́лий.

Оканчивание—кінча́ння, ння; докі́нчування, ння; закі́нчування, ння.

Оканчивать, окончить—кінча́ти, (с)кінчи́ти, докі́нчувати, докінча́ти, докінчи́ти, закі́нчувати, закінча́ти, закінчи́ти. **Окончить дела, работы**—покінчи́ти, покінча́ти, поробити спра́ви, ділá, ро́боту.

Окармливание—I) обгодо́вування, ння; II) труї́ння, ння.

Окармливать, окормить—I) обгодо́вувати, обгодува́ти.

Окачивание—облива́ння, ння; обполі́скування, ння.

Океан—океа́н, ну; окія́н, ну. **Океанский**—океа́нський, океано́вий. **Океанский пароход**—океа́нський паропла́в.

Окидывать, окидать, окинуть—о(б)кида́ти, о(б)ки́дати, о(б)ви́нути що чим, ски́нути о́ком (очи́ма) на ко́го, на що; оки́нути о́ком (очи́ма); обвести о́ком (очи́ма) кого́, що. **Лицо окидало**—ви́сипало, ви́прищило на виду́, попри́щило ви́д.

Окисание—I) укиса́ння, ння; скиса́ння, ння; II) (х и м.)—закиса́ння, ння.

Окисать, окиснуть—I) ки́снути, укиса́ти, уки́снути, скиса́ти, ски́снути; II) (х и м.)—закиса́ти, заки́снути.

Окисление—заки́снення, ння; закиса́ння, ння; заки́слювання, ння; заки́слення, ння.

Окислитель (х и м.)—заки́сник, ка; закисля́льник, ка. **Окислительный**—закисни́й (З а к и с н е п о л у м'я). **Окислость**—заки́слість, лости. **Окислый**—уки́слий, ски́слий; (х и м.)—заки́слий.

Окислять, окислить—закисля́ти, закисли́ти. **Окисленный**—заки́слений.

Окисляться, окислиться — закисля́тися, закисли́тися.

Окись—за́кис, су.

Оккупант—окупа́нт, нта.

Оккупация—окупа́ція, ції. **Оккупационный**—окупаці́йний.

Оклад—I) (о б р а з, о ч е р т а н и е)—о́брис, су; за́рис, су; за́риси, ів; II) (н а л о г)—на́клад, ду; поло́жений пода́ток; III) (ж а л о в а н ь е)—поло́жена платня́, утрима́ння, ння. **Оклад лица**—за́риси обли́ччя.

Окладной—I) шатни́й, опра́вний, оздо́бний (О п р а́ в н е с р і́ б л о); II) по-

датко́вий, оплатни́й. **Окладная книга**—опла́тна кни́га. **Окладной налог**—поло́жений пода́ток.

Оклеивание—обкле́ювання, ння; облі́плювання, ння.

Оклейка (действие) — обкле́ювання, ння; облі́плювання, ння; (вещь)—обкле́йка, ки; облі́пка, пки.

Оклейщик—клеї́льник, ка; обкле́ювальник, ка.

Окликание—оклика́ння, ння; озива́ння, ння; гука́ння, ння; перегу́кування, ння.

Оковы—I) кайда́ни, ів; залі́за, із; II) нево́ля, лі; ярмо́, ма́; корми́га, ги; **Попасть в оковы**—впа́сти в кайда́ни. **Сбросить с себя оковы**—порва́ти (розби́ти) кайда́ни (пу́та), ски́нути ярмо́.

Околесить—об'ї́хати, об'ї́здити, ви́їздити скрізь що й по чо́му (Об'їздив по всіх усю́дах).

Околесная, околесица—I) об'ї́здка, ки; обхі́дка, ки; об'ї́здна доро́га; II) нісені́тниця, ці; дурни́ця, ці; околя́си, ів; тереве́ні, ів. **Нести околесную**—верзти́ (плести́) нісені́тницю, дурни́ці, казна-що; верзти́ таке́, що й ку́пи не держи́ться.

Околичность—I) око́личність, ности; побі́чність, ности; побі́чні обста́вини; II) закру́тистість, стости; викрута́си, ів; за́йві подро́биці, за́йва балакани́на. **Околичный**—I) побі́чний, узбі́чний; II) закру́тистий, викрута́сний. **Околичный человек**—заверни́голова.

Около—I) (вокруг, кругом)—ко́ло, навко́ло, довко́ла, округи́, навкру́г, навкруги́ ко́го, чо́го; II) (врем.)—ко́ло, під (Під обі́дню по́ру); III) (возле, подле)—ко́ло, бі́ля, побі́ля, край, по́біч, по́бік, о́бік ко́го, чо́го, попри ко́го, що, при чо́му, під чим, над чим. **Около дороги**—кра́й (бі́ля) доро́ги, при доро́зі, над шля́хом. **Около двора**—ко́ло двора́, бі́ля двора́, під дво́ром; IV) (приблизительно) — тро́хи не, ма́ло не, під що, бли́зько чо́го (Я не бачив його мало не три ро́ки). **Ему около тридцати лет**—йому́ бли́зько трицятьо́х ро́ків.

Околоплодник (бот.)—оплоде́нь, дня; насі́нник, ника.

Околополюсный—приполя́рний, прибігуно́вий.

Околосердечный—осе́рдяний, перикардія́льний. **Околосердие**—осе́рдя.

Оконечный — кінце́вий, прикінце́вий, приконе́чний.

Оконопачивать, оконопатить—обконопа́чувати, обконопа́тити, об(ш)пакльо́вувати, об(ш)паклюва́ти.

Окончание—I) скі́нчення, ння; скінча́ння, ння; закі́нчення, ння; докі́нчення, ння; прикі́нчення, ння; II) (грам.)—закі́нчення, ння (Закінчення сло́ва).

Окончательный—I) остато́чний, оста́нній, кінце́вий. **Окончательный приговор, решение**—остато́чний ви́рок, при́суд, остато́чне ви́рішення. **Окончательный расчет**—остато́чний ро́злік. **Окончательные результаты**—остато́чні на́слідки. **Окончательные выводы**—остато́чні ви́сновки. **Окончательное мнение**—оста́ння ду́мка. **Окончательно**—I) остато́чно, доконе́чно, рішу́че. **Дело решено окончательно**—спра́ва ви́рішена остато́чно.

Окоченевать, окоченеть—кля́кнути, заклякати, закля́кнути, покля́кнути (Пальці так закля́кли (покля́кли), що й вузла́ не зав'яжу́).

Окоченелость—закля́клість, лости; зацупі́лість, лости; заду́блість, лости. **Окоченелый**—закля́клий, дубле́ний, задубі́лий, зацупі́лий, заме́рзлий.

Окраина (край, конец)—кра́й, раю; кі́нець, нця́; окра́йок, йка (Окра́йок до́шки).

Окрашивание—кра́шення, ння; фарбува́ння, ння; малюва́ння, ння; обкра́шування, ння; обмальо́вування, ння.

Окрашивать, окрасить (выкрасить что)—краси́ти, покраси́ти, ви́красити, малюва́ти, помалюва́ти, фарбува́ти, пофарбува́ти; (придать окраску)—забарвля́ти, забарвити. **Окрашивать, окрасить в белый цвет**—біли́ти, побіли́ти; (в желтый)—жовти́ти, пожовти́ти; (в зеленый)—зелени́ти, позелени́ти; (в красный)—червони́ти, почервони́ти. **Окрашенный**—покра́шений, ви́крашений, закра́шений.

Окрашиваться, окраситься — краси́тися, покраси́тися, обкра́шуватися, обкраси́тися, фарбува́тися, пофарбува́тися.

Окреплость — зміцні́лість, лости; змі́цні́ння, ння; стверді́лість, лости; стверді́ння, ння.

Окрепляться, окрепиться — зміцня́тися, зміцни́тися, скріпля́тися, скріпи́тися.

Окрепнуть—I) (набраться силы)—зміцні́ти, покрі́пшати, скрі́пнути, поду́жчати, зрости́ на си́лах; (физически) — покремезні́шати, уматерні́ти; II) (стать крепче)—зміцні́ти, покрі́пшати, поміцні́шати; III) (после болезни)—поду́жчати, поздорові́ти, поздоро́вшати.

Окрестность—око́лиця, ці; окі́л, око́лу, о́коло, ла; окру́га, ги. **В окрестностях гор. Киева**—в око́лицях мі́ста Ки́їва.

Окрестный—око́личній, окі́льний, до-

око́личний, окру́жній. **Окрестная страна**—око́лиця, ці.

Окровавление—скрива́влення, ння; закрива́влення, ння.

Окровавлять, окровенять, окровавить, окровенить (кого, что) — укрива́влювати, укрива́вити, укрови́ти, крива́вити. **Окровавленный** — скрива́влений, закрива́влений, закро́влений.

Окрошка—хо́лодник, ку; холоде́ць, дцю́.

Округ—окру́га, ги; око́лиця, ці (Україна поділя́ється на 41 окру́гу. Ні одно́го лікаря на таку́ вели́ку око́лицю).

Округление — обкру́глювання, ння; обкру́глення, ння; закру́глення, ння; викру́глювання, ння.

Округлость—окру́глість, лости; заокру́глість, лости; кру́глість, лости.

Округлять, округлить—обкру́глювати, обкругли́ти, закру́глити; (о мног.)—позакру́глювати, пообкру́глювати, викру́глювати, викругля́ти, ви́круглити. **Округлять суммы**—заокругля́ти су́ми.

Окружать, окружить—I) (обвести, очертить кругом)—обво́дити, обве́сти (круго́м), обкружля́ти, обкружли́ти, обкре́слювати, обкре́слити, обче́ркувати, обчеркну́ти що; II) (обойти, об'ехать кругом)—обмина́ти, обмину́ти, обхо́дити, обійти́, об'їжджа́ти, об'їхати що; III) (облегать)—ото́чувати, оточа́ти, оточи́ти, обступа́ти, обступи́ти (Військо оточи́ло місто). **Окружаемый** — обкре́слюваний, обгоро́джуваний, ото́чуваний. **Окружаемость** — ото́чуваність, ности. **Окружающий**—око́личній, наокружни́й, наоко́льний, окружни́й. **Окружающие** (люди)—прибічні.

Окружение—I) обве́дення, ння; обкре́слення, ння; обгоро́дження, ння; II) (состояние) — ото́чення, ння; око́ло. **В капиталистическом окружении**—в капіталісти́чному ото́ченні.

Окружность — I) (окрестность)—окіл, око́лу (На цілий окіл тако́го чолові́ка не зна́йдеш); II) (геом.)—о́бвід, обво́ду; кру́г, гу; окру́жність, ности.

Окружный, окружной—окружни́й. **Окружной начальник**—окружни́й, но́го. **Окружный, окружной суд**—окружни́й суд.

Октава—окта́ва, ви.

Октаэдр (геом.)—окта́едр. **Октаэдрический**—октаедри́чний.

Окультизм—окульти́зм, зму.

Окунать, окунывать, окунуть—зануря́ти, занури́ти кого́, що в що, умо́чувати, умочи́ти, устромля́ти, устроми́ти що в що.

Окунуться, окунываться—порина́ти, пори́нути, упорина́ти, пірна́ти, впірну́ти, зануря́тися, занури́тися в що.

Окурок—недо́кур, куру; недо́курок, рка; бичо́к, чка́.

Окутывание — обгорта́ння, ння; оповива́ння, ння; обку́тування, ння.

Окутывать, окутать—обгорта́ти, обго́ртувати, обгорну́ти, оповива́ти, опови́ти, опови́сти чим, уку́тувати, уку́тати чим і в що (Те́мрява почала обгорта́ти зе́млю. Тума́н повива́в усе́ село́).

Окучивание—обгорта́ння, ння; підгорта́ння, ння; обсипа́ння, ння.

Окучивать, окучить (растения) — обгорта́ти, обгорну́ти, обсипа́ти, обси́пати, підгорта́ти, підгорну́ти (Давно́ пора́ вже карто́плю обгорта́ти).

Оледенение—зледені́ння, ння.

Оледенеть—зледені́ти, зледі́ти, заледені́ти, кри́гою бра́тися, взя́тися.

Оледенять, оледенеть—заморо́жувати, заморо́зити.

Олеонафт—оліона́фт, ту.

Олифа (на краски)—олі́я, ії; по́кіст, ко́сту.

Олицетворять, олицетворить—усо́блювати, усобля́ти, усо́бити, олицетворя́ти, олицетвори́ти. **Олицетворение**—усо́блення, ння.

Олово—о́ливо, ва; ци́на, ни; цинь, ни. **Оловянный**—олив'яний, ци́новий, цино́ваний (Цино́ваний по́суд).

Омерзение—оги́да, ди; о́гидь, ди; оги́дливість, вости; брид, ду; бри́дкість, кости; мерзі́ння, ння.

Омерзеть—оги́днути, зги́днутися, остогиді́ти (Остоги́дло сидіти в ха́ті, коли́ на дво́рі така́ благо́дать). **Омерзительный**—оги́дний, оги́дливий, мерзе́нний, бридки́й, ги́досний, оги́длий, паску́дний. **Омерзительно**—оги́дно, оги́дливо, мерзе́нно, бри́дко, ги́досно, оги́дло, паску́дно, мерзосві́тно. **Омерзительность** — оги́дність, ности; мерзе́нність, ности; ме́рзотність, ности.

Омертвелый — заме́рлий, помертві́лий. **Омертвение**—змертві́ння, ння. **Омертветь**—заме́рти, примертві́ти.

Омоложение—відмоло́жування, ння.

Омрачать, омрачить,-ся—затемня́ти, ся; тума́нити, тумани́ти, темни́ти, зате́мнювати, охма́рювати, зате́мрити, затьми́ти, охма́рити, сліпи́ти, осліпи́ти (Ніко́ли охма́реної тва́ри його́ не ба́чила). **Омрачение** — охма́рення, ння; затьмі́ння, ння; засліплення, ння; тума́н, ну́.

Омут—я́ма, я́ми, кру́ча, чі (Шубо́всть у кру́чу, тільки хви́ля в

кру́чі, роздала́сь) **В тихом омуте черти водятся**—в ти́хому боло́ті чорти водяться; ти́ха вода береги рве.

Он, она, оно—він, вона́, воно́ (Він, як чоловік, так вона́ не тієї співа́. Що воно́ за пти́ця).

Онеметь—оніміти, заніміти, поніміти (Село́ на вік замо́вкло, оні́мілою кропиво́ю поросло́) **Онемелый**—занімілий. **Онемение**—заніміння, ння; оніміння, ння.

Опадать, опасть—I) опада́ти, опа́сти, осипа́ти, оси́патися; облі́та́ти, облетіти, обпада́ти, опа́сти (Ли́стя осипа́ється, опада́є); II) спада́ти, стуха́ти, ту́хнути, сту́хнути, одту́хнути (Вода́ вже спада́є. Пухлина́ одту́хла. Опух почина́є стуха́ти). **Опавший**—опа́лий (Опа́лий лист).

Опаздывать, опоздать — опізнюватися, опізнятися, пізни́тися, запізнюватися, припізнюватися, опізни́тися, спізни́тися, запізни́тися, припізни́тися (Дети був, опізни́вся вечеряти). **Опала**—гнів, ву; неми́лість, лости; нела́ска, ски (Попа́сти у неми́лість). **Опальный**—в неми́лості, зане́дбаний (Кра́ю мій, кра́ю, зане́дбаний кра́ю, де-ж те сподіване щастя тво́є?).

Опасаться—опасува́тися, боя́тися, ляка́тися, потерпа́ти, побо́юватися.

Опасение—опа́ска, ски; оба́чність, ности; оберे́жність, ности; потерпа́ння, ння; побоювання, ння (Чумаки́ без опа́ски спа́ть поляга́ли).

Опасность—небезпе́ка, ки; небезпе́чність, ности (Не раз рятува́в мене́, не зважа́ючи на небезпе́ку). **Опасный** — небезпе́чний, непе́вний. **Опасно**—небезпе́чно, непе́вно, бо́язко, тя́жко (Небезпе́чна доро́га. Бо́язно, щоб до́ма не ста́лось ли́ха. Занеду́жав тя́жко, мабу́ть вже йому́ не жи́ти).

Опека—опі́ка, ки. **Опекунствовать**—опікува́ти.

Опекун, опекунша—опіку́н, на́; опіку́нка, нки.

Операция—опера́ція, ії. **Операционный**—операці́йний. **Операционные счета**—операці́йні раху́нки. **Операционный период**—операц. пері́од.

Опереживать, опередить — випережа́ти, ви́передити, поперeжа́ти, попере́дити, обганя́ти, обігна́ти (Віл коня́ не ви́передить. Не мо́жна докоря́ти письме́нникам, що вони́ не попере́дили свого́ ча́су. Вони́ догна́ли їх і ви́передили).

Опереться, опираться—спе́ртися, опе́ртися, обпе́ртися, злягти́, навали́тися, спиха́тися, обпира́тися, злягáти, нава́люватися (Обпе́ртися на стіл. Не злягáй на ме́не).

Опечатать, опечатывать—обпеча́тати, обпеча́тувати.

Опечатка—поми́лка, ки; огріх, ха (Друка́рська поми́лка).

Описание—о́пис, су. **Описательный**—описо́вий. **Описатель**—опи́сувач, ча.

Описать, описывать—I) описа́ти, списа́ти, обписа́ти, опи́сувати (Не списа́ти мені, які прега́рні береги́ Ро́си); II) цінува́ти, поцінува́ти (Суд звелі́в описа́ти й поцінува́ти все добро́ Іва́нове).

Опись—о́пис, су; спи́сок, ска; ре́єстр, ру.

Оплата—о́плат, ту; ви́плат, ту; спла́чування, ння (Все, що зароби́в, то все пішло́ на о́плат боргі́в).

Оплатить, оплачивать—оплати́ти, ви́платити, заплати́ти, сплати́ти, опла́чувати, спла́чувати. **Оплаченный**—спла́чений, ви́плачений, ви́куплений. **Оплаченный вексель, счет**—ви́куплений вексель, спла́чений раху́нок.

Оплот—опо́ра, ри; за́хист, сту; підпе́ртя, тя.

Оплошать—сплохува́ти, схи́бити, прога́вити, промахну́тися.

Оплошность—недба́лість, лости; необа́чність, ности; поми́лка, ки. **Оплошный**—недба́лий, необа́чний, плохи́й.

Оповестить — оповісти́ти, сповісти́ти, звістку да́ти. **Оповестить повсюду**—розповісти. **Оповещение** — опові́стка, стки; опові́щення, ння.

Опоздать—запізни́тися, спізни́тися.

Опозоривать, опозорить—гани́ти, ганьби́ти, ославля́ти, знеславля́ти, осоро́млювати, згани́ти, зганьби́ти, осла́вити, оганьби́ти (Вби́ли ба́тька, оганьби́ли ма́тір).

Оползень—о́сув, ву.

Опомниться—опам'ята́тися, схамену́тися, стя́митися, отя́митися, счу́тися, очу́матися, очу́няти, прочу́матися (Як посиді́в у остро́зі—опам'ята́вся. Ой, дя́дьку, вчись, ей схамени́сь. І не стя́мишся, відкіль ві́тер пові́є. Я отя́мився, вже на мі́сті. Не счу́лася, як мину́ли літа́ молоді́ї).

Опора—I) підпо́ра, ри; II) оборо́на, ни; засло́на, ни; підмо́га, ги.

Опоражнивать, опорожнить—спорожня́ти, випорожня́ти, опорожня́ти, випоро́жнювати, ви́порожнити, спорожни́ти; (о многих) — повипорожня́ти, поспорожня́ти, повипоро́жнювати (Ви-

порожни мішо́к, та побіжи́ по бо́рошно. Кузьма́ спорожни́в глечик холо́дного ква́су).

Опостылый—обри́длий, огидлий, осору́жний, остоги́длий, остобісілий, осточортілий (Як осору́жного люби́ти).

Оправа—опра́ва, ви; обро́ба, би.

Оправдание—оправда́ння, ння; ви́правдання, ння; уневи́нення, ння. **Оправданный**—ви́правданий. **Оправдываемый**—випра́вдуваний. **Оправдательный документ** — випра́вдувальний доку́мент.

Оправдать, оправдываться—I) оправди́ти, ся; ви́правдити, ся; спра́вдуватися, опра́вити, опра́вдувати, випра́вдувати, спра́вдуватися, оправля́ти (Хоч я́к ти у його справдо́вуйся, а він тебе́ засу́дить); II) оправди́тися, стверджа́ти.

Оправить, оправлять,-ся—I) попра́вити, ся; поправля́ти, ся (Поправити дах на ха́ті); II) опра́вити, обробити, упра́вити, оправля́ти, обробля́ти (Опра́вити карти́ну в ря́мці); III) ви́ходитися, вичуняти (Після хоро́би вже ви́чуняв); IV) підживитися, підживи́тися, підживля́тися.

Опрашивать, опросить—випи́тувати, ви́питати, розпи́тувати, розпита́ти.

Определение—I) ви́яснення, ння; визна́чення, ння; окре́слення, ння; озна́чення, ння; II) постано́ва, ви; ви́рок, ку; при́суд, ду; рі́шенець, нця; III) (на должность) — призна́чення, ння; стано́влення, ння; постано́ва, ви.

Определять, определить — I) виясня́ти, ви́яснити, визнача́ти, ви́значити, означа́ти, озна́чити; II) (приговор)—постановля́ти, признача́ти, постанови́ти, призна́чити, ви́ректи (Ру́ська Пра́вда призна́чує до́сить тяжку́ ка́ру за вчи́нки); III) настановля́ти, наставля́ти, настанови́ти, наста́вити (Його́ наста́вили на вчи́теля); IV) признача́ти, призна́чити, визнача́ти, ви́значити (Призначи́в на цю спра́ву де́сять червінців. Ви́значив йому́ платні сімдесят карбо́ванців).

Оприходование—за́пис на прибу́ток, заприбуткува́ння, ння.

Опровергать, опровергнуть—запере́чувати, заперечати, перевертати, перекида́ти, переверну́ти, переки́нути; II) одбува́ти, збива́ти, одбу́ти, зби́ти, одкава́ти, одмо́вити; III) (слухи)—спросто́вувати, спростува́ти.

Опровержение—спросто́вання, ння; спростува́ння, ння; спросто́вування, ння; відпір, по́ру.

Опрометчивость—необа́чність, ности; нерозва́жність, ности; нерозсу́дливість, вости. **Опрометчивый**—необачний, нерозва́жний, нерозсу́дливий. **Опрометчиво**—необа́чно, нерозва́жно, нерозсу́дливо.

Опрометью—прожо́гом, стрімголо́в (Не спита́вши бро́ду, не лізь прожо́гом у во́ду).

Опрятность—че́пурність, ности; чепурнота, ти; охайність, ности; оха́йливість, вости (Ду́же тісно—чепурно́ти не доде́ржиш. Коло́ се́бе треба ма́ти оха́йність).

Опрятный—че́пурний, оха́йний, оха́йливий, чепуру́н, на́; чепуру́ха, хи (Лю́ди в тому́ селі че́пурні, оха́йні). **Опрятнее делаться**—чепурніти, почепурніти. **Опрятно**—че́пурно, оха́йно, оха́йливо.

Оптика—о́птика, ки. **Оптический**—опти́чний. **Оптические принадлежности, инструменты**—опти́чні прила́ддя, струме́нти.

Оптовый—гуртови́й. **Оптовый магазин**—гуртова́ крамни́ця. **Оптом**—гурто́м.

Опубликовать—оголоси́ти, ознаймува́ти, ознайми́ти, оповісти́ти (Всім, кому́ відати належить, ознайму́ємо. Цей наказ тре́ба оголоси́ти на зага́льних збо́рах).

Опускать, опустить,-ся—I) опуска́ти, спуска́ти, спусти́ти, опусти́ти, па́дати, впасти (Завіса спуска́ється до са́мого до́лу); II) упуска́ти, випуска́ти, упусти́ти, ви́пустити; III) попуска́ти, попусти́ти (Попусти́ струну́, щоб не порва́лася); IV) пропуска́ти, пропусти́ти (Пропусти́ цей ли́стик і чита́й да́лі); V) опуска́тися, упада́ти, опусти́тися, підупада́ти, підупа́сти, занепа́сти (здоро́в'ям), змарніти, осу́нутися, підупа́сти в си́лах, зледащіти; (морально опуститься)—розледащіти. **Опустить голову**—повісити, похню́пити го́лову.

Опустошать, опустошить — пусто́шити, спустоша́ти, спусто́шити, випустоша́ти, плюндрува́ти, сплюндрува́ти (Того́ лі́та все Полісся спусто́шили. Та зберу́ на вас мадья́р, се́рбів і спусто́шу, поплюндру́ю ва́ші зе́млі). **Опустошенный**—спусто́шений, сплюндро́ваний. **Опустошение**—спусто́шення, ння; сплюндро́вання, ння. **Опустошитель**—спустоши́тель, ля.

Опутывать, опутать—I) оплу́тувати, оплу́тати, опле́нтати. **Опутывать лошадь**—

пу́тати коня́, трино́жити, потрино́жити (Зо́всім його́ опле́нтав, ві́рить йому́ як рі́дному); II) заплу́тувати, вплу́тувати, заплу́тати, вплу́тати (Його́ вплу́тав в цю спра́ву).

Опухать, опухнуть—пу́хнути, пу́хти, розпуха́ти, опуха́ти, розпу́хнути, опу́хнути.

Опухоль—о́пух, ху; пухли́на, ни; пухля́тина, ни; ро́зпух, ху; (на шее)—за́лоза, зи; (за ухом)—сви́нка, ки; (от удара)—гу́ля, лі; (дифтеритная)—о́бклад, ду (Опух зроби́вся черво́ний, як буря́к).

Опыт—до́свід, ду; спит, ту; спи́ток, тку; про́ба, би; спро́ба, би; пробу́нок, нку (Зна́ю з вла́сного до́свіду, що так бу́де). **В виде опыта**—на про́бу (Зроби́ти на про́бу). **По собственному опыту**—з вла́сного до́свіду, на со́бі дізна́в. **Это его первый опыт**—це його пе́рша спро́ба.

Опытность—до́свід, ду; досві́дчення, ння; досві́дченість, ности (Довголі́тній до́свід попо́внив ще його́ нау́ку). **Опытный**—досві́дний, досві́дчений, бува́лий, бува́лець, льця (Досві́дний по́гляд він мав на цю спра́ву. З остро́гу ви́йшов він досві́дченим—знає, як викру́чуватись).

Опять—зно́ву, знов, ізно́в, вдру́ге.

Оранжевый — жарки́й, жовтогаря́чий, жовтожа́рий (Весе́лка має такі́ кольори́: черво́ний, жовтогаря́чий і. т. и.).

Оранжерея—теплиця, ці; парни́к, ка́.

Оранжерейный—тепли́чний, парнико́вий.

Оратор—промо́вець, вця; ора́тор, ра; ре́чник, ка; красномо́вець, вця.

Организатор (составитель)—впоря́дчик, ка; організа́тор, ра (Поми́лки впоря́дчиків вечі́рки ті, що... Організа́тор Смілянсько́ї цукроварні́).

Организация—укла́д, ду; у́стрій, рою; організа́ція, ії. **Организационный**—організаці́йний. **Организационные расходы**—організаці́йні вида́тки, ви́трати.

Организм—органі́зм, зму. **Организовать**—організува́ти.

Оргинструктор—оргінстру́ктор, ра.

Оригинал—I) оригіна́л, лу; первотві́р, во́ру (Пере́клад з первотво́ру). **Оригинальный**—I) оригіна́льний, первотві́рний; II) самості́йний. (Самості́йний твір); III) чудни́й, чудасі́йний (чолові́к).

Ориентироваться—розпізнава́тися, орієнтува́тися, розпізна́тися; (редко) — розторо́патися.

Орнамент—орна́мент, нту.

Оробеть—сторопі́ти, вжахну́тися, злякатися.

Орудие—I) струме́нт, нту; начи́ння, ння; справи́лля, лля; при́стрій, рою; знаря́ддя, ддя. **Орудия производства**—знаря́ддя виробни́цтва; II) гарма́та, ти.

Оружие—збро́я, о́ї; бро́ня, ні; припа́с, су. **Поднять оружие**—взя́тись за збро́ю, до збро́ї ста́ти. **Положить оружие**—зда́ти збро́ю. **С оружием в руках**—ору́жно, збро́йно. **Оружейный** — збройо́вний, пушка́рський. **Оружейный склад**—скла́д збро́ї, пушка́рський склад. **Оружейная**—збройни́ця, ці.

Орфография—право́пис, су; ортогра́фія, ії. **Орфографический**—право́писний, ортографі́чний. **Орфографические ошибки**—право́писні, ортографі́чні по́милки.

Орчик—о́рчик, ка.

Осада—обло́га, ги; обло́ження, ння.

Осадить, осаждать—I) обложи́ти, облягти́, обступи́ти, облягати, обклада́ти, обступа́ти. **Обложенный**—обло́жений; (о людях)—обложе́нець, нця; II) зби́ти, збива́ти, спини́ти, спиня́ти. **Осадить лошадей**—зби́ти ко́ней; III) посува́ти, посува́тися, посу́нутися; IV) осіда́ти, осади́ти, осіда́тися, осі́стися, опуска́тися, опусти́тися; V) (в делах)—підборка́ти, кого́; VI) (в разговоре)—заці́пити кому́. **Осадить в разговоре** (описат.)—но́са вте́рти, пиху́ зби́ти.

Осадный—обло́жний, обло́говий. **Осадное положение**—стан обло́жний (Рятуйте па́нську вла́сність, дава́й обло́жний стан).

Осадок—I) (в жидкостях)—гу́ща, щі; фус, су; ви́брудок, дку (На дні лиши́лась сама́ гу́ща. Перетопи́ли ма́сло—фус ви́кинули); II) (атмосф.)—о́пад, у.

Осанка—поста́ва, ви; по́стать, ти (Мене́ здивува́ла його́ по́стать велича́ва). **Осанистый** — ставни́й, поставни́й, постатни́й, сановитий.

Осваиваться, освоиться—призвича́юватися, призвича́їтися, обго́втатися, оговта́тися, осво́юватися, обсво́їтися.

Осведомиться, осведомляться—дові́датися, дові́дуватися, розві́датися, розпита́тися, розпи́туватися, дізна́тися, дізнава́тися.

Осведомление—дознава́ння, ння; дозна́ння, ння; розві́дування, ння; розпи́тування, ння; ро́зпитки, ток.

Освежать, освежить—осві́жувати, освіжи́ти, посвіжи́ти (Потрі́бне, як чи́сте пові́тря, що осві́жує диха́ння). **Освежение**—відсві́жування, відволо́жування. **Освеженный**—осві́жений. **Освежаемый**—осві́жуваний.

Освежевать, освежить (оббеловать)—

збілува́ти, оббілува́ти; (несов.)—білува́ти.

Освежительный—відволо́жний, здоро́вкуватий.

Осветительный — світлови́й, світляни́й (Світлови́й газ).

Осветлять, осветлить (хим.)— очища́ти, очи́стити.

Освещать, осветить—осві́тлювати, осві́чувати, освіти́ти; (о мног.)—поосві́чувати, поосві́тлювати що чим. **Прокурор освещает роль каждого из подсудимых**—прокуро́р висві́тлює ро́лю ко́жного з підсу́дних. **Освещаемый кем, чем**—осві́тлюваний, осві́чуваний, осяюва́ний від ко́го, від чо́го, чим.

Освещаться, осветиться—осві́тлюватися, осві́чуватися, засвіти́ти, ся (Не́бо освіти́лось).

Освещение—I) (действие)—осві́тлювання, ння; осява́ння, ння; II) (свет)—осві́тлення, ння; сві́тло, ла. **Искусственное освещение**—шту́чне осві́тлення, сві́тло.

Освидетельствование—о́гляд, ду; освідува́ння, ння. **Освидетельствование здания**—о́гляд буди́нку.

Освидетельствовать—огляда́ти, огля́нути, осві́дувати кого́, що. **Освидетельствованный**—огля́нутий, осві́дований.

Освирепеть—розлютува́тися, озві́ритися (Розлютува́вся так, що й не підсту́пиш до нього).

Освободительный—визво́льний. **Освободительное движение, идея**—визво́льний рух, в—на іде́я. **Освободительная грамота** — визво́льний, визволе́ний лист.

Освобождать, освободить—I) визволя́ти, ви́зволити; (о мног.)—повизволя́ти кого́ з чо́го, кого́ від чо́го, ослобоня́ти, ослобони́ти, ви́слобонити кого́ з (від) чо́го; II) **Освобождать, освободить (отрешить) кого, от чего**—звільня́ти, звільни́ти кого́ від чо́го. **Освободить от залога**—ви́купити з заста́ви.

Освобождаться, освободиться—I) визволя́тися, ви́зволитися з чого (Із туре́цької нево́лі визволя́лися); ослобоня́тися, ослобони́тися з чо́го, від чо́го.

Освобождение—визво́лення, ння з чо́го; ви́звіл, волу від чо́го; увільнення, ння від чо́го (Шевче́нко боре́ць за визво́лення наро́ду з па́нського ярма́).

Осевой—осьо́вий, вісни́й.

Оседание—осіда́ння, ння; укляка́ння, ння.

Оседлость—осі́лість, лости. **Иметь оседлость**—ма́ти жи́тло, о́сідок, сиді́ти, прожива́ти (Він сиди́ть недале́ко пере́їзду).

Оседлый—осі́лий. **Оседло**—осі́ло.

Оселок—брус, са; брусо́к, ска́. **Оселочный**—бруско́вий.

Осенение—оті́нення, ння; окрива́ння, ння; знаменува́ння, ння.

Остер (рыба)—осяте́р, тра́.

Осиливать, осилить кого — перемага́ти, перемогти́, переси́лювати, переси́лити, ду́жати, поду́жати, боро́ти, поборо́ти, подола́ти, посі́сти кого́, що, бра́ти (взя́ти) го́ру над ким, над чим. **Осиленный** — поду́жаний, подо́ланий, перемо́жений.

Осипать, осипнуть—хри́пнути, охри́пнути, похри́пнути з чо́го (Похри́пнули з кри́ку).

Осиплость—охри́плість, лости; хрипота́, ти́. **Осиплый**—охри́плий, хрипки́й. **Осипло**—хри́пко, хри́пло.

Осиротелый—осироті́лий, посироті́лий.

Осиротеть—осироті́ти, осироти́тися (Осироти́в малих діте́й); (о многих) — посироті́ти, посироти́тися (Війна́ бага́то діте́й посироти́ла).

Оскабливание—обскрома́джування, ння; оскріба́ння, ння.

Оскабливать, оскоблить—обскрома́джувати, обскрома́дити, оскріба́ти, обскребти́; (о мног.)—пообскрома́джувати, пообскріба́ти. **Оскобленный**—обскрома́джений, обскре́бений.

Осквернение—I) пога́нення, ння; спога́нювання, ння; спога́нення, ння; запога́нювання, ння; запога́нення, ння; опога́нювання, ння; паску́дження, ння; II) знева́ження, ння; збезче́щення, ння; знева́га, ги; безче́стя́, тя́. **Оскорбительный**—паску́дний, знева́жливий, образли́вий, уразли́вий.

Осквернять, осквернить—I) пога́нити, спога́нювати, спога́нити, запога́нювати, запога́нити; II) (возвышенно)—знева́жа́ти, знева́жити, скверни́ти, оскверни́ти, безче́стити, збезче́стити.

Осколок—ска́лка, ки; (ум. ска́лочка); відло́мок, мка; ула́мок, мка.

Оскорбитель—знева́жник, ка; обра́зник, ка; напа́сник, ка. **Оскорбительница**—знева́жниця, ці; обра́зниця, ці; напа́сниця, ці.

Оскорбительность—обра́зливість, вости; врази́вість, вости; знева́жливість, вости. **Оскорбительный** — обра́зливий, врази́вий, знева́жливий. **Оскорбительно**—обра́зливо, вразли́во, знева́жливо.

Оскорбление—обра́за, зи; ура́за, зи; нару́га, ги; кри́вда, вди; знева́га, ги. **Нанесть кому оскорбление**—обра́зити

кого́, покри́вдити кого́. **Публичное оскорбление**—прилю́дна обра́за. **Оскорбление при исполнении служебных обязанностей**—обра́за під ча́с виконання службо́вих обов'я́зків.

Оскорблять, оскорбить—обража́ти, обра́зити, вража́ти, врази́ти, зневажа́ти, кри́вдити. **Оскорбленный**—обра́жений, вра́жений, скривджений, знева́жений від ко́го чим.

Оскорбляться, оскорбиться—I) бу́ти обра́женим, вра́женим, знева́женим, покри́вдженим; II) обража́тися, обра́зитися, вража́тися, врази́тися.

Оскудение—I) зубо́ження, ння; зни́щення, ння; II) осла́блення, ння; зане́пад, ду. **Оскудение ума**—ви́снаження, зноси́лення ро́зуму. **Оскуделый**—I) зубо́жілий; II) осла́блий.

Ослабевание, ослабение—ослаба́ння, ння; осла́блення, ння; сла́бшення, ння; слабі́шання ння. **Ослабление организма**—ви́снаження, зне́моження організма.

Ослабление—осла́блення, ння; посла́блення, ння; осла́ба, би; по́пуск, ска; пі́льга, ги. **Ослабелый**—осла́блий.

Ослаблять, ослабить—ослабля́ти, осла́бити, послабля́ти, посла́бити; (о в о ж ж а х, в е р е в к е)—попуска́ти, попусти́ти. **Ослаблять удар**—зме́ншувати уда́р.

Ославлять, ославить—сла́вити, осла́влювати, ославля́ти, осла́вити ко́го чим, погові́р пуска́ти, пусти́ти на ко́го, про ко́го, несла́вити, знесла́вити ко́го (М о ї в о р і ж е н ь к и о с л а́ в и л и м е н е́ м о л о д у́). **Ославленный**—осла́влений, знесла́влений.

Ослепительность — сліпу́чість, чости. **Ослепительный**—сліпу́чий. **Ослепительная красота**—чарівна́ вро́да. **Ослепительно**—сліпу́че.

Ослепление—I) осліплювання, ння; осліплення, ння; о́сліп, пу; II) засліплення, ння. **Фанатическое ослепление**—фанати́чне засліплення, ння. **В ослеплении**—в засліпленні, в о́сліпі. **Нашло ослепление**—полу́да заступи́ла о́чі.

Ослепью—о́сліп, на-о́сліп, сліпма́, сліпце́м.

Осложнение—ускла́днення, ння.

Осложнять,-ся; осложнить,-ся—ускладня́ти, ся; ускладни́ти, ся. **Осложненный**—ускла́днений.

Ослушание, ослушничество — непо́слух, ху; неслухня́нство, ства.

Ослушиваться, ослушаться, ослушаться—не слу́хатися, не послу́хатися ко́го, чого́, переступи́ти во́лю чию́.

Ослушливость—неслухня́нство, ства; неслухня́ність, ности. **Ослушливый**—неслухня́ний. **Ослушник**—не́слух, ха; неслухня́нець, нця. **Ослушница**—неслухня́нка, нки.

Ослышаться—не дочу́ти, не те́ почу́ти.

Осматривание—огляда́ння, ння; озира́ння, ння; обдивля́ння, ння.

Осматривать, осмотреть—огляда́ти, огляді́ти, огля́нути, озира́ти, озирну́ти, обдивля́тися, обдиви́тися, пооглядати, позира́ти, обдивля́тися (О б д и в л я́ в с я н а в с і б о́ к и. Н а к о́ н и к у п і д' ї ж д ж а́ є, в і й с ь к о о г л я д а́ є).

Осмеивание—смі́ювання, ння; висмі́ювання, ння; висміва́ння, ння.

Осмелеть—посмілі́шати, обсмі́литися.

Осмеливать, осмелить — о(б)смі́лювати, о(б)смі́ли́ти ко́го, підохо́чувати ко́го.

Осмеливаться, осмелиться—(з)осмі́люватися, (з)осмі́литися, насмі́люватися, насмі́литися, нажи́тися, зва́жуватися, зва́житися.

Осмеяние—о(б)смія́ння, ння; по́сміх, ху; глу́м, му; пере́сміх, ху (З п о́ с м і х у л ю́ д и б у в а́ ю т ь).

Осмотр—о́гляд, ду; ро́згляд, ду; пере́гляд, ду; огляда́ння, ння; розгля́дини, ин. **Произвести осмотр**—зроби́ти о́гляд, ро́згляд, обдиви́тися.

Осмотрительность—оба́чність, ности; ба́чність, ности; оба́чливість, вости; обере́жність, ности; обере́жливість, вости. **Осмотрительный**—оба́чний, оба́чливий, обере́жний. **Быть осмотрительным**—ма́тися на ба́чності, ходи́ти сторо́жко ко́ло чо́го. **Осмотрительно**—оба́чно, оба́чливо, обере́жно, з о́глядом.

Осмотрщик,-щица—огля́дач, ча; -чка, чки. **Осмотрщик вагонов**—огля́дач ваго́нів.

Осмысленность—свідо́мість, мости; обмірко́ваність ности; розва́жність, ности. **Осмысленный**—свідо́мий, сми́слений, обмірко́ваний, розва́жний. **Осмысленно**—свідо́мо, сми́сленно, обмірко́вано.

Осмысливать, осмыслить—усвідо́млювати, усвідо́мити.

Оснастка—I) опоря́дження, ння; наря́дження, ння; пристро́ювання, ння; II) (с н а с т ъ)—опоря́дження, ння; знаря́ддя, ддя; при́стрій, рою.

Оснащивать, оснастить — опоряджа́ти, опоряди́ти, наряджа́ти, наряди́ти.

Основа—I) (у т к а ч е й)—осно́ва, ви; II) осно́ва, ви; осно́вина, ни; заса́да, ди; підва́лина, ни; грунт, ту; підста́ва, ви.

Основание—I) (д е й с т в и е)—заснува́ння, ння; заклада́ння, ння; II) осно́ва, ви; підва́лина, ни; підму́рок, рка; підмурі́вок, вка; фунда́мент, нту. **Разру-**

шить до основания—зруйнувáти до щéнту, до грýнту, до пня́, у пéнь, до тлá; III) оснóва, ви; підвáлина, засáда, при́нцип, пу. **Иметь основание, быть правым**—мáти рáцію. **Без основания**—безпідстáвно. **На этом основании**—на цій підстáві. **На каком основании**—на якій підстáві.

Основатель,-ница—засновни́к, кá; заснóвниця, ці; заклáдач, ча; заклáдачка, чки; фундáтор, ра; фундáторка, ки.

Основательность—грунтóвність, ности; дóбрість, рости; долáдність, ности; доклáдність, ности; слýшність, ности. **Основательный**—грунтóвний, тривки́й, долáдний, доклáдний. **Основательные причины**—слýшні, повáжні причи́ни. **Основательный человек**—статéчна, повáжна люди́на, розсýдлива люди́на. **Основательно**—грунтóвно, дóбре, слýшно, долáдно, до ладý.

Основной—основни́й, засновни́й, головни́й, провідни́й (Основнá прові дн á ідéя. Основни́й закóн). **Основной фонд, капитал**—основни́й фонд, стовпóвий фонд, стовп, пá. **Оснóвный**—оснівни́й.

Основоположение—засáда, ди; при́нцип, пу.

Основывать, основать—заснóвувати, заснувáти, закладáти, заклáсти, заложи́ти, споруджáти, споруди́ти.

Основываться, основаться—I) заснóвуватися, заснувáтися, закладáтися, заклáстися, заложи́тися; II) заснóвуватися, заснувáтися на чóму, грунтувáтися, угрунтувáтися чим і на чóму, спирáтися, спéртися на що й на чóму, вихóдити з чóго.

Особа—осóба, би; персóна, ни.

Особенно—I) особли́во, осó(і)бно; II) (в особенности) — особли́во, нáдто, докóнче, найбільше, найпáче.

Особенность—I) (свойство)—особли́вість, вости; власти́вість, вости; II) (отличность)—відміна, ни; III) (характерная черта, примета)—відзнáка, ки; ознáка, ки; познáка, ки; прикмéта, ти. **Особенный**—I) особли́вий, осíбний, відмінний, опрíчний, спеція́льний. **С особенным удовольствием**—з особли́вою втíхою (рáдістю). **Особый**—I) осóбий, осíбний, окрé(о)мий, окрó(é)мий, окроміший, опрíчний.

Особь—óсобень, бня; особи́на, ни.

Осознавание—усвідóмлювання, ння.

Осознавать, осознать — усвідóмлювати, усвідóмити. **Осознанный**—усвідóмлений, повсвідóмлюваний.

Оспаривание—змагáння, ння; сперечáння, ння з ким; заперéчування, ння комý, чогó.

Оспаривать, оспорить (кого, что)—змагáтися, сперечáтися з ким, з чим і прóти кóго, прóти чóго, заперéчувати, заперéчити що, збивáти, зби́ти що.

Оспопрививание—щепíння, ння віспи; вщíплювання, ння; прищíплювання, ння віспи.

Оспопрививатель, оспопрививательница—віспáр, ря́; віспáрка, ки; щепíй, ія́; щепíйка, ки; щепíльник, ка; щепíльниця, ці (віспи).

Оспопрививательный—віспáрний, віспáрський, щепíльний.

Оставаться, остаться—(з)оставáтися, (з)остáтися, лишáтися, лиши́тися, залишáтися, залиши́тися. **Остаться в живых**—зостáтися живи́м. **Оставаться в накладе**—утрáтити. **Счастливо оставаться**—зоставáйтесь (бувáйте) здорóві, щасли́ві.

Оставление—зали́шення, ння; поли́шення, ння; обли́шення, ння. **С оставлением в должности**—з зали́шенням на посáді, з захóванням посáди, залиши́вши на посáді.

Оставлять, оставить—лишáти, лиши́ти, залиши́ти, залишáти, полиши́ти. **Оставь, оставьте**—обли́ш, обли́ште, (по)ки́нь, (по)ки́ньте. **Оставить за собой право**—застерегти́ собі прáво. **Оставленный**—(за)ли́шений, поли́шений, обли́шений, (по)ки́нутий.

Остальной—рéшта когó, чогó й від кóго, від чóго, опрóчий; (последний)—остáнній, остáтній. **Остальные люди**—рéшта людéй.

Останавливание—зупинáння, ння; спинáння, ння; запиня́ння, ння.

Останавливать, остановлять, остановить—зупиня́ти, зупини́ти, спини́ти, спиня́ти, запиня́ти, запини́ти; (прервать) — перепиня́ти, перепини́ти. **Останавливать взгляды на себе**—брáти óчі на сéбе, вбирáти óчі в сéбе.

Остановка—зупи́нка, нки; запи́нка, нки; припи́нка, нки; при́пин, ну; прóстій, стою; постóянка, нки. **Сделать небольшую остановку**—зроби́ти коротéньку зупи́нку. **Остановочный** — зупи́нний, припи́нний, перебивни́й. **Остановочный пункт**—зупи́нний пункт.

Остаток—I) остáча, чі; остáнок, нку; послíдок, дку; (лишек)—ли́шок, шку; ощáдок, дку; (на дне)—одéнки, кíв. **Остаток старины**—забýток старовини́. **Без остатка**—до остáнку, до рéшти, геть чи́сто.

Остепеняться, остепениться — статнíти, постатнíти, поважнíти, споважнíти.

Остерегание—I) (кого) — остерега́ння, ння; застерега́ння, ння; II) (кого, чего)—стереже́іння, ння; бережі́ння, ння.

Остерегаться, остеречься—I) стерегти́ся, устерегти́ся, остеріга́тися, берегти́ся, II) (быть осторожным)—ма́ти осторо́гу, ма́ти себе́ на осторо́зі.

Остолбенение—остовпі́ння, ння; ослупі́ння, ння.

Остолбенеть—остовпі́ти; (о мног.)—постовпі́ти, ослу́піти, оте́теріти, стовпо́м ста́ти. **Остолбенелый**—остовпі́лий.

Осторожность—обере́жність, ности; оба́чність, ности; ба́чність, ности; осторо́га, ги; о́гляд, ду. **Осторожный**—обере́жний, бережни́й, сторожки́й, оба́чний. **Это очень осторожный человек**—це ду́же обере́жна, оба́чна люди́на. **Осторожно**—I) обере́жно, бе́режко, сторо́жко, з осторо́гою, оба́чно; II) пома́лу.

Острастка—по́страх, ху; остра́шка, ки; на́страшка, ки; пристра́шка, ки. **Дать острастку кому (наказать)**—страху́ завда́ти кому́, страху́ нагна́ти на ко́го, да́ти кому́ пам'ятко́вого.

Острить—I) (что)—гостри́ти; (на точиле)—точи́ти; (на бруске)—бруси́ти; II) (отпускать остроты)—остючка́ми коло́ти, дотепува́ти. **Острить над кем**—приклада́ти до ко́го, дотепува́ти з ко́го.

Островатость—пригостріс́ть, рости; гостре́нькість, кости.

Острог—I) (тюрьма)—остро́г, рога́; тюрма́, ми́; в'язни́ця, ці; ве́жа, жі; II) остріг, ро́гу; частокі́л, ко́лу.

Остроконечность — шпича́стість, тости; кінча́стість, тости; шпиля́стість, тости.

Острота—I) го́стріcть, рости; гостри́ня, ні; гострота́, ти́; II) кінча́(с)тість, тости; III) при́крість, рости; те́рпкість, кости; дошку́льність, ности; IV) доте́пність, ности; доре́чність, ности; V) ущи́пливість, вости.

Остроумие—доте́пність, ности; би́стрий ро́зум; до́теп, пу. **Остроумный**—доте́пний. **Остроумно**—доте́пно (Умі́в розмовля́ти ве́село й доте́пно).

Острый—го́стрий (Го́стрий ніж).

Остывание—остига́ння, ння; простига́ння, ння; вистига́ння, ння; вичаха́ння, ння. **Остывание земли**—остига́ння, вичаха́ння землі́. **Остылый, остывший**—ви́стиглий, прости́глий.

Осуждать, осудить—I) (кого)—засу́джувати, засуди́ти, прису́джувати, присуди́ти; II) (хулить кого, что)—суди́ти, осу́джувати, осужда́ти, ганьби́ти, ганьбува́ти, суда́чити, гу́дити, поганьби́ти, зганьбува́ти кого́; дава́ти, да́ти дога́ну, нага́ну. **Осуждающий**—пересу́дливий.

Осуждение—I) засу́дження, ння; за́суд, ду; о́суд, ду; осу́да, ди. **Условное осуждение**—умо́вний за́суд; II) о́суд, ду; осу́да, ди; осу́док, дка; пересу́да, ди (Не так смерть страшна́ як осу́да людська́я).

Осушивание—обсу́шування, ння; вису́шування, ння.

Осушивать, осушить, осушать—I) обсу́шувати; обсуши́ти; (о мн.)—пообсу́шувати; II) (выпить до капли)—ви́хилити, хильну́ти, дмухну́ти (Ой ви́пила, ви́хилила, сама́ себе́ похвали́ла).

Осуществление — здійснювання, ння, спра́вджування, ння; здійснення, ння; спра́вдження, ння.

Осуществлять, осуществить—здійснювати, здійсня́ти, здійсни́ти, спра́вджувати, справди́ти, до вчи́нку, до ді́ла доводити. **Осуществляемый**—здійснюваний, спра́вджуваний. **Осуществимый**—здійсне́ний.

Осуществляться, осуществиться—здійснюватися, здійсня́тися, здійсни́тися, спра́вджуватися, спра́вдитися.

Осязаемость, осязуемость—дотика́ність, ности; дотика́льність, ности.

Осязание—I) (действие)—дотика́ння, ння; доторка́ння, ння до чо́го й чо́го; II) (чувство осязания)—до́тик, ку; до́торк, ку; чу́лість, лости у пу́чка́х. **Органы осязания**—о́ргани до́тику.

Осязательно—чу́тно, дошку́льно.

От и ото—від, од, з чо́го. **От села до села**—від села́ до села́. **Время от времени**—від ча́су до ча́су, ча́сом, часа́ми. **Изнемогать от сна**—на сон знемага́ти. **Остолбенеть от ужаса, от страха, от неожиданности**—скам'яні́ти з жа́ху, з стра́ху, з переля́ку, з переполо́ху, з несподі́ванки. **Задыхаться от гнева**—задиха́тися з гні́ву. **Произойти от кого**—піти́ з ко́го. **Доход от торговли, от продажи**—прибу́ток з торгі́влі (з то́ргу), з про́дажу. **От роду**—з ро́ду. **Отказываться, отказаться от чего**—відмовля́тися, відмо́витися від чо́го, зріка́тися, зректи́ся чого́ (Зректи́ся поса́ди).

Отапливать, отопить—топи́ти, ото́плювати, натопи́ти (Чужу́ ха́ту топи́ти —свої́ о́чі сліпи́ти).

Отбивать, отбить—одбива́ти, одби́ти, одіб'ю, б'є́ш, є́; одбороня́ти, одборони́ти. **Отбиться от рук**—розледащі́ти, розбе́ститися, розпусти́тися. **Отбивной**—відбивни́й.

Отблагодарить—одя́чити, відя́кувати

(Я одда́чу вам за при́язнь ва́шу).

Отблеск—блиск, ску; ві́дблиск, ку; ві́дсвіт, ту (Крізь щіли́ну ба́чимо на стіні́ бли́ск від огню́. Бля́ха про́ти со́нця дає́ о́дсвіт).

Отбой—о́дсіч, чи; о́дбій, бо́ю; о́дступ, пу; (в работе)—відступи́тися від чо́го.

Отболеть—ви́боліти, переболі́ти.

Отборный—одбі́рний, ви́борний, добі́рний, ви́бірний, одбо́рний, опрі́чний, чі́льний.

Отбрасывать, отбросить—I) відки́дувати, відкида́ти, відки́нути (Кра́щу ри́бу бере́, а дрі́бну́ відкида́є); II) відбива́ти, одсві́чувати (Мі́сяць відбива́є від се́бе со́нячне сві́тло). **Отбросать** — повідкида́ти, відки́дати що.

Отбросок—поки́дьки, дьок; по́кидь, ди; непо́тріб, ребу.

Отбывать, отбыть—I) відбува́ти, одбу́ти (Одбу́в госте́й); II) од'їзди́ти, од'їжджа́ти, од'ї́хати (На четве́ртий день го́сті од'ї́хали). **Отбывание** (действие)—відбува́ння, ння.

Отвага—відва́га, ги (Відва́га медвино́ п'є́, одва́га й кайда́ни тре).

Отваживаться, отважиться—ва́житися, відва́житися, зва́жуватися, одва́житися, зва́житися на що, піти́ на відва́жне. **Отважность**—відва́жність, ности. **Отважный**—відва́жний, відва́жливий, сміли́вий.

Отваливать,-ся; отвалить,-ся—I) відва́лювати, ся; одвали́ти, ся (Це́гла одвали́лася); II) відча́лювати, відпиха́тися, одчали́ти, одпихну́тися. **Отвал**—I) відва́л, лу; II) відча́лювання, ння; одча́л, лу. **Идти, брать на отвал**—одча́лювати.

Отвергать, отвергнуть—відкида́ти, відверта́ти, одмовля́ти що, зріка́тися, цура́тися чого́, одки́нути, одверну́ти, одмо́вити що, зріка́тися, одцура́тися чо́го (Одцура́ється брат бра́та).

Отвердевать, отвердеть—тверді́ти, тве́рднути, тверді́шати, затве́рднути. **Отверделый**—стверді́лий.

Отверстие—о́твір, вору; ро́зтвір, твору; ді́рка, ки.

Отвертывать,-ся; отвертеть,-ся; отвернуть,-ся—I) одкру́чувати, одві́рчувати, одкрути́ти, отверті́ти, одверну́ти (Відкрути́ти га́йку. Одкрути́в го́лову); II) одверта́ти, ся; одверну́ти, ся (Одверну́лась до вікна́ й запла́кала). **Отвертывание**—відверта́ння, ння; одкру́чування, ння.

Отвесный—сторчо́вий, стрімки́й. **Отвесно**—сто́рч, навсто́рч, стрі́мко.

Отвесок, отвес—оли́вниця, ці; грунтва́га, ги; стро́ма, ми; пові́с, су.

Ответ—одві́т, ту; о́дповідь, ди; ві́дповідь, віди; (на словах)—одмо́ва, ви; відка́з, зу; (письменно)—ві́дпис, су; відпи́ска, ски. **В ответ**—на о́дповідь, на ві́дповідь. **Ответный**—(від)одві́тний, (від)одмо́вний, (від)одпові́дний.

Ответвление—одви́лок, лку.

Ответственность — відповіда́льність, ности. **Нести ответственность**—не́сти відповіда́льність (за що). **Ответственный**—відповіда́льний. **Ответственный работник**—відповіда́льний робітни́к.

Ответчик—одві́тчик, ка; одпові́дник, ка; відповіда́льник, ка.

Отвечать, ответить—I) одповіда́ти, відмовля́ти, одпові́сти, одмо́вити; (на слова́х)—відка́зувати, відказа́ти, одріка́ти; (письменно)—відпи́сувати, відписа́ти; II) (нести ответственность)—відповіда́ти, відпові́сти за що пе́ред ким (Адміністра́ція відповіда́є за всю спра́ву).

Отвешивать, отвесить—одва́жувати, одва́жити, зва́жувати, зва́жити (Одва́жив йому́ пуд со́ли). **Отвесить поклон**—уклони́тися низе́нько. **Отвесить удар**—вда́рити си́льно, стусана́ да́ти.

Отвиливать, отвилять, отвильнуться—викру́чуватися, ви́крутитися, одни́кувати, уника́ти, ухиля́тися від чо́го, ви́крутитися, одни́кнути, уни́кнути, ухили́тися чо́го, крутька́ да́ти (Цей това́риш все одника́є від робо́ти. Го́ді тобі́ уника́ти, признава́йся по пра́вді).

Отвинчивать, отвинтить — одшрубо́вувати, одкру́чувати, одшрубува́ти, одкрути́ти, одверті́ти, одверну́ти.

Отвисать, отвиснуть—обвиса́ти, обви́снути. **Отвислый**—обви́слий.

Отвлекать, отвлечь—I) відтяга́ти, відволіка́ти, одтягти́, одволокти́ (Одволі́к за двір та й ки́нув); II) (внимание)—відверта́ти, відхиля́ти, одверну́ти, одхили́ти. **Отвлекаться от занятий**—одрива́тись від робо́ти. **Отвлечение**—відтяга́ння, ння; відверта́ння, ння (від чо́го). **Отвлеченный**—I) одтя́гнутий, одволо́чений, одве́рнутий; II) відволі́клий, умозо́рний, абстракці́йний, абстра́ктний.

Отводить, отвести—відво́дити, відве́сти, одпрова́дити (ко́го си́лою). **Отводить квартиры**—ста́вити на по́стій, розво́дити по кварти́рях.

Отвозить, отвезти, отвезть—одво́зити, одве́зти. **Отвоз**—одві́з, во́зу.

Отворять, отворить,-ся—одчиня́ти, ся; од-

чини́ти, ся (Одчиня́ти бра́му, вікно́, две́рі). **Отворять часто двери**—ри́патися.

Отвратительный—гидки́й, бридки́й, оги́дний, обри́дний, ги́досний, обри́дливий, осору́жний. **Отвратительно** — ги́дко, бри́дко, оги́дно, ги́досно, осору́жно (Ги́дко диви́тися на йо́го).

Отвращать, отвратить—одверта́ти, одверну́ти. **Отвращать взор**—одверта́тися від ко́го, чо́го.

Отвращение—I) (действ.)—одверта́ння, ння; відворо́т, ту; II) оги́да, ди; не́хіть, хоти; бридь, ди. **Питать отвращение**—гидува́ти, гиди́ти, ге́рбати.

Отвыкать, отвыкнуть—одвика́ти, одви́кнути, одна́жуватися, одна́дитися.

Отвязывать, отвязать,-ся—відв'я́зувати, ся; відв'яза́ти, ся (Відв'яжи́ коня́ від я́сел); II) відче́плюватися, відче́пи́тися від чо́го, кого́ і від ко́го, чо́го, відкара́скатися, позбу́тися, спе́катися кого́, чого́ (Наси́лу одчепи́вся від йо́го. Як мені́ його́ спе́катися).

Отговаривать, отговорить,-ся—I) відмовля́ти, ся; відгово́рювати, ся; розра́жувати, відра́жувати, ся; одмо́вити, ся; одра́дити, розра́дити кого́, розра́яти кого́ (Хоті́в ї́хати, та лю́ди розра́яли); одмовля́тися, відмага́тися, відбрі́хуватися, одмо́витися, відбреха́тися. **Отговорка**—відмо́ва, ви; відмо́вка, ки; відгово́р, во́ру.

Отгонять, отогнать—I) відганя́ти, відігна́ти, проганя́ти, прогна́ти, розганя́ти, розігна́ти, одігна́ти (Одже́ни теля́ в че́реду); II) відбива́ти, відганя́ти займа́ти, одби́ти, одігна́ти, заня́ти (Чи його́ вби́то, чи в поло́н заня́то).

Отгрузить—відванта́жити. **Отгрузка**—відванта́ження, ння.

Отдавать, отдать,-ся—I) віддава́ти, відда́ти, видава́ти, ви́дати, здава́ти, зда́ти. **Отдавать обратно**—верта́ти, верну́ти (Верни́ усе́, що я тобі́ дав); II) відбива́ти, одби́ти (Ця рушни́ця ду́же відбива́є); III) відпиха́ти, відіпхну́ти, відча́лювати, одчали́ти. **Отдай причал**—одча́люй; VI) (эхом)—розляга́тися, розтина́тися, розітну́тися, відклика́тися, відгу́куватися луно́ю, залуна́ти (Луно́ю розтина́ється у лу́зі); V) одганя́ти, одго́нити (Чого́ наї́вся, тим і відго́нить. Па́нством від те́бе відганя́є); VI) ле́гшати, поле́гшати, поме́ншати, одлигну́ти, ущу́хнути. **Больному отдало**—слабо́му поле́гшало; VII) осла́бнути, осла́бти. **Отдаю на вашу волю, на выбор, на усмотрение**—спуска́юсь на ва́шу во́лю, здаю́ся на вас, на ва́шу ла́ску.

Отдать приказ—звелі́ти, наказа́ти.

Отдавливать, отдавить — відда́влювати, оддави́ти. **Ему никто ноги не отдавит**—ніхто́ йому́ в ка́шу не наплює́.

Отдаление—I) відда́лення, ння; II) далина́, ни́; далечина́, ни́; далечі́нь, чі́ни́; да́леч, чи; дале́кість, кости.

Отдаленность—дале́кість, кости. **Отдаленный**—I) відда́лений; II) дале́кий, да́льні́й. **Очень далекий**—далече́нний.

Отдалять,-ся; отдалить,-ся—I) віддаля́ти, ся; удаля́ти, ся; далі́ти, оддали́ти, удалити; II) відстороня́ти, відлуча́ти, відсторони́ти, відлучи́ти (Відсторони́в його́ від цього ді́ла); III) одверта́ти, одхиля́ти, одверну́ти, одхили́ти, одверта́ти (кого́ від товари́ства); IV) ухиля́тися, ухили́тися, цура́тися (Ухиля́тися від робо́ти, товари́ства).

Отдвижной—висувни́й.

Отдежуривать, отдежурить — одбува́ти, одбу́ти че́ргу́, відчерго́вувати, відчергува́ти.

Отделение—I) виді́лення, ння; одрі́знення, ння; одлу́чення, ння; відлу́ка, ки: II) ві́дділ, лу; по́діл, лу; ви́діл, лу; ро́зділ, лу.

Отделывать, отделать—доро́блювати, дороблю́ти, зроби́ти, пороби́ти, упо́ратися (Неха́й це дороблю́, та тоді́ ві́зьмуся за і́нше); II) обробля́ти, оброби́ти, оздо́бити, ви́хорошити; III) ні́вечити, псува́ти, паску́дити, зні́вечити, поні́вечити, зіпсува́ти, попсува́ти.

Отдельный—окре́мий, відді́льний, осо́бий, особли́вий, відру́бний. **Отдельно**—осо́бо, особли́во, осі́бно, рі́зно, на́різно. **Отдельный вопрос**—окре́ме пита́ння. **Отдельный участок**—відру́бна діля́нка.

Отделяться,-ся; отделить,-ся — (від)одділя́ти, ся; відрізня́ти, ся; виділя́ти, ся; вилуча́ти, ся; одділи́ти, ся; одрі́зни́ти, ся; ви́ділити, ся; ви́лучити, ся; відокре́мити, ся.

Отдергивать, отдернуть — одсми́кувати, одсмикну́ти.

Отдирать, отодрать—віддира́ти, відрива́ти, віддіра́ти, відде́рти, облу́плювати, лупи́ти; (ветку) — відчухра́ти; (о танцах)—затина́ти, витина́ти.

Отдувать, отдуть, отдунуть,-ся—I) оддува́ти, ся; оддму́хувати, ся; оддму́хну́ти, ся; оддму́ти, ся; II) дух переводи́ти, відди́хуватися, відса́пуватися, переве́сти дух, одди́хатися, одса́патися (Вибіга́в, а тепе́р відса́пується).

Отдушина—пр́одух, ху; продухо́вина, ни; дух, ху. **Отдушник**—душни́к, ка́.

Отдых—одпочи́нок, нку; опочи́вок, вку; перепочи́вок, вку; відпочива́ння, ння; відди́ха́ння, ння. **Без отдыха**—не оддиха́ючи, не спочива́ючи, без від́диху, без просвітку. **Дом отдыха**—буди́нок відпочи́нку, для відпочи́нку.

Отдыхать, отдохнуть—відпочива́ти, опочива́ти, спочива́ти, відпочи́ти, опочи́нути, спочи́ти, спочи́нути, перепочива́ти, перепочи́ти.

Отец—оте́ць, тця́; ба́тько, ка; ба́тенько, ка; ба́течко, чка; та́то, та; та́тко, ка; та́тусь, ся. **Отечески**—по-ба́тьківськи, по-ба́тьківському. **Отеческий** — оте́цький, ба́тьків, батькі́вський (О т е́ ц ь к и й с и н).

Отечество—отчи́зна, ни; батьківщи́на, ни; оте́чество, ства. **Отечественный**—роди́нний, отчи́зний.

Отживать, отжить—I) віджива́ти (О д ж и́ л о с в і й в і к); II) оджива́ти, вибува́ти, відслужувати, оджи́ти (О д б у́ д у ц е й р і к т а й к и́ н у. О д ж и́ в у х а з я́ї н а з а́ б р а н і г р о́ ш і).

Отжимать, отжать—I) вида́влювати, вити́скувати, викру́чувати, ви́давити, ви́чавити, ви́крутити, одціди́ти; II) відти́скувати, відти́снути (н о г у, п а л ь ц ы, к о г о-н и б у д ь о т ч е г о-н и б у д ь).

Отзыв—I) ві́дзив, ву; ві́дклик, ку; відклика́ння, ння; II) (від)о́дповідь, ди; одмо́ва, ви.

Отзывать,-ся; отозвать,-ся—відзива́ти, ся; відклика́ти, ся; відізва́ти, ся; (від)одкли́кати, ся (О д і з в а́ т и й п о ч а́ т и г о в о р и́ т и); II) озива́тися, обзива́тися, відклика́тися, озва́тися, обізва́тися, (від)одгукну́тися (Й о г о́ к л и́ ч у т ь, а в і н і н е о б з и в а́ є т ь с я). **Отзывчивый**—відголо́сний, чу́лий. **Отзывчивый человек**—чу́ла люди́на.

Отказ—відка́з, зу; одмо́ва, ви.

Отказывать, отказать,-ся—I) відка́зувати, ся; відмовля́ти, ся; одмага́тися, відступа́тися, зріка́тися, цура́тися чо́го, відступи́тися від чо́го, відказа́ти, ся; відмо́вити, ся (Н і в ч і м н е м і г й о м у́ в і д к а з а́ т и); II) (з а в е щ а т ь) — відка́зувати, відпи́сувати, відказа́ти, відписа́ти.

Откармливать, откормить—відгодо́вувати, розгодо́вувати, годува́ти, відгодува́ти, підгодува́ти, розгодува́ти, ви́годувати; (п а с т ь б о й)—відпаса́ти, ту́чити. **Откормленный**—годо́ваний, відгодо́ваний, гладу́н, жирови́й, па́сений.

Откидной—відкидни́й. **Откидные рукава**—вильо́ти, тів.

Откидывать, откидать, откинуть,-ся—відкида́ти, ся; відки́нути, ся від чо́го; залиша́ти, залиши́ти, покида́ти, поки́нути що. **Откинуть страх**—залиши́ти, облиши́ти стра́х.

Откладывать, отложить—I) (в с т о р о н у, о с о б о) — відклада́ти, відкла́дувати, відкла́сти, відложи́ти що; (о т к л а д ы в а т ь о т ч е г о, о т б и р а т ь)—відбира́ти, відібра́ти; II) (о т с р о ч и в а т ь)—відклада́ти, відкла́дувати, відкла́сти. **Не откладывая далее дела**—не відклада́ючи спра́ви нада́лі. **Откладывать, отложить в долгий ящик что (дело)**—відволіка́ти, відтя́гувати спра́ву; III) (в о р о т н и к)—відко́чувати, відкоти́ти ко́міра; IV) (л о ш а д е й)—відпряга́ти, відпрягти́, ви́прягти ко́ней, ко́ні. **Откладываемый**—відкла́даний, відкладни́й.

Отклеивание—відкле́ювання, ння.

Отклепать (з а к л е п к у)—розклепа́ти.

Откликаться, откликиваться, откликнуться на что—відклика́тися, відкли́кнутися, відгу́куватися, відгука́тися, відгукну́тися, пода́ти го́лос на що (Я к о д и́ н в і д г у к н у́ л и с я н а з а п р о́ с и н и).

Отклон—ві́дхил, лу.

Отклонение—відхиля́ння, ння; (о к о н ч.)—відхи́лення, ння; ві́дхил від чо́го; (о т с т у п л е н и е)—ві́дбіг, гу; відбіга́ння, ння. **Отклонение от правил**—відхиля́ння від пра́вил.

Отклонять, отклонить—I) (ч т о, к о г о)—відхиля́ти, відхили́ти, (о м н о г.)—повідхиля́ти; (о т в р а щ а т ь)—відверта́ти, відверну́ти; (о т б р о с и т ь)—відки́дати, відки́нути що; III) (к о г о о т ч е г о о т г о в а р и в а т ь)—відхиля́ти, відхили́ти, відра́джувати, відра́дити кого́ від чо́го.

Отклоняться, отклониться—відхиля́тися, відхили́тися від чо́го, відбіга́ти, відбі́гти. **Отклониться от пути**—зби́тися з шля́ху.

Отколачивание (я щ и к а, д в е р е й)—відбива́ння, ння.

Отколачивать, отколотить—I) (ч т о)—відбива́ти, відби́ти що; II) (о т к о л о т и т ь к о г о)—відлата́ти, відкалата́ти, відлупцюва́ти кого́.

Отколь и отколе—відкі́ль, відкіля́, (з)ві́дки.

Откомандирование — від(ви)ря́дження, ння; від(ви)пра́влення, ння; відклика́ння, ння.

Откомандировка—від(ви)ря́дження, ння; від(ви)пра́влення, ння; відклика́ння, ння.

Откомандировывать, откомандировать

кого куда—від(ви)ряджа́ти, від(ви)ряди́ти, від(ви)пра́вити. **Откомандировать кого от чего**—відряджа́ти, відряди́ти, відклика́ти, відкли́кати від чо́го й з чо́го. **Откомандированный**—від(ви)ря́джений, від(ви)пра́влений, відкли́каний.

Откорм, откормка—годі́вля, лі (Цей чоловік до годі́влі до́брий).

Откос—укі́с, укo̍су; у̍збіч, очи; спад, ду; схи́л, лу; по́хил, лу. **Откос(н)ый**—укі́сний, скі́сний, убі́чний.

Откосник (у столяров) — косине́ць, нця́; коси́нчик, ка.

Откровенность—відве́ртість, тости; відкри́тість, тости; щи́рість, рости. **Откровенный**—відве́ртий, відкри́тий. **Откровенный человек**—відве́рта (непотайна́) люди́на. **Откровенно**—відве́рто, відкри́то; (искренне)—щи́ро, по щи́рості.

Откручивание—відкру́чування, ння.

Открывание—відкрива́ння, ння; відчиня́ння, ння; відтуля́ння, ння; відтика́ння, ння; (печи)—відсло́нювання, ння; (глаз)—розплю́щування, ння.

Открыватель—відкрива́ч, ча́; (изобретатель)—винахі́дник, ка.

Открывать, открыть—I) (что)—відкрива́ти, відкри́ти, відчиня́ти, відчини́ти (Відчиня́ти две́рі, воро́та). **Открывать глаза**—розплю́щувати, розплю́щити о́чі. **Открывать книгу**—розгорта́ти, розгорну́ти кни́гу; II) (кому что (та́йну)—виявля́ти, ви́явити, об'явля́ти, об'яви́ти що кому́. **Открывать преступление**—викрива́ти зло́чин; III) (находить, обретать) —відкрива́ти, відкри́ти, відшу́кувати, відшука́ти, викрива́ти, ви́крити що; IV) (изобретать)—винахо́дити, ви́найти що. **Открыть движение**—розпочи́нати рух. **Открыть заседание**—відкрива́ти, відкри́ти збо́ри, засі́дання. **Открыть пальбу**—розпочи́нати стріляни́ну.

Открытие—I) відкриття́, ття; розчи́нення, ння; відхи́лення, ння; розплю́щення, ння (оче́й); II) (изобретение) —ви́найдення, ння; ви́нахід, ходу.

Открытка — листі́вка, ки; (листовна́) ка́ртка, ки.

Открытый—I) (от гл. открыть)—відкри́тий, відчи́нений, розчи́нений; II) відве́ртий. **Открытое лицо**—я́сне (чи́сте) лице́. **Открытое письмо**—відве́ртий лист, ка́ртка, листі́вка. **На открытом воздухе**—на ві́льному пові́трі. **Под открытым небом**—про́сто не́ба, під го́лим не́бом, на дворі́. **При открытых дверях**—прилю́дно. **Открыто**—відве́рто; (публично)—прилю́дно; (явно) —я́вно, в'я́вки.

Откуда, отколь,-ле—I) відкі́ль, відкіля́, ві́дки, зві́дки, звідкі́ль, звідкіля́, де. **Откуда бы ни было**—хоч-би ві́дки. **Откуда ни возьмись**—де не взявсь; II) (с какого времени)—відко́ли.

Откупной—відкупни́й.

Откупоривание—відтика́ння, ння; відкорко́вування, ння; (бочки)—відбива́ння, ння; (тюка)—розпако́вування, ння.

Откупоривать, откупорить (бутылку) —відтика́ти, віді́ткну́ти, відкорко́вувати, відкоркува́ти; (бочку)—відбива́ти, відби́ти; (тюк)—розпако́вувати, розпакува́ти. **Откупоренный**—віді́ткнутий, відкорко́ваний.

Отлагательный—відкладни́й, відга́йний.

Отлагательство — відволіка́ння, ння; проволіка́ння, ння; відволо́ка, ки; ві́дклад, ду.

Отлеживаться, отлежаться—I) відле́жуватися, відлежа́тися; II) (о плодах) —уле́жуватися, уле́жатися.

Отлетать, отлететь—I) відліта́ти, відлеті́ти, відли́нути (Журавлі́ відліта́ють у ви́рій); II) (отскочить) —відліта́ти, відлеті́ти, відпада́ти, відпа́сти.

Отливание—відлива́ння, ння; надсипа́ння, ння; вилива́ння, ння; ви́лив, ву.

Отливальный — відлива́льний, виливни́й. **Отливальный, отливной насос**—відлива́льна, виливна́ по́мпа (смок).

Отливать, отлить—I) (чего, откуда, отбавить)—відлива́ти, відли́ти, віділля́ти; надлива́ти, надли́ти, наділля́ти чо́го, зві́дки (Відли́в з піввідра́ води́); (из металла)—вилива́ти, ви́лити (На заво́ді «Більшови́к» ви́лити махове́ ко́лесо).

Отливок—ви́ливок, вка.

Отливщик—I) ліва́рник, ка; лія́рник, ка; вилива́ч, ча́.

Отличать, отличить—I) (что от чего) —відрізня́ти, відрізни́ти; (о мног.) —повідрізня́ти що, ко́го від чо́го, ко́го; II) (ставить выше)—відзнача́ти, відзна́чити; (о мног.)—повідзнача́ти ко́го чим, вирізня́ти, ви́різнити ко́го з-помі́ж ко́го (Відзнача́ється своі́м спі́вом з-помі́ж усі́х).

Отличаться, отличиться—I) (различаться)—відрізня́тися, відрізни́тися від ко́го, від чо́го чим, різни́тися, порізни́тися від ко́го, від чо́го чим, у чо́му; II) (выделяться)—відзнача́тися, відзна́чуватися, відзна́читися чим від чо́го.

Отличение—I) відрі́знення, ння; відрі́знювання, ння; II) відзна́чення, ння.

Отличие—I) (различие)—відміна, ни; різни́ця, ці; відзна́ка, ки від чо́го, від ко́го. **Знак отличия**—відзна́ка, ки. **С отличием**—служи́ти з відзна́кою.

Отличительность — відмі́нність, ности; відмі́тність, ности; рі́зність, ности; прикме́тність, ности. **Отличительный**—відмі́нний, відмі́тний. **Отличительный признак**—відмі́на, ни; відмі́нна озна́ка. **Отличительно**—відмі́нно, відмі́тно від чо́го.

Отличный—I) (разный) — відмі́нний, відмі́тний від чо́го чим, опрі́чний від чо́го; II) (превосходный)—чудо́вий, ду́же га́рний, прега́рний. **Отличные дарования**—чудо́ві зда́тності, зді́бності. **Отлично**—I) (от чего)—відмі́нно, відмі́тно від чо́го; II) (превосходно)—чудо́во, чуде́сно, ду́же га́рно. **Отлично сделано**—чудо́во зро́блено, ду́же га́рно.

Отлогость—поло́жистість, тости; поло́гість, гости; зго́ристість, тости; спа́дистість, тости. **Отлогий**—поло́гий, поло́жистий, спа́дистий, похи́лий, схи́листий, поко́тистий. **Отлого**—спа́дисто, поло́го, спускова́то, спу́ском.

Отложной—(отложной воротник) —вило́жистий, викла́дчастий, відко́тистий, викладни́й ко́мір.

Отломок—відла́мок, мка; відло́мок, мка; зла́мок, мка; ула́мок, мка; окру́шина, ни.

Отлучаться, отлучиться—I) (от чего)—відлуча́тися, відлучи́тися від чо́го, від ко́го, вилуча́тися, ви́лучитися з чо́го, з ко́го; (на короткое время)—відвихну́тися, відверта́тися, відверну́тися (Не вспі́ла відвихну́тися від пе́чи, як уже́ крик піднявсь, що лі́ну́юся).

Отлынивание—відми́кування від чо́го, огина́ння (Повсякча́сне огина́ння бі́ля робо́ти).

Отмаливание—відмо́люваннія, ння.

Отмалчиваться, отмолчаться—відмо́вчуватися, відмовча́тися, змо́вчувати, змовча́ти (Що не кажи́, а він за́вжди відмо́вчується).

Отмахиваться, отмахнуться от чего—обма́хуватися, обмаха́тися, обмахну́тися, обго́нитися, обігна́тися від чо́го (Обма́хувався, обороня́вся рука́ми й нога́ми).

Отмачивание—відмо́чування, ння.

Отмежевание—відмежува́ння, ння; відмежо́вування, ння.

Отмежевывать,-ся; отмежевать,-ся—відмежо́вувати, відмежо́вуватися, відмежува́ти, відмежува́тися (Відмежува́вся від грома́дської пра́ці. Відмежува́в своє́ по́ле від обче́ського).

Отмена—I) касува́ння, ння; скасо́вування, ння; анулюва́ння, ння. **Отмена приказания**—скасува́ння нака́зу; II) відмі́на, ни; різни́ця, ці.

Отменимость—скасо́вність, ности; зне́сність, ности. **Отменимый**—скасо́ваний, зне́сний. **Отменительный**—касува́льний. **Отменно**—I) відмі́нно, відмі́тно; II) ви́борно. **Отменно хорошо**—ду́же га́рно.

Отменять, отменить—касува́ти, скасо́вувати, скасува́ти, анулюва́ти. **Отмененный**—скасо́ваний, зне́сений, анульо́ваний.

Отмеривание—відмі́рювання, ння.

Отмета, отметка—I) (оконч.)—зазна́чення, ння; відзна́чення, ння; заноту́вання, ння; II) за́значка, чки; прикме́та, ти; знак, ку; призна́ка, ки; по́мітка, ки (По цій прикме́ті його́ скрізь пізна́ють).

Отметный—I) відкидни́й, відки́нутий; II) (отборный)—добі́рний, ви́борний (Добі́рний крам); III) (отчетный)—відзначни́й (Відзначна́ вистава).

Отмечание—зазна́чення, ння; відзна́чення, ння; нотува́ння, ння; занотовування, ння; значі́ння, ння.

Отмокание—відмока́ння, ння; відкиса́ння, ння.

Отмораживание—відморо́жування, ння.

Отмораживать,-ся; отморозить,-ся — відморо́жувати, ся; відморо́зити, ся. **Отмороженный**—відморо́жений.

Отмучивание — I) (хим.)—встоювання, ння; II) відму́лювання, ння; сортува́ння, ння.

Отмщать, от(о)мстить—мсти́тися, помсти́тися на ко́му, над ким, відомща́ти, відомсти́ти кому́ за що.

Отмывание—відмива́ння, ння; відпира́ння, ння.

Отмывки—змили́ни, ин; зми́лки, ків.

Отмыкание—відмика́ння, ння.

Отмычка—відмика́чка, чки; відмика́лка, лки.

Отмяклость—зм'я́клість, лости.

Отнекивание—відмовля́ння, ння; відмага́ння, ння; огина́ння, ння.

Отнекиваться, отнекаться — відмовля́тися, відмо́витися, відмага́тися, відмогти́ся від чо́го.

Отнимание—I) відніма́ння, ння; відійма́ння, ння; відбира́ння, ння; II) (ребенка от груди) — відлуча́ння, ння; III) (хирург.)—відрі́зування, ння.

Отнимать, отнять—відніма́ти, відійма́ти відня́ти, відбира́ти, відібра́ти, загра-

бувати, видерти. **Отнимать ребенка от груди**—відлучувати, відлучати дитину. **Отняло язык у кого**—відібрало (замкнуло) мову (річ) кому.

Относительный — відносний, стосунковий, розмірний; (у с л о в н ы й)—умовний. **Относительный вес** — відносна, стосункова вага. **Относительное местоимение**—стосунковий займенник. **Теория относительности**—теорія відносности. **Относительно**—відносно, розмірно, стосунково. **Относительно кого, чего**—проти, супроти кого, чого, щодо кого, що-до чого.

Относиться, отнестись—I) відноситися, віднестися; II) (м а т е м.)—стосуватися, бути супроти. **Не к тебе относится** —не до тебе річ. **Относящийся к чему** —належний до чого. **Относиться к кому, чему**—ставитися, поставитися до кого, до чого. **Относиться к кому, чему с уважением**—шанувати, пошанувати лист, ста. **Не имеющий отношения к кому** — кривдити кого. **Относиться враждебно**—ворогувати на кого, проти кого (В о н и н а т е б е в о р о г у ю т ь, а я б у д у ї м в о р о г з а к л я т и й. П о л ь щ а в о р о г у є п р о т и Н і м е ч ч и н и).

Отношение—I) (к к о м у, ч е м у)—відносини, ин; стосунок, нку; відношення, ння; ставлення, ння до кого, до чого; (к а н ц.) — завідомлення, ння; лист, ста. **Не имеющий отношения к делу**—сторонній, непричетний. **В отношении кого, чего, по отношению к кому, чему**—що-до кого, що-до чого, відносно кого, чого, проти, супроти чого. **Во всех отношениях**—з кожного погляду, всіма сторонами, кругом.

Отныне (н а р.)—відніні, відтепер, відсьогодні.

Отнюдь, отнюдь не (н а р.)—ні в якому разі, в жадному разі, ніяким чином, жадним способом, жадною мірою, ані трохи, аж ніяк.

Отовсюду—(з)відусіль, (з)відусіля, (з)відусюди, відсюди, з усіх усюдів.

Отож(д)ествление—ототожнювання, ння, ототожнення, ння.

Отозвание—відкликання, ння.

Отопление, отопка—опал, лу; опалення, ння; отопка, пки; (т о п л и в о)—паливо, ва. **Паровое отопление**—парове опалення, паровий опал.

Оторванность—відірваність, ности.

Оторопелость—торопленість, ности; сторопілість, лости; ступанілість, лости. **Оторопелый**—торопле́ний, сторопілий, ступанілий, отетерілий.

Оторопеть—сторопіти, оторопіти, сторопитися, ступаніти, отетеріти (О т е т е р і в з о с т р а х у).

Оторопь—остра́х, ху.

Отощалость—охлялість, лости; захлялість, лости.

Отпаривание—відпарювання, ння.

Отпарировать (у д а р)—відбивати, відбити; (в р а з г о в о р е)—відкоша давати, дати кому.

Отпарывание—відпарювання, ння.

Отпечатание, отпечатка—надрукування, ння; видрукування, ння.

Отпечаток—відбиток, тка; витиск, ска; відтиск, ска; знак, ку.

Отпечатывание (в т и п о г р а ф и и)— друкування, ння; (с л е д о в ч е г о)— випечатування, ння; відбивання, ння.

Отпечатывать, отпечатать — друкувати, видрукувати, надрукувати, відбивати, відбити.

Отпечатываться, отпечататься (в т и п о г р а ф и и) — друкуватися, видрукуватися, надрукуватися; (о с л е д а х)— випечатуватися, випечататися, відбиватися, відбитися (С л і д в и п е ч а т а в с я н а с н і г у).

Отпиливание—відпилювання, ння; надпилювання, ння.

Оплата—відплата, ти; віддяка, ки. **Отплатный**—відплатний.

Отплатчик,-чиця—відплатник, ка; ниця, ці.

Отплачивание—відплачування, ння; віддячування ння.

Отплывание—відпливання, ння; відчалювання ння.

Отплывать, отплыть—відпливати, відплисти, відпливти.

Отплытие—відплиття, ття.

Отполировать (д е р е в о) — вилощити, налощити, вишліхтувати; (м е т а л л) —вияснити.

Отпотелый—спітнілий, відвологий.

Отправитель,-ница—посилач, ча; посилачка, чки; посильник, ка; посильниця, ці.

Отправка—виряджання, ння; відряджання, ння; виправляння, ння; посилання, ння (В и р я д ж а н н я в д о р о г у).

Отправление (п и с е м)—відсилання, ння (листів); (к о г о)—від'їзд, ду; рушання, ння. **Отправление поезда**—від'їзд поїзда. **Точка отправления**—вихідна (відпровідна) точка, вихідний пункт.

Отправлять, отправить — I) виряджати, вирядити, відряджати, відрядити, виправляти, виправити, відсилати, відіслати. **Отправленный**—виряджений, відряджений, виправлений, посланий.

Отправляться, отправиться—виряджати-

ся, ви́рядитися, відряджа́тися, відря́ди́тися; (двигаться)—руша́ти, ру́шити, вируша́ти, ви́рушити, подава́тися, пода́тися.

Отпраздновать—відсвяткува́ти, відбу́ти свя́то.

Отпрыск—па́гін, гону; па́ріст, росту; паро́сток, стка.

Отпрягание—відпряга́ння, ння; випряга́ння, ння.

Отпуск—I) (для служащих)—ві́дпустка, стки; ві́дпуст, сту. **Получить отпуск**—здобу́ти ві́дпустку; (товаров) —відпрова́дження, ння; ви́віз, возу.

Отпускать, отпустить—I) пуска́ти, пусти́ти, відпуска́ти, відпусти́ти, повідпуска́ти кого́ куди́, звідки; (отправлять)—відряджа́ти, відряди́ти кого́; II) дава́ти, да́ти, видава́ти, ви́дати, відважува́ти, відва́жити кому́ що. **Отпустить тормоз**—розгальмува́ти.

Отпускной — відпускни́й, відзвольни́й. **Отпускной билет**—відзвольни́й біле́т, біле́т на ві́дзвіл, ві́дпустка.

Отрабатывание, отработание, отработка—відро́блювання, ння; (сов.)—відро́блення, ння; відбува́ння, ння; відбуття́, ття́.

Отрабатывать, отработать — відробля́ти, відро́блювати, відроби́ти. **Отработанные части в машине**—спрацьо́вані части́ни. **Отработанный пар**—м'я́та па́ра. **Отработанная вода**—зужитко́вана вода́.

Отрава—отру́та, ти; труті́зна, ни; труті́на́, ни́.

Отрада—відра́дість, дости; відра́дощі, щів; відра́да, ди; утіха, хи. **Отрадный**—відра́дісний, відра́дний, втішний.

Отражаемость—відби́ваність, ности. **Отражаемый**—відби́ваний.

Отражатель—відби́вач, ча. **Отражательный**—відбивни́й.

Отражать, отразить—відбива́ти, відби́ти, відпира́ти, відпе́рти. **Отразить доводы** —зби́ти до́води; (о свете)—відсві́чувати, відсвіти́ти; (о звуке)—відгу́кувати, відгукну́ти, віддава́ти, відда́ти.

Отражаться, отразиться — відбива́тися, бу́ти відби́тим, відпира́тися, бу́ти відпе́ртим; (о звуке)—відгу́куватися, відгукну́тися. **Отражаться эхом от чего-либо**—відбива́тися луно́ю від чо́го, би́тися луно́ю в що.

Отражающий—відби́тий.

Отражение—відбива́ння, ння; відпира́ння, ння; (сов.)—відбиття́, ття; відсіч, чи. **Отражение света**—відби́вок, вку; відсвіт, ту; відблиск, ску.

Отрасль—I) па́рость, рости (ж. р.); па́рост, росту (м. р.); II) (горной цепи)—ві́тка, тки; відгі́р'я, р'я; III) па́рость, сти; га́лузь, зи; діля́нка, ки. **Отрасль производства**—га́лузь виробни́цтва.

Отрез—відрі́з, зу; відти́н, ну; перері́з, зу. **Отказать на отрез**—рішу́чо (цілко́м) відмо́вити.

Отрезвлять, отрезвить—твере́зити, витвере́жувати, ви́тверезити.

Отрезвляющий — твере́зючий, тверезли́вий.

Отрезок—урі́зок, зка; обрі́зок, зка; відти́нок, нка. **Отрезной**—I) відрізни́й, обрізни́й; II) відрі́заний, відтя́тий.

Отрекаться, отречься (от кого, от чего)—зріка́тися, зректи́ся кого́, чого́, відріка́тися, відректи́ся кого́, чого́ й від ко́го, від чо́го (Зректися поса́ди. Відректи́ся від сло́ва).

Отрекомендовать,-ся — відрекомендува́ти, ся.

Отретироваться—відійти́.

Отречение—зре́чення, ння чого́; відре́чення, ння; відцура́ння, ння від чо́го.

Отрешаемость — відлу́чуваність, ности; відді́люваність, ности. **Отрешимый**—відлу́чний, відставни́й.

Отрицание—I) запере́чування, ння; запере́чення, ння; відкида́ння, ння. **Отрицательный**—I) запере́чний, запере́чливий, відмо́вний; II) (мат.)—від'є́мний, негати́вний. **Отрицательная величина**—від'є́мна величина́. **Отрицательное электричество**—від'є́мна електри́чність. **Отрицательно** — запере́чно, запере́чливо, негати́вно.

Отрицать что—запере́чувати, відкида́ти що. **Отрицаемый**—запере́чуваний.

Отродясь—зро́ду, зро́ду-ві́ку.

Отрочество—хлоп'я́цтво, цтва; вік хлоп'я́чий, підпарубо́чий. **Отроческий** — хлоп'я́чий, підпарубо́чий.

Отруби—ви́сівки, вок; усі́вки, вок; гри́с, су.

Отрубной, отрубный—відрубни́й, нарі́зний. **Отрубной участок** — відрубни́й уча́сток, ві́друб, бу.

Отрывной—відривни́й, уривни́й.

Отрывок—I) (оторванная часть от чего-либо)—обри́вок, ка; ури́вок, вка; II) (сочинения)—ури́вок, вка. **Отрывками**—ури́вками, уривце́м.

Отрывочный—відри́вчастий, ури́вчастий, уривко́вий, ури́ваний. **Отрывочные сведения**—ури́вчасті (ури́вані) відо́мості.

Отряд—загі́н, ну.

Отряхивание—обтру́шування, ння; обтрі́пування, ння; стру́шування, ння.

Отряхивать,-ся; отряхнуть,-ся—обтру́шувати, ся; обтруси́ти, ся; обтрі́пувати,

ся; обтріпати, ся. **Отряхнутый**—обтрушений.

Отсалютовать—я́су віддати кому, відсалютувати.

Отсекать, отсечь—відсікати, відтинати, відсікти, відтяти, відітнути кому що (Відтяв пальці сокирою). **Отсечь путь кому**—заступити, переступити кому дорогу.

Отскабливание—зскрібання, ння; зскромаджування, ння; вискрібання, ння.

Отслуга—відслуга, ги.

Отслуживание — відслужування, ння; відслуговування, ння.

Отслуживать, отслужить—I) відслужувати, відслужити, вислужувати, вислужити, відбувати, відбути, вибувати, вибути (Вибув два роки в наймах). **Отслуживать прогульные дни**—набувати, набути.

Отсоветывание — відраджування, ння; відраювання, ння; розраджування, ння; розраювання, ння.

Отсрочивание—I) відкладання, ння; відкладення, ння; відсунення, ння; II) (юрид.)—відрочування, ння; відрочення, ння.

Отсрочивать, отсрочить—відкладати, відкласти, відсувати, відсунути (Засідання відкладено до вівтірка). **Отсроченный**—відкладений, відсунутий.

Отсрочка—відклад, ду; (проволочка)—угайка, ки; загайка, ки.

Отставка—відставка, ки; димісія, її. **Находящийся в отставке, отставной**—відстановлений, пенсіонований.

Отстаивание—I) (жидкости)—устоювання, ння; відмучування, ння; II) обстоювання, ння; обставання, ння кого, чого, за кого, за що й за ким, за чим (Обстоювання своїх інтересів).

Отсталость — відсталість, лости; застаність, лости. **Отсталый**—I) відсталий, зосталий; II) відсталий, відлиплий (Відстала культура).

Отстой—гуща, щі; фус, су.

Отстойный—устояний.

Отстоящий—відлеглий, відданий від чого.

Отстрадать — відстраждати, відтерпіти, витерпіти муку.

Отстраивание—відбудовування, ння; відбудування, ння.

Отстранение кого—відсторонення, ння; відсування, ння; усування, ння. **Отстранение от должности**—усування, усунення з посади, відстановлення, відставлення.

Отстранять, отстранить — відстороняти, відсторонити, відсувати, відсунути, усувати, усунути; (отводить)—відхиляти, відхилити, відводити, відвести. **Отстранить свидетелей** (юрид.) —усунути свідків. **Отстраненный**—відсторонений, відсунений, відсунутий, усунений, усунутий, відхилений, відведений.

Отступное—відчіпне, ого; уступне, ого; відступне, ого.

Осуждение—відсудження, ння.

Отсутствие—I) відсутність, ности; неприсутність, ности; II) (недостача) —брак, ку; нестача, чі. **За отсутствием времени**—через брак часу.

Отсутствовать—не бути присутнім, бути відсутнім.

Отсылание—відсилання, ння; (оконч.) —відіслання, ння.

Отсылать, отослать—відсилати, відіслати, відпроваджувати, відпровадити, відряджати, відрядити кого, що. **Отсылать обратно**—завертати, завернути. **Отосланный**—відісланий, відряджений. **Отосланный обратно**—завернений.

Отсырелость—відвологлість, лости; відволоження, ння. **Отсырелый**—відвологий, відвоглий, відлеглий.

Отсырение—відволоження, ння; відвільження, ння; відвологнення, ння.

Отсыреть — відвологнути, відлигнути, відвільжати, відволожитися, звогчіти.

Отсыхание—відсихання, ння; усихання, ння.

Отсыхать, отсохнуть—відсихати, відсохнути, усихати, усохнути. **Отсохший**—відсохлий (Відсохла гілка. Відсохлий стовбур).

Отсюда—I) (з)відци, (з)відси, (з)відціль, (з)відсіль, (з)відціля, (з)відсіля; II) з цього (місця).

Отталина, отталь—таловина, ни; тал, лу.

Отталкивание — відпихання, ння; відштовхування, ння; відтручування, ння кого, чого від кого, від чого.

Отталкивать, оттолкать, оттолкнуть—відштовхувати, відштовхнути, відпихати, відпіхнути, відтручувати, відтрутити.

Отталкивающий (противный) — відразливий, відворотний, огидливий.

Оттачивание—вигострювання, ння; виточування, ння; відгострювання, ння.

Оттачивать, отточить (нож)—вигострювати, гострити, вигострити, виточувати, виточити. **Отточенный**—I) наточений, (на)гостренний, вигостренний, виточений.

Оттенок—I) відтінок, нка; сутінок, нку; відтінь, ни; II) (небольшое различие)—відтінок, сутінок.

Оттепель—відлига, ги; відволо́га, ги; відволож, жи.

Оттирание—I) (о пятне)—витира́ння, ння; II) (кого-либо)—відтира́ння, ння.

Оттиск—I) відби́ток, тка; ви́тиск, ску.

Оттискивание—відтиска́ння, ння; відбива́ння, ння; друкува́ння, ння.

Оттого—того́, тому́, тим, че́рез те. **Оттого-то**—ти́м-то. **Оттого что**—того́, тому́, тим; че́рез те, що (Не прийшо́в тому́, що нема́в змо́ги).

Отторжение—відірва́ння, ння; відчаха́ння, ння.

Оттуда, оттудова—I) відті́ль, відтіля́, звідті́ль, звідтіля́, (з)відти, (з)відтам: II) (с тех пор)—з того́ ча́су, з то́ї пори́, відто́ді.

Оттушовывание — відтушо́вування, ння; відті́нювання, ння.

Оттушовывать, оттушевать — відтушо́вувати, відтушува́ти, відті́нювати, відтіня́ти, відтіни́ти.

Отупеть—о(с)тупі́ти; (о мног.)—потупі́ти.

Отход—I) відхі́д, хо́ду (Відхі́д по́їзда); ві́дступ, пу (На відхо́ді сказа́в пра́вду).

Отходить, отойти—I) відхо́дити, відходжа́ти, віді́йти, відступа́тися, відступи́тися, відступи́ти від чо́го. **О поезде, почте**—іти́, піти́; II) (оставлять место)—відхо́дити, віді́йти від ко́го; III) (умирать)—відхо́дити, віді́йти, кона́ти, скона́ти. **Отходящий**—що відхо́дить, відхо́жий. **Отходящий поезд**—по́їзд, що відходить; відхо́жий по́їзд.

Отходчивый — відхі́дливий (Він хоч серди́тий, та відхі́дливий).

Отхожий, отхожие промыслы—заробі́тки, ок.

Отцепление, отцепка — відчі́плювання, ння; відче́плення, ння.

Отцеплять, отцепить—відчі́плювати, відчепля́ти, відчепи́ти що від чо́го, від ко́го. **Отцепленный**—відче́плений.

Отцовский — батькі́вський, оте́цький (Хата це ще батькі́вська. Оте́цький син). **По-отцовски**—по-батькі́вському, по-оте́цькому.

Отчал, отчаливание, отчалка—відча́л, лу; відча́лювання, ння.

Отчаливать,-ся; отчалить,-ся—відча́лювати, ся; відча́лити, ся від чо́го.

Отчасти—поча́сти, поде́куди, потро́ху, части́ною.

Отчаяние—ро́зпач, чу; розпу́ка, ки; від(ол)ча́й, а́ю: безнаді́я, ї. **Прихолить, прийти в отчаяние**—впада́ти, впа́сти в ро́зпач, в розпу́ку, в безнадію (Пливе́ безнаді́я, і сти́ха хли́пає сум).

Отчаянность—I) розпа́чливість, вости; безнаді́йність, ности; II) шале́ність, ности; одчайду́шність, ности. **Отчаянный**—I) (полный отчаяния)—розпа́чливий, розпу́чливий, безнаді́йний, очайду́шний. II) **Отчаянный поступок**—очайду́шний учи́нок. **Очутиться в отчаянном положении**—опини́тися в безнаді́йному стано́вищі. **Отчаянно**—очайду́шно, запе́кло, шале́но, несамови́то, безнаді́йно.

Отчего—чого́, чому́, чом, через що, через ві́що. **Отчего-то**—чого́сь, чому́сь, через що́сь, через ві́щось.

Отчество—прі́звище, ща. **По отчеству**—по-ба́тькові.

Отчет—зві́т, ту; звідо́млення, ння про (за) що; справо́здання, ння про що, з чо́го. **Давать, дать отчет перед кем, кому о чем**—дава́ти, да́ти звіт (звідо́млення) кому́, пе́ред ким, про що́, з чо́го. **Денежный отчет**—звідо́млення (справо́здання), ння; грошо́ві раху́нки.

Отчетливость—вира́зність, ности; вира́зливість, вости. **Отчетливый**—вира́зний, вира́зливий, чітки́й. **Отчетливо**—вира́зно, вира́зливо, чі́тко, докла́дно.

Отчетность—I) звідо́мність, ности; зві́тність, ности; (денежная)—раху́нки, ків; II) відповіда́льність, ности. **Отчетный**—звідо́мний, зві́тний, рахунко́вий, відповіда́льний.

Отчисление—відрахо́вування, ння; відчи́слення, ння; (удерживание)—вивертання, ння; (сов.)—відрахування, ння.

Отчислять, отчислить—I) відрахо́вувати, відрахува́ти; (удерживать) — виверта́ти, ви́вернути; II) (кого, куда)—перево́дити, переве́сти, відряджа́ти, відряди́ти кого́ куди́, від чо́го. **Отчисленный**—I) відрахо́ваний, ви́вернутий; II) переве́дений, відря́джений.

Отчитываться, отчитаться (перед кем) дава́ти, да́ти, склада́ти, скла́сти звіт кому́, пе́ред ким.

Отчуждаемость—відчу́жуваність, ности.

Отчуждать, отчуждить—I) (кого, что, от кого)—відчу́жувати, відчужа́ти, відчужи́ти, відчужени́ти. **Отчужденный от людей**—відчу́жений від люде́й, відлю́дний; II) (об имуществе)—відчу́жувати, відчужа́ти, відчужи́ти, ви́власнювати, ви́власнити. **Полоса отчуждения**—сму́га відчу́ження.

Отчуждаться, отчуждиться от кого, чего—відчу́жуватися, відчужа́тися, відчужи́тися, відчуже́нити, ся від ко́го, від чо́го; цура́тися, відцура́тися (від) ко́го, чо́го.

Отчуждение—I) (от кого, чего)—відчужування, ння; (оконч.)—відчуження, ння від кого, від чого; II) відчужування, ння; вивлащування, ння; вивласнювання, ння.
Отчужденность (от людей)—відлюдність, ности; відлюдкуватість, тости.
Отшарить что—відшукати що.
Отшибной—відшибний.
Отшивать, отшить—I) скінчити шиття, перестати шити; II) (отрабатывать шитьем)—відшивати, відшити; II) (кого оттереть)—відшивати, відшити кого від кого, від чого. **Отшиваться** — відшиватися, відшитися.
Отшучиваться, отшутиться—віджартовуватися, віджартуватися.
Отщелкать кого—I) побити, відлупцювати кого; II) вилаяти, налаяти кого.
Отщепенство—відступництво, цтва; еретицтво, цтва.
От'едание—від'їдання, ння.
От'едать, от'есть—I) (окончить есть) —поїсти, попоїсти, кінчати, скінчити їсти; II) від'їдати, від'їсти (Їж у мене, а в тебе буду від'їдати. Від'їдай за снідання в обід).
От'едаться, от'есться (добреть)—від'їдатися, від'їстися, роз'їдатися, роз'їдатися, роз'їстися.
От'езд—від'їзд, ду; виїзд, ду. **За от'ездом, по случаю от'езда**—з причини від'їзду, виїзду. **К от'езду**—на від'їзд.
От'ездное—від'їздне, ного (Дав від'їзного по карбованцю).
От'ездный—від'їздний.
От'езжающий—від'їжджий; той, хто від'їздить.
От'емлемость—відбираність, ности; відніманість, ности. **От'емлемый**—відбираний, відніманий.
От'емний—виборний, вибраний. **От'емный вор**—очайдушний злодій.
От'явленный — звісний, усім відомий. **От'явленный мошенник, лгун**—непритомрений шахрай, брехун.
Отыскивание—відшукування, ння.
Отягощать, отягчать, отяготить—обтяжати, обтяжити, отягчати, отягчити, обважнювати, обважнити кого.
Отягощение, отягчение—обтяжання, ння; обтяження, ння.
Отяжелеть—I) обважніти, отяжіти, поважчати.
Официальность—офіціяльність, ности.
Официозный—офіціозність, ности. **Официозный**—офіціозний. **Официозно** — офіціозно.
Оформление—оформлення, ння.
Оформливать, оформить—оформлювати, оформити. **Оформленный** — оформлений.
Охаивать, охаять—гудити, обгудити, ганити, зганити кого, що; ганьбу давати, дати кому.
Охапка—I) обхоплювання, ння; II) оберем, му; оберемок, мка; (маленькая)—настрямок, мка (Вніс дохати оберемок соломи).
Охарактеризовать — схарактеризувати. **Охарактеризованный** — схарактеризований.
Охать, охнуть—охкати, охати, охнути.
Охватывать, охватить—I) (обнимать) —обхоплювати, обхопити кого, що, обнімати, обійняти, обняти, (о)повивати, (о)повити. **Истома охватывает**—млості беруть кого, млосно стає кому. **Охватить глазом**—оком (за)сягати, (за)сягнути, зсягнути оком. **Жалость охватывает кого**—сум, туга, жаль понімає, бере, посідає кого. **Охватила зависть кого**—заздрощі вхопили кого, завидки взяли кого (Беруть завидки, що я маю, а ти ні).
Охладевать, охладеть—I) холонути, похолонути, с(о)холонути, за(ви)холонути, захолонути, вихолонути, прохолонути. **Охладевший, охладелый** — охололий, похололий, прохололий, захололий, схолоділий; II) (к чему)—холонути, охоло(ну)ти, прохоло(ну)ти, байдуж(н)іти, збайдуж(н)іти до чого. **Охладевший к чему, к кому**—збайдужнілий, прохололий.
Охладение — охолодіння, ння; охолодження, ння.
Охладитель—прохолодник, ка. **Охладительный**—прохолодний (Прохолодні напої, трунки).
Охлаждать, охолаживать, охолодить, охладить — холодити, охолоджувати, охолодити; (обычно о жидкости и переносно)—остуджувати, остуджати, остудити, студити, простудити; (о помещении)—холодити, вихолоджувати, вихолодити, выстуджувати, вистудити що. **Охлажденный**—охолоджений, вистуджений.
Охлаждение—I) (чего) — охолодження, ння; (состояние) — охолодіння, ння; остуміння, ння; охолода, ди; остуда, ди; II) (к кому, к чему)—збайдужіння до кого, до чого.
Охмелеть—сп'яніти, захмеліти. **Охмелевший**—сп'янілий, захмелілий, підпилий, підпитий.
Охолаживание — охолоджування, ння; остуджування, ння; вихолоджування, ння; вистуджування, ння.
Охолощение—виложення, ння; вичищення, ння; вилегчення, ння.

Охолащивание—викладáння, ння; валашáння, ння.

Охорашивание—чепурíння, ння.

Охота—I) охóта, охóти; хіть, хíти; бажáння, ння. **С охотой**—з охóтою, зáлюбки́, охóчим сéрцем, охóче. **Нет охоты**—не охóта, не бере́ охóта. **Если есть охота**—як охóта; II) полювáння, ння; ловéцтво, цтва; мисли́вство, ства; охóта, ти; лóви, вів.

Охотник—I) (д о ч е г о)—охóчий до чóго, лáсий на що, до чóго, голíнний, квапни́й до чóго, на що; II) ловéць, вця́; мисли́вець, вця; мисли́вий, вого; III) добровóлець, льця; охóчий, ого.

Охотнический—ловéцький, мисли́вський, стрілéцький.

Охотно—зáлюбки́, рáдо, охóче, хíтно, охóчим сéрцем. **Охотнее** — раднíше, рáдше, охóчіше, охітнíше. **Охотнее всего**—найраднíше, найрáдше, найхітнíш.

Охрана—I) охорóна, ни; оборóна, ни. **Охрана младенчества, труда, материнства**—охорóна малéнства, прáці, матери́нства. **Меры охраны**—зáходи до охорóни. **Усиленная охрана** — по(з)більшена охорóна; II) сторóжа, жі; вáрта, рти; чáта, ти.

Охранение—вартувáння, ння; чатувáння, ння; сторожíння, ння.

Охранка—охорóнка, ки.

Охранный—охорóнний, охорóнчий. **Охранная грамота**—охорóнний лист, охорóнна грáмота. **Охранное отделение**—охорóнний вíддíл.

Охранять, охранить—охороня́ти, охорони́ти, оберегáти, берегти́, оберегти́, стерегти́, устерегти́ когó, що від кóго, від чóго. **Охранять порядок**—стерегти́ ладý. **Охранять от опасности**—обезпéчувати. **Охраняемый** — стере́жений, берéжений, пильнóваний.

Охрипло—хри́пко.

Охриплость—хри́пкість, кости; захрíплість, лости; охри́плість, лости.

Охуливать, охулить — гуди́ти, огуди́ти, згуди́ти, спогуди́ти, гани́ти, згани́ти, ганьби́ти, поганьби́ти когó, що; давáти, дáти ганьбý, догáну комý, чомý.

Оценивать, оценить—оцінювати, ціни́ти, оціни́ти, цінувáти, оцінувáти, складáти, склáсти (визначáти, ви́значити) цінý чомý, за що, (ó)суд давáти, дáти чомý. **Оцениваемый**—цінóваний, оцінюваний, таксóваний. **Оцененный**—оцінений, оцінóваний.

Оценка—оцінка чогó; (ó)суд чомý; оцінювання, ння. **Согласно с оценкой** — відповíдно до оцінки. **Оценочный**—цінувáльний. **Оценочная комиссия**—цінувáльна комíсія; комíсія, що оцінює. **Оценщик**—оцíнник, ка; цінувáльник, ка; ціновни́к, кá.

Оцепление—I) обчíплювання, ння; II) обстýплення, ння; отóчення, ння.

Очаг—óгнище, ща; багáття, ття. **Очаг для детей**—дитя́чий зáхисток, тка; притýлок, лку. **Очаг заразы, болезней** —óгнище пóшести, хорóб.

Очарование—о(б)чарувáння, ння; зачарувáння, ння; (ч а р ы)—чáри, чар.

Очаровательность — чарíвність, ности; чарівли́вість, вости. **Очаровательный**—чарівни́й, чарівли́вий, чарівки́й. **Очаровательно**—чарíвно, чарівли́во.

Очаровывать, очаровать—чарувáти, зчарувáти, о(б)чарувáти, о(б)чарóвувати, зачарóвувати, зачарувáти, причарóвувати, причарувáти. **Очарованный**—о(б)чарóваний, зачарóваний, зчарóваний, причарóваний чим, ким, пови́тий у чáри.

Очевидность—очеви́стість, тости; наóчність, ности; очеви́дність, ности. **Очевидный**—очеви́стий, наóчний, очеви́дний, ви́димий. **Очевидно**—(в)очеви́дьки, (в)очеви́дячки, очеви́дно, живови́дячки, наóчно, види́мо, види́ма річ, я́вно.

Очень—дýже, вéльми, си́льне(о), тя́жко, при́кро, крíпко, при́тьма, при́тьмом, багáто, багáцько. **Не очень**—не дýже, не вéльми, не нáдто, не тя́жко, не багáто, не геть.

Очередной—чергóвий, черéжний, рядови́й. **Перейти к очередным делам**—перейти́ до чергóвих справ.

Очередь—I) (м е с т о п о п о р я д к у)—чергá, ги́; чéред, ду. **На очереди**—на чéрзі. **В порядке очереди**—за ря́дом, по-ря́ду чéргý. **В свою очередь**—і сóбі, своéю чéргóю. **Поставить на очередь дело, вопрос**—постáвити на поря́док дéнний спрáву, питáння; II) (х в о с т)—черíдка, дки.

Очерк—I) обчéркнення, ння; обкрéслення, ння; óбрис, су; óбвід, воду; обвéдення, ння; II) (к р а т к. о п и с а н и е)—нáрис, су; нáчерк, ку; III) (к о н т у р)—óбрис, су; зáрис, су; óбвід, воду.

Очерствелость — зачéрствілість, лости; зчéрствілість, лости.

Очистительный — прочи́сний, очисни́й (С п и р т о п р о ч и́ с н и й з а в ó д).

Очищатель, очиститель—очисни́к, кá.

Очищать, очистить—I) (г р я з ь)—о(б)чищáти, о(б)чи́стити, вичи́щувати, вичищáти, ви́чистити когó, що від чóго, з

чо́го; II) (х и м.)—чи́стити, очи́стити, рафінува́ти; III) (о с в о б о ж д а т ь)—спорожня́ти, спорожни́ти, випорожня́ти, ви́порожнити. **Очищать квартиру**—звільня́ти, звільни́ти (по)ме́шкання; IV) (о г р а б и т ь)—обчища́ти, обчи́стити, обира́ти, обібра́ти, обдира́ти, обідра́ти, обде́рти, облу́плювати, облупи́ти. **Очищенный** (х и м.) — чи́щений, рафіно́ваний.

Очный—о́чний. **Очный свидетель**—нао́чний сві́док, дка; самови́дець, дця. **Очная ставка**—зво́ди, дів; зво́дини, ин; звідня́, ні. **Давать, дать очную ставку кому**—ста́вити, поста́вити на о́чі (на́віч) кого́, зво́дити, зве́сти кого́ з ким.

Очутиться—опини́тися, зопини́тися. **Очутиться в безвыходном положении**—опини́тися в безпора́дному ста́ні, в скрутно́му стано́вищі.

Ошеломление (д е й с т в. о к о н ч.) — приголо́мшення, ння; приглу́шення, ння; (д л и т.)—приголо́мшування, ння; приглу́шування, ння. **Ошеломительный**—приголо́мшливий, запа́морочливий, запа́морочний.

Ошельмование—I) ошельмува́ння, ння; II) таврува́ння, ння; зна́чення, ння.

Ошельмовывать, ошельмовать—I) шельмува́ти, ошельмува́ти кого́; II) (н а л а г а т ь к л е й м о)—таврува́ти, потаврува́ти, значи́ти, позначи́ти кого́, що.

Ошибаться, ошибиться—помиля́тися, помили́тися, о(б)миля́тися, о(б)мили́тися. **Ошибаться в ком**—обмиля́тися, обмили́тися на ко́му. **Ошибаться в чем**—помиля́тися, помили́тися на чо́му й чим, хи́бити, схи́бити про́ти чо́го. **Если не ошибаюсь**—коли́ не помиля́юсь. **Ошибиться в расчете**—прогада́ти, обмахну́тися. **Ошибиться в цене**—проціпува́ти.

Ошибка—по́ми́лка, ки; о(б)ми́лка, ки; по́хибка, ки; хи́ба, би. **По ошибке**—у по́ми́лку, поми́лкою, помилко́во.

Ошибочность—помилко́вість, вости; поми́льність, ности; похи́бність, ности; оми́льність, ности. **Ошибочный**—помилко́вий, поми́льний, поми́лешний. **Ошибочно**—помилко́во, по́ми́лкою, поми́лешно, у по́ми́лку; (н е п р а в и л ь н о)—хи́бно, оми́льно, помили́вшись.

Ошлифовывать, ошлифовать—обшлі́х(т)о́вувати, обшлі́х(т)ува́ти, вишлі́х(т)ува́ти, полірува́ти, обполірува́ти, ви́полірувати.

Оштрафовывать, оштрафовать—штрафува́ти, оштрафува́ти.

Оштукатуривать, оштукатурить—тинькува́ти, обтинько́вувати, обтинькува́ти, штукату́рити, обштукату́рити; (о м н о г.) — потинькува́ти, поштукату́рити.

Ощупывание—ма́цання, ння; обма́цування, ння; ла́пання, ння; обла́пування, ння.

Ощупь—по́лап, пу. **Ощупью, на ощупь**—по́лапки, по́лапцем, по́мацки, на(в)по́мацки.

Ощутительность—чутли́вість, вости; ді(о)ткли́вість, вости. **Ощутительный**—чутли́вий, почутки́й, ді(о)ткли́вий. **Ощутимый**—відчу́тний. **Ощутительно**—чутли́во; (б о л ь н о) — дошку́льно.

Ощущать, ощутить—чу́ти, почува́ти, чува́ти, почу́ти, почу́тити, відчува́ти, відчу́ти. **Ощущаемый**—відчу́ваний, що чу́ють, відчува́ють. **Ощущенный**—почу́тий, відчу́тий.

Ощущение—відчуття́, ття́; відчува́ння, ння. **Ощущение вкуса**—по́смак, ку.

П

Пагуба—I) (г и б е л ь)—згу́ба, би; загу́ба, би; погу́ба, би; поги́біль, бели; заги́н, ну; па́губа, би; II) (у т р а т а)—згу́ба, би; загу́ба, би; утра́та, ти; стра́та, ти.

Пагубник—згу́бник, ка; згу́бця, ці; загу́ба, би (о б щ. р.). **Пагубница**—згу́бниця, ці. **Пагубный**—згу́бний, заги́бний, згу́бливий.

Падаль (д о х л я т и н а)—па́дло, ла; па́длина, ни; сте́рво, ва.

Падать, пасть—I) па́дати, впа́сти, упада́ти, упа́сти, спада́ти, спа́сти, вали́тися, повали́тися. **Падать в обморок**—зомліва́ти, зомлі́ти. **Падать духом**—в ту́гу вдава́тися, жури́тися. **Пасть в бою**—поля́гти́, лягти́ голово́ю. **Уровень падает**—рі́вень ни́зиться, зни́жується. **Цены падают**—ці́ни спада́ють, зни́жуются. **Пасть** (о т р а з и т ь с я н а к о м)—окоши́тися, покоши́тися на ко́му, скла́стися на ко́му (Х а й в о н о́ н а т о б і́ о к о ш и́ т ь с я). **Падающая звезда**—паду́ча зоря́; II) упада́ти, підупада́ти, занепада́ти, підупа́сти.

Падеж—I) (г р а м.)—відмі́нок, нка; II) (ч е г о)—упа́док, дку; упа́д, ду; дох, ху; ви́здих, ху; по́шесть, шести на що. **Падежный** (г р а м.)—відмі́нковий. **Падежные окончания**—відмі́нкові закі́нчення, ння.

Падение—I) па́дання, ння; спада́ння, ння; опада́ння, ння; паді́ння, ння; спа́д, ду; о́пад, ду; упа́д, ду; упа́док,

дку. **Линия падения**—спадова лінія, лінія спаду. **Падение цен**—зниження (спад) цін. **Падение занавеси**—спущення заслони; II) (у п а д о к)—занепад, ду; підупад, ду; упад, ду.

Падкий (н а ч т о, к ч е м у)—ласий до чого, на що, квапний, сквапний, квапливий, швидкий до чого, голінний до чого.

Падучий—падучий, ого. **Падучая болезнь**—чорна неміч, мочи; чорна хорість, рости; падуча, чої.

Падчерица—пасербиця, ці.

Падший—упалий. **Падший человек** — зледащіла, пропаща людина.

Пай—пай, паю. **На паях**—паєвий, пайовий. **Товарищество на паях**—пайове товариство. **Паек**—пайка. **Продовольственный паек**—харчова пайка. **Паевой**—паєвий, пайовий (П а й о в и й к а п і т а л). **Пайщик**—I) (в л а д е л е ц п а я)—пайовик, ка; II) (у ч а с т н и к)—пайовик, ка; спільник, ка.

Паз—жолоб, ба; жолобок, бка; рівчачок, чка; (в к а д к а х)—утори, ів. **Пазный**—жолобковий, буртовий.

Пакгауз—пакгавз, зу; комора, ри. **Пакгаузный**—пакгавзний.

Пакет—пакет, ту; пакунок, нка; (с в е р т о к)—пачка, чки.

Пакля—клоччя, чя; шпакля, лі. **Пакляный, пакольный**—клоччяний, з клоччя.

Паковать,-ся—пакувати, ся.

Пакоститься—поганитися, паскудитися, калятися чим.

Пакость—I) (м е р з о с т ь)—капость, сти; паскудство, ства; паскудність, ности; II) (н е ч и с т о т а)—погань, ни; гидь, ди; негідь, годи. **Пакостник**—мерзотник, ка; паскудник, ка: гидотник, ка. **Пакостный** — капосний, капосливий, пакосний, паскудний, мерзотний. **Пакостно**—капосно, паскудно.

Палата (ч а щ е п а л а т ы, д в о р е ц)—палати, лат; палац, цу. **Казенная палата**—скарбова (фінансова) палата; (п о м е щ е н и е в б о л ь н и ц е)—палата, ти; заля, лі; покій, кою.

Палевый—половий, блідожовтий, ясножовтий.

Палечный—пальцьовий, палешний.

Палисад—палісад, ду; палісада, ди; гострокіл, колу; обгорода, ди; частокіл, колу. **Палисадный**—палісадовий.

Палитра—палета, ти; палітра, ри.

Палить, паливать—I) (ж е ч ь)—палити (П а л и т и с о л о м у); II) (п е ч ь)—пекти. палити (С о н ц е п а л и т ь, п е ч е); III) (с т р е л я т ь)—палити, пальнути, стріляти, стрельнути.

Паллиатив—паліятив, ву. **Паллиативный**—паліятивний.

Палубный—чардачний. **Палубное освещение**—освітлення на чардаку. **Палубное судно**—судно з чардаком.

Пальба—стріляннина, ни; стріляння, ння; стрільба, би.

Пальто—пальто (пальта, пальту, пальтом и т. д.).

Палящий—пекучий, палючий (П е к у ч и й п о г л я д о ч е й).

Памятовать что—пам'ятати, пам'ятувати що.

Память—пам'ять, ти. **Держать в памяти**—мати на пам'яті, держати в голові. **Приходить, прийти в память**—до пам'яти приходити, прийти, опам'ятатися. **Учить на память** (н а и з у с т ь)—учити на пам'ять. **Стерлась память о ком, чем**—згладилася пам'ять про кого, що.

Памятный — пам'ятний, пам'ятливий. **Памятная книжка**—пам'яткова книжка. **Памятливый**—пам'яткий, пам'ятливий, пам'ятущий. **Памятно**—у пам'ятку, утямки, в знаки.

Панама—I) (ш л я п а)—панама, ми; панамський бриль; II) (м о ш е н н и ч е с т в о)—панама, ми.

Панегирик—панегірик, ка.

Паника—паніка, ки; сліпий жах, ху. **Панический** — панічний. **Панический страх**—панічний жах. **Панически**—панічно.

Панорама—панорама, ми.

Панфутуризм—панфутуризм, му.

Папиросник—I) (м у н д ш т у к)—цигарник, ка; цигарниця, ці; цигарочник, ка; II) (р а б о ч и й)—цигарник, ка; цигарочник, ка. **Папиросный**—цигарковий, цигарочний. **Папиросная бумага**—цигарковий папір, перу; папірок, рку; папірка, ки.

Папка—картон, ну; тектура, ри.

Пар—I) пара, ри; дух, ху; (в б а н е)—пара. **Выделять пар**—парувати. **Превращение в пары**—обертання в пару.

Параграф—параграф, фу; артикул, ла.

Парадокс—парадокс, ксу. **Парадоксальный**—парадоксальний. **Парадоксально**—парадоксально.

Паразитизм—паразитизм, му; чужоїдство, ства.

Паралич—параліч, чу; паралік, ку; родимець, мця; грець, ця.

Параллелизм—паралелізм, му; рівнобіжність, ности.

Параллелограмм — паралелограм, ма; рівнобіжник, ка.

Параллель—I) (г е о м., г е о г р.)—паралеля, лі; рівнолежник, ка; рівнобіжник, ка; II) (с р а в н е н и е)—паралеля, лі; порівнання, ння. **Параллельный**

—паралéльний, рівнобíжний. **Парал лельно**—паралéльно, рівнобíжно з чим, рівнолéжно з чим.

Пари—заклáд, ду; застáва, ви. **Держать пари**—бúтися, йтú в заклáд, заклáдатись.

Парикмахер—голя́р, рá; цилю́рник, ка; стрижíй, ія́; парикмáхер, ра; перукáр, ря́.

Парильня—парня́, ні.

Паритет—паритéт, ту; рíвність, ности. **Паритетный** — паритéтний, рíвний, однáковий.

Пáрить, паровáть—I) (подбирать парами)—парувáти, спарувáти, до пáри парувáти; II) (случать животных)—парувáти, спарувáти когó з ким. **Парить** (паром) — пáрити, шпáрити, обшпáрити; (в бане)—пáрити когó; (сечь розгами)—пáрити, парлá давáти комý. **Парит** (безл.)—пáрить, парнóта.

Парить (о птицах, мыслях)—буя́ти, ширя́ти (Орéл ширя́є за хмáрами. Буя́ли в нéбі крúлами орлúці); (витать)—витáти в чóму, захóдити, занóситися в хмáри, вúсоко думкáми літáти.

Парк—I) парк, ку; гай, ю; II) парк вагонóвий.

Паркет—паркéт, ту; тафльóвана підлóга, ги. **Паркетный**—паркéтний, тафльóваний.

Парком—паркóм, му.

Парламентаризм—парламентарúзм, му.

Парной—тéплий, свíжий. **Парное молоко** —сиродíйне, тéпле молокó.

Парный—(составляющий пару) —парúстий, пáрний, до пáри.

Паровоз—паротя́г, га; паровíз, вóза. **Паровозный**—паротя́говий, паровúчний, паровóзовий (Паротя́говий казáн. Паровúчне вýгілля). **Пар. парк**—паротя́говий парк. **Паровозосутки**—паротягодобá. **Паровозостроение**—будувáння паротя́гів.

Пароль (воен.)—парóль, лю; гáсло, ла; слóво, ва. **Парольный**—парóльний, гасловúй.

Парообразование — паротвóрення, ння; паротворíння, ння. **Пароперегреватель** (техн.)—пароперегрíйник, ка. **Пароизмерительный**—паромíрний (прúлад). **Парораспределение** — паропóділ, лу. **Паропровод**—паропровíд, вóду. **Пароглушитель**—пароглýшник, ка. **Парораспределитель** — паропóдільник, ка. **Пароотводный**—паровідвіднúй.

Пароход—паропла́в, ва; пароxíд, хóду. **Пароходный** — паропла́вний, пароxíдний.

Пароходство—пароплавбá, бú; паропла́вство, ства.

Партер—пáртер, ру.

Партстроительство — партбудівнúцтво, цтва.

Парусник—I) вітрúльник, ка; пáрусник, ка. **Парусность**—вітрúльність, ности; пáрусність, ности. **Парусный**—вітрúльний, пáрусний. **Парусное судно**—суднó під вітрúлами.

Парши—пáрхи, ів; пáрші, ів; шóлуді, ів. **Покрыться паршами**—запаршúвіти, зашолудúвіти.

Паршиветь—паршúвіти, шолудúвіти.

Паршивец—пархáч, чá; пáрх, ха; паршúвець, вця.

Паршивый—паршúвий, пархáтий, шолудúвий, мúршавий.

Пасмуреть—хмарúтися, хмýритися, захмáрюватися, нахмáрювати.

Пасмурность—хмáрність, ности; хмýрість, рости; тьм'я́ність, ности; пáхмурність, ности. **Пасмурный** — хмáрний, тьм'я́ний, пáхмурний. **Пасмурно** —хмáрно, хмýрно, тьм'я́но, пáхмурно.

Паспорт—пáшпорт, та; білéт, та; пóсвідка, ки; кáртка, ки. **Паспортный**—пáшпортний; пашпортóвий. **Паспортная книжка**—пáшпортна кнúжка.

Пассажир—пасажúр, ра; подорóжній, я, є. **Пассажирный, пассажирский**—пасажúрний, пасажúрський (Пасажúрний пóїзд).

Пассив (ком.)—пасúв, ву; боргú, íв.

Пассивность—пасúвність, ности.

Пасть—пáща, щі; пáщека, ки.

Патент—патéнт, ту; диплóм, му, ма. **Патентный**—патéнтний, патентóвий. **Патентование**—патентувáння, ння. **Патентованный**—патентóваний.

Патология — патолóгія, гії. **Патологический**—патологíчний. **Патологически**—патологíчно.

Патриот, патриотка—патріóт, та; патріóтка, ки.

Патриотизм—патріотúзм, му.

Патрулирование—патрулювáння, ння; чатувáння, ння.

Патрулировать—патрулювáти, бýти на обхóді, на дозóрі, чатувáти.

Патруль—патрýль, ля; обхíд, хóду; дозíр, зóру. **Патрульный**—патрýльний, чатовúй.

Пауза—пáвза, зи; перéрва, ви; перепúнка, ки; зупúнка, ки.

Пауперизм—павперúзм, му.

Пахнуть, пахивать—пáхнути, дхнýти, пахтíти, душíти чим; (дурно)—відгóнити, дхнýти, нестú чим (Пáхне бузкóм. Дхнé свíжою фáрбою. Відгóнить ся́женим сúром).

Пахоть—рілля́, ріллі. **Пахотный** (о земле)—о́рний, хліборо́бний.

Пахтанье—I) збива́ння, ння; колоті́ння, ння.

Пахтать, спахтать (масло)—колоти́ти, сколоти́ти.

Пахучесть—за́пашність, ности; паху́чість, чости. **Пахучий**—запашни́й, паху́чий. **Пахуче**—за́пашно, паху́че.

Паче (нар.)—більше, найбільше, ду́жче, гірш, на́дто, особли́во. **Тем паче**—тим па́че, більш то́го.

Пачкаться—паску́дитися, каля́тися, валя́тися, ма́затися чим; (переносно)—паску́дитися, пога́нитися чим, з ким (Я не хо́чу з тобо́ю пога́нитися. Не хо́чу тільки рук паску́дити).

Певец—співак, ка; співа́ка, ки; співе́ць, вця́; співу́н, на́; (о поэте)—співе́ць (Уме́р співе́ць, і стру́ни голосні́ наві́ки заніміли. Здоро́в, співа́че!).

Певучесть—співчість, чости; спів́очість, чости.

Певучий—співни́й, співу́чий, співо́чий.

Певчий—півчий, співак, ка; співа́ка, ки; співа́чка, ки.

Педагог—педаго́г, га. **Педагогический, педагогически**—педагогі́чний, педагогі́чно. **Педагогичный**—педагогі́чний.

Пекарь—пе́кар, ря; хлібопе́ка, ки; хлібопе́к, ка. **Пекарство**—пекарюва́ння, ння. **Пекарский**—пекарськи́й. **Пекарня**—пека́рня, ні.

Пеклеваник—питльо́ваний хліб.

Пение—спів, ву; співи, ів; співа́ння, ння; (петуха)—кукурі́кання, ння; куроспів, ву; (птиц)—щебета́ння, ння.

Пенить, вспенить,-ся—пінити, ся, шумува́ти, збива́ти піну, спінити, ся.

Пенсне—пенсне́ (не склон.).

Пепельница—попільни́ця, ці; попільни́чка, чки.

Пепельный—попеля́стий, попельна́стий, миша́стий.

Первенство—I) пе́ршість, шости; пе́ршенство, ства; II) (преимущество)—перева́га, ги; пе́ред, ду.

Первобытность—пе́рвісність, ности; первобу́тність, ности; первоста́йність, ности. **Первобытный**—пе́рвісний, первобу́тній, первоста́йний. **Первобытный человек**—пе́рвісна люди́на, пра́людина. **Первобытные жители**—тубі́льці, ців. **Первобытно**—пе́рвісно, первобу́тньо, первоста́йно.

Первоначальность—пе́рвісність, ности; первопочатко́вість, вости. **Первоначальный**—пе́рвісний, первітний (перво)початко́вий. **Первоначальное образование**—початко́ва освіта.

Первообраз—первотві́р, тво́ру; первовзі́р, зо́ру. **Первообразный**—первотво́рний, первовзі́рний.

Перга—I) перга́, ги́; медівни́ця, ці.

Перебаллотировать—перебалотува́ти.

Перебивание—перебива́ння, ння; перетина́ння, ння.

Перебивать, перебить—I) перебива́ти, переби́ти, нертина́ти, перетну́ти, перетя́ти; (о мног.)—поперебива́ти, поперетина́ти; II) (избить)—вибива́ти, ви́бити, повибива́ти, повбива́ти, поби́ти, позабива́ти, переби́ти кого́; III) поби́ти, потовкти́, потрощи́ти; (все)—переби́ти, перетовкти́, перетрощи́ти; IV) (мешать что-либо делать)—перебива́ти, переби́ти кому́ що, перебаранча́ти, перешкоджа́ти, заважа́ти кому́ що роби́ти; V) (прерывать)—перебива́ти, перепини́ти кого́.

Перебираться, перебраться—I) перебира́тися, перебра́тися; II) (переправляться)—перебира́тися, перебра́тися, перево́зитися, перевезти́ся. **Перебираться на другую квартиру**—перебира́тися (перебра́тися), перево́зитися (перевезти́ся), переїздити (переїхати) на і́нше приміщення, до і́ншого приміщення.

Переборчивость—вередли́вість, вости; перебі́рливість, вости. **Переборчивый**—вередли́вий, перебі́рливий (Таки́й перебі́рливий, що нічо́го не їсть, і те не таке, і те не так).

Перебранка—ла́йка, ки; сва́рка, ки; пересва́рка, ки; (множ.)—пересва́ри, ів.

Переваливание—перекида́ння, ння; перетяга́ння, ння.

Переваливать, перевалить—I) (что, куда)—перекида́ти, переки́дати що куди́, перетяга́ти, перетягти́, поперетяга́ти що куди́; II) (через что)—перехо́дити, перейти́, переступа́ти, переступи́ти. **Ему уже за семьдесят перевалило**—йому́ вже за сімдеся́т перейшло́, переступи́ло, перескочи́ло. **Перевалило за полночь**—зверну́ло з півно́чи.

Перевертывать, перевернуть—переверта́ти, переверну́ти; (опрокидывать)—перекида́ти, переки́нути що; (о мног.)—попереверта́ти, поперекида́ти що (Поми́ла горшки́ й попереверта́ла під ха́тою).

Переверять, переверить—перевіря́ти, переві́рити, вивіря́ти, ви́вірити; (о мног.)—поперевіря́ти, повивіря́ти що. **Переверенный**—переві́рений, ви́вірений.

Перевод—I) (действие)—перево́дження, ння; перепи́сування, ння; переклада́ння, ння; перетовма́чування, ння;

переміщення, ння. **Перевод долга**—переписування боргу. **Перевод с русского языка на украинский**—переклад з російської мови на українську; II) перевід, воду; звід, зводу; вивід, воду; згуба, би (Поганому роду нема переводу). **Перевод денег по почте**—переказ грошей поштою.

Переводить, перевести—I) переводити, перевести; (о мног.)—попереводити кого куди. **Переводить, перевести дух**—зводити, звести дух; відводити, відвести дух, переводити, перевести дух, відсапувати(ся), відсапнути(ся), відсапатися. **Переводить по почте**—переказувати, переказати, пересилати, переслати що. **Я перевел ему по почте деньги**—я переказав (переслав) йому поштою гроші. **Переводить с одного языка на другой**—перекладати, перекласти.

Переворачивать, переворотить, перевернуть—I) (опрокидывать)—перевертати, перевернути, перекидати, перекинути; II) (книгу)—перевертати, перевернути, перегортати, перегортувати, перегорнути; III) (перевернуть на изнанку)—лицювати, перелицьовувати, перелицювати.

Переворот—переворот, ту; переверт, ту.

Перевоспитывание — перевиховування, ння. **Перевоспитание**—перевиховання, ння.

Перевязочный—перев'язувальний, завивний. **Перевязочный пункт**—перев'язний пункт.

Перегибание—перегинання, ння; вигинання, ння.

Перегибаться, перегнуться—перегинатися, перегнутися, перехилятися, перехилитися (Ой у броду беру воду —не перехилюся).

Переглядываться, переглянуться—ззиратися, ззирнутися, зглядатися; (неск. раз)—зглядуватися, зглянутися, переглядатися, переглянутися з ким (То здихне, то з нею переглянется).

Переговаривать, переговорить—I) (с кем о чем)—переговорювати, перебалакувати, переговорити, перебалакати, перемовляти, ся; перемовити, ся про що з ким; II) (сказать все)—переказувати, переказати, переговорювати, переговорити, перебалакувати, перебалакати; III) (закидать словами)—переговорювати, переговорити, перебалакувати, перебалакати.

Переговор—I) перемова, ви; перемовка, ки; розмова, ви. **Переговоры**—перемови, ов; розмови, ов; пересправи, ав. **Переговорный** — розмовний, перемовний. **Перегон, перегонка**—I) (действие)—переганяння, ння; перегін, гону; II) (перегонка, перегонки)—перегони, ів; випередки, ок. **В перегонку, в перегонки**—в перегони, на перегони; (взапуски) — наввипередки з ким, навзаводи з ким; III) (расстояние)—перегін, гону; гони, гін, гонів. **Перегонный**—перегінний. **Перегонный куб**—перепускний куб, переганяльний куб.

Перегонять, перегнать—I) переганяти, перегонити, перегнати; (о мног.)—попереганяти, поперегонити (Мене вже з одного місця на друге перегонили вісімнадцять разів); II) (опережать)—переганяти, перегнати, випереджати, випередити.

Перегревание—перегрівання, ння.

Перегреватель—перегрівач, ча.

Перегревать,-ся; перегреть,-ся—перегрівати, ся; перегріти, ся; (о мног.)—поперегрівати, ся. **Перегретый**—перегрітий.

Перегруживать, перегружать, перегрузить—I) перевантажувати, перевантажити, переладовувати, переладувати, перекладати, перекласти, переложити (Перевантажувати з одних вагонів в інші. Переладовувати судна); II) (кого чем—работой, делами)—переобтяжувати, переобтяжити кого чим (працею, справами). **Перегруженный**—I) перевантажений, переладований; II) переобтяжений.

Перегрузка—I) перевантажування, ння; переладовування, ння; перекладання, ння; переклажа, жі; II) (работой)—переобтяжування, ння; переобтяження, ння (працею).

Перегрузный, перегрузной, грузочный — перевантажувальний, перевантажний, перекладальний.

Перед, пред—I) (предл.)—перед, передо, поперед ким, чим, кого, чого, сперед кого; (перед каким-либо днем, событием)—проти кого, проти чого. **Перед рассветом**—удосвіта. **Перед сумерками**—присмерком; II) (нареч.)—попереду, перше, передніше, вперед.

Перед—перед, ду (Не повертайся до їх передом, щоб не пізнали).

Передавание—передавання, ння кому чого, ким чого; (на словах)—переказ, зу.

Передавать, передать — I) передавати, передати кому що. **Передать письмо в собственные руки**—подати листа до

вла́сних рук. **Передать дело в суд**—переда́ти спра́ву до су́ду. **Передать вексель**—пережирува́ти; II) (изображать что)—віддава́ти, відда́ти, подава́ти, пода́ти; III) (на словах)—перека́зувати, переказа́ти, нака́зувати, наказа́ти. **Передать через кого**—перека́зувати, нака́зувати ким (Переказа́ла дочко́ю). **Передаваемый**—переда́ваний, відда́ваний, перепла́чуваний, перека́зуваний.

Передаточность—передава́льність, ности.

Передаточный—передава́льний, передатко́вий. **Передаточный пункт**—передатко́вий пункт. **Передаточная надпись, передаточный акт**—уступни́й на́пис, уступни́й акт. **Передаточные лошади**—підставні ко́ні.

Передвижение—пересува́ння, ння; пересо́вування, ння; пере́сув, ву. **Передвижение войск**—пересува́ння війська.

Передвижной—пересу́вний, переставни́й, рухо́мий. **Передвижная читальня, выставка, театр**—мандрівна́ чита́льня, ви́става, теа́тр.

Переднеязычный—передньоязико́вий.

Передний—I) пере́дній, пе́рший, чільний. **Передний ряд**—пере́дній, пе́рший ряд; II) (прежний)—пере́дній, переднішний, передý́щий.

Передняя—передпо́кій, ко́ю; пере́дник, ка; прихо́жа, жої; присі́нок, нка; присі́нки, ок.

Передобеденный—передобі́дний, передобі́дяний. **Передобеденное время**—передобі́дня, передобі́дяна година.

Передоверие—передові́рення, ння.

Передоверять, передоверить—передові́ря́ти, передові́рити. **Передоверенный**—передові́рений.

Передовица—передови́ця, ці; передова́, во́ї; пере́дня стаття́.

Передовой (прогрессивный)—поступо́вий.

Передом—пе́редом, передко́м.

Передопрашивать, передопросить—передопи́тувати, передопита́ти, перепи́тувати, перепита́ти кого́ (У козака́ аж дві подружéньки, одна́ одну́ перепи́тує).

Передопрос—пере́пит, ту; передо́пит, ту; нови́й до́пит.

Передразнивать, передразнить — передра́жнювати, передражни́ти, криви́ти, перекривля́ти, перекриви́ти кого́, криви́тися, перекривля́тися, перекриви́тися з ко́го. **Передразнивать кого словом**—перемовля́ти, перемо́вити кого́.

Передроглый—переме́рзлий.

Передрожать—перетремті́ти, передрижа́ти, перетруси́тися.

Передряга—триво́га, ги; колотне́ча, чі; за́колот, ту.

Передумывать, передумать—I) переду́мувати, переду́мати, перемі́слювати, переміркó́вувати, переміркува́ти що; II) (раздумать) — переду́мувати, переду́мати, розду́мувати(ся), розду́мати(ся).

Передых—пере́дих, ху; переди́шка, ки; перепочи́вок, вку.

Передышка—I) перепочи́нок, нку; перепочи́вок, вку; відпочи́нок, нку.

Переезд—I) переї́зд, ду; II) (путь, перегон)—переї́зд, ду; перегі́н, го́ну (Поміж ста́нціями перегі́н до́вгий); III) (место)—переї́зд, ду; переї́здка, ки (Чоловік слу́жить на пере́їзді бу́дочником).

Переезжать, переехать—I) (откуда куда)—переїзди́ти, переїжджа́ти, переї́хати. **Переехать на другую квартиру**—переї́хати, перебра́тися на и́нше примі́щення, ння; II) (кого, что)—переї́зди́ти, переїжджа́ти, переї́хати кого́, що (Трамва́й переї́хав хло́пця).

Переем—переймá́ння, ння; пере́йма, ми; пере́йми, ів; пере́хват, ту (Кожу́х з перехва́том), пере́бір, бо́ру.

Переемный—пере́йманий, переймо́вий.

Переемщик,-щица—переймá́ч, ча́; переймá́чка, ки.

Пережевывание — пережо́вування, ння; (о жвачн. животных)—ремига́ння, ння.

Пережевывать, пережевать—пережо́вувати, пережува́ти. **Пережевать жвачку**—перемига́ти, ремига́ти жу́йку.

Переживать, пережить—I) пережива́ти, пережи́ти, перебува́ти, перебу́ти (Біда́ біду́ перебу́де—одна́ мине́, друга́ бу́де); II) (претерпевать)—зазнава́ти, зазна́ти (Бага́то ли́ха зазна́в); III) побува́ти, побу́ти, пожи́ти. **Пережитый** — пережи́тий, перебу́тий.

Пережигание—перепа́лювання, ння.

Пережиток—пережи́ток, тку; забу́ток, тку.

Перезаклад—перезаста́ва, ви.

Перезимование—перезимо́вування, ння.

Перезнакомить,-ся—познайо́мити, ся; познако́мити, ся; перезнайо́мити, ся.

Перезревать, перезреть—перестига́ти, перести́гнути, переспіва́ти, переспі́ти; (о человеке)—переста́рювати, ся; перестарі́тися.

Перезрелость—перести́глість, лости; переспі́лість, лости; перестарі́лість, лости. **Перезрелый**—переспі́лий; (о человеке)—переста́ркуватий, перестарі́лий.

Переигрывание—перегравáння, ння.
Переизбирать, переизбрать—переобирáти, перебрáти.
Переизбрание—переобрáння, ння. **Переизбранный**—перéбраний. **Переизбрание президиума**—переобрáння прези́дії, прези́діума.
Переименовывание, переименование—перейменовування, ння; перейменувáння, ння; переменóвування, ння.
Переимчивость—переня́тливість, вости. **Переимчивый**—переня́тливий, перехі́пливий. **Переимчиво**—переня́тливо.
Переиначивание, переиначение — переинáкшування, ння; переинáкшення, ння; переинáчування, ння; переинáчення, ння; перекру́чування, ння, перевéртування, ння.
Переиначивать, переиначить—переинáчувати, переинáчити, переинáкшувати, переинáкшити, перейначувати, перейначити, перекру́чувати, перекрути́ти; (много)—попереинáкшувати, поперекру́чувати і ин.
Переиспытать—перепрóбувати, попрóбувати (Всьогó перепрóбував за молодóго віку).
Перекал (хим.)—перегартóвування, ння; перегартувáння, ння; перегáрт, ту.
Перекат—I) (грома)—перели́в, ву; перегрі́м, грóму; гу́ркіт, коту; гуркотня́, ні; гуркотнéча, чі; II) (под водою)—лáва, ви; грядá, ди́; III) (процесс)—перекóчування, ння; перекáчування, ння. **Перекатный**—перенóсний, перемéтний. **Голь перекатная**—голóта нещади́ма; голодрáбець, бця.
Перекашивать, перекосить—I) (косою)—перекóшувати, перекоси́ти, поперекóшувати; (все)—викóшувати, ви́косити, повикóшувати, покоси́ти, перекоси́ти; II) криви́ти, скриви́ти, покриви́ти, скоси́ти.
Перекидка—перекидáння, ння. **Перекидной**—перекидни́й. **Перекидной обстрел**—перекидне́ обстрі́лювання.
Перекидывание—перекидáння, ння.
Перекидываться, перекинуться—I) перекидáтися, переки́нутися (на чью сторону) (Переки́нутися слóвом з ким. Рябкó перекидáється на двóрі).
Перекипелый—перекипі́лий, переки́плений.
Перекись—перéкис, су.
Перекладывать, переклasть, переложить—I) перекладáти, переклáсти, переложи́ти; (о мног.)—поперекладáти що куди́, що чим (Трéба поперекладáти пляшки́ сі́ном, щоб у дорóзі не поби́лися); (о вещах)—переташóвувати, переташувáти. **Перекладывать лошадей**—перепрягáти, перепрягти́, поперепрягáти кóні (кóней).
Переклепка—переклéпування, ння.
Переклепывать, переклепать—переклéпувати, переклепáти, попереклéпувати. **Переклепанный**—переклéпаний.
Перекличка—перекликáння, ння; перéклик, ку; перéлік, ку.
Переколачиваться, переколотиться — I) перебивáтися, переби́тися, перетовктися, вибивáти, ви́бити; II) (перебиваться)—перебивáтися, переби́тися, перемагáтися, перемогти́ся, перекалатáтися, перекалáнити (Якóсь картóплею перемóжемося, пóки хліб бу́де).
Переконопачивать,-ся; переконопатить,-ся (наново) — переконопáчувати, ся; переконопáтити, ся; перепаклькóвувати, ся; перепаклювáти, ся. **Переконопаченный** — переконопáчений, перепаклькóваний.
Перекорный—перекі́рний, перекі́рливий.
Перекос—перекривля́ння, ння; перекри́влення, ння; (состояние)—перекривлі́ння, ння. **Перекос**—перекі́с, кóсу.
Перекосина—косинá, ни́; кривинá, ни́.
Перекраска—перекрáшування, ння; перефарбóвування, ння; перекрáшення, ння; перефарбувáння, ння.
Перекрестие—перехрéстя, стя; рáмéно, на (Давнó трéба в млині́ нові́ рáмена завóдити).
Перекрестно—нáвхрест.
Перекрестный — перехрéсний, середохрéсний (Перехрéсний вогóнь. Перехрéсний допит).
Перекресток, перехресть—перехрéсток, стка; перехрéстя, стя; розхрéстя, стя; (распутье)—розпу́ття, ття; (раздорожье)—роздорі́жжя, жжя; розтóка, ки (На розпу́тті кобзáр сиди́ть та на кóбзі грáє).
Перекручивание—перекру́чування, ння; (оконч.)—перекру́чення, ння.
Перекручивать,-ся; перекрутить,-ся—перекру́чувати, ся; перекрути́ти, ся; (мног.)—поперекру́чувати, ся. **Перекрученный**—перекру́чений.
Перекрывать, перекрыть—перекривáти, перекри́ти, перешивáти, переши́ти. **Перекрывать шалевкой**—перешальóвувати, перешалювáти.
Перекрытие—перекриття́, ття́; (крыши)—перешиття́, ття́.
Перекрышка—перекривáння, ння; (крыши)—перешивáння, ння; (оконч.)—перекриття́, ття́; перешиття́, ття́.
Перекупать, перекупить—перекупóвувати, перекупляти, перекупи́ти; (о

м н о г.)—поперекупóвувати, поперекупáти, поперекупляти.
Перекупка—перéкуп, пу; перекупівля, лі; перекупóвування, ння.
Перекупной—перекупний.
Перекупщик—перéкупець, пця; перéкупень, пня; перекупник, ка. **Перекупщица**—перéкупка, ки; перекýпниця, ці. **Перекупщичий**—перекýпницький.
Перекуска—перéкуска, ски; порáнок, нку; підобідок, дку.
Перекусывание—перекýшування, ння.
Перелагать,-ся; переложить,-ся—перекладáти, ся; переклáсти, ся; переложити, ся; (о м н о г.)—поперекладáти, ся. **Переложить в стихи**—переклáсти віршем. **Перелагать с немецкого на украинский**—перекладáти з німéцької мóви на українську (мóву), українською мóвою.
Переламывание—перелáмування, ння.
Переламывать, переламливать, переломить—перелáмувати, переламáти, перелóмлювати, переломити; (о м н о г.)—поперелáмувати, поперелóмлювати, повилáмувати, повилóмлювати.
Перележалый—залежáлий, залéжаний, перелéжаний.
Перелезание—перелізáння, ння; перелáзіння, ння.
Перелесок—перéлісок, ска; перетика, ки.
Перелет—перéліт, літу, льóту (Л і т а к и р о б л я т ь в е л и к і п е р é л і т и).
Перелетать, перелететь—перелітáти, перелетіти, перелинути. **Перелететь мыслями**—перекинутися думкáми.
Перелетный — перелітний, мандрівний (П е р е л і т н і п т а х и).
Переливание—переливáння, ння; перетóчування, ння; пересипáння, ння. **Переливание из пустого в порожнее**—теревéні, плескáння язикóм.
Перелистывание—перегортáння, ння; перегóртування, ння.
Перелитие—перелиття, ття; перетóчення, ння; пересипáння, ння.
Перелицовывать,-ся; перелицевать,-ся — перелицьóвувати, ся; перелицювáти, ся; вилицьóвувати, вилицювати, ся; (о м н о г.)—поперелицьóвувати, ся; повилицьóвувати, ся.
Переложение—I) (д е й с т в.)—перекладáння, ння; перелóження, ння; (м у з.) —перевéдення, ння; II) (п е р е в о д) —перéклад, ду; (с в о и м и с л о в а м и)—перéказ, зу.
Переломление—перелóмлення, ння.
Переломный—переломóвий.
Перемазка, перемазывание—перемáщування, ння; перемáзування, ння.
Перемалевывание — перемальóвування, ння.
Перемалывание—перемéлювання, ння.
Переман, переманка—перемáн, ну; перемáнення, ння; перенáдження, ння; перевáблення, ння; перемóва, ви.
Переманивать, переманить, переманутъ—перемáнювати, переманити, перенáджувати, перенáдити, перевáблювати, перевáбити; (р е ч а м и)—перемовляти, перемóвити.
Переманщица—перенáдниця, ці; перевáбниця, ці; перемóвниця, ці.
Перемарка—перекрéслення, ння; викреслення, ння.
Перемарывание—каляння, ння; вимáзування, ння; перекрéслювання, ння; викрéслювання, ння.
Перемасливание—перемáслювання, ння; перемáщування, ння.
Перемасливать, перемаслить—I) (п е р е д а в а т ь м а с л а) — перемáслювати, перемáслити, перемáщувати, перемастити; II) (п е р е п а ч к а т ь м а с л о м в с е)—пообмáслювати, пообмáщувати, висмальцювати, позасмальцьóвувати, засмальцювáти що, чим.
Перемахивать, перемахнуть—перемáхувати, перемахнути, перестрибувати, перестрибнути, перемайнути, переметнутися чéрез що; II) (п р о с к а к а т ь, п е р е е х а т ь б ы с т р о)—перебігáти, перебігти, перемахнути, перехóплюватися, перехопитися; III) (д е л а т ь н а с к о р о)—перемáхувати, перемахáти (П е р е м а х á в в е р с т ó в з п і в с ó т н і з а д е н ь).
Перемаять (о в с е х)—перемýчити, вимучити, вимордувати, помордувáти.
Перемаяться—I) (и з м у ч и т ь с я)—вимучитися, знемогтися; II) (п е р е т е р п е т ь)—перемогтися, перебитися, перебідкатися.
Перемедление—пережидáння, ння; перечікування, ння.
Перемедлять, перемедлить—пережидáти, переждáти, перечікувати, перечекáти.
Перемежаемость (г е о л.) — поперемінність, ности.
Перемежаемый—перемінний, навперемінний.
Перемежка. перемежек—проміжка, ки; проміжок, жку; перемéжок, жку; (в о в р е м е н и)—перéрва, ви; перестáнок, нку; перéстан, ну; перéстань, ни. **Без перемежки** (о п р о с т р а н с т в е)—безпроміжно; (о в р е м е н и)—безперестáнку, безперестáнно, безвіддалу. **В перемежку**—уперéміж, уперемíжку.
Перемена—переміна, ни; (у м.)—перемінка, ки; зміна, ни; відміна, ни; переміна, ни. **Перемена, переменка** (в ш к о л е)—перéрва, ви; зміна, ни. **Перемена образа правления**—зміна ладу

в урядуванні. **Перемена колес**—зміна коліс (в вагонах).

Переменность—перемінність, ности; перемінчастість, тости; змінність, ности; відмінність, ности. **Переменный**—перемінний, змінний (Перемінний капітал). **Переменная величина** (мат.)—змінна величина. **Переменные лошади**—підставні коні.

Переменчивость — мінливість, вости; змінність, ности (погоди). **Переменчивый**—перемінчастий, мінливий, перепадистий.

Переменять, переменить — переміняти, перемінити, зміняти, змінювати, змінити, заміняти що на що; (о мног.) —поперемінювати, позмінювати, повідмінювати, попереміняти, позміняти, повідміняти. **Переменить убеждения, мнение**—змінити переконання, думку. **Переменить образ жизни**—змінити лад життя.

Переменяться, перемениться—I) (изменяться)—переміня́тися, перемінитися, змінятися, змінитися, відмінятися, відмінитися; II) (перемениваться, переменяться с кем, чем) —мінятися, помінятися, замінятися чим з ким.

Перемерзлый—перемерзлий, замерзлий, змерзлий.

Перемерка—перемір, ру; перемірка, ки.

Перемет—I) перекидання, ння; II) перемет, ту (Ловити рибу переметом). **Переметный**—перекидний. **Переметная сума**—саква, саков; бесаги, саг. **Переметчивый** — змінливий, нестаплий.

Переметчик — перекидько, ка; перекінчик, ка.

Перемечать, переметить (снова)—перезначувати, перезначити, перетаврувати, перештампувати; (о мног.)—поперезначувати. **Перемеченный** — перезначений, позначений, перештампований.

Перемешивание—перемішування, ння.

Перемещаться, переместиться — переміщуватися, переміщатися, перемістититися, пересуватися, пересунутися.

Перемещение (вещей) — переміщування, ння; переміщення, ння; переставлення, ння; перекладання, ння; пересування, ння; пересув, ву; (кого)—переміщування, ння; переміщення, ння.

Перемигивание — переморгування; ння; зморгування, ння.

Переминание—переминання, ння; (с ноги на ногу)—переступання, ння; тупцювання, ння; тупцяння, ння; топтання, ння.

Переминаться, перемяться—I) переминатися, перем'ятися; (о мног.)—попереминатися, пом'ятися; II) (быть в недоумении)—м'ятися, мулятися (Довго мулявся, не хотів сказати); (с ноги на ногу)—переступати, тупцюватися, тупцятися, топтатися.

Перемирие—перемир'я, р'я; примир, ру; примирок, рку; замирення, ння.

Перемножать, перемножить—перемножати, перемножити. **Перемноженный** — перемножений.

Перемогать, перемочь—перемагати, перемогти, замагати, замогти, змагати, змогти, дужати, подужати, здолати, здоліти (Перемогли й господарчу розруху).

Перемогаться, перемочься — перемагатися, перемогтися з чим.

Перемолвить с кем о чем—перемовити з ким про що.

Перемолот—перемолочування, ння; перемолот, ту.

Перемолчать—перемовчати (Кому казати, а кому й перемовчати).

Переморосить—перемрячити.

Перемощение—перемощення, ння; перестелення, ння; (о мостовой)—перебрукуваня, ння; перебуркування, ння; перебурковування, ння.

Перемудрять, перемудрить — перемудровувати, перемудрувати, перемудрити, змудрувати; (о мног.)—поперемудровувати кого.

Перемучить—I) перемучити, перемордувати, перекатувати.

Перемывать, перемыть что—I) (снова) —перемивати, перемити; (о мног.)—поперемивати, помити; (о белье—снова)—перепирати, перепрати; (о мног.)—поперепирати; II) (косточки чьи)—перетирати, перетерти, перемінати, перем'яти кого на зубах.

Перемяклый—розм'яклий, перем'яклий.

Перенаселение—перелюднення, ння.

Перенаселять, перенаселить—перелюднювати, перелюднити що. **Перенаселенный**—перелюднений.

Перенимание—переймання, ння; перехоплювання, ння.

Перенимать, перенять—I) (кого, что) —переймати, перейняти, перехоплювати, перехопити; (о мног.)—попереймати, перехоплювати; II) (перестреть) — перестрівати, перестріти; III) (останавливать)—перепиняти, перепинити кого, що; IV) переймати, навчитися чого від кого (Переймати чиї звичаї, ремество яке і инше). **Перенятый**—перенятий, перехоплений.

Перенос—переношення, ння; (оконч.)

—перене́сення, ння; перенесі́ння, ння. **К переносу** (бух г.)—до перене́сення.

Переносимый—перено́шуваний, зно́сний.

Переносить, перенести, перенесть—I) (кого, что)—перено́сити, перене́сти; (о мног.)—поперено́сити кого́, що; II) (перетерпеть)—зно́сити, зне́сти, терпі́ти, перете́рпіти, вите́рплювати, ви́терпіти (Я того́ со́рому не знесу́. Ви́терпів бага́то ли́ха).

Переносной (подвижной) — походю́чий, походя́щий. **Переносная болезнь**—заразли́ва (чіпка́) хоро́ба. **Переносной театр**—мандро́ваний теа́тр. **Переносно**—перено́сно.

Переносный — перено́сний (Перено́сне значі́ння). **В переносном смысле**—у перено́снім розумі́нні.

Перенумеровывать, перенумеровать (наново)—перенумеро́вувати, перенумерува́ти; (о мног.)—поперенумеро́вувати.

Переобременять, переобременить (кого чем) — переобтя́жувати, переобтя́жити кого́ чим. **Переобремененный**—переобтя́жений.

Переодевание—передяга́ння, ння; перебира́ння, ння.

Переодевать, переодеть—передяга́ти, передягти́, передягну́ти, перебира́ти, перебра́ти; (о мног.)—поперебира́ти в що. **Переодеть кем**—перебра́ти за ко́го і ким (Перебра́ти за ді́да, ді́дом). **Переодетый**—передя́гнений, передя́гнутий, пере́браний.

Переосвидетельствование—пере́гляд, ду; переглядання, ння; пересвідува́ння, ння.

Переосвидетельствовать — перегля́діти, перегля́нути, пересвідува́ти кого́. **Переосвидетельствованный**—перегля́нений, перегля́нутий, пересвідо́ваний.

Переотправление — переряджа́ння, ння; перевідсила́ння, ння. **Переотправление грузов**—перевідсила́ння вантажу́, ів.

Переотправлять, переотправить — переряджа́ти, переряди́ти, перевідсила́ти, перевідісла́ти що, чим.

Переоценивать, переоценить — переці́нювати, переціни́ти, перецінóвувати, перецінува́ти.

Переоценка—переці́нювання, ння; перецінóвування, ння; (оконч.)—переці́нення, ння; перецінува́ння, ння; переці́нка, ки.

Перепаковывать, перепаковать (снова)—перепако́вувати, перепакува́ти; (о мног.) — поперепако́вувати; (все)—попакува́ти, позапако́вувати що. **Перепаковка**—перепакува́ння, ння.

Перепалзывать, переползать, переползти —перела́зити, перелі́зти, перелі́за́ти, переповза́ти, переповзти́, переплазо́вувати, переплазува́ти.

Перепалка—I) перестрі́лювання, ння; II) (ссора)—сва́рка, ки; ла́йка, ки; пере́сварка, ки.

Перепархивание—перепу́рхування, ння; перелі́та́ння, ння.

Перепархивать, перепорхнуть—перелі́та́ти, перелеті́ти, перели́нути, перепурхувати, перепурхну́ти.

Перепахивание—переóрювання, ння; пера́лювання, ння.

Перепахивать, перепахать—I) (наново) —переóрювати, переора́ти, пераганя́ти, перегна́ти; II) (вспахать все)—поора́ти, повиóрювати (Переора́ти пар вдру́ге. Переора́ти доро́гу).

Перепашка—переóр, ру; переóрювання, ння; (сов.)—переора́ння, ння.

Перепелка—перепі́лка, ки; перепели́ця, ці. **Перепелиный**—перепели́чий, передруко́вування, ння; передрукува́ння,

Перепениться—перешумува́ти.

Перепечатывание, перепечатание — передруко́вування, ння; передруку́вання, ння. **Перепечатка**—пере́друк, ку.

Перепечатывать, перепечатать — передруко́вувати, передрукува́ти. **Перепечатанный**—передруко́ваний.

Перепечатываться, перепечататься — передруко́вуватися, передрукува́тися.

Перепилка—перепи́лювання, ння; (сов.) —перепиля́ння, ння; перепи́л, лу.

Переписание—переписа́ння, ння; перепи́сування, ння.

Переписка—I) (действие)—перепи́сування, ння; (сов.)—переписа́ння, ння; II) (копия, список) — перепи́ска, ски; III) листува́ння, ння; кореспонде́нція, ції. **Вести переписку с кем-либо**—листува́тися з ким.

Переписчик,-чица—перепи́сувач, ча; перепи́сувачка, чки; перепи́сник, ка; перепи́сниця, ці.

Переписывание — перепи́сування, ння; спи́сування, ння.

Переписывать, переписать—перепи́сувати, переписа́ти; (много)—поперепи́сувати. **Переписанный**—перепи́саний, спи́саний.

Переписываться, переписаться—I) перепи́суватися, переписа́тися, бу́ти переписаним; II) листува́тися з ким.

Перепись—I) пере́пис, су; спис, су; ревізія, ії; II) (список)—спис, су; о́пис, су; ре́єстр, ру.

Переплавливание, переплавка—I) перето́плювання, ння; перелива́ння, ння; II) (леса)—переплавля́ння, ння; пе-

реганя́ння, ння (Переплавля́ння лі́са Дніпро́м).

Переплата—перепла́та, ти; перепла́тка, ки; перепла́ток, тку.

Переплачивать, переплатить — I) (заплатить лишек)—перепла́чувати, переплати́ти, передава́ти, переда́ти; II) (в разное время)—переплати́ти, поплати́ти (Переда́в на кожу́сі три карбо́ванці).

Переплет (плетеная вещь)—перепліт́ка, ки; переплі́та́ння, ння; плеті́нка, ки; (книги)—опра́ва, ви; палі́ту́рки, ок.

Переплетание — I) перепліта́ння, ння, перевива́ння, ння; перепл́у́тування, ння; сплі́та́ння, ння; II) (книг)—оправля́ння, ння. **Переплетная**—палі́ту́рня, ні; палі́ту́рна майсте́рня. **Переплетный**—опра́вний, палі́ту́рний.

Переплетчик—палі́ту́рник, ка; опра́вник, ка.

Переполаскивание — переполі́скування, ння.

Переполаскивать, переполоскать — переполі́скувати, переполоска́ти; (о мног.) —попереполі́скувати що.

Переполох—перепо́ло́х, ху; споло́х, ху; пере́ляк, ку; ро́зрух, ху.

Переполошить—перепол́о́хати, переполо́шити, пополо́хати, зґвалтува́ти, позвалтува́ти.

Перепона, перепонка—плі́ва́, ви́; плі́вка, ки; плі́нка, ки; пере́тинка, ки. **Барабанная перепонка** — слухова́ пере́тинка.

Перепончатокрылый (зоол.)—костокри́лий; оболонча́к, ка́.

Перепорить — перепори́ти, перепусти́ти (час, по́ру).

Перепортить—перені́вечити, поні́вечити, перепсува́ти, попсува́ти, перевести́, попереводи́ти що.

Переправа—перепра́ва, ви; переві́з, во́зу; перехі́д, хо́ду; переві́д, во́ду.

Переправка—I) переправля́ння, ння; переві́з, во́зу; II) перероблювання, ння; перемайстро́вування, ння; перела́годження, ння.

Переправлять, переправить (кого, что через что)—I) переправля́ти, перепра́вити, перево́зити, перевезти́, переводи́ти, перевести́ (Переправля́ти чере́з кордо́н); II) переправля́ти, перепра́вити, попереробля́ти, перероби́ти, перела́годжувати, перела́годити (Перепра́вити во́за пі́сля ма́йстра); III) ви́правити, повиправля́ти.

Перепродавець—перепро́дувач, ча; пере́купець, пця; пере́купень, пня.

Перепродажа, перепродавание—перепро́даж, жу; перепро́дування, ння; відпро́дування, ння чого́.

Перепроизводство — за́йве виробни́цтво, цтва; надвиробни́цтво, цтва; надви́шка виробни́цтва.

Перепряжка—пере́пряг, гу; перепряга́ння, ння.

Перепуг—переля́к, ку; переполо́х, ху; пере́страх, ху. **С перепугу**—з переля́ку, з переполо́ху, з пере́страху.

Перепугать кого—переляка́ти, переполоши́ти, переполо́хати, перестраши́ти, перестраха́ти кого́; (много)—поперепо́ло́хувати, попереля́кувати.

Перепугаться—переляка́тися, переполоши́тися, перестраши́тися.

Перепутье—I) (перекресток)—перехре́стя, стя; перехре́сна доро́га; II) доро́га, мандрі́вка; III) перехі́д, хо́ду.

Перерабатывание, переработание—перероблювання, ння; перетво́рювання, ння; (сов.) переро́блення, ння; перетво́рення, ння.

Перерабатывать, переработать—I) (наново, иначе)—переробля́ти, переро́блювати, перероби́ти; II) (обработать)—оброблля́ти, обро́блювати, оброби́ти, попереробля́ти. **Перерабатывать сырье** — обро́блювати, обробля́ти сировину́.

Перераспределение — переподі́лювання, ння; (сов.)—переподі́лення, ння; перерозпо́діл, лу (Перерозпо́діл землі́).

Перерасход—перетра́та, ти; переви́трата, ти.

Перерасходовать—перевитрача́ти, перевитра́чувати, переви́тратити.

Перерешать, перерешить—I) переріша́ти, перерішти́ти; II) перемірко́вувати, переміркува́ти що.

Перержаветь—переіржа́віти. **Перержавелый** — перержа́вілий, переіржа́вілий, переіржа́влений.

Перерождение—I) перерóджування, ння; (сов.)—переро́дження, ння; II) (мед.) —ви́родження, ння; дегенера́ція, ції.

Перерыв—переки́п, ко́пу. **Перерыв**—I) (действ.)—перерива́ння, ння; переко́пування, ння; II) пере́рва, ви; пере́пинка, ки; перепи́на, ни. **Без перерыва**—без пере́рви. **Перерыв сообщения** —пере́рва сполу́чення.

Пересадка—I) (растений, кожи)— —переса́джування, ння; II) (в пути) —пересі́да́ння, ння; пере́сідка, ки. **С пересадкой**—з пересіда́нням, з пере́сідкою. **Пересадочные билеты**—білє́ти з пра́вом пересі́да́ння, пересадні́ біле́ти.

Пересадный — переса́джувальний, пересадни́й.

Пересаживание—пересáджування, ння.
Пересаживать, пересадить—I) пересáджувати, пересади́ти; (только о жив. сущ.)—пересадови́ти (Пересадови́ли їх у дру́гий вагóн).
Переседать, пересесть—пересідáти, пересі́сти.
Переселение (переход) — пересéлення, ння; переселі́ння, ння; перехі́д, хóду. **Переселенец**—пересéлець, льця; пересéльник, ника. **Переселенка**—пересéльниця, ці; переселя́нка, ки. **Переселенческий** — пересéльський, пересе-лéнський.
Переселять, переселить—переселя́ти, пересели́ти; (о мног.)—попереселя́ти когó куди́. **Переселяемый**—пересéлюваний. **Переселенный**—пересéлений.
Переселяться, переселиться — переселя́тися, пересели́тися, перебирáтися, перебрáтися, вибирáтися, ви́братися, вихóдити, ви́йти куди́ (Батькú Шевчéнка перебрáлися з Мóринець в Кири́лівку).
Пересечение—I) перерýбування, ння; перетинáння, ння; II) перетинáння, ння; перéтин, ну; перехрещування, ння; перехрéщення, ння. **Точка пересечения**—тóчка перéтину.
Пересказ—I) перéказ, зу (Усний перéказ); II) перескáзи, зів; пльóтки, ок; брéхні, хень.
Пересказной—перекáзаний.
Пересказывание, пересказ — перескáзування, ння; перéказ, зу.
Перелаивание—перекладáння, ння чим; (геол.) — поперемі́нне верствувáння, ння.
Переслушивание—переслýхування, ння.
Пересматривание — передивля́ння, ння; переглядáння, ння; перéгляд, ду. **Пересматривание дела в суде**—перéгляд; переглядáння, розглядáння спрáви в суді́ нáново.
Пересматривать, пересмотреть (многое, все) — передивля́тися, передиви́тися, переглядáти, перегля́нути. **Пересматривать дело**—переглядáти спрáву нáново. **Пересмотренный**—перегля́нутий.
Пересмотр—перéгляд, ду.
Пересмотрщик—перегля́дач, ча. **Пересмотрщица**—перегля́дачка, чки.
Переснащивать, переснастить—I) (снова)—опоряджáти, наряджáти нáново; (многое)—опоряди́ти, поопоря́джувати.
Пересоздавать, пересоздать—перетвóрювати, перетвори́ти що. **Пересоздаваться**—перетвóрюватися, перетвори́тися.
Пересоздание—перетвóрення, ння; перетворі́ння, ння.
Переспрашивание, переспрос—перепи́тування, ння; перéпит, ту.
Переспрашивать, переспросить—перепи́тувати, перепитáти, ся; (о мн.)—поперепи́тувати. **Переспрашиваемый** — перепи́туваний. **Переспрошенный**—перепи́таний.
Пересрочивать, пересрочить — I) відсувáти, відсýнути тéрмін; перенóсити, перенести́ на íнший тéрмін.
Пересрочка — I) перенóшення, ння; (оконч.) — перенéсення на íнший тéрмін; ви́значення íншого тéрміну.
Перестановка—перестанóвка, ки; переставля́ння, ння; перестáва, ви.
Перестараться—перестарáтися, переборщи́ти.
Перестой, перестойка—перестíй, тóю. **Перестойный**—перестíйний. **Перестоялый**—перестóяний.
Перестраивание — I) перебудóвування, ння; пересипáння, ння; перекидáння, ння; (о каменной, кирпичной постройке) — перемурóвування, ння; II) (войска)—перешикóвування (вíйська); III) (музык. инструмента)—перелáджування, ння; перестрóювання, ння.
Пересуд—I) (дела в суде)—пересýджування, ння; перéсуд, ду (спрáви в сýді); II) (судебная пошлина)—перéсуд, ду.
Пересуды—перéсуди, дів; поговíр, вóру; поговóри, ів; слáва, ви; неслáва, ви; осýда, ди (Булá слáва, стáли поговóри та на тýю дівчи́ноньку, що чóрнії брóви).
Пересчитывание — перелíчування, ння; перерахóвування, ння.
Пересчитывать, пересчитать, перечесть—перелíчувати, перелічи́ти, злічи́ти, перерахóвувати, перерахувáти (Ви́сипала грóші на долóню і перелічи́ла). **Не перечесть**—не злічи́ти.
Пересылать,-ся; переслать,-ся—пересилáти, ся; переслáти, ся. **Переслать кому письмо, деньги по почте**—переслáти (подáти) комý листá, грóші пóштою. **Пересылаемый** — пересиланий. **Пересланный**—перéсланий.
Пересыщать, пересытить—I) перегодóвувати, перегодувáти когó чим; II) (хим.)—переси́чувати, переси́тити. **Пересыщенный**—I) перегодóваний; II) (раствор)—переси́чений.
Перетаскивать, перетаскать, перетащить что—перетягáти, перетя́гувати, перетягну́ти, переволікáти, переволокти́, переволочи́ти; (много)—поперетягáти, попереволікáти (Поперетягáли дубки́ з бéрега на двір).
Перетаскиваться, перетаскаться, перета-

щиться — перетяга́тися, перетягти́ся, переволіка́тися, переволокти́ся.

Перетасовка (к а р т) — перема́щування, ння; перемі́шування, ння; перетасо́вування, ння; (л ю д е й)—переміщування, ння; перемі́щення, ння.

Перетворение — перетво́рювання, ння; (о к о н ч.)—перетворе́ння, ння.

Перетерпливать, перетерпеть—перете́рплювати, перетерпі́ти, сте́рплювати, стерпі́ти, ви́терпіти (В с е п е р е т е́ р п и м о: г о́ л о д, н у д ь г у́). **Перетерпеть много горя**—по́вну ви́пити.

Перетерять (о м н о г.)—порозгу́блювати (Д о р о́ г о ю у с і р е́ ч і п о р о з г у́ б л ю в а в).

Перетлевать, перетлеть (и с т л е т ь, с г о р а я)—перетліва́ти, перетлі́ти, пережо́врі́ти; (о м н о г.)—поперетліва́ти, потлі́ти; (в о о б щ е)—перетруха́ти, перетру́хнути, поперетруха́ти.

Перетолкование (п р е в р а т н о е) — перекру́чення, ння. **Перетолковывание**—перекру́чування, ння.

Перетомить — потоми́ти, повто́млювати, помори́ти, позамо́рювати. **Перетомиться**—потоми́тися, повто́млюватися, помори́тися, позамо́рюватися.

Переторжка, переторг—перето́ржка, ки; перето́рг, гу.

Перетравить—I) (я д о м)—потруї́ти, ви́труїти, повитру́ювати, постру́ювати, перетруї́ти; II) (п о с е в ы)—повитоло́чувати, повипа́сувати, повипаса́ти; III) (о х о т н.)—позагання́ти, зацькува́ти кого́; IV) (х и м.)—перетрави́ти.

Перетягивать, перетянуть—I) перетя́гувати, перетяга́ти, перетягну́ти, перетягти́ кого́, куди́; II) (п е р е в я з а т ь) —перетяга́ти, перетягти́. **Перетягивать колесо**—перетяга́ти, перетягну́ти ко́лесо. **Перетягивать, перетянуть кого на свою сторону**—перетяга́ти, перетягну́ти, перетягти́ кого́ на сві́й бік.

Переулок—прову́лок, лка; зау́лок, лка; приу́лок, лка; (о ч е н ь у з к и й)—су́точки, бк.

Переупаковка — перепако́вування, ння; перепакува́ння, ння.

Переупаковывать, переупаковать—перепако́вувати, перепакува́ти що.

Переустраивать, переустроить—перебудо́вувати, перебудува́ти; (о м н о г.)—поперебудо́вувати що на чо́му. **Переустроенный**—перебудо́ваний.

Переустройство—перебудо́ва, ви; перебудо́вування, ння; перебудува́ння, ння.

Переступать, переступить что—відступа́ти, відступи́ти, поступа́ти, поступи́ти кому́ що, поступа́тися, поступи́тися кому́ чим.

Переуступка—ві́дступ, пу чо́го; відступа́ння, ння; поступа́ння, ння від чо́го.

Переутомление—перевто́ма, ми.

Переутомлять, переутомить (с л и ш к о м) —перето́млювати, перетоми́ти кого́. **Переутомленный**—перето́млений.

Переучитывать, переучесть — перебира́ти, перебра́ти на о́блік, переобрахо́вувати, переобрахува́ти кого́, що. **Переучитывать вексель**—передисконто́вувати, передисконтува́ти ве́кселя.

Переучот—перео́блік ко́го, чо́го. **Переучот векселя**—передисконтува́ння, передиско́нто ве́кселя.

Переформирование — переформува́ння, ння.

Переформировывать, переформировать—переформо́вувати, переформува́ти.

Перехватывать, перехватать (ч т о)—перехо́плювати, перехопити, перейма́ти, перейня́ти. **Перехватывать дыхание, голос** — перехо́плювати, перехопи́ти, перебива́ти, переби́ти дух, го́лос кому́; (о д е н ь г а х, п и щ е)—перехо́плювати, перехопи́ти (П е р е х о п и́ т и г р о́ ш е й н а д е-я к и й ч а с).

Перехитрять, перехитрить (к о г о)—перехитро́вувати, перехитрува́ти, перехитри́ти, перемудро́вувати, перемудрува́ти, перемудри́ти кого́.

Переход—перехі́д, хо́ду че́рез що, від чо́го, до чо́го, з чо́го, в що (П е р е х і́ д ч е́ р е з г о́ р и, ч е́ р е з р і́ ч к у, ч е́ р е з м і с т).

Переходить, перейти—I) перехо́дити, переходжа́ти, перейти́ що й че́рез що (Т о й б л у к а́ є з а м о р я́ м и, с в і т п е р е х о ж а́ є); II) (к к о м у)—перехо́дити, перейти́, перекида́тися, переки́нутися; III) (д о с т а в а т ь с я)—перехо́дити, перейти́ від ко́го до ко́го, припада́ти, припа́сти, спада́ти, спа́сти, дістава́тися, діста́тися від ко́го, кому́.

Переходный, переходной—переступни́й перехі́дний, переходо́вий. **Переходной глагол**—перехі́дне́ дієсло́во. **Переходящие суммы**—перехі́дні су́ми.

Перехождение—перехі́д, хо́ду, перехо́дження, ння.

Перехожий—перехі́дний, мандро́ваний, мандрі́вний.

Перецениват, переценить—I) (н а н о в о)—переці́нювати, переціни́ти, переціно́вувати, перецінува́ти; II) (о ц е н и т ь в с е)—поціни́ти, поцінува́ти.

Переценка—переці́нювання, ння; переціно́вування, ння; перетаксо́вування, ння; перетаксува́ння, ння.

Перечеканка—перебива́ння, ння; перелива́ння, ння.

Перечень чего—пере́лік, ку; ви́лік, ку; рее́стр, ру; спи́с, су (чому́ й чо́го).

Перечневый—перелікóвий. **Перечневая ведомость**—перелікóва відомість.

Перечеркивать, перечеркнуть—перекрéслювати, перекрéслити, перечíркувати, перечеркнýти що.

Перечет—перéлік, ку; ви́лік, ку. **На перечет**—підлíком. **Знаю на перечет**—знаю як своїх п'ять пáльців (Н е в р о д и́ л о н і ч ó г о: в с і я́ б л у к а п і д л і к о м).

Перечисление—I) перелíчування, ння; вилíчування, ння; II) перепи́сування куди́ чогó.

Перечислять, перечислить—I) перелíчувати, перелічи́ти, вилíчувати, ви́лічити; II) (п е р е в е с т и к о г о к у д а)—перепи́сувати, перéписáти; (о м н о г.)—поперепи́сувати когó куди́ (П е р е п и с á л и м е н é з о д н і є́ ї г р о м á д и д о д р у г ó ї).

Перечить кому, чему—перéчити, суперéчити комý, чомý, сперечáтися, змагáтися, опирáтися, спóритися прóти кóго, прóти чóго.

Перечневой — перелічни́й, реéстровий. **Перечневая ведомость**—перелічнá відóмість. **Перечневая смета**—перелічни́й обрахýнок.

Перешаривать, перешарить (в с е)—перешýкувати, перешукáти, перетрýшувати, перетруси́ти; (с о в.)—ви́нишпорити, перени́шпорити всюди.

Перешедший—перéйшлий.

Перештемпелевать (н а н о в о) — перештемплювáти, перештампувáти; (в с е) — поштемплювáти, поштампувáти (все). **Перештемпелеванный** — перештемпльóваний.

Перештукатуривание— перетинькóвування, ння; перетинькувáння, ння.

Перештукатуривать, перештукатурить (н а н о в о)—перетинькóвувати, перетинькувáти; (о м н о г.)—поперетинькóвувати, потинькувáти. **Перештукатуренный**—перетинькóваний.

Перещеголять кого—поверши́ти когó чим, перемогти́, гóру взяти над ким, чим.

Переэкзаменовка — нови́й íспит, перéпит, ту.

Перила, перильца—би́ла, ли; би́льця, ці; порýччя, ччя; пóручні, ів; баля́си, ів; держáчка, чки.

Перильный—билови́й, порýччяний.

Периметр (м а т.)—пери́метр, ру. **Периметрический**—периметри́чний.

Период—перíод, ду; добá, би́. **Ледниковый период**—льодовá добá. **Грамматический период**—граматичний перíод. **Революційний період** — революційна добá. **Периодический** — періоди́чний.

Периодически—періоди́чно. **Периодичность**—періоди́чність, ности.

Периферия—периферія, рії. **Периферический**—периферíйний.

Перламутр—перломýтер, тру. **Перламутровый** — перломýтровий, перлóвий.

Пернатый—пернáтий, пір'ювáтий.

Перон—перóн, ну.

Перпендикуляр (г е о м.)—перпендикуля́р, ру; прямовíс, су; простопáд, ду. **Перпендикулярность**—перпендикуля́рність, ности; прямовíсність, ности; простопáдність ности. **Перпендикулярный**—перпендикуля́рний, прямовíсний, простопáдний, сторчови́й. **Перпендикулярно** — перпендикуля́рно, прямовíсно, простопáдно, стóрч, сторчéм, сторчмá.

Персона—персóна, ни; осóба, би. **Персонал**—персонáл, лу; особóвий, склáд, ду. **Персональный**—персонáльний, особóвий. **Персонально** — персонáльно, особи́сто, своє́ю осóбою.

Перспектива—перспекти́ва, ви. **Перспективный**—перспекти́вний.

Перстневой—персне́вий, персньóвий.

Перстной (а н а т.)—пéрсний, палéчний.

Пертурбация—пертурбáція, ції. **Пертурбационный**—пертурбацíйний.

Перхоть—лупá, пи́.

Перчатка—рукави́чка, чки; рукави́ця, ці; пальчáтка, ки.

Песня, песнь—пíсня, ні; спів, ву; спíванка, ки. **Песни эпические, повествовательные**—дýми, піснí епíчні. **Песни свадебные** — весíльні піснí. **Весенние песни**—весня́нки. **Хороводные песни**—тáнки, гаївки, коломи́йки, шýмки. **Обрядные песни** —обря́дові піснí, (коля́дки́, щедрíвки́, петрíвочні, петрíвки́).

Песочница—пісóчниця, ці; пісковня́, ні

Песочный—піскови́й. **Песочный цвет**—піскови́й кóлір.

Пессимизм—песимíзм, зму. **Пессимист**—песимíст, ста. **Пессимистический, пессимистически**—песимісти́чний, песимісти́чно.

Пестование—пéстування, ння; пéстіння, ння; кохáння, ння; викóхування, ння.

Пестовать, выпестовать—пéстувати, пéстити, ви́пестувати, ви́пестити, плекáти, ви́плекати, кохáти, викохувати, ви́кохати.

Пестрить—рябíти в óчах. **Пестрит в глазах**—рябіє в óчах. **Пестро**—ря́бо, перíсто.

Пестрота—рябíзна, ни; рябинá, ни́. **Пестрый**—ряби́й, сорокáтий, строкáтий, пестря́вий. **Пестроватый**—рябувáтий, ряби́й грóхи.

Песчаник (м и н е р.)—пісковéць, вця́; пісковик, ка́.
Песчанистый—піскувáтий, піскóватий.
Песчаный—пісочáний, піщáний, пісковий, піскувáтий, піскóватий.
Петарда—петáрда, ди. **Петардовый**—петáрдовий.
Петит (т и п о г р.)—пети́т, ту.
Петиция—пети́ція, ції.
Петля—I) петля́, лі́; (з а т я ж н а я)—зáшморг, гу; II) (в с е т и, в в я з а н ь и)—вічко́, чка́; очко́, очка́; (в о д е ж д е)—петéлька, ки; зáстіжка, ки; зáстібка, ки.
Петрография—петрогрáфія. **Петрографический**—петрографíчний.
Петролеум—гáс, су.
Пехота—піхóта, ти; піше вíйсько. **Пехотинец**—пішáк, кá; піший, ого; піхотíнець, нця. **Пехотный**—піхóтний, піший.
Печалить—смути́ти, жури́ти, печáлити когó, ту́ги завдавáти комý.
Печалиться—жури́тися, сумувáти, смути́тися, смуткувáти. **Печалиться о ком, о чем**—жури́тися, сумувáти за ким, за чим; (р е ж е)—по кóму, по чóму; убивáтися, побивáтися, падкувáти за ким, за чим.
Печаль—журбá, би́; смýток, тку; сум, му; тýга, ги; жаль, лю; жáлощі, ів; печáль, ли; сумувáння, ння; журíння, ння; печáлування, ння; смýтість, тости. **Причинять, причинить печаль кому**—завдавáти, завдáти, наробúти смутку комý.
Печальный—смутни́й, сумни́й, сумови́тий, жýрний, тýжний, жáлібний. **Печальное событие**—сумнá подíя (пригóда). **Печально**—жýрно, журли́во, сýмно, сумови́то, смýтно, тýжно, тужли́во, жáлібно (Р о з в а ж á л и т а д і в ч и́ н о н ь к у, т а к ж ý р и т ь с я ж ý р н о).
Печатание—I) печáтання, ння; припечáтування, ння; запечáтування, ння; II) друкувáння, ння; друк, ку (П е ч á т а н н я с у р г у ч é м л и с т í в).
Печатать—I) (п р и к л а д ы в а т ь п е ч а т ь)—печáтати, припечáтувати, запечáтувати що. **Отпечатывать** (к н и г и)—друкувáти, ви́друкувати що.
Печататься—I) печáтатися, бути припечáтуваним, запечáтуваним; II) друкувáтися.
Печатка—печáтка, ки.
Печатный—I) (к л е й м е н н ы й)—штампóваний, печáтний, знáчений. **Печатное дело**—друкáрство, ства; друкáрська спрáва, ви.
Печатня—друкáрня, ні.
Печать—I) печáть, ти; печáтка, ки (С т в é р д и л и п í д п и с а м и й п е ч á т т ю). **С приложением печати**—з прити́сненням (з відти́сненням) печáти. **Подписью и приложением печати свидетельствую** — підписом і вíдтиском печáтки свíдчу; II) (п е р е н о с н о—з н а к)—знак, ку; ознáка, ки; печáть, ти; III) друк, ку; (п р е с с а)—прéса, си; IV) (ш р и ф т)—дрýк, ку; лíтери, ер; письмó, мá. **Мелкая печать**—дрібни́й дрýк.
Печень—печíнка, ки.
Печник—пічни́к, кá; грýбник, ка.
Печь (с у щ.)—піч, печи. **Кухонная печь**—вари́ста піч. **Затопить печь**—розпали́ти піч, грýбу, запали́ти, розпали́ти, затопи́ти, розтопи́ти в печí в грýбі. **Обжигальная печь**—гóрен, рна; гóрно, рна. **Плавильная, доменная печь**—гамáрна піч, гамáрня, ні; (д л я с т е к л а)—гýта, ти; (к о к с о в а л ь н а я)—кóксна піч.
Пешком—пíшки, піхом, піхóю, піхóтою, пíшо.
Пешня—пíшня, ні; оскáрд, ду; копани́ця, ці; плíшня, ні.
Пианиссимо—піянíсимо, дýже ти́хо.
Пианист, пианистка—піянíст, ста; піянíстка, ки.
Пивная—пивни́ця, ці. **Пивной**—пивни́й.
Пиво—пи́во, ва.
Пивовар—бровáр, ря́; бровáрник, ка; пивовáр, ра.
Пивоварение, пивоварство—бровáрство, ства; бровáрництво, цтва; пивовáрство, ства; пивовáрництво, цтва. **Пивоваренный, пивоварный**—бровáрний, бровáрський, пивовáрний. **Пивоварский** — бровáрський, бровáрницький, пивовáрський, пивовáрницький. **Пивоваренный завод**—бровáрня, ні.
Пикантность—пікáнтність, ности. **Пикантный**—пікáнтний.
Пикник—гýлянка, ки; маївка, ки.
Пилерс—пíлерс, су.
Пиловой—пилови́й (П и л о в í з ý б ц і).
Пилонасекательный — пилозуби́льний, пилозубцювáльний.
Пилообразный—пильчáстий, зубчáстий.
Пильня—пильня́, ні; тартáк, кá.
Пилястра (а р х и т.)—пíлястер, ра.
Пинок—стусáн, нá; стýсень, сня; штурхáн, нá. **Дать пинок**—дáти стусанá, стýсня, штурханá.
Пионер, пионерка—піонéр, ра; піонéрка, ки. **Пионерный, пионерский**—піонéрний, піонéрський.
Пипетка—піпéтка, ки; крапельни́чка, чки.
Пирамида—пірамíда, ди. **Пирамидальный**—пірамідáльний. **Пирамидный**—пірамíдний.
Пирование—бенькетувáння, ння; погуля́ння, ння.

Пировать, пиршествовать—бенькетува́ти, балю́вати, гуля́ти, бесе́дувати, гости́тися.

Пироксилин—піроксилі́н, лі́ну.

Пирометр—піро́метр, ру. **Пирометрия**—пірометрі́я, ії.

Пиротехник—піроте́хнік, ка. **Пиротехника**—піроте́хніка, ки. **Пиротехнический**—піротехні́чний.

Писанный—пи́саний, мальо́ваний, мере́жаний. **Писаная красавица**—га́рна, як намальо́вана.

Писатель—письме́нник, ка. **Писательница**—письме́нниця, ці. **Писательский**—письме́нницький, письме́нський. **Писательство**—письме́нництво, цтва.

Писать, написать, писнуть—I) писа́ти, написа́ти, писну́ти; (п л о х о)—дря́пати, шкря́бати. **Писать под диктовку**—писа́ти з го́лосу; II) (к р а с к а м и)—малюва́ти. намалюва́ти, писа́ти, написа́ти.

Пистон — пісто́н, на; напе́рсток, стка: ка́псуля, лі; ка́псель, сля.

Писчебумажный—папе́ровий. **Писчебумажная фабрика**—папі́рня, ні. **Писчебумажная торговля**—папе́рова торгі́вля. **Писчебумажные принадлежности**—писе́мне прила́ддя, прила́ддя для письма́.

Письменность (г р а м о т н о с т ь)—письме́нність, ности; (л и т е р а т у р а)—письме́нство, ства. **Письменный**—листо́вний, писе́мний, письмо́вний, письме́нний. **Письменный договор**—пи́сана умо́ва. **Письменно**—листо́вно, листо́м, письмо́вно, на письмі́. **Письменно отвечать**—відпи́сувати, на письмі́ відповіда́ти.

Письмоводитель—письмово́д, да; ділово́д, да; пи́сар, ря. **Письмоводительство**—письмово́дство, ства; ділово́дство, ства.

Питание—I) (п р о ц е с с) — годува́ння, ння; харчува́ння, ння; живлення, ння; поживлі́ння, ння; II) (п и щ а)—пожи́вок, вку; спожи́вок, вку; пожи́ток, тку; зажи́вок, вку; пожи́ва, ви. **Усиленное питание**—збі́льшене (підси́лене) харчува́ння. **Питание котлов**—нагні́чування казані́в. **Питательность**—пожи́вність, ности; три́вність, ности; си́тність, ности. **Питательный**—жи́вний, пожи́вний, спожи́вний, зажи́вчий; тривни́й, наїдкуватий. **Питательный пункт**—харчови́й пу́нкт. **Питательная вода для котло́в**—нагні́тна́ вода́ для казані́в.

Питать—живи́ти, поживля́ти, годува́ти, харчува́ти. **Питать доверие**—ня́ти ві́ру кому́, дійма́ти кому́ ві́ри. **Питать дружбу**—почува́ти при́язнь. **Питать уважение к кому**—ма́ти поша́ну до ко́го, ма́ти кого́ на пова́зі. **Питать надежду**—сподіва́тися, поклада́ти наді́ю.

Питейный—I) питни́й; II) трункови́й. **Питейный устав**—питни́й стату́т.

Питомник—шкі́лка, ки; саді́бня, ні; розса́дник, ка.

Питье—I) (п р о ц е с с)—питтяʹ, ттяʹ; II) (п р е д м е т)—напи́ток, тку; пі́йло, ла; питтяʹ, ттяʹ, питво́, ва́; напі́й, по́ю; тру́нок, нку. **Годный для питья**—питни́й. **Годная для питья вода**—го́жа вода́.

Пища—ї́жа, ї́жі; ї́да, ї́ди́; ха́рч, чи й чу (ж. и м. р.); пожи́ва, ви; по́корм, му; ко́рм, му; (в а р е н а я)—стра́ва, ви; потра́ва, ви; ва́рево, ва. **Годный в пищу**—їдни́й, їстовни́й, їдо́мий. **Духовная пища**—духови́й по́корм.

Пищеварение—травлі́ння, ння. **Органы пищеварения**—о́ргани травлі́ння. **Пищеварительный**—травни́й.

Пищевик—харчівни́к, ка́; харчови́к, ка́. **Пищевой**—харчови́й, стра́вний, потра́вний. **Пищевые продукты**—харчові́ проду́кти, харчовина́, ни́.

Пиэтизм—пієти́зм, зму.

Плавание—пла́вання, ння; (т о л ь к о о с у д а х)—плавба́, би́. **Кругосветное плавание**—кругосві́тне пла́вання. **Плавательный** — пла́вальний, пла́вчий, пла́вний. **Плавательная перепонка**—плі́вка, ки; полоте́нце, ця.

Плавать—пла́вати, пли́вати.

Плавильный—топи́льний. **Плавильный завод**—гама́рня, ні; топи́льня, ні; ру́дня, ні. **Плавильное искусство**—гама́рство, ства; топля́рство, ства. **Плавкий**—топки́й, розто́пистий. **Плавкость**—то́пкість, кости; розто́пистість, тости. **Плавление**—топлі́ння, ння; то́плення, ння; топлени́на, ни.

Плавность—пла́вкість, кости; пла́вність, ности. **Плавный**—плавки́й, пові́льний, пла́вний. **Плавно**—пла́вко, пові́льно, пла́вно.

Плавучий—пливки́й.

Плагиат—плагія́т, ту.

Плакат—плака́т, ту. **Плакатный**—плака́тний.

Плакать, плакивать—пла́кати, голоси́ти за ким, по ко́му; (г р у б о)—рю́мсати, рю́мати. **Плаксивый**—плакси́вий, плачли́вий, рю́мса.

Плакаться, плакиваться—пла́катися на ко́го, ре́мствувати, нарі́ка́ти на ко́го, бі́лкатися, жалкува́тися, жа́ль ма́ти до ко́го, на ко́го.

Пламенеть—поломені́ти, полумі́ти, паленіти, пала́ти, палахті́ти, палахкоті́ти. **Пламенеет**—бере́ться по́лум'ям. **Пламенистый** — полумени́стий, по-

лум'янйстий. **Пламенно** — поломенйсто; (пылко)—пáлко.

Пламень—пóлум'я, м'я; пóлумінь, меня; плóмінь, мени; пóлуміння, ння; (горящих угольев)—жéврій, рія. **Обняться пламенем**—узя́тися пóлум'ям (вогнéм). **Пламенный**—I) полум'я́ний, полóмінний, пломенйстий; II) (жгучий, горячий)—палкйй, запальнйй (Палкá промóва).

План—плáн, ну. **Начертить план**—зрисувáти (накрéслити) плáн. **Плановой**—планóвий. **Планировать**—планувáти, складáти плáни. **Планирование**—планувáння, ння; складáння плáнів.

Планиметрия—планімéтрія, ії. **Планиметрический**—планиметрйчний.

Планировать (об аэроплане)—ширя́ти, спускáтися плáвом. **Планирование**—плав, ву; ширя́ння, ння. **Планирующий спуск** — ширя́ння, спуск плáвом.

Плановость—планóвість, вости. **Планомерный**—планóвий. **Планомерность**—планóвість, вости.

Пласт—шар, ру; верствá, вй; ря́д, ду. **Пласт земли при пахании**—скйба, би

Пластичность—пластйчність, ности. **Пластичный**—пластйчний.

Пластование—пластувáння, ння; навéрствування, ння; шарувáння, ння.

Пластовать,-ся,—навéрстувати, ся; наверствувáти, ся; пластувáти, ся; напластóвувати, ся; напластувáти, ся.

Пластовой—пластóвий, скйбчастий, шаровйй, верстовйй.

Плата—плáта, ти; заплáта, ти; платня́, ні. **Плата по времени**—платня́ від чáсу. **Поштучная плата**—платня́ від штýки. **Задельная, сдельная плата**—відря́дна платня́, платня́ від робóти. **Плата за право торговли**—патéнт, ту.

Платеж—платíж, жý; вйплата, ти; (побор)—оплáток, тку. **Срок платежа**—платíжний тéрмін. **Платеж в рассрочку**—сплáт, ту. **Производить платеж**—сплáчувати, робйти вйплату. **Наложенный платеж**—післяплáта. **Платежеспособность**—платоздáтність, ности. **Платежеспособный** — платоздáтний, плáтний. **Платежный** — платíжний, оплáтний. **Плательщик**—платíльник, ка; плáтник, ка; виплáтник, ка; платíжник, ка.

Платить, плачивать—платйти, сплáчувати, сплатйти комý за що. **Плáтить наличными**—платйти готíвкою.

Платный — плáтний. **Платно**—плáтно, заплáтно.

Платформа—платфóрма, ми (Політйчна платфóрма. Залізнйчна платфóрма).

Платье — убрáння, ння. **Платяной** — одéжний. **Платяной шкаф**—одéжна шáфа.

Плацкарта—плацкáрта, ти; квитóк на місце.

Плач—плáч, чý; (хныканье)—рю́мсання, ння; рю́м, му; (громкий)—лéмент, ту; (с причитаньями)—тужíння, ння; голосíння, ння; квилíння, ння; тужбá, бй. **В плач**—у плáч, у сльóзи. **Плачевный**—плачлйвий, плачнйй, жалíбнйй, жýрний, смутнйй, тужлйвий (Смутні обставйни). **Плачевно**—плачйвно, жáлібно, смýтно, тужлйво.

Плашмя—плáзом, плáзьмá, плйском, лежмá, лíгмá.

Плебисцит—плебісцйт, ту.

Плева—плівá, вй; плíвка, ки; болóна, ни.

Плевальник, плевательница—плювáльниця, ці; плювáчка, чки. **Плевальный**—плювáльний.

Плевра—плéвра, ри; олéгня, ні.

Плеврит—олéгниця, ці; олегéниця, ці; плеврйт, ту.

Плевый—мізéрний, нікчéмний, пльóваний.

Племенистый—порóдистий.

Племенитый—плíдний, плодю́чий, плодлйвий, сім'янйстий.

Племенной—I) плeмíннйй, рáсовий; II) (скот)—заводськйй, племíннйй, рáсовий.

Племя—I) плéм'я, м'я; порóда, ди; рáса, си; II) (род, потомство)—рíд, рóду; поколíння, ння; колíно, на; плíд, плóду; нащáдок, дку; (соб.)—зáвід, óду.

Племянник — племéнник, ка; нéбіж, божа. **Племянница** — племéнниця, ці; небóга, ги.

Плен—полóн, ну; невóля, лі.

Пленительница—чарівнйця, ці.

Пленительность—чарíвність, ности; принáдність, ности; знадлйвість, вости. **Пленительный**—чарівнйй, принáдний, знадлйвий. **Пленительно** — чарíвно, принáдно, знадлйво.

Пленка—плíнка, ки; плíвка, ки; шкýрка, ки.

Пленник—полóнник, ка; полонéник, ка; полоня́нин, на; брáнець, нця; в'я́зень, зня; невíльник, ка. **Пленный**—полонéний, полóнний, брáнець.

Пленум—плéнум, му; пóвні, збóри. **Пленарный**—пленáрний, пóвний, загáльний. **В пленарном заседании**—на пóвних збóрах.

Пленять, пленить—I) (брать в плен)

—полонити, заполонити, в неволю (в полон) забирати, узяти кого; II) (привлекать)—полонити, заполонювати, заполонити, надити, принадити, чарувати, зачарувати, причарувати кого. **Плененный**—полонений, причарований.

Пленяться, плениться—полонитися, заполонитися, зваблятися, звабитися, зчаровуватися, зчаруватися.

Плескание—I) плюскання, ння; хлюпання, ння; II) плескання, ння; ляпання, ння; ляпотіння, ння; ляпотнява, ви.

Плесна—плесно, плюсно, плісна.

Плесна—пліснявка, ки; плиснівка, ки (На язиці в дитини пліснявка).

Плесневелый—пліснявий, поцвілий, засняділий, брезклий.

Плесневеть—пліснявіти, цвісти, зацвітати, снядіти; (о жидк.)—брезкнути, забрезкати, цвіллю, мохом братися.

Плесо—плесо, са; чистовина, ни.

Плести, плесть—I) плести, заплітати, снувати що; II) (вздор)—плескати, верзти, базікати, торочити, теревенити (Плести, заплітати косу. Плетеш таке, що все село буде сміятися з тебе).

Плетень—пліт, плоту; опліт, лоту; запліт, лоту; тин, ну; загорода, ди; огорожа, жі; ліса, си. **Род крыши на плетне**—остріг, гу; острішок, шка. **Ставить плетень**—тинити, ся.

Плеть—I) батіг, тога; пуга, ги; (из кожи)—канчук, ка; малахайка, ки; карбач, ча; бич, ча; нагайка, ки, гарапник, ка.

Плечистый—плечастий, плечистий.

Плечо—плече, ча; рам'я, м'я; рамено, на.

Пловец—плавець, вця; плавач, ча; плавок, вка; пливун, на.

Пловучесть—плавучість, чости.

Пловучий — плавучий, наплавний (Наплавний міст).

Плод—I) (результат, произведение, последствие)—плід, плоду; виплід, лоду; витвір, вору; II) плід, плоду; овощ, ща. **Садовые плоды**—садовина, ни. **Огородные плоды**—городина, ни. **Осыпавшиеся плоды**—падалиця, ці; падалишні груші, яблука то-що.

Плодить—плодити, виплоджувати, розводити кого, що.

Плодиться—плодитися, виплоджуватися, водитися, вестися.

Плодовитость—плідність, ности; плодючість, чости; родючість, чости. **Плодовитый**—плідний, плодючий, родючий, сіменистий, рясний. **Плодовый**—плодовий, овочевий, овощовий. **Плодовая оболочка**—плодова оболочка. **Плодовито**—плідно, плодюче, плодливо, родюче.

Плодоносить—родити, плодити, овочувати.

Плодоносный—плідний, плодючий, плодовитий, родющий (Зацвітевесна живою красою. Ця країна славна споконвіку родющою землею).

Плодопеременный—плодозмінний.

Плодородие—плодючість, чости; родючість, чости; буйність, ности.

Плодотворный—плодотворчий.

Пломба—пломба, би.

Пломбир—пломбір, ру.

Пломбирование (зубов, вагонов)—пломбування, ння.

Пломбировать,-ся—пломбувати, ся. **Пломбированный**—пломбований.

Пломбировщик—пломбар, ря; шпакляр, ра.

Плоский—I) плоский, плаский, плюскуватий, плисковатий, улогий (У нього плоске чоло. Плескатий як корж); II) паскудний, безсоромний.

Плоско—I) плоско, пласко, плискувато, плисковато, улого, рівно; II) паскудно, безсоромно.

Плосковатость—плискуватість, тости.

Плоскогорье—узгір'я, р'я; височина, ни; високорівня, ні. **Плоскогорный**—плоскозгірний, високорівневий.

Плоскогубцы—плаского́убці, ців; обценьки, ньок.

Плоскость—I) плоскість, кости; пласкість, кости; II) площа, щі; площина, ни; площовина ни. **Наклонная плоскость**—похилість, лости; косогір, гору. **Боковая плоскость в многограннике**—грань, ни; гранка, ки.

Плотина—гребля, лі; гать, ти; загата, ти. **Плотинный**—гребельний, гребляний.

Плотник—тесля, лі; тесляр, ра; теслик, ка. **Плотничать**—теслювати, теслярувати, майструвати. **Плотнический**—тесельський, теслярський, майстерський. **Плотничество**—теслярство, ства; теслерство, ства.

Плотный—I) (сжатый)—щільний, стислий, густий, напрягий, дебелий (Тісно збита купа людей); II) сплошной, без промежутков)—щільний, густий; III) (о человеке и животных)—дебелий, гладкий, грубий, тілистий, огрядний. **Плотно**—I) (сжато)—щільно, стисло, збито, дебело, твердо; II) (сплошь, без промежутков) — щільно, щитно, тісно, прикро, натоптом.

Плоть—плоть, ти; тіло, ла (Бий по-

кло́ни і пло́ть старе́чу усмиря́й).

Плохо—пога́но, зле́, ке́псько, недо́бре, нега́рно, негара́зд; (отвратительно)—ги́дко, паску́дно. **Делать что-либо плохо**—робити щось аби́як, негара́зд, не до ла́ду, не до ді́ла, не до путтє́.

Плоховатый — поганe̍нький, поганкува́тий, ке́пськенький, аби́який.

Плохой (дурной)—пога́ний, лихи́й, леда́чий, леда́щий, недо́брий; (скверный)—ке́пський, зли́й; (худой, ветхий)—благи́й, плохи́й, неві́рний, мізе́рний, нужде́нний; (хилый)—хи́рний, хире́нний; (мерзкий, дрянной)—мерзе́нний, паску́дний, парши́вий; (никудышный)—нікче́мний, недола́дній, негодя́щий. **Плохой работник**—пога́ний, леда́чий, негодя́щий робітни́к. **Плохая вода**—него́жа (недо́бра) вода́. **Плохое здоровье**—лихе́, плохе́ здоро́в'я. **Плохие вести**—недо́брі (пога́ні, лихі́, ке́пські) ві́сті. **Плохое исполнение**—недола́дне (невда́ле) викона́ння. **Самый плохой**—послідý щий, найгі́рший, найпогані́ший.

Площадка—I) майда́нчик, ка; пла́цик, ка; площа́дка, ки; помі́ст, мо́сту; (торговая)—торжо́к, жка́; II) (лестницы)—площа́дка, ки; га́нок до ваго́ну, при́сінок; III) (для перевозки)—площа́дка, биндю́г, га́.

Площадной—I) майда́нний, плацови́й; II) (непристойный) — база́рний, ву́личний. **Площадная брань**—база́рна, ву́лична ла́йка.

Площадь—I) майда́н, ну; пла́ц, цу; II) (плоскость)—пло́ща, щі; площина́, ни́; III) (геом.)—пло́ща, щі (Пло́ща трику́тника).

Плут—I) шахра́й, ая́; шахру́н, на́; круті́й, тія́.

Плутня (чаще мн.—**плутни**) — крутня́, ні; ви́крутні, нів; (мошенничество)—шахра́йство, ства; плутня́, ні.

Плутовать, сплутовать—шахрува́ти, зшахрува́ти, шахраюва́ти, зшахраюва́ти, махо́рити, змахо́рити, хитрува́ти, зхитрува́ти.

Плутовский—по-шахра́йському, по-круті́йському, по-махля́рському; шахра́йським, круті́йським, махля́рським, ошука́нським ро́бом. **Плутовской**—шахра́йський, круті́йський, махля́рський, ошука́нський. **Плутоватый**—круті́юва́тий, шахраюва́тий, хитрува́тий.

Плутовство—шахра́йство, ства; круті́йство, ства; ошука́нство, ства.

Плывучесть—пли́вкість, кости; теку́чість, чости.

Плывучий—пливки́й, теку́чий.

Плюгавство, плюгавость—I) плюга́вство, ства; плюга́вість, вости; пога́нство, ства; II) (невзрачность)—ми́ршавість, вости.

Пляж—пля́ж, жу; коса́, си́.

Пляска—та́нець, нця; та́нок, нка. **Плясовой**—тане́чний, танко́вий, танцюри́стий.

Пневматика—пневма́тика, ки. **Пневматический**—пневмати́чний.

По—по ко́му, по чо́му (По світлонці хо́дить. По горі́ вівча́р ві́вці гання́є. Хвиля йде по воді́. По дорбзі—жук. Не по во́лі на́шій чи́ниш. Обу́хом по голові́).
Пойти по миру—піти́ з торба́ми, попідві́конню. **По всему свету**—на вве́сь сві́т, по всьо́му сві́ту. **Итти по улице**—йти́ ву́лицею. **Ехать по железной дороге**—ї́хати залізни́цею. **Переслать по почте, по телеграфу**—пересла́ти по́штою, телегра́фом. **По приказанию, по декрету**—з нака́зу, за нака́зом, за декре́том. **По поручению**—з дору́чення, за дорученням. **По ошибке**—по́милкою, через по́милку. **По этому случаю**—з ціє́ї наго́ди. **По случаю**—ви́падком. **По требованию**—на вимо́гу. **По принуждению**—з при́мусу, з прину́ки. **По своей воле**—з своє́ї во́лі, своє́ю во́лею. **По болезни**—че́рез хоро́бу, за хоро́бою. **Получить по счету, по ордеру**—оде́ржати на раху́нок, на о́рдер. **По общему согласию**—за спі́льною зго́дою. **По течению**—за водо́ю, упли́нь за водо́ю. **По моим наблюдениям**—за мої́м спостере́женням. **По моей теории**—на мою́ теорію. **По теории**—за тео́рією. **По моему мнению**—на мою́ ду́мку. **По вкусу**—до смаку́. **По отношению к кому, к чему**—що-до ко́го, що-до чо́го. **Плакать по ком**—пла́кати за ким. **По истечении срока**—по скі́нченні те́рміну.

Побагроветь—побагряні́ти, почервоні́ти, побагряні́шати, почервоні́шати.

Побаиваться—боя́тися, тро́хи побо́юватися, опа́суватися кого́, чого́.

Побаливать—побо́лювати, болі́ти тро́хи, ча́сом (Поболює голова́ в йо́го).

Побалтывать—I) бо́втати, колоти́ти, збо́ктувати, сколо́чувати що; II) (поговаривать)—поле́йкувати; III) бала́кати, белькота́ти, белькоті́ти (Дити́на почина́є белькоті́ти).

Побарахтаться—побо́рсатися, поповту́зитися, попруча́тися, поборюка́тися.

Побаять—побала́кати, погомоні́ти.

Побег—I) (бегство)—уте́ча, чі; ути́чка, чки; утіка́нка, ки; уті́к, уте́ку; уте́ка, ки; (действ.)—тіка́ння; II) (отро-

сток)—па́гін, гону; па́гонець, гі́нця; па́гінок, нка; па́ріст, росту; па́ростъ, ти; па́росток, тка; живе́ць, вця́. **Пускать побеги**—па́роститися, пуска́ти (витани́ти) па́гони, па́рости.

Побегушки—побіге́ньки, ньок; побіга́нки, нок. **Мальчик на побегушках**—побігу́н, на́; побіга́ч, ча́; попи́хач, ча.

Победа—перемо́га, ги; поду́га, ги; звитя́га, ги; звитя́жство, ства.

Победитель,-ница—перемо́жець, жця; перемо́жниця, ці; перебо́рець, рця; перебо́рниця, ці.

Победнеть—побідні́шати.

Победный — перемо́жний, звитя́жний, звитя́зький.

Победный (горемычный)—побі́дений.

Побеждать, победить—перемага́ти, перемогти́, змага́ти, змогти́, ду́жати, боро́ти, поборо́ти, бра́ти, взя́ти го́ру над ким, над чим (Перемо́га на економі́чному фро́нті). **Победить страх**—перемогти́, поду́жати, подола́ти страх.

Побездельничать—побайдикува́ти, поледарюва́ти.

Побелка—побі́л, лу; побі́лення, ння; білува́ння, ння; побілува́ння, ння; (известью)—вапнува́ння, ння.

Побережье—побере́жжя, жжя; надбере́жжя, жжя; узбере́жжя, жжя; (поречье)—порі́ччя, ччя; узрі́ччя, ччя; (морское)—узмо́р'я, р'я; примо́р'я, р'я; надмо́р'я р'я.

Поберечь—I) поберегти́, приберегти́; (пожалеть)—пожа́лувати, пошанува́ти що, чо́го; II) поберегти́, постерегти́, догля́нути, попильнува́ти кого́, що.

Поберечься—поберегти́ся, постерегти́ся, попильнува́тися, погляді́тися.

Побеседовать—порозмовля́ти, погомоні́ти, поговори́ти, побала́кати з ким, про що.

Побесить—подратува́ти, посе́рдити кого́ чим.

Побеспокоить—потурбува́ти, поклопота́ти, потруди́ти кого́. **Позвольте вас побеспокоить**—дозво́льте вас потурбува́ти.

Побеспокоиться (потревожиться)—потурбува́тися (тро́хи). **Побеспокоиться о ком, о чем** (позаботиться)—потурбува́тися, поклопота́тися ким, чим, про ко́го, про що́ (Поклопо́чешся свое́ю бідо́ю, і ле́гче ста́не).

Побиваться, побиться—I) побива́тися, бу́ти побі́тим, ви́битим; II) (разбиться)—побі́тися, потовкти́ся, потрощи́тися; III) (с кем) — побі́тися. **Побиться об заклад**—заста́вититися, заложи́тися, закла́стися з ким на що.

Побираться — старцюва́ти, же́брати, попідві́конню ходи́ти.

Поблагодарить, поблагодарствовать (кого за что)—подя́кувати, поспаси́біти кому́ за що і на чо́му (Подя́кувати кому́ за хліб, за сіль).

Поблажать—потура́ти, попуска́ти кому́ (Жі́нці не потура́й, бо ли́хо бу́де).

Поблажка—I) по́тур, ру; потура́ння, ння, по́пуск, ску; по́пуст, сту.

Поблажливый—попу́скливий.

Побледнеть—зблі́днути, поблі́днути, збілі́ти, побілі́ти.

Побледнелый—I) зблі́длий, поблі́длий, збілі́лий, побілі́лий; II) (техн.)—збля́клий.

Поблекнуть—побля́кнути, збля́кнути, полиня́ти, пополові́ти, сполові́ти, ви́цвісти (Чо́рні бро́ви полиня́ли); (увянуть)—зів'я́нути, змарні́ти, помарні́ти (Помарні́в зо́всім чолові́к).

Поблескивание—побли́скування, ння, по́лиск, ску; ви́лискування, ння; миготі́ння, ння.

Поблизости—поблизу́, побли́зько, бли́зько.

Побогатеть—побага́тшати, побагаті́шати.

Пободриться—побадьо́ритися.

Пободрствовать—попильнува́ти, не поспа́ти.

Побоище (битва)—бойови́ще, ща; бі́й, бо́ю; побі́й, бо́ю.

Поболеть—послабува́ти, похорува́ти, похворі́ти, поле́жати, приле́жати тро́хи.

Поболтать—I) (жидкость)—побо́втати, поколоти́ти; II) (ногами)—похилита́ти, помота́ти, помотля́ти, потелі́пати; III) (с кем)—побала́кати, побазі́кати, потереве́нити, поля́пати язика́ми (з ким).

Побормотать — поми́мрити, побубоні́ти, пожебоні́ти, похарама́ркати, побурмота́ти.

Побочный—I) (боковой) — узбі́чний, побі́чний, бі́чни́й, бокови́й; II) (сторонний, не идущий к делу)—сторо́нні́й, побі́чний, забі́чний. **Побочное обстоятельство**—сторо́ння річ, сторо́нні обста́вини. **Побочно**—стороно́ю, побі́чно.

Побранить—пола́яти, нала́яти, посвари́ти, покарта́ти, пошпе́тити кого́, погри́мати на ко́го.

Побраниться с кем—пола́ятися, перела́ятися, посвари́тися, пога́ркатися з ким.

Побранка—ла́йка, ки; сва́рка, ки.

По-братски — по-брате́рському, по-брате́цькому, брате́рськи, брате́цьки.

Побрить,-ся—виголити, ся; підголи́ти, ся; ви́брити, ся.

Побрюзжать — побурча́ти, побуркоті́ти, поворкоті́ти.

Побудительный—спонука́льний, спону́кливий, підгі́нний.

Побуждать, побудить кого к чему—спону́кувати, спонука́ти, споню́кати, підго́нити, підігна́ти, підбу́джувати, підбу́дити, приму́шувати, приму́сити, зму́шувати, зму́сити кого́ до чо́го й на що; (в о с п л а м е н я т ь)—запа́лювати, запали́ти кого́ до чо́го й на що. **Побуждаемый**—спону́куваний, підго́нений, підохо́чуваний.

Побуждение—I) (д е й с т в и е)—спону́кування, ння; підго́ніння, ння; підохо́чування, ння; II) (п о б у ж д а ю щ а я п р и ч и н а)—спону́ка, ки; (п о о щ р е н и е)—підгі́н, го́ну; при́звід, воду; підохо́та, ти. **Из каких побуждений**—з яки́х моти́вів.

Побывать где, у кого—побува́ти де, у ко́го; (н а в е с т и т ь)—наві́датися куди́, до ко́го, відві́дати кого́.

Побывка—побува́ння, ння.

Повадка—I) уна́да, ди; зви́чка, чки; II) (м а н е р а)—у́даль, ли. **Повадкий, повадливый**—уна́дний, уна́дливий. **Повадный**—I) ла́сий (Ла́сий шмато́к); II) підле́сливий, уле́сливий. **Повадно**—уна́дно, уна́дливо.

Поваживаться, повадиться—I) уна́джуватися, уна́дитися, пона́джуватися, пона́дитися, зана́дитися, прина́джуватися, прина́дитися до ко́го, до чо́го, в що.

Поважничать—попиша́тися, попишни́тися, повелича́тися, почва́нитися, побри́шкати; (х о р о х о р я с ь) — погороїжитися.

Повалить—I) (п о в е р г н у т ь)—повали́ти, звали́ти, завали́ти; II) (п о й т и м а с с о й)—повали́ти, вальну́ти, су́нути, посу́нути.

Повально—усі до о́дного, (геть) чи́сто всі; (г а л.)—грома́дно.

Повальный—I) (о б о л е з н и)—по́шесний. **Повальная болезнь**—по́шесна хоро́ба; по́шесть, сти; помі́рок, рку; пові́тря, тря (Між робі́тника́ми пішо́в вели́кий помі́рок).

Поваляться—покача́тися, повваля́тися, ви́качатися, ви́валятися.

Повар—ку́хар, ря; кухова́р, ра. **Поваренный**—кухе́нний, кухова́рський. **Кухонное искусство**—кухова́рство, ства; ку́харство, ства. **Поварня**—кухова́рня, ні; ку́хня, ні; пека́рня, ні. **Поварской**—ку́харський, кухова́рський. **Поварство**—ку́харство, ства; кухова́рство, ства. **Поварничать**—кухарюва́ти, кухова́рити, куха́рити.

Поведение—пово́діння, ння; поведі́нка, ки; пово́дження, ння. **Он хорошего поведения**—він до́бре пово́диться, він шану́ється. **Дурное поведение**—пога́не, нестате́чне пово́дження, пога́на поведі́нка.

Повек—пові́к, до ві́ку, по́ки ві́ку, до су́ду-ві́ку, до сві́т-со́нця, наві́ки, на бе́звік.

Повелевать, повелеть—I) (к о м у ч т о)—велі́ти, звелі́ти, повеліва́ти, повелі́ти, зага́дувати, загада́ти, нака́зувати, наказа́ти кому́ що; II) (к е м)—панува́ти над ким, обладува́ти ким.

Повеление—повелі́ння, ння; велі́ння, ння; нака́з, зу; ро́зказ, зу; за́гад, ду. **Повелительный** — вла́дний, приказо́вий, наказни́й. **Повелительное наклонение** (г р а м.)—приказо́вий (вольови́й) спо́сіб, собу. **Повелительно**—вла́дно.

Поверенный—ві́рник, ка; пові́рник, ка; (ю р и д.)—пові́рений. **Поверенный в делах**—пові́рений на спра́ви.

Поверка—звіря́ння, ння; переві́ря́ння, ння, переві́рка, ки (П е р е в і р я́ н н я р а х у́ н к і в). **Переверка часов** — звіря́ння годи́нника. **Поверочный**—переві́рчий, ревізі́йний, контро́льний. **Поверочное уведомление**—переві́рче пові́домлення.

Поверстный—відверсто́вий, від верстви́. **Поверстная плата**—пла́та від верстви́, відверсто́ва пла́та. **Поверстно**—від верстви́, на ве́рстви.

Повертеться—поверті́тися, покрути́тися.

Повертывать, повернуть—поверті́ти, поверну́ти, оберта́ти, оберну́ти, крутну́ти що. **Повернутый**—пове́рнений, пове́рнутий, обе́рнений, обе́рнутий.

Поверх чего—зверх, пове́рх, напове́рх, верх чо́го, по-над чи́м.

Поверхностность — поверхо́вість, вости; позверхо́вість, вости. **Поверхностный** (н е г л у б о к и й)—поверхо́вий, позверхо́вий; (б е г л ы й)—побі́жний; (в н е ш н и й) — зовні́шній, зве́рхній. **Поверхностный взгляд**—позверхо́вий, наглибо́кий погляд. **Разрез поверхностный**—неглибо́кий ро́зріз. **Поверхностно** — поверхо́во, позверхо́вно, зверше́чку, поверха́х; (б е г л о)—побі́жно.

Поверхность—по́верх, ху; пове́рхня, ні (Ози́ра́в пове́рхню ца́рства).

Поверять, поверить—I) (п р о в е р я т ь ч т о)—переві́ря́ти, переві́рити, звіря́ти, зві́рити що (Ста́ли на тому́, щоб переві́рити гро́ші); (к о г о)—переві́ря́ти, ревізува́ти кого́ (Р е в і з у в а́ т и к а́ с у, ді ла́); II) (к о м у

что)—звіря́ти, звірити кому́ що, звіря́тися, звіритися пе́ред ким, кому́ з чим (Все на не́ї звіря́в); III) (кому в чем)—повірити, пійня́ти ві́ри, ві́ри да́ти кому́ в чім (Оста́нній раз повірив у борг).

Повеса—гульві́са, си; гультя́й, я́я; джиґу́н, на́.

Повеселеть — повеселі́ти, повеселі́шати, звеселі́ти, звесели́тися (У нас тро́хи повеселі́шало тепе́р).

Повеселиться—повесели́тися, поба́витися, погуля́ти, звесели́тися.

Повествование (рассказ)—оповіда́ння, ння; ро́зповідь, ди; о́повідь, ди; по́вість, сти. **Повествователь,-ница**—оповіда́ч, ча́; оповіда́чка, чки. **Повествовательный** — оповіда́льний, розповідни́й, повісте́вий.

Повестка—повістка, ки; оповістка, ки; об'я́ва, ви.

Повечереть (безл.)—повечорі́ти, звечорі́ти, завечорі́ти, обвечорі́ти, на ве́чір поверну́ти (Звечорі́ло, ніч захо́дить, мі́сяць з хма́ри не вихо́дить).

Повздорить—посвари́тися, посе́рдитися; (вульгар.)—попи́ркатися з ким (Такі прия́телі—тай посе́рдилися).

Повздыхать—позітха́ти за ким, за чим.

Повивалка—повиту́ха, хи; сповиту́ха, хи.

Повивальник—пови́вач, ча; спови́вач, ча.

Повивать, повить—I) (пеленать)—сповива́ти, спови́ти кого́ в що й чим; II) (бабить)—бабува́ти, ба́бити в ко́го.

Повидаться—поба́читися, зоба́читися.

Повидимому—як ви́дно, ви́дко, як ба́читься, як зда́ється, зда́ється, ви́дно, види́мо, де́сь, либо́нь.

Повиливать (уклоняться от работы)—відни́кувати, відми́куватись (від робо́ти), виля́ти, відви́люватн.

Повинить (мног.)—обвинува́тити, повинува́тити, повини́ти, пообвинува́чувати кого́, в чо́му, за що.

Повиниться—призна́тися (до вини́), повини́тися кому́ в чо́му.

Повинная—визна́ння по́милки, призна́ння до вини́. **Принести повинную**—повини́тися, призна́тися до вини́, пока́ятися.

Повинность—I) (натуральная)—відбу́ток, тку; відбу́ча, чі; (денежная) —пови́нність но́сти; пода́ток, тку; (мн.)—пода́тки, ів; опла́тки, ів. **Воинская повинность**—військова́ пови́нність, вое́нний відбу́ток.

Повинный—I) (виноватый)—винува́тий, ви́нний у чо́му й чому́; II) підле́глий, покі́рний, покі́рливий, слухня́ний.

Повиноваться кому—кори́тися, скоря́тися, підкоря́тися кому́, чому́, слу́хатися кого́, послу́хати кого́, підляга́ти кому́. **Быть подчиненным кому**—підляга́ти, бу́ти підле́глим кому́.

Повиновение—по́слух, ху пе́ред ким, пе́ред чим; слухня́ність, ности до ко́го, до чого, пе́ред ким, чим; слу́хання кого́, чого́; поко́ра, ри кому́, чому́.

Повладеть—payload поволоді́ти ким, чим.

Повладычествовать—попанува́ти,突 поволодарюва́ти.

Повластвовать—повладува́ти, попанува́ти, поволодарюва́ти.

Повлачить—поволочи́ти, поволокти́, потягти́ що. **Повлачить жалкое существование**—поживоті́ти, пони́діти; (долго)—попони́діти.

Повлечь—I) (силой)—потягти́, поволокти́. **Повлечь за собой последствие** — спричини́тися до чо́го. **Повлечь к чему**—пова́бити, потягти́, до чо́го, закорті́ти кого́ й кому́ до чо́го (Закорті́ло його́ до цьо́го ді́ла. Закорті́ло йому́ загля́нути в ха́ту).

Повлиять—вплину́ти, поді́яти на ко́го, на що́ (Вплину́ти на поді́ї).

Повод—I) (у лошади)—по́від, вода; (мн.)—поводи́, ів; пові́ддя, ддя; II) при́від, воду; при́звід, воду; причи́на, ни; при́ключка, ки; за́чіпки, ки. **По какому поводу**—з яко́го при́воду, з якої причи́ни. **По этому поводу**—з цьо́го при́воду. **По поводу чего**—з при́воду чо́го. **Без всякого повода**—без жа́дного (ні́якого) при́воду, без жа́дної причи́ни. **Повод к чему**—при́від до чо́го (дава́ти, да́ти).

Поводарь, поводатарь—поводи́р, ря́; повода́тар, ря; провожа́тий, ого (Торбинка́ми обві́шаний його́ провожа́тий).

Поводить, повести, повесть—I) (кого, куда)—поводи́ти, повести́ кого́ куди́; (силой)—прова́дити, попрова́дити, потягти́ кого́, куди́; (чем)—пово́дити, повести́, руша́ти, ру́шити (чим) (Повів очи́ма). **Повести (повесть) дело** —повести́ спра́ву. **Повести борьбу**—поча́ти боротьбу́ з ким, з чим. **Повести себя**—повести́ся, повести́ себе́; (хорошо)—пошанува́тися. **Повести к чему** (привести)—привести́, произвести́ до чо́го. **Это ни к чему не поведет**—це ні до чо́го не призведе́.

Повóдок—по́від, води; по́вінь, ни.

Поводырничать—поводирюва́ти, ходи́ти (бу́ти) за поводиря́.

Повозиться с кем, чем—попо́ратися ко́ло

кого, чого, поморочитися з ким, з чим і коло кого, чого (Поморочився я з тією справою).

Повозка—віз, воза; візок, зка; (крытая)—буда, ди; будка, ки; балагула, ли; (для возки земли, песку)—грабарка, ки; каламажка, ки. **Рессорная повозка**—ресорка, ки. **Двухколесная**—біда, ди.

Поволноваться (побушевать)—похвилювати; (побеспокоиться)—похвилюватися.

Поволочиться—I) потягатися, поволочитися; II) (за кем)—полицятися до кого, поженихатися з ким.

Поворачивать, поворотить—I) повертати, вернути, повернути; (в сторону, назад)—завертати, завернути, звертати, звернути. **На весну поворачивает**—на весну кладеться, верне. **Поворачивать в свою пользу**—на свою руч навертати. **Поворачивать по своему**—навертати, наворочати на своє, на свій розум; II) (что куда, вокруг чего)—вернути, обертати, обернути що куди, навколо чого, круг чого.

Поворачиваться, поворотиться—повертатися, повернутися, обертатися, обернутися, завертатися, завернутися. **Поворотиться к кому спиной**—повернутися (завернутися) до кого плечима.

По-воровски—по-злодійському, як злодій.

Поворотливый—I) меткий, поворсткий; II) моторний, поворотний, поворотниця (общ. рода) (І меткий, повороткий ціп підскакує, лютує, сніп розкиданий катує).

Поворот—I) поворот, ту; зворот, ту; поворотка, ки; II) вороття, ття (Є каяття, та нема вороття).

Поворчать—побурчати, помурчати.

Повреждать, повредить,-ся — шкодити, пошкодити, ушкодити, зашкодити, псувати, ся; попсувати, ся; (о здоровье)—зашкодити, завадити (здоров'ю (Підняв важке та й зашкодив сам собі).

Повреждение—шкода, ушкодження, ння.

Повременный—часовий, часом. **Повременное издание**—періодичне видання, часопис.

Повседневный — щоденний, повсякденний. **Повседневно**—щоденно, що-дня, по вся́к день (Для щоденного вжитку).

Повсеместный — повсюдний, усюдний. **Повсеместно**—повсюди, всюди, скрізь, по всіх усюдах.

Повстречаться—зустрітися, здибатися.

Повторение—повторення, ння. **Повторительный**—поновний, повторний. **Повторительно**—поновно, повторно.

Повторять, повторить,-ся — повторяти, повторити, ся; поновляти, поновити, у друге казати, робити що; (приговаривать) — приказувати, примовляти; (за кем)—проказувати, проказати.

Повыжать—видавити, викрутити, повикручувати.

Повыкармливать—повигодовувати.

Повырубить—вирубати, повирубати, повирубувати (Багато лісу було, та повирубували. Вирубали геть чисто все).

Повышать, повысить,-ся—підіймати, піднімати, підняти, підносити, піднести. **Повышаться в цене**—піднятися, піднестися в ціні, ціною. **Повышать голос**—підіймати голос.

Повязка—I) пов'язка, ки; II) (головной убор)—пов'язка, ки.

Повязывать—зав'язувати, пов'язувати, вив'язати що (Як вив'яже голову новою хусткою, то на все село).

Повялить—пов'ялити.

Повялый—пов'ялий, зів'ялий (Серце зів'яле).

Поганець—поганець, нця; паскуда, ди.

Поганить—поганити, паскудити, гидити.

Поганый—поганий, паскудний, мерзенний, плюгавий.

Погань—погань, ни; паскудство, ства, нечисть, сти; мерзота, ти (Різна погань завелась у хаті).

Погашать, погасить—I) гасити, погасити, загасити; II) вгамовувати, вгамувати, утихомирювати, утихомирити. **Погасить вексель**—виплатити, оплатити вексель.

Погибать, погибнуть—гинути, погибати, загибати, загинути, погинути, пропасти, згинути, занапаститись, запропаститись.

Погибель—погибіль, бели; загибіль, бели; загин, ну; страта, ти; згуба, би. **Погибельный**—згубний, загубний. **Погиблый**—пропащий.

Поглазеть—поглядіти, подивитися, гави витрішки половити.

Поглощать, поглотить—I) глитати, поглинути, ковтати, ковтнути, проковтнути. **Поглощать пищу**—глитати страву, харч; II) втягувати, вбирати (Вбирати воду). **Поглощать теплоту**—вбирати теплоту.

Поглощение—I) глитання, ння; ковтання, ння; II) втягування, ння; вбирання, ння.

Поглумиться—поглумитися, поглузувати, покепкувати, насміятися з кого, над ким ((Знаю вашу славу—

поглузу́ють, покепку́ють тай ки́нуть під ла́ву).

Поглядывать—I) погляда́ти, позира́ти на ко́го, що (На со́нечко погляда́є); II) догляда́ти, наглядáти, нази-рáти за ким, чим (Доглядáй і за моїми дітьми. Назирáй за моїм садко́м).

Погноить,-ся,—погноїти, згноїти, ся.

Погной—погні́й, о́ю.

Погнушаться — погре́бати, погидува́ти. поги́дитись, побри́дитись, погордува́ти ким, чим (Погре́бали моїм хлі́бом-сі́ллю. Погордува́ла ко-закóм молоди́м).

Поговаривать—гомоні́ти, балáкати, погово́рювати, поде́йкувати (І так лю́ди вже гомоня́ть про нас).

Поговорить—поговори́ти, побалáкати, порозмовля́ти, погомоні́ти. **Поговори мне!** —ти добалáкаєшся!

Поговорка—I) розмо́ва, ви; балáчка, чки; II) при́казка, ки; присли́в'я, в'я; при́мовка, ки; III) чу́тка, ки; поголо́ска, ски; помо́вка, ки (Про во́вка помо́вка, а вовк у хáту).

Погода—пого́да, ди; годи́на, ни. **Хорошая, приятная погода**—годи́на; гáрна, до́бра, хоро́ша годи́на. **Дурная, ненастная погода**—него́да, ди. **Снежная погода**—снігови́ця, ці. **Сухая, ветряная погода**—суховітриця, ці. **Настала хорошая погода**—на годи́ні стáло.

Погодливый—него́дяний, непого́жий.

Погодно—на рік, рі́чно, щорі́чно.

Погодный—рокови́й, годови́й, рі́чний.

Погожий (только о погоде)—пого́жий. ясни́й, со́нячний, годи́няний.

Погонный—повздо́вжний.

Погоня—пого́ня, ні; го́ни, ів; здогі́н, го́ну; гони́тва, ви. **В погоню**—на здогі́н, в догі́н, в пого́ню.

По-городски — по-городя́нському, по-мі-щáнському.

Погосподствовать—попанувáти, пропанувáти.

Пограбить—пограбувáти, погáрбати, загáрбати, пошáрпати кого́, що.

Пограничие—узграни́ччя, ччя; прикордо́ння, ння. **Пограничная полоса**—прикордо́нна (узграни́чна) сму́га.

Пограничный—узграни́чний, прикордо́нний, поме́жний, обмі́жний. **Пограничный знак**—копе́ць, пця́.

Погребать, погребсти, погрести—ховáти, поховáти, хорони́ти, похорони́ти.

Погребение—по́хорон, ну; ховáння, ння; по́греб, бу.

Погребной—погрі́бни́й, льохови́й, склепови́й.

Погрезить,-ся—помáрити, ся; приверзти́-ся; помрі́яти.

Погрешение—погрі́шення, ння; по́милка, ки; хи́ба, би.

Погрешительность—поми́льні́сть, ности; помилко́вість, вости.

Погрешность—о́гріх, ху; по́милка, ки; оми́лка, ки; хи́ба, би.

Погреметь—погримі́ти, млю́, ми́ш; погримоті́ти, чу́, ти́ш, ти́ть; погу́ркати, погрю́кати, погрюкоті́ти, чу́, ти́ш, ти́ть.

Погромлять, погромить—розбивáти, розби́ти, порозбивáти, руйнувáти, поруйнувáти, плюндрувáти, сплюндрувáти, спустошáти, спусто́шити.

Погром—руйнувáння, ння; руї́на, ни; сплюндрувáння, ння; спусто́шення, ння; погро́м, му.

Погружать, погрузить,-ся—I) зану́рювати, зануря́ти, зану́рити, ся (Глибо́ко зану́рюється мій плуг у зе́млю); (в воду)—опускáти, ся; поринáти, пори́нути, впірнáти, впірну́ти, затопи́ти, ся; потопи́тися; II) навáжувати, ся; наклáсти ху́ру, понакладáти, навантáжити, наладо́вувати.

Погружение—зану́рювання, ння; зану́рення, ння; опускáння, ння; потопáння, ння.

Погрузлый—загру́злий, зато́плений.

Погрузка—навантáження, ння; навантáжування, ння; наладувáння, ння; наладо́вування, ння. **Погрузочно-нагрузочный пункт**—вантáжня, ні.

Погрустить—пожури́тися, посумувáти, потужи́ти.

Погрязать, погрязнуть—I) гру́знути, погру́знути, загру́знути; II) тону́ти, затону́ти, затопи́тися.

Погрязлый—загру́злий, застря́глий.

Погрязнеть — покаля́тися, побрудні́ти, забрудни́тися.

Погублять, погубить—губи́ти, погуби́ти, загуби́ти, згуби́ти, збавля́ти, занапащáти, запропащáти, занапасти́ти, з сві́та звести́, сме́рть заподі́яти.

Подаватель—подавáльник, ка; подавáч, чá; подаве́ць, вця́. **Подавательская книга**—кни́га подавці́в.

Подавлять, подавить,-ся—I) поду́шувати, подуши́ти, души́ти, чáвити, задуши́ти, мі́зчи́ти, помі́зчи́ти; II) пригні́чувати, пригнітáти, утискáти, приголо́мшувати; III) подави́тися, удави́тися, дави́тися.

Подавно—поготі́в, тим бі́льш, пото́му (Ти не знáєш, а я й пото́му).

Подарок—дару́нок, нка; подару́нок, нка; гости́нець, нця; дарови́зна, ни; подáрок, рка; (при сделках)—порукави́шне; (на память)—пáм'ятка, ки.

Подарочный—подару́нковий, гости́нцевий, подарко́вий.
Податель, подательница—подава́льник, ка; подава́льниця, ці; подава́ч, ча́; подаве́ць, вця́.
Податливость—згі́дливість, вости; схи́льчивість, вости. **Податливый**—схи́льчивий, слухня́ний, згі́дливий, несперечливий.
Податной—податни́й, податко́вий. **Податной инспектор**—податни́й інспе́ктор.
Подать—по́дать, ти; пода́ток, тку; дани́на, ни; о́пла́тка, ки; (с души)—поду́шне; (с дыма)—поди́мне; (с крыши)—верхове́; (с трубы)—коми́нне; (пчелиная)—очкове́, воскове́, повоскове́; (за зе́млю)—ланове́; (наем)—чи́нш.
Подаяние—пода́ння, ння; ми́лостиня, ні.
Подбивать, подбить,-ся—I) підбива́ти, підби́ти; (потолок досками) — підшива́ти, підши́ти; (много)—попідбива́ти, попідшива́ти. **Подбиться**—підби́тися, підтопта́тися (в доро́зі). **Подбивать, подбить платье**—підшива́ти, підши́ти; (мехом)—ви́хутрувати; II) підмовля́ти, намовля́ти, настре́нчувати, настре́нчити, нацько́вувати, нацькува́ти, підбу́рювати, підбу́рити.
Подбирать, подобрать,-ся—I) підбира́ти, підібра́ти, зібра́ти, назбира́ти, ви́збирати; II) (одежду)—підійма́ти, підійма́тися; підсми́кувати, ся; підтика́тися; (брюки)—підкача́ти; III) (пару чему)—добира́ти, добра́ти, до па́ри, парува́ти, спарува́ти; IV) підкрада́тися, підкра́стися.
Подбодрять, подбодрить,-ся—підбадьо́рувати, підбадьо́рити, ся.
Подбородок — підборі́ддя, ддя; борода́, ди́.
Подбелка—підбі́лювання, ння; забі́лювання, ння.
Подвергать, подвергну́ть,-ся—I) піддава́ти, підда́ти, підво́дити, підвести́, ся; підляга́ти, підлягти́, підпада́ти, підпа́дати, підпа́сти під що. **Подвергнуться наказанию**—підпа́сти під ка́ру. **Подвергать опасности**—підво́дити під небезпе́ку. **Подвергнуть суду**—відда́ти під суд.
Подведомственность—підві́домчість, чости; підуря́дність, ности. **Подведомственный**—підві́домчий, підуря́дний, підле́глий, підле́жний.
Подвес—на́вісок, ску.
Подветренный—підві́тряний.
Подвешивать, подвесить,-ся—чіпля́ти, почепи́ти, причепи́ти, підві́шувати, підві́сити.
Подвижность—рухли́вість, вости; руха́вість, вости. **Подвижной**—I) (о людях)—рухли́вий, руха́вий, движки́й, метки́й, непосиди́ющий; II) похідни́й, рухо́мий, мандрі́вний. **Подвижной состав**—рухо́мий склад, рушни́й склад. **Подвижные контакты**—рухо́мі конта́кти.
Подвластный — підвла́дний, підле́глий, підда́ний.
Подвода—підво́да, ди; ху́ра, ри.
Подводчик—підві́дник, ка; підво́дчик, ка; пого́нець, нця; ху́рщик, ка; візни́к, ка́.
Подвозчик—возі́льник, ка; возі́й, зія́; підві́зник, ка.
Подвоз—при́віз, во́зу; підві́з, во́зу.
Подворье—I) за́їзд, ду; заїзни́й двір; II) подві́р'я, р'я.
Подвох—I) підхі́д, хо́ду; підкі́п, ко́пу; II) ка́верза, зи.
Подвышать, подвысить,-ся—підви́щувати, підніма́ти, підійма́ти, підно́сити, ся.
Подвязка—I) підв'я́зування, ння; підв'яза́ння, ння; II) пі́дв'язь, зи; підв'я́зка, ки; (около лаптей)—воло́ка, ки.
Подглядывать, подглядеть—підгляда́ти, підгля́діти, піддивля́тися, піддиви́тися, підзира́ти, пантрува́ти, зори́ти очи́ма, припантрува́ти кого́ й за чим.
Подговаривание—підмо́влення, ння; підмовля́ння, ння; підмо́ва, ви.
Подговаривать, подговорить—підмовля́ти, підмо́вити, намовля́ти, намо́вити, підма́нювати, підмани́ти, підговорювати, підговори́ти, настре́нчувати, настре́нчити кого́ на що (Підмовля́ла дівчина козака́. Мене́, ма́мо, моска́ль зна́є, жи́ть до се́бе підмовля́є).
Подговорщик, подговорщица — підмо́вник, ка; підмо́вниця, ці; намо́вник, ка; намо́вниця, ці; шепоти́нник, ка; шепоти́нниця, ці.
Подгорье — підгі́р'я (Карпа́тське підгі́р'я). **Подгорный**—підгі́рний.
Подгородный—підгоро́дній, пригоро́дній.
Подгорелый—підпа́лений, присма́глий, пригорі́лий.
Подготовка—ла́годження до чо́го; приго́това, ви; приготовлення, ння; приготовля́ння, ння; приготува́ння, ння.
Подготовлять, подготовить,-ся — вигото́влювати, ви́готовити, підла́жувати, підла́дити, підла́годжувати, підла́дити, прила́джувати, приладна́ти що до чо́го. **Подготовительный**—підгото́вчий. **Подготовительная кампания**—підгото́вча кампа́нія.
Подгрудок—підгру́ддя, ддя.
Поддабриваться, поддобриться—піддо́-

брюватися, піддобри́тися, придо́брюватися, придобри́тися до ко́го.

Поддабривание — піддо́брювання, ння; придо́брювання, ння; підхлі́бство, ства; підле́щування, ння; запобіга́ння чиє́ї ла́ски.

Поддакивающий—пота́кач, ча; пота́кувач, ча; підта́кач, ча; підбре́хач, ча.

Подданничество—підда́нство, ства. **Подданнический**—підда́нський.

Подданство—підда́нство, ства. **Подданный, подданная**—підда́ний, ого; підда́на, ої; підда́нець, нця; підда́ниця, ці; підда́нка, ки; підда́нок, нка; підвла́дний, підле́глий.

Поддержка—підмо́га, ги; запомо́га, ги; підтри́мка, ки.

Подружье—подру́жжя, жжя.

Поддразнивать, поддразнить—дрочи́тися з ким; піддро́чувати, піддрочи́ти кого́.

Поддувало—піддува́ло, ла; прога́ри, ів.

Поддевать, поддеть—I) піддяга́ти, піддягти́, одяга́ти що під спід (П і д д я г н и́ с в и т у, т е п л і́ ш е б у́ д е); II) підче́плювати, підчепи́ти; II) підду́рювати, піддури́ти кого́ чим. **Поддеть чужую вещь**—підчепи́ти, вкра́сти що.

Подделка—підро́блювання, ння; підро́блення, ння; фа́льш, ши; фальшува́ння, ння. **Поддельный**—I) підро́блений, підро́бляний, фальши́вий; II) уда́ваний. **Поддельная вещь**—підро́блена, фальши́ва річ. **Поддельный смех**—уда́ваний сміх.

Подделывать, подделать,-ся—I) підро́блювати, підроби́ти, підробля́ти, фальшува́ти, зфальшува́ти; II) підро́блюватися, привподо́блюватися, підмо́щуватися, прима́зуватися, підроби́тися, піднорови́тися, підверну́тися, підмости́тися (І в а н п і д м о́ щ у є т ь с я д о п а́ н а).

Поделка—робі́тка, ки.

Поделочный матеріял—зна́дібок, бка; на́дібок, бка; матерія́л до ла́годження, ння.

Поденный—поде́нний, поде́нно.

Поденщик, поденщица—поде́нний, ого; поде́нна, ої; поде́нник, ка; поде́нниця, ці; поде́нщик, ка; поде́нщиця, ці. **Поденщина**—поде́нщина, ни.

Подержание—I) держа́ння, ння; трима́ння, ння; II) ужива́ння, ння. **Подержанный**—ужи́ваний, но́шений, прино́шений, поде́ржаний.

Подешеветь—подеше́вшати, подешеві́ти.

Поджаристый—підпе́чений, підпа́лений.

Поджарый — худорля́вий, сухорля́вий, циба́стий, до́вгий.

Поджигательство—підпа́л, лу; підпа́лювання, ння.

Поджигание—підпа́лювання, ння; підпа́л, лу.

Поджигать, поджечь,-ся—I) підпа́лювати, підпали́ти, ся; попідпа́лювати; II) підпіка́ти, підпекти́, підсма́лювати, підсмали́ти, ся; III) підбу́рювати, запа́лювати кого́ до чо́го. **Поджигаемый**—підпа́люваний, підбу́рюваний.

Поджидать, подождать—піджида́ти, підожда́ти, зажида́ти, зажда́ти, очі́кувати, почека́ти, постріва́ти, зачека́ти. **Подожди!**—стрива́й, потрива́й, почека́й, підожди́!

Поджог—підпа́лювання, ння; підпа́л, лу.

Подзадоривать, подзадорить—піддро́чувати, підшту́рувати, підбива́ти, підпа́лювати, розпа́лювати.

Подземелье—підземе́лля, лля.

Подземный—підзе́мний, підземе́льний, попідзе́мний.

Подкапывать, подкопать,-ся—підко́пувати, ся; підкопа́ти, ся; підрива́ти, ся; підри́ти, ся; попідко́пувати, ся; попідрива́ти, ся. **Подкопанный**—підко́паний. **Подкапываемый**—підко́пуваний.

Подкармливать, подкормить,-ся—підгодо́вувати, підгодува́ти, підхарчува́ти, підживи́ти, ся; (м н о г о)—попідгодо́вувати, підпа́сти, підпаса́ти, пригодо́вувати; (д о м. ж и в о т н ы х)—припаса́ти, припа́сти; (з и м о ю)—призимува́ти. **Подкормленный**—підгодо́ваний. **Подкармливаемый**—підгодо́вуваний.

Подкарауливать, подкараулить—підстерега́ти, підстерегти́, пристерега́ти, пристерегти́, засіда́ти кого́, чига́ти кого́ й на ко́го, пантрува́ти, засі́сти, попантрува́ти.

Подкладка—I) підста́ва, ви; підста́вка, ки; пі́дкладень, дня; підкла́дка, ки; II) (в о д е ж д е)—підши́вка, ки; підби́вка, ки; підбі́йка, ки; підкла́дка, ки.

Подкова—підко́ва, ви; підкі́вка, ки; (м н.)—підкі́вки, вок. **Подковообразный**—на взір підко́ви, підковува́тий. **Подковообразная шайба**—підковува́та персти́на.

Подкожный—підшку́рний.

Подкоп—I) підкі́п, ко́пу; тайни́к, ка́; потайни́к, ка́; II) пі́дступ, пу; підхі́д, хо́ду до ко́го з чим.

Подкрадываться, подкрасться—підкрада́тися, кра́стися, скрада́тися, підкра́стися; (о м н о г и х)—попідкрада́тися.

Подкрашивать, подкрасить,-ся—підкра́шувати, підкраси́ти, підмальо́вувати, підмалюва́ти, підбарво́вувати, підбарвува́ти, прифарбува́ти, прифарбо́вувати.

Подкрыльный—підкри́льний.

Подкрепление—пі́дкреп, пу; підси́лок, лку; піджи́ва, ви; підмо́га, ги; запомо́га, ги; підпо́ра, ри. **Подкрепление пищей**—піджи́вок, вку; піджи́ва, ви. **Подкр. войск**—підмо́га, запомо́га.

Подкреплять, покрепить,-ся—підкріпля́ти, ся; підкріпи́тися, запомага́ти, запомогти́, підпира́ти, підпе́рти, підси́лювати, підси́лити, ся; підмага́ти, підмогти́; (п и щ е й)—підживля́тися, підживи́тися.

Подкузьмить—підвести́, під'і́сти, підмани́ти кого́ на що́.

Подкупать, подкупить—підку́плювати, підкупля́ти, підкупи́ти, могори́чити, підмогори́чити, перекупи́ти кого́. **Подкупленный**—підку́плений, підмогори́чений.

Подкуп—пі́дкуп, пу; підку́пство, ства; хаба́р, ря́.

Подлаживать, подладить,-ся—підла́жувати, ся; підла́дити, ся; підстро́ювати, підстро́їти, ся; підладнува́ти, ся; підла́годжуватися, підли́зуватися, підлиза́тися; піддо́брюватися, піддобри́тися, придо́брюватися, придобри́тися.

Подлаза — підли́за, зи; підли́зник, ка: підли́зуха, хи; прили́за, зи; підле́пливий, вле́сливий.

Подлазить, подлезть—підла́зити, підліза́ти, підлі́зти, підлиза́тися, лиза́тися, прили́зуватися, лести́тися.

Подлежать—нале́жати, підляга́ти, підпада́ти. **Это подлежит сомнению**—се рі́ч непе́вна. **Подлежит к уплате**—нале́жить ви́платити. **Подлежит исполнению**—нале́жить до викона́ння. **Это дело подлежит суду**—ця спра́ва нале́жить до су́ду. **Подлежащий**—нале́жний, принале́жний, підле́глий.

Подлец—пі́длий, ого; падлю́ка, ки; паску́да, ди.

Подливка—I) підлива́ння, ння; підсипа́ння, ння; II) (с о у с)—підли́ва, ви; підли́вка, ки; підле́ва, ви; обли́вка, ки.

Подлинник—первотві́р, во́ру; перво́пис, су; оригіна́л, лу.

Подлинность—спра́вжність, ности; пе́вність, ности; правди́вість, вости; автенти́чність, ности. **Подлинный**—спра́вний, справде́шний, щи́рий, нестеме́нний, досто́тній, правди́вий, вла́сний. **С подлинным верно**—з оригіна́лом згі́дно. **Подлинный за надлежащими подписями**—оригіна́л (перво́пис) за нале́жними пі́дписами. **Подлинно**—досто́ту, нестеме́нно, наспра́вжки, спра́вді.

Подлог—фальшува́ння, ння; фа́льш, шу; підма́н, ну; фальши́вство, ства; крутійство, ства. **Подложность**—фальши́вість, вости; підро́бленість, ности. **Подложный**—сфальшо́ваний, підро́блений, підма́нний, крутійський.

Подлость—пі́длість, лости; мерзе́нність, ности; по́гань, ни.

Подле—бі́ля, ко́ло, побі́ля́, край, о́бік, по́руч, по́пліч.

Подмазчик—масті́льник, ка; мазі́й, ія́.

Подмалевка—підмальо́вування, ння.

Подмасливать, подмаслить,-ся—підма́слювати, підма́слити, підма́щувати, підмасти́ти, ся.

Подмастерье—підма́йстер, стра; челя́дник, ка.

Подметальщик,-ца—меті́льник, ка; меті́льниця, ці; підміта́льник, ка; підміта́льниця, ці; підміта́ч, ча́; підміта́чка, чки.

Подметать, подмести, подместь—підміта́ти, підмести́, заміта́ти, замести́; (м н о г о)—попідміта́ти, позаміта́ти що. **Подметенный**—заме́тений.

Подмогать, подмочь—запомага́ти, запомогти́, підмага́ти, підмогти́, підсобля́ти, підсоби́ти, зарятува́ти (З а п о м і г ч у ж о́ м у л и́ х о в і).

Подмостки—підмо́стка, ки; пі́дмосток, стка; при́містки, сток; риштува́ння, ння.

Подмышка—пахва́, ви́; паха́, хи́.

Подмечать, подметить—підгляда́ти, підгля́діти, постеріга́ти, постерегти́, поміча́ти, помі́тити, пристеріга́ти, пристерегти́, запримі́ча́ти, запримі́тити. **Подмеченный**—запримі́чений, підстере́жений.

Подмешивать, подмешать,-ся—підмі́шувати, підміша́ти, примі́шувати, приміша́ти, ся; (о м н о г о м)—попідмі́шувати, попримі́шувати (П і д м і ш а́ т и ко́ н я м п о л о́ в и. П і д м і ш а́ т и сі́ н а д о с о л о́ м и).

Подначальный—піднача́льний, підвла́сний, підле́жний, підле́глий.

Подневольный—підневі́льний, поневі́льний, приневі́льний.

Поднесение—підне́сення, ння; підно́сіння, ння.

Поднимать, поднять,-ся—підійма́ти, підня́ти, ся; (р ы ч а г о м)—підва́жувати, підва́жити, підво́дити, підве́сти́, зводи́ти, зве́сти́; підбива́тися, підби́тися, здійма́ти, зня́ти, ся; підігна́тися, ви́гнатися (В и с о́ к и й ви́ г н а в с я. Со́ н ц е п і д б и́ л о с ь в и с о ч е́ н ь к о). **Поднимать ссору, шум**—збива́ти бу́чу, колотне́чу. **Поднимать нос**—ки́рпу гну́ти, чва́нитись, де́рти но́са (вго́ру). **Поднимать на смех**—на глум бра́ти, взя́ти, глузува́ти з ко́го. **Поднять**

вопрос—зня́ти річ, пита́ння. **Поднять крик**—счини́ти кри́к, гва́лт. **Поднять оружие**—взя́тися до збро́ї, повста́ти. **Подниматься на что-либо**—п'ясти́тися. **Поднять больного на ноги**—ви́ходити, одвола́ти хо́рого.

Подновление—відно́ва, ви; підно́влення, ння.

Подновлять, подновить,-ся—підновля́ти, піднови́ти, ся; відновля́ти, віднови́ти, ся; поновля́ти, поновити; попідновля́ти, попідно́влювати.

Подножка—ступи́ця, ці; ступе́нька, ки; підні́жка, ки.

Подножный—підні́жний, підно́жичий.
Подножный корм—па́ша, ші.

Подобает—годи́ться, слі́д, ли́чить, випада́є. **Не подобает**—не подо́ба, не слі́д, не годи́ться, не ли́чить (Не подо́ба зі́рці про́ти мі́сяця зіхо́дити).

Подобие—схо́жість, ости; подо́ба, би; поді́бність, ности; взір, взо́ру; штиб, бу. **На подобие**—на взі́р, взо́ром, на шти́б.

Подобно—як, так як, мов, на́че, нена́че, так са́ме, похо́же, схо́же.

Подобный—схо́жий, похо́жий, поді́бний.

Подожженный—підпа́лений, підпе́чений, підсма́лений.

Подозрительность—підозрі́ливість, вости; підзо́рливість, вости (до ко́го). **Подозрительный, подозрительно**—непе́вний, підозрі́лий, неймові́рний, підзо́рливий. **Подозрительно**—непе́вно, підозрі́ливо, підзо́рливо, підозрі́ло, неймові́рно.

Подозрение—підозрі́ння, ння; підзо́р, ру; підо́зра, ри.

Подольщаться, подольститься—підле́щуватися, підлести́тися, підлаща́тися, підла́ститися, лести́тися, влеща́тися, приласти́тися, підмо́щуватися, підмости́тися, прислужи́тися чим до ко́го (Хоч до ко́го підлести́ться своїми слова́ми).

Подонки—поде́нки, нок; поде́ння, ння; ви́бовтки, ків; гу́ща, щі; фус, су; фу́си, ів; по́шкрібки, ків; ви́шкрібки, ків. **Подонки общества**—по́толоч, чу; поки́дьки, грома́дські.

Подосланец — підісланий, підісла́нець, нця; підслу́хач, ча; шпи́т, га.

Подоспевать, подоспеть—наспіва́ти, наспіти; приспіва́ти, приспі́ти, надхо́дити, наді́йти́, нахо́плюватися.

Подотчетный—підзві́тний. **Подотчетные суммы**—підзві́тні су́ми.

Подоходный—прибутко́вий, з дохо́ду, подохі́дний. **Подоходно - поимущественный**—прибутко́во-майнови́й.

Подпалзывать, подползти — підліза́ти, підлі́зти, підповза́ти, підповзти́.

Подпиливать, подпилить—підпи́лювати, підпиля́ти, підрі́зувати, підрі́зати.

Подпилок—підпи́лок, лка; терпу́г, га́; терпужо́к, жка́; пильни́к, ка́; пильничо́к, чка́; (большой)—ра́шпиль, ля. **Подпилочный**—терпуго́вий, пильнико́вий.

Подписка—I) підпи́сування, ння; підпис, су; II) підпи́ска, ки; передпла́та, ти. **Подпись**—підпис, су (Підпи́сування папе́рів. Передпла́та на газе́ту, часо́пис). **Подписчик**—передпла́тник, ка; (кто подписует)—підпи́сувач, ча. **Подписывание**—I) підпи́сування, ння; II) передпла́чування, ння.

Подполье—I) по́гріб, ба; льох, ху; підземе́лля, лля; потайни́к, ка́; II) підпі́лля, лля. **Работать в подполье**—працюва́ти в підпіллі. **Подпольный**—підземе́льний, потайни́й.

Подпора—підпо́ра, ри; підпірка, ки; по́міч, мочи; підмо́га, ги.

Подпрыгивать, подпрыгнуть—підпли́гувати, підплигну́ти, підстри́бувати, підстрибну́ти, підска́кувати, підскакну́ти, вибри́кувати.

Подпрягать, подпречь—підпряга́ти, підпрягти́, підбичо́вувати, бичува́ти, пряга́ти.

Подравнивать, подравнять—підрі́внювати, підрівня́ти; (много)—попідрі́внювати.

Подражание—наслі́дування, ння; переймання, ння. **Подражатель, подражательница**—наслі́дувач, ча; наслі́дувачка, чки; переймач, ча́; перейма́чка, чки; (поет)—підспі́вач, ча. **Подражательность**—наслідо́вність, ности; пере́йманість, ности; копіюва́ння, ння.

Подражательный—наслідо́вний, пере́нятий.

Подражать—наслі́дувати кому́; копіюва́ти кого́, що, у слід уступа́ти кому́, пере́йма́ти в ко́го, що.

Подразделение—підро́зділ, лу; розпо́діл, лу.

Подразделять, подразделить,-ся—поділя́тися, поділи́тися, переділи́тися, розділя́тися, розділи́тися.

Подробность—подро́биця, ці; подро́бина, ни. **Подробный, подробно**—подрі́бний, докла́дний; подрі́бно, докла́дно.

Подросток—підро́сток, стка; підлі́ток, тка; недбросток, стка; (мальч.)—парубі́йко, ка; парубча́к, ка́; півпа́рубок, бка; (девушка)—підлі́ток, тка; підді́вка, ки; підді́вки.

Подручный—підру́чник, ка; помічни́к, ка; підру́чний.

Подрывать, подорвать,-ся—зрива́ти, зірва́ти, підрива́ти, підірва́ти, зруйнува́ти, пошко́дити, шко́дити, ущерби́ти; (о здоровье)—підверeжа́тися, надвережа́тися, надрива́тися, надірва́тися, підверди́тися.

Подрыв—І) зри́в, ву; ви́бух, ху; підри́в, ву; ІІ) шко́да, ди; зби́ток, тку.

Подрезать, подрезывать, подрезать,-ся—підрізувати, підріза́ти, ся; підотну́ти, підтя́ти підкра́яти; (много)—попідрізувати, попідгина́ти.

Подрябнуть—пов'я́нути, потрухля́віти, потру́хнути.

Подряд—підря́д, ду; (нар.)—підря́д, по́спіль. **Подрядчик, подрядчица**—підрядчик, ка; підря́дчиця, ці; підря́дник, ка. **Подрядный**—підря́дний.

Подсвечник—свічни́к, ка́; свічни́ця, ці; ставни́к, ка́.

Подслушивать, подслушать—підслу́хувати, підслу́хати, ходи́ти на підслухи.

Подслушивание—підслух, ху; підслухи, хів; підслу́хування, ння.

Подсматривать, подсмотреть—підгляда́ти, підгля́діти, підгля́дувати, підгле́жувати, піддивля́тися, піддиви́тися.

Подсоблять, подсобить—підмога́ти, підмогти́, підрятува́ти. **Подсобный**—помічни́й, допомічни́й (Допомі́чна кни́га). **Подсобные предприятия**—допомічні підприє́мства. **Подсобные материалы**—помічні матерія́ли.

Подспорье—підмо́га, ги; запомо́га, ги; дода́ток, тку.

Подставной—підставни́й.

Подстерегать, подстеречь—вистеріга́ти, ви́стерегти, пристеріга́ти, пристерегти́, пантрува́ти, припантрува́ти, чита́ти, чатува́ти (Ми вже давно́ на те́бе чига́ємо).

Подстрекатель, подстрекательница—підмо́вник, ка; підмо́вниця, ці. **Подстрекательство**—підмо́ва, ви; підбива́ння, ння; намо́ва, ви.

Подстрекать, подстрекнуть—підмовля́ти, підступи́ти, приступа́ти, приступи́ти, ти, намовля́ти, намо́вити, під'ю́джувати, під'ю́дити кого́ на що й до чо́го.

Подступать, подступить,-ся—підступа́ти, підступи́ти, приступа́ти, приступи́ти, наближа́тися, набли́зитися.

Подступ—підступ, пу; при́ступ, пу (Немає під́ступу до не́ї).

Подсудимый—підсу́дний; (бывший под судом)—су́жений, су́джений.

Подсудность—підсу́дність, ности; при́суд, ду

Подсчет—підраху́нок, нку. **Подсчитанный**—підрахо́ваний.

Подсчитывать, подсчитать—підрахо́вувати, підрахува́ти.

Подсыпать, подсыпаться—підсипа́ти, ся; підси́пати, ся; присипа́ти.

Подсыпка—підси́пка, ки; приси́пка, ки.

Подталкивать, подтолкнуть,-ся—підпиха́ти, підіпхну́ти, підшто́вхувати, підштовхну́ти. **Подталкивание**—підшто́вхування, товкачува́ння. **Подталкиватель**—підшто́вхувач.

Подталкивать, подтолочь—прито́вкувати, притовкти́, натовкти́.

Подтапливать, подтопить,-ся (печку)—І) підпа́лювати, підпали́ти, зато́плювати, затопи́ти; ІІ) підігріва́ти, підігрі́ти, нагріва́ти, нагрі́ти, розігріва́ти, розігрі́ти; ІІІ) підто́плювати, підтопи́ти (водой).

Подтверждать, подтвердить—підтве́рджувати, підтверди́ти, стве́рджувати, стверджа́ти, ствердити.

Подтверждение—стве́рдження, ння; підтве́рдження, ння; потве́рдження, ння.

Подтопка—підпа́л, лу; ро́зпал, лу (печи) (Без підпа́лу дрова́ не горя́ть).

Подтрунивать, подтрунить—підсмі́юватися, підсмія́тися, насміха́тися, насмія́тися, кепкува́ти, покепкува́ти, глузува́ти, поглузува́ти з ко́го, над ким.

Подтяжка—І) підтяга́ння, ння; ІІ) підтя́жка, ки; шле́йка, ки.

Подувать, подуть—подува́ти, поду́ти, подму́хувати, подму́хати, подиха́ти, подихну́ти, пові́яти, війну́ти (Подихає леге́нький вітре́ць).

Подумать—поду́мати, погада́ти, поми́слити, помі́ркува́ти, помізкува́ти.

Подурнеть—попогані́ти, спогані́ти, погіршати, поми́ршавіти, помизерні́шати. **Подурневший**—спога́нілий.

Подучать, подучивать, подучить—під'уча́ти, піду́чувати, підучи́ти, підмовля́ти, підмо́вити, намовля́ти, намо́вити, направля́ти, напра́вити, призво́дити, призвести́ кого́ до чо́го.

Подушка—по́душка, ки; ((пуховая)—пухови́ця, ці.

Подушный—поду́шний. **Подушное**—поду́шне.

Подходить, подойти—І) підхо́дити, підійти́; ІІ) наближа́тися, набли́зитися, надхо́дити, надійти́, підступа́ти, підступи́ти, приступа́ти, приступи́ти; ІІІ) похо́дити, вдава́тися, вда́гися, вдава́ти в ко́го, підпада́ти на ко́го, або́ на що́ (Тро́хи підхо́дить, але ж не зо́всім). **Подойти лаской, хи-**

тростью—підла́ститися, підла́щитися до ко́го.
Подходчивый—уле́сливий, підле́сливий, підли́за, зи.
Подход—підхі́д, ду. **Подходящий**—підхо́жий, слу́шний; (соответствующий)—відпові́дний. **Подходящее время**—слу́шний час.
Подцепка—підче́плювання, ння; при́чіпка, ки.
Подчеркивать, подчеркнуть—підче́ркувати, підчеркну́ти, підкре́слювати, підкре́слити (Підкре́слювати по́милки. Підкре́слює пе́вні фа́кти).
Подчиненность—підле́глість, лости; підвласність, ности; підвла́дність, ности **Подчиненный**—підле́глий, підвла́сний, підвла́дний. **Зависящий**—зале́жний.
Подчиняться, подчиниться—підляга́ти, підлягти́, кори́тися, підпада́ти, підпа́сти під ко́го.
Подыскивать, подыскать,-ся—I) підшу́кувати, підшука́ти, пришу́кувати, пришука́ти; II) — підко́пуватися, підкопа́тися під ко́го, підгляда́ти, слідкува́ти за ким.
Поединок—герць, цю; поєди́нок, ка (На ге́рць виклика́є).
Поездка—їзда́, ди; по́дорож, жи; (путешествие)—мандрі́вка, ки.
Поéзд—од'ї́зд, ду; від'ї́зд, ду; ви́їзд, ду.
По́езд—по́їзд, ду; по́тяг, гу. **Поездной**—поїзни́й. **Поездная прислуга**—поїзні́ служни́ки, служни́ці.
Пожаловать (что)—подарува́ти, пода́ти, пожа́лувати; (к кому)—одві́дати, заві́тати до ко́го.
Пожалование—обдарува́ння, ння; обдаро́вування, ння ко́го чим, нагоро́да, ди; нада́ння, ння кому́ чого́.
Пожаловаться—поска́ржитися на ко́го, оска́ржити кого́.
Пожалуй—неха́й так. **По мне пожалуй**—про ме́не.
Пожалуйста—будь ла́скав, будь ла́ска, бу́дьте ласка́ві, про́шу́, з ла́ски своє́ї.
Пожарище—пожари́на, ни; пожари́ще, ща; погорі́лище, ща; зга́рище, ща.
Пожар—поже́жа, жі. **Пожарный**—поже́жний, пожа́рний. **Пожарный отдел (часть)**—поже́жний відділ, лу. **Пожарная команда**—поже́жна кома́нда, сторо́жа. **Пожарный насос (труба)**—поже́жний смок. **Пожарный сарай**—поже́жня, ні.
Пожатие—по́тиск, ску; сти́ск, ску.
Пожелание—побажа́ння, ння; пожада́ння, ння; жи́чення, ння.
Пожелать—захоті́ти, схоті́ти, побажа́ти, забажа́ти, пожада́ти, закорті́ти, з'охо́титися до чо́го, забагну́тися.
Пожеманиться—поманірнтися, помані́житися.
Пожертвование—же́ртвування, ння; офірува́ння, ння.
Пожертвовать — поже́ртвувати, офірува́ти.
Пожива, поживка, поживишка—пожи́ва, ви; пожи́вка, ки; пожи́ток, тку; зиск, ску; кори́сть, сти; (у пчел)—взя́ток, тку.
Поживать—пожива́ти, ма́тися. **Каково поживаете?**—як ся ма́єте?
Пожизненный—дові́чний, доживо́тний, до живоття́, по-вік. **Пожизненно**—дові́чно, до ві́ку, до живоття́.
Пожилой—по́старий, лі́тній, приста́ркуватий, немолоди́й.
Пожимать, пожать—стиска́ти, сти́сну́ти, поти́скувати, порука́тися, рука́тися. **Пожимать, пожать плечами**—здвига́ти, сти́снути плечи́ма.
Пожитки—пожи́тки, ів; ска́рб, бу; мана́ття, ття; мана́тки, ків; мізе́рія, ії (І всю мізе́рію з собо́ю взя́ти).
Пожниво—стерня, ні.
Пожужжать — подзижча́ти, подирча́ти, погусти́.
Пожурить—покарта́ти кого́, потри́мати на ко́го.
Пожурчать—подзюрча́ти, подзюркоті́ти.
Позаботиться—поклопота́ти, ся; потурбува́тися, подба́ти, розстара́тися на що.
Позавалить—позава́лювати, позасипа́ти, позакида́ти.
Позавидовать—позави́дувати, поза́здрити.
Позавинтить—позагви́нчувати, позашрубо́вувати.
Позавчера—позавчо́ра, перед'учо́ра.
Позагонять (в помещение)—позагани́ти; (при езде)—замордува́ти, заму́чити, позагани́ти.
Позади—поза́ду, зза́ду. **Итти позади кого**—іти́ поза́ду, зза́ду за ким. **Позади избы**—по-за ха́тою.
Позадолжать—напозича́тися.
Позаимствование—по́зичка, чки; позича́ння, ння; запозича́ння, ння; переймання, ння. **Позаимствованный**—запози́чений.
Позаимствовать,-ся—пози́чити, запози́чити, взя́ти у по́зику, визичити, переня́ти що від ко́го.
Позаконопатить—позаконопа́чувати, позашпаглько́вувати.
Позамащивать—повимо́щувати, повистила́ти.
Позапрошлогодний—поза́торішній.

Позапрошлый—перед'останній. **В позапрошлом году**—позаторік.

Позариться — поласитися, поквапитися, зазіхнути на що (Не зазіхай на чуже добро).

Позволение—дозвіл, волу. **Позволительный**—дозвільний, вільний, дозволений. **Позволительно**—дозволено.

Позволять, позволить—позволяти, позволити, дозволяти, дозволити. **Если позволит время**—як матиму час, як буде час. **Позволенный**—дозволений. **Позволяемый** — дозволюваний. **Позволительный**—дозволений, незаборонений.

Поздний, поздно—пізній, пізно не рано. **Слишком поздно**—запізно. **Поздненький, поздненько**—пізненький, пізненько.

Поздороваться—поздоровкатися, поздоровитися, привітатися; (утром)—на добридень дати, добридень оддати, поздоровити днем; (снявши шапку)—пошапкуватися; (подавши руку)—порукатися, поручкатися, почоломкатися; (с многими)—перездоровкатися, перевітатися.

Поздороветь—поздоровшати, поздоровіти, подужчати, поміцнішати.

Поздравление—привітання, ння; поздоровлення, ння.

Поздравлять, поздравить—вітати, привітати, поздоровляти, поздоровити, віншувати, повіншувати. **Поздравительный**—привітальний.

Поземельное—поземельне. **Поземельный**—поземельний.

Позиция—становище, ща; становисько, ка; позиція, ії.

Позлословить—полихословити.

Познавать, познать—дознавати, дознати, дізнавати, дізнати.

Познакомить,-ся—познайомити, ся; познакомитися; пізнатися, спізнатися з ким.

Познание—пізнання, ння; відання, ння; відомість, мости; знання ння.

Позорить—ганьбувати, ганьбити, ославлювати, ославити, ганити.

Позорный—ганебний, соромітний, сромотній.

Позор—ганьба, би; страмовище, ща; неслава, ви.

Позумент—пасаман, ну; гальон, ну; карунка, ки.

Позыв—хіть, ти; охота, ти; жадібка, ки; нуд, ду.

Поиграть,-ся—I) пограти, ся; побавити, ся; погуляти, пожартувати; II) (на инструменте) — пограти, побуніти; (нехорошо)—порипіти, побринькати, попигикати.

Поиздеваться—поглумитися, поглумувати, ся; поглузувати, ся; покепкувати, покпити (Поглузують, покепкують тай кинуть під лаву).

Поймать,-ся—піймати, ся; спіймати, ся; половити, ся; зловити, ся; вловити, ся; схопити, злапати, доскочити чого (Піймали злодія. Вовка живцем доскочили).

Поименный—поіменний, іменний. **Поименно** — на йменння, поіменно. **Поименной список**—поіменний, іменний спис ок, реєстр.

Поименованный—названий, пойменований.

Поименование—найменування, ння.

Поименовать — пойменувати, найменувати.

Пойти—піти; (скорым или мелким шагом) — почимчикувати, потюпати; (сразу быстро)—майнути; (широко шатая)—подибати; (медленно или тяжело)—поплентатися, поочапати, почвалати, поплутанитися; (хромая)—пошкандибати, подибати, пошкутульгати; (далеко или неизвестно куда)—помандрувати, повіятися; (начать)—почати, зачати, взяти. **Пойти куда глаза глядят**—піти світ за-очі. **Пойти, пошло на несчастье**—піти, пішлось на лихо. **Пошли плясать** — почали танцювати, давай танцювати.

Пока—поки, покіль, доки, докіль, аж, тим часом. **Пока еще светло**—завидна. **Пока не жарко**—захолодки. **Пока что**—поки, доки що.

Показание—виказ, зу; виказка, ки; виявлення, ння; свідчення, ння; свідкування, ння. **Давать показание**—складати свідоцтво, свідчити.

Показательный — показовий, взірцевий, зразковий. **Показной** — показний, оглядний.

Показывать, показать,-ся—I) показувати, показати, указувати, указати, виявляти, виявити, появити, ся. **Показать пример**—дати привід, приклад. **Показаться вдали**—заманячити; (неясно)—замріти, забованіти. **Показываться из-за чего**—витикатися, виткнутися, показатися. II) **Показаться чем**—здаватися, здатися, видаватися, видатися (Думав справді, а воно тільки здалося). **Показывать в суде**—показувати, виказувати, показати, виказати, виявити, висвідчити, свідчити.

Покалякать—побалакати, побазікати.

Покалечить — покалічити, скалічити;

(многих)—перекалічити, поскалічувати.

Покамест—поки, поки що, доки що, тим часом, про час.

Покапризничать—поверeдувати, покомезитися, похимерувaтися.

Покараулить—повартувати, початувати, постерегти.

Покатость — спадистість, тости; похилість, лости; згористість, тости; згір'я, р'я. **Покатистый**—покотистий, згористий, поло́жистий, покотистий. **Покато** —спадисто, похило, згористо, положисто, покотисто.

Покатить,-ся—I) покотитися; II) поїхати, покотити (Покотив кіньми, що тільки закуріло).

Покачать,-ся—поколихати, ся; погойдати, ся; повихатися. **Покачать головою**—похитати, крутнути головою. **Покачать ребенка**—погойдати дитину.

Покачиваться, покачнуться—колихатися, гойдатися, похилитися, вихилитися, похитнутися, хитнутися, поколихнутися, схибнутися (Похитнувся човен, а вона в воду).

Подкидыш—покинуте, ого; покидьок, дька; покидь, ди (Шкода грошей тратити на таку покидь).

Покинутый—кинутий, покинутий, лишений, залишений.

Покладистый—потульний, потульчивий, покладливий (Батько людина потульна—не змагається).

Поклажа—I) (действие) — кладіння, ння; II) (предмет)—кла́жа, жі; вага, ги.

Поклепать—I) (косу)—поклепати, наклепати; виклепати; II) оббрехати, наклепати на кого (Рано встали, гострі коси поклепали. Наклепав на мене такого, що аж нікуди).

Поклонение — поклін, ону; величання, ння; шана, ни; віддавання поклону кому.

Поклон—поклін, ону; уклін, ону. **Передавать поклон**—кланятися кому до кого. **Отдать поклон**—відклонитися. **Итти с поклоном**—іти кланятися кому; на ралець до кого (Пішла к Зевесу на ралець). **Поклонник**— I) поклонник, ка; прочанин, на; II) прихильник, ка; прихилець, льця.

Поклясться—заприсягати, ся; забожитися

Покой—I) покій, кою; спокій, кою; супокій, кою; опочивок, вку; спочинок, нку. **Оставьте меня в покое**—дайте мені спокій; II) покій, кою; покоїк, ку; світлиця, ці; горниця, ці.

Покойный—I) тихий, спокійний, супокійний, лагідний; II) покійний небіжчик. **Покойно**—тихо, лагідно, спокійно. **Покойный жилец**—лагідний, супокійний пожилець.

Пококетничать — похизуватися, поманіритися, пококетувати.

Поколебать, поколебнуть,-ся—I) похитати, ся; похитнути, ся; захитати, ся; схитнути; II) похибити, ся; похибнутися, заколихати, ся; завагати, ся (Завагався, чи робити, чи ні). **Поколебать уверенность в чем**—порушити впевненість у чому.

Покончить—покінчити, скінчити, докінчити; (работу)—доробити, обробити, ся; упоратися (Упоралися з жнивами).

Покорить, покорять,-ся—покорити, звоювати, підбити кого під кого, покоряти, підгортати, підбивати, здатися, піддатися (кому, на чию ласку), коритися, покоритися.

Покорливый—покірливий, ласкавий. **Покорливо**—ласкаво, покірливо.

Покорность—покора, ри; покірність, ности; покірливість, вости (Покора стіну пробиває). **Покорный**—покірний, слухняний, послухняний, покірливий. **Покорно**—покірно, слухняно, покірливо. **Покорно благодарю** — щиро дякую.

Покоситься—покосити, ся; скосити, ся; покривити, ся; скривити, ся; перехлябитися, подивитися на кого скрива, скоса (Стара хата перехлябилася на один бік).

Покосить—покосити; (немного)—вкосити, підкосити (Підкоси трохи трави телятам). **Покошенный**— покошений, викошений.

Покос—покіс, косу. **Полоса покоса**—постать, ти; ручка, чки (До обіду ще ручок по дві-три пройдемо).

Покрасить—покрасити, помалювати, пофарбувати; (красной краской) —покрасити; (синей) — посинити; (зеленой)—позеленити. **Покрашенный**—помальований, пофарбований.

Покривить,-ся—покривити, ся; покривулити, знабочити, ся. **Покривить душою**—покривити душею, взяти гріха на душу, збочити, схибнути.

Покровительство — охоронництво, цтва: охорона ни; оборона, ни.

Покровительствовать — охороняти, боронити, допомагати. **Покровительствовать науке, искусствам**—допомагати науці, мистецтву. **Покровительственный**—охоронний.

Покрывать, покрыть,-ся—покривати, ся; покрити, ся; крити, ся; окривати, ся;

закривáти, ся; обкривáти, ся. **Покрываться, покрыться пылью, снегом**—припадáти, припáсти пи́лом, снíгом, запороши́тися. **Покрыться водою**—пони́тися, узя́тися водóю. **Покрыться тучами**—хмáритися, хмарнíти, нахмáрити, ся; захмари́ти, ся; обхмáрити, ся. **Покрыться туманом** — затумáнитися. **Покрыться пеною**—запíнитися. **Покрыться пятнами**—заплями́тися. **Покрыться корою**—зашкарупи́тися. **Покрыться складками** — побри́житися. **Покрыться накипью** — окипíти. **Покрыть жестью**—обля́шити, обляхувáти. **Покрывать крышу соломой**—пошивáти, ушивáти.

Покупка (д е й с т в и е) — купувáння, ння; купíвля, лі; (п р е д м е т)—пóкуп, пу; покýпка, ки. **Покупной**—купóваний, кýплений, покупни́й.

Покупщик—купéць, пця́; покупéць, пця́; покупни́к, кá; покупáч, чá.

Покушать—поїсти, попоїсти.

Покушение—зáмах, ху; покýса, си.

Пол—I) помíст, мóсту; підлóга, ги; (г л и н я н ы й)—дíл, дóлу; долíвка, ки. **На полу**—на помóсті, на підлóзі, на долíвці, дóлі. **Паркетный пол**—тафльóвана підлóга; II) рíд, рóду; стáть, ти; III) пів, полови́на, ни. **В полы, на полы**—наполови́ну, полопáм, напíв. **Исполу**—з полови́ни, нáспіл.

Полагать, положить,-ся—I) клáсти, поклáсти. **Положить вместо чего**—підклáсти. **Положить основание**—оснувáти, заснувáти, заклáсти, заложи́ти, заклáсти оснóву. **Положить на ноты**—завести́ у нóти; II) покладáти, поклáсти, дýмати, гадáти, мáти на дýмці що. **Как вы полагаете**—як вам здаéться, як на вáшу дýмку, як ви гадáєте. **Я полагаю, что надобно**—менí здаéться, що трéба. **Полагаю своею обязанностью**—вважáю (мáю) за обов'язок. **Надо полагать что...**—мáбуть що... мáбуть так, що... трéба дýмати, що... **Полагаю его за честного человека**—мáю йогó за чоловíка чéсного; дивлю́ся на йогó як на чоловíка чéсного. **Положим, что это и стоит**—нехáй і так, що не й коштýє; III) призначáти, визначáти, признáчити, ви́значити. **Положили ему большое жалованье**—признáчили йомý вели́ку плáту; IV) покладáтися, здавáтися, спускáтися, складáтися, вíрити на кóго, надíю клáсти на кóго, поклáстися, здáтися на кóго, звіря́тися, звíритися на кóго.

Поласкать—поголýбити, попéстити, попéстувати, поласкáвити, помилувáти, пожалувáти когó.

Полдень—пíвдень, дня; пóлудень, дня. **В полдень**—о півдня́, о півднí, в пóлудень; (с т р а н а)—пíвдень; (р е д к о)—низ, зу (В і т е р з п і в д н я, в і т е р з н и з у). **Полдневный**—півдéнний. **Полдничанье** (д е й с т в и е)—полýднування, ння; (п и щ а)—полýдень, дня. **Полдничать**—полýднувати, полýднати.

Поле—I) пóле, ля; ни́ва, ви; ни́вка, ки; степ, у; (в с п а х а н н о е)—рíлля, ллі; (б о л ь ш о е)—лан, ну; (у м е н.)—ланóк, нкá; (з а с е я н н о е х л е б о м)—пáшня, ні; II) (в к н и г е)—край, áю; пóле, бéрег; III) (п о л я в ш л я п е)—кри́си, ис; IV) (п о п р и щ е)—пóле, терéн, нý; діля́нка, ки.

Полезность—кори́сність, ности; пожи́точність, ности; ужи́точність, ности. **Полезный** — кори́сний, пожи́точний, спожи́точний, вжи́точний. **Полезно**—кори́сно, пожи́точно, спожи́точно, вжи́точно. **Полезным быть кому**—в пригóді стáти.

Ползать—лáзити, плазувáти.

Ползучий—I) плазови́тий; II) (о р а с т е н и я х)—витки́й, тични́й. **Ползком**—пóповзом, плáзом, пóсувом, рáчки.

Поликлиника—полікліíніка, ки.

Полировать — політурувáти, лощи́ти, глянцувáти.

Политический—політи́чний.

Политпросвещение—політосвíта, ти.

Политэмигрант—політемігрáнт, та.

Полно—I) пóвно, вповнí, повнíсінько, до крáю, вщéрть; (о ж и д к о с т я х)—по вíнця; II) гóді, бýде, дóсить, край. **Полно тебе**—гóді тобí.

Полногласие — повноголóсність, ности; повнóголос, су.

Полнокровие—кровúстість, тости; повнокрóвність, ности. **Полнокровний**—крови́стий, повнокрóвний.

Полнеть, пополнеть—повнíшати, поповнíшати, виповня́тися, ви́повнитися, сповня́тися, глáдшати, набирáти тíла, ситíшати, грýбшати. **Полнеет луна**—сповня́ється мíсяць. **Он пополнел**—він поситíшав, поглáдшав.

Половина, половинка—полови́на, ни; пів (ч е г о); полови́нка, ки. **На половину уменьшить**—надполови́нити, переполови́нити, наполови́ну змéнши́ти. **Он с ним в половине**—він з ним нáспіл, з полови́ни (Н á с п і л п р я́ с т и). **Половинчатый**—напівподíлений, полови́нчатий.

Половодие—пóвідь, ди; повíддя, ддя; пáводь, ди.

Пологий—протя́глий; (г о р а)—полóгий, полóжистий.

Положение—I) покладáння, ння; II) станóвище, ща; (состояние)—стан, ну. **Все в одном положении**—все в однíй порí, в однíм станóвищі. **Военное положение**—військóвий стáн. **Общественное положение**—громáдське станóвище; III) статýт, ту; устáва, ви; засáди, áд. **Положение о тарифах** — статýт про тарúфи; IV) тéза, зи; твéрдження, ння. **Положительный**—I) позитúвний, стáлий, рішýчий; II) пéвний, статéчний. **Положительная величина**—додáтня величинá.

Полоса, полоска—смýга, ги; смýжка, жки; пáсмуга, ги; пáсмужка, ки; стягá, ги; стяжка, ки; стяжечка, ки; прут, гу; пружóк, жкá. **Железная полоса**—штáба, би. **Полосовой**—штабовúй. **Полосатый**—смугнáстий, посмугóваний, мерéжаний, мерéжчатий.

Полоскание (действие)—полоскáння, ння; хлюпання, ння; (лекарство)—полоскáння, ння. **Полоскательный**—полоскáльний. **Полоскательница**—полоскáльниця, ці.

Полоскать,-ся—полоскáти, ся; плюскатися.

Полость—яма, ми; порóжнява, ви; порожнúна, ни.

Полотенце—рушнúк, кá; утирáло, ла; утирáч, чá.

Полоумный—недоýмкуватий, недóумок, пришелéпуватий, придýркуватий, безклéпкий.

Полуверстный—пívверстóвий. **В полуверстном расстоянии**—на пів верствú.

Полугодие—піврíччя, ччя; піврíк, óку. **Полугодичный, полугодовой** — піврíчний.**Полугодовалый**—піврíчний.

Полуденный—півдéнний, півднéвий, полуднéвий.

Полупродукт—півпродýкт. **Полуфабрикат**—півфабрикáт.

Полударом—півдармá.

Полуда—полýда, ди; побíл, лу.

Полудить—полýдити, вúлудити, побілúти.

Полукруг, полукружие—півкрýг, га; півкружáло, ла; півкóло, ла. **В полукруг**—опівкóла. **Полукруглый**—напівкрýглий.

Полуостров—пíвóстрів, ва.

Полуоткрытый—напіводкрúтий, напіводчúнений, напівростýлений, напіввідслóнений.

Полуофициальный—півурядóвий, півофіціяльний, півофіціййний.

Получать, получить—приймáти, прийняти, відбирáти, відібрáти, одéржувати, одéржати. **Получить выговор**—дістáти нагáну. **Получить наказание**—дістáти кáру. **Получить насморк**—захопúти нéжить. **Получить наследство**—одібрáти спáдок, дістáти спáдщину. **Получить льготу**—дістáти пíльгу. **Получить отказ**—одéржати відмóву. **Получаемый** — одéржуваний. **Полученный**—одéржаний, отрúманий. **Получить письмо**—одéржати листá.

Получение—відбирáння, ння; одéржування, ння; одéржання, ння; приймáння, ння.

Получатель—одéржувач, ча; видбирáч, чá.

Получка—одéржування, ння; отрúмування, ння.

Полушубок—кожýшок, шка; кожушáнка, ки.

Полый—відкрúтий, порóжній, дудчáстий, дýтий. **Полая вода**—пóвідь, прибутнá водá.

Польза—корúсть, сти; ужúток, тку; вжúток, тку; пожúва, ви; пожúток, тку; зúск, ску; вúгода, ди. **В пользу**—на корúсть, в корúсть, на пожúток. **Извлекать пользу**—користувáтися.

Пользование—I) користувáння, ння; поживáння, ння; пожиткувáння, ння; ужиткувáння, ння; уживáння, ння; ужúток, тку; II) гóїння, ння; лікувáння, ння.

Пользоваться, воспользоваться—живúтися, поживúтися, поживúти, уживúти, вживúти, користувáтися, покористувáтися, скористувáтися чим, з чóго; пожиткувáти, заживáти що. **Пользоваться жизнью**—уживáти свíта. **Пользоваться несчастием другого**—користувáтись з лúха чийóгось. **Воспользоваться удобным случаем**—вúкористати нагóду.

Польстить, польститься—полестúти, підлестúти, ся; полáситися до кóго, чим; повáбитися, поквáпитися на що.

Полюбить,-ся—полюбúти, ся; злюбúти, ся; покохáти, ся; закохáти, ся; вподóбати, ся; сподóбати, ся; подóбатися; прийтú до вподóби.

Полюбоваться—полюбувáти, ся; помилувáтися, потішúтися чим, з чого, на що.

Полюбопытствовать—поцікáвитися, розцікáвитися чим.

Поляна, полянка—поляна, ни; гáлява, ви; галявина, ни.

Полярность (фіз.)—полярність, ности. **Полярный** — полярний, підбігунóвий. **Полюс**—бігýн, нá.

Помарка—I) пляма, ми; плямина, ни; плямка, ки; II) пóправка, ки; попрáвлене.

Помарывать, помарать — вичéркувати, вúчеркнути, перечéркувати, перечеркнýти, повичéркувати, калятú, покалятú, поплямити що.

Помедлить, помешкать—побаритися, погаятися.

Помертвелый—помертвілий.

Помертветь—помертвіти, омертвіти, замерти.

Помесь—мішанка, ки; мішанина, ни; (к р о в н а я)—покруч, ча.

Пометка—помітка, ки; знак, ку; (в к н и г а х)—нотатка, ки.

Помеха—завада, ди; перешкода, ди; притичина, ни; перепона, ни; припинка, ки. **Ему все помеха**—йому й муха на заваді. **Помехой быть, стать**—перешкоджати, заважати, на перешкоді, на заваді бути, стати.

Помечать, пометить,-ся—помічати, помітити, ся.

Помешаный—божевільний, причинний, навісний, психічно-хорий, душевнослабий.

Помешательство—I) завада, перешкода; II) божевілля, лля; божевільність, ности; навіженство, ства.

Помешать—I) помішати, перемішати, перебити, перегорнути; II) перешкодити, перебити, на перешкоді стати.

Помешаться — збожеволіти, стерятися, обезглуздіти, здуріти, з глузду зсунутись, знавісніти.

Помещать, поместить,-ся—містити, ся; уміщати, ся; уміщувати, ся; помістити, ся; вмістити, ся (М і с т я т ь с я л ю д и, к о м у д е л ю б о). **Поместительный**—місткий; (з д а н и е)—просторий.

Помещение—приміщення, ння; житло, ла; оселя, лі; помешкання, ння; селитьба, би; господа, ди.

Помилование—помилування, ння; дарування вини кому; ласка, ки.

Помилосердовать—змилосердитися, змилуватися.

Поминать, помянуть—згадувати, згадати, пам'ятати, поминати, пом'янути.

Поминутно—що-хвилини, раз-у-раз.

Помин—спомин, ну; згадка, ки. **И в помине не было**—і не згадували, і не згадали. **Легок на помине**—про вовка помовка, а вовк у кошарі. **И в помине нет**—і сліду немає.

Поминки—помин, ну.

Помнить, вспомнить—пам'ятати, спам'ятати, згадати. **Помнится, помнилось**—пам'ятається, згадується, в пам'ятку. **Не помнится**—не пам'ятаю. **Дать себя помнить**—пам'яткового дати.

Помножать, помножить — помножати, помножити.

Помогать, помочь—помагати, помогти, пособляти, пособити, допомагати, допомогти, зарадити. **Помочь себе**—зарадитися (Н е з н а ю, я к і ч и м т о- б і з а п о м о г т и).

Помолвка—I) змовини, ин; заручини, ин; II) змова, ви; умовляння, ння; умовка, ки.

Помолвливать, помолвить—I) заручати, заручити; рушники подавати. **Помолвленный**—засватаний, заручений; II) змовлятися, змовитися, умовлятися, умовитися, єднатися, поєднатися, погодитися.

По-молодецки—по-молодечому, по-молодецькому.

Помолоделый—помолоділий, відмолоджений.

Помост—поміст, мосту; помостка, ки.

Помощник—помічник, ка; помагач, ча; підручник, ка; помічник, ка; (у п а с т у х а)—підпасач, ча; підпасок, ска; підпасич, ча.

Помощь—поміч, мочи; допомога, ги; запомога, ги; підпомога, ги; підмога, ги; порятування, ння; порятунок, нку; рятунок, нку; (с о в е т)—рада, ди; порада, ди; (р а б о т о й з а в о д к у и о б е д)—толока, ки.

Помпа—смок, ка; водотяг, гу; помпа, пи.

Помпа—пишнота, парад. **С помпой**—бундючно.

Помрачать, помрачить,-ся—туманити, туманіти, охмарювати, ся; хмаритися, потьмарити, ся; похмарніти, заморочити, ся (Ч о л о п о х м а р н і л о. У с і з і р к и п о т ь м а р и л о).

Помрачение—потьмарення, ння; мана, ни; напуст, сту; морока, ки; заморока, ки (З а м о р о к и н а н е ї у п а л и).

Помрачнеть — похмурніти, похмарніти, потуманіти, охмаритися.

Помыкать—попихати кого, ким; коверзувати ким, собкати. **Помыкаемый** — попихач, ча.

Помыкать—I) (л е н, к о н о п л ю)—почесати. II) **Помыкать горе**—побідувати.

Помысел, помысл—помисел, слу; думка, ки; гадка, ки; мисль, сли.

Понавесить—понавішувати, порозвішувати.

Понаготовить—понаготовлювати, понаготовляти, понастачати, понастачити; (п и щ и)—понаварювати, понапікати; (о д е ж д ы)—понаспрavляти.

Понагромоздить—I) понавертати, понакидати; II) понабудовувати.

Понадобиться — знадобитися, здатися, придатися, стати у пригоді, пригодитися. **Мне понадобились деньги**—мені треба грошей. **Если понадобится**—коли треба буде. **Мне понадобится**—мені треба буде.

Поназначать—I) повизначати; II) (**н а**

должность)—понастановляти, попризначати.

Понакормить—понагодовувати, понакормлювати.

Понапечатать—понадруковувати.

Понапрасно—дармá, дýрно, дарéмне, надарéмне, задáрма.

Понатискать—понапихáти, понапакóвувати, понатовкмáчувати.

Понатужиться—посилкувáтися, нап'ястися, напрýжити сили, натягтися, налягти, наповáжитися (що зробити).

Понатыкать—понатикáти, витикати, настромляти, понастрóмлювати.

Понести—I) понести що куди; II) вчинити, зробити, спóвнити, викoнати; III) стéрпіти, витерпіти, перетéрпіти. **Понести наказание** — одбýти кáру; IV) затяжіти, заваготіти, завагітніти.

Понижать, понизить,-ся—знижувати, ся; знизити, ся; понизити, ся; обнизити, ся; осадити, осáджувати; (голос)—спускáти, спустити; (цену)—збивáти, збити, збавляти, збáвити; (по воде, опухоли)—опадáти, опáсти, спадáти, спáсти, ся; (в цене)—обнижуватися, спадáти, спáсти.

Понижение—I) понижéння, ння; знижування, ння; обнижéння, ння; II) упáд, ду; упáдок, дку; (воды, опухоли)—спадáння, ння. **Понижение цен**—обнижéння цін, спадáння.

Понимание—розумíння, ння; (взаимное)—порозумíння, ння.

Понимать,-ся; понять—I) розумíти, ся; зрозумíти, ся; тямити, втямити; розібрáти, ся; взяти в тямки, вторóпати, розторóпати; (с трудом)—дорозумувáтися, добрáти тóлку; II) понімáтися, понятися, узятися водóю. **Понятый**—втямлений, вторóпаний; II) пóйнятий.

Поносить—гáнити, ганьбити, обмовляти, лихослóвити, бéштати, шпéтити.

Поносить, носить—поносити; (об одежде)—приносити, принóшувати (Все поносила, що мáти надбáли мені. Новісінька одéжа, тільки трóхи принóшена).

Поношение—ганьбá, би; облýда, ди; осýда, ди; обмóва, ви; нарýга, ги; зневáга, ги.

Понравиться—полюбитися, подóбатися, сподóбатися, уподóбатися, до вподóби прийтись; в óко впáсти, запáсти; підійти, підпáсти під мислі. **Он ей понравился**—вонá йогó вподóбала; він їй до вподóби.

Понудительный — примусóвий, силуваний.

Понуждать, понудить—силувати, присилувати, невóлити, приневóлити, примýшувати, примýсити, зневóлити, змýсити.

Понуждение—силування, ння; примус, су.

Понура—похнюпа, пи; похнюпий, понýрий. **Понурный, понурый**—похнюпий.

По-нутру—до-вподóби, до-сподóби, до-смакý, під натýру.

Понятие—I) тяма, ми; тям, му; тямок, мку; II) поняття, ття; розумíння, ння: дýмка, ки (Як тямає—нехáй зрóбить).

Понятливость—тямýчість, чости. **Понятливый**—тямýчий, тямýщий, тямкий, тямовитий.

Понятность—зрозумíлість, лости; ясність, ности. **Понятный**—зрозумíлий, розбíрний. **Понятно**—зрозумíло, розбíрно.

Понятой—понятий, óго; свідок, дка.

Пообнищалый—збіднілий, зубóжілий.

Подождать—підождáти, почекáти, потривáти, перетривáти (трóхи) (І п'ятизлóтник перетривáв ще однý лихý годину).

Поодиночку—поодному, поодинцю, поодинці, поединці (Поодинцю з хáти вивожáйте).

Поопоздать—припізнитися, запізнитися, спізнитися (трóхи).

Поотдохнуть—спочити (трóхи), відпочити.

Поокрывать—поодкривáти, поодчиняти; (рты)—порозззявляти (Поодчиняти вíкна, двéрі).

Поотнимать—повіднімáти, повідіймáти. поодбирáти, повіднімáти.

Поочередный — чергóвий, почерéжний. **Поочередно**—по чéрзі, почерéдно, почерéжно, під чергý, чергóю.

Поощрение—заохóта, ти; заохóчення, ння; заохóчування, ння; під'охóта, ти.

Поощрять, поощрить,-ся — заохóчувати ся; під'охóчувати, ся; заохóтити, ся. під'охóтити, ся; підбивáти дýху, охóти; будити, збудити, додáти дýху, охóти, підбити когó, на що. **Поощренный**—заохóчений. **Поощряемый**—заохóчуваний.

Попадать, попасть—попадáти, попáсти, потрапляти, потрáпити, натрапляти, натрáпити, утрáпити. **Попадать, попасть в цель**—влучáти, уцілити, поцілювати, вцілити, поцілити, втрáпити, потрáпити, потрапляти. **Как ни попало**—аби як, як-нéбудь, як попáло. **Попали на месте преступления**—піймáли на гарячому вчинку, на шкóді. **Попасть навстречу** — здибáтися, спіткáтися. **Попасть в неприятность**—вклепáтися.

Попадаться, попасться—I) попадáтися, попáстися. **Попадаться на глаза**—навертáтися на óчі. **Попасться во лжи**—вбрехáтися, пробрехáтися. **Попасться в краже**—прокрáстися; II) траплятися, трáпитися, лучáтися, лучи́тися; III) зустрічáтися, зустрі́тися, здибáтися, зди́батися, спіткáтися з ким, чим.

Попереворачивать—поперевертáти, попереки́дати.

Попеределать—поперерóблювати.

Поперечник—I) поперéчник, ка; прогі́н, гóну; прол́іт, льóту; II) шир, ру; широтá, ти. **В поперечнике**—у шир, завши́ршки. **Поперечный**—поперéчний. **Поперечно**—впóперек, упóперек, в прогі́н, на прол́іт, поперéчно. **Поперечная полоска** (в т к а н и)—перéтика, ки. **Поперечные нитки** (в п о л о т н е)—ніткáння, ння (С о с н ó в а о с н ó в а, м а л ь ó в а н е п і т к á н н я).

Попечалиться—посумувáти, пожури́тися, потужи́ти (С и р о т и́ н а п о ж ý р и т ь с я, п о с у м ý є, с и д я ч и́ п і д т и́ н о м).

Попечение—дбáння, ння; опікувáння, ння; пеклувáння, ння; дóгляд, ду; турбóта, ти. **Попечение иметь о ком**—пеклувáтися, дбáти, турбувáтися за кóго; упадáти кóло кóго. **Попечительный**—дбайли́вий, клопотли́вий.

Попечительство—опікувáння, ння; опі́ка, ки.

Попечительствовать—опікувáтись, дбáти, піклувáтись за кóго.

Попировать—побенькетувáти, погуляти, побалювáти.

Поплестись — поплéнтатися, почвалáти, потягти́ся, повíятися, попхáтися, почалáпати, потьóпатися, потелі́патися; (п р и х р а м ы в а я) — пошкандибáти; (н е с г и б а я к о л е н)—поди́бати (П о д и́ б а л а с т а р á м á т и с в о ю́ д о ч к ý д о г а н я́ т и).

Поплотнеть — поміцні́шати, подýжчати, поглáдшати.

Поплутовать—пошахрувáти.

Попойка—напі́йка, ки; гульня́, ні.

Пополнение—попóвнення, ння; спóвнення, ння. **Пополнение перерасхода**—попóвнення, переви́трати.

Пополнять, пополнить,-ся — поповняти, сповняти, виповняти, ся; попóвнити, ся. **Пополненный**—попóвнений. **Исполняемый**—попóвнюваний.

Попользовать,-ся — покористувáтися, з чóго, чим; поживи́тися, поживкувáти чим; II) полічи́ти, ся; погóїти, ся.

Попортить,-ся—попсувáти, ся; понівечити, ся; спогáнити, ся; пошкóдити, ся. **Испорченный творог** — пóсняжений сир (Д ó щ п о п с у в á в с í н о. П о н і в и ч и л и б а г á т о х л í б а).

Поправлять, поправить,-ся—I) поправляти, ся; справляти, ся; спрáвити, ся; лáгодити, ся; полáгодити, ся; налáгодити, ся; підправляти, ся; підпрáвити, ся. **Поправить свои обстоятельства, поправиться в средствах**—підмогти́ся, призаможні́ти. **Поправиться после болезни**—одýжати, ви́дужати, ви́чуняти, II) виправляти, направляти, випрямляти, ви́правитися.

По-прежнему—як давні́ше, по-дáвньому.

Попрекание—докóри, ів; нарікáння, ння.

Попрекать, попрекнуть—дорікáти, дорікнýти, попрікáти, попрікнýти, докоряти, вимовляти; (о п и с а т.)—випікáти óчі, ки́нути докі́р (Щ о-д н я́ д о р і к á є й о м ý, щ о г р ó ш е й н е в і д д á є. З á в ж д и в и п і к á є ó ч і ш м а т к ó м х л í б а).

Попрек—докі́р, кóру; догáна, ни; нáпадок, дку; впóминок, нку; випікáння очéй (Г і р к и́ м и с а м с е б é д о к ó р а м и к а р т á в).

Поприще—пóле, ля; пóприще, ща; стáну, ну; шлях, ху. **Поприще литературной деятельности**—літератýрне пóле. **Служебное поприще**—службóвий шлях, пóле.

Попробовать—попрóбувати, спрóбувати; (н а в к у с)—покуштувáти, скуштувáти, посмакувáти (С п р ó б у в а в з р о б и́ т и, т а н е в и́ й ш л о н і ч ó г о. П о к у ш т у в á в в о д и́—н е с о л ó н а).

Попросить,-ся—попроси́ти, ся; попрохáти, ся; поблагáти; (н а д о е д а я)—поканю́чити. **Попросить позволения**—спитáтися дóзволу. **Попросить извинения**—перепроси́ти, перепрохáти когó. **Попросите ко мне**—запросі́ть до мéне.

Попрятать,-ся—поховáти, ся; сховáти, ся.

По-пустому, попусту—по-дурнóму, дармá, дарéмно, нáдурно, дýрно, задáром, мáрно.

Попутчик—попýтник, ка; супровí́дник, ка. **Попутничество** — попýтництво, цтва; супровí́дництво, цтва. **Попутный**—I) подорóжній; II) погі́дний, ходови́й вітер.

Попутешествовать—помандрувáти.

Пора—I) порá, ри́; час, чáсу; годи́на, ни. **С каких пор, с тех пор, как**—відкóли. **С этой поры**—з цьóго чáсу, відтепéр. **С тех пор, с той поры**—з тóго чáсу. **С давних пор**—задáвна, з дáвнього чáсу. **До сих пор**—дóсі, до цьóго чáсу. **До тех пор, пока**—дóти, пóки, пóти. **До которых пор**—дóки, до якóго чáсу. **До поры до времени**—до якóгось чáсу. **С которых пор**—відкóли, з якóго чáсу.

Порою—инколи, иноді, часом, часами; II) порá, час.

Пóра (чаще мн.—**поры**)—шпáра, ри; шпáри, áр; прóдухи, ів; дірочка, чки.

Порабощать, поработить—заневóлювати, заневóлити, зневóлити, уярмлювати, уярмити когó (Зневóлена мáса робітників та селян).

Порабощение—I) заневóлювання, ння: уярмлювання, ння; II) невóля, лі; піддáнство, ства; заневóлення, ння.

Порадеть—поклопотáти, подбáти, постарáтися, попильнувáти. **Порадеть кому**—поклопотáти за кóго.

Поражение—I) порáзка, ки; розбиття, ття. **Нанести поражение неприятелю**—побити вóрога; II) (мед.)—урáза, зи; урáзка, ки.

Пораздумать,-ся—I) поміркувáти, ся; подумати, погадáти, помізкувáти, иометикувáти; II) роздумати, ся (Коли хóчеш що казáти, то поміркуй, як почáти).

Поразительный — вражáючий, чудóвий, дивний, дивоглядний. **Поразительно**—на диво, на прóчуд, чудóво, дивоглядно (Сон на прóчуд дивний мені приснився).

Поразшевелить—розворушити (трóхи).

Порасплодить—порозвóдити, порозплóджувати.

Пораспродать,-ся—порозпродавáти, розпрóдати, порозпрóдувати, ся; випродати, попрóдати, повипрóдувати (Синів соколів порозгóнила, кóней ворóних порозпрóдала).

Порвать,-ся—порвáти, ся; подéрти, ся; пошáрпати; (на куски)—пошматувáти, пошматкувáти, пошматáти; (в длину)—розпанáхати, попанáхати; (много)—перешáрпати, перешматувáти, ся (Я порвý ті вінки, що сплітáлись в добý лихоліття. Вітер пошматувáв вітрила).

Поревновать—позáздростити на кóго, на що, подбáти, поревнувáти комý, що.

Поровну—рівно, пóрівну, нарівно, на рівні частини.

Порицание—доганá, ни; нагáна, ни; гýдіння, ння; осýда, ди.

Порода—плід, плóду; порóда, ди; порóдіння, ння; рід, рóду; (пренебр.)—кóдло, ла (Дóбра порóда, та лихá врóда. Дóброго плóду корóва). **Породистый**—порóдистий, расистий, дóброго плóду.

Порожмя, порожнем—порожнякóм, впорожні, порожнéм (Приїхали впорожні).

Порознь—різно, нáрізно, окрéмо, осóбо, з'осібна (Голосóчок у лісóчок, тиха мóва різно).

Поросль—I) чагáр, рý; чагарник, кá; чагарі, рів; кущі, щів; молодник, кá; II) пáмолодь, ди; пóмолодок, дку; пáрост, сту; пáросток, тку; пáгонець, нця (Зелéні пáрости ростýть).

Пороть,-ся—I) порóти, ся; розпорóти, ся (Трéба порóти те, що пошила); II) бити, вибити; (розгами)—шпáрити, вишпарити, одчухрáти, одшмагáти; III) (чепуху) — брехáти, плести, верзти, набрехáти. **Пороть дичь**—дурницю плести, теревéні прáвити.

Пороховница—порохівниця, ці; порошниця, ці; ладівниця, ці.

Порох—пóрох, ху; (одно зерно)—порошина, ни.

Порочить—неслáвити, ганьбувáти, гáнити.

Порочность—зіпсýтість, тости; запсóваність, ности; ганéбність, ности; хибність, ности. **Порочный**—ганéбний, хибний, зіпсóваний.

Портить, испортить,-ся—псувáти, ся; зіпсувáти, ся; нівечити, ся; паскудити, ся; гайнувáти, ся; шкóдити; (о человеке)—ледащіти, нікчéмніти; (в работе что-либо) — перевóдити; (резавши)—крéмсати, чикрижити.

Портмоне—гаманéць, нця; гаманóк, нкá, калитка, ки; складничóк, чкá.

Портрет—портрéт, та.

Портсигар—цигáрниця, ці.

Портфель—листóвня, ні; тéка, ки.

Портянка—онýча, чі; онýчка, чки.

Портяной—полотняний.

Порука, поручительство—порýка, ки; зарýка, ки; запорýка, ки.

Поручать, поручиться—доручáти, доручити, вручáти, вручити, приручáти, приручити, припоручáти, припоручити. **Порученный**—дорýчений, припорýчений.

Поручение—дорýчення, ння; припорýка, ки; порýчення, ння. **Исполнить поручение**—викoнати дорýчення. **По поручению**—з дорýчення, за дорýченням.

Поручень—порýччя, ччя; пóручі, чів; пóручні, нів.

Поручитель—порýчник, ка; ручитель, ля; зарýчник, ка. **Поручительный**—порýчний, запорýчний. **Поручительная надпись**—запорýчний нáпис.

Порция—пáй, пáю; пайóк, пайкá; пóрція, ції. **Порционный**—порційний.

Порча—I) псува́ння, ння; ні́вечення, ння; шко́да, ди; попсува́ння, ння; пору́ха, хи; II) ча́ри, рів; уро́ки, ків (Це зілля помагає від уроків). **Порченный**—I) зопсо́ваний, зба́влений, попсо́ваний, зні́вечений, поні́вечений, спаску́джений; II) причи́нний, з'уро́чений.

Поршень—вало́к, лка́; по́ршень, шня.

Порыв (действие)—порива́ння, ння; за́пал, лу; (ветра)—бурха́ння, ння. **Порывистый** — рвучки́й, нага́льний, бурхли́вий (Рвучкий вітер).

Порядком—I) в поря́дку, як слід, по ряду́ (Розкажи все по ряду, як слід); II) до́бре, дово́лі, до́сить, чима́ло. **Порядком продрог** — до́бре зме́рз. **Порядком досталось** — бу́де з його, до́сить.

Порядковый (грам.)—поря́дковий.

Порядок—поря́док, дку; лад, ду; розпоря́док, дку. **В порядке вещей**—як во́диться, як слід, як годи́ться, як зви́ча́йно. **Приведение в порядок**—порядкува́ння, ння. **Привести в порядок**—порядкува́ти, уладна́ти, припоряди́ти. **Привести в боевой порядок**—ушикува́ти. **Число по порядку**—порядко́ве число́.

Порядочность—поря́дність, ности. **Порядочный**—поря́дний, пу́тній, путя́щий, годя́щий, добря́чий, не згі́рший, чима́лий (Чоловік заможний, порядний). **Порядочно**—до́сить, дово́лі, чима́ло, добря́че, не згі́рше.

Посев—сів, ву; за́сів, ву; сійба́, би́; сія́нка, ки; сі́яння, ння. **Посевная площадь**—засівна́ пло́ща.

Поселенец—поселене́ць, нця; осе́льник, ка; (первый)—оса́дчий.

Поселок—посі́лок, лку; сільце́, ця́; ху́тір, ора; присі́лок, лка; ви́селок, лка.

Поселение—I) осе́ля, лі; сели́тьба, би; посе́лення, ння; II) засла́ння, ння.

Посетитель—відві́дач, ча; відві́дувач, ча; одві́дач, ча; прові́дач, ча. **Посетительница**—відві́дувачка, чки; прові́дувачка, чки.

Посетовать—I) пожури́тися, посумува́ти, потужи́ти; II) побі́дкатися чим, поре́мствувати на ко́го, що.

Посещать, посетить—одві́дувати, одві́дати, відві́дувати, відві́дати, наві́дувати, ся; наві́дати, ся; прові́дати, переві́дати, заві́тати до кого; (часто)—вчаща́ти, вна́жуватися, вна́дитися; (на короткое время)—наверта́тися, наверну́тися. **Посещенный**—відві́даний.

Посещение—одві́дини, ин; відві́дини, ин; одві́дання, ння; відві́дування, ння; прові́д, і́ду.

Посильный—можли́вий, по си́лі, під си́лу, як поси́лля, по змо́зі.

Поскорее—скорі́ше, мерщі́й, шви́дче, метчі́й, хутчі́й.

Послабление—пі́льга, ги; поле́гкість, кости; по́пуск, ску; по́пуст, сту.

Послаблять, слабить—I) попуска́ти, попусти́ти; II) пільгува́ти, потура́ти, попільгува́ти (Не потурай хлопцеві, краще в руках його держи).

Посланец—послане́ць, нця́.

После—пі́сля́, опі́сля́, по́слі, навпо́слі, навпі́сля́, на по́тім. **После обеда**—пі́сля́ обі́д, по обі́ді.

Последний—оста́нній, я, є; оста́тній, я, є (Останню свитину з каліки здіймають). **Последним быть**—па́сти за́дні.

Последователь,-ница — наслі́дувач, ча; наслі́дувачка, чки; насту́пник, ка; насту́пниця, ці.

Последовательность—послі́до́вність, ности. **Последовательный,-но**—послі́до́вний, послі́до́вно, по ряду́.

Последовать—наслі́дувати кому́, піти́, ру́шити за ким, наступи́ти пі́сля́ чо́го.

Последок—послі́док, дку; оста́нок, нку; ре́шта, ти; (пищи)—недо́їдки, з'ї́ди, пере́їди.

Последствие—на́слідок, дку.

Последующий—дальні́ший, насту́пний, пото́мний. **О последующем прошу уведомить**—про насту́пне про́шу сповісти́ти. **Последующая регистрация**—насту́пна реєстра́ція.

Пословица—при́казка, ки; прислі́в'я, в'я; припові́дка, ки; припові́стка, ки.

Послужить—I) послужи́ти; II) зда́тися, прида́тися. **Это ни к чему не послужит**—це ні на що́ не прида́ється, з цього ні́чо́го не бу́де. **Это послужило ему во вред**—це йому́ пошко́дило. **Это послужит вам в пользу**—це ста́не вам у приго́ді, це пі́де на кори́сть вам.

Послужной—службови́й.

Послушание—по́слух, ху; слухня́ність, ности; слухня́нство, ства; послуха́ння, ння (Нема у неї слухняности до батька). **Послушливый, послушный**—слухня́ний, послухня́ний, шанобли́вий.

Посманить — зма́нювати, позна́жувати, поперема́нювати, поперена́жувати.

Посмотреть,-ся—I) подиви́тися, гля́нути, погля́нути, спогля́нути, згля́нути, позирну́ти; (один на другого)—згля́нутися; (со зла)—визві́ритися; II) погля́діти, догля́нути, попильнува́-

ти кого́ (Погляді́ти дити́ни. Догля́нути ха́ти).

Поснимать—поздійма́ти, познімати.

Поскосить,-ся—позно́сити, ся.

Пособие—I) допомо́га, ги; заря́ту́нок, нку; порятýнок, нку. **Денежное пособие**—запомо́га грі́шми, гроши́ма; II) спо́сіб, собу; за́сіб, собу. **Учебное пособие**—підру́чник, ка. **Учебные пособия**—учбо́ве прила́ддя.

Посовеститься—посоро́митися.

Посоветовать,-ся—пора́дити, ся; пора́яти, нара́дити, ся; нара́яти, прира́дити, прира́яти, ра́ду да́ти, перера́дитися.

Посоединять—позлуча́ти, поз'є́днувати.

Посопротивляться — посперечáтися, позмага́тися з ким, чим, поопе́ртися про́ти ко́го, чо́го.

Поспевать, поспеть (созревать)—поспіва́ти, поспі́ти, виспіва́ти, ви́спіти, спілі́ти, сти́гнути, присти́гнути, насти́гнути, присти́гти, доспі́ти. **Скоро поспевающий** — скорозрі́лий, ско́роздрій (Ове́с ско́роздрій, вже й поспі́в); II) поспіва́ти, наспіва́ти, настига́ти, приспіва́ти, поспі́ти, наспі́ти, встига́ти, насти́гти, насти́гнути, приспі́ти (Не встиг купи́ти в свій час. Поспі́ємо й ми ра́зом з людьми́). **Поспелый**—спі́лий, сти́глий, поспі́лий, присти́глий.

Поспешать, поспешить,-ся—спіши́ти, ся; поспіша́ти, ся; хапа́тися, ква́питися, поспіша́ти, ся; похопи́тися, поква́питися.

Поспешность—спі́х, ху; по́спіх, ху; спі́шність, ности; поква́пність, ности; квапли́вість, вости; хапа́ння, ння; ха́пкість, кости; похо́п, пу (Ско́рий по́спіх—лю́дям по́сміх. Нема́ спі́ху, в ру́ках). **Поспешная работа**—хапли́ва, нага́льна робо́та. **Поспешливый** — спі́шний, поспі́шни́й, хапки́й, поквапни́й, квапли́вий, ськва́пний, скваплн́вий, хапли́вий, похо́пливий. **Поспешно**—спі́шно, хва́тко, по́спіхом, на швидку́ ру́ку, ско́рим ча́сом.

Поспорить—поспо́рити, ся; посперечáтися, позмага́тися.

Поспособствовать — помогти́, запомогти́, допомогти́.

Посрамлять, посрамить,-ся—со́рому завдава́ти, завда́ти; ганьби́ти, осоро́мити, посоро́мити, ся; оганьби́ти, со́рому набра́тися.

Посредник—посере́дник, ка. **Посредничество**—посере́дництво, цтва. **Посреднический**—посере́дницький.

Посредственность—мі́рність, ности; звича́йність, ности. **Посредственный,-но**—сере́дній, посере́дній, нічоге́нький, мі́рний, помі́рний, та́к собі.

Посредство—I) спо́сіб, собу; за́сіб, собу; II) посере́дництво, цтва.

Посредством—че́рез. **Посредством хитрости**—хи́трощами. **Посредством обмана**—обма́ною, ома́ною, моше́нством. **Посредством этого**—таки́м спо́собом, таки́м по́битом.

Поставка—I) постача́ння, ння; достача́ння, ння; приста́вка, ки; поста́ча, чі; II) постано́ва, ви (Постача́ння кра́му. Постано́ва па́м'ятника).

Поставлять, поставить—I) станови́ти, ста́вити, постанови́ти, поста́вити. **Поставить на вид**—зверну́ти ува́гу, зауважити кому́ що. **Поставить в тупик**—оступа́чити, завести́ в бе́звихідь. **Поставить в строй, в боевой порядок**—ушикува́ти. **Поставляю долгом**—вважа́ю за обов'я́зок; II) постача́ти, настача́ти, поста́чити, наста́чити, ви́стачити, приста́вити; (много) — понастача́ти (Постача́в бо́рошно для ві́йська); III) настановля́ти, настанови́ти (Настанови́ли за пи́саря).

Постамент—постаме́нт, ту; підмурок, ка; підмурі́вок, ка.

Постановление—постано́ва, ви. **Обязательное постановление**—обов'язко́ва постано́ва.

Постепенность—ступне́вість, вости; ступне́вий хід, хо́ду; поступо́вність, ности. **Постепенный**—ступне́вий, поступо́вний. **Постепенно**—ступне́во, поступо́вно, чергою, попоря́дку, пома́лу-ма́лу, спроквола.

Постеречь,-ся—постерегти́, ся; посторожи́ти, ся; поберегти́, ся; попильнува́ти, погля́діти, повартува́ти, попантрува́ти ко́го, що.

Постижение—зрозумі́ння, ння; зба́гнення, ння.

Постижимость—зрозумі́ливість, вости; зба́гненість, ности. **Постижимый**—зрозумі́лий, ясни́й, зба́гнений.

Постигать, постигнуть, постичь,-ся—захо́плювати, захопи́ти, спітка́ти, ся; зди́бати, ся; схо́плювати, зрозумі́ти. збагну́ти, спостерегти́ (Ду́мав до́ля зустрі́неться — спітка́лося го́ре. Не мо́жна всього ро́зумом збагну́ти).

Постный—пісни́й. **Постное кушанье**—пісни́на, ни; пісна́ стра́ва. **Постное масло**—олі́я, ії.

Постовой—сті́йчик, ка; вартови́й, о́го.

Посторониться—оступи́тися, оді́йти́ у бік, осторони́тися.

Посторонний—сторо́нній, чужи́й.

Постоялый двор—посто́ялий двір, заї́зний, заї́зжий двір, за́їзд, ду.
Постоянный— — пості́йний, ста́лий, повсяча́сний, невиво́дний, разура́зний, станівки́й, стате́чний. **Постоянная величина, давление**—пості́йна величина́, пості́йне ти́снення. **Постоянно**—раз-у-ра́з, що-ра́зу, раз-по́-раз, усе́.
Постоянство—пості́йність, ности; ста́лість, лости.
Постращать—пострaха́ти, настраха́ти, поляка́ти (Колй не бу́деш би́ти, то хоч пострaха́й).
Построение (процесс)—I) будува́ння, ння; збудува́ння, ння; II) (здание) —будо́ва, ви; буді́вля, влі (Закінчи́ли будува́ння ста́нції. На покрі́влі, на буді́влі ні́жно па́дають сніжи́нки).
Построить,-ся—постро́їти, ся; побудува́ти, ся; збудува́ти, ся; ви́будувати, ся; поста́вити; (из камня, кирпича) —помурува́ти, ви́мурувати, змурува́ти (Збуду́ємо ха́тку з двери́ма у сі́ни. Поста́влю ха́ту і кімна́ту). **Построить полки**—ушикува́ти полки́. **Построиться в ряды**—ушикува́тися.
Пост-пакет—пост-паке́т; **простой**—про́стий, звича́йний; **заказной**—рекомендо́ваний; **страховой**—страхови́й; **посылочный**—пакунко́вий.
Поступательный—поступо́вий.
Поступать, поступить—I) роби́ти, зроби́ти, ді́яти, вді́яти, чини́ти, учини́ти, пово́дитися. **Поступать правильно, справедливо**—по пра́вді роби́ти. **Он дурно поступил**—він пога́но зроби́в; II) уступа́ти, istава́ти, уступи́ти, ста́ти. **Поступить на службу**—ста́ти на слу́жбу; III) (о деньгах)—надхо́дити, поступа́ти.
Поступок—вчи́нок, нку; учи́нок, нку.
Поступление—всту́п, пу.
Постыдный—срамо́тний, сороміцький, стидки́й. **Постыдно**—срамо́тно, сти́дко (Забу́деться срамо́тня да́вняя годи́на).
Постылость—осору́га, ги; осору́жність, ности.
Посуда—посу́да, ди; по́суд, ду; начи́ння, ння.
Посудник (о человеке)—I) ми́сочник, ка; посу́дник, ка; II) (предмет) —ми́сник, ка; судни́к, ка́.
Посчастливиться, посчастливеть—пощасти́ти, ся; поталани́ти, пофорту́нити, погара́здитися.
Посылание—посила́ння, ння; висила́ння, ння; засила́ння, ння.
Посылать,-ся; послать,-ся—I) сла́ти, посила́ти, посла́ти, відсила́ти, віді́сла́ти (Посла́в купи́ти хлі́ба. Посла́в, віді́сла́в листува́ння); II) здава́тися, склада́тися, зда́тися на ко́го (Зда́вся на помі́чника, тому́ й ладу́ нема́є).
Посылка (процесс)—I) сланни́, нни́; посила́ння, ння; II) (предмет)—поси́лка, ки; паку́нок, нка. **П. маловесная**—малова́га поси́лка. **Посылка без цены**—поси́лка без ціни́. **П. с наложенным платежем**—п. накладно́ю опла́тою. **Посылка на работу**—посила́ння на пра́цю.
Посыльный—послане́ць, нця́; післане́ць, нця́; побіга́ч, ча́; гі́нець, нця́, поси́льний, ого.
Посягательство (на кого)—за́мах, ху; (на что)—зазіха́ння, ння; посяга́ння, ння.
Потайник—тайни́к, ка́; таємни́ця, ці; потайни́к, ка́.
Потасовка—та́ска, ски; таскани́на, ни; по́таска, ски; прочуха́н, ну́; прочуха́нка, ки; поволо́чка, чки; ті́па́чка, чки; чубани́на, ни; чубрі́й, і́я.
Потатчик,-ца—пота́кач, ча; пота́качка, чки; потака́йло, ла; потура́йло, ла.
Потачка—потура́ння, ння; по́пуск, ску; по́пусть, сту; пота́чка, чки.
Потелый—спітні́лий.
Потемки—темно́та, ти; пітьма́, ми́. **В потемках**—сме́рком, по́ночі, по́темки, по́темну.
Потемнеть — потемні́ти, потемні́шати, потьма́ріти, потьми́тися, потьмари́тися; (на дворе)—посутені́ти, поночі́ти; (об огне)—поме́рхнути.
Потерпеть—потерпі́ти, нало́жи́ти чим.
Потеря—згу́ба, би; утра́та, ти; тра́та, ти; втра́та, ти; стра́та, ти; шко́да, ди; пропа́жа, жі (Чи зиск, чи тра́та— одна́ запла́та. Не сто кіп утра́ти). **Потерянный**—загу́блений, згу́блений, втра́чений, пропа́лий, пропа́щий.
Потерять,-ся—загуби́ти, згуби́ти, ся; утра́тити, стра́тити, утеря́ти, ся; потеря́ти, рі́ши́тися, стеря́тися. **Потерять время**—прогайнува́ти, промарнува́ти, пробайдикува́ти час. **Потерять доверие** —зневі́ритися в ко́му, до ко́го. **Потерять много**—перегуби́ти, позагу́блювати. **Потерять силу**—ви́сильнитися, ви́снажитися. **Потерять сознание**—опа́моро́читися, стеря́тися, знеприто́мніти.
Потеха—поті́ха, хи; куме́дія, дії; чуда́сія, ії.
Потешный—вті́шний, куме́дний (Куме́дна ка́зка).
Потихонько, потихохонько—тихе́нько,

тихе́сенько, сти́ха, поти́ху, стихе́нька, потихе́сеньку, тихце́м, тишко́м, тихі́сінько, ни́шком, ни́щечком.
Потоль—по́ти, по́тіль, до́ти, до́тіль.
Потомственность—пото́мність, ности.
Потомство—пото́мство, ства; нащадки, ків; плід, пло́ду; порожде́ння, ння; наслі́ддя, ддя; (с презрением)—ко́дло, ла.
Потому—бо, зати́м, зати́м що, того́, того́ що, че́рез те́, отти́м, тому́, тим, для того, за-для́ то́го. **Потому именно**—тому́ са́ме, отти́м-бо то. **Потому-то и нет**—ти́м-бо й ба, чере́з те́-бо то й нема́.
Потом—по́тім, по́тім то́го, по то́му, пі́сля то́го, опі́сля́, відта́к, да́лі, а да́лі.
Поторговать,-ся—I) поторгува́ти, покрамарюва́ти, покупцюва́ти, погандлюва́ти; (на базаре)—побазарюва́ти; (на ярмарке)—поярмаркува́ти.
Потосковать — посумува́ти, потужи́ти; (много) — попотужи́ти, попожури́тися.
Потрава—спаш, шу; по́толоч, чи; стра́вля, лі.
Потрата—стра́та, ти; втра́та, ти; потра́та, ти.
Потребитель—спожи́вач, ча. **Потребительный, потребительский** — спожи́вчий, споживни́й. **Потребительское общество**—спожи́вче товари́ство.
Потребление—спожива́ння, ння; вжива́ння, ння; пожива́ння, ння; ужи́ток, тку; вжи́ток, тку; спожи́вок, вку.
Потреблять, потребить—спожива́ти, поживи́ти, ужива́ти, вжи́ти, пожи́ти, спожи́ти (Спожили все, що навари́ли).
Потребность—потре́ба, би. **Потребный**—потрі́бний. **Возникает потребность**—повстає потре́ба.
Потревожить (побеспокоить)—потурбува́ти, потриво́жити; (напугать)—споло́хати, сполоши́ти. **Потревоженный** — потурбо́ваний, споло́ханий.
Потрескаться—потрі́скатися, поре́патися, полу́скатися, поло́патися, розлу́скатися; (о многих)—порозтрі́скуватися, порозлу́скуватися. **Потресканный**—потрі́сканий, поре́паний (Поре́пані ру́ки та но́ги).
Потрудиться (физически)—I) попрацюва́ти, пороби́ти; II) (побеспокоиться)—потурбува́тися, поклопота́тися, попіклува́тися за ко́го, про що́
Потрунить (над кем)—посміятися, поглузува́ти, покепкува́ти з ко́го.
Потрясение—I) стрясі́ння, ння; струсі́ння, ння; II) хита́ння, ння; захита́ння, ння.
Потчевать, попотчевать—угоща́ти, частува́ти, угости́ти, почастува́ти, трактува́ти, потрактува́ти кого́ чим (Ме́дом, вино́м козаче́нька бу́дуть частува́ти).
Потчевание—частува́ння, ння; трактува́ння, ння.
Поукрасить—поздо́блювати; (цветами) — поукві́тчувати, заквітча́ти; (гвоздиками) — пообцвяхо́вувати, поцвяхува́ти.
Поупрямиться—позмага́тися, посупереча́тися, попруча́тися.
Поусердствовать — припильнува́ти, посе́рдувати.
Поутру—зра́на, ура́нці, вра́нці, ра́нком (Зра́на ви́їхали на по́ле).
Поучительный—повча́ючий, навча́ючий.
Похищать, похитить—кра́сти, украсти, схопи́ти, вхопи́ти.
Похищение—краді́ж, жу; краді́жка, ки; ха́пання, ння; ха́панка, ки.
Похлопотать—поклопота́ти, ся; попоходи́ти, попіклува́тися.
Похмуриться—нахма́ритися, насу́питися, похню́питися.
Ходатайствовать—поклопота́ти, подба́ти за ко́го, за що.
Походить (на кого или на что)—похо́дити на ко́го, на що, вдава́тися в ко́го, скида́тися на ко́го, на що (Обли́ччям скидається на Н. Вда́вся в свого́ ді́да).
Походить—походити.
Походка—хода́, ди́; хід, хо́ду; хідня́, ні.
Поход—I) похі́д, хо́ду; випра́ва, ви; II) (при весе)—по́ваг, ги; ли́шка, ки.
Похожий—схо́жий, похо́жий, поді́бний, пари́стий; (совершенно)—ви́капаний, ви́литий, нестеме́нний.
Похотливость—похітли́вість, вости; по́хіть, хоти; пожадли́вість, вости. **Похотливый**—похітли́вий, пожадли́вий. **Похотливо**—похітли́во, пожадли́во.
Похудеть—поху́днути, схуднути, помарні́ти, змарні́ти; (на лице)—спасти з лиця́; (на теле)—спасти з ті́ла. **Похудевший**—похуді́лий, схуд́лий, змарні́лий, помарні́лий.
Почасту—ча́сто, ча́сто-гу́сто.
Початок (начало)—поча́ток, тку; (кукурузы)—кача́н, на́.
Початый—поча́тий; (хлеб)—вкра́яний, надкра́яний, поча́тий.
Почва (земля)—грунт, ту. **Почва глинистая**—гли́нястий, глеюва́тий грунт, гли́няста земля́, глейовина́. **Почва нетронутая**—цілина́. **Почва песчаная**—піскува́тий грунт. **Почва песчанистая**—су́пісок. **Почва черноземная**—чорно́зем, чорно́земля. **Почвенный**—грунто-

вий. **Почвенная влага**—грунтова́ воло́га, ві́льга.

Почему, почем—чом, чому́, чого́, на́ що, про що́, для чо́го, почі́м, після́ чо́го. **Вот почему**—о́т че́рез що́, отож-то, от за-для то́го. **Почему-то**—чогось, чомусь.

Почерк—писа́ння, ння; письмо́, ма́; по́черк, ка.

Почет—шано́ба, би; че́сть, сти; пова́га, ги. **Почетный**—поче́сний.

Почивание—спочива́ння, ння; спочи́нок, нку; спочи́вок, вку. **Почивальный**—спочива́льний.

Почивать, почить, опочить—I) спочива́ти, спочи́ти, опочи́ти; II) поме́рти, уме́рти, переста́витися, почи́ти, опочи́ти.

Починивать, починить—ла́годити, пола́годити, справля́ти, спра́вити, поправля́ти, попра́вити, пола́годити, нала́годити; (одежду)—лата́ти, полата́ти, залата́ти, підлата́ти (Пола́годити чо́боти. Полата́ти кожу́ха).

Починка—ла́гоження, ння; попра́ва, ви; попра́вка, ки; (одежды)—лата́ння, ння; зала́тування, ння.

Почин—I) почи́н, ну; поча́ток, тку; зачи́н, ну; II) при́від, воду; при́звід, воду.

Почитание—шанува́ння, ння; пошанува́ння, ння; поважа́ння, ння.

Почка—I) (анат.)—ни́рка, ки; ні́рка, ки; II) (на растениях)—брость, сти; бро́сток; стка; брости́на, ни; (цветочная)—пу́п'янок, нка; пу́п'яшок, шка.

Почта—по́шта, ти. **Почтовый**—пошто́вий. **Почтовый перевод**—пошто́вий пере́каз. **Почтовая марка**—пошто́ва ма́рка.

Почтальон—пошта́р, ря́; листоно́ша, ші.

Почтение—поважа́ння, ння; шанува́ння, ння; пошанува́ння, ння; шано́ба, би; ша́на, ни (Найкра́ща шано́ба, як до́брее сло́во. Ша́на і дя́ка робі́тникам щи́рим). **Почтенный**—пова́жний, поче́сний, пошти́вий, стате́чний.

Почти—сливе́, ма́йже. **Почти что**—ма́ло що, ма́ло не, тро́хи не, бе́змаль.

Почтительность—шанобли́вість, вости; шановли́вість, вости; пова́га, ги; шано́ба, би; пошти́вість, вости. **Почтительный**—шановли́вий, пошановли́вий, поче́сливий, пошти́вий, шанівни́й. **Почтительно**—з шано́бою, шанобли́во, пошти́во.

Почтить—звелича́ти, вшанува́ти. **Почтить кого-нибудь своим посещением**—вшанува́ти когось своїм завіта́нням (до нього).

Пошатывать, пошатать, пошатнуть,-ся—похи́тувати, похита́ти, нохитну́ти, поколиха́ти, поколихну́ти, ся; захи́тувати, захита́ти, захитну́ти, схитну́тися, схибнутися, поточи́тися. **Пошатнувшееся положение**—неста́ле, нетривке́ стано́вище.

Пошершаветь—пошарша́віти, поше́рхнути (Ру́ки поше́рхли).

Пошивка—шиття́, ття́; пошиття́, ття́;

Пошиб—спо́сіб, собу; по́бит, ту. шитво́, ва́.

Пошлина—ми́то, та; (с возов)—возове́; (за проезд через мост)—мостове́. **Дорожная пошлина**—подоро́жчина. **Базарная, ярмарочная пошлина**—мі́стове. **Судебная пошлина**—пересу́док, при́суди. **Пошлинный**—митови́й, ми́тний.

Пошлость — I) ордина́рність, ности; уте́ртість, тости; II) ни́цість, цости; паску́дство, ства; безсоро́мність, ности. **Пошлый**—I) ордина́рний, уте́ртий; II) ни́ций, паску́дний, безсоро́мний, сороми́цький.

Пощада—поми́лування, ння; милосе́рдя, дя; ми́лость, лости; ла́ска, ски.

Пощадить—поми́лувати, пожа́лувати.

Пощечина—ля́пас, су; ляпане́ць, нця́; лящ, ща́; полі́чок, чка. **Надавать пощечин**—наля́скати, ляпанця́ми нагодува́ти.

Поэзия—поезія, ії. **Лирическая поэзия**—ліри́чна поезія. **Поэтический,-ски**—поети́чний, поети́чно.

Поэма—пое́ма, ми.

Поэтому—тому́, а тому́, тому́-то, через те́.

Появляться, появиться—появля́тися, появи́тися, з'явля́тися, з'яви́тися, об'явля́тися, об'яви́тися, виступа́ти, ви́ступити, витика́тися, ви́ткнутися; (моментально)—вилина́ти, ви́линути. **Откуда он появился**—відкіля́ він взявся. **Откуда у него появились деньги**—відкіля́ у його взяли́сь гро́ші.

Появление—поява, ви; з'я́ва, ви; з'я́влення, ння.

Пояснение—поя́снення, ння; з'ясо́вування, ння; з'ясува́ння, ння.

Поясница—по́перек, ку; кри́жі, ів; поясни́ця, ці.

Пояснительный—поя́снювальний, поя́снюючий. **Пояснительная записка**—поя́снювальна запи́ска.

Пояснять, пояснить—поясня́ти, поясни́ти, виясня́ти, ви́яснити, з'ясо́вувати, з'ясува́ти що кому́.

Правдивость—правди́вість, вости; справедли́вість, вости; щи́рість, рости. **Правдивый**—I) правди́вий, справедли́-

вий, щи́рий; II) правди́вий, справедли́вий, спра́вжній, пе́вний (Правди́вий коза́к. Пе́вні чутки́). **Правдиво**—справедли́во, щи́ро.

Правдоподобие—правдоподі́бність, ности; ймові́рність, ности; можли́вість, вости. **Правдоподобный** — правдоподі́бний, ймові́рний, можли́вий.

Правильность — пра́вильність, ности. **Правильный** — ві́рний, пра́вильний, правди́вий, попра́вний. **Правильно**—пра́вильно, правди́во, ві́рно.

Правительство—у́ряд, ду. **Правительственный**—урядо́вий.

Править—I) пра́вити, правува́ти, заправля́ти, управля́ти, керува́ти, ору́дувати чим, ким; II) поправля́ти, попра́вити, виправля́ти, ви́правити. **Править корректуру**—виправля́ти коре́кту.

Право—пра́во, ва. **Он в праве**—він ма́є пра́во. **Право собственности**—пра́во вла́сности. **Правовой**—правови́й, пра́вний. **Правомочие**—правомо́жність, ности. **Правомочный** — правомо́жний. **Правонарушение** — правопору́шення, ння; праволо́мство, ства.

Правобережный—правобере́жний, правобі́чний.

Правоспособность—правозда́тність, ности. **Правоспособный** — правозда́тний.

Правый—I) пра́вий. **Правая рука**—прави́ця, ці. **По правую сторону**—право́руч. **На правой стороне лежащий**—правобі́чний; II) правди́вий, справедли́вий; III) безневи́нний, непови́нний; IV) прями́й, пе́вний.

Прагматический—прагмати́чний.

Празднество—святкува́ння, ння. **Праздничный** — празнико́вий, святко́вий, святни́й.

Праздновать—святкува́ти, празникува́ти, справля́ти свя́то.

Праздно—без ді́ла, без робо́ти, ні́чо́го не ро́блячи.

Празднословие—марномо́вство, ства; пустомо́вність, ности; бази́кання, ння; верзі́ння, ння.

Праздность—безді́лля, лля; байдикува́ння, ння; ґу́лі, ле́жа, леда́цтво, цтва.

Праздношатающийся, праздношатающаяся—ве́штанець, нця; швендя, ді; байда, ди; снови́га, ги; сновига́йло, ла.

Праздный—I) поро́жній, я, є; вакансьо́вий; II) гуля́щий. **Праздным быть, пробыть**—I) порожнюва́ти, вакува́ти, провакува́ти; II) байдува́ти, ба́йдики би́ти, гуля́ти, марнува́ти, байдикува́ти, пробайдикува́ти.

Практика—пра́ктика, ки.

Практиковать—практикува́ти.

Практик—пра́ктик, ка. **Практический**—практи́чний.

Прачешная—прачка́рня, ні; пра́льня, ні. **Прачешный**—пра́льний.

Прачка—пра́ля, лі; пра́чка, чки.

Пребывание—перебува́ння, ння; пробува́ння, ння; (в гостях)—гостюва́ння, ння.

Пребывать, пребыть—пробува́ти, пробу́ти, бу́ти, жи́ти, прожи́ти; (целый век или очень долго)—віку́ва́ти, провікува́ти (Скажі́ть, зі́рки́, де він пробува́є. Вік звікува́ли, а ли́ха не ба́чили).

Превозмогать, превозмочь — перемага́ти, перемогти́, здола́ти, здолі́ти, подолі́ти; (многих) — поперемага́ти, попереси́лювати (Все перемо́жемо: го́ре, нужду́. Обста́вини переси́люють нас).

Превозносить, превознести,-ся—I) вихваля́ти, велича́ти, сла́вити, ся; звелича́ти, підно́сити, ся; підне́сти́, ся; вино́сити, ви́нести по-над; II) вихваля́тися, велича́тися, пиша́тися, бундю́читися.

Превознесение—вихваля́ння, ння; велича́ння, ння; підне́сення по-над ко́го, що.

Превосходить, превзойти—перева́жувати, перева́жити, го́ру бра́ти, узя́ти го́ру, перевиша́ти, переви́щити, поверши́ти, покри́ти кого́ (Пра́вда кри́вду перева́жить). **Превзойти кого**—взя́ти го́ру над ки́м, перева́жить кого́.

Превосходство—перева́га, ги; перемо́га, ги; переви́щення, ння; ви́щість, щости. **Превосходный**—ду́же га́рний, чудо́вий, доскона́льний, знамени́тий. **Превосходно**—чудо́во, ду́же га́рно, доскона́льно, знамени́то.

Превратность—I) змі́нність, ности; неста́лість, лости; II) фальши́вість, вости; хи́бність, ности. **Превратный**—I) змі́нний, неста́лий; II) неправди́вий, перекру́чений. **Превратно**—непопра́вді, навпаки́, нави́ворот, навпро́ти.

Превращать, превратить,-ся—перетво́рювати, ся; перетвори́ти, ся; переверта́ти, ся; переверну́ти, ся; перекида́ти, ся; переки́нути, ся; переробля́ти, переробити, оберта́ти, ся; оберну́ти, ся. переро́ди́тися на що́ і в що́. **Превратить,-ся в ничто**—оберну́ти, поверну́ти, ся в ні́вець. **Превращенный**—обе́рнутий, перетво́рений в що.

Превращение—переверта́ння, ння; оберта́ння, ння; обе́рнення, ння; змі́на,

ни, перетвóрювання, перетвóрення, ння.

Превышать, превысить,-ся—перевищувати, перевищити, ся; надвищувати, вигнатися вище по-над що (Столітній дуб вигнався по-над усі дерева).

Превышение—перевищення, ння; перевишка, ки. **Превышение власти**—перевищення влáсти.

Преграда—перегорóда, ди; перéшкóда, ди.

Преграждать, преградить — перегорóжувати, перегородити, перетинáти, перетяти, загорóжувати, загородити, поперегорóжувати, заступити дорóгу, перепиняти, перепинити, запиняти, запинити, перешкоджáти, перешкóдити, на перешкóді стати комý.

Преграждение—перегорóжування, ння; перегорóда, ди; загорóда, ди; горóжа, жі; перепóна, ни; перешкóда, ди; завáда, ди.

Предавать, предать,-ся—віддавáти, віддáти, видавáти, видати, передавáти, передáти, здавáти, здáти, звірятися, здавáтися на кóго, віддавáтися комý, вдавáтися, вдáтися, вкидáтися, вкинутися в що. **Предать кого**—видати когó, зрáдити когó, виказати на кóго. **Предаваться печали**—в тýгу вдавáтися. **Предавать, предать суду**—притягáти, притягти, віддáти до сýду. **Предать забвению**—пустити в непáм'ять.

Предание—I) віддáння, ння; видання, ння; оддáння, ння. **Предание суду**—віддáння під суд, притягнення до сýду; II) перéказ, зу ((Нарóдні перéкази з минýлого).

Преданность—вíрність, ности; віддáність, ности; прихильність, ности. **Преданный**—вíрний, віддáний, прихильний, прихильник, ка. **Преданно** — вíрно, прихильно.

Предатель,-ница—зрáдник, ка; зрáдниця, ці.

Предварение—уперéдження, ння; пересторóга, ги від чóго.

Предварительный—поперéдній, завчáсний, заздалегíдний. **Предварительное условие**—поперéдня (вступнá) умóва. **Предварительное исполнение** — поперéдне виконáння. **Предварительно**—уперéд, поперéду, завчáсу, зáгодя, зарáня, заздалегíдь.

Предварять, предварить — упереджáти, уперéдити, попереджáти, поперéдити, випереджáти, випередити, запобігáти, запобíгти, передмовляти, передмóвити, перестерегáти, перестерегти, остерегáти, остерегти від чóго. **Предварить об опасности**—перестерегти перéд небезпéкою, остерегти від небезпéки.

Предвзятость—уперéдність, ности; заповзятість, тости. **Предвзятый** — уперéджений. **Предвзятая мысль**—уперéдня гáдка. **Предвзято**—уперéджено.

Предвидеть—передбачáти, передбáчити, завбачити.

Предвидение—передбачáння, ння; передбáчення, ння.

Предводительство—прóвід, воду; привід, воду. **Под предводительством**—за прóводом (чиїм).

Предводительствовать — перед вести, отаманувáти, отамáнити, ватажкувáти, ватáжити, поводатарювáти, бути на чолí.

Предвыборный — передвиборчий. **Предвыборное собрание**—передвиборчі збóри.

Предгорие—передгíр'я, р'я. **Предгорный**—передгíрний.

Предел—границя, ці; грань, ни; межá, жí; мíра, ри; дóля, лі; признáчення, ння; кінéць, нця; край, ю. **Выйти из пределов** — ступити, перейти чéрез край, за край зайти. **В пределах чего**—в мéжах чóго. **Предельный**—погранúчний, крáйній, я, є. **Предельная температура** — крáйня температýра. **Предельная скорость**—крáйня швидкість.

Предисловие—передмóва, ви; перéдне слóво, вступнé слóво.

Предлагать, предложить — пропонувáти, запропонувáти. **Предложить вопрос**—спитáти, запитáти, постáвити питáння. **Предложенный** — запропонóваний, внéсений.

Предлог—I) (отговорка)—відмóва, ви; II) (придирка, повод)—привід, воду; причíпка, ки; призвід, воду; приключка, чки; III) (грам.)—приймéнник, ка.

Предложение—I) подáння, ння; пропозиція, ції; II) освíдчення, ння; освíдчини, ин; III) постачáння чогó комý; IV) (грамат.)—рéчення, ння.

Предместник—поперéдник, ка. **Предместие**—передмíстя, тя.

Предмет—I) предмéт, та; річ, рéчи; ціль, ли; метá, ти. **Он имел в предмете**—він мав на меті; II) (школьный)—дисциплíна, ни; предмéт, та. **Предметные уроки**—предметóві лéкції.

Предназначать, предназначить — передзначáти, передзнáчити, приділяти, приділити.

Предназначение — передзнáчення, ння; признáчення, ння; приділення, ння.

Преднамеренность, преднамерение — умисність, ности; навмисність, ности; замір, ру. **Преднамеренный**—призначений, навмисний, умисний. **Преднамеренно**—навмисно, умисно.

Предначертание — переднамічення, ння; попередній нарис, су; попередній план, ну.

Предопределение — передвизначення, ння; призначення, ння.

Предоставление—зоставлення, ння; залишення, ння; застереження, ння; віддавання, ння; давання, ння; дозвіл, волу; доручення, ння; надання, ння.

Представлять, предоставлять,-ся (п р а в о)—надавати, застерігати право за ким; зоставляти, зоставити, дозволяти, дозволити що кому; доручати, доручити, віддавати, віддати. **Предоставляю на ваше усмотрение**—здаюся на вашу волю, ласку, обміркування. **Предоставляю себе право**—застерігаю собі право. **Предоставьте мне это сделать**—дозвольте мені це зробити, нехай це я зроблю. **Предоставляю на ваше суждение**—здаюся на ваш суд.

Предостерегать, предостеречь—остерігати, остерегти, перестерігати, перестерегти. **Дать себя предостеречь**—датись на перестороту.

Предостережение—осторога, ги; пересторога; ги; перестерігання, ння.

Предосторожность—осторога, ги; обережність, ности. **Предосторожный**—обережний, бережений, сторожкий, обачний.

Предосудительность—негожість, жости; доганність, ности; незвичайність, ности. **Предосудительный** — сромотний, соромицький, негожий, доганний, незвичайний, неподобний. **Предосудительно**—сромотно, соромицько, доганно, незвичайно, неподобно.

Предотвращать, предотвратить—одвертати, одвернути. **Предотвратить несчастье**—одвернути біду, нещастя.

Предотвращение — відвернення, ння; усунення, ння.

Предохранение—охорона, ни; заховання, ння від чого; запобігання, ння чому. **Предохранительный**—охоронний, запобіжний. **Предохранительный выход**—охоронний вихід, запобіжний вихід.

Предохранять, предохранить—оберегати, оберегти, охороняти, охоронити що.

Предписание—наказ, зу; припис, су. **Прошу исполнить предписание**—прошу виконати наказ. **В предписании сказано**—в приписі зазначено.

Предписывать, предписать—наказувати, наказати, приписувати, приписати (А й о м у п р и п и с а л и, щ о б я в и в с я н е г а й н о).

Предполагать, предположить—припускати, припустити, щу, стиш; домислятися, домислитися, думати, задумати, гадати. **Предположенный**—гаданий, припущений. **Предполагаемый** — припускальний.

Предположение — здогад, ду; домисел, сла; догад, ду; припущення, ння; догадка, ки.

Предположительный — здогадальний, припускальний.

Предпоследний — передостанній, передпослідній.

Предпосылать, предпослать — посилати, послати наперед, уперед.

Предпочитать, предпочесть,-ся — воліти, вважати за краще, перевагу давати, дати, перед давати, дати, ставити, поставити вище.

Предпочтение—перевага, ги; перед, ду; першенство, ства. **Оказать предпочтение**—перевагу, перед давати, дати. **Предпочтительный**—переважний, кращий, вищий. **Предпочтительнее всего**—над усе, передовсім, перед усім. **Предпочтительно**—переважно, краще, вище.

Предприниматель — підприємець, мця; предприємець, мця.

Предприимчивость — замірність, ности; заповзятість, тости. **Предприимчивый**—сміливий, відважний, заміристий, заповзятий.

Предпринимать, предпринять—підприймати, підприйняти, предприймати, предприйняти що, заходитися коло чого, братися, взятися за що, до чого.

Предприятие (у ч р е ж д е н и е) — заклад, ду; підприємство, ства; предприємство, ства; (д е й с т в и е)—передузяття, ття; заходи, ів.

Предрассудок—забобон, ну; марновірство, ства; упередження, ння.

Предрасположение — схильність, ности. **Предрасположенный**—схильний. **Предрасположенный к болезням**—хоровитий, слабовитий, нездоровкуватий, схильний на хороби.

Предрекать, предречь—віщувати, пророкувати, вивіщувати.

Предсердие—передсердя, дя.

Председатель—голова, ви.

Председательство — головування, ння; провід, воду. **Под председательством**—за головуванням.

Председательствовать—головувати.

Предсказание—віщування, ння; проро-

кування, ння; прорікання, ння; провіщання, ння; (погоды) — завбачання, ння (Справдилося наше віщування. Спевнилося прорікання).

Предсказатель — віщун, на, провісник, ка.

Предсказывать, предсказать—віщувати, провіщати, пророкувати, провістити. **Предсказывать погоду**—завбачати годину.

Представитель—заступник, ка; представник, ка. **Представительный**—I) заступницький, представницький; II) показний, статурний, личний.

Представительство—заступництво, цтва; представництво, цтва. **Торговое представительство**—торговельне представництво.

Представление—I) подання, ння; внесення, ння; (в театре)—вистава, ви; показ, зу; II) уява, ви; уявлення, ння; уявлювання, ння.

Представлять, представить,-ся—I) (кого, что) поставляти, поставити, приставляти, приставити, становити, поставити (Приставили арештанта до суду. Найважніший матеріял становлять нам судові процеси). **Представить свидетелей**—поставити свідків; II) становити, ставити, виставляти, виставити (Виставити драму); III) подавати, подати. **Представить отчет**—подати звіт, звідомлення. **Представить к увольнению**—подати про (на) звільнення. **Представлять на заключение**—подавати на висновок. **Представляя при сем**—подаючи при цьому; IV) уявляти, уявити, вбачати, вбачити, покладати на думці; V) траплятися, трапитися (Я живо уявляв собі його біль). **Представился удобный случай**—трапилася добра нагода. **Представлять собой**—(у)являти собою. **Представьте себе**—уявіть собі; VI) удавати, удати, прикидатися, прикинутися, приставлятися, приставитися, перекривляти, перекривлювати, перекривити (Удає з себе письменного. Прикинувся щирим приятелем). **Представительствовать**—репрезентувати.

Предстательство — заступництво, цтва; оборона, ни.

Предстательствовать—заступатися, оступатися, ставати, обстоювати, обстояти за кого, кого.

Предубеждать, предубедить — упереджати, упередити.

Предубеждение—пересуд, ду; упередження, ння проти чого.

Предуведомление—I) завідомлення, ння; II) (по)переднє слово.

Предугадывать, предугадать — наперед угадувати, угадати, передчувати, завбачати.

Предумышление—намір, ру; умисність, ности. **Предумышленный**—навмисний, умисний. **Предумышленно** — умисне, навмисне, з наміром.

Предупредительность—I) запобігливість, вости; запобіжність, ности; II) ввічливість, вости. **Предупредительный**—I) запобігливий, запобіжний; II) ввічливий. **Предупредительно**—I) запобігливо, запобіжно; II) ввічливо.

Предупреждать, предупредить—запобігати, запобігти чому, упереджувати, упережати, упередити, попереджати, попередити, перестерегати, перестерегти кого. **Предупредить несчастье**—запобігти лихові. **Предупредить кого в чем**—попередити кого в чім, що-до чого.

Предупреждение—упередження, ння; забіг, гу; запобігання, ння; пересторога, ги.

Предусматривать, предусмотреть—завбачати, завбачити, передбачати, передбачити, прозирати.

Предусмотрительность — прозірливість, вости; обачність, ности. **Предусмотрительный**—прозірливий, обачний. **Предусмотренный**—передбачений.

Предчувствие—передчуття, ття; прочування, ння.

Предшественник,-ца — попередник, ка; попередниця, ці; попередничий, ого (Вони мали попередників в культурнім житті).

Пред'явитель,-ница—подавець, вця; показувач, ча; показувачка, чки; власник, ка; власниця, ці. **Пред'явитель сего**—подавець цього. **Дубликат на пред'явителя**—дублікат на подавця.

Пред'являть, пред'явить — показувати, показати, появляти, появити, подавати, подати. **Пред'явить иск**—позов давати, дати (за що на кого), заложити (кому, на кого, за що). **Пред'явить требование**—поставити, виставити вимогу, вимагати, правити, доправлятись. **Пред'являть квитанцию**—показувати квитанцію. **Билеты пред'являть при входе**—квитки показувати входячи.

Пред'явление—показування, ння; показання, ння; виставлювання, ння; виставляння, ння; виставлення, ння.

Предыдущий—попере́дній, я, є; пере́дніший, я, є.

Преемничество, преемство — насту́пництво, цтва; спадкоє́мство, ства.

Преемственность — насту́пство, ства; спадко́вість, вости. **Преемственный**—насту́пний, спадко́вий.

Прежде—перш, пе́рше, пе́рве, до цьо́го, попере́д, попе́реду, впере́д. **Прежде всего**—пе́рше всьо́го, перш за все́, попере́д усьо́го, наса́мперед, найпе́рше. **Прежде нежели**—перш як. **Прежде окончания года**—перш як рік мину́в, перш як ви́йшов рік. **Прежде времени**—передча́сно, до ча́су, завча́су.

Преждевременность—невча́сність, ности; нечасність, ности; передча́сність, ности. **Преждевременный**—передча́сний, невча́сний, завча́сний. **Преждевременно**—передча́сно, завча́сно, до ча́су, передча́сно, невча́сно, без пори́, пора́но.

Прежний—пе́рший, попере́дній, я, є; колишній, я, є. **Пуще прежнего**—бі́льше (гі́рше), як пе́рше, як коли́сь. **При прежнем**—за пре́жнього.

Презрение—знева́га, ги; гордува́ння, ння; пого́рда, ди; призи́рство, ства. **Презрение нести, быть в презрении**—поневіря́тися. **Презрение оказать**—знева́жити кого́, погорди́ти, погордува́ти ким. **Презренный**—оги́дний, гидки́й, паску́дний, гане́бний.

Презрительность—погі́рдливість, вости; знева́жливість, вости.

Преизобилие—ряснота, ти; го́йність, ности; наддоста́ток, тку; вели́ка ро́зкіш.

Преимущественный—перева́жний, головні́ший. **Преимущественно**—перева́жно, головні́ше, бі́льше то́го, над усе́.

Преимущество—перева́га, ги; пе́ред, ду; пе́ршенство, ства; пере́вишка, ки. **Преимущество дать**—пе́ред, перева́гу, го́ру да́ти.

Прейс-курант — ці́нник, ка; прейс-кура́нт, та.

Преклонение—I) схиля́ння, ння; II) намо́ва, ви; на́хил, лу; переко́нування, ння.

Прекословить—пере́чити, супере́чити.

Прекословие — супере́чка, чки. **Прекословный**—супере́чний. **Прекословно**—супере́чно.

Прекрасный—прега́рний, га́рний, чудо́вий. **Прекрасно**—прега́рно, ду́же га́рно, чудо́во.

Прекращать, прекратить,-ся — припиня́ти, припини́ти, спиня́ти, спини́ти, перестава́ти, переста́ти, скінча́ти, скінчи́ти, перево́дити, переве́сти, зво́дити, зве́сти, спини́тися, перево́дитися, звести́ся, скінчи́тися. **Прекратить работу**—скінчи́ти робо́ту, припини́ти робо́ту.

Прекращение—пере́ста́нок, нку; кіне́ць, нця́; закі́нчення, ння; припи́нення, ння; переві́д, во́ду.

Прелестность—пова́бність, ности; прина́дність, ности; ваблі́вість, вости.

Прелесть—I) краса́, си́; ро́зкіш ши; II) прина́да, ди; ома́на, ни.

Преломление — перело́млювання, ння; розло́млювання, ння; перелі́м, ло́му; розлі́м, ло́му.

Прельщение—ва́ба, би; прива́ба, би; прина́да, ди; пова́ба, би; по́ваб, бу.

Премия—пре́мія, ії; нагоро́да, ди. **Премиальный**—премія́льний.

Премного—ду́же бага́то, пребага́то.

Пренебрегать, пренебречь — зневажа́ти, знева́жити кого́, гордува́ти, погордува́ти, гребува́ти, гре́бати ким, чим; занеха́ювати, занеха́яти кого́, що; зане́дбувати, занедба́ти що (Ти мно́ю горду́єш, та зневажа́єш мене́, нещасну. Занеха́яв пора́ду до́брих люде́й).

Пренебрежение—знева́га, ги; пого́рда, ди; гордува́ння, ння; цура́ння, ння; не́хтування, ння. **Оставить в пренебрежении**—занедба́ти, занеха́яти. **С пренебрежением**—з по́гордою, горду́ючи. **Относиться с пренебрежением**—ста́витися з по́гордою до ко́го, чо́го.

Пренебрежительный—знева́жливий, неува́жливий, погі́рдливий. **Пренебрежительно**—знева́жливо, неува́жливо, погордли́во, погірдли́во. **Пренебрежительно обращаться с кем**—гордува́ти ким, не́хтувати ким, поневіря́ти кого́.

Прение—спір, спо́ру; супере́ка, ки; диску́сія, ії; деба́ти, ів.

Преобладание—панува́ння, ння; перева́га, ги.

Преобладать—панува́ти, переважа́ти, перева́гу ма́ти, го́ру бра́ти над ким, над чим. **Преобладающий**—перева́жний.

Преобразование—перетво́рення, ння; пере́образ, зу.

Преобразователь, преобразовательница—перетво́рець, рця; ниця, ці; реформа́тор, ра; реформа́торка, ки.

Преобразовывать, преобразовать,-ся—перетворя́ти, перетвори́ти, переробля́ти, перероби́ти, ся; зреформо́вувати, зреформува́ти.

Преодолевать, преодолеть — перемага́ти, перемогти́, змага́ти, змогти́, посіда́ти, посі́сти, здола́ти, здолі́ти, поду́жати. **Преодолимый**—перемо́жний, побо́рний (Хо́че перемогти́ всі пере-

шкóди. Де ти, гóре? Все здолáю).

Препарат—препарáт, ту.

Препинание—припи́нка, ки; прити́ка, ки. **Знаки препинания**—знáки розділóві.

Препирательство—спíрка, ки; суперéка, ки; суперéчка, чки.

Препираться—суперечáтися, сперечáтися, перекóрюватися з ким.

Преподавание — наýка, ки; навчáння, ння; (изложение) — викладáння, ння; ви́клад, ду (Наýку в школах провáдять чужóю мóвою. Популя́рний ви́клад).

Преподавать, преподать—учи́ти, навчáти, викладáти, провáдити. **Преподать указания**—дáти нáвід, вказíвки́.

Препона—перепóна, ни; прити́чина, ни; завáда, ди; припи́нка, ки; перешкóда, ди; перéчіпка, ки (Коли́-б не булó якóї прити́чини. Жáдної перешкóди не бýдемо чини́ти). **Препоны ставить**—перечéплювати, перешкоджáти.

Препровождать, препроводить — пересилáти, переслáти, слáти, одсилáти, одіслáти, одпроваджáти, отпровáдити, відпровáдити. **Препроводительный адрес**—супровіднá адрéса. **Препроводительная бумага**—супровідни́й папíр. **При сем препровождаю**—при цьóму надсилáю.

Препровождение—I) пересилáння, ння; II) (времени)—вживáння, ння. **Для препровождения времени**—для розвáги, для розри́вки, абú час змарнувáти, з нíчого роби́ти.

Препятствие—перешкóда, ди. **Препятствующий** — перешкідни́й, перешкóдник, ка. **Препятствий нет**—перешкóд немáє. **Беспрепятственно** — безперешкóдно, безборóнно.

Препятствовать—перешкоджáти, на (у) перешкóді ставáти, стáти, чини́ти перешкóду, заважáти, запиня́ти, борони́ти, перечéплювати, перебивáти (Не заважáй менí читáти).

Прервание—перéрва, ви. **Электрический прерыватель**—перери́вач, ча. **Прерывистый**—перери́вчастий.

Пререкание—спíр, спóру; спíрка, ки; суперéка, ки; суперéчка, чки.

Прерогатива—первопрáво, ва; прерогати́ва, ви.

Преследование—I) слідкувáння, ння; стéження, ння; переслíдування, ння; II) ýтиск, ску. **Преследование преступников** — переслíдування злочи́нців. **Преследование рабочих**—ýтиск робíтників.

Преследовать—I) гнáтися, переслíдувати, слідкувáти, стéжити; II) утискáти, нападáтися, напáстуватися.

Пресса—прéса, си; друкóване слóво; друк, ку.

Прессовать—гніти́ти, души́ти, нагніти́ти, відти́скувати, вичáвлювати, відкладáдувати, пресувáти. **Прессованный**—гнíчений, ти́снений, пресóваний.

Пресс-папье—при́гніток, тку; при́душка, ки; прес-пап'є́.

Преступление—злочи́нство, ства; злóчин, ну; лиходíйство, ства; перéступ, пу. **Поймать на самом преступлении, на месте преступления**—піймáти, схопи́ти на гаря́чому вчи́нку. **Преступление против общественной безопасности**—злóчин прóти громáдської безпéки.

Преступник,-ца—злочи́нець, нця; злочи́ниця, ці; лиходíй, дíя; лиходíйка, ки; винувáтець, тця; винувáтник, ка; беззакóнник, ка; беззакóнниця, ці (Щоб беззакóнника схопи́ти, пристáвити у суд і там йогó суди́ти).

Преступность—злочи́нність, ности; перестýпність, ности. **Преступный**—злочи́нний, перестýпний.

Пресыщать, пресытить,-ся—пересищáти, пересúтити, ся; розкошувáти. **Пресыщение**—нáсит, ту; нéхоч, чу (Наївся до нéхочу).

Претендовать—нарікáти, рéмствувати на кóго, претендувáти на кóго, на що (Претендýє на посáду рахівникá).

Претензия—нарікáння, ння; рéмство, ства; домагáння, ння; претéнзія, зії. **Он на меня в претензии**—він на мéне нарікáє, рéмствує (Він має до мéне претéнзію). **Пред'явить претензию** (к кому)—запізвáти когó, пóзов заложи́ти на кóго.

Преувеличение—прибільшування, ння. **Преувеличенный**—прибíльшений, надмíрний. **Преувеличенно**—прибíльшено, надмíрно.

Преувеличивать, преувеличить,-ся—прибíльшувати, ся; прибíльшити, ся; переборщáти, переборщи́ти що. **Преувеличить похвалу**—перехвали́ти.

Преходящий—минýщий, перебутни́й, дочáсний. **Преходящая радость**—перебутнá (минýща) рáдість.

При—при, за (Діти при менí живýть. За кріпáцтва).

Прибавка, прибавление — I) (действие)—додавáння, ння; прибавля́ння, ння; долýчення, ння; II) (предмет)—додáток, тку; додáча, чі; прибáвка, ки; придáток, тку; придáча, чі; надви́шка, ки; наддáча, чі.

Прибавлять, прибавить,-ся — додава́ти, дода́ти, прикида́ти, прики́нути, добавля́ти, доба́вити, прибавля́ти, приба́вити, набавля́ти, наба́вити, прикла́дати, прикла́сти, доточа́ти, доточи́ти; (к весу)—прива́жити; (о людях)—налюдні́ти; (о цене)—наки́нути. **Прибавить шагу**—приспіши́ти. **Прибавить жалованье**—підви́щити утри́мання, платню́. **Прибавочный**—доба́вочний, додатко́вий. **Прибавочная стоимость**—додатко́ва ва́ртість.

Приближать, приблизить,-ся—наближа́ти, ся; набли́жити, ся; бли́зитися, бли́жчати, ся; надхо́дити, набли́зитися; (о многих)—понаближа́тися, понадхо́дити.

Приближение—набли́ження, ння; збли́ження, ння.

Приближенность—бли́зкість, кости.

Приблизительный—I) при́близний, примі́рний. **Приблизительно**—при́близно, бли́зько до чо́го, на згляд, на о́ко, примі́ром.

Прибор—при́стрій, ою; при́лад, ду; сна́сть, сти; начи́ння, ння; струме́нт, ту; справи́лля, лля; (столовое)—накриття́, ття́. **Прибор колес**—стан колі́с. **Измерительный прибор**—вимі́ро́вий при́лад. **Прибор водокачальный**—водотя́жний при́лад.

Прибывание—прибува́ння, ння.

Прибывать, прибыть—прибува́ти, прибу́ти, доста́тися (Пої́зд прибува́є. Вода́ в ставку́ пі́сля дощу́ прибува́є).

Прибыль—прибу́ток, тку; кори́сть, сти; зи́ск, ску; пожи́ток, тку; бари́ш, ша́. **Прибыль валовая**—прибу́ток гуртови́й. **Прибыль чистая**—прибу́ток чи́стий. **Прибыльность**—зиско́вність, ности. **Прибыльный**—кори́сний, зиско́вний, ви́гідний, пожи́точний.

Прибытие—прибуття́, ття́; прихі́д, хо́ду; приї́зд, ду. **Прибытие поезда**—прибуття́ пої́зду.

Привал—I) прича́л, лу; II) спочи́нок, нку; відпочи́нок, нку; одпочи́нок, нку.

Приведение—приві́д, во́ду, припрова́дження, ння; наве́дення, ння. **Приведение в порядок**—порядкува́ння, ння; упорядко́вування, ння. **Приведение в исполнение**—вико́нування, ння

Привередливый—вередли́вий, вига́дливий, примхли́вий, витребе́нькуватий, перебі́рливий.

Приверженец,-ца—прихи́льник, ка; ця, ці; прихи́лець, льця; лиця, ці; прибі́чник, ка; ниця, ці.

Приверженность—прихи́льність, ности; прихи́лення, ння **Приверженный**—прихи́льний, прихи́лий.

Привес—дові́сок, ка.

Привет—I) приві́т, ві́ту; II) привіта́ння, ння (Так мені́ й не було́ одне́ї ні ла́ски, ні приві́ту. Не одказа́ли на моє́ привіта́ння).

Приветствие—приві́т, ві́ту; віта́ння, ння; привіта́ння, ння. **Выступил с приветствием Н**—привіта́в, віта́в Н. **Приветливый**—приві́тний, вві́чливий, прие́мний, при́язний.

Приветствование—привіта́ння, ння; віта́ння, ння. **Приветственный**—привіта́льний, приві́тний (Посла́ли привіта́льну (приві́тну) телегра́му).

Приветствовать—віта́ти, привіта́ти кого́, віта́тися, привіта́тися з ким.

Прививание—щепі́ння, ння; ще́плення, ння; нащі́плювання, ння.

Прививатель,-ница—щепі́й, ія́; щепі́льник, ка; ниця, ці.

Прививать, привить,-ся—I) прису́кувати, присука́ти, приплі́тати, приплести́ (Тре́ба присука́ти шнур); II) нащі́плювати, нащепи́ти, щепи́ти, прищепи́ти, ся (Прищепи́в ціє́ї о́сени я́блунь з де́сять).

Прививка—щепі́ння, ння; ще́плення, ння; нащі́плювання, ння.

Привидение—при́вид, ду; мара́, ри́; мана́, ни́; поторо́ча, чі; почва́ра, ри; приви́ження, ння; облу́да, ди.

Привидеться—I) приверзтися, приба́читися, приви́дитися; II) зда́тися, примрі́тися, примрі́ятися.

Привилегия—привіле́й, е́ю; перева́га, ги; нада́ння, ння. **Привилегированный**—привілейо́ваний.

Привинчивать, привинтить—пришрубо́вувати, пришрубува́ти; (винтами)—пригви́нчувати, пригвинти́ти; (гайки, винты)—прикру́чувати, прикрути́ти; (деревянными)—приві́рчувати, приверті́ти.

Привлекательность—прива́бливість, вости; прина́дність, ности. **Привлекательный**—прина́дний, прива́бливий, знадли́вий, ва́бкий, пова́бний. **Привлекательно**—прина́дно, прива́бливо, знадли́во, ва́бко, пова́бно.

Привлекать, привлечь—I) (к ответственности)—притяга́ти, притягти́; II) (чем интересным)—прина́жувати, прина́дити, прива́блювати, прива́бити, пова́бити, приверну́ти, ва́бити, на́дити; (многих)—поприва́блювати, попринáжувати. **Привлекать, привлечь к суду**—позива́ти, запізва́ти, притягти́ до су́ду, потягти́ у су́д. **Привлечь на свою сторону**—перемо́вити, переєдна́ти. **Привлекающий**—ва́блючий.

Привлечение—притяга́ння, ння; притя́гнення, ння.

Приводить, привести, привесть—I) приво́дити, привести́, виво́дити, ви́вести, дово́дити, довести́; (силой)—припрова́дити, допрова́дити; (многих)—поприво́дити. **Приводить, привести в порядок**—порядкува́ти, лаштува́ти, опоряжа́ти, прибира́ти, упорядкува́ти, улаштува́ти, опоряди́ти, прибра́ти, оха́їти. **Приводить в ужас**—завдава́ти, завда́ти жа́ху, стра́ху, настраши́ти. **Привесть в чувства**—очу́тити, відходи́ти. **Привести в разорение, в бедность**—спусто́шити, зни́щити, в старці́, в зли́дні пусти́ти. **Приведенный выше**—зга́даний ви́ще. **Привести в ярость**—розлютува́ти. **Привелось побывать**—довело́сь побува́ти. **Не приведи бог!**—не доведи́ го́споди!

Привоз—приві́з, во́зу. **Большой привоз** (на мельнице)—заві́зно (у млині́) **Привозный**—приві́зний.

Привозить, привезти, привезть — приво́зити, приве́зти́, надво́зити, надвезти́; (много)—поприво́зити. **Привезенный**—приве́зений.

Приволакивать, приволочь,-ся—приволіка́ти, ся; проволокти́, ся; притяга́ти, ся; притягти́, ся (Тре́ба приволокти́ коло́ду до дво́ру. Наси́лу додо́му приволі́кся).

Приволакиваться, приволокнуться—женiха́тися, залиця́тися.

Приволье—приві́лля, лля; предозві́лля, лля; придо́лля, лля; ро́зкіш, коши; ро́зко́ші, ів. **Привольный**—приві́льний, ви́гідний, предозві́льний. **Привольно**—ви́гідно, предозві́льно.

Привставать, привстать—підво́дитися, підвести́ся, зво́дитися, звести́ся.

Привыкать, привыкнуть — привика́ти, приви́кнути, звика́ти, зви́кнути, увика́ти, увикну́ти, навика́ти, нави́кнути, привча́тися, привчи́тися, призвича́юватися, призвича́їтися до чо́го (До вся́кого ді́ла призви́ча́ївся).

Привычка—зви́чка, чки; на́ви́чка, чки; нало́г, гу; поведі́нка, ки (Я не ма́ю зви́чки вдень спа́ти). **Привычливый**—призвича́йливий. **Привычный**—зви́клий, зви́чний, приви́клий, звича́йний.

Привязанность — прихи́льність, ности; прихи́лля, лля. **Привязанный**—I) прив'я́заний; II) прихи́льний.

Привязка—I) (действие)—прив'я́зування, ння; II) при́в'язь, зи; при́пон, ну; III) причі́пка, ки; на́пасть, сти; пеня́, ні (Соба́ка на при́в'язі. На припо́ні па́сли ко́ні, сі́длані, гото́ві).

Привязчивость—причі́пливість, вости. **Привязчивый**—причі́пливий, нала́зливий, задира́куватий, причє́па, пи. **Привязной**—прив'я́зний, причі́пний.

Привязывать, привязать—прив'я́зувати, прив'яза́ти, припина́ти, припну́ти, прип'ясти́; (много)—поприв'я́зувати, поприпина́ти. **Привязанный**—прив'я́заний, при́пнутий.

Привязываться, привязаться—I) прихиля́тися, прихили́тися до ко́го, віддава́тися, відда́тися кому́, чипля́тися, причепи́тися, пристава́ти, приста́ти, в'я́знути, присі́катися, прискі́патися до ко́го.

Пригасать, пригаснуть—притаха́ти, прита́хнути.

Приглашать, пригласить—запро́шувати, запроси́ти, зазива́ти, зазва́ти, заклика́ти, закли́кати; (многих)—склика́ти, понапро́шувати, понапро́хувати, позаклика́ти, понасклика́ти, напроси́ти. **Приглашенный**—про́ханий, запро́ханий, запро́шений, кли́каний, закли́каний.

Приглашение—кли́кання, ння; запро́сини, ин; запро́шення, ння; заклика́ння, ння; за́зив, ву. **Получил приглашение**—оде́ржав запро́сини. **Приглашение к столу**—заклика́ння, запро́шення до сто́лу. **Пригласительный**—зазивни́й, запро́сний.

Приглядываться, приглядеться—придивля́тися, придиви́тися до чо́го, на що, пригляда́тися, пригля́дітися, вдивлятися, вдиви́тися, вгляда́тися в ко́го, що.

Приглянуться—сподо́батися, в о́ко впа́сти, запа́сти, уподо́батися кому́.

Пригнетать, пригнести—пригніта́ти, пригніти́ти.

Приговаривать, приговорить—I) прису́джувати, присуди́ти; II) домовля́ти, домо́вити, єдна́ти, поєдна́ти ко́го; III) примовля́ти, примо́вити, прика́зувати, приказа́ти, приповіда́ти, приповісти́, пригово́рювати, приговори́ти (Домо́вилися, кому́ які́ подару́нки. Не так гра́є, як слова́ми примовля́є).

Приговор—при́суд, ду; ви́рок, ку. **Приговор исполнено**—при́суд, ви́рок ви́конано.

Пригодиться—пригоди́тися, в приго́ді ста́ти, згоди́тися, зда́тися, прида́тися, знадоби́тися.

Пригодный—прида́тний, зда́тний, годя́щий.

Пригожесть—го́жість, жости; вродли́-

віcть, вости; ла́дніcть, ности; вро́да, ди (Гля́нув-би ти в во́ду, та на свою́ вро́ду). **Пригожий**—го́жий, га́рний, вродли́вий.

Пригонять, пригнать—I) приганя́ти, приго́нити, пригна́ти; II) припасо́вувати, припасува́ти, пристосо́вувати, пристосува́ти, приличко́вувати, приличкува́ти.

Пригонный—при́гнаний, пристосо́ваний.

Пригораживать, пригородить—пригоро́джувати, пригороди́ти, підгоро́джувати, підгороди́ти.

Пригород—підгоро́ддя, ддя; при́город, ду. **Пригородный**—підгоро́дній, я, є; позагоро́дній, я, є; позамі́ський. **Пригородное сообщение**—коломі́ське сполу́чення.

Пригорок—підгі́рок, рка; узгі́р'я р'я; па́горок, рка; шпиле́чок, чка.

Пригорюниваться, пригорюниться—сумува́ти, засумува́ти, жури́тися, зажури́тися, в ту́гу вдава́тися, в ту́гу вда́тися.

Приготовление—приготува́ння, ння; готува́ння, ння; лаштува́ння, ння; ла́годження, ння; ла́годіння, ння; (постелі)—слання́, ння́; (пищи)—по́рання, ння.

Приготовлять, приготовить,-ся—готува́ти, наготува́ти, нагото́вити, приготува́ти, ла́годити, ся; ла́дити, ся; ладна́ти, ся; лаштува́ти, ся; споряжа́ти, ся; ви́готовити, нала́годити, ся; налаштува́ти, ся; наладнува́ти, ся; спра́вити, ся; споряди́ти, ся; заправля́ти, запра́вити; (постель)—сла́тися, посла́ти, ся; (много) — повигото́влювати, повила́годжувати.

Приграничный — погряни́чний, суме́жний, сумі́жний.

Пригрезиться—приверзти́ся, призрі́тися, примрі́ятися, примрі́тися.

Пригрозить — погрози́ти, посвари́тися, настраха́ти, постраха́ти.

Пригульный — приблу́дний; приблу́да, ди; нагу́ляний (Нагу́ляна дити́на).

Придавать, придать—додава́ти, дода́ти, надава́ти, нада́ти. **Придавать смелости**—додава́ти ду́ху, відваги, сміливости.

Приданое—по́саг, гу; ві́но, на; випра́ва, ви. **Приданое давать, дать**—посагува́ти, вінува́ти кого́.

Придаток—прида́ток, тку; дода́ток, тку. **Придаточный**—додатко́вий.

Придача—прида́ча, чі; дода́ча, чі; додава́ння, ння; придава́ння, ння.

Придерживать—приде́ржувати, притри́мувати.

Придира, придирщик—приче́па, пи; причепе́нда, ди; пеня́, ні (Не хазя́йка, а су́ща приче́па, так і б'я́зне реп'ахо́м).

Придираться, придраться—чіпля́тися, причепи́тися, сі́катися, присі́куватися, присі́катися, наскі́патися.

Придирка—при́чіпка, ки; за́чіпка, ки; напа́сть, сти.

Придумывать, придумать—приду́мувати, приду́мати, вига́дувати, ви́гадати, вимірко́вувати, ви́міркувати, вимудро́вувати, ви́мудрувати.

Придурь—дур, ду́ру; ду́ріcть, рости; дурі́ння, ння. **С придурью**—приду́ркуватий, пришеле́пуватий.

Придыхание—при́дих, ху.

Приезд—приї́зд, ду. **Приезжий**—наї́жджий, приї́жджий, наї́зний, приї́зний.

Приезжать, приехать—приїзди́ти, приї́хати, наїзди́ти, наї́хати.

Прием—I) (вещей)—прийма́ння, ння; приня́ття, ття; II) (гостей)—віта́ння, ння; обхо́дини, ин; III) (в работе)—спо́сіб, собу; за́ходи, ів. **За один прием, одним приемом**—за одни́м ра́зом, одра́зу. **В несколько приемов**—скількома́ на́падами.

Приемка—прийма́ння, ння; прийо́м, му; одбира́ння, ння; відбира́ння, ння. **Приемочный**—прийма́льний.

Приемник—відбира́ч, ча́; прийма́льник, ка.

Приемщик—прийма́ч, ча́.

Приживалка—дармоі́дка, ки; дармої́жа, жі.

Прижиг—о́пік, ку; опе́чене (мі́сце).

Прижигание—припіка́ння, ння; випіка́ння, ння; припа́лювання, ння.

Прижигать, прижечь,-ся — припіка́ти, припекти́, припа́лювати, припали́ти; (немного)—присма́лювати, присмали́ти, випіка́ти, ви́пекти, випа́лювати, ви́палити.

Прижим—гніт, ту; при́тиск, ску.

Прижимать, прижать,-ся — тули́ти, ся; притули́ти, ся; пригорта́ти, ся; пригорну́ти, ся; притуляти, ся; приту́лювати, ся; пригортувати, ся; поприту́лювати, ся. **Прижимать уши**—щу́лити, прищу́лити (в)у́ха; II) прити́скувати, прити́снути, притиска́ти, утиска́ти, у́тиснути, стиска́ти, сти́снути; III) утісня́ти, утісни́ти, пригно́блювати, пригноби́ти.

Призадумываться, призадуматься — заду́муватися, заду́матися, зага́дуватися, загада́тися, замисля́тися, зами́слитися.

Призвание—I) покли́кання, ння; прикли́кання, ння; по́клик, ку; II) призва́ння, ння; призна́чення, ння.

Приземистый—низький, приземкуватий; (о человеке еще и)—присадкуватий.

Призирать, призревать, призреть—доглядати, доглянути кого, клопотати, дбати за кого, опікуватись ким, подбати про кого, упадати коло кого, добра зичити, бажати кому; (о многих)—поклопотатися, подбати.

Признавать, признать,-ся—I) пізнавати, пізнати кого; II) визнавати, визнати, признаватися, признатися в чому, за кого, що; винитися, повинитися в чому; III) вважати, уважати, приймати, мати за кого, за що (Признаватися свого злочину. Признався за вбивство).

Признак—знак, ку; ознака, ки; познак, ку; прикмета, ти (Кожний народ має свої ознаки).

Признание—признання, ння; визнання, ння.

Признательность—вдячність, ности. **Признательный**—вдячний. **Признательно**—вдячно.

Призрак—марево, ва; омана, ни; облуда, ди; мара, ри; привид, ду; пороча, чі; проява, ви. **Призрачный**—химерний, мрійний, фантастичний, облудний.

Призрение, призор—догляд, ду; опіка, ки; опікування, ння; піклування, ння; дбання, ння.

Призыв—поклик, ку; заклик, ку; привід, воду; (в войско)—призва, ви.

Прииск—копальня, ні; рудокопальня, ні; рудокопня, ні.

Приискивать, приискать—пришукувати, пришукати, напитувати, напитати, підшукувати, підшукати.

Приказание, приказ—приказ, зу; наказ, зу; розказ, зу; веління, ння; загад, ду. **По приказанию**—за наказом, з наказу, під загадом. **По приказу**—з наказу.

Приказывать, приказать—приказувати, приказати, наказувати, наказати, загадувати, загадати, веліти, звеліти (Загадали коней запрягати. Загадував знайти винуватого. Веліла мати ще й вал прати).

Прикапливать, прикопить—збирати, назбирати, принадбати, приховати.

Прикасаться, прикоснуться—приторкатися, приторкнутися, доторкуватися, доторкнутися, дотикатися, доткнутися, черкатися, черкнутися.

Прикатывать—I) (прикатить, ся)—прикочувати, прикотити, привалювати, привалити (Привалив камінь до стіни); II) (прикатать)—накотити (напр., дорогу); викачати, змаглювати (напр., белье); III) (лошадьми)—прикотити, приїхати.

Прикидывать, прикидать, прикинуть,-ся—I) прикидати, ся; прикинути, ся; підкинути, ся; підкидатися; приставлятися, приставитися, прикинутися; II) (о болезни)—чіплятися, причепитися, вкинутися, прикинутися (Не знаю, відкіля те й лихо причепилося).

Приклад—I) додаток, тку; додача, чі; придача, чі; II) доклад, ду; приклад, ду; III) приклад, да (у ружья) (Кравець бере за працю й за доклад окремо).

Прикладной — доданий, прикладний. **Прикладные науки**—прикладні науки.

Прикладывать, приложить—I) прикладати, прикласти; II) докладати, докласти, приложити, доложити. **Приложить старание** — припильнувати, прикласти рук до чого. **Приложить руку**—підписатися. **Ума не приложу**—не дам ради, не можу зрозуміти.

Приклонение—прихил, лу; нахил, лу.

Приключаться, приключиться — траплятися, трапитися, лучатися, лучитися, прилучатися, прилучитися, складатися, скластися, сподіятися, спіткатися (Трапилося нещастя в дорозі. Прилучилась з чумаченьком у степу біда).

Приключение — пригода, ди; випадок, дку; приключка, чки; причина, ни; оказія, ії. **Приключенческий**—авантурничий.

Приковывать, приковать — приковувати, прикувати, прикути; (много)—поприковувати. **Прикованный** — прикований, прикутий (А я, прикований ланцем залізним, стою під височенною скалою).

Приколачивать, приколотить—прибивати, прибити.

Прикосновение—дотик, ку; торкання, ння; торкнення, ння; дотикання, ння; доторкання, ння; черкання, ння.

Прикосновенность—I) суміжність, ности; суміжність, ности; прилежність, ности; II) причетність, ности до чого. **Прикосновенный**—I) суміжний, суміжний, прилежний; II) причетний (Я зовсім не причетний до цього діла).

Прикраса—прикраса, си; оздоба, би.

Прикрашивать, прикрасить,-ся—прикрашувати, ся; прикрасити, ся; оздобля-

ти, ся; оздóбити, ся; приоздóбити, ся; окрашáти, ся.

Прикрепление—прикрíпа, пи; прикрíплення, ння.

Прикреплять, прикрепить,-ся—прикрíпля́ти, ся; прикрíплювати, ся.

Прикрывать, прикрыть,-ся — накривáти, ся; накри́ти, ся; прикривáти, ся; прикри́ти, ся; закривáти, ся; закри́ти, ся; затуля́ти, ся; затули́ти, ся; заслоня́ти, ся; заслони́ти, ся; заступи́ти, закри́ти, таїти, покривáти, ховáти що від кóго.

Прикрытие—I) накривáння, ння; накриття́, ття́; II) зáхист, сту; затýла, ли; вáрта, ти.

Прикупка—прикýпка, ки; докупóвування, ння. **Прикупной**—докупни́й.

Прилавок—при́лавок, вка; при́валок, лка.

Прилагать, приложить — прикладáти, приклáсти. **Прилагать старания**—додáти, приклáсти рук. **Прилагая при этом**—додаючи́ до цьóго.

Прилагательное (имя)—прикмéтник, ка.

Прилаживать, приладить,-ся—прилáжувати, ся; прилáдити, ся; прилаштóвувати, ся; прилаштувáти, ся; приправля́ти, припрáвити, припускáти, приштукóвувати, приштукувáти, пристосóвувати, пристосувáти, припасóвувати, припасувáти, пририхтóвувати, пририхтувáти.

Прилежание—пи́льність, ности; пильнувáння, ння.

Прилежать—I) прилягáти до кóго, сумéжити, сумéжним бýти, межувáти з ким, чим; II) пильнувáти когó.

Прилежность—пи́льність, ности. **Прилежный**—пи́льний, працьови́тий, щи́рий, упáдливий, прики́дливий, роботя́щий. **Прилежно** — пи́льно, щи́ро, упáдливо, прики́дливо (П и́ л ь н о с л ý х а т и к á з к и. Щ и́ р о в з я́ т и с я з а д í л о).

Прилесок—прилíсок, ска.

Прилив—I) приливáння, ння; підливáння, ння; доливáння, ння; (л ю д е й)— нáплив, ву; нáтиск, ску; II) приплíв, ву (П р и б е р е т á х м о р с ь к и́ х в о д á п р á в и л ь н о п р и б у в á є і у б у в á є; ц е з в é т ь с я п р и п л и́ в і в í д п л и́ в).

Прилипчивость—причíпність, ности; зарáзливість, вости. **Прилипчивый**—чіпки́й, липки́й, причíпни́й, зарáзливий.

Приличествовать—ли́чити, приставáти, впадáти, годи́тися (Т о б í л и́ ч и т ь ч е р в ó н а с т р í ч к а. Н е п р и с т á л о в а м т а к у п а д á т и к ó л о н е ї).

Приличие—пристóйність, ности; гóжість, жости; подóба, би. **Из приличия**—для годи́ться.

Приличный — I) пристóйний, гóжий; II) відповíдний. **Прилично**—I) пристóйно, гóже, до зви́чаю, пригóже, як слíд; II) відповíдно. **Не прилично** — не ли́чить, не гóже, не пристáло, не подóба. **Сделаться приличнее**—позвичайнíшати.

Приложение—I) (д е й с т в и е) — прикладáння, ння; додавáння, ння; II) додáток, тку. **С приложением**—з додáтком.

Приманивать, приманить—примáнювати, примани́ти, привáблювати, вáбити, привáбити, принáджувати, принáдити; (м н о г и х)—попримáнювати, попринáджувати. **Приманиваемый**—принáджуваний, примáнюваний. **Приманенный**—принáджений, примáнений.

Приманка—принáда, ди; вáба, би; (д л я л о в л и ж и в о т н ы х)—пожи́вок, вку; (р ы б ы)—живéць, вця́.

Приманчивость — принáдність, ности; привáбність, ности. **Приманчивый**—принáдний, привáбний, манови́тий.

Примежевывать, примежевать — примежóвувати, примежувáти, прирíзувати, прирíзати.

Применение—при́клад, ду; приклáдання, ння; принорóвлення, ння; пристосувáння, ння; застосувáння чогó до чóго. **Применительный** — відповíдний. **Применительно** — відповíдно чомý, згíдно з чим, стосóвно до чóго.

Применять, применить,-ся — пристосóвувати, ся; пристосувáти, ся; прикладáти, ся; приклáсти, ся; прирівня́ти, ся; рівня́ти, ся; стосувáтися, принорови́тися (Т а к ý м е т ó д у п р и к л а д á є к р и́ т и к а й д о л і т е р а т ý р н и х т в ó р і в). **Применяться к цене** —прицíнюватися.

Примерещиться—приверзти́ся, примрíтися.

Примерзлый—примéрзлий.

Пример—при́клад, ду; зразóк, зкá; взíр, взóру; примíр, ру; при́від, воду. **Показать пример**—дáти при́клад. **По примеру**—за при́кладом. **Не в пример** — без порíвняння, не в замíру. **Не в пример другим**—не дивлячи́сь, не вважáючи на и́нших. **Примерный** (о б р а з ц о в ы й) — примíрний, зразкóвий; (д а н н ы й д л я о б р а з ц а)—взірцéвий; (п р и б л и з и т е л ь н ы й)—при́близний. **Примерно**—примíрно, зразкóво, взірцéво, при́близно.

Примеривать, примерять—I) примíрювати, примíряти, прирíзувати, прирíзати, помíряти; II) примíрювати, примíря́ти; (о д е ж д у) — придягáти; (о б у в ь) —

прибува́ти. **Примеренный** — приміряний, прирізаний; II) примі́рений.

Примета—прикме́та, ти; знак, ку; о́знак, ку; озна́ка, ки.

Примечание—I) помі́чення, ння; постеріга́ння, ння; II) примі́тка, ки; ува́га, ги.

Примечательность — особли́вість, вости; ціка́вість, вости; річ гі́дна ува́ги.

Примечать, приметить — помі́ча́ти, помі́тити, примі́чати, примі́тити, постеріга́ти, постерегти́, завважа́ти, завва́жити, наба́чити, наки́нути о́ком кого́, що.

Примирение—прими́р'я, р'я; прими́рок, рку; зами́рення, ння.

Примочка (д е й с т в и е)—примо́чування, ння; (п р е д м е т)—примо́чка, чки.

Примыкать, примкнуть—I) причиня́ти, причини́ти; II) прилуча́тися, прилучи́тися; III) притина́ти, притну́ти, приляга́ти, прилягти́ до чо́го, межува́ти з чим (П р и ч и н и д в е́ р і, б о в і є). **Плотно примыкает**—щі́льно приляга́є. **Примыкать к чьим действиям**—прилуча́тися до чиї́х вчи́нків. **Примыкающий**—приле́глий, сумі́жний.

Принадлежать (к о м у)—нале́жати, нале́жатися, принале́жати, ся до ко́го, чо́го. **К этому принадлежит**—до цього нале́жить. **Принадлежащий** — принале́жний, нале́жний. **Принадлежащий школе**—шкі́льний; (с а п о ж н и к у)—ше́вський (и т. п.).

Принадлежность—I) принале́жність, ности; нале́жність, ности; власти́вість, вости. **По принадлежности**—кому́ нале́жить; II) спра́ва, ви; справи́лля, лля; при́лад, ду; прила́ддя, ддя. **Канцелярские принадлежности** — канцеля́рське прила́ддя.

Принесение—прине́сення, ння. **Принесение присяги**—зло́ження при́сяги.

Приниженность—пригно́бленість, ности; прини́женість, ности; приголо́мшеність, ности (З а м і с т ь с в і т у—н е в о́ л я т а п р и г н о́ б л е н і с т ь д у́ х у). **Приниженный**—пригно́блений, прини́жений, приголо́мшений. **Приниженно**—прини́жено, приголо́мшено, пригно́блено.

Принимать, принять—прийма́ти, прийня́ти, ся; одбира́ти, бра́ти. **Приниматься, приняться**—почина́ти, поча́ти, розпочина́ти, розпоча́ти що; заходи́тися, взя́тися, прийма́тися, прийня́тися до чо́го, за що; (о р а с т.)—прийма́тися, прийня́тися. **Принимать, принять гостей**—віта́ти, приві́тати го́стей, пригости́ти. **Принять во внимание**—вважа́ти, зважа́ти, завва́жити; бра́ти, взя́ти на ува́гу. **Принимать кого за...**—ма́ти ко́го за, лічи́ти кого́ за. **Принимать, принять к сведению**—бра́ти, взя́ти до ува́ги. **Принимать участие**—I) бра́ти у́часть; II) дба́ти, клопота́тя, ся; турбува́тися за ко́го, за що, зверта́ти особли́ву ува́гу на ко́го, що. **Принять решение**—покла́сти, зва́житися. **Принять в шутку**—на жа́рт поверну́ти. **Принять к сердцу**—до се́рця взя́ти. **Принять на свой счет**—I) взя́ти на свій ко́шт; взя́ти ко́шти на се́бе; II) до се́бе прикла́сти, на свій карб взя́ти. **Принять намерение**—бра́ти, взяти за́мір. **Приняться за работу**—бра́тись до пра́ці, захо́жуватися ко́ло чо́го; бра́тися до чо́го. **Принять меры**—вжи́ти за́ходів.

Приносить, принести — прино́сити, принести́, надно́сити, наднести́; (м н о г о)—понано́сити, понаприно́сити; (в о д о й)—прибива́ти, приби́ти що. **Приносить, принести благодарность**—склада́ти, скла́сти подя́ку, подя́кувати. **Принести вину, повинную**—вини́тися, повини́тися. **Принести жалобу**—пода́ти ска́ргу, поска́ржитись. **Принести пользу**—да́ти ко́ристь, пожи́ток. **Принести удовольствие** — зроби́ти прие́мність. **Принести мольбу**—проси́ти.

Принудительный—примусо́вий, си́луваний, приневі́льний, принево́льний.

Принуждать, принудить — принево́лювати, принево́лити, нево́лити, приси́лювати, приси́лувати, си́лувати, приму́шувати, приму́сити, зму́сити; (о м н о г и х) — позневолювати, поприму́шувати (Я т е б е́ н е п р и н е в о́ л ю в а в с л у ж и́ т и. Н е с и́ л у й т е, в і н і с а м з р о́ б и т ь д о д і л а. П р и м у́ ш у в а в х л о́ п ц я д о к н и г и).

Принуждение—нево́лення, ння; си́лування, ння; при́мус, су; приму́шування, ння. **По принуждению**—з при́мусу.

Принужденность — ви́мушеність, ности; неприро́дність, ности; незвича́йність, ности. **Принужденный**—приму́шений, принево́лений, приси́луваний, ви́мушений, си́луваний, знево́лений. **Принужденно**—ви́мушено, знево́лено, по нево́лі, з при́мусу.

Приободрять,-ся, приободрить,-ся—осмілювати, ся; осмі́лити, ся; підбадьо́рювати, ся; підбадьо́рити, ся; набира́тись відва́ги.

Приобретать, приобресть—набува́ти, набу́ти, добува́ти, добу́ти, здобува́ти, здобу́ти, дба́ти, надба́ти, придба́ти, нажи́ти. **Приобресть известность**—сла́ви зажи́ти. **Приобретать влияние**—забира́ти си́лу.

Приобретение—набу́ток, тку; здобу́ток,

тку; добуток, тку; надбання, ння; придбання ння. **Приобретенный**—набутий, придбаний, добутий, нажитий, добувний.

Приобщать, приобщить,-ся — прилучати, прилучити, долучати, долучити, докладати, докласти, доложити, привлінати. **Приобщить к делу**—прилучити до справи.

Приобщение—прилучення, ння.

Приостанавливать, приостановить,-ся—припиняти, ся; припинити, ся; спиняти, ся; спинити, ся. **Приостановить дело**—припинити справу.

Приостановка—припинка, ки.

Припаивать, припаять—прилютовувати, прилютувати.

Припас—I) припас, су; запас, су (Чоловік красти йде з припасом); II) **с'естные припасы** — харч, чу, чи; харчі, ів; живність, ности; їстивні, їстовні запаси.

Припечатывать, припечатать (печатью)—припечатувати, припечатати; (прибавляя)—придруковувати, придрукувати.

Приписка—припис, су; приписка, ски; (к письму)—дописка, ски. **Приписка к призывному участку**—приписка до призовного участку. **Приписной**—приписний.

Приплата—приплата, ти; доплата, ти; надплата, ти.

Приплод—приплід, лоду; плем'я, м'я.

Припоминание—пригадування, ння;

Припоминать, припомнить,-ся; припомянуть — пригадувати, пригадати, ся; припам'ятати, спам'ятати, спом'янути; (о многом)—позгадувати, попригадувати.

Приправа—приправа, ви; заправа, ви; присмаки, ак.

Припрашивание—припроха, хи; припрошування, ння (Припрохи—ані трохи).

Припрягать, припречь—припрягати, припрягти, прибичовувати, прибичувати, підпрягати, підпрягти, бичувати.

Прирабатывать, приработать—I) приробляти, приробити, доробляти, доробити, приробльовати.

Приращение, прирост—I) (к чему)—приросщування, ння; приріст, росту; II) збільшення, ння; намноження, ння. **Приращение капитала** — збільшення капіталу. **Приращение населения**—приріст, намноження людности.

Приречный—надрічний.

Природа—природа, ди; натура, ри; істота, ти; вдача, чі. **От природы**—зроду. **Природный**—природній, я, є; прирождений, родимий, родовитий, самородний.

Прирожденный—природжений, прирожденний.

Присваивать, присвоить, присвоять—присвоювати, присвоїти, привлащувати, привластити.

Присвоение—присвоювання, ння; присвоєння, ння; привлащування, ння; привлащення, ння.

Присказка—приказка, ки; приповість, вісти; примівка, ки.

Прискорбный—журний, сумний. **Прискорбно**—журно, сумно.

Прискучивать, прискучить—надокучати, надокучити, набридати, набриднути.

Прислуживание — вслуговування, ння; вслугування, ння; прислуговування, ння; прислугування, ння.

Прислуживать—вслуговувати, услугувати, прислуговувати, прислугувати, прислужуватися.

Прислуживаться, прислужиться — прислужуватися, прислужитися, підслужуватися, підслужитися.

Прислужливый—прислужливий, услужливий.

Прислушивание — прислухування, ння; прислухання, ння; прислуховування, ння.

Прислушиваться, прислушаться — прислухуватися, прислухатися, прислухатися, дослухатися, настрочити вуха (До всього доглядався і пильно прислухався).

Присматривание—доглядання, ння; наглядання, ння; догляд, ду; нагляд, ду.

Присматривать, присмотреть—I) доглядати, доглянути, приглядати, приглянути, пильнувати; II) видивлятися, вишукувати, виглядіти, видивитися, вишукати. **Присмотренный**—догляджений.

Присмиреть—посмирнішати, потихшати, поплохшати, притихнути, принишкнути, утихомиритися.

Присмотр—догляд, ду; нагляд, ду; пригляд, ру.

Присмотрщик,-ца — доглядач, ча; чка, чки; дозорець, рця.

Присовокупление—додаток, тку; додавання, ння; прилучання, ння.

Присовокуплять, присовокупить—додавати, додати, прилучати, прилучити, долучати, долучити. **При сем присовокупляю**—до цього додаю. **Присовокупленный** — прилучений, доданий, приєднаний.

Присоединение—приєднання, ння; прилучання, ння; долучання, ння.

Присоединять, присоединить,-ся — при-

лучáти, ся; прилучи́ти, ся; привертáти, ся; приверну́ти, ся; приє́днувати, приєднáти, ся; приставáти, пристáти.
Присоединенный—прилу́чений.

Приспособление—приспосóблення, ння; пристосувáння, ння; (а п п а р а т)—при́лад, ду; пристрі́й, бю.

Приспособлять, приспособить — прилáджувати, прилáдити, пристосóвувати, пристосувáти, приладнóвувати, приладнáти що до чóго.

Приставать, пристать—I) зупиня́тися, зупини́тися, ставáти, стáти; II) приставáти, пристáти, причáлювати, причáлити, прибивáтися, приби́тися (П а р о п л á в п р и с т á в д о б é р е г а); III) прилипáти, прили́пнути, чіпля́тися, причепи́тися (С м о л á п р и л и п л а д о р у к); IV) уїдáтися, уї́стися, сі́катися, присі́катися, нападáтися, напáстися (У ї д á ю т ь с я н а м о л ó д ш о г о); V) приставáти, пристáти, змордувáтися (В о л и́ п р и с т á л и в д о р ó з і).

Приставной—приставни́й, пристáвлений, приши́тий (П р и с т а в н и́ й с т і л é ц ь. П р и с т á в л е н и й к ó м і р).

Пристальный—I) приблу́дний; II) пристáлий, змордóваний.

Пристальность—пи́льність, ности. **Пристальный** — пи́льний, увáжливий, увáжний. **Пристально**—пи́льно, спи́льна, увáжно, з увáгою (В і н п и́ л ь н о г л я́ н у в м е н і́ в ó ч і).

Пристанище—пристанóвище, ща; приту́лок, лку; прихи́лок, лку.

Пристань—при́стань, ни.

Пристерегаться, пристеречься — поберегти́ся, берегти́ся, постерегти́ся, стерегти́ся.

Пристойность—пристóйність, ности; звичáйність, ности; гóжість, жости; пристáлість, лости. **Пристойный**—пристóйний, гóжий, звичáйний, пристáлий.

Пристрастие—при́страсть, сти; унáда, ди до кóго, чóго. **Пристрастный**—при́страсний.

Пристращаться, пристраститься — пристращáтися, пристрасти́тися, прилюбля́тися; прилюби́тися до кóго, чóго, вдавáтися, вдáтися у що, впадати́ся у що, до чóго, закохáтися в чóму, уки́нутися в що (П р и с т р а с т и́ в с я д о ч и т á н н я. В д á в с я в т у л ь н ю́, п і я́ ц т в о. З а к о х á в с я в с а д і в н и́ ц т в і).

Пристрел—пристрі́л, лу.

Пристройка—прибудóва, ви; прибудувáння, ння; (к а м е н н а я) — приму́рок, рку.

Приструнивать, приструнить—налягáти, налягти́, припирáти, припéрти, приструнювати, пристру́нити.

Приступать, приступить,-ся—I) приступáти, приступи́ти, доступáтися, доступи́тися, підступáти, підступи́ти, ся; II) починáти, почáти, розпочинáти, розпочáти, брáтися, взя́тися, заходи́тися (Н е з н á є ш, я к п р и с т у п и́ т и д о й ó г о). **Приступить к делу**—розпóчати, взя́тися до ді́ла.

Присуждение—при́суд, ду.

Присутственный—службóвий, урядóвий. **Присутственные дни**—урядóві, робóчі дні́.

Присутствие—I) прису́тність, ности; притóмність, ности; буття́, ття́; II) зáля засі́дання; засідáння, ння; III) установá, ви; інститу́ція, ії.

Присутствовать—I) бу́ти прису́тнім, бу́ти (при чóму); II) засідáти.

Присутствующий—прису́тній, я, є; ная́вний.

Присущий, присуще—власти́вий, власти́ве.

Присчитывать, присчитать — прирахóвувати, прирахувáти, прилі́чувати, прилічи́ти; додавáти, додáти.

Присылать, прислать—присилáти, прислáти; (о м н о г и х)—поприсилáти.

Присылка—I) присилáння, ння; прислáння, ння; надсилáння, ння; надіслáння, ння; II) посилка, ки. **Присыльный**—при́сланий, наді́сланий.

Присяга, присягание—при́сяга, ги; присягáння, ння.

Присягать—присягáтися, при́сягу брáти (давáти).

Притворность—фальши́вість, вости; нещи́рість, рости; прики́дливість, вости. **Притворный**—удáваний, фальши́вий, нещи́рий, лукáвий, брехли́вий, прики́дливий. **Притворство**—фáльш, ши; лукáвство, ства; прики́дливість, вости; удавáння, ння.

Притворяться, притвориться — прикидáтися, прики́нутися ким, удавáти, удáти когó. **Притворяться больным**—удавáти хóрого.

Притеснение—гні́т, ту; у́тиск, ку; при́тиск, ку; приту́га, ги; пригні́чення, ння.

Притеснитель,-ница—ути́сник, ка; ця, ці; гноби́тель, ля; -лька, ки; напáсник, ка; -ниця, ці.

Притеснять, притеснить — ути́скувати, утискáти, пригнóблювати, пригноби́ти, гноби́ти когó, насідáти, насі́сти на кóго, прикру́чувати, прикрути́ти.

Притесывать, притесать — прити́сувати, притесáти.

Притискивание—притиска́ння, ння; при́тиск, ку.

Притискивать, притиснуть,-ся — прити́скувати, прити́снути, пригніта́ти, прині́чувати, прида́влювати, придави́ти.

Приток (д е н е г)—припли́в, ву; (о р е к е)—допли́в, ву; прито́ка, ки (Д н і п р о́ п р и й м а́ є ч и м а́ л о д о п л и́ в і в: С у л у́, В о́ р с к л у і и н.).

Притолока—одві́рок, рка (в е р х н я я).

Приторность—ну́д, ду; нудо́та, ти; ну́дкість, кости. **Приторный** — нудни́й, нудки́й. **Приторно** — ну́дно, ну́дко (Н у д н а́ р о з м о́ в а. Т а к е́ с о л о́ д к е, щ о а ж н у д н е́).

Притягать, притягнуть,-ся; притягивать —притя́гувати, притяга́ти, притягти́, приволіка́ти, приволокти́, приволочи́ти.

Притяжение—при́тяг, гу; притяга́ння, ння; ваготі́ння, ння.

Притязание—I) домага́ння, ння; змага́ння, ння; вимо́га, ги; II) при́чіпка, ки; напа́сть, сти; пеня́, ні́.

Притязать — домага́тися, доправля́тися чого́.

Приумолкнуть—замо́вкнути, примо́вкнути, прини́шкнути.

Приунылый—сумни́й, смутни́й, засму́чений.

Приукрасить—причепури́ти, обхаї́чити.

Приурочивать—I) пристосо́вувати до чо́го; II) відно́сити. **Приурочить на I мая** —відне́сти на пе́рше тра́вня.

Приходить, прийти, притти—I) прихо́дити, прийти́, надійти́; II) наступа́ти, наступи́ти, настава́ти, наста́ти. **Приходить в возраст**—дохо́дити до зро́сту. **Прийти в сознание**—стя́митися, отя́митися, опам'ята́тися. **Пришло в голову**—спа́ло на ду́мку. **Приходить, прийти в нищету, в упадок**—бідні́ти, біднішати, збідні́ти, зубо́жити, підупа́сти. **Прийти к соглашению**—дійти́ (до) зго́ди, пого́дитися. **Приходить к заключению**—дохо́дити до ви́сновку. **Пришел по экстренному делу**—прийшо́в у пи́льній спра́ві.

Приходиться—прихо́дитися, підхо́дити до чо́го, дово́дитися, припада́ти, припа́сти, випада́ти, впада́ти. **Как придется**—як набіжи́ть. **Приходиться родственником** — дово́дитися ро́дичем. **Пришлось** (к а к-р а з)—припа́ло; якраз у мі́ру. **Пришлось** (с л у ч и л о с ь) —ви́пало. **Пришлось** (в с и л у н е о б х о д и м о с т и)—довело́ся.

Приходный — прибутко́вий, прихі́дний. **Приходная книга**—кни́га прибу́тків. **Приходо-расходная книга**—книга прибу́тків і вида́тків.

Приходорасходчик — прибутковида́тник, ка.

Приходовать—заприбутко́вувати, заприбуткува́ти.

Прихожая—передпо́кій, ко́ю; пере́дня, ньої; при́сінок, нка.

Прихожий—прихо́жий, захо́жий.

Прихотливость—примхли́вість, вости; вередли́вість, вости; вига́дливість, вости. **Прихотливый**—примхли́вий, вига́дливий, вередли́вий.

Прицепка—I) чіпля́ння, ння; причі́плювання, ння; II) петля́, лі́; гачо́к, чка́; III) причепни́й ваго́н.

Прицепщик—причі́плювач, ча.

Причал—прича́л, лу.

Причаливать, причалить—прича́лювати, прича́лити, пристава́ти, приста́ти.

Причастность—приче́тність, ности. **Причастный**—приче́тний.

Причина—причи́на, ни; при́від, воду. **Быть, стать причиной**—спричини́тися. **По причине**—че́рез що.

Причинять, причинить—учиня́ти, учини́ти, уді́яти, вді́яти, заподі́яти, завдава́ти, завда́ти чого́. **Причинять убыток, порчу**—шко́дити, нашко́дити, ушко́дити. **Причинять хлопоты**—завдава́ти кло́поту.

Причисление—залі́чення, ння; зачи́слення, ння; прилу́чення, ння.

Причислять, причислить—прилі́чувати, причисля́ти, причи́слити, залі́чувати, залічи́ти.

Причитающийся—нале́жний, принале́жний.

Причудничать—химерува́ти.

Причуды—I) химе́ри, е́р; ви́чуди, ів; II) при́мхи, ів; ви́гадки, ок. **Причудливый**—I) чудни́й, химе́рний; II) примхли́вий, вигадли́вий.

Пришелец—захо́жий, ого; захо́дець, дця; за́йда, ди; (и р о н и ч н о)—заволо́ка, ки; приблу́да, ди. **Пришлый**—захо́жий, прибу́тний, за́йшлий.

Пришибить — прибива́ти, приби́ти; (с и л ь н о)—убива́ти, уби́ти.

Прищемлять, прищемить—прищи́кувати, прищикну́ти, вщикну́ти, прича́вити.

Приют—приту́лок, лку; прихи́лок, лку; за́хисток, тку; приста́нище, ща; приста́новище, ща.

Приязнь—прия́знь, ни; прия́зні́сть, ности; прихи́льність, ности.

Приятность—прие́мність, ности; ми́лість, лости; лю́бість, бости; уті́ха, хи.

Приятный—прие́мний, ми́лий, лю́бий, уті́шний.

Приятно—прие́мно, ми́ло, лю́бо, за́любки́.

Про—для́, за-для́, про́. **Про-себя**—до́ се́бе, собі. **Сказал, что про-себя**—сказа́в

щось про се́бе (или) са́м собі. **Про себя что-то думать**—сам собі щось ду́має.

Проба—I) про́ба, би; II) спро́ба, би; III) про́ба, зразо́к, зка́ (Взяв трохи зерна́ на про́бу). **Испытание материалов**—спро́ба матерія́лів

Пробег—перебі́г, гу.

Пробегать, пробежать (расстояние)—пробіга́ти, пробі́гти, перебіга́ти, перебі́гти; (глазами) — продивля́тися, продиви́тися (на швидку́) (Авто́бус пробіга́є за годи́ну со́рок кіломе́трів. Не прочита́в, а тільки продиви́вся).

Пробездельничать—пробайдикува́ти.

Пробезпокоиться—протурбува́тися.

Пробел—про́пуск, ску; прога́лина, ни; пере́рва, ви; проме́жина, ни. (Прога́лини в біогра́фії М. Коцюбинського ще не запо́внені).

Пробка—про́бка, ки; ко́рок, рка; (деревянная)—чіп, чопа́.

Проблема—пробле́ма, ми; завда́ння, ння **Проблематический** — проблемати́чний, здогада́льний, загадко́вий.

Пробный—про́бний, спро́бний; (сделанный на пробу)—зразко́вий, взірце́вий.

Пробовать—I) роби́ти спро́бу; II) (пытаться) — спи́туватися, спита́тися; III) кушту́вати, скуштува́ти; IV) (кур, зрелость плодов)—щу́пати.

Пробой—ско́бель, бля. **Пробойник**—про́боєць, йця; пробива́ч, ча́.

Проболеть — проболі́ти, прослабува́ти, ви́боліти, переболі́ти, переслабува́ти, похорі́ти.

Пробоина—ви́бій, ою; проби́те мі́сце, ді́рка, ки.

Пробуждать, пробудить,-ся—буди́ти, розбуди́ти, ся; прокида́тися, проки́нутися, прочу́матися, пробу́ркатися.

Пробуждение—збу́дження, ння; пробу́дження, ння; про́буд, ду; прокида́ння, ння; про́кид, ду.

Провевать, провеять—провіва́ти, провіяти, повіва́ти, повіяти, подиха́ти, подихну́ти, провіювати, провіяти.

Провентилировать—провітрити.

Проверивать, проверять, проверить,-ся—перевіря́ти, переві́рити, повіря́ти, пові́рити, вивіря́ти, ви́вірити; (испытать)—звіря́ти, звірити (Звірила козака́ по нату́ронці). **Проверять кассу**—перевіря́ти ка́су. **Проверять часы**—ви́вірити годи́нника.

Проверка—пові́рка, ки; пере́вірка, ки.

Провес—недовага́, ги́.

Провиант—провія́нт, ту; харчі́, ів.

Провизия—провізія, її; харчі́, ів; жи́вність, ности.

Провинция—провінція, ції; країна, ни; окру́га, ги. **Провинциальный**—провінція́льний, краєви́й.

Проводимость—прово́дність, ности.

Проводить, провести—I) прово́дити, провести́, прова́дити. **Проводить в дорогу**—виряжа́ти, ви́рядити. **Проводить день**—переднюва́ти. **Проводить лето**—лі́тувати, оду́рити, зво́дити, зве́сти, у ду́рні поши́ти, в шо́ри убра́ти. **Проводить в жизнь**—перево́дити до життя́.

Проводник—провідни́к, ка́; проводни́чий, ого; (нищих)—поводар, ря́; повода́тар, ря.

Провожать, проводить—I) прово́дити, провести́, провожа́ти (Провести́ від соба́к. Провести́ до знайо́мих); II) виряжа́ти, ви́рядити, випрова́джувати, ви́провадити (Виряжа́ти в чужу́ сто́рону).

Провоз—переві́з, во́зу; доста́ва, ви; прові́з, во́зу.

Провозглашать, провозгласить—оголоша́ти, оголоси́ти, оповіща́ти, оповісти́ти.

Провозглашение—оголо́шення, ння; опові́щення, ння.

Провозить, провезти—прово́зити, провезти́, перево́зити, перевезти́.

Провозный—провізни́й. **Провозная плата**—провізна́ пла́та; пла́та за переві́з.

Проволока—дріт, дро́ту. **Проволочный**—дротяни́й, дротови́й (относящийся к проволоке). **Проволочная вещь**—дротя́нка, ки. **Проволочные гвозди**—дротяні́ цвяхи́.

Проволочка—відволо́ка, ки; га́йка, ки; га́янка, ки; тягани́на, ни.

Проворнее—мерщі́й, метчі́й, шви́дче, хутчі́й, ху́тче.

Проворность—мото́рність, ности; жва́вість, вости; ху́ткість, кости. **Проворный**—мото́рний, метки́й, ши́верток, тка; швидки́й. **Проворно** — мото́рно, ху́тко, ме́тко, шви́дко, моторне́нько, хуте́нько.

Провотировать—проголосува́ти.

Прогиб—угнуття́, ття́; вгнуття́, ття.

Проглядывать, проглянуть—проглядати, прогля́нути, вигляда́ти, ви́глянути, проявля́тися, прояви́тися; (проглядеть)—проглядіти, продиви́тися, задиви́тися, недогля́діти, недогле́діти, недодиви́тися; (книгу, рукопись)—передивля́тися, передиви́тися, перегляда́ти, перегля́нути. **Глаза проглядеть за кем**—о́чі порва́ти за ким, очі ви́дивити.

Проговаривать, проговорить,-ся — I) промовля́ти, промо́вити, вимовля́ти,

ви́мовити, прока́зувати, проказа́ти; II) (с кем, о чем)—бала́кати, розмовля́ти, пробала́кати (Пробала́кали цілий вечір); III) пробала́катися, пробо́вкнутися (Як не проси́ли, щоб мовча́в, а такі пробала́кався десь).

Программа—програ́ма, ми; про́грам, му.

Прогресс—по́ступ, пу; прогре́с, су. **Прогрессивный**—поступо́вий, прогреси́вний.

Прогрессия (мат.)—прогре́сія, ії; по́ступ, пу.

Прогул—прогу́л, лу; (школьн.)—казна́, ни.

Прогулка — гу́лянка, ки; прогуля́ння, ння; прогу́лянка, ки.

Продавание—продава́ння, ння; про́даж, жу.

Продажа—про́даж, жу; продава́ння, ння. **В продажу, для продажи**—на про́даж.

Продажность—прода́жність, ности; прода́йність, ности.

Продержка—затри́мання, ння.

Продекламировать—продекламува́ти.

Продерзостный—наха́бний, на́храпний.

Продиктовать—проказа́ти, продиктува́ти

Продналог—продпода́ток, тку.

Продовольственный—харчови́й.

Продовольствие—I) харчува́ння, ння; II) ха́рч, чу; харчі́, ів; провія́нт, ту. **Продовольственный**—харчови́й.

Продолговатость — подо́вжність, ности, подовга́стість, тости. **Продолговатый**—довга́стий. **Продолговато**—довга́сто.

Продолжать, продолжить,-ся—прова́дити, ве́сти, пове́сти да́лі; продо́вжувати, продо́вжити, ся; протяга́ти, ся; протягти́, ся. **Продолжать делать**—да́лі роби́ти.

Продолжение—продо́вження, ння; продо́вж, жу; про́тяг, гу. **В продолжение**—в продо́вж, на про́тязі, про́тягом, че́рез. **Продолжение следует** — да́лі бу́де.

Продолжительность — до́вгість, гости: довгота́, ти́. **Продолжительный**—до́вгий, трива́лий, довгоча́сний, протя́жний, протя́глий. **Продолжительно**—до́вго, довгоча́сно.

Продольный—повздо́вжний, подо́вжний. **Продольное**—повздо́вж, подо́вж, уздо́вж.

Продувание—про́дув, ву; продува́ння, ння. **Продувной**—продувни́й, виверткий, шахраюва́тий. **Продувательный**—продмухни́й.

Продувать (что) — продму́хувати, продути.

Продукт—ви́твір, вору; проду́кт, ту; добу́ток, тку; здобу́ток, тку; плід, пло́ду. **Продукты потребления**—проду́кти споживання.

Продуктивность—продукти́вність, ности; плідність, ности; ви́твірність, ности. **Продуктивный**—продукти́вний, плідний, ви́твірний, вирібни́й.

Проезд—проїзд, ду; пере́їзд, ду. **Проездной**—проїзни́й.

Проездом—переїздом, по доро́зі.

Проезжать,-ся—проїжджа́ти, ся; проїздити́ся, ся; проїхати, ся; виїжджа́ти, виїзди́ти.

Проект—прое́кт, ту.

Проектировать—проектува́ти.

Проектный—прое́ктовий.

Проживание—прожиття́, ття́; перебуття́, ття́.

Проживательство — прожива́ння, ння; марнува́ння, ння.

Прожора—про́їсть, сти; ненаже́ра, ри.

Прожорливость—ненаже́рливість, вости; ненаї́сність, ности. **Прожорливый**—ненаже́рливий, ненаже́рний, ненаїсний.

Прозвание, прозвище—прі́звище, ща; прі́звисько, ка; (насмешливое)—при́кладка, ки.

Прозорливость — прозі́рливість, вости; прозі́рність, ности. **Прозорливый** — прозі́рливий, прозі́рний. **Прозорливо**—прозі́рливо, прозі́рно.

Прозрачность—прозо́рість, рости. **Прозрачный** — прозо́рий, прозі́рчастий. просві́тчастий (Вона́ мов тінь прозо́рчаста літа́є).

Прозябание (зерна)—ро́щення, ння; (о жизни)—че́вріння, ння; скні́ння, ння; ни́діння, ння; животі́ння, ння (Не життя́, а ни́діння).

Прозябаемое—росли́на, ни; рости́на, ни.

Прозябаемость—росли́нність, ности.

Произведение—твір, тво́ру; у́твір, вору; ді́ло, ла; пра́ця, ці; добу́ток, тку; здобу́ток, тку; ви́ріб, робу. **Произведение искусства**—мисте́цький твір, у́твір, ру; тво́ри мисте́цтва. **Произведенный**—утво́рений, ви́творений, збро́блений, спра́влений (Па́м'ятник руї́ни, спра́вленої на Украї́ні з поча́тком XVII столі́ття).

Производительность — продукці́йність, ности; тво́рчість, чости. **Производительный** — вирібни́й, продукці́йний, тво́рчий. **Производительность труда**—продукці́йність пра́ці. **Производительность завода**—продукці́йність, вида́тність заво́ду. **Повышать производительность** — підви́щувати продукці́йність.

Производить, произвести—I) твори́ти, створи́ти, утвори́ти, роби́ти, зроби́ти, чини́ти, счини́ти, учиня́ти, учини́ти, справля́ти, спра́вити, виробля́ти, ви-

ро́бити. **Произвесть безпорядок, замешательство, раздор**—счини́ти розгардія́ш, за́колот, бу́чу, набаламу́тити. **Производить торговлю**—вести́ торг, торгува́ти. **Производить дело (в суде), следствие**—вести́ ді́ло, спра́ву, чини́ти слі́дство; II) роди́ти, породи́ти, сплоди́ти, наплоди́ти, виво́дити, ви́вести що від чо́го, ко́го. **Производить потомство**—роди́ти, породи́ти. **Производить новые сорта растений**—виво́дити нові́ гату́нки росли́н.

Производный—похі́дний, ви́творений.

Производство—виробни́цтво, цтва; з'ору́дування, ння; робо́та, ти; ви́ріб, робу. **Производственный**—виробни́чий.

Произвол—сваво́ля, лі; самові́льство, ства; самово́ля, лі; самобра́ння, ння. **Произвольный**—самові́льний, сваві́льний, самобра́нний. **Произвольно**—самові́льно, самохі́тно, сваві́льно, самобра́нно. **Произвольная величина**—дові́льна величина́.

Произнесение—виголо́шування, ння; ви́голос, су.

Произносить, произнести — вимовля́ти, ви́мовити, виголо́шувати, ви́голосити, прока́зувати, проказа́ти. **Произносить невнятное**—муги́кати, момота́ти. **Произносить безсмысленные звуки**—белькота́ти. **Произносить приговор**—вирі́ка́ти. **Произносить стихи**—промовля́ти, виголо́шувати ві́рші.

Произношение—вимо́ва, ви; вимі́вка, ки; гові́рка, ки.

Происходить, произойти—I) відбува́тися, ві́дбутися, твори́тися, чини́тися, вчини́тися, роби́тися, зроби́тися, ді́ятися, поді́ятися, ста́ти, ся; повста́ти; (п л о х о е)—ко́їтися, ско́їтися; II) вихо́дити, ви́йти, похо́дити, винека́ти, ви́никнути, повстава́ти, повста́ти. **Происходит недоразумение**—виника́є, повстає́ непорозумі́ння. **Произошло недоразумение**—ста́лося непорозумі́ння. **Происходит невозможное**—тво́риться неможли́ве. **Происходит собрание**—відбува́ються збо́ри. **Произошло**—ста́лося тра́пилося, вчини́лося.

Происхождение—поча́ток, тку; почи́н, ну; похо́дження, ння; рі́д, ро́ду, породі́ння, ння. **Общее происхождение** — спі́льне похо́дження. **По происхождению**—з похо́дження, похо́дженням, з-роду (П о ч у в а́ л и є́ д н і с т ь с в о г о́ с п і́ л ь н о г о п о х о́ д ж е н н я).

Происшествие—ви́падок, дку; ока́зія, її; поді́я, ії; приго́да, ди. **Отдел происшествий**—ві́дділ поді́й.

Прок—путтяі́, ття́; ко́ристь, ристи; пожи́ток, тку. **Идти в прок**—вести́ся, пово́дитися, іти́ на до́бре, на ко́ристь, щасти́ти. **Что в этом проку**—яка́ з цьо́го ко́ристь.

Прокат—прока́т, ту.

Прокатка (ж е л е з а) — вальцюва́ння, ння; штабува́ння, ння. **Прокатный** (з а в о д)—вальцюва́льний, штабува́льний.

Прокладка—перекла́дка, ки; закла́дка, ки; заста́вка, ки. **Прокла́дка пути**—прокладання доро́ги, залізни́ці.

Прокладывать, прокласть—перекладáти, перекла́сти, проклада́ти, прокла́сти, прово́дити, провести́.

Проклятие—проклі́н, прокльо́ну; прокля́ття, ття; кляття́, ття́; клятьба́, би́. **Проклятый**—I) прокля́тий від ко́го; II) кля́тий, проклятý́щий.

Прокоптелый—прокопті́лий, проди́млений.

Прокоптеть—прокопті́ти, продими́ти, ся.

Прокормление—харчува́ння, ння; годі́вля, лі.

Пролетариат—пролетарія́т, ту; сіро́ма, ми; бідно́та, ти; бі́до́та, ти.

Пролетарий—пролета́рій, ія; біда́к, ка́; сірома́ха, хи. **Пролетарский**—пролета́рський.

Пролет—I) (м е ж д у с т а н ц и я м и)—перегі́н, го́ну; II) (м о с т а)—прогі́н, го́ну. **Пролетное строение**—прогі́нна будо́ва. **Пролет птиц** — пролі́тання пта́хів.

Пролив—прото́ка, ки.

Проливной (д о ж д ь)—ливни́й, тучни́й, заливни́й.

Пролог—проло́г, гу; за́спів, ву; всту́п, пу.

Пролом—пролі́м, ло́му; ви́лім, лому.

Промалчивать, промолчать—промо́вчувати, промо́вчати, перемо́вчувати, перемо́вчати, змо́вчувати, змо́вчати.

Промасливать, промаслить—прома́слювати, прома́слити. **Промасленный**—прома́слений.

Промах—мах, ху; о́бмах, ху; про́гріх, ху. **Он не промах**—він ма́ху не да́сть. **Промах сделать**—ма́ху да́ти.

Промаяться—пронуди́тися, наму́читися, притоми́тися.

Промедление—відволо́ка, ки; прога́йка, ки; заба́ра, ри; зага́йка, ки.

Промедливать, промедлить — бари́тися, пробари́тися, заба́витися, проба́витися, зага́ятися, зга́яти, прога́яти, ся.

Промежность—промі́жжя, жжя; межина́, ни́.

Промежуток—переме́жок, жку; пере́рва, ви; (м е ж д у з д а н и я м и)—сутки́, то́к; су́точки́, чок; (м е ж д у з а б о-

р а м и)—проворіття, ття; (в р е м е н и) —протяг, гу; продовж, жу. **В промежуток времени**—в протяг часу. **Промежуточный**—проміжний, проме́жний. **Промежуточная станция** — проміжна станція.

Промер—промір, ру; вимір, ру.

Промешкивать, промешкать — гаятися, прогаяти, ся; барйтися, забарйти, ся.

Промозглость—тухлість, лости; прйтхлість, лости. **Промозглый**—тухлий, прйтхлий.

Промозгнуть—протухнути, погнйти, потрухнути.

Промоина—водорйй, рйю; водомйй, мйю; ковдобина, ни; (в о л ь д у)—вйполоч, чи; пронйзина, ни; бистрінь, ни; (в п л о т и н е)—вйрва, ви; прірва, ви.

Промолвить—проказати, промовити, вймовитися.

Промплан—промплан, ну.

Промывание—промивання, ння; вимивання, ння. **Промывальщик**—промивальник, ка; промивач, ча.

Промысел—промисел, сла; ремесло, сла: роздобуток, тку. **Звериный промысел**—ловецтво, цтва; мислйвство, ства.

Промышленник—промисловець, вця.

Промышленность—промисловість, вости. **Промышленный**—промисловий. **Пром. обрабатывающая** — промисловість обробна. **Пром. добывающая**—промисловість здобувальна.

Промышлять — промишляти, добувати, роздобувати, добути, роздобути.

Пронзительность — пронйзуватість, тости; пронизливість, вости; гострість, рости. **Пронзительный**—пронйзливий, гострий.

Проникание — проникання, ння; проймання, ння.

Проникать, проникнуть,-ся—проходити, пройти. що; перейматися, перейнятися чим; прозирати, збагнути, що. **Вода проникает**—вода проходить. **Проникаться убеждением**—перейматися переконанням. **Проникать в будущее**—прозирати.

Проникновение—проймання, ння; проходження, ння. **Проникновенный**—пронйкливий, проймальний. **Проникновенно** — пронйкливо, проймально. **Проникнутый**—перейнятий чим.

Проницаемость — проїмливість, вости; проникальність, ности.

Проницательность—пронйкливість, вости; прозірливість, вости; пронизуватість, тости. **Проницательный**—пронйкливий, проїмливий.

Пронырa—пройда, ди; проноза, зи; нйшкавка, ки.

Пронырливость — проно́зливість, вости. **Пронырливый**—проно́зливий, проно́зуватий.

Пропаганда—пропаганда, ди.

Пропагандировать—пропагандувати, пропагувати.

Пропагандист—пропагандист, та; пропагатор, ра. **Пропагандистский**—пропагандецький, пропагаторський.

Пропадать, пропасть—пропадати, пропасти, загйнути, згйнути, погйнути. **Пропасть без вести**—запропаститися. **Пропавший**—пропалий, пропащий.

Пропажа—пропажа, жі; страта, ти; згуба, би (З н а й ш л а с ь м о я п р о п а ж а).

Пропахивать, пропахать — проорювати, проорати. **Пропашной** — просапний. **Пропашные растения, культуры**—просапні рослйни, культури.

Пропахивать, пропахнуть — пропахати, пропахнути, напахатися, набиратися духу.

Пропащий—пропащий.

Пропечатать—вйдрукувати, пропечатати, вйпечатати (Т а к у к н й ж ц і в й д р у к у в а н о).

Прописка—впис, су (в к н и г у); посвідчення, ння.

Пропись—взір, взору. **Писать прописью**—буквами писати.

Пропитание—прожиток, тку; вйживлення, ння. **Снискивать пропитание**—заробляти на хліб.

Проповедничество — проповідництво, цтва. **Проповеднический**—проповідницький, проповідничий.

Прополаскивать, прополоскать—прополіскувати, прополоскати.

Пропуск—пропуск, ску; перепустка, ки; прогалина, ни; (п р о ц е с с)—пропускання, ння.

Пропускать, пропустить—I) пропускати, пропустйти (Н а с п р о п у с т й л и в х а т у); II) пропускати, пропустйти, перепустйти, угавити що (П р о п у с т й в п о ї з д); III) випускати, вйпустити, поминати, поминути що (К о р е к т о р п о м и н у в д в а р я д к й); IV) проціджувати, процідйти через що. **Пропустить мимо ушей**—не дочути. **Пропускной** — пропускний. **Пропускная бумага** — пропускальний папір.

Проработка—розроблювання, ння; розроблення, ння; обробленяя, ння; опрацьовування, ння.

Прорекать—прорікати, пророкувати.

Прорезной—прорізаний, прорізний.

Прорезиненный—гумований.

Прореха—розпірка, ки; розпороте, дірка, ки.

Прорицание—прорікáння, ння; пророкувáння, ння; віщувáння, ння.
Прорицатель,-ница—віщýн, нá; віщовни́ця, ці; ворожби́т, та; ворóжка, ки.
Пророк—прорóк, ка. **Пророческий**—прорóчий.
Пророчество—прорóцтво, цтва.
Пророчествовать — пророкувáти, віщувáти.
Пророчить—прорóчити.
Прорубь—ополóнка, ки; ополóнка, ки; (для рыбной ловли)—ки́шеця, шця: вікнó, нá; вікни́на, ни.
Проруха—óбмах, ху; прóгріх, ха; пóмилка, ки; (мн.)—помилки́, лóк.
Прорыв—I) прóрив, ву; II) рів, рóву; канáва, ви.
Просак—I) канáтня, ні; фáбрика вірьóвок; II) клóпіт, ту; морóка, ки. **Попасть в просак**—вклепáтися.
Просачиваться, просочиться — просисáтися, проссáтися, просóчуватися, просочи́тися, слизи́ти (Погáно наби́ли ді́жку: росі́л слизи́ть ці́лу зи́му).
Просватание—заря́чини, ин.
Просвет (в зданиях)—просві́т, ту; (в жизни)—прóсвіток, тку (Немá прóсвітку ці́ле життя́).
Просвещение—освíта, ти; просвíта, ти.
Просвещенный—освíчений, просвíчений.
Просвоевольничать—просвавóлити.
Просека—просíка, ки; прóсіч, чи; прорýб, бу.
Просекатель (для бумаг)— просікáч, чá.
Просекать, просечь—прорýбувати, прорубáти, просікáти, просíкти.
Просечный—прорýбаний.
Просить,-ся—проси́ти, ся; прохáти, ся; (сильнее)—благáти; (надоедливо)—канючити, цигáнити; (милостыню)—старцювáти, руку простягáти, жебрувáти, жéбрати. **Просить позволения**—питáтися, прохáти дóзволу.
Прославление—вислáвлення, ння; вели́чення, ння. **Прославленный**—високослáвний (герой).
Прославлять, прославить,-ся—прославля́ти, прослáвити, виславля́ти, вслáвити, розслáвити.
Проследить—ви́слідити, прослíди́ти, дослíди́ти, припантрувáти когó де.
Проследовать—перейти́, пройти́, проїхати (Чéрез нáше селó багáто вíйська пройшлó).
Прослезиться—заплáкати, розплáкатися, сльозý попусти́ти.
Прослуживать, прослужить — служи́ти, прослужи́ти.
Прослушивать, прослушать—вислýхувати, ви́слухати, прослýхувати, прослýхати.
Прослывать, прослыть — вславля́тися, вслáвитися. **Прослыл богатым**—вслáвився багачéм.
Прослышать—прочýти, начýти, перечýти (Прочýв чéрез лю́ди, що ви дíвчину наймáєте).
Просматривать, просмотреть—I) переглядáти, переглядíти, продивля́тися, продиви́тися; II) недоглядáти, недогля́діти, недодиви́тися, прогáвити що (Продиви́вся всі рукóписи, а помилóк недогля́дів).
Просмотр—перéгляд, ду; прóгляд, ду.
Просрочивать, просрочить—пропускáти, пропусти́ти строк, простровчити. **Просроченный**—простóрчений.
Просрочка—відволóка, ки; спíзнення, ння; прострóчення, ння.
Простительность—вибáчність, ности. **Простительный**—вибáчний.
Проститутка—повíя, її.
Простоватый—простáцький, недóумкуватий.
Простой—I) прóстий; (обыкновенный) — звичáйний; (единственный)—поєди́нчий. II) **Простой вагонов** —перестíй вагóнів; III) (в работе)— простоя́ле, ого.
Простодушие — простодýшність, ности. **Простодушный**—простодýшний, простощи́рий. **Простодушно** — простодýшно.
Простокваша—ки́сле молокó.
Простор—прóстір, тóру; привíлля, лля. **Просторный**—простóрий.
Простота—простотá, ти́; щи́рість, рости.
Простофиля—гáва ви; бевзь, зі; дýрень, рня.
Пространность—ширóкість, кости; обши́рність, ности; розлéглість, лости. **Пространный** — простóрий, ширóкий, розлóгий, розлéглий, обши́рний.
Пространство—прóстір, тóру; прóсторінь, рони; óбшир, ру; простóрище, ща; розлíг, лóгу; бéзмір, ру; безмíр'я, р'я. **Беспредельное пространство**—безмéжний прóстір (Над розлóгом си́нім мóря вíтер хви́лями бурхáє).
Простуда—простýда, ди; остýда, ди; застýда, ди; пíдвій, бóю.
Проступок—провúна, ни; перéступ, пу; вчи́нок, нку (За що, мýжу, менé б'єш, за якíї вчи́нки?)
Простывать, простыть—прочахáти, прочáхнути, холóнути, прохолóнути.
Простыня—прости́рало, ла; прóсти́ня, ні.
Просчет—прóгріх, ху; óбмах, ху (Мав óбмаху три червíнці).

Просьба—прохáння, ння; прóзьба, би.
Просякать, просякнуть—пересякáти, просисáтися, прохóдити (о в о д е).
Проталина (н а з е м л е)—талови́на, ни; тáл, лу. **Ехать по проталинам** — їхати тáлом, талувáти; (н а в о д е)—прогальóвина, ни; прогáлина, ни; відпар, ру.
Проталкивать,-ся—пропи́хувати, проти́снути, ся; пропхáти, ся; пропхну́ти, ся; проти́скувати, ся (Т і с н о т а к, щ о н а с и́ л у п р о п х á в с я).
Протапливать, протопить—топи́ти, протопи́ти, ви́топити (Т р é б а п р о т о п и́ т и в п е ч і, а т о х ó л о д н о в х á т і).
Протекция—протéкція, ії.
Протекционизм—протекціонізм, зму.
Протест—протéст, ту.
Протестование—протестувáння, ння.
Протестовать—протестувáти що, прóти чóго, заперéчувати чóму.
Против—прóти, навпрóти, насу́проти.
Противень—бля́ха, хи; лист, тá.
Противиться — опирáтися, опинáтися, спротивля́тися, óпір ставáти, сперечáтися, іти́ прóти кóго, чóго, змагáтися з ким, чим.
Противление—óпір, óпору; проти́вність, ности; проти́влення, ння.
Противный—I) проти́вний, супроти́вний (В і т е р с у п р о т и́ в н у х в и́ л ю з д і й м á є); II) гидки́й, оги́дний, бридки́й, мерзéний, осору́жний. **В противном случае**—колú ні, у проти́внім рáзі.
Противно—супроти́вно, ги́дко, оги́дно.
Противодейственный—відпóрний, протичи́нний, опорочи́нний.
Противодействие — проти́вність, ности; перешкóдження, ння; протичи́нність, ности; відпóрність, ности; óпір, óпору.
Противодействовать—óпір чинити, ставáти на перешкóді, на завáді, робúти перешкóду, перешкоджáти. **Противодействующий**—супроти́вний. **Противодействующая сила**—супроти́вна си́ла.
Противозаконный—протизакóнний, непрáвний. **Противозаконно** — протизакóнно, непрáвно.
Противолежащий—супротилéжний.
Противопожарный — протипожéжний. **Противопожарные меры**—протипожéжні зáходи.
Противополагать, противоположить — протистáвити, стáвити, постáвити навпрóти.
Противоположение, противоположность—протилéжність, ности; противостáйність, ности; протистáвлення, ння; проти́вність, ности. **Противоположный** —протилéжний, проти́вний, супроти́вний, супротилéжний (І н т е р é с и м á с и с т á л и с у п р о т и л é ж н и м и і н т е р é с а м п а н і в).
Противоречивость — суперéчливість, вости; суперéчність, ности. **Противоречивый**—суперéчливий.
Противоречие—суперéчність, ности; су́періч, речи; перекір, кóру (Т р á п и л а с я с у́ п е р і ч ф á к т і в).
Противоречить—перéчити, суперéчити, заперéчити комý що.
Противоестественный — протиприрóдній, ненатурáльний.
Проток—протік, тóку; перетік, тóку; стру́мінь, меня.
Протокол—протокóл, ла. **Протокольный** —протокóловий, протокóльний.
Протоколировать—протоколювáти.
Проторить (д о р о г у)—проклáсти, уторувáти, протоптáти (стежку). **Проторенный путь**—би́тий шлях, уторóвана путь.
Прототип—первóобраз, зу; первовзір, взóру; прототи́п, пу.
Проточный—бігýчий, текýчий (Б і г у́ ч а в о д á).
Протяжение—прóтяг, гу. **В протяжение суток**—прóтягом, на прóтязі доби́.
Протяжка—відволóка, ки; проволóка, ки.
Протяжность—протя́глість, лости; витя́жність, ности. **Протяжный**—протя́глий, протя́жний. **Протяжно**—з прóтягом, з проволóком.
Профан—нетя́ма, ми; нетямáха, хи; невíглас, а.
Профессиональный—фахови́й, професíйний.
Профессия—фах, ху; профéсія, ії.
Профиль—прóфіль, ля. **Профильный**—профільóвий, прóфільний.
Профинтерн—профінтéрн, ну.
Профсовет—профрáда, ди́.
Прохаживаться — похожáти, прохожáтися.
Прохлада—прохолóда, ди; холодóк, дка. **Прохладительный** — охолóджуючий. **Прохладный**—прохолóдний, холодувáтий. **Прохладно**—прохолóдно, холодувáто. **Прохладительные напитки**—охолóдні напóї.
Прохлаждать, прохладить,-ся—прохолóджувати, ся; прохолоди́ти, ся; вихолóджувати, ся; вихолодити, ся; охолóджувати, ся; охолоди́ти, ся.
Прохлаждение—охолóда, ди.
Проход—прохід, хóду; перехід, хóду; (у з е н ь к и й м е ж д у з д а н и я м и) —сутки́, тóк; суточки́, чóк. **Проходной**

—прохідни́й, скрізни́й. **Проходной двор**—прохідни́й двір.

Проходить, пройти—прохо́дити, перехо́дити, пройти́, перейти́ (П е р е й ш о́ в м і с т); мина́ти, промина́ти (М и н а́ ю т ь д н і, м и н а́ ю т ь н о́ ч і). **Проходить службу**—одбува́ти слу́жбу. **Это ему так не пройдет**—це йому́ так не мине́ться.

Прохождение—I) перехі́д, хо́ду; II) ви́клад, ду; III) відбува́ння, ння. **Прохождение через горы**—перехі́д че́рез го́ри. **Прохождение наук**—ви́клад нау́к. **Прохождение курса**—відбува́ння ку́рсу.

Прохожий—перехожий, подоро́жній, я, є.

Прохозяйничать—прохазяїнува́ти, прогосподарюва́ти.

Процент—відсо́ток, тка; проце́нт, ту. **Процентный**—відсотко́вий, проце́нтовий.

Процесс (с у д о в о й)—проце́с, су; спра́ва, ви; по́зва, ви; по́зов, ву; (д е й с т в и е)—проце́с, су; ді́я, ді́ї.

Процессія—проце́сія, ії; про́від, воду.

Прочет (в с ч е т а х)—поми́лка, ки; (к н и г и)—прочита́ння, ння.

Прочий—и́нший, оста́нній, ре́шта, ти. **Между прочим**—між и́ншим. **И прочее**—і таке́ и́нше. **Прочие ушли**—оста́нні пішли́ (ви́йшли).

Прочистка—прочи́щення, ння; прочища́ння, ння.

Прочитывать, прочитать—прочи́тувати, прочита́ти, начи́тувати, начита́ти.

Прочность—мі́цність, ности; трива́лість, лости. **Прочный**—міцни́й, цупки́й, трива́лий. **Прочно**—мі́цно, цу́пко, трива́ло.

Прочь—пріч, геть; (н а м н о г и х)—ге́тьте. **Прочь от меня**—геть від ме́не. **Поди прочь**—іди́ геть. **Не прочь**—не від то́го. **Я не прочь от этого**—я не від то́го, я ні́чо́го про́ти цього не ма́ю.

Прошедший—мину́лий. **Прошедшее** (с у щ е с т в.)—мину́вшина, ни.

Прошение—проха́ння, ння; про́зьба, би. **Подать прошение**—пода́ти проха́ння. **Прошенный**—про́ханий (Н а п р о́ х а н о г о г о́ с т я б а г а́ т о т р е́ б а).

Прошлогодній—торі́шній, я, є.

Прошлый—мину́лий. **Прошлое**—мину́ле, мину́лість, лости. **В прошлом году**—в мину́лому ро́ці, мину́лого ро́ку.

Прощальный—проща́льний, відхо́жий, відхідни́й. **Прощальное угощение**—відхідне́, відхо́жа ча́рка.

Прощание—проща́ння, ння; розпроща́ння, ння; про́води, ів.

Прощать, простить—проща́ти, прости́ти, вибача́ти, ви́бачити, пробача́ти, проба́чити, дарува́ти кому́ що. **Прощаться, проститься**—проща́тися, попроща́тися.

Прощай, прости, прощайте—прощава́й, бува́й здоро́в, будь здоро́в, прощава́йте, бува́йте здоро́ві. **Простите**—ви́бачте, вибача́йте, дару́йте, проба́чте.

Проще—простіше. **Проще всего**—найпростіше.

Прощение—про́ще́ння, ння; дарува́ння, ння; проба́чення, ння. **Попросить прощения**—перепроси́ти кого́.

Проэкзаменовать—ви́спитати, поіспитува́ти, проекзаменува́ти.

Проявление—ви́яв, ву; про́яв, ву; проя́ва, ви; ви́явлення, ння.

Проявлять, проявить,-ся—виявля́ти, ся; ви́явити, ся; появля́ти, появи́ти, прояви́ти, ся; визнача́тися, ви́значитися.

Пружина—(с)пружи́на, ни. **Пружинный**—пружи́новий.

Прыткий—прудки́й, швидки́й, шпарки́й. **Прытко**—пру́дко, шви́дко, шпа́рко.

Прыткость—пру́дкість, кости; шпа́ркість, кости.

Прытче—шви́дче, пру́дче, прудкіш.

Прыть—пру́дкість, кости; мото́рність, ности; шви́дкість, кости; жва́вість, вости. **Пустить коня во всю прыть**—пусти́ти коня́ на зва́води, що є ду́ху. **Бежать во всю прыть**—бігти що є ду́ху.

Прямизна—про́стість, стости.

Прямой—про́стий. **Прямой провод**—безпосере́дній, прями́й про́від. **Прямо**—про́сто, пря́мо.

Прямодушие—щи́рість, рости; відкри́тість, тости; прямоду́шність, ности.

Прямой—про́стий, прями́й.

Прямота—про́стість, тости.

Псевдоним—псевдо́нім, ма(му).

Психология—психо́логія, ії. **Психолог**—психо́лог, га. **Психологический**—психологі́чний. **Психический**—психі́чний.

Птицеводство—птахівни́цтво, цтва.

Птицелов—пта́шник, ка.

Птицеловство—пта́шництво, цтва.

Публика—пу́бліка, ки.

Публикация—оголо́шення, ння; оповіщення, ння; публіка́ція, ії.

Публиковать—оголо́шувати, оповіща́ти, публікува́ти.

Публичность—прилю́дність, ности; привселю́дність, ности; публі́чність, ности. **Публичный**—публі́чний, прилю́дний, принаро́дній, привселю́дний. **Публично**—публі́чно, привселю́дно, прилю́дно. **Публичная продажа**—прилю́дний про́даж.

Пугать,-ся—ляка́ти, ся; страши́ти, ся. **Пуганный**—ля́каний.

Пугливость—лякли́вість, вости; жахли́вість, вости; полохли́вість, вости.

Пугливый—ляклйвий, жахлйвий, полохлйвий. **Пугливо**—ляклйво, жахлйво, полохлйво.

Пуговица—ґудзь, зя; ґудзик, ка. **Пуговичный**—ґудзиковий.

Пульверизатор—прйскавка, ки; пульверизатор, ра.

Пульверизировать—прйскати, порскати, пульверизувати.

Пульс—пульс, са; живець, вця. **Пульсовый**—пульсовий, живчиковий.

Пункт—I) пункт, ту; розділ, лу; II) місце, ця; становище, ща; осередок, дка. **Питательный пункт**—харчовий пункт.

Пунктир—пунктир, ру.

Пунктирование, пунктировка—пунктування, ння; точкування, ння.

Пунктировать—пунктувати, точкувати.

Пурпур—пурпур, ра; багрець, ця; багрінь, ни. **Пурпуровый**—пурпуровий, багровий, багрецевий.

Пускай, пусть—нехай, хай, най, бодай, нехай лиш (Нехай мене одвідає, коли йому жалко. Хай прийде, коли хоче. Бодай згинув, щоб і не бачив його). **Пусть-ка сделает**—нехай лиш зробить.

Пускать, пустить—пускати, пустйти. **Пускать пену**—пінити. **Пускать пыль в глаза**—ману пускати, туману напускати. **Пускать по миру с сумою**—в старці пустйти. **Пускаться на произвол судьбы**—пустйтися берега. **Пустить молву**—пустйти поговір. **Пуститься на авось**—піти навмання.

Пустой—I) порожній, пустий. **Пусто**—порожньо, пусто. **Пусто в кармане**—вітер в кишені. **С пустыми руками**—з порожніми руками, порожняком. **Пустой дом**—пустка, ки. **Пустое место**—пустир, ря; пустка, ки; II) даремний, марний, порожній, пустий, недодільний (Даремна надія. Марна праця). **Пустая трата времени**—марнування часу.

Пустомеля—лепетя, ті; пустограк, ка.

Пустословие—марномовство, ства.

Пустословить—марнословити.

Пустота—порожнява, ви; порожнеча, чі.

Пустячный—аби-який, незначний.

Путаница—плутанина, ни; путанина, ни.

Путеводитель — провідник, ка; поводар, ря.

Путеводство—провідництво, цтва. **Путеводный**—провідний. **Путеводная звезда**—провідна зірка.

Путевой—дорожній, я, є; подорожній, я, є. **Путевые издержки**—дорожні витрати. **Путевая**—подорожня.

Путешественник,-ница—мандрівник, ка; мандрівниця, ці; подорожній, нього; подорожня, ньої; подорожник, ка; подорожниця, ці.

Путешествие—подоріж, жи; подорож, жи; мандрівка, ки; мандрування, ння; (на поклонение)—проща, щі.

Путешествовать—подорожувати, подоріж відбувати, мандрувати, подоріж справляти, іти на прощу.

Путь—I) путь, ти; дорога, ги; шлях, ху. **На обратном пути**—вертаючись, повертом. **По пути**—по дорозі. **Сухим путем**—суходолом. **Ступить на скользкий путь**—на слизьке, на слизьку попасти. **Сбиться с пути**—збйтися з дороги, путтям. **Будет ли какой путь в этом**—чи вийде з цього що путнє; II) спосіб, собу. **Таким путем мы сделаем**—таким способом ми зробимо (дійдемо).

Пучина—вир, ру; безодня, ні; нурта, ти. (Коло виру, виру та широкого, коло Дунаєчка та глибокого. Найглибші нурти умів перепливати).

Пушка—гармата, ти; пушка, ки; (старинная)—гаківниця, ці. **Пушечный**—гарматний.

Пуща—пуща, щі; нетря, рі; гущина, ни; гущавина, ни.

Пуще—гірше, гірш, більше, більш, тяжче (А він ще гірше почав кричати). **Пуще всего**—гірше всього, більш усього, над усе.

Пчела—бджола, ли. **Пчелиный**—бджоляний, бджолиний.

Пчеловод—пасішник, ка; бджоляр, ра.

Пчеловодство—бджолярство, ства; пасішництво, цтва; пасішникування, ння; бджільництво, цтва. **Заниматься пчеловодством**—пасішникувати.

Пылить—порошйти, курити, куряву збивати (Поливали доріженьку, так куриться курно).

Пылкость—пал, лу; палкість, кости. **Пылкий**—полум'янистий, палкий, гарячий, вогнюватий. **Пылко**—палко, з запалом.

Пыль—пил, лу; порох, ху; порохня, ні; (на дороге)—курява, ви; (у пчел)—обніж, жи; перга, ги. **Цветочная пыль**—квітковий пил.

Пыльный—порохнявий, курний. **Пыльно**—курно, порошно.

Пытка—муки, мук; мордування, ння; катування, ння; тортури, ур. **Подвергать пытке**—взяти на муки, на тортури.

Пытливость—допитливість, вости; цікавість, вости. **Пытливый**—допитливий, цікавий.

Пышать, пыхнуть—пала́ти, паші́ти, жахті́ти, палахкоті́ти, спалахну́ти, спалені́ти (від со́рому, гні́ву).

Пышность—пи́шність, ности; бу́чність, ности. **Пышный**—пи́шний, бу́чний. **Пышно**—пи́шно, бу́чно (Бучне́ весі́лля спра́вили).

Пьяница—п'яни́ця, ці; пія́к, ка́; пія́ка, ки; п'яню́га, ги.

Пьянство—п'я́нство, ства; п'яни́цтво, цтва; пія́цтво, цтва; пія́тика, ки.

Пьянствовать—пія́чити, п'я́нствувати.

Пялить, распялить—розтя́гувати, розтягти́, напина́ти, нап'ясти́, розпина́ти, розп'ясти́. **Пялить, выпялить глаза**—витрища́ти, ви́трищити, ви́лупити очі, баньки́.

Пялы—розтопі́рка, ки.

Пята, пятка—п'ята́, ти́; п'я́тка, ки; (у двере́й)—бігу́н, на́. **Ходить по пятам**—слідкува́ти, слідко́м ходи́ти за ким.

Пятерня—п'ятірня́, ні.

Пятиглавый—п'ятиверхий, п'ятиба́нний.

Пятиконечный—п'ятикінце́вий, на п'ять кінців, п'ятишпича́стий. **Пятиконечная звезда**—п'ятику́тня зірка.

Пятикратный—п'ятиразо́вий.

Пятиугольный—п'ятику́тній. **Пятиугольник**—п'ятику́тник, ка.

Пятиэтажный—п'ятиповерхо́вий.

Пятнать, запятнать,-ся—пля́ми́ти, ся; запля́мити, ся; попля́мити, ся; чорни́ти, сплямува́ти (Попля́млять ва́шу пова́гу че́сну).

Пятнистый — пля́ми́стий, плямо́ваний, плямови́тий, цятко́ваний, ряби́й. **Пятнистый тиф**—пля́ми́стий тиф.

Пятно—пля́ма, ми; ця́та, ти; ця́тка, ки. **В пятнах**—плямови́тий, пля́ми́стий. **Вывести пятна**—повибавля́ти пля́ми.

Р

Работа—робо́та, ти; (у м.)—робі́тка, тки; праця, ці; труд, да; ді́ло, ла. **Египетская работа**—кана́льська робо́та. **Каторжная работа**—ка́торжна, сибі́рна робо́та.

Работать—роби́ти, блю; працюва́ти. **Работливый**—роботя́щий, робу́чий, трудя́щий, працьови́тий.

Работник—робітни́к, ка́. **Профработник**—профробітни́к, ка́. **Рабочий**—робітни́к, ка́; (прил.)—робітни́чий. **Рабочий вопрос**—робітни́ча спра́ва. **Рабочее движение**—робітни́чий рух. **Рабочая молодежь**—робітни́ча мо́лодь. **Рабочий день**—робо́чий день. **Рабочая сила**—робо́ча си́ла. **Рабочий журнал**—робітни́чий журна́л. **Рабочий костюм**—робітне́ вбрання́. **Работящий**—працьови́тий, роботя́щий, робу́чий (Роботя́щим рука́м перело́ги ора́ть). **Работничий**—робітни́чий, робітни́цький. **Работодатель**—роботода́вець, вця. **Работоспособный**—працезда́тний.

Рабство—нево́ля, лі; ярмо́, ма́; корми́га, ги; ра́бство, ства.

Равенство—рі́вність, ности.

Равнина—рівни́на, ни.

Равно—одна́ково, однакові́сінько, так са́ме. **Любить равно всех детей**—усіх діте́й одна́ково люби́ти.

Равновесие—рівнова́га, ги; рівнова́жність, ности.

Равноденствие—рівноде́ння, ння; рівноде́нність, ности.

Равнодействующий—рівноді́ючий, рівночи́нний.

Равнодушие—байду́жність, ности.

Равномерность — рівномі́рність, ности; рі́вність, ности. **Равномерный**—рівномі́рний, рі́вний, одна́ковий.

Равноотстоящий — рівнода́льній, я, є; рівновідда́лений.

Равноправный—рівнопра́вний.

Равноугольный—рівноку́тній.

Равноценный—рівнова́ртний, рівноці́нний.

Равный—І) рі́вний, гла́дкий; ІІ) одна́ковий (Рі́вний шлях сте́леться йому́. На одні́й руці пу́чки, та не одна́кові).

Равнять—рівня́ти.

Радеть—І) дба́ти за, про що, ко́го (Дба́ти за своє́ здоро́в'я); ІІ) пильнува́ти чо́го, над чим (Пильну́й хазя́йського добра́); ІІІ) побива́тися чим, об чім (Не ду́же ти побива́єшся о моїй худо́бі).

Ради—для, за-для́, про. **Ради того**—задля то́го. **Ради чего**—про що.

Радивость—дбайли́вість, вости; дба́йність, ности; пи́льність, ности. **Радивый**—дба́лий, дбайли́вий.

Радикализм—радикалі́зм, му.

Радио—ра́діо. **По радио**—по ра́діо. **Радиовещательная станция**—радіоросила́ч, ча́. **Радио-передача**—ра́діо-переда́ча. **Радио - приемник**—ра́діо - прийма́ч, ча́.

Радушие—приві́тність, ности; щи́рість, рости. **Радушный**—приві́тний, щи́рий (Приві́тно шанува́ли госте́й).

Раждать, родить,-ся—І) роди́ти, ся, джу,

диш; породи́ти, спороди́ти, уроди́тися, народи́ти, ся; привести́ (дити́ну).

Раз (р а з о к, р а з о ч е к)—раз, зу; ра́зо́к, зка́; разо́чок, чка. **В первый раз**—впе́рше. **Как-раз**—як раз, са́ме враз, акура́т. **Разом**—ра́зо́м, враз, одра́зу, зара́зо́м. **Сколько раз**—скі́льки разі́в. **Сразу**—зра́зу, одра́зу.

Раз (н а р е ч и е)—раз. **Один раз**—о́дно́го ра́зу, яко́сь; (ч а щ е)—раз я́кось, коли́сь (О д н о́ г о р а́ з у й ш о́ в я л і́ с о м).

Разбег—ро́збіг, гу; розгі́н, го́ну. **С разбегу**—з розго́ну.

Разбивать, разбить—I) розбива́ти, розби́ти, розса́жувати, розсади́ти. **Разбить в щепки**—потрощи́ти на мо́тлох, на че́ре́п'я поби́ти. **Разбить до крови**—розкрива́вити, роз'ю́шити; II) розташо́вуватися, розташува́тися. **Разбить лагерь**—та́бором ста́ти. **Разбить палатку**—нап'ясти́ наме́т, розташува́тися.

Разбирательство—розпра́ва, ви; розбі́р, бо́ру; ро́згляд, ду.

Разбирать, разобрать,-ся—I) розбира́ти, розва́лювати, розвали́ти (Р о з і б р а́ л и с т і н у́); II) розклада́ти, розкла́сти; (м н о г о)—порозклада́ти; III) розбира́ти, розі́бра́ти, розумі́ти, зрозумі́ти, втя́мити, млю, миш; розчо́впати.

Разбодриться—розбадьори́тися.

Разбойник,-ца—розбі́йник, ка; розбі́йниця, ці; розбиша́ка, ки; харци́зник, ка; харци́з, за; опри́шок, шка; (с о б и р.)—розбі́й, бо́ю.

Разбойничество — розбиша́цтво, цтва; харци́зство, ства; харциза́цтво, цтва.

Разболеться—living—match text

Разбор—розбі́р, бо́ру; ви́бір, бору; розбира́ння, ння; перебира́ння, ння. **Без разбора**—не розбира́ючи. **К шапочному разбору**—на шапкобра́ння.

Разборка — розбира́ння, ння; розбі́р, бо́ру.

Разборчивость—I) розбі́рність, ности; II) розсу́дливість, вости; огля́дність, ности; III) перебі́р, бо́ру; вередли́вість, вости. **Разборчивый**—I) (п о ч е р к)—розбі́рний, вира́зний; II) (р а с с у д и т е л ь н ы й)—розсу́дливий, розва́жний; III) перебі́рливий; примхли́вий, вередли́вий.

Разборчиво—розбі́рно, вира́зно (Р о з б і́ р н о п и́ ш е).

Разбрасывать, разбросать — розкида́ти, розки́дати; (м н о г о)—порозкида́ти. **Разбросанный**—розки́даний

Разброд (в в ы р а ж е н и и «в р а з б р о д»)—вро́зтіч, рі́зно.

Разброс—ро́зкид, ду; ро́зсипка, ки.

Разбухать, разбухнуть—буча́віти, ві́ю, ві́еш; набуха́ти, набу́хнути, розбуха́ти, розбу́хнути; набряка́ти, набря́кнути, бубня́віти (М о́ к р і с о р о ч к и н а б р я́ к л и. Н о́ т и н а б р я́ к л и, щ о й ч о́ б о т и н е н а л і з а́ ю т ь. Г о р о́ х н а б у б н я́ в і в. Д о́ ш к а н а б у́ х л а. О б р у ч і р о з б у́ х л и в к о́ п а н ц і).

Разваливать, развалить,-ся—I) розва́лювати, ся; розвали́ти, ся; руйнува́ти, ся; розруйнува́ти, ся (Г а й д а м а́ к и с т і́ н и р о з в а л и́ л и); II) розкида́тися, розки́нутися; (м н о г о)—порозкида́тися (Р о з к и́ н у в с я, р о з в а́ л и в с я, н а́ ч е п а́ н я к и́ й).

Развалина (ч а щ е м н. **развалины**) — руї́на, ни; ва́лява, ви; розва́лина, ни; зава́лина, ни.

Разве—I) хіба́, невже́, чи, або́, чи-ж, або́-ж, чи-то́ж. **Разве что?**—хіба́ що́, або́ що́? II) (у с т у п и т.)—коли́, як що́, хіба́. **Разве только**—хіба́ що.

Развеваться—ма́яти (Н а д у р я д о́ в и м и б у д и́ н к а м и м а́ я л и п р а п о р і́).

Разведение—I) розба́ва, ви; розпу́щення, ння; II) ро́зплід, лоду; ро́звід, воду; III) (м о с т а)—розсува́ння (мо́сту) (Р о з б а́ в а м о л о к а́ в о д о́ ю. Р о з п у́ щ е н н я ц у́ к р у у в о д і́. Ц ь о г о́ р о́ к у д о́ б р и й р о́ з п л і д о в е́ ц ь).

Разведка—ро́звід, воду; ро́звідка, ки; (ч а щ е м н.)—ро́звідки, док; ви́відка, дки; про́відки, док; до́відки, док; розві́дини, ин. **Посылать на разведки**—посила́ти на ро́звідки.

Разведриваться, разведриться—розгоди́нюватися, розгоди́нитися, ви́яснюватися, ви́яснитися, ви́погодитися, джуся, дишся; на годи́ні ста́ти.

Разведывать, разведать — розві́дувати, ся; розві́дати, ся; дізна́тися, дові́дуватися, дові́датися; дошу́куватися, дошука́тися; (м н о г о)—порозві́дувати, ся; порозізнава́ти. **Разведанный** — ви́віданий, ді́знаний.

Разверстка—розпо́діл, лу; ро́зклад, ду.

Разверстывать, разверстать,-ся—розділя́ти, ся; розділи́ти, ся; розклада́ти, ся; розкла́сти, ду́, де́ш; розподіля́ти, розподіли́ти (Р о з п о д і л и́ л и к р а м п о м і́ ж н а с е́ л е н н я м).

Развертывать, развернуть—I) розвива́ти, розви́ти, розвину́ти; II) розгорта́ти, розгорну́ти (Р о з г о р н у́ в к н и́ ж к у); III) розповива́ти, розпови́ти (дити́ну).

Развес—I) ва́ження, ння; розва́жування, ння; II) вага́, ги́. **Развесы** — ги́рьки, рьок; ва́жки, жок; тягарки́, ків.

Развесистый—розлóгий, розлóжистий, гіллястий, креслáтий.

Разветвление—розгалýження, ння; розгалýзок, зку.

Развешивать—I) (развесить)—розвáжувати, розвáжити; порозвáжувати; II) (развешать)—розвішувати, розвішати, розвісити, порозвішувати. **Развесить уши**—розпустúти вýха.

Развивать, развить,-ся—I) розгортáти, розгорнýти, розвертáти, розвернýти, розкрýчувати, розкрутúти (Розгорнýти сувій полотнá. Розкрутúти мотýзку); II) розвивáти, ся; розвúнути, ся; розвúти, ся; розростáти, ся; розрости́, ся; розпускáтися, розпустúтися (Розвивáйся, а ти, сухúй дýбе. Розів'éться калúнонька і садóк. Бузóк ужé розпускáється).

Развитие—рóзвиток, тку; розвиттú, ттú; рóзвій, вою; рóзріст, росту (Історúчний рóзвиток нáшої нарóдности. Сприяти рóзросту самосвідóмости нáшої).

Развлечение—розвáга, ги; розважáння, ння; рóзривка, ки; забáва, ви.

Разводить, развести—I) розвóдити, розвестú; (много)—порозвóдити (Розвелú сторóжу по місцях); II) розбороняти, розборонúти, порозбороняти (Чоловікú розборонúли жінóк); III) розвóдити, розвестú, розплóджувати, розплодúти (Садóк, гайóчок розведý. Розплодúв багáто кóней); IV) розбавляти, розбáвити (Розбáв водóю, то й не бýде солóдке).

Разводка—I) розвéдення, ння (пилы); II) (жидкости)—розбáвлення, ння.

Разворачивать, разворотить, разворочать—I) розкидáти, розкúдати, розривáти, розірвáти (Вода замéрзла й розірвáла діжку); II) розлýпувати, розлупúти, порозлýпувати.

Разворот—розворóт, ту.

Разврат—розпýтство, ства; розпýста, сти.

Развязка—I) розв'язування, ння; розв'язáння, ння; розв'язка, зки; II) розв'язок, зку; кінéць, нця (На розв'язування скрúні пішлá цíла годúна. Розв'язок цієї драми аж у трéтій дії).

Развращать, развратить,-ся—псувáти, ся; зіпсувáти, ся; непутúти, ставáти, стáти розпýсним; розстéрвіти, ся; зледащіти. **Развращенный**—розпýсний, зледащілий, зіпсóваний (Тягáючись по шинкáх зробúвся зледащілий. Погáний прúклад псує людúну).

Разгар—рóзпал, лу; розгáр, ру. **В разгаре**—в рóзпáлі, на рóзпалі.

Разгибать, разогнуть,-ся—розгинáти, розігнýти, ся; (о многих)—порозгинáти, ся; розхиляти, розхилúти; розтуляти, розтулúти (Розтулúв пáльці).

Разгласка—I) розголóс, су; поголóска, ски. **Пустить в разгласку**—розголосúти; II) незгóда, ди; розрáда, ди.

Разглашение—розголóс, су; розголóшення, ння.

Разглядывать, разглядеть—розглядáти, розглянути, роздивлятися, роздивúтися на що, на кóго.

Разговаривать—розмовляти, вéсти розмóву, балáкати.

Разговор—розмóва, ви; бéсіда, ди; балáкання, ння; балáчка, чки; балакня, ні; говірка, ки. **В разговор вступить**—на розмóву стáти. **Разговорный**—розмóвний.

Разговориться—розбалáкатися, розговорúтися; (многим сразу)—розгомонітися; (очень громко)—розгаласувáтися (Розбалáкалися та до світа й просиділи).

Разговорчивость—балакýчість, чости; балаклúвість, вости. **Разговорчивый**—говірќий, балакýчий, балаклúвий, гомонлúвий; (очень)—просторікуватий.

Разгон—розгíн, гóну.

Разгораться, разгореться—I) розгорятися, розгорітися, розпалятися, розпалúтися; II) розчервонітися, зачервоніти, розжéврітися, зашарúтися (Вид їй розчервонівся від ходú. Юнáк аж зашáрився від сóрому. Вýгілля розжéврілось у грýбі).

Разграбление—розграбувáння, ння.

Разграблять, разграбить—I) грабувáти, розграбóвувати, розграбувáти, розгрáбити; II) (граблями)—розгрібáти, розгребтú, розгромáджувати, розгромáдити.

Разграничение—розгранúчення, ння; відгранúчення, ння; розмежóвування, ння; розмежувáння, ння.

Разграничивать, разграничить,-ся—розмежóвувати, ся; розмежувáти, ся.

Разграфка—розлінóвка, ки; рашпíра, ри.

Разгром—розбóр, ру; розгрóм, му; зруйнувáння, ння; сплюндрувáння, ння; знищення, ння; спустóшення, ння.

Разгружать, разгрузить,-ся—вивантáжувати, ся; вивантажити, ся; розвантáжувати, ся; розвантáжити, ся.

Разгрузка—вивантáжування, ння; вивантаження, ння; розвантáжування, ння; розвантáження, ння.

Разгрузочный — вивантáжний, розвантáжний.

Раздавать, раздать—роздавáти, роздáти; (многим)—пороздавáти комý що.

Раздаваться, раздаться—I) розтягáтися, розтягтися, рознóситися, рознéстися; II) розступáтися, розступитися; III) розлягáтися, розлягтися, розлинáтися, розлинутися, лунáти (Трóхи тісні чóботи бýли та тепéр розносилися. Прóшу—розступіться трóхи, дáйте пройти. Найдýжчий гóмін розлинáвся з великої хáти. Чýєш ти— в гаю чудóва розляглáсь лунá, гýчно ллéться соловйóва пісня чарівнá). **Эхом раздаваться, раздаться**—лунáти, залунáти.

Раздаточный—роздáтний. **Раздаточный список**—роздáтний спи́сок, ску. **Раздаточная ведомость**—роздáтна відóмість, мости. **Раздатчик**—роздáвач, ча; роздавéць, вця.

Раздваиваться — роздвóюватися, двоїтися.

Раздвижной—розсувний.

Раздвоение—рóздвій, вою; роздвóєння, ння; (дороги, речки)—роздоріжжя, жжя; рóзтік, тóку.

Раздевать, раздеть,-ся—роздягáти, ся; роздягти, ся; роздівáти, ся; роздíти, ся; розбирáти, ся; розібрáти, ся. **Раздевать до-нага**—роздягáти гольцéм.

Раздел, разделение—пóділ, ділу; рóзділ, ділу.

Разделимость—подíльність, ности; роздíльність, ности. **Разделимый**—подíльний, роздíльний.

Разделитель,-ница—розділя́ч, чá; роздíльник, ка; розділя́чка, чки; роздíльниця, ці.

Раздельность—роздíльність, ности; відрýбність, ности. **Раздельный**—подíльний, роздíлений, поділений, окрéмий, осíбний, відрýбний, дíльчий. **Раздельная запись**—дíльчий акт. **Раздельно**—нáрізно, осíбно, відрýбно.

Разделывать, разделать—I) оброблятн, обробити, приоздóблювати, приоздóбити, розмальóвувати, розмалювáти; II) розправля́тися, розпрáвитися з ким (Палáц у серéдині так розмалювáли, аж лю́бо дивитися. Я з ним розпрáвлюсь — бýде менé пам'ятáти).

Разделять, разделить,-ся—розділя́ти, ся; розділи́ти, ся; поділя́ти, ся; поділи́ти, ся; переділя́тися, переділи́ти, ся; паювáти, розпаювáти. **Разделять мнение**—поділя́ти дýмку.

Раздобывать, раздобыть—роздобувáтися, роздобýтися на що, чогó, діставáти, дістáти чогó.

Раздолье—привíлля, лля; роздóлля, лля. **Раздольный**—привíльний, обши́рний.

Раздор—розрáда, ди; свáри, свар; чвáри, чвар; звáда, ди; (между приятелями)—рóзбрат, ту. **Раздорный**—сварли́вий, звадли́вий.

Раздорить, пораздорить — свари́тися, свáрку збивáти, посвари́ти, ся.

Раздражать, раздражить,-ся—дратувáти, ся; роздратувáти, ся; дражни́ти, ся; роздражни́ти, ся; дрочи́ти, ся; роздрочи́ти, ся; вражáти, врази́ти, роз'ятрювати, ся; роз'ятри́ти, ся (А митýрка не звою́єм, тільки роздратýєм. Одноманітна прирóда дрочи́ла йомý нéрви).

Раздражение—дратувáння, ння; роздратувáння, ння; роз'ятрення, ння; ятрення, ння (раны) (Нам трéба позбýтися вся́кого роздратувáння). **Раздражительный**—дражли́вий, дрочли́вий, гнівли́вий, оприскли́вий, дрокови́стий. **Раздражительно**—дражли́во, дрочли́во, гнівли́во.

Раздражнивать, раздражнять, раздразнить—дражни́ти, роздражни́ти, дрочи́ти, роздрочи́ти, роздратóвувати, роздратувáти; (многих)—пороздрáжнювати, пороздратóвувати, пороздрóчувати.

Раздумывать, раздумать—I) роздýмувати, роздýмати, розгáдувати, розгадáти, вагáтися (Чоловíк вагáється: йти, чи не йти); II) передýмувати, передýмати, перегáдувати, перегадáти, відрáдитись (що роби́ти) (Хотíв ітú, та передýмав, нехáй иншим рáзом).

Раздумье—вагáння, ння; рóздум, му; непéвність, ности.

Разжаловать—розжáлувати, відсýджувати, ски́нути когó з чóго.

Разжаловаться—розжалíтися, розжалкувáтися, розбíдкатися на що (Розбíдкалася на свóю дóлю).

Разжигать, разжечь,-ся—розпікáти, розпекти́, розпáлювати, розпали́ти, розжáрювати, розжáрити.

Раззнакомиться—рознайóмитися, розізнáтися.

Раззуваться — роззувáтися, розбувáтися, роззýтися, розбýтися.

Разлагаемость — розкладáльність, ности.

Разлагаемый—розкладáльний.

Разлагать, разложиться—I) розкладáтися; розклáсти, ся; розіклáсти, пороз-

кладáти (Хлóпці розіклáли огóнь); II) розбирáти, розібрáтися, розпадáтися, розпáстися (Все мéртве розпадáється на свої складові частини).

Разлад, разладье—розлáд, ду; розлáддя, ддя.

Разлеживаться, разлежаться—I) вилéжуватися, вúлежатися; II) living незнеду́жуватися, рознеду́жатися (Моя́ мúла до півдня вилéжується. Щось мій син рознеду́жався).

Раздениваться, разлениться — лінувáтися, розлінувáтися, розлінúтися, розледащúтися, розледащíти.

Разлив—I) розлúв, ву; II) пóвідь, ди; водопíлля, лля; піймá, мú. **Разливка**—розливáння, ння.

Различать, различить,-ся—I) розпізнавáти, ся; розпізнáти, відрізня́ти, відрізнúти, розрізня́ти, розрізнúти; II) різнúтися, відрізня́ти, ся (Собáку від вóвка чáсом тя́жко відрізнúти).

Различие—різнúця, ці; ріжнúця, ці. **Различный**—рíзний, рíжний, уся́кий, всіля́кий, ко; розмаїтий. **Различно**—різно, уся́ко, всіля́ко, розмаїто.

Разложение—I) рóзклад, ду; рóзпад, ду, II) гниття́, ття́ (Ведé держáву до рóзкладу, до руїни. Він спостеріг рóзпад людськóго тіла. Воня́ло трýпом і рóзпадом мúслі людськóї).

Размах—рóзмах, ху. **С размаху**—з рóзмаху, з розгóну.

Размежевание—межувáння, ння; межівка, ки; рíзка, ки; пóмір, ру (грýнту).

Размежовываться, размежеваться—межувáтися, розмежóвуватися, розмежувáтися.

Разменивать, разменять — розмíнювати, розміня́ти, вимíнювати, вúміняти; (много)—порозмíнювати, наміня́ти.

Разменный—розмíнний, замíнний.

Размер—I) розмíрювання, ння; межувáння, ння; розмежóвування, ння; рíзка, ки; II) рóзмір, ру; мíра, ри (Розмежувáння землí тяглóсь дóвго. Розпрáва прибрáла рóзміри дýже обшúрні). **По своим размерам**—своїми рóзмірами.

Размеривать, мерять, мерить—розміря́ти, виміря́ти, вúміряти.

Разметка—розмíтка, ки; розмíчення, ння.

Размечать, разметить—значúти, позначúти, назначúти, мíтити, розмíтити.

Размещение—розмíщення, ння.

Размножать, размножить,-ся—множúти, ся; помнóжити, намнóжити, ся; розвóдити, розвестú, наплодúти, ся; розплодúти, ся; розродúти, ся.

Размолвка—нелáгода, ди; незгóда, ди, розтúрка, ки.

Размотка—розмóтування, ння.

Размывать, размыть—розмивáти, розмúти (дорóгу).

Размышление—гадáння, ння; міркувáння, ння; рóздуми, ів; рóзгад, ду; рóзмисел, слу. **Это наводит на размышление**—це примýшує подýмати.

Размышлять, размыслить—розмишля́ти, розмúслити, міркувáти, розміркувáти, зміркувáти, роздýмувати, роздýмати, розумувáти, метикувáти, рóзумом розкúдати, звáжити.

Размягчать, размягчить — розм'ягчáти, розм'я́кшати, розм'я́кшити що.

Размягчение—розм'я́кшення, ння; розм'я́кшування, ння; роз'мя́гчення, ння.

Разнить,-ся—різнúти, ся; вирізня́ти, ся; обрізня́ти, ся.

Разница—різнúця, ці; ріжнúця, ці; одмíна, ни (Вонú вам без одмíни те сáме розкáжуть).

Разновес—важóк, жка; важкú, кíв.

Разновидность — одмíна, ни; одмíнок, нка; різностáть, ти. **Разновидный**—рíзний, різновúдий, різнофóрмний.

Разноголосица, разногласие—I) (в пении)—різноголóсиця, ці; незгíдність, ности; II) (мнений)—незгóда, ди; несхóжість, жости. **Разногласый**—I) різноголóсий, не в лад, не до ладý; II) рíзний, незгíдний. **Разногласно**—I) різноголóсо; II) рíзно, незгíдно.

Разноименный—різноймéнний.

Разномыслие—різнодýмство, ства; різномúсність, ности.

Разнообразие — різноманíтність, ности; розмаїтість, тости; відмíнність, ности. **Разнообразный** — різноманíтний, розмаїтий, відмíнний. **Разнообразно** — різноманíтно, розмаїто, відмíнно.

Разноречие—суперéчливість, вости; суперéчність, ности; незгóда, ди; незгíдність, ности. **Разноречивый**—суперéчливий, суперéчний, незгíдний. **Разноречиво**—суперéчливо, суперéчно, незгíдно.

Разнородность — різнорóдність, ности. **Разнородный** — різнорóдний, різнорíдний. **Р. електричество** — різноймéнна елéктрика.

Разносить, разнесть — рознóсити, рознестú; (много)—порознóсити. **Разнести по книгах**—позавóдити до книг. **Разнесенный**—рознéсений.

Разноска—I) рознóска, ски; рознóсіння, ння; II) вимóва, ви; догáна, ни.

Разносторонность—різносторóнність, но-

сти. **Разносторонний** — різносторо́нній, різнобічний. **Разносторонне** — різнобічно.

Разность—рі́зність, ности; різни́ця, ці; ріжни́ця, ці.

Разноцветность — різноба́рвність, ности; різнома́стість, стости. **Разноцветный**— різноба́рвний, різноко́лірний, різнофа́рбний, різнома́стий (Різнофа́рбними листа́ми ся́ють дере́ва).

Разный—рі́зний, всіля́кий. **Разные**—усякі, рі́зні. **В разные стороны**—рі́зно (Ой ви, ту́чі громові́ї, розійді́ться рі́зно). **Разные случаи**— усякі ви́падки.

Разоблачать, разоблачить,-ся—I) (снимать одежду)—роздяга́ти, ся; роздягти́, ся; здійма́ти, здійня́ти; II) (поступки)—розкрива́ти, розкри́ти, виявля́ти, ви́явити, викрива́ти, ви́крити (У Ки́їві ви́крили змо́ву).

Разобщать, разобщить,-ся—I) роз'єднувати, роз'єдна́ти, розлуча́ти, розлучи́ти, ся; відокре́млювати, відокре́мити.

Разобщение—роз'є́днання, ння; роз'єдна́ння, ння; розлу́чення, ння; розлуча́ння, ння; відокре́млення, ння; відокре́млювання, ння.

Разогорчать, разогорчить,-ся—засму́чувати, засмути́ти, ся; жалю́, туги́ завдава́ти, завда́ти кому́.

Разодевать, разодеть,-ся — одяга́ти, ся; одягти́, ся; убира́ти, ся; убра́ти, ся; чепури́ти, ся; ви́чепурити, ся; причепури́ти, ся. **Разодетый**—ви́чепурений, одягни́й, вбра́ний, прибра́ний.

Разозлить,-ся—розізли́ти, ся; розсе́рдити, ся; (сильно)—розлюту́вати, ся; роззло́стити, ся; осатані́ти.

Разом—разо́м, вра́з, ура́з, заразо́м.

Разорение, разор—I) розо́р, ру; руйнува́ння, ння; руї́на, ни; руйна́ція, ції; II) зни́щення, ння; плюндрува́ння, ння.

Разоружать, разоружить,-ся—роззбро́ювати, ся; роззбро́їти, ся.

Разоружение—роззбро́єння, ння.

Разорять, разорить,-ся—руйнува́ти, зруйнува́ти, плюндрува́ти, сплюндрува́ти, ви́плюндрувати, ни́щити, зни́щити, зве́сти, ся ні на́ що. **Разорять гнезда**—видира́ти гнізда (Тоді́ старе́ руйнува́ти, як є в чо́го нове́ будува́ти. Рі́дну зе́млю на́шу всі́яв го́рем, сплюндрува́в вогне́м, влива́в усе́ чи́сто).

Разохочивать, разохотить—заохо́чувати, заохо́тити, підохо́чувати, підохо́тити; додава́ти охо́ти, дода́ти охо́ти, розла́сити до чо́го, на́ що. **Разохоченный**— підохо́чений.

Разочарование—розчарува́ння, ння; розчаро́вання, ння.

Разочаровывать, разочаровать,-ся — розчаро́вувати, ся; розчарува́ти, ся в кому́, чому́; розби́ти, стра́тити надію в ко́го, на що; зневі́ритися в кому́, чому́.

Разрабатывать, разработать—розробля́ти, розроби́ти, обробля́ти, оброби́ти.

Разработка—розро́блення, ння; розро́блювання, ння; розро́бка, бки.

Разражать, разразить—розбива́ти, розби́ти, розтрощи́ти. **Разражаться**—вибуха́ти, ви́бухнути. **Разразилась беда**— окоши́лось ли́хо. **Разразиться смехом**— пи́рснути від сміху. **Разразиться гневом**—скипі́ти від гніву. **Туча разразилась**—хма́ра розгуркота́лася. **Разразилось восстание**—ви́бухло повста́ння (Огонь кри́ється, але ра́зом як ви́бухне).

Разрежать, разреживать, разредить— розріжа́ти, розріди́ти, обріди́ти (Обріди́ти ліс тро́хи). **Разрежать воздух**—розріжа́ти пові́тря.

Разрез—I) проріз, зу; II) розріз, зу; ро́зпірка, ки; розпо́ра, ри (напр., в одежде). **Продольный р.**—подо́вжній; **поперечный**—попере́чний.

Разрезвиться—розпустува́тися.

Разрезка—розрі́зування, ння; (хлеба) —кра́яння, ння. **Разрезной**—розрізни́й. **Разрезные рукава**—вильо́ти.

Разрешать, разрешить—I) дозволя́ти, дозво́лити; II) розв'я́зувати, розвяза́ти (Розвяза́ли на збо́рах пита́ння). **Разрешить запрещение**— зня́ти заборо́ну.

Разрешение—I) до́звіл, волу; II) розв'я́зування, ння; ви́рішення, ння (Він діста́в до́звіл торгува́ти. Розв'я́зування цього́ пита́ння не ма́ло часу́ відібра́ло).

Разрознивать, разрознить,-ся—розрізня́ти, ся; розрізни́ти, ся; розлуча́ти, ся; розлучи́ти, ся; порізни́ти. **Разрозненный**—розрі́знений.

Разростаться, разростись—розроста́тися, розрости́ся, брости́тися; (о многих) —порозроста́тися, порозро́щуватися; (о деревьях)—розкорі́нитися; (о посевах)—вруня́тися, вру́нюватися.

Разрумянивать, разрумянить,-ся—I) рум'янити, ся; нарум'я́нити, ся; II) розже́врітися, розчервоні́тися, зачервоні́ти, зашарі́тися, зарум'я́нитися (Розже́врілось і розгорі́лось, пішо́в димо́к до са́мих хмар. Ді́вчина зашарі́лась).

Разрушать, разрушить—руйнува́ти, розруйнува́ти, зруйнува́ти, розруйно́вувати. бу́рити, збу́рити, вали́ти, розвали́-

ти, нищити, знищити (Зруйнували Січ. Розвалив хату. Татари знищили всі культурні здобутки).

Разрушение—руйнування, ння; зруйнування, ння; руйновини, вин; збуріння, ння; знищення, ння; руїна, ни.

Разрушитель,-ница—нищитель, ля; -телька, ки; руїнник, ка; -нниця, ці.

Разрыв—I) розірвання, ння; II) (мира) —розмир, ру; (дружбы)—розбрат, ту. **Р. поезда**—розрив поїзда.

Разрывать, разорвать,-ся—розривати, ся; розірвати, ся; рвати, ся; роздирати, ся; роздерти, ся; шматувати, розшматувати, панахати, розпанахати (Розпанахав сорочку. Пошматував газету). **Разрывающийся легко** —рвачкий.

Разрыхлитель—розпушник, ка.

Разрыхлять, разрыхлить—пушити, підпушити; (ралом)—ралити; (бороной)—заскородити.

Разряд—розряд, ду; порядок, дку; ряд, ду; статтія, тті; відділ, лу; гурт, ту; стать, ти. **Электрический разряд**—електричний розряд. **Разрядный**—розрядний, розрядовий.

Разрядка—I) (типограф.)—відступці; II) розрядка, ки.

Разрядник—розрядник, ка.

Разряжать, разрядить—I) виряжати, вирядити, чепурити, вичепурити, вистроїти (Вирядився в найкращу одежу); II) розряжати, розрядити (рушницю); викрутити (набої).

Разубедить,-ся—переконати, ся; перевірити, ся (на инше).

Разубеждение—переконання на инше.

Разубирать, разубрать,-ся—убирати, ся; прибирати, ся; чепурити, вичепурити, ся; причепурити, ся; виряжати, вирядити; убрати, прибрати; (цветами) —квітчати, ся; уквітчати, ся; заквітчати, ся (Весна уквітчала землю ристом, барвінком укрила).

Разувериться—зневіритися в кому, чому.

Разузнавать, разузнать—розізнавати, розізнати, розпізнавати, розпізнати, перевідувати, перевідати, розвідувати, розвідати, навідати, розпитувати, розпитати, розчутися, порозпізнавати.

Разукрашать, разукрасить — оздобляти, оздобити, прикрашати, прикрасити, зукрасити; (цветами) — уквітчати, розквітчати; (багато) — поздоблювати.

Разум—I) розум, му; глузд, ду; разсудок, дку; II) розуміння, ння (Він зсунувся з глузду. Немає в його тонкого розуміння музики).

Разумение—розуміння, ння.

Разуметь—розуміти, тямити. **Разумеется**—авже-ж, та вже-ж, певне, певна річ. **Этот факт разумеется иначе**—цей факт треба розуміти инакше.

Разутюживать, разутюжить—гладити, вигладити, прасувати, попрасувати.

Раз'едать,-ся; раз'есть,-ся—I) роз'їдати, ся; роз'їсти, ся (Роз'ївся так, що тільки подавай); II) роз'ятрювати, ся; роз'ятрити, ся (Рана роз'ятрилась ще гірше).

Раз'единение—роз'єднання, ння; розтіч, чи; розбрання, ння; різнація, ції (Певне роз'єднання українського народу з панами).

Раз'единять, раз'единить,-ся—роз'єднувати, роз'єднати, розрізняти, розрізнити, порізнити, розлучати, ся; розлучити, ся. **Раз'единяющий**—розлучний.

Раз'езд—I) роз'їзд, ду; II) чата, ти; (чаще мн.)—чати (Прокинулась і сонна чата. Коли-ж зустрічають ватагу козаків, що теж ідуть на чати). **Раз'ездной**—роз'їзний.

Раз'езжаться, раз'ехаться—I) роз'їздитися, роз'їхатися, пороз'їздитися (Усі вже пороз'їздились, нікого немає); II) розминатися, розминутися (Треба якось розминутися нам з тим возом).

Раз'езживать, раз'ездить,-ся — торувати, уторувати, утоптувати утоптати, накотити (дорогу).

Раз'ярение—роз'ярення, ння; роз'ятрення, ння.

Раз'ярять, раз'ярить,-ся—роз'яряти, ся; роз'ярити, ся; розлютовувати, ся; розлютувати, ся; (через чур)—озвірятися, охижіти, посатаніти, розсатаніти.

Раз'яснение—пояснення, ння; з'ясовання, ння; з'ясовування, ння; виясненя, ння.

Раз'яснять, раз'яснить,-ся—пояснювати, пояснити, роз'ясняти, роз'яснити, вияснити, вияснити, товмачити, витовмачити, тлумачити, витлумачити.

Разыгрывать, разыграть,-ся—розгравати, ся; розіграти, ся; програвати, програти, відгравати, відіграти. **Погода разыгралась**—погода розгулялася. **Море разыгралось** — море розхвилювалося, розбурхалося. **Разыгрывать приз**—розгравати приз.

Разыскатель,-ница; розыщик,-ца—шукач, ча; -чка, чки; шукальник, ка; -ця, ці; розвідач, ча; -чка, чки.

Разыскивать, разыскать — розшу́кувати, розшука́ти, вишу́кувати, ви́шукати, винахо́джувати, ви́найти, знайти́ (к р а д е н о е)—ви́трусити.

Район—окру́га, ги; райо́н, ну. **Районный** —райо́нний, окру́жний.

Районирование—районува́ння, ння.

Рак—I) рак, ка; рачо́к, чка́; (с а м к а)— рачи́ха, хи; II) (б о л е з н ь)—рак, ка; пістря́к, ка́; (н а д е р е в е)—вітровина, ни.

Раковина—му́шля, лі; черепа́шка, ки; скойка, ки. **Раковина ушная**—ча́шина вушна́, вушни́ця, ці. **Раковина под краном**—злива́льниця, ці.

Раковистый — жолобкува́тий, жолобча́стий. **Раковистый излом**—жолобкува́тий розлі́м, ло́му.

Рама—ря́ма, ми; ря́мка, ки; (м н.)—ря́ми, ря́мці; (б о р о н ы)—би́льце, ця.

Рамочник—рямка́р, ря́. **Рамочный**—рямко́вий.

Рана—ра́на, ни; ура́за, зи; ура́зка, зки; пора́зка, зки; (п о р е з н о ж о м)—обрі́з, зу.

Ранение—ране́ння, ння.

Раненый—ра́нений, пора́нений.

Раненько, ранехонько, ранешенько—ране́нько, ра́но-пора́не́ньку, ра́но-ра́нком, ра́но-вра́нці, ране́сенько, ранісінько.

Ранет—ране́та, ти.

Ранец—ра́нець, нця; беса́г, га; беса́га, ги.

Ранить, поранить,-ся—ра́нити, пора́нити, уража́ти, ура́зити, ся; калі́чити, покалі́чити, ся.

Ранний—ра́нній, я, є. **Ранней весной**—напро́весні. **Ранним рано, ранним утром**—ра́ннім ра́нком, ра́но-вра́нці, ра́но-пора́не́ньку. **Раннее утро**—пора́нок, нку; ра́нок, нку. **Рано**—ра́но, ра́нком; (с ч е н ь)—спозара́нку, зара́ні, завчасу́, за́годя́. **Рановато**—ране́нько, пора́но.

Рановременный — завча́сний, передча́сний (З а в ч а́ с н о ц е з р о б и́ в. П е р е д ч а́ с н а с м е р т ь).

Раньше, ранее—рані́ш, рані́ше, попе́реду, передні́ше, пере́дше. **Как можно ранее**—як-найрані́ше.

Рапа—ропа́, пи́.

Рапорт—ра́порт, ту.

Рапсод—кобза́р, ря́; бандури́ста, сти; співе́ць, вця́.

Раскаление—розпа́лення, ння; розпіка́ння, ння.

Раскаливать, раскалить,-ся — розпіка́ти, ся; розпекти́, ся; (м н о г о)—порозпіка́ти, ся.

Раскалывать, расколоть,-ся—I) розко́лювати, ся; розколо́ти, ся; порозко́лювати, ся; (о ж и в о м д е р е в е)—розчахну́ти.

Раскапризничаться — розвередува́тися, розковерзува́тися, зге́дзатися.

Раскармливание — розгодува́ння, ння; розгодо́вування, ння.

Раскармливать, раскормить,-ся—розгодо́вувати, ся; розгодува́ти, ся; (н а п а с т б и щ е)—одпаса́ти, одпасти́.

Раскат—розка́т, ту. **Раскаты грома**— гу́ркіт гро́му.

Раскатывать, раскатить, раскатать,-ся— I) розко́чувати, ся; розкоти́ти, ся (Б у л о́ в м е н е т р и о р і́ ш к и, т а в с і р о з к о т и́ л и с ь); II) розго́ртувати, ся; розгорну́ти, розви́нути (Р о з г о р н у́ л а с у в і́ й п о л о т н а́); III) (б е л ь е)—кача́ти; (м а г л е м)—маглюва́ти; IV) (т е с т о)—кача́ти, ви́качати.

Раскачивать, раскачать,-ся — розколи́хувати, ся; розколиха́ти, ся; розхи́тувати; розхита́ти, ся; розго́йдувати, ся; розгойда́ти, ся; (о м н о г и х)—порозколи́хувати, ся (Н е р о з к о л и́ х у й ду́ж е к о л и́ с к у. Тре́ба до́бре р о з х и т а́ т и с т о в п а́, т о д і́ ле́гш е ви́т я г т и. Р о з г о й д а́ л и го́йд а л к у).

Раскаяние—ка́яння, ння; каяття́, ття́; жаль, лю (Є к а я т т я́, т а н е м а́ в о р і́ т т я́).

Расквитаться—поквітува́тися. **Раскидистость**—розло́жистість, стости. **Раскидистый** — розло́жистий. **Раскидисто**— розло́жисто.

Раскладка—ро́зклад, ду; розкла́дка, ки; розпо́ліг, логу.

Раскладывать, раскласть, разложить— розклада́ти, розкла́сти, розікла́сти. **Раскладывать вещи, товары, раскласться с товарами**—ташува́тися, розташува́тися. **Раскладывать карты**—ворожи́ти на ка́ртах. **Раскладывать цены на товар**—значи́ти ці́ну, цінува́ти. **Разложить книгу**—розгорну́ти кни́жку. **Разложить огонь**—розкла́сти, розве́сти́ бага́ття.

Раскланиваться, раскланяться — кла́нятися, уклоня́тися, вклоня́тися, уклони́тися кому́ й до ко́го.

Расклеивать, расклеить,-ся—розкле́ювати, ся; розкле́їти, ся; розлі́плювати, ся; розліпи́ти, ся; (м н о г о)—порозкле́ювати, ся; порозлі́плювати, ся. **Дело расклеилось**—розійшло́ся ді́ло, не вда́лося.

Расклепывать, расклепать — розню́то́вувати, рознютува́ти.

Расклинивать, расклинить — вибива́ти, ви́бити клин.

Раскол—I) (дерева вдоль)—ро́зчах, ху; ро́зкіп, пу; ро́зщеп, пу; II) розко́л, лу; одщепе́нство, ства.

Расколебать,-ся—розколиса́ти, ся; розхита́ти, ся. **Расколебалось море**—розхвилюва́лося мо́ре.

Раскольник—розко́лець, льця; розко́льник, ка; старові́р, ра.

Раскос—косина́, ни́.

Раскошеливаться, раскошелиться — розкрива́ти, виверта́ти кали́тку.

Раскраивать, раскроить—I) кра́яти, покрої́ти, покра́яти, порозкра́ювати; II) розбива́ти, розби́ти (го́лову).

Раскрасавица—красу́ня, ні.

Раскраска—кольорува́ння, ння; розмалюва́ння, ння; розмальо́вування, ння.

Раскраснелый—розчервоні́лий, розже́врілий.

Раскраснеться—розчервоні́тися, розже́врітися, зашарі́тися.

Раскрашиватель,-ница—кольоровни́к, ка́, кольоровни́ця, ці; розмальовни́к, ка́; розмальовни́ця, ці.

Раскрашивать, раскрасить,-ся — розмальо́вувати, ся; розмалюва́ти, ся; порозмальо́вувати, ся; розфарбо́вувати, ся; порозфарбува́ти, ся. **Раскрашенный**—розмальо́ваний, мальо́ваний, кольоро́вий, кольоро́ваний.

Раскритиковать — огу́дити, джу, диш, дить; обцирклюва́ти, розкритикува́ти.

Раскричаться—розкрича́тися, розгука́тися; (сильно)—розрепертува́тися, розлементува́тися, розгвалтува́тися, розгаласува́тися; (с вереском)—розверещáтися; (со злостью)—розгри́матися; (о гусях)—розгергота́тися; (о курах) — розсокота́тися, розкудкуда́катися; (об орлах)—розклекота́тися; (о соколе)—розкви́литися.

Раскручивать, раскрутить,-ся—розкру́чувати, ся; розкрути́ти, ся; розсу́кувати, ся; розсука́ти, ся.

Раскручиниться—розтужи́тися, в ту́гу вда́тися, зажури́тися.

Раскрывать, раскрыть,-ся—I) розкрива́ти, ся; розкри́ти, ся; розту́лювати, ся; розтули́ти, ся; (окно, дверь)—розчиня́ти, розчини́ти; (завернутое) —розгорта́ти, розгорну́ти; (замкнутое)--розмика́ти, розімкну́ти; (грудь) — розхрі́стуватися, розхрі́статися; (книжку) — розгорта́ти, розгорну́ти; (глаза)—розплю́щувати, розплю́щити; (рот)—роззявля́ти, роззя́вити; (кулак, руку)—розібга́ти; II) (преступление)—виявля́ти, ви́явити, вика́зувати, ви́казати на ко́го, видава́ти, ви́дати кого́, викрива́ти, ви́крити кого́, що.

Раскупание—розкупо́вування, ння.

Раскуривать, раскурить — запа́лювати, запали́ти, заку́рювати, закури́ти, розкури́ти. (Та викрешем огню́, та запа́лим лю́льку. Розкури́ цига́рку, а то поту́хне); II) випа́лювати, ви́палити, скури́ти.

Раскусывать, раскусать, раскусить—розку́сювати, розкуси́ти, розгриза́ти, розгри́зти.

Распадаемость—розпада́льність, ности.

Распадание—розпа́д, ду.

Распадаться, распасться — розпада́тися, розпа́стися, розсипа́тися, розси́патися, розва́люватися, розвали́тися, розсіда́тися, розсі́стися.

Распадание—розпа́д, ду.

Распаивать, распаять,-ся — відлюто́вувати, відлютува́ти, розлюто́вувати, розлютува́ти, ся (Самова́р розлютува́вся).

Распайка—відлюто́вування, ння; розлюто́вування, ння.

Распаковывать, распаковать—розпако́вувати, розпакува́ти.

Распалять, распалить—розпа́лювати, розпали́ти, розто́плювати, розтопи́ти; (много)—порозпа́лювати, порозто́плювати. **Распалилась печка**—розігрі́лась, розпекла́сь гру́ба. **Распалиться гневом**—розпалени́тися від гніву. **Распаленный** — розпа́лений, розпе́чений, зпалені́лий.

Распахивать, распахать (плугом)—розо́рювати, розора́ти; (ралом)—розра́лювати, розрали́ти.

Распахивать, распахнуть,-ся (одежду) —розкрива́ти, ся; розкри́ти, ся; розстібну́ти; розчахну́тися; (на груди) —розхрі́статися. **Распахнуть двери**—розчини́ти две́рі.

Распашенка—розпана́шка, ки. **Распашной**—незастібнутий.

Распашка—о́ранка, ки. **Душа на распашку**—щи́ра душа́.

Распевать, распеть—виспі́вувати, ви́співати, співа́ти, проспіва́ти (Ходи́ собі та виспі́вуй).

Распекание—I) розпіка́ння, ння; розпа́рювання, ння; II) нага́на, ни; карта́ння, ння (Розпа́рювання бу́блика небага́то часу́ забра́ло в нас. Розпіка́ння залі́за в ку́зні. Тако́го карта́ння діста́в од ба́тька, що й по-вік не забуду).

Распекать, распечь,-ся—I) (на огне)—розпіка́ти, розпекти́, розігріва́ти, розігрі́ти; II) вимовля́ти, ви́мовити, карта́ти, розпіка́ти, розпекти́ кого́ чим.

Распечатывать, распечатать—розпеча́ту-

вати, розпечатати; (все)—порозпечатувати.

Распещрять — мере́жати, цяцькува́ти.

Распивочно—на чаркú, чарка́ми, на ро́здріб. **Распивочный**—ча́рочний, чарко́вий, дрібни́й.

Распиловка — пи́лянка, ки; пиля́ння, ння; розпи́лювання, ння.

Распинать, распять, распнуть,-ся — розпина́ти, ся; розіпну́ти, розіп'я́сти, крижува́ти. **Распятый, распнутый**—розп'я́тий, розіпну́тий, крижо́ваний (Він клине́ться, розпина́ється, що ба́чив своїми очи́ма).

Расписание—ро́зпис, су; ро́зклад, ду; та́блиця, ці. **Расписание движения поездов**—ро́зпис ру́ху поїздів, ро́зклад ру́ху поїздів.

Расписка—I) (чего) — розпи́сування, ння; розмальо́вування, ння; II) розпи́ска, ски (Як він пра́витиме гро́ші, коли́ в його́ жо́дної розпи́ски нема́є). **Платежная расписка**—квит, та́; квито́к, тка́.

Расписывать, расписать,-ся—I) (устанавливая порядок)—розпи́сувати, розписа́ти; (много)—порозпи́сувати (Розписа́ли все, кому́ й де, коли́ бу́ти); II) (стены, потолки)—розмальо́вувати, розмалюва́ти; вимальо́вувати, ви́малювати; (оконч.)—порозмальо́вувати, повимальо́вувати. **Расписываться**—розпи́суватися. **Расписанный**—I) розпи́саний, II) розмальо́ваний. **Расписной потолок**—розмальо́вана сте́ля.

Расплавка—то́плення, ння; розто́плення, ння.

Расплавленное вещество—топлени́на, ни.

Расплавливать—топи́ти, розтопи́ти, розто́плювати (Розтопи́в о́лово).

Расплакаться—розпла́катися; (тихонько всхлипывая) — розпхи́катися, розхли́патися; (громко)—розголоси́тися, розреві́тися, розрю́мсатися.

Распланировать—розпланува́ти.

Расплата — розпла́та, ти; ви́плат, ту (Сього́дні нема́є ви́плату).

Расплачиваться, расплатиться—розпла́чуватися, розплати́тися, заплати́ти, ви́платити, поквитува́тися.

Расплескивать, расплескать,-ся—розхлю́пувати, розхлю́пати, розплю́скувати, розплюска́ти, ся; порозхлю́пувати.

Расплод—плі́д, пло́ду; розплі́д, пло́ду.

Распложение—розпло́дження, ння; розплі́днення, ння.

Расплывчивость (хим.)—пли́нність, ности; розпли́ва, ви.

Распогодиться—розгоди́нитися, ви́погодитися, на годи́ні стати (Розгоди́нилося до́бре).

Распознавать, распознать—розпізнава́ти, розпізна́ти, розпізнава́ти, розізна́ти; (один другого)—опізна́тися; (на вкус)—смакува́ти, розсмакува́ти.

Располагать, расположить,-ся—I) ряди́ти, порядкува́ти, лаштува́ти; (войсько)—шикува́ти, ушикува́ти (До бо́ю ві́йсько шикува́ли); II) пра́вити, порядкува́ти (По своїй во́лі своїм добро́м ору́дувати). **Располагать своими правами**—своїм пра́вом, з своїх прав користува́тися; III) понука́ти, спонука́ти, схиля́ти, прихиля́ти, схили́ти, прихили́ти (Оги́дливість до Бруховець́кого спонука́ла приста́ти до ко́гось и́ншого. Його́ вда́ча м'ягка́ прихиля́ла всіх до йо́го). **Расположить в свою пользу**—приверну́ти до се́бе. **Расположенный**—прихи́льний. **Не расположен работать**—не ма́ю охо́ти до робо́ти; IV) заміря́ти, замі́рити, поклада́ти, покла́сти собі що, ма́ти на ду́мці (І покла́в собі на тім ти́жні засила́ти старості́в). **Располагаю завтра ехать**—ма́ю (або́ ду́маю) за́втра їхати; V) става́ти, розклада́тися, розта́боритися. **Расположиться лагерем**—та́бором ста́ти, отабо́ритися. **Располагаться, расположиться с вещами, с товарами**—розташо́вуватися, розташува́тися, розклада́тися.

Расположение—I) розпо́ліг, логу; розпоря́док, дку. (Розпо́ліг байо́к за абе́ткою); II) охо́та, ти; хіть, ти (Не ма́ю охо́ти їхати з дому); III) прихи́льність, ности; прихи́лля, лля до ко́го; ла́ска, ски; схи́льність, ности до чо́го. **Расположение духа**—на́стрій, рою.

Распорка—розпи́нка, нки.

Распорядитель,-ница — впоря́дник, ка; розпоря́дчик, ка; чиця, ці; розпоря́дник, ка; ниця, ці; ору́дар, ря́.

Распорядительность — розпоря́дливість, вости.

Распорядок—ла́д, ду; розпоря́док, дку (Тре́ба зроби́ти лад у господа́рстві).

Распоряжать, распорядить,-ся—ряди́ти, порядкува́ти, ору́дувати, заправля́ти, господарюва́ти, хазяйнува́ти; (много)—напорядкува́ти, наору́дувати (Тре́ба-ж кому́сь порядкува́ти в ха́ті).

Распоряжение — розпоря́дження, ння; нака́з, зу; розпоря́док, дку; (фактическое)—ору́дування, ння (За́раз вона́ розпоря́док учини́ла).

Распоясывать, распоясать,-ся—розперізувати, ся; розперезáти, ся.

Расправа—розпрáва, ви; II) збóрня, ні; розпрáва, ви (Розпрáву йомý учинúли. Стáроста пішóв до збóрні).

Расспрашивание—розпúтування, ння, рóзпитки, ток.

Расспрашивать, расспросить — питáти, розпитáти, ся; розпúтувати, перепúтувати, перепитáти; (многих)—порозпúтувати (Всіх перепитáв, а тóлку не дібрáв).

Распределение—розпóділ, ділу.

Распределитель—розподíльник, ка. **Распределительный**—розподíльний.

Распределять, распределить—розкладáти, розклáсти, визначáти, визначити, розділяти, розділúти, поділяти, поділúти, розрахóвувати, розрахувáти, розміщáти, розмістúти. **Распределять налоги**—розкладáти подáтки. **Распределять по категориям**—гуртувáти, класифікувáти, розподіляти за категóріями.

Распробовать—розкуштувáти, розсмакувáти.

Распродажа—розпрóдаж, жу; вúпродаж, жу; спрóдання, ння.

Распростирать, распростереть,-ся—простягáти, простягтú, розпростирáти, розпростéрти, розтягáти, розтягнýти. розтягтú. **С распростертыми об'ятиями встретить**—з велúкою рáдістю зустріти.

Распространение—шúрення, ння; розпростóрення, ння; (везде)—розповсю́дження, ння; розповсю́днення, ння; (слухов)—розголóшення, ння; (тепла, света, звука)—передáча, теплá, світла, звýку.

Распространенность — поширеність, ности; розповсю́дженість, ности. **Распространенный**—пошúрений, розповсю́джений.

Распространять, распространить,-ся — шúрити, розшúрити, пошúрити, розпростóрювати, розпростóрити, розповсю́джувати, розповсю́дити; (сыпи на теле)—розкидáтися; (о слухах)—розголошáти, розголосúти, рóзслáвити що.

Распрудить—розгатúти, порозгáчувати.

Распрыскивать, распрыскать—розбрúзкувати, розбрúзкати, розпúрскувати, розпúрскати.

Распря—суперéка, ки; суперéчка, чки; звáда, ди; свáра, ри; нелáгода, ди (Лýчче солóм'яна згóда, як золотá звáда. Ой ти старúй, я молодá—тим між нáми нелáгода).

Распрямление—випростувáння, ння; випростóвування, ння; простувáння, ння.

Распрямливать, распрямлять, распрямить,-ся—розправляти, ся; розпрáвити, ся; розпрямляти, ся; розпрямúти, ся; розгинáти, ся; розігнýти, ся; простувáтися, вúпростуватися (Робітникú мірно клáнялись у пóясі знóву простувáлися).

Распугивать, распугать, распугнуть—полóхати, розполóхати, лякáти, розлякáти, розпýдити (Чи ба: вівці розпýдив. Розпýджував, мов птáство, татарвý).

Распудривать, распудрить—I) порóшити, напорóшити, посипáти, присипáти, присúпати (пудрой или чем иным); II) вимовляти комý, мúлити, намúлити гóлову, чýба, чуприну.

Распускание—розпускáння, ння.

Распускать, распустить,-ся—I) розпускáти, розпустúти (Школярів ужé розпустúли); II) розгортáти, розгорнýти, розпускáти, розпустúти, ся; розшмóргувати, розшморгнýти (Розгорнýли корóгви. Розшморгнý торбúнку); III) розпускáти, розпустúти, розвóдити, розвéсти, ся; розтопляти, розтопúти, ся; розчиняти, розчинúти (Розпустúти сіль. Мідь розтопúлася в квáсі. Розчинúла тісто); IV) розпускáти, ся; розпýкувати, ся; обрýнитися (Бузóк вже розпускáється. Дéрево обрýнилося). **Распуститься морально**—зледащíти, розледащíти, в ледáщо пустúтися, розбéститися.

Распутие—розпýття, ття; роздорíжжя, жжя; рóзстань, ни; розвúлки, лок; перепýття, ття; розхрéстя, стя; перехрéстя, стя (Сидить кобзáр на розпýтті).

Распутица—рóзтань, ни; бездорíжжя, жжя; сльотá, тú; рóзквась, си (Під час сльотú осінньої. Стáла велúка рóзквась).

Распутство—розпýста, ти. **Распутный**—розпýсний, непорядний.

Распутывать, распутать,-ся—розпýтувати, розпýтати, розплýтувати, розплýтати, виплýтувати, ся; вúплутати, ся; розплéнтувати, розплéнтати, розбóрсувати, розбóрсати.

Распухать, распухнуть—розпухáти, розпýхнути, здýтися. **Распухший**—розпýхлий.

Распучивать, распучить,-ся—роздимáти, ся; роздýти, ся; надимáти, ся; розпірáти, ся; розпéрти, ся; здýти, ся.

Распущенность—розпу́ста, сти; забуя́лість, лости.

Рассаживать, рассажать, рассадить,-ся—розса́жувати, розсади́ти, розсіда́тися, розсі́стися; (о многих)—порозса́джуватися, порозсіда́тися.

Рассвет—світа́ння, ння; ро́зсвіт, ту; до́світок, тку. **На рассвете**—на світа́нні, удо́світа. **С рассветом**—по видноті, як задніло.

Рассветать, рассвесть—світа́ти, розсвіта́ти, розви́днюватися, розвидня́тися, на світ благословля́тися, на світ благослови́тися, займа́тися, заня́тися, розсві́нути, просві́нути, розви́днітися; (немного)—повидніти, повидні́шати.

Рассвирепеть—розлютува́тися, роз'яри́тися.

Рассевалень—сіялка, лки; сіволка, ки.

Рассеватель,-ница—розсіва́ч, ча́; розсіва́чка, чки.

Рассевать, рассеять,-ся—сі́яти, засіва́ти, засі́яти, посіва́ти, посі́яти, розсіва́ти, розсі́яти; розкида́ти, розки́дати; (много)—порозсіва́ти, порозсіювати, позасіва́ти.

Расседа́ться, рассесться — розпада́тися, розпа́стися, трі́скатися, потрі́скатися; II) розсіда́тися, розсі́стися (Розсівся на ла́ві).

Рассекать, рассечь,-ся—розру́бувати, розруба́ти, розсіка́ти, розсі́кти, розтина́ти, розтя́ти, розкра́ювати, розкра́яти, розчі́сувати, розчеса́ти (Як уда́рив ноже́м, так і розчеса́в).

Расселина—розпа́лина, ни; розпа́дина, ни; розко́лина, ни; розпа́рина, ня; шкалу́бина, ни.

Рассерживать, рассердить,-ся—се́рдити, ся; розсе́рдити, ся; гніва́ти, ся; розгніва́ти, ся; нагні́ватися, роззло́ститися. **Россердившись**—з пересе́рдя.

Рассечка—ро́зсіч, чи.

Рассеяние—I) розсі́яння, ння; розпоро́шення, ння; II) розри́вка, вки; розва́га, ги (Розпороши́в ту́рка й татарву́ на Черке́нь-доли́ні. Розду́мував про її ле́гку, весе́лу нату́ру, липку́ до розри́вок. Кни́жка була́ одино́кою її розри́вкою. Шука́й собі де хоч розва́ги й втіхи).

Рассеянность—розсі́яність, ности; розки́даність, ности; розки́дливість, вости (Обіця́в та й байду́же, а все з отіє́ї своє́ї розкидливости). **Рассеянный**—розсі́яний, розки́дливий; (шутл.)—розсоло́ха, хи.

Рассказ—оповіда́ння, ння.

Рассказчик,-ца—оповідач, ча; чка, чки.

Рассказывать, рассказать—розка́зувати, розказа́ти, оповіда́ти, опові́сти, розповіда́ти, розпові́сти. **Рассказанный**—опові́даний, розка́заний.

Расслащивать, расрасстить,-ся—розсоло́джувати, розсолоди́ти, ся.

Расследование—ро́зслід, ду; розслі́дування, ння; ро́звідка, дки; розві́дини, дин.

Расследователь—розві́дач, ча; розві́дувач, ча.

Расследывать, расследовать—розслі́джувати, розслі́дити, розві́дувати, розві́дати, дізнава́тися, дізна́тися, дошу́куватися, дошука́тися, виві́дувати, ви́відати. **Расследованный**—розслі́дуваний, дізнаний.

Расслушивать, расслушать,-ся—розслу́хувати, ся; розслу́хати, ся; вслуха́тися, вслу́хатися, прислуха́тися, прислу́хатися.

Расслышать—розслу́хати, учу́ти, вчу́ти, почу́ти, розчу́ти, дочу́ти. **Не расслышал**—не дочув.

Рассматривание—ро́згляд, ду; розгляда́ння, ння; розгля́дини, дин; пере́гляд, ду. **Без рассматривания**—не розгляда́вши.

Рассматривать, рассмотреть—розгляда́ти, розгля́нути, роздивля́тися, роздиви́тися, роззи́ратися, роззирну́тися. **Рассмотрев доклад**—розгля́нувши до́повідь.

Рассоветовать — розра́ювати, розра́яти, розра́жувати, розра́дити. (Розра́яли, розсуди́ли, щоб ми в па́рі не ходи́ли).

Рассовывать, рассовать, рассунуть—I) розсо́вувати, розсу́нути, розтика́ти, розти́кати; (много)—порозсо́вувати, порозтика́ти; II) розпи́хувати, розпиха́ти, розіпхну́ти (Розіпхну́в люде́й і увійшо́в. Порозпи́хав ре́чі по за́кутках).

Рассол—росі́л, со́лу; (очень крепкий)—ропа́, пи́.

Рассоха—розсо́ха, хи; (у плуга)—чепі́га, ги. **Рассошистый**—розсохува́тий, розсоха́тий, розхи́льчастий (Ручи́ці на во́зі ду́же розхи́льчасті).

Расспрашивать, распросить,-ся—розпи́тувати, розпита́ти, ся; спита́ти кого́ про що (В кра́марочки розпи́тує. Розпи́туйся жада́них госте́й).

Расспрос (чаще мн.—**расспросы**) — розпи́тування, ння; розпи́тки, ток; пере́питки, ток; ви́відка, дки.

Рассрочивать, рассрочить — розклада́ти, розкла́сти на ви́плат.

Рассрочка—розстро́чка, чки; відкла́д, ду; ви́плат, ту. **В рассрочку, с рассрочкой**—на ви́плат, на ро́зклад.

Расставаться, расстаться—розлуча́тися, розлучи́тися.

Расставливать, расставлять, расставить—розставля́ти, розста́вити. **Расставлять вехи**—розстро́мляти, розставля́ти віхи. **Расставить пальцы**—розчепі́рити па́льці.

Расстанавливать—уставля́ти, шикува́ти (Ш и к у в а́ т и д о б о́ ю в і́ й с ь к о).

Расстание—розста́ння, ння; розлу́ка, ки.

Расстановка—I) розста́влювання, ння, II) пере́рва, ви; переме́жок, жка; III) переста́нок, нку; припи́нка, нки; одпочи́нок, нку (П о р о з с т а в л я́ й с т і л ь ц і т а к, щ о б б у́ в м і ж н и́ м и ч и м а л и́ й п е р е м е́ ж о к. П т а ш к и́ б е з п е р е с т а́ н к у в и с п і в у в а л и. Р о б і т н и к и́ п р а ц ю в а́ л и б е з в і д п о ч и́ н к у).

Расстегать, расстегивать, расстегнуть,-ся—розстьо́бувати, розстіба́ти, розщіпа́ти, розщіпну́ти; розстібну́ти, ся; (м н о г о)—порозстьо́бувати, ся (Р о з щ і п н у́ в ч у м а́ р к у н а в с і г а п л и к и́). Растегнутый—розсті́бнутий.

Расстояние—ві́дстань, ни; ві́ддаль, ли; одлеглість, лости; далечина́, ни́; далечі́нь, ни́. **На расстоянии выстрела**—на по́стріл. **В расстоянии пяти верст отсюда**—за п'ять ве́рст відці́ля́. **В некотором расстоянии от города**—тро́хи оддаля́ від мі́ста.

Расстраивать, расстроить,-ся—розла́жувати, розла́дити, розснасти́ти, ся; розладна́ти, ся. **Расстраивать, расстроить планы чьи-либо**—зла́мувати, злама́ти чиї пла́ни.

Расстройство—ро́зстрій, рою; нела́д, ду; неспо́кій, кою; незго́да, ди. **Расстройство (желудка)**—нестра́вність, ности (шлу́нка).

Расступаться, расступиться—розступа́тися, розступи́тися, роздава́тися, розда́тися (Х в и́ л я р о з д а л а́ с я і о б о́ х п о к р и́ л а).

Рассудительность—разсу́дливість, вости; розва́жність, ности. **Рассудительный**—розсу́дливий, розсу́дний, розва́жливий, розва́жний.

Рассудок—розсу́док, дку; глузд, ду; тя́ма, ми. **Лишиться рассудка**—глу́зду одбитися, з глу́зду зсу́нутися, з'їхати, обезглу́здіти.

Рассуждать, рассудить,-ся—I) розсу́жувати, розсудити, розбира́ти, розібра́ти, ся (Р о з р а я́ л и, р о з с у д и́ л и, щ о б м и в п а́ р і н е х о д и́ л и). **Кто их рассудит**—хто їх розбере́; II) розумува́ти, міркува́ти, розважа́ти, розва́жити, обмірко́вувати, обміркува́ти, розміркува́ти, поміркува́ти.

Рассуждение—I) розумува́ння, ння; мі́ркува́ння, ння; о́бмисел, слу. **Без рассуждений, делай, что велят**—ні́чого мудрува́ти, роби́, що зве́лено. **В рассуждение сего**—що-до цього, з по́гляду на це; II) розпра́ва, ви. **Ученое рассуждение**—науко́ва розпра́ва.

Рассчитывать, рассчитать, рассчесть,-ся—I) розлі́чувати, розлічи́ти, вилі́чувати, ви́лічити, вирахо́вувати, ви́рахувати, розрахо́вувати, розрахува́ти, рахува́ти, зрахува́ти, лічи́ти, облічи́ти, ся; II) розпла́чуватися, розплати́тися, квітува́ти, поквітува́ти, ся. **Рассчитывать служащих**—зміща́ти, відправля́ти, звільня́ти службо́вців.

Рассылать, разослать—розсила́ти, розісла́ти; (м н.)—порозсила́ти.

Рассыльный, рассыльщик — послане́ць, нця́, гі́нець, нця́; розси́льний, ого; (д е ж у р н ы й)—стійчик, ка́.

Рассыпать, рассыпать,-ся—розсипа́ти, ся; розси́пати, ся; розтру́шувати, ся; розтруси́ти, ся; (с р а з у)—порсну́ти, пирскнути; (м н о г о)—порозсипа́ти, ся. **Рассыпаться в благодарностях**—розд́якуватися. **Рассыпаться мелким бесом**—бі́сики підпуска́ти, пуска́ти, підсила́ти, ся. **Ружье рассыпает**—різни́ть рушни́ця, розкида́є.

Рассыпной—розсипни́й. **В рассыпную**—вро́зкид, вро́зтіч, рі́зно (Т о з б и р а́ л и с я д о к у́ п и, т о р о з б і г а́ л и с я в р о́ з т і ч).

Рассыпчивость—кри́хкість, кости; си́пкість, кости. **Рассыпчивый**—сипки́й, розси́пчастий.

Рассыропливать, рассыропить (с а х а р о м)—підсоло́джувати, підсолоди́ти; (м е д о м)—розси́тити.

Растаивать, растаять—I) (о с н е г е)—та́нути, роста́нути; II) (ч т о т в е р д о е)—топи́ти, розтопи́ти, відто́плювати, відтопи́ти, відпа́рювати, відпа́рити (Т р е́ б а в і д п а́ р и т и м я́ с о. Р о з т о п и́ в і с к). **Растаять в нежностях, благодарности**—розм'я́кнути від ні́жности, подя́ки.

Растапливать, растопить,-ся—розто́плювати, розтопи́ти, розпа́лювати, розпали́ти, ся.

Растаскивать, растаскать, растащить—розтяга́ти, розтягти́, розволіка́ти, розволокти́; (м н о г о)—порозтяга́ти, порозволіка́ти. **Растащенный**—розтя́гнутий. **Растаскиваемый**—розтя́гуваний.

Раствор—ро́зчин, ну; мішани́на, ни; (м у ч н о й)—розчи́на, ни; за́міс, су; (м е д у)—си́та, ти́; (и з в е с т и с п е с к о м)—чаму́р, ру.

Растворение—розчи́нення, ння; розпу́щення, ння (Розпу́щення цу́кру в воді́).
Растворимость—розчи́нність, ности. **Растворимый**—розчи́нний.
Растворять, растворить,-ся—I) розчиня́ти, розчини́ти, одчиня́ти, одчини́ти, ся (Розчини́лися две́рі і в ха́ту ускочило мале́ньке хлоп'я́).
Растворить настеж—I) роздзя́пити, відзя́пити; II) розпуска́ти, розпусти́ти, розбавля́ти, розба́вити, розво́дити, розвести́, розчиня́ти, розчини́ти; (мед)—си́тити, розси́тити; (до насыщения)—наси́тити. **Растворить хлебы**—розчиня́ти, розчини́ти. **Растворять металлы**—ростопля́ти, ростопи́ти.
Растение—росли́на, ни; рости́на, ни; росли́нка, ки; (травянистое)—зело́, ла́; били́на, ни; (главным образом лекарственное)—зі́лля, лля; зі́ллячко, чка; (огородное)—горо́дина, ни; (садовое)—садовина́, ни́.
Растеребливать, растеребить — та́ргати, то́ргати, ша́рпати, сми́кати, сі́пати, розде́рти, розша́рпати, поша́рпати.
Растерзание—розша́рпання, ння; роздертя́, тя́.
Растерзывать—роздира́ти, розде́рти, розшмато́вувати, розшматува́ти, розша́рпати. **Растерзанный**—розі́драний, розшмато́ваний, розша́рпаний.
Растеривать, растерять—розгу́блювати, розгуби́ти, перегу́блювати, поперегу́блювати, погуби́ти, порозгу́блювати, позагу́блювати (Десь погуби́в я своє́ ща́стя). **Растеряться**—розгуби́тися, зміша́тися, стеря́тися, обарані́ти (Розгуби́вся як швець з копила́ми). **Растерянный**—розгу́блений. **Растерянно**—розгу́блено.
Растеряха—розгу́ба, би.
Расти—рости́, вироста́ти, зроста́ти, ви́щати, бі́льшати. **Расти роскошно**—бу́яти. **Растущий быстро**—ростю́чий, гінки́й, гінчакува́тий (Верба́ де́рево ростю́че). **Расти в стебель, в стрелку**—стебли́ти, ся; іти́ в стовбу́р.
Растиратель—розти́рач, ча.
Растирать, растереть,-ся—розтира́ти, розте́рти, ся.
Растискивать, растиснуть—розти́скувати, розти́снути, розтуля́ти, розтули́ти; (зубы)—розціпи́ти.
Растительность—росли́нність, ности; рости́нність, ности. **Растительный**—росли́нний.
Растить, вырастить—рости́ти, ви́ростити, зрости́ти, ви́кохати (Ви́кохав до́брого коня́. Ви́кохав га́рний сад).
Растлевать—гвалтува́ти, згвалтува́ти.
Расток (реки)—рука́в, ва́; розто́ка, ки; відно́га, ги.
Растолковывать, растолковать—товкува́ти, ви́товкувати, товма́чити, розтовма́чити, ви́товмачити, тлума́чити, розтлума́чити, товкма́чити.
Растопка—розто́плювання, ння; розпа́лювання, ння; ро́зпал, лу; пі́дпал, лу (Соснові тріски́ до́бре бра́ти на ро́зпал).
Расторгать, расторгнуть—зрива́ти, зірва́ти, розрива́ти, розірва́ти, роз'є́днувати, роз'єдна́ти. **Расторгнуть договор**—злама́ти до́говір, умо́ву.
Расторжение—зірва́ння, ння; розірва́ння, ння; роз'є́днання, ння. **Расторжение брака**—розбра́ння, ння.
Растормозить—розгальмува́ти.
Расторопность—жва́вість, вости; мото́рність, ности. **Расторопный**—мото́рний, жва́вий, хистки́й, поворо́тниця, ці (общ. рода).
Расточитель,-ница—марнотра́т, та; марнотра́тник, ка; ниця, ці; три́нькало, ла; перевідник, ка; грошогу́б, ба.
Расточительность—марнотра́тство, ства. **Расточительный**—марнотра́тний, розтра́тний.
Растравливать, растравлять, растравить (рану) — вереди́ти, розвереди́ти, роз'я́трювати, роз'ятри́ти, розра́жувати, розрази́ти (Посипав галуно́м ура́зку та ще бі́льше роз'ятри́в); II) дратува́ти, роздрочи́ти, розлютува́ти (Роздратува́ли соба́к).
Растранжирить—проци́ндрити, розтри́нькати (Розтри́нькав усі гро́ші).
Растрата—розтра́та, ти.
Растрачивать, растратить—розтра́чувати, розтра́тити.
Растревоживать, растревожить—турбува́ти, стурбува́ти, розтурбува́ти, знепоко́їти кого́.
Растрепа—патла́ч, ча́; патла́нь, ня́.
Растрепливать, растрепывать, растрепать—I) розтрі́пувати, розтріпа́ти, порозтрі́пувати, ті́пати, поті́пати (Розтріпа́й вірьо́вку. Поті́пати коно́плі); II) куйо́вдити, розкуйо́вдити, кошла́ти, розко́шлати, кудо́вчити, розкудо́вчити, розпа́тлати. **Растрепанные волосы**—па́тли, розкудо́вчене воло́сся.
Растрескиваться, растрескаться, растреснуться—розтрі́скуватися, розтрі́скатися, розтрі́снутися, ре́патися, поре́патися, щі́литися, лу́снути (Поре́палисьру́ки. Лу́снуласкля́нка).
Растрогивать, растрогать,-ся—I) розвору́-

шувати, розворушити; II) вражати, вразити, жалю завдавати, завдати, дражнити, роздражнити кого (Мене вразило його ласкаве відношення. До сліз роздражнив своєю грою).

Раструска—рострус, су.

Растушевывать, растушевать—тушувати, розтушувати, тінити, розтінити.

Растягивание—розтягування, ння; розтягання, ння.

Растягивать, растянуть — розтягувати, розтягати, розтягнути, розтягти, напинати, напнути, розпинати, розіпнути (Шатро напинали козаки для отамана). **Растянуться на чем** —простягтися, розпластатися.

Растяжение—розтяг, гу; розтягання, ння.

Растяжимость—розтяжність, ности. **Растяжимый**—розтяжний, розтягливий.

Расфилософствоваться — розмудруватися, розфілософствуватися.

Расфрантиться—вирядитися, причепуритися.

Расхвастываться, расхвастаться—розчванюватися, розчванитися, вихвалятися, вихвалитися чим перед ким.

Расхватывать, расхватать—розхоплювати, розхопити, розхапати; (много)—порозхоплювати, порозхватувати. **Расхватанный**—розхватаний, порозхоплюваний.

Расхвораться—match рознедужатися, match match

Расхититель — хапіжник, ка; грабіжник, ка.

Расхищать, расхитить—розкрадати, розікрасти.

Расхищение—розкрадання, ння; розкрад, ду; крадіжка, ки.

Расхлябываться, расхлябаться—розхитуватися, розхитатися, порозхитуватися. **Разхлябанность в делах**—розхитаність в справах.

Расход—розхід, ходу; видаток, тку; витрата, ти. **Расход по пересылке и доставке**—витрати на пересилку та приставку. **Расходный**—розхідний, видатковий, витратний. **Расходный ордер**—видатковий, витратний ордер.

Расходиться, разойтись—I) розходитися, порозходитися, розіходитися, розійтися (Стелини розійшлися, треба збити. Гості всі вже порозходились); II) розминатися, розминутися (Я розминувся з Петром в дорозі); III) (поссорившись)—розходитися, розійтися, розцуратися, розпекатися; (с приятелем)—розбратися; (жене с мужем)—відбігти чоловіка; IV) розпускатися, розпуститися, розходити, ся; розійтися (Олива була замерзла, тепер розпустилася). **Расходиться**—розходитися, розпалитися.

Расходовать, израсходовать,-ся—тратити, витратити.

Расходование—витрачання, ння.

Расходчик—видавник, ка.

Расходящийся—розхідний, розхильчастий (Поставив на возі ручиці дуже розхильчасті).

Расхождение—розходження, ння.

Расхотеться—відхотітися.

Расцарапывать, расцарапать,-ся—роздрябувати, роздрябати, ся.

Расцвет—розквіт, ту; розцвіт, ту. **Расцвелый**—розквітлий.

Расцветать, расцвесть—розцвітати, розцвісти, проквітати, проквітнути, розквітчатися, розквітнутися.

Расцвечивать, расцветить—кольорувати, кольорити, розмальовувати, розмалювати, барвити, влю, виш, ить; розбарвити.

Расценивать—цінувати, розцінювати.

Расценка—I) розцінка, ки; II) цінування, ння.

Расцепление—відчіплювання, ння; розчіплювання, ння; відчеплення, ння; розчеплення, ння.

Расческа—I) розчісування, ння (Розчісування Катриних кіс—справа нелегка); II) гребінка, ки; гребінець, нця; гребінчик, ка (Подай-но мені гребінця).

Расчет—рахунок, нку; (предварительный)—обрахунок, нку; (расплата)—розплата, ти. **Окончательный расчет** — поквітування, ння. **Взять, принять в расчет** — взяти на увагу, мати на увазі. **Обмануться в расчете** — омилитися, помилитися в рахунку; (с иронией) —вхопити шилом патоки, облизня піймати. **Расчетный**—розрахунковий.

Расчетливость—ощадність, ности; оглядність, ности. **Расчетливый**—ощадний, оглядний.

Расчисление—розчислення, ння; обчислення, ння; розрахування, ння; обрахування, ння.

Расчисливать, расчислять, расчислить — розчисляти, розчислювати, розчислити, обчисляти, обчислювати, обчислити; рахувати, розраховувати, розрахувати, лічити, розлічувати, вилічувати, розлічити.

Расчитывать—розраховувати, облічувати, обраховувати. **Расчитывать на что-либо**—сподіватися на що, вважати на що, покладатися на що (Треба роз-

рахувáти, скільки комý платити. Гриць сподівáвся на грóші від бáтька).

Расчищать, расчистить—розчищáти, розчи́стити. **Расчистилось на дворе**—ви́яснилось, розгоди́нилось.

Расшалиться—розпустувáти, ся; розжартувáтися; (о лошади)—розбасувáтися, розгерцювáтися.

Расшатанный—розхи́таний. **Расшатанное здоровье**—розхи́тане здорóв'я.

Расшатывать, расшатать,-ся—розхи́тувати, ся; розхитáти, ся.

Расшевеливать, расшевелить,-ся—розворýшувати, ся; розворуши́ти, ся; розрухáти; (многих)—порозрýшувати (Жаль розворýшив моє сéрце. Розворуши́в комашню́).

Расшивать, расшиться—I) розшивáти, ся; розши́ти, ся; II) вишивáти, ви́шити, мерéжати, ви́мережати, гаптувáти, ви́гаптувати (Я ви́гаптую тобі сорóчку зóлотом).

Расширение—ши́рення, ння; розши́рення, ння; (сущ.)—рóзшир, ру.

Расширитель—шири́тель, ля; розшири́тель, ля.

Расширяемость—розширя́льність, ности.

Расширять, расширить,-ся—розширя́ти, розши́рити, ся; поши́рити, ся; поширя́ти, ся; поши́рювати, ся; розпростóрювати, ся; розпростóрити, ся; ши́ршати, поши́ршати (Цієї весни́ ши́рили Гóголівську ву́лицю. Свідóмість українського нарóду що-дáлі, то більше ши́риться). **Расширенный**—розши́рений, розпростóрений.

Разшуметься—розгомоні́ти, ся; розгаласувáти, ся; розгукáти, ся.

Разшутиться (словами)—розжартувáти, ся; розшуткувáтися; (играя)—розжирувáтися.

Расщедриться—розщéдритися, роздобри́тися, роздоброхóтитися.

Расщеливаться, расщеляться, расщелиться—трі́скати, ся; потрі́скатися, розхóдитися, розійти́ся (Потрі́скалася піч. Дошки́ розійшли́сь—трéба зби́ти).

Расщелина—щіли́на, ни; шпáри, áр; розкóлина, ни; розпáлина, ни (Вели́кі щіли́ни в підлóзі. Водá в розкóлину лилáся. Крізь шпáру в альтáнці прохóдив прóмін сóнця).

Расщеп—розкі́п, кепу; рóзщіп, рóзщепу.

Расщепывать, расщепать, расщепить—I) розкóлювати, розколóти, розчáлити, розщéпувати, розщепи́ти, трощи́ти (Трощі́те соснý на дрі́зки); II) (перо)—роби́ти рóзкеп (у перá).

Ратник—I) вояк, кá; звитя́жець, жця; II) рáтник, ка.

Ратный—військóвий. **Ратное поле**—бóїще, ща; боïóвище, ща.

Ратоборец—войовни́к, кá.

Ратоборство—побі́й, бою; бій, бóю; боротьбá, би́; батáлія, лії.

Ратоборствовать—воювáти, би́тися.

Ратовать—стоя́ти за що, обстóювати що, за чим.

Рать—I) війнá, ни́; II) вíйсько, ська.

Рафинад—рафинáд, ду; очи́щений цу́кор. **Рафинадный завод**—рафинáд, ду.

Рафинировать—рафинувáти, очищáти.

Рацея—орáція, ції (Розвів Грицькó орáцію).

Рационалист—раціоналі́ст, ста; раціоналі́ста, сти. **Рационалистический**—раціоналісти́чний.

Рачение—дбання́, ння́; пи́льність, ности.

Рачитель,-ница—дбáльник, ка; дбáльниця, ці; старáтель, ля; лька, ки; дбáч, чá; дбáха, хи.

Рачительность—дбáлість, лости; пи́льність, ности; стáранність, ности. **Рачительный**—дбáлий, упáдливий, пи́льний.

Рашпиль—рáшпіль, ля; дерéць, рця́.

Рвануть—шарпну́ти, смикнути, скубну́ти, скубону́ти, сіпну́ти, ся (Не шáрпай за пальтó. Скубну́в Панáс Івáна дóбре за чу́ба. Сіпну́вся злóдій, вірьóвки й попáдали).

Рвать,-ся (разорваться,-ся)—I) рвáти, ся; розірвáти, ся; дéрти, ся; роздéрти, ся; дрáти, ся; шáрпати, розшáрпати, шматувáти, розшматувáти, розпанахáти (Злидéнне життя́ брáта сéрце мені шмату́є). **Рваный**—дрáний, шматóваний. **Рваное платье**—дрáнтя, тя; дрáнка, ки; шарпани́на, ни. **Рвущийся легко**—рвачки́й (Рвачкі нитки́); II) (вырвать,-ся)—рвáти, ся; ви́рвати, ся; видирáти, ся; ви́дерти, ся (Схопи́ли втікачá, але він ви́рвався); III) (сорвать, вырвать)—блювáти, ви́блювати, ригáти, ви́ригати, хвали́тися харчáми. **Его рвет**—він блює, хвáлиться харчáми; IV) (нарвать)—наривáти, нарвáти (Нарвáло пáлець); V) (сорвать, нарвать)—рвáти, зривáти, зірвáти, нарвáти; (льну, конопли)—брáти, набрáти; (грибов)—збирáти, назбирáти; (листьев или маленьких веточек)—чухрáти, начухрáти; VI) поривáти, ся;

змага́тися до чо́го (Порива́тися до пра́ці, до кра́щого життя́).

Рвач—здира́ч, ча́; зди́рщик, ка. **Рвачество**—зди́рщицтво, цтва. **Рваческий**—зди́рщицький.

Рвение—дбання́, ння́; дба́лість, лости; щи́рість, рости.

Рвота—блюва́ння, ння; блюво́та, ти; ригачка, чки.

Рвотное—блю́вне, ого.

Рдеть—червоні́ти, шарі́ти, ся.

Реагировать—реагува́ти.

Ребенок, ребеночек—дити́нка, ки; дитинча́, ча́ти; дитиня́тко, ка. **Грудной ребенок**—немовля́тко, ка. **Избалованный ребенок**—блазня́тко, тка. **Незаконнорожденный**—нажитна́ дити́на, байстря́, ря́ти; байстря́тко, тка (І по́вний Рим байстря́т).

Ребро—І) порі́брина, ни; ребро́, ра́; реберце, ця; ІІ) кра́й, краю; бі́к, бо́ку; (стык двух плоскостей)—руб, ба. **Ребром**—ру́ба. **Ребром поставить**—поста́вити ру́ба. **Реберный**—ребро́вий. **Реберная часть мяса**—поре́брина, ни.

Ребята—І) ді́тки, ток; дитиня́та, ня́т; мале́ча, чі; ІІ) хло́пці, ців. **Пойдем, ребята**—ході́м, хло́пці.

Ребячество—дити́нство, ства; блазе́нство, ства. **Впасть в ребячество**—здити́нитися. **Ребяческий**—дитя́чий, дити́нячий, бла́зенський, хлоп'я́чий.

Ребячиться—блазни́тися.

Ревень—ре́вінь, веня.

Ревизия—І) пере́пис, су; реві́зія, ії; ІІ) огля́дини, дин. **Ревизией обнаружен перерасход**—реві́зія ви́явила переви́даток. **Ревизионный**—реві́зійний. **Ревизионная комиссия**—реві́зійна комі́сія.

Ревизовать—ревізува́ти, повіря́ти, переві́рити, переві́ряти.

Ревизор—реві́зор, ра. **Старший ревизор движения**—головни́й реві́зор ру́ху. **Ревизор счетоводства**—реві́зор рахі́вни́цтва.

Ревматизм—ломо́та́, ти́; ломе́ць, мця́; костоло́м, му; гри́зь, зи; госте́ць, тця́; ревмати́зм, му (Мне як госте́ць ба́бу. Почне́ ломи́ть ру́ку або но́гу, по́ки зро́биться гри́зь). **Ревматический**—ломо́тний, ревмати́чний.

Ревнивый — І) (старательный) — ре́вний; ІІ) ревни́вий, за́здрісний.

Ревнитель—засту́пник, ка; оборо́нець, нця.

Ревновать—І) (поревновать)—дба́ти, подба́ти, клопота́ти, ся; поклопота́ти, ся; ІІ) наслі́дувати кому́, іти́ за ким, переймати від ко́го; ІІІ) (приревновать)—ревнува́ти кого́ до ко́го.

Ревностный—ре́вний, щи́рий, запопа́дливий, упа́дливий, чи́пкий (Ягайло ре́вне щи́рив ві́ру лати́нську на Русі. Щи́ро бере́ться до пра́ці. Жі́нка ду́же господа́рна та запопа́длива).

Ревность—І) ре́мство, ства; щи́рість, рости; горли́вість, вости (Щи́рість до грома́дської спра́ви ви́явив він. Горли́вість до батькі́вщи́ни); ІІ) ре́вність, ности; ре́внощі, щів; рівни́ці, и́ць (Рівни́ці завдали́ йому́ мук. З ре́внощів він не мі́г засну́ти).

Революционизировать — революціонізува́ти.

Революционный—революці́йний.

Революція—револю́ція, ції.

Регалии—клейно́ди, ів.

Регистратор—реєстра́тор, ра.

Регистрация—реєстра́ція, ції. **Регистрационный**—реєстраці́йний. **Регистрационный аппарат** — реєстраці́йний при́лад.

Регистрировать—реєструва́ти.

Регулировать—регулюва́ти.

Регулярный—І) регуля́рний, пості́йний, ста́лий; ІІ) реєстро́вий, лейстро́вий (Лейстро́вий коза́к).

Регулятор—регуля́тор, ра.

Редактировать—редагува́ти.

Редактор—реда́ктор, ра; упоря́дчик, ка; упоря́дник, ка.

Редакция—реда́кція, ції.

Реденький—рі́де́нький.

Редеть, поредеть—рі́ді́ти, рі́дшати, порі́дшати; (о ткани)—сі́вкатися.

Редить—рі́ди́ти, джу́, и́ш, и́ть.

Редкий—І) рідки́й; (не густой)—о́брідний, сі́вкий; ІІ) рідки́й, дивни́й, незвича́йний (Рідки́й ліс. Рідки́й гість). **Редкое явление**—незвича́йне я́вище. **Редковатый**—рі́де́нький, по́рідкий, о́брідний (Жито о́брідне). **Редковато**—впро́рі́дь, порі́дко (Посі́яв впро́рі́дь).

Редкослойный—рідкоша́рий.

Редкость—рі́дкість, кости; ІІ) рі́дкощ, щи; рідка́ річ; дико́вина, ни; дивови́жа, жі. **Редко** — рі́дко, о́брідно. **Хоть редко, да метко**—хоч ра́з та́ гара́зд.

Реднина—рядни́на, ни.

Редяга—репту́х, ха́.

Реестр—рее́стр, тру.

Резак—різа́к, ка́.

Резальщик—крайчи́й, о́го; рі́зальни́к, ка.

Резание—рі́зання, ння; рі́зани́на, ни.

Резать—І) (разрезать, нарезать)

—різати, нарізати, кра́яти, розкра́яти, накра́яти, тну́ти, розітну́ти, розтя́ти, різати, розрізати, розрізати; (б о л ь ш и м и к у с к а м и)—батува́ти; (р я д а м и)—плата́ти, розплата́ти; (к а к н и б у д ь)—чи́кати, чикри́жити; (м е л к о)—криши́ти, накриши́ти; II) (з а р е з а т ь с я)—різати, ся; зарізати, ся; стина́ти, стя́ти (З а р і з а л а к у́ р к у. Ж о в н і р и л ю д е й с т и н а́ л и); III) різати, вирізувати, ви́різати (В и́ р і з а в т р ь о х к у́ т н и к а) IV) різати (В ж и в о т і р і ж е). **Зубы режутся**—зу́би вирізуються.

Резвиться—гра́ти, ся; пустува́ти, жирува́ти; (о л о ш а д я х)—басува́ти, вибри́кувати (Д і т и н а д в о р і п у с т у́ ю т ь).

Резвость — жва́вість, вости. **Резвый**— I) жва́вий, мото́рний; II) базки́й, порськи́й. **Резво**—жва́во, шви́дко, мото́рно.

Резвун—пусту́н, на́; пусту́нчик, ка; пусту́ха, хи; жиру́н, на́; бринку́н, на́.

Резерв—запа́с, су; запа́сне військо; резе́рв, ву.

Резервуар—резервуа́р, ру; (д л я в о д ы) —водозбір, бо́ру; водозбірчик, ка.

Резец—різе́ць, зця́; (у п л у г а)—чересло́, ла́.

Резина—гу́ма, ми. **Резиновый**—гумо́вий.

Резка—I) (д е й с т в и е)—різання, ння; кра́яння, ння; II) (с у щ е с т.)—січка, чки; різа́лка, ки; (д л я б у м а г и)—різа́льна маши́на.

Резкий—I) різкий, го́стрий; сокиркува́тий, жалки́й; II) гру́бий, при́крий. **Резкий ветер**—хвисткий, шпуйни́й, шкулки́й. **Резкий голос**—верескли́вий, прони́зливий. **Резкий вкус** — го́стрий на смак. **Резкие слова**—колю́чі слова́, шкулкі слова́. **Резкие тени**—гру́бі тіні. **Резко**—I) го́стро, при́кро, прони́зливо; II) жва́во, мото́рно, шви́дко.

Резная—різбя́рня, ні.

Резник—різни́к, ка́.

Резница—різни́ця, ці; (ч а с т о м н.)—різни́ці, и́ць (Н а р і з н и́ ц ю в о л і в п р о д а л и́).

Резной—ви́різаний, вирізуваний, карбо́ваний.

Резолютивный—резолюти́вний.

Резолюция—постано́ва, ви; ви́рок, ку, резолю́ція, ції.

Резон—ра́ція, ції; резо́н, ну.

Резонанс—лу́нкість, кости; го́лосність, ности; резона́нс, су.

Резонатор—голосни́к, ка́; резона́тор, ра.

Резонер—стару́н, на́; резоне́р, ра.

Резонерствовать—просторікувати, старува́ти, резонува́ти.

Резонный—розсу́дливий.

Результат—на́слідок, дку; здобу́ток, тку; результа́т, ту.

Резчик—різьба́р, ря́; (н а м е д и, с т а л и)—ритовни́к, ка́; сни́цар, ря.

Резь—різа́чка, чки; (с т о ш н о т о й)—со́няшниці, со́яшниці; (с к о л и к а м и) —завійна, ни; завійниця, ці; (с р в о т о й)—надсе́рдні со́няшниці; (с к о р ч а м и)—перело́ги, ів.

Резьба—різьба́, би́; (м е х.)—на́ворот, роту; ви́різка, зки; (р е л ь е ф н.)—горорізьба́, би́. **Украшенный резьбою**—вирізуваний.

Рей—ре́я, ре́ї; друк щогло́вий.

Рейд—рейд, ду.

Рейка—ре́йка, ки; ла́та, ти.

Рейсфедер—рисни́к, ка́; рейсфе́дер, ра.

Река—рі́чка, чки.

Реквизировать—реквізува́ти.

Реквизиция—реквізи́ція, ції.

Рекламировать—рекламува́ти.

Рекогносцировать — чатува́ти, розвідувати.

Рекогносцировка—ча́ти, чат; ро́зводи, ів; ро́звідка, ки.

Рекомендация—рекоменда́ція, ції. **Рекомендательный**—рекомендаці́йний.

Рекомендовать—рекомендува́ти, ра́яти, ра́дити, джу, иш, ить; (г а л.)—поруча́ти.

Рекрут—новобра́нець, нця.

Религиозность—релігі́йність, ности; побо́жність, ности. **Религиозный**—релігі́йний, побо́жний, богомі́льний.

Религия—ві́ра, ри; релі́гія, гії.

Рельеф—горорізьба́, би́ (О д г р у́ б к и д о с т і н к и й ш л а́ з в и р і з к а́ м и й г о р о р і з ь б о́ ю п е р е г о р о́ д к а). **Рельефный**—опу́клий. **Рельефная карта**—опу́кла ма́па.

Рельс—ре́йка, ки; **Рельсовый путь**—ко́лія, лії. **Рельсовый**—рейко́вий. **Рельсовые скрепления**—рейко́ві закріпи, пів.

Рельсопрокатный—рейкоро́бний. **Рельсопрокатный завод**—рейка́рня, ні.

Ремень—ре́мінь, меня; пас, су. **Ремень ведомый**—пас потяжни́й. **Ремень ведущий**—пас тягови́й. **Ремень приводной (кожаный или резиновый)**—пас трансмісі́йний (шкіряни́й або гумо́вий).

Ременный—ремі́нний.

Ременьщик—ри́мар, ря; ли́мар, ря; реміна́р, ря́.

Ремесленник—ремісни́к, ка́.

Ремесленничать—ремествува́ти.

Ремесло—ремество́, ства́.

Реместрировать—реме́струва́ти.

Ремонт—I) ремо́нт, ту; поста́ча ко́ней для війська; II) попра́вка, ки; поно́ва, ви; ремо́нт, ту. **Ремонт текущий**—ремо́нт біжу́чий. **Ремонт капитальный**—

ремо́нт капіта́льний. **Ремонт средний**—ремо́нт сере́дній. **Ремонт годовой**—ремо́нт рі́чний.

Ремонтировать—нови́ти, поновля́ти, ла́годити, лата́ти, ремонтува́ти (Тре́ба вже понови́ти дах. Соро́чку полата́ти вже час).

Ремонтный—ремо́нтний. **Ремонтные мастерские**—ремо́нтні майсте́рні.

Ренегат (от народности) — пере́вертень, тня; перекі́нчик, чка; ренега́т, та; (от украинской народности к польской) — недо́ляшок, шка; (к турецкой)—потурна́к, ка; (к великорусской) — моско́вський недо́ло́мок, мка.

Ренсковой—ви́нний. **Ренсковой погреб**—ви́нний скле́п; ви́нни́ця, ці.

Рента—ра́та, ти; чи́нш, шу; ре́нта, ти.

Рентабельность—рента́бельність, ности.

Реорганизация—реорганіза́ція, ції.

Репейник, репейнишник — лопу́х, ха́; реп'я́х, ха́.

Репрессия—репре́сія, сії. **Репрессивные меры**—репреси́вні за́ходи.

Репутация—сла́ва, ви; репута́ція, ції (Сла́ва про те́бе недо́бра йде́).

Ресконтро—ресконтро.

Ресница—вія, вії; ві́йни́ці, и́ць (Сльо́зи затремті́ли на її до́вгих ві́ях).

Республика—респу́бліка, ки. **Республиканский** — республіка́нський, посполю́дний (То монархі́чна держа́ва, а то посполю́дна або́ респу́бліка).

Рессора—ресо́ра, ри. **Рессорный**—ресо́рний.

Рессурсы—ресу́рси, сів.

Реставрация—відно́влення, ння; реставра́ція, ції.

Реставрировать—відновля́ти, віднови́ти, реставрува́ти.

Ресторация—рестора́ція, ції.

Ретивость—горли́вість, вости; пори́вчість, чости. **Ретивый**—беркий, беручки́й, вороткий, загарли́вий, огняни́й; (о лошади)—би́стрий, баски́й (Берка́ до нау́ки ця ді́вчина).

Ретироваться — відступа́ти, відступи́ти, ся.

Ретрашемент—вал, лу; окі́п, око́пу; ша́нець, ша́нця (Обступи́ли го́род Умань, поробили ша́нці).

Рефлекс—рефле́кс, су; відру́х, ху.

Рефлектор (опт.)—рефле́ктор, ра.

Реформа—рефо́рма, ми.

Рехнуться—глу́зду відби́тися, з глу́зду зсу́нутися, з'їхати, ошалі́ти.

Рецидив—рециди́в, ву; пово́рі́т, ро́ту.

Речение—ре́чення, ння; ви́раз, зу.

Речистый—дорі́чний, мо́вний, промо́вистий (Вона́ дорі́чні́ша від чолові́ка).

Речитатив—розка́зка, ки; співомо́вка, ки; речитати́в, ву.

Речной—рі́чний, рі́чани́й.

Речь—промо́ва, ви. **Вступительная речь**—передмо́ва, ви. **Приветственная речь**—привіта́льна промо́ва; мо́ва, ви (Красна́ мо́ва нахо́дить до́брі слова́); III) вимо́ва, ви; помо́вка, вки (Ма́є до́бру вимо́ву); IV) мо́ва, ви; розмо́ва, ви (Мо́ва мо́виться, а хліб ї́сться).

Решать, решить—розв'я́зувати, розв'яза́ти, вирі́шувати, ви́рішити, постановля́ти, постанови́ти (Ми постанови́ли не ходи́ти на ву́лицю. Учні розв'яза́ли зада́чу, що її запропонува́ла вчи́телька).

Решаться — нава́жуватися, зва́жуватися (Вони́ наре́шті зва́жились поїхати до Ха́ркова).

Решение—ви́рішення, ння; розв'я́зання, ння; (постановление) — ухва́ла, ли (Йде́ ви́рішення моє́ї до́лі. Була́ така́ ухва́ла, щоб заве́сти зага́льну осві́ту).

Решетка—I) гра́ти, грат; II) (в огороде)—штахе́ти (У в'язни́ці за гра́тами сиди́ть); III) (на монете)—ре́шка, ки.

Решето, решетцо—ре́шето, та; решітце, тця; (густое)—си́то, та; си́течко, чка.

Решетчатый—гратча́стий, гратча́тий, карта́тий (Карта́та пла́хта). **Решеточный**—штахето́вий. **Решетчатые ворота**—щабля́сті воро́та.

Решительность—рішу́чість, чости; відва́жність, ности. **Решительный**—I) рішу́чий; (окончательный)—остато́чний; II) відва́жний. **Решительно**—рішуче́, відва́жно, зо́всім, цілко́м, в оста́ннє, на о́друб, притьмо́м (Він рішуче́ завіря́в себе́, що не хо́че роди́нного життя́. Я зо́всім одмовля́юсь іти́ з ва́ми. В оста́ннє кажу́ вам це. Він одва́жно ки́нувся впере́д).

Реять, ринуть,-ся—I) ри́нути, ті́кти́, ли́тися швидко (Як ри́не вода́, то все́ позно́сить); II) ду́ти, дуну́ти, дму́хати, дмухну́ти, бу́рхати, бурхну́ти; III) ки́датися, ки́нутися, су́нути, суну́ти.

Ржа—I) ржа, ржі; іржа́, жі (Взя́вся цвях іржо́ю); II) зона́, ни́; са́жка, ки; сні́дь, ди.

Ржаветь—ржаві́ти, іржа́віти.

Ржание—іржа́ння, ння.

Ржанина—житни́ще, ща.

Ржаной—жи́тній, я, є. **Ржаной хлеб**—жи́тній хліб, житня́к, ка́.

Рига—клу́ня, ні; стодо́ла, ли (Хліба по́вна клу́ня).

Риза—I) ри́за, зи; II) ша́та, ти (Карти́на в срі́бній ша́ті).

Рикошет—ві́дскок, ку. **Рикошетом**—ві́дскоком, навкопи́ть.

Римесса—риме́са, си.

Риск—непе́вність, ности; риск, ску; ризи́к, ку; ризикува́ння, ння.

Рисковать, рискнуть—пуска́тися, пусти́тися, роби́ти, зроби́ти, іти́ на уда́чу, на щастя, навмання́, на о́дчай, про́бувати, попро́бувати щастя, ризикува́ти, відва́житися на що, ва́жити чим.

Рисовальщик—рисовни́к, ка́.

Рисование—рисува́ння, ння; (красками)—писа́ння, ння; малювання, ння.

Рисовать, нарисовать—рисува́ти, нарисува́ти; (красками)—писа́ти, написа́ти, малюва́ти, намалюва́ти; (плохо)—маглюва́ти, ля́пати, наля́пати.

Рисоваться—I) рисува́тися, малюва́тися; II) статува́ти, ся; штатува́ти, ся; хизува́ти, ся (Хло́пці й дівча́та одно́ попере́д о́дного, мов хизу́ючись, так і си́пали найпога́ншими слова́ми як тим горо́хом).

Рисовка — статува́ння, ння; хизува́ння, ння.

Рисовый—рижо́вий, з ри́жу.

Ристалище—біго́вище, ща; го́ни, го́нів.

Рисунок—малю́нок, нка; рису́нок, нка; (печатный) — ку́ншт, шта; ку́нштик, ка (Книжечо́к з ку́нштиками в Ромні́ заку́пи́ла).

Ритм—ри́тм, му; ро́змір, ру.

Ритурнель—при́граш, шу; при́гравка, ки; ритурне́ль, лю.

Риф—ске́ля, лі (підво́дна); кряж, жу; камі́ння, ння (під водо́ю).

Рифма—ри́тма, ми; лад, ду; при́клад, ду. **В рифму**—до при́кладу, прикла́дно.

Робкость — бо́язкість, кости; несмі́ливість, вости. **Робкий, робко**—боязки́й, несмі́лий, бо́язко, несмі́ло.

Робеть, оробеть—боя́тися, ляка́тися, зляка́тися (тро́хи); торопі́ти, торопі́тися.

Ров, ровик—рів, ро́ва; рівча́к, ка́; рівчачо́к, чка́; рове́ць, вця́; перекі́п, ко́пу; ша́нець, нця.

Ровесник—однолі́ток, тка; рі́вня, ні; ріве́нь, вня́ (літа́ми).

Ровный—I) рі́вний, гла́дкий; II) плавки́й. **Ровно**—акура́т, як ра́з, зо́всім, цілко́м, рі́вно, пла́вко. **Ровно ничего не понимаю**—зо́всім нічо́го не тя́млю. **Читать ровно**—чита́ти пла́вко.

Ровня—рівня́, ні (Хіба́ він тобі рівня́?).

Рог (у животных)—ріг, ро́гу; ріжо́к, жка́.

Рогатый—рога́тий. **Рогатый скот**—това́р, ру; худо́ба, би; ста́ток, тку; скот, ту; рогати́зна, зни; рога́тий, рогови́й това́р; рогова́ худо́ба; (одно животное)—товари́на, ни; худо́бина, ни; скоти́на, ни (Ой я́ром, я́ром за това́ром, маніве́ця́ми за вівця́ми. Бо я хло́пець пребага́тий: в ме́не това́р є рога́тий. Не було́ чим ста́тку корми́ти).

Рогожа, рогожка—рого́жа, жі; рого́жка, жки; (соломенная) — ма́тка, ки; ма́ти, ти.

Рогоз—рогі́з, го́зу; рогоза́, зи́; (початок)—кіяхи́, і́в; султа́нчики; (трава)—ку́га, ги; (цветы)—палки́, ло́к.

Род — рід, ро́ду; (презрительно)—ко́дло, ла (Кляне́ свій рід і плід. Зна́ю, з яко́го ти ко́дла).

Родильница — роді́лля, ллі; породі́лля, ллі; роди́льня, ні; роже́ниця, ці; полі́жниця, ці (Весь день турбува́лась моя́ породі́лля).

Родильный—I) родови́й (Родова́ гаря́чка).

Родимый—I) рі́дний, пити́мий. **Родимая сторона**—рі́дний кра́й, рі́дна краї́на. **Родимая матушка**—рі́дна не́ня, не́нька, ма́тінка рідне́нька, пити́ма; II) природже́ний, роди́мий.

Родина—рі́дний кра́й; ба́тьківщина, ни; отчи́зна, ни; вітчи́зна, ни; вітчи́на, ни; родови́ще, ща; ро́дина, ни. **Тоска по родине**—туга́ за ро́диною.

Родители—роди́телі, лів; старі́, ри́х; батьки́, і́в; ба́тько й ма́ти (Як поме́р її чолові́к, вона́ знов верну́ла до батькі́в). **Родительский**—роди́тельський, ба́тьківський і ма́терин, отце́вий і ма́тчин (Отце́ва й ма́тчина моли́тва зо дна мо́ря ряту́є). **Родительское наследие**—ба́тьківщина.

Родниковый—крини́чний.

Родниться—родни́тися, рідни́тися.

Родной—рі́дний, кре́вний. **Родные**—рідня́, ні; ро́дичі, чів; рід, ро́ду; роди́на, ни; свої́ кре́вні (Іду́ до ро́дичів у Полта́ву. Чи привикла, се́стро, з чужи́м ро́дом жи́ти? Силу рідні́ ма́ють скрізь).

Родной—ро́дич, ча; рі́дний, ого (Рі́дний брат).

Ро́дный—до́брого пло́ду, ро́ду; (о растении) — вели́кий, буйни́й; (об овощах, зерне)—дорі́дний (Бу́йне жи́то. Дорі́дні я́блука).

Родовой—родовий.
Родонаследственный—спадковий.
Родовспомогательный—поліжничий.
Родословие—родовід, воду.
Родственник,-ница—родич, ча; -чка, чки; рідняк, ка; родак, ка; родачка, чки; кревний, ного; -на, ної; кревняк, ка; -чка, ки. **Родственный**—рідний, родинний, споріднений (Споріднені нації. Родинна любов).
Родство — спорідненість, ности; кревність, ности.
Роды—родиво, ва; пологи, гів; понос, су (З пологів і сама вмерла й дитина мертва). **Перед родами**—на поступі (Поросята весняного поносу).
Рожа—I) пика, ки; мацапура, ри; мармиза, зи; писок, ска; пика, як у комлика; II) (мед.)—рожа, жі; бешиха, хи. **Рожистый**—бешиховий, рожистий.
Рождение — родіння, ння; рождення, ння; нарбдження, ння. **Рождение луны**—наставання, настаття місяця.
Рождественский—різдвяний.
Рожок—ріжок, жка. **Рожок для кормления**—мізюк, ка.
Рожь—жито, та. **Ржаной**—житній, я, є.
Роза—рожа, жі. **Дикая роза**—шипшина, ни; дика рожа. **Роза центифолия**—повна рожа, троянда, ди (Вчора була дівка як із рожі квітка, а сьогодні стала як біла намітка). **Розовый**—рожевий. **Розоветь**—рожевіти.
Розвалень—чвалай, лая; тюхтій, тія.
Роздых—одпочинок, нку; спочинок, нку.
Розетка—розета, ти.
Розница—роздріб, бу. **Розничный**—роздрібний. **Розничная лавка**—роздрібна крамниця.
Рознь—I) різниця, ці; різнація, ції; II) розбрат, ту; свари, свар (Різниця між ними велика у розумі. Зачалися свари поміж братами). **Розный**—різний, неоднаковий, осібний, непаристий (Не паристі чоботи). **Розно**—різно, нарізно, осібно, окремо.
Розыгрыш—розигри, рів.
Розыск—розшук, ку. **Уголовный розыск**—карний розшук.
Розыскной — I) слідчий, розвідний; II) розшукний.
Рок—доля, лі; судьба, би; призначення, ння; пересуд, ду; безталання, ння; лиха година. **Так судил рок**—так судилося, така доля, так на роду написано. **Роковой**—суджений, призначений (долею); нещасний, згубний.

Рокотать — I) гуркати, гуркотіти; II) бреньчати, брязчати.
Рокот—I) гуркіт, коту; II) бренькіт, коту; брязк, зку.
Ролик—колиця, щати; ролька, ки.
Роль—роля, лі.
Романический—романічний.
Романс—романс, са.
Романтизм—романтичність, ности. **Романтический**—романтичний.
Ромашка—ромашка, ки; ромен, ну; романець, нця. **Ромашка лекарственная**—ромен, рум'янок, нку. **Ромашковый**—ромашковий, роменовий, рум'янковий.
Рондик—ронд, ду; ронда, ди (Шиті золотом ронди).
Ронять, уронить—упускати, упустити, випускати, випустити, губити, загубити, ронити, уронити (Упустила склянку й розбила. Сиджу та роню сльози з ранку до вечора. Пави ходили, пір'я ронили. Вже троянди жовкнуть, ронють листоньки).
Ропот—парікання, ння; ремство, ства.
Роптать, возроптать—нарікати, ремствувати, заремствувати (Нарікала, говорила, поки в землю положила. Він ніколи не ремствує на долю).
Роса—роса, си. **Роса медвенная**—падь, ди (на колосі). **Обильно росою** — росно, росяно. **День без росы**—суходень.
Росить, оросить,-ся—росити, ся (Дощик траву росить. Дрібненькими сльозами все поле зросила). **Орошенный**—зрошений. **Орошаемый**—зрошуваний.
Роскошь—розкіш, коши; розкоші; повнява, ви (Горе в розкоші можна забути, розкоши в горі ніколи).
Роскошество—розкошування, ння.
Роскошествовать—розкошувати.
Роскошность—розкішність, ности; пишнота, ти.
Роскошный, роскошно—розкішний, пишний; розкішно, пишно.
Рослый — рослий, рослявий, високий, буйний, гінкий (Буйна трава. Гінкий на зріст).
Роспись—список, ска; реєстр, ру.
Розсыпь—розсипини, ин. **Золотоносная розсыпь**—золотоносний розсип, золотий пісок.
Рост—I) ріст, росту; зріст, зросту; розріст, росту; виріст, росту; II) лихва, ви: ріст, приріст, процент (На зріст він високий. Не дають йому

вільно йти до культурного зросту). **Ростом**—на зріст. **Деньги на рост**—гроші на приріст.

Ростверн—підвалина, ни.

Ростить, выростить,-ся—ростити, грощати; виростити, сходити, зіходити, кільчитися, покільчитися, пароститися, попароститися (Зростила собі сина на втіху).

Ростовщик,-ца—лихвяр, ра; -ка, ки; лихвар, ря; -рка, ки.

Ростовщичество—лихвярство, ства.

Росток—пагін, гону; пагонець, нця; паросток, ростка; пророзть, рости. **Ростки пускать, пустить** — кільчитися, пароститися, покільчитися, попароститися.

Рот—рот, рота; уста, уст; (умен.)—роток, тка; ротенятко, тка; устоньки, ньок; (увелич.)—ротище, ща; (зневажливо)—пелька, ки; писок, ска **Ротастый**—ротатий.

Рота—рота, ти; сотня, ні.

Ротный—ротний, сотенний.

Ротозей—роззява, ви; солопій, пія; гава, ви.

Ротозейничать—гави ловити, гавити.

Роща—гай, гаю; гайок, гайка; гайочок, чка; лісок, ска (Садок, гайочок розведу). **Роща сосновая**—бір, бору. **Роща твердой породы**—діброва, ви. **Роща**—байрак, ка. **Роща по низким берегам рек**—гай, гаю.

Ртуть—живе срібло. **Ртутный**—з живого срібла, живосрібний. **Ртутная мазь**—політань, ни.

Рубанок—гембель, бля.

Рубаха, рубашка, рубашечка, рубашенка—сорочка, чки; сорочина, ни; сорочичка, чки; кошулька, ки; (вся сшитая)—добільна; (верхняя часть женской рубашки) — стан; (нижняя)—підтичка, чки; (нижний конец)—пелена, ни; (часть на плече)—уставка, ки; (вышивка на рукавах)—полики; (внизу)—лиштва, ви (І сорочку пошила і уставки повишивала).

Рубеж—границя, ці; кордон, ну.

Рубец—І) карб, бу; пружок, жка; пруг, гу; ІІ) шрам, му; ІІІ) рубець, бця.

Рубильник (электр.) — мечик, ка. **Р. двухполюсный**—мечик двополюсний.

Рубить,-ся—рубати, ся; тяти, ся. **Рубить до корня, до последнего**—у пень рубати. **Рубить капусту**—сікти, шаткувати. **Рубить платки** — підрублювати хустки. **Рубиться саблями**—на шаблях битися. **Рубить избу**—ставити, будувати хату. **Дождь рубит**—дощ періщить, січе.

Рубище—руб'я, б'я; дрантя, тя; рам'я, м'я; лахмани, нів.

Рубка—рубання, ння; рубанка, ки (Огнем, рубанками руйнувати й городи одбірати).

Рубль—карбованець, нця.

Рубцы—фляки, ків (За фляки нема дяки).

Рубчатый—карбований.

Рубрика—рубрика, ки.

Рубщик—рубач, ча: рубальник, ка.

Ругань—лайка, ки; лаянка, нки.

Ругать, ругнуть,-ся—лаяти, ся; полаяти, ся; налаяти кого; (сильно)—шпетити, кобенити, бештати; (последними словами)—паскудити, джу, иш, ить.

Руда—руда, ди.

Рудник — копальня, ні; (железа)—рудня, ні. **Рудничный**—рудницький.

Рудожелтый—рудожовтий.

Рудокопщик—рудник, ка; рудокоп, па.

Рудоплавильный—гамарний.

Ружье—рушниця, ці. **К ружью, к оружию**—до зброї. **Положить ружье**—зложити зброю. **Становиться под ружье**—ставати до зброї.

Ружейная—рушникарня, рні; пушкарня, рні.

Ружейник—рушникар, ря; пушкарник, ка.

Ружейный — рушничний. **Ружейный ствол**—цівка, ки.

Рука—рука, ки; рученька, ки; **правая**—правиця, ці; правша, ші; **левая**—лівиця, ці. **Обеими руками**—обіруч. **Рука-об-руку**—поруч, поплич. **С руки**—на руку. **Под рукою**—на похваті. **На скорую руку**—на швидку руку, прихапцем, аби як (що зробити). **По праву, левую руку**—праворуч, ліворуч. **Держать чью руку**—тягти за кого. **Руку приложил**—рукою власною. **На руку нечист**—хапкий, злодійкуватий. **Из рук вон плохо**—зовсім погано. **На все руки**—до всього, на все здатний.

Рукав—І) рукав, ва; рукавець, вця; (край рукава сорочки)—чохла. **Разрезные рукава**—вильоти; ІІ) (у невода)—матня, ні; ІІІ) (к насосу)—кишка, ки; IV) (реки)—віднога, ги; рамено, на (ріки).

Рукавицы—рукавиці, виць; (верхние кожаные)—накожні; (короткие)—ханьки.

Руководитель,-ница—керівник, ка; керівниця, ці.

Руководительство, руководство—І) керування, ння; ІІ) підручник, ка.

Руководить—керувати, перед вести, верховодити (Він керує всією

спра́вою. Бондарі́вна всім перед во́дить. Пропа́в і той, хто всім верхово́див).

Руководствовать,-ся—трима́ти, ся чого, керува́ти, ся чим (Що до право́пису—трима́юся Кулішівки).

Руковод—керівни́к, ка́.

Руководящий—керівни́чий, провідни́й.

Рукомойник—умива́льник, ка; ми́йниця, ці.

Рукопись—руко́пис, са. **Рукописный**—рукопи́сний. **Рукописью**—рукопи́сно.

Рукоплескание—о́плески, ків.

Рукоплескать—пле́скати в доло́ні.

Рукоятка, рукоять—держа́к, ка́; (ножа)—коло́дка, дки; коло́дочка, чки; (посуды)—ру́чка, чки; у́шко, ка; (топора)—топори́ще, ща.

Руль—стерно́, на́; прави́ло, ла. **Рулевой** (существ.)—стерни́к, ка́; стерни́чий, чого; керма́нич, ча; (прилаг.)—стерновий, кермовий.

Руло (полотна)—сувій, во́ю.

Румянец—кра́ска, ски; рум'я́нець, нця. **Румяный** — червоновидий, рум'я́ний. **Румяна**—краси́ло, ла; рум'яни́ло, ла; рум'я́нець, нця.

Руно—во́вна, ни; ру́но, на; (на озимях)—вру́на, ун.

Рупор—ру́пор, ра.

Русалка—руса́лка, ки; (русалка-дитя)—ма́вка, ки.

Русло—річище, ща; водотік, то́ку; пото́чина, ни.

Русский (сущ.)—росія́нин, на; (прилаг.)—російський.

Русеть, обрусеть—моско́витися, змоско́витися.

Русый—руся́вий.

Рухлеть—става́ти крихки́м, сипки́м.

Рухлость—кри́хкість, кости. **Рухлый**—крихки́й, сипки́й.

Рухлядь—збіжжя, жжя; мізе́рія, ії; бу; мана́тки, ків.

Рухнуть—упа́сти, повали́тися, звали́тися.

Ручательство—пору́ка, ки; запору́ка, ки.

Ручаться, поручиться—ручи́тися, пору́чатися, поручи́тися.

Ручей, ручеек—стру́мінь, меню; струмо́к, мка́; струмо́чок, чка.

Ручка—ру́чка, чки; держа́к, ка́; (к вилам)—луків'я, в'я.

Ручной—I) ручни́й; II) приру́чений, ручни́й; (о животных)—свійський.

Ручьистый—струмени́стий.

Рыба—ри́ба, би; (самчик)—молоче́пник, ка. **Мелкая рыба**—мілька́, ки́; мулька́, ки́. **Рыбий**—ри́б'ячий, ри́бин, ри́б'яний. **Рыбий жир**—три́н. **Рыбий клей**—карю́к, ка́; кару́к, ка́.

Рыбак—риба́лка, ки. **Рыбаком быть**—риба́лити, риба́льчити. **Рыбацкий**—риба́льський, риба́рський.

Рыболовство—риба́льство, ства; риба́цтво, цтва.

Рыбопромышленность—ри́бництво, цтва.

Рыботорговец—ри́бник, ка; риба́р, ря́.

Рыдание—рида́ння, ння; голосіння, ння; (с криком)—ле́мент, ту.

Рыдать—рида́ти, голоси́ти, лементува́ти.

Рыжий—руди́й; (с темными полосами)—муру́гий (Муру́гий віл).

Рык—рик, ку; рича́ння, ння.

Рынок—ри́нок, нку; база́р, ру. **Рыночный** база́рний, ринко́вий.

Рысак—риса́к, ка́; клуса́к, ка́.

Рысий—ри́сячий.

Рысистый—сягни́стий, сягови́тий. **Рысистые испытания**—рисако́ві спро́би.

Рыскать—ника́ти, гаса́ти, галука́ти, ганя́ти.

Рысца—клус, са; рись, си; ристь, сти; трух, ха́ (З двора́ в соба́чу ристь побіг). **Мелкой рысцой**—трю́шки, трюхце́м, підтюпцем. **Ехать рысцой**—трюха́ти, тю́пати. **Побежать рысцой**—потрюха́ти, бігти у трюх, у клус. **Езда рысцой**—трю́хання, ння.

Рытвина—ри́тва, ви; рівча́к, ка́; (глубокая)—чорторий, ро́ю; (с водой)—баю́ра, ри.

Рыть,-ся—ри́ти, ся; копа́ти, ся; (норы)—нори́ти, ся; (о птицах)—гребти́ся. **Рыть кому яму**—підко́пуватися під ко́го.

Рыхлить—пуши́ти, підпу́шувати, підпуши́ти.

Рыхлый—пухки́й, пухна́тий; (камень)—крихки́й, сипки́й (Пухкий пиріг. Пухка́ земля́).

Рыцарь—ли́цар, ря.

Рычаг—ва́жіль, желя; підо́йма, ми; підва́га, ги; підва́жня, ні; (на пароходе, паровозе, мельнице)—вердо́, ла́; вирлю́, ла́. **Рычагом поднять**—ви́важити.

Рьяный—беркий, беручки́й.

Рюмить—рю́мати, рю́мсати.

Рюмка—I) ча́рка, ки; ча́рочка, чки; чарчи́на, ни; ча́ра, ри; кели́шок, шка; (большая)—чепуру́ха, хи.

Рябина (рас.)—горобина́, ни́ (Хоч-би де замріла квіточка одна́, тільки й червоніє що горобина́).

Рябиновка—горобинівка, ки.

Рябой—I) рябий, дзюба́тий, таранкува́тий; II) (о птицах)—рябий, різно́перий, сорока́тий, зозуля́стий (Оту зозуля́сту ку́рку пійма́й).

Рябчик (п т.)—рябо́к, бка́; рябе́ць, бця́; ря́бчик, ка.

Рябь—жму́рки, рок (на воді).

Ряд, рядок—ряд, ду; ни́зка, ки́; рядо́к, дка́; ла́ва, ви; шере́га, ги; (ряд копен)—ста́йка, ки; стая, стаї; (снопо́в в скирде)—верства́, ви́ (Військо йшло ла́вами). **Мясной ряд**—м'ясни́ці. **К ряду**—ря́дом, по́спіль (У ме́не було́ се́меро до́чок по́спіль). **Ряд за рядом**—ряд по́ ря́ду.

Рядить — I) (порядить, подрядить, ся)—годи́ти, ся; една́ти, ся; найма́ти, ся; згоди́ти, ся; поедна́ти, ся (Згоди́в візника́ до двірця́. Годи́сь на рік. Він една́в ще й дру́гого ма́йстра, а я кажу́—не тре́ба); II) (нарядить, ся)—виряжа́ти, ся; убіра́ти, ся; чепури́ти, ся; ви́рядитися.

Рядовой — рядови́й; (обыкновенный)—звича́йний.

Рядом—по́руч, по́пліч, о́бік, ра́зом (Сіда́й по́руч зі мно́ю. По́пліч сіда́є).

Рядчик—ря́дчик, ка.

С

С, со—з, із, зо (З трьома́ брата́ми. Зо мно́ю. З усіми лю́дьми. Зо всіма́ людьми. Приніс із ним ра́зом). **Со вчерашнего дня**—з (від)учора́шнього дня. **С трудом**—наси́лу. **С белым лицом, с черными бровями** (опред.)—з білим ли́чком, з чо́рними брова́ми, що біле ли́чко, що чо́рні бро́ви. **Со своим столом**—на своїх харча́х. **С этими словами, он...**—це сказавши, він... **С течением времени**—з ча́сом. **С наличностью таких фактов...**—за таки́х я́вищ, обста́вин... **С тремя пружинами**—на три спружи́ни.

Сабля—I) ша́бля, лі; II) (рыба)—чехо́ня, ні; III) (раст.)—зра́дник, ка; коса́рики, ків; меду́чка, чки; меч, ча́; півник, ка.

Саван—са́ван, на; покрива́ло, ла; покрі́в, ро́ву; покрі́вець, вця.

Сад—сад, ду; садо́к, дка́. **Сад виноградный**—сад виногра́дний. **Сад вишневый**—вишне́вий сад, вишня́к, ка́; вишнячо́к, чка́. **Сад сливовый**—сливни́к, ка́. **Сад фруктовый**—плодови́й сад, овоче́вий, овощо́вий.

Садик—садо́к, дка́; садо́чок, чка.

Садиться, сесть—I) сіда́ти, садови́тися, сі́сти (Сіда́й до сто́лу. Садові́ться з на́ми, будь ла́ска); II) сіда́ти, осіда́ти, осі́сти (Гу́ща осіда́є на дно́. Ха́та осі́ла й похили́лася); III) зсіда́тися, збіга́тися, зсі́стися (Соро́чка збі́глася, як я її ви́прала); IV) захо́дити, зайти́ (Вже зайшло́ со́нце).

Садка—I) (деревьев)—сажа́ння, ння; II) (ткани)—збіга́ння, ння; III) (соли в озерах)—осі́лання, ння.

Саднить, осаднить, осаднять—садни́ти, зсадни́ти, натира́ти, нате́рти, здіра́ти, наму́лити (Наму́ляв чо́ботами но́ги).

Садовник,-ца—садівни́к, ка́; -ни́ця, ці; садівни́чий, ого (Мій дід був садівни́чим у па́нськім садку́).

Садовничать — садівникува́ти, садівни́цтво вести́; у садівни́цтві коха́тися.

Садовнический—садівни́чий, садівни́цький.

Садовничество—садівни́цтво, цтва; садово́дство, ства.

Садовый—садови́й, садко́вий. **Садовые растения, садовые плоды**—садови́на, ни; садови́нка, ки (Верби та садовина́ поперехиля́лись че́рез тини́).

Сажа—са́жа, жі; са́жка, ки. **Голландская сажа**—гола́нська са́жа.

Сажание—сажа́ння, ння.

Сажать, посадить—I) (о людях)—сажа́ти, садови́ти, влю, ви́ш, ви́ть; посадови́ти (Бага́того за стіл сажа́ють, а убо́гий ко́ло пе́чи не ся́де. Садовля́ть молоду́ на ослі́н); II) (о растениях) — сади́ти, сажа́ти, посади́ти, посажа́ти (Та йди́, жі́нко, та йди́, любко́, квасо́лі сажа́ти).

Сажень—са́жінь, женя. **Кубичн. сажень**—кубі́чний са́жінь. **Квадратн. сажень**—квадрато́вий са́жінь. **Складывать в сажни дрова**—стосува́ти. **Сажень погонная**—повздо́вжний са́жінь. **Саженный**—сажньови́й.

Сазан (рыба)—саза́н, на́; коропчу́к, ка́.

Сайга (антилопа)—суга́к, ка́; сайга́к, ка́.

Сайка—паляни́чка, чки.

Сак—I) сак, ка; (умен.)—сачо́к, чка́ (рыболовный снаряд); II) сакво́яж, жу.

Саквояж—сакв́а, ви́; клу́нок, нка; доро́жній міш́ок; саквоя́ж, я́жу.

Салазки—саночки́, чо́к; санча́та, ча́т; (без грядок)—гринджо́ли, ів.

Салат—сала́та, ти.

Салить,-ся—I) (насалить, ся)—са́лити, ся; смальцюва́ти, ся; шмарува́ти, ся; наса́лити, ся; насмальцюва́ти, ся; нашмарува́ти, ся; II) (засалить, ся)—са́лити, ся; смальцюва́ти, ся; шмарува́ти, ся; яло́зити, ся; заса́лити, ся; засмальцюва́ти, ся; заяло́зитися (Засмальцюва́в сви́ту. Гля́нь, як заса́лив рукава́).

Сало—I) са́ло, ла; (ум.)—сальце́, ця́. **Сало овечье**—лій, ло́ю. **Сало гусиное и свиное, топленое**—смa̓лець, цю. **Сало внутреннее**—здір, здо́ру. **Сало тощее**—шкурла́т, ту; II) (на воде)—са́ло, ла; сніговиця, ці.

Салотопня—салга́н, на́; са́льня, ні.

Салфетка—серве́тка, ки. **Салфеточный**—серветовий.

Сальдо—са́льдо, ре́шта, ти; за́лишок, шку.

Сальник—I) (анатом.)—са́льник, ка; чепе́ць, пця́; II) (съедобн.)—са́льник, ка.

Сальный—I) са́льний, лойови́й; II) засмальцьо́ваний, зашмаро́ваний, заяло́жений (Засмальцьо́вана соро́чка); III) (с больш. колич. сала)—салі́стий (Каба́н салі́стий); IV) (переносн.—о взгляде, шутке)—масни́й.

Салют—яса́, си́; са́льва, ви.

Сам—сам, о́го. **Сам не свой**—са́м не свій, несамови́тий. **Сам друг** — удвох. **Сам третий**—утрьо́х, самотре́ть. **Сам шесть**—самошість, сам шо́стий.

Самдруг—удво́х, удвійзі.

Самец—саме́ць, мця́; са́мчик, ка; (в стаде для приплоду)—ста́дник, ка; (у рыб)—спича́к, ка́; (у гусей)—гуса́к, ка́; (у индюков)—інди́к, ка́; (у кур)—півень, вня; (у свиней)—кнур, ра́; (у лошадей)—жеребе́ць, бця́; о́гир, ря; (аист)—лече́чич, ча.

Самка—сами́ця, ці; са́мка, ки; са́мочка, чки. **Самка плодовитая**—плі́дна. **Самка на приплод**—ма́тка, ки. **Самка бесплодная**—камени́ця, ці. **Самка неплодившая**—я́лова, я́ловиця. **Самка перворoдная**—пе́рвістка, ки.

Самобытность—самобу́тність, ности. **Самобытный**—самобу́тний.

Самовидец—самови́дець, дця.

Самовозгорание—самозапа́лення, ння.

Самовластие—самовла́да, ди; самовла́стя, стя. **Самовластный**—самовла́сний, самовла́дний.

Самоволие — своа́воля, лі; сваві́льство, ства; самово́ля, лі (До́бра та ладу́ не бу́ло, а бу́ла ті́льки бу́ча та свавo̓ля). **Самовольник**—свавo̓лець, льця; самово́лець, льця. **Самовольничать** — свавo̓лити, самово́лити. **Самовольный**—самові́льний, свавo̓льний, самобра́ний. **Самовольный захват**—самобра́ння. **Самовольно**—самові́льно, сваві́льно, самохі́ть, самобра́но.

Самовоспламеняющийся — самозапа́льний. **Самовоспламеняющиеся фонари**—самозапа́льні лихтарі.

Самодвиг—самору́х, ху. **Самодвижущийся**—саморушний.

Самодействующий—самодієвий.

Самодельщина — саморо́бка, ки; домотка́нка, ки.

Самодеятельность—самодія́льність, ности. **Самодеятельный** — самодія́льний, самодійний.

Самодельный—саморо́бний, саморо́б, бу; (о ткани)—домотка́ний, домотка́н.

Самодовольство—самозадово́леність, ности. **Самодовольный** — самозадово́лений. **Самодовольно**—самозадово́лено.

Самодур—самово́лець, льця; своє́ум, ма.

Самозабвение—самозабуття́, ття́.

Самозванец—самозва́нець, нця.

Самокат—самоїзд, ду; самокі́т, ко́ту. **Самокатчик**—самоїзник, самокітник.

Самолет—самолі́т, льо́та; літа́к, ка́.

Самоличность—особи́стість, тости; тожса́мість осо́би. **Самоличный**—особи́стий. **Самолично**—особи́сто.

Самолюбство—самолю́бність, ности. **Самолюбие**—самолю́бство, ства. **Самолюбец**—самолю́б, ба. **Самолюбивый**—самолю́бний.

Самомнение—зарозумі́лість, лости; го́нор, ру.

Самонадеянность — самонаді́йність, ности; самонаді́я, ії. **Самонадеянный** — самонадійний.

Самообладание—самовлада́ння, ння; повстри́мність, ности.

Самоопределение—самовизна́чення.

Самоограничение—самообме́ження, ння.

Самообразование—самоосві́та, ти.

Самоопределяемость — самовизна́чування, ння.

Самоотречение—самовідрече́ння, ння.

Самопишущий—самопи́сний. **Самопишущий прибор**—самопи́сний при́лад, ду.

Самопознание—самопізна́ння, ння; саморозумі́ння, ння; самосвідо́мість, ности.

Самопожертвование — саможе́ртва, ви; самоофі́ра, ри.

Самопомощь—самодопомо́га, ги; самопо́міч, мочи.

Самопроизвольный—самові́льний.

Самопуск—I) самопу́ск, ску; II) самопуска́ння.

Саморазвитие—самоpо́звій, вою; саморо́звиток, тку.

Самородный—саморі́дний. **Самородок**—саморі́док, ро́дка.
Самосветящийся—самосві́т, ту (Ка мі́н ня самосві́ти).
Самоскорейший—найскорі́ший, найшви́дший. **В самоскорейшем времени**—якнайскорі́ше, яко мо́га шви́дше, якнайшви́дше.
Самосмазочный—самомасти́льний, самошмарува́льний. **Самосмазочные подшипники**—самошмарува́льні ва́лниці.
Самосознание—самосвідо́мість, мости.
Самосохранение—самоохоро́на, ни; самоща́дність, ности.
Самостоятельность — самості́йність, ности (Самості́йна ду́мка, пра́ця). **Самостоятельный**—самості́йний. **Самостоятельно**—самості́йно.
Самосуд—самосу́д, ду.
Самосевка—I) самосі́й, і́я; самосі́йка, ки; па́далиця, ці; II) сі́ялка, ки; сіва́лка, ки (Я сі́ю рядово́ю сіва́лкою, тако́ю, що сама́ сі́є, сама́ загорта́є). **Самосейный** — самосі́йний, па́далишний (Це жи́то па́далишне).
Самоторможение—самогальмува́ння, ння.
Самоубийство—самогу́бство, ства; самовби́вство, ства (Така́ безнаді́йність ча́сто дово́дить чолові́ка до самогу́бства).
Самоубийца—самогу́бець, бця; самоубі́йник, ка.
Самоуважение—самопова́га, ги.
Самоуверенность—самовпе́вненість, ности; самопе́вність, ности. **Самоуверенный** — самовпе́внений, пе́вний в собі.
Самоуправление—самоврядува́ння, ння. **Городское самоуправление** — мі́ське самоврядува́ння.
Самоуправство—самопра́вство, ства. **Самоуправный** — самопра́вний. **Самоуправно**—самопра́вно (Самопра́вно зруба́ли ліс).
Самоуправствовать—чини́ти самопра́вство.
Самоусовершенствование — самоудоскона́лення, ння.
Самоучитель—самовчи́тель, ля.
Самоучка—I) самоу́к, ка; самоу́чко, чка; II) самоу́цтво, ва **Самоучкой**—самоу́ком; (о письме)—само́писки (Я самоу́ком навчи́вся чита́ти кни́ги. Само́писки навчи́вся писа́ти).
Самохвал,-ка—самохва́л, ла; -лка, ки; хвалько́, ка́; чванько́, ка́.
Самохвальство—хвальба́, би́; самохва́льство, ства.
Самохотный,-но—самохо́тний, самохі́ть, самохі́ттю.
Самоцветный—самоцві́тний. **Самоцветный камень**—самоцві́т, ту.
Сангвинический — сангвіні́чний, крови́стий.
Сандал—I) бразолі́я, ії (дерево); II) фа́рба, би (добываемая из него). **Сандальный**—бразолі́йний.
Сандалии—ходаки́, ів; санда́лі, ів.
Сани, санки, саночки—са́ни, ей; **са́нки,** нок; сано́чки, о́к; санча́та, а́т; (без грядок)—гринджо́ла, о́л; гринджоля́та, я́т; (городские)—козирки́; (с коробом из лубка)—за́лубні; (без короба)—копильчаки́, ріжна́ті.
Санитарный—саніта́рний. **Санитарный вагон**—саніта́рний ваго́н.
Сановитость—пова́жність, ности; санови́тість, тости. **Сановитый**—I) пова́жний; II) санови́тий, панови́тий.
Саночный—са́нковий.
Сап—сап, пу; носати́зна, ни.
Сапер—підко́пник, ка; сапе́р, ра.
Сапог—чо́біт, бота; (сафьяновые)—сап'я́нці; (с двойной подошвой, шитые)—рантові́; (на деревянных гвоздях)—гвоздьові́; (простые на одной подошве)—виворо́тні; (очень старые)—шкарбупи́. **Части сапога:**—передо́к, халя́ва, закаблу́к, підбо́р.
Сапожная мастерская—ше́вня, ні; чобі́тня, ні.
Сапожник—чобота́р, ря́; шве́ць, шевця́.
Сапожничанье—шевцюва́ння, ння.
Сапожничать — шевцюва́ти, чоботарюва́ти.
Сапожничество—ше́вство, ства. **Сапожнический**—ше́вський, шве́цький.
Сапфир (минер.)—шафі́р, ра. **Сапфировый**—шафі́ровий.
Сарай, сарайчик—шо́па, пи; (открытый с одного или двух боков)—повітка, ки; (для волов)—воло́вня, ні; (для возов)—**возо́вня,** ні; зака́т, ту; (на дрова)—**дровни́к,** ка; дрові́тня, ні; (для мякины)—поло́вник, ка; поло́вня, ні; (для хлеба)—клу́ня, ні; стодо́ла, ли.
Саранча—сарана́, ни́.
Сардонический — сардоні́чний, злісноглумли́вий.
Саржа—ша́ржа, жі. **Саржевый**—ша́ржовий.
Сарказм—сарка́зм, му. **Саркастический**—саркасти́чний. **Саркастически**—саркасти́чно.
Саркофаг—**саркофа́г, га; нагро́бок, бка.**
Сатана—сатана́, ни́; біс, са́; чо́рт, та.

дийвол, ла. **Сатанинский**—сатанйний, дийвольський, бісів, чо́ртів.

Сатин—сате́н, ну.

Сатинированный—сатинований.

Сатирический—сатири́чний, глумли́вий, глузли́вий.

Сафьян—сап'я́н, ну́. **Сафьяновый**—сап'яновий, сап'я́нний.

Сахар—цу́кор, кру. **Сахар свинцовый**—кінський цукор.

Сахарный—цукрови́й. **Сахарный завод**—цукрова́рня, ні. **Сахарная промышленность**—цукрова́ промисло́вість, вости.

Сахаристый—цукори́стий, цукрува́тий.

Сахарница—цукорни́ця, ці; цукорни́чка, чки; саха́рниця, ці.

Сахароварный—цукрова́рний.

Сахарин—цукри́н, ну; сахари́н, ну.

Сбавка—зме́ншення, ння; зни́жка, ки; зба́вок, вку.

Сбавлять, сбавить—збавля́ти, зба́вити, спуска́ти, спусти́ти, зменша́ти, зменши́ти, посту́пати, поступи́ти, зма́лити, вмали́ти (За що ти хо́чеш мені віку збавити. Як поба́чить—бу́де би́ти, змали́ть ме́ні віку. Як запра́вив, нічо́го з тієї ціни не спусти́в). **Сбавить спеси**—но́са втерти, пиху́ зби́ти, хвоста́ вкрути́ти.

Сбегать—збі́гати, побі́гати (Збі́гай хло́пче в крамни́цю).

Сбегать, сбежать—I) збіга́ти (Збіг з гори́); II) спада́ти, спа́сти, збіга́ти, збі́гти, стіка́ти, стекти́; убува́ти, убу́ти (Вода́ спа́ла); III) утіка́ти, утікти́, втекти́ (На́ймичка забра́ла впере́д гро́ші й втекла́).

Сбежалый—збі́глий, уті́клий.

Сберегатель,-ница—ощадник, ка; -ниця, ці; схо́вник, ка; -ниця, ці. **Сберегательный**—оща́дний. **Сберегательная касса**—оща́дна ка́са. **Сберегательная марка**—оща́дна ма́рка.

Сберегать—ощаджа́ти, зберіга́ти (Зберіг про чо́рний день).

Сбережение—зоща́дження, ння.

Сбивать, сбить—I) збива́ти, зби́ти, позбива́ти, поназбива́ти; (клинами)—заплі́шувати, заплішити, позаплішувати (Позбива́лися підо́шви. Злодії позбива́ли замки́). **Сбить масло**—сколоти́ти ма́сло. **Сбиться с ног**—одки́дати но́ги. **Сбиться с толку**—з пантели́ку зби́ти, ся; спантели́читися: II) (с порядка)—підхибля́ти, підхиби́ти (Підхибля́є, щоб я поми́ли́вся).

Сбиваться, сбиться—I) збива́тися, блука́ти, зби́тися, заблуди́ти, джу́, иш, ить (Зби́вся з доро́ги); II) збива́тися, зби́тися, зміша́тися (Зби́вся в ре́чах); III) (сбиться в комки)—скімши́тися, склочі́тися (о ше́рсти и т. д.).

Сбивчивость—нея́сність, ности; безла́дність, ности; замі́шання, ння; плутани́на, ни. **Сбивчивый**—нея́сний, безла́дний, непоря́дний, заплу́таний, замі́шаний. **Сбивчиво**—нея́сно, без ладу́, непоря́дно.

Сбирание—збира́ння, ння; збір, збо́ру.

Сближаться, сблизиться—зближа́ти, ся; зблизи́ти, ся; наближа́тися, набли́зитися. **Сближенный**—збли́жений, набли́жений.

Сближение—збли́ження, ння; набли́ження, ння.

Сболтнуть—бо́втнути, ля́пнути що кому́.

Сбор—I) зібра́ння, ння; збір, збо́ру; збірни́ця, ці. **Мирской сбор**—грома́да, ди; II) опла́та, ти. **Сбор податей**—збір пода́тків. **Сбор весовой**—вагове́. **Сбор питейный**—винове́. **Сбор гербовый**—гербо́ве. **Сбор за переезд через мост**—мостове́. **Сбор с рогатого скота**—рогове́. **Сбор с изб**—поди́мне. **Таможенный сбор**—ми́то, та. **Сбор в доход города**—мі́йська́ опла́та.

Сбористый—рясни́й, перебі́рчастий (Ря́сна́ чума́рка. А у ме́не пості́ль біле́нькая, а у ме́не поло́жо́к перебі́рчастий).

Сборище—збір, збо́ру; збі́рня, ні; збо́рище, ща; на́товп, пу; тиск, ку (Збі́рня хло́пців та дівча́т на вечорни́цях. На товчку́ сього́дні вели́кий тиск люде́й. Величе́зний на́товп ру́шив до Університе́ту).

Сборочный (цех)—склада́льний, збі́рний (цех). **Сборный**—збі́рний (Збі́рний по́їзд).

Сборщик—збі́рщик, ка; (сборщик частей машины)—склада́ч, ча́.

Сборы—I) за́ходи, ів; ла́годження, ння; (в дорогу)—лаштува́ння, ння; рихтува́ння, ння; вибира́ння, ння (Три дні за́ходу, а день пра́знику).

Сбрасывать, сбросить,-ся—скида́ти, ся; ски́нути, спиха́ти, зіпхну́ти; (о многих)—поскида́ти, поспиха́ти (Ски́нув сви́ту. Скида́йте в ку́пу. Зіпхну́в його́ з гори́).

Сбривать, сбрить—зго́лювати, зголі́ти; (все)—позго́лювати (Зголи́в бо́роду. Позго́лювали ву́си).

Сброд—набрі́д, ро́ду; на́волоч, чи; ле́дач, чи; гульт́яйство, ства (На точку́ вся́кого набро́ду—хоч гре́блю гати́, а косарі́в хоч би оди́н).

Сбрызгивать, сбрызнуть—бри́зкати, побри́зкати, кропи́ти, покропи́ти (Дощ тільки покропи́в зе́млю).

Сбухты-барахты — навмання́, нао́сліп, зду́ру.

Сбывать, сбить,-ся—I) збува́ти, збу́ти, ся; (многих)—позбува́тися, спе́катися, зди́хатися (Біда́ ле́гко здиба́є, а тру́дно її збу́тися. Збув білизну́ на товчку́. Коли́ я вже зди́хаюсь тебе́, наві́сни́й). **Сбывать краденное**—перево́дити; II) спада́ти, убува́ти, зменша́тися (Вода́ вчо́ра спа́ла тро́хи); III) справди́тися, джу́ся, ди́шся, ди́ться; ста́тися, ста́нуся, нешся, неться (Пророкува́ння його́ справди́лось. Ста́лось так, як каза́ли ма́ти).

Сбывание—збува́ння, ння.

Сбыт—збут, ту; збу́ток, тку (Нема́є сього́дні збу́ту кра́му). **Сбыточный**—I) збутни́й (товар); II) можли́вий. **Это дело сбыточное**—це можли́ва річ.

Свадьба—весі́лля, лля. **Играть, сыграть свадьбу**—справля́ти, спра́вити весі́лля. **Свадебный** — весі́льний, шлюбови́й, шлю́бний. **Свадебные гости**—прида́ни; (женщины)—прида́нки, нок. **Свадебный поезд**—по́їзд, да; перезва́, ви́.

Сваливать, свалить—I) (свалить, ся)—вали́ти, ся; зва́лювати, ся; звали́ти, ся; повали́ти, ся (Ві́тром повали́ло); II) зверну́ти, зверта́ти, склада́ти, скла́сти (Часте́нько між людьми́ бу́ває,—оди́н свою́ бі́ду на дру́гого зверта́є); III) спада́ти, зменша́тися, спа́сти, зме́ншитися. **К вечеру жар свалил**—під ве́чір жар спав; IV) (свалять, -ся)—вали́ти, ся; звали́ти, ся; зва́лювати, ви́валити (Вали́ти сукно́); (о волосах)—скімши́тися, склочі́тися (Ви́валив повсть. Борода́ скімши́лася).

Свалка—I) зва́лювання, ння; II) на́товп, пу; тісно́та, ти; ти́ск, ку; III) бі́йка, ки; колотне́ча, чі; IV) гноїще, ща; гнойови́ще, ща.

Сваривать, сварить,-ся—I) (металлы)—зва́рювати, ся; спогріва́ти, спогрі́ти що; II) (обед)—звари́ти. **Сваренный**—зва́рений.

Сварка (процесс)—зва́рювання, ння; лютува́ння, ння; спогріва́ння, ння; (место, где металлы сварены)—спогрі́вок, вку.

Сварщик—зва́рювач, ча; спогрі́вник, ка.

Свая—па́ля, лі (Мі́сто на па́лях). **Свайный**—па́льовий. **Свайная балка**—вбивання паль. **Свайнобойный копер**—ба́ба, би.

Сведать—дізна́тися, дові́датися.

Сведение (чаще сведения)—I) відо́мість, мости (о состоянии чего-либо); II) ві́стка, ки (о смерти и проч.); III) знання́, ння́. **К сведению**—до ві́дома. **Довести до сведения**—звісти́ти, оповісти́ти, сповісти́ти, повідо́мити. **Сведущий в чем**—свідо́мий чо́го, тяму́чий на чо́му, досві́дчений.

Сведе́ние—зве́дення, ння; звід, зво́ду. **Сведе́ние счетов**—обраху́нок, нку.

Сведущий—досві́дчений, тяму́чий.

Свежевато—свіже́нько, холодне́нько.

Свежевать, освежевать—білува́ти, обілува́ти (Зарі́зав чолові́к ягня́ й став білува́ти).

Свежепросоленный—свіжопросо́льний.

Свежесть—свіжість, жости.

Свежить, освежить—освіжа́ти, освіжи́ти, провітрювати, провітрити (Тре́ба провітрити ха́ту).

Свежий—свіжий, здоро́вий, чи́стий, пого́жий, холо́дний, зи́мній. **Свежий воздух**—свіже, здоро́ве, чи́сте повітря. **Свежая вода**—свіжа, пого́жа вода́. **Свежий ветер**—холо́дний, зи́мній вітер. **Свежая погода**—холо́дна, бурхли́ва годи́на. **Свежая новость**—нова́, оста́ння звістка. **Свежо** — хо́лодно, зи́мно.

Свежить—I) свіжі́ти, жію, ієш, іє; II) ду́жчати (Ві́тер ду́жчає).

Свекла, свекловица—буря́к, ка́. **Сахарная свекла**—цукро́ві буряки́. **Листья свеклы**—буряковиння, ння; бурячи́ння, ння; ботви́на, ни; ги́чка, чки. **Свекловичный**—буряко́вий.

Свековать—звікува́ти (Вік-би звікува́в ко́ло тебе).

Свергать,-ся—I) скида́ти, ски́нути, спиха́ти, зіпхну́ти (Був пи́сарем, а тепе́р його́ ски́нули). **Свергнуть иго**—ски́нути ярмо́, ви́зволитись з-під корми́ги, з нево́лі; II) **Свергаться**—спада́ти, спа́сти (Вода́ з шу́мом спада́є в прова́лля). **Сверженный**—ски́нутий.

Свержение—скида́ння, ння; спиха́ння, ння.

Сверка—звіря́ння, ння.

Сверкание—бли́скання, ння; миготі́ння, ння; поли́скування, ння; (глазами)—бли́мання, ння.

Сверкать—бли́скати, вибли́скувати, поли́скувати, бли́кати; (неясно)—митті́ти; (издали)—майорі́ти, бли́снути, бли́кнути, мигну́ти (По́лум'я бува́ бли́сне, як ві́тер пові́є. Я ба́чила як щось бли́кнуло, а то

ви сірника́ запали́ли. Стрі́чка майори́ть огнем). **Сверкающий**—блиска́вий, блиску́чий.

Свердление—свердлі́ння, ння; верті́ння, ння. **Сверлильный**—свердло́вий. **Сверлильный станок**—варста́т, ту; свердлува́лка, ки. **Сверлильщик**—свердля́р, ра́.

Сверлить, просверлить—свердли́ти, длю́, дли́ш, дли́ть; верті́ти, чу́, ти́ш, и́ть; просвердли́ти, провертіти; (много)—попросвердлювати, попровірчувати.

Сверло—сверде́л, дла; свердло́, ла́.

Сверстник,-ца—рове́сник, ка; рове́сниця, ці; одноліток, тка.

Сверстывать, сверстать,-ся — рівня́ти, зрівня́ти, вирі́внювати, ви́рівняти, порівня́ти, ся з ким; (типогр.)—зверста́ти, поверста́ти.

Сверток, сверточек—су́верток, тка; су́вертень, тня; (соломы)—скру́тінь, тня; кру́тень, тня; ве́рчик, ка; жмут, та; (полотна)—сувій, во́ю; (чего-либо)—клу́нок, нка; клу́ночок, чка (У руках у його був сувійчик паперу. Су́верток був зв'язаний).

Свертывание—згортування, ння; скру́чування, ння.

Свертывать—I) (свертеть свернуть, ся)— згорта́ти, зверну́ть, ся; згорну́ти, зго́ртувати, звива́ти, звину́ти, бга́ти, зібга́ти, підібга́ти що (Ой як я прийду́ тебе не заста́ну—згорну́ я руче́ньки та й неживий ста́ну. Гадю́ка клубко́м звила́ся); II) скру́чувати, скрути́ти, звірчувати, звертіти, перекрути́ти (Скрутив собі в'язи. Зовсім скрутив ключ—ніку́ди не годиться. Перекрутив замо́к); III) зверта́ти, зверну́ти; поверта́ти, поверну́ти (Звернув з доро́ги про́сто в ліс); IV) (свернуться)—зсіда́тися, зсі́стися, прокиснути (о молоке́).

Сверх—над, на́дто, звиш, збільш, більше, о́крім, о́пріч. **Сверх меры**—над мі́ру, на́дто, че́рез край, че́рез верх. **Сверх силы**—над си́лу, че́рез си́лу. **Сверх того**—о́крім то́го (Понадава́ли йому́ всячини і о́крім то́го гро́шей). **Сверх чаяния, ожидания**—несподі́вано.

Сверхдолжный — надналéжний. **Сверх меры**—над мі́ру. **Сверхмерный**—надмі́рний. **Сверх силы**—над си́лу. **Сверх обыкновения**—над звичай.

Сверхестественность — надзвича́йність, ности; надприро́дність, ности. **Сверхестественный**—надзвича́йний, надприро́дний.

Сверхкомплектный—надкомпле́ктовий.

Сверхразумный—надрозу́мний.

Сверхсрочный—позачерго́вий, надстроко́вий.

Сверху—зве́рху, згори́, пове́рх (Одяг свиту, а зве́рху кобеня́к. Пра́вда, як оли́ва, пове́рх води́ вийде).

Сверхурочный — позачерго́вий. **Сверхурочная работа**—позачерго́ва пра́ця.

Сверхчеловеческий—надлю́дський.

Сверхчувственность—надтіле́сність, ности; надзмисло́вість, вости. **Сверхчувственный**—надтіле́сний, надзмисло́вий, надчутте́вий.

Сверхштатный—позашта́тний, поверхшта́тний.

Сверчок—цвірку́н, на́. **Знай сверчок свой шесток**—щвець знай своє́ ше́вство, а в краве́цтво не міша́йсь; знай коро́ва своє́ стійло.

Свершать, свершить — докінча́ти, докінчи́ти, вивіршувати, ви́вершити (Вивершив стіг сіна. Чи мені по тобі су́мом сумува́ти, чи твою́ робо́ту взя́ти докінча́ти).

Свершаться, свершиться (безличный)—става́тися, ста́тися (Ста́лося, та тільки не те, чого́ сподіва́лись).

Свесло—переве́сло, ла (Тре́ба крути́ти переве́сла для снопів).

Свет—I) сві́тло, ла. **Солнечный свет**—сві́тло со́нячне. **Свет электрический**—сві́тло електри́чне. **Свет издавать**—видава́ти сві́тло, світи́тися. **До свету**—удо́світа. **При дневном свете**—повидноті; II) світ, ту (По всьому́ сві́ту пошука́ти тако́го); III) вели́ке па́нство, висо́ке товари́ство.

Светание—світа́ння, ння.

Светать—світа́ти, на світ благословля́тися, розви́днюватися, розвидня́тися.

Светиленный—гното́вий.

Светило—світи́ло, ла.

Светильник—світни́к, ка́; світа́ч, ча́; світе́ць, тця́; свічни́к, ка́. **Светильный**—світли́чний.

Светить—I) світи́ти, чу, тиш, ить; (очень ясно)—блища́ти; (звезды)—зорі́ти; (едва, мигая)—бли́мати (Світи, місяцю, світи, ясний); II) світи́ти, посвіти́ти (Посвіти́ мені, бо не ба́чу, куди́ йти).

Светленький—ясне́нький.

Светлеть—світлі́ти, ясні́ти, світи́тися, блища́ти.

Светлить,-ся—вияснúти, ся (Вúяснила п'ятакá. Трéба вúяснити мíдницю).

Светлица, светличка, светелка—світлиця, ці; світлонька, ки; гóрниця, ці; гóрничка, чки; кімнáта, ти; світлúчка, чки (По світлоньці ходжý та й не находжýся). **Светличный**—світлúчний.

Светло—ясно, вúдно (На двóрі ясно, хоч голкú збирáй).

Светлобуланый—половúй (цвета спелой ржи).

Светлобурый—яснокаштáнуватий.

Светловатый—яснéнький, світлéнький.

Светлоглазый—яснóкий, білозóрий.

Светлоголубой—яснoблакúтний.

Светложелтый—ясножóвтий.

Светлозеленый—яснозелéний.

Светлокаштановый—яснокаштáновий.

Светлокоричневый — ясноцинамóновий, рудувáтий.

Светлолиловый—яснофіялковий.

Светломалиновый—яснокармазúновий.

Светлорусый—яснорýсий, білявий.

Светлосерый—ясносíрий.

Светлосиний—ясносúній.

Светлость—ясність, ности; світлість, лости.

Светлоцветный—яснобáрвний.

Светлый—I) ясний (Світú, місяць, світú, ясний, світú, ясная зоря); II) чúстий, ясний, вúдний (Чúсте скло́. Чúста водá. Ясні кóльори); III) білий, ясний. **Светлый ум**—ясний рóзум. **Светлые минуты**—щаслúві хвилúни.

Светляк—світляк, кá.

Светозарность — променúстість, тости; світозóрність, ности. **Светозарный**—променúстий. **Светозарно** — променúсто, світозóрно.

Светоносный—світодáйний.

Светопись—світóпис, су.

Светотень—світотíнь, ну.

Светоч—свíтич, ча (Свíтич нáшого слóва, гéній нáшого нарóду Шевчéнко).

Светочувствительность—світочуття́, ття; світочутлúвість, вости. **Светочувствительный**—світочýлий, світочутлúвий.

Светскость—I) світóвість, вости; світовé життя; II) великопáнство, ства. **Светский**—I) світовúй; II) джентельмéнський, великопáнський.

Светски—I) по-світовóму, світóво; II) по-великопáнському.

Свеча, свечка—свíча, чі; свíчка, чки. **Сальная свеча**—лойовá свíчка. **Свеча стеариновая**—свíчка стеарúнова. **Свечник**—I) свічкáр, ря; свічáр, ря. **Свечной**—свíчний, свічковúй. **Свечная лавка**—свічáрня, ні. **Свечной завод**—свічкáрня, ні; свічáрня, ні.

Свешивать, свесить,-ся—I) звíшувати, ся; звíсити, ся; звúснути, спускáти, ся; спустúти, ся; (о многих)—позвíшувати, ся; позвисáти, поспускáтися (Гілкú позвисáли до дóлу); II) звáжувати, звáжити, ся (Трéба звáжити бóрошно, скíльки пýдів бýде).

Свивание—сповивáння, ння. **Свивальник**—повúвач, ча; сповúвач, ча. **Свивальный**—сповивáльний.

Свивать, свить,-ся—I) звивáти, ся; звúти, ся; скрýчувати, ся; скрутúтися, сплітáти, ся; сплестú, ся; зсукáти, ся; (много)—посплітáти, ся; позсýкувати, ся (Сплів батогá. Зсукáв вірьóвку. Гілкú позплітáлися). **Свить гнездо** — гніздо звúти; II) сповивáти, сповúти (Сповúти дитúну).

Свидание—побáчення, ння. **До свидания** (иронично)—на зальóти.

Свидеться, свидываться—бáчитися, зобáчитися, побáчитися з ким.

Свидетель,-ница—свíдок, дка; свíдчяк, ка; свíдчиця, ці. **Призывать в свидетели**—свíдчитися (Свíдчився як цúган своїми дітьмú). **Свидетельский**—свíдковий.

Свидетельство—I) (в судовом процессе)—свідóцтво, цтва; свíдчення, ння (Свíдчення йогó в цій спрáві нічóго сýдові не далó); II) (вообще)—свідóцтво, цтва (Прямóго свідóцтва про пéрвенство одногó абó другóго товáру немá). **Метрическое свидетельство**—мéтрика, ки. **Свидетельство о бедности**—свідóцтво про бíдність, незамóжність. **Выбрать торговое свидетельство**—вúбрати торговéльне свідóцтво (патéнт).

Свидетельствование—свідкувáння, ння.

Свидетельствовать—I) (засвидетельствовать,-ся)—свíдчити, ся; свідкувáти, засвíдчити, дчу, чиш, чить (Трáпились такí свíдки, що прóти йогó свíдчать, то я мýшу йогó арештувáти. Свíдчилась пéред бáтьком); II) (освидетельствовать)—оглядáти, ревізувáти; III) (засвидетельствовать)—завíрити, засвíдчити, посвíдчити, завестú у кнúги (Нотáр посвíдчив мій пíдпис. Йогó духóвна і у вóлості у кнúги завéдена).

Свинка—I) пíдсвинок, нка (Як годó-

ваний підсвинок); II) (игра)—свинка, ки; III) свинка, ки; шматок олива або чавуна; V) (болезнь)—свинка, ки; золотушні гулі.

Свинобой—колій, ія; кабанник, ка.

Свинцовые белила—блейвас, су.

Свинчак—оловець, олівця.

Свинчатка—олив'янка, ки.

Свинчивать, свинтиться—згвинчувати, згвинтити, пришрубовувати, пришрубувати. **Свинченный**—згвинчений, пришрубований.

Свинья—свиня, ні; (самец)—кнур, ра; кабан, на; (самка)—свиня, льоха, хи.

Свирель—сопілка, ки; дудка, ки; (из коры)—телинка, ки (Коли почав орати, то в сопілку не грати. То не ходи коло води, не грай у телинку). **Свирельник**—сопільник, ка; дудар, ря; дударик, ка. **Свирельный**—сопілковий.

Свирепеть—лютішати, лютіти.

Свирепость—лютість, тости; жорстокість, кости. **Свирепый**—лютий, жорстокий.

Свирепствование—лютування, ння.

Свирепствовать—лютувати.

Свислый—звислий, висючий.

Свист—свист, сту; посвист, сту; свистіння, ння. **Свисток**—свищик, ка; свистун, на; сюркалка, ки. **Свистулька**—свиставка, ки. **Приманная**—вабик, ка.

Свита—почет, почту (Богдан при всіх клейнодах, за ним татари, гайдуки і почт); дружина, ни. **Свитский**—дружинний, почтовий.

Свиток—сувій, вою; суверток, тка.

Свих—вивих, ху.

Свихивать, свихнуться—I) звихати, вивихати, звихнути, вивихнути; II) (свихнуться)—збитися з пантелику, зпантеличитися.

Свищ—I) свищ, ща; фістула, ли; дірочка, чки.

Свобода—вільність, ности; воля, лі. **Свобода печати** — воля друку. **Свобода вероисповедания**—воля віри. **На свободе**—I) на волі; II) на дозвіллі, гулящого часу. **Свободное время**—вільний час, дозвілля (Нехай зроблю колись на дозвіллі). **Свободный**—I) вільний (Вільний як вітер); II) вільний, гулящий, дозвільний, просвітній (Прийду, коли буде вільний час. За роботою й просвітньої години не маю); III) вільний, повільний. **Вольный ход**—повільний рух. **Свободная наличность**—готівка. **Свободные деньги**—вільні гроші, гулящі гроші. **Свободное обращение**—вільне повожження. **Свободное произношение**—легка вимова.

Свободомыслящий — вільнодумний.

Свободолюбивый—вільнолюбний. **Свободомыслие**—вільнодумство, ства; вільномисність, ности. **Свободно**—вільно. **Свободно, по собственному желанию сделать**—волею своєю зробити, з власної волі.

Свод—I) звід, зводу; II) збір, збору; збірка, ки; збірник, ка (Збірник законів); III) (в постройках)—склепіння, ння; склеплення, ння; засклеп, пу; перекіт, коту; (в печке)—челюсти, ів. **Свод сделать**—склепити, посклепити.

Сводить, свести—I) зводити, звести (Звів його з гори до долу); II) виводити, вивести (У ночі вивели коней); III) відводити, відвести (Одведіть його до дому); IV) знайомити, зводити, зблизити, поєднати, мирити кого з ким (А зведи їх на очі. Дякую тобі, що звів мене з Марком); V) зводити, позводити (Позводили всіх до купи); VI) звіряти, звірити, перевірити, перевіряти (Перевірив усі рахунки). **Сводить с ума**—звести з розуму. **Сводится** — сходить (Сходить на те діло, що заплатиш ти).

Сводка—зведення, ння; гуртівка, ки.

Сводник—звідник, ка; зведенник, ка, ниця, ці; сватник, ка; сватниця, ці.

Сводничать—сваткувати, парувати.

Сводничество—сваткування, ння; сватництво, цтва.

Сводный—I) збірний; II) зведений. **Сводный баланс**—зведений баланс. **Сводная ведомость**—зведена відомість, мости. **Сводные дети**—зведенята, зведенюки.

Сводчатый—дужний (Дужна стеля).

Сводообразный—дужний, склепистий.

Своеволие—сваволя, лі; свавільство, ства. **Своевольник**—сваволець, льця; свавільник, ка. **Своевольный**—свавільний. **Своевольщина**—свавільство, ства.

Своевольничать—сваволити.

Своевременность—вчасність, ности; своєчасність, ности; слушність, ности. **Своевременный**—вчасний, своєчасний, слушний. **Своевременно**—своєчасно, вчасно.

Своеземец—земляк, ка.

Своекорыстие—своєкористя, стя; користолюбність, ности; пожадливість, вости. **Своекорыстный**—своєкорисний, користолюбний, пожадливий.

Своенравие—норови, вів; примхи, примх; химери, ер; приверéди, ів. **Своенрав-**

ный—норовли́вий, норови́стий, примхли́вий, вередли́вий.

Своеобразие—оригіна́льність, ности; саморі́дність, ности. **Своеобразный**—свій особли́вий, саморі́дний.

Своеручный,-но—власнору́чний, руко́ю вла́сною; власнору́чно.

Свозка—зво́зи, ів; возови́ця, ці.

Свойский—сві́ський, на́ський.

Свойственник,-ца—своя́к, ка́; своя́чка, чки.

Свойственный—власти́вий. **Свойственно**—власти́во (Ко́жній люди́ні власти́во помиля́тися).

Свойство—I) своя́цтво, цтва; своя́чество, ства; II) власти́вість, вости; вда́ча, чі; нату́ра, ри (Власти́вість зо́лота—не чорні́ти. Це вже така́ його́ натура, що він за́вжди суво́рий).

Сволакивать, сволочь—стяга́ти, стягти́, зволіка́ти, зволокти́; (много)—постяга́ти, позволіка́ти (Постяга́ли до ку́пи).

Свора—I) шво́рка, ки; II) шво́ра, ри; III) колотне́ча, чі; гризня́, ні.

Сворачивать, своротить—I) поверта́ти, поверну́ти, зруша́ти, зру́шити що. **Своротить шею**—скрути́ти в'я́зи; II) зверта́ти, зверну́ти, збо́чити (Зверну́в з доро́ги. Ми йшли́ своє́ю сте́жкою, не збо́чивши ні ра́зу); III) зверта́ти, зверну́ти, перекла́дати, перекла́сти прови́ну на ко́го.

Своровать — укра́сти, підчепи́ти, плю́, пиш, ить.

Свояк—своя́к, ка́; шва́гер, гра. **Свояками сделаться**—посво́їтися.

Свояченица, свояченица—своя́киня, ні; шва́грова, ої; сві́сть, сти; сві́стка, ки.

Свыкаться, свыкнуться—звика́ти, зви́кнути, ого́втуватися, ого́втатися, призвича́юватися (Ого́втався з своє́ю до́лею. Я вже тут призвича́ївся).

Свыше—I) над, по-над, біля. **Свыше сил моих**—не під си́лу мені́, над мої си́ли. **Свыше пятидесяти**—за п'ядеся́т, над п'ядеся́т.

Связка—I) в'я́зка, ки; (бумаги)—жмут, та́; па́чка, чки; (одежды) — клу́нок, нка; паку́нок, нка; (табаку)—папу́ша, ші; (ниток)—пучо́к, чка; (льну конопли)—пові́смо, ма; (сухой рыбы)—торохту́н, на́; II) зв'я́зень, ня; мотузо́к, зка́; у́в'язь, зи; III) (анат.)—звя́зка, зки.

Связность—зв'я́зність, ности; зв'я́зкість, кости. **Связный**—I) складни́й, зв'я́зний, звязки́й; II) невира́зний. **Связно**—I) до ладу́, скла́дно (Розказа́в усе́ до ладу́).

Связывание—в'яза́ння, ння.

Связывать, связать—в'яза́ти, звяза́ти, зв'я́зувати; (веревочками)—мотузува́ти; (шнуром) — шнурува́ти (Шнуру́ю череви́ки); (запутывать веревки)—грундзюва́ти, вгрундзюва́ти.

Связываться, связаться—єднати́ся, з'єдна́тися, поєдна́тися; (о споре)—зчіпа́тися, зчепи́тися; (с чем нехорошим)—лига́тися, злига́тися, полига́тися, зізна́тися, зазна́тися (З ду́рнем зчепи́тись—ду́рнем зроби́тись. Злига́вся Дмитро́ з оти́м брехунце́м. Зазна́вся з молоди́чкою).

Связь—звязо́к, зку; (в строении)—пов'я́зина, ни. **Телеграфная связь**—телегра́фний звязо́к.

Свянуть—пов'я́нути, зів'я́нути (Зів'я́ла як квітка).

Сгадить—спаску́дити, джу, диш, дить; поні́вечити, спога́нити; (много)—попаску́дити, попога́нити (Що не зро́бить те й спаску́дить).

Сганошить—зля́пати, спарта́чити.

Сгараемость—горю́чість, чости; па́лкість, кости. **Сгараемый**—горю́чий, палки́й.

Сгарание—горі́ння, ння.

Сгарать, сгореть—пали́тися, горі́ти, спали́тися, згорі́ти, погорі́ти, піти́ огне́м (Згорі́ла ха́та. Геть усе́ погорі́ло). **Сгарать любовью**—пала́ти коха́нням. **Сгарать жаждою**—томи́тись зга́гою. **Сгарать страстью**—пала́ти жаго́ю.

Сгиб—заги́нка, ки; залі́м, ло́му; (в теле)—суста́в, ва; щи́колоток, тка.

Сгибание—вгина́ння, ння; згина́ння, ння.

Сгибать, согнуться—I) гну́ти, згина́ти, зігну́ти, ізігну́тися, зго́рбитися, ско́рчитися (Дугу́ гну́ти. Ізігну́вся, як стари́й дід); II) згорта́ти, згорну́ти (Згорну́в кни́жку). **Согбенный**—зі́гнутий, похи́лий. **Согнутый**—зі́гнутий.

Сгибка—згиба́ння, ння. **Сгибной**—гинки́й, гнучки́й.

Сгибнуть, сгинуть—зги́нути, пропа́сти (А ти зги́нь, пропади́, а до ме́не не хо́ди).

Сглаживать, сгладить,-ся—згла́дити, ся; згла́джувати, ся; гла́дити, розгла́джувати, ся; розгла́дити, ся; вигла́джувати, ви́гладити, ся; рівня́ти, вирі́внювати; (много)—повигла́джувати, порозгла́джувати, ся; (рубанком)—ви́гемблювати.

Сглаз—урік; (ч а щ е)—уро́ки, ів; навро́ки, ів; пристріт, ту (Ба б и́ шепта́ли, уро́ки прогана́ли. Воро́жка ворожи́ла пристрі́т замовля́ла). **От сглазу происходящий**—од уро́ків, з очей, з пристрі́ту. **Способный сглазить**—уро́чий, врі́чливий (О ч і уро́чі).

Сглазить—навро́чити, пристріти; (м н о г и х)—понавро́чувати. **Не сглазить-бы**—нівро́ку (га́рний).

Сглодать—згри́зти (Там його́ й соба́ки згризу́ть).

Сглотнуть—ковтну́ти, проковтну́ти.

Сглупа—зду́ру, через дурни́й ро́зум.

Сглупить—вчини́ти дурни́цю.

Сгнаивать, сгноить—згно́ювати, згнои́ти (До́брий з його́ господа́р, увесь хліб на току́ згноїв).

Сгнетать, сгнести, сгнесть—стиска́ти, сти́снути, души́ти, задуши́ти.

Сгнивание—згнива́ння, ння.

Сгнивать, сгнить — згнива́ти, зогни́ти, трухля́віти, потрухля́віти, потру́хнути (Учо́ра жив, а сього́дні зогни́в).

Сговариваться, сговориться — змовля́тися; (д о г о в а р и в а т ь с я с к е м)—умовля́тися, една́тися (В субо́тоньку змовля́ли, в неді́леньку звінча́ли. Ба́ба пристрі́т змовля́е). **Сговор**—змо́вини (Зроби́ли змо́вини, а там весі́лля).

Сговор—I) змо́ва, ви; змо́вини, и́н; II) зару́чини, ин (Летім бра́тця на зару́чини, там ді́вчина заруча́еться од ба́тенька одлуча́еться). **Сговорчивый**—згі́дливий, схи́льчивий (Він чоло́вік згі́дливий, з ним ле́гко пола́годити спра́ву).

Сгонка—згін, зго́ну; (д е р е в а)—спла́ву (Відда́ти волі́в на згін (на ви́пас).

Сгоряча—зга́рячу, зо́палу (Прости́ мене́, я зга́рячу це зроби́в).

Сгребальщик,-ца—грома́дільник, ка; грома́дільниця, ці.

Сгребать, сгрести — згріба́ти, згребти́, згрома́джувати, згрома́дити, нагріба́ти, нагребти́ (Згрома́дили все сі́но).

Сгребка—ви́грібка, ки; згре́бини, ин.

Сгрезиться—примрі́ятися, приверзти́ся (безлич.) (Таке́ приверзло́ся, що со́ром і каза́ти. Мріє про кра́щу бу́дучину).

Сгромождение—нагрома́дження, ння; нава́л, лу; згрома́джування, ння (Згрома́джування хмар у вели́ку ту́чу. Нава́лу рі́зного по́вна комо́ра).

Сгружать, сгрузить—вивантажа́увати, ви́вантажити, вигружа́ти, ви́грузити, виважувати, ви́важити. **Сгруженный**—ви́вантажений, ви́гружений.

Сгруппировать,-ся—згуртува́ти, ся; згрупува́ти, ся; ску́пчувати, ся; ску́пчити, ся (Згуртува́в людське́ по́ле да́ліод села́. Все згуртува́лося, щоб ра́зом упа́сти на його́ го́лову).

Сгрустнуться—зажури́тися, засмути́тися. **Сгрустнулось**—су́мно ста́ло, сум взяв, обня́в, ту́га, журба́ обня́ла.

Сгустеть—згу́снути, загу́сти, загу́снути, загу́скнути (Оли́ва згу́сла, що й ноже́м не вколупне́ш), затужа́віти (Пі́сля́ дощу́ вже тро́хи затужа́віло); (н е м н о г о)—пригу́скнути, притужа́віти. **Сгустелый**—загу́склий, згу́склий, затужа́вілий.

Сгущать, сгустить,-ся—згуща́ти, згусті́ти, згусти́ти, ся; загу́сти, загу́снути, затужа́віти.

Сгущение—згу́щення, ння; тужа́віння, ння.

Сдабривать, сдобрить,-ся—I) задо́брювати, задобри́ти кого́ чим; II) приправля́ти, припра́вити, заправля́ти, запра́вити, засма́чити що чим (Я його́ задобри́в подару́нком га́рним).

Сдавать, сдать—здава́ти, зда́ти що кому́; (э к з а м е н)—склада́ти, скла́сти (і с п и т); (о т ч е т)—дава́ти звіт, звідо́млення, звітува́ти кому́ що, звідомля́ти, звідо́мити кого́ в чім. **Сдавать в аренду**—здава́ти в оре́нду, в посе́сію. **Сдавать вещи на хранение**—здава́ти, віддава́ти ре́чі на схо́вання, до схо́ву, на перехо́вування.

Сдавливание—здавлю́вання, ння; сти́скування, ння; сти́снення, ння.

Сдавливать, сдавить—стиска́ти, сти́снути, сти́скувати (Мене́ мов щось за го́рло сти́сло. Не стій, до́ню, з нелю́бим, не дай ру́чку стиска́ти).

Сдаточный—(п у н к т, в е д о м о с т ь)—здава́льний, призна́чений до зда́чі.

Сдатчик—здаве́ць, вця́; здава́ч, ча́.

Сдача—I) здава́ння, ння; склада́ння, ння (і с п и т у); II) (д е н е ж н а я)—зда́ча, чі; ре́шта, ти.

Сдваивать—здво́ювати, подво́ювати (Подво́ювати ряди́).

Сдвигать, сдвигивать, сдвинуть,-ся—зсува́ти, зсо́вувати, зсу́нути, зруша́ти, зру́шувати, зру́шити, звору́шувати, зворуши́ти, зворухну́ти, посува́ти, посо́вувати, посу́нути (Таки́й важ-

кий камінь, що й не зворухнеш. Позсовували столи, щоб усім сісти вкупі). **Сдвижной**—зсувний, присувний.

Сдвойка—подвій, вою; здвій, вою.

Сделать,-ся—зробити, ся (Зроблю тобі хаточку з рожевого квіточку); вдіятися, подіяти, ся; вчинити, ся; спорудити, зчинити, ся; статися; (плохое что)—скоїти, ся; накоїти, ся. **Сделать как следует**—довести до пуття, зробити як треба, як слід. **Сделайте одолжение**—будь ласка, зробіть ласку. **Сделать заключение**—зробити висновок. **Не хорошо сделал**—не гаразд учинив. **Сделанный**—зроблений. **Сделалось холодно, тепло, темно**—похолодило, потепліло, стемніло. **Сделаться богатым, бедным, гордым и т. д.**—розбагатів, збіднів, розгордів, ся й т. ин. **Сделать по его совету**—зробити за його порадою.

Сделка—угода, ди; умова, ви. **Сделку заключить**—скласти угоду, умову. **Мировая сделка**—мирова.

Сдельный — відрядний, поштучний. **Сдельно**—відрядно, від штуки, поштучно.

Сдельщина—подряд, ду; відряд, ду.

Сдержанность — стриманість, ности. **Сдержанный**—стриманий. **Сдержанно**—стримано.

Сдерживать, сдержать—I) витримувати, витримати (Цей поміст витримає хоч сто пудів); II) спиняти, спинити, зупиняти, зупинити (Ніяк не спиню коней); III) додержувати слова, стояти на слові, додержати слова, встатчитися на слові (Це така людина, що додержує свого слова).

Сдирать, содрать — здирати, зідрати, здерти; (шкуру)—лупити, злупити, білувати, обілувати; (шелуху)—злущувати, злущити. **Содранный**—зідраний, здертий, злуплений, злущений.

Сдоба—приправа, ви; присмака, ки. **Сдобный**—приправлений, заправлений, (молоком, маслом і яйцями).

Себестоимость—собівартість, тости.

Себя, себе—себе, собі. **Вне себя от радости**—не тямлючи себе (не чує себе) з радощів. **Мне как-то не по себе**—якось мені ніяково.

Себялюбец,-ца — себелюбець, бця, себелюбка, ки. **Себялюбивый** — себелюбний.

Себялюбие, себялюбство — себелюбство, ства.

Север—північ, ночи. **Северный**—північний; (ветер)—горішняк, ка; горовий.

Северо-восточный, северо-западный—північно-східній, північно-західній.

Севооборот—плодозмін, ну.

Сегмент—окраєць, айця; відтинок, нку (круга); сегмент, ту.

Сегодня—сьогодні. **Сегодняшний**—сьогоднішній. **Сегогодник**—сьогорічний.

Седалищная кость (анат.) — кульша, ші; кульшова кість; сідниця, ці.

Седельник—сідляр, ра; кульбашник, ка. **Седельный**—сідельний, сідловий.

Седеть—сивіти.

Седина—сивина, ни; сивизна, ни.

Седина—розколина, ни; (метал. изделиях)—скалубина, ни; (минер.)—лом, му.

Седлать, оседлать — сідлати, осідлати, кульбачити, окульбачити (Сідлай коня вороного).

Седло—сідло, ла; сідельце, ця; кульбака, ки; (кожаная покрышка)—потебня, ні; потебенька, ки. **Без седла поехать**—поїхати охляп (Не дасть на коней охляп сісти). **Седлистый**—линкуватий.

Седловина—сідло, ла; (на горе)—вдоговина, ни.

Седой—сивий, білий. **С седыми усами**—сивоусий. **Седоватый**—сивуватий. **Седовласый** — сивоволосий. **Седоголовый**—сивоголовий. **Седогривый**—сивогривий.

Седок—їздець, дця; верховець, вця.

Седьмой—сьомий. **Седьмой час** — сьома година. **В-седьмих**—по-сьоме.

Сезон—сезон, ну; пора року.

Сей, сия, сие—цей, ця, це (сей, ся, се). **Сию минуту**—зараз.

Сейм—сойм, му; сейм, му. **Сеймовый**—сеймовий.

Секвестр—секвестр, ру.

Секрет—секрет, ту; таємниця, ці; тайність, ности.

Секретарствовать—секретарювати.

Секретарь—секретар, ря.

Секретничать—таїтися, критися з чим.

Секретный—таємний. **Секретное место**—тайник, ка. **Секретное дело**—таємниця, ці. **Секретно**—таємно, потай (Він потай щось робить).

Сектантство—сектярство, ства; сектанство, ства. **Сектант**—сектяр, ра; сектант, та.

Секунда—секунда, ди.

Селедка—оселедець, дця.

Селезенка—(анат.)—сележінка, ки; коса, си; селезінка, ки. **Селезеночный**—сележінковий, селезінковий.

Селезень—качур, ра; селезень, зня.

Селение—село, ла; селище, ща.

Селитра—салітра, ри. **Селитра чилий-**

ская—салітра чилійська (содова). **Селитра калиева**—салітра потасо́ва. **Селитренный**—салітровий. **Селитренные ямы**—бу́рти, ів.

Селить, поселить,-ся—сели́ти, ся; посели́ти, ся; поселя́ти, ся; обсели́ти, ся; осели́ти, ся; осіда́ти, ся; осі́сти, ся.

Село—село́, ла́; (в Слободской Украине)—слобода́, ди́. **Сельский**—сільський. **Сельское хозяйство**—сільське господа́рство. **Сельский житель**—селя́нин, на; селю́к, ка́. **Сельский совет**—сільська́ ра́да, ди.

Сельдерей—селе́ра, ри.

Семейство—роди́на, ни; сім'я́, м'ї. **Семейный**—роди́нний, сіме́йний.

Семена—насіння, ння; сім'я, м'я. **Оставить на семена**—залиши́ти на насіння. **Семенистый**—сім'яни́стий.

Семенить, засеменить,-ся — I) засіва́ти, засіяти, обсіва́ти, обсіяти; II) налива́тися, нали́тися, зерни́тися (Жито починає наливатися). **Семенить ногами**—дрибцюва́ти.

Семенник—насінник, ка; (огородных овощей)—ви́садок, дка; ви́садки, ів. **Семенной**—насиньо́вий. **Семенное дерево**—насінни́к, ка́; сіянка, ки. **Семенной ствол** (лука)—ци́бка, ки. **Семенной ствол чесноку**—ду́дка, ки.

Семенноводство—насінництво, цтва.

Семечки—насіння, ння; зе́рнята, ят.

Семидюймовый—семица́левий.

Семипольный—на сім змін, у сім рук, семизмінний.

Семя—сім'я, м'я; насіння, ння; (умен.)—сім'ячко, чка; насіннячко, чка. **Конопляное семя**—сім'я.

Семянистый—сім'яни́стий.

Семь—сім. **Семь с половиной**—півво́сьма.

Семья—роди́на, ни; сім'я́, м'ї; сіме́йство, ства.

Сени—сіни, е́й; (умен.)—сінці, ів; (передняя часть)—при́стінок, нка; присі́ння, ння. **Сенный**—сінешній (Сінешні двері).

Сенистый—тінявий.

Сено—сіно, на. **Сенник**—сінни́к, ка́. **Сенной**—сінни́й. **Сенная площадь**—сінна́ торго́виця. **Сеновал**—сінни́к, ка́.

Сенокос—I) сінoжа́ть, ти; сіноко́с, ко́су. **Сенокосы заливные**—пла́вні; II) косови́ця, ці (Се було́ са́ме в косови́цю); III) (насек.)—коса́р, ря́. **Сенокосный**—сінoжа́тний, сіноко́сний. **Сенокошение**—косови́ця, ці.

Сентябрь—ве́ресень, сня. **Сентябрьский**—ве́ресневий.

Сень—I) тінь, ни; холодо́к, дку́; II) наме́т, ту; шатро́, ра́; III) оборо́на, ни; покро́ва, ви.

Сепаратизм—сепарати́зм, му; ві́дчах, ху. **Сепаратистический**—сепаратисти́чний.

Сера—сірка, ки.

Сервиз—сервіз, зу.

Сердечный — I) серде́чний, серце́вий (Серде́чні не́рви); II) щи́рий, ре́вний (Щи́ра прихи́льність його́ до вас неха́й бу́де запору́кою); III) бідола́шний, бідо́лаха, хи; серде́га, ги (Серде́га в клітці рве́ться, б'є́ться). **Сердечно**—серде́чно, щи́ро, ре́вне.

Сердитый—серди́тий, гнівни́й, лихи́й; (очень)—лю́тий. **Сердито** — серди́то, гнівно, лю́то, з се́рцем.

Сердить,-ся — се́рдити, ся, джу(ся), -диш(ся); гніви́ти, ся; гніватися, свари́тися, ре́мствувати; (очень)—лютува́ти. **Перестать сердиться**—пересе́рдитися, перегніватися.

Сердоболие—жалісли́вість, вости. **Сердобольный**—жалісли́вий, жа́лісний, жа́лібний. **Сердобольно**—жа́лісливо, жа́лібно.

Сердолик—каріо́ль, ля; крива́вник, ка.

Сердце—се́рце, ця. **В сердцах**—зо́-зла, з пересе́рдя (Це з пересе́рдя вона́ таке́ тобі сказа́ла). **Каменное сердце**—кля́те се́рце. **Сердце надрывается**—боли́ть се́рце. **Отлегло от сердца**—на душі ле́гше ста́ло. **Это ему по сердцу**—це по душі йому́, до впо́доби. **Сердцевидный**—сердцеви́тий, на взір се́рця.

Сердцевина—осере́док, дка; осере́ддя, ддя; посе́рдя, дя; стри́жень, жня.

Серебро—срі́бло, ла. **Серебряный**—срібни́й. **Серебрить** — срібни́ти, срібли́ти. **Серебре́ние**—посрі́бреня, ння; посрі́бнення, ння; срі́блення, ння. **Серебреник**—I) (мастер)—срі́бельник, ка; II) срі́бник, ка; срібля́ник, ка (Тоді два ля́хи ду́ки-срібля́ники на його погляда́ли, з його насміха́ли); II) (раст.)—нагі́дник, ка; черве́ць, вця́. **Серебренный**—посрі́бнений. **Серебристый**—срібля́стий, срібня́стий.

Середина—сере́дина, ни; осере́док, дка.

Середняк—середня́к, ка́.

Сережковый—сере́жковий, ку́льчиковий.

Серенка—сірни́к, ка́.

Сереть, посереть—сірі́ти, посірі́ти.

Серистый—сірча́тий.

Серна—ди́ка коза́, са́рна, ни.

Сера—сі́рка, ки. **Серный**—сірча́ний. **Серные спички** — сірники́, ів; сірнички́. **Серная кислота**—сірча́на кислота́, сірча́ний квас. **Сернисто-кислая соль**—сірча́к, ка́. **Сернистый металл**—сір-

чень, ня. **Сернистый**—сірча́стий, сірни́стий.

Серый—сірий, ша́рий; голуби́й (Голубі коро́ви з двора́ прода́є). **Серо**—сіро. **Сероватый**—сі́равий, сіря́вий. **Сероглазый**—сіроокий. **Серогривый**—сивогри́вий, сірогри́вий. **Серожелтый**—гли́вий. **Серо-пепельный**—половий (Ой гей, воли́ сірі, полові, хто над ва́ми па́ном бу́де).

Серповидный—серпува́тий.

Серпообразный—серпо́ватий.

Серпянка—серпи́нка, ки; серпа́нок, нку. **Серпяночный**—серпи́нковий, серпа́нковий.

Серьезничать—пова́жно трима́тися.

Серьезность—пова́жність, ности; серйозність, ности. **Серьезный**—пова́жний, серйо́зний. **Серьезно**—I) пова́жно, з пова́гою, серйо́зно; II) спра́вді, впра́вду, настоя́ще (Це спра́вді так, як ви ка́жете).

Сестра, сестрица, сестричка—сестра́, ри́; сестри́ця, ці; сестри́чка, чки; се́стронька, ки; (мн.)—се́стри, тер. **Двоюродная сестра**—сестра́ в пе́рших. **Внучатная, троюродная сестра**—сестра́ в дру́гих. **Сестра милосердия**—сестра́ жалібни́ця. **Названная сестра**—посе́стра, ри; на́звана сестра́.

Сесия—се́сія, ії.

Сесть—сі́сти.

Сетка—сі́тка, ки. **Сетка калильная**—сітка жарова́. **Сетка никкелевая**—сітка пі́клева. **Сетка от пчел**—пали́чник, ка.

Сетование—жалкува́ння, ння; жа́лощі, ів; нарі́ка́ння, ння.

Сетовать—I) тужи́ти, жури́тися, жалкува́ти; II) нарі́ка́ти, пла́кати на що (Не нарі́ка́й на свою́ до́лю, и́ншим ще гірше живе́ться. Уве́сь вік бу́ду пла́катися на ба́тька).

Сеточный—сітко́вий.

Сетчатка—сітча́нка, ки.

Сетчатокрылый—прозорчастокри́лий.

Сетчатообразный, сетчатый—сіткува́тий, сітча́ний.

Сеть—сіть, ти; сі́тка, ки; (на птиц)—сі́тка; (на зверей, большая)—тене́то, тене́та, е́т; мере́жа, жі. **Сеть телеграфная**—мере́жа телегра́фна. **Сеть телефоннаая**—мере́жа телефо́нна. **Сеть учреждений**—мере́жа устано́в. **Калильная сетка**—жарова́ сі́тка. **Попался в сети**—попа́вся у лабе́ти.

Сеча—сі́ча, чі.

Сечение—I) пере́крій, рою. **Сечение поперечное**—пере́крій попере́чний. **Сечение продольное**—пере́крій подо́вжній; II) хльоста́ння, ння; шмага́ння, ння; шпа́рення, ння; III) (капусты)—шаткува́ння, ння.

Сечка—I) сіка́ч, ча́ (Сікаче́м м'я́со руба́ли); II) сі́чка, чки.

Сечь,-ся—I) сі́кти, ся; руба́ти, ся що і з ким; II) (кнутом)—сі́кти, шмага́ти, шпа́рити, хльо́стати, пері́щити; III) (языком)—сі́кти, руба́ти (Коза́ка́ Голо́ту січе́ та руба́є. На печі печу́ть, а на ла́вці січу́ть. Як розсе́рдиться, то так і січе й руба́ язико́м).

Сеялка—сіва́лка, ки; сіва́чка, чки; сіялка, ки; самосі́йка, ки (Сіялка бува́є рядова́ й розтру́сна).

Сеянец—сі́янець, нця; сі́янка, ки.

Сеяние—сівба́, би́; сійба́, би́. **Окончить сеяние**—обсі́ятися.

Сеятель,-ница—сіва́ч, ча́; сія́ч, ча́; сіяльник, ка; сіва́чка, ки; сіяльниця, ці.

Сеять—I) (посеять)—сі́яти, посі́яти, засі́яти; II) (просеять)—сі́яти, просі́яти, точи́ти, проточи́ти (Бабу́ся точи́ла бо́рошно на хліб).

Сжалиться—змилосе́рдитися, пожалкува́тися над ким, зглянутися на ко́го, пожалі́ти кого́.

Сжарить,-ся—спекти́, ся.

Сжатие—сти́ск, ску; сти́снення, ння; сти́скування, ння.

Сжатость (изложения) — сти́слість, лости. **Сжатый**—I) сти́снений, сту́лений, зда́влений, зці́плений; (речь, изложение)—сти́слий; II) зжа́тий, сти́снений (Сти́снене пові́тря розі́рвало посу́дину. Сти́снуті кулаки́. Зці́плені зу́би. Сту́лений рот. Сти́сла промо́ва).

Сживать, сжить—вижива́ти, ви́жити ко́го звідкіля́, збува́тися, позбу́тися, здиха́тися, вику́рювати, ви́курити (Його́ звідці́ля й ла́даном не ви́куриш).

Сжигание—спа́люва́ння, ння.

Сжигать, сжечь,-ся—пали́ти, спали́ти, попали́ти (Бу́демо соло́му пали́ти).

Сжим—стиск, ску; сти́скування, ння. **Сжим линейный** — стиск лі́ні́йний. **Сжим ревизионный**—стиск ревізі́йний. **Сжимаемость** — стиска́льність, ности. **Сжимаемый**—стиска́льний. **Сжимание**—сти́скування, ння. **Сжимательный**—сти́скуючий.

Сжимать, сжать,-ся—I) стиска́ти, ся; сти́снути, ся; стуля́ти, стули́ти; (зубы)—зці́пити; II) збіга́тися, збі́гти, ся (Живе́ срібло́ зра́зу збіжи́ться).

Сзади—зза́ду, поза́д, поза́ду, позати́ллю.

Сибаритствовать—розкошува́ти, сибари́тничати.
Сибаритство—розкошува́ння, ння.
Сибарит,-ка—розкошолю́б, ба; розкошолю́бка; сибари́т, та; сибари́тка, ки.
Сибирь—Сибі́р, ру.
Сибирский—сибі́рський. **Сибирская язва**—телі́й, ія́; сибі́рка, ки.
Сивуха—підпі́нок, нка; сиву́ха, хи. **Сивушный**—горілча́ний.
Сигнал—га́сло, ла; знак, ку; сигна́л, лу. **Сигнализация**—гаслува́ння, ння; сигналізува́ння, ння. **Сигналист**—гасля́р, ра́; сигнали́ст, та.
Сигнальний—гасло́вий. **Сигнальный фонарь**—гасло́вий лихта́р, ря. **Сигнальный звонок**—гасло́вий дзвіно́к, нка́. **Сигнальный аппарат**—гасло́вий при́лад, ду.
Сигнатура (м е д.)—сигнату́ра, ри.
Сидейка (э к и п а ж)—ліні́йка, ки.
Сидение — I) (д е й с т в и е) — сиді́ння, ння; сидня́, ні; (п о д а р е с т о м)—ви́сідка, ки; (в г о с т я х)—посиде́ньки, ньо́к (Т а к а́ с и д н я́ ш к о́ д и т ь д и т и́ н і); II) (м е с т о)—сі́жа, жі; сі́дало, ла; (в б р и ч к е)—коли́ска; III) (п р е д м е т)—сіде́ць, дця́.
Сидеть, сесть—I) сиді́ти, сі́сти. **Сидя**—си́дячи, си́дючи. **Сидеть дома**—домува́ти. **Сидеть усидчиво** (з а р а б о т о й) —пи́льно працюва́ти; (с н е о х о т о ю) —ни́діти; II) осіда́ти, осі́сти (Х а́ т а о с і́ л а).
Сидячий—сидя́чий. **В сидячем положении**—си́дячи.
Сила—си́ла, ли; міць, мо́ци; снага́, ги́; поту́га, ги; змо́га, ги (Д е с и́ л а, т а м і м і ц ь. Х о д и́ п о с в і́ т у, п о́ к и с и́ л а, а п о́ т і м л я ж т а й у м р и́ м о́ в ч к и. **Сила сопротивления**—відпо́рна си́ла. **Сила лошадиная**—паро́вий кінь. **Живая сила**—живокі́сть, ко́сти. **Сила центробежная**—си́ла (відбі́жна) відосере́дня. **Сила центростремительная**—си́ла (добі́жна), до́середня. **Сила двигающая**—си́ла тягова́. **Собственными силами** — самоту́жки. **Силою**—си́лою, живоси́лом, гва́лтом, силомі́ць, силомі́ццю (З а т я́ г в і н с и л о м і́ ц ь н а б у ч н и́ й б е н ь к е́ т). **Быть в силах, не в силах**—здужа́ти, здола́ти, здолі́ти, нездужати, нездолі́ти, не ма́ти си́ли, спромо́гти, неспромо́жно (Н е з д у́ ж а ю в ж е й ї с т и з д о б у́ т и). **Быть в силе** — ма́ти си́лу, вагу (В і н т е п е́ р м а́ є с и́ л у в т р е́ с т і). **В силу закона**—за си́лою зако́ну. **Всеми силами**—з усіє́ї си́ли. **Сколько сил, со всех сил**—я́ко мо́га, чим дуж. **Через силу**—над си́лу. **Терять силу**—безси́літи, виснажа́тися, стра́тити си́лу.
Силикат—кремі́нна сіль, со́ли; кремінни́к, ка́; кремінь́к, ка́. **Силикатный**—кремінняко́вий, сіліка́тний.
Силиться — силкува́тися, си́луватися, пну́тися, змага́тися, моцюва́тися (Х о ч я к в і н с и л к у в а́ в с я д і с т а́ т и п о с а́ д у, н і ч о́ г о н е в и́ й ш л о з т о́ г о).
Сило, силок—сільце́, ця́ (А ж г у л ь к —п о п а́ в в с і л ь ц е́).
Силовая установка—сило́вня, ні; силове́ уста́влення, ння.
Силуэт—о́брис, су.
Сильный—I) си́льний; (о ч е н ь) — силе́нний, ду́жий, здоро́вий, міцни́й, поту́жний, снажни́й (Д у́ ж и й х л о́ п е ц ь. З д у́ ж и м н е б о р и́ с ь, з б а г а́ т и м н е с у д и́ с ь. З д о р о́ в и й я к б и к. С н а ж н и́ й к і н ь); II) вели́кий, здоро́вий; (д о ж д ь, в е т е р)— буйни́й, шпуйни́й (В е л и́ к а р а́ д і с т ь о б н я л а́ й о г о́. В е л и́ к и й с н і г. З д о р о́ в и й м о р о́ з. В і ю т ь в і т р и́, в і ю т ь б у́ й н і, а ж д е р е́ в а г н у́ т ь с я); III) буйни́й, рясни́й (Б у й н е́ ж и́ т о. Р я с н а́ в и́ ш н я).
Сильнее—ду́жче, сильні́ше, міцні́ше. **Сильнее становиться, делаться**—ду́жчати, си́льнішати, міцні́шати, поду́жчати, вбива́тись, вби́тися у си́лу. **Сильно**—ду́же, здо́рово, мі́цно, ве́льми, ре́вне, тя́жко. **Он сильно занемог**—він ду́же засла́б (Я м і́ ц н о т р и м а́ ю в р у к а́ х с о к и́ р у. М а́ т и р е́ в н о п л а́ ч е в с к р у́ т о н ц і-ж у р б і. Я т е б е́ т я́ ж к о л ю́ б л ю).
Симпатия—симпа́тія, ії; спочуття́, ття́; по́тяг, гу. **Симпатический**—симпати́чний, прия́зний, лю́бий; (с в и д у)—мило́зірний. **Симпатизировать**—симпатизува́ти кому́, чому́; прихиля́тися до ко́го, до чо́го.
Синдикат—синдика́т, ту.
Синева—I) си́нь, ни; си́нява, ви; блаки́ть, ти; II) синя́к, ка́ (О ч і з с и н я к а́ м и). **Синеватый** — синя́вий, синюва́тий.
Синелевый — I) зро́блений з сине́лі; II) бузко́вий.
Синель—сине́ль, ли. **Синильная кислота**—сини́льна кислота́ (ква́с).
Синерод—сине́ць, нця́; ція́н, ну.
Синоним—рівнозна́ка, ки; сино́нім, му.
Синтаксис—складня́, ні; синта́кса, си.
Синь—лазу́рок, рка.
Синька—I) си́нька, ки; II) сині́ння, ння.
Синюха (г р и б)—синю́ха, хи; синя́к, ка́.
Сиплость, сипота — хри́плість, лости;

хрипли́вість, вости. **Сиплый,-ло** — хри́плий, хри́пло.

Сипнуть, осипнуть—хри́пнути, охри́пнути. **Осипший**—хри́плий.

Сиповка—ду́дка, ки (з очере́ту).

Сиповщик—дуда́р, ря́.

Сирень (р а с т.)—бузо́к, ку́; бузо́чок, чка, без, зу. **Сиреневый**—бузко́вий. **Сиреневые кусты**—бузни́к, ка́.

Сирота, сиротка, сиротина, сиротинка — сирота́, ти́; сирі́тка, ки; сироти́на, ни; сирі́точка, чки. **Сирота безродный**—сирота́ без ро́ду. **Сирота круглый**—круго́м сирота́.

Сиротство—сирі́тство, ства.

Сиротствующий—сирота́, осироті́лий.

Система—систе́ма, ми. **По системе**—за систе́мою. **Систематик**—система́тик, ка. **Систематический**—системати́чний. **Систематично**—системати́чно.

Ситец—си́тець, тцю; си́тчик, ку.

Ситечко, сито—си́то, та; си́тце, ця; си́течко, чка.

Ситник—I) (р а с.)—осітня́г, гу; сітня́г, гу; рогі́з, го́зу; II) (х л е б)—си́тниця, ці.

Ситуация—ситуа́ція, ії; стано́вище, ща.

Сифилис—пра́нці, ів; си́філіс, су. **Сифилитик**—сифілі́тик, ка. **Сифилитический**—пранцюва́тий, сифіліти́чний.

Сифон—сифо́н, ну.

Сияние—ся́яння, ння; ся́йво, ва. **Северное сияние**—загра́ва півні́чна.

Сиять—ся́яти, сія́ти, промені́ти, зорі́ти.

Сказание—оповіда́ння, ння; пере́каз, зу.

Сказатель,-ница—опові́дач, ча; оповіда́чка, чки.

Сказать—сказа́ти.

Сказка, сказочка—I) ка́зка, ки; ка́зочка, чки; ба́йка, ки; ба́єчка, чки; II) по́каз, зу; поя́снення, ння. **Сказочник**—казка́р, ря́; байка́р, ря́. **Сказочный**—казко́вий, ба́єчний.

Сказуемое—при́судок, дка.

Сказывать, сказать—каза́ти, жу, жеш, оповіда́ти, перека́зувати кому́ що, держа́ти мо́ву, річ (П е р е к а ж и́ м а́ т е р і, щ о я с л а б и́ й. К а ж и́ п р а́ в д у. В і н о п о в і д а́ є п р о п о д і́ ю). **Между нами будь сказано**—ка́жучи між на́ми, неха́й між на́ми зоста́неться. **Сказался больным**—об'яви́вся слаби́м.

Скакание — плига́ння, ння; скака́ння, ння.

Скакать—I) скака́ти, ско́чити, плига́ти, плигну́ти, стриба́ти, стрибну́ти; II) скака́ти, бі́гти ско́ком, навско́ки. **Скаковой**—бігови́й. **Скакливый**—скаку́чий.

С каких пор—з яко́го ча́су. **С какого времени**—з яко́го ча́су, відко́ли. **С каких пор ты здесь**—з яко́го ча́су ти тут. **С каких пор ожидаю, а тебя все нет**—відко́ли дожида́ю, а тебе́ нема́.

Скакун, скакунья, скакунок, скакунчик—скаку́н, на́; -ха, хи; скакуне́ць, нця́; стрибу́н, на; стриба́ч, ча́; стрибу́ха, хи; стрибуне́ць, нця́; пострибу́нчик, ка.

Ска́ла—ска́ля, лі; по́ділка, ки. **Скала́**—ске́ля, лі. **Скалистый** — ске́листий (С к е́ л и с т і б е р е г и́ Р о́ с и). **Скалистые горы**—ске́листі го́ри.

Скалить, оскалить,-ся—скали́ти, виска́лювати, ви́скалити, вишкіря́ти, ви́шкірити. **Оскаленный**—ви́скалений, ви́шкірений.

Скалка—кача́лка, ки (Д а́ й-н о к а ч а́ л к у д л я т і́ с т а).

Скамья, скамейка, скамеечка—ла́ва, ви; ла́вка, ки; ла́вочка, чки; ла́вонька, ки; (ш и р о к а я) — при́мость, мости; (н е б о л ь ш а я)—при́лавок, вка; (п е р е д в и ж н а я)—ослі́н, ло́ну; (в ш к о л а х)—па́рта, ти; (м а л е н ь к а я п о д н о г и)—підні́жня (Л е ж и т ь н а л а́ в і. С п и т ь н а п р и́ м о с т і. К о л о́ б р а́ м и б у л а́ л а́ в о ч к а. К о л о й о г о с т а р а́ м а́ т и с и д и́ т ь н а о с л о́ н і).

Скандал—бе́шкет, ту; ша́рварок, рку; сканда́л, лу (Ч и н е н а р о б и́ в я к о́ г о б е́ ш к е т у п і д п'я́ н у р у к у). **Скандал кому сделать**—зроби́ти бе́шкет, со́рому наро́бити кому́. **Скандальный**—сканда́льний, бе́шкетний.

Скандовать—скандува́ти.

Скапливать, скопить,-ся—збира́ти, ся; зібра́ти, ся; назбира́ти, ся (З і б р а́ в г р о́ ш е й—с т а́ в х о р о́ ш и й).

Скарб—добро́, ра́; збі́жжя, жжя; ска́рб, бу.

Скаредность—скна́рість, рости. **Скаред**—I) скна́ра, ри; II) шкара́дник, ка; пога́нець, нця. **Скаредный**—I) скна́рий; II) шкара́дний, пога́ний.

Скарлатина—шкарляти́на, ни.

Скармливать, скормить — вигодо́вувати, ви́годувати, випаса́ти, ви́пасти (У с е́ с і́ н о в и г о д у в а л а, н і ч о́ г о н е м а́ є).

Скассировать—скасува́ти; (м н о г о)—покасува́ти.

Скат—I) ско́чування, ння; II) спу́ск, ску; згі́р'я, р'я; схи́лок, лку; у́біч, чу. **Скатистый**—згори́стий, поко́тистий.

Скатерть—насті́льник, ка; обру́с, са; скатерти́на, ни (С т і л з а́ с л а н и й т о н к и́ м б і л и м о б р у́ с о м).

Скатывать—I) (с к а т и т ь с я)—скоти́ти, ся; коти́ти, ся; покоти́ти, ся; (о м н о г и х)—поско́чувати, ся; спуска́ти, ся; спусти́ти, ся; опуска́ти, ся; опусти́ти, ся; зсува́тися, зсу́нутися (К о т и́ л и-

ся возй з горй та й в долйні стáли. Полізе на гóру та й скóтиться. Берй санчáта та пі́дем спускáтися); II) (скатать)—згортáти, згорнýти, звивáти, зів'ю́, зів'єш.

Скачка—I) скакáння, ння; гарцювáння, ння; II) біг, гу; перегін, тóну; тóни, ів.

Скачок—I) скік, скóку; (мн.)—скóки; стйб, бу; стрибóк, бкá; вйстриб, бу (Де твої́ жáрти, де твої́ скóки). **Скачками** (бежать)—скóком, перéскоком, вйстрибом, вйбриком (бі́гти).

Скважина, скважинка—щілйна, ни; щілйнка, ки; шпáра, ри; шкалýбина, ни; дíрка, ки (Щілйнкою світ прохóдив).

Скважистость—дірчáтість, тости; діркувáтість, тости. **Скважистый, скважный**—діркувáтий, дірчáстий; (немного)—прóдіркуватий.

Сквер—садóк, дкá; сквéр, ру.

Скверне́ть—поганíти, поганíшати, мерзéніти (Поганіє дíвчина).

Скверна—паскýдство, ства; пóгань, ни.

Сквернавец, сквернавка—паскýдник, ка; паскýдниця, ці; погáнець, нця; погáнка, ки.

Сквернословить—непристóйні рéчі говорйти, бляпýзкати. **Сквернословец**—непристóйний у мóві; непристойномóвець, вця. **Сквернословие**—непристóйна мóва.

Скверность — пóгань, ни; паскýдство, ства; плюгáвство, ства (З тóго пóпелу завелáсь тут вся тáя пóгань—мóшки, комарí, жукй. Гóді хвалйти тýю пóгань—снігарй. На що верзéш тут пóгань? Тогó плюгáвства є довóлі тепéр по світу). **Скверный** — погáний, паскýдний, гидкйй, бридкйй, мерзéнний, плюгáвий, кéпський, негáрний (Погáна він людйна. Гидкйй менí отóй Петрó. Плюгáвий якййсь твій чолóвік, сéстро. Кéпська спрáва, доведéться тягáтись по судáх з тим шйбеником). **Скверно**—погáно, паскýдно, мерзéно.

Сквозистый—I) діркувáтий, прозíрний; II) просвíтчастий.

Сквозить—крізнйти, провівáти нáскрізь, просвíчувати.

Сквозник—I) просвітчастий, прозóрий; II) прóтяг, гу (Зачинй кватйрку, бо прóтяг). **Сквозной**—скрізнйй, **Сквозной ветер**—крізнйй вíтер, прóтяг, гу. **Сквозная дыра**—дíрка нáскрізь. **Сквозной двор**—прохіднйй двір. **Сквозное отверстие**—óтвір, нáскрізь.

Сквозь—крізь, чéрез, нáскрізь.

Скворец—шпáк, кá; шпачóк, чкá. **Скворцовый**—шпакóвий, шпачйний, шпакíвський (Шпакíвський гóлос).

Скелет—I) кістя́к, кá; скелéт, ту; снасть, ти (В кабінéті у куткý стоя́в кістя́к чоловíка. Я такá худá, що однá снáсть та й гóді; II) (изможденный конь)—скраклй, лí. **Скелетный**—кістякóвий.

Скептик—скéптик, ка; неймовíра, ри. **Скептицизм**—скептицйзм, му; неймовíрство, ства. **Скептический**—скептйчний, неймовíрний. **Скептически**—скептйчно, неймовíрно.

Скидка — I) знйжка, ки (Члéнам профспíлки 10% знйжки на всьóму); II) скидáння, ння (Скидáння сíна йшлó мля́во).

Скипидар—шпигинáр, ру.

Скирда—скйрта, ти; (соломы)—ожерéд, ду (Скйрта сíна стоя́ла там).

Скисание—скисáння, ння.

Скитание—скитáння, ння; скйтки, ів; тиня́ння, ння (Він у скйтки піймáв).

Скиталец, скиталица — скитáльник, ка; скитáльниця, ці; заволóка, ки; бурлáка, ки; бурлáчка, чки; галáйда, ди (Тиня́вся заволóкою з селá в селó. Він вітáв менé не я́ко заволóку без пристанóвища. Як бáчиш, бурлáка на світí, тиня́юся від селá до селá).

Скитальчество—бурлакувáння, ння; блукáння, ння; тиня́ння, ння.

Скитаться—скитáтися, бурлакувáти, тиня́тися (По-під тйнню тиня́ються безпритýльні дíти).

Склад—I) склад, ду; лад, дý; склáдність, ности (Ні лáду ні склáду); II) склади́, ів (По складáх читáє); III) склад, ду; магазйн, ну; комóра, ри (Кнйжна комóра); IV) будóва, ви; статýра, ри (Будóва тíла в йогó дóбра. Статýра йомý ведмéжа, зóвсім на чоловíка не похóжий).

Складка—I) складáння, ння; склáдування, ння; II) склáдка, ки; згóртка, ки; збíрка, ки; (в одежде)—збóри, фáнди; (на лице)—змóршка, ки (Свйта з малéнькими збóрами. У йогó все лицé в змóршках). **Складной**—складáний (Складáний ніж). **Складчатый**—збóристий, складчáтий, рясний, фандйстий (Збóриста спіднйця).

Складно—скла́дно, до ладу́, при́кладно (До ладу́ сказа́в).

Складность — дола́дність, ности; згідність, ности; скла́дність, ности. **Складный**—дола́дний, згідний, складни́й.

Складочный—I) вкладни́й. **Складочные деньги** — вкладні гро́ші, вкла́дки; II) скла́довий (На комо́рах скла́дових склада́ти).

Складчина—скла́дка, ки.

Складчик, складчица — складни́к, ка́; складни́ця; ці; склада́ч, ча́; склада́чка, чки; склада́льник, ка; склада́льниця, ці.

Складывание—склада́ння, ння; скла́дування, ння.

Складывать, скласть,-ся—I) склада́ти, ся; скла́сти, ся; поскладат́и, ся; (кусочки чего-либо)—стуля́ти, стули́ти, посту́лювати, постуля́ти; (в порядок) — улашто́вувати, улаштува́ти, упорядко́вувати, упорядкува́ти; (товар)—поташува́ти, ся; уташува́тися (Склав до ку́пи. Як в стіжо́чки посклада́ємо, по-коза́цьки погуля́ємо. Прийшо́в час вже-б капу́сті в головки́ склада́тися; II) згорта́ти, згорну́ти, позгорта́ти (Згорну́в кни́жку. Згорну́ла ру́чени та й запла́кала); III) склада́тися, скла́стися, ски́нутися (Ски́нулись по карбо́ванцю всі й почали́ гуля́ти); IV) зверта́ти, зверну́ти, склада́ти, скла́сти (Сам ви́нен, а на ме́не зверта́є).

Склеивание—скле́ювання, ння; зліплювання, ння.

Склеивать, склеить,-ся—зліплювати, ся, зліпи́тись, ся; скле́ювати, ся; скле́їти, ся. **Склеенный**—зліплений, скле́їний.

Склейка—I) скле́ювання, ння; клеї́ння, ння; II) скле́їне (місце) (Полама́лось на скле́їному).

Склепка—I) нютува́ння, ння; скле́пування, ння; II) знюто́ване, скле́пане (місце).

Склеп—скле́п, пу (Від сме́рти і в склепу́ не замуру́єшся. Наказа́ли ще й скле́п склепува́ти). **Склепный**—склепови́й.

лось на склеї́ному).

Склепывать, склепать—заво́дити, завести́ у ню́ти, нютува́ти, знютува́ти, бра́ти, взя́ти на ню́ти, склепа́ти (В кріпкі́ї вели́ли його́ занютува́ти кайда́ни).

Скликание—склика́ння, ння.

Скликать, скликивать, скликнуть,-ся — склика́ти, скли́кувати, скли́кати, згу́кувати, ся; згука́ти, згукну́тися; (многих)—посклика́ти, позгу́кувати, ся (Скли́кав бага́то людей. Хо́дять по́ лісу та й згу́куються)

Склока—сва́ра, ри.

Склон—спа́д, ду; по́хил, лу; схил, лу (Акура́т ко́ло схи́лу корчма́ стої́ть). **Южный склон** — навсо́ння, ння. **Склон горы**—узгір'я р'я. **На склоне горы**—у́збіч. **На склоне дней жизни** —на схи́лку віку.

Склонение—I) нахи́лювання, ння; нахиля́ння, ння; схиля́ння, ння; підмо́влення, ння; підмо́ва, ви (Його́ нахи́лювання нас до себе здає́ться не щи́рим); II) похи́лість, лости; схил, лу; III) (грам.)—відміна, ни; відмі́нювання, ння.

Склонность—на́хил, лу; нахи́льність, ности; по́тяг, гу; охо́та, ти (Він має на́хил до малюва́ння).

Склоняемость (грам.) — відмі́нність, ности.

Склонять, склонить,-ся—I) схиля́ти, ся; схили́ти, ся; нахиля́ти, ся; нахили́ти, ся; похиля́ти, ся; похили́ти, ся. **Склонить голову**—схили́ти го́лову. **Склоненный, склонившийся**—похи́лий, похи́листий. **Склонясь**—схили́вшись, на́хильці. **Склонить на свою сторону** — залучи́ти, поверну́ти, наверну́ти (до се́бе, на свій бік); II) (грам.)—відміня́ти, відміни́ти.

Склочивать, склочить,-ся — кудо́вчити, скудо́вчити, кошла́ти, розкошла́ти, скімши́тися (Скудо́вчив воло́сся своє́. Шерсть кошла́тіє).

Склянка—I) шкля́нка, ки; пляшечка, чки; сло́їк, ка.

Скоба, скобка—I) кля́мра, ри; ско́ба, би; ско́бка, ки; (у дверей)—кля́мка, ки; II) (значок)—ду́жка, ки.

Скобяной—клямрови́й.

Скоберкивать, сковеркать — ко́рчити, ско́рчити, криви́ти, скриви́ти, нівечити, знівечити (Де́сять літ нево́лі знівечили мою́ ві́ру і на́дії. Зо́всім знівечився чоловік).

Сковка—I) ско́вування, ння; II) ско́ване (місце).

Сковорода, сковородка—сковорода́, ди́; сковорі́дка, ки; пате́льня, ні.

Сковывать, сковать—I) ско́вувати, скува́ти (До́брого лемеша́ мені скува́в. Дво́х зло́діїв скува́ли і в місто погна́ли; II) зако́вувати, закува́ти, заку́ти, забива́ти, забити (у кайда́ни, у пу́та, у залі́зо) (Заби́ли його́ у кайда́ни та й на Сибір по́гна́ли).

Сколачивать, сколотить,-ся—I) збива́ти, ся; зби́ти, ся (Збив обручі з діж-

ки. Збйв дві дошки. Насйлу збйвся на коняку); II) збирáти, зібрáти, назбирáти (Не збирáй синові худóби, а вбери йому рóзум).

Сколок—зразóк, зкá; взір, взóру.

Сколь—скільки, як, яко, як же. **Сколь возможно**—якомóга, скільки мóга.

Скользить, скользнуть — кóвзати, ся; скóвзати, ся; підскóвзуватися. **Скользя**—пóковзом, пóповзом.

Скользкий—сковзький, ковзький, слизький. **Скользко**—скóвзько, слизько (Як в'юн слизький. Гадюка слизька. Хоч близько, та слизько). **Стать на скользкий путь**—зійти на слизьке.

Скользкость—слизькість, кости; слизóта, ти.

Сколький—якйй. **Скольких лет он умер?**—в якйх літах він помéр?

Сколько — скільки. **Сколько-то** — скільки́сь. **Сколько мне известно**—як мені відóмо, оскільки мені відóмо. **Сколько-нибудь** — скільки-нéбудь, що-нéбудь, дé-що. **Сколько можно**—якомóга, як по сйлля. **Сколько сил хватит**—чим дуж. **Сколько много**—якóго багáто.

Скомкать,-ся — зібгáти, ся; пожмáкати, ся; зімняти, ся; скімшитися.

Скомпрометировать,-ся—сóрому завдáти, сóрому набрáтися, осорóмитися, у слáву ввéсти, скомпрометувáти когó.

Сконфузить,-ся—осорóмити, ся; сóрому завдáти, набрáтися.

Окончание—кінéць, нця; скінчáння, ння. **До скончания века**—до кінця світу.

Скончать,-ся—I) покінчити, скінчити; II) сконáти, поконáти, умéрти, перестáвитися.

Скопировать—скопіювáти.

Скопище—стóвпище, ща; нáтовп, пу.

Скопление—скýпчення, ння; (народу) —нáтовп, пу; стóвпище, ща; тиск, ку.

Скоплять, скопить — збирáти, зібрáти, дбáти, придбáти, збивáти, збйти, скобіжити (Зібрáв грóшей—став хорóший. Він скобіжив чимáло грóшей. К святу збйли півтóра карбóванця).

Скорбеть—тужити, журйтися, сумувáти, скорбíти, вболівáти над чим, вбивáтися, побивáтися за ким, чим (Сéрце моé сумýє. Десь моя нéнька за мнóю вбивáється. Сéрцем бáтьківським над людьми вболівáє). **Скорбящий** — журнйй, болючий.

Скорбный—I) сумнйй, журнйй, скóрбний, скорбóтний; II) недýжий, немічнйй.

Скорбь—жáль, лю; тýга, ги; журбá, бй; печáль, ли; скорбóта, ти; смýток, тку (Зсуши нáші сльóзи, заглуши кайдáни, розвій нáшу тýгу. Скорбóта затéмнювала чáсом мою свідóмість. З жáлю слóва не вймовить).

Скорее—швйдче, хутчíш, мерщíй. **Как можно скорее**—якомóга швйдче, чим дуж (Братів щоб рятувáти, запорóжці чим дуж поспішáють). **Скоренький** — швидéнький, хутéнький. **Скоренько** — швидéнько, хутéнько. **Скорехонько, скорешенько**—хутéсенько, швидéсенько, хутíсінько, швидíсінько.

Скорлупа—лушпйна, ни; лушпáйка, ки; лушпйнка, ки; лушпйння, ння; (твердая)—шкаралýпа, пи; шкаляруща, щі. **Скорлупный**—лушпйнний, шкаралýпний. **Скорлупные животные**—шкаралýпні твáрі, шкаралýпники.

Скорняк—чинбáр, ря; кушнір, рá; гáрбар, ря.

Скорнячество—чинбáрство, ства; кушнірство, ства; гарбáрство, ства.

Скорнячить—чинбарювáти, кушнірувáти, гарбарювáти.

Скорнячий—кушнірський, чинбáрський.

Скоробить,-ся—покóрчити, ся; шкарýбити, ся; пошкарýбити, ся.

Скорозрелый — скороспíлий, скоростиглий, скорóздрий. **Скороспелая** (рожь, груша, плод)—скороспíлка, ки.

Скоропостижность—нáглість, лости; раптóвість, вости. **Скоропостижный**—нáглий, раптóвий. **Скоропостижная смерть**—нáгла смерть. **Скоропостижно**—нáгло, рáптом, без часу.

Скоропреходящий — скороминýчий, недовгочáсний.

Скороспелость — скороспíлість, лости; скоростиглість, лости; скорóздрість, рости.

Скороспешный—скваплйвий, скороспíшний.

Скорострельный—скорострільний, скоропáльний.

Скорость—швйдкість, кости; хýткість, кости. **Скорость движения**—швйдкість рýху. **Скорость начальная**—швйдкість початкóва. **Скорость предельная** — швйдкість крáйня. **Скорость наибольшая**—швйдкість найбільша.

Скоротечность—нáглість, лости; прýдкість, кости; бистроплйнність, ности. **Скоротечный**—бистроплйнний, нáглий, швидкоплйнний. **Скоротечное время**—швидкоплйнний час.

Скороход—скорохід, хóда.

Скорчивать, скорчить,-ся—кóрчити, ся;

скорчити, ся; згинати, ся; зігнути, ся. **Скорчить гримасу**—скривитися.

Скорый—швидкий, хуткий, прудкий. **Более скорый**—швидчий, хутчіший. **Самый скорый**—найшвидчий, найшвидкіший. **В скором времени**—незабаром. **На скорую руку**—на швидку руку, похапцем. **Скоро**—швидко, хутко, прудко; (вскоре)—незабаром, небавом (Швидко біжить час. Хутко пливе човен. Незабаром свято).

Скос—I) скіс, скосу; II) косогір, гору; згір'я, р'я (Віддав траву на скіс. Хата стоїть на косогорі).

Скот—товар, ру; худоба, би; (стадо)—череда, ди. **Скот молодой**—молодник, ка; молодняк, ка. **Скот рабочий**—робоча худоба, тягло, а. **Скот рогатый**—товар, ру; рогата худоба; рогатизна, ни. **Скотина**—скотина, ни; худобина, ни; товарина, ни. **Скотник**—скотар, ря. **Скотница**—скотарка, ки. **Скотовод**—скотар, ря. **Скотный**—товарячий, худібний. **Скотный двор**—обора, ри. **Скотный вагон**—товарячий вагон, вагон на худобу. **Скотобойня**—різниця, ці; бойня, ні. **Скотоводство**—скотарство, ства. **Скотоводством заниматься**—скотарювати, скотарити. **Скотоподобный**—скотоподібний, до бидла подібний. **Скотски**—як скотина, як худобина. **Скотство**—грубість, бости.

Скочить—скочити, плигнути, стрибнути.

Скрадывать, скрасть,-ся—I) викрадати, викрасти; II) таїти, потаїти, крити, ховати, притаїти, утаїти, сховати, ся (Не тайтеся, мені признайтеся. З шухляди викрав хтось папірі гроші).

Скраивать, скроить—краяти, викраювати, викраяти, покраяти.

Скрашивать, скрасить—прикрашати, прикрасити, приоздобляти, приоздобити (Портрети на стінах приоздобила господарка рушниками).

Скрежетание—скреготання, ння; скрегіт, готу.

Скрежетать, заскрежетать—скреготати, гочу, гочеш, гоче; скреготіти, заскреготіти, заскреготати.

Скрепа—I) (при постройке)—закріпа, пи; закріп, пу; II) підпис, су; посвідчення, ння.

Скрепление—закріплення, ння. **Рельсовые скрепления**—рейкові закріпи.

Скреплять, скрепить—закріпляти, закріпити, зміцняти, зміцнити, скріпляти, скріпити, посвідчувати, посвідчити, стверджувати, ствердити підписом.

Скресть—скребти, скромадити, джу, диш, дить.

Скрещать, скрестить—складати, скласти, згортати, згорнути; (накрест)—схрещати, схрестити, скрижувати.

Скрещивать—мішати, парувати (різні породи). **Скрещивание поездов**—зустріч поїздів.

Скривливать, скривить,-ся—викривляти, викривити, покривити, скривляти, скривити що, згинати, зігнути; хилитись, похилитися (Хата на бік похилилась).

Скрип—скрип, пу; рип, пу.

Скрипач—скрипник, ка; скрипач, ча; скрипаль, ля; (мастер)—скрипник, ка (Музики грають—булосьсь аж шість скрипників і два цимбалисти. Замовлю собі скрипочку у скрипника. Пішов скрипаль по селах грати).

Скрипеть—скрипіти, плю, пиш, пить; рипіти, плю, пиш, пить; рипати; (о недомогании)—скирніти (Риплять вози, з гори їдучи. Рипаєш дверима, аж голова болить).

Скрипка—скрипка, ки (А жук бере в руки скрипку та й сідає сам під липку). **Играть на скрипке**—грати на скрипку.

Скрипня, скрипотня—скрип, пу; скрипнява, ви; рип, пу; рипнява, ви; рипотня, ні; скрипотня, ні.

Скрипучий—скриплявий, скрипучий, рипливий (Як до тебе ходити, коли маєш ворота скрипливі, а сусіди брехливі).

Скромник—плохута, ти; скромник, ка.

Скромничать—бути скромним.

Скромность—скромність, ности; смирність, ности. **Скромный**—скромний, тихий, смирний, сумирний; (очень)—плохий (Хлопець у нас дуже плохий).

Скропать—I) зшити з клаптиків; II) зляпати, спартачити, зробити абияк.

Скругливать, скруглять, скруглить,-ся—закруглювати, закругляти, закруглити.

Скручинить—завдати жалю, сум навести.

Скрывательство—перехови, ів; переховування, ння.

Скрывать, скрыть,-ся—I) ховати, ся; сховати, ся; (на время)—переховувати, ся; переховати, ся (Сховались та й попались. Сусіда переховав мене у клуні. Я

переховувував папери у стрісі); II) крити, ся; таїти, ся (з думками, вчинками). (Вона від мене ніколи не крилася з своїми думками. Не таїтеся, матері признайтеся); III) затаювати, ся (Затаїв від мене, що хорий).

Скрыть—затаїти.

Скрытничать—критися, таїтися. **Скрытничание**—I) таїння, ння; II) ховання, ння з чим і чого.

Скрытность—затайливість, вости; потайливість, вости; тайність, ности; скритність, ности. **Скрытный**—I) закритний, скритний; II) затайливий, потайливий. **Скрытно**—потай, таємно, нишком.

Скрытый—прихований, затаєний.

Скрыть—затаїти.

Скрючивать, скрючить,-ся — карлючити, ся; скарлючити, ся; кандзюбити, ся; скандзюбити, ся.

Скряга—скнара, ри; жмикрут, та.

Скряжничать—скупитися, трусйтися над чим, скнаритися.

Скряжничество—скнарість, рости; скнарство, ства.

Скудеть, оскудеть—убожіти, зубожіти (До краю зубожів люд).

Скудность, скудость—нестаток, тку, тка; скудота, ти; убозство, ства; нужда, ди (Прийшов нестаток — випив остаток. Таке убозство скрізь, що сумно стає). **Скудный**—убогий, мізерний, злиденний, нужденний. **Скудно**—убого, мізерно, злиденно (Мізерну платню на посаді він дістає. Злиденно живуть).

Скудоумие—недоумство, ства. **Скудоумный**—недоумкуватий.

Скука—нудьга, ги; нуда, ди; нудота, ти. **Скука одолела**—нудьга напала, обняла, взяла.

Скула—I) вилиця, ці; II) скнара, ри; жмикрут, та.

Скульптор—різьбар, ра; різьб'яр, ра; сницар, ря; скульптор, ра. **Скульпторский**—різьб'ярський, сницарський.

Скульптура—різьб'ярство, ства; різьбарство, ства; сницарство, ства; скульптура, ри.

Скупание—скуповування, ння.

Скупать, скупить—скуповувати, скупити; (много)—поскуповувати, понакуповувати.

Скупец—скупий, скуп'яга, ги.

Скупиться—скупитися, жалкувати, шкодувати чого, за чим (Він шкодує грошей на це дати).

Скупной—скупований, наскупований.

Скупость—скупість, пости; скупощі, ів. **Скупой**—скупий, скнарий. **Скуповатый**—скупенький.

Скупщик—скупень, пня; перекупець, пця; (рогатого скота)—прасол, ла; згонщик, ка; (полотна)—полотенщик, ка; (щетины)—щетинник, ка.

Скучание—нудьгування, ння.

Скучать, соскучить,-ся—нудити, ся; нуджу(ся); нудиш(ся); нудьгувати, нудити світом, марудитися, джусь, дишся; знудитися, занудитися, засумувати, скучати (Соломія сиділа з матір'ю й нудила світом. Роби, то й не будеш нудити. Скучала додому. Скучала за Івасем. Він марудиться, місця не знайде собі).

Скучивать, скучить,-ся—I) валкувати, звалкувати, складати, скласти; (все)—поскладати в купу, докупи; II) купитися, скупчатися, скупчитися, стовпитися.

Скучливый—нудний, марудний.

Скушать—з'їсти, з'їм, з'їси, з'їсть, поїсти, поїм, поїсть.

Слабеть, ослабеть—слабіти, слабішати, слабшати, слабнути.

Слабительное—проносне, ого.

Слабить—проносити, прочищати.

Слабнуть—слабнути, впадати на силах, знемагати на силах.

Слабость—слабість, бости; недужність, ности; недолужність, ности; млявість, вости.

Слабый—I) (здоровьем) — кволий; (голос)—тихий; (не тугой)—слабкий; (надежда)—мала; (раствор, напитки, табак)—легкий, неміцний. **Слабо**—I) слабко; II) помалу, поволі; III) безсило, мляво, пиняво (Слабко ремення стягнув. Каганець помалу світить. Він мляво реагує на події). **Слабовато** — трохи заслабко, слабкенько. **Слабоватый**—трохи заслабкий, слабкенький. **Слабогрудый**--слабогрудий. **Слабодушие** — малодушність, ности. **Слабодушный**—малодушний. **Слабосилие**—малосилля, лля. **Слабосильный**—малосилий, крихкотілий, хоровитий, недужий, слабосильний, слабосилий.

Слабоумие—недоумство, ства. **Слабоумный**—недоумкуватий, недолугий, несповна розуму.

Слава—слава, ви; (умен.)—славонька, ки. **Славу приобресть**—слави зажити, залучити. **Дурная слава**—неслава, ви; неславонька, ки; поговір, вору (Так

і та несла́ва, людська́ поговірка—сама́ собі пропаде́).

Славить,-ся—сла́вити, ся; велича́ти, ся; хвали́ти, ся; вихваля́ти, ся (Вихваля́в кова́ль свого́ си́на, що й розу́мний, і до нау́ки зда́тний).

Славный—I) сла́вний, славе́тний; II) ду́же га́рний, ле́пський, вибо́рний (Славе́тний поет Шевче́нко похо́див з се́лян Ки́ївщини. Цей Пана́с ду́же га́рний хло́пець. Збира́є жінці та все вибо́рнії).

Славолюбец—славолю́б, ба.

Славолюбие—славолю́бство, ства.

Славолюбивый—славолю́бний.

Славословие—вихва́ла, ли; велича́ння, ння.

Славословить—віславля́ти, вихваля́ти, велича́ти, славосло́вити.

Слагатель—склада́ч, ча́.

Слагать, сложить,-ся—I) склада́ти, скла́сти; (все)—поскла́дати (Га́нна сиді́ла, скла́вши ру́ки. Васи́ль поскладав усі кни́жки у ша́фу. Хло́пці зібра́лись і по золото́му поскла́дались. Скла́вся й поїхав). **Сложить должность**—зложи́ти у́ряд. **Сложить ответственность** — зложи́ти відповіда́льність. **Сложить с кого штраф**—зня́ти пеню́, дарува́ти; II) склада́ти, скла́сти, компонува́ти, скомпонува́ти, зложи́ти, уложи́ти (На дозві́ллі ві́рші склада́ю. Му́зику до цих ві́ршів скомпонува́в Ли́сенко. Уложи́ли словника́).

Сладенький—солоде́нький.

Сладить—I) солоди́ти, солоджу́, ди́ш, ди́ть; (немно́го)—підсоло́джувати; II) зла́дити, упорядкува́ти, змайструва́ти що.

Сладкий—соло́дкий; (сладко)—со́лодко. **Сладкое**—соло́дке. **Сладкий пирог**—соложе́ник, ка. **Слаже, слаще**—соло́лше. **Делаться слаще**—соло́дшати.

Сладковатость — солодкува́тість, тости; посоло́дкість, кости. **Сладковатый**—солодкува́тий, посоло́дкий.

Сладкогласие—милоголо́сся, сся.

Сладкозвучный—милозву́чний.

Сладкоречивость—солодкомо́вство, ства. **Сладкоречивый**—солодкомо́вний.

Сладостный—соло́дкий, лю́бий (Лю́ба наді́я. Лю́бі спо́мини).

Сладострастие—по́хіть, хоти; сласно́та, ти; сла́сність, ности. **Сладострастный**—похотли́вий, сласни́й, ярли́вий (Похотли́ва в йо́го нату́ра).

Сладость—соло́дкість, кости; со́лодість, дости; со́лодь, ди; со́лодощі, ів.

Слаживать, сладить,-ся — I) ла́годити, джу, диш, дить; зла́годити, ула́годити, упорядкува́ти (Наси́лу ула́годив цю спра́ву); II) справля́тися, спра́витися з ким, чим (Ти з ним не спра́вишся); III) умовля́тися, умо́витися, зго́джуватися, зго́дитися, пого́дитися (Вони́ пого́дились між собо́ю).

Слазить—I) зла́зити, жу, зиш, зить; вила́зити (Ви́ліз на го́ру. Зліз на де́рево); II) зліза́ти (З чужо́го коня́ се́ред доро́ги злізь. Злізь з гори́).

Сламливать, сламывать, сломать, сломить—I) зла́мувати, злама́ти, розла́мувати, розломи́ти, розва́лювати, розвали́ти; II) перемага́ти, перемогти́, ду́жати, поду́жати (Не поду́жала По́льща Запоро́жжя).

Сланец—лупе́ць, пця́; лупо́к, пка́. **Сланцовый**—лупце́вий.

Сластена—ласі́й, ія́; ласу́н, на́; ласу́ха, хи.

Сласти—ла́сощі, ів; со́лодощі, ів; лагоми́ни, и́н (А на трьох ху́рах вели́ких вся́кі лагоми́ни: сли́ви вагові́, родзи́нки, фі́ги та масли́ни).

Сластолюбец—ласу́н, на́; ласощохли́ст, ста́; лагоми́нець, нця́; ласощолю́б, ба. **Сластолюбивый**—ла́сий, ла́комий, ласощолю́бний. **Сластолюбие** — ла́комство, ства; ласощолю́бство, ства.

Слева—злі́ва, з лі́вого бо́ку.

След—слід, ду; (неясный)—про́слідок, дку; (след ноги)—ступня́, ні.

Следить—I) сліди́ти, джу́, ди́ш, ди́ть; роби́ти сліди́, натопта́ти, пчу, пчеш, пче; II) шука́ти слі́ду чийо́го; (наблюдать) — сте́жити, стежкува́ти; (итти по следам)—слідкува́ти (Я слідкува́в за ним гін двоє); III) (за кем, чем)—догляда́ти, на-гляда́ти кого́, що, нази́рати за чим, пильнува́ти чо́го, пантрува́ти що (Догляда́й дити́ни. Нази́рай за річа́ми. Пильну́й хло́пця, бо втече́. Пантру́є, чи не бунту́ють).

Следование—I) прохі́д, хо́ду; перехі́д, хо́ду; хід, хо́ду; II) наслі́дування, ння кому́ в чо́му. **Следование поезда**—рух поїзда. **По моим стопам следует**—іде́ за мно́ю. **В работе следует за**—своє́ю пра́цею наслі́дує.

Следователь—слі́дчий, ого.

Следовательно—о́тже, вихо́дить, зна́чить, то, цеб-то (О́тже, хоро́бу цю

треба вважати за причіпливу. Виходить, моя правда. Цеб-то—ми родичі).

Следовать—I) (последовать) — іти, слідкувати за ким, ступати у сліди: піти за ким; II) наступати, наступити за ким, чим (По весні наступає літо); III) наслідувати кому або чому, іти за ким або за чим; IV) (причитаться)—належити, належатися (Мені належить ще 20 карбованців). **Следует, следовало**—I) виходить; II) слід, треба, повинно, належить, годиться, гоже. **Как следует**—як слід, як треба, як годиться, як гоже.

Следом—слідом, слідком, назирцем.

Следственный—слідчий (матеріял).

Следствие—I) наслідок, дку; II) вислід, ду; III) (суд.)—слідство, ства над ким. **Следствие производить**—чинити, переводити слідство.

Следуемый—належний, що належить кому.

Следующий—наступний, дальший, такий. **Следующее**—таке, ось що (Наступний рік. Дальша сторінка цікавіша буде. Зміст книги такий. Я тобі кажу ось-що. На це він сказав ось-що). **На следующий день**—на другий день. **На следующей неделе**—на тім тижні. **Он сказал следующее**—він сказав ось що. **Следующее заседание**—наступне засідання.

Слегаться, слежаться, слечься—злежуватися, злежатися; (много)—позлягатися. **Слежавшийся**—злежалий.

Слегка—злегка, легенько, помалу, трохи, почасти, прихапцем, здалека. **Слегка заболеть**—приболіти. **Слегка коснулись этого вопроса**—це питання вирішувалося почасти.

Слеза, слезинка, слезка—сльоза, зи; сльозина, ни; сльозинка, ки; слізка, ки; слізонька, ки.

Слезливость—плачливість, вости. **Слезливый**—плачливий, тонкосльозий.

Слезник—слізниця, ці.

Слезный—I) слізний, сльозовий; II) ревний, плачучий.

Слезотечение—слізотік, току.

Слепень (насек.)—сліпень, пня; овід, оводу.

Слепец—сліпець, пця.

Слеповатость — недобачливість, вости; підсліпуватість, тости.

Слепой—сліпий, темний, незрячий. **Слепая кишка**—сліпа кишка. **Слепо**—сліпо, осліп.

Слепок—зліпок, пка; виліпок, пка; витиск, ску; відтиск, ску.

Слепорожденный—сліпий з роду.

Слепота—сліпота, ти.

Слесарить—слюсарювати.

Слесарня—слюсарня, ні.

Слесарство—слюсарство, ства.

Слесарь—слюсар, ря; холодний коваль.

Слет—виліт, ту; зліт, ту (Соколонько та на вилеті, козаченько та на виїзді).

Слетать, слететь,-ся—I) злітати, злетіти, зніматися, знятися (Знялися полетіли. Злетів голуб додолу); II) злітатися, злетітися, позлітатися, поназлітатися (Поназлітáлось усякого птаства сила силенна); III) злітати, облітати (Усі сади облітали).

Слив, сливание—спад, ду; зливання, ння.

Слива—слива, ви; сливка, ки; (одна)—сливина, ни. **Слива венгерская**—угорка, ки. **Слива мелкоплодная**—терносклива, кулька. **Слива тернистая**—терен, рну. **Сливный**—сливовий, слив'яний.

Сливать, слить,-ся—зливати, злити, зіллю, зіллєш, зіллє; сточувати, сточити; (все)—позливати, посточувати (Позливав з усіх чарок недопитки); виливати, вилити, виллю, виллєш (Виливати з колодязя воду. Злив олово з свинцем), зливатися, злитися (Дві річки злилися).

Сливки—I) вершки, ів; сметанка, ки; II) зливки (позливані недопитки). **Сливочный**—сметанковий, з вершків. **Сливочное масло**—сметанкове масло.

Слизень—слимак, ка; слизняк, ка.

Слизистый—слизовий, слизистий, слизуватий, клеюватий. **Слизистая оболочка**—слизниця, ці; слизова оболока.

Слизь—слизота, ти (Некований кінь боїться слизоти).

Слипание—зліплювання, ння; зліплення, ння.

Слипаться, слипнуться — злипатися, злипнутися (Спілі вишні злипаються китятами. Спати хочеться, аж очі злипаються).

Слитие—злиття, ття; зливання, ння.

Слитный—сполучений. **Слитное предложение**—сполучене речення. **Слитно**—вкупі, разом.

Слиток—зливок, вка (Золота зливок). **Слитковый**—зливковий.

Сличать—рівняти, порівнювати, звіряти.

Сличение—порівняння, ння; порівнюван-

ня, ння. **Сличительный**—порівна́льний. **Сличительная ведомость**—порівна́льна відомість, мости.

Слишком—на́дто, зана́дто, че́рез край, че́рез міру (Це вже зана́дто соло́дкий бу́де).

Слияние—I) сполу́чення, ння; злиття́, ття; II) злива́ння, ння (воды, речек).

Словарь—словни́к, ка́.

Словесность—слове́сність, ности. **Словесное сообщение**—слове́сне повідо́млення (Не пи́сана слове́сність наро́ду украї́нського). **Словесный**—слове́сний. **Словесно**—слове́сно, на слова́х.

Словечко—слівце́, ця́; слове́чко, чка (Ні слове́чка, ані па́ри з уст).

Словно—мов, немо́в, на́че, нена́че. **Словно как бы**—немо́в-би, на́че-б, нена́че-б-то, мов-па́к.

Слово—сло́во, ва. **К слову**—до ре́чи. **Исполнить слово**—справди́ти сло́во. **Не устоять в слове**—не доде́ржати сло́ва, не дотри́мати сло́ва.

Словолитня—словоли́тня, ні.

Словообразование—словотво́рення, ння.

Словоохотливость—балакли́вість, вости.

Словоохотливый — балакли́вий, балаку́чий.

Словопрение—диску́сія, ії; супере́чка, чки.

Словопроизводный—словововиво́дний, словотво́рчий.

Словопроизводство — словови́від, воду; словотві́р, тво́ру.

Словотолкование—поя́снення слів, словопоя́снення, ння.

Словосочинение—словола́д, ду; складня́, ні.

Словоударение—на́голос, су.

Слог—I) скла́д, ду (В сло́ві цьому́ два́ склади́); II) стиль, лю; скла́д мо́ви; спо́сіб ви́разу (Розказа́в нам про дощ таки́м скла́дом, як ніби ми були́ невче́ні селя́ни).

Слоеное тесто—листкове́ ті́сто.

Сложение—I) склада́ння, ння (Склада́ння дров у сто́си); (арифм.) —додава́ння, ння; II) склад, ду; стату́ра, ри; будо́ва ті́ла; III) компонува́ння, ння (ві́ршів, музи́чн. тво́рів).

Сложность—скла́дність, ности. **В сложности**—ра́зом, гурто́м, огу́лом. **Все это в сложности мало значит**—все це ра́зом ма́ло зна́чить, ва́жить.

Сложный—складни́й. **Сложный вопрос**—складне́ пита́ння (спра́ва).

Слоение (гор.)—верствува́ння, ння.

Слой—I) шар, ру; верства́, ви́; (верхний)—верхня́к, ка́; (у дерева около коры)—бо́лонь, ни; II) (у лука)—лу́стка, ки; лу́сточка, чки. **Слой грязи на теле**—леп, ле́пу.

Слоистый—лустки́й, верство́ваний.

Слом, сломка—злі́м, зло́му; злам, зла́му; злама́ння, ння (Продали́ комо́ру на злі́м).

Слонить, заслонить—заступа́ти, заступи́ти (Хма́ри со́нце заступи́ли). **Заслонить свет**—за́стувати (Оді́йди від ві́кна, бо за́стуєш).

Слоняться—блука́ти, тиня́тися, снува́ти, сновига́ти, ве́штатися (Пішо́в каза́к тиня́ючись сво́го коня́ шука́ючи. Блука́є по сві́ту. Всю́ди ве́штаєтесь, а нічо́го не розізна́єте. А сестра́ вже й поздорові́ла, вже й по ха́ті сновига́є).

Слуга—I) служни́к, ка́; на́ймит, та; II) слуга́, ги́. **Ваш покорный слуга**—гото́вий до по́слу́г.

Служанка—служни́ця, ці; на́ймичка, чки; служе́бка, ки; служе́бниця, ці (Коло не́ї лаке́ї і служе́бки хо́дять. Залиша́в ті́льки двацятьо́х служе́бниць ко́ло се́бе).

Служащий—I) службо́вець, вця; II) служа́щий (Служа́щий хліб до́брий, та ті́льки вимо́вний).

Служба—слу́жба, би; обов'я́зок, зку; у́ряд, ду; поса́да, ди; на́йми, ів (Мі́й обов'я́зок таки́й—догляда́ти діте́й. Поса́да моя́ нелегка́. Сестра́ моя́ звікува́ла в на́ймах). **Служба пути**—слу́жба ко́лії. **Служба тяги**—слу́жба тя́ги. **Служба сборов**—слу́жба збо́ру, ів. **Служба телеграфа**—слу́жба телегра́фу. **Служба материальная** — слу́жба матерія́льна. **Служба эксплоатации**—слу́жба експлоата́ції. **Служба связи и электротехники**—слу́жба зв'язку́ та електроте́хніки.

Службы—господа́рське будува́ння.

Служебный — службо́вий (Таки́й службо́вий зви́чай наш коза́цький). **Служебный поезд**—службо́вий поїзд.

Служилый—служи́вий (Ой ви, козаче́ньки, ви служи́вії, чи не ба́чили бра́тика мого́).

Служитель,-ница—служни́к, ка́; служни́ця, ці. **Служительский**—служни́цький.

Служить—I) служи́ти за ко́го, за що (Служи́ть за покоївку. Він слу́жить за бухга́льтера); II) (службу церковную)—пра́вити, одпра́вити; III) в приго́ді бу́ти,

ста́ти, здава́тися, придава́тися, зда́тися, прида́тися, відбува́ти (Я вам мо́же ще не раз у приго́ді бу́ду. Торба вся в латка́х, а замі́стьремі́нця відбува́ла моту́зка).

Слух—I) (у кого)—слух, ху; II) чу́тка, ки; поголо́ска, ски (Пішла така́ чу́тка по селі́, що Мо́триного чоловіка вби́то на війні́. Слу́хом ніко́ли не сли́хано та й ви́дом ніко́ли не ви́дано).

Слуховой—слухови́й. **Сл. труба, сл. рожок**—говірна́ труба́, слу́хавка, ки.

Случай—ви́падок, дку. **В противном случае**—а коли́ ні, в проти́вному ра́зі, а то. **На случай**—на ви́падок. **По случаю**—з наго́ди чо́го, з при́воду чо́го. **Удобный случай**—до́бра наго́да. **Пользоваться случаем**—користува́тися з наго́ди.

Случайность—випадко́вість, вости. **Случайный** — випадко́вий, несподіваний. **Случайно**—ви́падком, випадко́во.

Случать, случить—припуска́ти, припусти́ти.

Случаться, случиться—I) трапля́тися, тра́питися, випада́ти, ви́пасти, ства́тися, ста́тися. **Мне не случалось**—не випада́ло. **Может случиться, что**—мо́же бу́ти, що. **Что случилось с ним**—що ста́лось з ним; II) скоїтися (Таке́ ско́їлося, що й розка́зувати со́ром. На тому́ ти́жні і весі́лля ско́їлося).

Случка—злуча́ння, ння; парува́ння, ння; спу́ск, ску; при́пуск, ску.

Слушатель,-ница—слуха́ч, ча́; чка, чки.

Слушать,-ся; послушать,-ся—слу́хати, ся; послу́хати, ся; (повиноваться кому)—слу́хати кого́; (быть послушным)—слухня́ним бу́ти.

Слыть, прослыть—сла́витися, всла́витися. **Слыть богатым, слыть умным**—сла́витися бага́тим, розу́мним.

Слыханный — чу́ваний. **Слыханное ли дело**—чи це чу́вано, чи це ви́дано, чи ви чу́ли таке́, чи ви ба́чили таке́.

Слыхать—чу́ти, чува́ти. **Чуять**—чу́ти (Клекіт орля́чий з-під хма́ри чу́ти. А що у вас чува́ти до́брого?).

Слышать, услышать—чу́ти, чува́ти, вчува́ти, почу́ти. **Слышать нехорошо** — недочува́ти. **Он плохо слышит**—він недочува́є.

Слышно—чу́ти, чу́тно, чува́ти. **Что слышно**—що чу́ти, чува́ти. **Слышнее**—чутні́ш, чутні́ше.

Слюбливаться, слюбляться, слюбиться—коха́тися, зако́хуватися, закоха́тися, покоха́тися, подо́батися, сподо́батися, уподо́батися (Уподо́бав собі́ сироту́ без ро́ду).

Слюда—слюда́, ди́; лосня́к, ка́; лища́к, ка́; кам'яне́ се́рце. **Слюдистый**—слюди́стий, лоснякува́тий, лищакува́тий. **Слюдяной**—слюдяни́й, лосняко́вий, лищако́вий.

Слюна, слюнка—сли́на, ни; сли́нка, ки.

Слинявый—сли́нявий.

Слякоть—сльота́, ти́; мо́ква, ви́.

Смазка—I) (процесс)—шмарува́ння, ння; ма́щення, ння; II) (материал)—шмарови́дло, ла; масти́ло, ла. **Смазочные вещества**—шмарови́ла, масти́ла, масти́во.

Смазливый — гарне́нький, вродли́венький, го́жий (Ой, си́ну мій го́жий, жени́ся, небо́же. Не роди́сь бага́тий та вродли́вий, а роди́сь при до́лі та щасли́вий).

Смазчик—масти́льник, ка; мазі́й, і́я.

Смазывание—ма́щення, ння; шмарува́ння, ння.

Смазывать, смазать—масти́ти, шмарува́ти, помасти́ти, ви́мастити, нашмарува́ти, ви́шмарувати. **Смазывать жиром**—смальцюва́ти, насмальцюва́ти.

Смаковать, посмаковать—смакува́ти, посмакува́ти. (В тім пани́ бракую́ть, в чім убо́гії смаку́ють. Не розсмаку́вав чи до́бре, чи пога́не. Пова́жна розмо́ва їй смаку́є).

Сманивать, сманить—I) зма́нювати, змани́ти, зна́джувати, зна́дити, прина́джувати, прина́дити (Прина́див перепелі́в та й накри́в сі́ткою); II) перема́нювати, перемани́ти, перена́джувати, перена́дити (Він перемани́в на́ймита до се́бе).

Смарагд (кам.)—смара́гд, да.

Смахивать, смахнуть—I) зма́хувати, змаха́ти; (все)—позма́хувати; II) стина́ти, стя́ти, зітну́, зітне́ш, зітне́; зруба́ти; III) вдава́ти, похо́дити на ко́го, скида́тися на ко́го, вдава́тися в ко́го.

Смежать, смежиться—стуля́ти, стули́ти, скле́пити, плю, пиш, пить (Сон тяжки́й мені́ стуля́є о́чі. Скле́пилися ка́рі о́чі і у́стонька мої́).

Смежник—помі́жник, ка; сумі́жник, ка.

Смежность—сумі́жність, ности; помі́жність, ности. **Смежный**—сумі́жний, помі́жний. **Смежно**—сумі́жно, су́між, помі́жно.

Смекать, смекнуть—дога́дуватися, догада́ти, ся; домі́слюватися, домі́слитися (А мату́ся догада́лась, чо́му ни́тка не сука́лась. На зле́ не вчи́, і сам догада́ється).

Смелость—сміливість, вости. **Смелый**—сміливий. **Смелее делаться, сделаться**—сміліти, смілішати, посмілішати.

Смельчак—сміле́ць, льця́; небі́й, бо́я (І небо́я вовки́ ї́дя́ть).

Смена—змі́на, ни; замі́на, ни. **Смена земли**—рука́, змі́на (Ой тому́ барві́ночку нема́ цві́ту, змі́ни). **Смена рельсов сплошная**—по́спільна змі́на ре́йок. **Сменный**—змі́нний. **Сменовеховець**—перекі́нчик, ка.

Сменивать, сменять, сменить,-ся—І) міня́ти, поміня́ти (Поміня́вши ми́ло на ми́ло); II) зміня́ти, зміни́ти, переміня́ти, перемі́ни́ти, скида́ти, ски́нути, заступа́ти, заступи́ти (Переміни́в управи́теля, та й нови́й не кра́ще. Він заступи́в мене́).

Смеркаться, смеркнуться (безлич.)—сутеніти, сутеніє; смерка́ти, смерка́є; посутеніти, сме́ркнути (І світа́є, і смерка́є—день бо́жий мина́є. В ха́ті тільки що посутені́ло).

Смертоубийственный—душогу́бний, забі́йник. **Смертоубийство**—душогу́бство, ства; забі́йство, ства.

Смерть—смерть, ти; (акт.)—уме́рлини, ин. **Осуждать на смерть**—на сме́рть, на зу́бу суди́ти. **По смерть**—до сме́рти, пові́к (Того́ щастя пові́к не забу́деш). **При смерти**—на бо́жій доро́зі, бу́ти на вме́рті. **Смерть скоропостижная**—на́гла сме́рть. **Мнимая смерть**—завмертя́. **Смертный**—сме́ртний. **Смертный грех**—гріх смерте́льний. **Смертная казнь**—ка́ра сме́ртна, ка́ра на го́рло. **Смертный приговор**—бсуд на смерть. **Повальная смерть**—мор, ру; (о животн.)—дох, ху.

Смерч—смерч, ча́.

Смесь—мішани́на, ни; (зерна, ржи и пшеницы)—су́ржик, ка; (муки с глиной)—пі́спа, по́спа; (хим.)—су́міш, ші; амальга́ма, ми. **Смесь механическая**—механі́чна су́міш. **Замешательство**—мішани́на, ни.

Смета—кошто́рис, су; обраху́нок, нку. **Смету составлять**—склада́ти кошто́риса. **Сметный**—кошто́рисний. **Смета предположения**—кошто́рис прицу́щення. **Сметные ассигнования**—кошто́рисні, обрахунко́ві асигнува́ння.

Сметливость—вга́дливість вости; дога́дливість, вости; спри́тність, ности (До цього ді́ла тре́ба спри́тної люди́ни. Дога́дливий зра́зу ска́же в чо́му річ). **Сметливый**—спри́тний, вга́дливий, дога́дливий, тямки́й, промі́ткий. **Сметка**—спри́тність, ности; дога́дливість, вости.

Сметывать, сметать—І) скида́ти, ски́дати, поскида́ти (Поскида́ли сі́но в стоги́); II) зме́тувати, змета́ти, ригува́ти, зарингува́ти (Спочатку заригу́й, а тоді ший).

Сметь, посметь—сміти, посміти, ва́житися, нава́житися (Ні́як не насмі́ю піді́йти до неї. На ді́вчину диви́тися не ва́жусь).

Смех—сміх, ху; по́сміх, ху; смішки, шок; (сильный)—ре́гіт, готу; регота́ння, ння; (тихонький)—хихи́кання, ння; (многих)—сміхотня́; ні; реготня́, ні. **Поднимать на смех**—на сміх підніма́ти, на кпи бра́ти.

Смешанный—змі́шаний, мі́шаний.

Смешение—І) (процесс)—змі́шування, ння; зміша́ння, ння; змі́шка, ки; II) (готовое соединение)—мішани́на, ни.

Смешивать, смешать—І) змі́шувати, зміша́ти, поміша́ти, позмі́шувати. **Смешанно**—мі́шма, по́міш.

Смешливый—сміщли́вий, сміху́н, на́; сміху́ха, хи; (очень)—дурносміх, ха (Давно́ я не ба́чив тако́го сміщли́вого чолові́ка).

Смешной—змі́шний, чудни́й, куме́дний, чудерна́цький. **Смешно**—змі́шно, куме́дно.

Смещать, сместить—скида́ти, ски́нути, усува́ти, усу́нути, зміня́ти, зміни́ти, зса́джувати, зсади́ти.

Смещение—І) ски́нення, ння; усу́нення, ння; II) (органа тела)—пору́ха, хи.

Смеяться—І) смі́ятися; (очень)—регота́тися; (тихо)—хихи́кати; II) смія́тися, насміха́тися над ким, чим.

Смиловаться, смилостивиться, смилосердоваться—зми́луватися, зглянутися, змилосе́рдитися, джуся, дишся (Лю́ди до́брі, згля́ньтеся на моє го́ре. Зми́луйся на́до мно́ю).

Смирение—поко́ра, ри; покі́рливість, вости; сми́рність, ности.

Смиренник—сми́рний, плохи́й, плоху́та, ти.

Смиренность—покі́рливість, вости; ла́гідність, ности.

Смиритель,-ница—усмири́тель, ля; лька, ки; ускроми́тель, ля; лька, ки.

Смирительный—смире́ний, ускромля́ючий.

Смирность—сми́рність, ности; суми́рність, ности; спокі́йність, ности. **Смирный**—сми́рний, суми́рний, ти́хий, ла́гідний, спокі́йний. **Смирно**—сми́рно, ти́хо, спокі́йно.

Смирять, смирить—усмиря́ти, усмири́ти, ускромля́ти, ускро́мити, бо́ркати, прибо́ркати, вгамо́вувати, вгамува́ти (Прибо́ркали до́бре шля́хту. Вга-

муйте, мамо, дітей. Приборкали яничари орлят України).

Смогать, смочь—могти, змогти, жу, жеш, же; здоліти, здолати (Я так жити не здолію далі).

Смоква—фіга, ги; (вяленая)—інжир, ру.

Смоковница—фігове дерево.

Смола—смола, ли; (белая)—живиця, ці; (для смазки)—коломазь, зи.

Смолоду—замолоду, за молодих літ.

Смолопромышленник—смоляр, ра; смолопромисловець, вця.

Смолевой—смолевий, смоляний.

Смоление—смоління, ння.

Смолильщик—смоляр, ра; шмаровіз, воза.

Смолистость—смолистість, стости. **Смолистий**, смолкий.

Смолить—смолити, шмарувати.

Смоловарня—смолокурня, ні; смолярня, ні; дігтярня, ні.

Смолотить—змолотити, вмолотити, вимолотити; (немного)—підмолотити.

Сморкать,-ся; сморкнуть,-ся—сякати, ся; висякати, ся.

Смородина (красная)—порічки, чок; червоні; (черная)—порічки чорні; смородина, ни. **Смородинный**—порічковий, смородиновий.

Сморщивать, сморщить,-ся—зморщувати, ся; зморщити, ся; наморщувати, ся; наморщити, ся; брижити, ся; збрижитися; (окончательно) — позморщувати, ся (Зорбився, зморщився, ще й зажурився).

Смотаться—процяндрити, перевестися на злидні.

Смотр—огляд, ду; перегляд, ду.

Смотреть,-ся—І) дивитися, глядіти, споглядати; (сердито)—зиркати, визвіритися на кого, що; II) глядіти, доглядати, наглядати, пильнувати за ким, чим. **Смотреть за детьми**—доглядати дітей. **Смотреть за домом**—наглядати за хатою; III) оглядати, озирати. **Смотри-ка**—дивись пак, дивись лишень. **Того и смотри**—так і жди, так і сподівайся. **Не смотря на то, что**—дарма, не вважаючи на те.

Смотреться — дивитися, видивлятися (Тільки й знає, що видивляється на мене).

Смотрины—оглядини, дин.

Смотритель—доглядач, ча. **Смотритель зданий**—доглядач будинків. **Смотритель склада**—доглядач складу. **Смотритель колесного парка**—доглядач колісного парку.

Смошенничать—зшахрувати.

Смрад—сморід, роду. **Смрадный**—смердючий, смородливий.

Смрадность—смердючість, чости; смородливість, вости.

Смуглый—смаглий, смуглий. **Смугловатый**—смуглявий, темновидий.

Смугляк, смуглянка—смагляк, ка; смаглянка, ки; смуглявка, ки; чорнявка, ки; чорнуха, хи.

Смудрить — змудрувати, схитрувати, змайструвати що.

Смута—заколот, лоту; розрух, руху.

Смутитель,-ница—баламута, та; -ка, ки; колотник, ка; ця, ці.

Смутничать—каламутити, баламутити, колотити, чу, тиш.

Смутный—І) неспокійний, тривожний (Неспокійний час тепер); II) бунтівливий, бурхливий; III) неясний, невиразний. **Смутно**—І) неспокійно, тривожно; II) бурхливо; III) неясно, невиразно. **Смутно видно кругом**—невиразно видно навкруги.

Смущать, смутиться—І) каламутити, скаламутити, колотити, сколотити, бентежити, збентежити, тривожити, стривожити (І нас новий бентежить Наливай. Каламутить тільки народ своїми брехнями); II) мішатися, змішатися, бентежитися, збентежитися, тривожитися, стривожитися.

Смущение—І) замішання, ння (Він аж почервонів од замішання); II) сум'ятня, ні; колотнеча, чі; розрух, ху (А тут вже розрух зробився: шукають тії молодиці, порозбігалися скрізь, та й найшли у житі).

Смывание—змивання, ння.

Смывать, смыть,-ся—змивати, ся; змити, ся.

Смыкать—І) зводити, джу, диш; звести, склепляти, склепити, стуляти, стулити (Стулила губи. Склепити очі. Тільки зведу очима—зараз і сниться він).

Смысл—І) розуміння, ння; значіння, ння; рація, ії; толок, ку. **В каком смысле**—в якому розумінні. **Собственный прямой смысл**—властиве значіння. **Есть-ли смысл говорить об этом**—чи є рація балакати про це, та й що толку з того; II) розум, му; глузд, ду; тяма, ми (В цім немає глузду). **Здравый смысл**—здоровий розум.

Смыслить—тямити, млю, миш, мить; розуміти. **Смыслить в чем**—розумітися на чому (Я на конях розуміюсь).

Смыслящий—тямучий, тямущий.

Смычок—лучок, чка; смичок, чка.

Смычка—стик, у; звязо́к, зку́; єдна́ння, ння. **Смычка с селом**—єдна́ння (стик) з село́м.

Смышленность—тяму́чість, чости. **Смышленый**—тямки́й, тяму́щий.

Смягчать, смягчить—м'якши́ти, м'я́кшати, змя́гчити, пом'якши́ти, пом'я́кшати.

Смягчение—зм'я́кшення, ння; зм'я́гчення, ння.

Смятение—I) заміша́ння, ння; сум'я́шні́, ні: веремі́я, мії; споло́х, ху; перепло́х, ху; II) колотне́ча, чі; ро́зрух, ху. **Приводить в смятение**—колоти́ти, підніма́ти споло́х.

Снабжать, снабдить—постача́ти кому́ що, поста́чити, доставля́ти, доста́вити.

Снабжение—постача́ння, ння кому́ чого́.

Снадобье—I) на́чинка, ки; припра́ва, ви (Пиріг з на́чинкою); II) зі́лля, лля; лі́ки, ів; запра́ва лі́ка́рська.

Снаружи—зо́кола, знадво́ру, зве́рху.

Снаряд (набор инструментов, приспособление) — начи́ння, ння; спра́ва, ви; справи́лля, лля; при́стрій, рою; при́лад, ду; II) (военный)—набі́й, бо́ю; набо́ї, ·їв.

Снаряжать, снарядить — споряджа́ти, споряди́ти, лаштува́ти, рихтува́ти, ви́рихтувати, рихтува́тися, виряжа́ти, ви́рядити, виправля́ти, ви́правити, опоряджа́ти, опоряди́ти; (много)—поспоряджа́ти, поналашто́вувати, понарихто́вувати. **Снаряженный**—споря́джений, ви́ряджений.

Снаряжение—споря́дження, ння; лаштува́ння, ння; (предметы)—ря́да, ди; знаря́ддя, ддя; наря́д, ду (Кінь у наря́ді).

Сначала—спе́ршу, спочáтку, зрáзу, насáмперед, попере́ду (Зрáзу я не зрозумі́в, а пóтім вже. Насáмперед ти про бáтька розкажи́ нам. Спочáтку булó погáно, а згóдом покрáщало).

Снег—сніг, гу. **Выпал не большой снег**—упáла порóшня; припороши́ло. **Снежный занос**—замéт, ту. **Снежная зима**—забóїста, замéтиста зимá.

Снегоочиститель—сніговідки́дач, ча.

Снедать—згри́зти, суши́ти, в'яли́ти. **Грусть снедает его**—журбá су́шить йогó. **Снедаться горестью**—сóхнути з журби́, з печáли.

Снедь—їстивнé, óго; наї́док, дку; ї́жа, жі. **Снедный**—їстивни́й.

Снизу—зни́зу, зі спóду, з-під спóду.

Снижать, снизить—I) зни́жувати, зни́зити, обни́жувати, обни́зити; II) спускáти, спусти́ти.

Снижение (цен)—I) обни́ження, ння; II) (авиоаппарата)—спускáння, ння.

Снимание—здіймáння, ння; знімáння, ння; (шкуры)—білувáння, ння.

Снимать, снять,-ся—I) здіймáти, здійня́ти, знімáти, зня́ти що з чóго; (одежду)—скидáти, ски́нути; (обувь)—роззувáти, роззу́ти; (шкуру)—обдирáти, обідрáти, білувáти, оббілувáти, оббирáти, обібрáти, облу́плювати, облупи́ти; (пену)—знімáти, шумови́ння, шумови́ну; (хлеб)—збирáти, зібрáти (хліб); II) (в наем) — наймáти, найня́ти (примі́щення, напр); III) фотографувáти, сфотографувáти; (снимать план)—планувáти, сплянóвувати, взя́ти на сéбе що; (снять копию)—копіювáти, скопіювáти; IV) (снимать наряд)—взя́ти на сéбе що.

Снимка—здіймáння, ння.

Снимок—знíмок, мка; спи́сок, ска; кóпія, її; фотогрáфія, її.

Снискивать, снискать—заробля́ти, зароби́ти; набу́ти, придбáти що. **Снискать славу**—зажи́ти слáви. **Снискать любовь**—набу́ти любóви.

Снисходительность—вибачли́вість, вости; поблá́жливість, вости; полéгкість, кости; ласкáвість, вости. **Снисходительный**—вибачли́вий, поблáжливий, вибáчний, ласкáвий. **Снисходительно** — вибáчли́во, ласкáво, поблáжливо.

Снова—знов, знóву, ізнóву, нáново.

Сновать,-ся—I) сновигáти, вéштатися, снувáти (Ці́лий дéнь снувáла по-під вікóнню); II) снувáти, накладáти оснóву (Сьогóдні снувáла полотнó).

Сноп—сніп, снопá.

Сносить, снесть—I) знóсити, знести́, познóсити, однóсити, однести́ (Однеси́ тáтові обі́дати. Познóсили на вечі́рку всьогó); II) перенóсити, перенести́, стéрпіти, ви́терпіти (Перенéсла тяжкé гóре оця́ жі́нка. Не зтéрпів він цьóго); III) (в картах)—скидáти, ски́нути; IV) (о ветре, воде)—зривáти, зірвáти; знóсити, знести́. **Снести в расход**—списáти на видáтки.

Сноситься—знóситися, мáти знóсини; (письмами)—листувáтися, зсилáтися (Почáли вони́ з кри́мськім хáном зсилáтися).

Сношение—знóсини, син; стосу́нки, ків.

Снятие—здіймáння, ння; знімáння, ння (Бéрежно зняв я з верстáта оснóву).

Собака, собачка—собáка, ки (м. р.) (Мі́й собáка крáщий за вáшого);

собáчка, чки. **Борзая собака**—хірт, хортá; (с а м к а)—хорти́ця, ці. **Бульдог собака**—брита́н, на. **Гончая собака** — гончáк, кá; гóнча, чо. **Лягавая собака**—ви́жел, ла. **Комнатная собака** (б о л о н к а)—сащá, áти. **Мопс**—му́цик, ка. **Собака овчарка**—чабáнка, ки.

Собачка (у р у ж ь я)—язичо́к, чкá; ру́хня, ні; цінгель, гля.

Собеседование—розмóва, ви; бéсіда, ди.

Собеседовать—розмовля́ти, бесíдувати, мáти розмóву, бéсіду з ким.

Собирание—збирáння, ння; збір, збóру, ладнáння, ння. **Собирание фруктов**—збирáння садовини́. **Собирание в дорогу**—ладнáння в дорóгу.

Собиратель,-ка—збирáч, чá; збирáчка, чки.

Собирательный—збірний, зборови́й. **Собирательное имя**—збірне ім'я.

Собирать—збирáти; (м а ш и н у)—складáти; (п р и г о т о в л я т ь)—лáгодити, джу, диш; (л ю д е й)—скликáти; (в д о р о г у)—виряжáти, ви́рядити.

Соблазн—споку́са, си; звáба, би; лихи́й при́клад, ду.

Соблазнительность—споку́сливість, вости; звáбність, ности; знáдність, ности. **Соблазнительный**—споку́сливий, споку́сний, звáбний, знáдний, залáсний.

Соблазнитель—споку́сник, ка.

Соблазнять, соблазнить,-ся—спокушáти, ся; спокуси́ти, ся; знáджувати, ся; знáди́ти, ся; звóдити, звéсти когó чим.

Соблюдать, соблюсти—додéржувати, додéржати чóго, викóнувати, ви́конати що (В і н д о д é р ж а в с л ó в а. В і н в и́ к о н а в у с і ф о р м á л ь н о с т і).

Соблюдение—додéржання, ння; додéржування, ння; виконáння, ння чóго. **С соблюдением правил**—додéржуючись прáвил.

Соболезнование—уболівáння, ння; жáлість, лости; жáлощі, ів (І с é р ц е м б á т ь к і в с ь к и м н а д л ю д ь м и́ в б о л і в á ю).

Соболезновать—вболівáти над чим, жалíти, жалкувáти, жáлувати, вислóвлювати жаль.

Собрание—збóри, ів. **Общ. собрание**—загáльні збóри. **Собр. законов, сочинений и т. п.**—збірка, ки.

Собственник,-ца—влáсник, ка; ця, ці.

Собственно—влáсне, сáме.

Собственноручный—власнору́чний, рукóю влáсною. **Собственноручно**—власнору́чно.

Собственность—влáсність, ности. **Недви**[illegible]ть, ности. **Собственный**—I) влáсний. **По собственному желанию**—своéю вóлею, самохіть; II) рідний (Р і д н а р у к á м о я́).

Событие—подія, її; пригóда, ди; ви́падок, дку. **Событие смешное**—чудасія, її.

Совершать, совершить,-ся—роби́ти, ся; зроби́ти, ся; діяти, ся; сподіяти, ся; чини́ти, учини́ти, учиня́ти. **Совершить сделку**—складáти угóду. **Совершилось**—скóїлося, стáлося. **Совершаться**—відбувáтися.

Совершенно (в п о л н е)—цілкóм, зóвсім, геть чи́сто. **Совершенно так**—так сáме, зóвсім так, самíсінько так. **Совершенно такой**—таки́й сáмий, самíсінький.

Совершеннолетие—повноліття, ття. **Достигнуть совершеннолетия**—на стану́ стáти, дійти́ пóвних літ. **Совершеннолетний**—повнолітній, дорóслий.

Совершенный—доскона́лий, доскона́льний, довéршений, докóнаний.

Совершенство—доскона́лість, лости; довéршеність, ности. **В совершенстве**—доскона́ло, доскона́льно.

Совершенствовать—удоскона́лювати, поліпшувати.

Совестливо, совестно—сумлінно.

Совесть—сумління, ння.

Совет—I) рáда, порáда; II) (с о б р.)—рáда; III) (с о в е щ а н и е)—нарáда.

Совет—I) рáда, ди; порáда, ди. **Совет Народных Комиссаров**—Рáда Нарóдніх Комісáрів; (п о м о щ ь)—рáда, порáда. **Совет держать**—рáду рáдити (Ч и т а м р á д у р á д я т ь, я к н а т у́ р к а в с т á т и).

Советизм—радя́нство, ства.

Советование—рáяння, ння.

Советовать, посоветовать—рáдити, рáджу, рáдиш когó, кому́ чим, кому́ що; рáяти, рáю, рáєш, рáє; порáдити, порáяти (П о р á д ь м е н é я к р і д н о г о б р á т а. Й о м у́ н а в і д х í д д ó б р у р á д у р á д и т ь).

Советский—радя́нський. **Советский строй**—радя́нський лад.

Советник,-ца—порáдник, ка; ця, ці; дорáдник, ка; (ч л е н п о с о л ь с т в а, с о в е т а)—рáдник, ка. **Советчик**—дорáдник; (н а п л о х о е) — злорáдець, дця.

Совещание—нарáда, ди. **Совещательный**—дорáдчий, дорáдний. **С совещательным голосом**—з дорáдчим гóлосом.

Совещаться—рáдитися, рáджуся, рáдишся; рáду рáдити.

Совзнаки—радзнáки, ів.

Совладать, совладеть—здолíти, вдолáти;

змогти́, здужа́ти, подужа́ти (Не здола́ю зі своїм го́рем).
Совладелец,-ица — співвла́сник, ника; ниця, ці. **Соучастник в предприятии** —спі́льник у підприє́мстві.
Совладетель—співволо́дар, ря.
Совместитель,-ница—сумі́сник, ка; ця, ці; семиді́льник, ка; ця, ці.
Совместность—сумі́сність, ности. **Совместный**—сумі́сний. **Совместно**—вку́пі, суку́пно, спі́льно, ра́зом, огу́лом, гурто́м.
Совмещение—I) умі́щення, ння; (одного з другим)—сполу́чення, ння; сполу́ка, ки; пого́дження, ння (Пого́дження на́ших інтере́сів тут можли́ве. Сполу́чення в одні́й люди́ні здібности до дириге́нтства з тала́нтом компози́тора не ча́сто бува́є); II) сумі́сництво, цтва. **Совместительство по службе**—сумі́сництво на поса́ді.
Совнарком—Раднарко́м, му.
Совокупно—вку́пі, суку́пно.
Совокупность—суку́пність, ности.
Совоспитание—співвихова́ння, ння.
Совоспитанник,-ца—співвихова́нець, нця.
Совпадать, совпасть—збіга́тися, збі́гтися, припада́ти, припа́сти (На́ші інтере́си збіга́ються тут. Свя́та припа́ли в той день, що ми виїжджа́ли з села́).
Совпадающий—збі́жний.
Совпадение—збіг, гу; ви́падок, дку; (мат.)—стика́ння, ння.
Современник—суча́сник, ка.
Современность—суча́сність, ности. **Современный**—суча́сний; (теперешний)—сьогоча́сний; (тогдашний) —тогоча́сний.
Совсем—зо́всім, чи́сто, геть чи́сто, ціл-ко́м, притьмо́м. **Совсем одинаковый**—однакові́сінький. **Совсем здоровый**—здорові́сінький.
Совстроительство—радбудівни́цтво, ва.
Совхоз—радго́сп, пу.
Согбенный—зі́гнутий, похи́лий, похи́лений, зго́рблений.
Согласие—зго́да, ди. **Из'явить согласие**—да́ти зго́ду.
Согласность—згі́дність, ности.
Согласный—I) згі́дний, ла́дний (Згі́дний, ла́ден це зроби́ти); II) відпові́дний, зго́дний. **Согласный** (с чем) — відпові́дний до чо́го; III) (грам.)—при́голо́сний. **Согласен**—зго́да, до́бре, гара́зд.
Согласно—I) в лад, згі́дно (Співа́ють в лад); II) в зго́ді, в до́брій зго́ді (Брати́ живу́ть у зго́ді); III) згі́дно з чим (Згі́дно з нака́зом признача́ється на поса́ду ділово́да).
Согласование—пого́дження, ння.
Согласованность—пого́дженість, ности.
Согласовывать — пого́джувати, джую, джуєш, джує.
Соглашатель—угодо́вець, вця. **Соглашательский**—угодо́вський.
Соглашать, согласить,-ся I) (условиться, договориться)—зго́джувати, ся; зго́дити, ся; пого́джувати, ся; пого́дити, ся; єдна́ти, ся; поєдна́ти, ся (Поєдна́ли робітника́. Зго́дили підво́ду, щоб одвезти́ ре́чі); II) (соглашаться)—зго́джуватися, зго́дитися (Я зго́джуюсь іти́ з ва́ми). **Соглашаться с чьим мнением**—пристава́ти на чию́ га́дку, ду́мку. **Согласиться между собою**—пого́дитися, поєдна́тися, змо́витися.
Соглашение—порозумі́ння, ння; зго́да, ди. **По соглашении**—порозумі́вшись. **По соглашению**—за зго́дою. **Войти в соглашение**—порозумі́тися, поєдна́тися.
Согражданин—співгромадя́нин, на.
Согревательный, согревающий — огріва́льний.
Согревать, согреться—огріва́ти, огрі́ти, зігріва́ти, зігрі́ти, ся (Со́нце ка́же: я зійду́, твоїх синів обігрі́ю).
Сода—со́да, ди. **Сода каустическая**—кавсти́чна со́да. **Содовый**—со́довий (Со́дова во́да).
Содействие—по́міч, мочи; підмо́га, ги; допомо́га, ги; (благоприятствование)—сприя́ння, ння.
Содействователь — помага́ч, ча́; спі́льник, ка.
Содействовать—допомага́ти, допомогти́, сприя́ти кому́, чому́.
Содержание (жалованье)—пла́тня́, ні; утри́мання, ння. **Содержание конторы, отделения, телеграфной сети и т. п.**—ко́шти на конто́ру, філію, телегра́фну мере́жу, то-що; (книги)—змі́ст, сту.
Содержательный—змісто́вний. **Содержательно**—змісто́вно.
Содержать—утри́мувати кого́, що; (в себе)—мі́стити, щу́, сти́ш. **Книга содержит**—кни́га мі́стить. **Содержать в аренде**—трима́ти в оре́нді, посе́сії. **Содержать на пищевом довольствии**—харчи́ти, харчува́ти кого́.
Соединение—злу́чення, ння; сполу́чення, ння; з'є́дна́ння, ння; злу́ка, ки; (хим.)—сполу́ка, ки.
Соединенный—сполу́чений, з'є́днаний, злу́чений. **Соединенные части**—з'є́дна-

ні, сполу́чені части́ни. **Соединенные Штаты**—Сполу́чені Шта́ти. **Соединенно**—спільно, ра́зом, уку́пі.

Соединитель—сполу́чник, ка; злу́чник, ка. **Соединитель для ремней**—сполу́чник на па́си. **Соединительный**—сполу́чний. **Соединительные части**—сполуча́льні, сполу́чувальні части́ни.

Соединять, соединить—сполуча́ти, сполучи́ти, з'є́днувати, з'една́ти, гуртува́ти, згуртува́ти, една́ти, поедна́ти, ку́пчити, ску́пчити.

Сожаление—жаль, лю́. **К сожалению**—на жаль. **К крайнему сожалению**—на преве́ликий жаль.

Сожалеть—жалкува́ти за ким, жалі́ти, жалува́ти кого́, уболіва́ти за ким, чим.

Сожжение—спа́лення, ння; пожо́га, ги.

Сожигание—па́лення, ння. **Сожженный**—спа́лений.

Сожигать—пали́ти, спали́ти кого́, що. **Сожигатель**—палі́й, ія́.

Сожитель—I) сожи́вець, вця; II) чолові́к, ка; дружи́на, ни.

Сожительствовать—співме́шкати, жи́ти уку́пі (з ким).

Сожитие, сожительство—співме́шкання, ння; сожиття́, ття́.

Созвание—скли́кання, ння.

Созвездие—су́зір'я, р'я. **Созвездие Большой Медведицы**—Віз. **Созвездие Близнецы**—Чепі́га. **Созвездие Касиопея**—Борона́. **Созвездие Орион**—Косарі́. **Созвездие Плеяды**—Волосожа́р.

Созвучие—су́голос, су; созву́чність, ности. **Созвучный**—суголо́сний, созву́чний.

Создавать, создать—I) твори́ти, утвори́ти (То ви-б еле́гій не твори́ли. Утвори́ли кооперати́вне това́риство); II) (материальное)—споруджа́ти, споруди́ти (Споруди́ли дім вели́кий).

Созидание—споруджения, ння; будува́ння, ння; тво́рення, ння.

Созидатель—будівни́чий, ого; будівни́к, ка́; спору́дник, ка.

Созидать, создать—I) ста́вити, поста́вити, будува́ти, збудува́ти, споруджа́ти, споруди́ти; II) творити, витво́рювати (Тре́ба нову́ ха́ту ста́вити. Ро́зкіш твори́ть біль). **Созидать здание**—споруджа́ти буди́нок, дім.

Сознавать, сознать—усвідо́млювати, усвідо́мити що, бу́ти, ста́ти свідо́мим чо́го, розумі́ти, зрозумі́ти що; визнава́ти, ви́знати що (Ви́знати свої по́милки). **Сознавать себя**—тя́мити себе́.

Сознаваться, сознаться — признава́тися, призна́тися до вини́, повинува́титися, повини́тися в чо́му.

Сознание—I) свідо́мість, мости; прито́мність, ности; глу́зд, ду; па́мороки, ів (Свідо́мість обо́в'язку що-дня більшала. Згуби́в прито́мність од бо́лю. Одби́ло йому́ па́мороки; II) призна́ння, ння; визна́ння, ння (Визна́ння вини своєї дало мені спо́кій душе́вний). **Сознательность** — свідо́мість, мости. **Сознательный**—свідо́мий, прито́мний.

Созыв—склика́ння, ння; скли́кання, ння.

Созывание—склика́ння, ння.

Созывать, созвать—склика́ти, скли́кати, наклика́ти, накли́кати; (многих)—посклика́ти, поскли́кувати, понакли́кати, понакли́кувати.

Соизмерение—по́мір, ру.

Соизмеримый—помі́рність, ности; співмі́рність, ности.

Соискание—ко́нкурс, су.

Сокращать, сократить,-ся — скоро́чувати, ся; скоро́тити, ся; вкоро́чувати, вкороти́ти, ума́лювати, вмали́ти (Хоро́ба вмали́ла мені ві́ку); (многих)—поскоро́чувати, повкоро́чувати.

Сокращение—скоро́чення, ння. **Сокращенный** — скоро́чений. **Сокращенно**—скоро́чено, ко́ротко, короте́нько.

Сокровище—ска́рб, бу.

Сокрушение—I) злама́ння, ння; розбиття́, ття́; розтро́щення, ння; II) жа́ль, лю; журба́, би́; ту́га, ги. **Сокрушительный**—бурли́вий. **Сокрушенный**—I) поби́тий, потро́щений; II) засму́чений.

Сокрушитель—нищи́тель, ля; бури́тель, ля.

Сокрушить, сокрушать,-ся—I) розбива́ти, розби́ти, трощи́ти, розтрощи́ти, потрощи́ти (Потрощи́в ре́бра й ко́сті); II) засму́чувати, ся; засмути́ти, ся; посмути́ти, ся; жалю́ завдава́ти, жалю́ завда́ти, жури́тися, тужи́ти, в ту́гу вдава́тися, в ту́гу вда́тися (На майда́ні бі́ля це́ркви посму́тились матері́).

Сокрывать, сокрыть—таїти, потаїти, покрива́ти, покри́ти (Нічого гріха́ таїти. То коза́чка до́бре дба́ла, по своєму козака́ покрива́ла. Со́ром сказа́ти, а гріх потаїти).

Сокрытие —ута́ювання, ння; ута́єння, ння; схо́в, ву; перехо́вування, ння.

Солдат—салда́т, та; моска́ль, ля́. **Солдатчина**—салда́тчина, ни; салда́ти (Перебу́ду я салда́ти).

Солеварение—соля́рство, ва. **Солеваренный**—солева́рний, соля́рський. **Солеварня**—солева́рня, ні; соля́рня, ні.

Солильщик—солі́льник, ка.

Соленый—соло́ний; (о ч е н ь) — сілький. **Соленый настой**—ропа́, пи́. **С. делаться**—солоніти.

Солидарность—солідárність, ности; одностáйність, ности; згóда, ди (О д н о с т á й н о б и́ й т е с я з а п р á в д у).

Солидность—повáжність, ности; статéчність, ности.

Солитер—I) гли́ст, стá; ціп'я́к, кá; II) вели́кий діяма́нт.

Солнечный—сóнячний, сóячний, сóнцевий. **Солнечная сторона и солнечность**—осóння, ння.

Солнце—сóнце, нця; (у м е н.)—сóнечко, чка. **При закате солнца**—на вза́ході сóнця.

Солод—сóлод, ду; дріжжáнка, ки. **В солод обратиться**—осолодіти.

Солома—солóма, ми; (м н о ж.)—соломи́, мів.

Соломенный — солóм'яний. **Соломенно-желтый**—полови́й.

Соломорезка—січкáрня, ні.

Соломотряска—соломові́йка, ки.

Солоник—сільни́ця, ці; сільни́чка, чки; соля́нка, ки.

Соль—сіль, сóли. **Поваренная соль**—кухóнна сіль.

Соляная копь—солони́ця, ці; жу́па, пи.

Сомнение—су́мнів, ву; непéвність, ности. **Без сомнения**—запéвне.

Сомнительность—сумнíвність, ности; непéвність, ности. **Сомнительный**—сумнíвий, непéвний. **Сомнительные долги**—непéвні боргí.

Сон—сон, сну. **Видеть сон**—бáчити сон, сни́ти.

Сонаследник,-ница — співнаслíдник, ка; -ця, ці; співпадкоéмець, мця; -éмиця, ці.

Сонливость — соннóта, ти; сонли́виці, виць; сонни́ці, ни́ць; сонли́вість, вости.

Сонмище—збóрище, ща; стóвпище, ща.

Соображать — міркувáти, розважáти (Р о з в á ж т и́, щ о я т о б і к á ж у).

Соображение—міркувáння, ння; розвáження, ння.

Сообразительность—тя́мкість, кости; би́стрий рóзум, му. **Сообразительный**—тяму́чий, би́стрий рóзумом.

Сообразность—згíдність, ности (з чим); відповíдність, ности (до чóго). **Сообразный**—згíдний з чим, відповíдний до чóго.

Сообразовать,-ся—застосувáти, ся; згóдити, ся; чи́слитися, рахувáтися, уважáти на що (Т р é б а з г ó д и т и н á ш і і н т е р е́ с и. Н і н а щ о н е в в а ж á ю ч и, в і н в и т р а ч á є г р о́ ш і).

Сообща—спíльно, уку́пі, вку́пі (М и с п í л ь н о й ш л и́ н а б о р о т ь б у́. Д а в á й т е г у р т ó м ц е р о б и́ т и).

Сообщать, сообщить,-ся—I) сповіщáти, сповісти́ти, повідомля́ти, повідóмити; (н а с л о в а х)—перекáзувати, переказáти; II) знóситися, знести́ся, зсилáтися, зіслáтися, злучáтися, злучи́тися, сполучáтися, сполучи́тися (Х а н з с и л á в с я з Б. Х м е л ь н и́ ц ь к и м); III) надавáти, надáти, уділя́ти, уділи́ти (К р а с и́ н а д а є́ й о м у́ о ц é й р у х).

Сообщение—I) сповíщáння, ння; сповíщення, ння; повідóмлення, ння; (о б' я в л е н и е)—оголóшення, ння; II) (с к е м)—знóсини, син; звязóк, зку́ (з ким); стосу́нок, нку; сполу́чення, ння (чогó з чим). **Пути сообщения**—шляхи́, хів; III) надавáння, ння; надáння, ння; уділя́ння, ння.

Сообщество—товари́ство, ства; спíлка, ки; громáда, ди.

Сообщительный—товари́ський, щи́рий.

Сообщник,-ца—товáриш, ша; -ка, ки; спíльник, ка; -ця, ці; учáсник, ка; -ця, ці.

Сооружать, соорудить—I) споруджáти, спору́дити, будувáти, ви́будувати, збудувáти. **Сооруженный** — спору́джений збудóваний; II) готувáти, приготувáти. **Соорудить ужин**—приготувáти вечéрю.

Сооружение — I) (д е й с т в.)—будувáння, ння; збудувáння, ння; спору́да, ди; II) (з д а н и е)—будóва, ви; будíвля, лі; спору́дження, ння; (к а м е н н о е)—кам'яни́ця, ці.

Соответственность, соответствие — відповíдність, ности; відповíддя, ддя. **Соответственный**—відповíдний до чóго. **Соответствующий**—відповíдний. **Соответствующий действительности**—правди́вий, згíдний з дíйсністю. **Соответственно**—відповíдно до чóго.

Соответствовать—відповідáти чому́.

Соотношение—співвіднóшення, ння; взаéмини, мин. **Соотносительный**—співвіднóсний.

Соперник—супроти́вник, ка; супéрник, ка.

Соперничать—мíрятися, на перебíй ітѝ, іти́ на взáводи з ким. **Соперничество**—супроти́вництво, цтва; супéрництво, цтва; зáвід, воду.

Сопка—сóпка, ки; горíла моги́ла, ли.

Сопоручитель—співпору́чник, ка.

Сопоставление—порівнáння, ння; зрівнáння, ння.

Сопоставлять—порíвнювати, зрíвнювати.

Соприкасаться—стикáтися з чим, торкáтися, доторкáтися чóго; (о з е м е л ь н ы х в л а д е н и я х) — сумéжити з чим, прилягáти до чóго.

Соприкосновение—стика́ння, ння з чим; приляга́ння, ння до чо́го; суме́ження, ння з чим.

Соприкосновенность — стика́льність, ности (з чим); приле́глість, лости (до чо́го); суме́жність, ности (з чим). **Соприкосновенный** — стика́льний (з чим); приле́глий (до чо́го) суме́жний (з чим).

Сопричастник,-ца—спільник, ка; -ця, ці. **Сопричастный**—приче́тний (до чо́го).

Сопровождать, сопроводить—I) супроводжа́ти кого́; супрово́дити; II) іти́ за ким.

Сопровождение—су́про́від, воду; про́від, воду; товаришува́ння, ння. **В сопровождении**—в товари́стві, ра́зом (з ким), в супро́воді ко́го. **Сопроводительный**—супровідни́й (Супровідна́ адре́са). **Сопровождающий** — супровідни́й. **Сопровождающие обстоятельства**—супровідні оба́вини. **Сопровождающий почтальон**—супровідни́й пошта́р, ря́.

Сопротивление—о́пір, о́пору. **Сопротивление материалов**—о́пір матері́ялів. **Сопротивление трения**—о́пір тертя́. **Сопротивление среды**—о́пір середо́вища. **Сопротивление вредное** — о́пір шкідли́вий. **Сила сопротивления**—відпо́рна си́ла. **Сопротивление оказывать**—ста́вити о́пір.

Сопротивляться—опира́тися кому́, проти́витися кому́; змага́тися, спереча́тися з ким. **Сопротивляющийся**—супроти́вець, супере́куватий.

Сопутствовать—товаришува́ти в доро́зі; супрово́дити кого́, що.

Сор—сміття́, ття́.

Соразмерность — помі́рність, ности; домі́рність, ности. **Соразмерный**—помі́рний, домі́рний. **Соразмерно**—помі́рно, до мі́ри. **Соразмерно заслугам**—по заслу́зі, відповідно до заслу́г.

Соратник—това́риш, спільник у боро́тьбі з ким, чим.

Соревнование—змага́ння, ння; супе́рництво, цтва.

Соринка—пороши́нка, ки; сміти́на, ни.

Сорить—I) (насорить)—сміти́ти, насміти́ти; II) (засорить) — пороши́ти, запороши́ти, занести́, заму́лити; III) (деньгами) — си́пати грі́шми, три́нькати, розтри́нькати гро́ші.

Сорный — смітнико́вий; (трава)—бур'я́н, ну́; ко́пта, ти; (сорная яма)—смі́тник, ка.

Сорт—гату́нок, нку; сорт, ту; розбі́р, бо́ру. **Последний сорт** (про зерно, крупы)—послі́д, ду. **Первейший сорт**—чоло́, ла́.

Сортировать—сортува́ти, розбира́ти.

Сортировка—сортува́ння, ння.

Сортировщик,-ца—сорті́вни́к, ка́; -ця, ці.

Сосед—сусі́да, ди. **Соседний**—сусі́дній, (смежный)—приле́глий, суме́жний. **Соседство**—сусі́дство, ства; приле́жність, ности; суме́жність, ности.

Соска—смочо́к, чка́; сосу́лька, ки; мі-зю́к, ка́.

Соскабливать, соскоблить,-ся—зішкря́бувати, зішкря́бати, вискріба́ти, ви́скребти.

Соскакивать, соскочить — I) зіска́кувати, зіско́чити, сплигува́ти, сплигну́ти; II) зіска́кувати, зліта́ти, злеті́ти (Ши́на злеті́ла з ко́леса. Зіско́чила за́щіпка з двере́й).

Соскучиваться, соскучиться—зануджуватися, занудитися, зну́джуватися, знуди́тися, скуча́ти, ску́чити за ким, чим.

Сослагательное наклонение — га́даний, можли́вий спо́сіб, собу.

Сослание—засла́ння, ння; зсила́ння, ння. **Сосланный**—за́сланий, ого; засла́нець, нця.

Сословие—ста́н, ну; верства́, ви́. **Сословный**—ста́новий, версто́вий. **Сословное общество**—верство́ве суспі́льство.

Сослуживець,-ица — співробі́тник, ка; -ця, ці.

Сосна—со́сна, ни; (у м.)—со́сонка. **Сосновая роща**—сосня́к, ка́; соснічо́к, чка́.

Сосредоточивать, сосредоточить — з'осере́джувати, з'осере́дити, ску́пчувати, ску́пчити.

Сосредоточение — з'осере́дження, ння; ску́пчення, ння.

Состав—скла́д, ду. **Личный состав**—осо́бовий скла́д. **Наличный состав**—присутні́й склад. **Подвижной состав**—рухо́мий склад.

Составитель—склада́ч, ча́; упоря́дник, ка. **Составитель поезда**—упоря́дник по́їзда.

Составление—склада́ння, ння; упорядко́вування, ння; упорядкува́ння, ння.

Составлять, составить,-ся—I) склада́ти, скла́сти, упорядко́вувати, упорядкува́ти, уложи́ти, зложи́ти; II) станови́ти, ста́вити (Бага́тство не стано́вить ща́стя. Чоти́ри курі́ні становля́ть полк); III) компонува́ти, скомпонува́ти (Компону́ю ві́рші на свя́то. Скомпонува́в му́зику до слі́в ві́рша).

Составной—I) складови́й; II) зло́жений. **Составная часть**—складова́ части́на. **Составная батарея**—зло́жена батаре́я.

Состояние—I) (положение)—ста́н, ну; стано́вище, ща; (богатство)—ста́ток, тку; майно́, на́. **Быть в состоянии**—зду́жати, ма́ти змо́гу, си́лу.

Состоятельность—замо́жність, ности. **Состоятельный**—замо́жний.
Состоять—I) (из чего)—складáтися з чо́го; II) бу́ти (де, за ко́го, ким) (Я був у Цукротре́сті за діловóда).
Состояться (происходить)—відбувáтися, відбу́тися. **Собрание не состоялось**—збóри не відбули́ся. **Следующее заседание состоится...**—дáльші насту́пні чергові збóри відбу́дуться...
Сострадание—жáлість, лости; уболівáння, ння. **Сострадательный**—жáлісли́вий, милосéрдний.
Сострадать—уболівáти (над ким, чим), жалíти (когó, що).
Состязание—змагáння, ння; спíрка, ки; перевáги, ів; перебíй, бóю.
Состязаться—змагáтись.
Сосуд—посу́дина, ни; (анатом.)—суди́на, ни; жи́ла, ли.
Сосчитывать, сосчитать,-ся—лічи́ти, злічи́ти; облíчувати, облічи́ти; обрахóвувати, обрахувáти; порахувáти, ся з ким.
Соткать—ви́ткати, тчу, тчеш, тче; уткáти (За ніч уткáв аршин двáцять).
Сотлеть—зітлíти, потлíти. **Сотлевший**—зітлíлий, потлíлий.
Сотоварищество—товари́ство, ства; компáнія, ії.
Сотрудник—співробíтник, ка.
Сотрудничество—співробíтництво, цтва.
Сотрудничий—співробíтничий.
Сотрясать, сотрясти—стрясáти, стрясти́; потрясáти, потрясти́; стру́шувати, струси́ти, струсну́ти; (многое)—постру́шувати, пострясувати. **Сотрясенный**—стру́шуваний, зру́шений.
Сотрясение—стру́с, су; зру́шення, ння.
Сот (чаще—**соты**)—щільни́к, кá; щільники́, íв.
Соумышление — спíльництво, цтва (в злóчині).
Соумышленник—спíльник, кá (злóчину, то-що), поли́тач, чá.
Соус—підлéва, ви.
Соучастник—учáсник, ка; співучáсник, ка; спíльник, ка; (в нехороших делах)—поли́гач, чá. **Соучастный**—співучáсний.
Софа—канáпа, пи; канáпка, ки.
Софизм—софíзм, му. **Софистический**—софісти́чний.
Сохнуть—сóхнути; (о грязи еще)—тря́хнути, протряхáти, протря́хнути; (о растениях)—марнíти, чáхнути, посихáти, засихáти (В'я́не ви́шня, посихáє. Сóхнути з горя́, з ну́жди).
Сохранение—схов, ву; схóванка, ки; ховáння, ння; збережéння, ння. **Сохранитель**—схóвни́к, кá; заховáльник, ка. **Сохранительный** — схóвний, заховáльний. **Сохранность**—цíлість, лости. **Сохранный**—цíлий, непару́шений. **Сохранное место**—схóванка, ки. **Сохранно**—в цíлості.
Сохранять, сохранить—берегти́, жу́, жéш, жé; зберегти́, зберігáти; ховáти, заховáти; хорони́ти, схорони́ти. **Сохраненный**—схóваний, збережéний, захóваний.
Сочетание—сполучéння, ння; з'є́днання, ння; злу́ка, ки; сполу́ка, ки; спілкувáння, ння.
Сочетовать, сочетать,-ся—лучи́ти, злучи́ти, ся; з'єднáти, з'єднáтися, поєднáти, поєднáтися. **Сочетаться браком**—побрáтися, одружи́тися.
Сочинение (произведение) — твір, твóру.
Сочинять, сочинить—I) складáти, склáсти, компонувáти, скомпонувáти; писáти, написáти; укладáти, уложи́ти, зложи́ти; (стихи)—віршувáти; II) вигáдувати, ви́гадати (Такé ви́гадане, що й ку́пи не де́ржи́ться).
Сочленение—суглóб, ба; сустáв, ва.
Сочность—соковитість, тости. **Сочный**—сокови́тий. **Сочно**—сокови́то.
Сочувствие—співчуття́, ття́; спочуття́, ття́; спочувáння, ння. **Сочувственный**—спочу́тливий, спочутний. **Сочувственно**—співчувáючи, спочу́тливо.
Сочувствовать—співчувáти.
Союз—спíлка, ки; звязóк, зку́. **Профессиональный союз**—професíйна спíлка (профспíлка); (государственный)—сою́з, зу; (грам.)—злу́чник, ка. **Член союза**—спілчани́н, на. **Союзник**—союзник, ка; спíльник, ка.
Спадание—спадáння, ння.
Спадать, спасть—I) спадáти, спáсти; опадáти, опáсти; осипáтися, оси́патися (Спáла полу́да з їх очéй. Ли́стя вже опадáє); II) випáдати, ви́пасти, вилáзити, ви́лізти, облáзити, облíзти (Волóсся йому́ на голові чи́сто ви́лізло); III) спадáти, спáсти, убувáти, убу́ти (о воде).
Спадение, спад—спадáння, ння; змéншення, ння; пони́ження, ння.
Спазмы—кóрч, чи; кóрчі, ів; сти́ски, ів; перелóги, ів; (в желудке)—завíйниця, ні.
Спай—злют, ту.
Спаивать, спаять—I) злютóвувати, злютувáти, привáрювати, привари́ти, ся; II) спóювати, споїти, напóювати, напоїти, обпóювати, обпоїти когó, чим.
Спайка (процесс) — злютóвування,

ння; злютува́ння, ння; (место спайки)—злютбване місце.

Спалый—опа́лий.

Спальня—спа́льня, ні; спочива́льня, ні. **Спальный**—спа́льний, спочива́льний.

Спание, спанье—спання, ння.

Спаржа (рас.)—шпара́га, ги; шпра́га, ги. **Спаржевый**—шпараго́вий.

Спасать, спасти,-ся—I) рятува́ти, врятува́ти, зрятува́ти, ви́рятувати, відвола́ти, відволо́дити; II) (освобождать)—визволя́ти, ви́зволити. **Спасенный**—I) врято́ваний, порято́ваний; II) ви́зволений. **Спасение**—I) рятува́ння, ння; визво́лення, ння; II) рятýнок, нку; порятýнок, нку.

Спасибо—дя́кую, спаси́бі. **За спасибо**—за спаси́бі, зада́рма.

Спаситель — визволи́тель, ля; рятівни́к, ка́. **Спасительный** — рятівни́чий, спасе́нний.

Спеваться, спеться — I) зспівуватися, зспіва́тися; II) змовля́тися, змо́витися.

Спевка—співанка, ки.

Спектакль—вистáва, ви.

Спекулировать—спекулюва́ти.

Спекуляция—спекуля́ція, ції.

Спекулянт—спекуля́нт, та.

Спеленать—сповити, опови́ти, обпови́ти (Сповити дити́ну).

Сперва—попере́ду, спе́ршу, пе́рше; (на первых порах)—по перва́х.

Спереди—спе́реду, на пе́реді.

Спертость—сти́снення, ння; тя́жкість, кости; задýха, хи. **Спертый**—сти́снутий. **Спертый воздух**—задýшне повітря.

Спесивец, спесивица—гордýн, на́; горді́й, ді́я; чванько́, ка́; гордівни́ця, ці.

Спесивость—пиха́, хи́; чвань, ни; чванли́вість, вости; спеси́вість, вости. **Спесивый**—чванли́вий, пиха́тий, спеси́вий.

Спесиветь, заспесиветь—горді́ти, загорді́ти, чва́нитися, пиндю́читися.

Спесь—пиха́, хи́; чвань, ни; гордува́ння, ння. **Убавить спеси, сбить спесь**—зби́ти пихý, пихи́.

Спеть—I) проспіва́ти, заспіва́ти; II) спі́ти, поспіва́ти. **Спетый**—проспіваний. **Спелый**—спі́лий, сти́глий.

Специалист—фахове́ць, хівця.

Специальность—фах, ху. **Специальный**—спеціяльний, фахови́й.

Специи—спе́ції, ій; зі́лля, лля; лі́ки, ків.

Спецификация—специфіка́ція, ії.

Специфический—специфі́чний.

Спецодежда—спецо́дяг, гу.

Спешить—спіши́ти, поспіша́ти, хапа́тися, хвата́тися, ква́питися (Дні коро́ткі, а шляхи́ до́вгі; тре́ба нам хапа́тися до до́му).

Спешный—спі́шний, нега́йний, пи́льний, швидки́й (Пи́льнії листи́ посила́в. Швидки́й поїзд. Нега́йна допомо́га). **Спешная почта**—швидка́ по́шта. **Спешно**—нега́йно, спі́шно, пи́льно. **Спешно делать что**—по́хватком, по́хапцем робити що.

Спираль—спіра́ль, ли; змі́йка, ки.

Спиральный—спіра́льний, зміюва́тий.

Спирать, спереть,-ся—I) спиха́ти, зіпхнýти; спира́ти, спе́рти; II) зда́влювати, здави́ти, сти́скувати, сти́снути, спе́рти, ся. **Дыхание сперло**—дух забило.

Спирт—спи́рт, ту. **Спирт денатурированный**—спирт денатуро́ваний. **Спирт ректификационный**—спирт ректифіко́ваний. **Спирт натуральный** — спирт натура́льний. **Спирт нашатырный**—спирт сальмяко́вий, жигуне́ць, нця́.

Спиртокалильный—спиртожаровий.

Спиртомер—спирто́мір, ра.

Спиртный, спиртовый — спиртови́й. **Спиртной напиток**—трýнок, нку.

Спиртуозный—п'янки́й.

Списание (долгов)—списа́ння, ння (боргів). **Списывание**—спи́сування, ння.

Список—спи́сок, ску; спис, су.

Списыватель—спи́сувач, ча.

Списывать, списать,-ся—I) спи́сувати, списа́ти, копіюва́ти, скопіюва́ти що з чо́го; II) листува́тися з ким (Се́стри часте́нько листýються).

Спица—I) (для вязания)—прут, та; дріт, дро́ту; дро́тик, ка; II) (плесть невод)—гли́ця, ці; III) (в колесе)—шпи́ця, ці; спи́ця, ці.

Спичечница—сірни́чниця, ці.

Спичечный—сірнико́вий.

Спичка—сірни́к, ка́; сірничо́к, чка́; (для ковыряния)—шпи́чка, чки; копи́стка, ки.

Спичник—сірни́чник, ка.

Сплав—спла́в, ву; (металлов)—сто́пу; сто́плювання, ння; сто́плення, ння.

Сплавливать, сплавлять, сплавить,-ся—I) топи́ти, сто́плювати, стопи́ти, ся; II) сплавля́ти, спла́влювати, спла́вити; гна́ти, тони́ти (водо́ю).

Сплавщик—сплавни́к, ка́; осна́ч, ча́.

Сплачивать, сплотить,-ся (тесно)—збива́ти, зби́ти, зв'я́зувати, в'яза́ти, з'є́днуватися, з'єдна́тися, злуча́тися, злучи́тися.

Сплетение—I) сплеті́ння, ння; II) за́плітка, ки; косоплётка, ки. **Сплетение обстоятельств**—сплеті́ння обста́вин.

Сплетник,-ница—плетýн, на́; плетýха, хи; язика́тий, слизькоязи́кий.

Сплетничать—плеска́ти, щу, щеш; бреха́-

ти, набріхувати на ко́го, пащикува́ти, обмовля́ти кого́, плітки роби́ти на ко́го.

Сплетня—поговір, во́ру; плітка, ки; обмо́ва, ви; пльо́тка, ки. **Сплетни распускать**—поговір пуска́ти.

Сплоховать—схибну́ти, сплохува́ти.

Сплочение—збива́ння, ння; злу́чення, ння; звяза́ння, ння.

Сплошной — суцільний, по́спільний. **Сплошные облака**—суцільні хма́ри. **Сплошная смена шпал** — по́спільна зміна шпа́л.

Сплошь—по́спіль, су́спіль, геть-чи́сто, скрізь, без різни́ці, без ви́нятку. **Сплошь и рядом**—скрізь і всю́ди.

Сплутовать — змахрува́ти, змахлюва́ти, зшахрува́ти, змошенича́ти.

Сплывать,-ся; сплыть,-ся—злива́ти, ся; зли́ти, ся; спливатися, спли́тися; (м н о г о)—позлива́тися, поспливатися. **Было да сплыло**—було́ та загуло́.

Сплюснутый—сплю́снений, сплю́щений; (н е м н о г о)—приплю́снений, приплю́щений.

Сподвижник—сподви́жник, ка; співтрудо́вник, ка.

Сподручный—похватни́й, зру́чний, ви́гідний. **Сподручно**—на по́хваті, зру́чно. **Сподручнее**—зручні́ш(е).

Спознаваться, спознаться—зазнава́тися, зазна́тися з ким.

Спокойный—спокі́йний, тихоми́рний, повільний. **Спокойной ночи**—добра́ніч. **Спокойно**—спокійно, ти́хо, тихоми́рно, ла́дом.

Спокойствие—спо́кій, кою; супокі́й, ко́ю; спокі́йність, ности; тихоми́р'я, р'я; ла́года, ди.

Сполна—цілко́м, спо́вна́.

Сполошить—споло́хати, згвалтува́ти.

Спор—супере́чка, чки; спір, спо́ру; змага́ння, ння (Н е х а́ й б у́ д е г р е́ ч к а, а б и́ н е с у п е р е́ ч к а).

Спорить,-ся — сперечатися, змага́тися, спо́ритися (Т а д а́ р м а з д о́ л е ю з м а г а́ т и с я).

Спорный—спірний.

Способ—спо́сіб, собу; (с р е д с т в а к ж и з н и)—за́сіб, собу. **По способу, способом, таким способом** (т а к и м о б р а з о м)—о́тже, таки́м чи́ном, по́битом, ро́бом. **Изыскать способ**—добира́ти, прибра́ти спо́собу.

Способность—здібність, ности; зда́тність, ности; хист, сту; доте́пність, ности (В і н м а в х и с т д о м а л ю в а́ н н я). **Способный**—І) здібний, зда́тний, доте́пний, хисткий; II) спосо́бний, прида́тний.

Способствовать—сприя́ти; (п о м о г а т ь) —допомага́ти, засобля́ти кому́ в чо́му.

Способствование—сприя́ння, ння; допомага́ння, ння.

Спохватиться—схамену́тися, стя́митися, огляді́тися (Я й н е с х а м е н у́ в с я, я к ц е т р а́ п и л о с ь).

Справа—право́руч, з пра́вого бо́ку.

Справедливость—справедли́вість, вости.

Справедливый—справедли́вий, правди́вий, пра́вий. **Справедливо**—справедли́во, по-пра́вді, правди́во.

Справка—до́відка, ки. **Наводить справку** —довідуватися (про що).

Справляться, справиться—дові́дуватися, дові́датися, справля́тися, спра́витися про що, упо́руватися, упо́ратися з чим. **Не справится с этим делом**—не дасть цій справі ра́ди.

Справочник—довідник, ка. **Справочный** довідко́вий. **Справочное бюро**—довідко́ве бюро́.

Спрашивать, спросить—І) пита́ти, ся; спита́ти, ся; попита́ти, ся; запита́ти, ся. **Спрошенный**—спи́таний, запи́таний; II) вимага́ти, ви́могти; доправля́тися, допра́витися, домага́тися, домогти́ся (С в о г о́ д о п р а в л я́ й с я—р о́ д у н е ч у ж а́ й с я).

Спроваживать, спровадить—відпрова́джувати, відпрова́дити, випрова́джувати, ви́провадити, ту́рити, потурити, збу́тися ко́го, зди́хатись ко́го.

Спрос—по́пит, ту; спи́ток, тку; за́пит, ту. **Спрос не беда**—спи́ток не зби́ток.

Спрыгивать, спрыгнуть — сплигувати, сплигну́ти, зоска́кувати, зско́чити; (о м н о г и х)—посплигувати, позска́кувати.

Спрыскивать, спрыснуть—бри́зкати, побри́зкати, кра́пати, покра́пати, спо́рскати, спорсну́ти (Н а б е р и́ в р о т в о д и́ т а с п о р с н и́, щ о б н е к у р і л о).

Спрягать—відміня́ти (дієслова́).

Спряжение—дієзміна, ни.

Спрятать,-ся—схова́ти, ся; захова́ти, ся; похова́ти, ся; перехова́тися (П е р е х о в а́ в с я д е-я к и й ч а с).

Спуск (в н и з)—І) (д е й с т в и е)—спуска́ння, ння; II) (п р е д м.)—спу́ск, ску.

Спустя—опісля́, по́тім. **Спустя некоторое время**—згодом, тро́хи зго́дом, незаба́ром, перегодя.

Спутник,-ца—І) това́риш, ша; шка, ки (у по́дорожі); II) (а с т р.)—супу́тник, ка; провідни́к, ка́.

Сработать—зроби́ти, пороби́ти, дороби́ти.

Сравнение—рівня́ння, ння; порівна́ння,

ння. **В сравнении с кем**—про́ти, су́проти ко́го.

Сравнивать, сравнить—рівня́ти, порівня́ти, зрівня́ти; порівнювати, прирівнювати, прирівня́ти (Заказу́є шляхи́ рівня́ти. Що ти рівня́єш себе́ до його. Прирівня́в коня́ до соба́ки). **Сравняться с чем**—рівня́тися до чо́го.

Сравнительный—порівня́льний, порівнюючий (Порівня́льна грама́тика слов'я́нських мов). **Сравнительно** (с кем, с чем)—про́ти ко́го, чо́го (Про́ти торішнього врожа́ю врожа́й цього́ ро́ку невда́лий).

Сражаться, сразиться—би́тися, б'юсь, б'є́шся; стя́тися, зітну́ся, зітнешся (Із ордо́ю Супру́н стя́вся. Били непри́ятеля всю́ди, де тільки стина́лись).

Сражение—бій, бо́ю, би́тва, ви; бата́лія, лії.

Сразу—зра́зу, одра́зу, з ма́ху, ра́птом.

Срамить, осрамиться—соро́мити, млю, миш; осоро́митися, со́рому завдава́ти, завда́ти, наробити кому́.

Срамник,-ца—соромітник, ка; ця, ці.

Срамность—со́ромність, ности.

Срамота—со́ром, му; ганьба́, би́.

Среда—I) (окружение) — ото́чення, ння; II) (общество)—товари́ство, ства; III) (вещество тела)—середо́вище, ща; IV) (день)—середа́, ди́.

Среди—сере́д, посере́д, посере́дині, о́сере́дь, помі́ж.

Средиземный — середзе́мний (Середзе́мне мо́ре).

Средина—сере́дина, ни. **Срединный**—посе́редній, середко́вий.

Средневековый—середневі́чний.

Средний—сере́дній, я, є; (умеренный)—помі́рний; (арифм.)—пересі́чний. **Средняя температура**—пересі́чна температу́ра. **В среднем**—пересі́чно; (годами)—середу́льший.

Средостение—перегоро́да, ди; перешко́да, ди.

Средоточие—осере́док, дку. **Средоточный**—осере́дковий.

Средство—I) за́сіб, собу; ко́шти, ів. **Средство к жизни**—за́соби до життя́; II) спо́сіб, собу. **Употребить все средства**—вжити всіх спо́собів. **Изыскивать средства**—спо́собу добира́ти.

Срез—зріз, зу.

Срезать, срезывать, срезать—зрі́зувати, зріза́ти, зрі́зати, стина́ти, стя́ти, зітну́ти. **Срезать кого**—но́са втерти кому́, да́ти о́близня.

Срок—те́рмін, міну; речене́ць, нця́; строк, ку. **В срок**—у свій ча́с. **К сроку**—на те́рмін.

Срочный—термі́новий, речинце́вий, строко́вий. **Срочная работа**—нега́йна пра́ця. **Срочный рабочий**—строкови́й робітни́к. **Срочно**—нега́йно.

Сруб (здания)—о́бщеп, пу; (колодезный)—ця́мра, ри; ця́мрина, ни; цебри́ння, ння; (ниже земли)—по́кліть, ти.

Сряду—по́спіль, оди́н за о́дним, безпере́рви.

Ссаживаться, ссесться—збіга́тися, збі́гтися (Оди́н раз пра́лося, а збіглося, що й не натя́гнеш).

Сседаться, ссесться—I) збіга́тися, збі́гтися, ву́жчати, пову́жчати (о тканях); II) зсіда́тися, зсі́стися, прокиса́ти, проки́снути, ски́снути (о молоке).

Ссора—сва́рка, ки; спі́рка, ки; супере́чка, чки; (небольшая)—ро́зтирка, ки; (постоянная)—гризня́, ні; (с криком)—бу́ча, чі; чва́ра, ри.

Ссорить, поссорить—свари́ти, посвари́ти; (многих)—пересвари́ти.

Ссориться—свари́тися; (начинать)—заво́дитися; (постоянно)—гри́зтися (За гаря́чою робо́тою в по́лі не було́ ча́су свари́тися).

Ссуда—по́зичка, ки; по́зика, ки. **Ссудный**—позичко́вий. **Ссудная касса**—позичко́ва ка́са. **Ссудо-сберегательный** — ощадно-позичко́вий.

Ссудчик—позича́льник, ка.

Ссужать, ссудить (кому)—позича́ти, пози́чити кому́.

Ссылать, сослать—засила́ти, засла́ти; висила́ти, ви́слати, зсила́ти, зісла́ти. **Сосланный**—за́сланий, ви́сланий.

Ссылаться, сослаться—I) здава́тися, зда́тися, поклика́тися, покли́катися, посила́тися, посла́тися (на ко́го). **Послаться на свидетелей**—освідчитися.

Ссылка—I) (предмет и действие)—засла́ння, ння; зсила́ння, ння; II) поклика́ння, ння; посила́ння, ння (Посила́ння на твір Шевче́нка тут до ре́чи. Засла́ння Шевче́нка до Орської крі́пости).

Ссыльный—засла́нець, нця.

Ссыпать, ссыпать — зсипа́ти, зси́пати; (все)—позсипа́ти.

Ссыпной (пункт)—зсипни́й (пу́нкт).

Ставать, стать—I) istава́ти, ста́ти; II) (начинать)—почина́ти, поча́ти, istава́ти, ста́ти, взя́ти, заходи́тися (Ста́ли вони́ ра́ду ра́дити); III) (останавливаться) — istава́ти, ста́ти, спиня́тися, спини́тися, зупиня́тися, зупини́тися (Рух на залізни́ці спини́вся); IV) (хватать)

—вистачáти, вúстачити (Хлíба до Різдвá вúстачить). **Статься** (безлич.)—стáтися, трáпитися, спричинúтися. **Стать причиной**—спричинúтися до чóго, чомý. **Стать сиротой** — осиротíти.

Ставень—I) вікóнниця, ці; II) застáвка, ки (в грéблі).

Ставить, поставить—I) стáвити, постáвити, становúти, постановúти (Постáв тут столá). **Ставить ребром**—рýба стáвити. **Ставить, поставить леса**—стáвити рештóвання. **Ставить в счет**—стáвити на рахýнок; II) вважáти, мáти. **Ни во что его ставит** — за нíщó йогó мáє, вважáє.

Ставка—стáвка, ки.

Стадия—стáдія, ії; (мед.)—біг, гу; перíод, ду.

Стадо—стáдо, да; (лошадей)—табýн, на; (овец)—отáра, ри; (коров)—чередá, дú; (птиц)—зграя, áї. **Общественное стадо**—чередá, дú.

Стаивать, стаять—тáнути, потáнути, топúтися, стопúтися (снег, напр. жир) (Свíчка тóпиться, дивúсь. Вже тáне сніг).

Стаж—стáж, жу.

Стакан—склянка, ки.

Сталь—стáль, ли; крúця, ці; (твердая, очень каленая)—дулéвина, ни. **Сталь бессемеровская**—сталь бесемéрівська. **Сталь ковкая**—стáль кóвна. **Сталь литая**—сталь виливнá. **Сталь вагонная**—сталь вагóнна. **Сталь гладкая**—сталь клéсана. **Сталь инструментальная**—сталь струментóва. **Сталь кованная**—сталь кóвана. **Сталь рессорная**—сталь ресóрна. **Сталь плоская**—сталь пласкá. **Стальной**—сталéвий. крицéвий.

Стамеска—долотцé, тця.

Стан—I) стан, ну; постáва, ви; II) станóвище, ща; III) стан (у сорóчки).

Стандарт—стандáрт, ту. **Общеобязательный стандарт**—обов'язкóвий стандáрт.

Станок—варстáт, ту. **Станок ручной**—варстáт ручнúй. **Станок ножной**—варстáт ножнúй. **Станок для приводного действия**—варстáт для трансмісійної робóти. **Станок бондарский**—стелюга. **Станок пильный**—кобильнúця, кóзли. **Станок точильный**—точúло. **Станок пушечный**—гармáтне лóже. **Станок для трепания конопли**—битéльня.

Станция—стáнція, ії. **Станция отправления**—стáнція відхóду. **Станция назначения**—стáнція признáчення. **Станция узловая**—стáнція вузловá. **Станционный**—станційний. **Станционные расходы**—постанційні видáтки. **Станционное помещение**—станційне приміщення; приміщення стáнції.

Старание—старáння, ння; дбання, ння.

Старательность — старáнність, ности; дбáлість, лости; пúльність, ности. **Старатель**—здобувáч, чá; копáч, чá. **Старательный** — старáнний, дбайлúвий, пúльний беркúй (А в косовúцю якúй він беркúй, піде на травí ні чýба не покúне; не кóсить, а гóлить. Пúльний госпóдар). **Старательно**—старáнно, пúльно, дбайлúво.

Стараться—старáтися, побивáтися кóло чóго, дбáти за що, пильнувáти когó, що (Як бýдеш менé слýхати, та бýдеш пильнувáти, то й собі навчúшся. Дбáти за крáщий добрóбут селянства).

Старина—старовинá, нú; давнинá, нú; (очень давняя) — предковíччина, ни; предківщúна, ни. **По старине**—постародáвньому, по старóму звúчаю, постаросвíтському. **Старинный**—стародáвній, старовúнний, старосвíтський.

Староватый—підстáркуватий.

Старообразный—старкувáтий, пристáркуватий.

Староста—стáроста; (в артели)—отáман, на.

Старческий—старéчий.

Старший—стáрший, шого; (главный) —головнúй, óго.

Статья—статтá, тí; артúкул, ла (Всі артúкули знáємо в статýті). **Статейный**—статтéйний, артикýльний.

Статистика—статúстика, ки. **Статистический**—статистúчний.

Статный—стáвний, постáвний, показнúй, статýрний.

Статский—штáтський, цивíльний.

Стать—склáд, ду; пóстать, ти; постáва, ви. **С какой стати**—з якóї рéчи. **Под стать**—під пáру, до пáри, до ладý, до прúкладу.

Статься—стáтися, трáпитися (Не мóже цьóму стáтись. Стáлося нещáстя).

Стачка—стрáйк, ку.

Стая—зграя, áї; (диких птиц)—ключ, чá.

Ствол—стóвбур, ра; цíвка, ки; (около самого корня)—прúкорень, ня; (немного выше, не более 2-х аршин)—окорéнок, нка; II) (ружья) —цíвка, ки; рýля, лі.

Створный, створчатый — половúнчатий, половúнчастий.

Стебель, стебелек—I) стеблó, лá; стеблúна, ни; стеблúночка, ки; (дикора-

стущего растения)—били́на, ни; били́нка, ки; (толстый и высокий)—сто́вбур, ра; (сухой)—бадили́на, ни; бади́лля, лля; II) стебло́, ла́; держачо́к, чка́.

Стебельный—стебле́вий, стебло́вий.

Стегание—стебнува́ння, ння; стіба́ння, ння.

Стеганный—стебно́ваний.

Стегать—I) стебнува́ти, стьога́ти, ви́стьогати, стіба́ти; II) стьоба́ти, шмага́ти, пиріщити, батожи́ти (Стьобну́в пу́гою. Почали́ пері́щити батога́ми).

Стекло—скло́, скла́. **Стекло в окне**—ши́бка, ки; та́фля, лі; (круглое)—обо́лонка, ки. **Стекло оконное**—шибкове́ шкло́. **Стекло ламповое**—ля́мпове скло. **Стекло матовое**—ма́тове скло. **Стекло прозрачное**—прозо́ре скло́. **Стекло цветное**—кольоро́ве скло́. **Стекло бемское**—бе́мське скло. **Вставить стекло куда**—засклИ́ти, поскли́ти, що. **Стеклышко**—стеко́льце, ця. **Стекляный**—скляни́й.

Стекловидный—скли́стий.

Стеклоделие—скля́рство, ства.

Стекольный завод—гу́та, ти.

Стекольщик—скля́р, ра́. **Стекольщиком быть**—склярува́ти.

Стемнеть—стемніти, потемніти, смерка́ти, сме́ркнути.

Стена—стіна́, ни́; (каменная)—мур, ру; (фасадная)—чі́льна, причі́льна. **Стенка**—I) сті́нка; II) (сторона в бою)—кін, ко́ну.

Стенгазета—стінгазе́та, ти.

Стенной—сті́нний.

Стенание—зойк, ку; ски́глiння, ння.

Стенать—зо́йкати, ски́глити, стугоніти (Як все не́бо загреміло, земля́ стугоніла).

Стенопись—фре́ска, ски.

Степенность—стате́чність, ности; пова́жність, ности. **Степенный**—стате́чний, пова́жний.

Степень—I) ступі́нь, пня́; II) (в родстве)—колі́но, на; III) кла́са, си; ранг, гу.

Степь—сте́п, пу. **Степной**—степови́й.

Стервенить,-ся; стервенеть — сатаніти, осатаніти, озвіря́тися, озвіріти.

Стеречь—стерегти́, жу́, же́ш, же́; берегти́, жу́, же́ш, же́; пильнува́ти, пантрува́ти.

Стержень—I) (дерева)—се́рце, ця; II) (нарыва)—стри́жень, жня. **Стержневый**—стри́жневий.

Стерлядь—чечу́га, ги; чечу́ра, ри. **Стерляжий**—чечу́жий.

Стеснение—I) сти́снення, ння; зду́шення, ння; сти́ск, ску; II) у́тиски, ів. **Стеснение в груди**—сти́ски.

Стеснительное положение — скрутни́й ста́н, скрутне́ стано́вище. **Стеснительный**—скрутни́й.

Стеснять,-ся—I) стиска́ти, сти́снути; II) тісни́ти, утісня́ти, сти́снути, утиска́ти, заважа́ти (Комі́ре́ць заважа́є мені́); III) соро́митися, стида́тися (Ді́вчина соро́миться сказа́ти це вам).

Стечение—стіка́ння, ння; II) сплив, ву; су́тiч, чи; збіг, гу (Збіг двох річо́к). **Стечение народа**—на́товп, ти́снява, ти́ск. **Стечение обстоятельств**—збіг обста́вин. **Стечение неблагоприятных обстоятельств**—лиха́ годи́на, збіг несприя́тливих обста́вин.

Стиль—стиль, лю; штиб, бу.

Стиралка—I) ганчі́рка, ки; II) та́ра, ри (З та́рою кра́ще ви́пере ш сорочки́).

Стиральный—пра́льний.

Стирание—I) (пыли)—стира́ння, ння; II) (белья)—пра́ння, ння́.

Стирать—I) (стереть, ся)—стира́ти, ся; сте́рти, ся; витира́ти, ви́терти, розтира́ти, розте́рти, ся; II) (выстирать)—пра́ти, перу́, пере́ш, пере́; ви́прати, ви́перу, ви́переш, ви́пере.

Стирка—пра́ння́, ння́.

Стискивание—сти́скування, ння; стиска́ння, ння.

Стискивать, стиснуть, стискать—сти́скувати, стиска́ти, сти́снути. **Стиснуть зубы**—зці́пити зу́би.

Стихи—ві́рші, ів (Не для сла́ви мере́жані та кучеря́ві оці́ ві́рші віршу́ю я). **Стихосложение**—віршува́ння, ння; віршотво́рення, ння. **Стихотворение**—ві́рш, ша. **Стихотворный**— віршо́ваний, ві́ршописний. **Стихотворство**—віршува́ння, ння.

Стихия—стихі́я, ії. **Стихийний**—стихі́йний.

Стойкость—тве́рдість, дости; непохи́тність, ности; переко́наність, ности; витрива́лість, лости. **Стойкий**—тверди́й, непохи́тний, переко́наний, витрива́лий. **Стойкий против засухи**—витрива́лий що-до посу́хи, посуховитрива́лий.

Стоимость—ва́ртість, тости; ціна́, ни́.

Стоить—коштува́ти, ва́ртим бу́ти, вино́сити, зна́чити. **Стоит**—ко́шту́є, ва́рто, ва́рт. **Не стоит**—не варт, не ва́рто. **Стоющий**—ва́ртий, гі́дний.

Стойка—соха́, хи́; підпо́ра, ри; (стояние)—стоя́ння, ння; сті́йка, ки; (в магазине)—прила́вок, вка.

Стойло—стійло, ла.
Сток—спад, ду; (на мельнице)—лотоки, ів; (сточная труба горизонт.)—риштак, ка; (вертикальная)—ринва, ви.
Стол—стіл, стола. **Адресный стол**—адресове бюро. **Столовый**—I) столешний; II) харчовий (Харчові гроші). **Столовая**—їдальня, ні. **Столовый сорт**—їстивний сорт.
Столб—стовп, па; слуп, па. **Столбец**—стовпчик, ка.
Столбняк—правець, вця; прямець, мця; остовпіння, ння. **Привести в столбняк**—правцем поставити кого.
Столбовой—стовповий. **Столбовая дорога**—верствовий шлях, бита дорога.
Столетие—вік, ку; століття, ття; сторіччя, ччя.
Столетний—столітній, віковий (Столітній дід. Віковий дуб).
Столешница—стільниця, ці.
Столкновение—сутичка, чки.
Столоваться—харчуватися.
Столовник—харчовник, ка.
Столовый (сорт)—їстивний (сорт).
Столовая—їдальня, ні.
Столяр—столяр, ра. **Столярный**—столярський, столярний. **Клей столярный**—карук, ка.
Столярная—столярня, ні.
Столярничать—столярувати.
Стон—стогін, гону.
Стонать—стогнати.
Стопа—I) ступня, ні (ноги). **Итти по чьим стопам**—наслідувати кому, іти за ким; II) (в стихах)—стопа, пи; III) (бумаги)—стопа, пи.
Стопка—келішок, ка.
Стора—штора, ри; ролета, ти.
Сторговать—сторгувати, сторжити, приторгувати (Сторжили віз сіна).
Сторнирование—сторнування, ння.
Сторнировать—сторнувати.
Сторож—сторож, жа; вартівник, ка.
Сторожа—сторожа, жі; варта, ти.
Сторожить—сторожити, вартувати, чатувати (Пішов вартувати на баштан).
Сторожка—вартівня, ні; сторожівня, ні.
Сторона—сторона, ни; бік, боку (Подався на чужу сторону. По той бік гора, по сей бік друга). **В стороне**—осторонь, одсторонь, узбіч, з боку, на одшибі (Вони стояли осторонь під вербою. Хата стоїть на одшибі. Визи стояли узбіч). **Держать себя в стороне**—бути осторонь. **В сторону**—у бік. **Шутки в сторону**—без жартів. **В противопоположную сторону**—навпаки, наверле (Гарний молотник: ціп крутить наверле). **Мое дело сторона**—моя хата з краю. **Отдать кого, что на сторону**—в чужі руки, в чужий край. **На все четыре стороны**—на всі чотири вітри. **Со стороны**—з боку (З боку видніше, що воно робиться). **Со всех сторон**—з усіх боків, усіма сторонами. **С обеих сторон**—з обох боків, побіч, обіруч. **Левая сторона**—ліворуччя, ччя. **По левую сторону**—ліворуч. **Правая сторона**—праворуччя, ччя. **По правую сторону**—праворуч. **Родная сторона**—рідний край, рідна країна. **Чужая сторона**—чужина, чужа чужина, чужа сторона. **Сторонний**—сторонній, боковий.
Сторонник—прихильник, ка; прибічник, ка.
Сторониться, посторониться—уступатися, сторонитися, сходити з дороги, бокувати від кого, одійти убік, оступитися, цуратися, ухилятися (Цурається нашої хати. Чужі люди цураються, в хату не пускають).
Стосковаться (по ком)—затужити за ким; занудитися, в тугу вдатися.
Стоянка—постій, стою; постоянка, ки; становисько, ська. **Зимняя стоянка**—зимівля, лі.
Стоять, стать—стояти, стати. **Стоять за кого**—обставати за ким. **Стоять на своем**—правити своє. **Стоять на часах**—на варті, на караулі стояти.
Стоячий—стоячий. **Стоячая вода**—нетеча, чі; водостій, стою.
Стоящий—вартий. **Стоящий**—той, хто стоїть.
Страда—жнива, жнив. **В страду** — у жнива.
Страдание—страждання, ння; мука, ки.
Страдать—страждати, терпіти, мучитися, каратися (І за що, не знаю, я караюсь).
Стража—сторожа, жі; варта, ти; чата, ти. **На стороже**—на варті, на сторожі. **Под стражей**—під замком.
Страна—країна, ни; сторона, ни; край, краю. **Теплая страна**—теплий край; вирій, ію.
Страница—сторінка, ки.
Странный—чудний, дивний, чудернацький, химерний. **Странный случай**—приведенція, ції. **Странно** — чудно, дивно.
Странствие—мандрування, ння; мандрівка, ки.
Странствование — мандрування, ння; мандри, ів; подорожування, ння.
Странствователь—мандрівник, ка.

Странствовать—мандрувáти, подорожувáти (Я мандрýю тут і там, подóбаюсь дівчáтам).

Странствующий — мандрíвний. **Странствующий сюжет**—мандрíвний сюжéт.

Страстной—страснúй, страшнúй. **Страстная неделя**—білий (страснúй) тúждень.

Страстный — прúстрасний, загарлúвий, жагýчий, вогнювáтий, яркúй. **Страстная любовь**—жагýче кохáння. **Страстный человек, страстная женщина** (в половом отношении)—яркúй чоловíк, яркá жінка. **Страстно**—прúстрастно, жагýче, вогнювáто, ярко.

Страсть—I) мýка, ки; страждáння, ння; скорбóта, ти; жадáння, ння; жагá, гú; страсть, сти; прúстрасть, сти; II) дýже, нáдто, страх, страшéнно.

Страх—I) страх, ху; óстрах, ху; ляк, ку; жах, ху; пóполох, ху. **Страхи**—страхíття, ття; страхíв'я, в'я. **Набраться страху** — настрахáтися, нажахáтися. **Нагнать страху** (кому)—настрахáти, налякáти когó, жáху завдáти комý. **Панический страх**—перéляк, ку; переполóх, ху. **Взять на свой страх**—взя́ти на своіó відповідáльність, на свій страх. **Со страху**—з ля́ку, од стрáху, од жáху. II) **Страх**—дýже, страшéнно. **Страх, как много**—страшéнно багáто. **Страшилище**—страхóвище, ща; страховинá, нú; страхíття, ття. **Страшный**—страшнúй, бóязкий; (очень)—страшéнний, страховéнний. **Страшно**—I) стрáшно, бóязко, ля́чно; II) стрáшно, дýже, страшéнно.

Страхование—страхувáння, ння; забезпéчення, ння.

Страховать, застраховать — страхувáти, застрахувáти, забезпéчувати, забезпéчити.

Страховка—страхóвка, ки; штрахувáння, ння. **Страховщик** — страхівнúк, кá. **Страховой сбор** — страховá оплáта. **Страховая касса**—страховá кáса.

Стрелка—стрíлка, ки; (жел. дор.)—вúлка, ки; (у весов)—язичóк, чкá. **Стрелочник**—вúльник, ка. **Стрелковидный**—стрíльчáстий.

Стрелок—стрілéць, льця́.

Стрельба—стрілянúна, ни.

Стрелять (выстрелить, стрельнуть)—стріля́ти, палúти, стрéльнути, вúпалити; (застрелить)—стріля́ти, застрéлити, забивáти, забúти когó.

Стремительно—прожóгом, мúттю.

Стремиться — поривáтися, змагáтися, прямувáти до кóго, до чóго; (о воде) —лúнути, рúнути.

Стремление—поривáння, ння; прямувáння, ння; змагáння, ння.

Стремнина—крýча, чі. **Стремнистый**—крутúй, стрімкúй.

Стрепет (птица)—хохíтва, ви.

Строгальный—гемблювáльний. **Строгальный станок**—гембля́рка, ки.

Строгать—стругáти, застрýгувати; (рубанком)—гемблювáти.

Строгальщик—гембля́р, рá.

Строгость—сувóрість, рости; гóстрість, рости. **Строгий**—сувóрий, гóстрий. **Строго**—сувóро, гóстро.

Строевой—I) будівéльний; II) шерегóвий, строевúй.

Строение—будóва, ви; будíвля, лі; будúнок, нку; (сооружение)—спорýдження, ння.

Строй—I) шик, ку; стрій, стрóю; (в шеренгу)—лáва, ви; II) лад, ду; згíдність, ности (тонов).

Стройность—I) стрýнкість, кости; II) лад, ду; згрáйність, ности; згíдність, ности. **Стройный**—I) стрункúй, ставнúй, стрімкúй; II) згíдний, згрáйний. **Стройно** — стрýнко, влад, згíдно, згрáйно.

Строитель — будівнúчий чогó; будівнúк, кá.

Строительный—будівéльний.

Строительство—будівнúцтво, цтва.

Строить (построить)—I) будувáти, збудувáти, стрóіти, стáвити, постáвити; (каменное здание)—мурувáти (А в Куцівці шкóлу будýють); II) (настроить)—настрóювати, настрóіти, налáжувати, налáдити, ладнувáти; III) (выстроить рядами)—шикувáти, стрóіти, шерегувáти.

Строка—рядóк, дкá.

Стропило—крóква, ви.

Строптивость—суперéкуватість, тости; неслухня́ність, ности; перекíрливість, вости. **Строптивый**—суперéкуватий, неслухня́ний, перекíрливий.

Строчный—рядковúй. **Строчные буквы**—малі бýкви, лíтери.

Струг (речное судно)—I) байдáк, кá; II) струг, га (инструмент—скобель); спуст, сту (большой рубанок).

Струдель—вертýн, нá; стрýдель, для; (с маком)—маківнúк, кá.

Струиться—струмувáти.

Струйчатый—хвиля́стий.

Струсить—злякáтися, оторопíти, звóмпити (Звóмпив од стрáху).

Струя—цíвка, ки; струмúна, ни; стрýмінь, меня; струмóк, мкá. **Струей течь**—дзюркóм текти, бíгти, цíвкою текти, ллятися. **Струя дыму**—звій дúму.

Студент—студе́нт, та. **Студенческий**—студе́нтський.

Стул—стіле́ць, льця́.

Ступенька (н е п о д в. л е с т н и ц ы)—схо́дина, ни; схі́дка, ки; (п е р е н о с н о й л е с т н.)—щабе́ль, бля́.

Ступица—ма́точина, ни; кола́диця, ці.

Стучать—сту́кати; (д о л г о)—стукоті́ти; (о с е р д ц е)—колоти́тися; (х л о п а т ь д в е р ь ю)—грю́кати.

Стыд—со́ром, му. **Стыдно**—со́ромно, со́ром.

Стыдливость — соромли́вість, вости. **Стыдливый**—соромли́вий.

Стыкаться, соткнуться—I) стика́тися, зіткну́тися; II) (о д р а к е)—вдаря́тися, вда́ритися.

С тылу—зза́ду.

Стычка—бі́йка, ки; сва́рка, ки; сути́чка, чки; колотне́ча, чі.

Стяг—I) друк, ка́; підо́йма, ми; II) пра́пор, ра; корогва́, ви́.

Стяжание—надба́ння, ння; придба́ння, ння; кори́сливість, вости; набува́ння, ння; зaже́рливість, вости.

Стяжать—набу́ти, придба́ти, зажи́ти. **Стяжать славу**—зажи́ти сла́ви.

Суббота—субо́та, ти.

Субсидия—субси́дія, ії; грошова́ допомо́га, ги.

Сугроб—заме́т, ту; (б о л ь ш о й)—кучугу́ра, ри; (в п о п е р е к д о р о г и)—переві́й, во́ю.

Сугубный—подві́йний, особли́вий (Т у т п о т р і б н а о с о б л и́ в а у в а́ г а).

Суд—су́д, ду. **Верховный суд**—ви́щий суд, верхо́вний суд. **Гражданский суд**—циві́льний суд. **Уголовный суд**—ка́рний суд. **Принести жалобу в суд**—запізва́ти до су́ду, закла́сти по́зов на ко́го. **Являться в суд**—ста́витися в су́ді. **Отдать под суд**—поста́вити пе́ред суд, відда́ти до су́ду. **Искать суда на кого**—позива́ти кого́. **Судебный**—судови́й. **Судебный приговор**—ви́рок, ку; при́суд, ду. **Судебное решение**—судови́й ви́рок. **Судебное определение**—судова́ постано́ва. **Судебный исполнитель**—судови́й викона́вець, вця.

Сударь—добро́дій, ія.

Судить—ду́мати, гада́ти, міркува́ти, суди́ти.

Судиться—суди́тися (З б а г а́ т и м н е с у д и́ с я, з д у́ ж и м н е б о р и́ с я); (д о л г о, п о с т о я н н о)—тяга́тися, води́тися по суда́х.

Судки—мисочки́ (з ву́шками); по́суд, ду; поставе́ць, вця́ (д л я о ц т у, г і р ч и́ ц і, т о - щ о).

Судно (м н.—**суда**)—судно́, судна́, барка́с, са; дуб, ба; байда́к, ка́; ча́йка, ки; гале́ра, ри; берли́на, ни.

Судорога—ко́рчі, ів; перело́ги, гів.

Судорожиться—ко́рчитися, криви́тися.

Судорожный—конвульсі́йний, корчови́й.

Судостроение—корабе́льне, пароплáвне, будівни́цтво, цтва.

Судостроитель—будівни́к, ка́ (су́ден, пароплáвів).

Судоустройство—судови́й лад, ду; судобудо́ва, ви.

Судьба—до́ля, лі; тала́н, ну́; (у м е н ш.)—до́ленька, ки. **Злая судьба**—лиха́, тяжка́ до́ля; безтала́ння, ння; недо́ля, лі. **Так угодно было судьбе**—так уже́ суди́лося.

Судья—судді́, ді.

Суеверие—суеві́рство, ства; суеві́р'я, р'я; забобо́н, ну; (ч а щ е)—забобо́ни, ів.

Суеверность—суеві́рність, ности; забобо́нність, ности.

Суеверный—суеві́рний, забобо́нний.

Суеслов—марномо́вець, вця; марносло́вець, вця.

Суесловие—марнослі́в'я, в'я. **Суесловный**—марномо́вний, марнослі́вний.

Суета (т щ е т а)—I) суета́, ти́; марно́та, ти; II) метушня́, ні; ша́рварок, рку (М е т у ш н я́ т а к а́ в х а́ т і з н я л а́ с ь, я к п р и ї х а в г і с т ь д о н а с).

Суетиться—метуши́тися, клопота́ти, ся (Б а б у́ с я н е л я к а́ є т ь с я, н е м е т у ш и́ т ь с я: і д е́ т и́ х о, с п о к і́ й н о).

Суетливость—метушли́вість, вости; клопотли́вість, вости. **Суетливый**—метушли́вий, клопотли́вий.

Суетность—ма́рність, ности; марно́та, ти.

Суждение—міркува́ння, ння; ро́зсуд, ду; ду́мка, ки; га́дка, ки; при́суд, ду; су́дження, ння.

Суживание—зву́жування, ння.

Суживать, сузить,-ся—звужувати, ся; звузитися; (о м н о г.)—позву́жувати, ся; (о ч е н ь)—переву́зити.

Сукновал—валі́й, ія; ва́люшник, ка; шапова́л, ла; суккова́л, ла. **Сукновальный**—ва́люшний, шапова́льський, суккова́льський. **Сукновальня**—валю́ша, ші; ва́люшня, ні; шапова́лка, ки; суккова́льня, ні. **Сукноделие**—сукноро́бство, ства. **Суконный**—сукня́ний. **Суконный мастер**—сукна́р, ря́.

Сукровица—па́сока, ки; мазка́, ки́; су́кровиця, ці (Н е ч і п а́ й м е н е́, б о т а к в д а́ р ю, щ о й м а з к о́ ю в м и́ є ш с я); (у м е р т в о г о)—мурави́ця, ці. **Сукровичный**—сукрова́тий.

Сулема—сулема́, ми́; сублімáт, ту.

Сулея—сулі́я, ії.

Сулить, посулить—обіцяти, наобіцяти, обіщати, наобіщати.

Сумасбродство—нерозсудливість, вости; навіженство, ства; шаленство, ства. **Сумасброд**—варіят, та; шаленець, нця. **Сумасбродный**—нерозсудливий, навіжений, навісний, шалений, шаленуватий.

Сумасбродничать—навісніти, шаліти, навіженіти.

Суматоха—I) переполох, ху; II) біганина, ни; метушня, ні.

Сумасшествие—божевілля, лля; навіженство, ства; несамовитість, тости; (у животных)—сказ, зу. **Сумасшедший**—божевільний, несамовитий, навісний, навіжений. **Сумасшедший дом**—божевільня, дім для божевільних.

Сумасшествовать—божеволіти, збожеволіти, навісніти, знавісніти.

Сумбур—дурниця, ці; бридня, ні; нісенітниця, ці; безладдя, ддя; недоладність, ности (Це якусь нісенітницю ви кажете. В голові якесь безладдя. Недоладність велика була в його промові).

Сумеречный—смерковий.

Сумерки—смерк, ку; смеркання, ння; (легкие)—сутінки, ів; примерки, ків; (ранние)—присмерок, рку. **Сумерки ночные**—нічини. **В сумерки**—смерком. **Наступить, наступать сумеркам**—примеркнути, смеркнути, примеркати, смеркати.

Суметь—зуміти, втямити, второпати, потрапити.

Сумка—торба, би; торбина, ни; тайстра, ри; гаман, на; гаманець, нця. **Сумка патронная**—ладівниця, ці. **Сумка переметная**—бесаг, бесаги, саква, саківка, сакви. **Сумка складная**—сумка складана. **Сумка непромокаемая**—сумка непромокна.

Суммировать—підсумовувати, підсумувати.

Суммовой, суммарный (учет)—підсумковий (облік, ку).

Сумрак—сутінок, нку; морок, ку; темрява, ви.

Сумрачность—хмурність, ности; похмурність, ности. **Сумрачный**—хмурий, похмурий, хмарний, темрявий (Похмуре небо сьогодні. Якийсь похмурий ходить він). **Сумрачно**—сутінно, похмуро.

Сумчатый—торбинчатий. **Сумчатые животные**—торбачі, ів; торбуни, ів.

Сумятица—метушня, ні; біганина, ни; розрух, ху; (переносно)—завирюха, хи.

Сундук—скриня, ні; (ящик в сундуке на мелкие вещи)—прискринок, нка. **Сундучник**—скринник, ка; скриняр, ра.

Суп—юшка, ки; щерба, би; суп, пу.

Супесок, супесь—супісок, ску; пішаниця, ці; пісковина, ни. **Супесчаный**—супіскуватий.

Супить, насупиться—хмурити, ся; нахмуритися, супитися, насупитися, насуплюватися (Насуплю я брови,—говорить зима).

Супруги—подружжя, жжя. **Супруг**—чоловік, ка; дружина, ни. **Супруга**—дружина, ни; жінка, ки. **Супружество**—I) шлюб, бу. **Вступить в супружество**—одружитися, побратися, шлюб взяти, закон прийняти; II) подружжя, жжя. **Супружеский** — подружній, ня, нє.

Сурик—сурик, ку; манія, ії; манійка, ки. **Сурик свинцовый**—манія, олив'яна. **Сурик в порошке**—манія порошкувата (Терли щоки манією, а блейвасом і ніс і лоб). **Суриковый**—суриковий, манійовий.

Сурковый—бабаковий.

Суровость—суворість, рости; гострість, рости; жорстокість, кости. **Суровый**—I) похмурий, понурий, похнюпий (Похмуре обличчя); грубий, суровий, сировий (о полотне) (Держить хусточку та суровую); II) суворливий, суворий, жорстокий (Сувора людина). **Суровые нитки**—сурові нитки.

Суровье—сировина, ни.

Сурок—бабак, ка.

Сурьмить—чорнити, підчернювати.

Сурьмление—чорніння, ння; карування, ння.

Сусаль, сусальное золото—шумиха, хи; позлітка, ки.

Суслик—ховрах, ха; овражок, жка.

Сусло—брага, ги.

Сустав—суглоб, ва; суглоб, ба; (пальцев)—щиколоток, тка (Без жил, без суглав, а на ноги встав). **Суставный**—суставний, суглобний.

Сутки—сутки, ток; доба, би (День і ніч—сутки пріч). **Суточный**—сутковий, добовий. **Суточный рапорт**—добовий рапорт. **Суточные**—добове, суткове.

Сутолока—гармидер, ру; безладдя, ддя; біганина, ни (Дурне безладдя лихо діє).

Сутуловатый—згорблений, сутулий.

Сутяжить—сутяжити, тягатися (по судах), позиватися.

Сутяжничество—сутяжництво, цтва.

Сутяга—сутя́га, ги.
Суть—суть, ти.
Суфикс (г р а м.)—на́росток, стка; су́фікс, са.
Суфлер—суфльо́р, ра.
Суховатый—сухува́тий, по́сухий.
Суходол—суході́л, до́лу.
Сухожилие—тужі́нь, ня; суха́ жи́ла. **Сухожильная оболочка** (а н а т.)—тверді́вка, ки.
Сухой—сухи́й. **Сухая земля**—сухо́земля, лі. **Сухое лето**—сухолі́ття, ття; сухе́, посу́шне лі́то.
Сухопарый — сухорля́вий, сухоща́вий (Чолові́к був висо́кого зро́сту, сухорля́вий).
Сухоподстойник—сухості́й, сто́ю; сушни́к, ка́; сушня́к, ка́.
Сухопутный—суході́льний.
Сухощавость—сухорля́вість, вости.
Сухоядение—сухоїжа, жі; суха́ ї́жа.
Сучить—сука́ти, су́чити (Су́чуть то́рочки́ з чо́рного шо́вку).
Суша, сушь—I) суході́л, о́лу; су́ша, ші; безві́дня, ні; II) сушни́к, ка́; сушня́к, ка́; III) засу́ха, хи; посу́ха, хи (Ти, рі́ченько, ти, би́страя, ви́кинь кі́сточки́ на су́шу. Безві́дна су́ша).
Сушение—суші́ння, ння; су́шення, ння; сушня́, ні.
Сушенный—су́шений, суше́ний. **Сушеные фрукты**—су́шениці, иць; сушня́к, ка́; сушня́, ні.
Сушильня—суша́рня, ні; сушня́, ні.
Существенность—і́сто́тність, ности; су́ть, су́ти. **Существенный** — грунто́вний, і́сто́тний, і́стий. **Существенная разница**—грунто́вна різни́ця.
Существительное (и м я)—речі́вник, ка; іме́нник, ка.
Существо—I) і́сто́та, ти; (с о з д а н и е) —створі́ння, ння; II) суть, ти (Гово́ри́ по су́ті).
Существование—існува́ння, ння; (п р о з я б а н и е)—животі́ння, ння.
Существовать—існува́ти, існу́ю, існу́єш, існу́є; жи́ти; (к о е-к а к)—животі́ти.
Сущий—I) су́щий; II) су́тий.
Сущность—су́ть, ти; і́сність, ности.
Сфальшивить—зфальшува́ти.
Сферический—сфери́чний, опу́клий, куля́стий.
Сформировать—зформува́ти.
Схватец—гапличо́к, чка́.
Схватка—I) (в о е н н а я)—поти́чка, чки; бі́йка, ки; (с а м н а с а м)—ге́рць, ця; ге́рець, рця; II) (с с о р а)—звада, ди; сва́рка, ки.
Схватывать, схватить,-ся—I) хапа́ти, ся; схопи́ти, ся (Він хапа́є його́ за ру́ку). **Схватываться с места**—схопи́тися; (м н о г о)—посхо́плюватися (Всі посхо́плювалися, скоро він увійшо́в); II) стина́тися, стя́тися, зче́плюватися, зчепи́тися, зітну́тися (для боротьби́, в сва́рці) (Як зчепи́лись дві ба́би, ле́две ї́х розвели́. Софро́н із Ордо́ю стя́вся, сам в нево́леньку попа́вся). **Схватились, ан и след простыл**—хопи́лися, та вже й па́ри нема́.
Схема—схе́ма, ми.
Сходить—I) схо́дити, джу, диш, дить; зійти́, зіхо́дити (Зійшо́в з гори́). **Сходить, сойти с ума**—боже́во́літи, збожево́літи, наві́сні́ти, знаві́сні́ти; II) убува́ти, спада́ти (Вода́ убува́є вже); III) одхо́дити, одійти́, схо́дити, зійти́, ки́дати, ки́нути (слу́жбу). **Сойти с квартиры**—перебра́тися, перенести́ся (Іва́н уже́ одійшо́в од нас, бо ви́був рік).
Сходиться, сойтись (с о б и р а т ь с я)—I) схо́дитися, джуся, дишся; зіхо́дитися, зійти́ся, посхо́дитися (На збо́ри схо́дяться лю́ди. Тако́го бага́то посхо́дилося люде́й на майда́ні); II) (с х о д и т ь с я в з а и м н о)—схо́дитися, зійти́ся, поєдна́тися, злучи́тися, пого́дитися.
Сходный—I) збі́рний; II) зга́дний з чим, поді́бний до чо́го, схо́жий на що; III) недороги́й, помі́рний, поці́нний. **Сходно**—зга́дно з чим, поді́бно до чо́го, помі́рно з чим; (п о ц е н е)—поці́нно.
Сходство—схо́жість, жости; поді́бність, ности (Незвича́йна схо́жість дочки́ з ма́тір'ю врази́ла його́).
Сходствовать—похо́дити, джу, диш, ить (на ко́го, на що); вдава́ти (на ко́го); вдава́тися (в ко́го); скида́тися (на ко́го) (Петро́ скида́ється лице́м на свого́ ба́тька. Ді́вчина похо́дить на свою́ ма́тір).
Схожий—поді́бний, схо́жий.
Схоронить—схова́ти, схорони́ти.
Сцена—I) сце́на, ни; я́ва, я́ви; II) (м е с т о)—сце́на, ни; кін, ко́ну.
Сценарист—сценари́ст, ста. **Сценарий**—сцена́рій.
Сценический—сцені́чний.
Сцепка, сцеп—зче́плювання, ння; зчі́плювання, ння.
Сцепление (х и м.)—I) спі́йність, ности; сполу́чення, ння; (о д н о р о д н ы х ч а с т е й)—ску́пність, ности; II) пану́г, га́. **Сцепление частиц**—спі́йність часточо́к.

Сцеплять, сцепить,-ся—I) зчіплювати, ся; зчепити, ся; позчіплювати, ся. **Сцеплять вагоны**—зланковувати, зчеплювати вагони; II) (зубы)—зціплювати, зціпити, зтинати, зтяти; III) стинатися, зітнутися, зчіплюватися, зчепитися з ким (Битися, лаятися, сперечатися).

Сцепной—зчіпний.

Сцепщик—зланкувач, ча.

Счастие—щастя, стя; талан, ну; щаслива, добра доля; гаразд, ду. **К счастью**—на щастя (Того щастя, тої волі повік не забудем).

Счастливиться—щастити, таланити, фортунити, вестися (Йому завжди щастить, за що-б він не брався. Ведеться йому у господарстві).

Счастливый—щасливий, щасний, таланний. **Будьте счастливы**—щасливо. **Счастливо**—I) щасливо, щасно; II) добре, гаразд (У нас все гаразд поки що).

Счет—рахунок, нка. **Счет авансов**—рахунок авансів. **Счет амортизации имущества**—рахунок амортизації майна. **Счет бюджета**—рахунок бюджету. **Счет векселей выданых**—рахунок векселів виданих. **Счет векселей к платежу**—рахунок векселів до виплати. **Счет векселей полученых**—рахунок векселів одержаних. **Счет векселей протестованных**—рахунок векселів протестованих. **Счет векселей на инкассо**—рахунок векселів на інкасо. **Счет векселей в учете**—рахунок векселів у дисконті. **Счет вкладов**—рахунок вкладів. **Счет водопроводных сооружений**—рахунок водогінних споруджень. **Счет вспомогательный**—рахунок допомічний. **Счет движимого имущества**—рахунок рухомого майна. **Счет доходов**—рахунок прибутків. **Счет доходов, назначенных по смете**—рахунок прибутків визначених у кошторисі. **Счет заборщиков**—рахунок забірників. **Счет заказчиков**—рахунок замовників. **Счет закладов**—рахунок застав. **Счет запасного капитала**—рахунок запасного капіталу. **Счет заработной платы**—рахунок заробітньої платні. **Счет инвентарного имущества**—рахунок інвентарного майна. **Счет имущества специального учета**—рахунок майна спеціяльного обліку. **Счет иностранной валюты**—рахунок чужоземної валюти. **Счет кассы**—рахунок каси. **Счет лицевой**—рахунок особовий. **Счет наложенных платежей**—рахунок накладених виплат. **Счет начетов**—рахунок нарахованнь. **Счет невостребованных сумм**—рахунок невиправлених сум. **Счет недвижимого имущества**—рахунок нерухомого майна. **Счет оборотного капитала**—рахунок оборотного капіталу. **Счет общих расходов**—рахунок загальних видатків. **Счет основной**—рахунок основний. **Счет основного капитала**—рахунок основного капіталу. **Счет паев в учреждениях**—рахунок паїв в установах. **Счет переходящих сумм**—рахунок перехідних сум. **Счет подотчетных лиц**—рахунок підзвітних осіб. **Счет поставщиков**—рахунок постачальників. **Счет прибылей и убытков**—рахунок зиску та втрат. **Счет результатов отчетного года**—рахунок наслідків звітного року. **Счет ссуд выданых**—рахунок виданих позик. **Счет сумм назначенных к уплате и перечислению**—рахунок сум призначених на виплату та перерахування. **Счет текущий**—рахунок біжучий. **Счет текущих счетов**—рахунок біжучих рахунків. **Счет текущей выручки**—рахунок біжучого виторгу. **Воспитываться на казенный счет**—виховуватися урядовим коштом. **Заплатить по счету**—заплатити рахунок. **Издано на счет академии**—видано коштом академії. **Поставить на счет**—залічити, записати в рахунок.

Счетный—I) полічений, лічений, зрахований. **Счетные деньги**—полічені гроші; II) рахунковий. **Счетная книга**—книга рахунків. **Счетное отделение**—відділ рахунковий. **Счетный аппарат**—рахунковий апарат. **Счетные науки**—рахівничі науки. **Счетная часть**—рахівнича частина.

Счетовод—рахівник, ка.

Счетоводный—рахівничий.

Счетоводство—рахівництво, цтва.

Счетчик—облічник, ка; (електр.)—лічильник, ка.

Счеты (прибор)—рахівниця, ці.

Счисление—лічба, би; рахування, ння.

Считать—рахувати, лічити. **Считать кого кем, считать за кого**—вважати за, мати за (Вважаю вас за розумну людину). **Считаю своим долгом**—вважаю за свій обов'язок, своїм обов'язком.

Сшиватель—зшивач, ча.

Сшивать—зшивати.

С'езд—з'їзд, з'їзду.

С'езжать, с'ехать—I) з'їздити, ся; з'їхати, ся (Инколи трапиться гора, так з неї знов з'їдеш на рівне); II) перебиратися, перебратися, перевозитися, перевезтися (Ми

перебира́ємося до і́ншого поме́шкання).

С'езжаться, с'ехаться—з'їзди́тися, з'їжджа́тися (Всі студе́нти вже поз'їжджа́лися до Ки́їва).

С'емка—здійма́ння, ння. **С'емка плана**—здійма́ння пла́ну. **Снимать в аренду**—взя́ти в оре́нду, посе́сію.

С'естное—ї́стивне, ого; ї́жа, жі.

С'экономить—з'еконо́мити, млю, миш; прищо́щадити, джу, диш.

Сыворотка—сиро́ватка, ки. **Сыворотка дифтеритная**—сиро́ватка дифтери́тна.

Сыграть—загра́ти, програ́ти, одігра́ти. **Сыграть вальс**—загра́ти ва́льса. **Сыграть свадьбу**—спра́вити весі́лля. **Сыграть штуку**—вжа́рити шту́ку.

Сыгриваться, сыграться—зграва́тися, зігра́тися (Кварте́т до́бре зігра́вся).

Сызмала—зма́лку (Як не було́ зма́лку, не бу́де й до ста́рку).

Сыпучесть—си́пкість, кости.

Сыпучий—сипки́й. **Сыпучее тело**—сипе́ць, пця́; сипке́, о́го.

Сыпь—ви́сипка, ки.

Сыр—сир, ру. **Сыр овечий**—ву́рда, ди; гля́ганець, нця; (соленый овечий)—бри́ндза, зи.

Сыреть—мокрі́ти, во́гкнути, сирі́ти, вільготні́ти.

Сырец—сировина́, ни́.

Сырный—си́рний, з си́ром. **Сырная неделя**—ма́сниця, ці.

Сыроварня—си́рниця, ці.

Сыроватый I) (о помещении)—вогкува́тий; II) (хлеб)—глевкува́тий (Вогкува́та кімна́та. Глевкува́тий хліб). **Сыро**—во́гко, вільго́тно.

Сыромятник—гарба́р, ря́; кожум'я́ка, ки.

Сыромятнический—гарба́рський, кожум'я́цький.

Сыромятничество—гарба́рство, ства.

Сырой—I) (несвареный)—сири́й; II) (недопеченный)—глевки́й; III) (влажный)—во́гкий; (какой-либо материал)—сирови́й. **Сырые материалы**—сировина́, ни́.

Сырость—I) во́гкість, кости; ві́льгість, гости; II) си́рість, рости; си́равість, вости.

Сырье—сире́ць, рця́; сировина́, ни́. **Сырьевой**—сирцеви́й.

Сыск—ро́зшук, ку; ро́звідка, ки. **Уголовный сыск**—ка́рний ро́зшук. **Сыскной**—розшукни́й, розві́дочний.

Сытный—I) си́тний, тревни́й, наїдкува́тий; II) жи́рний (Си́тна па́ша на толо́ці. Си́тна земля́).

Сюда—сюди́, сюдо́ю.

Сюрприз—сюрпри́з, за; несподі́ванка, ки.

Сфера—сфе́ра, ри; о́бсяг, гу; ото́чення, ння; окру́ження, ння.

Т

Табак—тютю́н, ну́; таба́к, ку́; махо́рка, ки; (особый сорт)—баку́н, на́. **Табачный**—тютюно́вий. **Табачная фабрика**—тютюно́ва фа́брика, ки. **Табачный магазин**—тютюно́ва крамни́ця, ці. **Табачная плантация**—тютюни́ще, ща. **Табачная промышленность**—тютюно́ва промисло́вість, вости.

Табакерка—табаке́рка, ки; табати́рка, ки; (из березовой коры)—тавли́нка, ки.

Табаководство—тютю́нництво, цтва. **Табаковод**—тютю́нник, ка.

Табель—та́бель, ля.

Таблица—табли́ця, ці. **Таблица умножения**—табли́ця мно́ження. **Логарифмическая таблица**—логаритмі́чна табли́ця. **Табличный**—таблицеви́й, табли́чний. **Табличная разность**—табли́чна різни́ця.

Табурет—сті́льчик, ка; табуре́тка, тки.

Таз—I) таз, за; (медный)—мідни́ця, ці; II) (анат.)—таз, за; крижова́ кість. **Тазовый**—та́зовий, крижови́й.

Таинственность—таємни́чість, чости; тає́мність, ности. **Таинственный**—таємни́чий, тає́мний.

Таиться, затаиться, притаиться—таї́ти, ся; утаї́ти, затаї́ти, притаї́ти, ся; кри́тися, закри́тися з чим, від ко́го, хова́ти, ся; захова́ти, ся; схова́тися з чим, від ко́го (Свого́ гріха́ не та́ю, а чужо́го не візьму́ на се́бе).

Тайна—таємни́ця, ці; та́йна, ни; тає́мність, ности. Тайный—тає́мний, та́йний, потайни́й. **Тайно**—тає́мно. **Тайком**—по́тай, потає́мне, крадькома́, ни́шком, потає́нці, по́крадьки, зни́шка, ни́щечком.

Тайничать—таї́тися, кри́тися, хова́тися з чим, від ко́го.

Тайнобрачные растения—безкві́тні росли́ни, скритопо́лі росли́ни.

Так—так, та́кечки, та́кеньки. **И так и сяк**—I) аби́-як, сяк-та́к; II) і так, і сяк; на всі лади́, вся́кими спо́собами. **Так или иначе**—чи ся́к, чи іна́к. **Так как**—бо́, зати́м, що, через те́, що. **Так-ли**—чи так. **Так куда тебе**—так де́ там, так де́ тобі (Хоті́ла привчи-

ти до ді́ла, так де́ то́бі. І не присту́пиш до не́ї). **Так себе**—аби́-що, аби́-як, ні́чо́го. **Так сказать**—примі́рно, мовля́в, сказа́ти-б, сказа́ть-би то. **Так точно**—так са́ме, самі́сінько так, досто́ту так. **Также**—так са́ме, тако́ж.

Такой—таки́й. **Таким образом** (следствие)—о́тже, так, таки́м чи́ном, таки́м ро́бом, отта́к. **В таком случае**—в таки́м ра́зі. **Такой совершенно**—такі́сінький. **Таковой**—таки́й, такі́вський. **Да и был таков**—та й на вті́ки, та й по ньо́му.

Такса—та́кса, си.

Таксатор—такса́тор, ра.

Таксация—такса́ція, ції. **Таксационный**—таксаці́йний.

Таксирование—таксува́ння, ння.

Таксировать—таксува́ти, оці́нювати.

Такт—такт, ту; лад, ду. **В такт**—влад. **Тактный** (муз.)—та́ктовий. **Тактический**—такти́чний.

Талант—тала́н, ну; хист, сту; здібність, ности (На що ка́рі о́чі, коли́ нема́ до́лі, нема́ тала́ну. **Талантливый**—талanови́тий, здібний. **Талантливо**—таланови́то.

Талия—стан, ну (І на ли́чeньку рум'я́на і на ста́ну го́жа).

Талон—тало́н, ну.

Таль—ро́зталь, ли; ро́зтопель, ли; тал, лу. **Талый**—та́лий, відлє́глий.

Там—там, о́нде. **Где-то там**—там десь. **Там далеко**—ген-ге́н, геть-ге́ть.

Таможня—ми́тниця, ці. **Таможенный**—ми́тний. **Таможенная пошлина**—ми́то, та. **Таможенник**—ми́тник, ка.

Тамошний—тамте́шній, та́мошній, я, є.

Тангенс—тангенс, са. **Тангенсиальный**—тангенція́льний.

Танец—І) та́нець, нця; II) (хоровод)—та́нок, нка (Коли́-б така́ до ро́боти, як до та́нців). **Танцевальный**—танцюва́льний. **Танцевальный зал**—танцюва́льна за́ля, за́ля для та́нців. **Танцулька**—танці́вка, ки.

Танцевать—танцюва́ти, та́нчити (Танцюва́ли тай не вклони́лися).

Танцовщик,-ца—танцюри́ста, ти; тка, ки.

Тара—та́ра, ри.

Таракан—тарака́н, на; тарга́н, на́.

Тарань—тара́ня, ні.

Таратайка—бі́да́, ди́.

Тараторить—базі́кати, патя́кати, тереве́нити (Розво́дить тереве́ні пі́дча́с пра́ці. Патя́каєш, нена́че п'я́ний).

Тарелка—тарі́лка, лки; (глубокая)—полу́мисок, ска. **Тарелочный**—тарі́лковий.

Тариф—тари́ф, фу. **Тарифный**—тари́фний. **Тарифная политика**—тари́фова полі́тика. **Тарифная сетка**—тари́фова мере́жа, сі́тка.

Тароватый—ще́дрий, подару́йко, га́йний.

Тать—зло́дій, дія.

Тачка—та́чка, чки; (землекопная)—граба́рка, ки.

Тащить,-ся—І) тягти́, ся; волокти́, ся; тараба́нити, ся; цу́пити, ся; шелю́щити, ся; (о людях)—пле́нтатися, тягти́ся, чвала́ти, телю́щитися, плуга́нитися (Чвала́є по боло́ті, як журавéль. По́ки доплуга́нишся додо́му, то й ве́чір бу́де).

Таять—та́нути (Та́нуть, в'я́нуть сні́ги́).

Тварь—твар, ри; твари́на, ни; (грубо) тварю́ка, ки.

Твердеть, отвердеть—тверді́ти, тверді́шати, затверді́ти, тужа́віти, затужа́віти (Затужа́віла гли́на).

Твердить—повторя́ти, товкти́, торо́чити, пра́вити своє́ (Що йому́ не гово́ри́, а він своє́ пра́вить).

Твердый—І) тверди́й, крі́пкий, міцни́й; II) незмі́нний, непохи́бний (Тверди́й як ка́мінь. Він непохи́бний у своїх переко́на́ннях). **Твердо**—тве́рдо, мі́цно, незмі́нно, непохи́бно.

Творение — І) (процесс) — творі́ння, ння; II) (предметы) — творі́ння, ння; створі́ння, ння; III) (литер.)—твір, тво́ру.

Творец—І) творе́ць, рця́; II) а́втор, ра.

Творительный падеж—ору́дний відмі́нок, нка.

Творить—І) твори́ти, чини́ти, роби́ти, ді́яти (Чини́ мою́ во́лю, то й до́бре бу́де. Ро́зкіш тво́рить бі́ль. На чиїм во́зі ї́деш, тому́ й ла́ску твори́. Шевче́нко й в нево́лі твори́в свої висо́кі поезії).

Творог—сир, ру.

Творчество—тво́рчість, чости. **Творческий**—тво́рчий.

Театр—теа́тр, тру. **Театральный** — театра́льний, театро́вий.

Тезис—те́за, зи.

Текст—текст, ту.

Текстильный—тексти́льний.

Текучесть—пли́нність, ности; теку́чість, чости. **Текучий**—теку́чий, біжу́чий, живи́й, пли́нний (Вода́ теку́ча. Хоч рі́чка й невели́чка, та усе́-ж жива́ вода́—не боло́то).

Текущий—теку́чий. **Текущий счет**—біжу́чий раху́нок. **Текущие расходы, дело**—пото́чні вида́тки, ви́трати, спра́ви.

Текущий год—пото́чний рік. **Текущие дела**—пото́чні спра́ви.

Телега—віз, во́за; (т е л е ж к а)—во́зик, ка. **Тележник**—I) возі́й, ія́; ма́йстер, сте́льмах, ха; колоді́й, ія́.

Телеграмма—телегра́ма, ми. **Телеграмма внутренняя**—телегра́ма вну́трішня. **Телеграмма международная** — телегра́ма міжнаро́дня. **Телеграмма правительственная**—телегра́ма урядо́ва. **Телеграмма служебная**—телегра́ма службо́ва. **Телеграмма частная** — телегра́ма прива́тня. **Телеграмма срочная**—телегра́ма нега́йна. **Телеграмма с нарочным**—телегра́ма з післанце́м. **Телеграмма до востребования**—телегра́ма до запита́ння.

Телеграф—телегра́ф, фу. **По телеграфу**—телегра́фом. **Телеграфный** — телегра́фний.

Телеграфировать—телеграфува́ти.

Телеграфист—телеграфі́ст, та.

Телескоп—телеско́п, па. **Телескопический**—телескопі́чний.

Телефон—телефо́н, ну. **Телефон индукторный**—інду́кторний телефо́н; **переносный** — перено́сний; **селекторный**—селекто́рний. **По телефону**—телефо́ном. **Телефонный**—телефо́нний. **Телефонировать**—телефонува́ти. **Телефонограмма**—телефонogра́ма, ми.

Тело—ті́ло, ла. **Тельце**—ті́льце, ця. **Тело простое** (х и м.)—про́сте ті́ло; пе́рвень, вня. **Тело сложное**—ті́ло складне́. **Тело твердое**—ті́ло тверде́. **Тело жидкое**—ті́ло пли́нне, рідке́. **Геометрическое тело**—геометри́чне ті́ло. **Круглое тело**—кру́гле ті́ло. **Тело вращения**—ті́ло оборо́тове. **Тело правильное**—ті́ло пра́вильне. **Граненое тело**—рубча́сте ті́ло.

Телодвижение — ру́х, ху; ру́хи ті́ла; дви́жка, ки.

Телосложение—стату́ра, ри; будо́ва ті́ла.

Тем—тим. **Тем более**—тим бі́льше, і по́тім, пото́му, пого́тів (В л і т к у п о г а́ н о, а з и м о́ ю й п о г о т і в. Т р е́ б а д о д а́ т и й о м у́ п л а т н і́, т и м б і л ь ш е в і н і з а с л у ж и́ в н а ц е́).

Тема—те́ма, ми.

Тембр—тембр, ру.

Темляк—ки́тиця, ці.

Темнеть—темні́ти, темні́шати; (в е ч е р о м)—сутені́ти, поночі́ти.

Темнеться, затемнеться—тумані́ти, маня́чити, заманячи́ти, бовва́ніти, забовва́ніти (З д а л е́ к у щ о с ь м а н я́ ч и т ь. Н а н е́ б і ч и́ с т о м у г е н х м а́ р а б о в в а н і́ є).

Темница—темни́ця, ці; в'язни́ця, ці (Л е́ г ч е б у л о́ н а в о́ л і г у л я́ т и, я к т е п е́ р і з т е м н и́ ц і в и г л я д а́ т и).

Темнота—те́мрява, ви; мо́рок, ку (Г у с т и́ й м о́ р о к с к р і з ь п о х а т а́ х. О ч і з г а́ с л и й в с ю д у ш у т е́ м р я в а о к р и́ л а). **Темень**—пітьма́, ми́.

Темный — те́мний; (т у с к л ы й) — тьмяни́й; (о ч е н ь)—моро́чний (І в д а́ ч а п о г а́ н а, і д у ш а́ т ь м я н а).

Темнехонький — темні́сенький. **Темненький**—темне́нький. **Темно**—те́мно, по́ночі, тьм́яно. **Темноватый**—темне́нький, темнува́тий (К і м н а́ т а т р о́ х и т е м н е́ н ь к а).

Темнобурый—темнобула́ний.

Темноголубой—темноблаки́тний.

Темнокрасный—темночерво́ний, бурячко́вий.

Темнорозовый—темнорожéвий.

Темнорусый—темнорусявий.

Темнорыжеватый—темноруд́явий.

Темнорыжий—темноруди́й; (с ч е р н ы м и п о л о с а м и)—муру́гий.

Темносерый — темносі́рий; темноси́вий; (н е м н о г о с е д о в а т ы й)—шпакува́тий.

Темноцветный—темноба́рвний.

Темперамент—вда́ча, чі; темпера́мент, ту.

Температура—температу́ра, ри.

Темя—ті́м'я м'я; ті́мня, ня. **Те́мя горы**—верх, шпиль гори́.

Темянный—тімéнний.

Тендер—I) (с у д н о с о д н о й м а ч т о й)—те́ндра, ри; II) те́ндер, дера. **Тендерный**—те́ндерний.

Тенить, оттенить—тіни́ти, відтіни́ти.

Тенор—те́нор, ра. **Петь тенором**—співа́ти те́нора.

Тень—I) тінь, ни; холодо́к, дку́; за́тінок, нку; II) (в р и с о в а н и и)—тінь, ни. **Тень собственная**—тінь вла́сна. **Тень падения**—тінь упадо́ва. **Теневой**—ті́невий. **Тенистый**—тіня́вий. **Тенистое место**—холодо́к, дку́; за́тінок, нку.

Теорема—теоре́ма, ми. **Обратная теорема**—обе́рнена теоре́ма. **Основная теорема**—основна́ теоре́ма. **Противоположная теорема**—теоре́ма проти́вна.

Теоретический—теорети́чний. **Теоретически**—теорети́чно.

Теория—тео́рія, рії. **Т. дисперсий**—т. диспе́рсії. **Т. индексов**—т. інде́ксів. **Т. соединений**—т. сполу́к.

Теперь—тепе́р, ни́ні, тепе́речки, тепе́реньки.

Теплиться—горі́ти.

Тепло (с у щ.)—тепло́, ла́; (н а р е ч и е)—те́пло (Н а д в о́ р і с ь о г о́ д н і т е́ п л о). **Теплый**—те́плий. **Теплая вода**—лі́тепло, ла.

Теплота—теплота́, ти́; тепло́, ла́. **Тепловатость**—по́теплість, лости. **Тепловатый**—тепле́нький, поте́плий. **Теплоиспускание**—теплоте́ча, чі. **Тепломер**—тепломі́р, ра; гра́дусник, ка. **Тепломерный**—тепломі́рний. **Теплопередача**—теплопереда́ча, чі. **Теплопроводность**—теплові́дність, ности. **Теплород**—тепле́ць, ця́; теплотві́р, во́ру. **Теплородный**—теплотво́рний, огрі́вний. **Теплосиловый** — теплоси́ловий. **Теплоход**—теплохі́д, хо́ду; теплотя́г, гу. **Тепловоз**—теплови́к, ка́; теплові́з, ві́за. **Теплушка**—теплу́шка, шки; курни́к, ка́.

Тереть,-ся—те́рти, ся; шарува́ти (В і н так ви́шарував підло́гу, що й пля́ми ніде́ нема́є); (веревкой, железом и под.)—шмуглі́ти; (об обуви)—му́ляти, му́лити (Наму́лив но́гу, що й не підійду́). **Сапог трет**—чо́біт му́ляє.

Терзание—роздира́ння, ння; ша́рпання, ння; (мучение, истязание)—мордува́ння, ння.

Терзать—I) роздира́ти, рва́ти; ша́рпати, шматува́ти; II) му́чити, мордува́ти.

Терка—те́рка, ки.

Термин—те́рмін, ну.

Термометр—термо́метр, тра; тепломі́р, ра.

Терпеж—терпе́ць, пця́. **Не в терпеж стало, истощилось терпение** — терпе́ць увірва́вся.

Терпение—терпі́ння, ння; терпе́ць, пця́. **Терпеливый**—терпля́чий (Таке́ терпля́че, що як не бий, не запла́че).

Терпентин—шпигина́р, рю; терпенти́на, ни.

Терпнуть, отерпнуть—те́рпнути, поте́рпнути, дерев'яні́ти, подерев'яні́ти. **Отерпший**—те́рплий, одерев'яні́лий.

Терять, потерять,-ся—I) губи́ти, ся; загуби́ти, ся; згуби́ти, ся; тра́тити, ся; стра́чувати, ся; витрача́ти, ся. **Терять время**—га́яти, тра́тити, марнува́ти час; II) міша́тися, зміша́тися, стеря́тися (Вбіг до вас у ха́ту та й зміша́вся, поба́чивши сті́льки люде́й). **Терять, потерять веру**—зневіря́тися, зневі́ритися. **Терять, потерять сознание**—знепритомнювати, знеприто́мніти.

Тес—тес, су; тесни́ця, ці.

Тесать—теса́ти.

Тесельник—тесля́р, ра́.

Тесемка—стрі́чка, чки; поворо́зка, зки; тасьма́, ми́.

Теснение—I) ти́снення, ння; II) стис, су; сти́ски, кі́в (Сти́ски в гру́дях).

Теснина—тісни́на, ни; (узкий проход)—суточки́, чо́к.

Теснить, потеснить (затеснить)—тісни́ти, затісни́ти; (делаться тесным)—тісні́шати, потісні́шати; (утеснять)—тісни́ти, утісня́ти, ути́скати.

Теснота—тісно́та, ти; ти́снява, ви (Тісно́та, що й кі́єм не проти́снеш. Дарма́ що нас тісня́ть звідусі́ль, а ми ви́йдемо на ві́льну доро́гу). **Тесный**—тісни́й (Улиці тісні). **Тесный в под'еме**—припа́дистий, тісни́й, тяжки́й, скрутни́й. **Тесно**—ті́сно, за́тісно, тя́жко, скру́тно. **Тесноватый**—поті́сний, за́тісний.

Тетерев—тете́ря, рі; тетерва́к, ка́.

Тетка—ті́тка, ки; (умен.)—ті́точка, чки; тіту́ся, сі; (жена дяди)—дя́дина, ни (Іде́ дя́дина до нас).

Тетрадь—зши́ток, тка.

Техника—те́хніка, ки. **Технический**—техні́чний.

Течение—I) течі́я, чії́; біг, гу; водоте́ча, чі; плин, ну. **По течению**—упли́нь, за водо́ю. **Против течения**—про́ти води́. **Течение реки**—біг рі́ки́. **Течение времени**—упли́в ча́су. **С течением времени**—з пли́ном ча́су; II) про́тяг, гу, продо́вж, жа. **В течении**—про́тягом, че́рез, на про́тязі чо́го.

Течь—I) (с течь)—текти́, бі́гти, ли́тися,точи́тися; (тонким ручьем, струей)—дзю́рити; (сильно)—ри́нути; (о крови)—ю́шити, текти́, бі́гти; II) (о течи)—протіка́ти, протекти́ (Дах протіка́є); III) (утечь)—бі́гти, тіка́ти, утіка́ти; (о времени)—прохо́дити, текти́, точи́тися, пли́нути.

Тигель—ти́гель, гля. **Тигельный**—тигльови́й.

Тик—демикито́н, ну; (более грубая ткань)—пі́стря, рі. **Тиковый**—демикито́новий, пістрьо́вий.

Тина—твань, ни; мул, лу; наму́л, лу; грузь, зи. **Тинистый**—багни́стий, мулки́й, грузьки́й.

Тиневеть—запліва́ти, зано́ситися му́лом.

Тип—тип, па. **Типический**—типі́чний, типо́вий (Обли́ччя типі́чне українське. Типо́вий ландша́фт, краєви́д).

Типография—друка́рня, рні. **Типографический**—друка́рський. **Типограф**—друка́р, ря́.

Тиран—тира́н, на; кат, та; живоїд, да.

Тиранить—мордува́ти, катува́ти, тира́нити.

Тиранство—тира́нство, ства.

Тире—ри́ска, ски.

Тискать, втискать, втиснуть—ти́скати, ти́снути, вти́скати, вти́снути, пха́ти,

впихáти; (много)—повтúскувати, повпúхувати. **Втиснутый**—впхнýтий.
Тиски (прибор)—тискú, сóк; лещáта, щáт; II) гніт, ту.
Тиснение—друкувáння, ння; видáння, ння; тúснення, ння.
Титуловать—титулувáти, вèличáти.
Тиф—тиф, фу. **Болеть тифом**—слабувáти, хорíти на тиф.
Тихий—тúхий, легéнький, повíльний, лáгідний, сумúрний. **Тихий голос**—тúхий, глухúй гóлос. **Тихий ветер**—тúхий, лáгідний, легéнький вітрéць. **Тихая походка**—тúха, повíльна ходá. **Тихий ход**—повíльний хід. **Тихо**—тúхо, тихéнько, помáлу, помалéньку, повóлі. **Тихомолком**—стúха, тихцéм, тúшком-нúшком, нúшком.
Тихнуть, стихнуть, за-, при-, утихнуть—тúхнути, стúхнути, затúхнути, притúхнути, ущýхнути (Ущýх вітер Затúхло все на двóрі).
Тихонравие—тихомúр'я, р'я; лáгода, ди; тихомúрність, ности; лáгідність, ности. **Тихонравие жителей**—тихомúр'я насéлення. **Тихонравный**—тихомúрний, лáгідний (на вдáчу).
Тихоходный—тихохíдний, повíльний.
Тихонько—тихéсенько, потихéсеньку, помалéсеньку, нúщечком (Помалéсеньку, потихéсеньку, моя мáти, йдú).
Тишина—тúша, ші; тишинá, нú.
Ткальня—ткáльня, льні.
Ткань—тканúна, ни; (домашняя)—доматкáн, ну. **Тканевый**—тканúнний.
Ткать, выткать—ткáти, вúткати (Вонá плахтú ткáла).
Ткацкий—ткáльний. **Ткацкое отделение**—ткáльня, ні.
Ткач—ткач, чá; (женщина)—ткачúха, хи; ткáля, лі. **Заниматься ткачеством**—ткачувáти. **Тканье** — тканнú, ннú (Оснóва нúтяна, а тканнú вовнúне. Тканнú цілими штýками). **Ткачество** — I) (ремесло)—ткáцтво, цтва; II) ткачí, ів (Все ткáцтво зійшлóся).
Тлен—тлін, ну. **Тленный**—тлíнний.
Тление—тлíння, ння.
Тленность—тлінь, ни (Гортáнь їх дúше смéртю, тлíнню).
Тлетворный—шкідлúвий, шкодючий, загнóюючий, зарáзливий, смертодáйний. **Тлетворно**—шкідлúво, зарáзливо, загнóююче.
Тлеть, истлеть—I) (гнить)—тлíти, затлíти, гнúти, згнúти, трухніти, потрýхнути; (гореть)—тлíти, жéврiти, попелíти (Хоч нехóвана тліє. Дровá тлíють, а не горúть. Тліє він сéрцем, глядючú на мéне).
Тля—іржá, жі; гниттú, ттú; гнилúзнá, нú.
Тмин—ктмúн, ну; тмин, ну.
Тмить, затмить,-ся—тьмúти, ся; затьмúти, ся; темнúти, ся; затемнúти, ся; тьмáрити, ся; затьмáрити, ся (Вонó тьмúть кругóм нíби на дощ).
То-то, то-бишь—то пáк. **То-то же**—то-ж бо. **То и дело**—раз-у-рáз, раз пó раз. **Что-то**—щось, якóсь. **И тому подобное, и так далее**—тó-що.
Товар—товáр, ру; крам, му. **Товар мануфактурный, галантерейный, мелкий**—крам, му. **Товар бакалейный**—бакалíя, лíї; (у сапожников)—товáр, ру; ремíнь, мéню. **Товарный**—I) товарóвий, товáрний; II) (о хлебе)—спродáжній. **Товарный поезд**—грузовúй, товáрний, вантáжний пóїзд.
Товарищ—товарúш, ша; (собир.)—товарúство, ства. **Быть товарищами**—товаришувáти з ким; II) (на службе)—товарúш, помічнúк, кá. **Товарищ судьи**—підсýдок, дка. **Товарищеский**—товарúський. **С товарищеским приветом**—з товарúським привíтанням. **Товарищески**—по-товарúському.
Товарищество—товарúство, ства. **Товарищество на вере**—товарúство на вірі. **Тов. ссудо-сберег.**—тов. ощáдно-позичкóве. **Тов. паевое**—тов. пайовé. **Тов. акционерное**—тов. акцíйне. **Тов. потребительское**—тов. спожúвче.
Товарность—товáрність, ности.
Товарообмен—товарообмíн, ну.
Товароотправитель—товаропересúлач ча.
Тогда — тодí. **Тогда-же** — тодí-ж. **Тогда именно**—тодí, отодí сáме (Як є на мед, тодí пúй пúво, а є на пúво, тодí пúй вóду).
Тогдашний — тодíшній (Якбú тодíшній собáка, то давнó-б здох).
То-есть—цеб-то, тóб-то, знáчить.
Тождество, тожество—тотóжність, ности; однáковість, вости (Не однá тíльки однáковість удáчі звóдить людéй до кýпи). **Тождественный**—тотóжній, однáковий. **Тождественно**—тотóжньо, однáково.
Тоже—теж. **То же самое**—те сáме.
Ток—I) (место для молотьбы)—тік, тóку; гармáн, нý; II) (электр.)—ток, ку. **Ток переменный**—ток перемíнний. **Ток постоянный**—ток постíйний. **Ток индукционный**—т. індукцíйний. **Ток поляризационный**—т. поляризацíйний; III) (физ.)—течíя, чії; ток, ку; струмíн, меню; прóтяг, гу.
Токарничать—токарювáти.
Токарь—тóкар, ря.

Токмарь—токма́ч, ча́; товка́ч, ча́; товка́чик, ка.

Толк—I) товк, ку; то́лок, лку; тя́ма, ми; глу́зд, ду; пантали́к, ку; лад, ду; ро́зум, му. **Без толку**—без пуття́. **Сбиться с толку**—зби́тися з пантели́ку, па́мороки заби́ти. **Толком**—до пуття́ (К а ж и́ д о п у т т я́); II) (т о л к и)—по́голос, су; погові́р, во́ру; III) се́кта, кти; (н а р е ч и е)—штурх, штовх (А в і н с о б а́ к у ш т о́ в х н о г о́ ю).

Толкать, толкнуть,-ся — I) штовха́ти, штовхну́ти, штурха́ти, штурхну́ти, пха́ти, ся; пхну́ти, шпурля́ти, шпурну́ти, турля́ти, турну́ти; II) (г д е-л и б о) —тиня́тися, волочи́тися, тяга́тися, ве́штатися (Т и н я́ й с я т е п е́ р, м о в в о́ в ч а д у ш а́. В і н у с ю́ д и в е́ ш т а є т ь с я).

Толкач—товка́ч, ча́; ступи́р, ря́.

Толкование—тлума́чення, ння; товма́чення, ння. **Толковательный**—тлума́чний, толкува́ти; II) (п р о т о л к о в а т ь)—товма́ч, ча́.

Толковать—I) (в ы я с н я т ь)—тлума́чити, товма́чити, з'ясо́вувати, з'ясува́ти, толкува́ти; II) (п р о т о л к о в а т ь)—товкува́ти, бала́кати, пробала́кати (П р о б а л а́ к а л и щ о с ь з о д в і г о д и́ н и п р и́ я т е л і).

Толковость—тямови́тість, тости; розсу́дливість, вости; второ́пність, ности. **Толковый**—тяму́щий, тяму́чий, розсу́дливий (Ц е ч о л о в і́ к т я м у́ щ и й, н е з і п с у є́ с п р а́ в и). **Толково**—розсу́дливо, до ді́ла, зрозумі́ло.

Толкотня—на́товп, впу; товкотне́ча, чі; штовхани́на, ни; штурхани́на, ни.

Толкучий рынок—толку́чка, чки; точо́к, чка́.

Толочь, истолочь, натолочь — товкти́, стовкти́, натовкти́; (в с е в м е с т е)—товкма́чити, натовкма́чити.

Толпа—юрба́, би́; товпа́, пи́; на́товп, пу; ти́ск, ску; юрма́, юрми́. **Толпою**—юрбо́ю, товпо́ю, на́товпом, ти́ском.

Толпиться—товпи́тися, юрми́тися, ку́пчитися, ску́пчуватися.

Толстеть—товсті́ти, грубі́ти, гла́дшати. **Делаться толще**—товсті́шати, то́вщати, грубі́шати, гру́бшати, гла́дшати. **Сделаться толще**—потовсті́шати, погрубі́шати, погла́дшати.

Толстый—товсти́й; (о ч е н ь) — товсте́нний, товсту́чий, гру́бий; (о ч е л о в е к е)—гладки́й, опа́систий; (о д е т я х, м а л е н ь к и х ж и в о т н ы х)—опе́цькуватий. **Толсто**—то́вcто, гру́бо (Г р у́ б а н и́ т к а). **Толстоватый**—грубе́нький, товсте́нький. **Толстогубый**—губа́тий, губа́нь, ня́. **Толстокожий**—товстошку́рий, твердошку́рий. **Толстошея, толстошейный** — гамаликува́тий, товстоши́їй.

Толстячок—опе́цок, цка.

Толченый—товче́ний.

Толчея—I) то́вчка, чки; товка́льня, льні; II) сту́па, пи; сту́пка, ки.

Толща—то́вща, вщі; (з е м л и)—ски́ба, би; бри́ла, ли.

Толщина—товщина́, ни́; гру́бість, бости. **Толщиною**—завто́вшки, завгру́бшки.

Толь (к р о в е л ь н ы й)—то́ль, лю (да́ховий).

Только—ті́льки, лише́нь, лиш. **Только бы** —аби́, аби́-то. **Только-что**—оце́ за́раз, ле́две, допі́ру.

Топить (п о т о п л я т ь)—топи́ти, втопи́ти, потопи́ти; (в п е ч к е)—пали́ти (Д і́ т и п о т о п и́ л и м а л е́ н ь к и х ц у ц е н я́ т в р і ч ц і. Щ о с ь з и́ м н о в к і м н а́ т і, т р е́ б а п а л и́ т и в г р у́ б і); (р а с т о п и т ь, -с я)—топи́тися, розтопи́тися, розпуска́тися, розпусти́тися (З н а с д е р у́ т ь р е м і́ н ь, а з ї х б у в а́ л о й л і́ й т о п и́ л и).

Топка—I) (п р о ц е с с)—па́лення, ння; II) (п р е д м е т)—палі́нь, ле́ни.

Топкость—гру́зькість, кости; грузя́вина, ни. **Топкий**—грузьки́й, багни́стий.

Топление (в п е ч к е)—па́лення, ння; то́плення, ння.

Топливо—па́ливо, ва; то́пливо, ва. **Топливный**—паливни́й.

Тополь—топо́ля, лі. **Тополь душистый, бальзамический**—золота́ верба́. **Тополь пирамидальный итальянский** — я́вір, я́вора. **Тополь черный**—сокорина, ни; осокі́р, ко́ра; осокі́р, ко́ра.

Топор—соки́ра, ри; (с т о л с т ы м о б у х о м)—колу́н, на́; (п а л к а с т о п о р и к о м)—ке́леп, па; (п о ж а р н ы й) —балти́на, ни; (п л о х о й)—цюпа́чка, чки.

Топорный—I) соки́рний; II) гру́бий, кострубува́тий (Г р у́ б а р о б о́ т а).

Топорщиться — надима́тися, наду́тися, роздима́тися, розду́тися, настовбу́рчитися, пиша́тися.

Топот—тупоті́ння, ння.

Топтание — топта́ння, ння; талува́ння, ння; толо́чення, ння; (н а о д н о м м е с т е)—танцюва́ння, ння.

Топтать,-ся—I) (п р и т о п т а т ь, р а с т о п т а т ь)—топта́ти, талува́ти, притопта́ти, потопта́ти, розтопта́ти; (п о с е в ы)—толочи́ти, потолочи́ти; II) (в ы т о п т а т ь)—топта́ти, потопта́ти, міси́ти, заміси́ти, грузи́ти; III) стопта́ти, ся (Ч о́ б і т у ж е́ с т о п т а́ в с я); IV) топта́тися, товкти́ся (Т о́ п ч е т ь с я н а о́ д н о м у м і́ с ц і).

Топь—драговина́, ни́; моча́р, ра́; багню́ка, ки; гру́зь, зи.

Торги—торги́, гів.

Торговать — торгува́ти, крамарюва́ти; (водкой)—шинкарюва́ти; (на базаре, ярмарке)—базарюва́ти, ярмаркува́ти.

Торговец—кра́мар, ря; (рогатым скотом)—пра́сол, ла.

Торговка—кра́марка, ки; пере́купка, ки.

Торговля—торг, гу; торгі́вля, влі. **Торговля оптовая**—гурто́ва торгі́вля. **Торговля розничная**—роздрібна́ торгі́вля. **Торговля внутренняя**—вну́трішня торгі́вля. **Торговля внешняя**—зо́внішня торгі́вля. **Торговый**—торго́вий, торгове́льний (Сього́дні торго́вий день. Скла́ли торгове́льну умо́ву).

Торец (чаще—**торцы**)—торці́, ів; мості́ни, и́н.

Торжественность — урочи́стість, стости; вели́чність, ности. **Торжественный**—урочи́стий, вели́чний. **Торжественно**—урочи́сто.

Торжество—свя́то, та.

Торжествовать—I) святкува́ти (Пи́шно відсвяткува́ли день); II) (восторжествовать)—перемага́ти, перемогти́, здола́ти, здолі́ти, тріюмфува́ти (Тріюмфу́ють вороги́, що ми в біді́). **Правда восторжествует**—пра́вда перемо́же.

Торможение—гальмува́ння, ння.

Тормаз—гальмо́, ма́. **Тормаз Вестингауза**—гальмо́ Вестенга́взове. **Тормаз автоматический** — гальмо́ автомати́чне. **Наложить, надеть тормаз**—загальмува́ти. **Отпустить тормаз**—розгальмува́ти. **Тормазный**—гальмо́вний, гальмі́вний.

Тормозить—гальмува́ти.

Торная дорога—би́тий шлях, би́та доро́га; вто́птана, прото́птана сте́жка.

Торопеть, оторопеть—торопі́ти, сторопі́ти, оторопі́ти, боя́тися, ляка́тися, зляка́тися, вжахну́тися.

Торопиться—поспіша́ти, ся; ско́ритися, хвата́тися, ква́пити, ся; похопля́тися.

Торопливость—по́спіх, ху; поспі́шність, ности; хапли́вість, вости; квапли́вість, вости. **Торопливый**—поспі́шний, квапли́вий, хапки́й.

Торопь—спіх, ху; по́спіх, ху. **Второпях**—з по́спіху.

Торочить, оторочить—I) торочи́ти (торочка́ми), облямо́вувати, облямува́ти (В сусі́доньки я була́, рушни́чки́ торочи́ла). **Говорить вздор**—торо́чити (Дурни́й дурне́ й торо́чить); II) прив'я́зувати (до торокі́в сідла́).

Торс—ту́луб, ба; то́рс, са.

Торт—то́рт, та; соложе́ник, ка.

Торф—то́рф, фу. **Торфяный**—торфо́вий. **Торфяник**—I) торфо́вий гру́нт, торфо́вище, ща; II) (рабочий на торфе)—торфови́к, ка́.

Тоска—нудьга́, ги́; ту́га, ги; сум, му. **Предаваться тоске**—вдава́тися у нудьгу́, ту́гу. **Томиться тоской**—серцем нуди́ти. **Тоска донимает меня**—ту́га мене́ ді́йма́. **Тоскливый**—тужли́вий, тужни́й, сумни́й, жалі́бни́й. **Тоскливо**—тужли́во, ту́жно, су́мно, жа́лібно.

Тосковать—тужи́ти, сумува́ти, нудьгува́ти, нудити світом.

Тот, та, то—той, та, те;ото́й, ота́, оте́. **Тот именно**—той са́мий, той самісі́нький.

Тотчас—за́раз.

Точило—точи́ло, ла.

Точильный камень—точи́ло, ла; (маленький)—брус, са́; брусо́к, ска́; (острить косы)—манта́чка, чки; осе́лка, ки.

Точильщик—I) точи́льник, ка; шлі́фер, ра; II) (насекомое)—ша́шель, ля.

Точить (вытачивать)—точи́ти; (оттачивать) — гостри́ти; (источить что)—точи́ти, поточи́ти. **Точить зубы**—гостри́ти зу́би, ма́ти зуб (на ко́го). **Точить лясы**—баля́си точи́ти, теревені́ пра́вити, дурни́цю нести́. **Точить слезы**—пролива́ти сльо́зи.

Точка—I) го́стрення, ння; точі́ння, ння; II) кра́пка, ки; то́чка, чки. **Точка кипения**—то́чка кипі́ння. **Точка таяния**—то́чка та́нення. **С точки зрения**—з по́гляду. **В точках** (напр., материя, лист)—крапча́стий. **Бесконечно далекая точка**—то́чка безконе́чно дале́ка. **Исходная точка**—то́чка вихідна́. **Действительная точка**—ді́йсна то́чка. **Точка касания**—то́чка до́тику. **Точка возврата**—то́чка зворо́ту. **Точка зрения** (при изм.)—то́чка зо́ру; (взгляд)—по́гляд. **Конечная точка**—кінце́ва то́чка. **Циклическая точка**—то́чка колова́. **Коническая точка**—то́чка коні́чна. **Диагональная точка**—коси́яна то́чка. **Точка деления**—то́чка по́ділу. **Точка разветвления**—то́чка розгалу́ження. **Точка мнимая**—то́чка уя́вна. **Общая точка**—спі́льна то́чка. **Сопряженная точка**—то́чка спря́жена. **Постоянная точка**—то́чка ста́ла.

Точность (верность)—то́чність, ности; доста́тність, ности; правди́вість, вости; достоме́нність, ности; II) (аккуратность)—спра́вність, ности; рете́льність, ности; докла́дність, ности. **В точности, до слова**—точні́сінько. **Точность**

изложения—точність ви́кладу. **Точный**—то́чний, достоме́нний, правди́вий, пе́вний, ви́литий, спра́вний, рете́льний, докла́дний. **Точно** (верно)—то́чно, досто́тно, правди́во, достоме́нно, нестеме́нно; (аккуратно)—спра́вно, рете́льно; (подробно) — докла́дно; (как-будто)—мов, немо́в, на́че, нена́че, буці́м. **Он точно помешанный**—він на́че ошалі́в. **Точнехонько**—точні́сінько, так самі́сінько, достоменні́сінько. **Точь-в-точь**—точні́сінько, нестеме́нно, рихт. **Второй сын—копия отца**—други́й син точні́сінько ба́тько, (или)—други́й син ви́литий ба́тько.

Тошнить (безлично)—ну́дити, млої́ти, зануди́ти. **Меня тошнит**—мене́ ну́дить, ну́да порива́є (Наїлися цукерків, аж ну́дить. Під грудьми́ в неї (Соломії) млоїло).

Тошнота—нуд, ду; ну́да, ди; нудо́та, ти; млість, мло́сти (Шви́дко ки́нувся із ха́ти, щоб холо́дною водо́ю нуд угамува́ти). **Тошный**—нудни́й, нудки́й, мло́сний, ну́дотний. **Тошно**—ну́дно, мло́сно (Мені ну́дно в ха́ті жи́ти).

Тощать, отощать (от недоедания)—слабі́ти, осла́бнути, осла́бти, хля́нути, охля́нути, охля́сти, худі́ти, сху́днути, з ті́ла спа́сти (Не ївши, не пивши, зовсім ми охля́ли. Він з ті́ла спав, так хвилю́ється).

Тощий—поро́жній, худи́й, сухи́й, худорля́вий, сху́длий; (о зерне)—недорі́дний, замі́ркуватий (Щоб подоро́жній не був поро́жній).

Трава, травка—трава́, ви́; трави́ця, ці; трави́чка, чки; (одна)—трави́нка, ки. **Волшебная трава**—зі́лля, лля. **Лекарственная, целебная трава**—зі́лля, лля; зі́ллячко, чка. **Сорная трава**—бур'я́н, ну́. **Трава морская**—камха́, хи́.

Травить—цькува́ти, під'ю́джувати (Пани́ нас души́ли, на го́нчих мі́ня́ли, а па́нські дíти нас пса́ми цькува́ли. Під'ю́джували одни́х руси́нів про́ти други́х).

Травление—витра́влювання, ння; труї́ння, ння.

Травля—цькува́ння, ння.

Травник (гербарий) — зільни́к, ка́; травні́к, ка́; гербарі́й, рія; (поросшее травою место)—травни́ка, ка́.

Травнистый—трави́стий.

Травоядный—травоі́дний, травоі́д, да.

Травчатый — мере́жчатий, квітча́стий (ткани́на).

Трагедия—траге́дія, ії. **Трагический**—трагі́чний. **Трагически**—трагі́чно.

Трагик—тра́гик, ка.

Трагикомедия—трагікоме́дія, ії. **Трагикомический**—трагікомі́чний.

Традиция—тради́ція, ції. **Традиционный**—традиці́йний.

Тракт—би́тий, вели́кий шля́х, ху; гости́нець, ця.

Трактат—тракта́т, ту.

Трактовая опись—спис шляхів.

Трамбовать—бути́ти, торува́ти, вторува́ти, уторо́вувати (Пра́ця єди́на нам шлях утору́є).

Трамбовка—бути́н, на; ба́ба, би; то́лок, ку (Взяв то́лок та й столочи́в тік).

Трамвай—трамва́й, ва́ю. **Трамвайный парк**—трамва́йний парк.

Транжирить—три́нькати, ци́ндрити, перево́дити.

Транжирство—три́нькання, ння.

Транзит—тра́нзит, ту. **Транзитный**—тра́нзитний.

Трансляция—переда́ча, чі; трансля́ція, ції.

Транспечать—трансдру́к, ку.

Транспорант—I) просві́тчаста карти́на; II) ра́штра, ри (Підкла́дає ра́штру, щоб рі́вно написа́в).

Транспорт—тра́нспорт, ту. **Транспортный**—тра́нспортний.

Транспортирование — транспортува́ння, ння.

Транспортировать—транспортува́ти.

Трансцендентный — трансценде́нтний, пересту́пний. **Т. кривая**—т. кри́ва **Т. функция**—т. фу́нкція.

Траншея—окі́п, око́пу; траше́я, е́ї.

Трап (на судах)—схо́ди, ів; тра́п, па.

Трапеция—тра́пез, зу. **Прямоугольная трапеция**—прямоку́тній тра́пез. **Равнобедренная трапеция** — рівнораме́нний тра́пез.

Трассировать—трасува́ти.

Трата—тра́та, ти; (без толку)—марнотра́та, ти; марнотра́тство, ства; марнува́ння, ння.

Тратить, истратить—витрача́ти, ви́тратити; (все)—потра́тити, повитрача́ти.

Траур—жало́ба, би. **Траурный**—жало́бний. **Траурный марш**—жалі́бний марш.

Трафарет—трафаре́т, ту.

Требование—ви́мога, ги; (процесс)—вимага́ння, ння. **По требованию**—на ви́могу, за ви́могою. **Требователь,-ница**—вимага́ч, ча́; чка, чки. **Требовательный**—вимо́жний. **Требовательная ведомость**—вимого́ва відо́мість, мости.

Требовательность—вимо́жність, ности.

Требовать, истребовать—вимага́ти, пра́вити, ви́правити; (нуждаться в чем)—потребува́ти (Дитина по-

требу́є ла́ски). **Требуется**—тре́ба. **Требовать судом**—доправля́тися, пра́вити, ви́правити.

Требуха—те́льбухи, ів.

Тревога—триво́га, ги; споло́х, ху; перепо́лох, ху; гва́лт, ту (Чого́сь триво́га на се́рці в ме́не). **Забить, ударить тревогу**—вда́рити, задзвони́ти, на споло́х, на гва́лт. **Тревожный**—неспокі́йний, турбо́тний, баламу́тний, гвалто́вний (Неспокі́йна годи́на наста́ла. Вда́рили у гвалті́вний дзвін).

Тревожить,-ся—триво́жити, ся; бенте́жити, ся; турбува́ти, ся; гвалтува́ти, поло́хати (Гвалтува́ли соба́к. Поло́хати куре́й).

Треглавый—трьохголо́вий, триголо́вий; (о зданиях)—на три верхи́, ба́ні.

Трегранный—трибі́чний, тригра́нястий.

Трезвость—твере́зість, зости; помірко́ваність, ности. **Трезвый**—твере́зий, помірко́ваний. **В трезвом виде**—потве́резу. **Трезво**—тве́резо.

Трезвонить—дзвони́ти в усі́ дзво́ни, розно́сити, розповсю́джувати чутки́.

Трезвучие—три́звук, ку; тройзві́н, звону.

Трезубец—три́зуб, ба; (для рыбн. ловли)—сандо́ля, лі.

Трелить—трелюва́ти.

Трель—тре́ля, лі. **Трельный**—трельови́й.

Трение—тертя́, тя́. **Внутреннее трение**—вну́трішнє тертя́.

Треножник—три́ніг, нога; (для подвешивания котелка)—тага́н, на́; тагано́к, нка́; тагани́, нів.

Трепать (одежду)—трі́пати, ви́тріпати, витрі́пувати, труси́ти, ви́трусити, витру́шувати.

Трепет—тре́пет, ту; тремті́ння, ння. **Трепетный**—тре́петний, тремтя́чий, дрижу́чий.

Трепетание—тремті́ння, ння; дрижа́ння, ння.

Трепетать—тріпоті́ти, тремті́ти, трепета́ти, труси́тися, дрі́жа́ти.

Треск—тріск, ку; луск, ку; хруск, ку.

Треска (рыба)—тріска́, ки́; каблі́о́н, на.

Трескание—трі́скання, ння; ло́пання, ння.

Трескаться, растрескаться—трі́скатися, розтрі́скатися, ло́патися, ло́пнути, лу́скатися, лу́снути, лу́патися, розсі́стися (Таки́й годо́ваний, ма́ло не лу́сне. Ло́пається скеля від со́нця, дощу́ та ві́тру. Сті́нка трі́снула. А ще Ка́ся не всі́лася, вже коле́са розсі́лися. Ру́ки потрі́скалися).

Третейский суд—трете́йський суд.

Третий—тре́тій, тього. **Третья часть**—трети́на, ни. **Третной**—тре́тний. **Третьего дня**—позавчо́ра. **Бывший третьего дня**—позавчора́шний. **В третий раз**—у-тре́тє.

Третичный—триразо́вий, трети́чний. **Третичная эра**—трети́чна е́ра.

Треугольник—трику́тник, ка; (острий)—коси́нець, нця. **Остроугольный треугольник** — гострокутний трику́тник. **Криволинейный треугольник**—трику́тник криволі́ні́йний. **Разносторонний треугольник** — нерівнобі́чний трику́тник. **Описанный треугольник**—опи́саний трику́тник. **Треугольна паскаль**—трику́тна паска́ль. **Полярный треугольник**—поля́рний, бігуно́вий трику́тник. **Равный треугольник**—трику́тник приста́йний. **Равновеликий треугольник**—трику́тник рі́вний. **Косоугольный треугольник** — трику́тник скі́снокутний. **Сферический треугольник**—сфери́чний трику́тник. **Тупоугольный треугольник**—тупоку́тний трику́тник. **Треугольный**—трику́тній.

Трефы—жир, ру; жири́, ів; хрести́, ів. **Трефовый**—жиро́вий, хресто́вий.

Трехдневный—тридє́нний, триднько́вий, трьохдне́вий.

Трехлетие—трилі́ття, ття; трьохлі́ття, ття.

Трехлистый, трехлистовый—трили́стий. **Трехлистый печеночник** — про́ліска, ки; пере́ліска, ки.

Трехцветный—трико́лірний, триба́рвний.

Трехэтажный—на три по́верхи, триповерхо́вий, трьохповерхо́вий.

Трещание—трі́ща́ння, ння; тріск, ску; луск, ску.

Трещать—тріща́ти, трі́скати, луща́ти, лу́скати, лящ́ати; (сало, масло на огне)—шкварча́ти; (в разговоре)—лящ́ати, порощ́ати, торохті́ти (Ість, аж за ву́хами лящи́ть. Торохти́ть як ві́тря́к).

Трещетка—тара́хкавка, ки; клепа́чка, чки; (для сверления)—ра́чка, чки; (про болтливого человека)—торохті́й, ія; цокоту́н, на́.

Трещина—розко́лина, ни; (щель)—шпа́ра, ри; щі́лина, ни; (на руках)—ре́паники, ів.

Три—три, тро́є, трьох (Три коня. Тро́є ко́ней). **В три раза**—втро́є. **Три раза**—трьома́ на́падами; (троекратно)—три́чі, три ра́зи. **Трижды**—три́чі. **Трижды три**—три́чі по три, три ра́зи.

Трико, триковый—трико́т, та; трикото́вий.

Тригонометрия—тригономе́трія, ії. **Прямолинейная тригонометрия**—простолі-

нійна тригономéтрія. **Сферическая тригонометрия**—сферична тригономéтрія. **Тригонометрический** — тригонометричний. **Тригонометрическое уравнение**—тригонометричне рівнáння. **Тригонометрический ряд** — тригонометричний ряд.

Трио—троїстий спів, тріо.

Триумвират—тріюмвірáт, ту; трояк, кá.

Триумф—тріюмф, фу. **Триумфальный**—тріюмфáльний.

Трогание—займáння, ння; рýшання, ння; чіпáння, ння; торкáння, ння.

Трогательный — зворушливий, зворушний, чýлий, діймáючий (Він умів находити глибóкі зворушні тóни. Зворушлива сцéна у трéтій дії).

Трогать (касаться)—торкáти, доймáти що; (задевать)—чіпáти, зачіпáти, займáти (Не чіпáй крáще йогó, бо дістáнеш за цé); (двинуться с места)—рушáти, вирушáти, вирýшувати, вирушити (Рушáймо, бо до Одéси ще далéко); (разжалобить)—зворушити, зрýшити, уразити, порýшувати (Ці акóрди порýшують нáше сéрце).

Троебрачие—трижéнство, ства.

Троиться — троїти, ся; потроїти, ся (У п'яного все в очáх троїться).

Тройка—I) трійка, ки; трóйка, ки. **Ехать тройкой**—утрикóнь їхати; II) (в картах)—трійка, ки.

Тройственность — потрійність, ности; троїстість, стости. **Тройственный**—потрійний, троїстий. **Тройной**—потрійний, тройчáтий, тройчáстий.

Тронуть,-ся (дотрагиваться к чему)—торкáти, ся; торкнýти, ся чогó; спричинитися, збожевóліти. **Тронутый**—I) (словами, поступком)—зрýшений, урáжений; II) причинний, причинуватий, з'урóчений; III) (о земле)—рýшаний, рýшений, підрýшений.

Тропа, тропинка—стéжка, ки; стéжечка, чки; тропá, пи (Тропá моя по всьомý світу). **Найти дорогу**—набігти тропи.

Тропик—звορóтник, ка. **Тропик Рака**—зворóтник Рака. **Тропик Козерога**—зворóтник Козерóга.

Тропический—тропíчний (Тропíчні країни).

Трос—трос, су. **Трос стальной**—трос сталéвий.

Тростник—очерéт, ту; комиш, шá; тросіть, сти. **Сахарный тросник**—трость цýкрова. **Индийский тростник**—бамбýс, са. **Тростниковый**—очерéтний, тростовий, тростиновий.

Тросточка—тростинка, ки.

Трость—I) тростина, ни; II) (палка)—тростяний ціпóк, пкá.

Тротуар—тротуáр, ру; пішохíд, да.

Труба—I) (всякая)—трубá, би; рýра, ри; II) стовп, пá; кóмин, на; вивід, вода. **Труба водосточная**—ринва, ви. **Труба фабрично-заводская**—димáр, ря. **Труба водопроводная**—трубá водогінна. **Труба паровыпускная**—трубá паровихіднá. **Труба тормозная**—трубá гальмовá. **Труба музыкальная**—сýрмá, ми. **Труба зрительная**—прозірник, ка.

Трубадур—I) трубадýр, ра; II) кобзáр, ря; бандурист, та.

Трубач—трубáч, чá; сурмáч, чá.

Трубить—трубити, сурмити.

Трубка—трýбка, ки; рýрочка, чки; дýдка, ки; дýдочка, чки; цівка, ки. **Курительная трубка**—люлька, ки; (простая)—клювáк, кá; (из березового корня)—бурýлька, ки; бурýнька, ки. **Трубка холста**—сувій полотнá.

Трубокур—люлéшник, ка.

Трубообразный—трубувáтий, рурувáтий.

Трубопровод—трубопрóвід, воду.

Трубочист—сажотрýс, са.

Трубчатый—дудувáтий, трубувáтий, дубчáстий. **Трубчатая кость**—гóлянка, ки.

Труд—прáця, ці.

Трудиться—працювáти.

Трудность—трýднощі, ів; труднóта, ти. **Трудный**—тяжкий, важкий, трудний (Сéрце моє труднé, чогó ти бажáєш? Тяжкí часи). **Трудноватый**—труднéнький. **Трудно**—вáжко, тяжко; (стеснительно, затруднительно) — сутýжно, скрýтно, цýпко (Цýпко стáло у нас за ліс. Скрýтно з грошима тепéр).

Трудовое—трудовé, кривавиця, ці (Трудові грóші. Трудовий хліб).

Трудовой—трудовий.

Трудолюбец—працьовитий, робітний.

Трудолюбивый — трудящий, працьовитий, робýчий.

Трудолюбие—працьовитість, тости.

Трудоспособность—працездáтність, ности. **Трудоспособный**—працездáтний.

Труженик—працівник, кá; трудівник, кá.

Трунить—насміхáтися, глузувáти, підсміюватися з кóго, над ким.

Труп—труп, па; мéртве тíло. **Труп животного**—пáдло, ла. **Трупный**—труповий. **Трупное отделение**—трупáрня, ні.

Труппа—трýпа, пи; товариство, ства.

Трус—страхополох, ха; боягуз, за; страхопуд, да.

Трусливость—полохливість, вости; боязкість, кости. **Трусость**—ляклівість, вости; боясть, сти. **Трусливый**—полохливий, боязкий.

Трут—губка, ки; (гриб)—трутник, ка.

Трутень—I) трутень, тня; трут, та; II) дармоїд, да.

Труха—труха, хи; потрух, ху; потерть, ти; потеруха, хи (Нема що й курити, бо сама потеруха залишилась).

Трухлость—трухлявість, вости. **Трухловатый** — трухлявий (Трухлявий пень).

Трухнуть, иструхнуть—трухлявіти, струхлявіти, порохніти, спорохніти.

Трюмо—свічадо, да.

Тряпичник—ганчірник, ка; ганчурник, ка.

Тряпка—ганчірка, ки. **Тряпье**—ганчір'я, р'я. **Тряпичный**—ганчірний, ганчірковий.

Трясина—трясовина, ни; драговина, ни; грузь, зи.

Трясучка—лихоманка, ки; трясця, ці.

Тугой, туго—тугий, тісний, цупкий. **Туго**—туго, тісно, цупко. **Туговат на ухо**—не дочуває. **Туго-на-туго**—дуже туго.

Туда—туди.

Тужить—тужити, журитися, боліти за ким (Я душею переболіла поки його знайшли).

Тужурка—тужурка, ки.

Туземец, туземка—туболець, тубільця; тубілиця, ці. **Туземный** — тубільний, краєвий.

Туловище—тулуб, ба; тулубець, бця (А ж там лежить жаб'ячий тулубець). **Туловищный**—тулубний, тулубцевий.

Тулуп—кожух, ха; (крытый)—байбарак, ка; (короткий)—кажанок, нка; (женский)—кожушанка, ки.

Туман—туман, ну; (с мелким дождем)—мряка, ки. **Туманный**—туманний, мрячний; (тусклый)—тьмяний.

Туманиться, затуманиться, отуманиться—I) туманитися, стуманіти, затуманитися, покриватися туманом, туманіти, хмаритися; хмарніти, нахмаритися; II) смутніти, засмутитися.

Туманность—туманність, ности; мрячність, ности.

Тундра—тундра, ри; мочар, ра; мочарі, рів; трясовина, ни.

Тунеядец—дармоїд, да.

Тунеядство—дармоїдство, ства.

Тупеть—тупіти, тупішати (Що раз ударю, а сокира тупішає. Хлопець де-далі все тупішає).

Тупик—I) зазубень, бня; II) безвихідь, ди. **В тупик придти**—отуманіти, отетеріти, очманіти, остовпіти. **В тупик привесть**—паморокі, баки забити. **Железнодорожный тупик** — зазубень, бня.

Тупица—I) тупиця, ці; тупир, ря; II) (о человеке)—лобур, ря; безтямний (Тупиця січе, як добре плече. Безтямний такий—нічого не второпає).

Тупоголовый—тупоголовий, безтямний; (разом и упорный)—уббіще, ща.

Тупость—тупість, пости.

Тупоугольный—тупокутний.

Тупоумие—туподумство, ства. **Тупоумный**—туподумний.

Турбина—турбіна, ни.

Турусы—нісенітниця, ці; баляндраси, ів.

Турция—Туреччина, ни.

Турчанка—туркеня, ні.

Турчонок—турченя, няти.

Тусклость—тьмяність, ности; неясність, ности. **Тусклый** — тьмяний, неясний темний (Тьмяне скло).

Тускнуть, тускнеть, потускнуть—меркнути, примеркнути, тьмитися, затьмитися, темніти, потемніти, померкнути.

Тутовый—шовковичний, морвовий. **Тутовое дерево**—шовковиця, ці; морва, ви.

Туфель, туфля—патинок, нка; (мн.)—патинки, ів; виступці, ів; (без задников)—пантофель, фля; (мн.)—пантофлі, фель.

Тухлость—тухлість, лости. **Тухлый**—тухлий, притухлий, притхлий.

Тухнуть—I) гаснути; II) дхнути (Гасне лямпа. М'ясо вже дхне трохи).

Туча, тучка—I) хмара, ри; туча, чі; хмарка, ки; тучка, ки. **Покрываться, покрыться тучами**—хмаритися, похмаритися, захмаритися, нахмаритися; II) хмара, ри; сила, ли; тиск, ску (Ціла хмара комашні суне). **Тучевой**—хмарний, тучний (День сьогодні хмарний видався. Тучний дощ пішов).

Тучнеть, утучнеть, утучнять—гладшати, погладшати, товщати, потовщати, тучити, утучити, утучати (Хазяйське око товар тучить).

Тучность—гладкість, кости; товстість, тости; ситість, тости. **Тучный**—товстий, гладкий, ситий, тучний (Тучні ягнята. Тучна земля). **Тучно**—товсто, рясно.

Тушевать—тушувати, тінити.

Тушевка, тушевание—тушува́ння, ння.
Тушение—га́шення, ння; гасі́ння, ння.
Тушить, потушить — гаси́ти, погаси́ти (Гаси́ти, погаси́ти свічку).
Тушь—туш, ши.
Тщательность—стара́нність, ности; пи́льність, ности. **Тщательный**—стара́нний, пи́льний. **Тщательно**—стара́нно, пи́льно.
Тщедушие—не́міч, мочи; не́мічність, ности. **Тщедушный**—кво́лий, не́мічний, безси́лий, недолу́гий (Недолу́га жінка. А которі старі недолу́гі, то й навіки попропада́ли).
Тщеславиться—гонорува́ти, чва́нитися, бундю́читися, велича́тися, пиша́тися.
Тщеславие—го́нор, ру; чвань, ни; чванли́вість, вости. **Тщеславный**—гонори́стий, чванли́вий, бундю́чний.
Тщета, тщетность—ма́рність, ности; даре́мність, ности. **Тщетный**—ма́рний, даре́мний. **Тщетно**—ма́рне, дарма́, даре́мне, надаре́мне.
Ты, тебя, тебе—ти, тебе́, тобі́.
Тыкать,-ся—I) ти́кати, стромля́ти, потика́тися, з'явля́тися куди́, штурха́ти, штрика́ти; II) ти́кати кому́, на ко́го (говори́ти «ти»).
Тыква—гарбу́з, за́; каба́к, ка́. **Тыквенный**—гарбузо́вий, кабако́вий.
Тыл—I) зад, ду; тил, лу. **С тылу**—зза́ду, з-зати́лля. **Обратить тыл**—навті́ки, навтікача́ ки́нутися; (описательно)—п'ята́ми накива́ти, поти́лицю показа́ти; II) (военн.)—запі́лля, лля. **Глубокий тыл**—далеке запілля.
Тычина—ти́чка, чки; тичи́на, ни.
Тьма (темнота)—тьма́, ми́; те́мрява, ви; мо́рок, ку; (множество)—тьма, си́ла, тьма-тьму́ща. (Людей зібра́лося тьма-тьму́ща. Те́мрява на дворі, хоч о́ко ви́коли).
Тюк—па́ка, ки; па́чка, чки; паку́нок, нка.
Тюль—тюль, ля. **Тюлевый**—тю́льовий.
Тюлень—тю́лень, ня; фо́ка, ки; (неуклюжий человек)—тюхті́й, ія́; незгра́ба, би; вайло́, ла́. **Тюлений**—тюле́нячий, фо́ковий.
Тюльпан—тульпа́н, на; тулі́па́н, на.
Тюремник—в'я́зень, зня.
Тюрьма—в'язни́ця, ці; тюрма́, ми́. **Тюремный**—в'язни́чний, тюре́мний.
Тюфяк—I) матра́с, са; (набитый сеном)—сінни́к, ка́; II) (о человеке)—тюхті́й, ія́; неоте́са, си.
Тяга—тяг, гу; (воздуха)—про́тяг, гу.
Тягаться—тяга́тися, позива́тися (Набри́дло по на́ймах тяга́тися).
Тяговик—тягови́к, ка́.
Тягость—тяга́р, ра́; тягота́, ти́ (Тяжки́й тяга́р на се́рденьку. Тре́ба взя́ти чо́боти, в них тягота́ не вели́ка). **Тягостный**—тяжки́й, суту́жний (Тяжкі часи́. Ду́же суту́жна зима́ була́). **Тягостно**—тя́жко, суту́жно.
Тяготение (фіз.)—тя́жіння, ння; тяготі́ння, ння.
Тяготеть—тяжи́ти, тяготі́ти до чо́го.
Тяготить, отяготить, тяготиться—тяжи́ти, обтя́жити, тяжи́тися (Він тяжи́ться і дров уруба́ти).
Тягучесть—I) тягу́чість, чости; тягли́вість, вости; II) протя́жність, ности. **Тягучий**—I) тягу́чий, тягли́стий; II) протя́жний (Тягу́че ті́сто. Тягу́чий клей).
Тяжба—по́зов, ву; спра́ва, ви. **Выиграть тяжбу**—ви́грати по́зов, спра́ву. **Тяжебный**—позо́вний.
Тяжелеть, отяжелеть—тя́жчати, потя́жчати, ва́жчати, важні́ти, обважні́ти, пова́жчати (Ру́ки обважні́ли).
Тяжелый—тяжки́й, важки́й. **Тяжелые обстоятельства** — скрутні обста́вини. **Тяжелый запах**—важки́й, тяжки́й, пога́ний дух. **Тяжелый на под'ем**—тяжкоті́лий, си́день, дня. **Тяжеловесный**—важки́й, важе́нний; (о человеке)—тяжкоті́лий. **Тяжело**—тя́жко, ва́жко, суту́жно (Тя́жко нести́, а жа́ль покида́ти. Ду́же суту́жно було́ на хліб. Тя́жко, ва́жко в світі жи́ти сироті безро́ду). **Тяжелее**—тя́жче, ва́жче. **Тяжеловато**—тяжке́нько, важке́нько.
Тяжесть—вага́, ги́; (бремя)—тяга́р, ру́. **С тяжестью**—з ваго́ю, у вазі́ (їха́ти). **Центр тяжести**—тяжі́нь, це́нтр ваги́.
Тянуть, притянуть—I) тягти́, притягти́, тягну́ти, притягну́ти; (вытянуть,-ся)—витяга́ти, ся; ви́тягти, ся (Пече́на цибу́ля до́бре витяга́є гній); II) розтяга́ти, розтягти́, витяга́ти, ви́тягти (Розтягли́ полотно́). **Протянуть,-ся**—тягти́, протягти́ (Тро́хи не піввіку тре́ба було тягти́ слу́жбу. Тя́гне ді́ло). **Тянуть чью сторону**—тягти́ за ко́го. **Тянет, тянуло**—I) ма́нить, корти́ть, корті́ло (Його́ корти́ть піти́ з до́му); II) ва́дить, ну́дить, тя́гне (Наївся, аж ну́дить мене́).
Тянуться—I) витяга́тися, розтяга́тися (Полотно́ тро́хи розтягло́сь); II) (длиться)—тягти́ся, протяга́тися, точи́тися (Розмо́ва точи́лася до ра́нку); III) простяга́тися (Цей сад простяга́ється аж до ставка́); IV) тягти́ся, пну́тися, п'ясти́ся (Оце́ мале́ й собі пне́ться за доро́слими).
Тянучки—тягу́чки, чок.

У

У—I) у, в; II) ко́ло, біля́, під, пе́ред (У ме́не нема́ гро́шей, мо́же є в те́бе. Біля́ га́нку стояв на́товп. Ко́ло бро́ду два го́луби пи́ли во́ду). **У Золотых Ворот**—ко́ло Золоти́х Воріт, при Золоти́х Воро́тах.

Убавка—зме́ншення, ння; уба́влення, ння; уба́вка, ки.

Убавлять, убавить—зме́ншувати, зме́ншити, збавля́ти, зба́вити, умаля́ти, умали́ти. **Вода убавляется**—вода́ збува́є, спада́є. **Убавить спеси**—пиху́ зби́ти, уте́рти но́са.

Убаюкивать, убаюкать—лю́ляти, люли́ти, заколи́сувати, заколиса́ти, присипля́ти, приспа́ти.

Убегать—тіка́ти, уника́ти, чкурну́ти, стругну́ти, да́ти дра́ла, дремену́ти, п'ята́ми накива́ти.

Убедительность—до́відність, ности; переко́нальність, ности; переко́наність, ности. **Убедительный**—довідни́й, переко́нуючий. **Убедительно**—до́відно, переко́нуюче.

Убеждать,-ся; убедить,-ся — дово́дити, переко́нувати, ся; переконати, ся; (у в е р я т ь)—запевня́ти, ся; запе́внити, ся; (у г о в а р и в а т ь)—умовля́ти, умо́вити.

Убеждение—I) переконання, ння; II) (у г о в а р и в а н и е) — дово́дження, ння; умовля́ння, ння; вмо́ва, ви.

Убежденность — переко́наність, ности. **Убежденный**—переко́наний. **Я убежден, что**—я пе́вен, пе́вний (то́го), що. **Убежденно**—переко́нано.

Убежище—приту́лок, лка; пристано́вище, ща; за́хист, сту.

Уберегать, уберечь—устерега́ти, устерегти́, пильнува́ти, припильнува́ти кого́, що.

Убивать, убить,-ся—I) убива́ти, уби́тися, заби́ти, забива́ти, ся; губи́ти, згуби́ти, ся; загуби́ти, ся; II) убива́ти, уби́ти, уторо́вувати, уторува́ти (доро́гу).

Убийство—вбивство, ства; душогубство, ства. **Убийственный**—убі́йчий, душогу́бний.

Убийца—вби́вця, вці; душогу́б, ба.

Убирать, убрать,-ся—I) вбира́ти, убра́ти, прибира́ти, прибра́ти, опоряджа́ти, опоряди́ти (Опоряджу́ стола́, то й мо́жна обі́дати. Убери́ смі́ття); II) (н а р я ж а т ь с я)—убира́тися, убра́тися, прибира́тися, прибра́тися, чепури́тися, причепури́тися, хороши́ти кого́; (ц в е т а м и)—квітча́тися, заквітча́тися (Прибра́лась ді́вчина мов на свя́то. Ка́тря заквітча́лась воло́шками); III) забира́тися, забра́тися, тіка́ти, утіка́ти, утекти́. **Убирайся, убирайтесь**—геть, ге́тьте! **Убирайся по-добру, по-здорову**—іди́, тіка́й, забира́йся по́ки цілий.

Ублажать, ублажить—I) вгонобля́ти, вгоно́бити (Срі́блом, зло́том навгонобля́ли); II) блага́ти, ублага́ти (Та святи́х оти́х облага́ла; тако́ж—ублага́ла).

Ублюдок—по́круч, ча.

Убожество—I) (б е д н о с т ь)—убо́зство, ства; злидні, днів; II) ка́ліч, чи. (В ха́ті у них таке́ убо́зство, що й ми́ші повтіка́ли). **Убогий**—убо́гий. **Убого**—убо́го, нужде́нно, злиде́нно.

Убожествовать—жи́ти нужде́нно, злиде́нно.

Убожеть—убо́жіти, убо́жчати, бідні́ти, збідні́ти.

Убой—заріз, зу; убі́й, убо́ю (Году́ють на́че на за́різ).

Убор—убра́ння, ння; стрій, стро́ю; убі́р, убо́ру; прибі́р, бо́ру.

Убористый—убо́ристий, сти́слий.

Уборка—убира́ння, ння; прибра́ння, ння; по́рання, ння. **Уборка хлеба**—косови́ця, по́рання на по́лі, на жнива́х.

Уборная—I) (а р т и с т.) — убира́льня, льні; II) (к л о з е т)—відхо́док, дку.

Уборщик,-ца—прибира́льник, ка; ця, ці; попря́тник, ка; ниця, ці.

Убранство—убі́р, бо́ру; оздо́ба, би.

Убывание—убу́ток, тку; убува́ння, ння.

Убывать, убыть—убува́ти, убу́ти, зме́ншуватися, зменша́тися, зменши́тися. **Вода убывает**—вода́ убува́є, спада́є.

Убывающий—спадни́й, паду́чий. **Убывающая прогрессия**—спадна́ прогре́сія. **Убывающий ряд**—спадни́й ряд.

Убыль—убу́ток, тку; зме́ншення, ння.

Убыток—втра́та, ти; зби́ток, тку; шко́да, ди.

Убыточность—втра́тність, ности. **Убыточный**—втра́тний. **Убыточно**—втра́тно.

Уважаемый—шано́вний, пова́жний.

Уважать—I) поважа́ти, шанува́ти кого́; II) (о б р а т и т ь в н и м а н и е)—уважа́ти, згля́нутися на ко́го, на що (Не вважа́й на врожа́й, сі́й жи́то—хліб бу́де. Зглянь́теся на моє́ го́ре та нещастя, та не сироті́ть мої́х діте́й).

Уважение—пова́га, ги; ша́на, ни; поважа́ння, ння; шанува́ння, ння.

Уважительность — ува́жливість, вости; згля́дність, ности. **Уважительный**—

вартий уваги, уважливий; (о причинах)—важні, поважні причини (Я наце маю поважні причини. Я не поїхав з поважних причин).

Увалень—незграба, би; одоробло, бла; доробало, ла; вайло, ла; чвалай, лая; тюхтій, тія.

Уведение—займання, ння; зайняття, ття (чого з собою).

Уведомление—повідомлення, ння. **Уведомительный**—повідомляючий, повідомний.

Уведомлять, уведомить — повідомляти, повідомити, освідомляти, освідомити, повіщати, сповістити. **Уведомляя об этом**—повідомляючи про це.

Увеличение—побільшення, ння; збільшення, ння.

Увеличивание — побільшування, ння; збільшування, ння.

Увеличивать, увеличить,-ся—побільшувати, ся; побільшити, ся; збільшувати, ся; збільшити, ся; прибувати, прибути; (повышать)—підвищувати, підвищити (Продукційність праці збільшилась удвоє. Службовця підвищили у розряді).

Увеличительный—збільшувальний.

Уверенность—певність, ности. **Уверение**—запевнення, ння. **Уверенный**—певний (чого), певен; (совсем)—певнісінький. **Я уверен в этом**—я певний цього; певний, що це так.

Увертка—I) угортання, ння (Чимало часу забрало вгортання книжок); II) вивертка, тки; викрутка, тки; викрутас, са (Це тільки вивертка, щоб дома не сидіти). **Увертливый** — виверткий, викрутень, тня; зручний (Це хлопець вивермий. Папір зручний—можна добре загорнути).

Увертывать, увертеть, увернуть,-ся—I) загортати, загорнути, завірчувати, завертіти, ся (Та недужую дитину угортає в кожушину); II) викручуватися, викрутитися, вивертатися, вивернутися, випорскувати, випорснути, ухилятися, ухилитися, уникати, уникнути (Він викрутиться з біди. Дівчина ухилялась, не давала відповіді).

Уверять, уверить,-ся—запевняти, запевнити, впевняти, впевнити, ся; (в безопасности)—убезпечати, убезпечити. **Уверенный**—запевнений, впевнений, убезпечений. **Уверительный**—увірочний, вірчий.

Увеселение — I) звеселювання, ння. Хтіли його звеселити, та з того звеселювання нічого не вийшло); II) забава, ви; розривка, ки; розвага, ги (На свята багато всяких розваг буде).

Увеселять, увеселить—звеселяти, звеселити, забавляти, забавити, розважати, розважити (Своїми жартами він вельми товариство звеселяє).

Увесистый—важкий, замашний (Важкий камінь. Качалка замашна).

Увечить, изувечить—калічити, скалічити; (многих)—покалічити, поскалічувати; обезвічувати, обезвічити.

Увечье—каліцтво, цтва. **Увечный**—каліка, ки; покалічений.

Увещание—умовляння, ння.

Увещевать—умовляти.

Увивать, увить,-ся—обвивати, обвити, обповивати, обповити; II) (возле кого)—увиватися, ластитися, підсипатися, підлабузнюватися, упадати за ким, коло кого.

Увидать, увидеть—бачити, побачити, набачити, наглядіти, нагледіти кого, що.

Увиливать—ухилятися, крутька дати, одникувати, шильники терти (Ти ухиляєшся від своїх обов'язків).

Увлекательность—захопленість, ности; захватність, ности. **Увлекательный**—захватний, захоплюючий, звабливий, чарівливий, чарівкий. **Увлекательно**—захоплююче, звабливо, чарівливо.

Увлекать, увлечь,-ся—захоплювати, ся; захопити, ся; чарувати, зачарувати, ся. **Увлекаться делом**—захоплюватися ділом, працею. **Увлекаться картиной**—чаруватися.

Увлечение—захоплення, ння; зачарування, ння; запал, лу; захват, ту; заласся, сся; маніння, ння; поривання, ння. **С увлечением работает**—працює з запалом.

Увольнение—звільнення, ння.

Увольнять, уволить—звільняти, звільнити; (против воли)—скидати, скинути, зміщувати, змістити, усувати, усунути (з посади).

Увы—гай-гай, овва, та ба. **Увы мне**—ох лишенько.

Увядать, увянуть—в'янути, зів'янути, пов'янути, марніти, змарніти, помарніти. **Увядший**—зів'ялий, помарнілий (Зів'яла квітка. Помарнілий вид (лице). Пов'яли вже квіти в саду. Та й змарніла-ж наша молодиця, й не пізнати її).

Увязать, увязнуть—грузнути, загрузну-

ти (Загру́з у боло́ті віз і не ви́тягнеш).
Увязка—ув'я́зка, зки.
Увязчивый—в'ї́дливий, приче́пливий.
Увязывать, увязать,-ся — ув'я́зувати, ув'яза́ти, шнурува́ти, зашнурува́ти, чіпля́тися, причепи́тися, в'я́знути, прив'я́знути до ко́го.
Угад—одга́дування, ння; одга́дка, дки. **Наугад**—навманння́.
Угар—чад, ду. **Угар издавать**—ча́діти. **Угарный**—чадни́й. **Угарно**—ча́дно.
Угасание—згаса́ння, ння; погаса́ння, ння.
Угасать, угаснуть—I) га́снути, зга́снути, згаса́ти, погаса́ти, пога́снути; II) угаса́ти, уга́снути, скліти, ча́хнути, та́нути, кона́ти, скона́ти (Як свічка дити́на та́не. Ча́хне хло́пець—одна́ тінь з його).
Угасший—зга́слий, пога́слий (Як вулка́н стоїш ти зга́слий).
Углеводород—вуглево́день, дня.
Углекислота—вуглекислота́, ти́; вуглеви́й безво́дник, ка; вуглеви́й квас, су.
Углекислый газ—вуглеки́слий газ, зу.
Углепод'емник—вуглетя́жник, ка.
Углепод'емный—вуглетя́жний. **Углепод'емная машина**—вуглетя́жник, ка.
Углерод—угле́ць, віглець, ця́. **Углеродный**—вуглеце́вий.
Угловой (внутри)—ку́тній, кутови́й, рогови́й; (снаружи)—нарі́жний, поку́тній. **Угловое здание**—нарі́жний буди́нок. **Угловая высота**—кутова́ височі́нь. **Угловой градус**—крутови́й гра́дус. **Угловая функция**—кутови́й зале́жник, фу́нкція. **Угловая мера**—кутова́ мі́ра. **Угловой коэфициент**—сучи́нник, коефіціє́нт кутови́й.
Угломер—кутомі́р, ра.
Углубитель—загли́бник, ка.
Углубление I) (процесс)—загли́блення, ння; погли́блення, ння; II) (место)—улого́вина, ни; ви́долинок, нка.
Углублять—погли́блювати, загли́блювати, вижоло́блювати, ви́жолобити; (в землю)—вко́пуватися, вкопа́тися.
Угнетатель—гноби́тель, ля.
Угнетать—пригні́чувати, гноби́ти, пригно́блювати.
Угнетение—у́тиск, ску; пригні́чення, ння; пригно́блення, ння. **Угнетенный**—пригні́чений; (эконом. и полит.)—пригно́блений.
Уговаривание, уговоры—умовля́ння, ння.
Уговаривать, уговорить—умовля́ти, умо́вити; (с лаской)—улеща́ти, уле́щувати, улести́ти; (с просьбой)—блага́ти, ублага́ти. **Уговариваться**—умовля́тися, умо́витися, домовля́тися, домо́витися, годи́тися, пого́дитися з ким, на що.
Уговор—умо́ва, ви; уго́да, ди; уговір, во́ру. **Уговорный**—умо́влений.
Угода—I) уго́да, ди (Торгове́льна уго́да); II) догода, ди (кому́). **В угоду ему сделано**—зро́блено, аби́ (щоб) йому́ догоди́ти.
Угождать, угодить—I) догоджа́ти, догоди́ти, годи́ти (Годи́в хазяї́на́м цілий рік, а подя́ки не ба́чив. Чим я тобі, мій миле́нький, чим не догоди́ла); II) (попасть)—потрапля́ти, потра́пити, влуча́ти, влучи́ти (Тра́пила коса́ на ка́мінь. Влу́чив у самісі́нький висо́к).
Угодливость—догі́дливість, вости; услу́жливість, вости; запобі́гливість, вости.
Угодничать—годи́ти, догожа́ти кому́, па́нькатися з ким.
Угодно—уго́дно, завго́дно. **Как вам угодно**—як собі зна́єте, во́ля ва́ша. **Что вам угодно**—чого́ вам тре́ба.
Угодье, угодья—вгі́ддя, ддя. **Полевые угодья**—вжи́ток, тку; грунти́, тів; лани́, нів; пасови́сько, ська. **Лесные угодья**—ліси́, ів.
Угол (мат.)—кут, та́. **Угол вертикальный**—кут вершко́вий. **Угол выгнутый** кут ви́гнутий. **Соответственный угол**—кут відповідний. **Вписанный угол**—впи́саний кут. **Острый угол**—кут го́стрий. **Дополнительный угол**—кут додатко́вий. **Угол зрения**—кут зо́ру. **Угол линейный**—кут ліні́йний. **Линейний угол двугранного угла**—кут ліні́йний двості́нного кута́. **Центральный угол**—осередко́вий кут. **Углы попарно-равные**—кути́ па́рами рі́вні. **Угол при основании**—кут при осно́ві. **Прилежащий угол**—кут приле́жний. **Угол противолежащий**—кут протиле́жний. **Прямой угол**—прями́й, про́стий кут. **Внутренний угол**—середо́вий кут. **Косой угол**—кут скі́сний. **Смежный угол**—су́мі́жний кут. **Тупой угол**—кут тупи́й; (наружн.)—ріг, ро́гу. **Угол между стеной и печкой**—закапе́лок, лку. **Угол в сундуке, шкафу, кладовке**—закама́рок, рку. **Иметь свой угол**—свій куто́к ма́ти. **На углу**—на ро́зі.
Уголовный—ка́рний. **Уголовный кодекс**—ка́рний ко́декс, су.
Уголь—ву́гіль, ля; ву́гілля, лля. **Каменный уголь**—кам'яне́ (земляне́) ву́гілля. **Древесный уголь**—деревне́ ву́гілля. **Угольный**—вуглеви́й, віглян́ий. **Угольная копь**—копа́льня, ні; ву́гільня, ні. **Угольный склад**—вуглярня, рні. **Угольщик**—вугля́р, ра́.

Угольник—коси́нець, нця.

Угораздить, угораздиться—нада́ти (Надало́ йому́ таке́ вчини́ти), умудрува́тися, умудри́тися, добира́ти, добра́ти спо́собу. **И угораздило его**—і умудри́вся-ж, і добра́в-же спо́собу.

Угорать, угореть—ча́діти, уча́діти.

Угорелый—I) уча́ділий; II) шале́ний, божеві́льний. **Мечется как угорелый**—гаса́є, мов божеві́льний.

Угощать, угостить—гости́ти, трактува́ти, частува́ти, віта́ти кого́ чим (Ме́дом, вино́м бу́дуть козаче́нька частува́ти. Пога́но трактува́ли: не дава́ли нія́ких ла́сощів. Ой чи́м-же вас, козаче́ньки, чим віта́ти ма́ю).

Угощение (процесс) — частува́ння, ння; трактува́ння, ння; віта́ння, ння; шанува́ння, ння.

Угреватый—угря́стий, вугро́ватий.

Угрожать—загро́жувати, страха́ти, нахваля́тися.

Угрожающий—загро́зливий (По́шесть набира́є загро́зливого хара́ктеру).

Угроза—загро́за, зи; погро́за, зи.

Угрызение совести—скру́ха, хи; гризо́та, ти; турбо́та, сумлі́ння, ння.

Угрюметь—хму́ритися, су́питися.

Угрюмость—хму́рість, рости; похму́рість, рости; поню́рість, рости. **Угрюмый**—хму́рий, поню́рий, похму́рий. **Угрюмоватый** — поню́руватий, поню́ристий. **Угрюмый лес**—хму́рий ліс.

Удабривание—угно́ювання, ння.

Удабривать, удобрить—угно́ювати, угноїти. **Искусственное удобрение**—шту́чне угно́їння. **Искусственно удабривать**—шту́чно угно́ювати.

Удавленник—задуше́нець, нця.

Удаваться, удаться—I) вдава́тися, вда́тися в ко́го, похо́дити на ко́го; II) щасти́ти, пощасти́ти, талани́ти, поталани́ти (Йому́ щасти́ть).

Удалой—смі́ливий, відва́жний. **На удалую**—на ща́стя, навма́ння, на о́сліп.

Удаление (устранение)—усу́нення, ння; відда́лення, ння. **Удаление от прямого пути**—збо́чення, ння.

Удаляться, удалять—віддаля́тися, удаля́тися, відтруча́ти, відтру́тити кого́ від чо́го; (устранять)—усува́ти, усу́нути, ухиля́тися, цура́тися, хова́тися від ко́го, чо́го. **Удаляться от прямого пути**—збо́чувати.

Удар—I) удар, ру; (в спину, бока кулаком)—стуса́н, на́; (в лицо)—ля́щ, ща́; ля́пас, са; II) (апоплексия)—уда́р, ру; гре́ць, ця́.

Ударение (в разговоре)—при́тиск, ску; (грам.)—на́голос, су.

Ударять, ударить—I) би́ти, лупи́ти, колоти́ти, вда́рити, трі́снути; (кнуто́м)—хви́снути, стьобону́ти, оперез́ати; (тяжелым)—угатели́ти, потягти́; (в лицо)—затопи́ти, заціди́ти, ляща́ да́ти; (кулаком)—лу́снути, морсну́ти, стусону́ти, торо́хнути, да́ти. **Удариться**—уда́ритися, заби́тися; (сильно)—трі́снутися, стусону́тися, хре́пнутися. **Ударить по рукам**—переби́ти ру́ки; II) вимовля́ти з при́тиском; наго́лошувати; III) вдава́тися, вда́тися до ко́го з чим.

Удача—вда́ча, чі; ща́стя, стя; тала́н, ну́; гара́зд, зду.

Удваивать, удвоить—двоїти, удво́ювати, подво́ювати, подвоїти.

Удвоение—подво́їння, ння; удво́їння, ння.

Удел—до́ля, лі. **Удельный вес**—пито́ма вага́.

Уделять, уделить—уділя́ти, уділи́ти, взича́ти, взи́чити кому́ чого́; (немного)—переки́нути кому́ чого́, що.

Удержание—утри́мання, ння; (денег) стя́гнення, ння.

Удерживать, удержать — утри́мувати, утри́мати, стри́мувати, стри́мати, затри́мувати, спиня́ти, спини́ти; (кров)—тамува́ти, затамува́ти, гамува́ти, загамува́ти; (деньги)—стяга́ти, стягну́ти, вiверта́ти, ви́вернути, відверта́ти, відверну́ти.

Удержка, удерж—спи́н, ну; стри́м, му. **Без удержу**—без упи́ну. **Он—человек без удержу**—він го́ді не зна́є.

Удесятерять, удесятерить—вдесятеря́ти, вдесятери́ти.

Удешевление—здеше́влі́ння, ння; зни́ження ціни́.

Удешевлять, удешевить—здеше́влювати, здешеви́ти, зни́жувати, зни́зити ціну́.

Удивительный—ди́вний, диво́зний, на про́чуд. **Ничего удивительного**—ди́ву нема́. **Вот удивительно**—ото́ ди́во, ото́ ди́вна річ.

Удивление—по́див, ву; зачудува́ння, ння; здивува́ння, ння; ди́во, ва; див, ву; дивови́жа, жі (А що чу́до, то не див). **К величайшему удивлению**—на привели́ке ди́во. **На удивление**—на ди́во, на про́чуд.

Удивленный—здиво́ваний.

Удивляться, удивиться — дивува́тися, здивува́тися, ди́вом дивува́тися.

Удилище—ву́длище, ща.

Удирать, удрать—тіка́ти, втекти́, да́ти дра́ла, чо́су, тя́гу да́ти, дремену́ти, чкурну́ти, п'ята́ми накива́ти.

Удлинение—подо́вження, ння; здо́вження, ння; продо́вження, ння. **Удлиненный**—подо́вжений, здо́вжений, продо́вжений.

Удлинять, удлинить—до́вшати, продо́вжувати, подо́вжити, здо́вжувати, здо́вжити, попродо́вжувати.

Удобный—зручни́й, ви́гідний, пого́дний; (о земле)—прида́тна; (о времени)—слу́шний (Наста́в слу́шний час).

Удобоваримый—варки́й, стравни́й, травни́й.

Удобоисполнимый—легки́й до викона́ння, до зро́бу.

Удобоносимый—похватни́й.

Удобоподвижный—движки́й, рухли́вий, легки́й до збру́шення.

Удобопонятность—зрозумілість, лости. **Удобопонятный**—зрозумілий. **Удобопонятно**—зрозуміло.

Удобопроходимый—прохідни́й, легкопрохідний.

Удобосгораемость — па́льність, ности; скоропа́лкість, кости. **Удобосгораемый** —палки́й.

Удобрение—угно́єння, ння. **Удобрительный**—гнійни́й, гноїстий, удобря́ючий.

Удобство—ви́года, ди; дого́да, ди; зру́чність, ности.

Удовлетворение—задово́лення, ння; вдово́лення, ння. **Удовлетворенный**—задово́лений, вдово́лений.

Удовлетворительный,-но — задовольня́ючий, догідний, доста́тній. **Удовлетворительный совет, ответ**—дола́дня ра́да (пора́да), відповідь. **Удовлетворительные знания, сведения**—доста́тні знання, відо́мості.

Удовлетворять, удовлетворить — задовольня́ти, задовольни́ти, удово́льнювати, удовольни́ти. **Удовлетворить желание**—вволи́ти во́лю; (многих)—позадовольня́ти, повдовольня́ти.

Удовольствие—утіха, хи; прие́мність, ности; ро́зривка, ки (Ма́ю прие́мність ба́чити вас. Дити́на ця єди́на моя ро́зривка). **С удовольствием**—за́любки, з вели́кою охо́тою, з приємністю. **К величайшему удовольствию**—на превели́ку втіху, задово́лення.

Удовольствоваться—вдовольня́тися, вдовольни́тися, задовольни́тися, задовольня́тися.

Удостоверение—посвідчення, ння; (свидетельство)—по́свідка, дки; свідо́цтво, цтва.

Удостоверительный—по́свідний, увірочний. **Удостоверение личности**—особо́ве посвідчення.

Удостоверять, удостоверить—посвідчувати, посвідчити, свідчити, стве́рджувати, стверди́ти. **Собственноручную подпись удостоверяю**—власнору́чний підпис стве́рджую.

Удостоверяться, удостовериться—упевня́тися, упе́внитися.

Удостоивать, удостоить,-ся—шанува́ти, пошанува́ти, сподо́бити, заслугува́ти, заслуго́вувати на що́, бу́ти гідним чо́го. **Удостоен звания техника**—на́дано звання́ те́хника, нагоро́джено званням те́хника.

Удружить—I) прислужи́тися, догоди́ти; II) вжу́чити, докла́сти во́за.

Удочка—ву́дка, ки.

Удручать, удручить—гніти́ти, пригніти́ти, гноби́ти, пригноби́ти; (сильно)—приголо́мшити. **Удрученный печалью** —зажу́рений, засму́чений. **Удрученное состояние**—пригнічення, ння.

Удушливость — заду́шливість, вости. **Удушливый**—заду́шливий, уду́шливий.

Удушье—сти́ски, ків; заду́ха, хи; яду́ха, хи. **Страдающий удушьем**—ядушний, уду́шливий.

Уединение—самота́, ти́. **В уединении**— на самоті. **Уединенность**—само́тність, ности. **Уединенный**—самітний; (только о человеке)—одлю́дний. **Уединенно**—самітно, одлю́дно.

Уединять, уединить,-ся—усамітняти, ся; усамітнити, ся; віддаляти, ся; віддали́ти, ся; відлуча́ти, ся; відлучи́ти, ся; самотіти, жи́ти в самоті, відлю́дно, цура́тися людей. **Уединять** (аппарат) —відокре́млювати.

Уезжать—від'їзди́ти, від'їжджа́ти.

Уж—у́ж, жа́; вуж, жа́.

Ужас—жах, ху. **Ужас наводить**—жа́ху завдава́ти. **Ужасающий**—страше́нний. **Ужасный** — жахли́вий, страше́нний, страше́зний (Страше́нний грім. Жахли́вий ви́падок). **Ужасно** —I) страх, стра́шно; II) ду́же, на́дто, стра́х, страше́нно. **Я ужасно люблю**— я ду́же люблю́. **Ужасно большой**—на́дто вели́кий.

Ужасать,-ся—жаха́ти, ся; страха́ти, ся; устраха́тися.

Ужели—чи вже́, чи вжеж, невже́, хіба́.

Уживчивость—ла́гідність, ности. **Уживчивый**—ла́гідний.

Ужимка (чаще мн.—**ужимки**)—кривля́ння, ння; викрута́си, ів.

Ужин—вече́ря, рі.

Ужинать—вече́ряти.

Узаконение—I) узако́нення, ння; II) зако́н, ну; пра́во, ва. **Собрание узаконе-**

ний и распоряжений правительства—збірка законів та розпорядженъ уряду.
Узаконять, узаконить—узаконяти, узаконити, в закон уводити, увести.
Узда—уздечка, чки; трензель, зеля; кантарка, ки; (без удил)—недоуздок, дка; оброть, ти; обротька, ки.
Узел, узелок—(в)узол, зла; гудзь, дзя; вузлик, ка; гудзик, ка; (в стебле)—колінце, ця. **Узлами вязать**—грундзювати; II) клунок, нка; клуночок, чка; тлумак, мка; тлумочок, чка (Розвяжи клунок та візьми звідти рушника; III) (морской)—(в)узол, зла; IV) (анат.)—вузлик, ка.
Узловатый—вузлуватий, грундзюватий.
Узкий—вузький.
Узковатый—трохи вузький, завузький.
Узкогорлый—вузькошиїй.
Узкоколейка—вузькоколійна (залізниця); мотузянка, ки.
Узкоколейный—вузькоколійний; вузька колія.
Узколобый—низьколобий.
Узловой—вузловий (Вузлова станція).
Узнавать, узнать—пізнавати, пізнати кого, що, признавати, признати, опізнавати, опізнати; (о чем и о комлибо)—дізнаватися, дізнатися, довідуватися, довідатися; (горе и т. д.)—зазнавати, зазнати (чого).
Узнание—пізнання, ння; довідування, ння.
Узник—в'язень, зня; невільник, ка.
Узор—мережка, ки; розводи, дів. **Делать, сделать узоры**—мережити, вимережати. **Узорный, узорчатый**—мережаний, мережчатий; (в цветках)—квітчастий; (в пятнах)—цятькований (Морем пливе галера мережана, цяткована. Ой, хустино моя мережана, шита).
Узы—пута, пут.
Уйма—прірва, ви; вірва, ви.
Указ—наказ, зу; указ, зу.
Указание—вказівка, ки; вказівки, вок.
Указанный—вказаний, зазначений.
Указатель—покажчик, ка.
Указывать, указать—I) показувати, показати. **Указать путь**—справити на дорогу; II) наказувати, наказати, загадувати, загадати (що виконати).
Укатанный—битий, накочений. **Укатанная дорога**—битий, накочений шлях, дорога.
Укачивать, укачать—колихати, заколихати.
Укладчик—укладач, ча; кладій, ія; кладільник, ка; укладальник, ка.
Укладывание—укладування, ння; пакування, ння; запаковування, ння.
Укладывать,-ся; уклась,-ся—укладати, ся; укласти, ся; пакувати, спакувати, ся; спаковувати, ся; лаштувати, ся; улаштувати, ся; улаштовувати, ся; ташуватися, сташовуватися (Крамарі вже сташовуються, кінець ярмаркові).
Уклон—схил, лу; (в сторону)—ухил, лу; збочення, ння.
Уклонение—ухиляння, ння; ухил, лу; відхил, лу; збочення, ння.
Уклончивость—ухильність, ности; уникливість, вости; невиразність, ности.
Уклончивый ответ—невиразна відповідь. **Уклончивый**—ухильний, уникливий, двозначний, невиразний. **Уклончиво**—ухильно, уникливо, двозначно, невиразно.
Уклоняться, уклониться — ухилятися, ухилитися; (в сторону)—збочуватися, збочитися; (встречи)—уникати, уникнути (чого).
Уключина (чаще мн.—**уключины**)—кочет, та; кочети, ів; гребка, ки.
Укол—укол, лу; підкол, лу.
Укомплектование — укомплектування, ння; укомплектовування, ння.
Укомплектовать—укомплектувати.
Укор, укора, укоризна—докір, кору; догана, ни. **Укоризненный**—докірливий.
Укоризненно—докірливо.
Укорачивать, укоротить—вкорочувати, вкоротити, прикорочувати, прикоротити; (многих)—повкорочувати, поприкорочувати, понадкорочувати.
Укорять, укорить—дорікати, доректи, докоряти, докорити, вимовляти; (опис)—випікати очі кому чим.
Украдкою—крадькома, потай, тишкома, покрадьки (Та крадькома, тишкома у далеку дорогу виїжджає).
Украйна—Україна, ни. **Украинский**—український. **Украинизация**—українізація, ії. **Украинизированный**—українізований.
Украшать, украсить—прикрашати, прикрасити, оздоблювати, оздобити; (цветками)—квітчати, заквітчати; (зелеными ветками)—умаювати, клечати; (мережками)—мережати; (гвоздями) — цвяхувати; (чем-либо блестящим)—цяткувати.
Украшение—прикраса, си; оздоба, би (Зачарований твоєю красою та оздобою). **Украшенный**—прикрашений, оздоблений.
Укрепление—I) зміцнення, ння; II) (во-

енное)—укріплення, ння; шанці, ців.

Укреплять, укрепить—зміцнювати, зміцняти, зміцнити; (что к чему)—притинати, притяти, плішити, приплішити. **Укреплять хозяйственную мощь страны**—зміцнювати господарчу міць країни. **Укреплять бревна**—притинати колоди. **Укрепить ручку топора**—заплішити сокиру.

Укромный—затишний, захисний, самотний. **Укромно**—затишно, захисно.

Укроп (раст.)—кріп, кропу.

Укротитель—усмиритель, ля; приборкувач, ча.

Укрощать, укротить—усмиряти, усмирити, приборкувати, приборкати (Морську безодню усмиряєш. Приборкали яничари орлят України).

Укрывательство—перехов, ву; переховування, ння.

Укрывать, укрыть,-ся—I) укривати, укрити, укутувати, укутати кого, що; II) (кого, что, где)—переховувати, переховати, передержувати, передержати, критися, таїтися, ховатися з чим від кого.

Уксус—оцет, оцту. **Уксусный**—оцетовий.

Уксусница—оцетниця, ці.

Укупоривать, укупорить—затикати, заткнути, коркувати, закорковувати, закоркувати, пакувати, запаковувати, запакувати (Треба закоркувати всі пляшки з вином, та й у льох однести. Добре запакували папір).

Укупорка—затикання, ння; коркування, ння; пакування, ння; обмотування, ння. **Укупорка товара**—пакування краму. **Укупорка деревьев на зиму**—обмотування дерев. **Укупорка бутылок**—коркування, ння.

Укупорщик—паківник, ка; пакувальник, ка.

Улажение—полагода, ди; улагоджування, ння; улагодження, ння.

Улаживать, уладить—улажувати, уладити, ладнати, уладнати, лагодити, улагодити, упорядковувати, упорядкувати (Прошу вас уладити конфлікт. Якось улагодив цю справу).

Улегаться, улечься—укладатися; (войти)—уміщатися, уміститися; (о ветре, волне) — ущухати, ущухнути, улягатися, улягтися (У шухляді умістились усі книжки. Вітер на дворі ущух).

Улей—вулик, ка.

Улепетывать, улепетнуть—тікати, втікати, втікти, дременути, дмухнути, майнути, тягу дати, п'ятами накивати (Він, взявши торбу, тягу дав).

Улет—відлітання, ння; виліт, ту.

Улетать, улететь—відлітати, відлетіти, вилітати, вилетіти, полетіти, полинути.

Улетучивание (хим.)—випар, ру; випаровування, ння.

Улетучиваться, улетучиться—випарюватися, випаритися, вивітрюватися, вивітритися (Заткни добре пляшку, а то етер вивітриться).

Улика—доказ, зу; виказ, зу.

Улитка—равлик, ка; (древесная садовая)—слимак, ка; (водяная)—п'явушник, ка; (завитая)—куклянка, нки.

Улица—вулиця, ці; (ум.)—вулонька, ки.

Уличать, уличить—виказувати, виказати, виявляти, виявити.

Уличение—докази, ів; пересвід, ду; пересвіди, ів.

Уличитель—покажчик, ка.

Уловка—I) зручність, ности; спритність, ности; II) викрут, ту; підхід, ходу.

Уложение—уклад, ду; укладання, ння; уложення, ння; статут, ту; устав, ва. **Уголовное уложение**—карний статут.

Улучшать, улучшить—поліпшувати, поліпшити (Профспілки мають на меті головним чином поліпшити добробут своїх членів).

Улучшаться, улучшиться—кращати, покращати (Здоров'я моє покращало).

Улучшение—поліпшення, ння.

Улыбаться, улыбнуться—усміхатися, усміхнутися.

Улыбка—усміх, ху; усмішка, шки.

Ультиматум—ультиматум, ма.

Ультрамарин—ультрамарин, ну.

Ум—розум, му. **Лишиться ума**—розуму рішитися, з розуму спасти. **С ума сойти**—збожеволіти. **Быть не в своем уме**—не сповна розуму бути. **Взяться за ум**—за розум взятись, схаменутися, отямитися. **Задним умом крепок**—мудрий по шкоді. **Сколько голов, столько умов**—що голова, то й розум. **Ума не приложу**—розуму не приберу. **Ум напрягать** — напружувати думку, розум. **Себе на уме**—хитрий. **Сводить, свести с ума**—зводити, звести з розуму. **Что на ум збредет**—що в голову влізе.

Умаление—помалення, ння; зменшення, ння.

Умаливать, умолить—благати, ублагати.

Умалишенный—божевільний.

Умащивать,-ся—мости́ти, ся; вмо́щувати, ся; ку́блитися.
Умаяться—втоми́тися, стоми́тися.
Умение—умі́ння, ння; умі́лість, лости; хист, сту.
Уменьшаться, уменьшиться—зме́ншувати, ся; зме́ншити, ся; зменша́тися, поме́ншати, убува́ти, мали́тися, помали́ти, ся; малі́шати, спада́ти, спа́сти, приме́ншити, ся; прикороти́ти, ся, надполови́нити (Всього́ в хазя́йстві зме́ншується. Плели́ ко́су—не взгоди́ли, череви́ки ши́ли—помали́ли).
Уменьшение—зме́ншення, ння. **Уменьшенный**—зме́ншений. **Уменшительный**—зме́ншуючий. **Уменьшительное** (грам.)—здрібні́ле.
Умеренность (по величине)—помі́рність, ности; (о людях)—помірко́ваність, ности (Помірко́ваність його́ по́глядів нам давно́ відо́ма). **Умеренный** (по величине)—помі́рний; (о людях)—помірко́ваний (Він помі́рну ці́ну сказа́в. По́гляди його́ помірко́вані). **Умеренно**—помі́рно, в мі́ру, до мі́ри, помірко́вано.
Умертвлять, умертвить—I) мертви́ти, умертвля́ти, умертви́ти кого́, що; II) (страсти)—угамо́вувати, угамува́ти, зупиня́ти, зупини́ти, прибо́ркувати, прибо́ркати. **Умерщвлять плоть**—мертви́ти ті́ло.
Умерщвление—умертві́ння, ння. **Умерший**—уме́рлий.
Умерять, умерить—зде́ржувати, зде́ржати, стри́мувати, стри́мати, спиня́ти, спини́ти, гамува́ти, вгамува́ти, зме́ншувати, зме́ншити (Він стри́мує свої́ по́риви). **Умерять ход**—зме́ншити хід.
Уместительный—мі́сткий.
Уместность—доре́чність, ности; дола́дність, ности. **Уместный**—доре́чний, дола́дний. **Уместно**—до ре́чи, до ла́ду (Твої́ слова́ не до ре́чи).
Умещать, уместить—умі́ща́ти, умісти́ти.
Умильность—ласка́вість, вости; ні́жність, ности. **Умильный**—ласка́вий, ні́жний, звору́шливий, соло́дкий.
Умилять,-ся—зворушувати, ся; розчу́лювати, ся; уласка́віти.
Умирание — умира́ння, ння; кона́ння, ння.
Умирать, умереть—умира́ти, уме́рти, кона́ти, скона́ти, помира́ти, поме́рти; (описат.)—на бо́жій доро́зі стоя́ти, ста́ти, ду́ба да́ти, наложи́ти голово́ю. **Умирать от него**—вме́рти з чо́го (з холе́ри); (о животн.)—здиха́ти, здо́хнути.
Умиротворять—утихоми́рювати, утихоми́рити, ула́годжувати, ула́годити; заспоко́ювати кого́, що.
Умничать—мудрува́ти.
Умножать, умножить—побі́льшувати, побі́льшити, мно́жити, ся; намно́жуватися, примно́жуватися. **Умноженный**—умно́жений, намно́жений.
Умножение—мно́ження, ння; помно́ження, ння.
Умножитель—помно́жник, ка.
Умный—розу́мний.
Умозаключение—ви́сновок, вка.
Умоизступление—шале́нство, ства; несамови́тість, тости; остовпі́ння, ння.
Умолкать, умолкнуть—I) замовка́ти, замо́вкнути; II) ти́хшати, тихі́шати; ущуха́ти, уща́хнути (Ущу́хла бу́ря; замо́вкли пти́ці).
Умопомрачение—па́мороки, ів; зате́мнення на ро́зум.
Уморительный—смішни́й, куме́дний.
Уморить—замори́ти, ви́морити, згуби́ти, ви́губити, ви́вести.
Умственный—розумо́вий.
Умствовать—розумува́ти, мізкува́ти, мудрува́ти (Не мудри́, будь ла́ска, а йди́ куди́ посила́ють).
Умчаться—I) (понестись)—помча́ти; II) (занестись)—замча́тися.
Умывальник—умива́льник, ка.
Умысел—на́мір, ру; у́мисел, сла; за́мір, ра. **Без умыслу**—без на́міру, невми́сне. **С умыслом**—уми́сне, навми́сне.
Умышление—за́мір, ру; нава́га, ги; змо́ва, ви. **Умышленный**—уми́сний, навми́сний. **Умышленно**—уми́сно, з у́мислом, навми́сно.
Унаследовать—діста́ти в спа́дщину, унаслі́дувати, одібра́ти в спа́док.
Универсальный—універса́льний.
Унижать, унизить—зневажа́ти, знева́жити, опослі́дити.
Унижение—знева́га, ги; зни́ження, ння; прини́ження, ння. **Униженный**—знева́жений. **Унизительный** — знева́жливий, ганебний.
Унимать, унять—гамува́ти, вгамува́ти, утихоми́рювати, утихоми́рити, зупиня́тись, зупини́ти.
Унификация—уніфіка́ція, ції.
Унифицировать—уніфікува́ти (Завда́ння Ради Профспілок—уніфікува́ти заробі́тню пла́тню).
Уничтожение—знева́га, ги; упослі́дження, ння.
Уничтожать, уничтожить—I) ни́щити, зни́щувати, зни́щити; (истреблять)—вини́щувати, ви́нищити, руйнува́ти,

зруйнувáти, плюндрувáти, губи́ти, згуби́ти, нівечити; II) (отменять)—касувáти, скасувáти, визакóнювати, ви́законити (Скасувáти наказá. Що давнó завéдено, то трýдно визаконити).

Уничтожение—I) зни́щення, ння; (истребление) — ви́нищення, ння; зруйнувáння, ння; плюндрувáння, ння; нівечення, ння; II) скасувáння, ння; знéсення, ння. **Уничтоженный**—зни́щений; (истребленный)—ви́нищений, скасóваний.

Унывать, уныть—жури́тися, зажури́тися, сумувáти, засумувáти, в тýгу вдавáтися, вдáтися, трáтити, стрáтити надíю на кóго, на що.

Унывный—жалісни́й, жалібни́й.

Унылость—смýток, тку; сум, му; безнадíйність, ности.

Уныние—сум, му; сумóта, ти; тýга, ги. **Впасть в уныние**—стрáтити надíю, впáсти в тýгу, впáсти в безнадíю.

Упадок—занéпад, ду. **Приходить в упадок**—занепадáти. **Прийти в совершенный упадок**—звóдитися ні-нáщо, схóдити на нівéць. **В упадке находящийся**—підупáлий.

Упаковка—пакувáння, ння; упакóвування, ння; спакувáння, ння.

Упаковочная—пакувáльня, льні. **Упаковочное бюро**—бюрó пакувáння.

Упаковщик—паківни́к, кá.

Упаковывать, упаковать—пакувáти, спакувáти, упакóвувати, упакувáти.

Упиваться, упиться—впивáтися, впи́тися, напивáтися, напи́тися; (о многих)—повпивáтися, понапивáтися.

Упирать, упереть,-ся—I) упирáти, ся; упéрти, ся; обпирáтися; обпéрти, ся; підпирáти, ся, підпéрти, ся (Трéба підпéрти пáркан, бо пáдає); II) опинáтися, сп'ясти́ся, упирáтися, упéртися, вмагáтися, óпір стáти, затя́тися (Затя́вся й нічóго не кáже. Кінь упéрся та й став).

Упитанный — годóваний, одгодóваний, ви́годований (А на апостольськім престóлі чернéць годóваний сиди́ть).

Упитывать—годувáти, одгодóвувати, одгодувáти, угодóвувати, угодувáти.

Уплата—ви́плат, ту; ви́плата, ти. **В окончательный расчет**—поквітувáння, ння.

Уплачивать, уплатить—плати́ти, заплати́ти, сплáчувати, сплати́ти; (по частям)—виплáчувати, ви́платити (частκáми).

Уплотнение—ущíльнення, ння; вгýщення, ння.

Уплотняться, уплотниться—ущільня́тися, ущільни́тися, згýщуватися, згусти́тися, потісни́тися.

Упование—надíя, íї.

Уповать—надíятися, сподівáтися, окладáтися, мáти надíю.

Уподобление—порівня́ння, ння.

Упоение—зáхват, ту; піднéсення, ння; (заманчивость) — залáсся, сся. **Упоенный**—сп'янíлий від чóго. **Упоительный**—залáсний (Козáк та вóля—залáсная дóля).

Уполномочие — уповновáження, ння; уповновлáщення, ння. **Уполномоченный** — уповновáжений (Уповновáжений спілки Рóбос на трáнспорті). **Уполнаркомпуть**—уповнаркóмшляхів.

Уполномочивать, уполномочить—уповновáжувати, уповновáжити.

Упоминание—спóминка, нки; згáдка, дки; упóминка, ки.

Упоминать, упомянуть—згáдувати, згадáти про кóго, що, споминáти, спом'янути, нагáдувати, нагадáти.

Упомнить—запам'ятáти.

Упомянутый—згáданий.

Упорный—упéртий, завзя́тий, запéклий (Упéрті чутки́ ши́ряться про... Завзя́ті бої тривáли ці́лий мі́сяць. Ці хлóпці запéклі ворогú).

Упорство—упéртість, тости; запéклість, лости. **Упорство в работе**—завзя́тість, тости.

Упорство—упирáтися, завзя́тися (завізьмуся, завізьмéшся до чóго, за що).

Упорядочение — упорядкувáння, ння, упорядкóвування, ння.

Упорядочивать, упорядочить—упорядкóвувати, упорядкувáти, улаштóвувати, улаштувáти (Спрáва в шкóлі булá дóбре впорядкóвана).

Употребительность—ужи́ваність, ности. **Употребительный**—I) ужи́ваний, ужи́тний, застосóвний (Слóво ужи́тнеє сказáв). **Употребляемый** — ужиткóваний, застосóвуваний.

Употребление—I) уживáння, ння; вжи́ток, тку (Гýсла давнó вже ви́йшла з ужи́тку нарóднього); II) застосóвування, ння; застосувáння, ння. **Бывший в употреблении**—ужи́ваний, зажи́ваний (Кубків столóвих не ужи́ваних...). **Годный к употреблению**—ужиткóвий (Ужиткóві гýби (грибы).

Употреблять, употребить (в пищу)—вживáти, вжи́ти, споживáти, спожи́ти. **Употреблять меры**—вживáти зáходів. **Употреблять всевозможные средства**—вживáти всякого спóсобу. **Употреблять**

для другой цели—вживáти на ѝншу потрéбу. **Употреблять для чего (на что)**—обертáти, повертáти (що на що). **Употреблять старания** — брáтися на спóсоби, намагáтися.

Управление—I) керувáння, ння; урядувáння, ння (Йомý доручѝли керувáння спрáвами); II) (учреждение)—управлíння, ння; упрáва, ви. **Управление Ю.-З. ж. д.**—Упрáва Південно-Зáхідних залізнѝць. **Управление вновь строющихся дорог**—упрáва новоспорýджуваних залізнѝць.

Управляться, управиться—керувáти, порядкувáти, орýдувати, урядувáти ким, чим, управлятися, упрáвитися, вupорядждáтися, впорядѝтися; справлятися, спрáвитися з ким, чим; попóратися, упóратися з ким, біля чóго (Не лéгко булó впóратися з магнáтами).

Управляющий—керовнѝчий, чого; керовнѝк, кá чóго; (имением)—управѝтель, ля.

Упражнение—впрáва, ви; працювáння, ння. **Военные упражнения**—військові впрáви.

Упразднение—скасувáння, ння; скасóвування, ння; знéсення, ння.

Упразднять, упразднить—касувáти, скасувáти, знóсити, знестѝ.

Упрек—докíр, кóру; догáна, ни; зáкид, ду.

Упрекать, упрекнуть—докорятѝ, докорѝти, закидáти, закинути (комý що).

Упрочение—зміцнення, ння.

Упрочивать, упрочить—зміцнятѝ, зміцнѝти. **Упрочивать, упрочить положение**—зміцнювати, зміцнятѝ станóвище.

Упрашивание—упрóхування, ння; прохáння, ння.

Упрощать, упростить — спрóщувати, спростѝти.

Упрощенный—спрóщений.

Упругость—прýжність, ности. **Упругий**—пружнѝй, пружѝстий, тугѝй, пружѝнистий.

Упряжь—ýпряж, жи; зáпряг, гу.

Упрямиться—упирáтися, опинáтися, затятися, змагáтися; (с иронией)—єрепéнитися, комезѝтися, огурятися.

Упрямство—упéртість, тости. **Упрямый, упрямец**—упéртий (чоловíк).

Упрятывать, упрятать—ховáти, заховáти, сховáти, захóвувати, прихóвувати.

Упускать, упустить—упускáти, впустѝти, вѝпустити, пропускáти, пропустѝти.

Упущение—занедбáння, ння; прóпуск, ску; (по службе)—провѝна, ни; хѝба, би.

Упятерять, упятерить—впятерятѝ, впятерѝти.

Ура—слáва, ви.

Уравнение—рівнáння, ння; зрівнáння, ння; рíвність, ности. **Математическое уравнение**—математѝчне порівнáння. **Алгебраическое уравнение**—алгебрíйне рівнáння. **Уравнение высшей степени**—рівнáння вищорядне. **Биквадратное уравнение** — рівнáння двоквадратóве. **Двучленное уравнение**—двочлéнне рівнáння. **Сопряженное дифференциальное уравнение** — рівнáння диференціяльне, долýчене. **Уравнение с одним неизвестным**—рівнáння з однiéю невідóмою. **Уравнение общее**—загáльне рівнáння. **Уравнение, приведенное к О**—рівнáння звéдене до нуля (до зéра). **Квадратное уравнение**—рівнáння квадратóве (пóвне, непóвне). **Логарифмическое уравнение**—рівнáння логаритмíчне. **Неопределенное уравнение**—рівнáння неознáчене. **Однородное уравнение**—рівнáння однорíдне, рівностéпенне. **Уравнение первой степени**—рівнáння пéршого стýпня. **Эквивалентное (равносильное) уравнение**—рівнáння рівновáжне. **Показательное уравнение** — рівнáння покáзчикове. **Тождественное уравнение** — рівнáння тотóжне.

Уравнивать, уравнять—рівнятѝ, зрівнятѝ, вирíвнювати, вѝрівняти (Вѝрівняли вýлицю). **Уравнять**—рівнятѝ, зрівнятѝ, прирівнятѝ, порівнятѝ (Всіх порівняли, немá вѝщого, немá нѝжчого).

Уравнительный — урівня́льний, порівня́льний (Земля всіх нас порівняє). **Уравнительный налог**—порівня́льний подáток.

Уравновешивание—урівновáження, ння.

Уравновешенный—урівновáжений.

Уравновешивать—урівновáжувати, урівновáжити.

Ураган—хуртовѝна, ни; буровíй, вíю.

Уразумевать, уразуметь—розуміти, зрозуміти, збагнýти; (не скоро)—утрóпати, учовптѝ, втолóпати, розтолóпати.

Урегулирование—урегулювáння, ння.

Урегулировать—урегулювáти, упрáвильнити (Урегулювáти рух). **Урегулировать счет**—урегулювáти рахýнок.

Урезонить—умóвити, врезóнити.

Уровень—I) (ватерпас) — грунтвáга, ги; середвáга, ги; II) рíвень, вня; пóзем, му. **В уровень, на одном уровне**—врівні, врíвень, на однíй мíрі. **В уровень с краями**—вщерть, ущéрть (Пóвні чáрки вщéрть наливáйте).

Урод—ви́родок, дка; потво́ра, ри.
Уродить—вродити, уроди́ти (Уродило жи́то врі́вень з чолові́ком)
Урожай—урожа́й, жа́ю (На врожа́й не вважа́й, сій жи́то, хліб бу́де).
Уроженец,-нка—урožéнець, нця; -нка, ки; родом з... (Т. Шевче́нко ро́дом з Киї́вщини).
Урок (школьный)—ле́кція, ції; (задание)—завда́ння, ння; за́гад, ду.
Урон—шко́да, ди; стра́та, ти.
Уронить—упусти́ти.
Урочный — призна́чений, ви́значений. **Урочная работа**—призна́чена, ви́значена пра́ця, робо́та. **Урочное положение**—уро́чний стату́т.
Урывок—ури́вок, вка (Ури́вок з поe̍ми). **Урывками**—при́хапцем, припа́дом, на́падом. **Урывочный**—уривко́вий.
Усадьба—сади́ба, би; осе́ля, лі; обі́йстя, стя; сели́тьба, би; оса́да, ди; посі́лля, лля; осе́лище, ща. **Усадебный**—сади́бний.
Усаживать—садови́ти, посадови́ти, заса́джувати, розса́джувати (Засади́ли госте́й за столи́. Пороза́саджували люде́й по всіх ла́вах).
Усваивать, усвоить—засво́ювати, засво́їти, перейма́ти, перейня́ти (Окса́на перейма́є шви́дко вся́ку пі́сню). **Усваивать нрав**—бра́ти нату́ру.
Усвоение—засво́єння, ння.
Усекать, усекнуть—утина́ти, утя́ти, відтина́ти, відтя́ти (А за ту́ю Украї́ну до́бра запла́та: не одно́му козако́ві голова́ утя́та).
Усердие—щи́рість, рости; пи́льність, ности; горли́вість, вости; запопа́дливість, вости. **Усердный**—щи́рий до робо́ти, пи́льний, горли́вий, запопа́дливий, запопа́дний, чепки́й. **Усердно**—щи́ро, пи́льно, запопа́дливо.
Усердствовать—стара́тися, пильнува́ти.
Усеченный—зрі́заний, стя́тий, утя́тий. **Усеченный конус, пирамида**—зрі́заний конус, пірамі́да.
Усидчивость—поси́дчивість, вости. **Усидчивый**—посидю́чий, посидя́щий.
Усиление—змі́цнення, ння; підси́лення, ння.
Усилие—зуси́лля, лля; поту́га, ги; силкува́ння, ння; змага́ння, ння.
Усилитель—підси́лювач, ча; резона́тор, ра.
Усилить—підси́лити, зміцни́ти. **Усилиться**—зміцні́ти, зміцни́тися.
Ускользать, ускользнуть—вислиза́ти, ви́слизнути, випорса́ти, ви́порснути.
Ускорение—приско́рення, ння. **Ускоренный**—приско́рений (Приско́рений пої́зд № 7). **Ускоренное движение**—приско́рений рух.
Ускорять, ускорить—приско́рювати, приско́рити.
Уславливаться, условиться — умовля́тися, умо́витися, змовля́тися, змо́витися, годи́тися, єдна́тися, ладна́тися.
Услаждение—втіха, хи; осоло́да, ди.
Услать—ви́слати, засла́ти.
Условие—умо́ва, ви. **Условие задачи**—умо́ва зада́чі. **Условленный**—умо́вний. **Условленный адрес**—умо́вна адре́са, си.
Условность—умо́вність, ности. **Условный**—умо́вний. **Условно**—умо́вно.
Усложнение—усклад́нення, ння.
Усложнять, усложнить — ускладня́ти, ускладни́ти.
Услуга—по́слуга, ги; услу́га, ги.
Услуживать, услужить — услугува́ти, услуго́вувати, услужи́ти, услу́жувати, прислуго́вувати, прислу́жувати, прислу́жити, догоджа́ти, догоди́ти кому́.
Услужливость--услу́жність, ности; догідли́вість, вости. **Услужливый**—догі́дливий.
Услыхать, услышать — почу́ти, вчу́ти, учу́ти, зачу́ти, дочу́ти, прочу́ти, перечу́ти (Перечу́в че́рез лю́ди, що у вас не все гара́зд).
Усматривать, усмотреть—вбача́ти, вба́чити.
Усмирение—утихоми́рення, ння; прибо́ркання, ння.
Усмирять, усмирить — утихоми́рювати, утихоми́рити, прибо́ркувати, прибо́ркати (Прибо́ркали яничá́ри орля́т Украї́ни).
Усмотрение—ро́згляд, ду; ро́зсуд, ду. **На ваше усмотрение**—на ва́шу ду́мку, на ваш ро́зсуд. **Делайте по своему усмотрению**—робі́ть, як самі́ зна́єте, робі́ть по своїй во́лі.
Уснуть—засну́ти.
Усобица—усо́биця, ці; чва́ра, ри; колотне́ча, чі.
Усовершенствовать — удоскона́лювати, удоскона́лити. **Усовершенствоваться**—удоскона́литися. **Усовершенствование**—удоскона́лення, ння. **Усовершенствованный**—удоскона́лений.
Усопший—покі́йний, покі́йник, ка; небі́жчик, ка.
Успевать, успеть—встига́ти, всти́гнути (що зроби́ти), поспіва́ти, поспі́ти (Поспіва́в скрі́зь побува́ти. Не встиг огля́нутися, як і до дво́ру доїхали).
Успех—у́спіх, ху; по́спіх, ху.

Успокаивать, успокоить — заспокóювати, заспокóїти, гамувáти, вгамувáти, утихомúрювати, втихомúрити (Ой ти вміла заспокóїть ля́кане серде́нько. Не втихомúрилась душá, сумýє і плáче).
Успокоение—заспокóєння, ння; спочи́нок, нку; утихомúрювання, ння.
Успокоительный—заспокíйчивий.
Уста—устá, вуст; вýстонька, ньок.
Устав—устáв, ва; статут, ту.
Уставать, устать—утомля́тися, утомúтися, змóрюватися, зморúтися, знемагáтися, змогти́ся; (отходьбы)—підбивáтися, підби́тися (Сиротá втомúвся, на тин похили́вся, а лю́ди говóрять: він мáбуть упúвся).
Устаиваться, устояться — встóюватися, встóятися, відстóюватися, відстóятися, осідáти, осíсти (Водá встóялася, бо гýща осíла на дно).
Усталость—утóма, ми; устáнок, нку.
Усталый—стóмлений (Я стóмлений знóву на зе́млю сідáв).
Устанавливать, установить — установля́ти, установи́ти, уставля́ти, устáвити; (определять)—визначáти, ви́значити (Ви́значили цíнý на крам); (вводить)—запровáджувати, запровáдити, впровáджувати, впровáдити (Запровáджують нови́й правóпис).
Установить—устáлитися, встанови́тися.
Установка—установлення, ння; устáвлення, ння. **Установка силовая**—силóвня, ні.
Установление (учрежд.) — установа, ви; (действие)—встанóвлення, ння.
Установленный—встанóвленний, завéдений (Зви́чай цей давнó вже завéдений); (определенный) —ви́значений (Ви́значену сýму трéба внести́ зáвтра).
Устарелость — перестарíлість, лости.
Устарелый—перестарíлий.
Устерегать, устеречь,-ся—стерегти́, пристерегти́, пильнувáти, припильнувáти, встерегти́, доглядáти, догля́діти, догля́нути.
Устный,-но—словáми, на словáх, ýсний, ýсно.
Устой (техн.)—стоя́н, нá; підпóра, ри. **Береговые устои**—надбéрежні стояни́.
Устойчивость—стáлість, лости; стíйкість, кости. **Устойчивый**—стáлий, стійки́й. тривáлий. **Устойчивая валюта**—твердá валю́та.
Устраивать, устроить — улаштóвувати, улаштувáти (Свій пóбут дýмаю влаштувáти так); (обед, ужин, банкет, свадьбу) — справля́ти, спрáвити, уряджáти, впоряджáти, впоряди́ти (Впоряди́ так, щоб не їхати мені на весілля); (приводить в порядок)—упорядкóвувати, упорядкувáти (Упорядкýю свої справи та поїду до Хáркова).
Устранение—усувáння, ння; усýнення, ння.
Устранять, устранить—усувáти, усýнути. **Устранить от должности**—усýнути з посáди.
Устрашать—страхáти, застрахáти, лякáти, налякáти, жахáти (Застрахáв йогó на смéрть).
Устремляться — направля́тися; кúнутися, поли́нути. **Устремлять взгляд**—встроми́ти, втýпити óчі.
Устройство—I) лад, ду; ýстрій, рою (Держáвний лад); II) влаштувáння, ння (концéрту); III) (строение)—будóва, ви (Будóва тíла); IV) (устроение) — устаткувáння, ння. **Телеграфное устройство**—телегрáфне устаткувáння. **Заведывающий телеграфными устройствами** — завíдувач телегрáфних устаткóвань.
Устроитель (организатор, распорядитель)—упоря́дчик, ка; спорýдник, ка (Впоря́дчик концéрту. Спорýдник фáбрики. Спорýдники ýнії Пóтій і Терлéцький).
Уступать, уступить—поступáтися, поступи́тися; (очередь, дорогу)—відступáти, відступи́ти; (по цене)—збавля́ти, збáвити. **Уступать просьбе**—уважáти, увáжити прохáння.
Уступка—постýпка, пки; вíдступ, пу.
Уступчивость — постýпливість, вости; згíдливість, вости; схи́льчивість, вости.
Уступчивый — постýпливий, схи́льчивий, згíдливий.
Устье (речки)—ги́рло, рла; (печи)—чéлюсти, ів.
Усушка—усýшка, ки.
Усчитывать—облíчувати, облічи́ти, обрахóвувати, обрахувáти (Обрахýй усé, щоб знав, що зáвтра робúти. Не обрахувáвши дíла, як слід, ми ні до чóго не дíйдемо).
Усыновление—усинóвлення, ння; прийми, ів. **Усыновленный**—усинóвлений; приймáк, кá. **Сделаться усыновленным** —у при́йми піти́, стáти.
Усыновлять, усыновить — усиновля́ти, усинови́ти, брáти, взя́ти в при́йми когó.
Усугублять, усугубить — побíльшувати,

побільшити, подвоювати, подвоїти.
Усыпление — усипляння, ння; (у б а ю к и в а н и е)—приспання, ння.
Усыхать—усихати, висихати.
Уськать—цькувати.
Утаивать, утаить—таїти, затаїти, потаїти, утаювати, утаїти, крити, покрити, переховувати, переховати.
Утайка—утаювання, ння; потаєння, ння; перехови, вів.
Утаскивать, утащить—цупити, поцупити, тягти, потягти, уволікати, уволікти, уволокти.
Утварь—добро, ра; збіжжя, жжя; начиння, ння.
Утвердительный — згідний, згідливий. **Утвердительный ответ**—згідна відповідь.
Утверждать, утвердить — стверджувати, ствердити, затверджувати, затвердити.
Утверждение—твердження, ння; (п л а н о в, с м е т и т. д., н а д о л ж н о с т и) —затвердження, ння.
Утекать — утікати, утікти, упливати, уплисти; (н е м н о г о) — надтікати, надтекти.
Утерять—загубити, згубити.
Утес—круча, чі; скеля, лі; стрімчак, ка.
Утеснение—утиск, ску; втиск, ску (В е л и к и й у т и с к ч и н и л а с т а р ш и н а к о з а ц ь к а).
Утеснять—утискати, гнобити, пригноблювати, пригнобити.
Утечка—витік, ку; згуба, би.
Утешение—утіха, хи; розвага, ги; порада, ди; розрада, ди (Д о н ю м о я, в т і х о м о я, т и є д и н а м о я р о з р а д а).
Утилизация—утилізація, ції; використовування, ння чого, користування, ння чим.
Утиральник—рушник, ка; утирач, ча.
Утихать, утихнуть—утихати, утихнути, тихшати, тихнути, унишкнути, ущухнути, утихомирювати, утихомирити.
Утка (с а м к а)—качка, чки; (с а м е ц)—качур, ра.
Утоление—заспокоїння, ння; гамування, ння; вгамування, ння.
Утолять, утолить—заспокоювати, заспокоїти, гамувати, вгамувати (В г а м у в а т и г о л о д).
Утомительно—втомно.
Утомлять,-ся—томити, ся; морити, ся; приставати, заморитися; (о м н о г и х) —повтомлюватися, поприставати, позаморюватися.
Утонуть—втонути, втопитися.
Утончать—тончити, витончувати.
Утонченность — витонченість, ности: утончення, ння.
Утопать, утонуть—потопати, потонути, втопати, втонути, втопитися.
Утопленник — утопленик, ка. **Утопающий**—тонучий. **Утопающий за соломенку хватается**—тонучий і бритви хопиться.
Утоптывать, утоптать—втоптувати, втоптати.
Уточнять, уточнить—виточняти, виточнити.
Утрамбование—талування, ння.
Утрамбовывать, утрамбовать — талувати, уталувати.
Утрата—втрата, ти.
Утратить, утрачивать—утрачати, утратити, губити, згубити. **Утратить доверие к кому**—зневіритися в кому.
Утро—ранок, нку. **Каждое утро**—щоранку. **На другое утро**—другого ранку. **С раннего утра**—спозаранку. **С утра**—зранку, зрання. **Доброе утро**—добрий ранок. **Доброго утра пожелать**—на-добридень дати. **Утренний**—ранішній, ранній, ранковий. **Утренняя звезда**—світова зоря.
Утрировать—переборщати, переборщити, передавати, передати куті меду.
Утроба—утроба, би; нутро, ра; черево, ва. **Утробный**—утробний, черевний (У т р о б н и й п е р і о д ж и т т я).
Утруждать—утрудняти, утруднити.
Утюг—прас, са; праска, ски.
Утюжить—прасувати, гладити.
Ухо—ухо, ха; вухо, ха; (м н.)—уха, вуха.
Уха—юшка, ки; щерба, би; (р е д к а я) —заминайка, ки.
Ухаб, ухабина—вибоїна, ни. **Ухабистый** —вибоїстий.
Ухаживание (з а б о л ь н ы м)—доглядання, ння (кого); (з а д е в и ц а м и) —залицяння, ння (до кого); зальоти, тів (У к л і н и ц і д о б р е д о г л я д а н н я х о р и х. З а л и ц я н н я П е т р а д о М а р у с і в с і п о б а ч и л и).
Ухаживать (з а б о л ь н ы м и д е т ь м и) —ходити (коло кого, за ким), доглядати (кого), впадати (за ким), пестити, пестувати (кого), панькатися (з ким); (з а д е в и ц а м и)—лицятися, залицятися (до кого).
Ухарский—хвацький.
Ухват—рогач, ча; брачка, чки.
Ухватка—манїра, ри; рух, ху.
Ухватывать, ухватить—хапати, схопити, хватати, хватити, ухватити кого, що.
Ухитряться, ухитриться—хитрувати, метикувати.
Ухищренность—хитрість, рости: хитрощі, щів; підходці,ців.

Ухлопать—уколо́шкати, угатили́ти, уко́шити.

Уход—відхід, хо́ду; ви́хід, ходу; (присмотр)—до́гляд, ду; на́гляд, ду.

Ухудшать, ухудшить—погіршувати, погірши́ти.

Ухудшение—погіршення, ння.

Участвовать—бра́ти у́часть.

Участие—I) у́часть, сти; спільництво, цтва; II) ува́га, ги. **Участь**—до́ля, лі; тала́н, ну́.

Участливый — скоропа́дливий, жалісли́вий.

Участок—учáсток, тка; дільни́ця, ці. **Участковый**—участко́вий, дільни́чий. **Участковый врач**—участко́вий лікар.

Участник—учáсник, ка; (в предприятии)—спільник, ка.

Учащать—вчаща́ти, вна́жуватися, вна́дитися.

Учащийся—у́чень, у́чня.

Учебник—підру́чник, ка.

Учебный—шкільний, навча́льний. **Учебный отдел**—відділ освіти.

Учение—нау́ка, ки; (военное)—му́штра, ри. **Учение Ленина**—Ле́нінова нау́ка, ленінізм, зму.

Ученик, ученица—у́чень, чня; учени́ця, ці; школя́р, ра́; школя́рка, рки. **Ученический**—школя́рський.

Ученый—уче́ний (о людях); науко́вий (о работе). **Ученый труд**—науко́ва пра́ця.

Учет—о́блік, ку; (векселей) — ди́сконт, нту (Облік кра́му закінчується в четве́р. В Міжнаро́дньому Ба́нкові перево́диться ди́сконт векселів). **Брать на учет**—бра́ти на о́блік. **Снимать с учета**—спи́сувати з о́бліку. **Учетный** — обліко́вий, дисконто́вий. **Учетная единица**—обліко́ва одини́ця. **Учетный банк**—дисконто́вий ба́нок, нку. **Учетный вексель**—дисконто́вий ве́ксель.

Училище—шко́ла, ли. **Училищный**—шкільний.

Учитель,-ница—учи́тель, ля; учи́телька, ки. **Быть учителем, учительствовать**—учителюва́ти. **Учительский**—учи́тельський. **Учительство** — учи́тельство, ства.

Учинять—вчини́ти. **Учинять иск**—розпочи́нати по́зов.

Учитывать—облі́чувати, бра́ти на о́блік; (вексель)—дисконтува́ти; (обстоятельства)—бра́ти на ува́гу що, зважа́ти на що́ (Признача́ючи вам пе́нсію, взяли́ на ува́гу ваш службо́вий стаж).

Учить (научить, ся)—учи́тися, нау́чатися; (в строю)—муштрува́тися (Учі́теся, брати́ мої, ду́майте, чита́йте, і чужо́го научáйтесь й свого́ не цура́йтесь).

Учредитель—устано́вник, ка; фунда́тор, ра; споруд́ник, ка. **Учредительный**—устано́вчий. **Учредительский** — устано́вний.

Учреждать, учредить—встановля́ти, встанови́ти, уряджа́ти, уряди́ти, заклада́ти, закла́сти, заво́дити, завести́ (Ухва́лено встанови́ти по Ву́зах стипе́ндії імени Революційних діячів. 1818 ро́ку закла́дено університет у Ка́м'янці на Поді́ллі).

Учреждение—устано́ва, ви; інститу́ція, ції; за́клад, ду.

Учтенный (вексель)—дисконто́ваний.

Учтивость—че́мність, ности; звича́йність, ности; ввічливість, вости; гре́чність, ности (Була́ звича́йна, поважа́ла люде́й). **Учтивый**—че́мний, ввічливий, гре́чний. **Учтиво**—че́мно, гре́чно, ввічливо.

Ушат—цебе́р, бра́.

Ушиб—побій, бо́ю; уда́р, ра; заби́те мі́сце.

Ушибить—заби́ти, розби́ти. **Ушибиться**—заби́тися; (сильно) — вби́тися (Чи з ко́ника вби́вся?).

Ушивальник—ушива́льник, ка.

Уширять, уширить—розширя́ти, розши́рити.

Ушный—ухови́й, вухови́й, вушни́й.

Ущелье—межигі́р'я, р'я.

Ущемление—при́тиск, ску.

Ущерб—шко́да, ди; утра́та, ти. **В ущерб**—на шко́ду.

Уют—за́тишок, шку.

Уютность—за́тишність, ности; догі́дність, ности. **Уютный**—затишни́й (Затишни́й ярок, то й бджолі до́бре стоя́ти там). **Уютно**—за́тишно.

Уязвление—ура́за, зи; ура́зка, зки. **Уязвленный**—ура́жений, вра́жений.

Уязвлять, уязвить—уража́ти, урази́ти (Ти вкра́й урази́в моє́ се́рце)

Уяснять, уяснить—виясня́ти, ви́яснити, з'ясо́вувати, з'ясува́ти (Ви́яснити пита́ння. Ви́яснити п'ята́ка, щоб блища́в. Про́шу з'ясува́ти, що там ста́лося).

Ф

Фабрика—фа́брика, ки. **Писчебумажная фабрика**—папі́рня, ні. **Гвоздильная фабрика**—цвяха́рня, ні. **Конфектная фабрика**—цуке́рня, ні. **Фабрикат**—фабрика́т, ту; ви́ріб, робу. **Фабрикация**—фабрикува́ння, ння. **Фабричный**—фабри́чний. **Фабричные изделия** — фабри́чні ви́роби.

Фагот (муз. інстр.)—аго́т, та.

Фаза (луны)—фа́за, зи; квати́ря, рі; відмі́на, ни; ква́дра, ри.

Факт—факт, ту; поді́я, ії. **Подбирать, подводить факты**—фактува́ти. **Фактический** — факти́чний. **Сомнительные факты**—сумні́вні фа́кти, поді́ї. **Фактическая ревизия**—факти́чна реві́зія. **Фактически**—факти́чно.

Фактор (см.—**сила, начало**) — чи́нник, ка; фа́ктор, ру. **Исторический фактор**—істори́чний чи́нник, фа́ктор. **Сторонние факторы**—побі́чні чи́нники, фа́ктори.

Фактура—факту́ра, ри.

Факультет—факульте́т, ту; ві́дділ, лу. **Естественный факультет**—природни́чий факульте́т. **Юридический факультет**—юриди́чний факульте́т. **Медицинский факультет**—меди́чний факульте́т. **Социально-экономический факультет**—соція́льно-економі́чний факульте́т. **Факультативно**—факультати́вно.

Фальсификатор — фальсифіка́тор, ра; фальшивни́к, ка́; підро́блювач, ча. **Фальсифицированный** —фальсифіко́ваний, підро́блений. **Фальсифицирование**—фальсифікува́ння, ння; підро́блювання, ння.

Фальсифицировать — фальсифікува́ти, підро́блювати.

Фальш—фальш, ши; хи́ба, би.

Фальшивый—фальши́вий, підро́блений, прикидли́вий. **Фальшивая улыбка**—підро́блена усмі́шка. **Фальшивый вексель**—фальши́вий, підро́блений ве́ксель. **Фальшивый человек**—прикидли́вий чолові́к.

Фамилия—I) прі́звище, ща; II) роди́на, ни; сім'я́, м'ї. **Фамильный**—родови́й, сіме́йний, роди́нний. **Фамильные вещи**—роди́нні ре́чі.

Фамильярничать—панібра́татися, става́ти, бу́ти за панібра́та.

Фамильярность—панібра́тство, ства; фамілья́рність, ности. **Фамильярно**—за панібра́та, фамілья́рно. **Обходиться с кем фамильярно**—пово́дитися, бу́ти з ким за панібра́та.

Фанера—фане́ра, ри. **Фарнерованный**—фанеро́ваний.

Фантазия—фанта́зія, зії; мрі́я, ії; химе́ра, ри; ви́гадка, ки. **Фантастический**—фантасти́чний, химе́рний, витво́рний (Фантасти́чні ду́ми, фантасти́чні мрі́ї). **Фантастически, фантастично**—фантасти́чно, химе́рно. **Фантазер**—химе́рник ка; (мечта́тель)—мрі́йник, ка.

Фантазировать—фантазува́ти, химе́рити (Химе́рять-химе́рять до́вго та й зробля́ть з лемеша́ шва́йку).

Фанфарон—чванько́, ка́; пиндю́чник, ка.

Фарс—жарт, ту; фарс, су.

Фарфор—порцеля́на, ни. **Фарфоровый**—порцеляно́вий.

Фарш—на́чинка, ки; (из потрохов)—по́трібка, ки; (из щуки)—товче́ник, ка. **Фаршированный**—начи́нений.

Фаршировать—начиня́ти.

Фасад—чоло́, ла́; лице́, ця́. **Фасадный**—чі́льний, лицеви́й. **Фасадная сторона**—чі́льна сторона́. **Вид с фасада**—ви́гляд з чола́.

Фасон—крі́й, кро́ю; зразо́к, зка́; взіре́ць, рця́; кшталт, ту; фасо́н, ну; фо́рма, ми (Убра́ння городя́нського кро́ю). **На фасон**—на зразо́к, на взіре́ць.

Фата—намі́тка, ки.

Фа́та моргана—ма́рево, ва.

Фашина—та́рас, су; то́рос, су. **Мостить, укреплять фашинами** — тарасува́ти. **Фашинный**—тарасо́вий.

Фаянс—фая́нс, су. **Фаянсовый**—фая́нсовий.

Фетиш—божо́к, жка́; фе́тиш, ша.

Фехтование—фехтува́ння, ння.

Фермент—ферме́нт, ту; підчи́пка, ки.

Фиаско—невда́ча, чі. **Потерпеть фиаско**—невда́чу ма́ти.

Фибра (чаще—**фибры**)—волокно́, на́; воло́кінце, ця; фі́бри, ів. **Фиброзный**—волокнува́тий, фібро́зний.

Фига (раст.)—фі́га, ги; інжи́р, ру; (кукиш)—ду́ля, лі.

Фигура—по́стать, ти; фігу́ра, ри; ви́гляд, ду; поста́ва, ви (Стоїть знайо́ма по́стать. Поста́ва свя́та, а сумлі́ння злоді́йське); (геометр. и реторич.)—фігу́ра, ри.

Фигурировать—фігурува́ти. **Фигурирование**—фігурува́ння, ння.

Физиономия—обли́ччя, чя; по́гляд, ду; фізіоно́мія, мії (Його́ обли́ччя

мені знайо́ме. Свого́ по́гляду він ще не ви́явив).

Физический—фізи́чний.

Физиология—фізіоло́гія, ії. **Физиологический**—фізіологі́чний. **Физиологический раствор**—фізіологі́чний ро́зчин.

Филей, филейная часть—поля́двиця, ці; крижі́вка, ки.

Филенка—та́хля, лі.

Филиал—фі́лія, ії; філія́льний ві́дділ.

Филин—пу́гач, ча (Ой сів пу́гач на моги́лі та й кри́кнув він пугу́).

Финансы—фіна́нси, ів; скарб, бу. **Финансовый**—фінансо́вий.

Финифть—поли́ва, ви; (стекл.)—по́кіст, косту.

Фирма—фі́рма, ми.

Фистула (голос)—фі́стула, ли; (рана)—нори́ця, ці; вовчо́к, чка́; ді́рочка, чки.

Фитиль—гніт, гно́ту; гно́тик, ка. **Фитильный**—гнотови́й. **Фитильные лампы**—гнотові́ ля́мпи.

Флаг—пра́пор, ра; стяг, гу. **Флажок**—прапоре́ць, рця́.

Фланг—бік, бо́ку; крило́, ла́; (войска)—фла́нг, гу. **Фланговый**—бокови́й, бічни́й, флангови́й. **Фланговое движение**—флангови́й рух, обхі́д.

Флегматический — флегмати́чний; (вульг.)—глевтякува́тий, лемішкува́тий.

Флигель—флі́гель, ля; офіци́на, ни.

Флот—фло́та, ти.

Флюгер—вітрячо́к, чка́; млино́к, нка́; пого́дник, ка; флю́гер, ра. (На буди́нкові поста́вили пого́дник, він пока́зує, відкіля́ віє ві́тер).

Флюс (мин.)—шпат, ту; (мед.)—флюс, са.

Фокус—I) фо́кус, са; збіросві́т, ту; II) шту́ка, ки; фі́гель, гля; ви́тівка, ки; ви́тинка, ки.

Фокусник—штука́р, ря́; фігля́р, ра́. **Фокусничество**—штука́рство, ства; фігля́рство ства.

Фон—тло, тла; по́ле, по́ля; грунт, ту. **На голубом фоне**—на блаки́тному тлі, по́лі (Майсте́рними ри́сами змалюва́в зага́льне тло сце́ни. Га́рний крам: по си́ньому по́лі черво́ні кружечки).

Фонарь—лихта́р, ря́. **Фонарный**—лихта́рний.

Фонд — фо́нд, ду. **Неприкосновенный фонд**—недото́рканий фо́нд.

Фонтан—водоме́т, ту; фонта́н, ну.

Форель—пестрю́га, ги; струг, га; голови́ця, ці.

Форма—фо́рма, ми; зразо́к, зка́. **По форме**—на зразо́к. **Формальный**—форма́льний.

Формировать, сформировать—формува́ти, зформува́ти, набира́ти, набра́ти (людей к чему-либо). **Формирование**—формува́ння, ння; набира́ння, ння. **Формированный**—зформо́ваний, зі́браний. **Формовочный**—формува́льний. **Формовочная мастерская**—формува́льня, ні.

Формуляр (формулярный список)—службови́й спи́сок; формуля́р, ра.

Формулировать—формулюва́ти.

Форсировать—прискоря́ти, ско́рити що.

Форточка (в окне)—квати́рка, ки. **Форточное отверстие**—квати́рковий о́твір.

Фортуна—форту́на, ни; до́ля, лі; тала́н, ну. **Пофортунить**—поталани́ти.

Фосфор—фо́сфор, ру. **Фосфорный**—фо́сфорний. **Фосфорический** — фосфори́чний.

Фотография—фотогра́фія, ії. **Фотографировать**—фотографува́ти. **Фотографический аппарат**—фотографі́чний апара́т, при́лад.

Фраза—фра́за, зи; ре́чення, ння. **Заезженная фраза**—поте́рта фра́за.

Франт—чепуру́н, на́; порядни́к, ка́; гола́нець, нця; ферт, та; франт, та (Журавель з инди́ком сла́вні гола́нці, зозу́лю з чечі́ткою веду́ть на та́нці). **Франтиха**—чепуру́ха, хи.

Франтить--мо́дно вбира́тися, чепури́тися, ферцюва́ти.

Фрахт—фрахт, ту; опла́та за переві́з.

Фрезировка—фрезува́ння, ння. **Фрезерный**—фрезува́льний. **Фрезерный станок**—фрезува́льний стано́к. **Фрезировщик**—фрезува́льник, ка.

Фризе—розво́ди, ів.

Фронт—фронт, ту; стрій, стро́ю; шик, ку. **Развернутый фронт**—ла́ва, ви. **Переменить фронт**—перешикува́тися, перемі́нити фронт.

Фрукт—фрукт, та; о́воч, ча. **Фрукты**—садовина́, ни. **Сушеные фрукты**—суш-ня́, ні.

Фундамент—фунда́мент, ту; осно́ва, ви; заса́да, ди; (камен.)—підму́ри, ів; (дерев.)—підва́лина, ни. **Фундаментальный**—фундамента́льний, грунто́вий. **Фундаментально**—фундамента́льно, грунто́во.

Фураж—фура́ж, жу.

Фуражка—карту́з, за́; кашке́т, та.
Футляр—футля́р, ра; покрове́ць, вця́; (для бритвы)—брито́вниця, ці; (для перьев)—напі́рник, ка.
Фыркание—пи́рхання, ння; чми́хання, ння.
Фыркать, фыркнуть—I) чми́хати, чми́хнути, пи́рхати, пи́рхнути, пи́рснути (Пи́рхає на́че кі́шка. Ко́ні пи́рхають пі́сля води́); II) вередува́ти, ге́дзикатися, бри́шкати, бри́кнути.

Х

Халатность—недба́лість, лости; недба́льство, ства. **Халатный**—недба́лий. **Халатно**—недба́ло.
Хандра—нудьга́, ги́; хандра́, ри́; ну́да, ди; зану́да, ди.
Хандрить—ну́дитися, нудьгува́ти, ну́дити сві́том, мару́дитися.
Хаос—ха́ос, су; (беспорядок)—розгардія́ш, шу́; гарми́дер, ру; ре́йвах, ху (Як приї́де ті́тка до нас, то таки́й гарми́дер у ха́ті, що хоч ті́ка́й. На́ше товари́ство як розгардія́ш). **Хаотический**—хаоти́чний, безла́дний, гарми́дерний.
Характер—хара́ктер, ру; вда́ча, чі; нату́ра, ри; но́ров, ву (Був він весе́лої та завзя́тої вда́чі. Но́ров той соба́чий. Коли́ вже таки́й уда́вся, то його́ нату́ри не переро́биш). **Характерный**—I) характе́рний, одмі́тний, видатни́й (Характе́рний факт на́шого ча́су); II) нату́рливий, нату́ристий, крути́й (Нату́рливий чолові́к, що ска́же, то вже не відсту́питься).
Характеризовать—характеризува́ти. **Характеристический**—характеристи́чний.
Харч—харч, чу; харчі́, і́в (Нема́ ха́рчу, нема́ харчі́в).
Хвалить, похвалить—хвали́ти, похвали́ти, вихваля́ти, ви́хвалити, велича́ти, сла́вити. **Хвалиться чем**—хвали́тися, вихваля́тися, похваля́тися чим і з чо́го.
Хвастать,-ся — хвали́тися, вихваля́тися, чва́нитися, велича́тися (Хвали́лася ве́рша в боло́ті си́дя. Троя́нці ду́же розбреха́лись і чва́нилися без пуття́. Велича́ється чужи́м добро́м).
Хвастливость — ви́хвальність, ности; чванли́вість, вости. **Хвастливый**—ви́хвалько, ка; чванли́вий, чванькува́тий.
Хвастун—хвалько́, ка́; чванько́, ка́; самохва́лка, ки.
Хватать, хватить—хапа́ти, схопи́ти, хвата́ти, схвати́ти що (Схопи́ли його́ тай до розпра́ви); (быть достаточным)—вистача́ти, ви́стачити, istава́ти, ста́ти, хвата́ти, хвати́ти (Хлі́ба ви́стачить до ново́го. Ста́не нам, ста́не й лю́дям); (доставать, достигать)—сяга́ти, досяга́ти, достава́ти, доста́ти (Дале́ко сяга́є свої́ми рука́ми). **Хвататься за что**—бра́тися, взя́тися за що (Чого́ не зна́єш, за те не бери́сь). **Хватиться за ум**—за ро́зум взя́тися.
Хватить—I) (кого, чем) затопи́ти, заціди́ти кого́, чим по чо́му (Заці́див по ши́ї кулако́м); II) (выпить)—ви́хилити, ви́пити, хильну́ти, клю́нути, уку́шати (Горі́лку з пля́шки уку́шали). **Хватить лишнее**—перехопи́ти, перебра́ти чере́з край, мі́ру. **Хватиться чего**—огляді́тися, схамену́тися (Схамену́лися аж пі́д село́м, а хло́пця нема́є).
Хвать—хап, хіп, лап, цап, тьоп (За у́дку хіп, а у́дка сіп).
Хвораеться—незду́жається.
Хворание—слабува́ння, ння; хорува́ння, ння.
Хворать—слабува́ти, нездужати, неду́жати, хорува́ти.
Хворост—хворо́ст, сту; хмиз, зу; фаши́ння, ння; хмере́ччя, чя; (печение)—вергуни́, ів.
Хижина—ха́тка, ки; хати́на, ни; (плохая)—халу́па, пи; хатчи́на, ни (І житло не людське: халупчи́на, як пові́точка).
Хиленький—кволе́нький, слабе́нький.
Хилость—хи́рність, ности; хорови́тість, тости; слабови́тість, тости; кво́лість, лости; недолу́жність, ности. **Хилый**—кво́лий, слаби́й, недолу́гий. **Хиленький**—кво́ленький, слабе́нький.
Химия—хе́мія, ії.
Химик—хе́мик, ка.
Химический — хемі́чний. **Химическая промышленность**—хемі́чна промисло́вість, вости. **Химическое соединение**—хемі́чна сполу́ка, ки. **Химическое разложение**—хемі́чний ро́зклад, ду.
Хитрец—хи́трий, хитре́ць, реця́; крутії́, ія́.

Хитрить—хитрувати, політикувати. **Хитрость**—хитрість, рости; хитрощі, щів. **Хитрый**—хитрий, лукавий, мудрий, штучний. **Хитро**—хитро, лукаво, штучно, мудро. **Хитросплетение**—викрутаси, ів. **Хитроумный**—хитромудрий.

Хищение—крадіж, жу; крадіжка, ки.

Хищник—хижак, ка; драпіжник, ка. **Хищнический** — хижацький, драпіжний (Ніхто не приголубить хижацького сина). **Хищничество**—хижацтво, цтва; драпіжництво, цтва. **Хищный**—хижий, хижацький, драпіжний. **Хищно, хищнически**—хижо, похижацькому (Лютуй, сердите море, і хижим звіром завивай).

Хладнокровие — байдужність, ности. **Хладнокровный**—байдужний, з холодним серцем. **Хладнокровно**—байдуже (Байдуже дивився на його вчинки).

Хлам—мотлох, ху; лахміття, ття; заваль, ли.

Хлеб—хліб, ба; (по-детски) — папа, пи; (сырой)—глевкий хліб, глевтяк, ка. **Белый хлеб**—булка, ки; (особой формы)—книш, ша. **Плоский хлеб**—перепічка, чки; підпалок, лка; корж, жа. **Пасхальный хлеб**—паска, ски; баба, би. **Пшеничный хлеб**—пшеничник, ка; паляниця, ці; (маленький круглый)—буханець, нця. **Ржаной хлеб**—житній хліб, житняк, ка. **Свадебный хлеб**—коровай, ваю. **Хлеб в зерне**—пашня, ні; збіжжя, жжя. **Хлеб товарный**—хліб спродажний, на-продаж. **Хлеб потребительский**—хлібна харч, на з'їжу, хазяйський. **Хлеб** (растение)—пашня, ні; збіжжя, жжя (Добрі цей рік вродили хліба, збіжжя на полі доспіває). **Хлебный**—I) хлібний; II) збіжжевий, пашенний. **Хлебное зерно**—пашнина, ни; зернина, ни.

Хлебозаготовитель—хлібозаготовник, ка. **Хлебозаготовительный**—хлібозаготовчий.

Хлебопашество—хліборобство, ства; рільництво, цтва. **Хлебопашеский**—хліборобський. **Хлебопашествовать**—хліборобити. **Хлебопашный**—хліборобний. **Хлебный**—хлібний.

Хлебопекарня—пекарня, ні.

Хлопок—бавовна, ни; бавовник, ка.

Хлопотать (о чем)—клопотатися, чуся, чешся про що; піклуватися, луюся чим, про що; (о документах)—виправляти документи.

Хлопотливость — дбайливість, вости. **Хлопотливый**—I) клопітний; II) дбайливий. **Хлопотливо**—дбайливо.

Хлопоты—клопоти, піт; поранка, ки; порання, ння; поранина, ни; (тяжелые)—морока, ки; журба, би (Морока мені з тими дітьми. Коли нема нічого, то менше клопоту).

Хлопчатобумажный—бавовняний.

Хлопье—клоччя, чя.

Хлор (хем.)—хлор, ру.

Хлороводород—хлороводень, дня.

Хлынуть—линути, ринути, поринути, гунути, пороснути, бурхнути (Вода так і ринула через греблю. Люди линнуть на майдан, де відбуваються збори. Дощ пороснув як із відра).

Хмель—I) (растение)—хміль, хмелю; II) хміль. **Во хмелю**—на підпитку, зп'яну. **Хмелеводство**—хмільництво, цтва. **Хмелевод**—хмеляр, ра. **Хмельник**—хмільник, ка. **Хмелевой**—хмелевий, хмільовий. **Хмельной** (человек)—підпилий, на підпитку; II) (напиток)—п'янкий, міцний.

Хмурный—похмурний, понурий.

Хобот (у слона)—хобот, та; (у насекомых)—сосальце, ця.

Ход—I) хід, ходу; хода, ди; хідня, ні; рух, руху (Не трать ходу до поганого роду). **Дело пошло в ход**—діло пішло на добре; II) хід, прохід, ходу; (узенький)—сутки, ток; суточки, чок. **Тайный ход**—потайник, ка; III) збут, ту; схід, сходу. **Товар пошел в ход**—добрий збут.

Ходатай—заступник, ка; посередник, ка; ходатар, ря. **Ходатай по делам**—повірений, ого.

Ходатайство—заступництво, цтва; клопоти, піт; клопотання, ння; прохання, ння.

Ходатайствовать—заступатися, обставати за кого, за ким, ставати за кого, клопотатися, дбати.

Ходить—ходити, ступати; (мелкими шажками)—чимчикувати, дриботіти; (прихрамывая)—шкандибати, шкутильгати; (тяжело и медленно)—пхатися, плуганитися, чапати; (широко шагая)—цибати; (прямо)—простувати, просто йти. **Ходить по миру**—просити милостиню, по-під вікнами ходити, простягати руку, старцювати, жебрати. **Ходить по чьим стопам**—I) уступати у слід; (подражать кому)—переймати кого; II) (выслеживая)—слідкувати, стежити, зорити, пантрувати кого, за ким.

Ходить за кем—доглядáти когó. **Ходить за чем**—пóратися кóло чóго. **Ходить по судам**—клопотáти в суді.

Ходкий (суда, экипажи)—лéгкий, бігкий, розкóтистий; (товар)—похідний. **Ходко**—I) лéгко, прýдко; II) похíдно.

Ходовой—ходовий, хідкий; (части машины)—рушний.

Ходок—I) ходéць, дця́; II) довірений, ходáтар, ря.

Ходьба—ходня́, ні; хідня́, ні; походéнька, ньок; ходá, ди́; дóгляд, ду; пильнувáння, ння; дбання́, ння́; клóпоти, піт. **Ходячий**—ходя́чий, ходя́щий (Не дáй спáти ходя́чому, сéрцем замірáти). **Хождение** — ходіння, ння.

Хозяин—госпóдар, ря; хазя́їн, на; гáзда, ди. **Хозяйка**—господи́ня, ні; госпóдарка, ки; газди́ня, ні. **Хозяйский**—господáрський, хазя́йський, газдівський.

Хозяйничанье—господарювáння, ння; хазяїнувáння, ння; пóрання, ння.

Хозяйничать—господарювáти, хазяїнувáти, порядкувáти, пóратися біля чóго (Стари́й дóбре господарювáв, то й усьогó булó, а як вмер, спрóдали чи́сто всé. Хто-ж тут у вáс порядкýє? Немá ще нікóго, збирáємось обрáти своґó ватажкá).

Хозяйственность—господáрність, ности; ощáдність, ности; економність, ности. **Хозяйственник**—господáрник, ка.

Хозяйство—господáрство, ства; хазя́йство, ства; газдівство, ства. **Хозяйственный** (человек)—господáрний; (курсы, отдел) — господáрчий (Сільськó-Господáрчий Інститýт). **Перевести на хозяйственный расчет**—перевéсти на господáрчий обрахýнок (розрахýнок).

Холить, выхолить—пéстити, ви́пестувати. **Холение**—пéщення, ння; пестіння, ння. **Холеный**—пéщений, ви́пещений.

Холерик—жóвчний, дражли́вий, пальóний, холéрик, ка.

Холм, холмик—горб, бá; горбóк, бкá; горбóчок, чка; при́горок, рка; пáгорок, рка; бугóр, грá; шпилéчок, чка; (селитровый)—бурт; (высыпанный)—моги́ла, ли. **Холмик**—пáгорок, рка; горбóк, бкá. **Холмистый**—нагóристий, горбáстий, погірчастий.

Холмообразный—горбувáтий, горбкувáтий.

Холодильник—холодни́к, кá.

Холодить—холоди́ти, студи́ти, прохолоди́ти, простýжувати (Трéба студи́ти чáй, бо гаря́чий. Зачини́ двéрі, бо ви́студиш хáту).

Холодное—холодéць, дцю́; драглі, ів; холóдне, ого.

Холодность — холóдність, ности; (равнодушие)—байдýжість, жости.

Холодноватость—пóхолодь, ди.

Холодный—I) холóдний, студéний, зи́мний, сти́лий; II) неласкáвий, байдýжний (Холóдною водóю вмився я. Яки́й неласкáвий прийóм). **Холодно**—I) зи́мно, хóлодно (Сьогóдні надвóрі зи́мно); II) неласкáво, байдýже.

Холопствовать — плазувáти, стели́тися. **Холопствующий**—лакизувáтий, підніжок, жка.

Холст—полотнó, нá; (кусок)—полотни́на, ни; (штука)—сувій, вóю; (грубый)—верéта, ти; рядни́на, ни. **Холстяной**—полотня́ний.

Холостяк—нежонáтий, ого; пáрубок, бка. **Холостой**—нежонáтий, пáрубок. **Холостая жизнь**—парубкувáння, ння. **Вести холостую жизнь**—парубкувáти. **Холостой заряд**—сліпи́й набій. **Холостое строение**—надвірня будóва.

Хорек, хорь—тхір, тхорá; (умен.)—тхóрик, ка.

Хоровод—танóк, нкá; танóчок, чка; тáнчик, ка.

Хоронить (схоронить,-ся)—ховáти, сховáти, заховáти, ся; (похоронить)—ховáти, поховáти (Поховáйте менé на моги́лі).

Хорошеть—гарніти, гарнішати; ліпшати (Кáтря нáша гарнішає, як квітка стáла. Умóви життя поліпшали).

Хороший—гáрний, дóбрий, гóжий, крáсний, лéпський, лáдний, долáдний, поря́дний (Яки́й гáрний хлóпець Панáс. Дóбрий козáк з йогó бýде. Гóжа дівка. Долáдне слóво ти сказáв. Поря́дний хлóпець він). **Хорошо**—гáрно, долáдно, дóбре, гарáзд, лéпсько, крáсно, доладý (Гáрно сиди́ть на йому вбрáння. Зробіть-же пóслугу мені.—Дóбре, зроблю́).

Хотение—хотіння, ння; хіть, хóти; бажáння, ння; жадáння, ння (Аби́ хіть булá, а бідá, як хóти немáє).

Хотеть,-ся—хотіти, хтіти, вóлити, воліти; бажáти, заманýтися, кортіти; (перестать)—перехотітися, перебажáти (Волів-би крáще вмéрти, а ніж побáчити вóрога у своїй хáті. Заманýлось мені то

й зробив. Кортить мені подивитись у криницю).

Хотя—хоч, хоча (Хоч ми й брати, а кишені наші не сестри).

Хохлиться, нахохлиться—їжитися, наїжитися, настовбурчитися.

Хохол—чуб, ба; чуприна, ни.

Хохот—регіт, готу.

Хохотание—реготання, ння.

Хохотать—реготати, ся; регочу(ся), регочеш(ся), регочеть(ся).

Храбрость—хоробрість, рости; мужність, ности. **Храбрий**—хоробрий, сміливий, мужній (Будьте мужні, непохитні, єдністю міцні). **Храбро**—хоробро, сміливо, мужньо.

Хранение—схов, ву; перехов, ву. **На хранение сдать вещи**—віддати речі до схову, здати речі на перехования. **Хранение краткосрочное**—короткочасне переховання.

Хранилище—схованка, ки; сховище, ща; сховок, вку; схов, ву.

Хранитель—охоронець, нця; охорончий, ого.

Хранить—ховати, хоронити, зберегати, вартувати, шанувати.

Хребет—хребет, бта; (мясо около)—похребтина, ни; (горный)—пасмо, ма; стяга, ги; кряж, жа.

Хрестоматия—читанка, ки.

Хромание—шкандибання, ння; шкутильгання, ння.

Хромать — шкандибати, шкутильгати, кульгати; (пойти хромая)—пошкандибати (Пошкандибала Івана сина годувать).

Хромой—кривий, кульгавий, косоногий, кривоногий.

Хромоножка—кульга, ги; шкандиба, би; кривуля, лі.

Хронический—хронічний, затяжний.

Хронограф—I) літописець, сця; II) літопис, су; хронограф, фу. **Хронографический**—хронографічний.

Хрупкий—крихкий, ламкий, хруский; (о человеке)—крихкотілий.

Хрупкость—крихкість, кости.

Хрусталь—кришталь, лю. **Хрустальный**—кришталевий.

Худо—зле, погано, кепсько, недобре, негоже, негарно; (сущ.)—лихо, ха (Погано жити стало. Недобре це ти робиш, що поговір про мене пускаєш).

Худоба—худорлявість, вости; худість, дости.

Художество—мистецтво, цтва; артизм, му; штука, ки; умілість, лости. **Художественный**—художній, ня, не; артистичний, художницький.

Художник—мистець, стця; артист, ста; маляр, ра.

Худосочие—хирлявість, вости; недокровність, ности.

Худосочный—хирлявий, недокровний.

Хуже—гірше, поганіше. **Хуже стать, становиться**—гіршати, погіршати. **Хуже всего**—найгірше. **Как можно хуже**—як-найгірше, як-найпоганіше.

Хула—ганьба, би; огуда, ди; осуда, ди; догана, ни. **Хулитель**—огудник, ка; ганебник, ка (Ганебників багато, а робити нікому). **Хулительный**—огудливий, осудливий.

Хулить—ганити, гудити, ганьбити, ганьбувати, лихословити, цвішити.

Ц

Царапание—дряпання, ння; шкрябання, ння. **Царапина**—дряпинка, ки; вдряпнуте, подряпане (місце).

Царапать, царапнуть,-ся—дряпати, ся; подряпати, ся; дряпнути, ся; шкрябати, ся; шкряботіти, вшкрябнути, ся (Подряпав собі руки. Миша в кутку шкрябає).

Царь—цар, ря. **Царизм**—царизм, му; царівство, ства. **Царистский**—царівський.

Царить—панувати, царювати (Скрізь панує лад і спокій. Над селом царює темнота та злидні).

Цвести—квітувати (Жито квітує), квітнути, цвісти, квітитися, квітчатися, квітніти, процвітати (Нехай на твоїй дорозі квіти квітнуть. А маки процвітають і сині і червоні, і жовті).

Цвет, цветы—I) квіт, ту; цвіт, ту; квіти, ів; квітки, ток. **Цветами убирать**—квітчати (Увесь сад у цвіту). **Цветочек**—квіточка, чки; II) колір, ру; кольор, ру; барва, ви (Небо сьогодні має синій колір). **Цветной**—I) кольоровий, барвистий; II) квітчастий, квітний, цвітний (Квітчастий луг. Кольоровий папір).

Цветение—квіт, ту; квітування, ння; квітнення, ння. **Цветистый**—I) квітистий, квітчастий; II) цяцькований, мережаний (Не для людей, і не для слави мережані та кучеряві оці вірші віршую я).

Цветник—квітник, ка́.
Цветовод—квітника́р, ря́.
Цветоводство—квітника́рство, ства.
Цветоносный—квітода́йний, цвітоно́сний.
Цветорасположение—цвітоста́н, ну.
Цветочный—квітко́вий. **Цветочная пыль**—квіткови́й пил. **Цветочный магазин**—квіткова́ крамни́ця.
Цвечение—кольорува́ння, ння; фарбува́ння, ння.
Цевка—I) ці́вка, ки; виту́шка, ки; II) (в машинах)—па́лець, льця; зуб, ба.
Цедить, нацедить—точи́ти, вточи́ти, наточи́ти, ціди́ти, вціди́ти, націдити (Піди́, хло́пче, до пивни́ці та вточи́ ще й пи́ва).
Целебный—цілю́щий, сцілю́щий.
Целевой—цілеви́й, доці́льний, метови́й, напрямни́й. **Целевой сбор**—цілеви́й збір. **Целевая установка**—цілеве́ (доці́льне) наста́влення.
Целесообразность — доці́льність, ности. **Целесообразный**—доці́льний. **Целесообразно**—доці́льно.
Целиком—цілко́м, зо́всім.
Целина—цілина́, ни́; обліг, ло́гу; незвору́шена земля́, цілинна земля́.
Целое—ці́лість, лости.
Целомудренный — неви́нний, цнотли́вий, небла́зкений, неза́йманий (Вона́ в на́с не то́ що небла́знена, а й сло́ва тако́го не чу́ла, а вони́ ка́жуть обважні́ла).
Целомудрие—неви́нність, ности; чистота́, ти́; небла́зність, ности; ді́вство, ства; цно́та, ти (Небла́зність ду́ха й ті́ла).
Целостность—суці́льність, ности (Украї́нська Русь ніко́ли не тра́тила почуття́ своє́ї суці́льности). **Целостный**—суці́льний.
Целость—ці́лість, лости (Бережи́-ж мені гро́ші в ці́лості).
Цель—I) мета́, ти́; намі́р, ру (Яка́ мета́ у ва́с це роби́ти? Це з намі́ром зро́блено). **С целью**—уми́сне, навми́сне. **С какой целью**—для чо́го; II) ціль, ли (Влу́чив у саму́ ці́ль).
Цельность—суці́льність, ности (Сві́жість і суці́льність ду́мки його́ опанува́ла наш гурто́к).
Цельный—суці́льний, цілкови́тий, чи́стий, щи́рий (Нату́ру суці́льну ма́є він). **Цельное молоко**—незбі́ране молоко́. **Из цельного золота**—щирозло́тий.
Цемент—це́мент, ту. **Цементный**—цементо́вий.
Цементировать—цементува́ти.
Цена—ціна́, ни́; ва́ртість, тости. **Цена номинальная**—ціна́ номіна́льна. **Цена нарицательная**—ціна́ ді́йсна. **Цена рыночная**—ринкова́, база́рна ціна́. **Взвинчивать цену**—набива́ти ці́ну́.
Ценение—цінува́ння, ння.
Ценз—ценз, зу. **Ценз образовательный**—ценз осві́тній.
Ценить—I) ціни́ти, цінува́ти, склада́ти ціну́ (Таке́ дороге́, що й ціни не складе́ш йому́. Ціну́йте сукно́); II) ціни́ти, поважа́ти, дорожи́ти, шанува́ти (Ми́ за́вжди цінува́ли в йо́му хист до малюва́ння).
Ценность—кошто́вність, ности; ва́ртість, тости (бумага, вещи) — ці́нність, ности. **Ценный**—кошто́вний. **Ценные бумаги**—ці́нні папе́ри.
Центр—центр, ру; осере́док, дку. **Центральный**—центра́льний, осере́дній, осередко́вий. **Центробежный**—відбі́жний, відосере́дній, центробі́жний. **Центробежная сила**—відбі́жна, центробі́жна си́ла. **Центростремительный**—центротя́жний, доосере́дній.
Централизировать—централізува́ти зосере́джувати. **Централизовать производство** — централізува́ти, зосере́джувати вироби́цтво.
Центрофуг—центрофу́га, ги.
Цепенеть (от страха, от холода)—деревені́ти, дерев'яні́ти, кля́кнути (Одеревені́в з ля́ку. Ру́ки покля́кли).
Цепкий—чіпки́й, беручки́й (Чіпки́й як кі́шка).
Цеплять,-ся—чіпля́ти, ся; чіпа́ти, ся (Чіпля́є стру́ни. Чіпля́ється до ме́не зі своїм залиця́нням).
Цепочка—ланцюжо́к, жка́; ретязо́к, зка́. **Цепной**—ланцюго́вий. **Цепочный**—ланцюжко́вий, ретязко́вий.
Цепь—I) ланцю́г, га́; цеп, пу; ре́тяг, га; ре́тязь, зи (Важки́й ланцю́г му́ляв йому́ но́гу. Рве́ться як соба́ка на ре́тязі); II) (горная)—па́смо ма; стяг, га.
Цех—цех, ха. **Цеховой**—цехови́й.
Цилиндр—ві́бло, ла; цілі́ндр, ра; цілі́ндер, дра. **Цилиндрический** (о форме)—ві́блий, ціліндро́вий.
Цинк—цинк, ку. **Цинковый**—ци́нковий.
Циркуль—ци́ркуль, ля; ро́змір, ру.
Циркуляр—обі́жник, ка; циркуля́р, ра.

Циркулярный — обіжний, циркуля́рний. **Циркулярно**—обіжно.
Циркуляция—кругобіг, гу.
Цистерна—цисте́рна, ни.
Цитировать—цитува́ти.
Циферблат—циферблат, ту.
Цынга—ско́рбут, ту; гиле́ць, льця́.
Цыновка—рого́жа, жі; рого́жка, ки.
Цырульник—голя́р, ра́.
Цырульня—голя́рня, ні.

Ч

Чадо—дити́на, ни. **Чадолюбивый**—дітолюбний.
Чай—на́дісь, десь, ма́буть.
Чай—чай, ча́ю (Треба купи́ти ча́ю). **Чайный**—ча́йний, до ча́ю.
Чайка—ча́йка, ки; (чибис)—кигі́тка, тки (Ой го́ре тій ча́йці-небо́зі, що ви́вела ді́ток при би́тій доро́зі).
Чайник—імбрик, ка; ча́йник, ка (Купи́в імбрик срібний і порцеля́новий).
Чайничать—чаюва́ти.
Чан—чан, на; ка́дуб, ба; (большой на винокуренном заводе)—стоя́н, на́; (в котором виноград давят)—топчи́ло, ла; (небольшой и низкий)—шапли́к, ка́; пере́різ, за; ширі́твас, са. **Дубильный чан**—квасни́к, ка́. **Заторный чан**—брагова́р, ра; зрізок, зка.
Чарующий—чарівни́й, чарівли́вий. **Чарующе**—чарі́вно, чарівли́во.
Час—годи́на, ни. **Часок, часочек**—годи́нка, ки; годи́ночка, чки; годи́нонька, ньки. **В час**—в по́ру, у свій час, вча́сно. **С часу на час**—от-о́т, що-ча́су, щогоди́ни, ко́жного ча́су. **Час от часу**—що-ра́з. **Часовой**—годи́нний; (относящийся к часовому механизму)—годинникови́й. **Часовой мастер**—часовщи́к, ка́; годинника́р, ря. **Часовой** (солдат)—вартови́й, часови́й стійчик, ка; стійкови́й.
Частить—І) части́ти; ІІ) дріботі́ти, дробцюва́ти (в ході́) (Він дріботи́ть тобі щось, а ти й не слу́хаєш. Цей кінь щось нед́ужно дріботи́ть нога́ми); ІІІ) учаща́ти (Де лю́блять, там не учаща́й).
Частичный—І) часткови́й; ІІ) поодино́кий; ІІІ) (мат.)—части́нний, поча́сний, ча́сний. **Частично** — частко́во (Спра́ву українізації переве́дено частко́во).
Частица—ча́стка, ки; части́нка, ки; (самая маленькая)—гаріль, ли.
Частность—осі́бність, ности; окре́мість, мости; прива́тність, ности. **В частности**—зосо́бна, зокре́ма, зосі́бна. **Часто**—ча́сто.
Частный—І) частко́вий; (отдельный)—окре́мий, поодино́кий; ІІ) (неофициальный)—прива́тний, неофіці́йний. **Частно**—осо́бо, осі́бно, особли́во, окре́мо, на́різно, прива́тно. **Частное**—часткове́, ча́стка. **Приближенное частное**—ча́стка набли́жена. **Частновладельческий** — прива́тно-вла́сницький. **Частное лицо**—прива́тна осо́ба. **Частная сумма**—частко́ва су́ма. **Частный дифференциал**—диференція́л части́нний. **Частный знаменатель**—знаме́ник части́нний. **Частный интеграл**—інтегра́л части́нний. **Частный случай**—окре́мий ви́падок, поодино́кий ви́падок. **Частный торговець**—кра́мар, ря.
Частокол—частокі́л, ко́лу; парка́н, ну.
Частота—часто́та́, ти́. **Частота относительная** — часто́та́ відно́сна, реляти́вна.
Частушка—дрібу́шка, шки.
Часть—части́на, ни. **Отделение в учреждении**—ві́дділ, лу; ча́стка, ки; пай, па́ю; па́йка, ки; уді́л, лу.
Частью—поча́сти. **Большей частью**—здебі́льшого, найбі́льш (Здебі́льшого це бува́є тоді́, коли́ я не бува́ю вдо́ма).
Частый—І) ча́стий; ІІ) густи́й, рясни́й (Ча́сті бенькети грошей вимага́ли. Густи́й ліс був пе́ред на́ми. Рясни́й виногра́д у цьо́му ро́ці. Рясні збо́ри на чума́рці).
Час—годи́на, ни. **Урочный час**—слу́шна годи́на.
Часы (хронометр)—годи́нник, ка; дзига́р, ря́. **Карманные часы**—кишенько́вий годи́нник; дзига́рок, рка. **Стенные часы**—годи́нник насті́нний, ва́рта, ти; ча́ти, ів (На ва́рті козаки́ стоя́ли).
Чахлый—ча́хлий, змарні́лий, помарні́лий, голоко́стий.
Чахнуть—со́хнути, ча́хнути, ни́діти, скні́ти (В молоди́х літа́х скніє, як кві́тка приби́та моро́зом).
Чахотка—сухо́ти, хо́т; сухо́тка, тки (Цей чолові́к хво́рий на сухо́ти). **Чахоточный**—сухо́тний (Сухо́тні лю́ди ліку́ються в Криму́).

Чаша—ча́ша, ші; ча́ра, ри; ке́лих, ха. **Чашка, чашечка**—ча́шка, ки; ча́шечка, чки; ми́ска, ски; ми́сочка, чки. **Надколенная чашка**—скіпи́ця, ці. **Чайная чашка**—ча́шка, ки; філіжа́нка, нки. **Весовая чашка**—ша́ля, лі; шальки́, льо́к. **У ореха, желудя**—гра́нка, ки; пліска, ки. **Чашечный**—чашови́й, кухля́ний. **Чашечный барометр**—кухля́ний, чашови́й баро́метр.

Чаща—гуща́вина, ни; не́тря, рі; не́три, ів (Залі́з у са́му гуща́вину. Загна́ли звіря в не́три).

Чаще—частіш, части́ше. **Чаще всего**—найчасті́ше (Найчасті́ше від сухо́т умира́ють в-осени́ й навесні́).

Чаяние—сподіва́ння, ння. **Сверх чаяния**—зо́всім несподі́ванно.

Чаять—сподіва́тися. **Души не чаять**—душі́ не чу́ти, дух рони́ти. **Я не чаял вас видеть**—я не сподіва́вся вас ба́чити.

Чваниться—чва́нитися, пиша́тися, велича́тися, при́ндитися, бундю́чтися (Не чва́ньтесь—з вас шку́ру деру́ть, а з них бува́ло лій топи́ли).

Чванство—чвань, ни; пиха́, хи́; го́рдощі, щів; велича́ння, ння (Пихи́—чоти́ри лихи́). **Чванливый**—чванькува́тий; чванько́, ка́; пиха́тий, бундю́чний (Таке́ чванькува́те, що й приступи́ти не мо́жна).

Чей, чья, чье, чьи—чий, чия́, чиє́, чиї́. **Чей-то**—чийсь. **Кое-чей**—де́-чий.

Чек—чек, ка. **Чековый**—че́ковий. **Чековая книжка**—че́кова кни́жка.

Чека—заколе́сник, ка; льо́ник, ка; кіло́к, лка́ (в возу).

Чеканить, отчеканить—карбува́ти, відкарбо́ваний, ви́битий.

Чеканка—карбі́вка, ки; вибива́ння, ння. **Чеканщик**—карбува́ч, ча́. **Чеканный**—карбо́ваний, ви́битий.

Челн, челнок—чо́вен, вна; чо́вник, ка; каю́к, ка́; душогу́бка, ки (Як-би́ чо́вен та весе́льця, рятува́ла-б, моє́ се́рце).

Чело—I) чоло́, ла́; II) лоб, ло́ба; III) (печи)—че́люсти (У ко́жного чоло́ життя́ й жаль пори́ли. Перевіяли жи́то й чоло́ одібра́ли окре́мо. На чолі́ ру́ху. На чолі́ устано́ви). **Человой**—чі́льний.

Человек—I) люди́на, ни; чолові́к, ка. **Государственный человек**—держа́вний муж. **Человечески**—по-лю́дськи, полюдсько́му, по-лю́дяному (Пово́дься з ним по-лю́дськи, то й до́бре бу́де). **Человеческий**—лю́дський.

Человеколюбие—лю́дяність, ности.

Человеконенавистник — відлю́дник, ка; людозненави́сник, ка.

Человекосмена—жива́ змі́на.

Человечество—I) лю́дство, ства; II) лю́дськість, кости; лю́дяність, ности.

Человечность—лю́дяність, ности; лю́дськість, кости. **Человечный**—лю́дяний.

Челюсть (мн.) — че́люсти, ще́лепа, пи; ще́лепи, ів; че́люсть, сти.

Чем—ніж, аніж, чим, як, од, від, над. **Чем более, тем более**—де-да́лі, то все́ бі́льше. **Чем дальше, тем**—що-да́лі, то; де да́лі, то. **Чем скорее, тем лучше**—чи́м шви́дче, тим кра́ще. **Свинец тяжалее, чем медь**—о́лово ва́жче за мі́дь (від мі́ди).

Чемодан—чемода́н, на; валі́за, зи.

Чепуха—нісені́тниця, ці; дурни́ця, ці; терев́ені, нів. **Городить чепуху**—прова́дити нісені́тницю.

Червиветь—червіти, ві́ю, і́єш.

Червонец—черві́нець, ві́нця (Службо́вці платню́ оде́ржували черві́нцями).

Червь—гроба́к, ка́; роба́к, ка́; черва́к, ка́. **Червь древоточец**—ша́шель, шля. **Червь светящийся**—світля́к, ка́. **Червоточина** — червото́ча, чі; червоті́к, то́ку.

Чердак—горі́ще, гори́ще, ща; гора́, ри́ (Полі́зь-но на горі́ще, та доста́нь сушні́).

Черед—че́рга́, ги́ (очередь) (Ко́жний пови́нен зна́ти свою́ че́ргу). **Чередной**—чергови́й (Чергови́й № вихідно́го журна́ла).

Чередоваться—чергува́тися.

Через—че́рез; (сквозь)—крізь, у, за. **Через год**—у рік (Від Оде́си че́ре́з мо́ре—Туре́ччина. Крізь віко́нце подиви́вся). **Через год возвращусь**—за рік поверну́ся.

Чересседельник—черезсіде́льник, ка.

Чересполосица—па́смужність, ности; черезме́жниця, ці; черезни́в'я, в'я. **Уничтожить чересполосицу**—зни́щити черезни́в'я, па́смужність.

Черемуха—чере́мха, хи; чере́мшина, ни. **Черемуховый**—чере́мховий.

Черен, черенок, черемок—окла́дка, ки; коло́дка, ки; коло́дочка, чки (Тре́ба зроби́ти коло́дку до ножа́).

Черепаха—черепа́ха, хи. **Черепаховый**—черепа́ховий.

Черепица—дахі́вка, ки; черепи́ця, ці. **Черепичный**—дахівко́вий, черепи́чний (Ха́ту вкри́то черепи́цею).

Череп—че́реп, па.
Чересчур—на́дто, зана́дто, че́рез кра́й, че́рез мі́ру.
Чернедь, чернядь—чо́рний ко́лір, чо́рна кра́ска.
Чернеть—чорні́ти, чорні́шати, почорні́шати.
Черника—чорни́ця, ці; борови́ця, ці.
Чернила—атраме́нт, ту; чорни́ло, ла. **Чернильный**—атраме́нтовий, чорни́льний. **Чернильные орешки**—га́ляс, са.
Чернильница—чорни́льниця, ці; калама́р, ря́.
Чернобровый—чорнобри́вий, чорнобри́вець, вця; чорнобри́вка.
Чернобыльник—не́хворощ, щу.
Черновка, черновик—чорне́тка, ки. **Черновой**—чорнови́й.
Черноволосый—чорноволо́сий, темноволо́сий.
Черноглазый—чорноо́кий, темноо́кий.
Чернозем—чорно́земля, лі.
Чернолесье—чорнолі́с, су; чо́рний, листвя́ний, листяни́й ліс.
Черномазый—смугля́вий.
Чернорабочий—чорноро́б, ба; чорноробі́тни́к, ка́.
Чернослив—чорно́слив, ва.
Черносотенец—чорносоте́нец, нця.
Чернота—чо́рність, ности.
Чернуха (гриб)—вовня́нка, ки.
Черный—чо́рний; (о лошади)—борони́й. **Черные дни**—зли́годні.
Черпак—черпа́к, ка́; коря́к, ка́.
Черпальщик—черпа́льник, ка; черпа́ч, ча́. **Черпальный**—черпа́льний.
Черпать, черпнуть—черпа́ти, черпну́ти.
Черстветь—черстві́ти.
Черствость—че́рствість, вости. **Черствый**—черстви́й.
Черта—ри́са, си; сму́га, ги; пружо́к, жка́; круга́, ги́; разо́к, зку́. **Черты лица**—ри́си на виду́ (Тонкі́ пружки́ його́ блідо́го лиця́ ма́ли в собі́ що́сь неласка́ве. Коли́сь тонкі́ йому́ на виду́ ри́си зблі́дли). **Черту проводить**—рисува́ти, черка́ти. **Черточка**—ри́сочка, чки; сму́жка, ки; пружо́к, жка́.
Чертеж—рису́нок, нка; кре́слення, ння.
Чертежник—рисо́вник, ка; кресля́р, ра́. **Чертежная**—рисо́вня, ні; кресля́рня, ні.
Чертить—рисува́ти. **Чертить карандашом**—рисува́ти оливце́м, кре́слити.
Чертог, чертоги—по́кій, ко́ю; (мн.)—поко́ї; го́рниця, ці; світли́ця, ці; пала́ц, цу.
Черчение—рисува́ння, ння; кресле́ння, ння. **Топографическое черчение**—рисува́ння, кре́слення топографі́чне.

Чеснок—часни́к, ка́. **Мыший чеснок**—за́ячий часни́к, скоро́да, ди. **Полевой змеиный чеснок**—гадю́ча цибу́ля. **Дикий чеснок**—до́ля, лі; ско́чки, чок.
Чесотка—чуха́чка, чки; коро́ста, сти; сверблячка, чки. **Заразиться, заболеть чесоткой**—покоро́стявіти.
Чествование—(в)шанува́ння, ння; шано́ба, би; пова́га, ги.
Чествовать—шанува́ти (Сього́дні шану́ють па́м'ять Ле́ніна).
Честить—I) шанува́ти, велича́ти; II) ла́яти, карта́ти, кобени́ти.
Честолюбец—честолю́бець, бця; шанолю́б, ба. **Честолюбивый**—честолю́бний, честолюби́вий, шанолю́бний, амбі́тний. **Честолюбиво**—честолю́бно, честолюби́во, шанолю́бно, амбі́тно.
Честолюбие—честолю́бність, ности; честолюби́вість, вости; шанолю́бство, ства.
Честность—че́сність, ности. **Честно**—че́сно, со́вісно. **Честное слово**—сло́во че́сти (го́нору).
Честь—I) честь, сти; го́нор, ру; до́бре ім'я́; II) пова́га, ги; ша́на, ни; сла́ва, ви (Він ма́є вели́кий го́нор. Віддали́ ша́ну оборо́нцеві просто́го лю́ду: пали́ли з рушни́ць над моги́лою). **Имею честь, считаю за честь**—ма́ю за честь. **Затронуть, задеть честь чью**—на честь чию́ наступи́ти, зачепи́ти, ущерби́ти го́нор. **Оскорбить честь**—покривди́ти на че́сті, пору́шити чию́ честь. **Быть в чести**—бу́ти в пошані́вку.
Чет—чіт, до па́ри.
Чета—па́ра, ри. **Супружеская чета**—подру́жжя, жжя. **Он тебе не чета**—він тобі́ не па́ра, не під па́ру.
Четверг—четве́рг, га́.
Четверка—четверня́, ні; (лошадей)—четві́рка, ки.
Четверобрачие—четвороже́нство, ства.
Четвероместный—на чоти́ри осо́би.
Четвертушка—чве́ртка, ки (папе́ру, ча́ю).
Четвертый—четве́ртий. **В начале четвертого**—по тре́тій годи́ні. **Половина четвертого**—пів на четве́рту, пів до четве́ртої. **Четвертая часть года**—кварта́л, лу.
Четверть—I) чве́ртка, ки; чве́рть, ти; четверти́на, ни (Купи́ чве́рть фу́нта ковбаси́. Візьми́ четверти́ну горі́лки. Купи́в чве́ртку тютю́ну́. Полови́ну не дам, четверти́ну дам). **Четверть луны**—квартир́я, рі; II) че́тверть, ти (зерна или муки).

Четкость—чи́ткість, кости; вира́зність, ности. **Четкий**—читкий, вира́зний. **Четко**—чи́тко, вира́зно.

Четный—пари́стий, чітни́й. **Четное направление** — чітни́й на́прям, па́рний (мат.). **Четная перестановка**—па́рна пермута́ція. **Четная функция**—па́рна фу́нкція.

Четыре—чоти́ри, рьох. **Четыре с половиною**—пів п'я́та. **Четырежды**—чоти́рі ра́зи. **Четырежды четыре**—чоти́ри по чоти́ри.

Четырегранник—чотирості́нник, ка. **Четырегранник основной**—чотирості́нник основни́й. **Ч. полярный**—чотирості́нник поля́рний. **Ч. правильный**—чотирості́нник пра́вильний. **Четырехгранный** — чотирості́нний. **Четырегранная пирамида**—чотирості́нна пірамі́да, остри́ця, чотирості́нна. **Четырегранная призма**—при́зма (граня́к) чотирості́нна.

Четыреста—чоти́риста, чотирьохсо́т.

Четыреугольник—чотироку́тник, ка. **Четыреугольный**—чотироку́тній, ня, нє. **Четыреугольная фигура**—чотироку́тна фі́ґу́ра. **Четыреугольник вписанный**—чотироку́тник впи́саний. **Четыреугольник описанный**—чотироку́тник опи́саний.

Четырехпольный — чотирьохпі́льний, на чоти́ри зміни.

Четырехсложный—чотирокладо́вий.

Четырехсторонний—чотиробо́кий. **Четырехсторонник**—чотиробі́чник, ка. **Полный четырехсторонник**—по́вний чотиробі́чник.

Четырехчлен—чотирочле́н, на.

Чехол—покріве́ць, рівця́.

Чечевица—сочеви́ця, ці; со́чка, чки; опти́чна со́чка. **Чечевица рассеивательная**—розсівна́ со́чка. **Чечевица собирательная**—збира́льна со́чка.

Чечевицеобразный—сочкува́тий.

Чешуекрылый — лускокри́лий. **Чешуекрылые насекомые**—лускокри́лі кома́хи, лускокри́льці.

Чешуйный—лускови́й. **Чешуеобразный**—лускува́тий. **Чешуистый, чешуйчатый**—луска́тий, лускува́тий.

Чешуя—луска́, ски́; (на змее)—лино́вище, ща.

Чибис—ча́йка, ки.

Чиликать—цвірінькати, цвіркота́ти. **Чиликанье**—цвірінькання, ння; цвіркіт, коту; цвіркота́ння, ння.

Чин чином—як слід, як годи́ться, як во́диться.

Чинар—я́вір, я́вора.

Чинить—I) (учинить)—чини́ти, твори́ти, ді́яти (Ота́к чини́, як я чиню́, люби́ жінку аби́ чию́. Ой що-ж бо я учини́ла, що кострубá полюби́ла); II) (починять)—ла́годити, лата́ти (Пола́годив мені черевики. Він лата́є собі соро́чку).

Чинка—ла́годження, ння; лата́ння, ння.

Чиновник—урядо́вець, вця.

Чинность—присто́йність, ности; поря́дність, ности. **Чинный**—присто́йний, поря́дний (Пово́дься присто́йно).

Числение—лічі́ння, ння; рахува́ння, ння.

Численность (количество) — число́, ла́; чисе́льність, ности; кількість, кости.

Числитель—чи́сельник, ка. **Частный числитель**—части́нний чи́сельник.

Числительное имя—числі́вник, ка.

Числить—лічи́ти, рахува́ти. **Числиться**—лічи́тися, рахува́тися. **Числиться за учреждением**—лічи́ться за устано́вою; пи́шеться за...

Число—число́, ла́; да́та, ти. **Средним числом**—пересі́чно. **Абстрактное число**—умозо́рне, абстра́ктне число. **Алгебраическое число**—алгебрі́йне число́. **Числа взаимно простые**—чи́сла взає́мопервісні. **Число рациональное**—вимірне́ число́. **Отрицательное число**—від'є́мне число́. **Относительное число**—відно́сне, реляти́вне число. **Известное число**—відо́ме число́. **Искомое число**—шу́кане, відшу́куване число́. **Положительное число**—дода́тне число́. **Именованное число**—імено́ве число́. **Логарифмированное число**—логаритмо́ване число́. **Мнимое число**—мни́ме число́, га́дане, уя́вне число́. **Приближенное число**—набли́жене число́. **Неизвестное число** — невідо́ме число́. **Иррациональное число** — невимірне число́. **Неявное число**—нея́вне число́. **Обратное число** — число́ обе́рнене. **Однозначное число**—одноцифро́ве число́. **Подкоренное число**—підкоре́неве, підрадика́льне число́. **Порядковое число**—число́ порядко́ве. **Пропорциональное число**—пропорці́йне число́. **Противоположное число**—проти́вне число́.

Чистильщик—чисти́льник, ка; (паровозов)—чисти́ль, ля́.

Чистить, вычистить, очистить,-ся—чи́стити, обчища́ти, обчи́стити, ви́чистити. **Чистить трубу**—труси́ти са́жу, ко́мін.

Чистка — чи́стка, ки. **Академическая чистка**—академі́чна чи́стка. **Партийная чистка**—чи́стка партійна.

Чисто—чи́сто, че́пурно, оха́йно.

Чистоган—готівка, ки; готóві грóші; готівни́к, кá.

Чистописание — краснóпис, су; крáсне писáння, ння.

Чистоплотность—охáйність, ности; чéпурність, ности. **Чистоплотный**—охáйний, чéпурни́й.

Чистосердечность—щиросéрдість, дости; щи́рість, рости. **Чистосердечный**—щиросéрдий, щи́рий. **Чистосердечно**—щиросéрдо, щи́ро (Підсýдні щиросéрдо ви́знали свою́ винý). **Чистосердие**—щиросéрдя, дя.

Чистосортный—чи́стого сóрту, добірний.

Чистый—чи́стий, я́сний, світлий, білий, щи́рий, вирáзний. **Из чистого золота**—щирозлóтий (Чи́ста водá. Чи́стий гóлос). **На чистые деньги**—на готóві грóші. **Чист остался**—I) залиши́вся без нічóго, звівся нінáщо; II) сухи́м з води́ ви́йшов.

Читальня—читáльня, ні. **Изба-читальня**—хáта-читáльня.

Читание—читáння, ння.

Читатель,-ница—читáч, чá; читáчка, чки.

Читать—I) читáти; (по складам)—слебезувáти; II) викладáти (нáуку якý) (Лéктор викладáє украї́нську мóву дóсить дóбре) **Читаемый**—читáльний. **Читаемость, читабельность**—читáльність, ности.

Чихать, чхать—чхáти, чхнýти **Чихание**—чхання́, ння́.

Чище—чистíше.

Член—член, на. **Почетный член**—почéсний член. **Член общества**—громадя́нин, на. **Член братства**—брáтчик, ка. **Член союза**—спíльник, ка; сумíсник, ка. **Член пожизненный**—довíчний, досмéртний член. **Член действительный**—дíйсний член. **Член сотрудник**—член співробíтник. **Член непременный**—член неодмíнний. **Член дроби**—член дрóбу.

Членовредительство — скалíчення, ння; (тяжкое)—обезвíчення, ння.

Членский—члéнський. **Членский взнос**—члéнський внéсок, ску.

Чмокать, чмокнуть—цмóкати, цмóкнути.

Чокать, чокнуть—цóкати, цóкнути (Цóкнемось чаркáми).

Чолка—чубóк, бкá.

Чопорность—бришкли́вість, вости; ви́мушеність, ности; пересáда, ди; ненатурáльність, ности. **Чопорный**—бришкли́вий, ви́мушений, пересáдний, ненатурáльний. **Чопорно**—бришкли́во, ви́мушено, пересáдно, ненатурáльно.

Черт—біс, са; ди́явол, ла; лихи́й, óго; нечи́стий, ого; нечи́ста си́ла; дíдько, ка.

Чортополох—будя́к, кá.

Чреватый—I) черевáтий; II) багáтий на що. **Война эта чревата последствиями**—ця війнá багáта на нáслідки.

Чревовещание—черевомóвство, ства. **Чревовещатель**—черевомóвець, вця.

Чревоугодие—обжи́рство, ства; догíдливість чéреву. **Чревоугодник**—прожóра, ри; прожéра, ри; ласýн, нá; сластолю́бець, бця.

Чрезвычайность—надзвичáйність, ности. **Чрезвычайный** — надзвичáйний. **Чрезвычайно**—надзвичáйно. **Чрезвычайное собрание, совещание** — надзвичáйні збóри, надзвичáйна нарáда.

Чрезмерность—нáдмір, ру; надмíрність, ности. **Чрезмерный**—надмíрний. **Чрезмерно**—надмíрно, над міру, незавмíру, чéрез вéрх.

Чресла—кри́жі, жів; (ед. ч.)—криж, жá.

Чтить—шанувáти, поважáти, величáти.

Чтобы, чтоб—щоб, щóби, бодáй. **Чтоб тебя**—щóб тобí, бодáй тобí, тобí. **Чтобы и следа твоего у меня не было**—і на óчі менí не навертáйся; щоб і ногá твоя́ у мéне не булá.

Что, чего—що, чогó. **Вот что**—óн-що, óсь-що, óт-що. **За что**—за щó, за вíщо. **Ні за что, ні про что**—ні зá що, ні про щó. **Ну, чтó-ж**—абó щó. **Тут что-то не так**—тут щось не тé, не тáк. **Что-ли**—абó що, чи щó (Ходíм ужé, абó що). **Что-нибудь**—що-нéбудь, небýдь-що, аби́-що, бýдь-що. **Что-то**—щось, якóсь (Якóсь менí недýжається. Щось сказáв, а вонá аж почервонíла). **Что касается меня**—що до мéне, як на мéне. **Что есть мочи**—чи́м дуж (Братíв щоб визволя́ти, запорóжці чим дýж поспішáють). **Все нипочем**—все дáрма, байдýже. **Ни к чему**—ні-нáщо, ні до чóго. **Чего-то**—чогóсь, чомýсь. **Для чего**—для чóго, навíщо.

Чтс бы ни было—хоч щó. **Что бы это значило**—що вонó за знáк. **Что вам угодно**—чогó ви бажáєте, чогó вам трéба. **Что касается этого дела**—що до цíєї спрáви. **Что случилось с письмом**—що стáлося з листóм. **Что в этом проку**—якá з тóго кóристь, яки́й з тóго пожи́ток.

Чубук—цибýх, хá.

Чувственность—I) почутли́вість, вости; почувáльність, ности; II) пóхіть, хоти; похíтливість, вости. **Чувственный**—почутли́вий, почувáльний, похíтли́вий. **Предаваться чувственным наслаждениям**—віддавáтися похíтли́вим насолóдам.

Чувствительность — чýлість, лости; діт-

кли́вість, вости; уразли́вість, вости; дошку́льність, ности. **Чувствительный**—чу́лий, чутли́вий, почутли́вий, почуйний, жа́лісний, уразли́вий, шку́льний, діткли́вий, дошку́льний.

Чувство—чуття́, ття́; почуття́, ття́. **Лишиться чувств**—зомлі́ти, знепритомні́ти. **Привесть в чувство**—одвола́ти, очути́ти. **Прийти в чувство**—оприто́мніти, отя́митися. **Чувство любви**—коха́ння, ння. **Чувство зрения, обоняния, осязания, слуха**—почуття́ зо́ру, смаку́, ню́ху, до́тику, слу́ху. **Чувство меры**—почуття́ мі́ри.

Чувствовать—чу́ти, почува́ти. **Чувствовать себя**—ма́тися, ма́ти собі́, почува́ти собі́. **Чувствовать силу, чувствовать себя в силе**—чу́тися на си́лі. **Дать себя почувствовать**—да́тися в знаки́.

Чугун—чаву́н, на́. **Чугунный**—чаву́нний. **Чугунно-литейный цех**—чаву́нно-лива́рський цех.

Чудак—чуда́к, ка́; чуда́р, ря́; дива́к, ка́ (Всяк тобі пока́же, де живе́ дива́к-бага́ч).

Чудачить—химерува́ти, дива́чити, чуда́чити, шту́ки витворя́ти, фі́глі стро́їти.

Чудесный—чуде́сний, ди́вний, чудни́й, чудо́вний, чудо́вий. **Чудодейственный**—чудоді́йний. **Чудесная ночь**—чудо́ва ніч. **Чудесно**—чуде́сно, чу́дно, ди́вно, чудо́во.

Чудный—чудо́вий, ди́вний, преди́вний, на про́чуд (Чудо́вий краєви́д, яки́й на́вколо. Ди́вний якийсь сон мені присни́вся, на про́чуд ди́вний).

Чудиться—здава́тися, видава́тися.

Чудо—чу́до, да; ди́во, ва; (мн.)—дива́, див; преди́во, ва; чу́до ди́во.

Чудовище, чудище—мара́, ри́; марю́ка, ки; потво́ра, ри; почва́ра, ри; страхі́ття, ття; дивогля́д, ду.

Чудовищность—дивогля́дність, ности. **Чудовищный**—дивогля́дний, почва́рний. **Чудовищно**—дивогля́дно.

Чужбина—чужи́на, ни; чужа́ чужи́на, чужа́ сторона́, чужени́ця, ці (Шевче́нкові усе́ було́ чужо́ю чужени́цею).

Чуждаться—цура́тися (Чужі лю́ди цура́ються, в ха́ту не пуска́ють); чужа́тися, ухиля́тися. **Чуждание**—цура́ння, ння.

Чуждый—чужи́й, неприче́тний (до чо́го), ві́льний (од чо́го) (Він не приче́тний до змо́ви. Профе́сор був ві́льний од суб'єктиви́зму. Він чужи́й був для грома́ди).

Чужестранец—чужозе́мець, мця; чужи́нець, нця.

Чужой—чужи́й, сторо́нній, я, є; чужи́на, ни (Соба́ки розбреха́лися: хто́сь чужи́й на подві́р'ї).

Чулан—помі́рка, ки; помірчи́на, ни.

Чулок—панчо́ха, хи. **Чулок мужской** (носок)—карпі́тка, ки.

Чума—чума́, ми́ (По́шесть чуми́ поши́рилася).

Чурбан—пень, пня́; коло́дка, дки; оцу́пок, пка; одоро́бало, ла; опу́дало, ла; незгра́ба, би.

Чуточку—тро́шечки, хвили́нку, годи́нку (Зажди́ хвили́нку. Ще дода́й тро́шечки).

Чуть—ле́дви, тро́хи. **Чуть не**—ма́ло не. **Чуть не убил**—ма́ло не заби́в. **Чуть не даром**—за пів-да́рма.

Чутье—нюх, ха; чуття́, ття́.

Чучело—опуда́ло, ла; пу́гало, ла; страхопу́д, да; одоро́бало, ла.

Ш

Шабашить, пошабашить—шаба́шити, пошаба́шити, закінчи́ти пра́цю, одроби́тися. **Шабашка**—шаба́шка, ки.

Шаблон—шабло́н, ну; зразо́к, зка́. **Шаблонный**—шаблоно́вий.

Шаг—крок, ку; сту́пінь, пеня. **Шагом марш**—кро́ком руш. **Шагом**—ходо́ю, ступо́ю. **Шаг за шагом**—ходо́ю, поступцем, нога́ за ного́ю. **Тихим шагом**—ти́хою ходою. **Убавить шагу**—вкороти́ти ходи́, зменши́ти ходу (Це така́ люди́на—сту́пінь по золото́му дай). **Шагистый**—циба́тий.

Шагать—ступа́ти (Ши́роко ступа́в, здава́лось і ваги́ ніяко́ї не було́ на пле́чах).

Шайба—персти́на, ни.

Шайка—вата́га, ги; ба́нда, ди; згра́я згра́ї; (в банях)—ша́йка, ки; ря́жка, ки (В ліса́х ще й до́сі є чима́ло розбиша́цьких вата́г, банд).

Шалапай—леда́що, ща; гультя́й, тя́я; гульві́са, си; ле́дар, ря; шели́хвіст, хвоста; поті́паха, хи.

Шалаш—шала́ш, ша́; курі́нь, ня́; катря́га, ги; бу́да, ди; халабу́да, ди. **Ярмарочный шалаш**—я́тка, ки; я́точка, чки.

Шалеть, ошалеть—шалені́ти, шалі́ти, ошалі́ти, дурі́ти, здурі́ти, навісні́ти, знавісні́ти, кази́тися, сказиі́тися (Ша-

ли́йте, шалі́йте, скаже́ні ка-ти́).

Шалить—пустува́ти, жирува́ти.

Шалнер—заві́ска, ски; ва́лець, льця.

Шаловливость — пустотли́вість, вости; сваві́льство, ства. **Шаловливый**—жартовли́вий.

Шаловство, шалость—пусто́та, ти; пустува́ння, ння; пу́стощі, щів; сваві́льство, ства.

Шалун—пусту́н, на́; сваві́льник, ка; сваво́лець, льця; збито́чник, ка.

Шалфей—шавлі́я, ії; шевлі́я, ії.

Шальной—шале́ний, наві́сний, наві́же́ний, несамови́тий; (о собаках)—скаже́ний (Юпі́тер, гні́вом розпале́ний, влеті́в до них мов наві́же́ний. Мов несамови́тий, ки́нувся він на свого́ това́риша).

Шампиньон — печери́ця, ці; печери́чка, чки.

Шанс—шанс, су (Я не ма́ю ша́нсів ви́грати цю спра́ву).

Шапирограф—шапіро́граф, фа. **Шапирографист**—шапірографі́ст, ста.

Шапочник—шапка́р, ря́; шапова́л, ла.

Шар—ку́ля, лі. **Земной шар**—земна́ ку́ля; земна́к, ка́. **Стекляный шар**—ба́нька, ки. **Шар из жести, резины и т. п.**—опу́ка, ки. **Деревянный небольшой**—га́лка, ки; (матем.)—ку́ля, лі. **Вписанный шар**—ку́ля впи́сна; **описанный шар**—ку́ля опи́сана; **соприкасательный шар**—ку́ля многокра́тно стична́. **Шаровой слой**—верства́ кула́ста. **Центр шара**—осере́док ку́лі. **Шаровой сегмент, сектор**—кули́стий сегме́нт, се́ктор. **Шарик**—ку́лька, ки. **Кровяные шарики**—кров'яни́сті зе́рнятка. **Шарообразность**—куля́стість, стости; окру́глість, лости. **Шар воздушный**—аеро-ста́т, та; бальо́н, ну. **Шар полый**—бальо́н, ну.

Шарада—шара́да, ди; за́гадка, ки.

Шарахнуться — метну́тися, шарпну́тися, ки́нутися, шара́хнути (Коні злякалися та й шара́хнули вбік); ге́пнути, бебе́хнути (Підсковзну́вся та та́кі ге́пнув у боло́то).

Шарить—ни́шпорити, ша́рити.

Шаркать, шаркнуть—шу́ркати, шу́ркнути, чо́вгати, чо́вгнути. **Шаркотня**—човгани́на, ни.

Шарманка—катери́нка, ки.

Шарлатанить—шахраюва́ти, моро́чити.

Шарлатан—шахра́й, ра́я; (собират.)—шарло́та, ти. **Шарлатанский**—шахра́йський. **Шарлатанство** — шахра́йство, ства.

Шарнир—сугло́б, ба; (в дверях)—пе́тник, ка.

Шаромыжка (в выражении **«на шаромыжку»**)—на дурни́чку, на дурни́цю. **Шаромыжник**—дармоїд, да; чужоїд, да. **Шаромыжничество**—дармоїдство, ства.

Шатание — хита́ння, ння; колиха́ння, ння; ве́штання, ння; сновига́ння, ння (Хита́ння топо́лі. Не буде добра́ з твого́ ве́штання—сиди́ кра́ще до́ма). **Шаткий**—хитки́й, хибки́й неста́лий, непе́вний, валки́й (Хитки́й стіл. Неста́лі по́гляди. Непе́вна люди́на). **Шаткость**—хи́ткість, кости; ва́лкість, кости.

Шатать,-ся; шатнуть,-ся—хита́ти, хитну́ти, колиха́ти, колихну́ти (Стовп хита́ється. І ві́тер не віє, гілля́ не коли́ше); хита́тися, хитну́тися, точи́тися, поточи́тися (Аж то́читься чолові́к, так набра́вся); ві́ятися, ба́йдики би́ти, слоня́тися, ника́ти, тиня́тися, ве́штатися, сновига́ти (Невідо́мо, де ві́явся ро́ків зо́ два. Він усю́ди ве́штається та на ко́бзі гра́є).

Шатер—наме́т, ту; шатро́, ра́.

Шатун—I) (мех)—го́нок, нка; хиту́н, на́; II) волоцю́га, ги; заволо́ка, ки; швендя, ді.

Шафран—шафра́н, ну; шапра́н, ну. **Шафранный**—шафрано́вий.

Шахматы—ша́хи, ів. **Шахмат** (квадрат)—ві́чко, ка. **Шахматный**—шахови́й, ша́хматний. **Шахматная доска**—шахівни́ця, ці. **Шахматная игра**—ша́хи, хів.

Шахта—ша́хта, ти; копа́льня, ні. **Наклоненная, вертикальная, продольная шахта**—уко́са (пох́ила), сторчова́ (простопа́дна), подо́вжня ша́хта. **Водоподъемная шахта**—водотя́гна ша́хта. **Воздушная шахта**—протяго́ва ша́хта.

Шахтер—шахтя́р, ра́.

Шашка—I) да́мка, ки; ша́шка, ки; II) ша́бля, лі (черке́ська).

Шашни—ка́верзи, верз; шту́ки, шту́к (Там ва́ших ка́верз не вжива́ють).

Швабра—помело́, ла́.

Швейцар—швейца́р, ра.

Швея—шва́чка, чки; гапта́рка, ки (вышивающая шелком, золотом, серебром). **Швейный** — шва́цький. **Швейная машина**—шва́цька, краве́цька маши́на. **Заниматься швейным мастерством**—швачкува́ти. **Швейное мастерство**—швачкува́ння, ння.

Швырять, швырнуть—шпуряти, шпурити, шпурнути, пошпурити, швиргонути (Шпурнув кухоль об землю. А він як пошпурить палицю). **Швыряние**—кидання, ння; шпуряння, ння; швиргання, ння.

Шевелить—ворушити, рухати, ся; маятися, зворухнути, ся. **Шевелить усами**—моргати вусом (Слухаю і не рухаюсь).

Шеврон—галун, на; нашивка, ки (Комір у галунах).

Шедевр—шедевр, вра (Цей малюнок—шедевр мистецтва).

Шейка—шийка, ки. **Шейный**—шийний. **Шейные сочленения**—в'язи, зів.

Шелевка—шалівка, ки; (дюймовая)—цалівка, ки.

Шелестить—шелестіти, шамотіти, лопотіти (Минає осінь, шелестить пожовкле листя. Тополі листям шамотіли). **Шелестящий**—шелеснатий, шамкий.

Шелк—шовк, ку. **Шелковый**—шовковий. **Шелковичный**—шовковичний. **Шелковичный червь**—гусениця шовкопряда, шовковик, ка.

Шелководство—шовківництво, цтва.

Шелуха—лушпина, ни; лушпання, ння; лушпайка, ки; луска, ски; лупа, пи.

Шелуховатый—лушпайкуватий, лускатий.

Шелушить—лускати, облузувати, лущити, облущувати, лузати, вилускувати, вилущити (Сидять і пшеничку облузують).

Шеренга—лава, ви; ряд, ду; шерега, ги. **Ставить в шеренгу**—ставити в лаву, в ряд, шерегувати. **Шеренговый**—шереговий, рядовий.

Шеретовочный—шеретувальний.

Шереховатость—шерсткість, кости; кострапатість, тости; шкарублястість, стости. **Шереховатый**—шерсткий, кострапатий, шкарублястий.

Шерстобойня—валюшня, ні. **Шерстобит**—валюшник, ка.

Шерсточесальная машина—чухран, на; чесальня ні; чухральня, ні.

Шерсть—шерсть, сти; (овечья)—вовна, вни.

Шершавость—шерхлість, лости. **Шершавый**—кошлатий, кострубатий, шерхлий.

Шест—жердка, ки; жердина, ни.

Шествие—хід, ходу; похід, ходу (Величній похід був на свято революційне).

Шестерка—шістка, стки (мат.). **Двойная шестерка**—подвійна шістка.

шостистінник полярний, правильний. **стигранник полярный, правильный**—

Шестерня—триб, бу; трибок, бка.

Шестигранник—шостистінник, ка. **Ше-**

Шестисторонник—шостибічник, ка; шостибік, боку.

Шестиугольник—шостикутник, ка.

Шеф—шеф, фа. **Шефский**—шефський. **Шефские городские, сельские, районные общества**—шефські міські, сільські, районні товариства (На свято Шевченкове до нас прибудуть шефи—Н. військова частина).

Шея—шия, шиї; (задняя часть)—гамалик, ка; карк, ку; (передняя)—підгорля, ля. **Сломать шею**—скрутити в'язи. **С толстой шеей**—гамаликуватий. **С длинной шеей**—довгов'язий. **Прогнать в шею**—тришия дати.

Шибко—швидко, прудко, хутко, сильно дуже, шпарко (Шпарко грають музики). **Шибкий**—прудкий, хуткий.

Шиворот—потилиця, ці; шия, шиї.

Шикарный—шикарний, шиковний. **Шик**—шиковність, ности; шик, ку.

Шило—шило, ла; швайка, ки.

Шина—шина, ни. **Шинное железо**—штабове залізо.

Шинель—шинеля, лі (Ти, москалю, й добрий чоловік, та шинеля твоя злодій).

Шип—колючка, чки; тернина, ни; (в подкове)—гак, ка; (небольшой)—шпеник, ка. **Шиповатый**—колючкуватий, тернистий, шпичкуватий.

Шипеть — шипіти, шипотіти, сичати напр., змея); (о сале, масле на огне)—шкварчати. **Шипение**—шипіння, ння; сичання, ння; шкварчання, ння.

Шиповник—шипшина, ни; дика троянда, ди.

Ширина—ширина, ни; широчінь, ні. **Шириною** — завширшки (Канава завширшки дев'ять метрів).

Шипучесть—мусування, ння.

Ширма (чаще—**ширмы**)—параван, на; заслона, ни; перегородка, ки; (маленькая)—хисток, тка.

Широкий—широкий; (очень)—широченний, широчезний. **Широкая низменность**—роздіп, лу; роздолля, лля **Широко**—широко; (очень) — широченно. **Широковещательный**—далекосяглий, широкомовний. **Широколейный**—широколійний. **Широколейная железная дорога**—широколійна залізниця. **Ширококостый**—маслакува-

тий, широко́стий. **Широколиственный**—листа́тий, лапа́тий, лопухува́тий. **Широколицый**—широкови́дий. **Широколобый** — лоба́тий. **Широкополый**—опо́листий. **Широкоротый**—рота́тий.

Широта—ширина́, ни́; широ́кість, кости; широчина́, ни́. **Угловая ширина**—ширина́ кутова́.

Шить, сшить—ши́ти, зши́ти.

Шитье—шиття́, ття́; пошиття́, ття́.

Шифер—лупе́ць, пця́; ши́фер, ру. **Шиферный**—лупце́вий, ши́ферний.

Шифкарта—шифка́рта, ти.

Шифр—шифр, ру. **Шифровальщик**—шифрува́льник, ка. **Шифровальный**—шифрува́льний.

Шиш—ду́ля, лі; фіга, ги.

Шишка (на теле)—гу́ля, лі; (ботан.)—ши́шка, ки; буру́лька, льки.

Шкала—поділка, ки; шка́ла, ли; ска́ла, ли. **Шкала твердости**—ска́ла тверд́ости, тве́рдости.

Шкатулка—скри́нька, ньки; шкату́лка, лки.

Шкаф—ша́фа, фи; (для посуды)—ми́сник, ка; судни́к, ка́; кре́денець, нця; (угловой)—кося́к, ка́; коси́нець, нця.

Шквал—хуртови́на, ни; шкви́ря, рі (Схопи́лась вели́ка хуртови́на на мо́рі).

Шкворень—шкво́рінь, реня.

Шкив—кру́тень, тня. **Тормозный шкив**—гальмівни́й круг.

Школа—шко́ла, ли. **Трудшкола**—трудова́ шко́ла. **Школьник** — школя́р, ра́. **Школьнический** — школя́рський. **Школьный** — шкільни́й. **Школьнические поступки**—школя́рські вчи́нки. **Школьное здание**—шкільни́й буди́нок.

Шкура—шку́ра, ри; шкіра, ри.

Шлагбаум—шлагба́вм, вма; рога́тка, ки.

Шлак—жу́желиця, ці.

Шлепать, шлепнуть—плеска́ти, ля́скати, да́ти ля́паса. **Шлепнуться**—ге́пнутися, шльо́пнутися.

Шлея—шле́я, шле́ї; шле́йка, ки.

Шлифование—шліхува́ння, ння. **Шлифовальщик**—шліховни́к, ка́; шліфір, ра. **Шлифовальный** — шліхува́льний. **Шлифованный**—шліхо́ваний.

Шлифовать—шліхува́ти, поліру́вати, лощи́ти, личкува́ти.

Шлюз—о́пуст, сту; (в плотине)—шлю́за, зи; за́ставка, ки; заставки́, во́к (Мли́н ме́ле на всі за́ставки).

Шлюпка—дубо́к, бка́; шала́нда, ди.

Шляпа—капе́лю́х, ха́; (соломенный)—бриль, ля́. **Шляпник**—капелю́шник, ка. **Шляпка**—капелю́шок, шка; бри́лик, ка; (гвоздя)—голо́вка, ки; (гриба)—ша́пка, ки; ша́почка, чки.

Шляться—ве́штатися, шве́ндяти, тиня́тися, броди́ти (Де́ти ве́шта́ешся ці́лий де́нь).

Шмель—чміль, ля́ (А чміль несе́ бо́чку пи́ва, там-то́ бу́де чу́да й ди́ва).

Шмыгать, шмыгануть—шмига́ти, шмигля́ти, шмигну́ти, майну́ти (З льо́ха в ха́ту зна́й шмигля́є).

Шнурок—шнуро́к, рка́; (короткий)—поворо́зка, зки; (толстый и недлинный)—мо́туз, за.

Шнырять—шмигля́ти, ни́ка́ти, ни́шкати (Шпигу́ни підча́с мі́тингу все шмигля́ли в ю́рбі).

Шов—шва, шви; шво, шва. **По шву распоролось**—по ши́тому розпоро́лося.

Шовинизм—шовінізм, зму.

Шоколад—шокола́да, ди; чеколя́да, ди. **Шоколадный**—шокола́дний.

Шомпол—драч, ча́; шо́мпол, ла.

Шопот—ше́піт, поту; шепоті́ння, ння: шу́шкання, ння. **Шопотом**—по́шепки (Почу́вся глу́м і по́шепки і в го́лос).

Шорник—ли́мар, ря. **Быть шорником**—ли́марювати. **Шорный**—шорови́й. **Шорнический**—ли́марський.

Шорох—ше́рех, ху; шамотня́, тні́; ше́лест, сту.

Шоссе—шосе́, ка́м'янка, ки. **Шоссейный**—шосе́йний, бруко́ваний.

Шоссировать—брукува́ти.

Шоффер—шофе́р, ра.

Шпагат—шпага́т, ту. **Шпагат зашивочный**—шпага́т зашива́льний.

Шпаклевать — китува́ти. **Шпаклевка**—китува́ння, ння.

Шпала—зле́жень, жня; брус, са́; шпа́ла, ли. **Сплошная смена шпал**—посп́ільна зміна шпал. **Шпалы брусковые**—шпа́ли брускові. **Шпалы пластинные**—шпа́ли пластино́ві. **Шпалопропиточный завод**—шпалосити́льня, ня.

Шпангоут—шпанга́вт, та.

Шпат известковый—кальци́т, ту. **Шпат плавиковый**—флюори́т, ту. **Шпат полевой**—ортокла́з, зу.

Шпион—шпиг, га́; шпигу́н, на́. **Шпионский** — шпигу́нський. **Шпионство**—шпигу́нство, ства; ви́глядки, док, дків (Ні попі́вські торту́ри, ні шпигу́нське ремество́ в гроб ще Ду́ха не звело́).

Шпионить—шпигува́ти, шпигу́нити за ким, чим.

Шпиц—шпиль, ля́; стрімли́к, ка́; (собака)—шпіц, ца.

Шплинтот—шплінтот, та.
Шпора—острога, ги.
Шпорить, пришпорить—стискати, стиснути, вдарити острогами (Ой, як стиснув козак Нечай коня острогами).
Шпринцовка—прискавка, ки; бризкавка, ки.
Шприц—шприц, ца.
Шпулька—цівка, ки.
Шрам—шрам, ма; рубець, бця.
Шрифт—шрифт, ту; черенки, нок; друк, ку.
Штабель—стіс, стосу; штабель, ля.
Штамп—штамп, пу. **Штамповочный**—штампувальний.
Штандарт—корогва, ви.
Штат—I) штат, ту; II) округа, ги (У нас в установі штат чималий).
Штатский—цивільний. **Штатский портной**—цивільний кравець.
Штемпелировать, штемпелевать — штемпелювати, штемплювати.
Штемпель—штемпель, пля. **Штемпелевание**—штемпелювання, ння. **Штемпельщик (мастер)**—штемпельник, ка.
Штепсель—штепсель, сля.
Штиль—бізвітря, ря; штиль, лю.
Штольня—штольня, ні; підкопи, пів.
Штопание—цирування, ння. **Штопальный**—цирувальний.
Штопать—цирувати.
Штопор—трибушон, на; коркотяг, гу.
Штора—штора, ри; ролета, ти.
Шторм—хуртовина, ни; бурханина, ни; шторм, му.
Штраф—штраф, фу. **Штрафной**—штрафний. **Штрафование** — штрафування, ння (За часів старого режиму штрафування робітників на підприємствах набрало характеру цілої системи).
Штрафовать—штрафувати.
Штрейкбрехер—страйколом, ма.
Штрих—риса, си; риска, ски. **Штрихи мелкие**—дрібні риси.
Штука—штука, ки; (штука ткани)—сувій, вою; колода, ди; постав, ву; штука, ки. **В том-то и штука**—то то бо й є.
Штукатурить—тинькувати. **Штукатур**—тинькар, ря.
Штукатурка—тиньк, ку; тинк, ку.
Штурвал—штурвал, лу. **Штурвальный**—штурвальний.
Штурм—штурм, му; напад, ду; приступ, пу.
Штурмовать — штурмувати, добувати, приступом.
Штык—багнет, та.
Шуба—хутро, ра; кожух, ха; (покрытая сукном)—байбарак, ка. **Шубник**—кушнір, ра.
Шулер—шахрай, рая; картник, ка.
Шум—шум, му; гомін, мону; гам, гаму; гамір, мору; шелест, сту; шарварок, рку; гармідер, ру; (от голосов)—гук, ку; галас, су; (сильный)—гвалт, ту; лемент, ту; (от ссоры)—буча, чі; колотнеча чі; (от перетаскивания)—гуркіт, коту; (воды)—бурчання, ння; дзюрчання, ння; клекіт, коту; булькотання, ння. **Поднять шум**—збити бучу, зчинити гвалт. **Наделать шуму**—наробити шелесту, колоту. **Унять шум**—угамувати. **Под шумком**—під чаркою, на підпитку. **Шумливый**—гомонливий, бурхливий. **Шумливость**—бурхливість, вости; невгомонність, ности.
Шуметь—шуміти, гомоніти, галасувати, гвалтувати, лементувати; (о листьях)—шелестіти; (об одежде)—шамотіти; (обогне)—гиготіти. **Шумно**—гучно, бучно.
Шурин—швагер, гра.
Шуруп—шруб, ба; шрубчак, ка.
Шустрый—меткий.
Шут—блазень, зня; блазнюк, ка; кумедник, ка; фігляр, ра. **Шутовской**—блазенський, кумедіянський.
Шутить—жартувати. **Шутя**—жартуючи, жартом, у жарт.
Шутка—жарт, ту. **Обратить в шутку**—на жарт, у жарт повернути. **Шутливость**—жартівливість, вости; жартливість, вости. **Шутливый**—жартівливий, жартливий. **Шутник**—жартун, на; жартівник, ка; кумедник, ка; фігляр, ра.

Щ

Щадить—I) милувати, милость класти, помилувати, вжалувати кого, що; II) щадити, ощаджати, берегти, шанувати (Щади в добрі, матимеш в біді. Здоров'я треба шанувати).
Щебень—груз, зу; жорства, ви; ринь, ни. **Щебнем набивать, щебенить**—грузити, грузувати (Доріжки жорствою висипано).
Щебенник—грузник, ка.
Щебетать—I) щебетати, цвірікати, цві-

ріньчáти (Цвірінькає лáстівка); II) (о людях)—цокотáти, цокотíти, лящáти. **Щебетливый**—щебетли́вий, лепетли́вий, слизькоязи́кий.

Щегленок—щи́гли́к, ка; щигля́, я́ти; щиглятко, ка.

Щеголь—чепуру́н, нá; галáнець, нця; джéгир, ря; джéнджик, ка. **Щеголиха**—чепуру́ха, хи; дженджуру́ха, хи. **Щеголеватый**—чепурни́й, дженджури́стий. **Щеголевато**—чéпурно, дженджу́ристо. **Щегольской** — чепури́стий, вибóрний, крáсний. **Щегольски**—чепури́сто, вибóрно.

Щегольство—вибóрність, ности, чепури́стість, стости.

Щеголять — чепури́тися, ферцювáти; (хвастать, спесивиться)—хизувáтися (Хизу́ється ненáче на пристя́жці).

Щедролюбие—щедролю́бство, ства.

Щедушный—малоси́лий, квóлий, худорля́вий.

Щеколда—кля́мка, ки; зáщіпка, ки.

Щекотание—I) лóскіт, коту; лоскотáння, ння; II) (птиц)—скрéгіт, готу; скрéкіт, коту; (сороки)—скрекотáння, ння.

Щекотать—лоскотáти.

Щекотливость—дражли́вість, вости; дошкли́вість, вости (Це дражли́ва спрáва). **Щекотливый**—дражли́вий, уразли́вий, дошкли́вий. **Щекотливый вопрос**—дражли́ве питáння.

Щелкать (языком)—лящáти; (зубами)—цóкати, цокотáти, клáцати; (чем иным)—лу́скати, тріщáти.

Щелканье—ля́скання, ння; цóкання, ння; цóкіт, коту; клáцання, ння; лу́скання, ння.

Щелок—луг, гу; золá, ли́; ми́тель, телю (Рідки́й луг, мáбуть пóпілу мáло).

Щелочение—лужíння, ння; золíння, ння.

Щелочить,-ся—лу́жити, ся; золи́ти, ся.

Щелочность—лугувáтість, тости. **Щелочный**—лугови́й, лужни́й.

Щелочь—щóлок, ку; луговá, лужнá сіль.

Щель, щелка—щíлина, ни; щіли́нка, ки; шпáра, ри; шпáрка, ки; (расселина)—шкалу́бина, ни; зашкалу́бина, ни. (Щіли́на в двеpя́х).

Щемить—ни́ти, щемíти, стискáти (Серце ниє. Щемля́ть ру́ки).

Щепетильный—дрíб'язкóвий.

Щепка—трíска, ски. **Разбить в щепки**—побúти на трíски́, на скíпки́, поламáти на гáмуз.

Щепоть, щепотка, щепочка—пу́чка, чки; щíпка, ки; щíпочка, чки; (соли)—дрібóк, бкá (Пози́чте хоч щíпку пшонá).

Щетка—щíтка, ки; (ручка)—щíтник, ка.

Щеточник—щіткáр, ря́.

Щи—капусня́к, кá; борщ, щу́. **Ленивые щи**—борщ з свíжою нару́баною капу́стою.

Щигловка—щи́глиця, ці.

Щиколотка (анат.)—щи́колот, тка; чи́колоток, тка.

Щипать—щипáти (Ущипну́в за ру́ку); (перья, волос)—ску́бти, дéрти.

Щипцы—клíщі, щів; (для вытаскивания гвоздей)—обцéньки, ньок, ньків; (для пломбирования)—тaврови́ця, ці.

Щит—щит, тá. **Щитный**—щитóвий.

Щука—щу́ка, ки; (самец)—щупáк, кá.

Щуп—щуп, па; свíдер, дра.

Щупальце—пóмацок, цка; дотикáльце, ця; пóлапок, пка; ву́сик, ка.

Щурить,-ся—жмури́ти, ся; мру́жити, ся; щу́лити, ся.

Э

Эвакуация—евакуáція, ії. **Эвакуированный**—евакуйóваний. **Эвакуационный**—евакуаці́йний.

Эвакуировать—евакуювáти.

Эва—оввá.

Эволюционировать—еволюціонувáти.

Эволюция—рух, ху; еволю́ція, ії. **Эволюционный** — еволюці́йний (Еволюці́йна теóрія).

Эгоизм—себелю́бство, ства; егоїзм, зму. **Эгоистический**—егоїсти́чний, себелю́бний.

Экватор—рівнодéнник, ка; рíвник, ка; еквáтор, ра. **Экваториальный**—рівнодéнниковий, екваторíйний.

Экзамен—íспит, ту; екзáмен, ну. **Экзамен держать, сдать**—íспит складáти, склáсти. **Экзаменационный** — іспитóвий, екзаменаці́йний.

Экзаменовать — іспи́тувати, екзаменувáти.

Экзекуция—екзеку́ція, ії.

Экземпляр—примíрник, ка; екземпля́р, ра.

Эконом—економ́, ма.
Экономить—щади́ти, ощаджа́ти, еконо́мити.
Экономичность—оща́дність, ности; економі́чність, ности. **Экономический**—економі́чний.
Экономия—еконо́мія, ії (напр., политическая); (бережливость)—оща́дність, ности; (хозяйство)—скарб, бу. **Экономный**—оща́дний, еконо́мний.
Экспедиция—експеди́ція, ії. **Экспедиционный**—експедиці́йний.
Эксперимент—експериме́нт, ту; до́свід, ду; про́ба, би. **Экспериментальный**—експеримента́льний, досві́дний.
Эксперт—е́ксперт, та; знаве́ць, вця́.
Эксплоататор—визи́скувач, ча; глига́й, ая́; експлоата́тор, ра.
Эксплоатация—ви́зиск, ску; визи́скування, ння; експлоата́ція, ії. **Эксплоатационный**—експлоатаці́йний.
Эксплоатировать—визи́скувати, експлоатува́ти. **Эксплоатировать несчастье**—ли́хом торгува́ти.
Экспроприация—експропрія́ція, ції; вивла́снювання, ння.
Экспроприировать — экспропріюва́ти. **Экспроприационный** — експропріяці́йний.
Экстаз—не́стям, му; за́хват, ту; екста́з, зу.
Экстракт—ви́тяжка, ки; ви́варка, ки; ви́кип, кипу; екстра́кт, ту.
Экстраординарный—надзвича́йний, екстраордина́рний.
Экстренность—пи́льність, ности; нага́льність, ности; е́кстреність, ности. **Экстренный**—пи́льний, нага́льний, е́кстрений. **Экстренно**—нага́льно, пильно, е́кстрено; (немедленно)—нега́йно.
Эластичность—пружи́стість, тости; еласти́чність, ности. **Эластичный**—пружи́стий, еласти́чний. **Эластично**—пружи́сто, еласти́чно.
Элеватор—елева́тор, ра.
Элегия—еле́гія, ії. **Элегический**—елегі́йний.
Элексир—живи́ло, ла; живолі́к, ку.
Электричество—еле́ктрика, ки; електри́чність, ности; громови́на, ни. **Электрический**—електри́чний. **Электрическая батарея**—електри́чна батаре́я, ре́ї. **Электрическая волна**—електри́чна хви́ля, лі. **Электрический свет**—електри́чне світло, ла. **Электрическое освещение** — електри́чне освітлення ння. **Электрический звонок** — електри́чний дзвіно́к, нка́. **Электрическая лампа**—електри́чна ля́мпа, пи. **Электрическая искра**—електри́чна і́скра, ри. **Электрический разряд**—електри́чний розря́д, ду. **Электрическая цепь**—електри́чне ко́ло, ла.
Электродвигатель — електродвигу́н, на́. **Электродвижущий** — електрору́шний, електродвижни́й.
Электромагнит—електромагне́т, ту.
Электромонтер—електромонте́р, ра.
Электросчетчик — електри́чний лічи́льник, ка; електрорахівни́к, ка́.
Электротехник—електроте́хник, ка.
Электротехнический—електротехні́чний.
Электрофикация — електрофіка́ція, ції; електрофікува́ння, ння.
Элемент—елеме́нт, ту; (хим.)—пе́рвень, вня. **Химические элементы**—хемі́чні пе́рвені, елеме́нти. **Элементарный**—елемента́рний, найпрості́ший; (начальний)—початко́вий. **Нет элементарных знаний**—нема́є початко́вих знаннів.
Эмалированный—поли́в'яний, склицьо́ваний, емальо́ваний.
Эмалировать — полива́ти, емалюва́ти, склицюва́ти.
Эмаль—поли́ва, ви; скли́ця, ці; ема́ль, ли.
Эмансипировать,-ся—визволя́ти, ся; ви́зволити, ся; усамові́льнити, ся; емансипува́ти, ся.
Эмблема—це́ха, хи; о́знака, ки; емблема, ми.
Эмигрант—ви́ходець, дця; еміґра́нт, та. **Политический эмигрант**—політи́чний ви́ходець.
Эмигрировать—еміґрува́ти.
Энергия—ене́рґія, ії; жва́вість, вости; завзя́ття, ття; завзя́тість, тости. **Электрическая энергия**—електри́чна ене́рґія. **Человек проявляет энергию**—чолові́к виявля́є жва́вість, ене́рґію. **Энергичный** — енергі́йний, жва́вий, живки́й, беркий́, беручки́й (до чо́го), завзя́тий, шпаркий́, палки́й. **Энергичный поступок**—завзя́тий, енергі́йний вчи́нок.
Эпидемия—по́шесть, сти; пові́тря, ря; по́мірок, рку; по́мір, мору; морови́ця, ці. **Эпидемический**—по́шесний, епідемі́чний.
Эпизоотия—паді́ж, жа́; падь, ди; по́шесть, сти; епізо́отія, ії (Паді́ж на ове́чок).

Эпилепсия—паду́ча, чої; па́давиця, ці: па́давка, ки; би́рса, си; епіле́псія, сії.

Эпитет—епі́тет, ту; при́кладка, ки.

Эпоха—до́ба, би; епо́ха, хи.

Эра—е́ра, е́ри; літочи́слення, ння.

Эскиз—шкі́ц, ца; ески́з, зу.

Эстетический—естети́чний.

Этаж—по́верх, ху. **В два этажа**—на два́ по́верхи.

Этак—так, ота́к, та́кечки, ота́кечки.

Этакий—таки́й, о́сь-який, о́н-який, а́ч-який.

Этап—ета́п, пу; спочи́нок, нку. **По этапу**—ета́пом. **Этапы в развитии науки**—ета́пи в розви́ненні, в ро́звиткові нау́ки.

Этикет—етике́т, ту; церемо́нії, ії.

Этикетка—на́ліпка, ки; нали́чка, чки; ярли́к, ка́; ярличо́к, чка́.

Этимология—етимоло́гія, гії. **Этимологический**—етимологі́чний.

Этнография—етногра́фія, фії. **Этнографический**—етнографі́чний.

Этот, эта, это—це́й, цьо́го, ця, ціє́ї, це, цьо́го; се́й, ся, се, оце́й, оцьо́го, оця́, оціє́ї, оце́, оцьо́го.

Эхо—луна́, ни́; ві́дляск, ску. **Эхом отдаваться, отдаться**—луна́ти, залуна́ти, би́тися луно́ю.

Эфир—ете́р, ру. **Эфирный**—ете́рний, легу́чий.

Ю

Юбилей—ювіле́й, е́ю. **Юбилейный**—ювіле́йний. **Юбиляр**—ювіля́т, та; юбіля́р, ра.

Юбка—спідни́ця, ці.

Ювелир—ювіле́р, ра. **Ювелирные работы**—ювіле́рні робо́ти.

Юг—пі́вдень, дня; низ, зу. **Южный**—півде́нний, низови́й. **Юго-восток**—півде́нний схі́д, схо́ду. **Юго-восточный**—півде́нно-схі́дній, я, є. **Юго-запад**—півде́нний за́хід, ходу. **Юго-западный**—півде́нно-захі́дній.

Юдоль—доли́на, ни; поді́л, лу. **Юдоль плачевная**—доли́на пла́чу, світове́ го́ре.

Юла—дзи́га, ги (К р у т и т ь с я я к д з и́ г а).

Юлить—крути́тися, верті́тися; (п е р е д к е м)—підсипа́тися (до ко́го).

Юмор—гу́мор, ру. **Юморист**—гумори́ста, сти; гумори́ст, ста. **Юмористический**—гумористи́чний. **Юмористические рассказы**—гумо́ре́ски.

Юность—мо́лодість, дости; мо́лодощі, ів. **Провести юность**—промолодикува́ти. **Юноша** — юна́к, ка́. **Юношеский** — юна́цький. **Юношество**—мо́лодість, дости; мо́лодощі, щів; молоде́чий, вік; юна́цтво, цтва; мо́лодь, ди. **Юный**—молоди́й.

Юрист—правни́к, ка́; юри́ст, ста. **Юрисконсульт**—юриско́нсульт, та. **Юридический** — юриди́чний, правни́чний. **Юридически**—юриди́чно. **Юридическое лицо**—юриди́чна осо́ба. **Юриспруденция**—правозна́вство, ства; юриспруде́нція, ії.

Юркий—в'юнки́й, порськи́й.

Юркнуть—пірну́ти, шмигну́ти, гу́лькнути. **Юркнул в толпу**—шмигну́в у на́товп (Г у́ л ь к н у в п о в з м е́ н е т а з а в о р о́ т а).

Юродивый—юроди́вий, навісни́й, наві́жений, благе́нький.

Ютиться—тули́тися, мости́тися біля́ ко́го, чо́го.

Юфть—ю́хта, ти. **Юфтяной**—юхто́вий.

Я

Я, меня, мне—я, мене́, мені́.

Ябеда—на́клеп, пу; наше́пт, ту.

Ябедник—шепоти́нник, ка; напа́сник, ка. **Ябедничество**—ше́поти, ів.

Ябедничать—клепа́ти, набрі́хувати.

Яблоко—я́блуко, ка. **Яблоко Адамовое** (а н а т.)—кади́к, ка́; борла́к, ка́. **Глазное яблоко**—ба́нька, ки.

Яблонь—я́блуня, ні; (д и к а я)—кисли́ця, ці. **Яблочный**—яблуне́вий.

Явка—я́вка, ки; о́б'явка, ки; о́каз, зу; (б и л е т а)—ві́за, зи.

Явление—я́вище, ща; (т е а т р)—я́ва, ви; сце́на, ни; (н е о б ы к н о в е н.)—проя́ва, ви.

Являть, явиться—явля́ти, яви́ти, ви́явити, виявля́ти, пока́зувати, показа́ти кому́ що́, об'явля́тися, об'яви́тися (О б'я в и́ в с я а ж н а К у б а́ н і); (н е о ж и д а н н о)—нагоди́тися, наспі́ти, нахопи́тися (Б а л а́ к а л и п р о й о́ г о,

а тут і він нагоди́вся). **Являться перед кем**—ставати, явля́тися пе́ред ко́го. **Это является результатом**—це на́слідок (чо́го).

Явнобрачные растения—явнопо́лі, явно́квітні росли́ни.

Явность—я́вність, ности; вира́зність, ности; види́мість, мости; очеви́дність, ности.

Явственность—вира́зність, ности; я́сність, ности.

Явствовать—виявля́тися, пока́зуватися. **Из этого явствует, что**—з цього виявля́ється що.

Яд—отру́та, ти; труті́зна, ни.

Ядовитость—отру́йність, ности; уразли́вість, вости; злосли́вість, вости; ущі́пливість, вости. **Ядовитый**—отру́йний, уразли́вий, злосли́вий, ущі́пливий. **Ядовито** — уразли́во, злосливно, ущі́пливо.

Язва—ра́на, ни; боля́чка, чки. **Сибирская язва**—сибірка, ки; телі́й, ія́; по́шесть, сти; зара́за, зи; заразли́ва, чіпка́ хоро́ба.

Язвительность—ущі́пливість, вости; злосли́вість, вости; уразли́вість, вости. **Язвительный**—уї́дливий, ущі́пливий, зано́зуватий, уразли́вий, колки́й. **Язвительно**—уї́дливо, ущі́пливо, уразли́во.

Язвить—уража́ти, урази́ти, ра́нити, пора́нити, жали́ти (слова́ми), ущіпну́ти, ушпигну́ти (Він мене́ своїми слова́ми урази́в).

Язык—I) язи́к, ка́; мо́ва, ви (Покажи́ язика́. Українська мо́ва обов'язко́ва в устано́вах). **Ломанный язык**—калі́чена мо́ва. **Владеть языком**—орудувати мо́вою; II) (в колоколе)—се́рце, ця; би́ло, ла; бо́вкало, ла.

Языковедение—мовозна́вство, ства. **Общее языковедение**—зага́льне мовозна́вство, ства.

Язычник—пога́нин, на. **Языческий**—пога́нський.

Яичница—яє́чня, чні; (на маслі)—смаже́ня, ні.

Яйце—яйце́, ця́; (тупой конец)—гу́зка, ки; (острый)—но́сик ка; (без скорлупы)—ви́ливок, вка; (испорченное)—бовту́н, на́; за́пороток, тка; (крашеное) — кра́шанка, ки; (разрисованное) — пи́санка, ки.

Яйцеобразность—яйцева́тість, тости. **Яйцевидный**—яйцева́тий.

Якор—я́кір, я́коря; ко́тва, ви; котви́ця, ці; (маленький)—кі́шка, ки. **Стать на якорь**—об'я́коритися, ки́нути ко́тву.

Яма—я́ма, ми; (на дне реки)—ви́рло, ла; (с грязью)—баю́ра, ри; ковба́ня, ні; (глубокая с водой)—бака́й, ка́ю; (где берут глину)—гли́нище, ща; гра́са, си; (с известью)—вапня́рка, ки. **Глазные ямы**—я́мки, я́мок.

Январь—сі́чень, чня. **Январский**—січне́вий (Райо́н Січне́вого повста́ння).

Янтарь—бу́рштин, на́; янта́р, ря́. **Янтарный**—бурштино́вий, янта́рний.

Ярить,-ся; роз'ярить,-ся — яри́ти, ся; дражни́ти, ся; розпа́лювати, ся; розлютува́ти, ся.

Яркий—яскра́вий, яркий, ясни́й.

Яркожелтый—ясножо́втий, жовтогаря́чий.

Яркозеленый—я́рий, яснозеле́ний.

Яркокрасный—жарки́й, ясночерво́ний.

Ярость—бу́їсть, єсти; шал, лу; лю́тість, тости; сказ, зу. **Прийти в ярость**—розлютува́тися, посатані́ти. **Яростный**—шале́ний, скаже́ний, яросли́вий, лю́тий. **Яростно**—шале́но, скаже́но, лю́то. **Ярый**—відва́жний, завзя́тий (Це завзя́тий музи́ка). **Ярый воск**—чи́стий віск, во́ску.

Ярус—по́верх, ху; ряд, ду; шар, ра; по́клад, ду (земли).

Яснеть, прояснеть—ясні́ти, проясні́ти, виясня́тися, ви́яснитися; (о погоде)—розгоди́нюватися, розгоди́нитися.

Ясниться—ясні́ти, ся.

Ясновидящий—ясновидю́щий, ясновидець, дця.

Ясность—я́сність, ности; вира́зність, ности. **Ясный**—я́сни́й, ви́дний, бі́лий; (о погоде)—го́дяний, годиня́ний, ясни́й, розбі́рний, зрозумі́лий, вира́зний. **Ясно**—я́сно, ви́дно, го́дяно, розбі́рно, зрозумі́ло, вира́зно.

Яства—ї́ство, ї́ства; ї́жа, ї́жі; харч, чу; стра́ва, ви.

Ястреб—я́струб, ба; шулі́ка, ки; шуля́к, ка́. **Ястребиный**—яструбо́вий, шулі́ковий, шуляко́вий.

Ясыр—я́сир, ру; поло́н, ну; нево́ля, лі.

Яхонт—я́хонт, ту. **Яхонт вишневый, аметист**—амети́ст, сту. **Яхонт голубой, синий, сапфир**—шафі́р, ру. **Яхонт желтый, гиацинт**—я́кинт, ту. **Яхонт червчатый, яхонт красный**—рубі́н, ну.

Ячея, ячейка—I) чару́нка, ки; комі́рка, ки; II) (в сотах)—вічко, чка; ча́шечка, чки; III) (группа)—осере́док, дка.

Ячмень—ячмі́нь, ме́ню; (мед.)—ячмі́нь (На о́ці сів здорове́нний ячмі́нь). **Ячменный**—ячмі́нний, я́шний. **Ячменный хлеб**—я́шник, ка.

Яшма—я́спис, су; лискове́ць, вця́. **Яшмовый**—ясписо́вий.

Ящерица—я́щірка, ки; я́щурка, ки. **Ящеричный**—ящірко́вий.

Ящик—я́щик, ка; скри́нька, ки; (в столе)—столі́вка, ки; шухля́да, ди; шухля́дка, ки; (в сундуке)—при́скри́нок, нка; (сзади сиденья на возу)—ке́льня, ні. **Денежный ящик**—скри́нька на гро́ші, з грі́шми. **Картонный ящик**—шабату́рка, ки. **Ящичный**—скриньковий, шухля́дний.

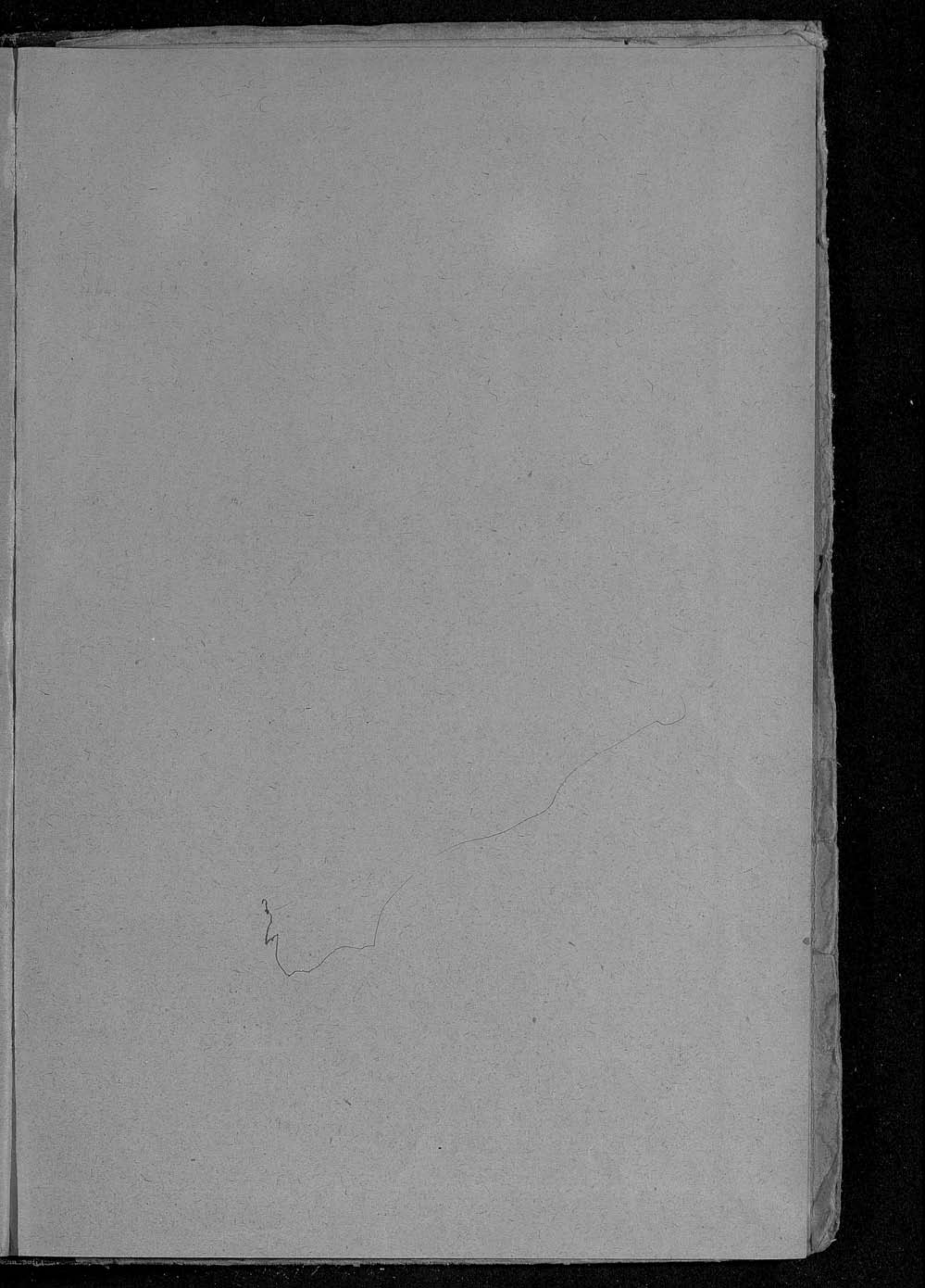

Ціна з оправою 3 карб.

№ 14 Березень 1926